॥ ನಮೋ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಅರಹತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ॥

ಖುದ್ದಕನಿಕಾಯೇ

ಉದಾನ-ಅಟ್ಠಕಥಾ

ಗನ್ಥಾರಮ್ಭಕಥಾ

ಮಹಾಕಾರುಣಿಕಂ **ನಾಥಂ,** ಞೇಯ್ಯಸಾಗರಪಾರಗುಂ।
ವನ್ದೇ ನಿಪುಣಗಮ್ಭೀರ-ವಿಚಿತ್ರನಯದೇಸನಂ॥

ವಿಜ್ಜಾಚರಣಸಮ್ಪನ್ನಾ, ಯೇನ ನೀಯನ್ತಿ ಲೋಕತೋ।
ವನ್ದೇ ತಮುತ್ತಮಂ **ಧಮ್ಮಂ,** ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಪೂಜಿತಂ॥

ಸೀಲಾದಿಗುಣಸಮ್ಪನ್ನೋ, ಠಿತೋ ಮಗ್ಗಫಲೇಸು ಯೋ।
ವನ್ದೇ **ಅರಿಯಸಙ್ಘಂ** ತಂ, ಪುಞ್ಞಕ್ಖೇತ್ತಂ ಅನುತ್ತರಂ॥

ವನ್ದನಾಜನಿತಂ ಪುಞ್ಞಂ, ಇತಿ ಯಂ ರತನತ್ತಯೇ।
ಹತನ್ತರಾಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ, ಹುತ್ವಾಹಂ ತಸ್ಸ ತೇಜಸಾ॥

ತೇನ ತೇನ ನಿದಾನೇನ, ದೇಸಿತಾನಿ ಹಿತೇಸಿನಾ।
ಯಾನಿ ಸುದ್ಧಾಪದಾನೇನ, ಉದಾನಾನಿ ಮಹೇಸಿನಾ॥

ತಾನಿ ಸಬ್ಬಾನಿ ಏಕಜ್ಝಂ, ಆರೋಪೇನ್ತೇಹಿ ಸಙ್ಗಹಂ।
ಉದಾನಂ ನಾಮ ಸಙ್ಗೀತಂ, ಧಮ್ಮಸಙ್ಗಾಹಕೇಹಿ ಯಂ॥

ಜಿನಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸಂವೇಗ-ಪಾಮೋಜ್ಜಪರಿದೀಪನಂ।
ಸೋಮನಸ್ಸಸಮುಟ್ಠಾನ-ಗಾಥಾಹಿ ಪಟಿಮಣ್ಡಿತಂ॥

ತಸ್ಸ ಗಮ್ಭೀರಞಾಣೇಹಿ, ಓಗಾಹೇತಬ್ಬಭಾವತೋ।
ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ದುಕ್ಕರಾ ಕಾತುಂ, ಅತ್ಥಸಂವಣ್ಣನಾ ಮಯಾ॥

ಸಹಸಂವಣ್ಣನಂ ಯಸ್ಮಾ, ಧರತೇ ಸತ್ಥುಸಾಸನಂ।
ಪುಬ್ಬಾಚರಿಯಸೀಹಾನಂ, ತಿಟ್ಠತೇವ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ॥

ತಸ್ಮಾ ತಂ ಅವಲಮ್ಬಿತ್ವಾ, ಓಗಾಹೇತ್ವಾನ ಪಞ್ಚಪಿ।
ನಿಕಾಯೇ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ, ಪೋರಾಣಟ್ಠಕಥಾನಯಂ॥

सुविसुद्धं असंकिण्णं, निपुणत्थविनिच्छयं।
महाविहारवासीनं, समयं अविलोमयं॥

पुनप्पुनागतं अत्थं, वज्जयित्वान साधुकं।
यथाबलं करिस्सामि, **उदानस्सत्थवण्णनं**॥

इति आकङ्खमानस्स, सद्धम्मस्स चिरट्ठितिं।
विभजन्तस्स तस्सत्थं, साधु गण्हन्तु साधवोति॥

तत्थ **उदान**न्ति केनट्ठेन उदानं? उदाननट्ठेन। किमिदं उदानं नाम? पीतिवेगसमुट्ठापितो उदाहारो। यथा हि यं तेलादि मिनितब्बवत्थु मानं गहेतुं न सक्कोति, विस्सन्दित्वा गच्छति, तं "अवसेको"ति वुच्चति। यञ्च जलं तळाकं गहेतुं न सक्कोति, अज्झोत्थरित्वा गच्छति, तं "ओघो"ति वुच्चति। एवमेव यं पीतिवेगसमुट्ठापितं वितक्कविप्फारं अन्तोहदयं सन्धारेतुं न सक्कोति, सो अधिको हुत्वा अन्तो असण्ठहित्वा बहि वचीद्वारेन निक्खन्तो पटिग्गाहकनिरपेक्खो उदाहारविसेसो "**उदान**"न्ति वुच्चति। धम्मसंवेगवसेनपि अयमाकारो लब्भतेव।

तयिदं कत्थचि गाथाबन्धवसेन कत्थचि वाक्यवसेन पवत्तं। यं पन अट्ठकथासु "सोमनस्सञाणमयिकगाथापटिसंयुत्ता"ति उदानलक्खणं वुत्तं, तं येभुय्यवसेन वुत्तं। येभुय्येन हि उदानं गाथाबन्धवसेन भासितं पीतिसोमनस्ससमुट्ठापितञ्च। इतरम्पि पन "अत्थि, भिक्खवे, तदायतनं, यत्थ नेव पथवी न आपो"तिआदीसु (उदा॰ ७१) "सुखकामानि भूतानि, यो दण्डेन विहिंसती"ति (ध॰ प॰ १३१), "सचे भायथ दुक्खस्स, सचे वो दुक्खमप्पियं"न्ति एवमादीसु (उदा॰ ४४; नेत्ति॰ ९१) च लब्भति।

एवं तयिदं सब्बञ्ञुबुद्धभासितं, पच्चेकबुद्धभासितं, सावकभासितन्ति तिविधं होति। तत्थ पच्चेकबुद्धभासितं - "सब्बेसु भूतेसु निधाय दण्डं, अविहेठयं अञ्ञतरम्पि तेस"न्तिआदिना (सु॰ नि॰ ३५; चूळनि॰ खग्गविसाणसुत्तनिद्देस १२१) खग्गविसाणसुत्ते आगतमेव। सावकभासितानिपि -

"सब्बो रागो पहीनो मे, सब्बो दोसो समूहतो।
सब्बो मे विहतो मोहो, सीतिभूतोस्मि निब्बुतो"ति॥ (थेरगा॰ ७९) -

आदिना थेरगाथासु -

"कायेन संवुता आसिं, वाचाय उद चेतसा।
समूलं तण्हमब्बुय्ह, सीतिभूतास्मि निब्बुता"ति॥ (थेरीगा॰ १५) -

आदिना थेरीगाथासु च आगतानि। तानि पन तेसं थेरानं थेरीनञ्च न केवलं उदानानि एव, अथ खो सीहनादापि होन्ति। सक्कादीहि देवेहि भासितानि "अहो दानं परमदानं, कस्सपे सुप्पतिट्ठित"न्तिआदीनि (उदा॰ २७), आरामदण्डब्राह्मणादीहि मनुस्सेहि च भासितानि "नमो तस्स भगवतो"तिआदीनि (अ॰ नि॰ २.३८) तिस्सो सङ्गीतियो आरूळ्हानि उदानानि सन्ति एव, न तानि इध अधिप्पेतानि। यानि पन सम्मासम्बुद्धेन

ಸಾಮಂ ಆಹಚ್ಚ ಭಾಸಿತಾನಿ ಜಿನವಚನಭೂತಾನಿ, ಯಾನಿ ಸನ್ಧಾಯ ಭಗವತಾ ಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮಂ ನವಧಾ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಉದ್ದಿಸನ್ತೇನ ಉದಾನನ್ತಿ ವುತ್ತಾನಿ, ತಾನೇವ ಧಮ್ಮಸಙ್ಗಾಹಕೇಹಿ **"ಉದಾನ"**ನ್ತಿ ಸಙ್ಗೀತನ್ತಿ ತದೇವೇತ್ಥ ಸಂವಣ್ಣೇತಬ್ಬಭಾವೇನ ಗಹಿತಂ।

ಯಾ ಪನ "ಅನೇಕಜಾತಿಸಂಸಾರ"ನ್ತಿಆದಿಗಾಥಾಯ ದೀಪಿತಾ ಭಗವತಾ ಬೋಧಿಮೂಲೇ ಉದಾನವಸೇನ ಪವತ್ತಿತಾ ಅನೇಕಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾನಂ ಅವಿಜಹಿತಉದಾನಗಾಥಾ ಚ, ಏತಾ ಅಪರಭಾಗೇ ಪನ ಧಮ್ಮಭಣ್ಡಾಗಾರಿಕಸ್ಸ ಭಗವತಾ ದೇಸಿತತ್ತಾ ಧಮ್ಮಸಙ್ಗಾಹಕೇಹಿ ಉದಾನಪಾಳಿಯಂ ಸಙ್ಗಹಂ ಅನಾರೋಪೇತ್ವಾ ಧಮ್ಮಪದೇ ಸಙ್ಗೀತಾ। ಯಞ್ಚ "ಅಞ್ಞಾಸಿ ವತ, ಭೋ ಕೋಣ್ಡಞ್ಞೋ, ಅಞ್ಞಾಸಿ ವತ, ಭೋ ಕೋಣ್ಡಞ್ಞೋ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೧೭; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೧೦೮೧; ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೨.೩೦) ಉದಾನವಚನಂ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಯಾ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ಪವೇದನಸಮತ್ಥನಿಗ್ಘೋಸವಿಪ್ಫಾರಂ ಭಗವತಾ ಭಾಸಿತಂ, ತದಪಿ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತನಸುತ್ತನ್ತದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಅತ್ತನಾ ಅಧಿಗತಧಮ್ಮೇಕದೇಸಸ್ಸ ಯಥಾದೇಸಿತಸ್ಸ ಅರಿಯಮಗ್ಗಸ್ಸ ಸಾವಕೇಸು ಸಬ್ಬಪಠಮಂ ಥೇರೇನ ಅಧಿಗತತ್ತಾ ಅತ್ತನೋ ಪರಿಸ್ಸಮಸ್ಸ ಸಫಲಭಾವಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಹೇತುಕಂ ಪಠಮಬೋಧಿಯಂ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಏವ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಹೇತುಕಂ "ಆರಾಧಯಿಂಸು ವತ ಮಂ ಭಿಕ್ಖೂ ಏಕಂ ಸಮಯ"ನ್ತಿಆದಿವಚನಂ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೨೫) ವಿಯ ಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸಜನಿತಂ ಉದಾಹಾರಮತ್ತಂ, "ಯದಾ ಹವೇ ಪಾತುಭವನ್ತಿ ಧಮ್ಮಾ"ತಿಆದಿವಚನಂ (ಮಹಾವ॰ ೧-೩; ಉದಾ॰ ೧-೩) ವಿಯ ಪವತ್ತಿಯಾ ನಿವತ್ತಿಯಾ ವಾ ನ ಪಕಾಸನನ್ತಿ, ನ ಧಮ್ಮಸಙ್ಗಾಹಕೇಹಿ ಉದಾನಪಾಳಿಯಂ ಸಙ್ಗೀತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ತಂ ಪನೇತಂ **ಉದಾನಂ** ವಿನಯಪಿಟಕಂ, ಸುತ್ತನ್ತಪಿಟಕಂ, ಅಭಿಧಮ್ಮಪಿಟಕನ್ತಿ ತೀಸು ಪಿಟಕೇಸು ಸುತ್ತನ್ತಪಿಟಕಪರಿಯಾಪನ್ನಂ, ದೀಘನಿಕಾಯೋ, ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯೋ, ಸಂಯುತ್ತನಿಕಾಯೋ, ಅಙ್ಗುತ್ತರನಿಕಾಯೋ, ಖುದ್ದಕನಿಕಾಯೋತಿ ಪಞ್ಚಸು ನಿಕಾಯೇಸು ಖುದ್ದಕನಿಕಾಯಪರಿಯಾಪನ್ನಂ, ಸುತ್ತಂ, ಗೇಯ್ಯಂ, ವೇಯ್ಯಾಕರಣಂ, ಗಾಥಾ, ಉದಾನಂ, ಇತಿವುತ್ತಕಂ, ಜಾತಕಂ, ಅಬ್ಭುತಧಮ್ಮಂ, ವೇದಲ್ಲನ್ತಿ ನವಸು ಸಾಸನಙ್ಗೇಸು ಉದಾನಸಙ್ಗಹಂ।

"ದ್ವಾಸೀತಿ ಬುದ್ಧತೋ ಗಣ್ಹಿಂ, ದ್ವೇ ಸಹಸ್ಸಾನಿ ಭಿಕ್ಖುತೋ।
ಚತುರಾಸೀತಿ ಸಹಸ್ಸಾನಿ, ಯೇ ಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಪವತ್ತಿನೋ"ತಿ॥ (ಥೇರಗಾ॰ ೧೦೨೭) -

ಏವಂ ಧಮ್ಮಭಣ್ಡಾಗಾರಿಕೇನ ಪಟಿಞ್ಞಾತೇಸು ಚತುರಾಸೀತಿಯಾ ಧಮ್ಮಕ್ಖನ್ಧಸಹಸ್ಸೇಸು ಕತಿಪಯಧಮ್ಮಕ್ಖನ್ಧಸಙ್ಗಹಂ। ಬೋಧಿವಗ್ಗೋ, ಮುಚಲಿನ್ದವಗ್ಗೋ, ನನ್ದವಗ್ಗೋ, ಮೇಘಿಯವಗ್ಗೋ, ಸೋಣವಗ್ಗೋ, ಜಚ್ಚನ್ಧವಗ್ಗೋ, ಚೂಳವಗ್ಗೋ, ಪಾಟಲಿಗಾಮಿಯವಗ್ಗೋತಿ ವಗ್ಗತೋ ಅಟ್ಠವಗ್ಗಂ; ಸುತ್ತತೋ ಅಸೀತಿಸುತ್ತಸಙ್ಗಹಂ, ಗಾಥಾತೋ ಪಞ್ಚನವುತಿಉದಾನಗಾಥಾಸಙ್ಗಹಂ। ಭಾಣವಾರತೋ ಅಡ್ಢನವಮತ್ತಾ ಭಾಣವಾರಾ। ಅನುಸನ್ಧಿತೋ ಬೋಧಿಸುತ್ತೇ ಪುಚ್ಛಾನುಸನ್ಧಿವಸೇನ ಏಕಾನುಸನ್ಧಿ, ಸುಪ್ಪವಾಸಾಸುತ್ತೇ ಪುಚ್ಛಾನುಸನ್ಧಿಯಥಾನುಸನ್ಧಿವಸೇನ ದ್ವೇ ಅನುಸನ್ಧೀ, ಸೇಸೇಸು ಯಥಾನುಸನ್ಧಿವಸೇನ ಏಕೇಕೋವ ಅನುಸನ್ಧಿ, ಅಜ್ಝಾಸಯಾನುಸನ್ಧಿ ಪನೇತ್ಥ ನತ್ಥಿ। ಏವಂ ಸಬ್ಬಥಾಪಿ ಏಕಾಸೀತಿಅನುಸನ್ಧಿಸಙ್ಗಹಂ। ಪದತೋ ಸತಾಧಿಕಾನಿ ಏಕವೀಸ ಪದಸಹಸ್ಸಾನಿ, ಗಾಥಾಪಾದತೋ ತೇವೀಸತಿ ಚತುಸ್ಸತಾಧಿಕಾನಿ ಅಟ್ಠ ಸಹಸ್ಸಾನಿ , ಅಕ್ಖರತೋ ಸತ್ತಸಹಸ್ಸಾಧಿಕಾನಿ ಸಟ್ಠಿ ಸಹಸ್ಸಾನಿ ತೀಣಿ ಚ ಸತಾನಿ ದ್ವಾಸೀತಿ ಚ ಅಕ್ಖರಾನಿ। ತೇನೇತಂ ವುಚ್ಚತಿ -

"ಅಸೀತಿ ಏವ ಸುತ್ತನ್ತಾ, ವಗ್ಗಾ ಅಟ್ಠ ಸಮಾಸತೋ।
ಗಾಥಾ ಚ ಪಞ್ಚನವುತಿ, ಉದಾನಸ್ಸ ಪಕಾಸಿತಾ॥

"ಅಡ್ಢನವಮತ್ತಾ ಚ, ಭಾಣವಾರಾ ಪಮಾಣತೋ।
ಏಕಾಧಿಕಾ ತಥಾಸೀತಿ, ಉದಾನಸ್ಸಾನುಸನ್ಧಿಯೋ॥

“ಏಕವೀಸಸಹಸ್ಸಾನಿ, ಸತಞ್ಚೇವ ವಿಚಕ್ಖಣೋ।
ಪದಾನೇತಾನುದಾನಸ್ಸ, ಗಣಿತಾನಿ ವಿನಿದ್ದಿಸೇ”॥

ಗಾಥಾಪಾದತೋ ಪನ –

“ಅಟ್ಠಸಹಸ್ಸಮತ್ತಾನಿ, ಚತ್ತಾರೇವ ಸತಾನಿ ಚ।
ಪಾದಾನೇತಾನುದಾನಸ್ಸ, ತೇವೀಸತಿ ಚ ನಿದ್ದಿಸೇ॥

“ಅಕ್ಖರಾನಂ ಸಹಸ್ಸಾನಿ, ಸಟ್ಠಿ ಸತ್ತ ಸತಾನಿ ಚ।
ತೀಣಿ ದ್ವಾಸೀತಿ ಚ ತಥಾ, ಉದಾನಸ್ಸ ಪವೇದಿತಾ”ತಿ॥

ತಸ್ಸ ಅಟ್ಠಸು ವಗ್ಗೇಸು **ಬೋಧಿವಗ್ಗೋ** ಆದಿ, ಸುತ್ತೇಸು ಪಠಮಂ **ಬೋಧಿಸುತ್ತಂ,** ತಸ್ಸಾಪಿ **ಏವಂ ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿಆದಿಕಂ ಆಯಸ್ಮತಾ ಆನನ್ದೇನ ಪಠಮಮಹಾಸಙ್ಗೀತಿಕಾಲೇ ವುತ್ತನಿದಾನಮಾದಿ। ಸಾ ಪನಾಯಂ ಪಠಮಮಹಾಸಙ್ಗೀತಿ ವಿನಯಪಿಟಕೇ (ಚೂಳವ॰ ೪೩೭) ತನ್ತಿಮಾರೂಳ್ಹಾ ಏವ। ಯೋ ಪನೇತ್ಥ ನಿದಾನಕೋಸಲ್ಲತ್ಥಂ ವತ್ತಬ್ಬೋ ಕಥಾಮಗ್ಗೋ ಸೋಪಿ ಸುಮಙ್ಗಲವಿಲಾಸಿನಿಯಂ ದೀಘನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯಂ (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.ನಿದಾನಕಥಾ) ವುತ್ತೋ ಏವಾತಿ ತತ್ಥ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೧. ಬೋಧಿವಗ್ಗೋ

೧. ಪಠಮಬೋಧಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧. ಯಂ ಪನೇತ್ಥ **“ಏವಂ ಮೇ ಸುತ”**ನ್ತಿಆದಿಕಂ ನಿದಾನಂ, ತತ್ಥ **ಏವ**ನ್ತಿ ನಿಪಾತಪದಂ। **ಮೇ**ತಿಆದೀನಿ ನಾಮಪದಾನಿ। **ಉರುವೇಲಾಯಂ ವಿಹರತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ **ವೀ**ತಿ ಉಪಸಗ್ಗಪದಂ, **ಹರತೀ**ತಿ ಆಖ್ಯಾತಪದನ್ತಿ ಇಮಿನಾವ ನಯೇನ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಪದವಿಭಾಗೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಅತ್ಥತೋ ಪನ **ಏವಂ**ಸದ್ದೋ ತಾವ ಉಪಮೂಪದೇಸಸಮ್ಪಹಂಸನಗರಹಣವಚನಸಮ್ಪಟಿಗ್ಗಹಾಕಾರ-ನಿದಸ್ಸನಾವಧಾರಣಪುಚ್ಛಾಇದಮತ್ಥಪರಿಮಾಣಾದಿ ಅನೇಕತ್ಥಪ್ಪಭೇದೋ। ತಥಾ ಹೇಸ “ಏವಂ ಜಾತೇನ ಮಚ್ಚೇನ, ಕತ್ತಬ್ಬಂ ಕುಸಲಂ ಬಹು”ನ್ತಿ ಏವಮಾದೀಸು (ಧ॰ ಪ॰ ೫೩) ಉಪಮಾಯಂ ಆಗತೋ। “ಏವಂ ತೇ ಅಭಿಕ್ಕಮಿತಬ್ಬಂ, ಏವಂ ತೇ ಪಟಿಕ್ಕಮಿತಬ್ಬ”ನ್ತಿಆದೀಸು (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೧೨೨) ಉಪದೇಸೇ। “ಏವಮೇತಂ ಭಗವಾ, ಏವಮೇತಂ ಸುಗತಾ”ತಿಆದೀಸು (ಅ॰ ನಿ॰ ೩.೬೬) ಸಮ್ಪಹಂಸನೇ। “ಏವಮೇವಂ ಪನಾಯಂ ವಸಲೀ ಯಸ್ಮಿಂ ವಾ ತಸ್ಮಿಂ ವಾ ತಸ್ಸ ಮುಣ್ಡಕಸ್ಸ ಸಮಣಕಸ್ಸ ವಣ್ಣಂ ಭಾಸತೀ”ತಿಆದೀಸು (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೧೮೭) ಗರಹಣೇ। “ಏವಂ, ಭನ್ತೇತಿ ಖೋ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಭಗವತೋ ಪಚ್ಚಸ್ಸೋಸು”ನ್ತಿಆದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೩; ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧) ವಚನಸಮ್ಪಟಿಗ್ಗಹೇ। “ಏವಂ ಬ್ಯಾ ಖೋ ಅಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವತಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸಿತಂ ಆಜಾನಾಮೀ”ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೯೮) ಆಕಾರೇ। “ಏಹಿ ತ್ವಂ, ಮಾಣವಕ, ಯೇನ ಸಮಣೋ ಆನನ್ದೋ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮ, ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಮಮ ವಚನೇನ ಸಮಣಂ ಆನನ್ದಂ ಅಪ್ಪಾಬಾಧಂ ಅಪ್ಪಾತಙ್ಕಂ ಲಹುಟ್ಠಾನಂ ಬಲಂ ಫಾಸುವಿಹಾರಂ ಪುಚ್ಛ ‘ಸುಭೋ ಮಾಣವೋ ತೋದೇಯ್ಯಪುತ್ತೋ ಭವನ್ತಂ ಆನನ್ದಂ ಅಪ್ಪಾಬಾಧಂ ಅಪ್ಪಾತಙ್ಕಂ ಲಹುಟ್ಠಾನಂ ಬಲಂ ಫಾಸುವಿಹಾರಂ ಪುಚ್ಛತೀ’ತಿ, ಏವಞ್ಚ ವದೇಹಿ ‘ಸಾಧು ಕಿರ ಭವಂ ಆನನ್ದೋ ಯೇನ ಸುಭಸ್ಸ ಮಾಣವಸ್ಸ ತೋದೇಯ್ಯಪುತ್ತಸ್ಸ ನಿವೇಸನಂ, ತೇನುಪಸಙ್ಕಮತು ಅನುಕಮ್ಪಂ ಉಪಾದಾಯಾ’ತಿ”ಆದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೪೪೫) ನಿದಸ್ಸನೇ। “‘ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಥ, ಕಾಲಾಮಾ, ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಕುಸಲಾ ವಾ ಅಕುಸಲಾ ವಾ’ತಿ? ‘ಅಕುಸಲಾ, ಭನ್ತೇ’। ‘ಸಾವಜ್ಜಾ ವಾ ಅನವಜ್ಜಾ ವಾ’ತಿ? ‘ಸಾವಜ್ಜಾ, ಭನ್ತೇ’। ‘ವಿಞ್ಞುಗರಹಿತಾ ವಾ ವಿಞ್ಞುಪ್ಪಸತ್ಥಾ ವಾ’ತಿ? ‘ವಿಞ್ಞುಗರಹಿತಾ, ಭನ್ತೇ’। ‘ಸಮತ್ತಾ ಸಮಾದಿನ್ನಾ ಅಹಿತಾಯ ದುಕ್ಖಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ, ನೋ ವಾ? ಕಥಂ ವೋ ಏತ್ಥ ಹೋತೀ’ತಿ? ‘ಸಮತ್ತಾ, ಭನ್ತೇ, ಸಮಾದಿನ್ನಾ ಅಹಿತಾಯ ದುಕ್ಖಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ, ಏವಂ ನೋ ಏತ್ಥ ಹೋತೀತಿ’”ಆದೀಸು (ಅ॰ ನಿ॰ ೩.೬೬) ಅವಧಾರಣೇ। “ಏವಮೇತೇ ಸುನ್ಹಾತಾ ಸುವಿಲಿತ್ತಾ ಕಪ್ಪಿತಕೇಸಮಸ್ಸೂ ಆಮುತ್ತಮಾಲಾಭರಣಾ”ತಿಆದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೨೮೬) ಪುಚ್ಛಾಯಂ। “ಏವಂಗತಾನಿ ಪುಥುಸಿಪ್ಪಾಯತನಾನಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೧೮೨), ಏವಂವಿಧೋ ಏವಮಾಕಾರೋ”ತಿಆದೀಸು ಇದಂಸದ್ದಸ್ಸ ಅತ್ಥೇ। ಗತಸದ್ದೋ ಹಿ ಪಕಾರಪರಿಯಾಯೋ, ತಥಾ ವಿಧಾಕಾರಸದ್ದಾ। ತಥಾ ಹಿ ವಿಧಯುತ್ತಗತಸದ್ದೇ ಲೋಕಿಯಾ ಪಕಾರತ್ಥೇ ವದನ್ತಿ। “ಏವಂ ಲಹುಪರಿವತ್ತಂ ಏವಮಾಯುಪರಿಯನ್ತೋ”ತಿಆದೀಸು (ಅ॰ ನಿ॰ ೧.೪೮) ಪರಿಮಾಣೇ।

ನನು ಚ “ಏವಂ ವಿತಕ್ಕಿತಂ ನೋ ತುಮ್ಹೇಹಿ, ಏವಮಾಯುಪರಿಯನ್ತೋ”ತಿ ಚೇತ್ಥ ಏವಂಸದ್ದೇನ ಪುಚ್ಛನಾಕಾರಪರಿಮಾಣಾಕಾರಾನಂ ವುತ್ತತ್ತಾ ಆಕಾರತ್ಥೋ ಏವ ಏವಂಸದ್ದೋತಿ। ನ, ವಿಸೇಸಸಬ್ಭಾವತೋ। ಆಕಾರಮತ್ತವಾಚಕೋ ಹೇತ್ಥ ಏವಂಸದ್ದೋ ಆಕಾರತ್ಥೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। “ಏವಂ ಬ್ಯಾ ಖೋ”ತಿಆದೀಸು ಪನ ಆಕಾರವಿಸೇಸವಚನೋ। ಆಕಾರವಿಸೇಸವಾಚಿನೋ ಚೇತೇ ಏವಂಸದ್ದಾ ಪುಚ್ಛನಾಕಾರಪರಿಮಾಣಾಕಾರಾನಂ ವಾಚಕತ್ತಾ। ಏವಞ್ಚ ಕತ್ವಾ “ಏವಂ ಜಾತೇನ ಮಚ್ಚೇನಾ”ತಿಆದೀನಿ ಉಪಮಾನಉದಾಹರಣಾನಿ ಯುಜ್ಜನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಹಿ –

“ಯಥಾಪಿ ಪುಪ್ಫರಾಸಿಮ್ಹಾ, ಕಯಿರಾ ಮಾಲಾಗುಣೇ ಬಹೂ।
ಏವಂ ಜಾತೇನ ಮಚ್ಚೇನ, ಕತ್ತಬ್ಬಂ ಕುಸಲಂ ಬಹು”ನ್ತಿ॥ –

ಏತ್ಥ ಪುಪ್ಫರಾಸಿಟ್ಠಾನೀಯತೋ ಮನುಸ್ಸುಪ್ಪತ್ತಿ
ಸಪ್ಪುರಿಸೂಪನಿಸ್ಸಯಸದ್ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಭೋಗಸಮ್ಪತ್ತಿಆದಿತೋ
ದಾನಾದಿಪುಞ್ಞಕಿರಿಯಾಹೇತುಸಮುದಾಯತೋ ಸೋಭಾಸುಗನ್ಧತಾದಿಗುಣವಿಸೇಸಯೋಗತೋ ಮಾಲಾಗುಣಸದಿಸಿಯೋ ಬಹುಕಾ ಪುಞ್ಞಕಿರಿಯಾ ಮರಿತಬ್ಬಸಭಾವತಾಯ ಮಚ್ಚೇನ ಕತ್ತಬ್ಬಾತಿ ಅಭೇದತಾಯ ಪುಪ್ಫರಾಸಿ ಮಾಲಾಗುಣಾ ಚ ಉಪಮಾ, ತೇಸಂ ಉಪಮಾನಾಕಾರೋ ಯಥಾಸದ್ದೇನ ಅನಿಯಮತೋ ವುತ್ತೋ। ಪುನ ಏವಂಸದ್ದೇನ ನಿಯಮನವಸೇನ ವುತ್ತೋ। ಸೋ ಪನ ಉಪಮಾಕಾರೋ ನಿಯಮಿಯಮಾನೋ ಅತ್ಥತೋ ಉಪಮಾ ಏವ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ "ಉಪಮಾಯಂ ಆಗತೋ"ತಿ।

ತಥಾ "ಏವಂ ಇಮಿನಾ ಆಕಾರೇನ ಅಭಿಕ್ಕಮಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ಉಪದಿಸಿಯಮಾನಾಯ ಸಮಣಸಾರುಪ್ಪಾಯ ಆಕಪ್ಪಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಯೋ ತತ್ಥ ಉಪದೇಸಾಕಾರೋ, ಸೋ ಅತ್ಥತೋ ಉಪದೇಸೋಯೇವಾತಿ ವುತ್ತಂ - "ಏವಂ ತೇ ಅಭಿಕ್ಕಮಿತಬ್ಬಂ, ಏವಂ ತೇ ಪಟಿಕ್ಕಮಿತಬ್ಬನ್ತಿಆದೀಸು ಉಪದೇಸೇ"ತಿ।

"ಏವಮೇತಂ ಭಗವಾ, ಏವಮೇತಂ ಸುಗತಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ಭಗವತಾ ಯಥಾವುತ್ತಮತ್ಥಂ ಅವಿಪರೀತತೋ ಜಾನನ್ತೇಹಿ ಕತಂ ಯಂ ತತ್ಥ ವಿಜ್ಜಮಾನಗುಣಾನಂ ಪಕಾರೇಹಿ ಹಂಸನಂ ಉದಗ್ಗತಾಕರಣಂ ಸಮ್ಪಹಂಸನಂ, ಸೋ ತತ್ಥ ಪಹಂಸನಾಕಾರೋತಿ ವುತ್ತನಯೇನ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ।

"ಏವಮೇವಂ ಪನಾಯ"ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಗರಹಣಾಕಾರೋತಿ ವುತ್ತನಯೇನ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। ಸೋ ಚ ಗರಹಣಾಕಾರೋ "ವಸಲೀ"ತಿಆದಿಖುಂಸನಸದ್ದಸನ್ನಿಧಾನತೋ ಇಧ ಏವಂಸದ್ದೇನ ಪಕಾಸಿತೋತಿ ವಿಞ್ಞಾಯತಿ। ಯಥಾ ಚೇತ್ಥ, ಏವಂ ಉಪಮಾಕಾರಾದಯೋಪಿ ಉಪಮಾದಿವಸೇನ ವುತ್ತಾನಂ ಪುಪ್ಫರಾಸಿಆದಿಸದ್ದಾನಂ ಸನ್ನಿಧಾನತೋ ವುತ್ತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

"ಏವಂ ನೋ"ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ತೇಸಂ ಯಥಾವುತ್ತಧಮ್ಮಾನಂ ಅಹಿತದುಕ್ಖಾವಹಭಾವೇನ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಜನನತ್ಥಂ ಅನುಮತಿಗ್ಗಹಣವಸೇನ "ನೋ ವಾ ಕಥಂ ವೋ ಏತ್ಥ ಹೋತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಾಯ ಕತಾಯ "ಏವಂ ನೋ ಏತ್ಥ ಹೋತೀ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ತದಾಕಾರಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಂ ಏವಂಸದ್ದೇನ ಆವಿಕತಂ। ಸೋ ಪನ ತೇಸಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಅಹಿತಾಯ ದುಕ್ಖಾಯ ಸಂವತ್ತನಾಕಾರೋ ನಿಯಮಿಯಮಾನೋ ಅವಧಾರಣತ್ಥೋ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ - "ಏವಂ ನೋ ಏತ್ಥ ಹೋತೀತಿಆದೀಸು ಅವಧಾರಣೇ"ತಿ।

"ಏವಞ್ಚ ವದೇಹೀ"ತಿ ಯಥಾಹಂ ವದಾಮಿ ಏವಂ ಸಮಣಂ ಆನನ್ದಂ ವದೇಹೀತಿ ವದನಾಕಾರೋ ಇದಾನಿ ವತ್ತಬ್ಬೋ ಏವಂಸದ್ದೇನ ನಿದಸ್ಸೀಯತೀತಿ "ನಿದಸ್ಸನತ್ಥೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಏವಮಾಕಾರವಿಸೇಸವಾಚೀನಮ್ಪಿ ಏತೇಸಂ ಏವಂಸದ್ದಾನಂ ಉಪಮಾದಿವಿಸೇಸತ್ಥವುತ್ತಿತಾಯ ಉಪಮಾದಿಅತ್ಥತಾ ವುತ್ತಾ। "ಏವಂ, ಭನ್ತೇ"ತಿ ಪನ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಸಾಧುಕಂ ಸವನಮನಸಿಕಾರೇ ನಿಯೋಜಿತೇಹಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ತತ್ಥ ಪತಿಟ್ಠಿತಭಾವಸ್ಸ ಪಟಿಜಾನನವಸೇನ ವುತ್ತತ್ತಾ ತತ್ಥ ಏವಂಸದ್ದೋ ವಚನಸಮ್ಪಟಿಗ್ಗಹತ್ಥೋ। ತೇನ ಏವಂ, ಭನ್ತೇತಿ ಸಾಧು, ಭನ್ತೇ, ಸುಟ್ಠು, ಭನ್ತೇತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಸ್ವಾಯಮಿಧ ಆಕಾರನಿದಸ್ಸನಾವಧಾರಣೇಸು ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ತತ್ಥ ಆಕಾರತ್ಥೇನ **ಏವಂ**ಸದ್ದೇನ ಏತಮತ್ಥಂ ದೀಪೇತಿ - ನಾನಾನಯನಿಪುಣಮನೇಕಜ್ಝಾಸಯಸಮುಟ್ಠಾನಂ ಅತ್ಥಬ್ಯಞ್ಜನಸಮ್ಪನ್ನಂ ವಿವಿಧಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಧಮ್ಮತ್ಥದೇಸನಾಪಟಿವೇಧಗಮ್ಭೀರಂ ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನಂ ಸಕಸಕಭಾಸಾನುರೂಪತೋ ಸೋತಪಥಮಾಗಚ್ಛನ್ತಂ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ವಚನಂ ಸಬ್ಬಪ್ಪಕಾರೇನ ಕೋ ಸಮತ್ಥೋ ವಿಞ್ಞಾತುಂ, ಸಬ್ಬಥಾಮೇನ ಪನ ಸೋತುಕಾಮತಂ ಜನೇತ್ವಾಪಿ ಏವಂ ಮೇ ಸುತಂ, ಮಯಾಪಿ ಏಕೇನಾಕಾರೇನ ಸುತನ್ತಿ।

ಏತ್ಥ ಚ ಏಕತ್ತನಾನತ್ತಅಬ್ಯಾಪಾರಏವಂಧಮ್ಮತಾಸಙ್ಖಾತಾ ನನ್ದಿಯಾವತ್ತತಿಪುಕ್ಖಲಸೀಹವಿಕ್ಕೀಳಿತದಿಸಾಲೋಚನಅಙ್ಕುಸಸಙ್ಖಾತಾ ಚ ಅಸ್ಸಾದಾದಿವಿಸಯಾದಿಭೇದೇನ ನಾನಾವಿಧಾ ನಯಾ **ನಾನಾನಯಾ**। ನಯಾ ವಾ ಪಾಳಿಗತಿಯೋ, ತಾ ಚ ಪಞ್ಞತ್ತಿಅನುಪಞ್ಞತ್ತಾದಿವಸೇನ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಾದಿಲೋಕಿಯಾದಿತದುಭಯವೋಮಿಸ್ಸಕಾದಿವಸೇನ ಕುಸಲಾದಿವಸೇನ ಖನ್ಧಾದಿವಸೇನ, ಸಙ್ಗಹಾದಿವಸೇನ, ಸಮಯವಿಮುತ್ತಾದಿವಸೇನ, ಠಪನಾದಿವಸೇನ , ಕುಸಲಮೂಲಾದಿವಸೇನ, ತಿಕಪಟ್ಠಾನಾದಿವಸೇನ ಚ ನಾನಪ್ಪಕಾರಾತಿ **ನಾನಾನಯಾ,** ತೇಹಿ ನಿಪುಣಂ ಸಣ್ಹಂ ಸುಖುಮನ್ತಿ ನಾನಾನಯನಿಪುಣಂ।

ಆಸಯೋವ ಅಜ್ಝಾಸಯೋ, ಸೋ ಚ ಸಸ್ಸತಾದಿಭೇದೇನ ಅಪ್ಪರಜಕ್ಖತಾದಿಭೇದೇನ ಚ ಅನೇಕವಿಧೋ। ಅತ್ತಜ್ಝಾಸಯಾದಿಕೋ ಏವ ವಾ ಅನೇಕೋ ಅಜ್ಝಾಸಯೋ ಅನೇಕಜ್ಝಾಸಯೋ। ಸೋ ಸಮುಟ್ಠಾನಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿಹೇತು ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಅನೇಕಜ್ಝಾಸಯಸಮುಟ್ಠಾನಂ**।

ಸೀಲಾದಿಅತ್ಥಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ತಬ್ಬಿಭಾವನಬ್ಯಞ್ಜನಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಸಙ್ಕಾಸನಪಕಾಸನವಿವರಣವಿಭಜನಉತ್ತಾನೀಕರಣಪಞ್ಞತ್ತಿವಸೇನ ಛಹಿ ಅತ್ಥಪದೇಹಿ ಅಕ್ಖರಪದಬ್ಯಞ್ಜನಾಕಾರನಿರುತ್ತಿನಿದ್ದೇಸವಸೇನ ಛಹಿ ಬ್ಯಞ್ಜನಪದೇಹಿ ಚ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ **ಅತ್ಥಬ್ಯಞ್ಜನಸಮ್ಪನ್ನಂ**।

ಇದ್ಧಿಆದೇಸನಾನುಸಾಸನೀಭೇದೇನ ತೇಸು ಚ ಏಕೇಕಸ್ಸ ವಿಸಯಾದಿಭೇದೇನ ವಿವಿಧಂ ಬಹುವಿಧಂ ವಾ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ವಿವಿಧಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ**। ತತ್ಥ ಪಟಿಪಕ್ಖಹರಣತೋ ರಾಗಾದಿಕಿಲೇಸಾಪನಯನತೋ ಪಾಟಿಹಾರಿಯನ್ತಿ ಅತ್ಥೇ ಸತಿ ಭಗವತೋ ನ ಪಟಿಪಕ್ಖಾ ರಾಗಾದಯೋ ಸನ್ತಿ ಯೇ ಹರಿತಬ್ಬಾ, ಪುಥುಜ್ಜನಾನಮ್ಪಿ ವಿಗತೂಪಕ್ಕಿಲೇಸೇ ಅಟ್ಠಗುಣಸಮನ್ನಾಗತೇ ಚಿತ್ತೇ ಹತಪಟಿಪಕ್ಖೇ ಇದ್ಧಿವಿಧಂ ಪವತ್ತತಿ, ತಸ್ಮಾ ತತ್ಥ ಪವತ್ತವೋಹಾರೇನ ಚ ನ ಸಕ್ಕಾ ಇಧ ಪಾಟಿಹಾರಿಯನ್ತಿ ವತ್ತುಂ। ಸಚೇ ಪನ ಮಹಾಕಾರುಣಿಕಸ್ಸ ಭಗವತೋ ವೇನೇಯ್ಯಗತಾ ಚ ಕಿಲೇಸಾ ಪಟಿಪಕ್ಖಾ, ತೇಸಂ ಹರಣತೋ ಪಾಟಿಹಾರಿಯನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ಏವಂ ಸತಿ ಯುತ್ತಮೇತಂ। ಅಥ ವಾ ಭಗವತೋ ಚೇವ ಸಾಸನಸ್ಸ ಚ ಪಟಿಪಕ್ಖಾ ತಿತ್ಥಿಯಾ, ತೇಸಂ ಹರಣತೋ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ। ತೇ ಹಿ ದಿಟ್ಠಿಹರಣವಸೇನ ದಿಟ್ಠಿಪ್ಪಕಾಸನೇ ಅಸಮತ್ಥಭಾವೇನ ಚ ಇದ್ಧಿಆದೇಸನಾನುಸಾಸನೀಹಿ ಹರಿತಾ ಅಪನೀತಾ ಹೋನ್ತಿ। ಪಟೀತಿ ವಾ ಅಯಂ ಸದ್ದೋ ಪಚ್ಛಾತಿ ಏತಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ಬೋಧೇತಿ "ತಸ್ಮಿಂ ಪಟಿಪವಿಟ್ಠಮ್ಹಿ, ಅಞ್ಞೋ ಆಗಞ್ಛಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ"ತಿಆದೀಸು (ಚೂಳನಿ॰ ಪಾರಾಯನವಗ್ಗ, ವತ್ಥುಗಾಥಾ ೪) ವಿಯ। ತಸ್ಮಾ ಸಮಾಹಿತೇ ಚಿತ್ತೇ ವಿಗತೂಪಕ್ಕಿಲೇಸೇ ಕತಕಿಚ್ಚೇನ ಪಚ್ಛಾ ಹರಿತಬ್ಬಂ ಪವತ್ತೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಪಟಿಹಾರಿಯಂ। ಅತ್ತನೋ ವಾ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೇಸು ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಮಗ್ಗೇಹಿ ಹರಿತೇಸು ಪಚ್ಛಾ ಹರಣಂ ಪಟಿಹಾರಿಯಂ। ಇದ್ಧಿಆದೇಸನಾನುಸಾಸನಿಯೋ ವಿಗತೂಪಕ್ಕಿಲೇಸೇನ ಕತಕಿಚ್ಚೇನ ಸತ್ತಹಿತತ್ಥಂ ಪುನ ಪವತ್ತೇತಬ್ಬಾ, ಹರಿತೇಸು ಚ ಅತ್ತನೋ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೇಸು ಪರಸತ್ತಾನಂ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಹರಣಾನಿ ಹೋನ್ತೀತಿ ಪಟಿಹಾರಿಯಾನಿ ಭವನ್ತಿ। ಪಟಿಹಾರಿಯಮೇವ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ, ಪಟಿಹಾರಿಯೇ ವಾ ಇದ್ಧಿಆದೇಸನಾನುಸಾಸನೀಸಮುದಾಯೇ ಭವಂ ಏಕೇಕಂ ಪಾಟಿಹಾರಿಯನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಪಟಿಹಾರಿಯಂ ವಾ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಂ ಮಗ್ಗೋ ಚ ಪಟಿಪಕ್ಖಹರಣತೋ। ತತ್ಥ ಜಾತಂ ನಿಮಿತ್ತಭೂತತೋ ತತೋ ವಾ ಆಗತನ್ತಿ ಪಾಟಿಹಾರಿಯನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಯಸ್ಮಾ ಪನ ತನ್ತಿಅತ್ಥದೇಸನಾ ತಬ್ಬೋಹಾರಾಭಿಸಮಯಸಙ್ಖಾತಾ ಹೇತುಹೇತುಫಲತದುಭಯಪಞ್ಞತ್ತಿಪಟಿವೇಧಸಙ್ಖಾತಾ ವಾ ಧಮ್ಮತ್ಥದೇಸನಾಪಟಿವೇಧಾ ಗಮ್ಭೀರಾ, ಸಸಾದೀಹಿ ವಿಯ ಮಹಾಸಮುದ್ದೋ ಅನುಪಚಿತಕುಸಲಸಮ್ಭಾರೇಹಿ ಅಲಬ್ಭನೇಯ್ಯಪ್ಪತಿಟ್ಠಾ ದುಪ್ಪರಿಯೋಗಾಹಾ ಚ, ತಸ್ಮಾ ತೇಹಿ ಚತೂಹಿ ಗಮ್ಭೀರಭಾವೇಹಿ ಯುತ್ತನ್ತಿ ಭಗವತೋ ವಚನಂ **ಧಮ್ಮತ್ಥದೇಸನಾಪಟಿವೇಧಗಮ್ಭೀರಂ**।

ಏಕೋ ಏವ ಭಗವತೋ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಘೋಸೋ, ಏಕಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ ಪವತ್ತಮಾನೋ ನಾನಾಭಾಸಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ಭಾಸಾವಸೇನ ಅಪುಬ್ಬಂ ಅಚರಿಮಂ ಗಹಣೂಪಗೋ ಹೋತಿ। ಅಚಿನ್ತೇಯ್ಯೋ ಹಿ ಬುದ್ಧಾನಂ ಬುದ್ಧಾನುಭಾವೋತಿ ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನಂ ಸಕಸಕಭಾಸಾನುರೂಪತೋ ಸೋತಪಥಂ ಆಗಚ್ಛತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ನಿದಸ್ಸನತ್ಥೇನ "ನಾಹಂ ಸಯಮ್ಭೂ, ನ ಮಯಾ ಇದಂ ಸಚ್ಛಿಕತ"ನ್ತಿ ಅತ್ತಾನಂ ಪರಿಮೋಚೇನ್ತೋ "ಏವಂ ಮೇ ಸುತಂ, ಮಯಾಪಿ ಏವಂ ಸುತ"ನ್ತಿ ಇದಾನಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಸಕಲಂ ಸುತ್ತಂ ನಿದಸ್ಸೇತಿ।

ಅವಧಾರಣತ್ಥೇನ "ಏತದಗ್ಗಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಮ ಸಾವಕಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಬಹುಸ್ಸುತಾನಂ ಯದಿದಂ ಆನನ್ದೋ, ಗತಿಮನ್ತಾನಂ, ಸತಿಮನ್ತಾನಂ, ಧಿತಿಮನ್ತಾನಂ, ಉಪಟ್ಠಾಕಾನಂ ಯದಿದಂ ಆನನ್ದೋ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೧.೨೧೯-೨೨೩) ಏವಂ ಭಗವತಾ, "ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ ಅತ್ಥಕುಸಲೋ, ಧಮ್ಮಕುಸಲೋ, ಬ್ಯಞ್ಜನಕುಸಲೋ, ನಿರುತ್ತಿಕುಸಲೋ, ಪುಬ್ಬಾಪರಕುಸಲೋ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೫.೧೬೯) ಏವಂ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿನಾ ಚ ಪಸತ್ಥಭಾವಾನುರೂಪಂ ಅತ್ತನೋ ಧಾರಣಬಲಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಸತ್ತಾನಂ ಸೋತುಕಾಮತಂ ಜನೇತಿ। "ಏವಂ ಮೇ ಸುತಂ, ತಞ್ಚ ಖೋ ಅತ್ಥತೋ ವಾ ಬ್ಯಞ್ಜನತೋ ವಾ ಅನೂನಮನಧಿಕಂ, ಏವಮೇವ ನ ಅಞ್ಞಥಾ ದಟ್ಠಬ್ಬ"ನ್ತಿ। **ಅಞ್ಞಥಾ**ತಿ ಭಗವತೋ ಸಮ್ಮುಖಾ ಸುತಾಕಾರತೋ ಅಞ್ಞಥಾ ನ ಪನ ಭಗವತಾ ದೇಸಿತಾಕಾರತೋ। ಅಚಿನ್ತೇಯ್ಯಾನುಭಾವಾ ಹಿ ಭಗವತೋ ದೇಸನಾ, ಸಾ ನೇವ ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ಸಕ್ಕಾ ವಿಞ್ಞಾತುನ್ತಿ ವುತ್ತೋವಾಯಮತ್ಥೋ। ಸುತಾಕಾರಾವಿರುಜ್ಝನಮೇವ ಹಿ ಧಾರಣಬಲಂ।

ಮೇಸದ್ದೋ ತೀಸು ಅತ್ಥೇಸು ದಿಸ್ಸತಿ। ತಥಾ ಹಿಸ್ಸ "ಗಾಥಾಭಿಗೀತಂ ಮೇ ಅಭೋಜನೇಯ್ಯ"ನ್ತಿಆದೀಸು (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೧೯೪; ಸು॰ ನಿ॰ ೮೧) ಮಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಸಾಧು ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ಸಂಖಿತ್ತೇನ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತೂ"ತಿಆದೀಸು (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೪.೮೮; ೫.೩೮೨; ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೨೫೭) ಮಯ್ಹನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಧಮ್ಮದಾಯಾದಾ ಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭವಥಾ"ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೯) ಮಮಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇಧ ಪನ "ಮಯಾ ಸುತಂ, ಮಮ ಸುತ"ನ್ತಿ ಚ ಅತ್ಥದ್ವಯೇ ಯುಜ್ಜತಿ।

ಏತ್ಥ ಚ ಯೋ ಪರೋ ನ ಹೋತಿ, ಸೋ ಅತ್ತಾತಿ ಏವಂ ವತ್ತಬ್ಬೇ ನಿಯಕಜ್ಝತ್ತಸಙ್ಖಾತೇ ಸಸನ್ತಾನೇ ವತ್ತನತೋ ತಿವಿಧೋಪಿ **ಮೇ**ಸದ್ದೋ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಏಕಸ್ಮಿಂಯೇವ ಅತ್ಥೇ ದಿಸ್ಸತಿ, ಕರಣಸಮ್ಪದಾನಾದಿವಿಸೇಸಸಙ್ಖಾತೋ ಪನ ವಿಞ್ಞಾಯತೇವಾಯಂ ಅತ್ಥಭೇದೋತಿ "ಮೇ-ಸದ್ದೋ ತೀಸು ಅತ್ಥೇಸು ದಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ವುತ್ತೋತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ಸುತನ್ತಿ ಅಯಂ **ಸುತ**ಸದ್ದೋ ಸಉಪಸಗ್ಗೋ ಅನುಪಸಗ್ಗೋ ಚ ಗಮನವಿಸ್ಸುತಕಿಲಿನ್ನೂಪಚಿತಾನುಯೋಗಸೋತವಿಞ್ಞೇಯ್ಯ ಸೋತದ್ವಾರಾನುಸಾರ ವಿಞ್ಞಾತಾದಿಅನೇಕತ್ಥಪ್ಪಭೇದೋ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಹಿ ಉಪಸಗ್ಗೋ ಕಿರಿಯಂ ವಿಸೇಸೇತಿ, ಜೋತಕಭಾವತೋ ಪನ ಸತಿಪಿ ತಸ್ಮಿಂ ಸುತಸದ್ದೋ ಏವ ತಂ ತಮತ್ಥಂ ವದತೀತಿ ಅನುಪಸಗ್ಗಸ್ಸ ಸುತಸದ್ದಸ್ಸ ಅತ್ಥುದ್ಧಾರೇ ಸಉಪಸಗ್ಗಸ್ಸ ಗಹಣಂ ನ ವಿರುಜ್ಝತಿ।

ತತ್ಥ "ಸೇನಾಯ ಪಸುತೋ"ತಿಆದೀಸು ಗಚ್ಛನ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಸುತಧಮ್ಮಸ್ಸ ಪಸ್ಸತೋ"ತಿಆದೀಸು (ಉದಾ॰ ೧೧) ವಿಸ್ಸುತಧಮ್ಮಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಅವಸ್ಸುತಾ ಅವಸ್ಸುತಸ್ಸಾ"ತಿಆದೀಸು (ಪಾಚಿ॰ ೬೫೭) ಕಿಲೇಸೇನ ಕಿಲಿನ್ನಾ ಕಿಲಿನ್ನಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। "ತುಮ್ಹೇಹಿ ಪುಞ್ಞಂ ಪಸುತಂ ಅನಪ್ಪಕ"ನ್ತಿಆದೀಸು (ಖು॰ ಪಾ॰ ೭.೧೨) ಉಪಚಿತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಯೇ ಝಾನಪ್ಪಸುತಾ ಧೀರಾ"ತಿಆದೀಸು (ಧ॰ ಪ॰ ೧೮೧) ಝಾನಾನುಯುತ್ತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। "ದಿಟ್ಠಂ ಸುತಂ ಮುತ"ನ್ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೪೧) ಸೋತವಿಞ್ಞೇಯ್ಯನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಸುತಧರೋ ಸುತಸನ್ನಿಚಯೋ"ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೩೯) ಸೋತದ್ವಾರಾನುಸಾರವಿಞ್ಞಾತಧರೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇಧ ಪನಸ್ಸ "ಸೋತದ್ವಾರಾನುಸಾರೇನ ಉಪಧಾರಿತ"ನ್ತಿ ವಾ "ಉಪಧಾರಣ"ನ್ತಿ ವಾ ಅತ್ಥೋ। ಮೇ-ಸದ್ದಸ್ಸ ಹಿ ಮಯಾತಿ ಅತ್ಥೇ ಸತಿ "ಏವಂ ಮಯಾ ಸುತಂ ಸೋತದ್ವಾರಾನುಸಾರೇನ ಉಪಧಾರಿತ"ನ್ತಿ ಯುಜ್ಜತಿ। ಮಮಾತಿ ಅತ್ಥೇ ಸತಿ "ಏವಂ ಮಮ ಸುತಂ ಸೋತದ್ವಾರಾನುಸಾರೇನ ಉಪಧಾರಣ"ನ್ತಿ ಯುಜ್ಜತಿ।

ಏವಮೇತೇಸು ತೀಸು ಪದೇಸು ಯಸ್ಮಾ ಸುತಸದ್ದಸನ್ನಿಧಾನೇ ಪಯುತ್ತೇನ **ಏವಂ**ಸದ್ದೇನ ಸವನಕಿರಿಯಾಜೋತಕೇನ ಭವಿತಬ್ಬಂ, ತಸ್ಮಾ **ಏವ**ನ್ತಿ ಸೋತವಿಞ್ಞಾಣಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನಾದಿಸೋತದ್ವಾರಿಕವಿಞ್ಞಾಣಾನನ್ತರಂ ಉಪ್ಪನ್ನಮನೋದ್ವಾರಿಕವಿಞ್ಞಾಣಕಿಚ್ಚನಿದಸ್ಸನಂ। **ಮೇ**ತಿ ವುತ್ತವಿಞ್ಞಾಣಸಮಙ್ಗೀಪುಗ್ಗಲನಿದಸ್ಸನಂ। ಸಬ್ಬಾನಿ ಹಿ ವಾಕ್ಯಾನಿ ಏವಕಾರತ್ಥಸಹಿತಾನಿಯೇವ ಅವಧಾರಣಫಲತ್ತಾ ತೇಸಂ। **ಸುತ**ನ್ತಿ ಅಸ್ಸವನಭಾವಪ್ಪಟಿಕ್ಖೇಪತೋ ಅನೂನಾನಧಿಕಾವಿಪರೀತಗ್ಗಹಣನಿದಸ್ಸನಂ। ಯಥಾ ಹಿ ಸುತಂ ಸುತಮೇವಾತಿ ವತ್ತಬ್ಬತಂ ಅರಹತಿ ತಥಾ ತಂ ಸಮ್ಮಾ ಸುತಂ ಅನೂನಗ್ಗಹಣಂ ಅನಧಿಕಗ್ಗಹಣಂ ಅವಿಪರೀತಗ್ಗಹಣಞ್ಚ ಹೋತೀತಿ। ಅಥ ವಾ ಸದ್ದನ್ತರತ್ಥಾಪೋಹನವಸೇನ ಸದ್ದೋ ಅತ್ಥಂ ವದತೀತಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ಪಕ್ಖೇ ಯಸ್ಮಾ ಸುತನ್ತಿ ಏತಸ್ಸ ಅಸುತಂ ನ ಹೋತೀತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ವುತ್ತೋ, ತಸ್ಮಾ ಸುತನ್ತಿ ಅಸ್ಸವನಭಾವಪ್ಪಟಿಕ್ಖೇಪತೋ ಅನೂನಾನಧಿಕಾವಿಪರೀತಗ್ಗಹಣನಿದಸ್ಸನಂ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಏವಂ ಮೇ ಸುತಂ, ನ ಮಯಾ ಇದಂ ದಿಟ್ಠಂ, ನ ಸಯಮ್ಭೂಞಾಣೇನ ಸಚ್ಛಿಕತಂ, ನ ಅಞ್ಞಥಾ ವಾ ಉಪಲದ್ಧಂ। ಅಪಿ ಚ ಸುತಂವ, ತಞ್ಚ ಖೋ ಸಮ್ಮದೇವಾತಿ। ಅವಧಾರಣತ್ಥೇ ವಾ ಏವಂಸದ್ದೇ ಅಯಮತ್ಥಯೋಜನಾ, ತದಪೇಕ್ಖಸ್ಸ ಸುತಸದ್ದಸ್ಸ ನಿಯಮತ್ಥೋ ಸಮ್ಭವತೀತಿ ತದಪೇಕ್ಖಸ್ಸ ಸುತಸದ್ದಸ್ಸ ಅಸ್ಸವನಭಾವಪ್ಪಟಿಕ್ಖೇಪೋ ಅನೂನಾನಧಿಕಾವಿಪರೀತಗ್ಗಹಣನಿದಸ್ಸನತಾ ಚ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಇತಿ ಸವನಹೇತುಸವನವಿಸೇಸವಸೇನಪಿ ಸುತಸದ್ದಸ್ಸ ಅತ್ಥಯೋಜನಾ ಕತಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ತಥಾ **ಏವ**ನ್ತಿ ತಸ್ಸಾ ಸೋತದ್ವಾರಾನುಸಾರೇನ ಪವತ್ತಾಯ ವಿಞ್ಞಾಣವೀಥಿಯಾ ನಾನತ್ಥಬ್ಯಞ್ಜನಗ್ಗಹಣತೋ ನಾನಪ್ಪಕಾರೇನ ಆರಮ್ಮಣೇ ಪವತ್ತಿಭಾವಪ್ಪಕಾಸನಂ ಆಕಾರತ್ಥೋ ಏವಂಸದ್ದೋತಿ ಕರಿತ್ವಾ। **ಮೇ**ತಿ ಅತ್ತಪ್ಪಕಾಸನಂ। **ಸುತ**ನ್ತಿ ಧಮ್ಮಪ್ಪಕಾಸನಂ ಯಥಾವುತ್ತಾಯ ವಿಞ್ಞಾಣವೀಥಿಯಾ ಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮಾರಮ್ಮಣತ್ತಾ। ಅಯಞ್ಹೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ - ನಾನಪ್ಪಕಾರೇನ ಆರಮ್ಮಣೇ ಪವತ್ತಾಯ ವಿಞ್ಞಾಣವೀಥಿಯಾ ಕರಣಭೂತಾಯ ಮಯಾ ನ ಅಞ್ಞಂ ಕತಂ, ಇದಂ ಪನ ಕತಂ, ಅಯಂ ಧಮ್ಮೋ ಸುತೋತಿ।

ತಥಾ **ಏವ**ನ್ತಿ ನಿದಸ್ಸಿತಬ್ಬಪ್ಪಕಾಸನಂ ನಿದಸ್ಸನತ್ಥೋ ಏವಂಸದ್ದೋತಿ ಕತ್ವಾ ನಿದಸ್ಸೇತಬ್ಬಸ್ಸ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬಭಾವತೋ। ತಸ್ಮಾ ಏವಂಸದ್ದೇನ ಸಕಲಮ್ಪಿ ಸುತ್ತಂ ಪಚ್ಚಾಮಟ್ಠನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಮೇ**ತಿ ಪುಗ್ಗಲಪ್ಪಕಾಸನಂ। **ಸುತ**ನ್ತಿ ಪುಗ್ಗಲಕಿಚ್ಚಪ್ಪಕಾಸನಂ। ಸುತಸದ್ದೇನ ಹಿ ಲಬ್ಭಮಾನಾ ಸವನಕಿರಿಯಾ ಸವನವಿಞ್ಞಾಣಪ್ಪಬನ್ಧಪ್ಪಟಿಬದ್ಧಾ, ತತ್ಥ ಚ ಪುಗ್ಗಲವೋಹಾರೋ, ನ ಚ ಪುಗ್ಗಲವೋಹಾರರಹಿತೇ ಧಮ್ಮಪ್ಪಬನ್ಧೇ ಸವನಕಿರಿಯಾ ಲಬ್ಭತಿ। ತಸ್ಸಾಯಂ ಸಙ್ಖೇಪತ್ಥೋ - ಯಂ ಸುತ್ತಂ ನಿದ್ದಿಸಿಸ್ಸಾಮಿ, ತಂ ಮಯಾ ಏವಂ ಸುತನ್ತಿ।

ತಥಾ **ಏವ**ನ್ತಿ ಯಸ್ಸ ಚಿತ್ತಸನ್ತಾನಸ್ಸ ನಾನಾರಮ್ಮಣಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ ನಾನತ್ಥಬ್ಯಞ್ಜನಗ್ಗಹಣಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸ ನಾನಾಕಾರನಿದ್ದೇಸೋ ಆಕಾರತ್ಥೋ ಏವ ಏವಂಸದ್ದೋತಿ ಕತ್ವಾ। **ಏವ**ನ್ತಿ ಹಿ ಅಯಮಾಕಾರಪಞ್ಞತ್ತಿ ಧಮ್ಮಾನಂ ತಂ ತಂ ಪವತ್ತಿಆಕಾರಂ ಉಪಾದಾಯ ಪಞ್ಞಾಪೇತಬ್ಬಸಭಾವತ್ತಾ। **ಮೇ**ತಿ ಕತ್ತುನಿದ್ದೇಸೋ। **ಸುತ**ನ್ತಿ ವಿಸಯನಿದ್ದೇಸೋ, ಸೋತಬ್ಬೋ ಹಿ ಧಮ್ಮೋ ಸವನಕಿರಿಯಾಕತ್ತುಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಸವನಕಿರಿಯಾವಸೇನ ಪವತ್ತಿಟ್ಠಾನಂ ಹೋತಿ। ಏತ್ತಾವತಾ ನಾನಪ್ಪಕಾರೇನ ಪವತ್ತೇನ ಚಿತ್ತಸನ್ತಾನೇನ ತಂಸಮಙ್ಗಿನೋ ಕತ್ತು ವಿಸಯೇ ಗಹಣಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಂ ದಸ್ಸಿತಂ ಹೋತಿ।

ಅಥ ವಾ **ಏವ**ನ್ತಿ ಪುಗ್ಗಲಕಿಚ್ಚನಿದ್ದೇಸೋ, ಸುತಾನಞ್ಹಿ ಧಮ್ಮಾನಂ ಗಹಿತಾಕಾರಸ್ಸ ನಿದಸ್ಸನಸ್ಸ ಅವಧಾರಣಸ್ಸ ವಾ ಪಕಾಸನಸಭಾವೇನ ಏವಂಸದ್ದೇನ ತದಾಕಾರಾದಿಧಾರಣಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲವೋಹಾರುಪಾದಾನಧಮ್ಮಬ್ಯಾಪಾರಭಾವತೋ ಪುಗ್ಗಲಕಿಚ್ಚಂನಾಮ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಂ ಹೋತೀತಿ। **ಸುತ**ನ್ತಿ ವಿಞ್ಞಾಣಕಿಚ್ಚನಿದ್ದೇಸೋ, ಪುಗ್ಗಲವಾದಿನೋಪಿ ಹಿ ಸವನಕಿರಿಯಾ ವಿಞ್ಞಾಣನಿರಪೇಕ್ಖಾ ನ ಹೋತೀತಿ। **ಮೇ**ತಿ ಉಭಯಕಿಚ್ಚಯುತ್ತಪುಗ್ಗಲನಿದ್ದೇಸೋ। **ಮೇ**ತಿ ಹಿ ಸದ್ದಪ್ಪವತ್ತಿ ಏಕನ್ತೇನೇವ ಸತ್ತವಿಸೇಸವಿಸಯಾ ವಿಞ್ಞಾಣಕಿಚ್ಚಞ್ಚ ತತ್ಥೇವ ಸಮೋದಹಿತಬ್ಬನ್ತಿ। ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ - ಮಯಾ ಸವನಕಿಚ್ಚವಿಞ್ಞಾಣಸಮಙ್ಗಿನಾ ಪುಗ್ಗಲೇನ ವಿಞ್ಞಾಣವಸೇನ ಲದ್ಧಸವನಕಿಚ್ಚವೋಹಾರೇನ ಸುತನ್ತಿ।

ತಥಾ **ಏವನ್ತಿ** ಚ **ಮೇತಿ** ಚ ಸಚ್ಚಿಕಟ್ಠಪರಮತ್ಥವಸೇನ ಅವಿಜ್ಜಮಾನಪಞ್ಞತ್ತಿ। ಸಬ್ಬಸ್ಸ ಹಿ ಸದ್ದಾಧಿಗಮನೀಯಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಪಞ್ಞತ್ತಿಮುಖೇನೇವ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಸಬ್ಬಪಞ್ಞತ್ತೀನಞ್ಚ ವಿಜ್ಜಮಾನಾದೀಸು ಛಸು ಪಞ್ಞತ್ತೀಸು ಅವರೋಧೋ, ತಸ್ಮಾ ಯೋ ಮಾಯಾಮರೀಚಿಆದಯೋ ವಿಯ ಅಭೂತತ್ಥೋ ಅನುಸ್ಸವಾದೀಹಿ ಗಹೇತಬ್ಬೋ ವಿಯ ಅನುತ್ತಮತ್ಥೋಪಿ ನ ಹೋತಿ। ಸೋ ರೂಪಸದ್ದಾದಿಕೋ ರುಪ್ಪನಾನುಭವನಾದಿಕೋ ಚ ಪರಮತ್ಥಸಭಾವೋ ಸಚ್ಚಿಕಟ್ಠಪರಮತ್ಥವಸೇನ ವಿಜ್ಜತಿ। ಯೋ ಪನ ಏವನ್ತಿ ಚ ಮೇತಿ ಚ ವುಚ್ಚಮಾನೋ ಆಕಾರತ್ಥೋ, ಸೋ ಅಪರಮತ್ಥಸಭಾವೋ ಸಚ್ಚಿಕಟ್ಠಪರಮತ್ಥವಸೇನ ಅನುಪಲಬ್ಭಮಾನೋ ಅವಿಜ್ಜಮಾನಪಞ್ಞತ್ತಿ ನಾಮ। ತಸ್ಮಾ ಕಿಞ್ಹೇತ್ಥ ತಂ ಪರಮತ್ಥತೋ ಅತ್ಥಿ, ಯಂ ಏವನ್ತಿ ವಾ ಮೇತಿ ವಾ ನಿದ್ದೇಸಂ ಲಭೇಥ? **ಸುತನ್ತಿ** ವಿಜ್ಜಮಾನಪಞ್ಞತ್ತಿ, ಯಞ್ಹಿ ತಂ ಏತ್ಥ ಸೋತೇನ ಉಪಲದ್ಧಂ, ತಂ ಪರಮತ್ಥತೋ ವಿಜ್ಜಮಾನನ್ತಿ।

ತಥಾ **ಏವನ್ತಿ** ಸೋತಪಥಮಾಗತೇ ಧಮ್ಮೇ ಉಪಾದಾಯ ತೇಸಂ ಉಪಧಾರಿತಾಕಾರಾದೀನಂ ಪಚ್ಚಾಮಸನವಸೇನ। **ಮೇತಿ** ಸಸನ್ತತಿಪರಿಯಾಪನ್ನೇ ಖನ್ಧೇ ಕರಣಾದಿವಿಸೇಸವಿಸಿಟ್ಠೇ ಉಪಾದಾಯ ವತ್ತಬ್ಬತೋ ಉಪಾದಾಪಞ್ಞತ್ತಿ। **ಸುತನ್ತಿ** ದಿಟ್ಠಾದೀನಿ ಉಪನಿಧಾಯ ವತ್ತಬ್ಬತೋ ಉಪನಿಧಾಪಞ್ಞತ್ತಿ। ದಿಟ್ಠಾದಿಸಭಾವರಹಿತೇ ಸದ್ದಾಯತನೇ ಪವತ್ತಮಾನೋಪಿ ಸುತವೋಹಾರೋ ದುತಿಯಂ ತತಿಯನ್ತಿಆದಿಕೋ ವಿಯ ಪಠಮಾದೀನಿ, ದಿಟ್ಠಮುತವಿಞ್ಞಾತೇ ಅಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಸುತನ್ತಿ ವಿಞ್ಞೇಯ್ಯತ್ತಾ ದಿಟ್ಠಾದೀನಿ ಉಪನಿಧಾಯ ವತ್ತಬ್ಬೋ ಹೋತಿ। ಅಸುತಂ ನ ಹೋತೀತಿ ಹಿ ಸುತನ್ತಿ ಪಕಾಸಿತೋಯಮತ್ಥೋತಿ।

ಏತ್ಥ ಚ **ಏವನ್ತಿ**ವಚನೇನ ಅಸಮ್ಮೋಹಂ ದೀಪೇತಿ। ಪಟಿವಿದ್ಧಾ ಹಿ ಅತ್ತನಾ ಸುತಸ್ಸ ಪಕಾರವಿಸೇಸಾ ಏವನ್ತಿ ಇಧ ಆಯಸ್ಮತಾ ಆನನ್ದೇನ ಪಚ್ಚಾಮಟ್ಠಾ, ತೇನಸ್ಸ ಅಸಮ್ಮೋಹೋ ದೀಪಿತೋ ಹೋತಿ। ನ ಹಿ ಸಮ್ಮೂಳ್ಹೋ ನಾನಪ್ಪಕಾರಪಟಿವೇಧಸಮತ್ಥೋ ಹೋತಿ, ಪಚ್ಚಯಾಕಾರವಸೇನ ನಾನಪ್ಪಕಾರಾ ದುಪ್ಪಟಿವಿದ್ಧಾ ಚ ಸುತ್ತನ್ತಾತಿ ದೀಪಿತನ್ತಿ। **ಸುತನ್ತಿ**ವಚನೇನ ಸುತಸ್ಸ ಅಸಮ್ಮೋಸಂ ದೀಪೇತಿ, ಸುತಾಕಾರಸ್ಸ ಯಾಥಾವತೋ ದಸ್ಸಿಯಮಾನತ್ತಾ। ಯಸ್ಸ ಹಿ ಸುತಂ ಸಮ್ಮುಟ್ಠಂ ಹೋತಿ, ನ ಸೋ ಕಾಲನ್ತರೇ ಮಯಾ ಸುತನ್ತಿ ಪಟಿಜಾನಾತಿ। ಇಚ್ಚಸ್ಸ ಅಸಮ್ಮೋಹೇನ ಪಞ್ಞಾಸಿದ್ಧಿ, ಸಮ್ಮೋಹಾಭಾವೇನ ಪಞ್ಞಾಯ ಏವ ವಾ ಸವನಕಾಲಸಮ್ಭೂತಾಯ ತದುತ್ತರಿಕಾಲಪಞ್ಞಾಸಿದ್ಧಿ, ತಥಾ ಅಸಮ್ಮೋಸೇನ ಸತಿಸಿದ್ಧಿ। ತತ್ಥ ಪಞ್ಞಾಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಾಯ ಸತಿಯಾ ಬ್ಯಞ್ಜನಾವಧಾರಣಸಮತ್ಥತಾ। ಬ್ಯಞ್ಜನಾನಞ್ಹಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತಬ್ಬೋ ಆಕಾರೋ ನಾತಿಗಮ್ಭೀರೋ, ಯಥಾಸುತಂ ಧಾರಣಮೇವ ತತ್ಥ ಕರಣೀಯನ್ತಿ ಸತಿಯಾ ಬ್ಯಾಪಾರೋ ಅಧಿಕೋ, ಪಞ್ಞಾ ತತ್ಥ ಗುಣೀಭೂತಾ ಹೋತಿ ಪಞ್ಞಾಯ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಾತಿ ಕತ್ವಾ। ಸತಿಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಅತ್ಥಪ್ಪಟಿವೇಧಸಮತ್ಥತಾ। ಅತ್ಥಸ್ಸ ಹಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತಬ್ಬೋ ಆಕಾರೋ ಗಮ್ಭೀರೋತಿ ಪಞ್ಞಾಯ ಬ್ಯಾಪಾರೋ ಅಧಿಕೋ, ಸತಿ ತತ್ಥ ಗುಣೀಭೂತಾಯೇವಾತಿ ಸತಿಯಾ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಾಯಾತಿ ಕತ್ವಾ। ತದುಭಯಸಮತ್ಥತಾಯೋಗೇನ ಅತ್ಥಬ್ಯಞ್ಜನಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಧಮ್ಮಕೋಸಸ್ಸ ಅನುಪಾಲನಸಮತ್ಥತಾಯ ಧಮ್ಮಭಣ್ಡಾಗಾರಿಕತ್ತಸಿದ್ಧಿ।

ಅಪರೋ ನಯೋ - **ಏವನ್ತಿ**ವಚನೇನ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಂ ದೀಪೇತಿ, ತೇನ ಚ ವುಚ್ಚಮಾನಾನಂ ಆಕಾರನಿದಸ್ಸನಾವಧಾರಣತ್ಥಾನಂ ಉಪರಿ ವಕ್ಖಮಾನಾನಂ ನಾನಪ್ಪಕಾರಪ್ಪಟಿವೇಧಜೋತಕಾನಂ ಅವಿಪರೀತಸಿದ್ಧಿ ಧಮ್ಮವಿಸಯತ್ತಾ। ನ ಹಿ ಅಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿಕರೋತೋ ನಾನಪ್ಪಕಾರಪ್ಪಟಿವೇಧೋ ಸಮ್ಭವತಿ। **ಸುತನ್ತಿ**ವಚನೇನ ಅವಿಕ್ಖೇಪಂ ದೀಪೇತಿ, "ಪರಮಬೋಧಿಸುತ್ತಂ ಕತ್ಥ ಭಾಸಿತ"ನ್ತಿಆದಿಪುಚ್ಛಾವಸೇನ ಪಕರಣಪತ್ತಸ್ಸ ವಕ್ಖಮಾನಸ್ಸ ಸುತ್ತಸ್ಸ ಸವನಂ ಸಮಾಧಾನಮನ್ತರೇನ ನ ಸಮ್ಭವತಿ ವಿಕ್ಖಿತ್ತಚಿತ್ತಸ್ಸ ಸವನಾಭಾವತೋ। ತಥಾ ಹಿ ವಿಕ್ಖಿತ್ತಚಿತ್ತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಬ್ಬಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ವುಚ್ಚಮಾನೋಪಿ "ನ ಮಯಾ ಸುತಂ, ಪುನ ಭಣಥಾ"ತಿ ಭಣತಿ। ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೇನ ಚೇತ್ಥ ಅತ್ತಸಮ್ಮಾಪಣಿಧಿಂ ಪುಬ್ಬೇ ಚ ಕತಪುಞ್ಞತಂ ಸಾಧೇತಿ ಸಮ್ಮಾ ಅಪ್ಪಣಿಹಿತತ್ತಸ್ಸ ಪುಬ್ಬೇ ಅಕತಪುಞ್ಞಸ್ಸ ವಾ ತದಭಾವತೋ। ಅವಿಕ್ಖೇಪೇನ ಸದ್ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಂ ಸಪ್ಪುರಿಸೂಪನಿಸ್ಸಯಞ್ಚ ಸಾಧೇತಿ ಅಸ್ಸುತವತೋ ಸಪ್ಪುರಿಸೂಪನಿಸ್ಸಯವಿರಹಿತಸ್ಸ ಚ ತದಭಾವತೋ। ನ ಹಿ ವಿಕ್ಖಿತ್ತೋ ಸೋತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ, ನ ಚ ಸಪ್ಪುರಿಸೇ ಅನುಪನಿಸ್ಸಯಮಾನಸ್ಸ ಸವನಂ ಅತ್ಥೀತಿ।

ಅಪರೋ ನಯೋ - "ಯಸ್ಸ ಚಿತ್ತಸನ್ತಾನಸ್ಸ ನಾನಪ್ಪಕಾರಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ ನಾನತ್ಥಬ್ಯಞ್ಜನಗ್ಗಹಣಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸ ನಾನಾಕಾರನಿದ್ದೇಸೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯಸ್ಮಾ ಚ ಸೋ ಭಗವತೋ ವಚನಸ್ಸ ಅತ್ಥಬ್ಯಞ್ಜನಪ್ಪಭೇದಪರಿಚ್ಛೇದವಸೇನ ಸಕಲಸಾಸನಸಮ್ಪತ್ತಿಓಗಾಹನೇನ ನಿರವಸೇಸಂ ಪರಹಿತಪಾರಿಪೂರೀಕರಣಭೂತೋ ಏವಂ ಭದ್ದಕೋ ಆಕಾರೋ ನ ಸಮ್ಮಾ ಅಪ್ಪಣಿಹಿತತ್ತಸ್ಸ ಪುಬ್ಬೇ ಅಕತಪುಞ್ಞಸ್ಸ ವಾ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ **ಏವ**ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಭದ್ದಕೇನ ಆಕಾರೇನ ಪಚ್ಛಿಮಚಕ್ಕದ್ವಯಸಮ್ಪತ್ತಿಮತ್ತನೋ ದೀಪೇತಿ, **ಸುತ**ನ್ತಿ ಸವನಯೋಗೇನ ಪುರಿಮಚಕ್ಕದ್ವಯಸಮ್ಪತ್ತಿಂ। ನ ಹಿ ಅಪ್ಪತಿರೂಪೇ ದೇಸೇ ವಸತೋ ಸಪ್ಪುರಿಸೂಪನಿಸ್ಸಯವಿರಹಿತಸ್ಸ ಚ ಸವನಂ ಅತ್ಥಿ। ಇಚ್ಚಸ್ಸ ಪಚ್ಛಿಮಚಕ್ಕದ್ವಯಸಿದ್ಧಿಯಾ ಆಸಯಸುದ್ಧಿ ಸಿದ್ಧಾ ಹೋತಿ। ಸಮ್ಮಾ ಪಣಿಹಿತಚಿತ್ತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಚ ಕತಪುಞ್ಞೋ ವಿಸುದ್ಧಾಸಯೋ ಹೋತಿ ತದಸುದ್ಧಿಹೇತೂನಂ ಕಿಲೇಸಾನಂ ದೂರೀಭಾವತೋ। ತಥಾ ಹಿ ವುತ್ತಂ "ಸಮ್ಮಾ ಪಣಿಹಿತಂ ಚಿತ್ತಂ, ಸೇಯ್ಯಸೋ ನಂ ತತೋ ಕರೇ"ತಿ (ಧ॰ ಪ॰ ೪೩) "ಕತಪುಞ್ಞೋಸಿ ತ್ವಂ, ಆನನ್ದ, ಪಧಾನಮನುಯುಞ್ಜ, ಖಿಪ್ಪಂ ಹೋಹಿಸಿ ಅನಾಸವೋ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೨೦೭) ಚ। ಪುರಿಮಚಕ್ಕದ್ವಯಸಿದ್ಧಿಯಾ ಪಯೋಗಸುದ್ಧಿ। ಪತಿರೂಪದೇಸವಾಸೇನ ಹಿ ಸಪ್ಪುರಿಸೂಪನಿಸ್ಸಯೇನ ಚ ಸಾಧೂನಂ ದಿಟ್ಠಾನುಗತಿಆಪಜ್ಜನೇನ ಪರಿಸುದ್ಧಪ್ಪಯೋಗೋ ಹೋತಿ। ತಾಯ ಚ ಆಸಯಸುದ್ಧಿಯಾ ಅಧಿಗಮಬ್ಯತ್ತಿಸಿದ್ಧಿ, ಪುಬ್ಬೇಯೇವ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಸಂಕಿಲೇಸಾನಂ ವಿಸೋಧಿತತ್ತಾ ಪಯೋಗಸುದ್ಧಿಯಾ ಆಗಮಬ್ಯತ್ತಿಸಿದ್ಧಿ। ಸುಪರಿಸುದ್ಧಕಾಯವಚೀಪಯೋಗೋ ಹಿ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರಾಭಾವತೋ ಅವಿಕ್ಖಿತ್ತಚಿತ್ತೋ ಪರಿಯತ್ತಿಯಂ ವಿಸಾರದೋ ಹೋತಿ। ಇತಿ ಪಯೋಗಾಸಯಸುದ್ಧಸ್ಸ ಆಗಮಾಧಿಗಮಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಚನಂ ಅರುಣುಗ್ಗಮನಂ ವಿಯ ಸೂರಿಯಸ್ಸ ಉದಯತೋ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೋ ವಿಯ ಚ ಕುಸಲಕಮ್ಮಸ್ಸ ಅರಹತಿ ಭಗವತೋ ವಚನಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ ಭವಿತುನ್ತಿ ಠಾನೇ ನಿದಾನಂ ಠಪೇನ್ತೋ **ಏವಂ ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ।

ಅಪರೋ ನಯೋ - **ಏವ**ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ನಾನಪ್ಪಕಾರಪ್ಪಟಿವೇಧದೀಪಕೇನ ವಚನೇನ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ಥಪಟಿಭಾನಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಸಮ್ಪತ್ತಿಸಬ್ಭಾವಂ ದೀಪೇತಿ। **ಸುತ**ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಏವಂಸದ್ದಸನ್ನಿಧಾನತೋ ವಕ್ಖಮಾನಾಪೇಕ್ಖಾಯ ವಾ ಸೋತಬ್ಬಭೇದಪ್ಪಟಿವೇಧದೀಪಕೇನ ಧಮ್ಮನಿರುತ್ತಿಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಸಮ್ಪತ್ತಿಸಬ್ಭಾವಂ ದೀಪೇತಿ। **ಏವ**ನ್ತಿ ಚ ಇದಂ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರದೀಪಕವಚನಂ ಭಾಸಮಾನೋ "ಏತೇ ಧಮ್ಮಾ ಮಯಾ ಮನಸಾನುಪೇಕ್ಖಿತಾ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸುಪ್ಪಟಿವಿದ್ಧಾ"ತಿ ದೀಪೇತಿ। ಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮೋ ಹಿ "ಇಧ ಸೀಲಂ ಕಥಿತಂ, ಇಧ ಸಮಾಧಿ, ಇಧ ಪಞ್ಞಾ, ಏತ್ತಕಾ ಏತ್ಥ ಅನುಸನ್ಧಿಯೋ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಮನಸಾ ಅನುಪೇಕ್ಖಿತೋ ಅನುಸ್ಸವಾಕಾರಪರಿವಿತಕ್ಕಸಹಿತಾಯ ಧಮ್ಮನಿಜ್ಝಾನಕ್ಖನ್ತಿಭೂತಾಯ ಞಾತಪರಿಞ್ಞಾಸಙ್ಖಾತಾಯ ವಾ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ವುತ್ತರೂಪಾರೂಪಧಮ್ಮೇ "ಇತಿ ರೂಪಂ, ಏತ್ತಕಂ ರೂಪ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಸುಟ್ಠು ವವತ್ಥಪೇತ್ವಾ ಪಟಿವಿದ್ಧೋ ಅತ್ತನೋ ಚ ಪರೇಸಞ್ಚ ಹಿತಸುಖಾವಹೋ ಹೋತೀತಿ। **ಸುತ**ನ್ತಿ ಇದಂ ಸವನಯೋಗದೀಪಕವಚನಂ ಭಾಸಮಾನೋ "ಬಹೂ ಮಯಾ ಧಮ್ಮಾ ಸುತಾ ಧಾತಾ ವಚಸಾ ಪರಿಚಿತಾ"ತಿ ದೀಪೇತಿ। ಸೋತಾವಧಾನಪ್ಪಟಿಬದ್ಧಾ ಹಿ ಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮಸ್ಸ ಸವನಧಾರಣಪರಿಚಯಾ। ತದುಭಯೇನಪಿ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಸ್ವಾಕ್ಖಾತಭಾವೇನ, ಅತ್ಥಬ್ಯಞ್ಜನಪಾರಿಪೂರಿಂ ದೀಪೇನ್ತೋ ಸವನೇ ಆದರಂ ಜನೇತಿ। ಅತ್ಥಬ್ಯಞ್ಜನಪರಿಪುಣ್ಣಞ್ಹಿ ಧಮ್ಮಂ ಆದರೇನ ಅಸ್ಸುಣನ್ತೋ ಮಹತಾ ಹಿತಾ ಪರಿಬಾಹಿರೋ ಹೋತೀತಿ ಆದರಂ ಜನೇತ್ವಾ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಧಮ್ಮೋ ಸೋತಬ್ಬೋ।

"**ಏವಂ ಮೇ ಸುತ**"ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಪನ ಸಕಲೇನ ವಚನೇನ ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ ತಥಾಗತಪ್ಪವೇದಿತಂ ಧಮ್ಮಂ ಅತ್ತನೋ ಅದಹನ್ತೋ ಅಸಪ್ಪುರಿಸಭೂಮಿಂ ಅತಿಕ್ಕಮತಿ, ಸಾವಕತ್ತಂ ಪಟಿಜಾನನ್ತೋ ಸಪ್ಪುರಿಸಭೂಮಿಂ ಓಕ್ಕಮತಿ। ತಥಾ ಅಸದ್ಧಮ್ಮಾ ಚಿತ್ತಂ ವುಟ್ಠಾಪೇತಿ, ಸದ್ಧಮ್ಮೇ ಚಿತ್ತಂ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತಿ। "ಕೇವಲಂ ಸುತಮೇವೇತಂ ಮಯಾ, ತಸ್ಸೇವ ಪನ ಭಗವತೋ ವಚನ"ನ್ತಿ ದೀಪೇನ್ತೋ ಅತ್ತಾನಂ ಪರಿಮೋಚೇತಿ, ಸತ್ಥಾರಂ ಅಪದಿಸತಿ, ಜಿನವಚನಂ ಅಪ್ಪೇತಿ, ಧಮ್ಮನೇತ್ತಿಂ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತಿ।

ಅಪಿಚ "ಏವಂ ಮೇ ಸುತ"ನ್ತಿ ಅತ್ತನಾ ಉಪ್ಪಾದಿತಭಾವಂ ಅಪ್ಪಟಿಜಾನನ್ತೋ ಪುರಿಮಸ್ಸವನಂ ವಿವರನ್ತೋ "ಸಮ್ಮುಖಾ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಮಿದಂ ಮಯಾ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಚತುವೇಸಾರಜ್ಜವಿಸಾರದಸ್ಸ ದಸಬಲಧರಸ್ಸ ಆಸಭಟ್ಠಾನಟ್ಠಾಯಿನೋ ಸೀಹನಾದನಾದಿನೋ ಸಬ್ಬಸತ್ತುತ್ತಮಸ್ಸ ಧಮ್ಮಿಸ್ಸರಸ್ಸ ಧಮ್ಮರಾಜಸ್ಸ ಧಮ್ಮಾಧಿಪತಿನೋ ಧಮ್ಮದೀಪಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸರಣಸ್ಸ

ಸದ್ಧಮ್ಮವರಚಕ್ಕವತ್ತಿನೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ, ನ ಏತ್ಥ ಅತ್ಥೇ ವಾ ಧಮ್ಮೇ ವಾ ಪದೇ ವಾ ಬ್ಯಞ್ಜನೇ ವಾ ಕಙ್ಖಾ ವಾ ವಿಮತಿ ವಾ ಕತ್ತಬ್ಬಾ"ತಿ ಸಬ್ಬದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮೇ ಅಸ್ಸದ್ಧಿಯಂ ವಿನಾಸೇತಿ, ಸದ್ಧಾಸಮ್ಪದಂ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ। ತೇನೇತಂ ವುಚ್ಚತಿ -

"ವಿನಾಸಯತಿ ಅಸ್ಸದ್ಧಂ, ಸದ್ಧಂ ವಡ್ಢೇತಿ ಸಾಸನೇ।
ಏವಂ ಮೇ ಸುತಮಿಚ್ಚೇವಂ, ವದಂ ಗೋತಮಸಾವಕೋ"ತಿ॥

ಏಕನ್ತಿ ಗಣನಪರಿಚ್ಛೇದನಿದ್ದೇಸೋ। ಅಯಞ್ಹಿ **ಏಕ**ಸದ್ದೋ ಅಞ್ಞಸೇಟ್ಠಾಸಹಾಯಸಙ್ಖ್ಯಾದೀಸು ದಿಸ್ಸತಿ। ತಥಾ ಹಿ ಅಯಂ "ಸಸ್ಸತೋ ಅತ್ತಾ ಚ ಲೋಕೋ ಚ, ಇದಮೇವ ಸಚ್ಚಂ ಮೋಘಮಞ್ಞನ್ತಿ ಇತ್ಥೇಕೇ ಅಭಿವದನ್ತೀ"ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೨೭; ಉದಾ॰ ೫೫) ಅಞ್ಞೇ ದಿಸ್ಸತಿ। "ಚೇತಸೋ ಏಕೋದಿಭಾವ"ನ್ತಿಆದೀಸು (ಪಾರಾ॰ ೧೧; ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೨೨೮) ಸೇಟ್ಠೇ। "ಏಕೋ ವೂಪಕಟ್ಠೋ"ತಿಆದೀಸು (ಚೂಳವ॰ ೪೪೫; ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೪೦೫) ಅಸಹಾಯೇ। "ಏಕೋವ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಖಣೋ ಚ ಸಮಯೋ ಚ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸಾಯಾ"ತಿಆದೀಸು (ಅ॰ ನಿ॰ ೮.೨೯) ಸಙ್ಖ್ಯಾಯಂ, ಇಧಾಪಿ ಸಙ್ಖ್ಯಾಯಮೇವ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ಏಕನ್ತಿ ಗಣನಪರಿಚ್ಛೇದನಿದ್ದೇಸೋ"ತಿ।

ಸಮಯನ್ತಿ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನನಿದ್ದೇಸೋ। **ಏಕಂ ಸಮಯ**ನ್ತಿ ಅನಿಯಮಿತಪರಿದೀಪನಂ। ತತ್ಥ **ಸಮಯ**ಸದ್ದೋ -

"ಸಮವಾಯೇ ಖಣೇ ಕಾಲೇ, ಸಮೂಹೇ ಹೇತುದಿಟ್ಠಿಸು।
ಪಟಿಲಾಭೇ ಪಹಾನೇ ಚ, ಪಟಿವೇಧೇ ಚ ದಿಸ್ಸತಿ"॥

ತಥಾ ಹಿಸ್ಸ "ಅಪ್ಪೇವ ನಾಮ ಸ್ವೇಪಿ ಉಪಸಙ್ಕಮೇಯ್ಯಾಮ ಕಾಲಞ್ಚ ಸಮಯಞ್ಚ ಉಪಾದಾಯಾ"ತಿ ಏವಮಾದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೪೪೭) ಸಮವಾಯೋ ಅತ್ಥೋ, ಯುತ್ತಕಾಲಞ್ಚ ಪಚ್ಚಯಸಾಮಗ್ಗಿಞ್ಚ ಲಭಿತ್ವಾತಿ ಹಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ, ತಸ್ಮಾ ಪಚ್ಚಯಸಮವಾಯೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ । "ಏಕೋವ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಖಣೋ ಚ ಸಮಯೋ ಚ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸಾಯಾ"ತಿಆದೀಸು (ಅ॰ ನಿ॰ ೮.೨೯) ಖಣೋ, ಓಕಾಸೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಥಾಗತುಪ್ಪಾದಾದಿಕೋ ಹಿ ಮಗ್ಗಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಸ್ಸ ಓಕಾಸೋ ತಪ್ಪಚ್ಚಯಪ್ಪಟಿಲಾಭಹೇತುತ್ತಾ, ಖಣೋ ಏವ ಚ ಸಮಯೋ, ಯೋ ಖಣೋತಿ ಚ ಸಮಯೋತಿ ಚ ವುಚ್ಚತಿ, ಸೋ ಏಕೋ ಯೇವಾತಿ ಹಿ ಅತ್ಥೋ। "ಉಣ್ಹಸಮಯೋ ಪರಿಳಾಹಸಮಯೋ"ತಿಆದೀಸು (ಪಾಚಿ॰ ೩೫೮) ಕಾಲೋ। "ಮಹಾಸಮಯೋ ಪವನಸ್ಮಿ"ನ್ತಿಆದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೩೩೨) ಸಮೂಹೋ। ಮಹಾಸಮಯೋತಿ ಹಿ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ದೇವತಾನಞ್ಚ ಮಹಾಸನ್ನಿಪಾತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಸಮಯೋಪಿ ಖೋ ತೇ, ಭದ್ದಾಲಿ, ಅಪ್ಪಟಿವಿದ್ಧೋ ಅಹೋಸಿ, ಭಗವಾ ಖೋ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ವಿಹರತಿ, ಭಗವಾಪಿ ಮಂ ಜಾನಿಸ್ಸತಿ 'ಭದ್ದಾಲಿ ನಾಮ ಭಿಕ್ಖು ಸತ್ಥುಸಾಸನೇ ಸಿಕ್ಖಾಯ ನ ಪರಿಪೂರಕಾರೀ'ತಿ, ಅಯಮ್ಪಿ ಖೋ ತೇ, ಭದ್ದಾಲಿ, ಸಮಯೋ ಅಪ್ಪಟಿವಿದ್ಧೋ ಅಹೋಸೀ"ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೧೩೫) ಹೇತು। ಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ ಕಾರಣಞ್ಹಿ ಇಧ ಸಮಯೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। "ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಉಗ್ಗಾಹಮಾನೋ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ ಸಮಣಮುಣ್ಡಿಕಾಪುತ್ತೋ ಸಮಯಪ್ಪವಾದಕೇ ತಿನ್ದುಕಾಚೀರೇ ಏಕಸಾಲಕೇ ಮಲ್ಲಿಕಾಯ ಆರಾಮೇ ಪಟಿವಸತೀ"ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೨೬೦) ದಿಟ್ಠಿ। ತತ್ಥ ಹಿ ನಿಸಿನ್ನಾ ತಿತ್ಥಿಯಾ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ದಿಟ್ಠಿಸಙ್ಖಾತಂ ಸಮಯಂ ಪವದನ್ತೀತಿ ಸೋ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾರಾಮೋ "ಸಮಯಪ್ಪವಾದಕೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

"ದಿಟ್ಠೇ ಧಮ್ಮೇ ಚ ಯೋ ಅತ್ಥೋ, ಯೋ ಚತ್ಥೋ ಸಮ್ಪರಾಯಿಕೋ।
ಅತ್ಥಾಭಿಸಮಯಾ ಧೀರೋ, ಪಣ್ಡಿತೋತಿ ಪವುಚ್ಚತೀ"ತಿ॥ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೧೨೯) -

ಆದೀಸು ಪಟಿಲಾಭೋ। ಅತ್ಥಾಭಿಸಮಯಾತಿ ಹಿ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಅಧಿಗಮಾತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಸಮ್ಮಾ ಮಾನಾಭಿಸಮಯಾ ಅನ್ತಮಕಾಸಿ ದುಕ್ಖಸ್ಸಾ"ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೮) ಪಹಾನಂ। ಅಧಿಕರಣಂ ಸಮಯಂ ವೂಪಸಮನಂ ಅಪಗಮೋತಿ ಅಭಿಸಮಯೋ ಪಹಾನಂ। "ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಪೀಳನಟ್ಠೋ ಸಙ್ಖತಟ್ಠೋ ಸನ್ತಾಪಟ್ಠೋ ವಿಪರಿಣಾಮಟ್ಠೋ ಅಭಿಸಮಯಟ್ಠೋ"ತಿಆದೀಸು (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೨.೮) ಪಟಿವೇಧೋ

। ಪಟಿವೇಧೋತಿ ಹಿ ಅಭಿಸಮೇತಬ್ಬತೋ ಅಭಿಸಮಯೋ, ಅಭಿಸಮಯೋವ ಅತ್ಥೋ ಅಭಿಸಮಯಟ್ಠೋತಿ ಪೀಳನಾದೀನಿ ಅಭಿಸಮೇತಬ್ಬಭಾವೇನ ಏಕೀಭಾವಂ ಉಪನೇತ್ವಾ ವುತ್ತಾನಿ, ಅಭಿಸಮಯಸ್ಸ ವಾ ಪಟಿವೇಧಸ್ಸ ವಿಸಯಭೂತೋ ಅತ್ಥೋ ಅಭಿಸಮಯಟ್ಠೋತಿ ತಾನೇವ ತಥಾ ಏಕತ್ತೇನ ವುತ್ತಾನಿ। ತತ್ಥ ಪೀಳನಂ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಸ್ಸ ತಂಸಮಙ್ಗಿನೋ ಹಿಂಸನಂ ಅವಿಪ್ಫಾರಿಕತಾಕರಣಂ। ಸನ್ತಾಪೋ ದುಕ್ಖದುಕ್ಖತಾದಿವಸೇನ ಸನ್ತಪ್ಪನಂ ಪರಿದಹನಂ।

ಏತ್ಥ ಚ ಸಹಕಾರೀಕಾರಣಸನ್ನಿಜ್ಝಂ ಸಮೇತಿ ಸಮವೇತೀತಿ ಸಮವಾಯೋ ಸಮಯೋ। ಸಮೇತಿ ಸಮಾಗಚ್ಛತಿ ಏತ್ಥ ಮಗ್ಗಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ತದಾಧಾರಪುಗ್ಗಲೇಹೀತಿ ಖಣೋ ಸಮಯೋ। ಸಮೇತಿ ಏತ್ಥ ಏತೇನ ವಾ ಸಂಗಚ್ಛತಿ ಸತ್ತೋ ಸಭಾವಧಮ್ಮೋ ವಾ ಉಪ್ಪಾದಾದೀಹಿ ಸಹಜಾತಾದೀಹಿ ವಾತಿ ಕಾಲೋ ಸಮಯೋ। ಧಮ್ಮಪ್ಪವತ್ತಿಮತ್ತತಾಯ ಅತ್ಥತೋ ಅಭೂತೋಪಿ ಹಿ ಕಾಲೋ ಧಮ್ಮಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ ಅಧಿಕರಣಂ ಕರಣಂ ವಿಯ ಚ ಕಪ್ಪನಾಮತ್ತಸಿದ್ಧೇನಾನುರೂಪೇನ ವೋಹರೀಯತೀತಿ। ಸಮಂ, ಸಹ ವಾ ಅವಯವಾನಂ ಅಯನಂ ಪವತ್ತಿ ಅವಟ್ಠಾನನ್ತಿ ಸಮೂಹೋ ಸಮಯೋ ಯಥಾ ಸಮುದಾಯೋತಿ। ಅವಯವಸಹಾವಟ್ಠಾನಮೇವ ಹಿ ಸಮೂಹೋ। ಅವಸೇಸಪಚ್ಚಯಾನಂ ಸಮಾಗಮೇ ಸತಿ ಏತಿ ಫಲಮೇತಸ್ಮಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಪವತ್ತತೀತಿ ಸಮಯೋ ಹೇತು ಯಥಾ ಸಮುದಯೋತಿ। ಸಮೇತಿ ಸಂಯೋಜನಭಾವತೋ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ ಏತಿ ಅತ್ತನೋ ವಿಸಯೇ ಪವತ್ತತಿ, ದಳ್ಹಗ್ಗಹಣಭಾವತೋ ವಾ ಸಂಯುತ್ತಾ ಅಯನ್ತಿ ಪವತ್ತನ್ತಿ ಸತ್ತಾ ಯಥಾಭಿನಿವೇಸಂ ಏತೇನಾತಿ ಸಮಯೋ ದಿಟ್ಠಿ। ದಿಟ್ಠಿಸಂಯೋಜನೇನ ಹಿ ಸತ್ತಾ ಅತಿವಿಯ ಬಜ್ಝನ್ತೀತಿ। ಸಮಿತಿ ಸಙ್ಗತಿ ಸಮೋಧಾನನ್ತಿ ಸಮಯೋ ಪಟಿಲಾಭೋ। ಸಮಯನಂ ಉಪಸಮಯನಂ ಅಪಗಮೋತಿ ಸಮಯೋ ಪಹಾನಂ। ಸಮುಚ್ಛೇದಪ್ಪಹಾನಭಾವತೋ ಪನ ಅಧಿಕೋ ಸಮಯೋತಿ ಅಭಿಸಮಯೋ ಯಥಾ ಅಭಿಧಮ್ಮೋತಿ। ಅಭಿಮುಖಂ ಞಾಣೇನ ಸಮ್ಮಾ ಏತಬ್ಬೋ ಅಭಿಸಮೇತಬ್ಬೋತಿ ಅಭಿಸಮಯೋ, ಧಮ್ಮಾನಂ ಅವಿಪರೀತಸಭಾವೋ। ಅಭಿಮುಖಭಾವೇನ ಸಮ್ಮಾ ಏತಿ ಗಚ್ಛತಿ ಬುಜ್ಝತೀತಿ ಅಭಿಸಮಯೋ, ಧಮ್ಮಾನಂ ಯಥಾಭೂತಸಭಾವಾವಬೋಧೋ। ಏವಂ ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ಸಮಯಸದ್ದಸ್ಸ ಪವತ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಸಮಯಸದ್ದಸ್ಸ ಅತ್ಥುದ್ಧಾರೇ ಅಭಿಸಮಯಸದ್ದಸ್ಸ ಗಹಣೇ ಕಾರಣಂ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಇಧ ಪನಸ್ಸ ಕಾಲೋ ಅತ್ಥೋ ಸಮವಾಯಾದೀನಂ ಅಸಮ್ಭವತೋ। ದೇಸದೇಸಕಪರಿಸಾ ವಿಯ ಹಿ ದೇಸನಾಯ ನಿದಾನಭಾವೇ ಕಾಲೋ ಏವ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬೋತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಪನೇತ್ಥ ಸಮಯೋತಿ ಕಾಲೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ, ತಸ್ಮಾ ಸಂವಚ್ಛರಉತುಮಾಸದ್ಧಮಾಸರತ್ತಿದಿವಸಪುಬ್ಬಣ್ಹಮಜ್ಝನ್ಹಿಕಸಾಯನ್ಹಪಠಮಯಾಮ- ಮಜ್ಝಿಮಯಾಮಪಚ್ಛಿಮಯಾಮಮುಹುತ್ತಾದೀಸು ಕಾಲಭೇದಭೂತೇಸು ಸಮಯೇಸು ಏಕಂ ಸಮಯನ್ತಿ ದೀಪೇತಿ।

ಕಸ್ಮಾ ಪನೇತ್ಥ ಅನಿಯಮಿತವಸೇನೇವ ಕಾಲೋ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ, ನ ಉತುಸಂವಚ್ಛರಾದಿವಸೇನ ನಿಯಮೇತ್ವಾ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋತಿ ಚೇ? ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಏತೇಸು ಸಂವಚ್ಛರಾದೀಸು ಸಮಯೇಸು ಯಂ ಯಂ ಸುತ್ತಂ ಯಸ್ಮಿಂ ಯಸ್ಮಿಂ ಸಂವಚ್ಛರೇ ಉತುಮ್ಹಿ ಮಾಸೇ ಪಕ್ಖೇ ರತ್ತಿಭಾಗೇ ದಿವಸಭಾಗೇ ವಾ ವುತ್ತಂ, ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ತಂ ಥೇರಸ್ಸ ಸುವಿದಿತಂ ಸುವವತ್ಥಾಪಿತಂ ಪಞ್ಞಾಯ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ "ಏವಂ ಮೇ ಸುತಂ ಅಸುಕಸಂವಚ್ಛರೇ ಅಸುಕಉತುಮ್ಹಿ ಅಸುಕಮಾಸೇ ಅಸುಕಪಕ್ಖೇ ಅಸುಕರತ್ತಿಭಾಗೇ ಅಸುಕದಿವಸಭಾಗೇ ವಾ"ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತೇ ನ ಸಕ್ಕಾ ಸುಖೇನ ಧಾರೇತುಂ ವಾ ಉದ್ದಿಸಿತುಂ ವಾ ಉದ್ದಿಸಾಪೇತುಂ ವಾ, ಬಹು ಚ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಏಕೇನೇವ ಪದೇನ ತಮತ್ಥಂ ಸಮೋಧಾನೇತ್ವಾ "ಏಕಂ ಸಮಯ"ನ್ತಿ ಆಹ।

ಯೇ ವಾ ಇಮೇ ಗಬ್ಭೋಕ್ಕನ್ತಿಸಮಯೋ ಜಾತಿಸಮಯೋ ಸಂವೇಗಸಮಯೋ ಅಭಿನಿಕ್ಖಮನಸಮಯೋ ದುಕ್ಕರಕಾರಿಕಸಮಯೋ ಮಾರವಿಜಯಸಮಯೋ ಅಭಿಸಮ್ಬೋಧಿಸಮಯೋ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಸುಖವಿಹಾರಸಮಯೋ ದೇಸನಾಸಮಯೋ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಸಮಯೋತಿ ಏವಮಾದಯೋ ಭಗವತೋ ದೇವಮನುಸ್ಸೇಸು ಅತಿವಿಯ ಪಕಾಸಾ ಅನೇಕಕಾಲಪ್ಪಭೇದಾ ಏವ ಸಮಯಾ, ತೇಸು ಸಮಯೇಸು ದೇಸನಾಸಮಯಸಙ್ಖಾತಂ ಏಕಂ ಸಮಯನ್ತಿ ದೀಪೇತಿ। ಯೋ ವಾಯಂ ಞಾಣಕರುಣಾಕಿಚ್ಚಸಮಯೇಸು ಕರುಣಾಕಿಚ್ಚಸಮಯೋ, ಅತ್ತಹಿತಪರಹಿತಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿಸಮಯೇಸು ಪರಹಿತಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿಸಮಯೋ,

ಸನ್ನಿಪತಿತಾನಂ ಕರಣೀಯದ್ವಯಸಮಯೇಸು ಧಮ್ಮಕಥಾಸಮಯೋ, ದೇಸನಾಪಟಿಪತ್ತಿಸಮಯೇಸು ದೇಸನಾಸಮಯೋ, ತೇಸು ಸಮಯೇಸು ಅಞ್ಞತರಸಮಯಂ ಸನ್ಧಾಯ "ಏಕಂ ಸಮಯ"ನ್ತಿ ಆಹ।

ಕಸ್ಮಾ ಪನೇತ್ಥ ಯಥಾ ಅಭಿಧಮ್ಮೇ "ಯಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಕಾಮಾವಚರಂ ಕುಸಲಂ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಹೋತೀ"ತಿ (ಧ॰ ಸ॰ ೧) ಚ ಇತೋ ಅಞ್ಞೇಸು ಸುತ್ತಪದೇಸು "ಯಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ವಿವಿಚ್ಚೇವ ಕಾಮೇಹಿ ವಿವಿಚ್ಚ ಅಕುಸಲೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹೀ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೨೦೦) ಚ ಭುಮ್ಮವಚನೇನ ನಿದ್ದೇಸೋ ಕತೋ, ವಿನಯೇ ಚ "ತೇನ ಸಮಯೇನ ಬುದ್ಧೋ ಭಗವಾ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೧) ಕರಣವಚನೇನ ನಿದ್ದೇಸೋ ಕತೋ, ತಥಾ ಅಕತ್ವಾ "ಏಕಂ ಸಮಯ"ನ್ತಿ ಅಚ್ಚನ್ತಸಂಯೋಗತ್ಥೇ ಉಪಯೋಗವಚನೇನ ನಿದ್ದೇಸೋ ಕತೋತಿ? ತತ್ಥ ತಥಾ, ಇಧ ಚ ಅಞ್ಞಥಾ ಅತ್ಥಸಮ್ಭವತೋ। ತತ್ಥ ಹಿ ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ಇತೋ ಅಞ್ಞೇಸು ಚ ಸುತ್ತನ್ತೇಸು ಆಧಾರವಿಸಯಸಙ್ಖಾತೋ ಅಧಿಕರಣತ್ಥೋ ಕಿರಿಯಾಯ ಕಿರಿಯನ್ತರಲಕ್ಖಣಸಙ್ಖಾತೋ ಭಾವೇನಭಾವಲಕ್ಖಣತ್ಥೋ ಚ ಸಮ್ಭವತೀತಿ। ಅಧಿಕರಣಞ್ಹಿ ಕಾಲತ್ಥೋ ಸಮೂಹತ್ಥೋ ಚ ಸಮಯೋ ತತ್ಥ ವುತ್ತಾನಂ ಫಸ್ಸಾದಿಧಮ್ಮಾನಂ, ತಥಾ ಕಾಲೋ ಸಭಾವಧಮ್ಮಪ್ಪವತ್ತಿಮತ್ತತಾಯ ಪರಮತ್ಥತೋ ಅವಿಜ್ಜಮಾನೋಪಿ ಆಧಾರಭಾವೇನ ಪಞ್ಞಾತೋ ತಙ್ಖಣಪ್ಪವತ್ತಾನಂ ತತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಪರತೋ ಚ ಅಭಾವತೋ ಯಥಾ "ಪುಬ್ಬಣ್ಹೇ ಜಾತೋ ಸಾಯನ್ಹೇ ಜಾತೋ"ತಿಆದೀಸು। ಸಮೂಹೋತಿಪಿ ಅವಯವವಿನಿಮುತ್ತೋ ಪರಮತ್ಥತೋ ಅವಿಜ್ಜಮಾನೋಪಿ ಕಪ್ಪನಾಮತ್ತಸಿದ್ಧೇನ ರೂಪೇನ ಅವಯವಾನಂ ಆಧಾರಭಾವೇನ ಪಞ್ಞಾಪೀಯತಿ, ಯಥಾ "ರುಕ್ಖೇ ಸಾಖಾ, ಯವೋ ಯವರಾಸಿಮ್ಹಿ ಸಮುಟ್ಠಿತೋ"ತಿಆದೀಸು। ಯಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಧಮ್ಮಪುಞ್ಜೇ ಚ ಕಾಮಾವಚರಂ ಕುಸಲಂ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಕಾಲೇ ಧಮ್ಮಪುಞ್ಜೇ ಚ ಫಸ್ಸಾದಯೋಪಿ ಹೋನ್ತೀತಿ ಅಯಞ್ಹಿ ತತ್ಥ ಅತ್ಥೋ। ತಥಾ ಖಣಸಮವಾಯಹೇತುಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಸಮಯಸ್ಸ ಭಾವೇನ ತತ್ಥ ವುತ್ತಾನಂ ಫಸ್ಸಾದಿಧಮ್ಮಾನಂ ಭಾವೋ ಲಕ್ಖೀಯತಿ। ಯಥಾ ಹಿ "ಗಾವೀಸು ದುಯ್ಹಮಾನಾಸು ಗತೋ, ದುದ್ಧಾಸು ಆಗತೋ"ತಿ ಏತ್ಥ ಗಾವೀನಂ ದೋಹನಕಿರಿಯಾಯ ಗಮನಕಿರಿಯಾ ಲಕ್ಖೀಯತಿ, ಏವಂ ಇಧಾಪಿ ಯಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇತಿ ವುತ್ತೇ ಚ ಪದತ್ಥಸ್ಸ ಸತ್ತಾವಿರಹಾಭಾವತೋ ಸತೀತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ವಿಞ್ಞಾಯಮಾನೋ ಏವ ಹೋತೀತಿ ಸಮಯಸ್ಸ ಸತ್ತಾಕಿರಿಯಾಯ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಕಿರಿಯಾ ಫಸ್ಸಾದೀನಂ ಭವನಕಿರಿಯಾ ಚ ಲಕ್ಖೀಯತಿ। ತಥಾ ಯಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಯಸ್ಮಿಂ ನವಮೇ ಖಣೇ ಯಸ್ಮಿಂ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಾದಿಹೇತುಮ್ಹಿ ಪಚ್ಚಯಸಮವಾಯೇ ವಾ ಸತಿ ಕಾಮಾವಚರಂ ಕುಸಲಂ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಖಣೇ ಹೇತುಮ್ಹಿ ಪಚ್ಚಯಸಮವಾಯೇ ಚ ಫಸ್ಸಾದಯೋಪಿ ಹೋನ್ತೀತಿ। ತಸ್ಮಾ ತದತ್ಥಜೋತನತ್ಥಂ ಭುಮ್ಮವಚನೇನ ನಿದ್ದೇಸೋ ಕತೋ।

ವಿನಯೇ ಚ "ಅನ್ನೇನ ವಸತಿ, ಅಜ್ಝೇನೇನ ವಸತೀ"ತಿಆದೀಸು ವಿಯ ಹೇತುಅತ್ಥೋ, "ಫರಸುನಾ ಛಿನ್ದತಿ, ಕುದಾಲೇನ ಖಣತೀ"ತಿಆದೀಸು ವಿಯ ಕರಣತ್ಥೋ ಚ ಸಮ್ಭವತಿ। ಯೋ ಹಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಪಞ್ಞತ್ತಿಸಮಯೋ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿಆದೀಹಿಪಿ ದುಬ್ಬಿಞ್ಞೇಯ್ಯೋ, ತೇನ ಸಮಯೇನ ಕರಣಭೂತೇನ ಹೇತುಭೂತೇನ ಚ ವೀತಿಕ್ಕಮಂ ಸುತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ ಸನ್ನಿಪಾತಾಪೇತ್ವಾ ಓತಿಣ್ಣವತ್ಥುಕಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಪಟಿಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ವಿಗರಹಿತ್ವಾ ಚ ತಂ ತಂ ವತ್ಥುಂ ಓತಿಣ್ಣಸಮಯಸಙ್ಖಾತಂ ಕಾಲಂ ಅನತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ಪಞ್ಞಾಪೇನ್ತೋ ತತಿಯಪಾರಾಜಿಕಾದೀನಂ ವಿಯ ಸಿಕ್ಖಾಪದಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಹೇತುಂ ಅಪೇಕ್ಖಮಾನೋ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ವಿಹಾಸಿ, ತಸ್ಮಾ ತದತ್ಥಜೋತನತ್ಥಂ ವಿನಯೇ ಕರಣವಚನೇನ ನಿದ್ದೇಸೋ ಕತೋ।

ಇಧ ಪನ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಞ್ಚ ಏವಂಜಾತಿಕೇ ಅಚ್ಚನ್ತಸಂಯೋಗತ್ಥೋ ಸಮ್ಭವತಿ। ಯಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಸಮಯೇ ಸಹ ಸಮುಟ್ಠಾನಹೇತುನಾ ಇದಂ ಉದಾನಂ ಉಪ್ಪನ್ನಂ, ಅಚ್ಚನ್ತಮೇವ ತಂ ಸಮಯಂ ಅರಿಯವಿಹಾರಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಾಯ ಧಮ್ಮಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾಯ ಭಗವಾ ವಿಹಾಸಿ, ತಸ್ಮಾ "ಮಾಸಂ ಅಜ್ಝೇತೀ"ತಿಆದೀಸು ವಿಯ ಉಪಯೋಗತ್ಥಜೋತನತ್ಥಂ ಇಧ ಉಪಯೋಗವಚನೇನ ನಿದ್ದೇಸೋ ಕತೋ। ತೇನೇತಂ ವುಚ್ಚತಿ –

"ತಂ ತಂ ಅತ್ಥಮಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ, ಭುಮ್ಮೇನ ಕರಣೇನ ಚ।
ಅಞ್ಞತ್ರ ಸಮಯೋ ವುತ್ತೋ, ಉಪಯೋಗೇನ ಸೋ ಇಧಾ"ತಿ॥

ಪೋರಾಣಾ ಪನ ವಣ್ಣಯನ್ತಿ - "ಯಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ"ತಿ ವಾ "ತೇನ ಸಮಯೇನಾ"ತಿ ವಾ "ಏಕಂ ಸಮಯ"ನ್ತಿ ವಾ ಅಭಿಲಾಪಮತ್ತಭೇದೋ ಏಸ ನಿದ್ದೇಸೋ, ಸಬ್ಬತ್ಥ ಭುಮ್ಮಮೇವ ಅತ್ಥೋತಿ। ತಸ್ಮಾ "ಏಕಂ ಸಮಯ"ನ್ತಿ ವುತ್ತೇಪಿ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇತಿ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಭಗವಾತಿ ಗರು। ಗರುಞ್ಹಿ ಲೋಕೇ "ಭಗವಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ಅಯಞ್ಚ ಸಬ್ಬಗುಣವಿಸಿಟ್ಠತಾಯ ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನಂ ಗರು, ತಸ್ಮಾ ಭಗವಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಪೋರಾಣೇಹಿಪಿ ವುತ್ತಂ -

"ಭಗವಾತಿ ವಚನಂ ಸೇಟ್ಠಂ, ಭಗವಾತಿ ವಚನಮುತ್ತಮಂ।
ಗರು ಗಾರವಯುತ್ತೋ ಸೋ, ಭಗವಾ ತೇನ ವುಚ್ಚತೀ"ತಿ॥

ತತ್ಥ ಸೇಟ್ಠವಾಚಕವಚನಂ ಸೇಟ್ಠನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಸೇಟ್ಠಗುಣಸಹಚರಣತೋ। ಅಥ ವಾ ವುಚ್ಚತೀತಿ ವಚನಂ, ಅತ್ಥೋ। **ಭಗವಾತಿ ವಚನಂ ಸೇಟ್ಠ**ನ್ತಿ ಭಗವಾತಿ ಇಮಿನಾ ವಚನೇನ ವಚನೀಯೋ ಯೋ ಅತ್ಥೋ, ಸೋ ಸೇಟ್ಠೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಭಗವಾತಿ ವಚನಮುತ್ತಮ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಗಾರವಯುತ್ತೋ**ತಿ ಗರುಭಾವಯುತ್ತೋ ಗರುಗುಣಯೋಗತೋ ವಿಸೇಸಗರುಕರಣಾರಹತಾಯ ವಾ ಗಾರವಯುತ್ತೋ। ಏವಂ ಗುಣವಿಸಿಟ್ಠಸತ್ತುತ್ತಮಗರುಗಾರವಾಧಿವಚನಂ ಭಗವಾತಿ ಇದಂ ವಚನನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಅಪಿಚ -

"ಭಗೀ ಭಜೀ ಭಾಗೀ ವಿಭತ್ತವಾ ಇತಿ,
ಅಕಾಸಿ ಭಗ್ಗನ್ತಿ ಗರೂತಿ ಭಾಗ್ಯವಾ।
ಬಹೂಹಿ ಞಾಯೇಹಿ ಸುಭಾವಿತತ್ತನೋ,
ಭವನ್ತಗೋ ಸೋ ಭಗವಾತಿ ವುಚ್ಚತೀ"ತಿ॥ -

ನಿದ್ದೇಸೇ (ಮಹಾನಿ॰ ೮೪) ಆಗತನಯೇನ -

"ಭಾಗ್ಯವಾ ಭಗ್ಗವಾ ಯುತ್ತೋ, ಭಗೇಹಿ ಚ ವಿಭತ್ತವಾ।
ಭತ್ತವಾ ವನ್ತಗಮನೋ, ಭವೇಸು ಭಗವಾ ತತೋ"ತಿ॥ -

ಇಮಾಯ ಗಾಥಾಯ ಚ ವಸೇನ ಭಗವಾತಿ ಪದಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸೋ ಪನಾಯಂ ಅತ್ಥೋ ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೧.೧೪೨) ವುತ್ತೋ, ತಸ್ಮಾ ತತ್ಥ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವಿವರಿತಬ್ಬೋ।

ಅಪಿಚ ಭಾಗೇ ವನಿ, ಭಗೇ ವಾ ವಮೀತಿ ಭಗವಾ। ತಥಾಗತೋ ಹಿ ದಾನಸೀಲಾದಿಪಾರಮಿಧಮ್ಮೇ ಝಾನವಿಮೋಕ್ಖಾದಿಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮೇ ವನಿ ಭಜಿ ಸೇವಿ ಬಹುಲಮಕಾಸಿ, ತಸ್ಮಾ ಭಗವಾ। ಅಥ ವಾ ತೇಯೇವ "ವೇನೇಯ್ಯಸತ್ತಸನ್ತಾನೇಸು ಕಥಂ ನು ಖೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯು"ನ್ತಿ ವನಿ ಅಭಿಪತ್ಥಯೀತಿ ಭಗವಾ। ಅಥ ವಾ ಭಗಸಙ್ಖಾತಂ ಇಸ್ಸರಿಯಂ ಯಸಞ್ಚ ವಮಿ ಉಗ್ಗಿರಿ ಖೇಳಪಿಣ್ಡಂ ವಿಯ ಅನಪೇಕ್ಖೋ ಛಡ್ಡಯೀತಿ ಭಗವಾ। ತಥಾ ಹಿ ತಥಾಗತೋ ಹತ್ಥಗತಂ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಸಿರಿಂ ದೇವಲೋಕಾಧಿಪಚ್ಚಸದಿಸಂ ಚಾತುದ್ದೀಪಿಸ್ಸರಿಯಂ, ಚಕ್ಕವತ್ತಿಸಮ್ಪತ್ತಿಸನ್ನಿಸ್ಸಯಞ್ಚ ಸತ್ತರತನಸಮುಜ್ಜಲಂ ಯಸಂ ತಿಣಾಯಪಿ ಅಮಞ್ಞಮಾನೋ ನಿರಪೇಕ್ಖೋ ಪಹಾಯ ಅಭಿನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋ, ತಸ್ಮಾ ಇಮೇ ಸಿರಿಆದಿಕೇ ಭಗೇ ವಮೀತಿ ಭಗವಾ। ಅಥ ವಾ ಭಾನಿ ನಾಮ ನಕ್ಖತ್ತಾನಿ, ತೇಹಿ ಸಮಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ ಪವತ್ತನ್ತೀತಿ ಭಗಾ। ಸಿನೇರುಯುಗನ್ಧರಉತ್ತರಕುರುಹಿಮವನ್ತಾದಿಭಾಜನಲೋಕವಿಸೇಸಸನ್ನಿಸ್ಸಯಸೋಭಾ ಕಪ್ಪಟ್ಠಿತಿಭಾವತೋ, ತೇಪಿ ಭಗೇ ವಮಿ,

ತನ್ನಿವಾಸಿಸತ್ತಾವಾಸಸಮತಿಕ್ಕಮನತೋ ತಪ್ಪಟಿಬದ್ಧಛನ್ದರಾಗಪ್ಪಹಾನೇನ ಪಜಹೀತಿ। ಏವಮ್ಪಿ ಭಗೇ ವಮೀತಿ ಭಗವಾತಿ ಏವಮಾದಿನಾ ನಯೇನ ಭಗವಾತಿ ಪದಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಏತ್ತಾವತಾ ಚೇತ್ಥ **ಏವಂ ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿ ವಚನೇನ ಯಥಾಸುತಂ ಧಮ್ಮಂ ಸವನವಸೇನ ಭಾಸನ್ತೋ ಭಗವತೋ ಧಮ್ಮಸರೀರಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಂ ಕರೋತಿ, ತೇನ "ನಯಿದಂ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಸತ್ಥುಕಂ ಪಾವಚನಂ, ಅಯಂ ವೋ ಸತ್ಥಾ"ತಿ ಸತ್ಥು ಅದಸ್ಸನೇನ ಉಕ್ಕಣ್ಠಿತಂ ಜನಂ ಸಮಸ್ಸಾಸೇತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಭಗವತಾ "ಯೋ ಖೋ, ಆನನ್ದ, ಮಯಾ ಧಮ್ಮೋ ಚ ವಿನಯೋ ಚ ದೇಸಿತೋ ಪಞ್ಞತ್ತೋ, ಸೋ ವೋ ಮಮಚ್ಚಯೇನ ಸತ್ಥಾ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೨೧೬; ಮಿ॰ ಪ॰ ೪.೧.೧)। **ಏಕಂ ಸಮಯಂ ಭಗವಾ**ತಿ ವಚನೇನ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಭಗವತೋ ಅವಿಜ್ಜಮಾನಭಾವಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ರೂಪಕಾಯಪರಿನಿಬ್ಬಾನಂ ಸಾಧೇತಿ, ತೇನ "ಏವಂವಿಧಸ್ಸ ನಾಮ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ದೇಸೇತಾ ದಸಬಲಧರೋ ವಜಿರಸಙ್ಘಾತಸಮಾನಕಾಯೋ ಸೋಪಿ ಭಗವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ, ಕೇನಞ್ಞೇನ ಜೀವಿತೇ ಆಸಾ ಜನೇತಬ್ಬಾ"ತಿ ಜೀವಿತಮದಮತ್ತಂ ಜನಂ ಸಂವೇಜೇತಿ, ಸದ್ಧಮ್ಮೇ ಚಸ್ಸ ಉಸ್ಸಾಹಂ ಜನೇತಿ।

ಏವನ್ತಿ ಚ ಭಣನ್ತೋ ದೇಸನಾಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ನಿದ್ದಿಸತಿ, ವಕ್ಖಮಾನಸ್ಸ ಸಕಲಸುತ್ತಸ್ಸ ಏವನ್ತಿ ನಿದಸ್ಸನತೋ। **ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿ ಸಾವಕಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಸವನಸಮ್ಪತ್ತಿಞ್ಚ ನಿದ್ದಿಸತಿ, ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಪತ್ತೇನ ಪಞ್ಚಸು ಠಾನೇಸು ಭಗವತಾ ಏತದಗ್ಗೇ ಠಪಿತೇನ ಧಮ್ಮಭಣ್ಡಾಗಾರಿಕೇನ ಸುತಭಾವದೀಪನತೋ "ತಞ್ಚ ಖೋ ಮಯಾವ ಸುತಂ, ನ ಅನುಸ್ಸುತಿಕಂ, ನ ಪರಮ್ಪರಾಭತ"ನ್ತಿ ಇಮಸ್ಸ ಚತ್ಥಸ್ಸ ದೀಪನತೋ। **ಏಕಂ ಸಮಯ**ನ್ತಿ ಕಾಲಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ನಿದ್ದಿಸತಿ ಭಗವತೋ ಉರುವೇಲಾಯಂ ವಿಹರಣಸಮಯಭಾವೇನ ಬುದ್ಧುಪ್ಪಾದಪ್ಪಟಿಮಣ್ಡಿತಭಾವದೀಪನತೋ। ಬುದ್ಧುಪ್ಪಾದಪರಮಾ ಹಿ ಕಾಲಸಮ್ಪದಾ। **ಭಗವಾ**ತಿ ದೇಸಕಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ನಿದ್ದಿಸತಿ ಗುಣವಿಸಿಟ್ಠಸತ್ತುತ್ತಮಗರುಭಾವದೀಪನತೋ।

ಉರುವೇಲಾಯನ್ತಿ ಮಹಾವೇಲಾಯಂ, ಮಹನ್ತೇ ವಾಲುಕಾರಾಸಿಮ್ಹೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಥ ವಾ ಉರೂತಿ ವಾಲುಕಾ ವುಚ್ಚತಿ, ವೇಲಾತಿ ಮರಿಯಾದಾ। ವೇಲಾತಿಕ್ಕಮನಹೇತು ಆಭತಾ ಉರು ಉರುವೇಲಾತಿ ಏವಮ್ಪೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ಅತೀತೇ ಕಿರ ಅನುಪ್ಪನ್ನೇ ಬುದ್ಧೇ ದಸಸಹಸ್ಸತಾಪಸಾ ತಸ್ಮಿಂ ಪದೇಸೇ ವಿಹರನ್ತಾ "ಕಾಯಕಮ್ಮವಚೀಕಮ್ಮಾನಿ ಪರೇಸಮ್ಪಿ ಪಾಕಟಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ಮನೋಕಮ್ಮಂ ಪನ ಅಪಾಕಟಂ। ತಸ್ಮಾ ಯೋ ಮಿಚ್ಛಾವಿತಕ್ಕಂ ವಿತಕ್ಕೇತಿ, ಸೋ ಅತ್ತನಾವ ಅತ್ತಾನಂ ಚೋದೇತ್ವಾ ಪತ್ತಪುಟೇನ ವಾಲುಕಂ ಆಹರಿತ್ವಾ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಆಕಿರತು, ಇದಮಸ್ಸ ದಣ್ಡಕಮ್ಮ"ನ್ತಿ ಕತಿಕವತ್ತಂ ಕತ್ವಾ ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯೋ ತಾದಿಸಂ ವಿತಕ್ಕಂ ವಿತಕ್ಕೇತಿ, ಸೋ ತತ್ಥ ಪತ್ತಪುಟೇನ ವಾಲುಕಂ ಆಹರಿತ್ವಾ ಆಕಿರತಿ। ಏವಂ ತತ್ಥ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಮಹಾವಾಲುಕಾರಾಸಿ ಜಾತೋ, ತತೋ ನಂ ಪಚ್ಛಿಮಾ ಜನತಾ ಪರಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಚೇತಿಯಟ್ಠಾನಮಕಾಸಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ - "ಉರುವೇಲಾಯನ್ತಿ ಮಹಾವೇಲಾಯಂ, ಮಹನ್ತೇ ವಾಲುಕಾರಾಸಿಮ್ಹೀತಿ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ"ತಿ।

ವಿಹರತೀತಿ ಅವಿಸೇಸೇನ ಇರಿಯಾಪಥದಿಬ್ಬಬ್ರಹ್ಮಅರಿಯವಿಹಾರೇಸು ಅಞ್ಞತರವಿಹಾರಸಮಙ್ಗಿತಾಪರಿದೀಪನಂ। ಇಧ ಪನ ಠಾನನಿಸಜ್ಜಾಗಮನಸಯನಪ್ಪಭೇದೇಸು ಇರಿಯಾಪಥೇಸು ಆಸನಸಙ್ಖಾತಇರಿಯಾಪಥಸಮಾಯೋಗಪರಿದೀಪನಂ ಅರಿಯವಿಹಾರಸಮಙ್ಗಿತಾಪರಿದೀಪನಞ್ಚಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತತ್ಥ ಯಸ್ಮಾ ಏಕಂ ಇರಿಯಾಪಥಬಾಧನಂ ಅಞ್ಞೇನ ಇರಿಯಾಪಥೇನ ವಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಅಪರಿಪತನ್ತಂ ಅತ್ತಭಾವಂ ಹರತಿ ಪವತ್ತೇತಿ, ತಸ್ಮಾ ವಿಹರತೀತಿ ಪದಸ್ಸ ಇರಿಯಾಪಥವಿಹಾರವಸೇನೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಭಗವಾ ದಿಬ್ಬವಿಹಾರಾದೀಹಿ ಸತ್ತಾನಂ ವಿವಿಧಂ ಹಿತಂ ಹರತಿ ಉಪಹರತಿ ಉಪನೇತಿ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ, ತಸ್ಮಾ ತೇಸಮ್ಪಿ ವಸೇನ ವಿವಿಧಂ ಹರತೀತಿ ಏವಮತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ನಜ್ಜಾತಿ ನದತಿ ಸನ್ದತೀತಿ ನದೀ, ತಸ್ಸಾ ನಜ್ಜಾ, ನದಿಯಾ ನಿನ್ನಗಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನೇರಞ್ಜರಾಯಾ**ತಿ ನೇಲಂ ಜಲಮಸ್ಸಾತಿ "ನೇಲಞ್ಜಲಾಯಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ಲಕಾರಸ್ಸ ರಕಾರಂ ಕತ್ವಾ "ನೇರಞ್ಜರಾಯಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ಕದ್ದಮಸೇವಾಲಪಣಕಾದಿದೋಸರಹಿತಸಲಿಲಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕೇಚಿ "ನೀಲಜಲಾಯಾತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ನೇರಞ್ಜರಾಯಾತಿ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ

ವದನ್ತಿ। ನಾಮಮೇವ ವಾ ಏತಂ ಏತಿಸ್ಸಾ ನದಿಯಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತಸ್ಸಾ ನದಿಯಾ ತೀರೇ ಯತ್ಥ ಭಗವಾ ವಿಹಾಸಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಬೋಧಿರುಕ್ಖಮೂಲೇ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ "ಬೋಧಿ ವುಚ್ಚತಿ ಚತೂಸು ಮಗ್ಗೇಸು ಞಾಣ"ನ್ತಿ ಏತ್ಥ (ಚೂಳನಿ॰ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಸುತ್ತನಿದ್ದೇಸ ೧೨೧) ಮಗ್ಗಞಾಣಂ ಬೋಧೀತಿ ವುತ್ತಂ। "ಪಪ್ಪೋತಿ ಬೋಧಿಂ ವರಭೂರಿಮೇಧಸೋ"ತಿ ಏತ್ಥ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೨೧೭) ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ। ತದುಭಯಮ್ಪಿ ಬೋಧಿಂ ಭಗವಾ ಏತ್ಥ ಪತ್ತೋತಿ ರುಕ್ಖೋಪಿ ಬೋಧಿರುಕ್ಖೋತ್ವೇವ ನಾಮಂ ಲಭಿ। ಅಥ ವಾ ಸತ್ತ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೇ ಬುಜ್ಝೀತಿ ಭಗವಾ ಬೋಧಿ, ತೇನ ಬುಜ್ಝನ್ತೇನ ಸನ್ನಿಸ್ಸಿತತ್ತಾ ಸೋ ರುಕ್ಖೋಪಿ ಬೋಧಿರುಕ್ಖೋತಿ ನಾಮಂ ಲಭಿ, ತಸ್ಸ ಬೋಧಿರುಕ್ಖಸ್ಸ। **ಮೂಲೇ**ತಿ ಸಮೀಪೇ। ಅಯಞ್ಹಿ ಮೂಲಸದ್ದೋ "ಮೂಲಾನಿ ಉದ್ಧರೇಯ್ಯ ಅನ್ತಮಸೋ ಉಸೀರನಾಳಮತ್ತಾನಿಪೀ"ತಿಆದೀಸು (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೧೯೫) ಮೂಲಮೂಲೇ ದಿಸ್ಸತಿ। "ಲೋಭೋ ಅಕುಸಲಮೂಲ"ನ್ತಿಆದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೩೦೫) ಅಸಾಧಾರಣಹೇತುಮ್ಹಿ। "ಯಾವತಾ ಮಜ್ಝನ್ಹಿಕೇ ಕಾಲೇ ಛಾಯಾ ಫರತಿ, ನಿವಾತೇ ಪಣ್ಣಾನಿ ಪತನ್ತಿ, ಏತ್ತಾವತಾ ರುಕ್ಖಮೂಲ"ನ್ತಿಆದೀಸು ಸಮೀಪೇ। ಇಧಾಪಿ ಸಮೀಪೇ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ, ತಸ್ಮಾ ಬೋಧಿರುಕ್ಖಸ್ಸ ಮೂಲೇ ಸಮೀಪೇತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ಪಠಮಾಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋತಿ ಪಠಮಂ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಹುತ್ವಾ, ಸಬ್ಬಪಠಮಂಯೇವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತ್ತಾವತಾ ಧಮ್ಮಭಣ್ಡಾಗಾರಿಕೇನ ಉದಾನದೇಸನಾಯ ನಿದಾನಂ ಠಪೇನ್ತೇನ ಕಾಲದೇಸದೇಸಕಾಪದೇಸಾ ಸಹ ವಿಸೇಸೇನ ಪಕಾಸಿತಾ ಹೋನ್ತಿ।

ಏತ್ಥಾಹ "ಕಸ್ಮಾ ಧಮ್ಮವಿನಯಸಙ್ಗಹೇ ಕಯಿರಮಾನೇ ನಿದಾನವಚನಂ ವುತ್ತಂ, ನನು ಭಗವತಾ ಭಾಸಿತವಚನಸ್ಸೇವ ಸಙ್ಗಹೋ ಕಾತಬ್ಬೋ"ತಿ? ವುಚ್ಚತೇ - ದೇಸನಾಯ ಚಿರಟ್ಠಿತಿಅಸಮ್ಮೋಸಸದ್ಧೇಯ್ಯಭಾವಸಮ್ಪಾದನತ್ಥಂ। ಕಾಲದೇಸದೇಸಕವತ್ಥುಆದೀಹಿ ಉಪನಿಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಠಪಿತಾ ಹಿ ದೇಸನಾ ಚಿರಟ್ಠಿತಿಕಾ ಹೋತಿ ಅಸಮ್ಮೋಸಾ ಸದ್ಧೇಯ್ಯಾ ಚ ದೇಸಕಾಲಕತ್ತುಹೇತುನಿಮಿತ್ತೇಹಿ ಉಪನಿಬದ್ಧೋ ವಿಯ ವೋಹಾರವಿನಿಚ್ಛಯೋ। ತೇನೇವ ಚ ಆಯಸ್ಮತಾ ಮಹಾಕಸ್ಸಪೇನ "ಪಠಮಂ, ಆವುಸೋ ಆನನ್ದ, ಉದಾನಂ ಕತ್ಥ ಭಾಸಿತ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ದೇಸಾದೀಸು ಪುಚ್ಛಾಯ ಕತಾಯ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಂ ಕರೋನ್ತೇನ ಧಮ್ಮಭಣ್ಡಾಗಾರಿಕೇನ "ಏವಂ ಮೇ ಸುತ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ಉದಾನಸ್ಸ ನಿದಾನಂ ಭಾಸಿತನ್ತಿ।

ಅಪಿಚ ಸತ್ಥು ಸಮ್ಪತ್ತಿಪಕಾಸನತ್ಥಂ ನಿದಾನವಚನಂ। ತಥಾಗತಸ್ಸ ಹಿ ಭಗವತೋ ಪುಬ್ಬರಚನಾನುಮಾನಾಗಮತಕ್ಕಾಭಾವತೋ ಸಮ್ಬುದ್ಧತ್ತಸಿದ್ಧಿ। ನ ಹಿ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಪುಬ್ಬರಚನಾದೀಹಿ ಅತ್ಥೋ ಅತ್ಥಿ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಅಪ್ಪಟಿಹತಞಾಣಚಾರತಾಯ ಏಕಪ್ಪಮಾಣತ್ತಾ ಞೇಯ್ಯಧಮ್ಮೇಸು। ತಥಾ ಆಚರಿಯಮುಟ್ಠಿಧಮ್ಮಮಚ್ಛರಿಯಸಾಸನಸಾವಕಾನುರಾಗಾಭಾವತೋ ಖೀಣಾಸವತ್ತಸಿದ್ಧಿ। ನ ಹಿ ಸಬ್ಬಸೋ ಪರಿಕ್ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಕತ್ಥಚಿಪಿ ಆಚರಿಯಮುಟ್ಠಿಆದೀನಂ ಸಮ್ಭವೋತಿ ಸುವಿಸುದ್ಧಸ್ಸ ಪರಾನುಗ್ಗಹಪ್ಪವತ್ತಿ। ಇತಿ ದೇಸಕದೋಸಭೂತಾನಂ ದಿಟ್ಠಿಸೀಲಸಮ್ಪತ್ತಿದೂಸಕಾನಂ ಅಚ್ಚನ್ತಂ ಅವಿಜ್ಜಾತಣ್ಹಾನಂ ಅಭಾವಸಂಸೂಚಕೇಹಿ ಞಾಣಸಮ್ಪದಾಪಹಾನಸಮ್ಪದಾಭಿಬ್ಯಞ್ಜಕೇಹಿ ಚ ಸಮ್ಬುದ್ಧವಿಸುದ್ಧಭಾವೇಹಿ ಪುರಿಮವೇಸಾರಜ್ಜದ್ವಯಸಿದ್ಧಿ, ತತೋ ಚ ಅನ್ತರಾಯಿಕನಿಯ್ಯಾನಿಕಧಮ್ಮೇಸು ಸಮ್ಮೋಹಾಭಾವಸಿದ್ಧಿತೋ ಪಚ್ಛಿಮವೇಸಾರಜ್ಜದ್ವಯಸಿದ್ಧೀತಿ ಭಗವತೋ ಚತುವೇಸಾರಜ್ಜಸಮನ್ನಾಗಮೋ ಅತ್ತಹಿತಪರಹಿತಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿ ಚ ನಿದಾನವಚನೇನ ಪಕಾಸಿತಾ ಹೋನ್ತಿ, ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಸಮ್ಪತ್ತಪರಿಸಾಯ ಅಜ್ಝಾಸಯಾನುರೂಪಂ ಠಾನುಪ್ಪತ್ತಿಕಪ್ಪಟಿಭಾನೇನ ಧಮ್ಮದೇಸನಾದೀಪನತೋ। ಇಧ ಪನ ವಿಮುತ್ತಿಸುಖಪ್ಪಟಿಸಂವೇದನಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಮನಸಿಕಾರಪಕಾಸನೇನಾತಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ಸತ್ಥು ಸಮ್ಪತ್ತಿಪಕಾಸನತ್ಥಂ ನಿದಾನವಚನ"ನ್ತಿ।

ತಥಾ ಸಾಸನಸಮ್ಪತ್ತಿಪಕಾಸನತ್ಥಂ ನಿದಾನವಚನಂ। ಞಾಣಕರುಣಾಪರಿಗ್ಗಹಿತಸಬ್ಬಕಿರಿಯಸ್ಸ ಹಿ ಭಗವತೋ ನತ್ಥಿ ನಿರತ್ಥಕಾ ಪಟಿಪತ್ತಿ ಅತ್ತಹಿತಾ ವಾ। ತಸ್ಮಾ ಪರೇಸಂಯೇವ ಅತ್ಥಾಯ ಪವತ್ತಸಬ್ಬಕಿರಿಯಸ್ಸ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಸಕಲಮ್ಪಿ ಕಾಯವಚೀಮನೋಕಮ್ಮಂ ಯಥಾಪವತ್ತಂ ವುಚ್ಚಮಾನಂ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಸಮ್ಪರಾಯಿಕಪರಮತ್ಥೇಹಿ ಯಥಾರಹಂ ಸತ್ತಾನಂ

ಅನುಸಾಸನಟ್ಠೇನ ಸಾಸನಂ, ನ ಕಬ್ಬರಚನಾ। ತಯಿದಂ ಸತ್ಥು ಚರಿತಂ ಕಾಲದೇಸದೇಸಕಪರಿಸಾಪದೇಸಾದೀಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ನಿದಾನವಚನೇನ ಯಥಾರಹಂ ಪಕಾಸೀಯತಿ, ಇಧ ಪನ ಅಭಿಸಮ್ಬೋಧಿವಿಮುತ್ತಿಸುಖಪ್ಪಟಿಸಂವೇದನಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಮನಸಿಕಾರೇನಾತಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ಸಾಸನಸಮ್ಪತ್ತಿಪಕಾಸನತ್ಥಂ ನಿದಾನವಚನ"ನ್ತಿ।

ಅಪಿಚ ಸತ್ಥುನೋ ಪಮಾಣಭಾವಪ್ಪಕಾಸನೇನ ಸಾಸನಸ್ಸ ಪಮಾಣಭಾವದಸ್ಸನತ್ಥಂ ನಿದಾನವಚನಂ। ಸಾ ಚಸ್ಸ ಪಮಾಣಭಾವದಸ್ಸನತಾ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯಾನುಸಾರೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಭಗವಾತಿ ಹಿ ಇಮಿನಾ ತಥಾಗತಸ್ಸ ರಾಗದೋಸಮೋಹಾದಿಸಬ್ಬಕಿಲೇಸಮಲದುಚ್ಚರಿತಾದಿದೋಸಪ್ಪಹಾನದೀಪನೇನ , ಸಬ್ಬಸತ್ತುತ್ತಮಭಾವದೀಪನೇನ ಚ ಅನಞ್ಞಸಾಧಾರಣಞಾಣಕರುಣಾದಿಗುಣವಿಸೇಸಯೋಗಪರಿದೀಪನೇನ, ಅಯಮತ್ಥೋ ಸಬ್ಬಥಾ ಪಕಾಸಿತೋ ಹೋತೀತಿ ಇದಮೇತ್ಥ ನಿದಾನವಚನಪ್ಪಯೋಜನಸ್ಸ ಮುಖಮತ್ತದಸ್ಸನಂ।

ತಂ ಪನೇತಂ "ಏವಂ ಮೇ ಸುತ"ನ್ತಿ ಆರಭಿತ್ವಾ ಯಾವ "ಇಮಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸೀ"ತಿ ಪದಂ, ತಾವ ಇಮಸ್ಸ ಉದಾನಸ್ಸ ನಿದಾನನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತಥಾ ಹಿ ತಂ ಯಥಾ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಭಗವಾ ಇಮಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ, ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ತಸ್ಸ ಕಾಯಿಕಚೇತಸಿಕಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಪಕಾಸನತ್ಥಂ ಸಙ್ಗೀತಿಕಾರೇಹಿ ಸಙ್ಗೀತಿಕಾಲೇ ಭಾಸಿತವಚನಂ।

ನನು ಚ "ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸತಿ ಇದಂ ಹೋತೀ"ತಿಆದಿ ಭಗವತೋ ಏವ ವಚನಂ ಭವಿತುಂ ಅರಹತಿ, ನ ಹಿ ಸತ್ಥಾರಂ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞೋ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಂ ದೇಸೇತುಂ ಸಮತ್ಥೋ ಹೋತೀತಿ? ಸಚ್ಚಮೇತಂ, ಯಥಾ ಪನ ಭಗವಾ ಬೋಧಿರುಕ್ಖಮೂಲೇ ಧಮ್ಮಸಭಾವಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣವಸೇನ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಂ ಮನಸಾಕಾಸಿ, ತಥೇವ ನಂ ಬೋಧನೇಯ್ಯಬನ್ಧವಾನಂ ಬೋಧನತ್ಥಂ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಸೀಹನಾದಸುತ್ತಾದೀಸು ದೇಸಿತಸ್ಸ ಚ ವಚನಾನಂ ದೇಸಿತಾಕಾರಸ್ಸ ಅನುಕರಣವಸೇನ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಸ್ಸ ಮನಸಿಕಾರಂ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಂ ಕತ್ವಾ ಭಗವತಾ ಭಾಸಿತಸ್ಸ ಇಮಸ್ಸ ಉದಾನಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸಙ್ಗಾಹಕಾ ಮಹಾಥೇರಾ ನಿದಾನಂ ಸಙ್ಗಾಯಿಂಸೂತಿ ಯಥಾವುತ್ತವಚನಂ ಸಙ್ಗೀತಿಕಾರಾನಮೇವ ವಚನನ್ತಿ ನಿಟ್ಠಮೇತ್ಥ ಗನ್ತಬ್ಬಂ। ಇತೋ ಪರೇಸುಪಿ ಸುತ್ತನ್ತೇಸು ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಏತ್ಥ ಚ ಅತ್ತಜ್ಝಾಸಯೋ ಪರಜ್ಝಾಸಯೋ ಪುಚ್ಛಾವಸಿಕೋ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಕೋತಿ ಚತ್ತಾರೋ ಸುತ್ತನಿಕ್ಖೇಪಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಯಥಾ ಹಿ ಅನೇಕಸತಅನೇಕಸಹಸ್ಸಭೇದಾನಿಪಿ ಸುತ್ತಾನಿ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಾದಿಪಟ್ಠಾನನಯೇನ ಸೋಳಸವಿಧತಂ ನಾತಿವತ್ತನ್ತಿ, ಏವಂ ತಾನಿ ಸಬ್ಬಾನಿಪಿ ಅತ್ತಜ್ಝಾಸಯಾದಿಸುತ್ತನಿಕ್ಖೇಪವಸೇನ ಚತುಬ್ಬಿಧಭಾವಂ ನಾತಿವತ್ತನ್ತಿ। ಕಾಮಞ್ಚೇತ್ಥ ಅತ್ತಜ್ಝಾಸಯಸ್ಸ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಚ ಪರಜ್ಝಾಸಯಪುಚ್ಛಾವಸಿಕೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸಂಸಗ್ಗಭೇದೋ ಸಮ್ಭವತಿ ಅಜ್ಝಾಸಯಾನುಸನ್ಧಿಪುಚ್ಛಾನುಸನ್ಧಿಸಮ್ಭವತೋ, ಅತ್ತಜ್ಝಾಸಯಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತೀನಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಸಂಸಗ್ಗೋ ನತ್ಥೀತಿ ನಿರವಸೇಸೋ ಪಟ್ಠಾನನಯೋ ನ ಸಮ್ಭವತಿ। ತದನ್ತೋಗಧತ್ತಾ ವಾ ಸಮ್ಭವನ್ತಾನಂ ಸೇಸನಿಕ್ಖೇಪಾನಂ ಮೂಲನಿಕ್ಖೇಪವಸೇನ ಚತ್ತಾರೋ ಸುತ್ತನಿಕ್ಖೇಪಾತಿ ವುತ್ತಂ।

ತತ್ರಾಯಂ ವಚನತ್ಥೋ - ನಿಕ್ಖಿಪನಂ ನಿಕ್ಖೇಪೋ, ಸುತ್ತಸ್ಸ ನಿಕ್ಖೇಪೋ ಸುತ್ತನಿಕ್ಖೇಪೋ, ಸುತ್ತದೇಸನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ನಿಕ್ಖಿಪೀಯತೀತಿ ವಾ ನಿಕ್ಖೇಪೋ, ಸುತ್ತಂ ಏವ ನಿಕ್ಖೇಪೋ ಸುತ್ತನಿಕ್ಖೇಪೋ। ಅತ್ತನೋ ಅಜ್ಝಾಸಯೋ ಅತ್ತಜ್ಝಾಸಯೋ, ಸೋ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥಿ ಕಾರಣಭೂತೋತಿ ಅತ್ತಜ್ಝಾಸಯೋ, ಅತ್ತನೋ ಅಜ್ಝಾಸಯೋ ಏತಸ್ಸಾತಿ ವಾ ಅತ್ತಜ್ಝಾಸಯೋ। ಪರಜ್ಝಾಸಯೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಪುಚ್ಛಾಯ ವಸೋ ಪುಚ್ಛಾವಸೋ, ಸೋ ಏತಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ ಪುಚ್ಛಾವಸಿಕೋ। ಸುತ್ತದೇಸನಾಯ ವತ್ಥುಭೂತಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಉಪ್ಪತ್ತಿ ಅತ್ಥುಪ್ಪತ್ತಿ, ಅತ್ಥುಪ್ಪತ್ತಿ ಏವ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿ, ಸಾ ಏತಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಕೋ। ಅಥ ವಾ ನಿಕ್ಖಿಪೀಯತಿ ಸುತ್ತಂ ಏತೇನಾತಿ ನಿಕ್ಖೇಪೋ, ಅತ್ತಜ್ಝಾಸಯಾದಿ ಏವ। ಏತಸ್ಮಿಂ ಪನ ಅತ್ಥವಿಕಪ್ಪೇ ಅತ್ತನೋ ಅಜ್ಝಾಸಯೋ ಅತ್ತಜ್ಝಾಸಯೋ। ಪರೇಸಂ ಅಜ್ಝಾಸಯೋ ಪರಜ್ಝಾಸಯೋ। ಪುಚ್ಛೀಯತೀತಿ ಪುಚ್ಛಾ, ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬೋ ಅತ್ಥೋ। ಪುಚ್ಛನವಸೇನ ಪವತ್ತಂ ಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಗ್ಗಾಹಕಾನಂ ವಚನಂ

ಪುಚ್ಛಾವಸಂ, ತದೇವ ನಿಕ್ಖೇಪಸದ್ದಾಪೇಕ್ಖಾಯ ಪುಚ್ಛಾವಸಿಕೋತಿ ಪುಲ್ಲಿಙ್ಗವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ತಥಾ ಅತ್ಥುಪ್ಪತ್ತಿಯೇವ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಕೋತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಏತ್ಥ ಚ ಪರೇಸಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಪರಿಪಾಕಾದಿಕಾರಣನಿರಪೇಕ್ಖತ್ತಾ ಅತ್ತಜ್ಝಾಸಯಸ್ಸ ವಿಸುಂ ಸುತ್ತನಿಕ್ಖೇಪಭಾವೋ ಯುತ್ತೋ ಕೇವಲಂ ಅತ್ತನೋ ಅಜ್ಝಾಸಯೇನೇವ ಧಮ್ಮತನ್ತಿಠಪನತ್ಥಂ ಪವತ್ತಿತದೇಸನತ್ತಾ, ಪರಜ್ಝಾಸಯಪುಚ್ಛಾವಸಿಕಾನಂ ಪನ ಪರೇಸಂ ಅಜ್ಝಾಸಯಪುಚ್ಛಾನಂ ದೇಸನಾಪವತ್ತಿಹೇತುಭೂತಾನಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿಯಂ ಪವತ್ತಿತಾನಂ ಕಥಮಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಅನವರೋಧೋ, ಪುಚ್ಛಾವಸಿಕಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಪುಬ್ಬಕಾನಂ ವಾ ಪರಜ್ಝಾಸಯಾನುರೋಧೇನ ಪವತ್ತಿತಾನಂ ಕಥಂ ಪರಜ್ಝಾಸಯೇ ಅನವರೋಧೋತಿ? ನ ಚೋದೇತಬ್ಬಮೇತಂ। ಪರೇಸಞ್ಹಿ ಅಭಿನೀಹಾರಪರಿಪುಚ್ಛಾದಿವಿನಿಚ್ಛಯಾದಿವಿನಿಮುತ್ತಸ್ಸೇವ ಸುತ್ತನ್ತದೇಸನಾಕಾರಣುಪ್ಪಾದಸ್ಸ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಭಾವೇನ ಗಹಿತತ್ತಾ ಪರಜ್ಝಾಸಯಪುಚ್ಛಾವಸಿಕಾನಂ ವಿಸುಂ ಗಹಣಂ। ತಥಾ ಹಿ ಬ್ರಹ್ಮಜಾಲಧಮ್ಮದಾಯಾದಸುತ್ತಾದೀನಂ ವಣ್ಣಾವಣ್ಣಆಮಿಸುಪ್ಪಾದಾದಿದೇಸನಾನಿಮಿತ್ತಂ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಪರೇಸಂ ಪುಚ್ಛಾಯ ವಿನಾ ಅಜ್ಝಾಸಯಮೇವ ನಿಮಿತ್ತಂ ಕತ್ವಾ ದೇಸಿತೋ ಪರಜ್ಝಾಸಯೋ, ಪುಚ್ಛಾವಸೇನ ದೇಸಿತೋ ಪುಚ್ಛಾವಸಿಕೋತಿ ಪಾಕಟೋಯಮತ್ಥೋತಿ।

ತತ್ಥ ಪಠಮಾದೀನಿ ತೀಣಿ ಬೋಧಿಸುತ್ತಾನಿ ಮುಚಲಿನ್ದಸುತ್ತಂ, ಆಯುಸಙ್ಖಾರೋಸ್ಸಜ್ಜನಸುತ್ತಂ, ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಸುತ್ತಂ, ಪಪಞ್ಚಸಞ್ಞಾಸುತ್ತನ್ತಿ ಇಮೇಸಂ ಉದಾನಾನಂ ಅತ್ತಜ್ಝಾಸಯೋ ನಿಕ್ಖೇಪೋ। ಹುಹುಙ್ಕಸುತ್ತಂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಜಾತಿಕಸುತ್ತಂ, ಬಾಹಿಯಸುತ್ತನ್ತಿ ಇಮೇಸಂ ಉದಾನಾನಂ ಪುಚ್ಛಾವಸಿಕೋ ನಿಕ್ಖೇಪೋ। ರಾಜಸುತ್ತಂ, ಸಕ್ಕಾರಸುತ್ತಂ, ಉಚ್ಛಾದನಸುತ್ತಂ, ಪಿಣ್ಡಪಾತಿಕಸುತ್ತಂ, ಸಿಪ್ಪಸುತ್ತಂ, ಗೋಪಾಲಸುತ್ತಂ, ಸುನ್ದರಿಕಸುತ್ತಂ , ಮಾತುಸುತ್ತಂ, ಸಙ್ಘಭೇದಕಸುತ್ತಂ, ಉದಪಾನಸುತ್ತಂ, ತಥಾಗತುಪ್ಪಾದಸುತ್ತಂ, ಮೋನೇಯ್ಯಸುತ್ತಂ, ಪಾಟಲಿಗಾಮಿಯಸುತ್ತಂ, ದ್ವೇಪಿ ದಬ್ಬಸುತ್ತಾನೀತಿ ಏತೇಸಂ ಉದಾನಾನಂ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಕೋ ನಿಕ್ಖೇಪೋ। ಪಾಲಿಲೇಯ್ಯಸುತ್ತಂ, ಪಿಯಸುತ್ತಂ, ನಾಗಸಮಾಲಸುತ್ತಂ, ವಿಸಾಖಾಸುತ್ತಞ್ಚಾತಿ ಇಮೇಸಂ ಉದಾನಾನಂ ಅತ್ತಜ್ಝಾಸಯೋ ಪರಜ್ಝಾಸಯೋ ಚ ನಿಕ್ಖೇಪೋ। ಸೇಸಾನಂ ಏಕಪಞ್ಞಾಸಾಯ ಸುತ್ತಾನಂ ಪರಜ್ಝಾಸಯೋ ನಿಕ್ಖೇಪೋ। ಏವಮೇತೇಸಂ ಉದಾನಾನಂ ಅತ್ತಜ್ಝಾಸಯಾದಿವಸೇನ ನಿಕ್ಖೇಪವಿಸೇಸೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಏತ್ಥ ಚ ಯಾನಿ ಉದಾನಾನಿ ಭಗವತಾ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸಮ್ಮುಖಾ ಭಾಸಿತಾನಿ, ತಾನಿ ತೇಹಿ ಯಥಾಭಾಸಿತಸುತ್ತಾನಿ ವಚಸಾ ಪರಿಚಿತಾನಿ ಮನಸಾನುಪೇಕ್ಖಿತಾನಿ ಧಮ್ಮಭಣ್ಡಾಗಾರಿಕಸ್ಸ ಕಥಿತಾನಿ। ಯಾನಿ ಪನ ಭಗವತಾ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅಸಮ್ಮುಖಾ ಭಾಸಿತಾನಿ, ತಾನಿಪಿ ಅಪರಭಾಗೇ ಭಗವತಾ ಧಮ್ಮಭಣ್ಡಾಗಾರಿಕಸ್ಸ ಪುನ ಭಾಸಿತಾನಿ। ಏವಂ ಸಬ್ಬಾನಿಪಿ ತಾನಿ ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ ಏಕಜ್ಝಂ ಕತ್ವಾ ಧಾರೇನ್ತೋ ಭಿಕ್ಖೂನಞ್ಚ ವಾಚೇನ್ತೋ ಅಪರಭಾಗೇ ಪಠಮಮಹಾಸಙ್ಗೀತಿಕಾಲೇ ಉದಾನನ್ತ್ವೇವ ಸಙ್ಗಹಂ ಆರೋಪೇಸೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನಾತಿಆದೀಸು **ತೇನ ಸಮಯೇನಾ**ತಿ ಚ ಭುಮ್ಮತ್ಥೇ ಕರಣವಚನಂ, **ಖೋ ಪನಾ**ತಿ ನಿಪಾತೋ, ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಸ್ಮಿಂ ಪನ ಸಮಯೇ? ಯಂ ಸಮಯಂ ಭಗವಾ ಉರುವೇಲಾಯಂ ವಿಹರತಿ ನಜ್ಜಾ ನೇರಞ್ಜರಾಯ ತೀರೇ ಬೋಧಿರುಕ್ಖಮೂಲೇ ಪಠಮಾಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋ। ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ। **ಸತ್ತಾಹ**ನ್ತಿ ಸತ್ತ ಅಹಾನಿ ಸತ್ತಾಹಂ, ಅಚ್ಚನ್ತಸಂಯೋಗತ್ಥೇ ಏತಂ ಉಪಯೋಗವಚನಂ। ಯಸ್ಮಾ ಭಗವಾ ತಂ ಸತ್ತಾಹಂ ನಿರನ್ತರತಾಯ ಅಚ್ಚನ್ತಮೇವ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಸುಖೇನ ವಿಹಾಸಿ, ತಸ್ಮಾ ಸತ್ತಾಹನ್ತಿ ಅಚ್ಚನ್ತಸಂಯೋಗವಸೇನ ಉಪಯೋಗವಚನಂ ವುತ್ತಂ। **ಏಕಪಲ್ಲಙ್ಕೇನಾ**ತಿ ವಿಸಾಖಾಪುಣ್ಣಮಾಯ ಅನತ್ಥಙ್ಗತೇಯೇವ ಸೂರಿಯೇ ಅಪರಾಜಿತಪಲ್ಲಙ್ಕವರೇ ವಜಿರಾಸನೇ ನಿಸಿನ್ನಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸಕಿಮ್ಪಿ ಅನುಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಯಥಾಆಭುಜಿತೇನ ಏಕೇನೇವ ಪಲ್ಲಙ್ಕೇನ ।

ವಿಮುತ್ತಿಸುಖಪಟಿಸಂವೇದೀತಿ ವಿಮುತ್ತಿಸುಖಂ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಸುಖಂ ಪಟಿಸಂವೇದಿಯಮಾನೋ ನಿಸಿನ್ನೋ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತತ್ಥ **ವಿಮುತ್ತೀ**ತಿ ತದಙ್ಗವಿಮುತ್ತಿ, ವಿಕ್ಖಮ್ಭನವಿಮುತ್ತಿ, ಸಮುಚ್ಛೇದವಿಮುತ್ತಿ, ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿವಿಮುತ್ತಿ, ನಿಸ್ಸರಣವಿಮುತ್ತೀತಿ ಪಞ್ಚ

ವಿಮುತ್ತಿಯೋ। ತಾಸು ಯಂ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮಪರಿಚ್ಚಾಗಾದೀಹಿ ತೇಹಿ ತೇಹಿ ಗುಣಙ್ಗೇಹಿ ನಾಮರೂಪಪರಿಚ್ಛೇದಾದೀಹಿ ವಿಪಸ್ಸನಙ್ಗೇಹಿ ಚ ಯಾವ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಅಙ್ಗಸ್ಸ ಅಪರಿಹಾನಿವಸೇನ ಪವತ್ತಿ, ತಾವ ತಂತಂಪಟಿಪಕ್ಖತೋ ವಿಮುಚ್ಚನತೋ ವಿಮುಚ್ಚನಂ ಪಹಾನಂ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ ? ದಾನೇನ ಮಚ್ಛರಿಯಲೋಭಾದಿತೋ, ಸೀಲೇನ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದಿತೋ, ನಾಮರೂಪವವತ್ಥಾನೇನ ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿತೋ, ಪಚ್ಚಯಪರಿಗ್ಗಹೇನ ಅಹೇತುವಿಸಮಹೇತುದಿಟ್ಠೀಹಿ, ತಸ್ಸೇವ ಅಪರಭಾಗೇನ ಕಙ್ಖಾವಿತರಣೇನ ಕಥಂಕಥೀಭಾವತೋ, ಕಲಾಪಸಮ್ಮಸನೇನ "ಅಹಂ ಮಮಾ"ತಿ ಗಾಹತೋ, ಮಗ್ಗಾಮಗ್ಗವವತ್ಥಾನೇನ ಅಮಗ್ಗೇ ಮಗ್ಗಸಞ್ಞಾಯ, ಉದಯದಸ್ಸನೇನ ಉಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠಿಯಾ, ವಯದಸ್ಸನೇನ ಸಸ್ಸತದಿಟ್ಠಿಯಾ, ಭಯದಸ್ಸನೇನ ಸಭಯೇ ಅಭಯಸಞ್ಞಾಯ, ಆದೀನವದಸ್ಸನೇನ ಅಸ್ಸಾದಸಞ್ಞಾಯ, ನಿಬ್ಬಿದಾನುಪಸ್ಸನೇನ ಅಭಿರತಿಸಞ್ಞಾಯ, ಮುಚ್ಚಿತುಕಮ್ಯತಾಞಾಣೇನ ಅಮುಚ್ಚಿತುಕಮ್ಯತಾಯ, ಉಪೇಕ್ಖಾಞಾಣೇನ ಅನುಪೇಕ್ಖಾಯ, ಅನುಲೋಮೇನ ಧಮ್ಮಟ್ಠಿತಿಯಂ ನಿಬ್ಬಾನೇ ಚ ಪಟಿಲೋಮಭಾವತೋ, ಗೋತ್ರಭುನಾ ಸಙ್ಖಾರನಿಮಿತ್ತಭಾವತೋ ವಿಮುಚ್ಚನಂ, ಅಯಂ **ತದಙ್ಗವಿಮುತ್ತಿ** ನಾಮ। ಯಂ ಪನ ಉಪಚಾರಪ್ಪನಾಭೇದೇನ ಸಮಾಧಿನಾ ಯಾವಸ್ಸ ಅಪರಿಹಾನಿವಸೇನ ಪವತ್ತಿ, ತಾವ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಾದೀನಂ ನೀವರಣಾನಞ್ಚೇವ, ವಿತಕ್ಕಾದೀನಞ್ಚ ಪಚ್ಚನೀಕಧಮ್ಮಾನಂ, ಅನುಪ್ಪತ್ತಿಸಙ್ಖಾತಂ ವಿಮುಚ್ಚನಂ, ಅಯಂ **ವಿಕ್ಖಮ್ಭನವಿಮುತ್ತಿ** ನಾಮ। ಯಂ ಚತುನ್ನಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗಾನಂ ಭಾವಿತತ್ತಾ ತಂತಂಮಗ್ಗವತೋ ಅರಿಯಸ್ಸ ಸನ್ತಾನೇ ಯಥಾರಹಂ "ದಿಟ್ಠಿಗತಾನಂ ಪಹಾನಾಯಾ"ತಿಆದಿನಾ (ಧ॰ ಸ॰ ೨೭೭; ವಿಭ॰ ೬೨೮) ನಯೇನ ವುತ್ತಸ್ಸ ಸಮುದಯಪಕ್ಖಿಯಸ್ಸ ಕಿಲೇಸಗಣಸ್ಸ ಪುನ ಅಚ್ಚನ್ತಂ ಅಪ್ಪವತ್ತಿಭಾವೇನ ಸಮುಚ್ಛೇದಪ್ಪಹಾನವಸೇನ ವಿಮುಚ್ಚನಂ, ಅಯಂ **ಸಮುಚ್ಛೇದವಿಮುತ್ತಿ** ನಾಮ। ಯಂ ಪನ ಫಲಕ್ಖಣೇ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧತ್ತಂ ಕಿಲೇಸಾನಂ, ಅಯಂ **ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿವಿಮುತ್ತಿ** ನಾಮ। ಸಬ್ಬಸಙ್ಖತನಿಸ್ಸಟತ್ತಾ ಪನ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರವಿಮುತ್ತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ, ಅಯಂ **ನಿಸ್ಸರಣವಿಮುತ್ತಿ** ನಾಮ। ಇಧ ಪನ ಭಗವತೋ ನಿಬ್ಬಾನಾರಮ್ಮಣಾ ಫಲವಿಮುತ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ವಿಮುತ್ತಿಸುಖಪಟಿಸಂವೇದೀತಿ ವಿಮುತ್ತಿಸುಖಂ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಸುಖಂ ಪಟಿಸಂವೇದಿಯಮಾನೋ ನಿಸಿನ್ನೋ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ"ತಿ।

ವಿಮುತ್ತೀತಿ ಚ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೇಹಿ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿವಸೇನ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ವಿಮುತ್ತಭಾವೋ, ಚಿತ್ತಮೇವ ವಾ ತಥಾ ವಿಮುತ್ತಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ, ತಾಯ ವಿಮುತ್ತಿಯಾ ಜಾತಂ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಂ ವಾ ಸುಖಂ ವಿಮುತ್ತಿಸುಖಂ। "ಯಾಯಂ, ಭನ್ತೇ, ಉಪೇಕ್ಖಾ ಸನ್ತೇ ಸುಖೇ ವುತ್ತಾ ಭಗವತಾ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೮೮) ವಚನತೋ ಉಪೇಕ್ಖಾಪಿ ಚೇತ್ಥ ಸುಖಮಿಚ್ಚೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ತಥಾ ಚ ವುತ್ತಂ ಸಮ್ಮೋಹವಿನೋದನಿಯಂ "ಉಪೇಕ್ಖಾ ಪನ ಸನ್ತತ್ತಾ, ಸುಖಮಿಚ್ಚೇವ ಭಾಸಿತಾ"ತಿ (ವಿಭ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨೩೨)। ಭಗವಾ ಹಿ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಿಕಂ ಅರಹತ್ತಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜತಿ, ನ ಇತರಂ। ಅಥ ವಾ "ತೇಸಂ ವೂಪಸಮೋ ಸುಖೋ"ತಿಆದೀಸು ಯಥಾ ಸಙ್ಖಾರದುಕ್ಖೂಪಸಮೋ ಸುಖೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಏವಂ ಸಕಲಕಿಲೇಸದುಕ್ಖೂಪಸಮಭಾವತೋ ಅಗ್ಗಫಲೇ ಲಬ್ಭಮಾನಾ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿವಿಮುತ್ತಿ ಏವ ಇಧ ಸುಖನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ತಯಿದಂ ವಿಮುತ್ತಿಸುಖಂ ಮಗ್ಗವೀಥಿಯಂ ಕಾಲನ್ತರೇತಿ ಫಲಚಿತ್ತಸ್ಸ ಪವತ್ತಿವಿಭಾಗೇನ ದುವಿಧಂ ಹೋತಿ। ಏಕೇಕಸ್ಸ ಹಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗಸ್ಸ ಅನನ್ತರಾ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸೇವ ವಿಪಾಕಭೂತಾನಿ ನಿಬ್ಬಾನಾರಮ್ಮಣಾನಿ ತೀಣಿ ದ್ವೇ ವಾ ಫಲಚಿತ್ತಾನಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ ಅನನ್ತರವಿಪಾಕತ್ತಾ ಲೋಕುತ್ತರಕುಸಲಾನಂ। ಯಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಜವನವಾರೇ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತತ್ಥ ಯದಾ ದ್ವೇ ಅನುಲೋಮಾನಿ, ತದಾ ತತಿಯಂ ಗೋತ್ರಭು, ಚತುತ್ಥಂ ಮಗ್ಗಚಿತ್ತಂ, ತತೋ ಪರಂ ತೀಣಿ ಫಲಚಿತ್ತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ಯದಾ ಪನ ತೀಣಿ ಅನುಲೋಮಾನಿ, ತದಾ ಚತುತ್ಥಂ ಗೋತ್ರಭು, ಪಞ್ಚಮಂ ಮಗ್ಗಚಿತ್ತಂ, ತತೋ ಪರಂ ದ್ವೇ ಫಲಚಿತ್ತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ಏವಂ ಚತುತ್ಥಂ ಪಞ್ಚಮಂ ಅಪ್ಪನಾವಸೇನ ಪವತ್ತತಿ, ನ ತತೋ ಪರಂ ಭವಙ್ಗಸ್ಸ ಆಸನ್ನತ್ತಾ। ಕೇಚಿ ಪನ "ಛಟ್ಠಮ್ಪಿ ಚಿತ್ತಂ ಅಪ್ಪೇತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ ಅಟ್ಠಕಥಾಸು (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೨.೮೧೧) ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಂ। ಏವಂ ಮಗ್ಗವೀಥಿಯಂ ಫಲಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಕಾಲನ್ತರೇ ಫಲಂ ಪನ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿವಸೇನ ಪವತ್ತಂ, ನಿರೋಧಾ ವುಟ್ಠಹನ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಞ್ಚ ಏತೇನೇವ ಸಙ್ಗಹಿತಂ। ಸಾ ಪನಾಯಂ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿ ಅತ್ಥತೋ ಲೋಕುತ್ತರಕುಸಲಾನಂ ವಿಪಾಕಭೂತಾ ನಿಬ್ಬಾನಾರಮ್ಮಣಾ ಅಪ್ಪನಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ।

ಕೇ ತಂ ಸಮಾಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಕೇ ನ ಸಮಾಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ? ಸಬ್ಬೇಪಿ ಪುಥುಜ್ಜನಾ ನ ಸಮಾಪಜ್ಜನ್ತಿ ಅನಧಿಗತತ್ತಾ। ತಥಾ ಹೇಟ್ಠಿಮಾ ಅರಿಯಾ ಉಪರಿಮಂ, ಉಪರಿಮಾಪಿ ಅರಿಯಾ ಹೇಟ್ಠಿಮಂ ನ ಸಮಾಪಜ್ಜನ್ತಿಯೇವ ಪುಗ್ಗಲನ್ತರಭಾವೂಪಗಮನೇನ

ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಭಾವತೋ। ಅತ್ತನೋ ಏವ ಫಲಂ ತೇ ತೇ ಅರಿಯಾ ಸಮಾಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಕೇಚಿ ಪನ “ಸೋತಾಪನ್ನಸಕದಾಗಾಮಿನೋ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ ನ ಸಮಾಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಉಪರಿಮಾ ದ್ವೇಯೇವ ಸಮಾಪಜ್ಜನ್ತಿ ಸಮಾಧಿಸ್ಮಿಂ ಪರಿಪೂರಕಾರಿಭಾವತೋ”ತಿ ವದನ್ತಿ। ತಂ ಅಕಾರಣಂ ಪುಥುಜ್ಜನಸ್ಸಾಪಿ ಅತ್ತನಾ ಪಟಿಲದ್ಧಲೋಕಿಯಸಮಾಧಿಸಮಾಪಜ್ಜನತೋ। ಕಿಂ ವಾ ಏತ್ಥ ಕಾರಣಚಿನ್ತಾಯ? ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಯಂ “ಕತಮಾ ದಸ ಸಙ್ಖಾರುಪೇಕ್ಖಾ ವಿಪಸ್ಸನಾವಸೇನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೧.೫೭), ಕತಮೇ ದಸ ಗೋತ್ರಭುಧಮ್ಮಾ ವಿಪಸ್ಸನಾವಸೇನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀ”ತಿ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೧.೬೦) ಇಮೇಸಂ ಪಞ್ಹಾನಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನೇ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಸಮಾಪತ್ತತ್ಥಾಯ ಸಕದಾಗಾಮಿಫಲಸಮಾಪತ್ತತ್ಥಾಯಾತಿ ತೇಸಮ್ಪಿ ಅರಿಯಾನಂ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಸಮಾಪಜ್ಜನಂ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಅರಿಯಾ ಯಥಾಸಕಂ ಫಲಂ ಸಮಾಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ನಿಟ್ಠಮೇತ್ಥ ಗನ್ತಬ್ಬಂ।

ಕಸ್ಮಾ ಪನ ತೇ ಸಮಾಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ? ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಸುಖವಿಹಾರತ್ಥಂ। ಯಥಾ ಹಿ ರಾಜಾನೋ ರಜ್ಜಸುಖಂ, ದೇವತಾ ದಿಬ್ಬಸುಖಂ ಅನುಭವನ್ತಿ, ಏವಂ ಅರಿಯಾ “ಲೋಕುತ್ತರಸುಖಂ ಅನುಭವಿಸ್ಸಾಮಾ”ತಿ ಅದ್ಧಾನಪರಿಚ್ಛೇದಂ ಕತ್ವಾ ಇಚ್ಛಿತಕ್ಖಣೇ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜನ್ತಿ।

ಕಥಞ್ಚಸ್ಸಾ ಸಮಾಪಜ್ಜನಂ, ಕಥಂ ಠಾನಂ, ಕಥಂ ವುಟ್ಠಾನನ್ತಿ? ದ್ವೀಹಿ ತಾವ ಆಕಾರೇಹಿ ಅಸ್ಸಾ ಸಮಾಪಜ್ಜನಂ ಹೋತಿ ನಿಬ್ಬಾನತೋ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಆರಮ್ಮಣಸ್ಸ ಅಮನಸಿಕಾರಾ, ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಚ ಮನಸಿಕಾರಾ। ಯಥಾಹ -

> “ದ್ವೇ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಪಚ್ಚಯಾ ಅನಿಮಿತ್ತಾಯ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಯಾ ಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ, ಸಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಾನಞ್ಚ ಅಮನಸಿಕಾರೋ, ಅನಿಮಿತ್ತಾಯ ಚ ಧಾತುಯಾ ಮನಸಿಕಾರೋ”ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೪೫೮)।

ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಸಮಾಪಜ್ಜನಕ್ಕಮೋ - ಫಲಸಮಾಪತ್ತತ್ಥಿಕೇನ ಅರಿಯಸಾವಕೇನ ರಹೋಗತೇನ ಪಟಿಸಲ್ಲೀನೇನ ಉದಯಬ್ಬಯಾದಿವಸೇನ ಸಙ್ಖಾರಾ ವಿಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಾ। ತಸ್ಸೇವಂ ಪವತ್ತಾನುಪುಬ್ಬವಿಪಸ್ಸನಸ್ಸೇವ ಸಙ್ಖಾರಾರಮ್ಮಣಗೋತ್ರಭುಞಾಣಾನನ್ತರಂ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿವಸೇನ ನಿರೋಧೇ ಚಿತ್ತಮಪ್ಪೇತಿ, ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿನಿನ್ನಭಾವೇನ ಚ ಸೇಕ್ಖಸ್ಸಾಪಿ ಫಲಮೇವ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ನ ಮಗ್ಗೋ। ಯೇ ಪನ ವದನ್ತಿ “ಸೋತಾಪನ್ನೋ ಅತ್ತನೋ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಸಕದಾಗಾಮೀ ಹೋತಿ, ಸಕದಾಗಾಮೀ ಚ ಅನಾಗಾಮೀ”ತಿ। ತೇ ವತ್ತಬ್ಬಾ - ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಅನಾಗಾಮೀ ಅರಹಾ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಅರಹಾ ಚ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೋ, ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೋ ಚ ಸಮ್ಬುದ್ಧೋತಿ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯ, ತಸ್ಮಾ ಯಥಾಭಿನಿವೇಸಂ ಯಥಾಜ್ಝಾಸಯಂ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಅತ್ಥಂ ಸಾಧೇತೀತಿ ಸೇಕ್ಖಸ್ಸಾಪಿ ಫಲಮೇವ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ನ ಮಗ್ಗೋ। ಫಲಮ್ಪಿ ತಸ್ಸ ಸಚೇ ಅನೇನ ಪಠಮಜ್ಝಾನಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ ಅಧಿಗತೋ, ಪಠಮಜ್ಝಾನಿಕಮೇವ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಸಚೇ ದುತಿಯಾದೀಸು ಅಞ್ಞತರಜ್ಝಾನಿಕೋ, ದುತಿಯಾದೀಸು ಅಞ್ಞತರಜ್ಝಾನಿಕಮೇವಾತಿ।

ಕಸ್ಮಾ ಪನೇತ್ಥ ಗೋತ್ರಭುಞಾಣಂ ಮಗ್ಗಞಾಣಪುರೇಚಾರಿಕಂ ವಿಯ ನಿಬ್ಬಾನಾರಮ್ಮಣಂ ನ ಹೋತೀತಿ? ಫಲಞಾಣಾನಂ ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕಭಾವತೋ। ಅರಿಯಮಗ್ಗಧಮ್ಮಾಯೇವ ಹಿ ನಿಯ್ಯಾನಿಕಾ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ “ಕತಮೇ ಧಮ್ಮಾ ನಿಯ್ಯಾನಿಕಾ? ಚತ್ತಾರೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗಾ ಅಪರಿಯಾಪನ್ನಾ”ತಿ (ಧ॰ ಸ॰ ೧೨೯೫)। ತಸ್ಮಾ ಏಕನ್ತೇನೇವ ನಿಯ್ಯಾನಿಕಭಾವಸ್ಸ ಉಭತೋ ವುಟ್ಠಾನಭಾವೇನ ಪವತ್ತಮಾನಸ್ಸ ಅನನ್ತರಪಚ್ಚಯಭೂತೇನ ಞಾಣೇನ ನಿಮಿತ್ತತೋ ವುಟ್ಠಿತೇನೇವ ಭವಿತಬ್ಬನ್ತಿ ತಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಾನಾರಮ್ಮಣತಾ ಯುತ್ತಾ, ನ ಪನ ಅರಿಯಮಗ್ಗಸ್ಸ ಭಾವಿತತ್ತಾ ತಸ್ಸ ವಿಪಾಕಭಾವೇನ ಪವತ್ತಮಾನಾನಂ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಅಸಮುಚ್ಛಿನ್ದನತೋ ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕತ್ತಾ ಅವುಟ್ಠಾನಸಭಾವಾನಂ ಫಲಞಾಣಾನಂ ಪುರೇಚಾರಿಕಞಾಣಸ್ಸ ಕದಾಚಿಪಿ ನಿಬ್ಬಾನಾರಮ್ಮಣತಾ ಉಭಯತ್ಥ ಅನುಲೋಮಞಾಣಾನಂ ಅತುಲ್ಯಾಕಾರತೋ। ಅರಿಯಮಗ್ಗವೀಥಿಯಞ್ಹಿ ಅನುಲೋಮಞಾಣಾನಿ ಅನಿಬ್ಬಿದ್ಧಪುಬ್ಬಾನಂ ಥೂಲಥೂಲಾನಂ ಲೋಭಕ್ಖನ್ಧಾದೀನಂ ಸಾತಿಸಯಂ ಪದಾಲನೇನ ಲೋಕಿಯಞಾಣೇನ ಉಕ್ಕಂಸಪಾರಮಿಪ್ಪತ್ತಾನಿ ಮಗ್ಗಞಾಣಾನುಕೂಲಾನಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿವೀಥಿಯಂ ಪನ ತಾನಿ ತಾನಿ ತೇನ ತೇನ ಮಗ್ಗೇನ ತೇಸಂ ತೇಸಂ

ಕಿಲೇಸಾನಂ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನತ್ತಾ ತತ್ಥ ನಿರುಸ್ಸುಕ್ಕಾನಿ ಕೇವಲಂ ಅರಿಯಾನಂ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಸುಖಸಮಙ್ಗಿಭಾವಸ್ಸ ಪರಿಕಮ್ಮಮತ್ತಾನಿ ಹುತ್ವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ನ ತೇಸಂ ಕುತೋಚಿ ವುಟ್ಠಾನಸಮ್ಭವೋ, ಯತೋ ತೇಸಂ ಪರಿಯೋಸಾನೇ ಞಾಣಂ ಸಙ್ಖಾರನಿಮಿತ್ತಂ ವುಟ್ಠಾನತೋ ನಿಬ್ಬಾನಾರಮ್ಮಣಂ ಸಿಯಾ। ಏವಞ್ಚ ಕತ್ವಾ ಸೇಕ್ಖಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿವಳಞ್ಜನತ್ಥಾಯ ಉದಯಬ್ಬಯಾದಿವಸೇನ ಸಙ್ಖಾರೇ ಸಮ್ಮಸನ್ತಸ್ಸ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಾನುಪುಬ್ಬಾಯ ಫಲಮೇವ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ನ ಮಗ್ಗೋತಿ ಅಯಞ್ಚ ಅತ್ಥೋ ಸಮತ್ಥಿತೋ ಹೋತಿ। ಏವಂ ತಾವ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ಸಮಾಪಜ್ಜನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

> “ತಯೋ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಪಚ್ಚಯಾ ಅನಿಮಿತ್ತಾಯ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಯಾ ಠಿತಿಯಾ, ಸಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಾನಂ ಅಮನಸಿಕಾರೋ, ಅನಿಮಿತ್ತಾಯ ಚ ಧಾತುಯಾ ಮನಸಿಕಾರೋ, ಪುಬ್ಬೇ ಚ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರೋ”ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೪೫೮) -

ವಚನತೋ ಪನಸ್ಸಾ ತೀಹಾಕಾರೇಹಿ ಠಾನಂ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ **ಪುಬ್ಬೇ ಚ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರೋತಿ** ಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಕಾಲಪರಿಚ್ಛೇದೋ। “ಅಸುಕಸ್ಮಿಂ ನಾಮ ಕಾಲೇ ವುಟ್ಠಹಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನತ್ತಾ ಹಿಸ್ಸಾ ಯಾವ ಸೋ ಕಾಲೋ ನಾಗಚ್ಛತಿ, ತಾವ ವುಟ್ಠಾನಂ ನ ಹೋತಿ।

> “ದ್ವೇ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಪಚ್ಚಯಾ ಅನಿಮಿತ್ತಾಯ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಯಾ ವುಟ್ಠಾನಸ್ಸ, ಸಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಾನಞ್ಚ ಮನಸಿಕಾರೋ, ಅನಿಮಿತ್ತಾಯ ಚ ಧಾತುಯಾ ಅಮನಸಿಕಾರೋ”ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೪೫೮) -

ವಚನತೋ ಪನಸ್ಸಾ ದ್ವೀಹಾಕಾರೇಹಿ ವುಟ್ಠಾನಂ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ **ಸಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಾನನ್ತಿ** ರೂಪನಿಮಿತ್ತವೇದನಾಸಞ್ಞಾಸಙ್ಖಾರವಿಞ್ಞಾಣನಿಮಿತ್ತಾನಂ। ಕಾಮಞ್ಚ ನ ಸಬ್ಬಾನೇವೇತಾನಿ ಏಕತೋ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ಸಬ್ಬಸಙ್ಗಾಹಿಕವಸೇನ ಪನೇವಂ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಮಾ ಯಂ ಭವಙ್ಗಸ್ಸ ಆರಮ್ಮಣಂ, ತಸ್ಸ ಮನಸಿಕರಣೇನ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಾನಂ ಹೋತೀತಿ ಏವಂ ಅಸ್ಸಾ ವುಟ್ಠಾನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತಯಿದಂ ಏವಮಿಧ ಸಮಾಪಜ್ಜನವುಟ್ಠಾನಂ ಅರಹತ್ತಫಲಭೂತಂ -

> “ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧದರಥಂ, ಅಮತಾರಮ್ಮಣಂ ಸುಭಂ।
> ವನ್ತಲೋಕಾಮಿಸಂ ಸನ್ತಂ, ಸಾಮಞ್ಞಫಲಮುತ್ತಮಂ”॥

ಇತಿ ವುತ್ತಂ ಸಾತಾತಿಸಾತಂ ವಿಮುತ್ತಿಸುಖಂ ಪಟಿಸಂವೇದೇಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - “ವಿಮುತ್ತಿಸುಖಪಟಿಸಂವೇದೀತಿ ವಿಮುತ್ತಿಸುಖಂ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಸುಖಂ ಪಟಿಸಂವೇದಿಯಮಾನೋ ನಿಸಿನ್ನೋ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ”ತಿ।

ಅಥಾತಿ ಅಧಿಕಾರತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ। **ಖೋತಿ** ಪದಪೂರಣೇ। ತೇಸು ಅಧಿಕಾರತ್ಥೇನ **ಅಥಾತಿ** ಇಮಿನಾ ವಿಮುತ್ತಿಸುಖಪಟಿಸಂವೇದನತೋ ಅಞ್ಞಂ ಅಧಿಕಾರಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಕೋ ಪನೇಸೋತಿ? ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಮನಸಿಕಾರೋ। **ಅಥಾತಿ** ವಾ ಪಚ್ಛಾತಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ, ತೇನ “ತಸ್ಸ ಸತ್ತಾಹಸ್ಸ ಅಚ್ಚಯೇನಾ”ತಿ ವಕ್ಖಮಾನಮೇವ ಅತ್ಥಂ ಜೋತೇತಿ। **ತಸ್ಸ ಸತ್ತಾಹಸ್ಸಾತಿ** ಪಲ್ಲಙ್ಕಸತ್ತಾಹಸ್ಸ। **ಅಚ್ಚಯೇನಾತಿ** ಅಪಗಮೇನ। **ತಮ್ಹಾ ಸಮಾಧಿಮ್ಹಾತಿ** ಅರಹತ್ತಫಲಸಮಾಧಿತೋ। ಇಧ ಪನ ಠತ್ವಾ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಸತ್ತ ಸತ್ತಾಹಾನಿ ದಸ್ಸೇತಬ್ಬಾನೀತಿ ಕೇಚಿ ತಾನಿ ವಿತ್ಥಾರಯಿಂಸು। ಮಯಂ ಪನ ತಾನಿ ಖನ್ಧಕಪಾಠೇನ ಇಮಿಸ್ಸಾ ಉದಾನಪಾಳಿಯಾ ಅವಿರೋಧದಸ್ಸನಮುಖೇನ ಪರತೋ ವಣ್ಣಯಿಸ್ಸಾಮ। **ರತ್ತಿಯಾತಿ** ಅವಯವಸಮ್ಬನ್ಧೇ ಸಾಮಿವಚನಂ। **ಪಠಮನ್ತಿ** ಅಚ್ಚನ್ತಸಂಯೋಗತ್ಥೇ ಉಪಯೋಗವಚನಂ। ಭಗವಾ ಹಿ ತಸ್ಸಾ ರತ್ತಿಯಾ ಸಕಲಮ್ಪಿ ಪಠಮಂ ಯಾಮಂ ತೇನೇವ ಮನಸಿಕಾರೇನ ಯುತ್ತೋ ಅಹೋಸೀತಿ।

ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದನ್ತಿ ಪಚ್ಚಯಧಮ್ಮಂ। ಅವಿಜ್ಜಾದಯೋ ಹಿ ಪಚ್ಚಯಧಮ್ಮಾ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ। ಕಥಮಿದಂ ಜಾನಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಚೇ? ಭಗವತೋ ವಚನೇನ। ಭಗವತಾ ಹಿ “ತಸ್ಮಾತಿಹಾನನ್ದ, ಏಸೇವ ಹೇತು, ಏತಂ ನಿದಾನಂ, ಏಸ ಸಮುದಯೋ, ಏಸ

ಪಚ್ಚಯೋ ಜರಾಮರಣಸ್ಸ, ಯದಿದಂ ಜಾತಿ...ಪೇ॰... ಸಙ್ಖಾರಾನಂ, ಯದಿದಂ ಅವಿಜ್ಜಾ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೧೦೫ ಆದಯೋ) ಏವಂ ಅವಿಜ್ಜಾದಯೋ ಹೇತೂತಿ ವುತ್ತಾ। ಯಥಾ ದ್ವಾದಸ ಪಚ್ಚಯಾ ದ್ವಾದಸ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಾತಿ।

ತತ್ರಾಯಂ ವಚನತ್ಥೋ - ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಪಟಿಮುಖಂ ಕತ್ವಾ ಕಾರಣಸಮವಾಯಂ ಅಪ್ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಸಹಿತೇ ಉಪ್ಪಾದೇತೀತಿ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ। ಅಥ ವಾ ಪಟಿಚ್ಚ ಪಚ್ಚೇತಬ್ಬಂ ಪಚ್ಚಯಾರಹತಂ ಪಚ್ಚಯಂ ಪಟಿಗನ್ತ್ವಾ ನ ವಿನಾ ತೇನ ಸಮ್ಬನ್ಧಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದೋ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ । ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋತಿ ಚೇತ್ಥ ಸಮುಪ್ಪಾದಪದಟ್ಠಾನವಚನವಿಞ್ಞೇಯ್ಯೋ ಫಲಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದನಸಮತ್ಥತಾಯುತ್ತೋ ಹೇತು, ನ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪತ್ತಿಮತ್ತಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಅಥ ವಾ ಪಚ್ಚೇತುಂ ಅರಹನ್ತಿ ನಂ ಪಣ್ಡಿತಾತಿ ಪಟಿಚ್ಚೋ, ಸಮ್ಮಾ ಸಯಮೇವ ವಾ ಉಪ್ಪಾದೇತೀತಿ ಸಮುಪ್ಪಾದೋ, ಪಟಿಚ್ಚೋ ಚ ಸೋ ಸಮುಪ್ಪಾದೋ ಚಾತಿ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ಅನುಲೋಮನ್ತಿ "ಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯಾ ಸಙ್ಖಾರಾ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವುತ್ತೋ ಅವಿಜ್ಜಾದಿಕೋ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರೋ ಅತ್ತನಾ ಕತ್ತಬ್ಬಕಿಚ್ಚಕರಣತೋ ಅನುಲೋಮೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಅಥ ವಾ ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅನ್ತಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ ವುತ್ತತ್ತಾ ಪವತ್ತಿಯಾ ವಾ ಅನುಲೋಮತೋ ಅನುಲೋಮೋ, ತಂ ಅನುಲೋಮಂ। **ಸಾಧುಕಂ ಮನಸಾಕಾಸೀ**ತಿ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಮನಸಿ ಅಕಾಸಿ। ಯೋ ಯೋ ಪಚ್ಚಯಧಮ್ಮೋ ಯಸ್ಸ ಯಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನಧಮ್ಮಸ್ಸ ಯಥಾ ಯಥಾ ಹೇತುಪಚ್ಚಯಾದಿನಾ ಪಚ್ಚಯಭಾವೇನ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಅವಿಪರೀತಂ ಅಪರಿಹಾಪೇತ್ವಾ ಅನವಸೇಸತೋ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣವಸೇನ ಚಿತ್ತೇ ಅಕಾಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯಥಾ ಪನ ಭಗವಾ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಾನುಲೋಮಂ ಮನಸಾಕಾಸಿ, ತಂ ಸಙ್ಖೇಪೇನ ತಾವ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಇತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸತಿ ಇದಂ ಹೋತಿ, ಇಮಸ್ಸುಪ್ಪಾದಾ ಇದಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀ**"ತಿ ವುತ್ತಂ।

ತತ್ಥ **ಇತೀ**ತಿ ಏವಂ, ಅನೇನ ಪಕಾರೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸತಿ ಇದಂ ಹೋತೀ**ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅವಿಜ್ಜಾದಿಕೇ ಪಚ್ಚಯೇ ಸತಿ ಇದಂ ಸಙ್ಖಾರಾದಿಕಂ ಫಲಂ ಹೋತಿ। **ಇಮಸ್ಸುಪ್ಪಾದಾ ಇದಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀ**ತಿ ಇಮಸ್ಸ ಅವಿಜ್ಜಾದಿಕಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಾ ಇದಂ ಸಙ್ಖಾರಾದಿಕಂ ಫಲಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅಸತಿ ಇದಂ ನ ಹೋತಿ, ಇಮಸ್ಸ ನಿರೋಧಾ ಇದಂ ನಿರುಜ್ಝತೀ**ತಿ ಅವಿಜ್ಜಾದೀನಂ ಅಭಾವೇ ಸಙ್ಖಾರಾದೀನಂ ಅಭಾವಸ್ಸ ಅವಿಜ್ಜಾದೀನಂ ನಿರೋಧೇ ಸಙ್ಖಾರಾದೀನಂ ನಿರೋಧಸ್ಸ ಚ ದುತಿಯತತಿಯಸುತ್ತವಚನೇನ ಏತಸ್ಮಿಂ ಪಚ್ಚಯಲಕ್ಖಣೇ ನಿಯಮೋ ದಸ್ಸಿತೋ ಹೋತಿ - ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸತಿ ಏವ, ನಾಸತಿ। ಇಮಸ್ಸುಪ್ಪಾದಾ ಏವ, ನಾನುಪ್ಪಾದಾ। ಅನಿರೋಧಾ ಏವ, ನ ನಿರೋಧಾತಿ। ತೇನೇತಂ ಲಕ್ಖಣಂ ಅನ್ತೋಗಧನಿಯಮಂ ಇಧ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಸ್ಸ ವುತ್ತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ನಿರೋಧೋ**ತಿ ಚ ಅವಿಜ್ಜಾದೀನಂ ವಿರಾಗಾಧಿಗಮೇನ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದೋ ಅಪ್ಪವತ್ತಿ। ತಥಾ ಹಿ ವುತ್ತಂ - "ಅವಿಜ್ಜಾಯ ತ್ವೇವ ಅಸೇಸವಿರಾಗನಿರೋಧಾ ಸಙ್ಖಾರನಿರೋಧೋ"ತಿಆದಿ। ನಿರೋಧನಿರೋಧೀ ಚ ಉಪ್ಪಾದನಿರೋಧೀಭಾವೇನ ವುತ್ತೋ "ಇಮಸ್ಸ ನಿರೋಧಾ ಇದಂ ನಿರುಜ್ಝತೀ"ತಿ।

ತೇನೇತಂ ದಸ್ಸೇತಿ - ಅನಿರೋಧೋ ಉಪ್ಪಾದೋ ನಾಮ, ಸೋ ಚೇತ್ಥ ಅತ್ಥಿಭಾವೋತಿಪಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ। "ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸತಿ ಇದಂ ಹೋತೀ"ತಿ ಇದಮೇವ ಹಿ ಲಕ್ಖಣಂ ಪರಿಯಾಯನ್ತರೇನ "ಇಮಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಾ ಇದಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀ"ತಿ ವದನ್ತೇನ ಪರೇನ ಪುರಿಮಂ ವಿಸೇಸಿತಂ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ನ ಧರಮಾನತಂಯೇವ ಸನ್ಧಾಯ "ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ಅಥ ಖೋ ಮಗ್ಗೇನ ಅನಿರುದ್ಧಭಾವಞ್ಚಾತಿ ವಿಞ್ಞಾಯತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಚ "ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅಸತಿ ಇದಂ ನ ಹೋತಿ, ಇಮಸ್ಸ ನಿರೋಧಾ ಇದಂ ನಿರುಜ್ಝತೀ"ತಿ ದ್ವಿಧಾಪಿ ಉದ್ದಿಟ್ಠಸ್ಸ ಲಕ್ಖಣಸ್ಸ ನಿದ್ದೇಸಂ ವದನ್ತೇನ "ಅವಿಜ್ಜಾಯ ತ್ವೇವ ಅಸೇಸವಿರಾಗನಿರೋಧಾ ಸಙ್ಖಾರನಿರೋಧೋ"ತಿಆದಿನಾ ನಿರೋಧೋ ಏವ ವುತ್ತೋ, ತಸ್ಮಾ ನತ್ಥಿಭಾವೋಪಿ ನಿರೋಧೋ ಏವಾತಿ ನತ್ಥಿಭಾವವಿರುದ್ಧೋ ಅತ್ಥಿಭಾವೋ ಅನಿರೋಧೋತಿ ದಸ್ಸಿತಂ ಹೋತಿ। ತೇನ ಅನಿರೋಧಸಙ್ಖಾತೇನ ಅತ್ಥಿಭಾವೇನ ಉಪ್ಪಾದಂ ವಿಸೇಸೇತಿ। ತತೋ ನ ಇಧ ಅತ್ಥಿಭಾವಮತ್ತಂ ಉಪ್ಪಾದೋತಿ ಅತ್ಥೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ, ಅಥ ಖೋ ಅನಿರೋಧಸಙ್ಖಾತೋ ಅತ್ಥಿಭಾವೋ ಚಾತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ವಿಭಾವಿತೋತಿ। ಏವಮೇತಂ ಲಕ್ಖಣದ್ವಯವಚನಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞವಿಸೇಸನವಿಸೇಸಿತಬ್ಬಭಾವೇನ ಸಾತ್ಥಕನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಕೋ ಪನಾಯಂ ಅನಿರೋಧೋ ನಾಮ, ಯೋ "ಅತ್ಥಿಭಾವೋ, ಉಪ್ಪಾದೋ"ತಿ ಚ ವುಚ್ಚತೀತಿ? ಅಪ್ಪಹೀನಭಾವೋ ಚ, ಅನಿಬ್ಬತ್ತಿತಫಲಾರಹತಾಪಹಾನೇಹಿ ಫಲಾನುಪ್ಪಾದನಾರಹತಾ ಚ। ಯೇ ಹಿ ಪಹಾತಬ್ಬಾ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ, ತೇಸಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ ಅಸಮುಗ್ಘಾಟಿತಭಾವೋ ಚ। ಯೇ ಪನ ನ ಪಹಾತಬ್ಬಾ ಕುಸಲಾಬ್ಯಾಕತಾ ಧಮ್ಮಾ, ಯಾನಿ ತೇಸು ಸಂಯೋಜನಾನಿ ಅಖೀಣಾಸವಾನಂ ತೇಸಂ ಅಪರಿಕ್ಖೀಣತಾ ಚ। ಅಸಮುಗ್ಘಾಟಿತಾನುಸಯತಾಯ ಹಿ ಸಸಂಯೋಜನಾ ಖನ್ಧಪ್ಪವತ್ತಿ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ। ತಥಾ ಚ ವುತ್ತಂ -

> "ಯಾಯ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅವಿಜ್ಜಾಯ ನಿವುತಸ್ಸ ಬಾಲಸ್ಸ ಯಾಯ ಚ ತಣ್ಹಾಯ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಸ್ಸ ಅಯಂ ಕಾಯೋ ಸಮುದಾಗತೋ, ಸಾ ಚೇವ ಅವಿಜ್ಜಾ ಬಾಲಸ್ಸ ಅಪ್ಪಹೀನಾ, ಸಾ ಚ ತಣ್ಹಾ ಅಪರಿಕ್ಖೀಣಾ। ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು? ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಬಾಲೋ ಅಚರಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಸಮ್ಮಾ ದುಕ್ಖಕ್ಖಯಾಯ, ತಸ್ಮಾ ಬಾಲೋ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಕಾಯೂಪಗೋ ಹೋತಿ, ಸೋ ಕಾಯೂಪಗೋ ಸಮಾನೋ ನ ಪರಿಮುಚ್ಚತಿ ಜಾತಿಯಾ ಜರಾಮರಣೇನಾ"ತಿಆದಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೧೯)।

ಖೀಣಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪನ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಅಭಾವತೋ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ, ತಣ್ಹುಪಾದಾನಾನಂ ಅಭಾವತೋ ಉಪಾದಾನಭವಾನಂ ಅಸಮ್ಭವೋತಿ ವಟ್ಟಸ್ಸ ಉಪಚ್ಛೇದೋ ಪಞ್ಞಾಯಿಸ್ಸತೀತಿ। ತೇನೇವಾಹ -

> "ಛನ್ನಂ ತ್ವೇವ, ಫಗ್ಗುಣ, ಫಸ್ಸಾಯತನಾನಂ ಅಸೇಸವಿರಾಗನಿರೋಧಾ ಫಸ್ಸನಿರೋಧೋ, ಫಸ್ಸನಿರೋಧಾ ವೇದನಾನಿರೋಧೋ"ತಿಆದಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೧೨)।

ನ ಹಿ ಅಗ್ಗಮಗ್ಗಾಧಿಗಮತೋ ಉದ್ಧಂ ಯಾವ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಾ ಸಳಾಯತನಾದೀನಂ ಅಪ್ಪವತ್ತಿ। ಅಥ ಖೋ ನತ್ಥಿತಾ ನಿರೋಧಸದ್ದವಚನೀಯತಾ ಖೀಣಸಂಯೋಜನತಾತಿ ನಿರೋಧೋ ವುತ್ತೋ। ಅಪಿಚ ಚಿರಕತಮ್ಪಿ ಕಮ್ಮಂ ಅನಿಬ್ಬತ್ತಿತಫಲತಾಯ ಅಪ್ಪಹೀನಾಹಾರತಾಯ ಚ ಫಲಾರಹಂ ಸನ್ತಂ ಏವ ನಾಮ ಹೋತಿ, ನ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತಫಲಂ , ನಾಪಿ ಪಹೀನಾಹಾರನ್ತಿ। ಫಲುಪ್ಪತ್ತಿಪಚ್ಚಯಾನಂ ಅವಿಜ್ಜಾಸಙ್ಖಾರಾದೀನಂ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಫಲಾರಹಭಾವೋ ಅನಿರೋಧೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಏವಂ ಅನಿರುದ್ಧಭಾವೇನೇವ ಹಿ ಯೇನ ವಿನಾ ಫಲಂ ನ ಸಮ್ಭವತಿ, ತಂ ಕಾರಣಂ ಅತೀತನ್ತಿಪಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸತೀತಿ ಇಮಿನಾ ವಚನೇನ ವುತ್ತಂ। ತತೋಯೇವ ಚ ಅವುಸಿತಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಸ್ಸ ಅಪ್ಪವತ್ತಿಧಮ್ಮತಂ ಅನಾಪನ್ನೋ ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪಾದೋ ಕಾಲಭೇದಂ ಅನಾಮಸಿತ್ವಾ ಅನಿವತ್ತನಾಯ ಏವ ಇಮಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಾತಿ ವುತ್ತೋ। ಅಥ ವಾ ಅವಸೇಸಪಚ್ಚಯಸಮವಾಯೇ ಅವಿಜ್ಜಮಾನಸ್ಸಪಿ ವಿಜ್ಜಮಾನಸ್ಸ ವಿಯ ಪಗೇವ ವಿಜ್ಜಮಾನಸ್ಸ ಯಾ ಫಲುಪ್ಪತ್ತಿಅಭಿಮುಖತಾ, ಸಾ ಇಮಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಾತಿ ವುತ್ತಾ। ತಥಾ ಹಿ ತತೋ ಫಲಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ ತದವತ್ಥಂ ಕಾರಣಂ ಫಲಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದನಭಾವೇನ ಉಟ್ಠಿತಂ ಉಪ್ಪತಿತಂ ನಾಮ ಹೋತಿ, ನ ವಿಜ್ಜಮಾನಮ್ಪಿ ಅತದವತ್ಥನ್ತಿ ತದವತ್ಥತಾ ಉಪ್ಪಾದೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ತತ್ಥ **ಸತೀತಿ** ಇಮಿನಾ ವಿಜ್ಜಮಾನತಾಮತ್ತೇನ ಪಚ್ಚಯಭಾವಂ ವದನ್ತೋ ಅಬ್ಯಾಪಾರತಂ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಸ್ಸ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಉಪ್ಪಾದಾತಿ** ಉಪ್ಪತ್ತಿಧಮ್ಮತಂ ಅಸಬ್ಬಕಾಲಭಾವಿತಂ ಫಲುಪ್ಪತ್ತಿಅಭಿಮುಖತಞ್ಚ ದೀಪೇನ್ತೋ ಅನಿಚ್ಚತಂ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಸ್ಸ ದಸ್ಸೇತಿ। "ಸತಿ, ನಾಸತಿ, ಉಪ್ಪಾದಾ, ನ ನಿರೋಧಾ"ತಿ ಪನ ಹೇತುಅತ್ಥೇಹಿ ಭುಮ್ಮನಿಸ್ಸಕ್ಕವಚನೇಹಿ ಸಮತ್ಥಿತಂ ನಿದಾನಸಮುದಯಜಾತಿಪಭವಭಾವಂ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಸ್ಸ ದಸ್ಸೇತಿ। ಹೇತುಅತ್ಥತಾ ಚೇತ್ಥ ಭುಮ್ಮವಚನೇ ಯಸ್ಸ ಭಾವೇ ತದವಿನಾಭಾವಿಫಲಸ್ಸ ಭಾವೋ ಲಕ್ಖೀಯತಿ, ತತ್ಥ ಪವತ್ತಿಯಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ ಯಥಾ "ಅಧನಾನಂ ಧನೇ ಅನನುಪ್ಪದೀಯಮಾನೇ ದಾಲಿದ್ದಿಯಂ ವೇಪುಲ್ಲಂ ಅಗಮಾಸೀ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೯೧) ಚ "ನಿಪ್ಫನ್ನೇಸು ಸಸ್ಸೇಸು ಸುಭಿಕ್ಖಂ ಜಾಯತೀ"ತಿ ಚ। ನಿಸ್ಸಕ್ಕವಚನಸ್ಸಾಪಿ ಹೇತುಅತ್ಥತಾ ಫಲಸ್ಸ ಪಭವೇ ಪಕತಿಯಞ್ಚ ಪವತ್ತಿತೋ ಯಥಾ "ಕಲಲಾ ಹೋತಿ ಅಬ್ಬುದಂ, ಅಬ್ಬುದಾ ಜಾಯತೀ ಪೇಸೀ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೨೩೫) ಚ "ಹಿಮವತಾ ಗಙ್ಗಾ ಪಭವನ್ತಿ, ಸಿಙ್ಗತೋ ಸರೋ ಜಾಯತೀ"ತಿ ಚ। ಅವಿಜ್ಜಾದಿಭಾವೇ

ಚ ತದವಿನಾಭಾವೇನ ಸಙ್ಖಾರಾದಿಭಾವೋ ಲಕ್ಖೀಯತಿ, ಅವಿಜ್ಜಾದೀಹಿ ಚ ಸಙ್ಖಾರಾದಯೋ ಪಭವನ್ತಿ ಪಕರಿಯನ್ತಿ ಚಾತಿ ತೇ ತೇಸಂ ಪಭವೋ ಪಕತಿ ಚ, ತಸ್ಮಾ ತದತ್ಥದೀಪನತ್ಥಂ "ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸತಿ ಇಮಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಾ"ತಿ ಹೇತುಅತ್ಥೇ ಭುಮ್ಮನಿಸ್ಸಕ್ಕನಿದ್ದೇಸಾ ಕತಾತಿ।

ಯಸ್ಮಾ ಚೇತ್ಥ "ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸತಿ ಇದಂ ಹೋತಿ, ಇಮಸ್ಸುಪ್ಪಾದಾ ಇದಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀ"ತಿ ಸಙ್ಖೇಪೇನ ಉದ್ದಿಟ್ಠಸ್ಸ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಸ್ಸ "ಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯಾ ಸಙ್ಖಾರಾ"ತಿಆದಿಕೋ ನಿದ್ದೇಸೋ, ತಸ್ಮಾ ಯಥಾವುತ್ತೋ ಅತ್ಥಿಭಾವೋ ಉಪ್ಪಾದೋ ಚ ತೇಸಂ ತೇಸಂ ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನಧಮ್ಮಾನಂ ಪಚ್ಚಯಭಾವೋತಿ ವಿಞ್ಞಾಯತಿ। ನ ಹಿ ಅನಿರುದ್ಧತಾಸಙ್ಖಾತಂ ಅತ್ಥಿಭಾವಂ ಉಪ್ಪಾದಞ್ಚ ಅನಿವತ್ತಸಭಾವತಾಸಙ್ಖಾತಂ ಉದಯಾವತ್ಥತಾಸಙ್ಖಾತಂ ವಾ "ಸತಿ ಏವ, ನಾಸತಿ, ಉಪ್ಪಾದಾ ಏವ, ನ ನಿರೋಧಾ"ತಿ ಅನ್ತೋಗಧನಿಯಮೇಹಿ ವಚನೇಹಿ ಅಭಿಹಿತಂ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞೋ ಪಚ್ಚಯಭಾವೋ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ಯಥಾವುತ್ತೋ ಅತ್ಥಿಭಾವೋ ಉಪ್ಪಾದೋ ಚ ಪಚ್ಚಯಭಾವೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಯೇಪಿ ಪಟ್ಠಾನೇ ಆಗತಾ ಹೇತುಆದಯೋ ಚತುವೀಸತಿ ಪಚ್ಚಯಾ, ತೇಪಿ ಏತಸ್ಸೇವ ಪಚ್ಚಯಭಾವಸ್ಸ ವಿಸೇಸಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಇತಿ ಯಥಾ ವಿತ್ಥಾರೇನ ಅನುಲೋಮಂ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಂ ಮನಸಿ ಅಕಾಸಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ, **"ಯದಿದಂ ಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯಾ ಸಙ್ಖಾರಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ತತ್ಥ **ಯದಿದ**ನ್ತಿ ನಿಪಾತೋ, ತಸ್ಸ ಯೋ ಅಯನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯಾ**ತಿಆದೀಸು ಅವಿನ್ದಿಯಂ ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಾದಿಂ ವಿನ್ದತೀತಿ **ಅವಿಜ್ಜಾ,** ವಿನ್ದಿಯಂ ಕಾಯಸುಚರಿತಾದಿಂ ನ ವಿನ್ದತೀತಿ ಅವಿಜ್ಜಾ, ಧಮ್ಮಾನಂ ಅವಿಪರೀತಸಭಾವಂ ಅವಿದಿತಂ ಕರೋತೀತಿ ಅವಿಜ್ಜಾ, ಅನ್ತವಿರಹಿತೇ ಸಂಸಾರೇ ಭವಾದೀಸು ಸತ್ತೇ ಜವಾಪೇತೀತಿ ಅವಿಜ್ಜಾ, ಅವಿಜ್ಜಮಾನೇಸು ಜವತಿ ವಿಜ್ಜಮಾನೇಸು ನ ಜವತೀತಿ ಅವಿಜ್ಜಾ, ವಿಜ್ಜಾಯ ಪಟಿಪಕ್ಖಾತಿ ಅವಿಜ್ಜಾ, ಸಾ "ದುಕ್ಖೇ ಅಞ್ಞಾಣ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ಚತುಬ್ಬಿಧಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಪಟಿಚ್ಚ ನ ವಿನಾ ಫಲಂ ಏತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಚೇವ ಪವತ್ತತಿ ಚಾತಿ **ಪಚ್ಚಯೋ,** ಉಪಕಾರಕತ್ಥೋ ವಾ ಪಚ್ಚಯೋ। ಅವಿಜ್ಜಾ ಚ ಸಾ ಪಚ್ಚಯೋ ಚಾತಿ **ಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯೋ,** ತಸ್ಮಾ **ಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯಾ**। ಸಙ್ಖರೋನ್ತೀತಿ **ಸಙ್ಖಾರಾ,** ಲೋಕಿಯಕುಸಲಾಕುಸಲಚೇತನಾ, ಸಾ ಪುಞ್ಞಾಪುಞ್ಞಾನೇಞ್ಜಾಭಿಸಙ್ಖಾರವಸೇನ ತಿವಿಧಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ವಿಜಾನಾತೀತಿ **ವಿಞ್ಞಾಣಂ,** ತಂ ಲೋಕಿಯವಿಪಾಕವಿಞ್ಞಾಣವಸೇನ ದ್ವತ್ತಿಂಸವಿಧಂ। ನಮತೀತಿ **ನಾಮಂ,** ವೇದನಾದಿಕ್ಖನ್ಧತ್ತಯಂ। ರುಪ್ಪತೀತಿ **ರೂಪಂ,** ಭೂತರೂಪಂ ಚಕ್ಖಾದಿಉಪಾದಾರೂಪಞ್ಚ। ಆಯತತಿ ಆಯತಞ್ಚ ಸಂಸಾರದುಕ್ಖಂ ನಯತೀತಿ **ಆಯತನಂ** । ಫುಸತೀತಿ **ಫಸ್ಸೋ**। ವೇದಯತೀತಿ **ವೇದನಾ**। ಇದಮ್ಪಿ ದ್ವಯಂ ದ್ವಾರವಸೇನ ಛಬ್ಬಿಧಂ, ವಿಪಾಕವಸೇನ ಗಹಣೇ ಛತ್ತಿಂಸವಿಧಂ। ಪರಿತಸ್ಸತೀತಿ **ತಣ್ಹಾ,** ಸಾ ಕಾಮತಣ್ಹಾದಿವಸೇನ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ತಿವಿಧಾ, ವಿತ್ಥಾರತೋ ಅಟ್ಠುತ್ತರಸತವಿಧಾ ಚ। ಉಪಾದೀಯತೀತಿ **ಉಪಾದಾನಂ,** ತಂ ಕಾಮುಪಾದಾನಾದಿವಸೇನ ಚತುಬ್ಬಿಧಂ। ಭವತಿ ಭಾವಯತಿ ಚಾತಿ **ಭವೋ,** ಸೋ ಕಮ್ಮೂಪಪತ್ತಿಭೇದತೋ ದುವಿಧೋ। ಜನನಂ **ಜಾತಿ**। ಜೀರಣಂ **ಜರಾ**। ಮರನ್ತಿ ತೇನಾತಿ **ಮರಣಂ**। ಸೋಚನಂ **ಸೋಕೋ**। ಪರಿದೇವನಂ **ಪರಿದೇವೋ**। ದುಕ್ಖಯತೀತಿ **ದುಕ್ಖಂ,** ಉಪ್ಪಾದಟ್ಠಿತಿವಸೇನ ದ್ವೇಧಾ ಖಣತೀತಿ **ದುಕ್ಖಂ**। ದುಮನಸ್ಸ ಭಾವೋ **ದೋಮನಸ್ಸಂ**। ಭುಸೋ ಆಯಾಸೋ **ಉಪಾಯಾಸೋ** । **ಸಮ್ಭವನ್ತೀ**ತಿ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ। ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ಸೋಕಾದೀಹಿಯೇವ, ಅಥ ಖೋ ಸಬ್ಬಪದೇಹಿ "ಸಮ್ಭವನ್ತೀ"ತಿ ಪದಸ್ಸ ಯೋಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ। ಏವಞ್ಹಿ "ಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯಾ ಸಙ್ಖಾರಾ ಸಮ್ಭವನ್ತೀ"ತಿ ಪಚ್ಚಯಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನವವತ್ಥಾನಂ ದಸ್ಸಿತಂ ಹೋತಿ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ।

ತತ್ಥ ಅಞ್ಞಾಣಲಕ್ಖಣಾ ಅವಿಜ್ಜಾ, ಸಮ್ಮೋಹನರಸಾ, ಛಾದನಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನಾ, ಆಸವಪದಟ್ಠಾನಾ। ಅಭಿಸಙ್ಖರಣಲಕ್ಖಣಾ ಸಙ್ಖಾರಾ, ಆಯೂಹನರಸಾ, ಸಂವಿದಹನಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನಾ, ಅವಿಜ್ಜಾಪದಟ್ಠಾನಾ। ವಿಜಾನನಲಕ್ಖಣಂ ವಿಞ್ಞಾಣಂ, ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮರಸಂ, ಪಟಿಸನ್ಧಿಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನಂ, ಸಙ್ಖಾರಪದಟ್ಠಾನಂ, ವತ್ಥಾರಮ್ಮಣಪದಟ್ಠಾನಂ ವಾ। ನಮನಲಕ್ಖಣಂ ನಾಮಂ, ಸಮ್ಪಯೋಗರಸಂ, ಅವಿನಿಬ್ಭೋಗಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನಂ, ವಿಞ್ಞಾಣಪದಟ್ಠಾನಂ। ರುಪ್ಪನಲಕ್ಖಣಂ ರೂಪಂ, ವಿಕಿರಣರಸಂ, ಅಬ್ಯಾಕತಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನಂ, ವಿಞ್ಞಾಣಪದಟ್ಠಾನಂ। ಆಯತನಲಕ್ಖಣಂ ಸಳಾಯತನಂ, ದಸ್ಸನಾದಿರಸಂ, ವತ್ಥುದ್ವಾರಭಾವಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನಂ, ನಾಮರೂಪಪದಟ್ಠಾನಂ। ಫುಸನಲಕ್ಖಣೋ ಫಸ್ಸೋ, ಸಙ್ಘಟ್ಟನರಸೋ, ಸಙ್ಗತಿಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನೋ, ಸಳಾಯತನಪದಟ್ಠಾನೋ। ಅನುಭವನಲಕ್ಖಣಾ ವೇದನಾ, ವಿಸಯರಸಸಮ್ಭೋಗರಸಾ, ಸುಖದುಕ್ಖಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನಾ, ಫಸ್ಸಪದಟ್ಠಾನಾ। ಹೇತುಭಾವಲಕ್ಖಣಾ ತಣ್ಹಾ, ಅಭಿನನ್ದನರಸಾ, ಅತಿತ್ತಿಭಾವಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನಾ, ವೇದನಾಪದಟ್ಠಾನಾ। ಗಹಣಲಕ್ಖಣಂ ಉಪಾದಾನಂ, ಅಮುಞ್ಚನರಸಂ,

ತಣ್ಹಾದಳ್ಹತ್ತದಿಟ್ಠಿಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನಂ, ತಣ್ಹಾಪದಟ್ಠಾನಂ। ಕಮ್ಮಕಮ್ಮಫಲಲಕ್ಖಣೋ ಭವೋ, ಭವನಭಾವನರಸೋ, ಕುಸಲಾಕುಸಲಾಬ್ಯಾಕತಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನೋ, ಉಪಾದಾನಪದಟ್ಠಾನೋ। ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಭವೇ ಪಠಮಾಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಿಲಕ್ಖಣಾ ಜಾತಿ, ನಿಯ್ಯಾತನರಸಾ, ಅತೀತಭವತೋ ಇಧುಪ್ಪನ್ನಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನಾ, ದುಕ್ಖವಿಚಿತ್ತತಾಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನಾ ವಾ। ಖನ್ಧಪರಿಪಾಕಲಕ್ಖಣಾ ಜರಾ, ಮರಣೂಪನಯನರಸಾ, ಯೋಬ್ಬನವಿನಾಸಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನಾ। ಚುತಿಲಕ್ಖಣಂ ಮರಣಂ , ವಿಸಂಯೋಗರಸಂ, ಗತಿವಿಪ್ಪವಾಸಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನಂ। ಅನ್ತೋನಿಜ್ಝಾನಲಕ್ಖಣೋ ಸೋಕೋ, ಚೇತಸೋ ನಿಜ್ಝಾನರಸೋ, ಅನುಸೋಚನಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನೋ। ಲಾಲಪ್ಪನಲಕ್ಖಣೋ ಪರಿದೇವೋ, ಗುಣದೋಸಪರಿಕಿತ್ತನರಸೋ, ಸಮ್ಭಮಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನೋ। ಕಾಯಪೀಳನಲಕ್ಖಣಂ ದುಕ್ಖಂ, ದುಪ್ಪಞ್ಞಾನಂ ದೋಮನಸ್ಸಕರಣರಸಂ, ಕಾಯಿಕಾಬಾಧಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನಂ। ಚಿತ್ತಪೀಳನಲಕ್ಖಣಂ ದೋಮನಸ್ಸಂ, ಮನೋವಿಘಾತನರಸಂ, ಮಾನಸಬ್ಯಾಧಿಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನಂ। ಚಿತ್ತಪರಿದಹನಲಕ್ಖಣೋ ಉಪಾಯಾಸೋ, ನಿತ್ಥುನನರಸೋ, ವಿಸಾದಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನೋ। ಏವಮೇತೇ ಅವಿಜ್ಜಾದಯೋ ಲಕ್ಖಣಾದಿತೋಪಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾತಿ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ, ವಿತ್ಥಾರೋ ಪನ ಸಬ್ಬಾಕಾರಸಮ್ಪನ್ನಂ ವಿನಿಚ್ಛಯಂ ಇಚ್ಛನ್ತೇನ ಸಮ್ಮೋಹವಿನೋದನಿಯಾ (ವಿಭ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨೨೫) ವಿಭಙ್ಗಟ್ಠಕಥಾಯ ಗಹೇತಬ್ಬೋ।

ಏವನ್ತಿ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಸ್ಸ ನಿದಸ್ಸನಂ, ತೇನ ಅವಿಜ್ಜಾದೀಹೇವ ಕಾರಣೇಹಿ, ನ ಇಸ್ಸರನಿಮ್ಮಾನಾದೀಹೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಏತಸ್ಸಾ**ತಿ ಯಥಾವುತ್ತಸ್ಸ। **ಕೇವಲಸ್ಸಾ**ತಿ ಅಸಮ್ಮಿಸ್ಸಸ್ಸ ಸಕಲಸ್ಸ ವಾ। **ದುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸಾ**ತಿ ದುಕ್ಖಸಮೂಹಸ್ಸ, ನ ಸತ್ತಸ್ಸ, ನಾಪಿ ಜೀವಸ್ಸ, ನಾಪಿ ಸುಭಸುಖಾದೀನಂ। **ಸಮುದಯೋ ಹೋತೀ**ತಿ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ ಸಮ್ಭವತಿ।

ಏತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾತಿ ಯ್ವಾಯಂ ಅವಿಜ್ಜಾದಿವಸೇನ ಸಙ್ಖಾರಾದಿಕಸ್ಸ ದುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ಸಮುದಯೋ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತೋ, ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ಏತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾ। **ತಾಯಂ ವೇಲಾಯ**ನ್ತಿ ತಾಯಂ ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ವಿದಿತವೇಲಾಯಂ। **ಇಮಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸೀ**ತಿ ಇಮಂ ತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ವಿದಿತೇ ಹೇತುನೋ ಚ ಹೇತುಸಮುಪ್ಪನ್ನಧಮ್ಮಸ್ಸ ಚ ಪಜಾನನಾಯ ಆನುಭಾವದೀಪಕಂ **"ಯದಾ ಹವೇ ಪಾತುಭವನ್ತೀ"**ತಿಆದಿಕಂ ಸೋಮನಸ್ಸಸಮ್ಪಯುತ್ತಞಾಣಸಮುಟ್ಠಾನಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ, ಅತ್ತಮನವಾಚಂ ನಿಚ್ಛಾರೇಸೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ತಸ್ಸತ್ಥೋ – **ಯದಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ। **ಹವೇ**ತಿ ಬ್ಯತ್ತನ್ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ। ಕೇಚಿ ಪನ "ಹವೇತಿ ಆಹವೇ ಯುದ್ಧೇ"ತಿ ಅತ್ಥಂ ವದನ್ತಿ, "ಯೋಧೇಥ ಮಾರಂ ಪಞ್ಞಾವುಧೇನಾ"ತಿ (ಧ॰ ಪ॰ ೪೦) ವಚನತೋ ಕಿಲೇಸಮಾರೇನ ಯುಜ್ಝನಸಮಯೇತಿ ತೇಸಂ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಪಾತುಭವನ್ತೀ**ತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। **ಧಮ್ಮಾ**ತಿ ಅನುಲೋಮಪಚ್ಚಯಾಕಾರಪಟಿವೇಧಸಾಧಕಾ ಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಧಮ್ಮಾ। ಅಥ ವಾ **ಪಾತುಭವನ್ತೀ**ತಿ ಪಕಾಸೇನ್ತಿ, ಅಭಿಸಮಯವಸೇನ ಬ್ಯತ್ತಾ ಪಾಕಟಾ ಹೋನ್ತಿ। **ಧಮ್ಮಾ**ತಿ ಚತುಅರಿಯಸಚ್ಚಧಮ್ಮಾ, ಆತಾಪೋ ವುಚ್ಚತಿ ಕಿಲೇಸಸನ್ತಾಪನಟ್ಠೇನ ವೀರಿಯಂ। **ಆತಾಪಿನೋ**ತಿ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನವೀರಿಯವತೋ। **ಝಾಯತೋ**ತಿ ಆರಮ್ಮಣೂಪನಿಜ್ಝಾನೇನ ಲಕ್ಖಣೂಪನಿಜ್ಝಾನೇನ ಝಾಯನ್ತಸ್ಸ। **ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸಾ**ತಿ ಬಾಹಿತಪಾಪಸ್ಸ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ। **ಅಥಸ್ಸ ಕಙ್ಖಾ ವಪಯನ್ತಿ ಸಬ್ಬಾ**ತಿ ಅಥಸ್ಸ ಏವಂ ಪಾತುಭೂತಧಮ್ಮಸ್ಸ ಯಾ ಏತಾ "ಕೋ ನು ಖೋ, ಭನ್ತೇ, ಫುಸತೀತಿ। ನೋ ಕಲ್ಲೋ ಪಞ್ಹೋತಿ ಭಗವಾ ಅವೋಚಾ"ತಿಆದಿನಾ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೧೨) ನಯೇನ, "ಕತಮಂ ನು ಖೋ, ಭನ್ತೇ, ಜರಾಮರಣಂ, ಕಸ್ಸ ಚ ಪನಿದಂ ಜರಾಮರಣನ್ತಿ। ನೋ ಕಲ್ಲೋ ಪಞ್ಹೋತಿ ಭಗವಾ ಅವೋಚಾ"ತಿಆದಿನಾ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೩೫) ನಯೇನ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರೇ ಕಙ್ಖಾ ವುತ್ತಾ, ಯಾ ಚ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರಸ್ಸೇವ ಅಪ್ಪಟಿವಿದ್ಧತ್ತಾ "ಅಹೋಸಿಂ ನು ಖೋ ಅಹಂ ಅತೀತಮದ್ಧಾನ"ನ್ತಿಆದಿನಾ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೮; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೨೦) ಸೋಳಸ ಕಙ್ಖಾ ಆಗತಾ। ತಾ ಸಬ್ಬಾ ವಪಯನ್ತಿ ಅಪಗಚ್ಛನ್ತಿ ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ। ಕಸ್ಮಾ? **ಯತೋ ಪಜಾನಾತಿ ಸಹೇತುಧಮ್ಮಂ,** ಯಸ್ಮಾ ಅವಿಜ್ಜಾದಿಕೇನ ಹೇತುನಾ ಸಹೇತುಕಂ ಇಮಂ ಸಙ್ಖಾರಾದಿಕಂ ಕೇವಲಂ ದುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧಧಮ್ಮಂ ಪಜಾನಾತಿ ಅಞ್ಞಾಸಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝೀತಿ।

ಕದಾ ಪನಸ್ಸ ಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಧಮ್ಮಾ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮಾ ವಾ ಪಾತುಭವನ್ತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ ಪಕಾಸೇನ್ತಿ ವಾ? ವಿಪಸ್ಸನಾಮಗ್ಗಞಾಣೇಸು । ತತ್ಥ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಸತಿಆದಯೋ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಞ್ಚ ಯಥಾರಹಂ ಅತ್ತನೋ

ವಿಸಯೇಸು ತದಙ್ಗಪ್ಪಹಾನವಸೇನ ಸುಭಸಞ್ಞಾದಿಕೇ ಪಜಹನ್ತಾ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾದಿವಸೇನ ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ಪನ ತೇ ನಿಬ್ಬಾನಮಾಲಮ್ಬಿತ್ವಾ ಸಮುಚ್ಛೇದವಸೇನ ಪಟಿಪಕ್ಖೇ ಪಜಹನ್ತಾ ಚತೂಸುಪಿ ಅರಿಯಸಚ್ಚೇಸು ಅಸಮ್ಮೋಹಪ್ಪಟಿವೇಧಸಾಧನವಸೇನ ಸಕಿದೇವ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಏವಂ ತಾವೇತ್ಥ ಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಧಮ್ಮಾನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಟ್ಠೇನ ಪಾತುಭಾವೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಅರಿಯಸಚ್ಚಧಮ್ಮಾನಂ ಪನ ಲೋಕಿಯಾನಂ ವಿಪಸ್ಸನಾಕ್ಖಣೇ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಆರಮ್ಮಣಕರಣವಸೇನ, ಲೋಕುತ್ತರಾನಂ ತದಧಿಮುತ್ತತಾವಸೇನ, ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ನಿರೋಧಸಚ್ಚಸ್ಸ ಆರಮ್ಮಣಾಭಿಸಮಯವಸೇನ, ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಕಿಚ್ಚಾಭಿಸಮಯವಸೇನ ಪಾಕಟಭಾವತೋ ಪಕಾಸನಟ್ಠೇನ ಪಾತುಭಾವೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಇತಿ ಭಗವಾ ಸತಿಪಿ ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನಂ ಅತ್ತನೋ ಞಾಣಸ್ಸ ಪಾಕಟಭಾವೇ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಮುಖೇನ ವಿಪಸ್ಸನಾಭಿನಿವೇಸಸ್ಸ ಕತತ್ತಾ ನಿಪುಣಗಮ್ಭೀರಸುದುದ್ದಸತಾಯ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರಸ್ಸ ತಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನಬಲವಸೋಮನಸ್ಸೋ ಪಟಿಪಕ್ಖಸಮುಚ್ಛೇದವಿಭಾವನೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಅತ್ತನೋ ತದಭಿಸಮಯಾನುಭಾವದೀಪಕಮೇವೇತ್ಥ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸೀತಿ।

ಅಯಮ್ಪಿ ಉದಾನೋ ವುತ್ತೋ ಭಗವತಾ ಇತಿ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ ಅಯಂ ಪಾಳಿ ಕೇಸುಚಿಯೇವ ಪೋತ್ಥಕೇಸು ದಿಸ್ಸತಿ। ತತ್ಥ **ಅಯಮ್ಪೀ**ತಿ ಪಿಸದ್ದೋ "ಇದಮ್ಪಿ ಬುದ್ಧೇ ರತನಂ ಪಣೀತಂ, ಅಯಮ್ಪಿ ಪಾರಾಜಿಕೋ ಹೋತೀ"ತಿಆದೀಸು ವಿಯ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡನತ್ಥೋ, ತೇನ ಉಪರಿಮಂ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡೇತಿ। **ವುತ್ತೋ**ತಿ ಅಯಂ ವುತ್ತಸದ್ದೋ ಕೇಸೋಹಾರಣವಪ್ಪನವಾಪಸಮೀಕರಣಜೀವಿತವುತ್ತಿಪಮುತ್ತಭಾವಪಾವಚನಭಾವೇನ ಪವತ್ತನ ಅಜ್ಝೇನಕಥನಾದೀಸು ದಿಸ್ಸತಿ। ತಥಾ ಹೇಸ "ಕಾಪಟಿಕೋ ಮಾಣವೋ ದಹರೋ ವುತ್ತಸಿರೋ"ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೪೨೬) ಕೇಸೋಹಾರಣೇ ಆಗತೋ।

> "ಗಾವೋ ತಸ್ಸ ಪಜಾಯನ್ತಿ, ಖೇತ್ತೇ ವುತ್ತಂ ವಿರೂಹತಿ।
> ವುತ್ತಾನಂ ಫಲಮಸ್ನಾತಿ, ಯೋ ಮಿತ್ತಾನಂ ನ ದುಬ್ಭತೀ"ತಿ॥ -

ಆದೀಸು (ಜಾ॰ ೧.೧೨.೧೮) ವಪ್ಪನೇ। "ನೋ ಚ ಖೋ ಪಟಿವುತ್ತ"ನ್ತಿಆದೀಸು (ಪಾರಾ॰ ೨೮೯) ಅಟ್ಠದಣ್ಡಕಾದೀಹಿ ವಾಪಸಮೀಕರಣೇ। "ಪನ್ನಲೋಮೋ ಪರದತ್ತವುತ್ತೋ ಮಿಗಭೂತೇನ ಚೇತಸಾ ವಿಹರಾಮೀ"ತಿಆದೀಸು (ಚೂಳವ॰ ೩೩೨) ಜೀವಿತವುತ್ತಿಯಂ। "ಪಣ್ಡುಪಲಾಸೋ ಬನ್ಧನಾ ಪವುತ್ತೋ ಅಭಬ್ಬೋ ಹರಿತತ್ತಾಯಾ"ತಿಆದೀಸು (ಪಾರಾ॰ ೯೨) ಬನ್ಧನತೋ ಪಮುತ್ತಭಾವೇ। "ಗೀತಂ ವುತ್ತಂ ಸಮೀಹಿತ"ನ್ತಿಆದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೨೮೫) ಪಾವಚನಭಾವೇನ ಪವತ್ತಿತೇ। "ವುತ್ತೋ ಪಾರಾಯಣೋ"ತಿಆದೀಸು ಅಜ್ಝೇನೇ। "ವುತ್ತಂ ಖೋ ಪನೇತಂ ಭಗವತಾ 'ಧಮ್ಮದಾಯಾದಾ ಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭವಥ, ಮಾ ಆಮಿಸದಾಯಾದಾ'"ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೦) ಕಥನೇ। ಇಧಾಪಿ ಕಥನೇ ಏವ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ, ತೇನ ಅಯಮ್ಪಿ ಉದಾನೋ ಭಾಸಿತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಇತೀ**ತಿ ಏವಂ। **ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿ ಪದದ್ವಯಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ ನಿದಾನವಣ್ಣನಾಯಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರತೋ ವುತ್ತೋಯೇವ। ಪುಬ್ಬೇ "ಏವಂ ಮೇ ಸುತ"ನ್ತಿ ನಿದಾನವಸೇನ ವುತ್ತೋಯೇವ ಹಿ ಅತ್ಥೋ ಇಧ ನಿಗಮನವಸೇನ "ಇತಿ ಮೇ ಸುತ"ನ್ತಿ ಪುನ ವುತ್ತೋ। ವುತ್ತಸ್ಸೇವ ಹಿ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಪುನ ವಚನಂ ನಿಗಮನನ್ತಿ। ಇತಿಸದ್ದಸ್ಸ ಅತ್ಥುದ್ಧಾರೋ **ಏವಂ**-ಸದ್ದೇನ ಸಮಾನತ್ಥತಾಯ **"ಏವಂ ಮೇ ಸುತ"**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ವಿಯ, ಅತ್ಥಯೋಜನಾ ಚ **ಇತಿವುತ್ತಕವಣ್ಣನಾಯ** ಅಮ್ಹೇಹಿ ಪಕಾಸಿತಾಯೇವಾತಿ ತತ್ಥ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬೋತಿ।

ಪರಮತ್ಥದೀಪನಿಯಾ ಖುದ್ದಕನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಉದಾನಸಂವಣ್ಣನಾಪಠಮಬೋಧಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ದುತಿಯಬೋಧಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨. ದುತಿಯೇ **ಪಟಿಲೋಮನ್ತಿ** “ಅವಿಜ್ಜಾನಿರೋಧಾ ಸಙ್ಖಾರನಿರೋಧೋ”ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವುತ್ತೋ ಅವಿಜ್ಜಾದಿಕೋಯೇವ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರೋ ಅನುಪ್ಪಾದನಿರೋಧೇನ ನಿರುಜ್ಝಮಾನೋ ಅತ್ತನೋ ಕತ್ತಬ್ಬಕಿಚ್ಚಸ್ಸ ಅಕರಣತೋ ಪಟಿಲೋಮೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಪವತ್ತಿಯಾ ವಾ ವಿಲೋಮನತೋ ಪಟಿಲೋಮೋ, ಅನ್ತತೋ ಪನ ಮಜ್ಝತೋ ವಾ ಪಟ್ಠಾಯ ಆದಿಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ ಅವುತ್ತತ್ತಾ ಇತೋ ಅಞ್ಞೇನತ್ಥೇನೇತ್ಥ ಪಟಿಲೋಮತಾ ನ ಯುಜ್ಜತಿ। ಪಟಿಲೋಮನ್ತಿ ಚ “ವಿಸಮಂ ಚನ್ದಸೂರಿಯಾ ಪರಿವತ್ತನ್ತೀ”ತಿಆದೀಸು ವಿಯ ಭಾವನಪುಂಸಕನಿದ್ದೇಸೋ। **ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅಸತಿ ಇದಂ ನ ಹೋತೀತಿ** ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅವಿಜ್ಜಾದಿಕೇ ಪಚ್ಚಯೇ ಅಸತಿ ಮಗ್ಗೇನ ಪಹೀನೇ ಇದಂ ಸಙ್ಖಾರಾದಿಕಂ ಫಲಂ ನ ಹೋತಿ ನಪ್ಪವತ್ತತಿ। **ಇಮಸ್ಸ ನಿರೋಧಾ ಇದಂ ನಿರುಜ್ಝತೀತಿ** ಇಮಸ್ಸ ಅವಿಜ್ಜಾದಿಕಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ನಿರೋಧಾ ಮಗ್ಗೇನ ಅನುಪ್ಪತ್ತಿಧಮ್ಮತಂ ಆಪಾದಿತತ್ತಾ ಇದಂ ಸಙ್ಖಾರಾದಿಕಂ ಫಲಂ ನಿರುಜ್ಝತಿ, ನಪ್ಪವತ್ತತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇಧಾಪಿ ಯಥಾ “ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸತಿ ಇದಂ ಹೋತಿ, ಇಮಸ್ಸುಪ್ಪಾದಾ ಇದಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀ”ತಿ ಏತ್ಥ “ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸತಿಯೇವ, ನಾಸತಿ, ಇಮಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಾ ಏವ, ನ ನಿರೋಧಾ”ತಿ ಅನ್ತೋಗಧನಿಯಮತಾ ದಸ್ಸಿತಾ। ಏವಂ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅಸತಿಯೇವ, ನ ಸತಿ, ಇಮಸ್ಸ ನಿರೋಧಾ ಏವ, ನ ಉಪ್ಪಾದಾತಿ ಅನ್ತೋಗಧನಿಯಮತಾಲಕ್ಖಣಾ ದಸ್ಸಿತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ ಪಠಮಬೋಧಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ವುತ್ತನಯಾನುಸಾರೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಏವಂ ಯಥಾ ಭಗವಾ ಪಟಿಲೋಮಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಂ ಮನಸಿ ಅಕಾಸಿ, ತಂ ಸಙ್ಖೇಪೇನ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ವಿತ್ಥಾರೇನ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಅವಿಜ್ಜಾನಿರೋಧಾ ಸಙ್ಖಾರನಿರೋಧೋ**”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಅವಿಜ್ಜಾನಿರೋಧಾತಿ** ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಅನವಸೇಸನಿರೋಧಾ, ಅನುಸಯಪ್ಪಹಾನವಸೇನ ಅಗ್ಗಮಗ್ಗೇನ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಅಚ್ಚನ್ತಸಮುಗ್ಘಾಟತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯದಿಪಿ ಹೇಟ್ಠಿಮಮಗ್ಗೇಹಿ ಪಹೀಯಮಾನಾ ಅವಿಜ್ಜಾ ಅಚ್ಚನ್ತಸಮುಗ್ಘಾಟವಸೇನೇವ ಪಹೀಯತಿ, ತಥಾಪಿ ನ ಅನವಸೇಸತೋ ಪಹೀಯತಿ। ಅಪಾಯಗಾಮಿನಿಯಾ ಹಿ ಅವಿಜ್ಜಾ ಪಠಮಮಗ್ಗೇನ ಪಹೀಯತಿ। ತಥಾ ಸಕಿದೇವ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಲೋಕೇ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಚ ಅನರಿಯಭೂಮಿಯಂ ಉಪಪತ್ತಿಪಚ್ಚಯಭೂತಾ ಅವಿಜ್ಜಾ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ ದುತಿಯತತಿಯಮಗ್ಗೇಹಿ ಪಹೀಯತಿ, ನ ಇತರಾತಿ। ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನೇವ ಹಿ ಸಾ ಅನವಸೇಸಂ ಪಹೀಯತೀತಿ। **ಸಙ್ಖಾರನಿರೋಧೋತಿ** ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಅನುಪ್ಪಾದನಿರೋಧೋ ಹೋತಿ। ಏವಂ ನಿರುದ್ಧಾನಂ ಪನ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ನಿರೋಧಾ ವಿಞ್ಞಾಣಂ, ವಿಞ್ಞಾಣಾದೀನಞ್ಚ ನಿರೋಧಾ ನಾಮರೂಪಾದೀನಿ ನಿರುದ್ಧಾನಿ ಏವ ಹೋನ್ತೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಸಙ್ಖಾರನಿರೋಧಾ ವಿಞ್ಞಾಣನಿರೋಧೋ**”ತಿಆದಿಂ ವತ್ವಾ **“ಏವಮೇತಸ್ಸ ಕೇವಲಸ್ಸ ದುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ನಿರೋಧೋ ಹೋತೀ**”ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

ಅಪಿಚೇತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ “ಅವಿಜ್ಜಾನಿರೋಧಾ ಸಙ್ಖಾರನಿರೋಧೋ, ಸಙ್ಖಾರನಿರೋಧಾ ವಿಞ್ಞಾಣನಿರೋಧೋ”ತಿ ಏತ್ತಾವತಾಪಿ ಸಕಲಸ್ಸ ದುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ಅನವಸೇಸತೋ ನಿರೋಧೋ ವುತ್ತೋ ಹೋತಿ, ತಥಾಪಿ ಯಥಾ ಅನುಲೋಮೇ ಯಸ್ಸ ಯಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅತ್ಥಿತಾಯ ಯೋ ಯೋ ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನಧಮ್ಮೋ ನ ನಿರುಜ್ಝತಿ ಪವತ್ತತಿ ಏವಾತಿ ಇಮಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ “ಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯಾ ಸಙ್ಖಾರಾ…ಪೇ॰… ಸಮುದಯೋ ಹೋತೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ಏವಂ ತಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖತೋ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅಭಾವೇ ಸೋ ಸೋ ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನಧಮ್ಮೋ ನಿರುಜ್ಝತಿ ನಪ್ಪವತ್ತತೀತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಇಧ **“ಅವಿಜ್ಜಾನಿರೋಧಾ ಸಙ್ಖಾರನಿರೋಧೋ, ಸಙ್ಖಾರನಿರೋಧಾ ವಿಞ್ಞಾಣನಿರೋಧೋ…ಪೇ॰… ದುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ನಿರೋಧೋ ಹೋತೀ**”ತಿ ವುತ್ತಂ, ನ ಪನ ಅನುಲೋಮೇ ವಿಯ ಕಾಲತ್ತಯಪರಿಯಾಪನ್ನಸ್ಸ ದುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ನಿರೋಧದಸ್ಸನತ್ಥಂ। ಅನಾಗತಸ್ಸೇವ ಹಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗಭಾವನಾಯ ಅಸತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಾರಹಸ್ಸ ದುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ಅರಿಯಮಗ್ಗಭಾವನಾಯ ನಿರೋಧೋ ಇಚ್ಛಿತೋತಿ ಅಯಮ್ಪಿ ವಿಸೇಸೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಏತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾತಿ ಯ್ವಾಯಂ “ಅವಿಜ್ಜಾನಿರೋಧಾದಿವಸೇನ ಸಙ್ಖಾರಾದಿಕಸ್ಸ ದುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ನಿರೋಧೋ ಹೋತೀ”ತಿ ವುತ್ತೋ, ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ಏತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾ। **ಇಮಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸೀತಿ** ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ವಿದಿತೇ “ಅವಿಜ್ಜಾನಿರೋಧಾ

ಸಙ್ಖಾರನಿರೋಧೋ"ತಿ ಏವಂ ಪಕಾಸಿತಸ್ಸ ಅವಿಜ್ಜಾದೀನಂ ಪಚ್ಚಯಾನಂ ಖಯಸ್ಸ ಅವಬೋಧಾನುಭಾವದೀಪಕಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ತತ್ರಾಯಂ ಸಙ್ಖೇಪತ್ಥೋ – ಯಸ್ಮಾ ಅವಿಜ್ಜಾದೀನಂ **ಪಚ್ಚಯಾನಂ** ಅನುಪ್ಪಾದನಿರೋಧಸಙ್ಖಾತಂ **ಖಯಂ ಅವೇದಿ** ಅಞ್ಞಾಸಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿ, ತಸ್ಮಾ ಏತಸ್ಸ ವುತ್ತನಯೇನ **ಆತಾಪಿನೋ ಝಾಯತೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ** ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾ ಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಧಮ್ಮಾ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮಾ ವಾ **ಪಾತುಭವನ್ತಿ** ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ ಪಕಾಸೇನ್ತಿ ವಾ। ಅಥ ಯಾ ಪಚ್ಚಯನಿರೋಧಸ್ಸ ಸಮ್ಮಾ ಅವಿದಿತತ್ತಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಪ್ಪಭೇದಾ **ಕಙ್ಖಾ,** ತಾ ಸಬ್ಬಾಪಿ **ವಪಯನ್ತಿ** ನಿರುಜ್ಝನ್ತೀತಿ। ಸೇಸಂ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

ದುತಿಯಬೋಧಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ತತಿಯಬೋಧಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩. ತತಿಯೇ **ಅನುಲೋಮಪಟಿಲೋಮ**ನ್ತಿ ಅನುಲೋಮಞ್ಚ ಪಟಿಲೋಮಞ್ಚ, ಯಥಾವುತ್ತಅನುಲೋಮವಸೇನ ಚೇವ ಪಟಿಲೋಮವಸೇನ ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ನನು ಚ ಪುಬ್ಬೇಪಿ ಅನುಲೋಮವಸೇನ ಪಟಿಲೋಮವಸೇನ ಚ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೇ ಮನಸಿಕಾರಪ್ಪವತ್ತಿ ಸುತ್ತದ್ವಯೇ ವುತ್ತಾ, ಇಧ ಕಸ್ಮಾ ಪುನಪಿ ತದುಭಯವಸೇನ ಮನಸಿಕಾರಪ್ಪವತ್ತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ? ತದುಭಯವಸೇನ ತತಿಯವಾರಂ ತತ್ಥ ಮನಸಿಕಾರಸ್ಸ ಪವತ್ತಿತತ್ತಾ। ಕಥಂ ಪನ ತದುಭಯವಸೇನ ಮನಸಿಕಾರೋ ಪವತ್ತಿತೋ? ನ ಹಿ ಸಕ್ಕಾ ಅಪುಬ್ಬಂ ಅಚರಿಮಂ ಅನುಲೋಮಪಟಿಲೋಮಂ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಸ್ಸ ಮನಸಿಕಾರಂ ಪವತ್ತೇತುನ್ತಿ? ನ ಖೋ ಪನೇತಂ ಏವಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ "ತದುಭಯಂ ಏಕಜ್ಝಂ ಮನಸಾಕಾಸೀ"ತಿ, ಅಥ ಖೋ ವಾರೇನ। ಭಗವಾ ಹಿ ಪಠಮಂ ಅನುಲೋಮವಸೇನ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಂ ಮನಸಿ ಕರಿತ್ವಾ ತದನುರೂಪಂ ಪಠಮಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ। ದುತಿಯಮ್ಪಿ ಪಟಿಲೋಮವಸೇನ ತಂ ಮನಸಿ ಕರಿತ್ವಾ ತದನುರೂಪಮೇವ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ। ತತಿಯವಾರೇ ಪನ ಕಾಲೇನ ಅನುಲೋಮಂ ಕಾಲೇನ ಪಟಿಲೋಮಂ ಮನಸಿಕರಣವಸೇನ ಅನುಲೋಮಪಟಿಲೋಮಂ ಮನಸಿ ಅಕಾಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ – "ಅನುಲೋಮಪಟಿಲೋಮನ್ತಿ ಅನುಲೋಮಞ್ಚ ಪಟಿಲೋಮಞ್ಚ, ಯಥಾವುತ್ತಅನುಲೋಮವಸೇನ ಚೇವ ಪಟಿಲೋಮವಸೇನ ಚಾ"ತಿ। ಇಮಿನಾ ಮನಸಿಕಾರಸ್ಸ ಪಗುಣಬಲವಭಾವೋ ಚ ವಸೀಭಾವೋ ಚ ಪಕಾಸಿತೋ ಹೋತಿ। ಏತ್ಥ ಚ "ಅನುಲೋಮಂ ಮನಸಿ ಕರಿಸ್ಸಾಮಿ, ಪಟಿಲೋಮಂ ಮನಸಿ ಕರಿಸ್ಸಾಮಿ, ಅನುಲೋಮಪಟಿಲೋಮಂ ಮನಸಿ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಏವಂ ಪವತ್ತಾನಂ ಪುಬ್ಬಾಭೋಗಾನಂ ವಸೇನ ನೇಸಂ ವಿಭಾಗೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ತತ್ಥ **ಅವಿಜ್ಜಾಯ ತ್ವೇವಾತಿ** ಅವಿಜ್ಜಾಯ ತು ಏವ। **ಅಸೇಸವಿರಾಗನಿರೋಧಾತಿ** ವಿರಾಗಸಙ್ಖಾತೇನ ಮಗ್ಗೇನ ಅಸೇಸನಿರೋಧಾ, ಅಗ್ಗಮಗ್ಗೇನ ಅನವಸೇಸಅನುಪ್ಪಾದಪ್ಪಹಾನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಙ್ಖಾರನಿರೋಧೋತಿ** ಸಬ್ಬೇಸಂ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಅನವಸೇಸಂ ಅನುಪ್ಪಾದನಿರೋಧೋ। ಹೇಟ್ಠಿಮೇನ ಹಿ ಮಗ್ಗತ್ತಯೇನ ಕೇಚಿ ಸಙ್ಖಾರಾ ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ, ಕೇಚಿ ನ ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಸಾವಸೇಸನಿರೋಧಾ। ಅಗ್ಗಮಗ್ಗೇನ ಪನಸ್ಸಾ ಅನವಸೇಸನಿರೋಧಾ ನ ಕೇಚಿ ಸಙ್ಖಾರಾ ನ ನಿರುಜ್ಝನ್ತೀತಿ।

ಏತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾತಿ ಯ್ವಾಯಂ ಅವಿಜ್ಜಾದಿವಸೇನ ಸಙ್ಖಾರಾದಿಕಸ್ಸ ದುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ಸಮುದಯೋ ನಿರೋಧೋ ಚ ಅವಿಜ್ಜಾದೀನಂ ಸಮುದಯಾ ನಿರೋಧಾ ಚ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತೋ, ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ಏತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾ। **ಇಮಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸೀತಿ** ಇದಂ ಯೇನ ಮಗ್ಗೇನ ಯೋ ದುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ಸಮುದಯನಿರೋಧಸಙ್ಖಾತೋ ಅತ್ಥೋ ಕಿಚ್ಚವಸೇನ ಆರಮ್ಮಣಕಿರಿಯಾಯ ಚ ವಿದಿತೋ, ತಸ್ಸ ಅರಿಯಮಗ್ಗಸ್ಸ ಆನುಭಾವದೀಪಕಂ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ತತ್ರಾಯಂ ಸಙ್ಖೇಪತ್ಥೋ – **ಯದಾ ಹವೇ ಪಾತುಭವನ್ತಿ ಧಮ್ಮಾ ಆತಾಪಿನೋ ಝಾಯತೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ,** ತದಾ ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ತೇಹಿ ಉಪ್ಪನ್ನೇಹಿ ಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಧಮ್ಮೇಹಿ ಯಸ್ಸ ವಾ ಅರಿಯಮಗ್ಗಸ್ಸ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮಾ ಪಾತುಭೂತಾ , ತೇನ

ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ **ವಿಧೂಪಯಂ ತಿಟ್ಠತಿ ಮಾರಸೇನಂ,** “ಕಾಮಾ ತೇ ಪಠಮಾ ಸೇನಾ”ತಿಆದಿನಾ (ಸು॰ ನಿ॰ ೪೩೮; ಮಹಾನಿ॰ ೧೮; ಚೂಳನಿ॰ ನನ್ದಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸ ೪೭) ನಯೇನ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಂ ಮಾರಸೇನಂ ವಿಧೂಪಯನ್ತೋ ವಿಧಮೇನ್ತೋ ವಿದ್ಧಂಸೇನ್ತೋ ತಿಟ್ಠತಿ। ಕಥಂ? **ಸೂರಿಯೋವ ಓಭಾಸಯಮನ್ತಲಿಕ್ಖಂ,** ಯಥಾ ಸೂರಿಯೋ ಅಬ್ಭುಗ್ಗತೋ ಅತ್ತನೋ ಪಭಾಯ ಅನ್ತಲಿಕ್ಖಂ ಓಭಾಸೇನ್ತೋವ ಅನ್ಧಕಾರಂ ವಿಧಮೇನ್ತೋ ತಿಟ್ಠತಿ, ಏವಂ ಸೋಪಿ ಖೀಣಾಸವಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ತೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ತೇನ ವಾ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ ಸಚ್ಚಾನಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝನ್ತೋವ ಮಾರಸೇನಂ ವಿಧೂಪಯನ್ತೋ ತಿಟ್ಠತೀತಿ।

ಏವಂ ಭಗವತಾ ಪಠಮಂ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರಪಜಾನನಸ್ಸ, ದುತಿಯಂ ಪಚ್ಚಯಕ್ಖಯಾಧಿಗಮಸ್ಸ, ತತಿಯಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗಸ್ಸ ಆನುಭಾವಪ್ಪಕಾಸನಾನಿ ಇಮಾನಿ ತೀಣಿ ಉದಾನಾನಿ ತೀಸು ಯಾಮೇಸು ಭಾಸಿತಾನಿ। ಕತರಾಯ ರತ್ತಿಯಾ? ಅಭಿಸಮ್ಬೋಧಿತೋ ಸತ್ತಮಾಯ ರತ್ತಿಯಾ। ಭಗವಾ ಹಿ ವಿಸಾಖಪುಣ್ಣಮಾಯ ರತ್ತಿಯಾ ಪಠಮಯಾಮೇ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಂ ಅನುಸ್ಸರಿತ್ವಾ ಮಜ್ಝಿಮಯಾಮೇ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಂ ವಿಸೋಧೇತ್ವಾ ಪಚ್ಛಿಮಯಾಮೇ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೇ ಞಾಣಂ ಓತಾರೇತ್ವಾ ನಾನಾನಯೇಹಿ ತೇಭೂಮಕಸಙ್ಖಾರೇ ಸಮ್ಮಸಿತ್ವಾ “ಇದಾನಿ ಅರುಣೋ ಉಗ್ಗಮಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಪಾಪುಣಿ, ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಪ್ಪತ್ತಿಸಮನನ್ತರಮೇವ ಚ ಅರುಣೋ ಉಗ್ಗಚ್ಛೀತಿ। ತತೋ ತೇನೇವ ಪಲ್ಲಙ್ಕೇನ ಬೋಧಿರುಕ್ಖಮೂಲೇ ಸತ್ತಾಹಂ ವೀತಿನಾಮೇನ್ತೋ ಸಮ್ಪತ್ತಾಯ ಪಾಟಿಪದರತ್ತಿಯಾ ತೀಸು ಯಾಮೇಸು ವುತ್ತನಯೇನ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಂ ಮನಸಿ ಕರಿತ್ವಾ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ ಇಮಾನಿ ಉದಾನಾನಿ ಉದಾನೇಸಿ।

ಖನ್ಧಕೇ ಪನ ತೀಸುಪಿ ವಾರೇಸು “ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಂ ಅನುಲೋಮಪಟಿಲೋಮಂ ಮನಸಾಕಾಸೀ”ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೧) ಆಗತತ್ತಾ ಖನ್ಧಕಟ್ಠಕಥಾಯಂ “ತೀಸುಪಿ ಯಾಮೇಸು ಏವಂ ಮನಸಿ ಕತ್ವಾ ಪಠಮಂ ಉದಾನಂ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣವಸೇನ, ದುತಿಯಂ ನಿಬ್ಬಾನಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣವಸೇನ, ತತಿಯಂ ಮಗ್ಗಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣವಸೇನಾತಿ ಏವಂ ಇಮಾನಿ ಭಗವಾ ಉದಾನಾನಿ ಉದಾನೇಸೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಮ್ಪಿ ನ ವಿರುಜ್ಝತಿ। ಭಗವಾ ಹಿ ಠಪೇತ್ವಾ ರತನಘರಸತ್ತಾಹಂ ಸೇಸೇಸು ಛಸು ಸತ್ತಾಹೇಸು ಅನ್ತರನ್ತರಾ ಧಮ್ಮಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ವಿಮುತ್ತಿಸುಖಪಟಿಸಂವೇದೀ ವಿಹಾಸಿ, ರತನಘರಸತ್ತಾಹೇ ಪನ ಅಭಿಧಮ್ಮಪರಿಚಯವಸೇನೇವ ವಿಹಾಸೀತಿ।

ತತಿಯಬೋಧಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಹುಂಹುಙ್ಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪. ಚತುತ್ಥೇ **ಅಜಪಾಲನಿಗ್ರೋಧೇತಿ** ತಸ್ಸ ಕಿರ ಛಾಯಾಯಂ ಅಜಪಾಲಾ ಗನ್ತ್ವಾ ನಿಸೀದನ್ತಿ, ತೇನಸ್ಸ “ಅಜಪಾಲನಿಗ್ರೋಧೋ”ತ್ವೇವ ನಾಮಂ ಉದಪಾದಿ। ಕೇಚಿ ಪನ “ಯಸ್ಮಾ ತತ್ಥ ವೇದೇ ಸಜ್ಝಾಯಿತುಂ ಅಸಮತ್ಥಾ ಮಹಲ್ಲಕಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಪಾಕಾರಪರಿಕ್ಖೇಪಯುತ್ತಾನಿ ನಿವೇಸನಾನಿ ಕತ್ವಾ ಸಬ್ಬೇ ವಸಿಂಸು, ತಸ್ಮಾ **ಅಜಪಾಲನಿಗ್ರೋಧೋತಿ** ನಾಮಂ ಜಾತ”ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। ತತ್ರಾಯಂ ವಚನತ್ಥೋ - ನ ಜಪನ್ತೀತಿ ಅಜಪಾ, ಮನ್ತಾನಂ ಅನಜ್ಝಾಯಕಾತಿ ಅತ್ಥೋ, ಅಜಪಾ ಲನ್ತಿ ಆದಿಯನ್ತಿ ನಿವಾಸಂ ಏತ್ಥಾತಿ ಅಜಪಾಲೋತಿ। ಯಸ್ಮಾ ವಾ ಮಜ್ಝನ್ಹಿಕೇ ಸಮಯೇ ಅನ್ತೋ ಪವಿಟ್ಠೇ ಅಜೇ ಅತ್ತನೋ ಛಾಯಾಯ ಪಾಲೇತಿ ರಕ್ಖತಿ, ತಸ್ಮಾ ‘ಅಜಪಾಲೋ’ತಿಸ್ಸ ನಾಮಂ ರೂಳ್ಹನ್ತಿ ಅಪರೇ। ಸಬ್ಬಥಾಪಿ ನಾಮಮೇತಂ ತಸ್ಸ ರುಕ್ಖಸ್ಸ, ತಸ್ಸ ಸಮೀಪೇ। ಸಮೀಪತ್ಥೇ ಹಿ ಏತಂ ಭುಮ್ಮಂ “ಅಜಪಾಲನಿಗ್ರೋಧೇ”ತಿ।

ವಿಮುತ್ತಿಸುಖಪಟಿಸಂವೇದೀತಿ ತತ್ರಪಿ ಧಮ್ಮಂ ವಿಚಿನನ್ತೋ ವಿಮುತ್ತಿಸುಖಞ್ಚ ಪಟಿಸಂವೇದೇನ್ತೋ ನಿಸೀದಿ। ಬೋಧಿರುಕ್ಖತೋ ಪುರತ್ಥಿಮದಿಸಾಭಾಗೇ ಏಸ ರುಕ್ಖೋ ಹೋತಿ। **ಸತ್ತಾಹನ್ತಿ** ಚ ಇದಂ ನ ಪಲ್ಲಙ್ಕಸತ್ತಾಹತೋ ಅನನ್ತರಸತ್ತಾಹಂ। ಭಗವಾ ಹಿ ಪಲ್ಲಙ್ಕಸತ್ತಾಹತೋ ಅಪರಾನಿಪಿ ತೀಣಿ ಸತ್ತಾಹಾನಿ ಬೋಧಿಸಮೀಪೇಯೇವ ವೀತಿನಾಮೇಸಿ।

ತತ್ರಾಯಂ ಅನುಪುಬ್ಬಿಕಥಾ - ಭಗವತಿ ಕಿರ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಪತ್ವಾ ಸತ್ತಾಹಂ ಏಕಪಲ್ಲಙ್ಕೇನ ನಿಸಿನ್ನೇ "ನ ಭಗವಾ ವುಟ್ಠಾತಿ, ಕಿನ್ನು ಖೋ ಅಞ್ಞೇಪಿ ಬುದ್ಧತ್ತಕರಾ ಧಮ್ಮಾ ಅತ್ಥೀ"ತಿ ಏಕಚ್ಚಾನಂ ದೇವತಾನಂ ಕಙ್ಖಾ ಉದಪಾದಿ। ಅಥ ಭಗವಾ ಅಟ್ಠಮೇ ದಿವಸೇ ಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ದೇವತಾನಂ ಕಙ್ಖಂ ಞತ್ವಾ ಕಙ್ಖಾವಿಧಮನತ್ಥಂ ಆಕಾಸೇ ಉಪ್ಪತಿತ್ವಾ ಯಮಕಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ತಾಸಂ ಕಙ್ಖಂ ವಿಧಮೇತ್ವಾ ಪಲ್ಲಙ್ಕತೋ ಈಸಕಂ ಪಾಚೀನನಿಸ್ಸಿತೇ ಉತ್ತರದಿಸಾಭಾಗೇ ಠತ್ವಾ ಚತ್ತಾರಿ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಞ್ಚ ಉಪಚಿತಾನಂ ಪಾರಮೀನಂ ಬಲಾಧಿಗಮಟ್ಠಾನಂ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಬೋಧಿರುಕ್ಖಞ್ಚ ಅನಿಮಿಸೇಹಿ ಚಕ್ಖೂಹಿ ಓಲೋಕಯಮಾನೋ ಸತ್ತಾಹಂ ವೀತಿನಾಮೇಸಿ, ತಂ ಠಾನಂ **ಅನಿಮಿಸಚೇತಿಯಂ** ನಾಮ ಜಾತಂ। ಅಥ ಪಲ್ಲಙ್ಕಸ್ಸ ಚ ಠಿತಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಚ ಅನ್ತರಾ ಪುರತ್ಥಿಮತೋ ಚ ಪಚ್ಛಿಮತೋ ಚ ಆಯತೇ ರತನಚಙ್ಕಮೇ ಚಙ್ಕಮನ್ತೋ ಸತ್ತಾಹಂ ವೀತಿನಾಮೇಸಿ, ತಂ **ರತನಚಙ್ಕಮಚೇತಿಯಂ** ನಾಮ ಜಾತಂ। ತತೋ ಪಚ್ಛಿಮದಿಸಾಭಾಗೇ ದೇವತಾ ರತನಘರಂ ಮಾಪಯಿಂಸು , ತತ್ಥ ಪಲ್ಲಙ್ಕೇನ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಅಭಿಧಮ್ಮಪಿಟಕಂ ವಿಸೇಸತೋ ಅನನ್ತನಯಂ ಸಮನ್ತಪಟ್ಠಾನಂ ವಿಚಿನನ್ತೋ ಸತ್ತಾಹಂ ವೀತಿನಾಮೇಸಿ, ತಂ ಠಾನಂ **ರತನಘರಚೇತಿಯಂ** ನಾಮ ಜಾತಂ। ಏವಂ ಬೋಧಿಸಮೀಪೇಯೇವ ಚತ್ತಾರಿ ಸತ್ತಾಹಾನಿ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ ಪಞ್ಚಮೇ ಸತ್ತಾಹೇ ಬೋಧಿರುಕ್ಖತೋ ಅಜಪಾಲನಿಗ್ರೋಧಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಮೂಲೇ ಪಲ್ಲಙ್ಕೇನ ನಿಸೀದಿ।

ತಮ್ಹಾ ಸಮಾಧಿಮ್ಹಾ ವುಟ್ಠಾಸೀತಿ ತತೋ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಸಮಾಧಿತೋ ಯಥಾಕಾಲಪರಿಚ್ಛೇದಂ ವುಟ್ಠಹಿ, ವುಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಚ ಪನ ತತ್ಥ ಏವಂ ನಿಸಿನ್ನೇ ಭಗವತಿ ಏಕೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ತಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ಅಥ ಖೋ ಅಞ್ಞತರೋ"**ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ **ಅಞ್ಞತರೋ**ತಿ ನಾಮಗೋತ್ತವಸೇನ ಅನಭಿಞ್ಞಾತೋ ಅಪಾಕಟೋ ಏಕೋ। **ಹುಂಹುಙ್ಕಜಾತಿಕೋ**ತಿ ಸೋ ಕಿರ ದಿಟ್ಠಮಙ್ಗಲಿಕೋ ಮಾನಥದ್ಧೋ ಮಾನವಸೇನ ಕೋಧವಸೇನ ಚ ಸಬ್ಬಂ ಅವೋಕ್ಖಜಾತಿಕಂ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ಜಿಗುಚ್ಛನ್ತೋ "ಹುಂಹು"ನ್ತಿ ಕರೋನ್ತೋ ವಿಚರತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಹುಂಹುಙ್ಕಜಾತಿಕೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, "ಹುಹುಕ್ಕಜಾತಿಕೋ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। **ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ**ತಿ ಜಾತಿಯಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ।

ಯೇನ ಭಗವಾತಿ ಯಸ್ಸಂ ದಿಸಾಯಂ ಭಗವಾ ನಿಸಿನ್ನೋ। ಭುಮ್ಮತ್ಥೇ ಹಿ ಏತಂ ಕರಣವಚನಂ । ಯೇನ ವಾ ದಿಸಾಭಾಗೇನ ಭಗವಾ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತಬ್ಬೋ, ತೇನ ದಿಸಾಭಾಗೇನ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ। ಅಥ ವಾ **ಯೇನಾ**ತಿ ಹೇತುಅತ್ಥೇ ಕರಣವಚನಂ, ಯೇನ ಕಾರಣೇನ ಭಗವಾ ದೇವಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತಬ್ಬೋ, ತೇನ ಕಾರಣೇನ ಉಪಸಙ್ಕಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕೇನ ಚ ಕಾರಣೇನ ಭಗವಾ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತಬ್ಬೋ? ನಾನಪ್ಪಕಾರರೋಗದುಕ್ಖಾಭಿಪೀಳಿತತ್ತಾ ಆತುರಕಾಯೇಹಿ ಮಹಾಜನೇಹಿ ಮಹಾನುಭಾವೋ ಭಿಸಕ್ಕೋ ವಿಯ ರೋಗತಿಕಿಚ್ಛನತ್ಥಂ, ನಾನಾವಿಧಕಿಲೇಸಬ್ಯಾಧಿಪೀಳಿತತ್ತಾ ಆತುರಚಿತ್ತೇಹಿ ದೇವಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಕಿಲೇಸಬ್ಯಾಧಿತಿಕಿಚ್ಛನತ್ಥಂ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಪಞ್ಹಪುಚ್ಛನಾದಿಕಾರಣೇಹಿ ಭಗವಾ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತಬ್ಬೋ। ತೇನ ಅಯಮ್ಪಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಅತ್ತನೋ ಕಙ್ಖಂ ಛಿನ್ದಿತುಕಾಮೋ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ।

ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾತಿ ಉಪಸಙ್ಕಮನಪರಿಯೋಸಾನದೀಪನಂ। ಅಥ ವಾ ಯಂ ಠಾನಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ, ತತೋಪಿ ಭಗವತೋ ಸಮೀಪಭೂತಂ ಆಸನ್ನತರಂ ಠಾನಂ ಉಪಗನ್ತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಮ್ಮೋದೀ**ತಿ ಸಮಂ ಸಮ್ಮಾ ವಾ ಮೋದಿ, ಭಗವಾ ಚಾನೇನ, ಸೋಪಿ ಭಗವತಾ "ಕಚ್ಚಿ ಭೋತೋ ಖಮನೀಯಂ ಕಚ್ಚಿ ಯಾಪನೀಯ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ಪಟಿಸನ್ಥಾರಕರಣವಸೇನ ಸಮಪ್ಪವತ್ತಮೋದೋ ಅಹೋಸಿ। **ಸಮ್ಮೋದನೀಯ**ನ್ತಿ ಸಮ್ಮೋದನಾರಹಂ ಸಮ್ಮೋದಜನನಯೋಗ್ಗಂ। **ಕಥ**ನ್ತಿ ಕಥಾಸಲ್ಲಾಪಂ। **ಸಾರಣೀಯ**ನ್ತಿ ಸರಿತಬ್ಬಯುತ್ತಂ ಸಾಧುಜನೇಹಿ ಪವತ್ತೇತಬ್ಬಂ, ಕಾಲನ್ತರೇ ವಾ ಚಿನ್ತೇತಬ್ಬಂ। **ವೀತಿಸಾರೇತ್ವಾ**ತಿ ನಿಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ। **ಏಕಮನ್ತ**ನ್ತಿ ಭಾವನಪುಂಸಕನಿದ್ದೇಸೋ। ಏಕಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ, ಅತಿಸಮ್ಮುಖಾದಿಕೇ ಛ ನಿಸಜ್ಜದೋಸೇ ವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಪದೇಸೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಏತದವೋಚಾ**ತಿ ಏತಂ ಇದಾನಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ "ಕಿತ್ತಾವತಾ ನು ಖೋ"ತಿಆದಿವಚನಂ ಅವೋಚ।

ತತ್ಥ **ಕಿತ್ತಾವತಾ**ತಿ ಕಿತ್ತಕೇನ ಪಮಾಣೇನ। **ನೂ**ತಿ ಸಂಸಯತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ। **ಖೋ**ತಿ ಪದಪೂರಣೇ। **ಭೋ**ತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಜಾತಿಸಮುದಾಗತಂ ಆಲಪನಂ। ತಥಾ ಹಿ ವುತ್ತಂ - "ಭೋವಾದಿ ನಾಮ ಸೋ ಹೋತಿ, ಸಚೇ ಹೋತಿ ಸಕಿಞ್ಚನೋ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೪೫೭; ಧ॰ ಪ॰ ೩೯೬)। **ಗೋತಮಾ**ತಿ ಭಗವನ್ತಂ ಗೋತ್ತೇನ ಆಲಪತಿ। ಕಥಂ ಪನಾಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಸಮ್ಪತಿಸಮಾಗತೋ

ಭಗವತೋ ಗೋತ್ತಂ ಜಾನಾತೀತಿ? ನಾಯಂ ಸಮ್ಮುತಿಸಮಾಗತೋ, ಛಬ್ಬಸ್ಸಾನಿ ಪಧಾನಕರಣಕಾಲೇ ಉಪಟ್ಠಹನ್ತೇಹಿ ಪಞ್ಚವಗ್ಗಿಯೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಚರಮಾನೋಪಿ, ಅಪರಭಾಗೇ ತಂ ವತಂ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ಉರುವೇಲಾಯಂ ಸೇನನಿಗಮೇ ಏಕೋ ಅದುತಿಯೋ ಹುತ್ವಾ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಮಾನೋಪಿ ತೇನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನ ದಿಟ್ಠಪುಬ್ಬೋ ಚೇವ ಸಲ್ಲಪಿತಪುಬ್ಬೋ ಚ। ತೇನ ಸೋ ಪುಬ್ಬೇ ಪಞ್ಚವಗ್ಗಿಯೇಹಿ ಗಯ್ಹಮಾನಂ ಭಗವತೋ ಗೋತ್ತಂ ಅನುಸ್ಸರನ್ತೋ, "ಭೋ ಗೋತಮಾ"ತಿ ಭಗವನ್ತಂ ಗೋತ್ತೇನ ಆಲಪತಿ। ಯತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ವಾ ಭಗವಾ ಮಹಾಭಿನಿಕ್ಖಮನಂ ನಿಕ್ಖಮನ್ತೋ ಅನೋಮನದೀತೀರೇ ಪಬ್ಬಜಿತೋ, ತತೋ ಪಭುತಿ "ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ"ತಿ ಚನ್ದೋ ವಿಯ ಸೂರಿಯೋ ವಿಯ ಚ ಪಾಕಟೋ ಪಞ್ಞಾತೋ, ನ ತಸ್ಸ ಗೋತ್ತಜಾನನೇ ಕಾರಣಂ ಗವೇಸಿತಬ್ಬಂ।

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕರಣಾತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಕರೋನ್ತೀತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕರಣಾ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಭಾವಕರಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತ್ಥ ಚ **ಕಿತ್ತಾವತಾ**ತಿ ಏತೇನ ಯೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಹೋತಿ, ತೇಸಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಪರಿಮಾಣಂ ಪುಚ್ಛತಿ। **ಕತಮೇ ಚ ಪನಾ**ತಿ ಇಮಿನಾ ತೇಸಂ ಸರೂಪಂ ಪುಚ್ಛತಿ।

ಏತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾತಿ ಏತಂ ತೇನ ಪುಟ್ಠಸ್ಸ ಪಞ್ಹಸ್ಸ ಸಿಖಾಪತ್ತಂ ಅತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾ ತಾಯಂ ವೇಲಾಯಂ ಇಮಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ, ನ ಪನ ತಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ಅಭಾಜನಭಾವತೋ। ತಥಾ ಹಿ ತಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಇಮಂ ಗಾಥಂ ಸುತ್ವಾ ನ ಸಚ್ಚಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ಯಥಾ ಚ ಇಮಸ್ಸ, ಏವಂ ಉಪಕಸ್ಸ ಆಜೀವಕಸ್ಸ ಬುದ್ಧಗುಣಪ್ಪಕಾಸನಂ। ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತನತೋ ಹಿ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಭಗವತಾ ಭಾಸಿತಂ ಪರೇಸಂ ಸುಣನ್ತಾನಮ್ಪಿ ತಪುಸ್ಸಭಲ್ಲಿಕಾನಂ ಸರಣದಾನಂ ವಿಯ ವಾಸನಾಭಾಗಿಯಮೇವ ಜಾತಂ, ನ ಸೇಕ್ಖಭಾಗಿಯಂ, ನ ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಂ। ಏಸಾ ಹಿ ಧಮ್ಮತಾತಿ।

ತತ್ಥ **ಯೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ**ತಿ ಯೋ ಬಾಹಿತಪಾಪಧಮ್ಮತಾಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ, ನ ದಿಟ್ಠಮಙ್ಗಲಿಕತಾಯ ಹುಂಹುಙ್ಕಾರಕಸಾವಾದಿಪಾಪಧಮ್ಮಯುತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ಕೇವಲಂ ಜಾತಿಮತ್ತಕೇನ ಬ್ರಹ್ಮಞ್ಞಂ ಪಟಿಜಾನಾತಿ। ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಬಾಹಿತಪಾಪಧಮ್ಮತ್ತಾ ಹುಂಹುಙ್ಕಾರಪ್ಪಹಾನೇನ **ನಿಹುಂಹುಙ್ಕೋ,** ರಾಗಾದಿಕಸಾವಾಭಾವೇನ **ನಿಕ್ಕಸಾವೋ,** ಭಾವನಾನುಯೋಗಯುತ್ತಚಿತ್ತತಾಯ **ಯತತ್ತೋ,** ಸೀಲಸಂಯಮೇನ ವಾ ಸಂಯತಚಿತ್ತತಾಯ **ಯತತ್ತೋ,** ಚತುಮಗ್ಗಞಾಣಸಙ್ಖಾತೇಹಿ ವೇದೇಹಿ ಅನ್ತಂ ಸಙ್ಖಾರಪರಿಯೋಸಾನಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ, ವೇದಾನಂ ವಾ ಅನ್ತಂ ಗತತ್ತಾ **ವೇದನ್ತಗೂ।** ಮಗ್ಗಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಸ್ಸ ವುಸಿತತ್ತಾ **ವುಸಿತಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯೋ, ಧಮ್ಮೇನ ಸೋ ಬ್ರಹ್ಮವಾದಂ ವದೇಯ್ಯ** "ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಅಹ"ನ್ತಿ ಏತಂ ವಾದಂ ಧಮ್ಮೇನ ಞಾಯೇನ ವದೇಯ್ಯ। **ಯಸ್ಸ** ಸಕಲಲೋಕಸನ್ನಿವಾಸೇಪಿ **ಕುಹಿಞ್ಚಿ** ಏಕಾರಮ್ಮಣೇಪಿ ರಾಗುಸ್ಸದೋ, ದೋಸುಸ್ಸದೋ, ಮೋಹುಸ್ಸದೋ, ಮಾನುಸ್ಸದೋ, ದಿಟ್ಠುಸ್ಸದೋತಿ ಇಮೇ **ಉಸ್ಸದಾ ನತ್ಥಿ,** ಅನವಸೇಸಂ ಪಹೀನಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಚತುತ್ಥಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫. ಪಞ್ಚಮೇ **ಸಾವತ್ಥಿಯ**ನ್ತಿ ಏವಂನಾಮಕೇ ನಗರೇ। ತಞ್ಹಿ ಸವತ್ಥಸ್ಸ ನಾಮ ಇಸಿನೋ ನಿವಾಸಟ್ಠಾನೇ ಮಾಪಿತತ್ತಾ ಸಾವತ್ಥೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಯಥಾ ಕಾಕನ್ದೀ, ಮಾಕನ್ದೀತಿ। ಏವಂ ತಾವ ಅಕ್ಖರಚಿನ್ತಕಾ। ಅಟ್ಠಕಥಾಚರಿಯಾ ಪನ ಭಣನ್ತಿ - ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಉಪಭೋಗಪರಿಭೋಗಂ ಸಬ್ಬಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೀತಿ ಸಾವತ್ಥಿ। ಸತ್ಥಸಮಾಯೋಗೇ ಚ ಕಿಮೇತ್ಥ ಭಣ್ಡಮತ್ಥೀತಿ ಪುಚ್ಛಿತೇ ಸಬ್ಬಮತ್ಥೀತಿಪಿ ವಚನಂ ಉಪಾದಾಯ ಸಾವತ್ಥೀತಿ।

> "ಸಬ್ಬದಾ ಸಬ್ಬೂಪಕರಣಂ, ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ಸಮೋಹಿತಂ।
> ತಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬಮುಪಾದಾಯ, **ಸಾವತ್ಥೀ**ತಿ ಪವುಚ್ಚತೀ"ತಿ॥ (ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧೪)।

ತಸ್ಸಂ **ಸಾವತ್ಥಿಯಂ,** ಸಮೀಪತ್ಥೇ ಚೇತಂ ಭುಮ್ಮವಚನಂ। **ಜೇತವನೇ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕೇ ಜಿನಾತೀತಿ **ಜೇತೋ,** ರಞ್ಞಾ ವಾ ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕಜನೇ ಜಿತೇ ಜಾತೋತಿ ಜೇತೋ, ಮಙ್ಗಲಕಮ್ಯತಾಯ ವಾ ತಸ್ಸ ಏವಂ ನಾಮಮೇವ ಕತನ್ತಿ ಜೇತೋ। ವನಯತೀತಿ **ವನಂ,** ಅತ್ತನೋ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಸತ್ತಾನಂ ಅತ್ತನಿ ಭತ್ತಿಂ ಕರೋತಿ ಉಪ್ಪಾದೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ವನುಕೇ ಇತಿ ವಾ **ವನಂ,** ನಾನಾವಿಧಕುಸುಮಗನ್ಧಸಮ್ಮೋದಮತ್ತಕೋಕಿಲಾದಿವಿಹಙ್ಗವಿರುತಾಲಾಪೇಹಿ ಮನ್ದಮಾರುತಚಲಿತರುಕ್ಖಸಾಖಾಪಲ್ಲವಹತ್ಥೇಹಿ ಚ "ಏಥ ಮಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಥಾ"ತಿ ಪಾಣಿನೋ ಯಾಚತಿ ವಿಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಜೇತಸ್ಸ ವನಂ **ಜೇತವನಂ।** ತಞ್ಹಿ ಜೇತೇನ ಕುಮಾರೇನ ರೋಪಿತಂ ಸಂವಡ್ಢಿತಂ ಪರಿಪಾಲಿತಂ। ಸೋವ ತಸ್ಸ ಸಾಮೀ ಅಹೋಸಿ, ತಸ್ಮಾ ಜೇತವನನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಸ್ಮಿಂ **ಜೇತವನೇ।**

ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕಸ್ಸ ಆರಾಮೇತಿ ಮಾತಾಪಿತೂಹಿ ಗಹಿತನಾಮವಸೇನ ಸುದತ್ತೋ ನಾಮ ಸೋ ಮಹಾಸೇಟ್ಠಿ, ಸಬ್ಬಕಾಮಸಮಿದ್ಧಿತಾಯ ಪನ ವಿಗತಮಲಮಚ್ಛೇರತಾಯ ಕರುಣಾದಿಗುಣಸಮಙ್ಗಿತಾಯ ಚ ನಿಚ್ಚಕಾಲಂ ಅನಾಥಾನಂ ಪಿಣ್ಡಂ ದೇತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಆರಮನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಪಾಣಿನೋ ವಿಸೇಸೇನ ಪಬ್ಬಜಿತಾತಿ **ಆರಾಮೋ,** ಪುಪ್ಫಫಲಾದಿಸೋಭಾಯ ನಾತಿದೂರನಾಚ್ಚಾಸನ್ನತಾದಿಪಞ್ಚವಿಧಸೇನಾಸನಙ್ಗಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಚ ತತೋ ತತೋ ಆಗಮ್ಮ ರಮನ್ತಿ ಅಭಿರಮನ್ತಿ ಅನುಕ್ಕಣ್ಠಿತಾ ಹುತ್ವಾ ವಸನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾಯ ವಾ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಗತೇಪಿ ಅತ್ತನೋ ಅಬ್ಭನ್ತರಂಯೇವ ಆನೇತ್ವಾ ರಮೇತೀತಿ **ಆರಾಮೋ।** ಸೋ ಹಿ ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕೇನ ಗಹಪತಿನಾ ಜೇತಸ್ಸ ರಾಜಕುಮಾರಸ್ಸ ಹತ್ಥತೋ ಅಟ್ಠಾರಸಹಿ ಹಿರಞ್ಞಕೋಟೀಹಿ ಕೋಟಿಸನ್ಥಾರೇನ ಕಿಣಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾರಸಹಿ ಹಿರಞ್ಞಕೋಟೀಹಿ ಸೇನಾಸನಾನಿ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾರಸಹಿ ಹಿರಞ್ಞಕೋಟೀಹಿ ವಿಹಾರಮಹಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ಏವಂ ಚತುಪಞ್ಞಾಸಹಿರಞ್ಞಕೋಟಿಪರಿಚ್ಚಾಗೇನ ಬುದ್ಧಪ್ಪಮುಖಸ್ಸ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ನಿಯ್ಯಾತಿತೋ, ತಸ್ಮಾ "ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕಸ್ಸ ಆರಾಮೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಸ್ಮಿಂ **ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕಸ್ಸ ಆರಾಮೇ।**

ಏತ್ಥ ಚ "ಜೇತವನೇ"ತಿ ವಚನಂ ಪುರಿಮಸಾಮಿಪರಿಕಿತ್ತನಂ, "ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕಸ್ಸ ಆರಾಮೇ"ತಿ ಪಚ್ಛಿಮಸಾಮಿಪರಿಕಿತ್ತನಂ। ಉಭಯಮ್ಪಿ ದ್ವಿನ್ನಂ ಪರಿಚ್ಚಾಗವಿಸೇಸಪರಿದೀಪನೇನ ಪುಞ್ಞಕಾಮಾನಂ ಆಯತಿಂ ದಿಟ್ಠಾನುಗತಿಆಪಜ್ಜನತ್ಥಂ। ತತ್ಥ ಹಿ ದ್ವಾರಕೋಟ್ಠಕಪಾಸಾದಕರಣವಸೇನ ಭೂಮಿವಿಕ್ಕಯಲದ್ಧಾ ಅಟ್ಠಾರಸ ಹಿರಞ್ಞಕೋಟಿಯೋ ಅನೇಕಕೋಟಿಅಗ್ಘನಕಾ ರುಕ್ಖಾ ಚ ಜೇತಸ್ಸ ಪರಿಚ್ಚಾಗೋ, ಚತುಪಞ್ಞಾಸ ಕೋಟಿಯೋ ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕಸ್ಸ। ಇತಿ ತೇಸಂ ಪರಿಚ್ಚಾಗಪರಿಕಿತ್ತನೇನ "ಏವಂ ಪುಞ್ಞಕಾಮಾ ಪುಞ್ಞಾನಿ ಕರೋನ್ತೀ"ತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಧಮ್ಮಭಣ್ಡಾಗಾರಿಕೋ ಅಞ್ಞೇಪಿ ಪುಞ್ಞಕಾಮೇ ತೇಸಂ ದಿಟ್ಠಾನುಗತಿಆಪಜ್ಜನೇ ನಿಯೋಜೇತೀತಿ।

ತತ್ಥ ಸಿಯಾ - ಯದಿ ತಾವ ಭಗವಾ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ವಿಹರತಿ, "ಜೇತವನೇ"ತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಅಥ ಜೇತವನೇ ವಿಹರತಿ, "ಸಾವತ್ಥಿಯ"ನ್ತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ನ ಹಿ ಸಕ್ಕಾ ಉಭಯತ್ಥ ಏಕಂ ಸಮಯಂ ವಿಹರಿತುನ್ತಿ। ನ ಖೋ ಪನೇತಂ ಏವಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ, ನನು ಅವೋಚುಮ್ಹಾ "ಸಮೀಪತ್ಥೇ ಏತಂ ಭುಮ್ಮವಚನ"ನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಯದಿದಂ ಸಾವತ್ಥಿಯಾ ಸಮೀಪೇ ಜೇತವನಂ, ತತ್ಥ ವಿಹರನ್ತೋ "ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ವಿಹರತಿ ಜೇತವನೇ"ತಿ ವುತ್ತೋ। ಗೋಚರಗಾಮನಿದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಹಿಸ್ಸ ಸಾವತ್ಥಿವಚನಂ, ಪಬ್ಬಜಿತಾನುರೂಪನಿವಾಸಟ್ಠಾನದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಸೇಸವಚನನ್ತಿ।

ಆಯಸ್ಮಾ ಚ ಸಾರಿಪುತ್ತೋತಿಆದೀಸು **ಆಯಸ್ಮಾ**ತಿ ಪಿಯವಚನಂ। ಚಸದ್ದೋ ಸಮುಚ್ಚಯತ್ಥೋ। ರೂಪಸಾರಿಯಾ ನಾಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯಾ ಪುತ್ತೋತಿ **ಸಾರಿಪುತ್ತೋ। ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೋ**ತಿ ಪೂಜಾವಚನಂ। ಗುಣವಿಸೇಸೇಹಿ ಮಹನ್ತೋ ಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೋತಿ ಹಿ ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೋ। **ರೇವತೋ**ತಿ ಖದಿರವನಿಕರೇವತೋ, ನ ಕಙ್ಖಾರೇವತೋ। ಏಕಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ದಿವಸೇ ಭಗವಾ ರತ್ತಸಾಣಿಪರಿಕ್ಖಿತ್ತೋ ವಿಯ ಸುವಣ್ಣಯೂಪೋ, ಪವಾಳಧಜಪರಿವಾರಿತೋ ವಿಯ ಸುವಣ್ಣಪಬ್ಬತೋ, ನವುತಿಹಂಸಸಹಸ್ಸಪರಿವಾರಿತೋ ವಿಯ ಧತರಟ್ಠೋ ಹಂಸರಾಜಾ, ಸತ್ತರತನಸಮುಜ್ಜಲಾಯ ಚತುರಙ್ಗಿನಿಯಾ ಸೇನಾಯ ಪರಿವಾರಿತೋ ವಿಯ ಚಕ್ಕವತ್ತಿ ರಾಜಾ, ಮಹಾಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಪರಿವುತೋ ಗಗನಮಜ್ಝೇ ಚನ್ದಂ ಉಟ್ಠಾಪೇನ್ತೋ ವಿಯ ಚತುನ್ನಂ ಪರಿಸಾನಂ ಮಜ್ಝೇ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತೋ ನಿಸಿನ್ನೋ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಇಮೇ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾ ಮಹಾಸಾವಕಾ ಚ ಭಗವತೋ ಪಾದೇ ವನ್ದನತ್ಥಾಯ ಉಪಸಙ್ಕಮಿಂಸು।

ಭಿಕ್ಖೂ ಆಮನ್ತೇಸೀತಿ ಅತ್ತಾನಂ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಭಿಕ್ಖೂ ತೇ ಆಗಚ್ಛನ್ತೇ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಅಭಾಸಿ। ಭಗವಾ ಹಿ ತೇ ಆಯಸ್ಮನ್ತೇ ಸೀಲಸಮಾಧಿಪಞ್ಞಾದಿಗುಣಸಮ್ಪನ್ನೇ ಪರಮೇನ ಉಪಸಮೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೇ ಪರಮಾಯ ಆಕಪ್ಪಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಯುತ್ತೇ ಉಪಸಙ್ಕಮನ್ತೇ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ಪಸನ್ನಮಾನಸೋ ತೇಸಂ ಗುಣವಿಸೇಸಪರಿಕಿತ್ತನತ್ಥಂ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಮನ್ತೇಸಿ **"ಏತೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಏತೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಆಗಚ್ಛನ್ತೀ"**ತಿ। ಪಸಾದವಸೇನ ಏತಂ ಆಮೇಡಿತಂ, ಪಸಂಸಾವಸೇನಾತಿಪಿ ವತ್ತುಂ ಯುತ್ತಂ। **ಏವಂ ವುತ್ತೇ**ತಿ ಏವಂ ಭಗವತಾ ತೇ ಆಯಸ್ಮನ್ತೇ "ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ"ತಿ ವುತ್ತೇ। **ಅಞ್ಞತರೋ**ತಿ ನಾಮಗೋತ್ತೇನ ಅಪಾಕಟೋ, ತಸ್ಸಂ ಪರಿಸಾಯಂ ನಿಸಿನ್ನೋ ಏಕೋ ಭಿಕ್ಖು। **ಬ್ರಾಹ್ಮಣಜಾತಿಕೋ**ತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲೇ ಜಾತೋ। ಸೋ ಹಿ ಉಳಾರಭೋಗಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮಹಾಸಾಲಕುಲಾ ಪಬ್ಬಜಿತೋ। ತಸ್ಸ ಕಿರ ಏವಂ ಅಹೋಸಿ "ಇಮೇ ಲೋಕಿಯಾ ಉಭತೋಸುಜಾತಿಯಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸಿಕ್ಖಾನಿಪ್ಫತ್ತಿಯಾ ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಹೋತಿ, ನ ಅಞ್ಞಥಾತಿ ವದನ್ತಿ, ಭಗವಾ ಚ ಏತೇ ಆಯಸ್ಮನ್ತೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾತಿ ವದತಿ, ಹನ್ದಾಹಂ ಭಗವನ್ತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಲಕ್ಖಣಂ ಪುಚ್ಛೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ಏತದತ್ಥಮೇವ ಹಿ ಭಗವಾ ತದಾ ತೇ ಥೇರೇ "ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ"ತಿ ಅಭಾಸಿ। ಬ್ರಹ್ಮಂ ಅಣತೀತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತಿ ಹಿ ಜಾತಿಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ನಿಬ್ಬಚನಂ। ಅರಿಯಾ ಪನ ಬಾಹಿತಪಾಪತಾಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ - "ಬಾಹಿತಪಾಪೋತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ, ಸಮಚರಿಯಾ ಸಮಣೋತಿ ವುಚ್ಚತೀ"ತಿ (ಧ॰ ಪ॰ ೩೮೮)। ವಕ್ಖತಿ ಚ "ಬಾಹಿತ್ವಾ ಪಾಪಕೇ ಧಮ್ಮೇ"ತಿ।

ಏತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾತಿ ಏತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸದ್ದಸ್ಸ ಪರಮತ್ಥತೋ ಸಿಖಾಪತ್ತಮತ್ಥಂ ಜಾನಿತ್ವಾ। **ಇಮಂ ಉದಾನ**ನ್ತಿ ಇಮಂ ಪರಮತ್ಥಬ್ರಾಹ್ಮಣಭಾವದೀಪಕಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ।

ತತ್ಥ **ಬಾಹಿತ್ವಾ**ತಿ ಬಹಿ ಕತ್ವಾ, ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಾನತೋ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಸಮುಚ್ಛೇದಪ್ಪಹಾನವಸೇನ ಪಜಹಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಾಪಕೇ ಧಮ್ಮೇ**ತಿ ಲಾಮಕೇ ಧಮ್ಮೇ, ದುಚ್ಚರಿತವಸೇನ ತಿವಿಧದುಚ್ಚರಿತಧಮ್ಮೇ, ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದವಸೇನ ದ್ವಾದಸಾಕುಸಲಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೇ, ಕಮ್ಮಪಥವಸೇನ ದಸಾಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥೇ, ಪವತ್ತಿಭೇದವಸೇನ ಅನೇಕಭೇದಭಿನ್ನೇ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಅಕುಸಲಧಮ್ಮೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಯೇ ಚರನ್ತಿ ಸದಾ ಸತಾ**ತಿ ಯೇ ಸತಿವೇಪುಲ್ಲಪ್ಪತ್ತತಾಯ ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ರೂಪಾದೀಸು ಛಸುಪಿ ಆರಮ್ಮಣೇಸು ಸತತವಿಹಾರವಸೇನ ಸತಾ ಸತಿಮನ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ಚತೂಹಿ ಇರಿಯಾಪಥೇಹಿ ಚರನ್ತಿ। ಸತಿಗ್ಗಹಣೇನೇವ ಚೇತ್ಥ ಸಮ್ಪಜಞ್ಞಮ್ಪಿ ಗಹಿತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಖೀಣಸಂಯೋಜನಾ**ತಿ ಚತೂಹಿಪಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇಹಿ ದಸವಿಧಸ್ಸ ಸಂಯೋಜನಸ್ಸ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನತ್ತಾ ಪರಿಕ್ಖೀಣಸಂಯೋಜನಾ। **ಬುದ್ಧಾ**ತಿ ಚತುಸಚ್ಚಸಮ್ಬೋಧೇನ ಬುದ್ಧಾ। ತೇ ಚ ಪನ ಸಾವಕಬುದ್ಧಾ, ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾ , ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾತಿ ತಿವಿಧಾ, ತೇಸು ಇಧ ಸಾವಕಬುದ್ಧಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। **ತೇ ವೇ ಲೋಕಸ್ಮಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ**ತಿ ತೇ ಸೇಟ್ಠತ್ಥೇನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸಙ್ಖಾತೇ ಧಮ್ಮೇ ಅರಿಯಾಯ ಜಾತಿಯಾ ಜಾತಾ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಭೂತಸ್ಸ ವಾ ಭಗವತೋ ಓರಸಪುತ್ತಾತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸತ್ತಲೋಕೇ ಪರಮತ್ಥತೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ನಾಮ, ನ ಜಾತಿಗೋತ್ತಮತ್ತೇಹಿ, ನ ಜಟಾಧಾರಣಾದಿಮತ್ತೇನ ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏವಂ ಇಮೇಸು ದ್ವೀಸು ಸುತ್ತೇಸು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕರಾ ಧಮ್ಮಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ ಕಥಿತಾ, ನಾನಜ್ಝಾಸಯತಾಯ ಪನ ಸತ್ತಾನಂ ದೇಸನಾವಿಲಾಸೇನ ಅಭಿಲಾಪನಾನತ್ತೇನ ದೇಸನಾನಾನತ್ತಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಪಞ್ಚಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಮಹಾಕಸ್ಸಪಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೬. ಛಟ್ಠೇ **ರಾಜಗಹೇ**ತಿ ಏವಂನಾಮಕೇ ನಗರೇ। ತಞ್ಹಿ ಮಹಾಮನ್ಧಾತುಮಹಾಗೋವಿನ್ದಾದೀಹಿ ಪರಿಗ್ಗಹಿತತ್ತಾ "ರಾಜಗಹ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। "ದುರಭಿಭವನೀಯತ್ತಾ ಪಟಿರಾಜೂನಂ ಗಹಭೂತನ್ತಿ ರಾಜಗಹ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ಅಞ್ಞೇನೇತ್ಥ ಪಕಾರೇನ ವಣ್ಣಯನ್ತಿ। ಕಿನ್ತೇಹಿ? ನಾಮಮೇತಂ ತಸ್ಸ ನಗರಸ್ಸ। ತಂ ಪನೇತಂ ಬುದ್ಧಕಾಲೇ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಕಾಲೇ ಚ ನಗರಂ ಹೋತಿ, ಸೇಸಕಾಲೇ ಸುಞ್ಞಂ ಯಕ್ಖಪರಿಗ್ಗಹಿತಂ ತೇಸಂ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ಹುತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ। **ವೇಳುವನೇ ಕಲನ್ದಕನಿವಾಪೇ**ತಿ **ವೇಳುವನ**ನ್ತಿ ತಸ್ಸ ವಿಹಾರಸ್ಸ ನಾಮಂ।

ತಂ ಕಿರ ಅಟ್ಠಾರಸಹತ್ಥುಬ್ಬೇಧೇನ ಪಾಕಾರೇನ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ವಸನಾನುಚ್ಛವಿಕಾಯ ಮಹತಿಯಾ ಗನ್ಧಕುಟಿಯಾ ಅಞ್ಞೇಹಿ ಚ ಪಾಸಾದಕುಟಿಲೇಣಮಣ್ಡಪಚಙ್ಕಮದ್ವಾರಕೋಟ್ಠಕಾದೀಹಿ ಪಟಿಮಣ್ಡಿತಂ ಬಹಿ ವೇಳೂಹಿ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ಅಹೋಸಿ ನೀಲೋಭಾಸಂ ಮನೋರಮಂ, ತೇನ "ವೇಳುವನ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಕಲನ್ದಕಾನಞ್ಚೇತ್ಥ ನಿವಾಪಂ ಅದಂಸು, ತಸ್ಮಾ **"ಕಲನ್ದಕನಿವಾಪೋ"**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಪುಬ್ಬೇ ಕಿರ ಅಞ್ಞತರೋ ರಾಜಾ ತಂ ಉಯ್ಯಾನಂ ಕೀಳನತ್ಥಂ ಪವಿಟ್ಠೋ ಸುರಾಮದಮತ್ತೋ ದಿವಾಸೇಯ್ಯಂ ಉಪಗತೋ ಸುಪಿ, ಪರಿಜನೋಪಿಸ್ಸ "ಸುತ್ತೋ ರಾಜಾ"ತಿ ಪುಪ್ಫಫಲಾದೀಹಿ ಪಲೋಭಿಯಮಾನೋ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ಪಕ್ಕಾಮಿ। ಅಥ ಸುರಾಗನ್ಧೇನ ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಾ ರುಕ್ಖಸುಸಿರಾ ಕಣ್ಹಸಪ್ಪೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ರಞ್ಞೋ ಅಭಿಮುಖೋ ಆಗಚ್ಛತಿ। ತಂ ದಿಸ್ವಾ ರುಕ್ಖದೇವತಾ "ರಞ್ಞೋ ಜೀವಿತಂ ದಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಕಲನ್ದಕವೇಸೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ಕಣ್ಣಮೂಲೇ ಸದ್ದಮಕಾಸಿ। ರಾಜಾ ಪಟಿಬುಜ್ಝಿ, ಕಣ್ಹಸಪ್ಪೋ ನಿವತ್ತೋ। ಸೋ ತಂ ದಿಸ್ವಾ "ಇಮಾಯ ಕಾಳಕಾಯ ಮಮ ಜೀವಿತಂ ದಿನ್ನ"ನ್ತಿ ಕಾಳಕಾನಂ ನಿವಾಪಂ ತತ್ಥ ಪಟ್ಠಪೇಸಿ, ಅಭಯಘೋಸಞ್ಚ ಘೋಸಾಪೇಸಿ। ತಸ್ಮಾ ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ತಂ "ಕಲನ್ದಕನಿವಾಪ"ನ್ತಿ ಸಙ್ಖಂ ಗತಂ। ಕಲನ್ದಕಾತಿ ಹಿ ಕಾಳಕಾನಂ ನಾಮಂ, ತಸ್ಮಿಂ **ವೇಳುವನೇ ಕಲನ್ದಕನಿವಾಪೇ**।

ಮಹಾಕಸ್ಸಪೋತಿ ಮಹನ್ತೇಹಿ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧಾದೀಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ ಮಹನ್ತೋ ಕಸ್ಸಪೋತಿ ಮಹಾಕಸ್ಸಪೋ, ಅಪಿಚ ಕುಮಾರಕಸ್ಸಪತ್ಥೇರಂ ಉಪಾದಾಯ ಅಯಂ ಮಹಾಥೇರೋ "ಮಹಾಕಸ್ಸಪೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಪಿಪ್ಫಲಿಗುಹಾಯ**ನ್ತಿ ತಸ್ಸಾ ಕಿರ ಗುಹಾಯ ದ್ವಾರಸಮೀಪೇ ಏಕೋ ಪಿಪ್ಫಲಿರುಕ್ಖೋ ಅಹೋಸಿ, ತೇನ ಸಾ "ಪಿಪ್ಫಲಿಗುಹಾ"ತಿ ಪಞ್ಞಾಯಿತ್ಥ। ತಸ್ಸಂ **ಪಿಪ್ಫಲಿಗುಹಾಯಂ**। **ಆಬಾಧಿಕೋ**ತಿ ಆಬಾಧೋ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ ಆಬಾಧಿಕೋ, ಬ್ಯಾಧಿಕೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ದುಕ್ಖಿತೋ**ತಿ ಕಾಯಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಂ ದುಕ್ಖಂ ಸಞ್ಜಾತಂ ಅಸ್ಸಾತಿ ದುಕ್ಖಿತೋ, ದುಕ್ಖಪ್ಪತ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಬಾಳ್ಹಗಿಲಾನೋ**ತಿ ಅಧಿಮತ್ತಗೇಲಞ್ಞೋ, ತಂ ಪನ ಗೇಲಞ್ಞಂ ಸತೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಹುತ್ವಾ ಅಧಿವಾಸೇಸಿ। ಅಥಸ್ಸ ಭಗವಾ ತಂ ಪವತ್ತಿಂ ಞತ್ವಾ ತತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಪರಿತ್ತಂ ಅಭಾಸಿ, ತೇನೇವ ಥೇರಸ್ಸ ಸೋ ಆಬಾಧೋ ವೂಪಸಮಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸಂಯುತ್ತೇ –

> "ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಆಯಸ್ಮಾ ಮಹಾಕಸ್ಸಪೋ ಪಿಪ್ಫಲಿಗುಹಾಯಂ ವಿಹರತಿ ಆಬಾಧಿಕೋ ದುಕ್ಖಿತೋ ಬಾಳ್ಹಗಿಲಾನೋ। ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯಂ ಪಟಿಸಲ್ಲಾನಾ ವುಟ್ಠಿತೋ ಯೇನಾಯಸ್ಮಾ ಮಹಾಕಸ್ಸಪೋ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ, ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪಞ್ಞತ್ತೇ ಆಸನೇ ನಿಸೀದಿ। ನಿಸಜ್ಜ ಖೋ ಭಗವಾ...ಪೇ॰... ಏತದವೋಚ – 'ಕಚ್ಚಿ ತೇ, ಕಸ್ಸಪ, ಖಮನೀಯಂ, ಕಚ್ಚಿ ಯಾಪನೀಯಂ, ಕಚ್ಚಿ ದುಕ್ಖಾ ವೇದನಾ ಪಟಿಕ್ಕಮನ್ತಿ, ನೋ ಅಭಿಕ್ಕಮನ್ತಿ, ಪಟಿಕ್ಕಮೋಸಾನಂ ಪಞ್ಞಾಯತಿ ನೋ ಅಭಿಕ್ಕಮೋ'ತಿ? 'ನ ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಖಮನೀಯಂ, ನ ಯಾಪನೀಯಂ, ಬಾಳ್ಹಾ ಮೇ ಭನ್ತೇ, ದುಕ್ಖಾ ವೇದನಾ ಅಭಿಕ್ಕಮನ್ತಿ ನೋ ಪಟಿಕ್ಕಮನ್ತಿ, ಅಭಿಕ್ಕಮೋಸಾನಂ ಪಞ್ಞಾಯತಿ ನೋ ಪಟಿಕ್ಕಮೋ'ತಿ।
>
> "'ಸತ್ತಿಮೇ, ಕಸ್ಸಪ, ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ ಮಯಾ ಸಮ್ಮದಕ್ಖಾತಾ ಭಾವಿತಾ ಬಹುಲೀಕತಾ ಅಭಿಞ್ಞಾಯ ಸಮ್ಬೋಧಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ। ಕತಮೇ ಸತ್ತ? ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ ಖೋ, ಕಸ್ಸಪ, ಮಯಾ ಸಮ್ಮದಕ್ಖಾತೋ ಭಾವಿತೋ ಬಹುಲೀಕತೋ ಅಭಿಞ್ಞಾಯ ಸಮ್ಬೋಧಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ...ಪೇ॰... ಉಪೇಕ್ಖಾಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ ಖೋ, ಕಸ್ಸಪ, ಮಯಾ ಸಮ್ಮದಕ್ಖಾತೋ ಭಾವಿತೋ ಬಹುಲೀಕತೋ ಅಭಿಞ್ಞಾಯ ಸಮ್ಬೋಧಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ। ಇಮೇ ಖೋ, ಕಸ್ಸಪ, ಸತ್ತ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ ಮಯಾ ಸಮ್ಮದಕ್ಖಾತಾ ಭಾವಿತಾ ಬಹೂಲೀಕತಾ ಅಭಿಞ್ಞಾಯ ಸಮ್ಬೋಧಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತೀ'ತಿ। 'ತಗ್ಘ ಭಗವಾ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ, ತಗ್ಘ, ಸುಗತ, ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ'"ತಿ।
>
> "ಇದಮವೋಚ ಭಗವಾ। ಅತ್ತಮನೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಮಹಾಕಸ್ಸಪೋ ಭಗವತೋ ಭಾಸಿತಂ ಅಭಿನನ್ದಿ। ವುಟ್ಠಹಿ ಚಾಯಸ್ಮಾ ಮಹಾಕಸ್ಸಪೋ ತಮ್ಹಾ ಆಬಾಧಾ, ತಥಾ ಪಹೀನೋ ಚಾಯಸ್ಮತೋ ಮಹಾಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ಸೋ ಆಬಾಧೋ ಅಹೋಸೀ"ತಿ।

ತೇನ ವುತ್ತಂ – “**ಅಥ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಮಹಾಕಸ್ಸಪೋ ಅಪರೇನ ಸಮಯೇನ ತಮ್ಹಾ ಆಬಾಧಾ ವುಟ್ಠಾಸೀ**”ತಿ।

ಏತದಹೋಸೀತಿ ಪುಬ್ಬೇ ಗೇಲಞ್ಞದಿವಸೇಸು ಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕೇಹಿ ಉಪನೀತಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ವಿಹಾರೇ ಏವ ಅಹೋಸಿ। ಅಥಸ್ಸ ತಮ್ಹಾ ಆಬಾಧಾ ವುಟ್ಠಿತಸ್ಸ ಏತಂ “ಯಂನೂನಾಹಂ ರಾಜಗಹಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಸೇಯ್ಯ”ನ್ತಿ ಪರಿವಿತಕ್ಕೋ ಅಹೋಸಿ। **ಪಞ್ಚಮತ್ತಾನಿ ದೇವತಾಸತಾನೀ**ತಿ ಸಕ್ಕಸ್ಸ ದೇವರಞ್ಞೋ ಪರಿಚಾರಿಕಾ ಪಞ್ಚಸತಾ ಕಕುಟಪಾದಿನಿಯೋ ಅಚ್ಛರಾಯೋ। **ಉಸ್ಸುಕ್ಕಂ ಆಪನ್ನಾನಿ ಹೋನ್ತೀ**ತಿ ಥೇರಸ್ಸ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ದಸ್ಸಾಮಾತಿ ಪಞ್ಚಪಿಣ್ಡಪಾತಸತಾನಿ ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಸುವಣ್ಣಭಾಜನೇಹಿ ಆದಾಯ ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇ ಠತ್ವಾ, “ಭನ್ತೇ, ಇಮಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಗಣ್ಹಥ, ಸಙ್ಗಹಂ ನೋ ಕರೋಥಾ”ತಿ ವದಮಾನಾ ಪಿಣ್ಡಪಾತದಾನೇ ಯುತ್ತಪ್ಪಯುತ್ತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ “**ಆಯಸ್ಮತೋ ಮಹಾಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ಪಿಣ್ಡಪಾತಪ್ಪಟಿಲಾಭಾಯಾ**”ತಿ।

ಸಕ್ಕೋ ಕಿರ ದೇವರಾಜಾ ಥೇರಸ್ಸ ಚಿತ್ತಪ್ಪವತ್ತಿಂ ಞತ್ವಾ ತಾ ಅಚ್ಛರಾಯೋ ಉಯ್ಯೋಜೇಸಿ “ಗಚ್ಛಥ ತುಮ್ಹೇ ಅಯ್ಯಸ್ಸ ಮಹಾಕಸ್ಸಪತ್ಥೇರಸ್ಸ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ದತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಪತಿಟ್ಠಂ ಕರೋಥಾ”ತಿ। ಏವಂ ಹಿಸ್ಸ ಅಹೋಸಿ “ಇಮಾಸು ಸಬ್ಬಾಸು ಗತಾಸು ಕದಾಚಿ ಏಕಿಸ್ಸಾಪಿ ಹತ್ಥತೋ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಥೇರೋ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹೇಯ್ಯ, ತಂ ತಸ್ಸಾ ಭವಿಸ್ಸತಿ ದೀಘರತ್ತಂ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯಾ”ತಿ। ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿ ಥೇರೋ, “ಭನ್ತೇ , ಮಯ್ಹಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಗಣ್ಹಥ, ಮಯ್ಹಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಗಣ್ಹಥಾ”ತಿ ವದನ್ತಿಯೋ “ಗಚ್ಛಥ ತುಮ್ಹೇ ಕತಪುಞ್ಞಾ ಮಹಾಭೋಗಾ, ಅಹಂ ದುಗ್ಗತಾನಂ ಸಙ್ಗಹಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ವತ್ವಾ, “ಭನ್ತೇ, ಮಾ ನೋ ನಾಸೇಥ, ಸಙ್ಗಹಂ ನೋ ಕರೋಥಾ”ತಿ ವದನ್ತಿಯೋ ಪುನಪಿ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪುನಪಿ ಅಪಗನ್ತುಂ ಅನಿಚ್ಛಮಾನಾ ಯಾಚನ್ತಿಯೋ “ನ ಅತ್ತನೋ ಪಮಾಣಂ ಜಾನಾಥ, ಅಪಗಚ್ಛಥಾ”ತಿ ವತ್ವಾ ಅಚ್ಛರಂ ಪಹರಿ। ತಾ ಥೇರಸ್ಸ ಅಚ್ಛರಾಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ ಸನ್ತಜ್ಜಿತಾ ಠಾತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಿಯೋ ಪಲಾಯಿತ್ವಾ ದೇವಲೋಕಮೇವ ಗತಾ। ತೇನ ವುತ್ತಂ – “**ಪಞ್ಚಮತ್ತಾನಿ ದೇವತಾಸತಾನಿ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ**”ತಿ।

ಪುಬ್ಬಣ್ಹಸಮಯನ್ತಿ ಪುಬ್ಬಣ್ಹೇ ಏಕಂ ಸಮಯಂ, ಏಕಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ। **ನಿವಾಸೇತ್ವಾ**ತಿ ವಿಹಾರನಿವಾಸನಪರಿವತ್ತನವಸೇನ ನಿವಾಸನಂ ದಳ್ಹಂ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ। **ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯಾ**ತಿ ಚೀವರಂ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ ಪತ್ತಂ ಹತ್ಥೇನ ಗಹೇತ್ವಾ। **ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪಾವಿಸೀ**ತಿ ಪಿಣ್ಡಪಾತತ್ಥಾಯ ಪಾವಿಸಿ। **ದಲಿದ್ದವಿಸಿಖಾ**ತಿ ದುಗ್ಗತಮನುಸ್ಸಾನಂ ವಸನೋಕಾಸೋ। **ಕಪಣವಿಸಿಖಾ**ತಿ ಭೋಗಪಾರಿಜುಞ್ಞಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ದೀನಮನುಸ್ಸಾನಂ ವಾಸೋ। **ಪೇಸಕಾರವಿಸಿಖಾ**ತಿ ತನ್ತವಾಯವಾಸೋ। **ಅದ್ದಸಾ ಖೋ ಭಗವಾ**ತಿ ಕಥಂ ಅದ್ದಸ? “ಆಬಾಧಾ ವುಟ್ಠಿತೋ ಮಮ ಪುತ್ತೋ ಕಸ್ಸಪೋ ಕಿನ್ನು ಖೋ ಕರೋತೀ”ತಿ ಆವಜ್ಜೇನ್ತೋ ವೇಳುವನೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಏವ ಭಗವಾ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುನಾ ಅದ್ದಸ।

ಏತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾತಿ ಯಾಯಂ ಆಯಸ್ಮತೋ ಮಹಾಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ಪಞ್ಚಹಿ ಅಚ್ಛರಾಸತೇಹಿ ಉಪನೀತಂ ಅನೇಕಸೂಪಂ ಅನೇಕಬ್ಯಞ್ಜನಂ ದಿಬ್ಬಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಕಪಣಜನಾನುಗ್ಗಹಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿ ವುತ್ತಾ, ಏತಮತ್ಥಂ ಜಾನಿತ್ವಾ। **ಇಮಂ ಉದಾನ**ನ್ತಿ ಇಮಂ ಪರಮಪ್ಪಿಚ್ಛತಾದಸ್ಸನಮುಖೇನ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ತಾದೀಭಾವಾನುಭಾವದೀಪಕಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ।

ತತ್ಥ **ಅನಞ್ಞಪೋಸಿ**ನ್ತಿ ಅಞ್ಞಂ ಪೋಸೇತೀತಿ ಅಞ್ಞಪೋಸೀ, ನ ಅಞ್ಞಪೋಸೀ ಅನಞ್ಞಪೋಸೀ, ಅತ್ತನಾ ಪೋಸೇತಬ್ಬಸ್ಸ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಅಭಾವೇನ ಅದುತಿಯೋ, ಏಕಕೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನ ಥೇರಸ್ಸ ಸುಭರತಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಥೇರೋ ಹಿ ಕಾಯಪರಿಹಾರಿಕೇನ ಚೀವರೇನ ಕುಚ್ಛಿಪರಿಹಾರಿಕೇನ ಚ ಪಿಣ್ಡಪಾತೇನ ಅತ್ತಾನಮೇವ ಪೋಸೇನ್ತೋ ಪರಮಪ್ಪಿಚ್ಛೋ ಹುತ್ವಾ ವಿಹರತಿ, ಅಞ್ಞಂ ಞಾತಿಮಿತ್ತಾದೀಸು ಕಞ್ಚಿ ನ ಪೋಸೇತಿ ಕತ್ಥಚಿ ಅಲಗ್ಗಭಾವತೋ। ಅಥ ವಾ ಅಞ್ಞೇನ ಅಞ್ಞತರೇನ ಪೋಸೇತಬ್ಬತಾಯ ಅಭಾವತೋ ಅನಞ್ಞಪೋಸೀ। ಯೋ ಹಿ ಏಕಸ್ಮಿಂಯೇವ ಪಚ್ಚಯದಾಯಕೇ ಪಟಿಬದ್ಧಚತುಪಚ್ಚಯೋ ಸೋ ಅನಞ್ಞಪೋಸೀ ನಾಮ ನ ಹೋತಿ ಏಕಾಯತ್ತವುತ್ತಿತೋ । ಥೇರೋ ಪನ “ಯಥಾಪಿ ಭಮರೋ ಪುಪ್ಫ”ನ್ತಿ (ಧ॰ ಪ॰ ೪೯) ಗಾಥಾಯ ವುತ್ತನಯೇನ ಜಙ್ಘಾಬಲಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರನ್ತೋ ಕುಲೇಸು ನಿಚ್ಚನವೋ ಹುತ್ವಾ ಮಿಸ್ಸಕಭತ್ತೇನ ಯಾಪೇತಿ। ತಥಾ ಹಿ ನಂ ಭಗವಾ ಚನ್ದೂಪಮಪ್ಪಟಿಪದಾಯ ಥೋಮೇಸಿ। **ಅಞ್ಞಾತ**ನ್ತಿ ಅಭಿಞ್ಞಾತಂ, ಯಥಾಭುಚ್ಚಗುಣೇಹಿ ಪತ್ಥಟಯಸಂ, ತೇನೇವ ವಾ ಅನಞ್ಞಪೋಸಿಭಾವೇನ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛತಾಸನ್ತುಟ್ಠಿತಾಹಿ ಞಾತಂ। ಅಥ ವಾ

ಅಞ್ಞಾತನ್ತಿ ಸಬ್ಬಸೋ ಪಹೀನತಣ್ಹತಾಯ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಸಿಲೋಕನಿಕಾಮನಹೇತು ಅತ್ತಾನಂ ಜಾನಾಪನವಸೇನ ನ ಞಾತಂ। ಅವೀತತಣ್ಹೋ ಹಿ ಪಾಪಿಚ್ಛೋ ಕುಹಕತಾಯ ಸಮ್ಭಾವನಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಅತ್ತಾನಂ ಜಾನಾಪೇತಿ। **ದನ್ತ**ನ್ತಿ ಛಳಙ್ಗುಪೇಕ್ಖಾವಸೇನ ಇನ್ದ್ರಿಯೇಸು ಉತ್ತಮದಮನೇನ ದನ್ತಂ। **ಸಾರೇ ಪತಿಟ್ಠಿತ**ನ್ತಿ ವಿಮುತ್ತಿಸಾರೇ ಅವಟ್ಠಿತಂ, ಅಸೇಕ್ಖಸೀಲಕ್ಖನ್ಧಾದಿಕೇ ವಾ ಸೀಲಾದಿಸಾರೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಂ। **ಖೀಣಾಸವಂ ವನ್ತದೋಸ**ನ್ತಿ ಕಾಮಾಸವಾದೀನಂ ಚತುನ್ನಂ ಆಸವಾನಂ ಅನವಸೇಸಂ ಪಹೀನತ್ತಾ ಖೀಣಾಸವಂ। ತತೋ ಏವ ರಾಗಾದಿದೋಸಾನಂ ಸಬ್ಬಸೋ ವನ್ತತ್ತಾ ವನ್ತದೋಸಂ। **ತಮಹಂ ಬ್ರೂಮಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ**ನ್ತಿ ತಂ ಯಥಾವುತ್ತಗುಣಂ ಪರಮತ್ಥಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಅಹಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ್ತಿ ವದಾಮೀತಿ। ಇಧಾಪಿ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ದೇಸನಾನಾನತ್ತಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಛಟ್ಠಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಅಜಕಲಾಪಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭. ಸತ್ತಮೇ **ಪಾವಾಯ**ನ್ತಿ ಏವಂನಾಮಕೇ ಮಲ್ಲರಾಜೂನಂ ನಗರೇ। **ಅಜಕಲಾಪಕೇ ಚೇತಿಯೇ**ತಿ ಅಜಕಲಾಪಕೇನ ನಾಮ ಯಕ್ಖೇನ ಪರಿಗ್ಗಹಿತತ್ತಾ "ಅಜಕಲಾಪಕ"ನ್ತಿ ಲದ್ಧನಾಮೇ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಚಿತ್ತೀಕತಟ್ಠಾನೇ । ಸೋ ಕಿರ ಯಕ್ಖೋ ಅಜೇ ಕಲಾಪೇ ಕತ್ವಾ ಬನ್ಧನೇನ ಅಜಕೋಟ್ಠಾಸೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಬಲಿಂ ಪಟಿಚ್ಛತಿ, ನ ಅಞ್ಞಥಾ, ತಸ್ಮಾ "ಅಜಕಲಾಪಕೋ"ತಿ ಪಞ್ಞಾಯಿತ್ಥ। ಕೇಚಿ ಪನಾಹು - ಅಜಕೇ ವಿಯ ಸತ್ತೇ ಲಾಪೇತೀತಿ ಅಜಕಲಾಪಕೋತಿ। ತಸ್ಸ ಕಿರ ಸತ್ತಾ ಬಲಿಂ ಉಪನೇತ್ವಾ ಯದಾ ಅಜಸದ್ದಂ ಕತ್ವಾ ಬಲಿಂ ಉಪಹರನ್ತಿ, ತದಾ ಸೋ ತುಸ್ಸತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಅಜಕಲಾಪಕೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ। ಸೋ ಪನ ಯಕ್ಖೋ ಆನುಭಾವಸಮ್ಪನ್ನೋ ಕಕ್ಖಳೋ ಫರುಸೋ ತತ್ಥ ಚ ಸನ್ನಿಹಿತೋ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ಠಾನಂ ಮನುಸ್ಸಾ ಚಿತ್ತಿಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ಬಲಿಂ ಉಪಹರನ್ತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಅಜಕಲಾಪಕೇ ಚೇತಿಯೇ"ತಿ। **ಅಜಕಲಾಪಕಸ್ಸ ಯಕ್ಖಸ್ಸ ಭವನೇ**ತಿ ತಸ್ಸ ಯಕ್ಖಸ್ಸ ವಿಮಾನೇ।

ತದಾ ಕಿರ ಸತ್ಥಾ ತಂ ಯಕ್ಖಂ ದಮೇತುಕಾಮೋ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯೇ ಏಕೋ ಅದುತಿಯೋ ಪತ್ತಚೀವರಂ ಆದಾಯ ಅಜಕಲಾಪಕಸ್ಸ ಯಕ್ಖಸ್ಸ ಭವನದ್ವಾರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ತಸ್ಸ ದೋವಾರಿಕಂ ಭವನಪವಿಸನತ್ಥಾಯ ಯಾಚಿ। ಸೋ "ಕಕ್ಖಳೋ, ಭನ್ತೇ, ಅಜಕಲಾಪಕೋ ಯಕ್ಖೋ, ಸಮಣೋತಿ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತಿ ವಾ ಗಾರವಂ ನ ಕರೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ತುಮ್ಹೇ ಏವ ಜಾನಾಥ, ಮಯ್ಹಂ ಪನ ತಸ್ಸ ಅನಾರೋಚನಂ ನ ಯುತ್ತ"ನ್ತಿ ತಾವದೇವ ಯಕ್ಖಸಮಾಗಮಂ ಗತಸ್ಸ ಅಜಕಲಾಪಕಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ವಾತವೇಗೇನ ಅಗಮಾಸಿ। ಸತ್ಥಾ ಅನ್ತೋಭವನಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಅಜಕಲಾಪಕಸ್ಸ ನಿಸೀದನಮಣ್ಡಪೇ ಪಞ್ಞತ್ತಾಸನೇ ನಿಸೀದಿ। ಯಕ್ಖಸ್ಸ ಓರೋಧಾ ಸತ್ಥಾರಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ಅಟ್ಠಂಸು। ಸತ್ಥಾ ತಾಸಂ ಕಾಲಯುತ್ತಂ ಧಮ್ಮಿಂ ಕಥಂ ಕಥೇಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ಪಾವಾಯಂ ವಿಹರತಿ ಅಜಕಲಾಪಕೇ ಚೇತಿಯೇ ಅಜಕಲಾಪಕಸ್ಸ ಯಕ್ಖಸ್ಸ ಭವನೇ"ತಿ।

ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಸಾತಾಗಿರಹೇಮವತಾ ಅಜಕಲಾಪಕಸ್ಸ ಭವನಮತ್ಥಕೇನ ಯಕ್ಖಸಮಾಗಮಂ ಗಚ್ಛನ್ತಾ ಅತ್ತನೋ ಗಮನೇ ಅಸಮ್ಪಜ್ಜಮಾನೇ "ಕಿಂ ನು ಖೋ ಕಾರಣ"ನ್ತಿ ಆವಜ್ಜೇನ್ತಾ ಸತ್ಥಾರಂ ಅಜಕಲಾಪಕಸ್ಸ ಭವನೇ ನಿಸಿನ್ನಂ ದಿಸ್ವಾ ತತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ "ಮಯಂ, ಭನ್ತೇ, ಯಕ್ಖಸಮಾಗಮಂ ಗಮಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಆಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ಗತಾ ಯಕ್ಖಸನ್ನಿಪಾತೇ ಅಜಕಲಾಪಕಂ ದಿಸ್ವಾ ತುಟ್ಠಿಂ ಪವೇದಯಿಂಸು "ಲಾಭಾ ತೇ, ಆವುಸೋ, ಅಜಕಲಾಪಕ, ಯಸ್ಸ ತೇ ಭವನೇ ಸದೇವಕೇ ಲೋಕೇ ಅಗ್ಗಪುಗ್ಗಲೋ ಭಗವಾ ನಿಸಿನ್ನೋ, ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಪಯಿರುಪಾಸಸ್ಸು, ಧಮ್ಮಞ್ಚ ಸುಣಾಹೀ"ತಿ। ಸೋ ತೇಸಂ ಕಥಂ ಸುತ್ವಾ "ಇಮೇ ತಸ್ಸ ಮುಣ್ಡಕಸ್ಸ ಸಮಣಕಸ್ಸ ಮಮ ಭವನೇ ನಿಸಿನ್ನಭಾವಂ ಕಥೇನ್ತೀ"ತಿ ಕೋಧಾಭಿಭೂತೋ ಹುತ್ವಾ "ಅಜ್ಜ ಮಯ್ಹಂ ತೇನ ಸಮಣೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಸಙ್ಗಾಮೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಯಕ್ಖಸನ್ನಿಪಾತತೋ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ದಕ್ಖಿಣಂ ಪಾದಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಸಟ್ಠಿಯೋಜನಮತ್ತಂ ಪಬ್ಬತಕೂಟಂ ಅಕ್ಕಮಿ, ತಂ ಭಿಜ್ಜಿತ್ವಾ ದ್ವಿಧಾ ಅಹೋಸಿ। ಸೇಸಂ ಏತ್ಥ ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ ಆಳವಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯಂ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧.೨೪೬) ಆಗತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಅಜಕಲಾಪಕಸ್ಸ ಸಮಾಗಮೋ ಹಿ ಆಳವಕಸಮಾಗಮಸದಿಸೋವ ಠಪೇತ್ವಾ ಪಞ್ಹಕರಣಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಂ ಭವನತೋ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ನಿಕ್ಖಮನಂ ಪವೇಸನಞ್ಚ। ಅಜಕಲಾಪಕೋ ಹಿ ಆಗಚ್ಛನ್ತೋಯೇವ "ಏತೇಹಿಯೇವ ತಂ ಸಮಣಂ ಪಲಾಪೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವಾತಮಣ್ಡಲಾದಿಕೇ ನವವಸ್ಸೇ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ತೇಹಿ ಭಗವತೋ ಚಲನಮತ್ತಮ್ಪಿ ಕಾತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ನಾನಾವಿಧಪ್ಪಹರಣಹತ್ಥೇ ಅತಿವಿಯ ಭಯಾನಕರೂಪೇ ಭೂತಗಣೇ ನಿಮ್ಮಿನಿತ್ವಾ ತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಅನ್ತನ್ತೇನೇವ ಚರನ್ತೋ ಸಬ್ಬರತ್ತಿಂ ನಾನಪ್ಪಕಾರಂ ವಿಪ್ಪಕಾರಂ ಕತ್ವಾಪಿ ಭಗವತೋ ಕಿಞ್ಚಿ ಕೇಸಗ್ಗಮತ್ತಮ್ಪಿ ನಿಸಿನ್ನಟ್ಠಾನತೋ ಚಲನಂ ಕಾತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿ। ಕೇವಲಂ ಪನ "ಅಯಂ ಸಮಣೋ ಮಂ ಅನಾಪುಚ್ಛಾ ಮಯ್ಹಂ ಭವನಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ನಿಸೀದತೀ"ತಿ ಕೋಧವಸೇನ ಪಜ್ಜಲಿ। ಅಥಸ್ಸ ಭಗವಾ ಚಿತ್ತಪ್ಪವತ್ತಿಂ ಞತ್ವಾ "ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ನಾಮ ಚಣ್ಡಸ್ಸ ಕುಕ್ಕುರಸ್ಸ ನಾಸಾಯ ಪಿತ್ತಂ ಭಿನ್ದೇಯ್ಯ, ಏವಂ ಸೋ ಭಿಯ್ಯೋಸೋಮತ್ತಾಯ ಚಣ್ಡತರೋ ಅಸ್ಸ, ಏವಮೇವಾಯಂ ಯಕ್ಖೋ ಮಯಿ ಇಧ ನಿಸಿನ್ನೇ ಚಿತ್ತಂ ಪದೂಸೇತಿ, ಯಂನೂನಾಹಂ ಬಹಿ ನಿಕ್ಖಮೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ಸಯಮೇವ ಭವನತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಅಬ್ಭೋಕಾಸೇ ನಿಸೀದಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ – "**ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಭಗವಾ ರತ್ತನ್ಧಕಾರತಿಮಿಸಾಯಂ ಅಬ್ಭೋಕಾಸೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಹೋತೀ**"ತಿ।

ತತ್ಥ **ರತ್ತನ್ಧಕಾರತಿಮಿಸಾಯ**ನ್ತಿ ರತ್ತಿಯಂ ಅನ್ಧಕರಣತಮಸಿ, ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣುಪ್ಪತ್ತಿವಿರಹಿತೇ ಬಹಲನ್ಧಕಾರೇತಿ ಅತ್ಥೋ। ಚತುರಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತೋ ಕಿರ ತದಾ ಅನ್ಧಕಾರೋ ಪವತ್ತೀತಿ। **ದೇವೋ**ತಿ ಮೇಘೋ ಏಕಮೇಕಂ ಫುಸಿತಕಂ ಉದಕಬಿನ್ದುಂ ಪಾತೇತಿ। ಅಥ ಯಕ್ಖೋ "ಇಮಿನಾ ಸದ್ದೇನ ತಾಸೇತ್ವಾ ಇಮಂ ಸಮಣಂ ಪಲಾಪೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಭಗವತೋ ಸಮೀಪಂ ಗನ್ತ್ವಾ "ಅಕ್ಕುಲೋ"ತಿಆದಿನಾ ತಂ ಭಿಂಸನಂ ಅಕಾಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ಅಥ ಖೋ ಅಜಕಲಾಪಕೋ"**ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ **ಭಯ**ನ್ತಿ ಚಿತ್ತುತ್ರಾಸಂ, **ಛಮ್ಭಿತತ್ತ**ನ್ತಿ ಊರುತ್ಥಮ್ಭಕಸರೀರಸ್ಸ ಛಮ್ಭಿತಭಾವಂ। **ಲೋಮಹಂಸ**ನ್ತಿ ಲೋಮಾನಂ ಪಹಟ್ಠಭಾವಂ, ತೀಹಿಪಿ ಪದೇಹಿ ಭಯುಪ್ಪತ್ತಿಮೇವ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಉಪಸಙ್ಕಮೀ**ತಿ ಕಸ್ಮಾ ಪನಾಯಂ ಏವಮಧಿಪ್ಪಾಯೋ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ, ನನು ಪುಬ್ಬೇ ಅತ್ತನಾ ಕಾತಬ್ಬಂ ವಿಪ್ಪಕಾರಂ ಅಕಾಸೀತಿ? ಸಚ್ಚಮಕಾಸಿ, ತಂ ಪನೇಸ "ಅನ್ತೋಭವನೇ ಖೇಮಟ್ಠಾನೇ ಥಿರಭೂಮಿಯಂ ಠಿತಸ್ಸ ನ ಕಿಞ್ಚಿ ಕಾತುಂ ಅಸಕ್ಖಿ, ಇದಾನಿ ಬಹಿ ಠಿತಂ ಏವಂ ಭಿಂಸಾಪೇತ್ವಾ ಪಲಾಪೇತುಂ ಸಕ್ಕಾ"ತಿ ಮಞ್ಞಮಾನೋ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ। ಅಯಞ್ಹಿ ಯಕ್ಖೋ ಅತ್ತನೋ ಭವನಂ "ಥಿರಭೂಮೀ"ತಿ ಮಞ್ಞತಿ, "ತತ್ಥ ಠಿತತ್ತಾ ಅಯಂ ಸಮಣೋ ನ ಭಾಯತೀ"ತಿ ಚ।

ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ "ಅಕ್ಕುಲೋ ಪಕ್ಕುಲೋ"ತಿ ಅಕ್ಕುಲಪಕ್ಕುಲಿಕಂ ಅಕಾಸೀತಿ ತಯೋ ವಾರೇ "ಅಕ್ಕುಲೋ ಪಕ್ಕುಲೋ"ತಿ ಭಿಂಸಾಪೇತುಕಾಮತಾಯ ಏವರೂಪಂ ಸದ್ದಂ ಅಕಾಸಿ। ಅನುಕರಣಸದ್ದೋ ಹಿ ಅಯಂ। ತದಾ ಹಿ ಸೋ ಯಕ್ಖೋ ಸಿನೇರುಂ ಉಕ್ಖಿಪನ್ತೋ ವಿಯ ಮಹಾಪಥವಿಂ ಪರಿವತ್ತೇನ್ತೋ ವಿಯ ಚ ಮಹತಾ ಉಸ್ಸಾಹೇನ ಅಸನಿಸತಸದ್ದಸಙ್ಘಾಟಂ ವಿಯ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಪುಞ್ಜೀಕತಂ ಹುತ್ವಾ ವಿನಿಚ್ಛರನ್ತಂ ದಿಸಾಗಜಾನಂ ಹತ್ಥಿಗಜ್ಜಿತಂ, ಕೇಸರಸೀಹಾನಂ ಸೀಹನಿನ್ನಾದಂ , ಯಕ್ಖಾನಂ ಹಿಂಕಾರಸದ್ದಂ, ಭೂತಾನಂ ಅಟ್ಟಹಾಸಂ, ಅಸುರಾನಂ ಅಪ್ಫೋಟನಘೋಸಂ , ಇನ್ದಸ್ಸ ದೇವರಞ್ಞೋ ವಜಿರನಿಗ್ಘಾತನಿಗ್ಘೋಸಂ, ಅತ್ತನೋ ಗಮ್ಭೀರತಾಯ ವಿಪ್ಫಾರಿಕತಾಯ ಭಯಾನಕತಾಯ ಚ ಅವಸೇಸಸದ್ದಂ ಅವಹಸನ್ತಮಿವ ಅಭಿಭವನ್ತಮಿವ ಚ ಕಪ್ಪವುಟ್ಠಾನಮಹಾವಾತಮಣ್ಡಲಿಕಾಯ ವಿನಿಗ್ಘೋಸಂ ಪುಥುಜ್ಜನಾನಂ ಹದಯಂ ಫಾಲೇನ್ತಂ ವಿಯ ಮಹನ್ತಂ ಪಟಿಭಯನಿಗ್ಘೋಸಂ ಅಬ್ಯತ್ತಕ್ಖರಂ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಅತ್ತನೋ ಯಕ್ಖಗಜ್ಜಿತಂ ಗಜ್ಜಿ "ಏತೇನ ಇಮಂ ಸಮಣಂ ಭಿಂಸಾಪೇತ್ವಾ ಪಲಾಪೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ಯಂ ಯಂ ನಿಚ್ಛರತಿ, ತೇನ ತೇನ ಪಬ್ಬತಾ ಪಪಟಿಕಂ ಮುಞ್ಚಿಂಸು, ವನಪ್ಪತಿಜೇಟ್ಠಕೇ ಉಪಾದಾಯ ಸಬ್ಬೇಸು ರುಕ್ಖಲತಾಗುಮ್ಬೇಸು ಪತ್ತಫಲಪುಪ್ಫಾನಿ ಸೀದಯಿಂಸು, ತಿಯೋಜನಸಹಸ್ಸವಿತ್ಥತೋಪಿ ಹಿಮವನ್ತಪಬ್ಬತರಾಜಾ ಸಙ್ಕಮ್ಪಿ ಸಮ್ಪಕಮ್ಪಿ ಸಮ್ಪವೇಧಿ, ಭುಮ್ಮದೇವತಾ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ದೇವತಾನಮ್ಪಿ ಅಹುದೇವ ಭಯಂ ಛಮ್ಭಿತತ್ತಂ ಲೋಮಹಂಸೋ, ಪಗೇವ ಮನುಸ್ಸಾನಂ। ಅಞ್ಞೇಸಞ್ಚ ಅಪದದ್ವಿಪದಚತುಪ್ಪದಾನಂ ಮಹಾಪಥವಿಯಾ ಉನ್ದ್ರಿಯನಕಾಲೋ ವಿಯ ಮಹತೀ ವಿಭಿಂಸನಕಾ ಅಹೋಸಿ, ಸಕಲಸ್ಮಿಂ ಜಮ್ಬುದೀಪತಲೇ ಮಹನ್ತಂ ಕೋಲಾಹಲಂ ಉದಪಾದಿ। ಭಗವಾ ಪನ ತಂ ಸದ್ದಂ "ಕಿಮೀ"ತಿ ಅಮಞ್ಞಮಾನೋ ನಿಚ್ಚಲೋ ನಿಸೀದಿ, "ಮಾ ಕಸ್ಸಚಿ ಇಮಿನಾ ಅನ್ತರಾಯೋ ಹೋತೂ"ತಿ ಅಧಿಟ್ಠಾಸಿ।

ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಸೋ ಸದ್ದೋ "ಅಕ್ಕುಲ ಪಕ್ಕುಲ" ಇತಿ ಇಮಿನಾ ಆಕಾರೇನ ಸತ್ತಾನಂ ಸೋತಪಥಂ ಅಗಮಾಸಿ, ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಸ ಅನುಕರಣವಸೇನ "ಅಕ್ಕುಲೋ ಪಕ್ಕುಲೋ"ತಿ, ಯಕ್ಖಸ್ಸ ಚ ತಸ್ಸಂ ನಿಗ್ಘೋಸನಿಚ್ಛಾರಣಾಯಂ ಅಕ್ಕುಲಪಕ್ಕುಲಕರಣಂ ಅತ್ಥೀತಿ ಕತ್ವಾ "ಅಕ್ಕುಲಪಕ್ಕುಲಿಕಂ ಅಕಾಸೀ"ತಿ ಸಙ್ಗಹಂ ಆರೋಪಯಿಂಸು। ಕೇಚಿ ಪನ "ಆಕುಲಬ್ಯಾಕುಲ ಇತಿ ಪದದ್ವಯಸ್ಸ ಪರಿಯಾಯಾಭಿಧಾನವಸೇನ ಅಕ್ಕುಲೋ ಬಕ್ಕುಲೋತಿ ಅಯಂ ಸದ್ದೋ ವುತ್ತೋ"ತಿ ವದನ್ತಿ ಯಥಾ "ಏಕಂ ಏಕಕ"ನ್ತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಏಕವಾರಂ ಜಾತೋ ಪಠಮುಪ್ಪತ್ತಿವಸೇನೇವ ನಿಬ್ಬತ್ತತ್ತಾ ಆಕುಲೋತಿ ಆದಿಅತ್ಥೋ ಆಕಾರೋ, ತಸ್ಸ ಚ ಕಕಾರಾಗಮಂ ಕತ್ವಾ ರಸ್ಸತ್ತಂ ಕತನ್ತಿ। ದ್ವೇ ವಾರೇ ಪನ ಜಾತೋ ಬಕ್ಕುಲೋ, ಕುಲಸದ್ದೋ ಚೇತ್ಥ ಜಾತಿಪರಿಯಾಯೋ ಕೋಲಂಕೋಲೋತಿಆದೀಸು ವಿಯ। ವುತ್ತಅಧಿಪ್ಪಾಯಾನುವಿಧಾಯೀ ಚ ಸದ್ದಪ್ಪಯೋಗೋತಿ ಪಠಮೇನ ಪದೇನ ಜಲಾಬುಜಸೀಹಬ್ಯಗ್ಘಾದಯೋ, ದುತಿಯೇನ ಅಣ್ಡಜಆಸೀವಿಸಕಣ್ಹಸಪ್ಪಾದಯೋ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸೀಹಾದಿಕೋ ವಿಯ ಆಸೀವಿಸಾದಿಕೋ ವಿಯ ಚ "ಅಹಂ ತೇ ಜೀವಿತಹಾರಕೋ"ತಿ ಇಮಂ ಅತ್ಥಂ ಯಕ್ಖೋ ಪದದ್ವಯೇನ ದಸ್ಸೇತೀತಿ ಅಞ್ಞೇ। ಅಪರೇ ಪನ "ಅಕ್ಖುಲೋ ಭಕ್ಖುಲೋ"ತಿ ಪಾಳಿಂ ವತ್ವಾ "ಅಕ್ಖೇತುಂ ಖೇಪೇತುಂ ವಿನಾಸೇತುಂ ಉಲತಿ ಪವತ್ತೇತೀತಿ ಅಕ್ಖುಲೋ, ಭಕ್ಖಿತುಂ ಖಾದಿತುಂ ಉಲತೀತಿ ಭಕ್ಖುಲೋ। ಕೋ ಪನೇಸೋ? ಯಕ್ಖರಕ್ಖಸಪಿಸಾಚಸೀಹಬ್ಯಗ್ಘಾದೀಸು ಅಞ್ಞತರೋ ಯೋ ಕೋಚಿ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಅನತ್ಥಾವಹೋ"ತಿ ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ವದನ್ತಿ। ಇಧಾಪಿ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಯೋಜನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಏಸೋ ತೇ, ಸಮಣ, ಪಿಸಾಚೋತಿ "ಅಮ್ಭೋ, ಸಮಣ, ತವ ಪಿಸಿತಾಸನೋ ಪಿಸಾಚೋ ಉಪಟ್ಠಿತೋ"ತಿ ಮಹನ್ತಂ ಭೇರವರೂಪಂ ಅಭಿನಿಮ್ಮಿನಿತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಪುರತೋ ಠತ್ವಾ ಅತ್ತಾನಂ ಸನ್ಧಾಯ ಯಕ್ಖೋ ವದತಿ।

ಏತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾತಿ ಏತಂ ತೇನ ಯಕ್ಖೇನ ಕಾಯವಾಚಾಹಿ ಪವತ್ತಿಯಮಾನಂ ವಿಪ್ಪಕಾರಂ। ತೇನ ಚ ಅತ್ತನೋ ಅನಭಿಭವನೀಯಸ್ಸ ಹೇತುಭೂತಂ ಲೋಕಧಮ್ಮೇಸು ನಿರುಪಕ್ಕಿಲೇಸತಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರತೋ ವಿದಿತ್ವಾ। **ತಾಯಂ ವೇಲಾಯ**ನ್ತಿ ತಸ್ಸಂ ವಿಪ್ಪಕಾರಕರಣವೇಲಾಯಂ। **ಇಮಂ ಉದಾನ**ನ್ತಿ ತಂ ವಿಪ್ಪಕಾರಂ ಅಗಣೇತ್ವಾ ಅಸ್ಸ ಅಗಣನಹೇತುಭೂತಂ ಧಮ್ಮಾನುಭಾವದೀಪಕಂ ಇಮಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ।

ತತ್ಥ **ಯದಾ ಸಕೇಸು ಧಮ್ಮೇಸೂ**ತಿ ಯಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಸಕಅತ್ತಭಾವಸಙ್ಖಾತೇಸು ಪಞ್ಚಸು ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಧಮ್ಮೇಸು। **ಪಾರಗೂ**ತಿ ಪರಿಞ್ಞಾಭಿಸಮಯಪಾರಿಪೂರಿವಸೇನ ಪಾರಙ್ಗತೋ, ತತೋಯೇವ ತೇಸಂ ಹೇತುಭೂತೇ ಸಮುದಯೇ, ತದಪ್ಪವತ್ತಿಲಕ್ಖಣೇ ನಿರೋಧೇ, ನಿರೋಧಗಾಮಿನಿಯಾ ಪಟಿಪದಾಯ ಚ ಪಹಾನಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಭಾವನಾಭಿಸಮಯಪಾರಿಪೂರಿವಸೇನ ಪಾರಗತೋ। **ಹೋತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ**ತಿ ಏವಂ ಸಬ್ಬಸೋ ಬಾಹಿತಪಾಪತ್ತಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ನಾಮ ಹೋತಿ, ಸಬ್ಬಸೋ ಸಕಅತ್ತಭಾವಾವಬೋಧನೇಪಿ ಚತುಸಚ್ಚಾಭಿಸಮಯೋ ಹೋತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ - "ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಬ್ಯಾಮಮತ್ತೇ ಕಳೇವರೇ ಸಸಞ್ಞಿಮ್ಹಿ ಸಮನಕೇ ಲೋಕಞ್ಚ ಲೋಕಸಮುದಯಞ್ಚ ಪಞ್ಞಪೇಮೀ"ತಿಆದಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೧೦೭; ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೪೫)। ಅಥ ವಾ **ಸಕೇಸು ಧಮ್ಮೇಸೂ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಧಮ್ಮೇಸು, ಅತ್ತನೋ ಧಮ್ಮಾ ನಾಮ ಅತ್ಥಕಾಮಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಸೀಲಾದಿಧಮ್ಮಾ। ಸೀಲಸಮಾಧಿಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಆದಯೋ ಹಿ ವೋದಾನಧಮ್ಮಾ ಏಕನ್ತಹಿತಸುಖಸಮ್ಪಾದನೇನ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಧಮ್ಮಾ ನಾಮ, ನ ಅನತ್ಥಾವಹಾ ಸಂಕಿಲೇಸಧಮ್ಮಾ ವಿಯ ಅಸಕಧಮ್ಮಾ। **ಪಾರಗೂ**ತಿ ತೇಸಂ ಸೀಲಾದೀನಂ ಪಾರಿಪೂರಿಯಾ ಪಾರಂ ಪರಿಯನ್ತಂ ಗತೋ।

ತತ್ಥ ಸೀಲಂ ತಾವ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರವಸೇನ ದುವಿಧಂ। ತೇಸು ಲೋಕಿಯಂ ಪುಬ್ಬಭಾಗಸೀಲಂ। ತಂ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರಾದಿವಸೇನ ಚತುಬ್ಬಿಧಂ, ವಿತ್ಥಾರತೋ ಪನ ಅನೇಕಪ್ಪಭೇದಂ। ಲೋಕುತ್ತರಂ ಮಗ್ಗಫಲವಸೇನ ದುವಿಧಂ, ಅತ್ಥತೋ ಸಮ್ಮಾವಾಚಾಸಮ್ಮಾಕಮ್ಮನ್ತಸಮ್ಮಾಆಜೀವಾ। ಯಥಾ ಚ ಸೀಲಂ, ತಥಾ ಸಮಾಧಿಪಞ್ಞಾ ಚ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರವಸೇನ ದುವಿಧಾ। ತತ್ಥ ಲೋಕಿಯಸಮಾಧಿ ಸಹ ಉಪಚಾರೇನ ಅಟ್ಠ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ, ಲೋಕುತ್ತರಸಮಾಧಿ ಮಗ್ಗಪರಿಯಾಪನ್ನೋ । ಪಞ್ಞಾಪಿ ಲೋಕಿಯಾ ಸುತಮಯಾ, ಚಿನ್ತಾಮಯಾ, ಭಾವನಾಮಯಾ ಚ ಸಾಸವಾ, ಲೋಕುತ್ತರಾ ಪನ

ಮಗ್ಗಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಫಲಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಚ। ವಿಮುತ್ತಿ ನಾಮ ಫಲವಿಮುತ್ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಚ, ತಸ್ಮಾ ಸಾ ಲೋಕುತ್ತರಾವ। ವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನಂ ಲೋಕಿಯಮೇವ, ತಂ ಏಕೂನವೀಸತಿವಿಧಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣಭಾವತೋ। ಏವಂ ಏತೇಸಂ ಸೀಲಾದಿಧಮ್ಮಾನಂ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಾನೇ ಅರಹತ್ತಫಲಾಧಿಗಮೇನ ಅನವಸೇಸತೋ ನಿಬ್ಬತ್ತಪಾರಿಪೂರಿಯಾ ಪಾರಂ ಪರಿಯನ್ತಂ ಗತೋತಿ **ಸಕೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಪಾರಗೂ**।

ಅಥ ವಾ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಾಧಿಗಮೇನ ಸೀಲಸ್ಮಿಂ ಪಾರಗೂ। ಸೋ ಹಿ "ಸೀಲೇಸು ಪರಿಪೂರಕಾರೀ"ತಿ ವುತ್ತೋ, ಸೋತಾಪನ್ನಗ್ಗಹಣೇನೇವ ಚೇತ್ಥ ಸಕದಾಗಾಮೀಪಿ ಗಹಿತೋ ಹೋತಿ। ಅನಾಗಾಮಿಫಲಾಧಿಗಮೇನ ಸಮಾಧಿಸ್ಮಿಂ ಪಾರಗೂ। ಸೋ ಹಿ "ಸಮಾಧಿಸ್ಮಿಂ ಪರಿಪೂರಕಾರೀ"ತಿ ವುತ್ತೋ। ಅರಹತ್ತಫಲಾಧಿಗಮೇನ ಇತರೇಸು ತೀಸು ಪಾರಗೂ। ಅರಹಾ ಹಿ ಪಞ್ಞಾವೇಪುಲ್ಲಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಅಗ್ಗಭೂತಾಯ ಅಕುಪ್ಪಾಯ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಯಾ ಅಧಿಗತತ್ತಾ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣಸ್ಸ ಚ ಪರಿಯೋಸಾನಗಮನತೋ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನೇಸು ಪಾರಗೂ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಸಬ್ಬಥಾಪಿ ಚತೂಸು ಅರಿಯಸಚ್ಚೇಸು ಚತುಮಗ್ಗವಸೇನ ಪರಿಞ್ಞಾದಿಸೋಳಸವಿಧಾಯ ಕಿಚ್ಚನಿಪ್ಫತ್ತಿಯಾ ಯಥಾವುತ್ತೇಸು ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಸಕೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಪಾರಗತೋ।

ಹೋತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತಿ ತದಾ ಸೋ ಬಾಹಿತಪಾಪಧಮ್ಮತಾಯ ಪರಮತ್ಥಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಹೋತಿ। **ಅಥ ಏತಂ ಪಿಸಾಚಞ್ಚ, ಪಕ್ಕುಲಞ್ಚಾತಿವತ್ತತೀ**ತಿ ತತೋ ಯಥಾವುತ್ತಪಾರಗಮನತೋ ಅಥ ಪಚ್ಛಾ, ಅಜಕಲಾಪಕ, ಏತಂ ತಯಾ ದಸ್ಸಿತಂ ಪಿಸಿತಾಸನತ್ಥಮಾಗತಂ ಪಿಸಾಚಂ ಭಯಜನನತ್ಥಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪಿತಂ ಅಕ್ಕುಲಪಕ್ಕುಲಿಕಞ್ಚ ಅತಿವತ್ತತಿ, ಅತಿಕ್ಕಮತಿ, ಅಭಿಭವತಿ, ತಂ ನ ಭಾಯತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅಯಮ್ಪಿ ಗಾಥಾ ಅರಹತ್ತಮೇವ ಉಲ್ಲಪಿತ್ವಾ ಕಥಿತಾ। ಅಥ ಅಜಕಲಾಪಕೋ ಅತ್ತನಾ ಕತೇನ ತಥಾರೂಪೇನಪಿ ಪಟಿಭಯರೂಪೇನ ವಿಭಿಂಸನೇನ ಅಕಮ್ಪನೀಯಸ್ಸ ಭಗವತೋ ತಂ ತಾದಿಭಾವಂ ದಿಸ್ವಾ "ಅಹೋ ಅಚ್ಛರಿಯಮನುಸ್ಸೋವತಾಯ"ನ್ತಿ ಪಸನ್ನಮಾನಸೋ ಪೋಥುಜ್ಜನಿಕಾಯ ಸದ್ಧಾಯ ಅತ್ತನಿ ನಿವಿಟ್ಠಭಾವಂ ವಿಭಾವೇನ್ತೋ ಸತ್ಥು ಸಮ್ಮುಖಾ ಉಪಾಸಕತ್ತಂ ಪವೇದೇಸಿ।

ಸತ್ತಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಸಙ್ಗಾಮಜಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮. ಅಟ್ಠಮೇ **ಸಙ್ಗಾಮಜೀ**ತಿ ಏವಂನಾಮೋ। ಅಯಞ್ಹಿ ಆಯಸ್ಮಾ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ಅಞ್ಞತರಸ್ಸ ಮಹಾವಿಭವಸ್ಸ ಸೇಟ್ಠಿನೋ ಪುತ್ತೋ, ವಯಪ್ಪತ್ತಕಾಲೇ ಮಾತಾಪಿತೂಹಿ ಪತಿರೂಪೇನ ದಾರೇನ ನಿಯೋಜೇತ್ವಾ ಸಾಪತೇಯ್ಯಂ ನಿಯ್ಯಾತೇತ್ವಾ ಘರಬನ್ಧನೇನ ಬದ್ಧೋ ಹೋತಿ। ಸೋ ಏಕದಿವಸಂ ಸಾವತ್ಥಿವಾಸಿನೋ ಉಪಾಸಕೇ ಪುಬ್ಬಣ್ಹಸಮಯಂ ದಾನಂ ದತ್ವಾ ಸೀಲಂ ಸಮಾದಿಯಿತ್ವಾ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯೇ ಸುದ್ಧವತ್ಥೇ ಸುದ್ಧುತ್ತರಾಸಙ್ಗೇ ಗನ್ಧಮಾಲಾದಿಹತ್ಥೇ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನತ್ಥಂ ಜೇತವನಾಭಿಮುಖೇ ಗಚ್ಛನ್ತೇ ದಿಸ್ವಾ "ಕತ್ಥ ತುಮ್ಹೇ ಗಚ್ಛಥಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ "ಧಮ್ಮಸ್ಸವನತ್ಥಂ ಜೇತವನೇ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕ"ನ್ತಿ ವುತ್ತೇ "ತೇನ ಹಿ ಅಹಮ್ಪಿ ಗಮಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಜೇತವನಂ ಅಗಮಾಸಿ। ತೇನ ಚ ಸಮಯೇನ ಭಗವಾ ಕಞ್ಚನಗುಹಾಯಂ ಸೀಹನಾದಂ ನದನ್ತೋ ಕೇಸರಸೀಹೋ ವಿಯ ಸದ್ಧಮ್ಮಮಣ್ಡಪೇ ಪಞ್ಞತ್ತವರಬುದ್ಧಾಸನೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಚತುಪರಿಸಮಜ್ಝೇ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ।

ಅಥ ಖೋ ತೇ ಉಪಾಸಕಾ ಭಗವನ್ತಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿಂಸು, ಸಙ್ಗಾಮಜಿಪಿ ಕುಲಪುತ್ತೋ ತಸ್ಸಾ ಪರಿಸಾಯ ಪರಿಯನ್ತೇ ಧಮ್ಮಂ ಸುಣನ್ತೋ ನಿಸೀದಿ। ಭಗವಾ ಅನುಪುಬ್ಬಿಕಥಂ ಕಥೇತ್ವಾ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಪಕಾಸೇಸಿ, ಸಚ್ಚಪರಿಯೋಸಾನೇ ಅನೇಕೇಸಂ ಪಾಣಸಹಸ್ಸಾನಂ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಅಹೋಸಿ। ಸಙ್ಗಾಮಜಿಪಿ ಕುಲಪುತ್ತೋ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಂ ಪತ್ವಾ ಪರಿಸಾಯ

ವುಟ್ಠಿತಾಯ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಯಾಚಿ "ಪಬ್ಬಾಜೇಥ ಮಂ ಭಗವಾ"ತಿ। "ಅನುಞ್ಞಾತೋಸಿ ಪನ ತ್ವಂ ಮಾತಾಪಿತೂಹಿ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯಾ"ತಿ? "ನಾಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಅನುಞ್ಞಾತೋ"ತಿ। "ನ ಖೋ, ಸಙ್ಗಾಮಜಿ, ತಥಾಗತಾ ಮಾತಾಪಿತೂಹಿ ಅನನುಞ್ಞಾತಂ ಪುತ್ತಂ ಪಬ್ಬಾಜೇನ್ತೀ"ತಿ। "ಸೋಹಂ, ಭನ್ತೇ, ತಥಾ ಕರಿಸ್ಸಾಮಿ, ಯಥಾ ಮಂ ಮಾತಾಪಿತರೋ ಪಬ್ಬಜಿತುಂ ಅನುಜಾನನ್ತೀ"ತಿ। ಸೋ ಭಗವನ್ತಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ಮಾತಾಪಿತರೋ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ, "ಅಮ್ಮತಾತಾ, ಅನುಜಾನಾಥ ಮಂ ಪಬ್ಬಜಿತು"ನ್ತಿ ಆಹ। ತತೋ ಪರಂ ರಟ್ಠಪಾಲಸುತ್ತೇ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೨೯೩ ಆದಯೋ) ಆಗತನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಅಥ ಸೋ "ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಅತ್ತಾನಂ ದಸ್ಸೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಪಟಿಞ್ಞಂ ದತ್ವಾ ಅನುಞ್ಞಾತೋ ಮಾತಾಪಿತೂಹಿ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಯಾಚಿ। ಅಲತ್ಥ ಖೋ ಚ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಉಪಸಮ್ಪದಞ್ಚ, ಅಚಿರೂಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ ಪನ ಸೋ ಉಪರಿಮಗ್ಗತ್ಥಾಯ ಘಟೇನ್ತೋ ವಾಯಮನ್ತೋ ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಂ ಅರಞ್ಞಾವಾಸೇ ವಸ್ಸಂ ವಸಿತ್ವಾ ಛಳಭಿಞ್ಞೋ ಹುತ್ವಾ ವುತ್ಥವಸ್ಸೋ ಭಗವನ್ತಂ ದಸ್ಸನಾಯ ಮಾತಾಪಿತೂನಞ್ಚ ಪಟಿಸ್ಸವಮೋಚನತ್ಥಂ ಸಾವತ್ಥಿಂ ಅಗಮಾಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "**ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಆಯಸ್ಮಾ ಸಙ್ಗಾಮಜಿ ಸಾವತ್ಥಿಂ ಅನುಪ್ಪತ್ತೋ ಹೋತೀ**"ತಿ।

ಸೋ ಹಾಯಸ್ಮಾ ಧುರಗಾಮೇ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಪಟಿಕ್ಕನ್ತೋ ಜೇತವನಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಭಗವತಾ ಸದ್ಧಿಂ ಕತಪಟಿಸನ್ಥಾರೋ ಅಞ್ಞಂ ಬ್ಯಾಕರಿತ್ವಾ ಪುನ ಭಗವನ್ತಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಂ ರುಕ್ಖಮೂಲೇ ದಿವಾವಿಹಾರಂ ನಿಸೀದಿ। ಅಥಸ್ಸ ಮಾತಾಪಿತರೋ ಞಾತಿಮಿತ್ತಾ ಚಸ್ಸ ಆಗಮನಂ ಸುತ್ವಾ, "ಸಙ್ಗಾಮಜಿ, ಕಿರ ಇಧಾಗತೋ"ತಿ ಹಟ್ಠತುಟ್ಠಾ ತುರಿತತುರಿತಾ ವಿಹಾರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಪರಿಯೇಸನ್ತಾ ನಂ ತತ್ಥ ನಿಸಿನ್ನಂ ದಿಸ್ವಾ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪಟಿಸನ್ಥಾರಂ ಕತ್ವಾ "ಮಾ ಅಪುತ್ತಕಂ ಸಾಪತೇಯ್ಯಂ ರಾಜಾನೋ ಹರೇಯ್ಯುಂ, ಅಪ್ಪಿಯಾ ದಾಯಾದಾ ವಾ ಗಣ್ಹೇಯ್ಯುಂ, ನಾಲಂ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ, ಏಹಿ, ತಾತ, ವಿಬ್ಭಮಾ"ತಿ ಯಾಚಿಂಸು। ತಂ ಸುತ್ವಾ ಥೇರೋ "ಇಮೇ ಮಯ್ಹಂ ಕಾಮೇಹಿ ಅನತ್ಥಿಕಭಾವಂ ನ ಜಾನನ್ತಿ, ಗೂಥಧಾರೀ ವಿಯ ಗೂಥಪಿಣ್ಡೇ ಕಾಮೇಸುಯೇವ ಅಲ್ಲೀಯನಂ ಇಚ್ಛನ್ತಿ, ನಯಿಮೇ ಸಕ್ಕಾ ಧಮ್ಮಕಥಾಯ ಸಞ್ಞಾಪೇತು"ನ್ತಿ ಅಸ್ಸುಣನ್ತೋ ವಿಯ ನಿಸೀದಿ। ತೇ ನಾನಪ್ಪಕಾರಂ ಯಾಚಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ವಚನಂ ಅಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಘರಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಪುತ್ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ತಸ್ಸ ಭರಿಯಂ ಸಪರಿವಾರಂ ಉಯ್ಯೋಜೇಸುಂ "ಮಯಂ ನಾನಪ್ಪಕಾರಂ ತಂ ಯಾಚನ್ತಾಪಿ ತಸ್ಸ ಮನಂ ಅಲಭಿತ್ವಾ ಆಗತಾ, ಗಚ್ಛ ತ್ವಂ, ಭದ್ದೇ, ತವ ಭತ್ತಾರಂ ಪುತ್ತಸನ್ದಸ್ಸನೇನ ಯಾಚಿತ್ವಾ ಸಞ್ಞಾಪೇಹೀ"ತಿ। ತಾಯ ಕಿರ ಆಪನ್ನಸತ್ತಾಯ ಅಯಮಾಯಸ್ಮಾ ಪಬ್ಬಜಿತೋ। ಸಾ "ಸಾಧೂ"ತಿ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತ್ವಾ ದಾರಕಮಾದಾಯ ಮಹತಾ ಪರಿವಾರೇನ ಜೇತವನಂ ಅಗಮಾಸಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ - "**ಅಸ್ಸೋಸಿ ಖೋ ಆಯಸ್ಮತೋ ಸಙ್ಗಾಮಜಿಸ್ಸಾ**"ತಿಆದಿ।

ತತ್ಥ **ಪುರಾಣದುತಿಯಿಕಾ**ತಿ ಪುಬ್ಬೇ ಗಿಹಿಕಾಲೇ ಪಾದಪರಿಚರಣವಸೇನ ದುತಿಯಿಕಾ, ಭರಿಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಯ್ಯೋ**ತಿ "ಅಯ್ಯಪುತ್ತೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ಅನುಚ್ಛವಿಕವೋಹಾರೇನ ವದತಿ। **ಕಿರಾ**ತಿ ಅನುಸ್ಸವನತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ, ತಸ್ಸ ಅನುಪ್ಪತ್ತೋ ಕಿರಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಖುದ್ದಪುತ್ತಞ್ಹಿ ಸಮಣ, ಪೋಸ ಮ**ನ್ತಿ ಆಪನ್ನಸತ್ತಮೇವ ಮಂ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತೋ, ಸಾಹಂ ಏತರಹಿ ಖುದ್ದಪುತ್ತಾ, ತಾದಿಸಂ ಮಂ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾವ ತವ ಸಮಣಧಮ್ಮಕರಣಂ ಅಯುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ, ಸಮಣ, ಪುತ್ತದುತಿಯಂ ಮಂ ಘಾಸಚ್ಛಾದನಾದೀಹಿ ಭರಸ್ಸೂತಿ। ಆಯಸ್ಮಾ ಪನ, ಸಙ್ಗಾಮಜಿ, ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ತಂ ನೇವ ಓಲೋಕೇತಿ, ನಾಪಿ ಆಲಪತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "**ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಆಯಸ್ಮಾ ಸಙ್ಗಾಮಜಿ ತುಣ್ಹೀ ಅಹೋಸೀ**"ತಿ।

ಸಾ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ತಥೇವ ವತ್ವಾ ತುಣ್ಹೀಭೂತಮೇವ ತಂ ದಿಸ್ವಾ "ಪುರಿಸಾ ನಾಮ ಭರಿಯಾಸು ನಿರಪೇಕ್ಖಾಪಿ ಪುತ್ತೇಸು ಸಾಪೇಕ್ಖಾ ಹೋನ್ತಿ, ಪುತ್ತಸಿನೇಹೋ ಪಿತು ಅಟ್ಠಿಮಿಞ್ಜಂ ಆಹಚ್ಚ ತಿಟ್ಠತಿ, ತಸ್ಮಾ ಪುತ್ತಪೇಮೇನಾಪಿ ಮಯ್ಹಂ ವಸೇ ವತ್ತೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಮಞ್ಞಮಾನಾ ಪುತ್ತಂ ಥೇರಸ್ಸ ಅಙ್ಕೇ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ಅಪಕ್ಕಮ್ಮ "**ಏಸೋ ತೇ, ಸಮಣ, ಪುತ್ತೋ, ಪೋಸ ನ**"ನ್ತಿ ವತ್ವಾ ಥೋಕಂ ಅಗಮಾಸಿ। ಸಾ ಕಿರ ಸಮಣತೇಜೇನಸ್ಸ ಸಮ್ಮುಖೇ ಠಾತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿ। ಥೇರೋ ದಾರಕಮ್ಪಿ ನೇವ ಓಲೋಕೇತಿ ನಾಪಿ ಆಲಪತಿ। ಅಥ ಸಾ ಇತ್ಥೀ ಅವಿದೂರೇ ಠತ್ವಾ ಮುಖಂ ಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಓಲೋಕೇನ್ತೀ ಥೇರಸ್ಸ ಆಕಾರಂ ಞತ್ವಾ ಪಟಿನಿವತ್ತಿತ್ವಾ

“ಪುತ್ತೇನಪಿ ಅಯಂ ಸಮಣೋ ಅನತ್ಥಿಕೋ”ತಿ ದಾರಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಕ್ಕಾಮಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ – **“ಅಥ ಖೋ ಆಯಸ್ಮತೋ ಸಙ್ಗಾಮಜಿಸ್ಸ ಪುರಾಣದುತಿಯಿಕಾ”**ತಿಆದಿ।

ತತ್ಥ **ಪುತ್ತೇನಪೀ**ತಿ ಅಯಂ ಸಮಣೋ ಅತ್ತನೋ ಓರಸಪುತ್ತೇನಪಿ ಅನತ್ಥಿಕೋ, ಪಗೇವ ಅಞ್ಞೇಹೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ದಿಬ್ಬೇನಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ದಿಬ್ಬಸದಿಸತ್ತಾ ದಿಬ್ಬಂ। ದೇವತಾನಞ್ಹಿ ಸುಚರಿತಕಮ್ಮನಿಬ್ಬತ್ತಂ ಪಿತ್ತಸೇಮ್ಹರುಹಿರಾದೀಹಿ ಅಪಲಿಬುದ್ಧಂ ದೂರೇಪಿ ಆರಮ್ಮಣಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನಸಮತ್ಥಂ ದಿಬ್ಬಂ ಪಸಾದಚಕ್ಖು ಹೋತಿ। ಇದಮ್ಪಿ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಸಮಾಧಿನಿಬ್ಬತ್ತಂ ಅಭಿಞ್ಞಾಚಕ್ಖುಂ ತಾದಿಸನ್ತಿ ದಿಬ್ಬಂ ವಿಯಾತಿ ದಿಬ್ಬಂ, ದಿಬ್ಬವಿಹಾರಸನ್ನಿಸ್ಸಯೇನ ಲದ್ಧತ್ತಾ ವಾ ದಿಬ್ಬಂ, ಮಹಾಜುತಿಕತ್ತಾ ಮಹಾಗತಿಕತ್ತಾ ವಾ ದಿಬ್ಬಂ, ತೇನ ದಿಬ್ಬೇನ। **ವಿಸುದ್ಧೇನಾ**ತಿ ನೀವರಣಾದಿಸಂಕಿಲೇಸವಿಗಮೇನ ಸುಪರಿಸುದ್ಧೇನ। **ಅತಿಕ್ಕನ್ತಮಾನುಸಕೇನಾ**ತಿ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ವಿಸಯಾತೀತೇನ। **ಇಮಂ ಏವರೂಪಂ ವಿಪ್ಪಕಾರ**ನ್ತಿ ಇಮಂ ಏವಂ ವಿಪ್ಪಕಾರಂ ಯಥಾವುತ್ತಂ ಪಬ್ಬಜಿತೇಸು ಅಸಾರುಪ್ಪಂ ಅಙ್ಕೇ ಪುತ್ತಟ್ಠಪನಸಙ್ಖಾತಂ ವಿರೂಪಕಿರಿಯಂ।

ಏತಮತ್ಥನ್ತಿ ಏತಂ ಆಯಸ್ಮತೋ ಸಙ್ಗಾಮಜಿಸ್ಸ ಪುತ್ತದಾರಾದೀಸು ಸಬ್ಬತ್ಥ ನಿರಪೇಕ್ಖಭಾವಸಙ್ಖಾತಂ ಅತ್ಥಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರತೋ ವಿದಿತ್ವಾ। **ಇಮಂ ಉದಾನ**ನ್ತಿ ಇಮಂ ತಸ್ಸ ಇಟ್ಠಾನಿಟ್ಠಾದೀಸು ತಾದಿಭಾವದೀಪಕಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ।

ತತ್ಥ **ಆಯನ್ತಿ**ನ್ತಿ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿಂ, ಪುರಾಣದುತಿಯಿಕನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ನಾಭಿನನ್ದತೀ**ತಿ ದಟ್ಠುಂ ಮಂ ಆಗತಾತಿ ನ ನನ್ದತಿ ನ ತುಸ್ಸತಿ। **ಪಕ್ಕಮನ್ತಿ**ನ್ತಿ ಸಾ ಅಯಂ ಮಯಾ ಅಸಮ್ಮೋದಿತಾವ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಗಚ್ಛನ್ತಿಂ। **ನ ಸೋಚತೀ**ತಿ ನ ಚಿತ್ತಸನ್ತಾಪಮಾಪಜ್ಜತಿ। ಯೇನ ಪನ ಕಾರಣೇನ ಥೇರೋ ಏವಂ ನಾಭಿನನ್ದತಿ ನ ಸೋಚತಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಸಙ್ಗಾ ಸಙ್ಗಾಮಜಿಂ ಮುತ್ತ”**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಸಙ್ಗಾ**ತಿ ರಾಗಸಙ್ಗೋ ದೋಸಮೋಹಮಾನದಿಟ್ಠಿಸಙ್ಗೋತಿ ಪಞ್ಚವಿಧಾಪಿ ಸಙ್ಗಾ ಸಮುಚ್ಛೇದಪ್ಪಟಿಪಸ್ಸದ್ಧಿವಿಮುತ್ತೀಹಿ ವಿಮುತ್ತಂ ಸಙ್ಗಾಮಜಿಂ ಭಿಕ್ಖುಂ। **ತಮಹಂ ಬ್ರೂಮಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ**ನ್ತಿ ತಂ ತಾದಿಭಾವಪ್ಪತ್ತಂ ಖೀಣಾಸವಂ ಅಹಂ ಸಬ್ಬಸೋ ಬಾಹಿತಪಾಪತ್ತಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ್ತಿ ವದಾಮೀತಿ।

ಅಟ್ಠಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಜಟಿಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯. ನವಮೇ **ಗಯಾಯ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ **ಗಯಾ**ತಿ ಗಾಮೋಪಿ ತಿತ್ಥಮ್ಪಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಗಯಾಗಾಮಸ್ಸ ಹಿ ಅವಿದೂರೇ ವಿಹರನ್ತೋ ಭಗವಾ “ಗಯಾಯಂ ವಿಹರತೀ”ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಥಾ ಗಯಾತಿತ್ಥಸ್ಸ। ಗಯಾತಿತ್ಥನ್ತಿ ಹಿ ಗಯಾಗಾಮಸ್ಸ ಅವಿದೂರೇ ಏಕಾ ಪೋಕ್ಖರಣೀ ಅತ್ಥಿ ನದೀಪಿ, ತದುಭಯಂ “ಪಾಪಪವಾಹನತಿತ್ಥ”ನ್ತಿ ಲೋಕಿಯಮಹಾಜನೋ ಸಮುದಾಚರತಿ। **ಗಯಾಸೀಸೇ**ತಿ ಗಜಸೀಸಸದಿಸಸಿಖರೋ ತತ್ಥ ಏಕೋ ಪಬ್ಬತೋ ಗಯಾಸೀಸನಾಮಕೋ, ಯತ್ಥ ಹತ್ಥಿಕುಮ್ಭಸದಿಸೋ ಪಿಟ್ಠಿಪಾಸಾಣೋ ಭಿಕ್ಖುಸಹಸ್ಸಸ್ಸ ಓಕಾಸೋ ಪಹೋತಿ, ತತ್ರ ಭಗವಾ ವಿಹರತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ – **“ಗಯಾಯಂ ವಿಹರತಿ ಗಯಾಸೀಸೇ”**ತಿ।

ಜಟಿಲಾತಿ ತಾಪಸಾ। ತೇ ಹಿ ಜಟಾಧಾರಿತಾಯ ಇಧ “ಜಟಿಲಾ”ತಿ ವುತ್ತಾ। **ಅನ್ತರಟ್ಠಕೇ ಹಿಮಪಾತಸಮಯೇ**ತಿ ಹೇಮನ್ತಸ್ಸ ಉತುನೋ ಅಬ್ಭನ್ತರಭೂತೇ ಮಾಘಮಾಸಸ್ಸ ಅವಸಾನೇ ಚತ್ತಾರೋ ಫಗ್ಗುಣಮಾಸಸ್ಸ ಆದಿಮ್ಹಿ ಚತ್ತಾರೋತಿ ಅಟ್ಠದಿವಸಪರಿಮಾಣೇ ಹಿಮಸ್ಸ ಪತನಕಾಲೇ। **ಗಯಾಯಂ ಉಮ್ಮುಜ್ಜನ್ತೀ**ತಿ ಕೇಚಿ ತಸ್ಮಿಂ ತಿತ್ಥಸಮ್ಮತೇ ಉದಕೇ ಪಠಮಂ ನಿಮುಗ್ಗಸಕಲಸರೀರಾ ತತೋ ಉಮ್ಮುಜ್ಜನ್ತಿ ವುಟ್ಠಹನ್ತಿ ಉಪ್ಪಿಲವನ್ತಿ। **ನಿಮುಜ್ಜನ್ತೀ**ತಿ ಸಸೀಸಂ ಉದಕೇ ಓಸೀದನ್ತಿ। **ಉಮ್ಮುಜ್ಜನಿಮುಜ್ಜಮ್ಪಿ ಕರೋನ್ತೀ**ತಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಉಮ್ಮುಜ್ಜನನಿಮುಜ್ಜನಾನಿಪಿ ಕರೋನ್ತಿ।

ತತ್ಥ ಹಿ ಕೇಚಿ "ಏಕುಮ್ಮುಜ್ಜನೇನೇವ ಪಾಪಸುದ್ಧಿ ಹೋತೀ"ತಿ ಏವಂದಿಟ್ಠಿಕಾ, ತೇ ಉಮ್ಮುಜ್ಜನಮೇವ ಕತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಉಮ್ಮುಜ್ಜನಂ ಪನ ನಿಮುಜ್ಜನಮನ್ತರೇನ ನತ್ಥೀತಿ ಅವಿನಾಭಾವತೋ ನಿಮುಜ್ಜನಮ್ಪಿ ತೇ ಕರೋನ್ತಿಯೇವ। ಯೇಪಿ "ಏಕನಿಮುಜ್ಜನೇನೇವ ಪಾಪಸುದ್ಧಿ ಹೋತೀ"ತಿ ಏವಂದಿಟ್ಠಿಕಾ, ತೇಪಿ ಏಕವಾರಮೇವ ನಿಮುಜ್ಜಿತ್ವಾ ವುತ್ತನಯೇನ ಅವಿನಾಭಾವತೋ ಉಮ್ಮುಜ್ಜನಮ್ಪಿ ಕತ್ವಾ ಪಕ್ಕಮನ್ತಿ। ಯೇ ಪನ "ತಸ್ಮಿಂ ತಿತ್ಥೇ ನಿಮುಜ್ಜನೇನೇವ ಪಾಪಸುದ್ಧಿ ಹೋತೀ"ತಿ ಏವಂದಿಟ್ಠಿಕಾ, ತೇ ತತ್ಥ ನಿಮುಜ್ಜಿತ್ವಾ ಅಸ್ಸಾಸೇ ಸನ್ನಿರುಮ್ಭಿತ್ವಾ ಮರುಪ್ಪಪಾತಪತಿತಾ ವಿಯ ತತ್ಥೇವ ಜೀವಿತಕ್ಖಯಂ ಪಾಪುಣನ್ತಿ । ಅಪರೇ "ಪುನಪ್ಪುನಂ ಉಮ್ಮುಜ್ಜನನಿಮುಜ್ಜನಾನಿ ಕತ್ವಾ ನ್ಹಾತೇ ಪಾಪಸುದ್ಧಿ ಹೋತೀ"ತಿ ಏವಂದಿಟ್ಠಿಕಾ, ತೇ ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ಉಮ್ಮುಜ್ಜನನಿಮುಜ್ಜನಾನಿ ಕರೋನ್ತಿ। ತೇ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ - "**ಉಮ್ಮುಜ್ಜನ್ತಿಪಿ ನಿಮುಜ್ಜನ್ತಿಪಿ ಉಮ್ಮುಜ್ಜನಿಮುಜ್ಜಮ್ಪಿ ಕರೋನ್ತೀ"ತಿ**। ಏತ್ಥ ಚ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ನಿಮುಜ್ಜನಪುಬ್ಬಕಂ ಉಮ್ಮುಜ್ಜನಂ, ನಿಮುಜ್ಜನಮೇವ ಪನ ಕರೋನ್ತಾ ಕತಿಪಯಾ, ಉಮ್ಮುಜ್ಜನಂ ತದುಭಯಞ್ಚ ಕರೋನ್ತಾ ಬಹೂತಿ ತೇಸಂ ಯೇಭುಯ್ಯಭಾವದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಉಮ್ಮುಜ್ಜನಂ ಪಠಮಂ ವುತ್ತಂ। ತಥಾ **ಸಮ್ಬಹುಲಾ ಜಟಿಲಾ**ತಿ ಜಟಿಲಾನಂ ಯೇಭುಯ್ಯತಾಯ ವುತ್ತಂ, ಮುಣ್ಡಸಿಖಣ್ಡಿನೋಪಿ ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಉದಕಸುದ್ಧಿಕಾ ತಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ತತ್ಥ ತಥಾ ಕರೋನ್ತಿ।

ಓಸಿಞ್ಚನ್ತೀತಿ ಕೇಚಿ ಗಯಾಯ ಉದಕಂ ಹತ್ಥೇನ ಗಹೇತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಸೀಸೇ ಚ ಸರೀರೇ ಚ ಓಸಿಞ್ಚನ್ತಿ, ಅಪರೇ ಘಟೇಹಿ ಉದಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ ತೀರೇ ಠತ್ವಾ ತಥಾ ಕರೋನ್ತಿ। **ಅಗ್ಗಿಂ ಜುಹನ್ತೀ**ತಿ ಕೇಚಿ ಗಯಾತೀರೇ ವೇದಿಂ ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಧೂಮದಬ್ಭಿಪೂಜಾದಿಕೇ ಉಪಕರಣೇ ಉಪನೇತ್ವಾ ಅಗ್ಗಿಹುತಂ ಜುಹನ್ತಿ ಅಗ್ಗಿಹುತಂ ಪರಿಚರನ್ತಿ। **ಇಮಿನಾ ಸುದ್ಧೀ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಗಯಾಯಂ ಉಮ್ಮುಜ್ಜನಾದಿನಾ ಅಗ್ಗಿಪರಿಚರಣೇನ ಚ ಪಾಪಮಲತೋ ಸುದ್ಧಿ ಪಾಪಪವಾಹನಾ ಸಂಸಾರಸುದ್ಧಿ ಏವ ವಾ ಹೋತೀತಿ ಏವಂದಿಟ್ಠಿಕಾ ಹುತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಉಮ್ಮುಜ್ಜನಾದಿ ಚೇತ್ಥ ನಿದಸ್ಸನಮತ್ತಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ತೇಸು ಹಿ ಕೇಚಿ ಉದಕವಾಸಂ ವಸನ್ತಿ, ಕೇಚಿ ಉದಕಸ್ಸಞ್ಜಲಿಂ ದೇನ್ತಿ, ಕೇಚಿ ತಸ್ಮಿಂ ಉದಕೇ ಠತ್ವಾ ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯೇ ಅನುಪರಿವತ್ತನ್ತಿ, ಕೇಚಿ ಅನೇಕಸಹಸ್ಸವಾರಂ ಸಾವಿತ್ತಿಆದಿಕೇ ಜಪನ್ತಿ, ಕೇಚಿ "ಇನ್ದ ಆಗಚ್ಛಾ"ತಿಆದಿನಾ ವಿಜ್ಜಾಜಪಂ ಅವ್ಹಾಯನ್ತಿ, ಕೇಚಿ ಮಹತುಪಟ್ಠಾನಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಏವಞ್ಚ ಕರೋನ್ತಾ ಕೇಚಿ ಓತರನ್ತಿ, ಕೇಚಿ ಉತ್ತರನ್ತಿ ಕೇಚಿ ಉತ್ತರಿತ್ವಾ ಸುದ್ಧಿಕಆಚಮನಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಕೇಚಿ ಅನ್ತೋಉದಕೇ ಠಿತಾ ತನ್ತೀ ವಾದೇನ್ತಿ, ವೀಣಂ ವಾದೇನ್ತೀತಿ ಏವಮಾದಿಕಾ ನಾನಪ್ಪಕಾರಕಿರಿಯಾ ದಸ್ಸೇನ್ತಿ। ಯಸ್ಮಾ ವಾ ತೇ ಏವರೂಪಾ ವಿಕಾರಕಿರಿಯಾ ಕರೋನ್ತಾಪಿ ತಸ್ಮಿಂ ಉದಕೇ ನಿಮುಜ್ಜನಉಮ್ಮುಜ್ಜನಪುಬ್ಬಕಮೇವ ಕರೋನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ಸಬ್ಬಂ ನಿಮುಜ್ಜನುಮ್ಮುಜ್ಜನನ್ತೋಗಧಮೇವ ಕತ್ವಾ "ಉಮ್ಮುಜ್ಜನ್ತೀ"ತಿಪಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಏವಂ ತತ್ಥ ಆಕುಲಬ್ಯಾಕುಲೇ ವತ್ತಮಾನೇ ಉಪರಿಪಬ್ಬತೇ ಠಿತೋ ಭಗವಾ ತೇಸಂ ತಂ ಕೋಲಾಹಲಂ ಸುತ್ವಾ "ಕಿನ್ನು ಖೋ ಏತ"ನ್ತಿ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ತಂ ಕಿರಿಯವಿಕಾರಂ ಅದ್ದಸ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ - "**ಅದ್ದಸಾ ಖೋ ಭಗವಾ...ಪೇ॰... ಇಮಿನಾ ಸುದ್ಧೀ**"ತಿ, ತಂ ವುತ್ತತ್ಥಮೇವ।

ಏತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾತಿ ಏತಂ ಅತ್ಥಂ ಉದಕೋರೋಹನಾದಿಅಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ತೇಸಂ ಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗಪರಾಮಸನಂ ಸಚ್ಚಾದಿಕೇ ಚ ಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ಅತ್ತನೋ ಅವಿಪರೀತಾವಬೋಧಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರತೋ ವಿದಿತ್ವಾ। **ಇಮಂ ಉದಾನ**ನ್ತಿ ಇಮಂ ಉದಕಸುದ್ಧಿಯಾ ಅಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗಭಾವದೀಪಕಂ ಸಚ್ಚಾದಿಧಮ್ಮಾನಞ್ಚ ಯಾಥಾವತೋ ಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗಭಾವದೀಪಕಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ।

ತತ್ಥ **ನ ಉದಕೇನ ಸುಚೀ ಹೋತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಉದಕೇನಾ**ತಿ ಉದಕುಮ್ಮುಜ್ಜನಾದಿನಾ। ಉದಕುಮ್ಮುಜ್ಜನಾದಿ ಹಿ ಇಧ ಉತ್ತರಪದಲೋಪೇನ "ಉದಕ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಯಥಾ ರೂಪಭವೋ ರೂಪನ್ತಿ। ಅಥ ವಾ **ಉದಕೇನಾ**ತಿ ಉಮ್ಮುಜ್ಜನಾದಿಕಿರಿಯಾಯ ಸಾಧನಭೂತೇನ ಉದಕೇನ ಸುಚಿ ಸತ್ತಸ್ಸ ಸುದ್ಧಿ ನಾಮ ನ ಹೋತಿ, ನತ್ಥೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಥ ವಾ **ಸುಚೀ**ತಿ ತೇನ ಯಥಾವುತ್ತೇನ ಉದಕೇನ ಸುಚಿ ಪಾಪಮಲತೋ ಸುದ್ಧೋ ನಾಮ ಸತ್ತೋ ನ ಹೋತಿ। ಕಸ್ಮಾ? **ಬಹ್ವೇತ್ಥ ನ್ಹಾಯತೀ ಜನೋ**। ಯದಿ ಹಿ ಉದಕೋರೋಹನಾದಿನಾ ಯಥಾವುತ್ತೇನ ಪಾಪಸುದ್ಧಿ ನಾಮ ಸಿಯಾ, ಬಹು ಏತ್ಥ ಉದಕೇ ಜನೋ ನ್ಹಾಯತಿ, ಮಾತುಘಾತಾದಿಪಾಪಕಮ್ಮಕಾರೀ ಅಞ್ಞೋ ಚ ಗೋಮಹಿಂಸಾದಿಕೋ ಅನ್ತಮಸೋ ಮಚ್ಛಕಚ್ಛಪೇ ಉಪಾದಾಯ, ತಸ್ಸ ಸಬ್ಬಸ್ಸಾಪಿ ಪಾಪಸುದ್ಧಿ ಸಿಯಾ, ನ ಪನೇವಂ ಹೋತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ನ್ಹಾನಸ್ಸ ಪಾಪಹೇತೂನಂ ಅಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖಭಾವತೋ। ಯಞ್ಹಿ ಯಂ ವಿನಾಸೇತಿ,

ಸೋ ತಸ್ಸ ಪಟಿಪಕ್ಖೋ ಯಥಾ ಆಲೋಕೋ ಅನ್ಧಕಾರಸ್ಸ, ವಿಜ್ಜಾ ಚ ಅವಿಜ್ಜಾಯ, ನ ಏವಂ ನ್ಹಾನಂ ಪಾಪಸ್ಸ। ತಸ್ಮಾ ನಿಟ್ಠಮೇತ್ಥ ಗನ್ತಬ್ಬಂ "ನ ಉದಕೇನ ಸುಚಿ ಹೋತೀ"ತಿ।

ಯೇನ ಪನ ಸುಚಿ ಹೋತಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಯಮ್ಹಿ ಸಚ್ಚಞ್ಚಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಯಮ್ಹೀ**ತಿ ಯಸ್ಮಿಂ ಪುಗ್ಗಲೇ । **ಸಚ್ಚನ್ತಿ** ವಚೀಸಚ್ಚಞ್ಚೇವ ವಿರತಿಸಚ್ಚಞ್ಚ। ಅಥ ವಾ ಸಚ್ಚನ್ತಿ ಞಾಣಸಚ್ಚಞ್ಚೇವ ಪರಮತ್ಥಸಚ್ಚಞ್ಚ। **ಧಮ್ಮೋ**ತಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗಧಮ್ಮೋ, ಫಲಧಮ್ಮೋ ಚ, ಸೋ ಸಬ್ಬೋಪಿ ಯಸ್ಮಿಂ ಪುಗ್ಗಲೇ ಉಪಲಬ್ಭತಿ, **ಸೋ ಸುಚೀ ಸೋ ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ**ತಿ ಸೋ ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲೋ ವಿಸೇಸತೋ ಖೀಣಾಸವೋ ಅಚ್ಚನ್ತಸುದ್ಧಿಯಾ ಸುಚಿ ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಚಾತಿ। ಕಸ್ಮಾ ಪನೇತ್ಥ ಸಚ್ಚಂ ಧಮ್ಮತೋ ವಿಸುಂ ಕತ್ವಾ ಗಹಿತಂ? ಸಚ್ಚಸ್ಸ ಬಹೂಪಕಾರತ್ತಾ। ತಥಾ ಹಿ "ಸಚ್ಚಂ ವೇ ಅಮತಾ ವಾಚಾ (ಸು॰ ನಿ॰ ೪೫೫), ಸಚ್ಚಂ ಹವೇ ಸಾದುತರಂ ರಸಾನಂ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೨೪೬; ಸು॰ ನಿ॰ ೧೮೪), ಸಚ್ಚೇ ಅತ್ಥೇ ಚ ಧಮ್ಮೇ ಚ, ಆಹು ಸನ್ತೋ ಪತಿಟ್ಠಿತಾ (ಸು॰ ನಿ॰ ೪೫೫), ಸಚ್ಚೇ ಠಿತಾ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಚಾ"ತಿಆದಿನಾ (ಜಾ॰ ೨.೨೧.೪೩೩) ಅನೇಕೇಸು ಸುತ್ತಪದೇಸು ಸಚ್ಚಗುಣಾ ಪಕಾಸಿತಾ। ಸಚ್ಚವಿಪರಿಯಸ್ಸ ಚ "ಏಕಂ ಧಮ್ಮಂ ಅತೀತಸ್ಸ, ಮುಸಾವಾದಿಸ್ಸ ಜನ್ತುನೋ (ಧ॰ ಪ॰ ೧೭೬), ಅಭೂತವಾದೀ ನಿರಯಂ ಉಪೇತೀ"ತಿ (ಧ॰ ಪ॰ ೩೦೬) ಚ ಆದಿನಾ ಪಕಾಸಿತಾತಿ।

ನವಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಬಾಹಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦. ದಸಮೇ **ಬಾಹಿಯೋ**ತಿ ತಸ್ಸ ನಾಮಂ। **ದಾರುಚೀರಿಯೋ**ತಿ ದಾರುಮಯಚೀರೋ। **ಸುಪ್ಪಾರಕೇ**ತಿ ಏವಂನಾಮಕೇ ಪಟ್ಟನೇ ವಸತಿ। ಕೋ ಪನಾಯಂ ಬಾಹಿಯೋ, ಕಥಞ್ಚ ದಾರುಚೀರಿಯೋ ಅಹೋಸಿ, ಕಥಂ ಸುಪ್ಪಾರಕೇ ಪಟ್ಟನೇ ಪಟಿವಸತೀತಿ?

ತತ್ರಾಯಂ ಅನುಪುಬ್ಬೀಕಥಾ - ಇತೋ ಕಿರ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಮತ್ಥಕೇ ಪದುಮುತ್ತರಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಕಾಲೇ ಏಕೋ ಕುಲಪುತ್ತೋ ಹಂಸವತೀನಗರೇ ದಸಬಲಸ್ಸ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಸುಣನ್ತೋ ಸತ್ಥಾರಂ ಏಕಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಖಿಪ್ಪಾಭಿಞ್ಞಾನಂ ಏತದಗ್ಗೇ ಠಪೇನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ "ಮಹಾ ವತಾಯಂ ಭಿಕ್ಖು, ಯೋ ಸತ್ಥಾರಾ ಏವಂ ಏತದಗ್ಗೇ ಠಪೀಯತಿ, ಅಹೋ ವತಾಹಮ್ಪಿ ಅನಾಗತೇ ಏವರೂಪಸ್ಸ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಸಾಸನೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಸತ್ಥಾರಾ ಏದಿಸೇ ಠಾನೇ ಏತದಗ್ಗೇ ಠಪೇತಬ್ಬೋ ಭವೇಯ್ಯಂ ಯಥಾಯಂ ಭಿಕ್ಖೂ"ತಿ ತಂ ಠಾನನ್ತರಂ ಪತ್ಥೇತ್ವಾ ತದನುರೂಪಂ ಅಧಿಕಾರಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಯಾವಜೀವಂ ಪುಞ್ಞಂ ಕತ್ವಾ ಸಗ್ಗಪರಾಯಣೋ ಹುತ್ವಾ ದೇವಮನುಸ್ಸೇಸು ಸಂಸರನ್ತೋ ಕಸ್ಸಪದಸಬಲಸ್ಸ ಸಾಸನೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಪರಿಪುಣ್ಣಸೀಲೋ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತೋವ ಜೀವಿತಕ್ಖಯಂ ಪತ್ವಾ ದೇವಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ। ಸೋ ಏಕಂ ಬುದ್ಧನ್ತರಂ ದೇವಲೋಕೇ ವಸಿತ್ವಾ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಬುದ್ಧುಪ್ಪಾದೇ ಬಾಹಿಯರಟ್ಠೇ ಕುಲಗೇಹೇ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಗಣ್ಹಿ, ತಂ ಬಾಹಿಯರಟ್ಠೇ ಜಾತತ್ತಾ **ಬಾಹಿಯೋ**ತಿ ಸಞ್ಜಾನಿಂಸು। ಸೋ ವಯಪ್ಪತ್ತೋ ಘರಾವಾಸಂ ವಸನ್ತೋ ವಣಿಜ್ಜತ್ಥಾಯ ಬಹೂನಂ ಭಣ್ಡಾನಂ ನಾವಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ಸಮುದ್ದಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಅಪರಾಪರಂ ಸಞ್ಚರನ್ತೋ ಸತ್ತ ವಾರೇ ಸದ್ಧಿಂಯೇವ ಪರಿಸಾಯ ಅತ್ತನೋ ನಗರಂ ಉಪಗಞ್ಛಿ।

ಅಟ್ಠಮೇ ವಾರೇ ಪನ "ಸುವಣ್ಣಭೂಮಿಂ ಗಮಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಆರೋಪಿತಭಣ್ಡೋ ನಾವಂ ಅಭಿರುಹಿ। ನಾವಾ ಮಹಾಸಮುದ್ದಂ ಅಜ್ಝೋಗಾಹೇತ್ವಾ ಇಚ್ಛಿತದೇಸಂ ಅಪತ್ವಾವ ಸಮುದ್ದಮಜ್ಝೇ ವಿಪನ್ನಾ। ಮಹಾಜನೋ ಮಚ್ಛಕಚ್ಛಪಭಕ್ಖೋ ಅಹೋಸಿ। ಬಾಹಿಯೋ ಪನ ಏಕಂ ನಾವಾಫಲಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ ತರನ್ತೋ ಊಮಿವೇಗೇನ ಮನ್ದಮನ್ದಂ ಖಿಪಮಾನೋ ಭಸ್ಸಿತ್ವಾ ಸಮುದ್ದೇ ಪತಿತತ್ತಾ ಜಾತರೂಪೇನೇವ ಸಮುದ್ದತೀರೇ ನಿಪನ್ನೋ। ಪರಿಸ್ಸಮಂ ವಿನೋದೇತ್ವಾ ಅಸ್ಸಾಸಮತ್ತಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಉಟ್ಠಾಯ ಲಜ್ಜಾಯ ಗುಮ್ಬನ್ತರಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಅಚ್ಛಾದನಂ ಅಞ್ಞಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಅಪಸ್ಸನ್ತೋ ಅಕ್ಕನಾಳಾನಿ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ವಾಕೇಹಿ ಪಲಿವೇಠೇತ್ವಾ ನಿವಾಸನಪಾವುರಣಾನಿ ಕತ್ವಾ ಅಚ್ಛಾದೇಸಿ। ಕೇಚಿ ಪನ "ದಾರುಫಲಕಾನಿ ವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ವಾಕೇನ ಆವುಣಿತ್ವಾ ನಿವಾಸನಪಾವುರಣಂ ಕತ್ವಾ

ಅಚ್ಛಾದೇಸೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ಏವಂ ಸಬ್ಬಥಾಪಿ ದಾರುಮಯಚೀರಧಾರಿತಾಯ "**ದಾರುಚೀರಿಯೋ**"ತಿ ಪುರಿಮವೋಹಾರೇನ "**ಬಾಹಿಯೋ**"ತಿ ಚ ಪಞ್ಞಾಯಿತ್ಥ।

ತಂ ಏಕಂ ಕಪಾಲಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವುತ್ತನಿಯಾಮೇನ ಸುಪ್ಪಾರಕಪಟ್ಟನೇ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಮನುಸ್ಸಾ ಚಿನ್ತೇಸುಂ "ಸಚೇ ಲೋಕೇ ಅರಹನ್ತೋ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ, ಏವಂವಿಧೇಹಿ ಭವಿತಬ್ಬಂ, ಕಿನ್ನು ಖೋ ಅಯಂ ಅಯ್ಯೋ ವತ್ಥಂ ದಿಯ್ಯಮಾನಂ ಗಣ್ಹೇಯ್ಯ, ಉದಾಹು ಅಪ್ಪಿಚ್ಛತಾಯ ನ ಗಣ್ಹೇಯ್ಯಾ"ತಿ ವೀಮಂಸನ್ತಾ ನಾನಾದಿಸಾಹಿ ವತ್ಥಾನಿ ಉಪನೇಸುಂ। ಸೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ – "ಸಚಾಹಂ ಇಮಿನಾ ನಿಯಾಮೇನ ನಾಗಮಿಸ್ಸಂ, ನಯಿಮೇ ಏವಂ ಮಯಿ ಪಸೀದೇಯ್ಯುಂ, ಯಂನೂನಾಹಂ ಇಮಾನಿ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಇಮಿನಾವ ನೀಹಾರೇನ ವಿಹರೇಯ್ಯಂ, ಏವಂ ಮೇ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಸ್ಸತೀ"ತಿ। ಸೋ ಏವಂ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಕೋಹಞ್ಞೇ ಠತ್ವಾ ವತ್ಥಾನಿ ನ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಿ। ಮನುಸ್ಸಾ "ಅಹೋ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋ ವತಾಯಂ ಅಯ್ಯೋ"ತಿ ಭಿಯ್ಯೋಸೋಮತ್ತಾಯ ಪಸನ್ನಮಾನಸಾ ಮಹನ್ತಂ ಸಕ್ಕಾರಸಮ್ಮಾನಂ ಕರಿಂಸು।

ಸೋಪಿ ಭತ್ತಕಿಚ್ಚಂ ಕತ್ವಾ ಅವಿದೂರಟ್ಠಾನೇ ಏಕಂ ದೇವಾಯತನಂ ಅಗಮಾಸಿ। ಮಹಾಜನೋ ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಏವ ಗನ್ತ್ವಾ ತಂ ದೇವಾಯತನಂ ಪಟಿಜಗ್ಗಿತ್ವಾ ಅದಾಸಿ। ಸೋ "ಇಮೇ ಮಯ್ಹಂ ಚೀರಧಾರಣಮತ್ತೇ ಪಸೀದಿತ್ವಾ ಏವಂವಿಧಂ ಸಕ್ಕಾರಸಮ್ಮಾನಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಏತೇಸಂ ಮಯಾ ಉಕ್ಕಟ್ಠವುತ್ತಿನಾ ಭವಿತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ಸಲ್ಲಹುಕಪರಿಕ್ಖಾರೋ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋವ ಹುತ್ವಾ ವಿಹಾಸಿ। "ಅರಹಾ"ತಿ ಪನ ತೇಹಿ ಸಮ್ಭಾವೀಯಮಾನೋ "ಅರಹಾ"ತಿ ಅತ್ತಾನಂ ಅಮಞ್ಞಿ, ಉಪರೂಪರಿ ಚಸ್ಸ ಸಕ್ಕಾರಗರುಕಾರೋ ಅಭಿವಡ್ಢಿ, ಲಾಭೀ ಚ ಅಹೋಸಿ ಉಳಾರಾನಂ ಪಚ್ಚಯಾನಂ। ತೇನ ವುತ್ತಂ – "**ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಬಾಹಿಯೋ ದಾರುಚೀರಿಯೋ ಸುಪ್ಪಾರಕೇ ಪಟಿವಸತಿ ಸಮುದ್ದತೀರೇ ಸಕ್ಕತೋ ಗರುಕತೋ**"ತಿಆದಿ।

ತತ್ಥ **ಸಕ್ಕತೋ**ತಿ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಆದರೇನ ಉಪಟ್ಠಾನವಸೇನ ಸಕ್ಕತೋ। **ಗರುಕತೋ**ತಿ ಗುಣವಿಸೇಸೇನ ಯುತ್ತೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಪಾಸಾಣಛತ್ತಂ ವಿಯ ಗರುಕರಣವಸೇನ ಗರುಕತೋ। **ಮಾನಿತೋ**ತಿ ಮನಸಾ ಸಮ್ಭಾವನವಸೇನ ಮಾನಿತೋ। **ಪೂಜಿತೋ**ತಿ ಪುಪ್ಫಗನ್ಧಾದೀಹಿ ಪೂಜಾವಸೇನ ಪೂಜಿತೋ। **ಅಪಚಿತೋ**ತಿ ಅಭಿಪ್ಪಸನ್ನಚಿತ್ತೇಹಿ ಮಗ್ಗದಾನಆಸನಾಭಿಹರಣಾದಿವಸೇನ ಅಪಚಿತೋ। **ಲಾಭೀ ಚೀವರ...ಪೇ॰... ಪರಿಕ್ಖಾರಾನ**ನ್ತಿ ಪಣೀತಪಣೀತಾನಂ ಉಪರೂಪರಿ ಉಪನೀಯಮಾನಾನಂ ಚೀವರಾದೀನಂ ಚತುನ್ನಂ ಪಚ್ಚಯಾನಂ ಲಭನವಸೇನ ಲಾಭೀ।

ಅಪರೋ ನಯೋ – **ಸಕ್ಕತೋ**ತಿ ಸಕ್ಕಾರಪ್ಪತ್ತೋ। **ಗರುಕತೋ**ತಿ ಗರುಕಾರಪ್ಪತ್ತೋ। **ಮಾನಿತೋ**ತಿ ಬಹುಮಾನಿತೋ ಮನಸಾ ಪಿಯಾಯಿತೋ ಚ। **ಪೂಜಿತೋ**ತಿ ಚತುಪಚ್ಚಯಾಭಿಪೂಜಾಯ ಪೂಜಿತೋ। **ಅಪಚಿತೋ**ತಿ ಅಪಚಾಯನಪ್ಪತ್ತೋ। ಯಸ್ಸ ಹಿ ಚತ್ತಾರೋ ಪಚ್ಚಯೇ ಸಕ್ಕತ್ವಾ ಸುಅಭಿಸಙ್ಖತೇ ಪಣೀತಪಣೀತೇ ದೇನ್ತಿ, ಸೋ **ಸಕ್ಕತೋ**। ಯಸ್ಮಿಂ ಗರುಭಾವಂ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ದೇನ್ತಿ, ಸೋ **ಗರುಕತೋ**। ಯಂ ಮನಸಾ ಪಿಯಾಯನ್ತಿ ಬಹುಮಞ್ಞನ್ತಿ ಚ, ಸೋ **ಮಾನಿತೋ**। ಯಸ್ಸ ಸಬ್ಬಮ್ಪೇತಂ ಪೂಜನವಸೇನ ಕರೋನ್ತಿ, ಸೋ **ಪೂಜಿತೋ**। ಯಸ್ಸ ಅಭಿವಾದನಪಚ್ಚುಟ್ಠಾನಞ್ಜಲಿಕಮ್ಮಾದಿವಸೇನ ಪರಮನಿಪಚ್ಚಕಾರಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಸೋ **ಅಪಚಿತೋ**। ಬಾಹಿಯಸ್ಸ ಪನ ತೇ ಸಬ್ಬಮೇತಂ ಅಕಂಸು। ತೇನ ವುತ್ತಂ – "ಬಾಹಿಯೋ ದಾರುಚೀರಿಯೋ ಸುಪ್ಪಾರಕೇ ಪಟಿವಸತಿ ಸಕ್ಕತೋ"ತಿಆದಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಚೀವರಂ ಸೋ ಅಗ್ಗಣ್ಹನ್ತೋಪಿ "ಏಹಿ, ಭನ್ತೇ, ಇಮಂ ವತ್ಥಂ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾಹೀ"ತಿ ಉಪನಾಮನವಸೇನ ಚೀವರಸ್ಸಾಪಿ "ಲಾಭೀ"ತ್ವೇವ ವುತ್ತೋ।

ರಹೋಗತಸ್ಸಾತಿ ರಹಸಿ ಗತಸ್ಸ। **ಪಟಿಸಲ್ಲೀನಸ್ಸಾ**ತಿ ಏಕೀಭೂತಸ್ಸ ಬಹೂಹಿ ಮನುಸ್ಸೇಹಿ "ಅರಹಾ"ತಿ ವುಚ್ಚಮಾನಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಇದಾನಿ ವುಚ್ಚಮಾನಾಕಾರೇನ **ಚೇತಸೋ ಪರಿವಿತಕ್ಕೋ ಉದಪಾದಿ** ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಮಿಚ್ಛಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ। ಕಥಂ? **ಯೇ ಖೋ ಕೇಚಿ ಲೋಕೇ ಅರಹನ್ತೋ ವಾ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಂ ವಾ ಸಮಾಪನ್ನಾ, ಅಹಂ ತೇಸಂ ಅಞ್ಞತರೋ**ತಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ – ಯೇ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸತ್ತಲೋಕೇ

ಕಿಲೇಸಾರೀನಂ ಹತತ್ತಾ ಪೂಜಾಸಕ್ಕಾರಾದೀನಞ್ಚ ಅರಹಭಾವೇನ ಅರಹನ್ತೋ, ಯೇ ಕಿಲೇಸಾರೀನಂ ಹನನೇನ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಂ ಸಮಾಪನ್ನಾ, ತೇಸು ಅಹಂ ಏಕೋತಿ।

ಪುರಾಣಸಾಲೋಹಿತಾತಿ ಪುರಿಮಸ್ಮಿಂ ಭವೇಸಾಲೋಹಿತಾ ಬನ್ಧುಸದಿಸಾ ಏಕತೋ ಕತಸಮಣಧಮ್ಮಾ ದೇವತಾ। ಕೇಚಿ ಪನ "ಪುರಾಣಸಾಲೋಹಿತಾತಿ ಪುರಾಣಕಾಲೇ ಭವನ್ತರೇ ಸಾಲೋಹಿತಾ ಮಾತುಭೂತಾ ಏಕಾ ದೇವತಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪುರಿಮೋಯೇವತ್ಥೋ ಗಹಿತೋ।

ಪುಬ್ಬೇ ಕಿರ ಕಸ್ಸಪದಸಬಲಸ್ಸ ಸಾಸನೇ ಓಸಕ್ಕಮಾನೇ ಸಾಮಣೇರಾದೀನಂ ವಿಪ್ಪಕಾರಂ ದಿಸ್ವಾ ಸತ್ತ ಭಿಕ್ಖೂ ಸಂವೇಗಪ್ಪತ್ತಾ "ಯಾವ ಸಾಸನಂ ನ ಅನ್ತರಧಾಯತಿ, ತಾವ ಅತ್ತನೋ ಪತಿಟ್ಠಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಸುವಣ್ಣಚೇತಿಯಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಅರಞ್ಞಂ ಪವಿಟ್ಠಾ ಏಕಂ ಪಬ್ಬತಂ ದಿಸ್ವಾ "ಜೀವಿತೇ ಸಾಲಯಾ ನಿವತ್ತನ್ತು, ನಿರಾಲಯಾ ಇಮಂ ಪಬ್ಬತಂ ಅಭಿರುಹನ್ತೂ"ತಿ ವತ್ವಾ ನಿಸ್ಸೇಣಿಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬೇ ತಂ ಪಬ್ಬತಂ ಅಭಿರುಯ್ಹ ನಿಸ್ಸೇಣಿಂ ಪಾತೇತ್ವಾ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕರಿಂಸು। ತೇಸು ಸಙ್ಘತ್ಥೇರೋ ಏಕರತ್ತಾತಿಕ್ಕಮೇನೇವ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿ। ಸೋ ಉತ್ತರಕುರುತೋ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಆನೇತ್ವಾ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ, "ಆವುಸೋ, ಇತೋ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಥಾ"ತಿ ಆಹ। ತೇ "ತುಮ್ಹೇ, ಭನ್ತೇ, ಅತ್ತನೋ ಆನುಭಾವೇನ ಏವಂ ಅಕತ್ಥ, ಮಯಮ್ಪಿ ಸಚೇ ತುಮ್ಹೇ ವಿಯ ವಿಸೇಸಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇಸ್ಸಾಮ, ಸಯಮೇವ ಆಹರಿತ್ವಾ ಭುಞ್ಜಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಭುಞ್ಜಿತುಂ ನ ಇಚ್ಛಿಂಸು। ತತೋ ದುತಿಯದಿವಸೇ ದುತಿಯತ್ಥೇರೋ ಅನಾಗಾಮಿಫಲಂ ಪಾಪುಣಿ, ಸೋಪಿ ತಥೇವ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಆದಾಯ ತತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ ಇತರೇ ನಿಮನ್ತೇಸಿ, ತೇಪಿ ತಥೇವ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿಂಸು। ತೇಸು ಅರಹತ್ತಪ್ಪತ್ತೋ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿ, ಅನಾಗಾಮೀ ಸುದ್ಧಾವಾಸಭೂಮಿಯಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ। ಇತರೇ ಪನ ಪಞ್ಚ ಜನಾ ಘಟೇನ್ತಾ ವಾಯಮನ್ತಾಪಿ ವಿಸೇಸಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿಂಸು। ತೇ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾ ತತ್ಥೇವ ಪರಿಸುಸ್ಸಿತ್ವಾ ದೇವಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ। ಏಕಂ ಬುದ್ಧನ್ತರಂ ದೇವೇಸುಯೇವ ಸಂಸರಿತ್ವಾ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಬುದ್ಧುಪ್ಪಾದೇ ದೇವಲೋಕತೋ ಚವಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಕುಲಘರೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಂಸು। ತೇಸು ಹಿ ಏಕೋ ಪಕ್ಕುಸಾತಿ ರಾಜಾ ಅಹೋಸಿ, ಏಕೋ ಕುಮಾರಕಸ್ಸಪೋ, ಏಕೋ ದಬ್ಬೋ ಮಲ್ಲಪುತ್ತೋ, ಏಕೋ ಸಭಿಯೋ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ, ಏಕೋ ಬಾಹಿಯೋ ದಾರುಚೀರಿಯೋ। ತತ್ಥ ಯೋ ಸೋ ಅನಾಗಾಮೀ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ "ಪುರಾಣಸಾಲೋಹಿತಾ ದೇವತಾ"ತಿ। ದೇವಪುತ್ತೋಪಿ ಹಿ ದೇವಧೀತಾ ವಿಯ ದೇವೋ ಏವ ದೇವತಾತಿ ಕತ್ವಾ ದೇವತಾತಿ ವುಚ್ಚತಿ "ಅಥ ಖೋ ಅಞ್ಞತರಾ ದೇವತಾ"ತಿಆದೀಸು ವಿಯ। ಇಧ ಪನ ಬ್ರಹ್ಮಾ ದೇವತಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ।

ತಸ್ಸ ಹಿ ಬ್ರಹ್ಮುನೋ ತತ್ಥ ನಿಬ್ಬತ್ತಸಮನನ್ತರಮೇವ ಅತ್ತನೋ ಬ್ರಹ್ಮಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ಆಗತಟ್ಠಾನಂ ಆವಜ್ಜೇನ್ತಸ್ಸ ಸತ್ತನ್ನಂ ಜನಾನಂ ಪಬ್ಬತಂ ಆರುಯ್ಹ ಸಮಣಧಮ್ಮಕರಣಂ, ತತ್ಥೇಕಸ್ಸ ಪರಿನಿಬ್ಬುತಭಾವೋ, ಅನಾಗಾಮಿಫಲಂ ಪತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಚ ಏತ್ಥ ನಿಬ್ಬತ್ತಭಾವೋ ಉಪಟ್ಠಾಸಿ। ಸೋ "ಕತ್ಥ ನು ಖೋ ಇತರೇ ಪಞ್ಚ ಜನಾ"ತಿ ಆವಜ್ಜೇನ್ತೋ ಕಾಮಾವಚರದೇವಲೋಕೇ ತೇಸಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಭಾವಂ ಞತ್ವಾ ಅಪರಭಾಗೇ ಕಾಲಾನುಕಾಲಂ "ಕಿನ್ನು ಖೋ ಕರೋನ್ತೀ"ತಿ ತೇಸಂ ಪವತ್ತಿಂ ಓಲೋಕೇತಿಯೇವ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಕಾಲೇ "ಕಹಂ ನು ಖೋ"ತಿ ಆವಜ್ಜೇನ್ತೋ ಬಾಹಿಯಂ ಸುಪ್ಪಾರಕಪಟ್ಟನಂ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ದಾರುಚೀರಧಾರಿಂ ಕೋಹಞ್ಞೇನ ಜೀವಿಕಂ ಕಪ್ಪೇನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ "ಅಯಂ ಮಯಾ ಸದ್ಧಿಂ ಪುಬ್ಬೇ ನಿಸ್ಸೇಣಿಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬತಂ ಅಭಿರುಹಿತ್ವಾ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತೋ ಅತಿಸಲ್ಲೇಖವುತ್ತಿಯಾ ಜೀವಿತೇ ಅನಪೇಕ್ಖೋ ಅರಹತಾಪಿ ಆಭತಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಅಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಸಮ್ಭಾವನಾಧಿಪ್ಪಾಯೋ ಅನರಹಾವ ಅರಹತ್ತಂ ಪಟಿಜಾನಿತ್ವಾ ವಿಚರತಿ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಸಿಲೋಕಂ ನಿಕಾಮಯಮಾನೋ, ದಸಬಲಸ್ಸ ಚ ನಿಬ್ಬತ್ತಭಾವಂ ನ ಜಾನಾತಿ, ಹನ್ದ ನಂ ಸಂವೇಜೇತ್ವಾ ಬುದ್ಧುಪ್ಪಾದಂ ಜಾನಾಪೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ತಾವದೇವ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕತೋ ಓತರಿತ್ವಾ ರತ್ತಿಭಾಗೇ ಸುಪ್ಪಾರಕಪಟ್ಟನೇ ದಾರುಚೀರಿಯಸ್ಸ ಸಮ್ಮುಖೇ ಪಾತುರಹೋಸಿ। ಬಾಹಿಯೋ ಅತ್ತನೋ ವಸನಟ್ಠಾನೇ ಉಳಾರಂ ಓಭಾಸಂ ದಿಸ್ವಾ "ಕಿಂ ನು ಖೋ ಏತ"ನ್ತಿ ಬಹಿ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಆಕಾಸೇ ಠಿತಂ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾನಂ ದಿಸ್ವಾ ಅಞ್ಜಲಿಂ ಪಗ್ಗಯ್ಹ "ಕೇ ತುಮ್ಹೇ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। ಅಥಸ್ಸ ಸೋ ಬ್ರಹ್ಮಾ "ಅಹಂ ತೇ ಪೋರಾಣಕಸಹಾಯೋ ತದಾ ಅನಾಗಾಮಿಫಲಂ ಪತ್ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ, ತ್ವಂ ಪನ ಕಿಞ್ಚಿ ವಿಸೇಸಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ತದಾ ಪುಥುಜ್ಜನಕಾಲಕಿರಿಯಂ ಕತ್ವಾ ಸಂಸರನ್ತೋ ಇದಾನಿ ತಿತ್ಥಿಯವೇಸಧಾರೀ ಅನರಹಾವ ಸಮಾನೋ 'ಅರಹಾ ಅಹ'ನ್ತಿ ಇಮಂ ಲದ್ಧಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವಿಚರಸೀತಿ ಞತ್ವಾ ಆಗತೋ, ನೇವ ಖೋ

ತ್ವಂ, ಬಾಹಿಯ, ಅರಹಾ, ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜೇತಂ ಪಾಪಕಂ ದಿಟ್ಠಿಗತಂ, ಮಾ ತೇ ಅಹೋಸಿ ದೀಘರತ್ತಂ ಅಹಿತಾಯ ದುಕ್ಖಾಯ, ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋ। ಸೋ ಹಿ ಭಗವಾ ಅರಹಾ, ಗಚ್ಛ ನಂ ಪಯಿರುಪಾಸಸ್ಸೂ"ತಿ ಆಹ। ತೇನ ವುತ್ತಂ – **"ಅಥ ಖೋ ಬಾಹಿಯಸ್ಸ ದಾರುಚೀರಿಯಸ್ಸ ಪುರಾಣಸಾಲೋಹಿತಾ ದೇವತಾ"**ತಿಆದಿ।

ತತ್ಥ **ಅನುಕಮ್ಪಿಕಾ**ತಿ ಅನುಗ್ಗಹಸೀಲಾ ಕರುಣಾಧಿಕಾ। **ಅತ್ಥಕಾಮಾ**ತಿ ಹಿತಕಾಮಾ ಮೇತ್ತಾಧಿಕಾ। ಪುರಿಮಪದೇನ ಚೇತ್ಥ ಬಾಹಿಯಸ್ಸ ದುಕ್ಖಾಪನಯನಕಾಮತಂ ತಸ್ಸಾ ದೇವತಾಯ ದಸ್ಸೇತಿ, ಪಚ್ಛಿಮೇನ ಹಿತೂಪಸಂಹಾರಂ। **ಚೇತಸಾ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಚಿತ್ತೇನ, ಚೇತೋಸೀಸೇನ ಚೇತ್ಥ ಚೇತೋಪರಿಯಞಾಣಂ ಗಹಿತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಚೇತೋಪರಿವಿತಕ್ಕ**ನ್ತಿ ತಸ್ಸ ಚಿತ್ತಪ್ಪವತ್ತಿಂ। **ಅಞ್ಞಾಯಾ**ತಿ ಜಾನಿತ್ವಾ। **ತೇನುಪಸಙ್ಕಮೀ**ತಿ ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ನಾಮ ಬಲವಾ ಪುರಿಸೋ ಸಮಿಞ್ಜಿತಂ ವಾ ಬಾಹಂ ಪಸಾರೇಯ್ಯ, ಪಸಾರಿತಂ ವಾ ಬಾಹಂ ಸಮಿಞ್ಜೇಯ್ಯ, ಏವಮೇವ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ಅನ್ತರಹಿತೋ ಬಾಹಿಯಸ್ಸ ಪುರತೋ ಪಾತುಭವನವಸೇನ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ। **ಏತದವೋಚಾ**ತಿ "ಯೇ ಖೋ ಕೇಚಿ ಲೋಕೇ ಅರಹನ್ತೋ ವಾ"ತಿಆದಿಪವತ್ತಮಿಚ್ಛಾಪರಿವಿತಕ್ಕಂ ಬಾಹಿಯಂ ಸಹೋಢಂ ಚೋರಂ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ವಿಯ "ನೇವ ಖೋ ತ್ವಂ, ಬಾಹಿಯ, ಅರಹಾ"ತಿಆದಿಕಂ ಏತಂ ಇದಾನಿ ವುಚ್ಚಮಾನವಚನಂ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಅವೋಚ। **ನೇವ ಖೋ ತ್ವಂ, ಬಾಹಿಯ, ಅರಹಾ**ತಿ ಏತೇನ ತದಾ ಬಾಹಿಯಸ್ಸ ಅಸೇಕ್ಖಭಾವಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ, **ನಾಪಿ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಂ ವಾ ಸಮಾಪನ್ನೋ**ತಿ ಏತೇನ ಸೇಕ್ಖಭಾವಂ, ಉಭಯೇನಪಿಸ್ಸ ಅನರಿಯಭಾವಮೇವ ದೀಪೇತಿ। **ಸಾಪಿ ತೇ ಪಟಿಪದಾ ನತ್ಥಿ, ಯಾಯ ತ್ವಂ ಅರಹಾ ವಾ ಅಸ್ಸ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಂ ವಾ ಸಮಾಪನ್ನೋ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಪನಸ್ಸ ಕಲ್ಯಾಣಪುಥುಜ್ಜನಭಾವಮ್ಪಿ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ। ತತ್ಥ **ಪಟಿಪದಾ**ತಿ ಸೀಲವಿಸುದ್ಧಿಆದಯೋ ಛ ವಿಸುದ್ಧಿಯೋ। ಪಟಿಪಜ್ಜತಿ ಏತಾಯ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇತಿ ಪಟಿಪದಾ। **ಅಸ್ಸಾ**ತಿ ಭವೇಯ್ಯಾಸಿ।

ಅಯಞ್ಚಸ್ಸ ಅರಹತ್ತಾಧಿಮಾನೋ ಕಿಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನೋತಿ? "ಅಪ್ಪಿಚ್ಛತಾಯ ಸನ್ತುಟ್ಠಿತಾಯ ಸಲ್ಲೇಖತಾಯ ದೀಘರತ್ತಂ ಕತಾಧಿಕಾರತ್ತಾ ತದಙ್ಗಪ್ಪಹಾನವಸೇನ ಕಿಲೇಸಾನಂ ವಿಹತತ್ತಾ ಅರಹತ್ತಾಧಿಮಾನೋ ಉಪ್ಪನ್ನೋ"ತಿ ಕೇಚಿ ವದನ್ತಿ। ಅಪರೇ ಪನಾಹು "ಬಾಹಿಯೋ ಪಠಮಾದಿಝಾನಚತುಕ್ಕಲಾಭೀ, ತಸ್ಮಾಸ್ಸ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನಪ್ಪಹಾನೇನ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಅಸಮುದಾಚಾರತೋ ಅರಹತ್ತಾಧಿಮಾನೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀ"ತಿ। ತದುಭಯಮ್ಪಿ ತೇಸಂ ಮತಿಮತ್ತಮೇವ "ಸಮ್ಭಾವನಾಧಿಪ್ಪಾಯೋ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಸಿಲೋಕಂ ನಿಕಾಮಯಮಾನೋ"ತಿ ಚ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಆಗತತ್ತಾ। ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತನಯೇನೇವೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಅಥ ಬಾಹಿಯೋ ಆಕಾಸೇ ಠತ್ವಾ ಕಥೇನ್ತಂ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾನಂ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ – "ಅಹೋ ಭಾರಿಯಂ ವತ ಕಮ್ಮಂ, ಯಮಹಂ ಅರಹಾತಿ ಚಿನ್ತೇಸಿಂ, ಅಯಞ್ಚ 'ಅರಹತ್ತಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾಪಿ ತೇ ನತ್ಥೀ'ತಿ ವದತಿ, ಅತ್ಥಿ ನು ಖೋ ಲೋಕೇ ಕೋಚಿ ಅರಹಾ"ತಿ? ಅಥ ನಂ ಪುಚ್ಛಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ – **"ಅಥ ಕೇ ಚರಹಿ ದೇವತೇ ಲೋಕೇ ಅರಹನ್ತೋ ವಾ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಂ ವಾ ಸಮಾಪನ್ನಾ"**ತಿ।

ತತ್ಥ **ಅಥಾ**ತಿ ಪುಚ್ಛಾರಮ್ಭೇ ನಿಪಾತೋ। **ಕೇ ಚರಹೀ**ತಿ ಕೇ ಏತರಹಿ। **ಲೋಕೇ**ತಿ ಓಕಾಸಲೋಕೇ। ಅಯಞ್ಹೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ – ಭಾಜನಲೋಕಭೂತೇ ಸಕಲಸ್ಮಿಂ ಜಮ್ಬುದೀಪತಲೇ ಕಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಅರಹನ್ತೋ ವಾ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಂ ವಾ ಸಮಾಪನ್ನಾ ಏತರಹಿ ವಿಹರನ್ತಿ, ಯತ್ಥ ಮಯಂ ತೇ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ತೇಸಂ ಓವಾದೇ ಠತ್ವಾ ವಟ್ಟದುಕ್ಖತೋ ಮುಚ್ಚಿಸ್ಸಾಮಾತಿ। **ಉತ್ತರೇಸೂ**ತಿ ಸುಪ್ಪಾರಕಪಟ್ಟನತೋ ಪುಬ್ಬುತ್ತರದಿಸಾಭಾಗಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ।

ಅರಹನ್ತಿ ಆರಕತ್ತಾ ಅರಹಂ। ಆರಕಾ ಹಿ ಸೋ ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸೇಹಿ ಸುವಿದೂರವಿದೂರೇ ಠಿತೋ ಮಗ್ಗೇನ ಸವಾಸನಾನಂ ಕಿಲೇಸಾನಂ ವಿದ್ಧಂಸಿತತ್ತಾ। ಅರೀನಂ ವಾ ಹತತ್ತಾ ಅರಹಂ। ಭಗವತಾ ಹಿ ಕಿಲೇಸಾರಯೋ ಅನವಸೇಸತೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ ಹತಾ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಾತಿ। ಅರಾನಂ ವಾ ಹತತ್ತಾ ಅರಹಂ। ಯಞ್ಚ ಅವಿಜ್ಜಾಭವತಣ್ಹಾಮಯನಾಭಿ ಪುಞ್ಞಾದಿಅಭಿಸಙ್ಖಾರಾರಂ ಜರಾಮರಣನೇಮಿ ಆಸವಸಮುದಯಮಯೇನ ಅಕ್ಖೇನ ವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ತಿಭವರಥೇ ಸಮಾಯೋಜಿತಂ ಅನಾದಿಕಾಲಪ್ಪವತ್ತಂ ಸಂಸಾರಚಕ್ಕಂ। ತಸ್ಸಾನೇನ ಬೋಧಿಮಣ್ಡೇ ವೀರಿಯಪಾದೇಹಿ ಸೀಲಪಥವಿಯಂ ಪತಿಟ್ಠಾಯ ಸದ್ಧಾಹತ್ಥೇನ

ಕಮ್ಮಕ್ಖಯಕರಞಾಣಫರಸುಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಅರಾ ಹತಾ ವಿಹತಾ ವಿದ್ಧಂಸಿತಾತಿ। ಅರಹತೀತಿ ವಾ ಅರಹಂ। ಭಗವಾ ಹಿ ಸದೇವಕೇ ಲೋಕೇ ಅಗ್ಗದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯತ್ತಾ ಉಳಾರೇ ಚೀವರಾದಿಪಚ್ಚಯೇ ಪೂಜಾವಿಸೇಸಞ್ಚ ಅರಹತಿ। ರಹಾಭಾವತೋ ವಾ ಅರಹಂ। ತಥಾಗತೋ ಹಿ ಸಬ್ಬಸೋ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನರಾಗಾದಿಕಿಲೇಸತ್ತಾ ಪಾಪಕಿಲೇಸಸ್ಸಾಪಿ ಅಸಮ್ಭವತೋ ಪಾಪಕರಣೇ ರಹಾಭಾವತೋಪಿ ಅರಹನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಸಮ್ಮಾ ಸಾಮಞ್ಚ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನಂ ಬುದ್ಧತ್ತಾ **ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ**। ಭಗವಾ ಹಿ ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯೇ ಧಮ್ಮೇ ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯತೋ, ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯೇ ಧಮ್ಮೇ ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯತೋ, ಪಹಾತಬ್ಬೇ ಧಮ್ಮೇ ಪಹಾತಬ್ಬತೋ, ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬೇ ಧಮ್ಮೇ ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬತೋ, ಭಾವೇತಬ್ಬೇ ಧಮ್ಮೇ ಭಾವೇತಬ್ಬತೋ ಅಭಿಸಮ್ಬುಜ್ಝಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ –

> “ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾತಂ, ಭಾವೇತಬ್ಬಞ್ಚ ಭಾವಿತಂ।
> ಪಹಾತಬ್ಬಂ ಪಹೀನಂ ಮೇ, ತಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧೋಸ್ಮಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ”ತಿ॥ (ಸು॰ ನಿ॰ ೫೬೩; ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೩೯೯; ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೧.೧೩೧)।

ಅಪಿಚ ಕುಸಲೇ ಧಮ್ಮೇ ಅನವಜ್ಜಸುಖವಿಪಾಕತೋ, ಅಕುಸಲೇ ಧಮ್ಮೇ ಸಾವಜ್ಜದುಕ್ಖವಿಪಾಕತೋತಿಆದಿನಾ ಸಬ್ಬತ್ತಿಕದುಕಾದಿವಸೇನ ಅಯಮತ್ಥೋ ನೇತಬ್ಬೋ। ಇತಿ ಅವಿಪರೀತಂ ಸಯಮ್ಭುಞಾಣೇನ ಸಬ್ಬಾಕಾರತೋ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನಂ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧತ್ತಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ। ವಿತ್ಥಾರೋ ಪನ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೧.೧೨೯-೧೩೧) ಆಗತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಅರಹತ್ತಾಯಾತಿ** ಅಗ್ಗಫಲಪ್ಪಟಿಲಾಭಾಯ। **ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತೀತಿ** ಆದಿಕಲ್ಯಾಣಾದಿಗುಣವಿಸೇಸಯುತ್ತಂ ಸೀಲಾದಿಪಟಿಪದಾಧಮ್ಮಂ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಧಮ್ಮಮೇವ ವಾ ವೇನೇಯ್ಯಜ್ಝಾಸಯಾನುರೂಪಂ ಉಪದಿಸತಿ ಕಥೇತಿ।

ಸಂವೇಜಿತೋತಿ “ಧಿರತ್ಥು ವತ, ಭೋ, ಪುಥುಜ್ಜನಭಾವಸ್ಸ, ಯೇನಾಹಂ ಅನರಹಾವ ಸಮಾನೋ ಅರಹಾತಿ ಅಮಞ್ಞಿಂ, ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಞ್ಚ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತಂ ನ ಜಾನಿಂ, ದುಜ್ಜಾನಂ ಖೋ ಪನಿದಂ ಜೀವಿತಂ, ದುಜ್ಜಾನಂ ಮರಣ”ನ್ತಿ ಸಂವೇಗಮಾಪಾದಿತೋ, ದೇವತಾವಚನೇನ ಯಥಾವುತ್ತೇನಾಕಾರೇನ ಸಂವಿಗ್ಗಮಾನಸೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತಾವದೇವಾತಿ** ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಖಣೇ। **ಸುಪ್ಪಾರಕಾ ಪಕ್ಕಾಮೀತಿ** ಬುದ್ಧೋತಿ ನಾಮಮಪಿ ಸವನೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಾಯ ಬುದ್ಧಾರಮ್ಮಣಾಯ ಪೀತಿಯಾ ಸಂವೇಗೇನ ಚ ಚೋದಿಯಮಾನಹದಯೋ ಸುಪ್ಪಾರಕಪಟ್ಟನತೋ ಸಾವತ್ಥಿಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಪಕ್ಕನ್ತೋ। **ಸಬ್ಬತ್ಥ ಏಕರತ್ತಿಪರಿವಾಸೇನಾತಿ** ಸಬ್ಬಸ್ಮಿಂ ಮಗ್ಗೇ ಏಕರತ್ತಿವಾಸೇನೇವ ಅಗಮಾಸಿ। ಸುಪ್ಪಾರಕಪಟ್ಟನತೋ ಹಿ ಸಾವತ್ಥಿ ವೀಸಯೋಜನಸತೇ ಹೋತಿ, ತಞ್ಚಾಯಂ ಏತ್ತಕಂ ಅದ್ಧಾನಂ ಏಕರತ್ತಿವಾಸೇನ ಅಗಮಾಸಿ। ಯದಾ ಸುಪ್ಪಾರಕತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತೋ, ತದಹೇವ ಸಾವತ್ಥಿಂ ಸಮ್ಪತ್ತೋತಿ।

ಕಥಂ ಪನಾಯಂ ಏವಂ ಅಗಮಾಸೀತಿ? ದೇವತಾನುಭಾವೇನ, “ಬುದ್ಧಾನುಭಾವೇನಾ”ತಿಪಿ ವದನ್ತಿ। “ಸಬ್ಬತ್ಥ ಏಕರತ್ತಿಪರಿವಾಸೇನಾ”ತಿ ಪನ ವುತ್ತತ್ತಾ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಚ ವೀಸಯೋಜನಸತಿಕತ್ತಾ ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇ ಗಾಮನಿಗಮರಾಜಧಾನೀಸು ಯತ್ಥ ಯತ್ಥ ರತ್ತಿಯಂ ವಸತಿ, ತತ್ಥ ತತ್ಥ ದುತಿಯಂ ಅರುಣಂ ಅನುಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಏಕರತ್ತಿವಾಸೇನೇವ ಸಾವತ್ಥಿಂ ಉಪಸಙ್ಕಮೀತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ದೀಪಿತೋ ಹೋತೀತಿ। ನಯಿದಂ ಏವಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಸಬ್ಬಸ್ಮಿಂ ವೀಸಯೋಜನಸತಿಕೇ ಮಗ್ಗೇ ಏಕರತ್ತಿವಾಸೇನಾತಿ ಇಮಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ। ಏಕರತ್ತಿಮತ್ತಂ ಸೋ ಸಕಲಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಮಗ್ಗೇ ವಸಿತ್ವಾ ಪಚ್ಛಿಮದಿವಸೇ ಪುಬ್ಬಣ್ಹಸಮಯೇ ಸಾವತ್ಥಿಂ ಅನುಪ್ಪತ್ತೋತಿ।

ಭಗವಾಪಿ ಬಾಹಿಯಸ್ಸ ಆಗಮನಂ ಞತ್ವಾ “ನ ತಾವಸ್ಸ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಪರಿಪಾಕಂ ಗತಾನಿ, ಖಣನ್ತರೇ ಪನ ಪರಿಪಾಕಂ ಗಮಿಸ್ಸನ್ತೀ”ತಿ ತಸ್ಸ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ಪರಿಪಾಕಂ ಆಗಮಯಮಾನೋ ಮಹಾಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಪರಿವುತೋ ತಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ ಸಾವತ್ಥಿಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪಾವಿಸಿ। ಸೋ ಚ ಜೇತವನಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಭುತ್ತಪಾತರಾಸೇ ಕಾಯಾಲಸಿಯವಿಮೋಚನತ್ಥಂ ಅಬ್ಭೋಕಾಸೇ ಚಙ್ಕಮನ್ತೇ ಸಮ್ಬಹುಲೇ

ಭಿಕ್ಖೂ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ “ಕಹಂ ನು ಖೋ ಏತರಹಿ ಭಗವಾ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। ಭಿಕ್ಖೂ “ಭಗವಾ ಸಾವತ್ಥಿಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಟ್ಠೋ”ತಿ ವತ್ವಾ ಪುಚ್ಛಿಂಸು “ತ್ವಂ ಪನ ಕುತೋ ಆಗತೋ”ತಿ? “ಸುಪ್ಪಾರಕಪಟ್ಟನತೋ ಆಗತೋಮ್ಹೀ”ತಿ। “ದೂರತೋ ಆಗತೋಸಿ, ನಿಸೀದ, ತಾವ ಪಾದೇ ಧೋವಿತ್ವಾ ಮಕ್ಖೇತ್ವಾ ಥೋಕಂ ವಿಸ್ಸಮಾಹಿ, ಆಗತಕಾಲೇ ಸತ್ಥಾರಂ ದಕ್ಖಸೀ”ತಿ। “ಅಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಅತ್ತನೋ ಜೀವಿತನ್ತರಾಯಂ ನ ಜಾನಾಮಿ, ಏಕರತ್ತೇನೇವಮ್ಹಿ ಕತ್ಥಚಿಪಿ ಚಿರಂ ಅಟ್ಠತ್ವಾ ಅನಿಸೀದಿತ್ವಾ ವೀಸಯೋಜನಸತಿಕಂ ಮಗ್ಗಂ ಆಗತೋ, ಸತ್ಥಾರಂ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾವ ವಿಸ್ಸಮಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ವತ್ವಾ ತರಮಾನರೂಪೋ ಸಾವತ್ಥಿಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಅನೋಪಮಾಯ ಬುದ್ಧಸಿರಿಯಾ ವಿರೋಚಮಾನಂ ಭಗವನ್ತಂ ಪಸ್ಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ “**ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಸಮ್ಬಹುಲಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಅಬ್ಭೋಕಾಸೇ ಚಙ್ಕಮನ್ತಿ। ಅಥ ಖೋ ಬಾಹಿಯೋ ದಾರುಚೀರಿಯೋ ಯೇನ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮೀ**”ತಿಆದಿ।

ತತ್ಥ **ಕಹ**ನ್ತಿ ಕತ್ಥ। **ನೂ**ತಿ ಸಂಸಯೇ, **ಖೋ**ತಿ ಪದಪೂರಣೇ, ಕಸ್ಮಿಂ ನು ಖೋ ಪದೇಸೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **ದಸ್ಸನಕಾಮಮ್ಹಾ**ತಿ ದಟ್ಠುಕಾಮಾ ಅಮ್ಹ। ಮಯಞ್ಹಿ ತಂ ಭಗವನ್ತಂ ಅನ್ಧೋ ವಿಯ ಚಕ್ಖುಂ, ಬಧಿರೋ ವಿಯ ಸೋತಂ, ಮೂಗೋ ವಿಯ ಕಲ್ಯಾಣವಾಕ್ಕರಣಂ, ಹತ್ಥಪಾದವಿಕಲೋ ವಿಯ ಹತ್ಥಪಾದೇ, ದಲಿದ್ದೋ ವಿಯ ಧನಸಮ್ಪದಂ, ಕನ್ತಾರದ್ಧಾನಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ವಿಯ ಖೇಮನ್ತಭೂಮಿಂ, ರೋಗಾಭಿಭೂತೋ ವಿಯ ಆರೋಗ್ಯಂ, ಮಹಾಸಮುದ್ದೇ ಭಿನ್ನನಾವೋ ವಿಯ ಮಹಾಕುಲ್ಲಂ ಪಸ್ಸಿತುಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತುಞ್ಚ ಇಚ್ಛಾಮಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ತರಮಾನರೂಪೋ**ತಿ ತರಮಾನಾಕಾರೋ।

ಪಾಸಾದಿಕನ್ತಿ ಬಾತ್ತಿಂಸಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಅಸೀತಿಅನುಬ್ಯಞ್ಜನಬ್ಯಾಮಪ್ಪಭಾಕೇತುಮಾಲಾಲಙ್ಕತಾಯ ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯ ಅತ್ತನೋ ಸರೀರಸೋಭಾಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ರೂಪಕಾಯದಸ್ಸನಬ್ಯಾವಟಸ್ಸ ಜನಸ್ಸ ಸಬ್ಬಭಾಗತೋ ಪಸಾದಾವಹಂ। **ಪಸಾದನೀಯ**ನ್ತಿ ದಸಬಲಚತುವೇಸಾರಜ್ಜಛಅಸಾಧಾರಣಞಾಣಅಟ್ಠಾರಸಾವೇಣಿಕ- ಬುದ್ಧಧಮ್ಮಪ್ಪಭುತಿಅಪರಿಮಾಣಗುಣಗಣಸಮನ್ನಾಗತಾಯ ಧಮ್ಮಕಾಯಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಸರಿಕ್ಖಕಜನಸ್ಸ ಪಸಾದನೀಯಂ ಪಸೀದಿತಬ್ಬಯುತ್ತಂ ಪಸಾದಾರಹಂ ವಾ। **ಸನ್ತಿನ್ದ್ರಿಯ**ನ್ತಿ ಚಕ್ಖಾದಿಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಲೋಲಭಾವಾಪಗಮನೇನ ವೂಪಸನ್ತಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಂ। **ಸನ್ತಮಾನಸ**ನ್ತಿ ಛಟ್ಠಸ್ಸ ಮನಿನ್ದ್ರಿಯಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಿಸೇವನಭಾವೂಪಗಮನೇನ ವೂಪಸನ್ತಮಾನಸಂ। **ಉತ್ತಮದಮಥಸಮಥಮನುಪ್ಪತ್ತ**ನ್ತಿ ಲೋಕುತ್ತರಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಸಙ್ಖಾತಂ ಉತ್ತಮಂ ದಮಥಂ ಸಮಥಞ್ಚ ಅನುಪ್ಪತ್ವಾ ಅಧಿಗನ್ತ್ವಾ ಠಿತಂ। **ದನ್ತ**ನ್ತಿ ಸುಪರಿಸುದ್ಧಕಾಯಸಮಾಚಾರತಾಯ ಚೇವ ಹತ್ಥಪಾದಕುಕ್ಕುಚ್ಚಾಭಾವತೋ ದವಾದಿಅಭಾವತೋ ಚ ಕಾಯೇನ ದನ್ತಂ। **ಗುತ್ತ**ನ್ತಿ ಸುಪರಿಸುದ್ಧವಚೀಸಮಾಚಾರತಾಯ ಚೇವ ನಿರತ್ಥಕವಾಚಾಭಾವತೋ ದವಾದಿಅಭಾವತೋ ಚ ವಾಚಾಯ ಗುತ್ತಂ। **ಯತಿನ್ದ್ರಿಯ**ನ್ತಿ ಸುಪರಿಸುದ್ಧಮನೋಸಮಾಚಾರತಾಯ ಅರಿಯಿದ್ಧಿಯೋಗೇನ ಅಬ್ಯಾವಟಅಪ್ಪಟಿಸಙ್ಖಾನುಪೇಕ್ಖಾಭಾವತೋ ಚ ಮನಿನ್ದ್ರಿಯವಸೇನ ಯತಿನ್ದ್ರಿಯಂ। **ನಾಗ**ನ್ತಿ ಛನ್ದಾದಿವಸೇನ ಅಗಮನತೋ, ಪಹೀನಾನಂ ರಾಗಾದಿಕಿಲೇಸಾನಂ ಪುನಾನಾಗಮನತೋ, ಕಸ್ಸಚಿಪಿ ಆಗುಸ್ಸ ಸಬ್ಬಥಾಪಿ ಅಕರಣತೋ, ಪುನಬ್ಭವಸ್ಸ ಚ ಅಗಮನತೋತಿ ಇಮೇಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ನಾಗಂ। ಏತ್ಥ ಚ ಪಾಸಾದಿಕನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ರೂಪಕಾಯೇನ ಭಗವತೋ ಪಮಾಣಭೂತತಂ ದೀಪೇತಿ, ಪಸಾದನೀಯನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಧಮ್ಮಕಾಯೇನ, ಸನ್ತಿನ್ದ್ರಿಯನ್ತಿಆದಿನಾ ಸೇಸೇಹಿ ಪಮಾಣಭೂತತಂ ದೀಪೇತಿ। ತೇನ ಚತುಪ್ಪಮಾಣಿಕೇ ಲೋಕಸನ್ನಿವಾಸೇ ಅನವಸೇಸತೋ ಸತ್ತಾನಂ ಭಗವತೋ ಪಮಾಣಭಾವೋ ಪಕಾಸಿತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಏವಂಭೂತಞ್ಚ ಭಗವನ್ತಂ ಅನ್ತರವೀಥಿಯಂ ಗಚ್ಛನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ “ಚಿರಸ್ಸಂ ವತ ಮೇ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ದಿಟ್ಠೋ”ತಿ ಹಟ್ಠತುಟ್ಠೋ ಪಞ್ಚವಣ್ಣಾಯ ಪೀತಿಯಾ ನಿರನ್ತರಂ ಫುಟಸರೀರೋ ಪೀತಿವಿಪ್ಫಾರಿತವಿವಟನಿಚ್ಚಲಲೋಚನೋ ದಿಟ್ಠಟ್ಠಾನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಓಣತಸರೀರೋ ಭಗವತೋ ಸರೀರಪ್ಪಭಾವೇಮಜ್ಝಂ ಅಜ್ಝೋಗಾಹೇತ್ವಾ ತತ್ಥ ನಿಮುಜ್ಜನ್ತೋ ಭಗವತೋ ಸಮೀಪಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪಞ್ಚಪತಿಟ್ಠಿತೇನ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಪಾದೇ ಸಮ್ಬಾಹನ್ತೋ ಪರಿಚುಮ್ಬನ್ತೋ “ದೇಸೇತು ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ಧಮ್ಮ”ನ್ತಿ ಆಹ। ತೇನ ವುತ್ತಂ – “**ಭಗವತೋ ಪಾದೇ ಸಿರಸಾ ನಿಪತಿತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚ – ‘ದೇಸೇತು ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ಧಮ್ಮಂ, ದೇಸೇತು ಸುಗತೋ ಧಮ್ಮಂ, ಯಂ ಮಮಸ್ಸ ದೀಘರತ್ತಂ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯಾ**’”ತಿ।

ತತ್ಥ **ಸುಗತೋ**ತಿ ಸೋಭನಗಮನತ್ತಾ, ಸುನ್ದರಂ ಠಾನಂ ಗತತ್ತಾ, ಸಮ್ಮಾ ಗತತ್ತಾ, ಸಮ್ಮಾ ಗದತ್ತಾ ಸುಗತೋ। ಗಮನಮ್ಪಿ ಹಿ ಗತನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಞ್ಚ ಭಗವತೋ ಸೋಭನಂ ಪರಿಸುದ್ಧಂ ಅನವಜ್ಜಂ। ಕಿಂ ಪನ ತನ್ತಿ? ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ। ತೇನ ಹೇಸ ಗಮನೇನ ಖೇಮಂ ದಿಸಂ ಅಸಜ್ಜಮಾನೋ ಗತೋ, ಅಞ್ಞೇಪಿ ಗಮೇತೀತಿ ಸೋಭನಗಮನತ್ತಾ ಸುಗತೋ। ಸುನ್ದರಞ್ಚೇಸ ಠಾನಂ ಅಮತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಗತೋತಿ ಸುನ್ದರಂ ಠಾನಂ ಗತತ್ತಾ ಸುಗತೋ। ಸಮ್ಮಾ ಚ ಗತತ್ತಾ ಸುಗತೋ ತೇನ ತೇನ ಮಗ್ಗೇನ ಪಹೀನೇ ಕಿಲೇಸೇ ಪುನ ಅಪಚ್ಚಾಗಮನತೋ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ -

> "ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗೇನ ಯೇ ಕಿಲೇಸಾ ಪಹೀನಾ, ತೇ ಕಿಲೇಸೇ ನ ಪುನೇತಿ ನ ಪಚ್ಚೇತಿ ನ ಪಚ್ಚಾಗಚ್ಛತೀತಿ ಸುಗತೋ। ಸಕದಾಗಾಮಿ…ಪೇ॰… ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ…ಪೇ॰… ನ ಪಚ್ಚಾಗಚ್ಛತೀತಿ ಸುಗತೋ"ತಿ (ಚೂಳನಿ॰ ಮೇತ್ತಗೂಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸ ೨೭)।

ಅಥ ವಾ ಸಮ್ಮಾ ಗತತ್ತಾತಿ ತೀಸುಪಿ ಅವತ್ಥಾಸು ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಗತತ್ತಾ, ಸುಪ್ಪಟಿಪನ್ನತ್ತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ದೀಪಙ್ಕರಪಾದಮೂಲತೋ ಹಿ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಮಹಾಬೋಧಿಮಣ್ಡಾ ತಾವ ಸಮತಿಂಸಪಾರಮಿಪೂರಿತಾಯ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಞಾತತ್ಥಚರಿಯಾಯ ಲೋಕತ್ಥಚರಿಯಾಯ ಬುದ್ಧತ್ಥಚರಿಯಾಯ ಕೋಟಿಂ ಪಾಪುಣಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬಲೋಕಸ್ಸ ಹಿತಸುಖಮೇವ ಪರಿಬ್ರೂಹನ್ತೋ ಸಸ್ಸತಂ ಉಚ್ಛೇದಂ ಕಾಮಸುಖಂ ಅತ್ತಕಿಲಮಥನ್ತಿ ಇಮೇ ಅನ್ತೇ ಅನುಪಗಚ್ಛನ್ತಿಯಾ ಅನುತ್ತರಾಯ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಭಾವನಾಸಙ್ಖಾತಾಯ ಮಜ್ಝಿಮಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ ಅರಿಯಸಚ್ಚೇಸು ತತೋ ಪರಂ ಸಮಧಿಗತಧಮ್ಮಾಧಿಪತೇಯ್ಯೋ ಸಬ್ಬಸತ್ತೇಸು ಅವಿಸಯಾಯ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಚ ಗತೋ ಪಟಿಪನ್ನೋತಿ ಏವಮ್ಪಿ ಸಮ್ಮಾ ಗತತ್ತಾ ಸುಗತೋ। ಸಮ್ಮಾ ಚೇಸ ಗದತಿ ಯುತ್ತಟ್ಠಾನೇ ಯುತ್ತಮೇವ ವಾಚಂ ಭಾಸತೀತಿ ಸುಗತೋ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ -

> "ಕಾಲವಾದೀ , ಭೂತವಾದೀ, ಅತ್ಥವಾದೀ, ಧಮ್ಮವಾದೀ, ವಿನಯವಾದೀ, ನಿಧಾನವತಿಂ ವಾಚಂ ಭಾಸಿತಾ ಕಾಲೇನ ಸಾಪದೇಸಂ ಪರಿಯನ್ತವತಿಂ ಅತ್ಥಸಂಹಿತ"ನ್ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೯; ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೧೪)।

ಅಪರಮ್ಪಿ ವುತ್ತಂ -

> "ಯಾ ಸಾ ವಾಚಾ ಅಭೂತಾ ಅತಚ್ಛಾ ಅನತ್ಥಸಂಹಿತಾ, ಯಾ ಚ ಪರೇಸಂ ಅಪ್ಪಿಯಾ ಅಮನಾಪಾ, ನ ತಂ ತಥಾಗತೋ ವಾಚಂ ಭಾಸತೀ"ತಿಆದಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೮೬)।

ಏವಂ ಸಮ್ಮಾ ಗದತ್ತಾಪಿ ಸುಗತೋ।

ಯಂ ಮಮಸ್ಸ ದೀಘರತ್ತಂ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯಾತಿ ಯಂ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಉಪದಿಸನಂ ಚಿರಕಾಲಂ ಮಮ ಝಾನವಿಮೋಕ್ಖಾದಿಹಿತಾಯ ತದಧಿಗನ್ತಬ್ಬಸುಖಾಯ ಚ ಸಿಯಾ। **ಅಕಾಲೋ ಖೋ ತಾವ ಬಾಹಿಯಾ**ತಿ ತವ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ನ ತಾವ ಕಾಲೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಿಂ ಪನ ಭಗವತೋ ಸತ್ತಹಿತಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಅಕಾಲೋಪಿ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ, ಯತೋ ಭಗವಾ ಕಾಲವಾದೀತಿ? ವುಚ್ಚತೇ - ಕಾಲೋತಿ ಚೇತ್ಥ ವೇನೇಯ್ಯಾನಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಪರಿಪಾಕಕಾಲೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ತದಾ ಬಾಹಿಯಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ಪರಿಪಕ್ಕಾಪರಿಪಕ್ಕಭಾವೋ ದುಬ್ಬಿಞ್ಞೇಯ್ಯೋ, ತಸ್ಮಾ ಭಗವಾ ತಂ ಅವತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಅನ್ತರವೀಥಿಯಂ ಠಿತಭಾವಮಸ್ಸ ಕಾರಣಂ ಅಪದಿಸನ್ತೋ ಆಹ **"ಅನ್ತರಘರಂ ಪವಿಟ್ಠಮ್ಹಾ"**ತಿ। **ದುಜ್ಜಾನ**ನ್ತಿ ದುಬ್ಬಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ। **ಜೀವಿತನ್ತರಾಯಾನ**ನ್ತಿ ಜೀವಿತಸ್ಸ ಅನ್ತರಾಯಕರಧಮ್ಮಾನಂ ವತ್ತನಂ ಅವತ್ತನಂ ವಾತಿ ವತ್ತುಕಾಮೋ ಸಮ್ಭಮವಸೇನ "ಜೀವಿತನ್ತರಾಯಾನ"ನ್ತಿ ಆಹ। ತಥಾ ಹಿ ಅನೇಕಪಚ್ಚಯಪ್ಪಟಿಬದ್ಧವುತ್ತಿಜೀವಿತಂ ಅನೇಕರೂಪಾ ಚ ತದನ್ತರಾಯಾ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ -

> "ಅಜ್ಜೇವ ಕಿಚ್ಚಮಾತಪ್ಪಂ, ಕೋ ಜಞ್ಞಾ ಮರಣಂ ಸುವೇ।

ನ ಹಿ ನೋ ಸಙ್ಗರಂ ತೇನ, ಮಹಾಸೇನೇನ ಮಚ್ಚುನಾ"ತಿ॥ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೨೭೨; ನೇತ್ತಿ॰ ೧೦೩)।

ಕಸ್ಮಾ ಪನಾಯಂ ಜೀವಿತನ್ತರಾಯಮೇವ ತಾವ ಪುರಕ್ಖರೋತಿ? "ನಿಮಿತ್ತಞ್ಞುತಾಯ ಅದಿಟ್ಠಕೋಸಲ್ಲೇನ ವಾ"ತಿ ಕೇಚಿ। ಅಪರೇ "ದೇವತಾಯ ಸನ್ತಿಕೇ ಜೀವಿತನ್ತರಾಯಸ್ಸ ಸುತತ್ತಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ಅನ್ತಿಮಭವಿಕತ್ತಾ ಪನ ಉಪನಿಸ್ಸಯಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಚೋದಿಯಮಾನೋ ಏವಮಾಹ। ನ ಹಿ ತೇಸಂ ಅಪ್ಪತ್ತಅರಹತ್ತಾನಂ ಜೀವಿತಕ್ಖಯೋ ಹೋತಿ। ಕಿಂ ಪನ ಕಾರಣಾ ಭಗವಾ ತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತುಕಾಮೋವ ದ್ವಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿ? ಏವಂ ಕಿರಸ್ಸ ಅಹೋಸಿ "ಇಮಸ್ಸ ಮಂ ದಿಟ್ಠಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸಕಲಸರೀರಂ ಪೀತಿಯಾ ನಿರನ್ತರಂ ಫುಟಂ, ಅತಿಬಲವಾ ಪೀತಿವೇಗೋ, ಧಮ್ಮಂ ಸುತ್ವಾಪಿ ನ ತಾವ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸತಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತುಂ। ಯಾವ ಪನ ಮಜ್ಝತ್ತುಪೇಕ್ಖಾ ಸಣ್ಠಾತಿ, ತಾವ ತಿಟ್ಠತು, ವೀಸಯೋಜನಸತಂ ಮಗ್ಗಂ ಆಗತತ್ತಾ ದರಥೋಪಿಸ್ಸ ಕಾಯೇ ಬಲವಾ, ಸೋಪಿ ತಾವ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭತೂ"ತಿ। ತಸ್ಮಾ ದ್ವಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿ। ಕೇಚಿ ಪನ "ಧಮ್ಮಸ್ಸವನೇ ಆದರಜನನತ್ಥಂ ಭಗವಾ ಏವಮಕಾಸೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ತತಿಯವಾರಂ ಯಾಚಿತೋ ಪನ ಮಜ್ಝತ್ತುಪೇಕ್ಖಂ ದರಥಪ್ಪಟಿಪಸ್ಸದ್ಧಿಂ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತಞ್ಚಸ್ಸ ಜೀವಿತನ್ತರಾಯಂ ದಿಸ್ವಾ "ಇದಾನಿ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ಕಾಲೋ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ **"ತಸ್ಮಾ ತಿಹಾ"**ತಿಆದಿನಾ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಆರಭಿ।

ತತ್ಥ **ತಸ್ಮಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ತ್ವಂ ಉಸ್ಸುಕ್ಕಜಾತೋ ಹುತ್ವಾ ಅತಿವಿಯ ಮಂ ಯಾಚಸಿ, ಯಸ್ಮಾ ವಾ ಜೀವಿತನ್ತರಾಯಾನಂ ದುಜ್ಜಾನತಂ ವದಸಿ, ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಚ ತೇ ಪರಿಪಾಕಂ ಗತಾನಿ, ತಸ್ಮಾ। **ತಿಹಾ**ತಿ ನಿಪಾತಮತ್ತಂ। **ತೇ**ತಿ ತಯಾ **ಏವ**ನ್ತಿ ಇದಾನಿ ವತ್ತಬ್ಬಾಕಾರಂ ವದತಿ।

ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಾದೀನಂ ತಿಸ್ಸನ್ನಮ್ಪಿ ಸಿಕ್ಖಾನಂ ವಸೇನ ಸಿಕ್ಖನಂ ಕಾತಬ್ಬಂ। ಯಥಾ ಪನ ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ, ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ದಿಟ್ಠೇ ದಿಟ್ಠಮತ್ತಂ ಭವಿಸ್ಸತೀ"**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ತತ್ಥ **ದಿಟ್ಠೇ ದಿಟ್ಠಮತ್ತ**ನ್ತಿ ರೂಪಾಯತನೇ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣೇನ ದಿಟ್ಠಮತ್ತಂ। ಯಥಾ ಹಿ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಂ ರೂಪೇ ರೂಪಮತ್ತಮೇವ ಪಸ್ಸತಿ, ನ ಅನಿಚ್ಚಾದಿಸಭಾವಂ, ಏವಮೇವ ಸೇಸಂ। ಚಕ್ಖುದ್ವಾರಿಕವಿಞ್ಞಾಣೇನ ಹಿ ಮೇ ದಿಟ್ಠಮತ್ತಮೇವ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಥ ವಾ ದಿಟ್ಠೇ ದಿಟ್ಠಂ ನಾಮ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣೇನ ರೂಪವಿಜಾನನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಮತ್ತನ್ತಿ ಪಮಾಣಂ। ದಿಟ್ಠಾ ಮತ್ತಾ ಏತಸ್ಸಾತಿ ದಿಟ್ಠಮತ್ತಂ, ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಮತ್ತಮೇವ ಚಿತ್ತಂ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಯಥಾ ಆಪಾಥಗತೇ ರೂಪೇ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಂ ನ ರಜ್ಜತಿ, ನ ದುಸ್ಸತಿ, ನ ಮುಯ್ಹತಿ, ಏವಂ ರಾಗಾದಿವಿರಹೇನ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಮತ್ತಮೇವ ಮೇ ಜವನಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಪ್ಪಮಾಣೇನೇವ ಜವನಂ ಠಪೇಸ್ಸಾಮೀತಿ।

ಅಥ ವಾ ದಿಟ್ಠಂ ನಾಮ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣೇನ ದಿಟ್ಠಂ ರೂಪಂ, ದಿಟ್ಠಮತ್ತಂ ನಾಮ ತತ್ಥೇವ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನಸನ್ತೀರಣವೋಟ್ಠಬ್ಬನಸಙ್ಖಾತಂ ಚಿತ್ತತ್ತಯಂ। ಯಥಾ ತಂ ನ ರಜ್ಜತಿ, ನ ದುಸ್ಸತಿ, ನ ಮುಯ್ಹತಿ, ಏವಂ ಆಪಾಥಗತೇ ರೂಪೇ ತೇನೇವ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನಾದಿಪ್ಪಮಾಣೇನ ಜವನಂ ಉಪ್ಪಾದೇಸ್ಸಾಮಿ, ನಾಹಂ ತಂ ಪಮಾಣಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ರಜ್ಜನಾದಿವಸೇನ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತುಂ ದಸ್ಸಾಮೀತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಏಸೇವ ನಯೋ ಸುತಮುತೇ । **ಮುತ**ನ್ತಿ ತದಾರಮ್ಮಣವಿಞ್ಞಾಣೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಗನ್ಧರಸಫೋಟ್ಠಬ್ಬಾಯತನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ವಿಞ್ಞಾತೇ ವಿಞ್ಞಾತಮತ್ತ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ವಿಞ್ಞಾತಂ ನಾಮ ಮನೋದ್ವಾರಾವಜ್ಜನೇನ ವಿಞ್ಞಾತಾರಮ್ಮಣಂ। ತಸ್ಮಿಂ ವಿಞ್ಞಾತೇ ವಿಞ್ಞಾತಮತ್ತನ್ತಿ ಆವಜ್ಜನಪ್ಪಮಾಣಂ। ಯಥಾ ಆವಜ್ಜನಂ ನ ರಜ್ಜತಿ, ನ ದುಸ್ಸತಿ, ನ ಮುಯ್ಹತಿ, ಏವಂ ರಜ್ಜನಾದಿವಸೇನ ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತುಂ ಅದತ್ವಾ ಆವಜ್ಜನಪ್ಪಮಾಣೇನೇವ ಚಿತ್ತಂ ಠಪೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ। **ಏವಞ್ಹಿ ತೇ, ಬಾಹಿಯ, ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಏವಂ ಇಮಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ ತಯಾ, ಬಾಹಿಯ, ತಿಸ್ಸನ್ನಂ ಸಿಕ್ಖಾನಂ ಅನುವತ್ತನವಸೇನ ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ।

ಇತಿ ಭಗವಾ ಬಾಹಿಯಸ್ಸ ಸಂಖಿತ್ತರುಚಿತಾಯ ಛಹಿ ವಿಞ್ಞಾಣಕಾಯೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಛಳಾರಮ್ಮಣಭೇದಭಿನ್ನಂ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ವಿಸಯಂ ದಿಟ್ಠಾದೀಹಿ ಚತೂಹಿ ಕೋಟ್ಠಾಸೇಹಿ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ತತ್ಥಸ್ಸ ಞಾತತೀರಣಪರಿಞ್ಞಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಕಥಂ? ಏತ್ಥ ಹಿ ರೂಪಾಯತನಂ

ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಟ್ಠೇನ ದಿಟ್ಠಂ ನಾಮ, ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಂ ಪನ ಸದ್ಧಿಂ ತಂದ್ವಾರಿಕವಿಞ್ಞಾಣೇಹಿ ದಸ್ಸನಟ್ಠೇನ, ತದುಭಯಮ್ಪಿ ಯಥಾಪಚ್ಚಯಂ ಪವತ್ತಮಾನಂ ಧಮ್ಮಮತ್ತಮೇವ, ನ ಏತ್ಥ ಕೋಚಿ ಕತ್ತಾ ವಾ ಕಾರೇತಾ ವಾ, ಯತೋ ತಂ ಹುತ್ವಾ ಅಭಾವಟ್ಠೇನ ಅನಿಚ್ಚಂ, ಉದಯಬ್ಬಯಪ್ಪಟಿಪೀಳನಟ್ಠೇನ ದುಕ್ಖಂ, ಅವಸವತ್ತನಟ್ಠೇನ ಅನತ್ತಾತಿ ಕುತೋ ತತ್ಥ ಪಣ್ಡಿತಸ್ಸ ರಜ್ಜನಾದೀನಂ ಓಕಾಸೋತಿ? ಅಯಮೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ ಸುತಾದೀಸುಪಿ।

ಇದಾನಿ ಞಾತತೀರಣಪರಿಞ್ಞಾಸು ಪತಿಟ್ಠಿತಸ್ಸ ಉಪರಿ ಸಹ ಮಗ್ಗಫಲೇನ ಪಹಾನಪರಿಞ್ಞಂ ದಸ್ಸೇತುಂ, **“ಯತೋ ಖೋ ತೇ, ಬಾಹಿಯಾ”**ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ। ತತ್ಥ **ಯತೋತಿ** ಯದಾ, ಯಸ್ಮಾ ವಾ। **ತೇತಿ** ತವ। **ತತೋತಿ** ತದಾ, ತಸ್ಮಾ ವಾ। **ತೇನಾತಿ** ತೇನ ದಿಟ್ಠಾದಿನಾ, ದಿಟ್ಠಾದಿಪಟಿಬದ್ಧೇನ ರಾಗಾದಿನಾ ವಾ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಬಾಹಿಯ, ತವ ಯಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಯೇನ ವಾ ಕಾರಣೇನ ದಿಟ್ಠಾದೀಸು ಮಯಾ ವುತ್ತವಿಧಿಂ ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಅವಿಪರೀತಸಭಾವಾವಬೋಧೇನ ದಿಟ್ಠಾದಿಮತ್ತಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ತೇನ ವಾ ಕಾರಣೇನ ದಿಟ್ಠಾದಿಪಟಿಬದ್ಧೇನ ರಾಗಾದಿನಾ ಸಹ ನ ಭವಿಸ್ಸಸಿ, ರತ್ತೋ ವಾ ದುಟ್ಠೋ ವಾ ಮೂಳ್ಹೋ ವಾ ನ ಭವಿಸ್ಸಸಿ, ಪಹೀನರಾಗಾದಿಕತ್ತಾ ತೇನ ವಾ ದಿಟ್ಠಾದಿನಾ ಸಹ ಪಟಿಬದ್ಧೋ ನ ಭವಿಸ್ಸಸೀತಿ। **ತತೋ ತ್ವಂ, ಬಾಹಿಯ, ನ ತತ್ಥಾತಿ** ಯದಾ ಯಸ್ಮಾ ವಾ ತ್ವಂ ತೇನ ರಾಗೇನ ವಾ ರತ್ತೋ ದೋಸೇನ ವಾ ದುಟ್ಠೋ ಮೋಹೇನ ವಾ ಮೂಳ್ಹೋ ನ ಭವಿಸ್ಸಸಿ, ತದಾ ತಸ್ಮಾ ವಾ ತ್ವಂ ತತ್ಥ ದಿಟ್ಠಾದಿಕೇ ನ ಭವಿಸ್ಸಸಿ, ತಸ್ಮಿಂ ದಿಟ್ಠೇ ವಾ ಸುತಮುತವಿಞ್ಞಾತೇ ವಾ “ಏತಂ ಮಮ, ಏಸೋಹಮಸ್ಮಿ, ಏಸೋ ಮೇ ಅತ್ತಾ”ತಿ ತಣ್ಹಾಮಾನದಿಟ್ಠೀಹಿ ಅಲ್ಲೀನೋ ಪತಿಟ್ಠಿತೋ ನ ಭವಿಸ್ಸಸಿ। ಏತ್ತಾವತಾ ಪಹಾನಪರಿಞ್ಞಂ ಮತ್ಥಕಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ ಖೀಣಾಸವಭೂಮಿ ದಸ್ಸಿತಾ।

ತತೋ ತ್ವಂ, ಬಾಹಿಯ, ನೇವಿಧ ನ ಹುರಂ ನ ಉಭಯಮನ್ತರೇನಾತಿ ಯದಾ ತ್ವಂ, ಬಾಹಿಯ, ತೇನ ರಾಗಾದಿನಾ ತತ್ಥ ದಿಟ್ಠಾದೀಸು ಪಟಿಬದ್ಧೋ ನ ಭವಿಸ್ಸಸಿ, ತದಾ ತ್ವಂ ನೇವ ಇಧಲೋಕೇ ನ ಪರಲೋಕೇ ನ ಉಭಯತ್ಥಾಪಿ। **ಏಸೇವನ್ತೋ ದುಕ್ಖಸ್ಸಾತಿ** ಕಿಲೇಸದುಕ್ಖಸ್ಸ ಚ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಸ್ಸ ಚ ಅಯಮೇವ ಹಿ ಅನ್ತೋ ಅಯಂ ಪರಿವಟುಮಭಾವೋತಿ ಅಯಮೇವ ಹಿ ಏತ್ಥ ಅತ್ಥೋ। ಯೇ ಪನ “ಉಭಯಮನ್ತರೇನಾ”ತಿ ಪದಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅನ್ತರಾಭವಂ ನಾಮ ಇಚ್ಛನ್ತಿ, ತೇಸಂ ತಂ ಮಿಚ್ಛಾ। ಅನ್ತರಾಭವಸ್ಸ ಹಿ ಭಾವೋ ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತೋಯೇವ। ಅನ್ತರೇನಾತಿ ವಚನಂ ಪನ ವಿಕಪ್ಪನ್ತರದೀಪನಂ, ತಸ್ಮಾ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ - “ನೇವ ಇಧ ನ ಹುರಂ, ಅಪರೋ ವಿಕಪ್ಪೋ ನ ಉಭಯ”ನ್ತಿ।

ಅಥ ವಾ ಅನ್ತರೇನಾತಿ ವಚನಂ ಪನ ವಿಕಪ್ಪನ್ತರಾಭಾವದೀಪನಂ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - “ನೇವ ಇಧ ನ ಹುರಂ, ಉಭಯಮನ್ತರೇ ಪನ ನ ಅಞ್ಞಟ್ಠಾನಂ ಅತ್ಥೀ”ತಿ। ಯೇಪಿ ಚ “ಅನ್ತರಾಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ ಸಮ್ಭವೇಸೀ”ತಿ ಚ ಇಮೇಸಂ ಸುತ್ತಪದಾನಂ ಅತ್ಥಂ ಅಯೋನಿಸೋ ಗಹೇತ್ವಾ “ಅತ್ಥಿಯೇವ ಅನ್ತರಾಭವೋ”ತಿ ವದನ್ತಿ, ತೇಪಿ ಯಸ್ಮಾ ಅವಿಹಾದೀಸು ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಆಯುವೇಮಜ್ಝಂ ಅನತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಅನ್ತರಾ ಅಗ್ಗಮಗ್ಗಾಧಿಗಮೇನ ಅನವಸೇಸಕಿಲೇಸಪರಿನಿಬ್ಬಾನೇನ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯತೀತಿ ಅನ್ತರಾಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ, ನ ಅನ್ತರಾಭವಭೂತೋತಿ ಪುರಿಮಸ್ಸ ಸುತ್ತಪದಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ। ಪಚ್ಛಿಮಸ್ಸ ಚ ಯೇ ಭೂತಾ ಏವ, ನ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ, ತೇ ಖೀಣಾಸವಾ ಪುರಿಮಪದೇ ಭೂತಾತಿ ವುತ್ತಾ। ತಬ್ಬಿರುದ್ಧತಾಯ ಸಮ್ಭವಮೇಸನ್ತೀತಿ ಸಮ್ಭವೇಸಿನೋ, ಅಪ್ಪಹೀನಭವಸಂಯೋಜನತ್ತಾ ಸೇಖಾ ಪುಥುಜ್ಜನಾ ಚ। ಚತೂಸು ವಾ ಯೋನೀಸು ಅಣ್ಡಜಜಲಾಬುಜಸತ್ತಾ ಯಾವ ಅಣ್ಡಕೋಸಂ ವತ್ಥಿಕೋಸಞ್ಚ ನ ಭಿನ್ದನ್ತಿ, ತಾವ ಸಮ್ಭವೇಸೀ ನಾಮ, ಅಣ್ಡಕೋಸತೋ ವತ್ಥಿಕೋಸತೋ ಚ ಬಹಿ ನಿಕ್ಖನ್ತಾ ಭೂತಾ ನಾಮ। ಸಂಸೇದಜಾ ಓಪಪಾತಿಕಾ ಚ ಪಠಮಚಿತ್ತಕ್ಖಣೇ ಸಮ್ಭವೇಸೀ ನಾಮ, ದುತಿಯಚಿತ್ತಕ್ಖಣತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಭೂತಾ ನಾಮ। ಯೇನ ವಾ ಇರಿಯಾಪಥೇನ ಜಾಯನ್ತಿ, ಯಾವ ತತೋ ಅಞ್ಞಂ ನ ಪಾಪುಣನ್ತಿ, ತಾವ ಸಮ್ಭವೇಸಿನೋ, ತತೋ ಪರಂ ಭೂತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಸ್ಮಾ ನತ್ಥೀತಿ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬಾ। ಸತಿ ಹಿ ಉಜುಕೇ ಪಾಳಿಅನುಗತೇ ಅತ್ಥೇ ಕಿಂ ಅನಿದ್ಧಾರಿತಸಾಮತ್ಥಿಯೇನ ಅನ್ತರಾಭವೇನ ಪರಿಕಪ್ಪಿತೇನ ಪಯೋಜನನ್ತಿ।

ಯೇ ಪನ “ಸನ್ತಾನವಸೇನ ಪವತ್ತಮಾನಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಅವಿಚ್ಛೇದೇನ ದೇಸನ್ತರೇಸು ಪಾತುಭಾವೋ ದಿಟ್ಠೋ, ಯಥಾ ತಂ ವೀಹಿಆದಿಅವಿಞ್ಞಾಣಕಸನ್ತಾನೇ, ಏವಂ ಸವಿಞ್ಞಾಣಕಸನ್ತಾನೇಪಿ ಅವಿಚ್ಛೇದೇನ ದೇಸನ್ತರೇಸು ಪಾತುಭಾವೇನ ಭವಿತಬ್ಬಂ। ಅಯಞ್ಚ

ನಯೋ ಸತಿ ಅನ್ತರಾಭವೇ ಯುಜ್ಜತಿ, ನ ಅಞ್ಞಥಾ"ತಿ ಯುತ್ತಿಂ ವದನ್ತಿ। ತೇನ ಹಿ ಇದ್ಧಿಮತೋ ಚೇತೋವಸಿಪ್ಪತ್ತಸ್ಸ ಚಿತ್ತಾನುಗತಿಕಂ ಕಾಯಂ ಅಧಿಟ್ಠಹನ್ತಸ್ಸ ಖಣೇನ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕತೋ ಇಧೂಪಸಙ್ಕಮನೇ ಇತೋ ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಗಮನೇ ಯುತ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಾ। ಯದಿ ಸಬ್ಬತ್ಥೇವ ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನದೇಸೇ ಧಮ್ಮಾನಂ ಪವತ್ತಿ ಇಚ್ಛಿತಾ, ಯದಿಪಿ ಸಿಯಾ ಇದ್ಧಿಮನ್ತಾನಂ ಇದ್ಧಿವಿಸಯೋ ಅಚಿನ್ತೇಯ್ಯೋತಿ। ತಂ ಇಧಾಪಿ ಸಮಾನಂ "ಕಮ್ಮವಿಪಾಕೋ ಅಚಿನ್ತೇಯ್ಯೋ"ತಿ ವಚನತೋ। ತಸ್ಮಾ ತಂ ತೇಸಂ ಮತಿಮತ್ತಮೇವ। ಅಚಿನ್ತೇಯ್ಯಸಭಾವಾ ಹಿ ಸಭಾವಧಮ್ಮಾ, ತೇ ಕತ್ಥಚಿ ಪಚ್ಚಯವಸೇನ ವಿಚ್ಛಿನ್ನದೇಸೇ ಪಾತುಭವನ್ತಿ, ಕತ್ಥಚಿ ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನದೇಸೇ। ತಥಾ ಹಿ ಮುಖಘೋಸಾದೀಹಿ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ದೇಸೇ ಆದಾಸಪಬ್ಬತಪ್ಪದೇಸಾದಿಕೇ ಪಟಿಬಿಮ್ಬಪಟಿಘೋಸಾದಿಕಂ ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಮಾನಂ ದಿಸ್ಸತಿ, ತಸ್ಮಾ ನ ಸಬ್ಬಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉಪನೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ। ವಿತ್ಥಾರೋ ಪನ ಪಟಿಬಿಮ್ಬಸ್ಸ ಉದಾಹರಣಭಾವಸಾಧನಾದಿಕೋ ಅನ್ತರಾಭವಕಥಾವಿಚಾರೋ ಕಥಾವತ್ಥುಪಕರಣಸ್ಸ (ಕಥಾ॰ ೫೦೫; ಕಥಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೫೦೫) ಟೀಕಾಯಂ ಗಹೇತಬ್ಬೋ।

ಅಪರೇ ಪನ "**ಇಧಾ**ತಿ ಕಾಮಭವೋ, **ಹುರ**ನ್ತಿ ಅರೂಪಭವೋ, **ಉಭಯಮನ್ತರೇನಾ**ತಿ ರೂಪಭವೋ ವುತ್ತೋ"ತಿ। ಅಞ್ಞೇ "**ಇಧಾ**ತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾಯತನಾನಿ, **ಹುರ**ನ್ತಿ ಬಾಹಿರಾಯತನಾನಿ, **ಉಭಯಮನ್ತರೇನಾ**ತಿ ಚಿತ್ತಚೇತಸಿಕಾ"ತಿ। "**ಇಧಾ**ತಿ ವಾ ಪಚ್ಚಯಧಮ್ಮಾ, **ಹುರ**ನ್ತಿ ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನಧಮ್ಮಾ, **ಉಭಯಮನ್ತರೇನಾ**ತಿ ಪಣ್ಣತ್ತಿಧಮ್ಮಾ ವುತ್ತಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಅಟ್ಠಕಥಾಸು ನತ್ಥಿ। ಏವಂ ತಾವ "ದಿಟ್ಠೇ ದಿಟ್ಠಮತ್ತಂ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿಆದಿನಾ ದಿಟ್ಠಾದಿವಸೇನ ಚತುಧಾ ತೇಭೂಮಕಧಮ್ಮಾ ಸಙ್ಗಹೇತಬ್ಬಾ। ತತ್ಥ ಸುಭಸುಖನಿಚ್ಚಅತ್ತಗ್ಗಾಹಪರಿವಜ್ಜನಮುಖೇನ ಅಸುಭದುಕ್ಖಾನಿಚ್ಚಾನತ್ತಾನುಪಸ್ಸನಾ ದಸ್ಸಿತಾತಿ ಹೇಟ್ಠಿಮಾಹಿ ವಿಸುದ್ಧೀಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸಙ್ಖೇಪೇನೇವ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಕಥಿತಾ। "ತತೋ ತ್ವಂ, ಬಾಹಿಯ, ನ ತೇನಾ"ತಿ ಇಮಿನಾ ರಾಗಾದೀನಂ ಸಮುಚ್ಛೇದಸ್ಸ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ ಮಗ್ಗೋ। "ತತೋ ತ್ವಂ, ಬಾಹಿಯ, ನ ತತ್ಥಾ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಫಲಂ। "ನೇವಿಧಾ"ತಿಆದಿನಾ ಅನುಪಾದಿಸೇಸಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಧಾತು ಕಥಿತಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ತೇನ ವುತ್ತಂ – **"ಅಥ ಖೋ ಬಾಹಿಯಸ್ಸ...ಪೇ॰... ಆಸವೇಹಿ ಚಿತ್ತಂ ವಿಮುಚ್ಚೀ"**ತಿ।

ಇಮಾಯ ಸಂಖಿತ್ತಪದಾಯ ದೇಸನಾಯ **ತಾವದೇವಾ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಖಣೇ, ನ ಕಾಲನ್ತರೇ। **ಅನುಪಾದಾಯಾ**ತಿ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ। **ಆಸವೇಹೀ**ತಿ ಆಭವಗ್ಗಂ ಆಗೋತ್ರಭುಂ ಸವನತೋ ಪವತ್ತನತೋ ಚಿರಪಾರಿವಾಸಿಯಟ್ಠೇನ ಮದಿರಾದಿಆಸವಸದಿಸತಾಯ ಚ "ಆಸವಾ"ತಿ ಲದ್ಧನಾಮೇಹಿ ಕಾಮರಾಗಾದೀಹಿ। **ವಿಮುಚ್ಚೀ**ತಿ ಸಮುಚ್ಛೇದವಿಮುತ್ತಿಯಾ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿವಿಮುತ್ತಿಯಾ ಚ ವಿಮುಚ್ಚಿ ನಿಸ್ಸಜ್ಜಿ। ಸೋ ಹಿ ಸತ್ಥು ಧಮ್ಮಂ ಸುಣನ್ತೋ ಏವ ಸೀಲಾನಿ ಸೋಧೇತ್ವಾ ಯಥಾಲದ್ಧಂ ಚಿತ್ತಸಮಾಧಿಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಖಿಪ್ಪಾಭಿಞ್ಞತಾಯ ತಾವದೇವ ಸಬ್ಬಾಸವೇ ಖೇಪೇತ್ವಾ ಸಹ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಹಿ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿ। ಸೋ ಸಂಸಾರಸೋತಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಕತವಟ್ಟಪರಿಯನ್ತೋ ಅನ್ತಿಮದೇಹಧರೋ ಹುತ್ವಾ ಏಕೂನವೀಸತಿಯಾ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾಸು ಪವತ್ತಾಸು ಧಮ್ಮತಾಯ ಚೋದಿಯಮಾನೋ ಭಗವನ್ತಂ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಯಾಚಿ। "ಪರಿಪುಣ್ಣಂ ತೇ ಪತ್ತಚೀವರ"ನ್ತಿ ಪುಟ್ಠೋ "ನ ಪರಿಪುಣ್ಣ"ನ್ತಿ ಆಹ। ಅಥ ನಂ ಸತ್ಥಾ "ತೇನ ಹಿ ಪತ್ತಚೀವರಂ ಪರಿಯೇಸಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ಪಕ್ಕಾಮಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ – **"ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ...ಪೇ॰... ಪಕ್ಕಾಮೀ"**ತಿ।

ಸೋ ಕಿರ ಕಸ್ಸಪದಸಬಲಸ್ಸ ಸಾಸನೇ ವೀಸವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತೋ "ಭಿಕ್ಖುನಾ ನಾಮ ಅತ್ತನಾ ಪಚ್ಚಯೇ ಲಭಿತ್ವಾ ಯಥಾದಾನಂ ಕರೋನ್ತೇನ ಅತ್ತನಾವ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ಏಕಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸಪಿ ಪತ್ತೇನ ವಾ ಚೀವರೇನ ವಾ ಸಙ್ಗಹಂ ನಾಕಾಸಿ, ತೇನಸ್ಸ ಏಹಿಭಿಕ್ಖುಉಪಸಮ್ಪದಾಯ ಉಪನಿಸ್ಸಯೋ ನಾಹೋಸಿ। ಕೇಚಿ ಪನಾಹು – "ಸೋ ಕಿರ ಬುದ್ಧಸುಞ್ಞೇ ಲೋಕೇ ಚೋರೋ ಹುತ್ವಾ ಧನುಕಲಾಪಂ ಸನ್ನಯ್ಹಿತ್ವಾ ಅರಞ್ಞೇ ಚೋರಿಕಂ ಕರೋನ್ತೋ ಏಕಂ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಂ ದಿಸ್ವಾ ಪತ್ತಚೀವರಲೋಭೇನ ತಂ ಉಸುನಾ ವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಪತ್ತಚೀವರಂ ಗಣ್ಹಿ, ತೇನಸ್ಸ ಇದ್ಧಿಮಯಪತ್ತಚೀವರಂ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಸ್ಸತೀತಿ, ಸತ್ಥಾ ತಂ ಞತ್ವಾ ಏಹಿಭಿಕ್ಖುಭಾವೇನ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ನ ಅದಾಸೀ"ತಿ। ತಮ್ಪಿ ಪತ್ತಚೀವರಪರಿಯೇಸನಂ ಚರಮಾನಂ ಏಕಾ ಧೇನು ವೇಗೇನ ಆಪತನ್ತೀ ಪಹರಿತ್ವಾ ಜೀವಿತಕ್ಖಯಂ ಪಾಪೇಸಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ **"ಅಥ ಖೋ ಅಚಿರಪಕ್ಕನ್ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಬಾಹಿಯಂ ದಾರುಚೀರಿಯಂ ಗಾವೀ ತರುಣವಚ್ಛಾ ಅಧಿಪತಿತ್ವಾ ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪೇಸೀ"**ತಿ।

ತತ್ಥ **ಅಚಿರಪಕ್ಕನ್ತಸ್ಸಾತಿ** ನ ಚಿರಂ ಪಕ್ಕನ್ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ। **ಗಾವೀ ತರುಣವಚ್ಛಾತಿ** ಏಕಾ ಯಕ್ಖಿನೀ ತರುಣವಚ್ಛಧೇನುರೂಪಾ। **ಅಧಿಪತಿತ್ವಾತಿ** ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ಮದ್ದಿತ್ವಾ। **ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪೇಸೀತಿ** ಪುರಿಮಸ್ಮಿಂ ಅತ್ತಭಾವೇ ಲದ್ಧಾಘಾತತಾಯ ದಿಟ್ಠಮತ್ತೇನೇವ ವೇರಿಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಸಿಙ್ಗೇನ ಪಹರಿತ್ವಾ ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪೇಸಿ।

ಸತ್ಥಾ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಕತಭತ್ತಕಿಚ್ಚೋ ಸಮ್ಬಹುಲೇಹಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ನಗರತೋ ನಿಕ್ಖಮನ್ತೋ ಬಾಹಿಯಸ್ಸ ಸರೀರಂ ಸಙ್ಕಾರಟ್ಠಾನೇ ಪತಿತಂ ದಿಸ್ವಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಣಾಪೇಸಿ – "ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಸ್ಮಿಂ ಘರದ್ವಾರೇ ಠತ್ವಾ ಮಞ್ಚಕಂ ಆಹರಾಪೇತ್ವಾ ಇದಂ ಸರೀರಂ ನಗರತೋ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಝಾಪೇತ್ವಾ ಥೂಪಂ ಕರೋಥಾ"ತಿ, ಭಿಕ್ಖೂ ತಥಾ ಅಕಂಸು। ಕತ್ವಾ ಚ ಪನ ವಿಹಾರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಸತ್ಥಾರಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಅತ್ತನಾ ಕತಕಿಚ್ಚಂ ಆರೋಚೇತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಅಭಿಸಮ್ಪರಾಯಂ ಪುಚ್ಛಿಂಸು। ಅಥ ನೇಸಂ ಭಗವಾ ತಸ್ಸ ಪರಿನಿಬ್ಬುತಭಾವಂ ಆಚಿಕ್ಖಿ। ಭಿಕ್ಖೂ "ತುಮ್ಹೇ, ಭನ್ತೇ, 'ಬಾಹಿಯೋ ದಾರುಚೀರಿಯೋ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತೋ'ತಿ ವದಥ, ಕದಾ ಸೋ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿಂಸು। "ಮಮ ಧಮ್ಮಂ ಸುತಕಾಲೇ"ತಿ ಚ ವುತ್ತೇ "ಕದಾ ಪನಸ್ಸ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಧಮ್ಮೋ ಕಥಿತೋ"ತಿ? "ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರನ್ತೇನ ಅಜ್ಜೇವ ಅನ್ತರವೀಥಿಯಂ ಠತ್ವಾ"ತಿ। "ಅಪ್ಪಮತ್ತಕೋ ಸೋ, ಭನ್ತೇ, ತುಮ್ಹೇಹಿ ಅನ್ತರವೀಥಿಯಂ ಠತ್ವಾ ಕಥಿತಧಮ್ಮೋ, ಕಥಂ ಸೋ ತಾವತಕೇನ ವಿಸೇಸಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇಸೀ"ತಿ? "ಕಿಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಮ ಧಮ್ಮಂ 'ಅಪ್ಪಂ ವಾ ಬಹುಂ ವಾ'ತಿ ಪಮಿಣಥ, ಅನೇಕಾನಿ ಗಾಥಾಸಹಸ್ಸಾನಿಪಿ ಅನತ್ಥಸಂಹಿತಾನಿ ನ ಸೇಯ್ಯೋ, ಅತ್ಥನಿಸ್ಸಿತಂ ಪನ ಏಕಮ್ಪಿ ಗಾಥಾಪದಂ ಸೇಯ್ಯೋ"ತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ –

> "ಸಹಸ್ಸಮಪಿ ಚೇ ಗಾಥಾ, ಅನತ್ಥಪದಸಞ್ಹಿತಾ।
> ಏಕಂ ಗಾಥಾಪದಂ ಸೇಯ್ಯೋ, ಯಂ ಸುತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಮತೀ"ತಿ॥ (ಧ॰ ಪ॰ ೧೦೧) –

ಧಮ್ಮಪದೇ ಇಮಂ ಗಾಥಂ ವತ್ವಾ "ನ ಕೇವಲಂ ಸೋ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಮತ್ತೇನ, ಅಥ ಖೋ ಮಮ ಸಾವಕಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಖಿಪ್ಪಾಭಿಞ್ಞಾನಂ ಅಗ್ಗಭಾವೇನಪಿ ಪೂಜಾರಹೋ"ತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "ಏತದಗ್ಗಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಮ ಸಾವಕಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಖಿಪ್ಪಾಭಿಞ್ಞಾನಂ, ಯದಿದಂ ಬಾಹಿಯೋ ದಾರುಚೀರಿಯೋ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೧.೨೧೬) ತಂ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಏತದಗ್ಗೇ ಠಪೇಸಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ – **"ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ…ಪೇ॰… ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಬಾಹಿಯೋ ದಾರುಚೀರಿಯೋ**"ತಿ।

ತತ್ಥ **ಪಚ್ಛಾಭತ್ತನ್ತಿ** ಭತ್ತಕಿಚ್ಚತೋ ಪಚ್ಛಾ। **ಪಿಣ್ಡಪಾತಪಟಿಕ್ಕನ್ತೋತಿ** ಪಿಣ್ಡಪಾತಪರಿಯೇಸನತೋ ಪಟಿನಿವತ್ತೋ। ಪದದ್ವಯೇನಾಪಿ ಕತಭತ್ತಕಿಚ್ಚೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ನೀಹರಿತ್ವಾತಿ** ನಗರತೋ ಬಹಿ ನೇತ್ವಾ। **ಝಾಪೇಥಾತಿ** ದಹಥ। **ಥೂಪಞ್ಚಸ್ಸ ಕರೋಥಾತಿ** ಅಸ್ಸ ಬಾಹಿಯಸ್ಸ ಸರೀರಧಾತುಯೋ ಗಹೇತ್ವಾ ಚೇತಿಯಞ್ಚ ಕರೋಥ । ತತ್ಥ ಕಾರಣಮಾಹ – **"ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ವೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಾಲಕತೋ**"ತಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ – ಯಂ ತುಮ್ಹೇ ಸೇಟ್ಠಟ್ಠೇನ ಬ್ರಹ್ಮಂ ಅಧಿಸೀಲಾದಿಪಟಿಪತ್ತಿಧಮ್ಮಂ ಸನ್ದಿಟ್ಠಂ ಚರಥ, ತಂ ಸೋ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಸಮಾನಂ ಬ್ರಹ್ಮಂ ಅಚರೀತಿ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಮರಣಕಾಲಸ್ಸ ಪತ್ತಿಯಾವ ಕಾಲಕತೋ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ಮಞ್ಚಕೇನ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಝಾಪೇಥ, ಥೂಪಞ್ಚಸ್ಸ ಕರೋಥಾತಿ।

ತಸ್ಸ ಕಾ ಗತೀತಿ ಪಞ್ಚಸು ಗತೀಸು ತಸ್ಸ ಕತಮಾ ಗತಿ ಉಪಪತ್ತಿ ಭವಭೂತಾ, **ಗತೀತಿ** ನಿಪ್ಫತ್ತಿ, ಅರಿಯೋ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ವಾತಿ ಕಾ ನಿಟ್ಠಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಭಿಸಮ್ಪರಾಯೋತಿ** ಪೇಚ್ಚ ಭವುಪ್ಪತ್ತಿ ಭವನಿರೋಧೋ ವಾ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ತಸ್ಸ ಥೂಪಕರಣಾಣತ್ತಿಯಾವ ಪರಿನಿಬ್ಬುತಭಾವೋ ಅತ್ಥತೋ ಪಕಾಸಿತೋ ಹೋತಿ, ಯೇ ಪನ ಭಿಕ್ಖೂ ತತ್ತಕೇನ ನ ಜಾನಿಂಸು, ತೇ "ತಸ್ಸ ಕಾ ಗತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿಂಸು। ಪಾಕಟತರಂ ವಾ ಕಾರಾಪೇತುಕಾಮಾ ತಥಾ ಭಗವನ್ತಂ ಪುಚ್ಛಿಂಸು।

ಪಣ್ಡಿತೋತಿ ಅಗ್ಗಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾಯ ಅಧಿಗತತ್ತಾ ಪಣ್ಡೇನ ಇತೋ ಗತೋ ಪವತ್ತೋತಿ ಪಣ್ಡಿತೋ। **ಪಚ್ಚಪಾದೀತಿ** ಪಟಿಪಜ್ಜಿ। **ಧಮ್ಮಸ್ಸಾತಿ** ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಸ್ಸ। **ಅನುಧಮ್ಮನ್ತಿ** ಸೀಲವಿಸುದ್ಧಿಆದಿಪಟಿಪದಾಧಮ್ಮಂ। ಅಥ ವಾ **ಧಮ್ಮಸ್ಸಾತಿ** ನಿಬ್ಬಾನಧಮ್ಮಸ್ಸ।

ಅನುಧಮ್ಮನ್ತಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗಫಲಧಮ್ಮಂ। **ನ ಚ ಮಂ ಧಮ್ಮಾಧಿಕರಣ**ನ್ತಿ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಹೇತು ನ ಚ ಮಂ ವಿಹೇಸೇಸಿ ಯಥಾನುಸಿಟ್ಠಂ ಪಟಿಪನ್ನತ್ತಾ। ಯೋ ಹಿ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕೇ ಧಮ್ಮಂ ಸುತ್ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ವಾ ಗಹೇತ್ವಾ ಯಥಾನುಸಿಟ್ಠಂ ನ ಪಟಿಪಜ್ಜತಿ, ಸೋ ಸತ್ಥಾರಂ ವಿಹೇಸೇತಿ ನಾಮ। ಯಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ - "ವಿಹಿಂಸಸಞ್ಞೀ ಪಗುಣಂ ನ ಭಾಸಿಂ, ಧಮ್ಮಂ ಪಣೀತಂ ಮನುಜೇಸು ಬ್ರಹ್ಮೇ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೯; ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೮೩; ೨.೩೩೯)। ಅಥ ವಾ **ನ ಚ ಮಂ ಧಮ್ಮಾಧಿಕರಣ**ನ್ತಿ ನ ಚ ಇಮಂ ಧಮ್ಮಾಧಿಕರಣಂ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ವಟ್ಟದುಕ್ಖತೋ ನಿಯ್ಯಾನಹೇತುಭೂತಂ ಇಮಂ ಮಮ ಸಾಸನಧಮ್ಮಂ ಸುಪ್ಪಟಿಪನ್ನತ್ತಾ ನ ವಿಹೇಸೇತಿ। ದುಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ಹಿ ಸಾಸನಂ ಭಿನ್ದನ್ತೋ ಸತ್ಥು ಧಮ್ಮಸರೀರೇ ಪಹಾರಂ ದೇತಿ ನಾಮ। ಅಯಂ ಪನ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಮತ್ಥಕಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ ಅನುಪಾದಿಸೇಸಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "**ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಬಾಹಿಯೋ ದಾರುಚೀರಿಯೋ**"ತಿ।

ಏತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾತಿ ಏತಂ ಥೇರಸ್ಸ ಬಾಹಿಯಸ್ಸ ಅನುಪಾದಿಸೇಸಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾ ಪರಿನಿಬ್ಬುತಭಾವಂ, ತಥಾ ಪರಿನಿಬ್ಬುತಾನಞ್ಚ ಖೀಣಾಸವಾನಂ ಗತಿಯಾ ಪಚುರಜನೇಹಿ ದುಬ್ಬಿಞ್ಞೇಯ್ಯಭಾವಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರತೋ ವಿದಿತ್ವಾ। **ಇಮಂ ಉದಾನ**ನ್ತಿ ಇಮಂ ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಪರಿನಿಬ್ಬಾನಾನುಭಾವದೀಪಕಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ।

ತತ್ಥ **ಯತ್ಥಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಿಂ ನಿಬ್ಬಾನೇ ಆಪೋ ಚ ನ ಗಾಧತಿ, ಪಥವೀ ಚ ತೇಜೋ ಚ ವಾಯೋ ಚ ನ ಗಾಧತಿ, ನ ಪತಿಟ್ಠಾತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಅಸಙ್ಖತಸಭಾವತ್ತಾ। ನ ಹಿ ತತ್ಥ ಸಙ್ಖತಧಮ್ಮಾನಂ ಲೇಸೋಪಿ ಸಮ್ಭವತಿ। **ಸುಕ್ಕಾ**ತಿ ಸುಕ್ಕವಣ್ಣತಾಯ ಸುಕ್ಕಾತಿ ಲದ್ಧನಾಮಾ ಗಹನಕ್ಖತ್ತತಾರಕಾ। **ನ ಜೋತನ್ತೀ**ತಿ ನ ಭಾಸನ್ತಿ। **ಆದಿಚ್ಚೋ ನಪ್ಪಕಾಸತೀ**ತಿ ತೀಸು ದೀಪೇಸು ಏಕಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ ಆಲೋಕಫರಣಸಮತ್ಥೋ ಆದಿಚ್ಚೋಪಿ ಆಭಾವಸೇನ ನ ದಿಬ್ಬತಿ। **ನ ತತ್ಥ ಚನ್ದಿಮಾ ಭಾತೀ**ತಿ ಸತಿಪಿ ಭಾಸುರಭಾವೇ ಕನ್ತಸೀತಲಕಿರಣೋ ಚನ್ದೋಪಿ ತಸ್ಮಿಂ ನಿಬ್ಬಾನೇ ಅಭಾವತೋ ಏವ ಅತ್ತನೋ ಜುಣ್ಹಾವಿಭಾಸನೇನ ನ ವಿರೋಚತಿ। ಯದಿ ತತ್ಥ ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯಾದಯೋ ನತ್ಥಿ, ಲೋಕನ್ತರೋ ವಿಯ ನಿಚ್ಚನ್ಧಕಾರಮೇವ ತಂ ಭವೇಯ್ಯಾತಿ ಆಸಙ್ಕಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ "**ತಮೋ ತತ್ಥ ನ ವಿಜ್ಜತೀ**"ತಿ। ಸತಿ ಹಿ ರೂಪಾಭಾವೇ ತಮೋ ನಾಮ ನ ಸಿಯಾ।

ಯದಾ ಚ ಅತ್ತನಾ ವೇದಿ, ಮುನಿ ಮೋನೇನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತಿ ಚತುಸಚ್ಚಮುನನತೋ ಮೋನನ್ತಿ ಲದ್ಧನಾಮೇನ ಮಗ್ಗಞಾಣೇನ ಕಾಯಮೋನೇಯ್ಯಾದೀಹಿ ಚ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ "ಮುನೀ"ತಿ ಲದ್ಧನಾಮೋ ಅರಿಯಸಾವಕಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ತೇನೇವ ಮೋನಸಙ್ಖಾತೇನ ಪಟಿವೇಧಞಾಣೇನ ಯದಾ ಯಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಅಗ್ಗಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ಅತ್ತನಾ ಸಯಮೇವ ಅನುಸ್ಸವಾದಿಕೇ ಪಹಾಯ ಅತ್ತಪಚ್ಚಕ್ಖಂ ಕತ್ವಾ ನಿಬ್ಬಾನಂ ವೇದಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿ। "ಅವೇದೀ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಅಞ್ಞಾಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಥ ರೂಪಾ ಅರೂಪಾ ಚ, ಸುಖದುಕ್ಖಾ ಪಮುಚ್ಚತೀ**ತಿ **ಅಥಾ**ತಿ ತಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಜಾನನತೋ ಪಚ್ಛಾ। **ರೂಪಾ**ತಿ ರೂಪಧಮ್ಮಾ, ತೇನ ಪಞ್ಚವೋಕಾರಭವೋ ಏಕವೋಕಾರಭವೋ ಚ ಗಹಿತೋ ಹೋತಿ। **ಅರೂಪಾ**ತಿ ಅರೂಪಧಮ್ಮಾ, ತೇನ ರೂಪೇನಾಮಿಸ್ಸೀಕತೋ ಅರೂಪಭವೋ ಗಹಿತೋ ಹೋತಿ। ಸೋ "ಚತುವೋಕಾರಭವೋ"ತಿಪಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಸುಖದುಕ್ಖಾ**ತಿ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಸುಖದುಕ್ಖತೋಪಿ ವಟ್ಟತೋ। ಅಥ ವಾ **ರೂಪಾ**ತಿ ರೂಪಲೋಕಪಟಿಸನ್ಧಿತೋ। **ಅರೂಪಾ**ತಿ ಅರೂಪಲೋಕಪಟಿಸನ್ಧಿತೋ। **ಸುಖದುಕ್ಖಾ**ತಿ ಕಾಮಾವಚರಪಟಿಸನ್ಧಿತೋ। ಕಾಮಭವೋ ಹಿ ಬ್ಯಾಮಿಸ್ಸಸುಖದುಕ್ಖೋ। ಏವಮೇತಸ್ಮಾ ಸಕಲತೋಪಿ ವಟ್ಟತೋ ಅಚ್ಚನ್ತಮೇವ ಮುಚ್ಚತೀತಿ ಗಾಥಾದ್ವಯೇನಪಿ ಭಗವಾ "ಮಯ್ಹಂ ಪುತ್ತಸ್ಸ ಬಾಹಿಯಸ್ಸ ಏವರೂಪಾ ನಿಬ್ಬಾನಗತೀ"ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ದಸಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿಟ್ಠಿತಾ ಚ ಬೋಧಿವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ।

೨. ಮುಚಲಿನ್ದವಗ್ಗೋ

೧. ಮುಚಲಿನ್ದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧. ಮುಚಲಿನ್ದವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಮುಚಲಿನ್ದಮೂಲೇ**ತಿ ಏತ್ಥ ಮುಚಲಿನ್ದೋ ವುಚ್ಚತಿ ನೀಪರುಕ್ಖೋ। ಸೋ "ನಿಚುಲೋ"ತಿಪಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಸ್ಸ ಸಮೀಪೇ। ಕೇಚಿ ಪನ "ಮುಚಲೋತಿ ತಸ್ಸ ರುಕ್ಖಸ್ಸ ನಾಮಂ, ತಂ ವನಜೇಟ್ಠಕತಾಯ ಪನ ಮುಚಲಿನ್ದೋತಿ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಮಹಾ ಅಕಾಲಮೇಘೋ**ತಿ ಅಸಮ್ಪತ್ತೇ ವಸ್ಸಕಾಲೇ ಉಪ್ಪನ್ನಮಹಾಮೇಘೋ। ಸೋ ಹಿ ಗಿಮ್ಹಾನಂ ಪಚ್ಛಿಮೇ ಮಾಸೇ ಸಕಲಚಕ್ಕವಾಳಗಬ್ಭಂ ಪೂರೇನ್ತೋ ಉದಪಾದಿ। **ಸತ್ತಾಹವದ್ದಲಿಕಾ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಸತ್ತಾಹಂ ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನವುಟ್ಠಿಕಾ ಅಹೋಸಿ। **ಸೀತವಾತದುದ್ದಿನೀ**ತಿ ಸಾ ಚ ಸತ್ತಾಹವದ್ದಲಿಕಾ ಉದಕಫುಸಿತಸಮ್ಮಿಸ್ಸೇನ ಸೀತವಾತೇನ ಸಮನ್ತತೋ ಪರಿಬ್ಭಮನ್ತೇನ ದುಸಿತದಿವಸತ್ತಾ ದುದ್ದಿನೀ ನಾಮ ಅಹೋಸಿ। **ಮುಚಲಿನ್ದೋ ನಾಮ ನಾಗರಾಜಾ**ತಿ ತಸ್ಸೇವ ಮುಚಲಿನ್ದರುಕ್ಖಸ್ಸ ಸಮೀಪೇ ಪೋಕ್ಖರಣಿಯಾ ಹೇಟ್ಠಾ ನಾಗಭವನಂ ಅತ್ಥಿ, ತತ್ಥ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ ಮಹಾನುಭಾವೋ ನಾಗರಾಜಾ। **ಸಕಭವನಾ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ನಾಗಭವನತೋ। **ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತುಂ ಭೋಗೇಹಿ ಪರಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ**ತಿ ಸತ್ತವಾರೇ ಅತ್ತನೋ ಸರೀರಭೋಗೇಹಿ ಭಗವತೋ ಕಾಯಂ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ। **ಉಪರಿಮುದ್ಧನಿ ಮಹನ್ತಂ ಫಣಂ ವಿಹಚ್ಚಾ**ತಿ ಭಗವತೋ ಮುದ್ಧಪ್ಪದೇಸಸ್ಸ ಉಪರಿ ಅತ್ತನೋ ಮಹನ್ತಂ ಫಣಂ ಪಸಾರೇತ್ವಾ। "ಫಣಂ ಕರಿತ್ವಾ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಸೋ ಏವತ್ಥೋ।

ತಸ್ಸ ಕಿರ ನಾಗರಾಜಸ್ಸ ಏತದಹೋಸಿ "ಭಗವಾ ಚ ಮಯ್ಹಂ ಭವನಸಮೀಪೇ ರುಕ್ಖಮೂಲೇ ನಿಸಿನ್ನೋ, ಅಯಞ್ಚ ಸತ್ತಾಹವದ್ದಲಿಕಾ ವತ್ತತಿ, ವಾಸಾಗಾರಮಸ್ಸ ಲದ್ಧುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ। ಸೋ ಸತ್ತರತನಮಯಂ ಪಾಸಾದಂ ನಿಮ್ಮಿನಿತುಂ ಸಕ್ಕೋನ್ತೋಪಿ "ಏವಂ ಕತೇ ಕಾಯಸಾರೋ ಗಹಿತೋ ನ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ದಸಬಲಸ್ಸ ಕಾಯವೇಯ್ಯಾವಚ್ಚಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಮಹನ್ತಂ ಅತ್ತಭಾವಂ ಕತ್ವಾ ಸತ್ಥಾರಂ ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತುಂ ಭೋಗೇಹಿ ಪರಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಉಪರಿ ಫಣಂ ಕತ್ವಾ ಧಾರೇಸಿ। "ಪರಿಕ್ಖೇಪಬ್ಭನ್ತರಂ ಲೋಹಪಾಸಾದೇ ಭಣ್ಡಾಗಾರಗಬ್ಭಪ್ಪಮಾಣಂ ಅಹೋಸೀ"ತಿ ಖನ್ಧಕಟ್ಠಕಥಾಯಂ (ಮಹಾವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೫) ವುತ್ತಂ। ಮಜ್ಝಿಮಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪನ "ಹೇಟ್ಠಾಲೋಹಪಾಸಾದಪ್ಪಮಾಣ"ನ್ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೨೮೮)। "ಇಚ್ಛಿತಿಚ್ಛಿತೇನ ಇರಿಯಾಪಥೇನ ಸತ್ಥಾ ವಿಹರಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಕಿರ ನಾಗರಾಜಸ್ಸ ಅಜ್ಝಾಸಯೋ। ಭಗವಾ ಪನ ಯಥಾನಿಸಿನ್ನೋವ ಸತ್ತಾಹಂ ವೀತಿನಾಮೇಸಿ। ತಞ್ಚ ಠಾನಂ ಸುಪಿಹಿತವಾತಪಾನಂ ಸುಫುಸಿತಅಗ್ಗಳದ್ವಾರಂ ಕೂಟಾಗಾರಂ ವಿಯ ಅಹೋಸಿ। **ಮಾ ಭಗವನ್ತಂ ಸೀತ**ನ್ತಿಆದಿ ತಸ್ಸ ತಥಾ ಕರಿತ್ವಾ ಠಾನಕಾರಣಪರಿದೀಪನಂ। ಸೋ ಹಿ "ಮಾ ಭಗವನ್ತಂ ಸೀತಂ ಬಾಧಯಿತ್ಥ, ಮಾ ಉಣ್ಹಂ, ಮಾ ಡಂಸಾದಿಸಮ್ಫಸ್ಸೋ ಬಾಧಯಿತ್ಥಾ"ತಿ ತಥಾ ಕರಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾಸಿ।

ತತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಸತ್ತಾಹವದ್ದಲಿಕಾಯ ಉಣ್ಹಮೇವ ನತ್ಥಿ, ಸಚೇ ಪನ ಅನ್ತರನ್ತರಾ ಮೇಘೋ ವಿಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಉಣ್ಹಂ ಭವೇಯ್ಯ, ತಮ್ಪಿ ಮಾ ಬಾಧಯಿತ್ಥಾತಿ ಏವಂ ತಸ್ಸ ಚಿನ್ತೇತುಂ ಯುತ್ತಂ। ಕೇಚಿ ಪನೇತ್ಥ ವದನ್ತಿ "ಉಣ್ಹಗ್ಗಹಣಂ ಭೋಗಪರಿಕ್ಖೇಪಸ್ಸ ವಿಪುಲಭಾವಕರಣೇ ಕಾರಣಕಿತ್ತನಂ। ಖುದ್ದಕೇ ಹಿ ತಸ್ಮಿಂ ಭಗವನ್ತಂ ನಾಗಸ್ಸ ಸರೀರಸಮ್ಭೂತಾ ಉಸ್ಮಾ ಬಾಧೇಯ್ಯ, ವಿಪುಲಭಾವಕರಣೇನ ಪನ ತಾದಿಸಂ 'ಮಾ ಉಣ್ಹಂ ಬಾಧಯಿತ್ಥಾ'ತಿ ತಥಾ ಕರಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾಸೀ"ತಿ।

ವಿದ್ಧನ್ತಿ ಉಬ್ಬಿದ್ಧಂ, ಮೇಘವಿಗಮೇನ ದೂರೀಭೂತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವಿಗತವಲಾಹಕ**ನ್ತಿ ಅಪಗತಮೇಘಂ। **ದೇವ**ನ್ತಿ ಆಕಾಸಂ। **ವಿದಿತ್ವಾ**ತಿ "ಇದಾನಿ ವಿಗತವಲಾಹಕೋ ಆಕಾಸೋ, ನತ್ಥಿ ಭಗವತೋ ಸೀತಾದಿಉಪದ್ದವೋ"ತಿ ಞತ್ವಾ। **ವಿನಿವೇಠೇತ್ವಾ**ತಿ ಅಪನೇತ್ವಾ। **ಸಕವಣ್ಣ**ನ್ತಿ ಅತ್ತನೋ ನಾಗರೂಪಂ। **ಪಟಿಸಂಹರಿತ್ವಾ**ತಿ ಅನ್ತರಧಾಪೇತ್ವಾ। **ಮಾಣವಕವಣ್ಣ**ನ್ತಿ ಕುಮಾರಕರೂಪಂ।

ಏತಮತ್ಥನ್ತಿ ವಿವೇಕಸುಖಪ್ಪಟಿಸಂವೇದಿನೋ ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ಸುಖಮೇವ ಹೋತೀತಿ ಏತಮತ್ಥಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ಜಾನಿತ್ವಾ। **ಇಮಂ ಉದಾನ**ನ್ತಿ ಇಮಂ ವಿವೇಕಸುಖಾನುಭಾವದೀಪಕಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ।

ತತ್ಥ **ಸುಖೋ ವಿವೇಕೋ**ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಸಙ್ಖಾತೋ ಉಪಧಿವಿವೇಕೋ ಸುಖೋ। **ತುಟ್ಠಸ್ಸಾ**ತಿ ಚತುಮಗ್ಗಞಾಣಸನ್ತೋಸೇನ ತುಟ್ಠಸ್ಸ। **ಸುತಧಮ್ಮಸ್ಸಾ**ತಿ ಪಕಾಸಿತಧಮ್ಮಸ್ಸ ವಿಸ್ಸುತಧಮ್ಮಸ್ಸ। **ಪಸ್ಸತೋ**ತಿ ತಂ ವಿವೇಕಂ, ಯಂ ವಾ ಕಿಞ್ಚಿ ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಂ ನಾಮ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಅತ್ತನೋ ವೀರಿಯಬಲಾಧಿಗತೇನ ಞಾಣಚಕ್ಖುನಾ ಪಸ್ಸನ್ತಸ್ಸ। **ಅಬ್ಯಾಪಜ್ಜ**ನ್ತಿ ಅಕುಪ್ಪನಭಾವೋ, ಏತೇನ ಮೇತ್ತಾಪುಬ್ಬಭಾಗೋ ದಸ್ಸಿತೋ। **ಪಾಣಭೂತೇಸು ಸಂಯಮೋ**ತಿ ಸತ್ತೇಸು ಚ ಸಂಯಮೋ ಅವಿಹಿಂಸನಭಾವೋ ಸುಖೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತೇನ ಕರುಣಾಪುಬ್ಬಭಾಗೋ ದಸ್ಸಿತೋ।

ಸುಖಾ ವಿರಾಗತಾ ಲೋಕೇತಿ ವಿಗತರಾಗತಾಪಿ ಲೋಕೇ ಸುಖಾ। ಕೀದಿಸೀ? **ಕಾಮಾನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮೋ**ತಿ, ಯಾ ಕಾಮಾನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಸಾ ವಿಗತರಾಗತಾಪಿ ಸುಖಾತಿ ಅತ್ಥೋ, ಏತೇನ ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗೋ ಕಥಿತೋ। **ಅಸ್ಮಿಮಾನಸ್ಸ ಯೋ ವಿನಯೋ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಪನ ಅರಹತ್ತಂ ಕಥಿತಂ। ಅರಹತ್ತಞ್ಹಿ ಅಸ್ಮಿಮಾನಸ್ಸ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿವಿನಯೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಇತೋ ಪರಞ್ಚ ಸುಖಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ತೇನಾಹ **"ಏತಂ ವೇ ಪರಮಂ ಸುಖ**"ನ್ತಿ। ಏವಂ ಅರಹತ್ತೇನ ದೇಸನಾಯ ಕೂಟಂ ಗಣ್ಹೀತಿ।

ಪರಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ರಾಜಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧. ದುತಿಯೇ **ಸಮ್ಬಹುಲಾನ**ನ್ತಿ ವಿನಯಪರಿಯಾಯೇನ ತಯೋ ಜನಾ "ಸಮ್ಬಹುಲಾ"ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ತತೋ ಪರಂ ಸಙ್ಘೋ। ಸುತ್ತನ್ತಪರಿಯಾಯೇನ ಪನ ತಯೋ ತಯೋ ಏವ, ತತೋ ಉದ್ಧಂ ಸಮ್ಬಹುಲಾ। ತಸ್ಮಾ ಇಧಾಪಿ ಸುತ್ತನ್ತಪರಿಯಾಯೇನ ಸಮ್ಬಹುಲಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಉಪಟ್ಠಾನಸಾಲಾಯ**ನ್ತಿ ಧಮ್ಮಸಭಾಮಣ್ಡಪೇ। ಸಾ ಹಿ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತುಂ ಆಗತಸ್ಸ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಉಪಟ್ಠಾನಕರಣಟ್ಠಾನನ್ತಿ "ಉಪಟ್ಠಾನಸಾಲಾ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಅಥ ವಾ ಯತ್ಥ ಭಿಕ್ಖೂ ವಿನಯಂ ವಿನಿಚ್ಛಿನನ್ತಿ, ಧಮ್ಮಂ ಕಥೇನ್ತಿ, ಸಾಕಚ್ಛಂ ಸಮಾಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಸನ್ನಿಪತನವಸೇನ ಪಕತಿಯಾ ಉಪತಿಟ್ಠನ್ತಿ, ಸಾ ಸಾಲಾಪಿ ಮಣ್ಡಪೋಪಿ "ಉಪಟ್ಠಾನಸಾಲಾ"ತ್ವೇವ ವುಚ್ಚತಿ। ತತ್ಥಾಪಿ ಹಿ ಬುದ್ಧಾಸನಂ ನಿಚ್ಚಂ ಪಞ್ಞತ್ತಮೇವ ಹೋತಿ। ಇದಞ್ಹಿ ಬುದ್ಧಾನಂ ಧರಮಾನಕಾಲೇ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಚಾರಿತ್ತಂ। **ಸನ್ನಿಸಿನ್ನಾನ**ನ್ತಿ ನಿಸಜ್ಜನವಸೇನ ಸಙ್ಗಮ್ಮ ನಿಸಿನ್ನಾನಂ। **ಸನ್ನಿಪತಿತಾನ**ನ್ತಿ ತತೋ ತತೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಸನ್ನಿಪತನವಸೇನ ಸನ್ನಿಪತಿತಾನಂ। ಅಥ ವಾ ಬುದ್ಧಾಸನಂ ಪುರತೋ ಕತ್ವಾ ಸತ್ಥು ಸಮ್ಮುಖೇ ವಿಯ ಆದರುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ನಿಸೀದನವಸೇನ ಸನ್ನಿಸಿನ್ನಾನಂ, ಸಮಾನಜ್ಝಾಸಯತ್ತಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಅಜ್ಝಾಸಯೇನ ಸುಟ್ಠು ಸಮ್ಮಾ ಚ ನಿಪತನವಸೇನ ಸನ್ನಿಪತಿತಾನಂ। **ಅಯ**ನ್ತಿ ಇದಾನಿ ವುಚ್ಚಮಾನಂ ನಿದ್ದಿಸತಿ। **ಅನ್ತರಾಕಥಾ**ತಿ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಮನಸಿಕಾರಉದ್ದೇಸಪರಿಪುಚ್ಛಾದೀನಂ ಅನ್ತರಾ ಅಞ್ಞಾ ಏಕಾ ಕಥಾ, ಅಥ ವಾ ಮಜ್ಝನ್ಹಿಕೇ ಲದ್ಧಸ್ಸ ಸುಗತೋವಾದಸ್ಸ, ಸಾಯಂ ಲಭಿತಬ್ಬಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಸ್ಸ ಚ ಅನ್ತರಾ ಪವತ್ತತ್ತಾ ಅನ್ತರಾಕಥಾ, ಸಮಣಸಮಾಚಾರಸ್ಸೇವ ವಾ ಅನ್ತರಾ ಪವತ್ತಾ ಅಞ್ಞಾ ಏಕಾ ಕಥಾತಿ ಅನ್ತರಾಕಥಾ। **ಉದಪಾದೀ**ತಿ ಉಪ್ಪನ್ನಾ।

ಇಮೇಸಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ರಾಜೂನನ್ತಿ ನಿದ್ಧಾರಣೇ ಸಾಮಿವಚನಂ। **ಮಹದ್ಧನತರೋ ವಾ**ತಿಆದೀಸು ಪಥವಿಯಂ ನಿಖಣಿತ್ವಾ ಠಪಿತಂ ಸತ್ತರತನನಿಚಯಸಙ್ಖಾತಂ ಮಹನ್ತಂ ಧನಂ ಏತಸ್ಸಾತಿ ಮಹದ್ಧನೋ, ದ್ವೀಸು ಅಯಂ ಅತಿಸಯೇನ ಮಹದ್ಧನೋತಿ **ಮಹದ್ಧನತರೋ**। ವಾಸದ್ದೋ ವಿಕಪ್ಪತ್ಥೋ। ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಅಯಂ ಪನ ವಿಸೇಸೋ – ನಿಚ್ಚಪರಿಬ್ಬಯವಸೇನ ಮಹನ್ತೋ ಭೋಗೋ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಮಹಾಭೋಗೋ**। ದೇವಸಿಕಂ ಪವಿಸನಆಯಭೂತೋ ಮಹನ್ತೋ ಕೋಸೋ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಮಹಾಕೋಸೋ**। ಅಪರೇ ಪನ "ದೇವಸಿಕಂ ಪವಿಸನಆಯಭೂತಂ ಮಣಿಸಾರಫೇಗ್ಗುಗುಮ್ಬಾದಿಭೇದಭಿನ್ನಂ ಪರಿಗ್ಗಹವತ್ಥು ಧನಂ, ತದೇವ ಸಾರಗಬ್ಭಾದೀಸು ನಿಹಿತಂ ಕೋಸೋ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ವಜಿರೋ, ಮಹಾನೀಲೋ, ಇನ್ದನೀಲೋ, ಮರಕತೋ, ವೇಳುರಿಯೋ, ಪದುಮರಾಗೋ, ಫುಸ್ಸರಾಗೋ, ಕಕ್ಕೇತನೋ, ಪುಲಾಕೋ, ವಿಮಲೋ, ಲೋಹಿತಙ್ಕೋ , ಫಲಿಕೋ, ಪವಾಳೋ, ಜೋತಿರಸೋ, ಗೋಮುತ್ತಕೋ, ಗೋಮೇದಕೋ, ಸೋಗನ್ಧಿಕೋ, ಮುತ್ತಾ, ಸಙ್ಖೋ, ಅಞ್ಜನಮೂಲೋ, ರಾಜಪಟ್ಟೋ, ಅಮತಂಸಕೋ, ಪಿಯಕೋ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣೀ ಚಾತಿ ಚತುಬ್ಬೀಸತಿ **ಮಣಿ** ನಾಮ। ಸತ್ತ ಲೋಹಾನಿ ಕಹಾಪಣೋ ಚ **ಸಾರೋ** ನಾಮ।

ಸಯನಚ್ಛಾದನಪಾವುರಣಗಜದನ್ತಸಿಲಾದೀನಿ **ಫೇಗ್ಗು** ನಾಮ। ಚನ್ದನಾಗರುಕುಙ್ಕುಮತಗರಕಪ್ಪೂರಾದಿ **ಗುಮ್ಬಾ** ನಾಮ। ತತ್ಥ ಪುರಿಮೇನ ಆದಿಸದ್ದೇನ ಸಾಲಿವೀಹಿಆದಿಮುಗ್ಗಮಾಸಾದಿಪುಬ್ಬಣ್ಣಾಪರಣ್ಣಭೇದಂ ಧಞ್ಞವಿಕತಿಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಯಂ ಸತ್ತಾನಂ ಉಪಭೋಗಪರಿಭೋಗಭೂತಂ ವತ್ಥು, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಸಙ್ಗಯ್ಹತಿ। ಮಹನ್ತಂ ವಿಜಿತಂ ರಟ್ಠಂ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಮಹಾವಿಜಿತೋ**। ಮಹನ್ತೋ ಹತ್ಥಿಅಸ್ಸಾದಿವಾಹನೋ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಮಹಾವಾಹನೋ**। ಮಹನ್ತಂ ಸೇನಾಬಲಞ್ಚೇವ ಥಾಮಬಲಞ್ಚ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಮಹಬ್ಬಲೋ**। ಇಚ್ಛಿತನಿಬ್ಬತ್ತಿಸಙ್ಖಾತಾ ಪುಞ್ಞಕಮ್ಮನಿಪ್ಫನ್ನಾ ಮಹತೀ ಇದ್ಧಿ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಮಹಿದ್ಧಿಕೋ**। ತೇಜಸಙ್ಖಾತೋ ಉಸ್ಸಾಹಮನ್ತಪಭುಸತ್ತಿಸಙ್ಖಾತೋ ವಾ ಮಹನ್ತೋ ಆನುಭಾವೋ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಮಹಾನುಭಾವೋ**।

ಏತ್ಥ ಚ ಪಠಮೇನ ಆಯಸಮ್ಪದಾ, ದುತಿಯೇನ ವಿತ್ತೂಪಕರಣಸಮ್ಪದಾ, ತತಿಯೇನ ವಿಭವಸಮ್ಪದಾ, ಚತುತ್ಥೇನ ಜನಪದಸಮ್ಪದಾ, ಪಞ್ಚಮೇನ ಯಾನಸಮ್ಪದಾ, ಛಟ್ಠೇನ ಪರಿವಾರಸಮ್ಪದಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ಅತ್ತಸಮ್ಪದಾ, ಸತ್ತಮೇನ ಪುಞ್ಞಕಮ್ಮಸಮ್ಪದಾ, ಅಟ್ಠಮೇನ ಪಭಾವಸಮ್ಪದಾ ತೇಸಂ ರಾಜೂನಂ ಪಕಾಸಿತಾ ಹೋತಿ। ತೇನ ಯಾ ಸಾ ಸಾಮಿಸಮ್ಪತ್ತಿ, ಅಮಚ್ಚಸಮ್ಪತ್ತಿ, ಸೇನಾಸಮ್ಪತ್ತಿ, ರಟ್ಠಸಮ್ಪತ್ತಿ, ವಿಭವಸಮ್ಪತ್ತಿ, ಮಿತ್ತಸಮ್ಪತ್ತಿ, ದುಗ್ಗಸಮ್ಪತ್ತೀತಿ ಸತ್ತ ಪಕತಿಸಮ್ಪದಾ ರಾಜೂನಂ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಾ। ತಾ ಸಬ್ಬಾ ಯಥಾರಹಂ ಪರಿದೀಪಿತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ದಾನಾದೀಹಿ ಚತೂಹಿ ಸಙ್ಗಹವತ್ಥೂಹಿ ಪರಿಸಂ ರಞ್ಜೇತೀತಿ **ರಾಜಾ**। ಮಗಧಾನಂ ಇಸ್ಸರೋತಿ **ಮಾಗಧೋ**। ಮಹತಿಯಾ ಸೇನಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ ಸೇನಿಯಗೋತ್ತತ್ತಾ ವಾ **ಸೇನಿಯೋ**। ಬಿಮ್ಬಿ ವುಚ್ಚತಿ ಸುವಣ್ಣಂ, ತಸ್ಮಾ ಸಾರಬಿಮ್ಬಿವಣ್ಣತಾಯ **ಬಿಮ್ಬಿಸಾರೋ**। ಕೇಚಿ ಪನ ''ನಾಮಮೇವೇತಂ ತಸ್ಸ ರಞ್ಞೋ''ತಿ ವದನ್ತಿ। ಪಚ್ಚಾಮಿತ್ತಂ ಪರಸೇನಂ ಜಿನಾತೀತಿ **ಪಸೇನದಿ**। ಕೋಸಲರಟ್ಠಸ್ಸ ಅಧಿಪತೀತಿ **ಕೋಸಲೋ**। **ಅಯಞ್ಚರಹೀ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಚರಹೀ**ತಿ ನಿಪಾತಮತ್ತಂ। **ವಿಪ್ಪಕತಾ**ತಿ ಅಪರಿಯೋಸಿತಾ। ಅಯಂ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅನ್ತರಾಕಥಾ ಅನಿಟ್ಠಿತಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಸಾಯನ್ಹಸಮಯನ್ತಿ ಸಾಯನ್ಹೇ ಏಕಂ ಸಮಯಂ। **ಪಟಿಸಲ್ಲಾನಾ ವುಟ್ಠಿತೋ**ತಿ ತತೋ ತತೋ ರೂಪಾದಿಆರಮ್ಮಣತೋ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಪಟಿಸಂಹರಣತೋ ಪಟಿಸಲ್ಲಾನಸಙ್ಖಾತಾಯ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ಯಥಾಕಾಲಪರಿಚ್ಛೇದಂ ವುಟ್ಠಿತೋ। ಭಗವಾ ಹಿ ಪುಬ್ಬಣ್ಹಸಮಯಂ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಪರಿವುತೋ ಸಾವತ್ಥಿಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸುಲಭಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಕತ್ವಾ ಕತಭತ್ತಕಿಚ್ಚೋ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸಾವತ್ಥಿತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ವಿಹಾರಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಗನ್ಧಕುಟಿಪ್ಪಮುಖೇ ಠತ್ವಾ ವತ್ತಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಠಿತಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಯಥಾಸಮುಟ್ಠಿತಂ ಸುಗತೋವಾದಂ ದತ್ವಾ ತೇಸು ಅರಞ್ಞರುಕ್ಖಮೂಲಾದಿದಿವಾಟ್ಠಾನಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಗತೇಸು ಗನ್ಧಕುಟಿಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಸುಖೇನ ದಿವಸಭಾಗಂ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ ಯಥಾಕಾಲಪರಿಚ್ಛೇದೇ ಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಾಯ, ''ಮಯ್ಹಂ ಉಪಗಮನಂ ಆಗಮಯಮಾನಾ ಚತಸ್ಸೋ ಪರಿಸಾ ಸಕಲವಿಹಾರಂ ಪರಿಪೂರೇನ್ತಿಯೋ ನಿಸಿನ್ನಾ, ಇದಾನಿ ಮೇ ಧಮ್ಮದೇಸನತ್ಥಂ ಧಮ್ಮಸಭಾಮಣ್ಡಲಂ ಉಪಗನ್ತುಂ ಕಾಲೋ''ತಿ ಆಸನತೋ ವುಟ್ಠಾಯ, ಕೇಸರಸೀಹೋ ವಿಯ ಕಞ್ಚನಗುಹಾಯ ಸುರಭಿಗನ್ಧಕುಟಿತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಯೂಥಂ ಉಪಸಙ್ಕಮನ್ತೋ ಮತ್ತವರವಾರಣೋ ವಿಯ ಅಕಾಯಚಾಪಲ್ಲೇನ ಚಾರುವಿಕ್ಕನ್ತಗಮನೋ ಅಸೀತಿಅನುಬ್ಯಞ್ಜನಪ್ಪಟಿಮಣ್ಡಿತಬಾತ್ತಿಂಸಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಸಮುಜ್ಜಲಾಯ ಬ್ಯಾಮಪ್ಪಭಾಯ ಪರಿಕ್ಖೇಪವಿಲಾಸಸಮ್ಪನ್ನಾಯ ಪಭಸ್ಸರಕೇತುಮಾಲಾಲಙ್ಕತಾಯ ನೀಲಪೀತಲೋಹಿತೋದಾತಮಞ್ಜಿಟ್ಠಪಭಸ್ಸರಾನಂ ವಸೇನ ಛಬ್ಬಣ್ಣಬುದ್ಧರಂಸಿಯೋ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತಿಯಾ ಅಚಿನ್ತೇಯ್ಯಾನುಭಾವಾಯ ಅನುಪಮಾಯ ಬುದ್ಧಲೀಲಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತಾಯ ರೂಪಕಾಯಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಸಕಲವಿಹಾರಂ ಏಕಾಲೋಕಂ ಕುರುಮಾನೋ ಉಪಟ್ಠಾನಸಾಲಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ – **''ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ…ಪೇ॰… ತೇನುಪಸಙ್ಕಮೀ**''ತಿ।

ಏವಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ವತ್ತಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನೇ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ತುಣ್ಹೀಭೂತೇ ದಿಸ್ವಾ ''ಮಯಿ ಅಕಥೇನ್ತೇ ಇಮೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಬುದ್ಧಗಾರವೇನ ಕಪ್ಪಮ್ಪಿ ನ ಕಥೇಸ್ಸನ್ತೀ''ತಿ ಕಥಾಸಮುಟ್ಠಾಪನತ್ಥಂ **''ಕಾಯ ನುತ್ಥ, ಭಿಕ್ಖವೇ''**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಕಾಯ ನುತ್ಥಾ**ತಿ ಕತಮಾಯ ನು ಭವಥ। ''ಕಾಯ ನೋತ್ಥಾ''ತಿಪಿ ಪಾಳಿ, ಸೋ ಏವತ್ಥೋ, ''ಕಾಯ ನ್ವೇತ್ಥಾ''ತಿಪಿ ಪಠನ್ತಿ, ತಸ್ಸ ಕತಮಾಯ ನು

ಏತ್ಥಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತತ್ರಾಯಂ ಸಙ್ಖೇಪತ್ಥೋ - ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕತಮಾಯ ನಾಮ ಕಥಾಯ ಇಧ ಸನ್ನಿಸಿನ್ನಾ ಭವಥ, ಕತಮಾ ಚ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಕಥಾ ಮಮಾಗಮನಪಚ್ಚಯಾ ಅನಿಟ್ಠಿತಾ, ತಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ಏವಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಪವಾರಣಾಯ ಪವಾರೇಸಿ।

ನ ಖ್ವೇತನ್ತಿ ನ ಖೋ ಏತಂ, ಅಯಮೇವ ವಾ ಪಾಠೋ। "ನ ಖೋತ"ನ್ತಿಪಿ ಪಠನ್ತಿ, ನ ಖೋ ಏತಂ ಇಚ್ಚೇವ ಪದವಿಭಾಗೋ। **ಕುಲಪುತ್ತಾನನ್**ತಿ ಜಾತಿಆಚಾರಕುಲಪುತ್ತಾನಂ। **ಸದ್ಧಾ**ತಿ ಸದ್ಧಾಯ, ಕಮ್ಮಫಲಸದ್ಧಾಯ ರತನತ್ತಯಸದ್ಧಾಯ ಚ। **ಅಗಾರಸ್ಮಾ**ತಿ ಘರತೋ, ಗಹಟ್ಠಭಾವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅನಗಾರಿಯನ್**ತಿ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ। **ಪಬ್ಬಜಿತಾನನ್**ತಿ ಉಪಗತಾನಂ । **ಯನ್**ತಿ ಕಿರಿಯಾಪರಾಮಸನಂ। ತತ್ಥಾಯಂ ಪದಯೋಜನಾ - "ಭಿಕ್ಖವೇ, ತುಮ್ಹೇ ನೇವ ರಾಜಾಭಿನೀತಾ ನ ಚೋರಾಭಿನೀತಾ ನ ಇಣಟ್ಟಾ ನ ಜೀವಿತಪಕತಾ ಪಬ್ಬಜಿತಾ, ಅಥ ಖೋ ಸದ್ಧಾಯ ಅಗಾರತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಮಮ ಸಾಸನೇ ಪಬ್ಬಜಿತಾ, ತುಮ್ಹೇ ಏತರಹಿ ಏವರೂಪಿಂ ರಾಜಪ್ಪಟಿಸಂಯುತ್ತಂ ತಿರಚ್ಛಾನಕಥಂ ಕಥೇಯ್ಯಾಥ, ಯಂ ಏವರೂಪಾಯ ಕಥಾಯ ಕಥನಂ, ಏತಂ ತುಮ್ಹಾಕಂ ನ ಖೋ ಪತಿರೂಪಂ ನ ಯುತ್ತಮೇವಾ"ತಿ।

ಏವಂ ಸನ್ನಿಪತಿತಾನಂ ಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ಅಪ್ಪತಿರೂಪಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ ನೇಸಂ ಪತಿರೂಪಂ ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಅನುಜಾನನ್ತೋ **"ಸನ್ನಿಪತಿತಾನಂ ವೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದ್ವಯಂ ಕರಣೀಯಂ ಧಮ್ಮೀ ವಾ ಕಥಾ ಅರಿಯೋ ವಾ ತುಣ್ಹೀಭಾವೋ"**ತಿ ಆಹ। ತತ್ಥ **ವೋ**ತಿ ತುಮ್ಹಾಕಂ। ಕರಣೀಯನ್ತಿ ಹಿ ಪದಂ ಅಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಕತ್ತರಿ ಸಾಮಿವಚನಮೇತಂ, ತಸ್ಮಾ ತುಮ್ಹೇಹೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ದ್ವಯಂ ಕರಣೀಯನ್**ತಿ ದ್ವೇ ಕಾತಬ್ಬಾ। **ಧಮ್ಮೀ ಕಥಾ**ತಿ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮತೋ ಅನಪೇತಾ ಕಥಾ, ಪವತ್ತಿನಿವತ್ತಿಪರಿದೀಪಿನೀ ಧಮ್ಮದೇಸನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ದಸಕಥಾವತ್ಥುಸಙ್ಖಾತಾಪಿ ಹಿ ಧಮ್ಮಕಥಾ ತದೇಕದೇಸಾ ಏವಾತಿ। **ಅರಿಯೋ**ತಿ ಏಕನ್ತಹಿತಾವಹತ್ತಾ ಅರಿಯೋ, ವಿಸುದ್ಧೋ ಉತ್ತಮೋತಿ ವಾ ಅರಿಯೋ। **ತುಣ್ಹೀಭಾವೋ**ತಿ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಭಾವನಾಭೂತಂ ಅಕಥನಂ। ಕೇಚಿ ಪನ "ವಚೀಸಙ್ಖಾರಪಟಿಪಕ್ಖಭಾವತೋ ದುತಿಯಜ್ಝಾನಂ ಅರಿಯೋ ತುಣ್ಹೀಭಾವೋ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ಅಪರೇ "ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಂ ಅರಿಯೋ ತುಣ್ಹೀಭಾವೋ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ - "ಭಿಕ್ಖವೇ, ಚಿತ್ತವಿವೇಕಸ್ಸ ಪರಿಬ್ರೂಹನತ್ಥಂ ವಿವೇಕಟ್ಠಕಾಯಾ ಸುಞ್ಞಾಗಾರೇ ವಿಹರನ್ತಾ ಸಚೇ ಕದಾಚಿ ಸನ್ನಿಪತಥ, ಏವಂ ಸನ್ನಿಪತಿತೇಹಿ ತುಮ್ಹೇಹಿ 'ಅಸ್ಸುತಂ ಸಾವೇತಿ ಸುತಂ ವಾ ಪರಿಯೋದಪೇತೀ'ತಿ ವುತ್ತನಯೇನ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸ್ಸೂಪಕಾರಾಯ ಖನ್ಧಾದೀನಂ ಅನಿಚ್ಚತಾದಿಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾ ಧಮ್ಮಕಥಾ ವಾ ಪವತ್ತೇತಬ್ಬಾ, ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಅಬ್ಯಾಬಾಧನತ್ಥಂ ಝಾನಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ವಾ ವಿಹರಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ।

ತತ್ಥ ಪುರಿಮೇನ ಕರಣೀಯವಚನೇನ ಅನೋತಿಣ್ಣಾನಂ ಸಾಸನೇ ಓತರಣೂಪಾಯಂ ದಸ್ಸೇತಿ, ಪಚ್ಛಿಮೇನ ಓತಿಣ್ಣಾನಂ ಸಂಸಾರತೋ ನಿಸ್ಸರಣೂಪಾಯಂ। ಪುರಿಮೇನ ವಾ ಆಗಮವೇಯ್ಯತ್ತಿಯೇ ನಿಯೋಜೇತಿ, ಪಚ್ಛಿಮೇನ ಅಧಿಗಮವೇಯ್ಯತ್ತಿಯೇ। ಅಥ ವಾ ಪುರಿಮೇನ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ಪಠಮಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿಹೇತುಂ ದೀಪೇತಿ, ದುತಿಯೇನ ದುತಿಯಂ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ -

> "ದ್ವೇಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಹೇತೂ ದ್ವೇ ಪಚ್ಚಯಾ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ಉಪ್ಪಾದಾಯ ಪರತೋ ಚ ಘೋಸೋ, ಪಚ್ಚತ್ತಞ್ಚ ಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿಕಾರೋ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೨.೧೨೭)।

ಪುರಿಮೇನ ವಾ ಲೋಕಿಯಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ಮೂಲಕಾರಣಂ ವಿಭಾವೇತಿ, ಪಚ್ಛಿಮೇನ ಲೋಕುತ್ತರಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ಮೂಲಕಾರಣನ್ತಿ ಏವಮಾದಿನಾ ಏತ್ಥ ಯೋಜನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಏತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾತಿ ತೇಹಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಕಿತ್ತಿತಕಾಮಸಮ್ಪತ್ತಿತೋ ಝಾನಾದಿಸಮ್ಪತ್ತಿ ಸನ್ತತರಾ ಚೇವ ಪಣೀತತರಾ ಚಾತಿ ಏತಮತ್ಥಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರತೋ ವಿದಿತ್ವಾ। **ಇಮಂ ಉದಾನನ್**ತಿ ಇಮಂ ಅರಿಯವಿಹಾರಸುಖಾನುಭಾವದೀಪಕಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ।

ತತ್ಥ **ಯಞ್ಚ ಕಾಮಸುಖಂ ಲೋಕೇ**ತಿ ಲೋಕಸದ್ದೋ "ಖನ್ಧಲೋಕೋ ಆಯತನಲೋಕೋ ಧಾತುಲೋಕೋ"ತಿಆದೀಸು (ಮಹಾನಿ॰ ೩, ೭; ಚೂಳನಿ॰ ಅಜಿತಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸ ೨) ಸಙ್ಖಾರೇಸು ಆಗತೋ।

“ಯಾವತಾ ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯಾ ಪರಿಹರನ್ತಿ,
ದಿಸಾ ಭನ್ತಿ ವಿರೋಚನಾ।
ತಾವ ಸಹಸ್ಸಧಾ ಲೋಕೋ,
ಏತ್ಥ ತೇ ವತ್ತತೀ ವಸೋ”ತಿ॥ -

ಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೫೦೩) ಓಕಾಸೇ ಆಗತೋ। “ಅದ್ದಸಾ ಖೋ ಭಗವಾ ಬುದ್ಧಚಕ್ಖುನಾ ಲೋಕಂ ವೋಲೋಕೇನ್ತೋ”ತಿಆದೀಸು (ಮಹಾವ॰ ೯; ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೮೩) ಸತ್ತೇಸು। ಇಧ ಪನ ಸತ್ತಲೋಕೇ ಓಕಾಸಲೋಕೇ ಚ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತಸ್ಮಾ ಅವೀಚಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಉಪರಿ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕತೋ ಹೇಟ್ಠಾ ಏತಸ್ಮಿಂ ಲೋಕೇ ಯಂ ವತ್ಥುಕಾಮೇ ಪಟಿಚ್ಚ ಕಿಲೇಸಕಾಮವಸೇನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನತೋ ಕಾಮಸಹಗತಂ ಸುಖಂ। **ಯಞ್ಚಿದಂ ದಿವಿಯಂ ಸುಖ**ನ್ತಿ ಯಞ್ಚ ಇದಂ ದಿವಿ ಭವಂ ದಿಬ್ಬವಿಹಾರವಸೇನ ಚ ಲದ್ಧಬ್ಬಂ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂ ಮನುಸ್ಸಾನಞ್ಚ ರೂಪಸಮಾಪತ್ತಿಸುಖಂ। **ತಣ್ಹಕ್ಖಯಸುಖಸ್ಸಾ**ತಿ ಯಂ ಆಗಮ್ಮ ತಣ್ಹಾ ಖೀಯತಿ, ತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾ ತಣ್ಹಾಯ ಚ ಪಟಿಪಸ್ಸಮ್ಭನವಸೇನ ಪವತ್ತಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಸುಖಂ ತಣ್ಹಕ್ಖಯಸುಖಂ ನಾಮ, ತಸ್ಸ ತಣ್ಹಕ್ಖಯಸುಖಸ್ಸ। **ಏತೇ**ತಿ ಲಿಙ್ಗವಿಪಲ್ಲಾಸೇನ ನಿದ್ದೇಸೋ, ಏತಾನಿ ಸುಖಾನೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕೇಚಿ ಉಭಯಮ್ಪಿ ಸುಖಸಾಮಞ್ಞೇನ ಗಹೇತ್ವಾ “**ಏತ**”ನ್ತಿ ಪಠನ್ತಿ, ತೇಸಂ “ಕಲಂ ನಾಗ್ಘತೀ”ತಿ ಪಾಠೇನ ಭವಿತಬ್ಬಂ।

ಸೋಳಸಿನ್ತಿ ಸೋಳಸನ್ನಂ ಪೂರಣಿಂ। ಅಯಞ್ಹೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪತ್ಥೋ - ಚಕ್ಕವತ್ತಿಸುಖಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಸಬ್ಬಸ್ಮಿಂ ಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ ಮನುಸ್ಸಸುಖಂ, ನಾಗಸುಪಣ್ಣಾದಿಲೋಕೇ ನಾಗಾದೀಹಿ ಅನುಭವಿತಬ್ಬಂ ಸುಖಂ, ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕಾದಿದೇವಲೋಕೇ ಛಬ್ಬಿಧಂ ಕಾಮಸುಖನ್ತಿ ಯಂ ಏಕಾದಸವಿಧೇ ಕಾಮಲೋಕೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಂ ಕಾಮಸುಖಂ, ಯಞ್ಚ ಇದಂ ರೂಪಾರೂಪದೇವೇಸು ದಿಬ್ಬವಿಹಾರಭೂತೇಸು ರೂಪಾರೂಪಜ್ಝಾನೇಸು ಚ ಉಪ್ಪನ್ನತ್ತಾ “ದಿವಿಯ”ನ್ತಿ ಲದ್ಧನಾಮಂ ಲೋಕಿಯಜ್ಝಾನಸುಖಂ, ಸಕಲಮ್ಪಿ ತದುಭಯಂ ತಣ್ಹಕ್ಖಯಸುಖಸಙ್ಖಾತಂ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಸುಖಂ ಸೋಳಸ ಭಾಗೇ ಕತ್ವಾ ತತೋ ಏಕಭಾಗಂ ಸೋಳಸಭಾಗಗುಣೇ ಲದ್ಧಂ ಏಕಭಾಗಸಙ್ಖಾತಂ ಕಲಂ ನ ಅಗ್ಘತೀತಿ।

ಅಯಞ್ಚ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಸಾಮಞ್ಞೇನ ವುತ್ತಾ। ಪಾಳಿಯಂ ಅವಿಸೇಸೇನ ತಣ್ಹಕ್ಖಯಸ್ಸ ಆಗತತ್ತಾ ಪರಮಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಸುಖಸ್ಸಾಪಿ ಕಲಂ ಲೋಕಿಯಂ ನ ಅಗ್ಘತಿ ಏವ। ತಥಾ ಹಿ ವುತ್ತಂ -

“ಪಥಬ್ಯಾ ಏಕರಜ್ಜೇನ, ಸಗ್ಗಸ್ಸ ಗಮನೇನ ವಾ।
ಸಬ್ಬಲೋಕಾಧಿಪಚ್ಚೇನ, ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಂ ವರ”ನ್ತಿ॥ (ಧ॰ ಪ॰ ೧೭೮)।

ಸೋತಾಪತ್ತಿಸಂಯುತ್ತೇಪಿ ವುತ್ತಂ -

“ಕಿಞ್ಚಾಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ರಾಜಾ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ ಚತುನ್ನಂ ದೀಪಾನಂ ಇಸ್ಸರಿಯಾಧಿಪಚ್ಚಂ ರಜ್ಜಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಸುಗತಿಂ ಸಗ್ಗಂ ಲೋಕಂ ಉಪಪಜ್ಜತಿ ದೇವಾನಂ ತಾವತಿಂಸಾನಂ ಸಹಬ್ಯತಂ, ಸೋ ತತ್ಥ ನನ್ದನೇ ವನೇ ಅಚ್ಛರಾಸಙ್ಘಪರಿವುತೋ ದಿಬ್ಬೇಹಿ ಚ ಪಞ್ಚಹಿ ಕಾಮಗುಣೇಹಿ ಸಮಪ್ಪಿತೋ ಸಮಙ್ಗೀಭೂತೋ ಪರಿಚಾರೇತಿ, ಸೋ ಚತೂಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಅಸಮನ್ನಾಗತೋ। ಅಥ ಖೋ ಸೋ ಅಪರಿಮುತ್ತೋವ ನಿರಯಾ, ಅಪರಿಮುತ್ತೋ ತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿಯಾ, ಅಪರಿಮುತ್ತೋ ಪೇತ್ತಿವಿಸಯಾ, ಅಪರಿಮುತ್ತೋ ಅಪಾಯದುಗ್ಗತಿವಿನಿಪಾತಾ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಪಿಣ್ಡಿಯಾಲೋಪೇನ ಯಾಪೇತಿ, ನನ್ತಕಾನಿ ಚ ಧಾರೇತಿ, ಸೋ ಚತೂಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ, ಅಥ ಖೋ ಸೋ ಪರಿಮುತ್ತೋ ನಿರಯಾ, ಪರಿಮುತ್ತೋ ತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿಯಾ, ಪರಿಮುತ್ತೋ ಪೇತ್ತಿವಿಸಯಾ, ಪರಿಮುತ್ತೋ ಅಪಾಯದುಗ್ಗತಿವಿನಿಪಾತಾ।

“ಕತಮೇಹಿ ಚತೂಹಿ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಬುದ್ಧೇ ಅವೇಚ್ಚಪ್ಪಸಾದೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ ‘ಇತಿಪಿ ಸೋ ಭಗವಾ ಅರಹಂ...ಪೇ॰.. ಬುದ್ಧೋ ಭಗವಾ’ತಿ। ಧಮ್ಮೇ ಅವೇಚ್ಚಪ್ಪಸಾದೇನ...ಪೇ॰... ವಿಞ್ಞೂಹೀ’ತಿ। ಸಙ್ಘೇ ಅವೇಚ್ಚಪ್ಪಸಾದೇನ...ಪೇ॰... ಪುಞ್ಞಕ್ಖೇತ್ತಂ ಲೋಕಸ್ಸಾ’ತಿ। ಅರಿಯಕನ್ತೇಹಿ ಸೀಲೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ ಅಖಣ್ಡೇಹಿ... ಪೇ॰... ಸಮಾಧಿಸಂವತ್ತನಿಕೇಹಿ। ಇಮೇಹಿ ಚತೂಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ। ಯೋ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಚತುನ್ನಂ ದೀಪಾನಂ ಪಟಿಲಾಭೋ, ಯೋ ಚತುನ್ನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಪಟಿಲಾಭೋ, ಚತುನ್ನಂ ದೀಪಾನಂ ಪಟಿಲಾಭೋ ಚತುನ್ನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಪಟಿಲಾಭಸ್ಸ ಕಲಂ ನಾಗ್ಘತಿ ಸೋಳಸಿ”ನ್ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೯೯೭)।

ಏವಂ ಭಗವಾ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಲೋಕಿಯಸುಖಂ ಸಉತ್ತರಂ ಸಾತಿಸಯಂ, ಲೋಕುತ್ತರಸುಖಮೇವ ಅನುತ್ತರನ್ತಿ ಅತಿಸಯನ್ತಿ ಭಾಜೇಸೀತಿ।

ದುತಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ದಣ್ಡಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೩. ತತಿಯೇ **ಕುಮಾರಕಾತಿ** ದಾರಕಾ। **ಅನ್ತರಾ ಚ ಸಾವತ್ಥಿಂ ಅನ್ತರಾ ಚ ಜೇತವನನ್ತಿ** ಅನ್ತರಾಸದ್ದೋ “ತದನ್ತರಂ ಕೋ ಜಾನೇಯ್ಯ, ಅಞ್ಞತ್ರ ತಥಾಗತಾ”ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೬.೪೪; ೧೦.೭೫), “ಜನಾ ಸಙ್ಗಮ್ಮ ಮನ್ತೇನ್ತಿ, ಮಞ್ಚ ತ್ವಞ್ಚ ಕಿಮನ್ತರ”ನ್ತಿಆದೀಸು (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೨೨೮) ಕಾರಣೇ ಆಗತೋ। “ಅದ್ದಸಾ ಮಂ, ಭನ್ತೇ, ಅಞ್ಞತರಾ ಇತ್ಥೀ ವಿಜ್ಜನ್ತರಿಕಾಯ ಭಾಜನಂ ಧೋವನ್ತೀ”ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೧೪೯) ಖಣೇ। “ಯಸ್ಸನ್ತರತೋ ನ ಸನ್ತಿ ಕೋಪಾ”ತಿಆದೀಸು (ಉದಾ॰ ೨೦) ಚಿತ್ತೇ। “ಅನ್ತರಾ ವೋಸಾನಮಾಪಾದೀ”ತಿಆದೀಸು ವೇಮಜ್ಝೇ। “ಅಪಿಚಾಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಪೋದಾ ದ್ವಿನ್ನಂ ಮಹಾನಿರಯಾನಂ ಅನ್ತರಿಕಾಯ ಆಗಚ್ಛತೀ”ತಿಆದೀಸು (ಪಾರಾ॰ ೨೩೧) ವಿವರೇ । ಸ್ವಾಯಮಿಧಾಪಿ ವಿವರೇ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತಸ್ಮಾ ಸಾವತ್ಥಿಯಾ ಚ ಜೇತವನಸ್ಸ ಚ ವಿವರೇತಿ, ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಅನ್ತರಾಸದ್ದಯೋಗತೋ ಚೇತ್ಥ ಉಪಯೋಗವಚನಂ “ಅನ್ತರಾ ಚ ಸಾವತ್ಥಿಂ ಅನ್ತರಾ ಚ ಜೇತವನ”ನ್ತಿ। ಈದಿಸೇಸು ಠಾನೇಸು ಅಕ್ಖರಚಿನ್ತಕಾ “ಅನ್ತರಾ ಗಾಮಞ್ಚ ನದಿಞ್ಚ ಗಚ್ಛತೀ”ತಿ ಏಕಮೇವ ಅನ್ತರಾಸದ್ದಂ ಪಯುಜ್ಜನ್ತಿ, ಸೋ ದುತಿಯಪದೇನಪಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬೋ ಹೋತಿ। ಇಧ ಪನ ಯೋಜೇತ್ವಾ ವುತ್ತೋ।

ಅಹಿಂ ದಣ್ಡೇನ ಹನನ್ತೀತಿ ಬಿಲತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಗೋಚರಾಯ ಗಚ್ಛನ್ತಂ ಕಣ್ಹಸಪ್ಪಂ ಛಾತಜ್ಝತ್ತಂ ಅನುಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಯಟ್ಠೀಹಿ ಪೋಥೇನ್ತಿ। ತೇನ ಚ ಸಮಯೇನ ಭಗವಾ ಸಾವತ್ಥಿಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇ ತೇ ದಾರಕೇ ಅಹಿಂ ದಣ್ಡೇನ ಹನನ್ತೇ ದಿಸ್ವಾ “ಕಸ್ಮಾ ಕುಮಾರಕಾ ಇಮಂ ಅಹಿಂ ದಣ್ಡೇನ ಹನಥಾ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ “ಡಂಸನಭಯೇನ, ಭನ್ತೇ”ತಿ ಚ ವುತ್ತೇ “ಇಮೇ ಅತ್ತನೋ ಸುಖಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಾತಿ ಇಮಂ ಪಹರನ್ತಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಟ್ಠಾನೇ ದುಕ್ಖಂ ಅನುಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಅಹೋ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ನಿಕತಿಕೋಸಲ್ಲ”ನ್ತಿ ಧಮ್ಮಸಂವೇಗಂ ಉಪ್ಪಾದೇಸಿ। ತೇನೇವ ಚ ಧಮ್ಮಸಂವೇಗೇನ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **“ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ”**ತಿಆದಿ।

ತತ್ಥ **ಏತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾತಿ** “ಇಮೇ ದಾರಕಾ ಅತ್ತಸುಖಾಯ ಪರದುಕ್ಖಂ ಕರೋನ್ತಾ ಸಯಂ ಪರತ್ಥ ಸುಖಂ ನ ಲಭಿಸ್ಸನ್ತೀ”ತಿ ಏತಮತ್ಥಂ ಜಾನಿತ್ವಾತಿ ಏವಮೇಕೇ ವಣ್ಣೇನ್ತಿ। ಅಞ್ಞೇಸಂ ದುಪ್ಪಟಿಪನ್ನಾನಂ ಸುಖಪರಿಯೇಸನಂ ಆಯತಿಂ ದುಕ್ಖಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ, ಸುಪ್ಪಟಿಪನ್ನಾನಂ ಏಕನ್ತೇನ ಸುಖಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ। ತಸ್ಮಾ “ಪರವಿಹೇಸಾವಿನಿಮುತ್ತಾ ಅಚ್ಚನ್ತಮೇವ ಸುಖಭಾಗಿನೋ ವತ ಮಯ್ಹಂ ಓವಾದಪ್ಪಟಿಕರಾ”ತಿ ಸೋಮನಸ್ಸವಸೇನೇವೇತಮ್ಪಿ ಸತ್ಥಾ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸೀತಿ ವದನ್ತಿ। ಅಪರೇ ಪನ ಭಣನ್ತಿ “ಏವಂ ತೇಹಿ ಕುಮಾರಕೇಹಿ ಪವತ್ತಿತಂ ಪರವಿಹೇಠನಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ಆದೀನವತೋ ವಿದಿತ್ವಾ ಪರವಿಹೇಸಾಯ ಪರಾನುಕಮ್ಪಾಯ ಚ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ ಆದೀನವಾನಿಸಂಸವಿಭಾವನಂ ಇಮಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸೀ”ತಿ।

ತತ್ಥ **ಸುಖಕಾಮಾನೀ**ತಿ ಏಕನ್ತೇನೇವ ಅತ್ತನೋ ಸುಖಸ್ಸ ಇಚ್ಛನತೋ ಸುಖಾನುಗಿದ್ಧಾನಿ। **ಭೂತಾನೀ**ತಿ ಪಾಣಿನೋ। **ಯೋ ದಣ್ಡೇನ ವಿಹಿಂಸತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ **ದಣ್ಡೇನಾ**ತಿ ದೇಸನಾಮತ್ತಂ, ದಣ್ಡೇನ ವಾ ಲೇಡ್ಡುಸತ್ಥಪಾಣಿಪ್ಪಹಾರಾದೀಹಿ ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಥ ವಾ **ದಣ್ಡೇನಾ**ತಿ ದಣ್ಡನೇನ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಯೋ ಸುಖಕಾಮಾನಿ ಸಬ್ಬಭೂತಾನಿ ಜಾತಿಆದಿನಾ ಘಟ್ಟನವಸೇನ ವಚೀದಣ್ಡೇನ ವಾ ಪಾಣಿಮುಗ್ಗರಸತ್ಥಾದೀಹಿ ಪೋಥನತಾಳನಚ್ಛೇದನಾದಿವಸೇನ ಸರೀರದಣ್ಡೇನ ವಾ ಸತಂ ವಾ ಸಹಸ್ಸಂ ವಾ ಠಾಪನವಸೇನ ಧನದಣ್ಡೇನ ವಾತಿ ಇಮೇಸು ದಣ್ಡೇಸು ಯೇನ ಕೇನಚಿ ದಣ್ಡೇನ ವಿಹಿಂಸತಿ ವಿಹೇಠೇತಿ ದುಕ್ಖಂ ಪಾಪೇತಿ, **ಅತ್ತನೋ ಸುಖಮೇಸಾನೋ, ಪೇಚ್ಚ ಸೋ ನ ಲಭತೇ ಸುಖ**ನ್ತಿ ಸೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅತ್ತನೋ ಸುಖಂ ಏಸನ್ತೋ ಗವೇಸನ್ತೋ ಪತ್ಥೇನ್ತೋ ಪೇಚ್ಚ ಪರಲೋಕೇ ಮನುಸ್ಸಸುಖಂ ದಿಬ್ಬಸುಖಂ ನಿಬ್ಬಾನಸುಖನ್ತಿ ತಿವಿಧಮ್ಪಿ ಸುಖಂ ನ ಲಭತಿ, ಅಞ್ಞದತ್ಥು ತೇನ ದಣ್ಡೇನ ದುಕ್ಖಮೇವ ಲಭತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಪೇಚ್ಚ ಸೋ ಲಭತೇ ಸುಖನ್ತಿ ಯೋ ಖನ್ತಿಮೇತ್ತಾನುದ್ದಯಸಮ್ಪನ್ನೋ "ಯಥಾಹಂ ಸುಖಕಾಮೋ ದುಕ್ಖಪ್ಪಟಿಕೂಲೋ, ಏವಂ ಸಬ್ಬೇಪೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಸಮ್ಮುತ್ತವಿರತಿಆದೀಸು ಠಿತೋ ವುತ್ತನಯೇನ ಕೇನಚಿ ದಣ್ಡೇನ ಸಬ್ಬಾನಿಪಿ ಭೂತಾನಿ ನ ಹಿಂಸತಿ ನ ಬಾಧತಿ, ಸೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪರಲೋಕೇ ಮನುಸ್ಸಭೂತೋ ಮನುಸ್ಸಸುಖಂ, ದೇವಭೂತೋ ದಿಬ್ಬಸುಖಂ, ಉಭಯಂ ಅತಿಕ್ಕಮನ್ತೋ ನಿಬ್ಬಾನಸುಖಂ ಲಭತೀತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ತಾದಿಸಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಅವಸ್ಸಂಭಾವಿತಾಯ ತಂ ಸುಖಂ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ ವಿಯ ಹೋತೀತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ "ಲಭತೇ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಪುರಿಮಗಾಥಾಯಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ತತಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಸಕ್ಕಾರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೪. ಚತುತ್ಥೇ **ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಭಗವಾ ಸಕ್ಕತೋ ಹೋತೀ**ತಿ ಕಪ್ಪಾನಂ ಸತಸಹಸ್ಸಾಧಿಕೇಸು ಚತೂಸು ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯೇಸು ಪರಿಪೂರಿತಸ್ಸ ಪುಞ್ಞಸಮ್ಭಾರವಿಸೇಸಸ್ಸ ಫಲಭೂತೇನ "ಇತೋ ಪರಂ ಮಯ್ಹಂ ಓಕಾಸೋ ನತ್ಥೀ"ತಿ ಉಸ್ಸಹಜಾತೇನ ವಿಯ ಉಪರೂಪರಿ ವಡ್ಢಮಾನೇನ ಸಕ್ಕಾರಾದಿನಾ ಭಗವಾ ಸಕ್ಕತೋ ಹೋತಿ। ಸಬ್ಬದಿಸಾಸು ಹಿ ಯಮಕಮಹಾಮೇಘೋ ವುಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಮಹೋಘಂ ವಿಯ ಸಬ್ಬಪಾರಮಿಯೋ "ಏಕಸ್ಮಿಂ ಅತ್ತಭಾವೇ ವಿಪಾಕಂ ದಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡಿತಾ ವಿಯ ಭಗವತೋ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಮಹೋಘಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಯಿಂಸು। ತತೋ ಅನ್ನಪಾನವತ್ಥಯಾನಮಾಲಾಗನ್ಧವಿಲೇಪನಾದಿಹತ್ಥಾ ಖತ್ತಿಯಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಯೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ "ಕಹಂ ಬುದ್ಧೋ, ಕಹಂ ಭಗವಾ, ಕಹಂ ದೇವದೇವೋ, ಕಹಂ ನರಾಸಭೋ, ಕಹಂ ಪುರಿಸಸೀಹೋ"ತಿ ಭಗವನ್ತಂ ಪರಿಯೇಸನ್ತಿ। ಸಕಟಸತೇಹಿ ಪಚ್ಚಯೇ ಆಹರಿತ್ವಾ ಓಕಾಸಂ ಅಲಭಮಾನಾ ಸಮನ್ತಾ ಗಾವುತಪ್ಪಮಾಣೇಪಿ ಸಕಟಧುರೇನ ಸಕಟಧುರಂ ಆಹಚ್ಚ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ ಚೇವ ಅನುಬನ್ಧನ್ತಿ ಚ ಅನ್ಧಕವಿನ್ದಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಯೋ ವಿಯ। ಸಬ್ಬಂ ತಂ ಖನ್ಧಕೇ (ಮಹಾವ॰ ೨೮೨) ತೇಸು ತೇಸು ಚ ಸುತ್ತೇಸು ಆಗತನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಯಥಾ ಚ ಭಗವತೋ, ಏವಂ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸಾಪಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ -

> "ಯಾವತಾ ಖೋ, ಚುನ್ದ, ಏತರಹಿ ಸಙ್ಘಾ ವಾ ಗಣಾ ವಾ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪನ್ನಾ, ನಾಹಂ, ಚುನ್ದ, ಅಞ್ಞಂ ಏಕಸಙ್ಘಮ್ಪಿ ಸಮನುಪಸ್ಸಾಮಿ ಏವಂ ಲಾಭಗ್ಗಯಸಗ್ಗಪ್ಪತ್ತಂ, ಯಥರಿವಾಯಂ, ಚುನ್ದ, ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೧೭೬)।

ಸ್ವಾಯಂ ಭಗವತೋ ಚ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಚ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರೋ ಏಕತೋ ಹುತ್ವಾ ದ್ವಿನ್ನಂ ಮಹಾನದೀನಂ ಉದಕೋಘೋ ವಿಯ ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಭಗವಾ ಸಕ್ಕತೋ ಹೋತಿ... ಪೇ॰... ಪರಿಕ್ಖಾರಾನಂ, ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋಪಿ ಸಕ್ಕತೋ...ಪೇ॰... ಪರಿಕ್ಖಾರಾನ"ನ್ತಿ।

ತಿತ್ಥಿಯಾ ಪನ ಪುಬ್ಬೇ ಅಕತಪುಞ್ಞತಾಯ ಚ ದುಪ್ಪಟಿಪನ್ನತಾಯ ಚ ಅಸಕ್ಕತಾ ಅಗರುಕತಾ, ಬುದ್ಧುಪ್ಪಾದೇನ ಪನ ವಿಸೇಸತೋ ವಿಪನ್ನಸೋಭಾ ಸೂರಿಯುಗ್ಗಮನೇ ಖಜ್ಜೋಪನಕಾ ವಿಯ ನಿಪ್ಪಭಾ ನಿತ್ತೇಜಾ ಹತಲಾಭಸಕ್ಕಾರಾ ಅಹೇಸುಂ। ತೇ ತಾದಿಸಂ ಭಗವತೋ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಚ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಂ ಅಸಹಮಾನಾ ಇಸ್ಸಾಪಕತಾ "ಏವಂ ಇಮೇ ಫರುಸಾಹಿ ವಾಚಾಹಿ ಘಟ್ಟೇತ್ವಾವ ಪಲಾಪೇಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಉಸೂಯಾ ವಿಸುಗ್ಗಾರಂ ಉಗ್ಗಿರನ್ತಾ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಭಿಕ್ಖೂ ಅಕ್ಕೋಸನ್ತಾ ಪರಿಭಾಸನ್ತಾ ವಿಚರಿಂಸು । ತೇನ ವುತ್ತಂ – **"ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾ ಪನ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ ಅಸಕ್ಕತಾ ಹೋನ್ತಿ...ಪೇ॰... ಪರಿಕ್ಖಾರಾನಂ। ಅಥ ಖೋ ತೇ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ ಭಗವತೋ ಸಕ್ಕಾರಂ ಅಸಹಮಾನಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಚ ಗಾಮೇ ಚ ಅರಞ್ಞೇ ಚ ಭಿಕ್ಖೂ ದಿಸ್ವಾ ಅಸಬ್ಭಾಹಿ ಫರುಸಾಹಿ ವಾಚಾಹಿ ಅಕ್ಕೋಸನ್ತಿ ಪರಿಭಾಸನ್ತಿ ರೋಸೇನ್ತಿ ವಿಹೇಸೇನ್ತೀ"**ತಿ।

ತತ್ಥ **ಅಸಬ್ಭಾಹೀ**ತಿ ಅಸಭಾಯೋಗ್ಗಾಹಿ ಸಭಾಯಂ ಸಾಧುಜನಸಮೂಹೇ ವತ್ತುಂ ಅಯುತ್ತಾಹಿ, ದುಟ್ಠುಲ್ಲಾಹೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಫರುಸಾಹೀ**ತಿ ಕಕ್ಖಳಾಹಿ ಮಮ್ಮಚ್ಛೇದಿಕಾಹಿ। **ಅಕ್ಕೋಸನ್ತೀ**ತಿ ಜಾತಿಆದೀಹಿ ಅಕ್ಕೋಸವತ್ಥೂಹಿ ಖುಂಸೇನ್ತಿ। **ಪರಿಭಾಸನ್ತೀ**ತಿ ಭಣ್ಡನವಸೇನ ಭಯಂ ಉಪ್ಪಾದೇನ್ತಾ ತಜ್ಜೇನ್ತಿ। **ರೋಸೇನ್ತೀ**ತಿ ಯಥಾ ಪರಸ್ಸ ರೋಸೋ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಅನುದ್ಧಂಸನವಸೇನ ರೋಸಂ ಉಪ್ಪಾದೇನ್ತಿ। **ವಿಹೇಸೇನ್ತೀ**ತಿ ವಿಹೇಠೇನ್ತಿ, ವಿವಿಧೇಹಿ ಆಕಾರೇಹಿ ಅಫಾಸುಂ ಕರೋನ್ತಿ।

ಕಥಂ ಪನೇತೇ ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕೇ ಭಗವತಿ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇ ಚ ಅಕ್ಕೋಸಾದೀನಿ ಪವತ್ತೇಸುನ್ತಿ? ಭಗವತೋ ಉಪ್ಪಾದತೋ ಪಹೀನಲಾಭಸಕ್ಕಾರತಾಯ ಉಪಹತಚಿತ್ತಾ ಪಥವಿಂ ಖಣಿತ್ವಾ ಪಕ್ಖಲನ್ತಾ ವಿಯ ಅವಣ್ಣೇ ವೇಳುರಿಯಮಣಿಮ್ಹಿ ವಣಂ ಉಪ್ಪಾದೇನ್ತಾ ವಿಯ ಚ ಸುನ್ದರಿಕಂ ನಾಮ ಪರಿಬ್ಬಾಜಿಕಂ ಸಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ತಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ಭಿಕ್ಖೂನಞ್ಚ ಅವಣ್ಣಂ ವುಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ಅಕ್ಕೋಸಾದೀನಿ ಪವತ್ತೇಸುಂ। ತಂ ಪನೇತಂ ಸುನ್ದರೀವತ್ಥು ಪರತೋ ಸುನ್ದರೀಸುತ್ತೇ (ಉದಾ॰ ೩೮) ಪಾಳಿಯಂಯೇವ ಆಗಮಿಸ್ಸತಿ, ತಸ್ಮಾ ಯಮೇತ್ಥ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ ತತ್ಥೇವ ವಣ್ಣಯಿಸ್ಸಾಮ।

ಭಿಕ್ಖೂ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ತಂ ಪವತ್ತಿಮಾರೋಚೇಸುಂ। ತೇನ ವುತ್ತಂ – **"ಅಥ ಖೋ ಸಮ್ಬಹುಲಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿಂಸು...ಪೇ॰... ವಿಹೇಸೇನ್ತೀ"**ತಿ। ತಂ ವುತ್ತತ್ಥಮೇವ।

ಏತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾತಿ ಏತಂ ಇಸ್ಸಾಪಕತಾನಂ ತಿತ್ಥಿಯಾನಂ ವಿಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರತೋ ವಿದಿತ್ವಾ। **ಇಮಂ ಉದಾನ**ನ್ತಿ ಇಮಂ ತೇಹಿ ಕತೇ ವಿಪ್ಪಕಾರೇ ಪಸನ್ನಚಿತ್ತೇಹಿ ಚ ಪರೇಹಿ ಕತೇ ಉಪಕಾರೇ ತಾದಿಭಾವಾನುಭಾವದೀಪಕಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ।

ತತ್ಥ **ಗಾಮೇ ಅರಞ್ಞೇ ಸುಖದುಕ್ಖಫುಟ್ಠೋ**ತಿ ಗಾಮೇ ವಾ ಅರಞ್ಞೇ ವಾ ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ಸುಖೇನ ದುಕ್ಖೇನ ಚ ಫುಟ್ಠೋ ಸುಖದುಕ್ಖಾನಿ ಅನುಭವನ್ತೋ, ತೇಸಂ ವಾ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಸಮಙ್ಗೀಭೂತೋ। **ನೇವತ್ತತೋ ನೋ ಪರತೋ ದಹೇಥಾ**ತಿ "ಅಹಂ ಸುಖಿತೋ , ಅಹಂ ದುಕ್ಖಿತೋ, ಮಮ ಸುಖಂ, ಮಮ ದುಕ್ಖಂ, ಪರೇನಿದಂ ಮಯ್ಹಂ ಸುಖದುಕ್ಖಂ ಉಪ್ಪಾದಿತ"ನ್ತಿ ಚ ನೇವ ಅತ್ತತೋ ನ ಪರತೋ ತಂ ಸುಖದುಕ್ಖಂ ಠಪೇಥ। ಕಸ್ಮಾ? ನ ಹೇತ್ಥ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕೇ ಅಹನ್ತಿ ವಾ ಮಮನ್ತಿ ವಾ ಪರೋತಿ ವಾ ಪರಸ್ಸಾತಿ ವಾ ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಯುತ್ತಕಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಅತ್ಥಿ, ಕೇವಲಂ ಸಙ್ಖಾರಾ ಏವ ಪನ ಯಥಾಪಚ್ಚಯಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಖಣೇ ಖಣೇ ಭಿಜ್ಜನ್ತೀತಿ। ಸುಖದುಕ್ಖಗ್ಗಹಣಞ್ಚೇತ್ಥ ದೇಸನಾಸೀಸಂ, ಸಬ್ಬಸ್ಸಾಪಿ ಲೋಕಧಮ್ಮಸ್ಸ ವಸೇನ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಇತಿ ಭಗವಾ "ನಾಹಂ ಕ್ವಚನಿ, ಕಸ್ಸಚಿ ಕಿಞ್ಚನತಸ್ಮಿಂ, ನ ಚ ಮಮ ಕ್ವಚನಿ, ಕತ್ಥಚಿ ಕಿಞ್ಚನತತ್ಥೀ"ತಿ ಚತುಕೋಟಿಕಂ ಸುಞ್ಞತಂ ವಿಭಾವೇಸಿ।

ಇದಾನಿ ತಸ್ಸ ಅತ್ತತೋ ಪರತೋ ಚ ಅದಹನಸ್ಸ ಕಾರಣಂ ದಸ್ಸೇತಿ **"ಫುಸನ್ತಿ ಫಸ್ಸಾ ಉಪಧಿಂ ಪಟಿಚ್ಚಾ"**ತಿ। ಏತೇ ಸುಖವೇದನೀಯಾ ದುಕ್ಖವೇದನೀಯಾ ಚ ಫಸ್ಸಾ ನಾಮ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಸಙ್ಖಾತಂ ಉಪಧಿಂ ಪಟಿಚ್ಚ ತಸ್ಮಿಂ ಸತಿ ಯಥಾಸಕಂ ವಿಸಯಂ ಫುಸನ್ತಿ, ತತ್ಥ ಪವತ್ತನ್ತಿಯೇವ। ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಾ ಹಿ ವೇದನಾ ಸನ್ತಸಭಾವತಾಯ ಸುಖೇ ಏವ ಸಙ್ಗಹಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ದುವಿಧಸಮ್ಫಸ್ಸವಸೇನೇವಾಯಂ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾ ಕತಾ।

ಯಥಾ ಪನ ತೇ ಫಸ್ಸಾ ನ ಫುಸನ್ತಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ನಿರುಪಧಿಂ ಕೇನ ಫುಸೇಯ್ಯುಂ ಫಸ್ಸಾ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸಬ್ಬಸೋ ಹಿ ಖನ್ಧೂಪಧಿಯಾ ಅಸತಿ ಕೇನ ಕಾರಣೇನ ತೇ ಫಸ್ಸಾ ಫುಸೇಯ್ಯುಂ, ನ ತಂ ಕಾರಣಂ ಅತ್ಥಿ। ಯದಿ ಹಿ ತುಮ್ಹೇ ಅಕ್ಕೋಸಾದಿವಸೇನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಸುಖದುಕ್ಖಂ ನ ಇಚ್ಛಥ, ಸಬ್ಬಸೋ ನಿರುಪಧಿಭಾವೇಯೇವ ಯೋಗಂ ಕರೇಯ್ಯಾಥಾತಿ ಅನುಪಾದಿಸೇಸನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾ ಗಾಥಂ ನಿಟ್ಠಪೇಸಿ। ಏವಂ ಇಮಿನಾ ಉದಾನೇನ ವಟ್ಟವಿವಟ್ಟಂ ಕಥಿತಂ।

ಚತುತ್ಥಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಉಪಾಸಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೫. ಪಞ್ಚಮೇ **ಇಚ್ಛಾನಙ್ಗಲಕೋ**ತಿ ಇಚ್ಛಾನಙ್ಗಲನಾಮಕೋ ಕೋಸಲೇಸು ಏಕೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಾಮೋ, ತಂನಿವಾಸಿತಾಯ ತತ್ಥ ವಾ ಜಾತೋ ಭವೋತಿ ವಾ ಇಚ್ಛಾನಙ್ಗಲಕೋ। **ಉಪಾಸಕೋ**ತಿ ತೀಹಿ ಸರಣಗಮನೇಹಿ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕೇ ಉಪಾಸಕಭಾವಸ್ಸ ಪವೇದಿತತ್ತಾ ಉಪಾಸಕೋ ಪಞ್ಚಸಿಕ್ಖಾಪದಿಕೋ ಬುದ್ಧಮಾಮಕೋ, ಧಮ್ಮಮಾಮಕೋ, ಸಙ್ಘಮಾಮಕೋ। **ಕೇನಚಿದೇವ ಕರಣೀಯೇನಾ**ತಿ ಉದ್ಧಾರಸೋಧಾಪನಾದಿನಾ ಕೇನಚಿದೇವ ಕತ್ತಬ್ಬೇನ। **ತೀರೇತ್ವಾ**ತಿ ನಿಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ। ಅಯಂ ಕಿರ ಉಪಾಸಕೋ ಪುಬ್ಬೇ ಅಭಿಣ್ಹಂ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪಯಿರುಪಾಸತಿ, ಸೋ ಕತಿಪಯಂ ಕಾಲಂ ಬಹುಕರಣೀಯತಾಯ ಸತ್ಥು ದಸ್ಸನಂ ನಾಭಿಸಮ್ಭೋಸಿ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ - **“ಚಿರಸ್ಸಂ ಖೋ ತ್ವಂ, ಉಪಾಸಕ, ಇಮಂ ಪರಿಯಾಯಮಕಾಸಿ, ಯದಿದಂ ಇಧಾಗಮನಾಯಾ”**ತಿ।

ತತ್ಥ **ಚಿರಸ್ಸ**ನ್ತಿ ಚಿರೇನ। **ಪರಿಯಾಯ**ನ್ತಿ ವಾರಂ। **ಯದಿದ**ನ್ತಿ ನಿಪಾತೋ, ಯೋ ಅಯನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಇಧ ಮಮ ಸನ್ತಿಕೇ ಆಗಮನಾಯ ಯೋ ಅಯಂ ಅಜ್ಜ ಕತೋ ವಾರೋ, ತಂ ಇಮಂ ಚಿರೇನ ಪಪಞ್ಚಂ ಕತ್ವಾ ಅಕಾಸೀತಿ। **ಚಿರಪಟಿಕಾಹ**ನ್ತಿ ಚಿರಪಟಿಕೋ ಅಹಂ, ಚಿರಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅಹಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತುಕಾಮೋತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಕೇಹಿಚಿ ಕೇಹಿಚೀ**ತಿ ಏಕಚ್ಚೇಹಿ ಏಕಚ್ಚೇಹಿ। ಅಥ ವಾ **ಕೇಹಿಚಿ ಕೇಹಿಚೀ**ತಿ ಯೇಹಿ ವಾ ತೇಹಿ ವಾ। ತತ್ಥ ಗಾರವಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಸತ್ಥರಿ ಅಭಿಪ್ಪಸನ್ನಸ್ಸ ಹಿ ಸತ್ಥುದಸ್ಸನಧಮ್ಮಸ್ಸವನೇಸು ವಿಯ ನ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಆದರೋ ಹೋತಿ। **ಕಿಚ್ಚಕರಣೀಯೇಹೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಅವಸ್ಸಂ ಕಾತಬ್ಬಂ ಕಿಚ್ಚಂ, ಇತರಂ ಕರಣೀಯಂ। ಪಠಮಂ ವಾ ಕಾತಬ್ಬಂ ಕಿಚ್ಚಂ, ಪಚ್ಛಾ ಕಾತಬ್ಬಂ ಕರಣೀಯಂ। ಖುದ್ದಕಂ ವಾ ಕಿಚ್ಚಂ, ಮಹನ್ತಂ ಕರಣೀಯಂ। **ಬ್ಯಾವಟೋ**ತಿ ಉಸ್ಸುಕ್ಕೋ। **ಏವಾಹ**ನ್ತಿ ಏವಂ ಇಮಿನಾ ಪಕಾರೇನ ಅಹಂ ನಾಸಕ್ಖಿಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತುಂ, ನ ಅಗಾರವಾದಿನಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಏತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾತಿ ದುಲ್ಲಭೇ ಬುದ್ಧುಪ್ಪಾದೇ ಮನುಸ್ಸತ್ತಲಾಭೇ ಚ ಸತ್ತಾನಂ ಸಕಿಞ್ಚನಭಾವೇನ ಕಿಚ್ಚಪಸುತತಾಯ ಕುಸಲನ್ತರಾಯೋ ಹೋತಿ, ನ ಅಕಿಞ್ಚನಸ್ಸಾತಿ ಏತಮತ್ಥಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರತೋ ವಿದಿತ್ವಾ। **ಇಮಂ ಉದಾನ**ನ್ತಿ ತದತ್ಥಪರಿದೀಪನಮೇವ ಇಮಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ।

ತತ್ಥ **ಸುಖಂ ವತ ತಸ್ಸ ನ ಹೋತಿ ಕಿಞ್ಚೀ**ತಿ ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಕಿಞ್ಚಿ ರೂಪಾದೀಸು ಏಕವತ್ಥುಮ್ಪಿ “ಮಮೇತ”ನ್ತಿ ತಣ್ಹಾಯ ಪರಿಗ್ಗಹಿತಭಾವೇನ ನ ಹೋತಿ ನತ್ಥಿ ನ ವಿಜ್ಜತಿ, ಸುಖಂ ವತ ತಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ, ಅಹೋ ಸುಖಮೇವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। “ನ ಹೋಸೀ”ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ತಸ್ಸ ಅತೀತಕಾಲವಸೇನ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಕೇಚಿ ಪನ **ನ ಹೋತಿ ಕಿಞ್ಚೀ**ತಿ ಪದಸ್ಸ “ರಾಗಾದಿಕಿಞ್ಚನಂ ಯಸ್ಸ ನ ಹೋತೀ”ತಿ ಅತ್ಥಂ ವಣ್ಣೇನ್ತಿ, ತಂ ನ ಸುನ್ದರಂ ಪರಿಗ್ಗಹಧಮ್ಮವಸೇನ ದೇಸನಾಯ ಆಗತತ್ತಾ। ರಾಗಾದಿಕಿಞ್ಚನನ್ತಿ ಪರಿಗ್ಗಹೇತಬ್ಬಸ್ಸಾಪಿ ಸಙ್ಗಹೇ ಸತಿ ಯುತ್ತಮೇವ ವುತ್ತಂ ಸಿಯಾ ಅಥ ವಾ ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಕಿಞ್ಚಿ ಅಪ್ಪಮ್ಪಿ ಕಿಞ್ಚನಂ ಪಲಿಬೋಧಜಾತಂ ರಾಗಾದಿಕಿಞ್ಚನಾಭಾವತೋ ಏವ ನ ಹೋತಿ, ತಂ ತಸ್ಸ ಅಕಿಞ್ಚನತ್ತಂ ಸುಖಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಭಾವತೋ ಸುಖಂ ವತಂ, ಅಹೋ ಸುಖನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಸ್ಸ ಪನ ನ ಹೋತಿ ಕಿಞ್ಚನನ್ತಿ ಚೇ, ಆಹ **“ಸಙ್ಖಾತಧಮ್ಮಸ್ಸ ಬಹುಸ್ಸುತಸ್ಸಾ”**ತಿ। ಯೋ ಚತೂಹಿಪಿ ಮಗ್ಗಸಙ್ಖಾಹಿ ಸೋಳಸಕಿಚ್ಚನಿಪ್ಫತ್ತಿಯಾ ಸಙ್ಖಾತಧಮ್ಮೋ ಕತಕಿಚ್ಚೋ, ತತೋ ಏವ ಪಟಿವೇಧಬಾಹುಸಚ್ಚೇನ ಬಹುಸ್ಸುತೋ, ತಸ್ಸ।

ಇತಿ ಭಗವಾ ಅಕಿಞ್ಚನಭಾವೇ ಆನಿಸಂಸಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಸಕಿಞ್ಚನಭಾವೇ ಆದೀನವಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಸಕಿಞ್ಚನಂ ಪಸ್ಸಾ”**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ರಾಗಾದಿಕಿಞ್ಚನಾನಂ ಆಮಿಸಕಿಞ್ಚನಾನಞ್ಚ ಅತ್ಥಿತಾಯ ಸಕಿಞ್ಚನಂ, ಸಕಿಞ್ಚನತ್ತಾ ಏವ ಅಲದ್ಧಾನಞ್ಚ ಲದ್ಧಾನಞ್ಚ ಕಾಮಾನಂ ಪರಿಯೇಸನಾರಕ್ಖಣಹೇತು ಕಿಚ್ಚಕರಣೀಯವಸೇನ “ಅಹಂ ಮಮಾ”ತಿ ಗಹಣವಸೇನ ಚ ವಿಹಞ್ಞಮಾನಂ ವಿಘಾತಂ ಆಪಜ್ಜಮಾನಂ ಪಸ್ಸಾತಿ ಧಮ್ಮಸಂವೇಗಪ್ಪತ್ತೋ ಸತ್ಥಾ ಅತ್ತನೋ ಚಿತ್ತಂ ವದತಿ। **ಜನೋ ಜನಸ್ಮಿಂ ಪಟಿಬನ್ಧರೂಪೋ**ತಿ ಸಯಂ ಅಞ್ಞೋ ಜನೋ ಸಮಾನೋ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಜನೇ “ಅಹಂ ಇಮಸ್ಸ, ಮಮ ಅಯ”ನ್ತಿ ತಣ್ಹಾವಸೇನ ಪಟಿಬನ್ಧಸಭಾವೋ ಹುತ್ವಾ ವಿಹಞ್ಞತಿ ವಿಘಾತಂ ಆಪಜ್ಜತಿ। “ಪಟಿಬದ್ಧಚಿತ್ತೋ”ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। ಅಯಞ್ಚ ಅತ್ಥೋ -

> “ಪುತ್ತಾ ಮತ್ಥಿ ಧನಮ್ಮತ್ಥಿ, ಇತಿ ಬಾಲೋ ವಿಹಞ್ಞತಿ।
> ಅತ್ತಾ ಹಿ ಅತ್ತನೋ ನತ್ಥಿ, ಕುತೋ ಪುತ್ತಾ ಕುತೋ ಧನ”ನ್ತಿ॥ (ಧ॰ ಪ॰ ೬೨) -

ಆದೀಹಿ ಸುತ್ತಪದೇಹಿ ದೀಪೇತಬ್ಬೋತಿ।

ಪಞ್ಚಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಗಬ್ಭಿನೀಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೬. ಛಟ್ಠೇ **ಅಞ್ಞತರಸ್ಸ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಸ್ಸಾ**ತಿ ಏಕಸ್ಸ ಕುಟುಮ್ಬಿಕಸ್ಸ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಸ್ಸ। **ದಹರಾ**ತಿ ತರುಣೀ। **ಮಾಣವಿಕಾ**ತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಧೀತಾಯ ವೋಹಾರೋ। **ಪಜಾಪತೀ**ತಿ ಭರಿಯಾ। **ಗಬ್ಭಿನೀ**ತಿ ಆಪನ್ನಸತ್ತಾ। **ಉಪವಿಜಞ್ಞಾ**ತಿ ಅಜ್ಜ ಸುವೇತಿ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತವಿಜಾಯನಕಾಲಾ ಹೋತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಸೋ ಕಿರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಜಾತಿಕೋ ಸಭರಿಯೋ ವಾದಪತ್ಥಸ್ಸಮೇ ಠಿತೋ, ತೇನ ನಂ ಸಪಜಾಪತಿಕಂ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕವೋಹಾರೇನ ಸಮುದಾಚರನ್ತಿ। ಭರಿಯಾ ಪನಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಜಾತಿಕತ್ತಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೀತಿ ಆಲಪತಿ। **ತೇಲ**ನ್ತಿ ತಿಲತೇಲಂ। ತೇಲಸೀಸೇನ ಚೇತ್ಥ ಯಂ ಯಂ ವಿಜಾತಾಯ ಪಸವದುಕ್ಖಪ್ಪಟಿಕಾರತ್ಥಂ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಂ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಸಪ್ಪಿಲೋಣಾದಿಂ ಆಹರಾತಿ ಆಣಾಪೇತಿ। **ಯಂ ಮೇ ವಿಜಾತಾಯ ಭವಿಸ್ಸತೀ**ತಿ ಯಂ ತೇಲಾದಿ ಮಯ್ಹಂ ವಿಜಾತಾಯ ಬಹಿನಿಕ್ಖನ್ತಗಬ್ಭಾಯ ಉಪಕಾರಾಯ ಭವಿಸ್ಸತಿ। “ಪರಿಬ್ಬಾಜಿಕಾಯಾ”ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। **ಕುತೋ**ತಿ ಕಸ್ಮಾ ಠಾನಾ, ಯತೋ ಞಾತಿಕುಲಾ ವಾ ಮಿತ್ತಕುಲಾ ವಾ ತೇಲಾದಿಂ ಆಹರೇಯ್ಯಂ, ತಂ ಠಾನಂ ಮೇ ನತ್ಥೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ತೇಲಂ ಆಹರಾಮೀ**ತಿ ವತ್ತಮಾನಸಮೀಪತಾಯ ವತ್ತಮಾನಂ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ, ತೇಲಂ ಆಹರಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಮಣಸ್ಸ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ವಾ ಸಪ್ಪಿಸ್ಸ ವಾ ತೇಲಸ್ಸ ವಾ**ತಿ ಚ ಸಮುಚ್ಚಯತ್ಥೋ ವಾ-ಸದ್ದೋ “ಅಗ್ಗಿತೋ ವಾ ಉದಕತೋ ವಾ ಮಿಥುಭೇದಾ ವಾ”ತಿಆದೀಸು (ಮಹಾವ॰ ೨೮೬; ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೧೫೨; ಉದಾ॰ ೭೬) ವಿಯ। **ಸಪ್ಪಿಸ್ಸ ವಾ ತೇಲಸ್ಸ ವಾ**ತಿ ಪಚ್ಚತ್ತೇ ಸಾಮಿವಚನಂ, ಸಪ್ಪಿ ಚ ತೇಲಞ್ಚ ಯಾವದತ್ಥಂ ಪಾತುಂ ಪಿವಿತುಂ ದೀಯತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಪರೇ ಪನ “ಸಪ್ಪಿಸ್ಸ ವಾ ತೇಲಸ್ಸ ವಾತಿ ಅವಯವಸಮ್ಬನ್ಧೇ ಸಾಮಿವಚನಂ। ಸಪ್ಪಿತೇಲಸಮುದಾಯಸ್ಸ ಹಿ ಅವಯವೋ ಇಧ ಯಾವದತ್ಥಸದ್ದೇನ ವುಚ್ಚತೀ”ತಿ ವದನ್ತಿ। **ನೋ ನೀಹರಿತು**ನ್ತಿ ಭಾಜನೇನ ವಾ ಹತ್ಥೇನ ವಾ ಬಹಿ ನೇತುಂ ನೋ ದೀಯತಿ, **ಉಚ್ಛದ್ದಿತ್ವಾನಾ**ತಿ ವಮಿತ್ವಾ, ಯಂನೂನ ದದೇಯ್ಯನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಏವಂ ಕಿರಸ್ಸ ಅಹೋಸಿ “ಅಹಂ ರಞ್ಞೋ ಕೋಟ್ಠಾಗಾರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ತೇಲಂ ಕಣ್ಠಮತ್ತಂ ಪಿವಿತ್ವಾ ತಾವದೇವ ಘರಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಭಾಜನೇ ಯಥಾಪೀತಂ ವಮಿತ್ವಾ ಉದ್ಧನಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ಪಚಿಸ್ಸಾಮಿ, ಯಂ ಪಿತ್ತಸೇಮ್ಹಾದಿಮಿಸ್ಸಿತಂ, ತಂ ಅಗ್ಗಿನಾ ಝಾಯಿಸ್ಸತಿ, ತೇಲಂ ಪನ ಗಹೇತ್ವಾ ಇಮಿಸ್ಸಾ ಪರಿಬ್ಬಾಜಿಕಾಯ ಕಮ್ಮೇ ಉಪನೇಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ।

ಉದ್ಧಂ ಕಾತುನ್ತಿ ವಮನವಸೇನ ಉದ್ಧಂ ನೀಹರಿತುಂ। **ನ ಪನ ಅಧೋ**ತಿ ವಿರಿಞ್ಚನವಸೇನ ಹೇಟ್ಠಾ ನೀಹರಿತುಂ ನ ಪನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಸೋ ಹಿ “ಅಧಿಕಂ ಪೀತಂ ಸಯಮೇವ ಮುಖತೋ ನಿಗ್ಗಮಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ಪಿವಿತ್ವಾ ಆಸಯಸ್ಸ ಅರಿತ್ತತಾಯ ಅನಿಗ್ಗತೇ ವಮನವಿರೇಚನಯೋಗಂ ಅಜಾನನ್ತೋ ಅಲಭನ್ತೋ ವಾ ಕೇವಲಂ ದುಕ್ಖಾಹಿ ವೇದನಾಹಿ ಫುಟ್ಠೋ ಆವಟ್ಟತಿ ಚ ಪರಿವಟ್ಟತಿ ಚ। **ದುಕ್ಖಾಹೀ**ತಿ ದುಕ್ಖಮಾಹಿ। **ತಿಬ್ಬಾಹೀ**ತಿ ಬಹಲಾಹಿ ತಿಖಿಣಾಹಿ ವಾ। **ಖರಾಹೀ**ತಿ ಕಕ್ಖಳಾಹಿ। **ಕಟುಕಾಹೀ**ತಿ ಅತಿವಿಯ ಅನಿಟ್ಠಭಾವೇನ

ದಾರುಣಾಹಿ। **ಆವಟ್ಟತೀ**ತಿ ಏಕಸ್ಮಿಂಯೇವ ಠಾನೇ ಅನಿಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಸರೀರಂ ಇತೋ ಚಿತೋ ಆಕಡ್ಢನ್ತೋ ಆವಟ್ಟತಿ। **ಪರಿವಟ್ಟತೀ**ತಿ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಪದೇಸೇ ನಿಪನ್ನೋಪಿ ಅಙ್ಗಪಚ್ಚಙ್ಗಾನಿ ಪರಿತೋ ಖಿಪನ್ತೋ ವಟ್ಟತಿ, ಅಭಿಮುಖಂ ವಾ ವಟ್ಟನ್ತೋ ಆವಟ್ಟತಿ, ಸಮನ್ತತೋ ವಟ್ಟನ್ತೋ ಪರಿವಟ್ಟತಿ।

ಏತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾತಿ "ಸಕಿಞ್ಚನಸ್ಸ ಅಪ್ಪಟಿಸಙ್ಖಾಪರಿಭೋಗಹೇತುಕಾ ಅಯಂ ದುಕ್ಖುಪ್ಪತ್ತಿ, ಅಕಿಞ್ಚನಸ್ಸ ಪನ ಸಬ್ಬಸೋ ಅಯಂ ನತ್ಥೀ"ತಿ ಏತಮತ್ಥಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರತೋ ಜಾನಿತ್ವಾ ತದತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಂ ಇಮಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ।

ತತ್ಥ **ಸುಖಿನೋ ವತಾ**ತಿ ಸುಖಿನೋ ವತ ಸಪ್ಪುರಿಸಾ। ಕೇ ಪನ ತೇತಿ? **ಯೇ ಅಕಿಞ್ಚನಾ,** ಯೇ ರಾಗಾದಿಕಿಞ್ಚನಸ್ಸ ಪರಿಗ್ಗಹಕಿಞ್ಚನಸ್ಸ ಚ ಅಭಾವೇನ ಅಕಿಞ್ಚನಾ, ಕೇಸಂ ಪನಿದಂ ಕಿಞ್ಚನಂ ನತ್ಥೀತಿ ಆಹ - **"ವೇದಗುನೋ ಹಿ ಜನಾ ಅಕಿಞ್ಚನಾ"**ತಿ, ಯೇ ಅರಿಯಮಗ್ಗಞಾಣಸಙ್ಖಾತಂ ವೇದಂ ಗತಾ ಅಧಿಗತಾ, ತೇನ ವಾ ವೇದೇನ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಗತಾತಿ ವೇದಗುನೋ, ತೇ ಅರಿಯಜನಾ ಖೀಣಾಸವಪುಗ್ಗಲಾ ಅನವಸೇಸರಾಗಾದಿಕಿಞ್ಚನಾನಂ ಅಗ್ಗಮಗ್ಗೇನ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನತ್ತಾ ಅಕಿಞ್ಚನಾ ನಾಮ। ಅಸತಿ ಹಿ ರಾಗಾದಿಕಿಞ್ಚನೇ ಕುತೋ ಪರಿಗ್ಗಹಕಿಞ್ಚನಸ್ಸ ಸಮ್ಭವೋ। ಏವಂ ಗಾಥಾಯ ಪುರಿಮಭಾಗೇನ ಅರಹನ್ತೇ ಪಸಂಸಿತ್ವಾ ಅಪರಭಾಗೇನ ಅನ್ಧಪುಥುಜ್ಜನೇ ಗರಹನ್ತೋ "ಸಕಿಞ್ಚನಂ ಪಸ್ಸಾ"ತಿಆದಿಮಾಹ। ತಂ ಪುರಿಮಸುತ್ತೇ ವುತ್ತತ್ಥಮೇವ। ಏವಂ ಇಮಾಯಪಿ ಗಾಥಾಯ ವಟ್ಟವಿವಟ್ಟಂ ಕಥಿತಂ।

ಛಟ್ಠಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಏಕಪುತ್ತಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೭. ಸತ್ತಮೇ **ಏಕಪುತ್ತಕೋ**ತಿ ಏಕೋ ಪುತ್ತೋ, ಸೋ ಚ ಅನುಕಮ್ಪಿತಬ್ಬಟ್ಠೇನ ಏಕಪುತ್ತಕೋ, ಪಿಯಾಯಿತಬ್ಬಟ್ಠೇನ **ಪಿಯೋ,** ಮನಸ್ಸ ವಡ್ಢನಟ್ಠೇನ **ಮನಾಪೋ**। ಸರೀರಸೋಭಾಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ವಾ ದಸ್ಸನೀಯಟ್ಠೇನ **ಪಿಯೋ,** ಸೀಲಾಚಾರಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಕಲ್ಯಾಣಧಮ್ಮತಾಯ **ಮನಾಪೋ**। ಕಲೇತಿ ಸತ್ತೇ ಖೇಪೇತೀತಿ **ಕಾಲೋ,** ಮರಣಂ। ತಂ ಕತೋ ಪತ್ತೋತಿ **ಕಾಲಙ್ಕತೋ,** ಕಾಲೇನ ವಾ ಮಚ್ಚುನಾ ಕತೋ ನಟ್ಠೋ ಅದಸ್ಸನಂ ಗತೋತಿ **ಕಾಲಙ್ಕತೋ,** ಮತೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಸಮ್ಬಹುಲಾ ಉಪಾಸಕಾತಿ ಸಾವತ್ಥಿವಾಸಿನೋ ಬಹೂ ಉಪಾಸಕಾ ಮತಪುತ್ತಉಪಾಸಕಸ್ಸ ಸಹಸೋಕೀಭಾವೇನ ಯಾವ ಆಳಾಹನಾ ಪಚ್ಛತೋ ಗನ್ತ್ವಾ ಮತಸರೀರಸ್ಸ ಕತ್ತಬ್ಬಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ಪಟಿನಿವತ್ತಾ ಯಥಾನಿವತ್ಥಾವ ಉದಕಂ ಓತರಿತ್ವಾ ಸೀಸಂನ್ಹಾತಾ ವತ್ಥಾನಿ ಪೀಳೇತ್ವಾ ಅನೋತಾಪೇತ್ವಾವ ಏಕಂ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ಏಕಂ ಉತ್ತರಾಸಙ್ಗಂ ಕತ್ವಾ ಉಪಾಸಕಂ ಪುರತೋ ಕತ್ವಾ "ಸೋಕವಿನೋದನಂ ಧಮ್ಮಂ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕೇ ಸೋಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿಂಸು। ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ಅಲ್ಲಕೇಸಾ"**ತಿಆದಿ।

ತತ್ಥ **ಅಲ್ಲವತ್ಥಾ**ತಿ ಉದಕೇನ ತಿನ್ತವತ್ಥಾ। **ದಿವಾ ದಿವಸ್ಸಾ**ತಿ ದಿವಸಸ್ಸಪಿ ದಿವಾ, ಮಜ್ಝನ್ಹಿಕೇ ಕಾಲೇತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯಸ್ಮಾ ಜಾನನ್ತಾಪಿ ತಥಾಗತಾ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ , ಜಾನನ್ತಾಪಿ ನ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ। ಕಾಲಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ, ಕಾಲಂ ವಿದಿತ್ವಾ ನ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಜಾನನ್ತೋಯೇವ ಭಗವಾ ಕಥಾಸಮುಟ್ಠಾಪನತ್ಥಂ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ **"ಕಿಂ ನು ಖೋ ತುಮ್ಹೇ ಉಪಾಸಕಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ತುಮ್ಹೇ ಉಪಾಸಕಾ ಅಞ್ಞೇಸು ದಿವಸೇಸು ಮಮ ಸನ್ತಿಕಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತಾ ಓತಾಪಿತಸುದ್ಧವತ್ಥಾ ಸಾಯನ್ಹೇ ಆಗಚ್ಛಥ, ಅಜ್ಜ ಪನ ಅಲ್ಲವತ್ಥಾ ಅಲ್ಲಕೇಸಾ ಠಿತಮಜ್ಝನ್ಹಿಕೇ ಕಾಲೇ ಇಧಾಗತಾ, ತಂ ಕಿಂ ಕಾರಣನ್ತಿ। **ತೇನ ಮಯ**ನ್ತಿ ತೇನ ಪುತ್ತವಿಯೋಗಜನಿತಚಿತ್ತಸನ್ತಾಪೇನ ಬಲವಸೋಕಾಭಿಭೂತತಾಯ ಏವಂಭೂತಾ ಮಯಂ ಇಧೂಪಸಙ್ಕಮನ್ತಾತಿ।

ಏತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾತಿ ಪಿಯವತ್ಥುಸಮ್ಭವಾ ಸೋಕದುಕ್ಖದೋಮನಸ್ಸಾದಯೋ, ಅಸತಿ ಪಿಯವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಸಬ್ಬಸೋ ಏತೇ ನ ಸನ್ತೀತಿ ಏತಮತ್ಥಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರತೋ ಜಾನಿತ್ವಾ ತದತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಂ ಇಮಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ।

ತತ್ಥ **ಪಿಯರೂಪಸ್ಸಾದಗಧಿತಾಸೇ**ತಿ ಪಿಯಸಭಾವೇಸು ರೂಪಕ್ಖನ್ಧಾದೀಸು ಸುಖವೇದನಸ್ಸಾದೇನ ಗಧಿತಾ ಪಟಿಬದ್ಧಚಿತ್ತಾ। ಗಧಿತಾಸೇತಿ ಹಿ ಗಧಿತಾಇಚ್ಚೇವತ್ಥೋ। **ಸೇ**ತಿ ವಾ ನಿಪಾತಮತ್ತಂ। ಪಿಯರೂಪಾ ನಾಮ ಚಕ್ಖಾದಯೋ ಪುತ್ತದಾರಾದಯೋ ಚ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ – "ಕಿಞ್ಚ ಲೋಕೇ ಪಿಯರೂಪಂ ಸಾತರೂಪಂ ಚಕ್ಖು ಲೋಕೇ ...ಪೇ॰... ಧಮ್ಮತಣ್ಹಾ ಲೋಕೇ ಪಿಯರೂಪಂ ಸಾತರೂಪ"ನ್ತಿ (ಚೂಳನಿ॰ ಹೇಮಕಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸ ೫೫)।

> "ಖೇತ್ತಂ ವತ್ಥುಂ ಹಿರಞ್ಞಂ ವಾ, ಗವಸ್ಸಂ ದಾಸಪೋರಿಸಂ।
> ಥಿಯೋ ಬನ್ಧೂ ಪುಥು ಕಾಮೇ, ಯೋ ನರೋ ಅನುಗಿಜ್ಝತೀ"ತಿ ಚ॥ (ಸು॰ ನಿ॰ ೭೭೫)।

ತಸ್ಮಾ ತೇಸು ಪಿಯರೂಪೇಸು ಅಸ್ಸಾದೇನ ಗಿದ್ಧಾ ಮುಚ್ಛಿತಾ ಅಜ್ಝಾಪನ್ನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕೇ ಪನ ತೇ ಪಿಯರೂಪಸ್ಸಾದಗಧಿತಾತಿ ತೇ ದಸ್ಸೇತಿ **"ದೇವಕಾಯಾ ಪುಥುಮನುಸ್ಸಾ ಚಾ"**ತಿ, ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕಾದಯೋ ಬಹುದೇವಸಮೂಹಾ ಚೇವ ಜಮ್ಬುದೀಪಕಾದಿಕಾ ಬಹುಮನುಸ್ಸಾ ಚ। **ಅಘಾವಿನೋ**ತಿ ಕಾಯಿಕಚೇತಸಿಕದುಕ್ಖೇನ ದುಕ್ಖಿತಾ। **ಪರಿಜುನ್ನಾ**ತಿ ಜರಾರೋಗಾದಿವಿಪತ್ತಿಯಾ ಯೋಬ್ಬನಾರೋಗ್ಯಾದಿಸಮ್ಪತ್ತಿತೋ ಪರಿಹೀನಾ। ಯಥಾಲಾಭವಸೇನ ವಾಯಮತ್ಥೋ ದೇವಮನುಸ್ಸೇಸು ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಅಥ ವಾ ಕಾಮಞ್ಚೇಕನ್ತಸುಖಸಮಪ್ಪಿತಾನಂ ದೇವಾನಂ ದುಕ್ಖಜರಾರೋಗಾ ನ ಸಮ್ಭವನ್ತಿ, ತದನತಿವತ್ತಸಭಾವತಾಯ ಪನ ತೇಪಿ "ಅಘಾವಿನೋ"ತಿ "ಪರಿಜುನ್ನಾ"ತಿ ಚ ವುತ್ತಾ। ತೇಸಮ್ಪಿ ವಾ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಜರಾಯ ಚೇತಸಿಕರೋಗಸ್ಸ ಚ ವಸೇನ ದುಕ್ಖಾದೀನಂ ಸಮ್ಭವೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಮಚ್ಚುರಾಜಸ್ಸ ವಸಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀ**ತಿ ಪಿಯವತ್ಥುವಿಸಯಾಯ ತಣ್ಹಾಯ ಅಪ್ಪಹೀನತ್ತಾ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಗಬ್ಭುಪಗಮನತೋ ಧಾತುತ್ತಯಿಸ್ಸರತಾಯ ಮಚ್ಚುರಾಜಸಞ್ಞಾತಸ್ಸ ಮರಣಸ್ಸ ವಸಂ ಹತ್ಥಮೇವ ಗಚ್ಛನ್ತಿ।

ಏತ್ತಾವತಾ ವಟ್ಟಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ **"ಯೇ ವೇ ದಿವಾ"**ತಿಆದಿನಾ ವಿವಟ್ಟಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ತತ್ಥ **ಯೇ ವೇ ದಿವಾ ಚ ರತ್ತೋ ಚ ಅಪ್ಪಮತ್ತಾ**ತಿ "ದಿವಸಂ ಚಙ್ಕಮೇನ ನಿಸಜ್ಜಾಯ ಆವರಣೀಯೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಸೋಧೇತೀ"ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತನಯೇನ ದಿವಸಭಾಗೇ ರತ್ತಿಭಾಗೇ ಚ ದಳ್ಹಂ ಅಪ್ಪಮತ್ತಾ ಅಪ್ಪಮಾದಪ್ಪಟಿಪದಂ ಪೂರೇನ್ತಿ। **ಜಹನ್ತಿ ಪಿಯರೂಪ**ನ್ತಿ ಚತುಸಚ್ಚಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಭಾವನಂ ಉಸ್ಸುಕ್ಕಾಪೇತ್ವಾ ಅರಿಯಮಗ್ಗಾಧಿಗಮೇನ ಪಿಯರೂಪಂ ಪಿಯಜಾತಿಕಂ ಚಕ್ಖಾದಿಪಿಯವತ್ಥುಂ ತಪ್ಪಟಿಬದ್ಧಛನ್ದರಾಗಜಹನೇನ ಜಹನ್ತಿ। **ತೇ ವೇ ಖಣನ್ತಿ ಅಘಮೂಲಂ, ಮಚ್ಚುನೋ ಆಮಿಸಂ ದುರತಿವತ್ತ**ನ್ತಿ ತೇ ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲಾ ಅಘಸ್ಸ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಸ್ಸ ಮೂಲಭೂತಂ, ಮಚ್ಚುನಾ ಮರಣೇನ ಆಮಸಿತಬ್ಬತೋ ಆಮಿಸಂ, ಇತೋ ಬಹಿದ್ಧಾ ಕೇಹಿಚಿಪಿ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಹಿ ನಿವತ್ತಿತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯತಾಯ ದುರತಿವತ್ತಂ, ಸಹ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ತಣ್ಹಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗಞಾಣಕುದಾಲೇನ ಖಣನ್ತಿ, ಲೇಸಮತ್ತಮ್ಪಿ ಅನವಸೇಸನ್ತಾ ಉಮ್ಮೂಲಯನ್ತೀತಿ। ಸ್ವಾಯಮತ್ಥೋ –

> "ಅಪ್ಪಮಾದೋ ಅಮತಪದಂ, ಪಮಾದೋ ಮಚ್ಚುನೋ ಪದಂ।
> ಅಪ್ಪಮತ್ತಾ ನ ಮೀಯನ್ತಿ, ಯೇ ಪಮತ್ತಾ ಯಥಾ ಮತಾ"ತಿ॥ (ಧ॰ ಪ॰ ೨೧) –

ಆದೀಹಿ ಸುತ್ತಪದೇಹಿ ವಿತ್ಥಾರೇತಬ್ಬೋತಿ।

ಸತ್ತಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಸುಪ್ಪವಾಸಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೮. ಅಟ್ಠಮೇ **ಕುಣ್ಡಿಕಾಯ**ನ್ತಿ ಏವಂನಾಮಕೇ ಕೋಲಿಯಾನಂ ನಗರೇ। **ಕುಣ್ಡಧಾನವನೇ**ತಿ ತಸ್ಸ ನಗರಸ್ಸ ಅವಿದೂರೇ ಕುಣ್ಡಧಾನಸಞ್ಞಾತೇ ವನೇ।

ಪುಬ್ಬೇ ಕಿರ ಕುಣ್ಡೋ ನಾಮ ಏಕೋ ಯಕ್ಖೋ ತಸ್ಮಿಂ ವನಸಣ್ಡೇ ವಾಸಂ ಕಪ್ಪೇಸಿ, ಕುಣ್ಡಧಾನಮಿಸ್ಸಕೇನ ಚ ಬಲಿಕಮ್ಮೇನ ತುಸ್ಸತೀತಿ ತಸ್ಸ ತಥಾ ತತ್ಥ ಬಲಿಂ ಉಪಹರನ್ತಿ, ತೇನೇತಂ ವನಸಣ್ಡಂ ಕುಣ್ಡಧಾನವನನ್ತ್ವೇವ ಪಞ್ಞಾಯಿತ್ಥ। ತಸ್ಸ ಅವಿದೂರೇ ಏಕಾ ಗಾಮಪತಿಕಾ ಅಹೋಸಿ, ಸಾಪಿ ತಸ್ಸ ಯಕ್ಖಸ್ಸ ಆಣಾಪವತ್ತಿಟ್ಠಾನೇ ನಿವಿಟ್ಠತ್ತಾ ತೇನೇವ ಪರಿಪಾಲಿತತ್ತಾ ಕುಣ್ಡಿಕಾತಿ ವೋಹರೀಯಿತ್ಥ । ಅಪರಭಾಗೇ ತತ್ಥ ಕೋಲಿಯರಾಜಾನೋ ನಗರಂ ಕಾರೇಸುಂ, ತಮ್ಪಿ ಪುರಿಮವೋಹಾರೇನ **ಕುಣ್ಡಿಕಾತ್ವೇವ** ವುಚ್ಚತಿ। ತಸ್ಮಿಞ್ಚ ವನಸಣ್ಡೇ ಕೋಲಿಯರಾಜಾನೋ ಭಗವತೋ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಚ ವಸನತ್ಥಾಯ ವಿಹಾರಂ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇಸುಂ, ತಮ್ಪಿ **ಕುಣ್ಡಧಾನವನನ್ತ್ವೇವ** ಪಞ್ಞಾಯಿತ್ಥ। ಅಥ ಭಗವಾ ಜನಪದಚಾರಿಕಂ ಚರನ್ತೋ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ತಂ ವಿಹಾರಂ ಪತ್ವಾ ತತ್ಥ ವಿಹಾಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - **"ಏಕಂ ಸಮಯಂ ಭಗವಾ ಕುಣ್ಡಿಕಾಯಂ ವಿಹರತಿ ಕುಣ್ಡಧಾನವನೇ"**ತಿ।

ಸುಪ್ಪವಾಸಾತಿ ತಸ್ಸಾ ಉಪಾಸಿಕಾಯ ನಾಮಂ। **ಕೋಲಿಯಧೀತಾತಿ** ಕೋಲಿಯರಾಜಪುತ್ತೀ। ಸಾ ಹಿ ಭಗವತೋ ಅಗ್ಗುಪಟ್ಠಾಯಿಕಾ ಪಣೀತದಾಯಿಕಾನಂ ಸಾವಿಕಾನಂ ಏತದಗ್ಗೇ ಠಪಿತಾ ಸೋತಾಪನ್ನಾ ಅರಿಯಸಾವಿಕಾ। ಯಞ್ಹಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಭಗವತೋ ಯುತ್ತರೂಪಂ ಖಾದನೀಯಂ ಭೋಜನೀಯಂ ಭೇಸಜ್ಜಂ ವಾ ನ ತತ್ಥ ಅಞ್ಞಾಹಿ ಸಂವಿಧಾತಬ್ಬಂ ಅತ್ಥಿ, ಸಬ್ಬಂ ತಂ ಸಯಮೇವ ಅತ್ತನೋ ಪಞ್ಞಾಯ ವಿಚಾರೇತ್ವಾ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಸಮ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಉಪನೇತಿ। ದೇವಸಿಕಞ್ಚ ಅಟ್ಠಸತಂ ಸಙ್ಘಭತ್ತಪಾಟಿಪುಗ್ಗಲಿಕಭತ್ತಾನಿ ದೇತಿ। ಯೋ ಕೋಚಿ ಭಿಕ್ಖು ವಾ ಭಿಕ್ಖುನೀ ವಾ ತಂ ಕುಲಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಟ್ಠೋ ರಿತ್ತಹತ್ಥೋ ನ ಗಚ್ಛತಿ। ಏವಂ ಮುತ್ತಚಾಗಾ ಪಯತಪಾಣೀ ವೋಸ್ಸಗ್ಗರತಾ ಯಾಚಯೋಗಾ ದಾನಸಂವಿಭಾಗರತಾ। ಅಸ್ಸಾ ಕುಚ್ಛಿಯಂ ಪುರಿಮಬುದ್ಧೇಸು ಕತಾಧಿಕಾರೋ ಪಚ್ಛಿಮಭವಿಕೋ ಸಾವಕಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಗಣ್ಹಿ। ಸಾ ತಂ ಗಬ್ಭಂ ಕೇನಚಿದೇವ ಪಾಪಕಮ್ಮೇನ ಸತ್ತ ವಸ್ಸಾನಿ ಕುಚ್ಛಿನಾ ಪರಿಹರಿ, ಸತ್ತಾಹಞ್ಚ ಮೂಳ್ಹಗಬ್ಭಾ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - **"ಸತ್ತ ವಸ್ಸಾನಿ ಗಬ್ಭಂ ಧಾರೇತಿ ಸತ್ತಾಹಂ ಮೂಳ್ಹಗಬ್ಭಾ"**ತಿ।

ತತ್ಥ **ಸತ್ತ ವಸ್ಸಾನೀತಿ** ಸತ್ತ ಸಂವಚ್ಛರಾನಿ, ಅಚ್ಚನ್ತಸಂಯೋಗೇ ಚ ಇದಂ ಉಪಯೋಗವಚನಂ। **ಗಬ್ಭಂ ಧಾರೇತೀತಿ** ಗಬ್ಭಂ ವಹತಿ, ಗಬ್ಭಿನೀ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸತ್ತಾಹಂ ಮೂಳ್ಹಗಬ್ಭಾತಿ** ಸತ್ತ ಅಹಾನಿ ಬ್ಯಾಕುಲಗಬ್ಭಾ। ಗಬ್ಭೋ ಹಿ ಪರಿಪಕ್ಕೋ ಸಮ್ಪಜ್ಜಮಾನೋ ವಿಜಾಯನಕಾಲೇ ಕಮ್ಮಜವಾತೇಹಿ ಸಞ್ಚಾಲೇತ್ವಾ ಪರಿವತ್ತಿತೋ ಉದ್ಧಂಪಾದೋ ಅಧೋಸಿರೋ ಹುತ್ವಾ ಯೋನಿಮುಖಾಭಿಮುಖೋ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಸೋ ಕತ್ಥಚಿ ಅಲಗ್ಗೋ ಬಹಿ ನಿಕ್ಖಮತಿ। ವಿಪಜ್ಜಮಾನೋ ಪನ ವಿಪರಿವತ್ತನವಸೇನ ಯೋನಿಮಗ್ಗಂ ಪಿದಹಿತ್ವಾ ತಿರಿಯಂ ನಿಪಜ್ಜತಿ, ಸಯಮೇವ ವಾ ಯೋನಿಮಗ್ಗೋ ಪಿದಹತಿ, ಸೋ ತತ್ಥ ಕಮ್ಮಜವಾತೇಹಿ ಅಪರಾಪರಂ ಪರಿವತ್ತಮಾನೋ ಬ್ಯಾಕುಲೋ ಮೂಳ್ಹಗಬ್ಭೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಸ್ಸಾಪಿ ಸತ್ತ ದಿವಸೇ ಏವಂ ಅಹೋಸಿ, ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಸತ್ತಾಹಂ ಮೂಳ್ಹಗಬ್ಭಾ"ತಿ।

ಅಯಞ್ಚ ಗಬ್ಭೋ ಸೀವಲಿತ್ಥೇರೋ। ತಸ್ಸ ಕಥಂ ಸತ್ತ ವಸ್ಸಾನಿ ಗಬ್ಭವಾಸದುಕ್ಖಂ, ಸತ್ತಾಹಂ ಮೂಳ್ಹಗಬ್ಭಭಾವಪ್ಪತ್ತಿ, ಮಾತು ಚಸ್ಸಾಪಿ ಸೋತಾಪನ್ನಾಯ ಅರಿಯಸಾವಿಕಾಯ ತಥಾ ದುಕ್ಖಾನುಭವನಂ ಜಾತನ್ತಿ? ವುಚ್ಚತೇ - ಅತೀತೇ ಕಾಸಿಕರಾಜೇ ಬಾರಾಣಸಿಯಂ ರಜ್ಜಂ ಕಾರೇನ್ತೇ ಏಕೋ ಕೋಸಲರಾಜಾ ಮಹನ್ತೇನ ಬಲೇನಾಗನ್ತ್ವಾ ಬಾರಾಣಸಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ತಂ ರಾಜಾನಂ ಮಾರೇತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಅಗ್ಗಮಹೇಸಿಂ ಅತ್ತನೋ ಅಗ್ಗಮಹೇಸಿಂ ಅಕಾಸಿ। ಬಾರಾಣಸಿರಞ್ಞೋ ಪನ ಪುತ್ತೋ ಪಿತು ಮರಣಕಾಲೇ ನಿದ್ಧಮನದ್ವಾರೇನ ಪಲಾಯಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಞಾತಿಮಿತ್ತಬನ್ಧವೇ ಏಕಜ್ಝಂ ಕತ್ವಾ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಬಲಂ ಸಂಹರಿತ್ವಾ ಬಾರಾಣಸಿಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಅವಿದೂರೇ ಮಹನ್ತಂ ಖನ್ಧಾವಾರಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ತಸ್ಸ ರಞ್ಞೋ ಪಣ್ಣಂ ಪೇಸೇಸಿ "ರಜ್ಜಂ ವಾ ದೇತು, ಯುದ್ಧಂ ವಾ"ತಿ । ರಾಜಕುಮಾರಸ್ಸ ಮಾತಾ ಸಾಸನಂ ಸುತ್ವಾ "ಯುದ್ಧೇನ ಕಮ್ಮಂ ನತ್ಥಿ, ಸಬ್ಬದಿಸಾಸು ಸಞ್ಚಾರಂ ಪಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಬಾರಾಣಸಿನಗರಂ ಪರಿವಾರೇತು, ತತೋ ದಾರೂದಕಭತ್ತಪರಿಕ್ಖಯೇನ ಕಿಲನ್ತಾ ನಗರೇ ಮನುಸ್ಸಾ ವಿನಾವ ಯುದ್ಧೇನ ರಾಜಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ದಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ಪಣ್ಣಂ ಪೇಸೇಸಿ। ಸೋ ಮಾತು ಸಾಸನಂ ಸುತ್ವಾ ಚತ್ತಾರಿ ಮಹಾದ್ವಾರಾನಿ ರಕ್ಖನ್ತೋ ಸತ್ತ ವಸ್ಸಾನಿ ನಗರಂ ಉಪರುನ್ಧಿ, ನಗರೇ ಮನುಸ್ಸಾ ಚೂಳದ್ವಾರೇನ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ದಾರೂದಕಾನಿ ಆಹರನ್ತಿ, ಸಬ್ಬಕಿಚ್ಚಾನಿ ಕರೋನ್ತಿ।

ಅಥ ರಾಜಕುಮಾರಸ್ಸ ಮಾತಾ ತಂ ಪವತ್ತಿಂ ಸುತ್ವಾ "ಬಾಲೋ ಮಮ ಪುತ್ತೋ ಉಪಾಯಂ ನ ಜಾನಾತಿ, ಗಚ್ಛಥ, ಅಸ್ಸ ಚೂಳದ್ವಾರಾನಿ ಪಿಧಾಯ ನಗರಂ ಉಪರುನ್ಧತೂತಿ ವದೇಥಾ"ತಿ ಪುತ್ತಸ್ಸ ಗೂಳ್ಹಸಾಸನಂ ಪಹಿಣಿ। ಸೋ ಮಾತು ಸಾಸನಂ ಸುತ್ವಾ ಸತ್ತ ದಿವಸೇ ತಥಾ ಅಕಾಸಿ। ನಾಗರಾ ಬಹಿ ನಿಕ್ಖಮಿತುಂ ಅಲಭನ್ತಾ ಸತ್ತಮೇ ದಿವಸೇ ತಸ್ಸ ರಞ್ಞೋ ಸೀಸಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಕುಮಾರಸ್ಸ ಅದಂಸು। ಕುಮಾರೋ ನಗರಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ರಜ್ಜಂ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ। ಸೋ ತದಾ ಸತ್ತ ವಸ್ಸಾನಿ ನಗರರುನ್ಧನಕಮ್ಮನಿಸ್ಸನ್ದೇನ ಏತರಹಿ ಸತ್ತ ವಸ್ಸಾನಿ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಸಙ್ಖಾತಾಯ ಲೋಹಿತಕುಮ್ಭಿಯಾ ವಸಿ, ಅವಸೇಸತೋ ಪನ ಸತ್ತಾಹಂ ನಗರೂಪರುನ್ಧನೇನ ಸತ್ತಾಹಂ ಮೂಳ್ಹಗಬ್ಭಭಾವಂ ಆಪಜ್ಜಿ। ಜಾತಕಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪನ "ಸತ್ತ ದಿವಸಾನಿ ನಗರಂ ರುನ್ಧಿತ್ವಾ ಗಹಿತಕಮ್ಮನಿಸ್ಸನ್ದೇನ ಸತ್ತವಸ್ಸಾನಿ ಲೋಹಿತಕುಮ್ಭಿಯಂ ವಸಿತ್ವಾ ಸತ್ತಾಹಂ ಮೂಳ್ಹಗಬ್ಭಭಾವಂ ಆಪಜ್ಜೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯಂ ಪನ ಸೋ ಪದುಮುತ್ತರಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಪಾದಮೂಲೇ "ಲಾಭೀನಂ ಅಗ್ಗೋ ಭವೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ಮಹಾದಾನಂ ದತ್ವಾ ಪತ್ಥನಂ ಅಕಾಸಿ, ಯಞ್ಚ ವಿಪಸ್ಸಿಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಕಾಲೇ ನಾಗರೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸಹಸ್ಸಗ್ಘನಿಕಂ ಗುಳದಧಿಂ ದತ್ವಾ ಪತ್ಥನಂ ಅಕಾಸಿ, ತಸ್ಸಾನುಭಾವೇನ ಲಾಭೀನಂ ಅಗ್ಗೋ ಜಾತೋ। ಸುಪ್ಪವಾಸಾಪಿ "ನಗರಂ ರುನ್ಧಿತ್ವಾ ಗಣ್ಹ, ತಾತಾ"ತಿ ಪೇಸಿತಭಾವೇನ ಸತ್ತ ವಸ್ಸಾನಿ ಕುಚ್ಛಿನಾ ಗಬ್ಭಂ ಪರಿಹರಿತ್ವಾ ಸತ್ತಾಹಂ ಮೂಳ್ಹಗಬ್ಭಾ ಜಾತಾ । ಏವಂ ತೇ ಮಾತಾಪುತ್ತಾ ಅತ್ತನೋ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಅನುರೂಪಂ ಈದಿಸಂ ದುಕ್ಖಂ ಪಟಿಸಂವೇದಿಂಸು।

ತೀಹಿ ವಿತಕ್ಕೇಹೀತಿ ರತನತ್ತಯಗುಣಾನುಸ್ಸತಿಪಟಿಸಂಯುತ್ತೇಹಿ ತೀಹಿ ಸಮ್ಮಾವಿತಕ್ಕೇಹಿ। **ಅಧಿವಾಸೇತೀ**ತಿ ಮೂಳ್ಹಗಬ್ಭತಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನದುಕ್ಖಂ ಸಹತಿ। ಸಾ ಹಿ ಭಗವತೋ ಸಮ್ಬುದ್ಧಭಾವಂ, ಅರಿಯಸಙ್ಘಸ್ಸ ಸುಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿಂ, ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಚ ದುಕ್ಖನಿಸ್ಸರಣಭಾವಂ ಅನುಸ್ಸರನ್ತೀ ಅತ್ತನೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನದುಕ್ಖಂ ಅಮನಸಿಕರಣೇನೇವ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ಖಮತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ತೀಹಿ ವಿತಕ್ಕೇಹಿ ಅಧಿವಾಸೇತೀ"ತಿ।

ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ವತಾತಿಆದಿ ತೇಸಂ ವಿತಕ್ಕಾನಂ ಪವತ್ತಿಆಕಾರದಸ್ಸನಂ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಯೋ ಭಗ್ಯವನ್ತತಾದೀಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಭಗವಾ ಲೋಕನಾಥೋ ಸಮ್ಮಾ ಅವಿಪರೀತಂ ಸಾಮಂ ಸಯಮೇವ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮೇ ಅಹೋ ವತ ಬುದ್ಧೋ, ಸೋ ಭಗವಾ ಏವರೂಪಸ್ಸ ಏತರಹಿ ಮಯಾ ಅನುಭವಿಯಮಾನಸ್ಸ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಚ ಏವಂಜಾತಿಕಸ್ಸ ಸಕಲಸ್ಸ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಸ್ಸ ಪಹಾನಾಯ ಅಚ್ಚನ್ತಂ ಅನುಪ್ಪಾದನಿರೋಧಾಯ ಧಮ್ಮಂ ಕಥೇತಿ, ಅವಿಪರೀತಧಮ್ಮಂ ಕಥೇತಿ। ಅವಿಪರೀತಧಮ್ಮದೇಸನತಾಯ ಹಿ ಸತ್ಥು ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಸಿದ್ಧಿ। ತಸ್ಸ ಯಥಾವುತ್ತಗುಣಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನನ್ತೇ ಜಾತತ್ತಾ ಸೀಲದಿಟ್ಠಿಸಾಮಞ್ಞೇನ ಸಂಹತತ್ತಾ ಚ ಸಾವಕಸಙ್ಘೋತಿ ಲದ್ಧನಾಮೋ ಅಟ್ಠಅರಿಯಪುಗ್ಗಲಸಮೂಹೋ ಸುಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ವತ ಅಹೋ ವತ ಸಮ್ಮಾ ಪಟಿಪನ್ನೋ, ಯೋ ಅರಿಯಸಙ್ಘೋ ಏವರೂಪಸ್ಸ ಈದಿಸಸ್ಸ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಸ್ಸ ಪಹಾನಾಯ ಅನುಪ್ಪಾದನಿರೋಧಾಯ ಅನಿವತ್ತಿಪಟಿಪದಂ ಪಟಿಪನ್ನೋ। ಸುಸುಖಂ ವತ ಅಹೋ ವತ ಸುಟ್ಠು ಸುಖಂ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖತನಿಸ್ಸಟಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ, ಯಸ್ಮಿಂ ನಿಬ್ಬಾನೇ ಈದಿಸಂ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಂ ನ ಉಪಲಬ್ಭತೀತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಪಟಿಪಜ್ಜಮಾನಾಪಿ ಪಟಿಪನ್ನಾ ಇಚ್ಚೇವ ವುತ್ತಾ ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಅನಿವತ್ತಿಭಾವತೋ। ಅಥ ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನಸದ್ದೋ ವಿಯ ಪಟಿಪನ್ನಸದ್ದೋ ವತ್ತಮಾನತ್ಥೋಪಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತೇನೇವಾಹ "ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ"ತಿ।

ಸಾಮಿಕನ್ತಿ ಅತ್ತನೋ ಪತಿಂ ಕೋಲಿಯರಾಜಪುತ್ತಂ। **ಆಮನ್ತೇಸೀ**ತಿ ಅಭಾಸಿ। **ಮಮ ವಚನೇನ ಭಗವತೋ ಪಾದೇ ಸಿರಸಾ ವನ್ದಾಹೀ**ತಿ ಮಯ್ಹಂ ವಚನೇನ ಚಕ್ಕಲಕ್ಖಣಪ್ಪಟಿಮಣ್ಡಿತಾನಿ ವಿಕಸಿತಪದುಮಸಸ್ಸಿರೀಕಾನಿ ಭಗವತೋ ಚರಣಾನಿ ತವ ಸಿರಸಾ ವನ್ದಾಹಿ, ಉತ್ತಮಙ್ಗೇನ ಅಭಿವಾದನಂ ಕರೋಹೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಪ್ಪಾಬಾಧ**ನ್ತಿಆದೀಸು **ಆಬಾಧೋ**ತಿ ವಿಸಭಾಗವೇದನಾ ವುಚ್ಚತಿ, ಯಾ ಏಕದೇಸೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾಪಿ ಸಕಲಸರೀರಂ ಅಯಪಟ್ಟೇನ ಆಬನ್ಧಿತ್ವಾ ವಿಯ ಗಣ್ಹತಿ। **ಆತಙ್ಕೋ**ತಿ ಕಿಚ್ಛಜೀವಿತಕರೋ ರೋಗೋ। ಅಥ ವಾ ಯಾಪೇತಬ್ಬರೋಗೋ ಆತಙ್ಕೋ, ಇತರೋ ಆಬಾಧೋ। ಖುದ್ದಕೋ ವಾ ರೋಗೋ ಆತಙ್ಕೋ, ಬಲವಾ ಆಬಾಧೋ। ಕೇಚಿ ಪನ "ಅಜ್ಝತ್ತಸಮುಟ್ಠಾನೋ ಆಬಾಧೋ, ಬಹಿದ್ಧಾಸಮುಟ್ಠಾನೋ ಆತಙ್ಕೋ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ತದುಭಯಸ್ಸಾಪಿ ಅಭಾವಂ ಪುಚ್ಛಾತಿ ವದತಿ। ಗಿಲಾನಸ್ಸೇವ ಚ ಉಟ್ಠಾನಂ ನಾಮ ಗರುಕಂ ಹೋತಿ, ಕಾಯೇ ಬಲಂ ನ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ನಿಗ್ಗೇಲಞ್ಞತಾಯ ಲಹುಪರಿವತ್ತಿಸಙ್ಖಾತಂ ಕಾಯಸ್ಸ ಲಹುಟ್ಠಾನಂ ಸರೀರಬಲಞ್ಚ ಪುಚ್ಛಾತಿ ವದತಿ। **ಫಾಸುವಿಹಾರ**ನ್ತಿ ಠಾನನಿಸಿನ್ನಗಮನಸಯನಸಙ್ಖಾತೇಸು ಚತೂಸು

ಇರಿಯಾಪಥೇಸು ಸುಖವಿಹಾರಞ್ಚ ಪುಚ್ಛಾತಿ ವದತಿ। ಅಥಸ್ಸ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬಾಕಾರಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೀ **"ಸುಪ್ಪವಾಸಾ, ಭನ್ತೇ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಏವಞ್ಚ ವದೇಹೀ**ತಿ ಇದಾನಿ ವತ್ತಬ್ಬಾಕಾರಂ ನಿದಸ್ಸೇತಿ।

ಪರಮನ್ತಿ ವಚನಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನಂ। ತೇನ ಸಾಧು, ಭದ್ದೇ, ಯಥಾ ವುತ್ತಂ, ತಥಾ ಪಟಿಪಜ್ಜಾಮೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಕೋಲಿಯಪುತ್ತೋ**ತಿ ಸುಪ್ಪವಾಸಾಯ ಸಾಮಿಕೋ ಕೋಲಿಯರಾಜಪುತ್ತೋ। **ಸುಖಿನೀ ಹೋತೂ**ತಿ ಸದೇವಕೇ ಲೋಕೇ ಅಗ್ಗದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯೋ ಸತ್ಥಾ ಸುಪ್ಪವಾಸಾಯ ಪೇಸಿತವನ್ದನಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತ್ವಾ ತದನನ್ತರಂ ಅತ್ತನೋ ಮೇತ್ತಾವಿಹಾರಸಂಸೂಚಕಂ ಬುದ್ಧಾಚಿಣ್ಣಂ ಸುಖೂಪಸಂಹಾರಂ ತಸ್ಸಾ ಸಾಮಞ್ಞತೋ ಪಕಾಸೇತ್ವಾ ಪುನ ತಸ್ಸಾ ಪುತ್ತಸ್ಸ ಚ ಗಬ್ಭವಿಪತ್ತಿಮೂಲಕದುಕ್ಖುಪ್ಪತ್ತಿಪಟಿಕ್ಖೇಪಮುಖೇನ ಸುಖೂಪಸಂಹಾರಂ ನಿದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಸುಖಿನೀ…ಪೇ॰… ಅರೋಗಾ, ಅರೋಗಂ ಪುತ್ತಂ ವಿಜಾಯತೂ"ತಿ ಆಹ।**

ಸಹ ವಚನಾತಿ ಭಗವತೋ ವಚನೇನ ಸಹೇವ। ಯಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಭಗವಾ ತಥಾ ಅವೋಚ, ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಕಾಲೇ ತಮ್ಪಿ ಕಮ್ಮಂ ಪರಿಕ್ಖಯಂ ಅಗಮಾಸಿ। ತಸ್ಸ ಪರಿಕ್ಖೀಣಭಾವಂ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ಸತ್ಥಾ ತಥಾ ಅಭಾಸಿ। ಅಪರೇ ಪನ ವದನ್ತಿ - ಸಚೇ ತಥಾ ಸತ್ಥಾ ನಾಚಿಕ್ಖಿಸ್ಸಾ, ತತೋ ಪರಮ್ಪಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಕಾಲಂ ತಸ್ಸಾ ತಂ ದುಕ್ಖಂ ಅನುಬನ್ಧಿಸ್ಸಾ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಭಗವತಾ "ಸುಖಿನೀ ಅರೋಗಾ ಅರೋಗಞ್ಚ ಪುತ್ತಂ ವಿಜಾಯತೂ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಸ ವಚನಸಮಕಾಲಮೇವ ಸೋ ಗಬ್ಭೋ ಬ್ಯಾಕುಲಭಾವಂ ವಿಜಹಿತ್ವಾ ಸುಖೇನೇವ ಬಹಿ ನಿಕ್ಖಮಿ, ಏವಂ ತೇಸಂ ಮಾತಾಪುತ್ತಾನಂ ಸೋತ್ಥಿ ಅಹೋಸಿ। ಅಚಿನ್ತೇಯ್ಯೋ ಹಿ ಬುದ್ಧಾನಂ ಬುದ್ಧಾನುಭಾವೋ। ಯಥಾ ಹಿ ಪಟಾಚಾರಾಯ ಪಿಯವಿಪ್ಪಯೋಗಸಮ್ಭೂತೇನ ಸೋಕೇನ ಉಮ್ಮಾದಂ ಪತ್ವಾ -

> "ಉಭೋ ಪುತ್ತಾ ಕಾಲಕತಾ, ಪನ್ಥೇ ಮಯ್ಹಂ ಪತೀ ಮತೋ।
> ಮಾತಾ ಪಿತಾ ಚ ಭಾತಾ ಚ, ಏಕಚಿತಕಮ್ಹಿ ಝಾಯರೇ"ತಿ॥ (ಅಪ॰ ಥೇರೀ ೨.೨.೪೯೮) -

ವತ್ವಾ ಜಾತರೂಪೇನೇವ ಚರನ್ತಿಯಾ "ಸತಿಂ ಪಟಿಲಭಾಹಿ ಭಗಿನೀ"ತಿ ಭಗವತೋ ವಚನಸಮನನ್ತರಮೇವ ಉಮ್ಮಾದೋ ವೂಪಸಮಿ, ತಥಾ ಸುಪ್ಪಿಯಾಪಿ ಉಪಾಸಿಕಾ ಅತ್ತನಾವ ಅತ್ತನೋ ಊರುಯಂ ಕತೇನ ಮಹಾವಣೇನ ವುಟ್ಠಾತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೀ ಸಯನಪಿಟ್ಠೇ ನಿಪನ್ನಾ "ಆಗನ್ತ್ವಾ ಮಂ ವನ್ದತೂ"ತಿ ವಚನಸಮನನ್ತರಮೇವ ವಣೇ ಪಾಕತಿಕೇ ಜಾತೇ ಸಯಮೇವ ಗನ್ತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ವನ್ದೀತಿ ಏವಮಾದೀನಿ ವತ್ಥೂನಿ ಇಧ ಉದಾಹರಿತಬ್ಬಾನೀತಿ।

ಏವಂ, ಭನ್ತೇತಿ, ಭನ್ತೇ, ಯಥಾ ಭಗವಾ ಸಪುತ್ತಾಯ ಮಾತುಯಾ ಅರೋಗಭಾವಂ ಆಸೀಸನ್ತೋ ಆಹ - "ಸುಖಿನೀ ಅರೋಗಾ ಅರೋಗಂ ಪುತ್ತಂ ವಿಜಾಯತೂ"ತಿ, ತಂ ಏವಮೇವ। ನ ಹಿ ಕದಾಚಿ ಬುದ್ಧಾನಂ ಭಗವನ್ತಾನಂ ವಚನಸ್ಸ ಅಞ್ಞಥಾಭಾವೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಕೇಚಿ ಪನ "ಏವಮತ್ಥೂ"ತಿ ವದನ್ತಿ, ಅಪರೇ "ಹೋತೂ"ತಿ ಪದಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ಆನೇತ್ವಾ ವಣ್ಣಯನ್ತಿ। **ಅಭಿನನ್ದಿತ್ವಾ**ತಿ ಕರವೀಕರುತಮಞ್ಜುನಾ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಸರೇನ ಭಗವತಾ ವುಚ್ಚಮಾನೇ ತಸ್ಮಿಂ ವಚನೇ ಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸಪಟಿಲಾಭತೋ ಅಭಿಮುಖಭಾವೇನ ನನ್ದಿತ್ವಾ। **ಅನುಮೋದಿತ್ವಾ**ತಿ ತತೋ ಪಚ್ಛಾಪಿ ಸಮ್ಮೋದನಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ, ಚಿತ್ತೇನ ವಾ ಅಭಿನನ್ದಿತ್ವಾ ವಾಚಾಯ ಅನುಮೋದಿತ್ವಾ, ವಚನಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ವಾ ಅಭಿನನ್ದಿತ್ವಾ ಅತ್ಥಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಅನುಮೋದಿತ್ವಾ। **ಸಕಂ ಘರಂ ಪಚ್ಚಾಯಾಸೀ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಘರಂ ಪಟಿಗಚ್ಛಿ। ಯೇ ಪನ "ಯೇನ ಸಕಂ ಘರ"ನ್ತಿ ಪಠನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಯದಿಪಿ ಯ-ತ-ಸದ್ದಾನಂ ಸಮ್ಬನ್ಧಭಾವತೋ "ತೇನಾ"ತಿ ಪದಂ ವುತ್ತಮೇವ ಹೋತಿ, ತಥಾಪಿ "ಪಟಿಯಾಯಿತ್ವಾ"ತಿ ಪಾಠಸೇಸೋ ಯೋಜೇತಬ್ಬೋ ಹೋತಿ।

ವಿಜಾತನ್ತಿ ಪಜಾತಂ, ಪಸುತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಚ್ಛರಿಯ**ನ್ತಿ ಅನ್ಧಸ್ಸ ಪಬ್ಬತಾರೋಹನಂ ವಿಯ ನಿಚ್ಚಂ ನ ಹೋತೀತಿ ಅಚ್ಛರಿಯಂ, ಅಯಂ ತಾವ ಸದ್ದನಯೋ। ಅಟ್ಠಕಥಾಸು ಪನ "ಅಚ್ಛರಾಯೋಗ್ಗಂ ಅಚ್ಛರಿಯ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ , ಅಚ್ಛರಂ ಪಹರಿತುಂ ಯುತ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವತಾ**ತಿ ಸಮ್ಭಾವನೇ, ಅಹೋ ಅಚ್ಛರಿಯನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಭೋ**ತಿ ಧಮ್ಮಾಲಪನಂ। ಅಭೂತಪುಬ್ಬಂ ಭೂತನ್ತಿ **ಅಬ್ಭುತಂ।**

ತಥಾಗತಸ್ಸಾತಿ ಅಟ್ಠಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಭಗವಾ ತಥಾಗತೋ - ತಥಾ ಆಗತೋತಿ ತಥಾಗತೋ, ತಥಾ ಗತೋತಿ ತಥಾಗತೋ, ತಥಲಕ್ಖಣಂ ಆಗತೋತಿ ತಥಾಗತೋ, ತಥಧಮ್ಮೇ ಯಾಥಾವತೋ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋತಿ ತಥಾಗತೋ, ತಥದಸ್ಸಿತಾಯ ತಥಾಗತೋ, ತಥವಾದಿತಾಯ ತಥಾಗತೋ, ತಥಾಕಾರಿತಾಯ ತಥಾಗತೋ, ಅಭಿಭವನಟ್ಠೇನ ತಥಾಗತೋ।

ಕಥಂ ಭಗವಾ **ತಥಾ ಆಗತೋತಿ ತಥಾಗತೋ**? ಯಥಾ ಸಬ್ಬಲೋಕಹಿತಾಯ ಉಸ್ಸುಕ್ಕಮಾಪನ್ನಾ ಪುರಿಮಕಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾ ಆಗತಾತಿ। ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ? ಯೇನ ಅಭಿನೀಹಾರೇನ ತೇ ಭಗವನ್ತೋ ಆಗತಾ, ತೇನ ಅಟ್ಠಗುಣಸಮನ್ನಾಗತೇನ ಅಯಮ್ಪಿ ಭಗವಾ ಆಗತೋ। ಯಥಾ ಚ ತೇ ಭಗವನ್ತೋ ದಾನಪಾರಮಿಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ಸೀಲನೇಕ್ಖಮ್ಮಪಞ್ಞಾವೀರಿಯಖನ್ತಿಸಚ್ಚಅಧಿಟ್ಠಾನಮೇತ್ತಾಉಪೇಕ್ಖಾಪಾರಮೀತಿ ಇಮಾ ದಸ ಪಾರಮಿಯೋ, ದಸ ಉಪಪಾರಮಿಯೋ, ದಸ ಪರಮತ್ಥಪಾರಮಿಯೋತಿ ಸಮತಿಂಸ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ಪಞ್ಚ ಮಹಾಪರಿಚ್ಚಾಗೇ ಪರಿಚ್ಚಜಿತ್ವಾ ಪುಬ್ಬಯೋಗಪುಬ್ಬಚರಿಯಧಮ್ಮಕ್ಖಾನಞಾತತ್ಥಚರಿಯಾದಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ಬುದ್ಧಿಚರಿಯಾಯ ಕೋಟಿಂ ಪತ್ವಾ ಆಗತಾ, ತಥಾ ಅಯಮ್ಪಿ ಭಗವಾ ಆಗತೋ। ಯಥಾ ಚ ತೇ ಭಗವನ್ತೋ ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನೇ…ಪೇ॰… ಅರಿಯಂ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕಂ ಮಗ್ಗಂ ಭಾವೇತ್ವಾ ಬ್ರೂಹೇತ್ವಾ ಆಗತಾ, ತಥಾ ಅಯಮ್ಪಿ ಭಗವಾ ಆಗತೋ। ಏವಂ ತಥಾ ಆಗತೋತಿ ತಥಾಗತೋ।

ಕಥಂ **ತಥಾ ಗತೋತಿ ತಥಾಗತೋ**? ಯಥಾ ಸಮ್ಪತಿಜಾತಾ ತೇ ಭಗವನ್ತೋ ಸಮೇಹಿ ಪಾದೇಹಿ ಪಥವಿಯಂ ಪತಿಟ್ಠಾಯ ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖಾ ಸತ್ತಪದವೀತಿಹಾರೇನ ಗತಾ, ಸೇತಚ್ಛತ್ತೇ ಧಾರಿಯಮಾನೇ ಸಬ್ಬಾವ ದಿಸಾ ಅನುವಿಲೋಕೇಸುಂ, ಆಸಭಿಞ್ಚ ವಾಚಂ ಭಾಸಿಂಸು ಲೋಕೇ ಅತ್ತನೋ ಜೇಟ್ಠಸೇಟ್ಠಭಾವಂ ಪಕಾಸೇನ್ತಾ, ತಞ್ಚ ನೇಸಂ ಗಮನಂ ತಥಂ ಅಹೋಸಿ ಅವಿತಥಂ ಅನೇಕೇಸಂ ವಿಸೇಸಾಧಿಗಮಾನಂ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಭಾವೇನ, ತಥಾ ಅಯಮ್ಪಿ ಭಗವಾ ಗತೋ, ತಞ್ಚಸ್ಸ ಗಮನಂ ಕಥಂ ಅಹೋಸಿ ಅವಿತಥಂ ತೇಸಞ್ಞೇವ ವಿಸೇಸಾಧಿಗಮಾನಂ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಭಾವೇನ। ಏವಂ ತಥಾ ಗತೋತಿ ತಥಾಗತೋ।

ಯಥಾ ವಾ ತೇ ಭಗವನ್ತೋ ನೇಕ್ಖಮ್ಮೇನ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಂ ಪಹಾಯ ಗತಾ, ಅಬ್ಯಾಪಾದೇನ ಬ್ಯಾಪಾದಂ, ಆಲೋಕಸಞ್ಞಾಯ ಥಿನಮಿದ್ಧಂ, ಅವಿಕ್ಖೇಪೇನ ಉದ್ಧಚ್ಚಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ, ಧಮ್ಮವವತ್ಥಾನೇನ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಂ ಪಹಾಯ ಗತಾ, ಞಾಣೇನ ಅವಿಜ್ಜಂ ಪದಾಲೇತ್ವಾ, ಪಾಮೋಜ್ಜೇನ ಅರತಿಂ ವಿನೋದೇತ್ವಾ, ಅಟ್ಠಸಮಾಪತ್ತೀಹಿ ಅಟ್ಠಾರಸಹಿ ಮಹಾವಿಪಸ್ಸನಾಹಿ ಚತೂಹಿ ಚ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇಹಿ ತಂ ತಂ ಪಟಿಪಕ್ಖಂ ಪಹಾಯ ಗತಾ, ಏವಂ ಅಯಮ್ಪಿ ಭಗವಾ ಗತೋ। ಏವಮ್ಪಿ ತಥಾ ಗತೋತಿ ತಥಾಗತೋ।

ಕಥಂ **ತಥಲಕ್ಖಣಂ ಆಗತೋತಿ ತಥಾಗತೋ**? ಪಥವೀಧಾತುಯಾ ಕಕ್ಖಳಲಕ್ಖಣಂ, ಆಪೋಧಾತುಯಾ ಪಗ್ಘರಣಲಕ್ಖಣಂ, ತೇಜೋಧಾತುಯಾ ಉಣ್ಹತ್ತಲಕ್ಖಣಂ, ವಾಯೋಧಾತುಯಾ ವಿತ್ಥಮ್ಭನಲಕ್ಖಣಂ, ಆಕಾಸಧಾತುಯಾ ಅಸಮ್ಫುಟ್ಠಲಕ್ಖಣಂ, ರೂಪಸ್ಸ ರುಪ್ಪನಲಕ್ಖಣಂ, ವೇದನಾಯ ವೇದಯಿತಲಕ್ಖಣಂ, ಸಞ್ಞಾಯ ಸಞ್ಜಾನನಲಕ್ಖಣಂ, ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಅಭಿಸಙ್ಖರಣಲಕ್ಖಣಂ, ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ವಿಜಾನನಲಕ್ಖಣನ್ತಿ ಏವಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಖನ್ಧಾನಂ, ದ್ವಾದಸನ್ನಂ ಆಯತನಾನಂ, ಅಟ್ಠಾರಸನ್ನಂ ಧಾತೂನಂ, ಬಾವೀಸತಿಯಾ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ, ಚತುನ್ನಂ ಸಚ್ಚಾನಂ, ದ್ವಾದಸಪದಿಕಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರಸ್ಸ, ಚತುನ್ನಂ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾನಂ, ಚತುನ್ನಂ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಾನಂ, ಚತುನ್ನಂ ಇದ್ಧಿಪಾದಾನಂ, ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ, ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಬಲಾನಂ, ಸತ್ತನ್ನಂ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾನಂ, ಅರಿಯಸ್ಸ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕಸ್ಸ ಮಗ್ಗಸ್ಸ, ಸತ್ತನ್ನಂ ವಿಸುದ್ಧೀನಂ, ಅಮತೋಗಧಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸಾತಿ ಏವಂ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಯಂ ಸಭಾವಸರಸಲಕ್ಖಣಂ, ತಂ ತಥಂ ಅವಿತಥಂ ಅನಞ್ಞಥಂ ಲಕ್ಖಣಂ ಞಾಣಗತಿಯಾ ಆಗತೋ ಅವಿರಜ್ಝಿತ್ವಾ ಪತ್ತೋ ಅಧಿಗತೋತಿ ತಥಾಗತೋ। ಏವಂ ತಥಲಕ್ಖಣಂ ಆಗತೋತಿ ತಥಾಗತೋ।

ಕಥಂ **ತಥಧಮ್ಮೇ ಯಾಥಾವತೋ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋತಿ ತಥಾಗತೋ**? ತಥಧಮ್ಮಾ ನಾಮ ಚತ್ತಾರಿ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಿ। ಯಥಾಹ - ‘‘ಚತ್ತಾರಿಮಾನಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಥಾನಿ ಅವಿತಥಾನಿ ಅನಞ್ಞಥಾನಿ। ಕತಮಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ? ಇದಂ ದುಕ್ಖನ್ತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಥಮೇತಂ

ಅವಿತಥಮೇತಂ ಅನಞ್ಞಥಮೇತ"ನ್ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೧೦೯೦) ವಿತ್ಥಾರೋ। ತಾನಿ ಚ ಭಗವಾ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋ, ತಸ್ಮಾ ತಥಾನಂ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧತ್ತಾ ತಥಾಗತೋ।

ಅಪಿಚ ಜರಾಮರಣಸ್ಸ ಜಾತಿಪಚ್ಚಯಸಮ್ಭೂತಸಮುದಾಗತಟ್ಠೋ ತಥೋ ಅವಿತಥೋ ಅನಞ್ಞಥೋ...ಪೇ॰... ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯಸಮ್ಭೂತಸಮುದಾಗತಟ್ಠೋ ತಥೋ ಅವಿತಥೋ ಅನಞ್ಞಥೋ, ತಥಾ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಪಚ್ಚಯಟ್ಠೋ... ಪೇ॰.. ಜಾತಿಯಾ ಜರಾಮರಣಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಟ್ಠೋ ತಥೋ ಅವಿತಥೋ ಅನಞ್ಞಥೋ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಭಗವಾ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋ, ತಸ್ಮಾಪಿ ತಥಾನಂ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧತ್ತಾ ತಥಾಗತೋ। ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧತ್ಥೋ ಹಿ ಏತ್ಥ ಗತಸದ್ದೋತಿ। ಏವಂ ತಥಧಮ್ಮೇ ಯಾಥಾವತೋ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋತಿ ತಥಾಗತೋ।

ಕಥಂ **ತಥದಸ್ಸಿತಾಯ ತಥಾಗತೋ**? ಯಂ ಸದೇವಕೇ...ಪೇ॰... ಸದೇವಮನುಸ್ಸಾಯ ಪಜಾಯ ಅಪರಿಮಾಣಾಸು ಲೋಕಧಾತೂಸು ಅಪರಿಮಾಣಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ ಚಕ್ಖುದ್ವಾರೇ ಆಪಾಥಮಾಗಚ್ಛನ್ತಂ ರೂಪಾರಮ್ಮಣಂ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ, ತಂ ಭಗವಾ ಸಬ್ಬಾಕಾರತೋ ಜಾನಾತಿ ಪಸ್ಸತಿ। ಏವಂ ಜಾನತಾ ಪಸ್ಸತಾ ಚ ತೇನ ತಂ ಇಟ್ಠಾನಿಟ್ಠಾದಿವಸೇನ ವಾ ದಿಟ್ಠಸುತಮುತವಿಞ್ಞಾತೇಸು ಲಬ್ಭಮಾನಕಪದವಸೇನ ವಾ "ಕತಮಂ ತಂ ರೂಪಂ ರೂಪಾಯತನಂ , ಯಂ ರೂಪಂ ಚತುನ್ನಂ ಮಹಾಭೂತಾನಂ ಉಪಾದಾಯ ವಣ್ಣನಿಭಾ ಸನಿದಸ್ಸನಂ ಸಪ್ಪಟಿಘಂ ನೀಲಂ ಪೀತಕ"ನ್ತಿಆದಿನಾ (ಧ॰ ಸ॰ ೬೧೬) ನಯೇನ ಅನೇಕೇಹಿ ನಾಮೇಹಿ ತೇರಸಹಿ ವಾರೇಹಿ ದ್ವಿಪಞ್ಞಾಸಾಯ ನಯೇಹಿ ವಿಭಜ್ಜಮಾನಂ ತಥಮೇವ ಹೋತಿ, ವಿತಥಂ ನತ್ಥಿ। ಏಸ ನಯೋ ಸೋತದ್ವಾರಾದೀಸು ಆಪಾಥಮಾಗಚ್ಛನ್ತೇಸು ಸದ್ದಾದೀಸು। ವುತ್ತಞ್ಚೇತಂ ಭಗವತಾ –

> "ಯಂ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸದೇವಕಸ್ಸ ಲೋಕಸ್ಸ...ಪೇ॰... ಸದೇವಮನುಸ್ಸಾಯ ದಿಟ್ಠಂ ಸುತಂ ಮುತಂ ವಿಞ್ಞಾತಂ ಪತ್ತಂ ಪರಿಯೇಸಿತಂ ಅನುವಿಚರಿತಂ ಮನಸಾ, ತಮಹಂ ಜಾನಾಮಿ, ತಮಹಂ ಅಬ್ಭಞ್ಞಾಸಿಂ, ತಂ ತಥಾಗತಸ್ಸ ವಿದಿತಂ, ತಂ ತಥಾಗತೋ ನ ಉಪಟ್ಠಾಸೀ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೨೪)।

ಏವಂ ತಥದಸ್ಸಿತಾಯ ತಥಾಗತೋ । ತತ್ಥ ತಥದಸ್ಸೀಅತ್ಥೇ ತಥಾಗತೋತಿ ಪದಸಮ್ಭವೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಕಥಂ **ತಥವಾದಿತಾಯ ತಥಾಗತೋ**? ಯಂ ರತ್ತಿಂ ಭಗವಾ ಅನುತ್ತರಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋ, ಯಞ್ಚ ರತ್ತಿಂ ಅನುಪಾದಿಸೇಸಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿ, ಏತ್ಥನ್ತರೇ ಪಞ್ಚಚತ್ತಾಲೀಸವಸ್ಸಪರಿಮಾಣಕಾಲಂ ಯಂ ಭಗವತಾ ಭಾಸಿತಂ ಲಪಿತಂ ಸುತ್ತಗೇಯ್ಯಾದಿ, ಸಬ್ಬಂ ತಂ ಪರಿಸುದ್ಧಂ ಪರಿಪುಣ್ಣಂ ರಾಗಮದಾದಿನಿಮ್ಮಥನಂ ಏಕಸದಿಸಂ ತಥಂ ಅವಿತಥಂ। ತೇನಾಹ –

> "ಯಞ್ಚ, ಚುನ್ದ, ರತ್ತಿಂ ತಥಾಗತೋ ಅನುತ್ತರಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಅಭಿಸಮ್ಬುಜ್ಝತಿ, ಯಞ್ಚ ರತ್ತಿಂ ಅನುಪಾದಿಸೇಸಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯತಿ, ಯಂ ಏತಸ್ಮಿಂ ಅನ್ತರೇ ಭಾಸತಿ ಲಪತಿ ನಿದ್ದಿಸತಿ, ಸಬ್ಬಂ ತಂ ತಥೇವ ಹೋತಿ, ನೋ ಅಞ್ಞಥಾ, ತಸ್ಮಾ 'ತಥಾಗತೋ'ತಿ ವುಚ್ಚತೀ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೧೮೮)।

ಗದಅತ್ಥೋ ಏತ್ಥ ಗತಸದ್ದೋ। ಏವಂ ತಥವಾದಿತಾಯ ತಥಾಗತೋ।

ಅಪಿಚ ಆಗದನಂ ಆಗದೋ, ವಚನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಥೋ ಅವಿತಥೋ ಅವಿಪರೀತೋ ಆಗದೋ ಅಸ್ಸಾತಿ ದಕಾರಸ್ಸ ತಕಾರಂ ಕತ್ವಾ ತಥಾಗತೋತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಪದಸಿದ್ಧಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಕಥಂ **ತಥಾಕಾರಿತಾಯ ತಥಾಗತೋ**? ಭಗವತೋ ಹಿ ವಾಚಾಯ ಕಾಯೋ ಅನುಲೋಮೇತಿ, ಕಾಯಸ್ಸಪಿ ವಾಚಾ, ತಸ್ಮಾ ಯಥಾವಾದೀ ತಥಾಕಾರೀ, ಯಥಾಕಾರೀ ತಥಾವಾದೀ ಚ ಹೋತಿ। ಏವಂಭೂತಸ್ಸ ಚಸ್ಸ ಯಥಾವಾಚಾ, ಕಾಯೋಪಿ ತಥಾ ಗತೋ

ಪವತ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯಥಾ ಚ ಕಾಯೋ, ವಾಚಾಪಿ ತಥಾ ಗತಾ ಪವತ್ತಾತಿ ತಥಾಗತೋ। ತೇನಾಹ –

“ಯಥಾವಾದೀ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಥಾಗತೋ ತಥಾಕಾರೀ, ಯಥಾಕಾರೀ ತಥಾವಾದೀ। ಇತಿ ಯಥಾವಾದೀ ತಥಾಕಾರೀ, ಯಥಾಕಾರೀ ತಥಾವಾದೀ। ತಸ್ಮಾ ‘ತಥಾಗತೋ’ತಿ ವುಚ್ಚತೀ”ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೨೩)।

ಏವಂ ತಥಾಕಾರಿತಾಯ ತಥಾಗತೋ।

ಕಥಂ **ಅಭಿಭವನಟ್ಠೇನ ತಥಾಗತೋ**? ಯಸ್ಮಾ ಉಪರಿ ಭವಗ್ಗಂ ಹೇಟ್ಠಾ ಅವೀಚಿಂ ಪರಿಯನ್ತಂ ಕರಿತ್ವಾ ತಿರಿಯಂ ಅಪರಿಮಾಣಾಸು ಲೋಕಧಾತೂಸು ಸಬ್ಬಸತ್ತೇ ಅಭಿಭವತಿ ಸೀಲೇನಪಿ ಸಮಾಧಿನಾಪಿ ಪಞ್ಞಾಯಪಿ ವಿಮುತ್ತಿಯಾಪಿ ವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನೇನಪಿ , ನ ತಸ್ಸ ತುಲಾ ವಾ ಪಮಾಣಂ ವಾ ಅತ್ಥಿ, ಅಥ ಖೋ ಅತುಲೋ ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯೋ ಅನುತ್ತರೋ ದೇವದೇವೋ ಸಕ್ಕಾನಂ ಅತಿಸಕ್ಕೋ, ಬ್ರಹ್ಮಾನಂ ಅತಿಬ್ರಹ್ಮಾ ಸಬ್ಬಸತ್ತುತ್ತಮೋ, ತಸ್ಮಾ ತಥಾಗತೋ। ತೇನಾಹ –

“ಸದೇವಕೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಲೋಕೇ…ಪೇ॰… ಸದೇವಮನುಸ್ಸಾಯ ತಥಾಗತೋ ಅಭಿಭೂ ಅನಭಿಭೂತೋ ಅಞ್ಞದತ್ಥುದಸೋ ವಸವತ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ‘ತಥಾಗತೋ’ತಿ ವುಚ್ಚತೀ”ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೨೩)।

ತತ್ರಾಯಂ ಪದಸಿದ್ಧಿ – ಅಗದೋ ವಿಯ ಅಗದೋ, ದೇಸನಾವಿಲಾಸೋ ಚೇವ ಪುಞ್ಞುಸ್ಸಯೋ ಚ। ತೇನ ಸೋ ಮಹಾನುಭಾವೋ ಭಿಸಕ್ಕೋ ವಿಯ ದಿಬ್ಬಾಗದೇನ ಸಪ್ಪೇ ಸಬ್ಬಪರಪ್ಪವಾದಿನೋ ಸದೇವಕಞ್ಚ ಲೋಕಂ ಅಭಿಭವತಿ। ಇತಿ ಸಬ್ಬಲೋಕಾಭಿಭವನೇ ತಥೋ ಅವಿತಥೋ ಅವಿಪರೀತೋ ಯಥಾವುತ್ತೋವ ಅಗದೋ ಏತಸ್ಸಾತಿ ದಕಾರಸ್ಸ ತಕಾರಂ ಕತ್ವಾ ತಥಾಗತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಏವಂ ಅಭಿಭವನಟ್ಠೇನ ತಥಾಗತೋ।

ಅಪಿಚ ತಥಾಯ ಗತೋತಿ ತಥಾಗತೋ, ತಥಂ ಗತೋತಿ ತಥಾಗತೋ। ತತ್ಥ ಸಕಲಲೋಕಂ ತೀರಣಪರಿಞ್ಞಾಯ ತಥಾಯ ಗತೋ ಅವಗತೋತಿ ತಥಾಗತೋ। ಲೋಕಸಮುದಯಂ ಪಹಾನಪರಿಞ್ಞಾಯ ತಥಾಯ ಗತೋ ಅತೀತೋತಿ ತಥಾಗತೋ। ಲೋಕನಿರೋಧಂ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ತಥಾಯ ಗತೋ ಅಧಿಗತೋತಿ ತಥಾಗತೋ। ಲೋಕನಿರೋಧಗಾಮಿನಿಂ ಪಟಿಪದಂ ತಥಂ ಗತೋ ಪಟಿಪನ್ನೋತಿ ತಥಾಗತೋ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಭಗವತಾ –

“ಲೋಕೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಥಾಗತೇನ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋ, ಲೋಕಸ್ಮಾ ತಥಾಗತೋ ವಿಸಂಯುತ್ತೋ। ಲೋಕಸಮುದಯೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಥಾಗತೇನ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋ, ಲೋಕಸಮುದಯೋ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಪಹೀನೋ, ಲೋಕನಿರೋಧೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಥಾಗತೇನ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋ, ಲೋಕನಿರೋಧೋ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಸಚ್ಛಿಕತೋ। ಲೋಕನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಥಾಗತೇನ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧಾ , ಲೋಕನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಭಾವಿತಾ। ಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ , ಸದೇವಕಸ್ಸ ಲೋಕಸ್ಸ…ಪೇ॰… ಸಬ್ಬಂ ತಂ ತಥಾಗತೇನ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧಂ। ತಸ್ಮಾ ‘ತಥಾಗತೋ’ತಿ ವುಚ್ಚತೀ”ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೨೩)।

ಅಪರೇಹಿಪಿ ಅಟ್ಠಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಭಗವಾ ತಥಾಗತೋ – ತಥಾಯ ಆಗತೋತಿ ತಥಾಗತೋ, ತಥಾಯ ಗತೋತಿ ತಥಾಗತೋ, ತಥಾನಿ ಆಗತೋತಿ ತಥಾಗತೋ, ತಥಾ ಗತೋತಿ ತಥಾಗತೋ, ತಥಾವಿಧೋತಿ ತಥಾಗತೋ, ತಥಾ ಪವತ್ತಿತೋತಿ ತಥಾಗತೋ, ತಥೇಹಿ ಅಗತೋತಿ ತಥಾಗತೋ, ತಥಾ ಗತಭಾವೇನ ತಥಾಗತೋ।

ಕಥಂ **ತಥಾಯ ಆಗತೋತಿ ತಥಾಗತೋ**? ಯಾ ಸಾ ಭಗವತಾ ಸುಮೇಧಭೂತೇನ ದೀಪಙ್ಕರದಸಬಲಸ್ಸ ಪಾದಮೂಲೇ –

“ಮನುಸ್ಸತ್ತಂ ಲಿಙ್ಗಸಮ್ಪತ್ತಿ, ಹೇತು ಸತ್ಥಾರದಸ್ಸನಂ,

ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ ಗುಣಸಮ್ಪತ್ತಿ, ಅಧಿಕಾರೋ ಚ ಛನ್ದತಾ।
ಅಟ್ಠಧಮ್ಮಸಮೋಧಾನಾ, ಅಭಿನೀಹಾರೋ ಸಮಿಜ್ಝತೀ"ತಿ॥ (ಬು॰ ವಂ॰ ೨.೫೯) -

ಏವಂ ವುತ್ತಂ ಅಟ್ಠಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತಂ ಅಭಿನೀಹಾರಂ ಸಮ್ಪಾದೇನ್ತೇನ "ಅಹಂ ಸದೇವಕಂ ಲೋಕಂ ತಿಣ್ಣೋ ತಾರೇಸ್ಸಾಮಿ, ಮುತ್ತೋ ಮೋಚೇಸ್ಸಾಮಿ, ದನ್ತೋ ದಮೇಸ್ಸಾಮಿ, ಸನ್ತೋ ಸಮೇಸ್ಸಾಮಿ, ಅಸ್ಸತ್ಥೋ ಅಸ್ಸಾಸೇಸ್ಸಾಮಿ, ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಪೇಸ್ಸಾಮಿ, ಬುದ್ಧೋ ಬೋಧೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಮಹಾಪಟಿಞ್ಞಾ ಪವತ್ತಿತಾ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ -

"ಕಿಂ ಮೇ ಏಕೇನ ತಿಣ್ಣೇನ, ಪುರಿಸೇನ ಥಾಮದಸ್ಸಿನಾ।
ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪಾಪುಣಿತ್ವಾ, ಸನ್ತಾರೇಸ್ಸಂ ಸದೇವಕಂ॥

"ಇಮಿನಾ ಮೇ ಅಧಿಕಾರೇನ, ಕತೇನ ಪುರಿಸುತ್ತಮೇ।
ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪಾಪುಣಿತ್ವಾ, ತಾರೇಮಿ ಜನತಂ ಬಹುಂ॥

"ಸಂಸಾರಸೋತಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ, ವಿದ್ಧಂಸೇತ್ವಾ ತಯೋ ಭವೇ।
ಧಮ್ಮನಾವಂ ಸಮಾರುಯ್ಹ, ಸನ್ತಾರೇಸ್ಸಂ ಸದೇವಕಂ॥

"ಕಿಂ ಮೇ ಅಞ್ಞಾತವೇಸೇನ, ಧಮ್ಮಂ ಸಚ್ಛಿಕತೇನಿಧ।
ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪಾಪುಣಿತ್ವಾ, ಬುದ್ಧೋ ಹೇಸ್ಸಂ ಸದೇವಕೇ"ತಿ॥ (ಬು॰ ವಂ॰ ೨.೫೫-೫೮)।

ತಂ ಪನೇತಂ ಮಹಾಪಟಿಞ್ಞಂ ಸಕಲಸ್ಸಾಪಿ ಬುದ್ಧಕರಧಮ್ಮಸಮುದಾಯಸ್ಸ ಪವಿಚಯ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಸಮಾದಾನಾನಂ ಕಾರಣಭೂತಂ ಅವಿಸಂವಾದೇತ್ವಾ ಲೋಕನಾಯಕೋ ಯಸ್ಮಾ ಮಹಾಕಪ್ಪಾನಂ ಸತಸಹಸ್ಸಾಧಿಕಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ನಿರನ್ತರಂ ನಿರವಸೇಸತೋ ದಾನಪಾರಮಿಆದಯೋ ಸಮತಿಂಸಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ, ಅಙ್ಗಪರಿಚ್ಚಾಗಾದಯೋ ಪಞ್ಚ ಮಹಾಪರಿಚ್ಚಾಗೇ ಪರಿಚ್ಚಜಿತ್ವಾ, ಸಚ್ಚಾಧಿಟ್ಠಾನಾದೀನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಅಧಿಟ್ಠಾನಾನಿ ಪರಿಬ್ರೂಹೇತ್ವಾ, ಪುಞ್ಞಞಾಣಸಮ್ಭಾರೇ ಸಮ್ಭರಿತ್ವಾ, ಪುಬ್ಬಯೋಗಪುಬ್ಬಚರಿಯಧಮ್ಮಕ್ಖಾನಞಾತತ್ಥಚರಿಯಾದಯೋ ಉಕ್ಕಂಸಾಪೇತ್ವಾ, ಬುದ್ಧಿಚರಿಯಂ ಪರಮಕೋಟಿಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ, ಅನುತ್ತರಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಅಭಿಸಮ್ಬುಜ್ಝಿ, ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಸೇವ ಸಾ ಮಹಾಪಟಿಞ್ಞಾ ತಥಾ ಅವಿತಥಾ ಅನಞ್ಞಥಾ, ನ ತಸ್ಸ ವಾಲಗ್ಗಮತ್ತಮ್ಪಿ ವಿತಥಂ ಅತ್ಥಿ। ತಥಾ ಹಿ ದೀಪಙ್ಕರದಸಬಲೋ ಕೋಣ್ಡಞ್ಞೋ ಮಙ್ಗಲೋ…ಪೇ॰… ಕಸ್ಸಪೋ ಭಗವಾತಿ ಇಮೇ ಚತುವೀಸತಿ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾ "ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಬ್ಯಾಕರಿಂಸು। ಏವಂ ಚತುವೀಸತಿಯಾ ಬುದ್ಧಾನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಲದ್ಧಬ್ಯಾಕರಣೋ ಯೇ ತೇ ಕತಾಭಿನೀಹಾರೇಹಿ ಬೋಧಿಸತ್ತೇಹಿ ಲದ್ಧಬ್ಬಾ ಆನಿಸಂಸಾ, ತೇ ಲಭಿತ್ವಾವ ಆಗತೋತಿ ತಾಯ ಯಥಾವುತ್ತಾಯ ಮಹಾಪಟಿಞ್ಞಾಯ ತಥಾಯ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧಭಾವಂ ಆಗತೋ ಅಧಿಗತೋತಿ ತಥಾಗತೋ। ಏವಂ ತಥಾಯ ಆಗತೋತಿ ತಥಾಗತೋ।

ಕಥಂ **ತಥಾಯ ಗತೋತಿ ತಥಾಗತೋ**? ಯಾಯ ಮಹಾಕರುಣಾಯ ಲೋಕನಾಥೋ ಮಹಾದುಕ್ಖಸಮ್ಬಾಧಪ್ಪಟಿಪನ್ನಂ ಸತ್ತನಿಕಾಯಂ ದಿಸ್ವಾ "ತಸ್ಸ ನತ್ಥಞ್ಞೋ ಕೋಚಿ ಪಟಿಸ್ಸರಣಂ, ಅಹಮೇವ ನಮಿತೋ ಸಂಸಾರದುಕ್ಖತೋ ಮುತ್ತೋ ಮೋಚೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಸಮುಸ್ಸಾಹಿತಮಾನಸೋ ಮಹಾಭಿನೀಹಾರಮಕಾಸಿ। ಕತ್ವಾ ಚ ಯಥಾಪಣಿಧಾನಂ ಸಕಲಲೋಕಹಿತಸಮ್ಪಾದನಾಯ ಉಸ್ಸುಕ್ಕಮಾಪನ್ನೋ ಅತ್ತನೋ ಕಾಯಜೀವಿತನಿರಪೇಕ್ಖೋ ಪರೇಸಂ ಸೋತಪಥಾಗಮನಮತ್ತೇನಪಿ ಚಿತ್ತುತ್ರಾಸಸಮುಪ್ಪಾದಿಕಾ ಅತಿದುಕ್ಕರಾ ದುಕ್ಕರಚರಿಯಾ ಸಮಾಚರನ್ತೋ ಯಥಾ ಮಹಾಬೋಧಿಯಾ ಪಟಿಪತ್ತಿ ಹಾನಭಾಗಿಯಾ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಾ ಠಿತಿಭಾಗಿಯಾ ವಾ ನ ಹೋತಿ, ಅಥ ಖೋ ಉತ್ತರುತ್ತರಿ ವಿಸೇಸಭಾಗಿಯಾವ ಹೋತಿ, ತಥಾ ಪಟಿಪಜ್ಜಮಾನೋ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ನಿರವಸೇಸೇ ಬೋಧಿಸಮ್ಭಾರೇ ಸಮ್ಪಾದೇತ್ವಾ

ಅಭಿಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಪಾಪುಣಿ। ತತೋ ಪರಞ್ಚ ತಾಯೇವ ಮಹಾಕರುಣಾಯ ಸಞ್ಚೋದಿತಮಾನಸೋ ಪವಿವೇಕರತಿಂ ಪರಮಞ್ಚ ಸನ್ತಂ ವಿಮೋಕ್ಖಸುಖಂ ಪಹಾಯ ಬಾಲಜನಬಹುಲೇ ಲೋಕೇ ತೇಹಿ ಸಮುಪ್ಪಾದಿತಂ ಸಮ್ಮಾನಾವಮಾನವಿಪ್ಪಕಾರಂ ಅಗಣೇತ್ವಾ ವಿನೇಯ್ಯಜನಸ್ಸ ವಿನಯನೇನ ನಿರವಸೇಸಂ ಬುದ್ಧಕಿಚ್ಚಂ ನಿಟ್ಠಪೇಸಿ। ತತ್ಥ ಯೋ ಭಗವತೋ ಸತ್ತೇಸು ಮಹಾಕರುಣಾಯ ಸಮೋಕ್ಕಮನಾಕಾರೋ, ಸೋ ಪರತೋ ಆವಿಭವಿಸ್ಸತಿ। ಯಥಾ ಚ ಬುದ್ಧಭೂತಸ್ಸ ಲೋಕನಾಥಸ್ಸ ಸತ್ತೇಸು ಮಹಾಕರುಣಾ, ಏವಂ ಬೋಧಿಸತ್ತಭೂತಸ್ಸಪಿ ಮಹಾಭಿನೀಹಾರಕಾಲಾದೀಸೂತಿ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಸಬ್ಬದಾ ಚ ಏಕಸದಿಸತಾಯ ತಥಾ ಅವಿತಥಾ ಅನಞ್ಞಥಾ, ತಸ್ಮಾ ತೀಸುಪಿ ಅವತ್ಥಾಸು ಸಬ್ಬಸತ್ತೇಸು ಸಮಾನರಸಾಯ ತಥಾಯ ಮಹಾಕರುಣಾಯ ಸಕಲಲೋಕಹಿತಾಯ ಗತೋ ಪಟಿಪನ್ನೋತಿ ತಥಾಗತೋ। ಏವಂ ತಥಾಯ ಗತೋತಿ ತಥಾಗತೋ।

ಕಥಂ **ತಥಾನಿ ಆಗತೋತಿ ತಥಾಗತೋ**? ತಥಾನಿ ನಾಮ ಚತ್ತಾರಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗಞಾಣಾನಿ। ತಾನಿ ಹಿ ಇದಂ ದುಕ್ಖಂ, ಅಯಂ ದುಕ್ಖಸಮುದಯೋ, ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧೋ, ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾತಿ ಏವಂ ಸಬ್ಬಞೇಯ್ಯಧಮ್ಮಸಙ್ಗಾಹಕಾನಂ ಪವತ್ತಿನಿವತ್ತಿತದುಭಯಹೇತುಭೂತಾನಂ ಚತುನ್ನಂ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಂ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಪೀಳನಟ್ಠೋ ಸಙ್ಖತಟ್ಠೋ ಸನ್ತಾಪಟ್ಠೋ ವಿಪರಿಣಾಮಟ್ಠೋ, ಸಮುದಯಸ್ಸ ಆಯೂಹನಟ್ಠೋ ನಿದಾನಟ್ಠೋ ಸಂಯೋಗಟ್ಠೋ ಪಲಿಬೋಧಟ್ಠೋ, ನಿರೋಧಸ್ಸ ನಿಸ್ಸರಣಟ್ಠೋ ವಿವೇಕಟ್ಠೋ ಅಸಙ್ಖತಟ್ಠೋ ಅಮತಟ್ಠೋ, ಮಗ್ಗಸ್ಸ ನಿಯ್ಯಾನಟ್ಠೋ ಹೇತ್ವಟ್ಠೋ ದಸ್ಸನಟ್ಠೋ ಆಧಿಪತೇಯ್ಯಟ್ಠೋತಿಆದೀನಂ ತಬ್ಬಿಭಾಗಾನಞ್ಚ ಯಥಾಭೂತಸಭಾವಾವಬೋಧವಿಬನ್ಧಕಸ್ಸ ಸಂಕಿಲೇಸಪಕ್ಖಸ್ಸ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದನೇನ ಪಟಿಲದ್ಧಾಯ ತತ್ಥ ಅಸಮ್ಮೋಹಾಭಿಸಮಯಸಙ್ಖಾತಾಯ ಅವಿಪರೀತಾಕಾರಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ ಧಮ್ಮಾನಂ ಸಭಾವಸರಸಲಕ್ಖಣಸ್ಸ ಅವಿಸಂವಾದನತೋ ತಥಾನಿ ಅವಿತಥಾನಿ ಅನಞ್ಞಥಾನಿ, ತಾನಿ ಭಗವಾ ಅನಞ್ಞನೇಯ್ಯೋ ಸಯಮೇವ ಆಗತೋ ಅಧಿಗತೋ, ತಸ್ಮಾ ತಥಾನಿ ಆಗತೋತಿ ತಥಾಗತೋ।

ಯಥಾ ಚ ಮಗ್ಗಞಾಣಾನಿ, ಏವಂ ಭಗವತೋ ತೀಸು ಕಾಲೇಸು ಅಪ್ಪಟಿಹತಞಾಣಾನಿ ಚತುಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಞಾಣಾನಿ ಚತುವೇಸಾರಜ್ಜಞಾಣಾನಿ ಪಞ್ಚಗತಿಪರಿಚ್ಛೇದಞಾಣಾನಿ ಛಅಸಾಧಾರಣಞಾಣಾನಿ ಸತ್ತಬೋಜ್ಝಙ್ಗವಿಭಾವನಞಾಣಾನಿ ಅಟ್ಠಮಗ್ಗಙ್ಗವಿಭಾವನಞಾಣಾನಿ ನವಾನುಪುಬ್ಬವಿಹಾರಸಮಾಪತ್ತಿಞಾಣಾನಿ ದಸಬಲಞಾಣಾನಿ ಚ ತಥಭಾವೇ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ।

ತತ್ರಾಯಂ ವಿಭಾವನಾ - ಯಞ್ಹಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಅಪರಿಮಾಣಾಸು ಲೋಕಧಾತೂಸು ಅಪರಿಮಾಣಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ ಹೀನಾದಿಭೇದಭಿನ್ನಾಸು ಅತೀತಾಸು ಖನ್ಧಾಯತನಧಾತೂಸು ಸಭಾವಕಿಚ್ಚಾದಿ ಅವತ್ಥಾವಿಸೇಸಾದಿ ಖನ್ಧಪ್ಪಟಿಬದ್ಧನಾಮಗೋತ್ತಾದಿ ಚ ಜಾನಿತಬ್ಬಂ। ಅನಿನ್ದ್ರಿಯಬದ್ಧೇಸು ಚ ಅತಿಸುಖುಮತಿರೋಹಿತವಿದೂರದೇಸೇಸುಪಿ ರೂಪಧಮ್ಮೇಸು ಯೋ ತಂತಂಪಚ್ಚಯವಿಸೇಸೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನಾನಂ ವಣ್ಣಸಣ್ಠಾನಗನ್ಧರಸಫಸ್ಸಾದಿವಿಸೇಸೋ, ತತ್ಥ ಸಬ್ಬತ್ಥೇವ ಹತ್ಥತಲೇ ಠಪಿತಆಮಲಕೇ ವಿಯ ಪಚ್ಚಕ್ಖತೋ ಅಪ್ಪಟಿಹತಂ ಭಗವತೋ ಞಾಣಂ ಪವತ್ತತಿ, ತಥಾ ಅನಾಗತಾಸು ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಾಸು ಚಾತಿ ಇಮಾನಿ ತೀಸು ಕಾಲೇಸು ಅಪ್ಪಟಿಹತಞಾಣಾನಿ ನಾಮ। ಯಥಾಹ -

> "ಅತೀತಂಸೇ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಅಪ್ಪಟಿಹತಂ ಞಾಣಂ, ಅನಾಗತಂಸೇ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಅಪ್ಪಟಿಹತಂ ಞಾಣಂ, ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂಸೇ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಅಪ್ಪಟಿಹತಂ ಞಾಣ"ನ್ತಿ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೩.೫)।

ತಾನಿ ಪನೇತಾನಿ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಧಮ್ಮಾನಂ ಸಭಾವಸರಸಲಕ್ಖಣಸ್ಸ ಅವಿಸಂವಾದನತೋ ತಥಾನಿ ಅವಿತಥಾನಿ ಅನಞ್ಞಥಾನಿ, ತಾನಿ ಭಗವಾ ಸಯಮ್ಭುಞಾಣೇನ ಅಧಿಗಞ್ಛೀತಿ। ಏವಮ್ಪಿ ತಥಾನಿ ಆಗತೋತಿ ತಥಾಗತೋ।

ತಥಾ ಅತ್ಥಪ್ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ ಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ ನಿರುತ್ತಿಪ್ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ ಪಟಿಭಾನಪ್ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾತಿ ಚತಸ್ಸೋ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ। ತತ್ಥ ಅತ್ಥಪ್ಪಭೇದಸ್ಸ ಸಲ್ಲಕ್ಖಣವಿಭಾವನವವತ್ಥಾನಕರಣಸಮತ್ಥಂ ಅತ್ಥಪ್ಪಭೇದಗತಂ ಞಾಣಂ ಅತ್ಥಪ್ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ। ಧಮ್ಮಪ್ಪಭೇದಸ್ಸ ಸಲ್ಲಕ್ಖಣವಿಭಾವನವವತ್ಥಾನಕರಣಸಮತ್ಥಂ ಧಮ್ಮಪ್ಪಭೇದಗತಂ ಞಾಣಂ ಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ। ನಿರುತ್ತಿಪ್ಪಭೇದಸ್ಸ

ಸಲ್ಲಕ್ಖಣವಿಭಾವನವವತ್ಥಾನಕರಣಸಮತ್ಥಂ ನಿರುತ್ತಾಭಿಲಾಪೇ ಪಭೇದಗತಂ ಞಾಣಂ ನಿರುತ್ತಿಪ್ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ। ಪಟಿಭಾನಪ್ಪಭೇದಸ್ಸ ಸಲ್ಲಕ್ಖಣವಿಭಾವನವವತ್ಥಾನಕರಣಸಮತ್ಥಂ ಪಟಿಭಾನಪ್ಪಭೇದಗತಂ ಞಾಣಂ ಪಟಿಭಾನಪ್ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ –

"ಅತ್ಥೇ ಞಾಣಂ ಅತ್ಥಪ್ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ, ಧಮ್ಮೇ ಞಾಣಂ ಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ, ತತ್ರ ಧಮ್ಮನಿರುತ್ತಾಭಿಲಾಪೇ ಞಾಣಂ ನಿರುತ್ತಿಪ್ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ, ಞಾಣೇಸು ಞಾಣಂ ಪಟಿಭಾನಪ್ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ"ತಿ (ವಿಭಂ ೭೧೮-೭೨೧)।

ಏತ್ಥ ಚ ಹೇತುಅನುಸಾರೇನ ಅರಣೀಯತೋ ಅಧಿಗನ್ತಬ್ಬತೋ ಚ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ಹೇತುಫಲಂ ಅತ್ಥೋ ನಾಮ। ಪಭೇದತೋ ಪನ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನಂ, ನಿಬ್ಬಾನಂ , ಭಾಸಿತತ್ಥೋ, ವಿಪಾಕೋ, ಕಿರಿಯಾತಿ ಇಮೇ ಪಞ್ಚ ಧಮ್ಮಾ ಅತ್ಥೋ। ತಂ ಅತ್ಥಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತಸ್ಸ ತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ಪಭೇದಗತಂ ಞಾಣಂ ಅತ್ಥಪ್ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ। ಧಮ್ಮೋತಿ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ಪಚ್ಚಯೋ। ಸೋ ಹಿ ಯಸ್ಮಾ ತಂ ತಂ ಅತ್ಥಂ ವಿದಹತಿ ಪವತ್ತೇತಿ ಚೇವ ಪಾಪೇತಿ ಚ, ತಸ್ಮಾ ಧಮ್ಮೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಪಭೇದತೋ ಪನ ಯೋ ಕೋಚಿ ಫಲನಿಬ್ಬತ್ತನಕೋ ಹೇತು ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ ಭಾಸಿತಂ ಕುಸಲಂ ಅಕುಸಲನ್ತಿ ಇಮೇ ಪಞ್ಚ ಧಮ್ಮಾ ಧಮ್ಮೋ, ತಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತಸ್ಸ ತಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮೇ ಪಭೇದಗತಂ ಞಾಣಂ ಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ –

"ದುಕ್ಖೇ ಞಾಣಂ ಅತ್ಥಪ್ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ, ದುಕ್ಖಸಮುದಯೇ ಞಾಣಂ ಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ, ದುಕ್ಖನಿರೋಧೇ ಞಾಣಂ ಅತ್ಥಪ್ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ, ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನಿಯಾ ಪಟಿಪದಾಯ ಞಾಣಂ ಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ"ತಿ (ವಿಭಂ ೭೧೯)।

ಅಥ ವಾ ಹೇತುಮ್ಹಿ ಞಾಣಂ ಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ, ಹೇತುಫಲೇ ಞಾಣಂ ಅತ್ಥಪ್ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ। ಯೇ ಧಮ್ಮಾ ಜಾತಾ ಭೂತಾ ಸಞ್ಜಾತಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಾ ಪಾತುಭೂತಾ, ಇಮೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಞಾಣಂ ಅತ್ಥಪ್ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ। ಯಮ್ಹಾ ಧಮ್ಮಾ ತೇ ಧಮ್ಮಾ ಜಾತಾ ಭೂತಾ ಸಞ್ಜಾತಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಾ ಪಾತುಭೂತಾ, ತೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಞಾಣಂ ಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ। ಜರಾಮರಣೇ ಞಾಣಂ ಅತ್ಥಪ್ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ, ಜರಾಮರಣಸಮುದಯೇ ಞಾಣಂ ಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ। ಜರಾಮರಣನಿರೋಧೇ ಞಾಣಂ ಅತ್ಥಪ್ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ, ಜರಾಮರಣನಿರೋಧಗಾಮಿನಿಯಾ ಪಟಿಪದಾಯ ಞಾಣಂ ಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ। ಜಾತಿಯಾ, ಭವೇ, ಉಪಾದಾನೇ, ತಣ್ಹಾಯ, ವೇದನಾಯ, ಫಸ್ಸೇ, ಸಳಾಯತನೇ, ನಾಮರೂಪೇ, ವಿಞ್ಞಾಣೇ, ಸಙ್ಖಾರೇಸು ಞಾಣಂ ಅತ್ಥಪ್ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ, ಸಙ್ಖಾರಸಮುದಯೇ ಞಾಣಂ ಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ। ಸಙ್ಖಾರನಿರೋಧೇ ಞಾಣಂ ಅತ್ಥಪ್ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ, ಸಙ್ಖಾರನಿರೋಧಗಾಮಿನಿಯಾ ಪಟಿಪದಾಯ ಞಾಣಂ ಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ।

"ಇಧ ಭಿಕ್ಖು ಧಮ್ಮಂ ಜಾನಾತಿ ಸುತ್ತಂ ಗೇಯ್ಯಂ…ಪೇ॰… ವೇದಲ್ಲಂ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ। ಸೋ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸೇವ ಭಾಸಿತಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ಜಾನಾತಿ 'ಅಯಂ ಇಮಸ್ಸ ಭಾಸಿತಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ, ಅಯಂ ಇಮಸ್ಸ ಭಾಸಿತಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ'ತಿ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಅತ್ಥಪ್ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ।

"ಕತಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಕುಸಲಾ? ಯಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಕಾಮಾವಚರಂ ಕುಸಲಂ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಹೋತಿ ಸೋಮನಸ್ಸಸಹಗತಂ ಞಾಣಸಮ್ಪಯುತ್ತಂ ರೂಪಾರಮ್ಮಣಂ ವಾ…ಪೇ॰… ಧಮ್ಮಾರಮ್ಮಣಂ ವಾ ಯಂ ಯಂ ವಾ ಪನಾರಬ್ಭ, ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಫಸ್ಸೋ ಹೋತಿ…ಪೇ॰… ಅವಿಕ್ಖೇಪೋ ಹೋತಿ…ಪೇ॰… ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಕುಸಲಾ। ಇಮೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಞಾಣಂ ಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ, ತೇಸಂ ವಿಪಾಕೇ ಞಾಣಂ ಅತ್ಥಪ್ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ"ತಿಆದಿ (ವಿಭಂ ೭೨೪-೭೨೫) ವಿತ್ಥಾರೋ।

ಯಾ ಪನೇತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ಚ ಧಮ್ಮೇ ಚ ಸಭಾವನಿರುತ್ತಿ ಅಬ್ಯಭಿಚಾರವೋಹಾರೋ ಅಭಿಲಾಪೋ, ತಸ್ಮಿಂ ಸಭಾವನಿರುತ್ತಾಭಿಲಾಪೇ ಮಾಗಧಿಕಾಯ ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನಂ ಮೂಲಭಾಸಾಯ "ಅಯಂ ಸಭಾವನಿರುತ್ತಿ, ಅಯಂ ಅಸಭಾವನಿರುತ್ತೀ"ತಿ ಪಭೇದಗತಂ ಞಾಣಂ ನಿರುತ್ತಿಪ್ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ। ಯಥಾವುತ್ತೇಸು ತೇಸು ಞಾಣೇಸು ಗೋಚರಕಿಚ್ಚತೋ ವಿತ್ಥಾರತೋ ಪವತ್ತಂ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ

ತಂ ಞಾಣಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತಸ್ಸ ತಸ್ಮಿಂ ಞಾಣೇ ಪಭೇದಗತಂ ಞಾಣಂ ಪಟಿಭಾನಪ್ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ। ಇತಿ ಇಮಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಞಾಣಾನಿ ಸಯಮೇವ ಭಗವತಾ ಅಧಿಗತಾನಿ ಅತ್ಥಧಮ್ಮಾದಿಕೇ ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ತನೋ ವಿಸಯೇ ಅವಿಸಂವಾದನವಸೇನ ಅವಿಪರೀತಾಕಾರಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ ತಥಾನಿ ಅವಿತಥಾನಿ ಅನಞ್ಞಥಾನಿ। ಏವಮ್ಪಿ ಭಗವಾ ತಥಾನಿ ಆಗತೋತಿ ತಥಾಗತೋ।

ತಥಾ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಞೇಯ್ಯಂ ನಾಮ, ಸಬ್ಬಂ ತಂ ಭಗವತಾ ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ಞಾತಂ ದಿಟ್ಠಂ ಅಧಿಗತಂ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧಂ। ತಥಾ ಹಿಸ್ಸ ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ ಧಮ್ಮಾ ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯತೋ ಬುದ್ಧಾ, ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ ಧಮ್ಮಾ ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯತೋ, ಪಹಾತಬ್ಬಾ ಧಮ್ಮಾ ಪಹಾತಬ್ಬತೋ, ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬಾ ಧಮ್ಮಾ ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬತೋ, ಭಾವೇತಬ್ಬಾ ಧಮ್ಮಾ ಭಾವೇತಬ್ಬತೋ, ಯತೋ ನಂ ಕೋಚಿ ಸಮಣೋ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವಾ ದೇವೋ ವಾ ಮಾರೋ ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಾ ವಾ "ಇಮೇ ನಾಮ ತೇ ಧಮ್ಮಾ ಅನಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧಾ"ತಿ ಸಹ ಧಮ್ಮೇನ ಅನುಯುಞ್ಜಿತುಂ ಸಮತ್ಥೋ ನತ್ಥಿ।

ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಪಹಾತಬ್ಬಂ ನಾಮ, ಸಬ್ಬಂ ತಂ ಭಗವತೋ ಅನವಸೇಸತೋ ಬೋಧಿಮೂಲೇಯೇವ ಪಹೀನಂ ಅನುಪ್ಪತ್ತಿಧಮ್ಮಂ , ನ ತಸ್ಸ ಪಹಾನಾಯ ಉತ್ತರಿ ಕರಣೀಯಂ ಅತ್ಥಿ। ತಥಾ ಹಿಸ್ಸ ಲೋಭದೋಸಮೋಹವಿಪರೀತಮನಸಿಕಾರಅಹಿರಿಕಾನೋತ್ತಪ್ಪಥಿನಮಿದ್ಧಕೋಧೂಪನಾಹ- ಮಕ್ಖಪಲಾಸಇಸ್ಸಾಮಚ್ಛರಿಯಮಾಯಾಸಾಠೇಯ್ಯಥಮ್ಭಸಾರಮ್ಭಮಾನಾತಿಮಾನಮದಪ್ಪಮಾದತಿವಿಧಾ- ಕುಸಲಮೂಲದುಚ್ಚರಿತವಿಸಮವಿಪರೀತಸಞ್ಞಾ- ಮಲವಿತಕ್ಕಪಪಞ್ಚಏಸನಾತಣ್ಹಾಚತುಬ್ಬಿಧವಿಪರಿಯೇಸಆಸವಗನ್ಥ- ಓಘಯೋಗಾಗತಿತಣ್ಹುಪಾದಾನಪಞ್ಚಾಭಿನನ್ದನನೀವರಣಚೇತೋಖಿಲಚೇತಸೋವಿನಿಬನ್ಧ- ಛವಿವಾದಮೂಲಸತ್ತಾನುಸಯಅಟ್ಠಮಿಚ್ಛತ್ತನವಆಘಾತವತ್ಥುತಣ್ಹಾ- ಮೂಲಕದಸಅಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥಏಕವೀಸತಿ ಅನೇಸನದ್ವಾಸಟ್ಠಿದಿಟ್ಠಿಗತಅಟ್ಠಸತತಣ್ಹಾವಿಚರಿತಾದಿಪ್ಪಭೇದಂ ದಿಯಡ್ಢಕಿಲೇಸಸಹಸ್ಸಂ ಸಹ ವಾಸನಾಯ ಪಹೀನಂ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಂ ಸಮೂಹತಂ, ಯತೋ ನಂ ಕೋಚಿ ಸಮಣೋ ವಾ...ಪೇ॰... ಬ್ರಹ್ಮಾ ವಾ "ಇಮೇ ನಾಮ ತೇ ಕಿಲೇಸಾ ಅಪ್ಪಹೀನಾ"ತಿ ಸಹ ಧಮ್ಮೇನ ಅನುಯುಞ್ಜಿತುಂ ಸಮತ್ಥೋ ನತ್ಥಿ।

ಯೇ ಚಿಮೇ ಭಗವತಾ ಕಮ್ಮವಿಪಾಕಕಿಲೇಸೂಪವಾದಆಣಾವೀತಿಕ್ಕಮಪ್ಪಭೇದಾ ಅನ್ತರಾಯಿಕಾ ವುತ್ತಾ, ಅಲಮೇವ ತೇ ಪಟಿಸೇವತೋ ಏಕನ್ತೇನ ಅನ್ತರಾಯಾಯ। ಯತೋ ನಂ ಕೋಚಿ ಸಮಣೋ ವಾ...ಪೇ॰... ಬ್ರಹ್ಮಾ ವಾ "ನಾಲಂ ತೇ ಪಟಿಸೇವತೋ ಅನ್ತರಾಯಾಯಾ"ತಿ ಸಹ ಧಮ್ಮೇನ ಅನುಯುಞ್ಜಿತುಂ ಸಮತ್ಥೋ ನತ್ಥಿ।

ಯೋ ಚ ಭಗವತಾ ನಿರವಸೇಸವಟ್ಟದುಕ್ಖನಿಸ್ಸರಣಾಯ ಸೀಲಸಮಾಧಿಪಞ್ಞಾಯ ಸಙ್ಗಹೋ ಸತ್ತಕೋಟ್ಠಾಸಿಕೋ ಸತ್ತತಿಂಸಪ್ಪಭೇದೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗಪುಬ್ಬಙ್ಗಮೋ ಅನುತ್ತರೋ ನಿಯ್ಯಾನಿಕೋ ಧಮ್ಮೋ ದೇಸಿತೋ, ಸೋ ಏಕನ್ತೇನೇವ ನಿಯ್ಯಾತಿ, ಪಟಿಪನ್ನಸ್ಸ ವಟ್ಟದುಕ್ಖತೋ ಮೋಕ್ಖಾಯ ಹೋತಿ, ಯತೋ ನಂ ಕೋಚಿ ಸಮಣೋ ವಾ...ಪೇ॰... ಬ್ರಹ್ಮಾ ವಾ "ನಿಯ್ಯಾನಿಕೋ ಧಮ್ಮೋತಿ ತಯಾ ದೇಸಿತೋ ನ ನಿಯ್ಯಾತೀ"ತಿ ಸಹ ಧಮ್ಮೇನ ಅನುಯುಞ್ಜಿತುಂ ಸಮತ್ಥೋ ನತ್ಥೀತಿ। ವುತ್ತಞ್ಚೇತಂ - "ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ತೇ ಪಟಿಜಾನತೋ ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಅನಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧಾ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೫೦) ವಿತ್ಥಾರೋ। ಏವಮೇತಾನಿ ಅತ್ತನೋ ಞಾಣಪ್ಪಹಾನದೇಸನಾವಿಸೇಸಾನಂ ಅವಿತಥಭಾವಾವಬೋಧನತೋ ಅವಿಪರೀತಾಕಾರಪ್ಪವತ್ತಿತಾನಿ ಭಗವತೋ ಚತುವೇಸಾರಜ್ಜಞಾಣಾನಿ ತಥಾನಿ ಅವಿತಥಾನಿ ಅನಞ್ಞಥಾನಿ। ಏವಮ್ಪಿ ಭಗವಾ ತಥಾನಿ ಆಗತೋತಿ ತಥಾಗತೋ।

ತಥಾ ನಿರಯಗತಿ, ತಿರಚ್ಛಾನಗತಿ, ಪೇತಗತಿ, ಮನುಸ್ಸಗತಿ, ದೇವಗತೀತಿ ಪಞ್ಚ ಗತಿಯೋ, ತಾಸು ಸಞ್ಜೀವಾದಯೋ ಅಟ್ಠ ಮಹಾನಿರಯಾ, ಕುಕ್ಕುಳಾದಯೋ ಸೋಳಸ ಉಸ್ಸದನಿರಯಾ, ಲೋಕನ್ತರಿಕನಿರಯೋತಿ ಸಬ್ಬೇಪಿಮೇ ಏಕನ್ತದುಕ್ಖತಾಯ ನಿರಸ್ಸಾದಟ್ಠೇನ ನಿರಯಾ, ಯಥಾಕಮ್ಮುನಾ ಗನ್ತಬ್ಬತೋ ಗತಿ ಚಾತಿ **ನಿರಯಗತಿ,** ತಿಬ್ಬನ್ಧಕಾರಸೀತನರಕಾಪಿ ಏತೇಸ್ವೇವ

ಅನ್ತೋಗಧಾ। ಕಿಮಿಕೀಟಸರೀಸಪಪಕ್ಖಿಸೋಣಸಿಙ್ಗಾಲಾದಯೋ ತಿರಿಯಂ ಅಞ್ಛಿತಭಾವೇನ ತಿರಚ್ಛಾನಾ, ತೇ ಏವ ಗತೀತಿ **ತಿರಚ್ಛಾನಗತಿ**। ಖುಪ್ಪಿಪಾಸಿತತ್ತಾ ಪರದತ್ತೂಪಜೀವಿನಿಜ್ಝಾಮತಣ್ಹಿಕಾದಯೋ ದುಕ್ಖಬಹುಲತಾಯ ಪಾಕಟಸುಖತೋ ಇತಾ ವಿಗತಾತಿ ಪೇತಾ, ತೇ ಏವ ಗತೀತಿ **ಪೇತಗತಿ,** ಕಾಲಕಞ್ಚಿಕಾದಿಅಸುರಾಪಿ ಏತೇಸ್ವೇವನ್ತೋಗಧಾ। ಪರಿತ್ತದೀಪವಾಸೀಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಜಮ್ಬುದೀಪಾದಿಚತುಮಹಾದೀಪವಾಸಿನೋ ಮನಸೋ ಉಸ್ಸನ್ನತಾಯ ಮನುಸ್ಸಾ, ತೇ ಏವ ಗತೀತಿ **ಮನುಸ್ಸಗತಿ**। ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನೂಪಗಾತಿ ಇಮೇ ಛಬ್ಬೀಸತಿ ದೇವನಿಕಾಯಾ ದಿಬ್ಬನ್ತಿ ಅತ್ತನೋ ಇದ್ಧಾನುಭಾವೇನ ಕೀಳನ್ತಿ ಜೋತನ್ತಿ ಚಾತಿ ದೇವಾ, ತೇ ಏವ ಗತೀತಿ **ದೇವಗತಿ**।

ತಾ ಪನೇತಾ ಗತಿಯೋ ಯಸ್ಮಾ ತಂತಂಕಮ್ಮನಿಬ್ಬತ್ತೋ ಉಪಪತ್ತಿಭವವಿಸೇಸೋ, ತಸ್ಮಾ ಅತ್ಥತೋ ವಿಪಾಕಕ್ಖನ್ಧಾ ಕಟತ್ತಾ ಚ ರೂಪಂ। ತತ್ಥ "ಅಯಂ ನಾಮ ಗತಿ ಇಮಿನಾ ನಾಮ ಕಮ್ಮುನಾ ಜಾಯತಿ, ತಸ್ಸ ಚ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯವಿಸೇಸೇಹಿ ಏವಂ ವಿಭಾಗಭಿನ್ನತ್ತಾ ವಿಸುಂ ಏತೇ ಸತ್ತನಿಕಾಯಾ ಏವಂ ವಿಭಾಗಭಿನ್ನಾ"ತಿ ಯಥಾಸಕಂ ಹೇತುಫಲವಿಭಾಗಪರಿಚ್ಛಿನ್ದನವಸೇನ ಠಾನಸೋ ಹೇತುಸೋ ಭಗವತೋ ಞಾಣಂ ಪವತ್ತತಿ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ -

> "ಪಞ್ಚ ಖೋ ಇಮಾ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಗತಿಯೋ। ಕತಮಾ ಪಞ್ಚ? ನಿರಯೋ, ತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿ, ಪೇತ್ತಿವಿಸಯೋ, ಮನುಸ್ಸಾ, ದೇವಾ। ನಿರಯಞ್ಚಾಹಂ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಪಜಾನಾಮಿ ನಿರಯಗಾಮಿಞ್ಚ ಮಗ್ಗಂ ನಿರಯಗಾಮಿನಿಞ್ಚ ಪಟಿಪದಂ, ಯಥಾ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಚ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಮ್ಮರಣಾ ಅಪಾಯಂ ದುಗ್ಗತಿಂ ವಿನಿಪಾತಂ ನಿರಯಂ ಉಪಪಜ್ಜತಿ, ತಞ್ಚ ಪಜಾನಾಮೀ"ತಿಆದಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೫೩)।

ತಾನಿ ಪನೇತಾನಿ ಭಗವತೋ ಞಾಣಾನಿ ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ವಿಸಯೇ ಅವಿಪರೀತಾಕಾರಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ ಅವಿಸಂವಾದನತೋ ತಥಾನಿ ಅವಿತಥಾನಿ ಅನಞ್ಞಥಾನಿ। ಏವಮ್ಪಿ ಭಗವಾ ತಥಾನಿ ಆಗತೋತಿ ತಥಾಗತೋ।

ತಥಾ ಯಂ ಸತ್ತಾನಂ ಸದ್ಧಾದಿಯೋಗವಿಕಲಾವಿಕಲಭಾವಾವಬೋಧನೇನ ಅಪ್ಪರಜಕ್ಖಮಹಾರಜಕ್ಖತಾದಿವಿಸೇಸವಿಭಾವನಂ ಪಞ್ಞಾಸಾಯ ಆಕಾರೇಹಿ ಪವತ್ತಂ ಭಗವತೋ ಇನ್ದ್ರಿಯಪರೋಪರಿಯತ್ತಞಾಣಂ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ - "ಸದ್ಧೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಪ್ಪರಜಕ್ಖೋ, ಅಸ್ಸದ್ಧೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಮಹಾರಜಕ್ಖೋ"ತಿ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೧.೧೧೧) ವಿತ್ಥಾರೋ।

ಯಞ್ಚ "ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಪ್ಪರಜಕ್ಖೋ, ಅಯಂ ಸಸ್ಸತದಿಟ್ಠಿಕೋ, ಅಯಂ ಉಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠಿಕೋ, ಅಯಂ ಅನುಲೋಮಿಕಾಯಂ ಖನ್ತಿಯಂ ಠಿತೋ, ಅಯಂ ಯಥಾಭೂತಞಾಣೇ ಠಿತೋ, ಅಯಂ ಕಾಮಾಸಯೋ, ನ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಾದಿಆಸಯೋ, ಅಯಂ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಾಸಯೋ, ನ ಕಾಮಾದಿಆಸಯೋ"ತಿಆದಿನಾ "ಇಮಸ್ಸ ಕಾಮರಾಗೋ ಅತಿವಿಯ ಥಾಮಗತೋ, ನ ಪಟಿಘಾದಿಕೋ, ಇಮಸ್ಸ ಪಟಿಘೋ ಅತಿವಿಯ ಥಾಮಗತೋ, ನ ಕಾಮರಾಗಾದಿಕೋ"ತಿಆದಿನಾ "ಇಮಸ್ಸ ಪುಞ್ಞಾಭಿಸಙ್ಖಾರೋ ಅಧಿಕೋ, ನ ಅಪುಞ್ಞಾಭಿಸಙ್ಖಾರೋ ನ ಆನೇಞ್ಜಾಭಿಸಙ್ಖಾರೋ, ಇಮಸ್ಸ ಅಪುಞ್ಞಾಭಿಸಙ್ಖಾರೋ ಅಧಿಕೋ, ನ ಪುಞ್ಞಾಭಿಸಙ್ಖಾರೋ ನ ಆನೇಞ್ಜಾಭಿಸಙ್ಖಾರೋ, ಇಮಸ್ಸ ಆನೇಞ್ಜಾಭಿಸಙ್ಖಾರೋ ಅಧಿಕೋ, ನ ಪುಞ್ಞಾಭಿಸಙ್ಖಾರೋ ನ ಅಪುಞ್ಞಾಭಿಸಙ್ಖಾರೋ। ಇಮಸ್ಸ ಕಾಯಸುಚರಿತಂ ಅಧಿಕಂ, ಇಮಸ್ಸ ವಚೀಸುಚರಿತಂ, ಇಮಸ್ಸ ಮನೋಸುಚರಿತಂ, ಅಯಂ ಹೀನಾಧಿಮುತ್ತಿಕೋ, ಅಯಂ ಪಣೀತಾಧಿಮುತ್ತಿಕೋ, ಅಯಂ ಕಮ್ಮಾವರಣೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ, ಅಯಂ ಕಿಲೇಸಾವರಣೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ, ಅಯಂ ವಿಪಾಕಾವರಣೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ, ಅಯಂ ನ ಕಮ್ಮಾವರಣೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ, ನ ಕಿಲೇಸಾವರಣೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ, ನ ವಿಪಾಕಾವರಣೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ"ತಿಆದಿನಾ ಚ ಸತ್ತಾನಂ ಆಸಯಾದೀನಂ ಯಥಾಭೂತಂ ವಿಭಾವನಾಕಾರಪ್ಪವತ್ತಂ ಭಗವತೋ ಆಸಯಾನುಸಯಞಾಣಂ। ಯಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ -

> "ಇಧ ತಥಾಗತೋ ಸತ್ತಾನಂ ಆಸಯಂ ಜಾನಾತಿ, ಅನುಸಯಂ ಜಾನಾತಿ, ಚರಿತಂ ಜಾನಾತಿ, ಅಧಿಮುತ್ತಿಂ ಜಾನಾತಿ, ಭಬ್ಬಾಭಬ್ಬೇ ಸತ್ತೇ ಜಾನಾತೀ"ತಿಆದಿ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೧.೧೧೩)।

ಯಞ್ಚ ಉಪರಿಮಹೇಟ್ಠಿಮಪುರಿಮಪಚ್ಛಿಮಕಾಯೇಹಿ ದಕ್ಖಿಣವಾಮಅಕ್ಖಿಕಣ್ಣಸೋತನಾಸಿಕಸೋತಅಂಸಕೂಟಹತ್ಥಪಾದೇಹಿ ಅಙ್ಗುಲಿಅಙ್ಗುಲನ್ತರೇಹಿ ಲೋಮಕೂಪೇಹಿ ಚ ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧುದಕಧಾರಾಪವತ್ತನಂ ಅನಞ್ಞಸಾಧಾರಣಂ ವಿವಿಧವಿಕುಬ್ಬನಿದ್ಧಿನಿಮ್ಮಾಪನಕಂ ಭಗವತೋ ಯಮಕಪಾಟಿಹಾರಿಯಞಾಣಂ। ಯಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ –

“ಇಧ ತಥಾಗತೋ ಯಮಕಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಕರೋತಿ ಅಸಾಧಾರಣಂ ಸಾವಕೇಹಿ, ಉಪರಿಮಕಾಯತೋ ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೋ ಪವತ್ತತಿ, ಹೇಟ್ಠಿಮಕಾಯತೋ ಉದಕಧಾರಾ ಪವತ್ತತಿ। ಹೇಟ್ಠಿಮಕಾಯತೋ ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೋ ಪವತ್ತತಿ, ಉಪರಿಮಕಾಯತೋ ಉದಕಧಾರಾ ಪವತ್ತತೀ”ತಿಆದಿ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೧.೧೧೬)।

ಯಞ್ಚ ರಾಗಾದೀಹಿ ಜಾತಿಆದೀಹಿ ಚ ಅನೇಕೇಹಿ ದುಕ್ಖಧಮ್ಮೇಹಿ ಉಪದ್ದುತಂ ಸತ್ತನಿಕಾಯಂ ತತೋ ನೀಹರಿತುಕಾಮತಾವಸೇನ ನಾನಾನಯೇಹಿ ಪವತ್ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಮಹಾಕರುಣೋಕ್ಕಮನಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಭೂತಂ ಮಹಾಕರುಣಾಸಮಾಪತ್ತಿಞಾಣಂ। ಯಥಾಹ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೧.೧೧೭-೧೧೮) –

“ಕತಮಂ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಮಹಾಕರುಣಾಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ಞಾಣಂ? ಬಹುಕೇಹಿ ಆಕಾರೇಹಿ ಪಸ್ಸನ್ತಾನಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ಭಗವನ್ತಾನಂ ಸತ್ತೇಸು ಮಹಾಕರುಣಾ ಓಕ್ಕಮತಿ, ಆದಿತ್ತೋ ಲೋಕಸನ್ನಿವಾಸೋತಿ ಪಸ್ಸನ್ತಾನಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ಭಗವನ್ತಾನಂ ಸತ್ತೇಸು ಮಹಾಕರುಣಾ ಓಕ್ಕಮತಿ। ಉಯ್ಯುತ್ತೋ, ಪಯಾತೋ, ಕುಮ್ಮಗ್ಗಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ, ಉಪನೀಯತಿ ಲೋಕೋ ಅದ್ಧುವೋ, ಅತಾಣೋ ಲೋಕೋ ಅನಭಿಸ್ಸರೋ , ಅಸ್ಸಕೋ ಲೋಕೋ, ಸಬ್ಬಂ ಪಹಾಯ ಗಮನೀಯಂ, ಊನೋ ಲೋಕೋ ಅತಿತ್ತೋ ತಣ್ಹಾದಾಸೋತಿ ಪಸ್ಸನ್ತಾನಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ಭಗವನ್ತಾನಂ ಸತ್ತೇಸು ಮಹಾಕರುಣಾ ಓಕ್ಕಮತಿ।

“ಅತಾಯನೋ ಲೋಕಸನ್ನಿವಾಸೋ, ಅಲೇಣೋ, ಅಸರಣೋ, ಅಸರಣೀಭೂತೋ। ಉದ್ಧತೋ ಲೋಕೋ ಅವೂಪಸನ್ತೋ, ಸಸಲ್ಲೋ ಲೋಕಸನ್ನಿವಾಸೋ ವಿದ್ಧೋ ಪುಥುಸಲ್ಲೇಹಿ, ಅವಿಜ್ಜನ್ಧಕಾರಾವರಣೋ ಕಿಲೇಸಪಞ್ಜರಪಕ್ಖಿತ್ತೋ, ಅವಿಜ್ಜಾಗತೋ ಲೋಕಸನ್ನಿವಾಸೋ ಅಣ್ಡಭೂತೋ ಪರಿಯೋನದ್ಧೋ ತನ್ತಾಕುಲಕಜಾತೋ ಕುಲಗುಣ್ಡಿಕಜಾತೋ ಮುಞ್ಜಪಬ್ಬಜಭೂತೋ ಅಪಾಯಂ ದುಗ್ಗತಿಂ ವಿನಿಪಾತಂ ಸಂಸಾರಂ ನಾತಿವತ್ತತಿ, ಅವಿಜ್ಜಾವಿಸದೋಸಸಂಲಿತ್ತೋ, ಕಿಲೇಸಕಲಲೀಭೂತೋ, ರಾಗದೋಸಮೋಹಜಟಾಜಟಿತೋ।

“ತಣ್ಹಾಸಙ್ಘಾಟಪಟಿಮುಕ್ಕೋ, ತಣ್ಹಾಜಾಲೇನ ಓತ್ಥಟೋ, ತಣ್ಹಾಸೋತೇನ ವುಯ್ಹತಿ, ತಣ್ಹಾಸಞ್ಞೋಜನೇನ ಸಂಯುತ್ತೋ, ತಣ್ಹಾನುಸಯೇನ ಅನುಸಟೋ, ತಣ್ಹಾಸನ್ತಾಪೇನ ಸನ್ತಪ್ಪತಿ, ತಣ್ಹಾಪರಿಳಾಹೇನ ಪರಿಡಯ್ಹತಿ।

“ದಿಟ್ಠಿಸಙ್ಘಾಟಪಟಿಮುಕ್ಕೋ, ದಿಟ್ಠಿಜಾಲೇನ ಓತ್ಥಟೋ, ದಿಟ್ಠಿಸೋತೇನ ವುಯ್ಹತಿ, ದಿಟ್ಠಿಸಞ್ಞೋಜನೇನ ಸಂಯುತ್ತೋ, ದಿಟ್ಠಾನುಸಯೇನ ಅನುಸಟೋ, ದಿಟ್ಠಿಸನ್ತಾಪೇನ ಸನ್ತಪ್ಪತಿ, ದಿಟ್ಠಿಪರಿಳಾಹೇನ ಪರಿಡಯ್ಹತಿ।

“ಜಾತಿಯಾ ಅನುಗತೋ, ಜರಾಯ ಅನುಸಟೋ, ಬ್ಯಾಧಿನಾ ಅಭಿಭೂತೋ, ಮರಣೇನ ಅಬ್ಭಾಹತೋ, ದುಕ್ಖೇ ಪತಿಟ್ಠಿತೋ।

“ತಣ್ಹಾಯ ಉಡ್ಡಿತೋ, ಜರಾಪಾಕಾರಪರಿಕ್ಖಿತ್ತೋ, ಮಚ್ಚುಪಾಸೇನ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತೋ, ಮಹಾಬನ್ಧನಬದ್ಧೋ, ರಾಗಬನ್ಧನೇನ ದೋಸಮೋಹಮಾನದಿಟ್ಠಿಕಿಲೇಸದುಚ್ಚರಿತಬನ್ಧನೇನ ಬದ್ಧೋ, ಮಹಾಸಮ್ಬಾಧಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ, ಮಹಾಪಲಿಬೋಧೇನ ಪಲಿಬುದ್ಧೋ, ಮಹಾಪಪಾತೇ ಪತಿತೋ, ಮಹಾಕನ್ತಾರಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ, ಮಹಾಸಂಸಾರಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ, ಮಹಾವಿದುಗ್ಗೇ ಸಮ್ಪರಿವತ್ತತಿ, ಮಹಾಪಲಿಪೇ ಪಲಿಪನ್ನೋ।

“ಅಬ್ಭಾಹತೋ ಲೋಕಸನ್ನಿವಾಸೋ, ಆದಿತ್ತೋ ಲೋಕಸನ್ನಿವಾಸೋ ರಾಗಗ್ಗಿನಾ ದೋಸಗ್ಗಿನಾ ಮೋಹಗ್ಗಿನಾ ಜಾತಿಯಾ ಜರಾಯ ಮರಣೇನ ಸೋಕೇಹಿ ಪರಿದೇವೇಹಿ ದುಕ್ಖೇಹಿ ದೋಮನಸ್ಸೇಹಿ ಉಪಾಯಾಸೇಹಿ, ಉನ್ನೀತಕೋ ಲೋಕಸನ್ನಿವಾಸೋ ಹಞ್ಞತಿ ನಿಚ್ಚಮತಾಣೋ ಪತ್ತದಣ್ಡೋ ತಕ್ಕರೋ, ವಜ್ಜಬನ್ಧನಬದ್ಧೋ ಆಘಾತನಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತೋ, ಅನಾಥೋ ಲೋಕಸನ್ನಿವಾಸೋ ಪರಮಕಾರುಞ್ಞಪ್ಪತ್ತೋ, ದುಕ್ಖಾಭಿತುನ್ನೋ ಚಿರರತ್ತಂ ಪೀಳಿತೋ, ಗಧಿತೋ ನಿಚ್ಚಂ ಪಿಪಾಸಿತೋ।

“ಅನ್ಧೋ ಅಚಕ್ಖುಕೋ, ಹತನೇತ್ತೋ ಅಪರಿಣಾಯಕೋ, ವಿಪಥಪಕ್ಖನ್ದೋ ಅಞ್ಜಸಾಪರದ್ಧೋ, ಮಹೋಘಪಕ್ಖನ್ದೋ।

“ದ್ವೀಹಿ ದಿಟ್ಠಿಗತೇಹಿ ಪರಿಯುಟ್ಠಿತೋ, ತೀಹಿ ದುಚ್ಚರಿತೇಹಿ ವಿಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ, ಚತೂಹಿ ಯೋಗೇಹಿ ಯೋಜಿತೋ, ಚತೂಹಿ ಗನ್ಥೇಹಿ ಗನ್ಥಿತೋ, ಚತೂಹಿ ಉಪಾದಾನೇಹಿ ಉಪಾದಿಯತಿ, ಪಞ್ಚಗತಿಸಮಾರುಳ್ಹೋ, ಪಞ್ಚಹಿ ಕಾಮಗುಣೇಹಿ ರಜ್ಜತಿ, ಪಞ್ಚಹಿ ನೀವರಣೇಹಿ ಓತ್ಥಟೋ, ಛಹಿ ವಿವಾದಮೂಲೇಹಿ ವಿವದತಿ, ಛಹಿ ತಣ್ಹಾಕಾಯೇಹಿ ರಜ್ಜತಿ, ಛಹಿ ದಿಟ್ಠಿಗತೇಹಿ ಪರಿಯುಟ್ಠಿತೋ, ಸತ್ತಹಿ ಅನುಸಯೇಹಿ ಅನುಸಟೋ, ಸತ್ತಹಿ ಸಞ್ಞೋಜನೇಹಿ ಸಂಯುತ್ತೋ, ಸತ್ತಹಿ ಮಾನೇಹಿ ಉನ್ನತೋ, ಅಟ್ಠಹಿ ಲೋಕಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮ್ಪರಿವತ್ತತಿ, ಅಟ್ಠಹಿ ಮಿಚ್ಛತ್ತೇಹಿ ನಿಯ್ಯಾತೋ, ಅಟ್ಠಹಿ ಪುರಿಸದೋಸೇಹಿ ದುಸ್ಸತಿ, ನವಹಿ ಆಘಾತವತ್ಥೂಹಿ ಆಘಾತಿತೋ, ನವವಿಧಮಾನೇಹಿ ಉನ್ನತೋ, ನವಹಿ ತಣ್ಹಾಮೂಲಕೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ರಜ್ಜತಿ, ದಸಹಿ ಕಿಲೇಸವತ್ಥೂಹಿ ಕಿಲಿಸ್ಸತಿ, ದಸಹಿ ಆಘಾತವತ್ಥೂಹಿ ಆಘಾತಿತೋ, ದಸಹಿ ಅಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ, ದಸಹಿ ಸಂಯೋಜನೇಹಿ ಸಂಯುತ್ತೋ, ದಸಹಿ ಮಿಚ್ಛತ್ತೇಹಿ ನಿಯ್ಯಾತೋ, ದಸವತ್ಥುಕಾಯ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತೋ, ದಸವತ್ಥುಕಾಯ ಅನ್ತಗ್ಗಾಹಿಕಾಯ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತೋ, ಅಟ್ಠಸತತಣ್ಹಾಪಪಞ್ಚೇಹಿ ಪಪಞ್ಚಿತೋ, ದ್ವಾಸಟ್ಠಿಯಾ ದಿಟ್ಠಿಗತೇಹಿ ಪರಿಯುಟ್ಠಿತೋ, ಲೋಕಸನ್ನಿವಾಸೋತಿ ಪಸ್ಸನ್ತಾನಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ಭಗವನ್ತಾನಂ ಸತ್ತೇಸು ಮಹಾಕರುಣಾ ಓಕ್ಕಮತಿ।

“ಅಹಞ್ಚಮ್ಹಿ ತಿಣ್ಣೋ, ಲೋಕೋ ಚ ಅತಿಣ್ಣೋ। ಅಹಞ್ಚಮ್ಹಿ ಮುತ್ತೋ, ಲೋಕೋ ಚ ಅಮುತ್ತೋ। ಅಹಞ್ಚಮ್ಹಿ ದನ್ತೋ, ಲೋಕೋ ಚ ಅದನ್ತೋ। ಅಹಞ್ಚಮ್ಹಿ ಸನ್ತೋ, ಲೋಕೋ ಚ ಅಸನ್ತೋ। ಅಹಞ್ಚಮ್ಹಿ ಅಸ್ಸತ್ಥೋ, ಲೋಕೋ ಚ ಅನಸ್ಸತ್ಥೋ। ಅಹಞ್ಚಮ್ಹಿ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ, ಲೋಕೋ ಚ ಅಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ। ಪಹೋಮಿ ಖ್ವಾಹಂ ತಿಣ್ಣೋ ತಾರೇತುಂ, ಮುತ್ತೋ ಮೋಚೇತುಂ, ದನ್ತೋ ದಮೇತುಂ, ಸನ್ತೋ ಸಮೇತುಂ, ಅಸ್ಸತ್ಥೋ ಅಸ್ಸಾಸೇತುಂ, ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಪೇತುನ್ತಿ ಪಸ್ಸನ್ತಾನಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ಭಗವನ್ತಾನಂ ಸತ್ತೇಸು ಮಹಾಕರುಣಾ ಓಕ್ಕಮತೀ”ತಿ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೧.೧೧೭-೧೧೮)।

ಏವಂ ಏಕೂನನವುತಿಯಾ ಆಕಾರೇಹಿ ವಿಭಜನಂ ಕತಂ।

ಯಂ ಪನ ಯಾವತಾ ಧಮ್ಮಧಾತುಯಾ ಯತ್ತಕಂ ಞಾತಬ್ಬಂ ಸಙ್ಖತಾಸಙ್ಖತಾದಿಕಸ್ಸ ಸಬ್ಬಸ್ಸ ಪರೋಪದೇಸನಿರಪೇಕ್ಖಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ಪಟಿವಿಜ್ಝನಸಮತ್ಥಂ ಆಕಙ್ಖಮತ್ತಪ್ಪಟಿಬದ್ಧವುತ್ತಿಅನಞ್ಞಸಾಧಾರಣಂ ಭಗವತೋ ಞಾಣಂ ಸಬ್ಬಥಾ ಅನವಸೇಸಸಙ್ಖತಾಸಙ್ಖತಸಮ್ಮುತಿಸಚ್ಚಾವಬೋಧತೋ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ ತತ್ಥಾವರಣಾಭಾವತೋ ನಿಸ್ಸಙ್ಗಪ್ಪವತ್ತಿಮುಪಾದಾಯ ಅನಾವರಣಞಾಣನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಏಕಮೇವ ಹಿ ತಂ ಞಾಣಂ ವಿಸಯಪ್ಪವತ್ತಿಮುಖೇನ ಅಞ್ಞೇಹಿ ಅಸಾಧಾರಣಭಾವದಸ್ಸನತ್ಥಂ ದುವಿಧೇನ ಉದ್ದಿಟ್ಠಂ। ಅಞ್ಞಥಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಾನಾವರಣಞಾಣಾನಂ ಸಾಧಾರಣತಾ ಸಬ್ಬವಿಸಯತಾ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ, ನ ಚ ತಂ ಯುತ್ತಂ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಇಮಾಯ ಯುತ್ತಿಯಾ। ಅಯಞ್ಚೇತ್ಥ ಪಾಳಿ –

“ಸಬ್ಬಂ ಸಙ್ಖತಮಸಙ್ಖತಂ ಅನವಸೇಸಂ ಜಾನಾತೀತಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ, ತತ್ಥ ಆವರಣಂ ನತ್ಥೀತಿ ಅನಾವರಣಞಾಣಂ। ಅತೀತಂ ಸಬ್ಬಂ ಜಾನಾತೀತಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ, ತತ್ಥ ಆವರಣಂ ನತ್ಥೀತಿ ಅನಾವರಣಞಾಣಂ।

අනාගතං සබ්බං ජානාතීති සබ්බඤ්ඤුතඤ්ඤාණං, තත්ථ ආවරණං නත්ථීති අනාවරණඤාණං। පච්චුප්පන්නං සබ්බං ජානාතීති සබ්බඤ්ඤුතඤ්ඤාණං, තත්ථ ආවරණං නත්ථීති අනාවරණඤාණ"න්ති (පටි॰ ම॰ ೧.೧೧೯-೧೨೦) විත්ථාරෝ।

ಏವಮೇತಾನಿ ಭಗವತೋ ಛಅಸಾಧಾರಣಞಾಣಾನಿ ಅವಿಪರೀತಾಕಾರಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ ಯಥಾಸಕವಿಸಯಸ್ಸ ಅವಿಸಂವಾದನತೋ ತಥಾನಿ ಅವಿತಥಾನಿ ಅನಞ್ಞಥಾನಿ। ಏವಮ್ಪಿ ಭಗವಾ ತಥಾನಿ ಆಗತೋತಿ ತಥಾಗತೋ।

ತಥಾ -

"ಸತ್ತಿಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ - ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ, ಧಮ್ಮವಿಚಯಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ, ವೀರಿಯಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ, ಪೀತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ, ಪಸ್ಸದ್ಧಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ, ಸಮಾಧಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ, ಉಪೇಕ್ಖಾಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ"ತಿ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೨.೧೭; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೧೮೫) ಏವಂ **ಸರೂಪತೋ,** "ಯಾಯಂ ಲೋಕುತ್ತರಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾ ಲೀನುದ್ಧಚ್ಚಪತಿಟ್ಠಾನಾಯೂಹನಕಾಮಸುಖಲ್ಲಿಕತ್ತಕಿಲಮಥಾನುಯೋಗಉಚ್ಛೇದಸಸ್ಸತಾಭಿನಿವೇಸಾದೀನಂ ಅನೇಕೇಸಂ ಉಪದ್ದವಾನಂ ಪಟಿಪಕ್ಖಭೂತಾ ಸತಿಆದಿಭೇದಾ ಧಮ್ಮಸಾಮಗ್ಗೀ, ಯಾಯ ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಬುಜ್ಝತಿ ಕಿಲೇಸನಿದ್ದಾಯ ಉಟ್ಠಹತಿ, ಚತ್ತಾರಿ ವಾ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝತಿ, ನಿಬ್ಬಾನಮೇವ ವಾ ಸಚ್ಛಿಕರೋತೀತಿ, ಸಾ ಧಮ್ಮಸಾಮಗ್ಗೀ ಬೋಧೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಸ್ಸಾ 'ಬೋಧಿಯಾ ಅಙ್ಗಾತಿ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ, ಅರಿಯಸಾವಕೋ ವಾ ಯಥಾವುತ್ತಾಯ ಧಮ್ಮಸಾಮಗ್ಗಿಯಾ ಬುಜ್ಝತೀತಿ ಕತ್ವಾ ಬೋಧೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಸ್ಸ ಬೋಧಿಸ್ಸ ಅಙ್ಗಾತಿಪಿ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ"ತಿ ಏವಂ **ಸಾಮಞ್ಞಲಕ್ಖಣತೋ।** "ಉಪಟ್ಠಾನಲಕ್ಖಣೋ ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ, ಪವಿಚಯಲಕ್ಖಣೋ ಧಮ್ಮವಿಚಯಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ, ಪಗ್ಗಹಲಕ್ಖಣೋ ವೀರಿಯಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ, ಫರಣಲಕ್ಖಣೋ ಪೀತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ, ಉಪಸಮಲಕ್ಖಣೋ ಪಸ್ಸದ್ಧಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ, ಅವಿಕ್ಖೇಪಲಕ್ಖಣೋ ಸಮಾಧಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ, ಪಟಿಸಙ್ಖಾನಲಕ್ಖಣೋ ಉಪೇಕ್ಖಾಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ"ತಿ ಏವಂ **ವಿಸೇಸಲಕ್ಖಣತೋ।**

"ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖು , ಸತಿಮಾ ಹೋತಿ ಪರಮೇನ ಸತಿನೇಪಕ್ಕೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ, ಚಿರಕತಮ್ಪಿ ಚಿರಭಾಸಿತಮ್ಪಿ ಸರಿತಾ ಹೋತಿ ಅನುಸ್ಸರಿತಾ"ತಿಆದಿನಾ (ವಿಭ॰ ೪೬೭) ಸತ್ತನ್ನಂ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾನಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞೋಪಕಾರವಸೇನ **ಏಕಕ್ಖಣೇ ಪವತ್ತಿದಸ್ಸನತೋ,** "ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ? ಅತ್ಥಿ ಅಜ್ಝತ್ತಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮೇಸು ಸತಿ, ಅತ್ಥಿ ಬಹಿದ್ಧಾ ಧಮ್ಮೇಸು ಸತೀ"ತಿಆದಿನಾ ತೇಸಂ **ವಿಸಯವಿಭಾಗೇನ ಪವತ್ತಿದಸ್ಸನತೋ।** "ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಂ ಭಾವೇತಿ ವಿವೇಕನಿಸ್ಸಿತಂ ವಿರಾಗನಿಸ್ಸಿತಂ ನಿರೋಧನಿಸ್ಸಿತಂ ವೋಸ್ಸಗ್ಗಪರಿಣಾಮಿ"ನ್ತಿಆದಿನಾ (ವಿಭ॰ ೪೭೧) **ಭಾವನಾವಿಧಿದಸ್ಸನತೋ।** "ತತ್ಥ ಕತಮೇ ಸತ್ತ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ? ಇಧ ಭಿಕ್ಖು ಯಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಲೋಕುತ್ತರಂ ಝಾನಂ ಭಾವೇತಿ...ಪೇ॰... ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಸತ್ತ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ ಹೋನ್ತಿ ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ...ಪೇ॰... ಉಪೇಕ್ಖಾಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ। ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ? ಯಾ ಸತಿ...ಪೇ॰... ಅನುಸ್ಸತೀ"ತಿಆದಿನಾ (ವಿಭ॰ ೪೭೮-೪೭೯) **ಛನ್ನವುತಿಯಾ ನಯಸಹಸ್ಸವಿಭಾಗೇಹೀತಿ** ಏವಂ ನಾನಾಕಾರತೋ ಪವತ್ತಾನಿ ಭಗವತೋ ಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗವಿಭಾವನಞಾಣಾನಿ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಅವಿಸಂವಾದನತೋ ತಥಾನಿ ಅವಿತಥಾನಿ ಅನಞ್ಞಥಾನಿ। ಏವಮ್ಪಿ ಭಗವಾ ತಥಾನಿ ಆಗತೋತಿ ತಥಾಗತೋ।

ತಥಾ -

"ತತ್ಥ ಕತಮಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ ಅರಿಯಸಚ್ಚಂ? ಅಯಮೇವ ಅರಿಯೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ, ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ...ಪೇ॰... ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧೀ"ತಿ (ವಿಭ॰ ೨೦೫) ಏವಂ **ಸರೂಪತೋ।** ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸೇಹಿ ಆರಕತ್ತಾ ಅರಿಯಭಾವಕರತ್ತಾ ಅರಿಯಫಲಪ್ಪಟಿಲಾಭಕರತ್ತಾ ಚ ಅರಿಯೋ, ಅಟ್ಠವಿಧತ್ತಾ ನಿಬ್ಬಾನಾಧಿಗಮಾಯ ಏಕನ್ತಕಾರಣತ್ತಾ ಚ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ। ಕಿಲೇಸೇ ಮಾರೇನ್ತೋ ಗಚ್ಛತಿ, ನಿಬ್ಬಾನತ್ಥಿಕೇಹಿ ಮಗ್ಗೀಯತಿ, ಸಯಂ ವಾ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಮಗ್ಗತೀತಿ ಮಗ್ಗೋತಿ ಏವಂ **ಸಾಮಞ್ಞಲಕ್ಖಣತೋ।** "ಸಮ್ಮಾ ದಸ್ಸನಲಕ್ಖಣಾ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ, ಸಮ್ಮಾ ಅಭಿನಿರೋಪನಲಕ್ಖಣೋ ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ, ಸಮ್ಮಾ

ಪರಿಗ್ಗಹಣಲಕ್ಖಣಾ ಸಮ್ಮಾವಾಚಾ, ಸಮ್ಮಾ ಸಮುಟ್ಠಾನಲಕ್ಖಣೋ ಸಮ್ಮಾಕಮ್ಮನ್ತೋ, ಸಮ್ಮಾ ವೋದಾನಲಕ್ಖಣೋ ಸಮ್ಮಾಆಜೀವೋ, ಸಮ್ಮಾ ಪಗ್ಗಹಲಕ್ಖಣೋ ಸಮ್ಮಾವಾಯಾಮೋ, ಸಮ್ಮಾ ಉಪಟ್ಠಾನಲಕ್ಖಣಾ ಸಮ್ಮಾಸತಿ, ಸಮ್ಮಾ ಅವಿಕ್ಖೇಪಲಕ್ಖಣೋ ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧೀ"ತಿ ಏವಂ **ವಿಸೇಸಲಕ್ಖಣತೋ** । ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ಅಞ್ಞೇಹಿಪಿ ಅತ್ತನೋ ಪಚ್ಚನೀಕಕಿಲೇಸೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಂ ಪಜಹತಿ, ನಿಬ್ಬಾನಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕರೋತಿ, ತಪ್ಪಟಿಚ್ಛಾದಕಮೋಹವಿಧಮನೇನ ಅಸಮ್ಮೋಹತೋ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮೇ ಚ ಪಸ್ಸತಿ। ತಥಾ ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪಾದಯೋಪಿ ಮಿಚ್ಛಾಸಙ್ಕಪ್ಪಾದೀನಿ ಪಜಹನ್ತಿ, ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಚ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಸಹಜಾತಧಮ್ಮಾನಂ ಸಮ್ಮಾಅಭಿನಿರೋಪನಪರಿಗ್ಗಹಣಸಮುಟ್ಠಾನವೋದಾನಪಗ್ಗಹಉಪಟ್ಠಾನಸಮಾದಹನಾನಿ ಚ ಕರೋನ್ತೀತಿ ಏವಂ **ಕಿಚ್ಚವಿಭಾಗತೋ**। ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ನಾನಕ್ಖಣಾ ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ದುಕ್ಖಾದಿಆರಮ್ಮಣಾ ಹುತ್ವಾ ಮಗ್ಗಕಾಲೇ ಏಕಕ್ಖಣಾ ನಿಬ್ಬಾನಮೇವ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾ ಕಿಚ್ಚತೋ "ದುಕ್ಖೇ ಞಾಣ"ನ್ತಿಆದೀನಿ ಚತ್ತಾರಿ ನಾಮಾನಿ ಲಭತಿ, ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪಾದಯೋಪಿ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ನಾನಕ್ಖಣಾ ನಾನಾರಮ್ಮಣಾ ಮಗ್ಗಕಾಲೇ ಏಕಕ್ಖಣಾ ಏಕಾರಮ್ಮಣಾ।

ತೇಸು ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ಕಿಚ್ಚತೋ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಙ್ಕಪ್ಪೋತಿಆದೀನಿ ತೀಣಿ ನಾಮಾನಿ ಲಭತಿ, ಸಮ್ಮಾವಾಚಾದಯೋ ತಯೋ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಮುಸಾವಾದಾವೇರಮಣೀತಿಆದಿವಿಭಾಗಾ ವಿರತಿಯೋಪಿ ಚೇತನಾಯೋಪಿ ಹುತ್ವಾ ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ವಿರತಿಯೋವ, ಸಮ್ಮಾವಾಯಾಮಸತಿಯೋ ಕಿಚ್ಚತೋ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಸತಿಪಟ್ಠಾನವಸೇನ ಚತ್ತಾರಿ ನಾಮಾನಿ ಲಭನ್ತಿ। ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧಿ ಪನ ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇಪಿ ಪಠಮಜ್ಝಾನಾದಿವಸೇನ ನಾನಾ ಏವಾತಿ ಏವಂ ಪುಬ್ಬಭಾಗಪರಭಾಗೇಸು **ಪವತ್ತಿವಿಭಾಗತೋ,** "ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಂ ಭಾವೇತಿ ವಿವೇಕನಿಸ್ಸಿತ"ನ್ತಿಆದಿನಾ (ವಿಭಂ ೪೮೯) **ಭಾವನಾವಿಧಿತೋ,** "ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖು, ಯಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಲೋಕುತ್ತರಂ ಝಾನಂ ಭಾವೇತಿ...ಪೇ... ದುಕ್ಖಾಪಟಿಪದಂ ದನ್ಧಾಭಿಞ್ಞಂ, ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ ಹೋತಿ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ"ತಿಆದಿನಾ (ವಿಭಂ ೪೯೯) **ಚತುರಾಸೀತಿಯಾ ನಯಸಹಸ್ಸವಿಭಾಗೇಹೀ**ತಿ ಏವಂ ಅನೇಕಾಕಾರತೋ ಪವತ್ತಾನಿ ಭಗವತೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗವಿಭಾವನಞಾಣಾನಿ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಅವಿಸಂವಾದನತೋ ಸಬ್ಬಾನಿಪಿ ತಥಾನಿ ಅವಿತಥಾನಿ ಅನಞ್ಞಥಾನಿ। ಏವಮ್ಪಿ ಭಗವಾ ತಥಾನಿ ಆಗತೋತಿ ತಥಾಗತೋ।

ತಥಾ ಪಠಮಜ್ಝಾನಸಮಾಪತ್ತಿ ಯಾ ಚ ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತೀತಿ ಏತಾಸು ಅನುಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ವಿಹರಿತಬ್ಬಟ್ಠೇನ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತಬ್ಬಟ್ಠೇನ ಚ ಅನುಪುಬ್ಬವಿಹಾರಸಮಾಪತ್ತೀಸು ಸಮ್ಪಾದನಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾದಿವಸೇನ ಯಥಾರಹಂ ಸಮ್ಪಯೋಗವಸೇನ ಚ ಪವತ್ತಾನಿ ಭಗವತೋ ಞಾಣಾನಿ ತದತ್ಥಸಿದ್ಧಿಯಾ ತಥಾನಿ ಅವಿತಥಾನಿ ಅನಞ್ಞಥಾನಿ । ತಥಾ "ಇದಂ ಇಮಸ್ಸ ಠಾನಂ, ಇದಂ ಅಟ್ಠಾನ"ನ್ತಿ ಅವಿಪರೀತಂ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಫಲಸ್ಸ ಕಾರಣಾಕಾರಣಜಾನನಂ, ತೇಸಂ ತೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ ಅತೀತಾದಿಭೇದಭಿನ್ನಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸಮಾದಾನಸ್ಸ ಅನವಸೇಸತೋ ಯಥಾಭೂತಂ ವಿಪಾಕನ್ತರಜಾನನಂ, ಆಯೂಹನಕ್ಖಣೇಯೇವ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಸತ್ತಸ್ಸ "ಅಯಂ ನಿರಯಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ...ಪೇ... ಅಯಂ ನಿಬ್ಬಾನಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ"ತಿ ಯಾಥಾವತೋ ಸಾಸವಾನಾಸವಕಮ್ಮವಿಭಾಗಜಾನನಂ, ೦.ಖನ್ಧಾಯತನಾದೀನಂ ಉಪಾದಿನ್ನಾನುಪಾದಿನ್ನಾದಿಅನೇಕಸಭಾವಂ ನಾನಾಸಭಾವಞ್ಚ ತಸ್ಸ ಲೋಕಸ್ಸ "ಇಮಾಯ ನಾಮ ಧಾತುಯಾ ಉಸ್ಸನ್ನತ್ತಾ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮಪ್ಪಬನ್ಧೇ ಅಯಂ ವಿಸೇಸೋ ಜಾಯತೀ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಯಥಾಭೂತಂ ಧಾತುನಾನತ್ತಜಾನನಂ, ಅನವಸೇಸತೋ ಸತ್ತಾನಂ ಹೀನಾದಿಅಜ್ಝಾಸಯಾಧಿಮುತ್ತಿಜಾನನಂ, ಸದ್ಧಾದಿಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ತಿಕ್ಖಮುದುತಾಜಾನನಂ, ಸಂಕಿಲೇಸಾದೀಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಝಾನವಿಮೋಕ್ಖಾದಿವಿಸೇಸಜಾನನಂ , ಸತ್ತಾನಂ ಅಪರಿಮಾಣಾಸು ಜಾತೀಸು ತಪ್ಪಟಿಬನ್ಧೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಅನವಸೇಸತೋ ಪುಬ್ಬೇನಿವುತ್ಥಕ್ಖನ್ಧಸನ್ತತಿಜಾನನಂ, ಹೀನಾದಿವಿಭಾಗೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಚುತಿಪಟಿಸನ್ಧಿಜಾನನಂ, "ಇದಂ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಚತುಸಚ್ಚಜಾನನನ್ತಿ ಇಮಾನಿ ಭಗವತೋ ದಸಬಲಞಾಣಾನಿ ಅವಿರಜ್ಝಿತ್ವಾ ಯಥಾಸಕಂ ವಿಸಯಾವಗಾಹನತೋ ಯಥಾಧಿಪ್ಪೇತತ್ಥಸಾಧನತೋ ಚ ಯಥಾಭೂತವುತ್ತಿಯಾ ತಥಾನಿ ಅವಿತಥಾನಿ ಅನಞ್ಞಥಾನಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ –

"ಇಧ ತಥಾಗತೋ ಠಾನಞ್ಚ ಠಾನತೋ ಅಟ್ಠಾನಞ್ಚ ಅಟ್ಠಾನತೋ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತೀ"ತಿಆದಿ (ವಿಭಂ ೮೦೯; ಅಂ ನಿ ೧೦.೨೧)।

ಏವಮ್ಪಿ ಭಗವಾ ತಥಾನಿ ಆಗತೋತಿ ತಥಾಗತೋ।

ಯಥಾ ಚೇತೇಸಂ ಞಾಣಾನಂ ವಸೇನ, ಏವಂ ಯಥಾವುತ್ತಾನಂ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನವಿಭಾವನಞಾಣಾದೀನಂ ಅನನ್ತಾಪರಿಮೇಯ್ಯಭೇದಾನಂ ಅನಞ್ಞಸಾಧಾರಣಾನಂ ಪಞ್ಞಾವಿಸೇಸಾನಂ ವಸೇನ ಭಗವಾ ತಥಾನಿ ಞಾಣಾನಿ ಆಗತೋ ಅಧಿಗತೋತಿ ತಥಾಗತೋ। ಏವಮ್ಪಿ ತಥಾನಿ ಆಗತೋತಿ ತಥಾಗತೋ।

ಕಥಂ **ತಥಾ ಗತೋತಿ ತಥಾಗತೋ**? ಯಾ ಸಾ ಭಗವತೋ ಅಭಿಜಾತಿ ಅಭಿಸಮ್ಬೋಧಿ ಧಮ್ಮವಿನಯಪಞ್ಞಾಪನಾ ಅನುಪಾದಿಸೇಸನಿಬ್ಬಾನಧಾತು, ಸಾ ತಥಾ। ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ? ಯದತ್ಥಂ ಲೋಕನಾಥೇನ ಅಭಿಸಮ್ಬೋಧಿ ಪತ್ಥಿತಾ ಪವತ್ತಿತಾ ಚ, ತದತ್ಥಸ್ಸ ಏಕನ್ತಸಿದ್ಧಿಯಾ ಅವಿಸಂವಾದನತೋ ಅವಿಪರೀತತ್ಥವುತ್ತಿಯಾ ತಥಾ ಅವಿತಥಾ ಅನಞ್ಞಥಾ। ತಥಾ ಹಿ ಅಯಂ ಭಗವಾ ಬೋಧಿಸತ್ತಭೂತೋ ಸಮತಿಂಸಪಾರಮಿಪರಿಪೂರಣಾದಿಕಂ ವುತ್ತಪ್ಪಭೇದಂ ಸಬ್ಬಂ ಬುದ್ಧತ್ತಹೇತುಂ ಸಮ್ಪಾದೇತ್ವಾ ತುಸಿತಪುರೇ ಠಿತೋವ ಬುದ್ಧಕೋಲಾಹಲಂ ಸುತ್ವಾ ದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳದೇವತಾಹಿ ಏಕತೋ ಸನ್ನಿಪತಿತಾಹಿ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ -

"ಕಾಲೋ ದೇವ ಮಹಾವೀರ, ಉಪ್ಪಜ್ಜ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಯಂ।
ಸದೇವಕಂ ತಾರಯನ್ತೋ, ಬುಜ್ಝಸ್ಸು ಅಮತಂ ಪದ"ನ್ತಿ॥ (ಬು॰ ವಂ॰ ೧.೬೭) -

ಆಯಾಚಿತೋ ಉಪ್ಪನ್ನಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತೋ ಪಞ್ಚ ಮಹಾವಿಲೋಕನಾನಿ ವಿಲೋಕೇತ್ವಾ "ಇದಾನಾಹಂ ಮನುಸ್ಸಯೋನಿಯಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಅಭಿಸಮ್ಬುಜ್ಝಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಆಸಾಳ್ಹಿಪುಣ್ಣಮಾಯ ಸಕ್ಯರಾಜಕುಲೇ ಮಹಾಮಾಯಾಯ ದೇವಿಯಾ ಕುಚ್ಛಿಮ್ಹಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ದಸ ಮಾಸೇ ದೇವಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಮಹತಾ ಪರಿಹಾರೇನ ಪರಿಹರಿಯಮಾನೋ ವಿಸಾಖಪುಣ್ಣಮಾಯ ಪಚ್ಚೂಸಸಮಯೇ ಅಭಿಜಾತಿಂ ಪಾಪುಣಿ।

ಅಭಿಜಾತಿಕ್ಖಣೇ ಪನಸ್ಸ ಪಟಿಸನ್ಧಿಗ್ಗಹಣಕ್ಖಣೇ ವಿಯ **ದ್ವತ್ತಿಂಸಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಾನಿ** ಪಾತುರಹೇಸುಂ। ಅಯಞ್ಹಿ ದಸಸಹಸ್ಸೀ ಲೋಕಧಾತು ಕಮ್ಪಿ ಸಙ್ಕಮ್ಪಿ ಸಮ್ಪಕಮ್ಪಿ ಸಮ್ಪವೇಧಿ, ದಸಸು ಚಕ್ಕವಾಳಸಹಸ್ಸೇಸು ಅಪ್ಪಮಾಣೋ ಓಭಾಸೋ ಫರಿ, ತಸ್ಸ ತಂ ಸಿರಿಂ ದಟ್ಠುಕಾಮಾ ವಿಯ ಜಚ್ಚನ್ಧಾ ಚಕ್ಖೂನಿ ಪಟಿಲಭಿಂಸು, ಬಧಿರಾ ಸದ್ದಂ ಸುಣಿಂಸು। ಮೂಗಾ ಸಮಾಲಪಿಂಸು, ಖುಜ್ಜಾ ಉಜುಗತ್ತಾ ಅಹೇಸುಂ, ಪಙ್ಗುಲಾ ಪದಸಾ ಗಮನಂ ಪಟಿಲಭಿಂಸು, ಬನ್ಧನಗತಾ ಸಬ್ಬಸತ್ತಾ ಅನ್ದುಬನ್ಧನಾದೀಹಿ ಮುಚ್ಚಿಂಸು, ಸಬ್ಬನಿರಯೇಸು ಅಗ್ಗಿ ನಿಬ್ಬಾಯಿ, ಪೇತ್ತಿವಿಸಯೇ ಖುಪ್ಪಿಪಾಸಾ ವೂಪಸಮಿ, ತಿರಚ್ಛಾನಾನಂ ಭಯಂ ನಾಹೋಸಿ, ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನಂ ರೋಗೋ ವೂಪಸಮಿ, ಸಬ್ಬಸತ್ತಾ ಪಿಯಂವದಾ ಅಹೇಸುಂ, ಮಧುರೇನಾಕಾರೇನ ಅಸ್ಸಾ ಹಸಿಂಸು, ವಾರಣಾ ಗಜ್ಜಿಂಸು, ಸಬ್ಬತೂರಿಯಾನಿ ಸಕಂ ಸಕಂ ನಿನ್ನಾದಂ ಮುಞ್ಚಿಂಸು, ಅಘಟ್ಟಿತಾನಿ ಏವ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಹತ್ಥೂಪಗಾದೀನಿ ಆಭರಣಾನಿ ಮಧುರೇನಾಕಾರೇನ ರವಿಂಸು, ಸಬ್ಬದಿಸಾ ವಿಪ್ಪಸನ್ನಾ ಅಹೇಸುಂ, ಸತ್ತಾನಂ ಸುಖಂ ಉಪ್ಪಾದಯಮಾನೋ ಮುದುಸೀತಲವಾತೋ ವಾಯಿ, ಅಕಾಲಮೇಘೋ ವಸ್ಸಿ, ಪಥವಿತೋಪಿ ಉದಕಂ ಉಬ್ಭಿಜ್ಜಿತ್ವಾ ವಿಸ್ಸನ್ದಿ, ಪಕ್ಖಿನೋ ಆಕಾಸಗಮನಂ ವಿಜಹಿಂಸು, ನದಿಯೋ ಅಸನ್ದಮಾನಾ ಅಟ್ಠಂಸು, ಮಹಾಸಮುದ್ದೇ ಮಧುರಂ ಉದಕಂ ಅಹೋಸಿ, ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸವಿಮುತ್ತೇ ಸೂರಿಯೇ ದಿಸ್ಸಮಾನೇ ಏವ ಆಕಾಸಗತಾ ಸಬ್ಬಾ ಜೋತಿಯೋ ಜಲಿಂಸು , ಠಪೇತ್ವಾ ಅರೂಪಾವಚರೇ ದೇವೇ ಅವಸೇಸಾ ಸಬ್ಬೇ ದೇವಾ ಸಬ್ಬೇಪಿ ನೇರಯಿಕಾ ದಿಸ್ಸಮಾನರೂಪಾ ಅಹೇಸುಂ, ತರುಕುಟ್ಟಕವಾಟಸೇಲಾದಯೋ ಅನಾವರಣಭೂತಾ ಅಹೇಸುಂ, ಸತ್ತಾನಂ ಚುತೂಪಪಾತಾ ನಾಹೇಸುಂ, ಸಬ್ಬಂ ಅನಿಟ್ಠಗನ್ಧಂ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ದಿಬ್ಬಗನ್ಧೋ ವಾಯಿ, ಸಬ್ಬೇ ಫಲೂಪಗಾ ರುಕ್ಖಾ ಫಲಧರಾ ಸಮ್ಪಜ್ಜಿಂಸು, ಮಹಾಸಮುದ್ದೋ ಸಬ್ಬತ್ಥಕಮೇವ ಪಞ್ಚವಣ್ಣೇಹಿ ಪದುಮೇಹಿ ಸಞ್ಛನ್ನತಲೋ ಅಹೋಸಿ, ಥಲಜಜಲಜಾದೀನಿ ಸಬ್ಬಪುಪ್ಫಾನಿ ಪುಪ್ಫಿಂಸು, ರುಕ್ಖಾನಂ ಖನ್ಧೇಸು ಖನ್ಧಪದುಮಾನಿ, ಸಾಖಾಸು ಸಾಖಪದುಮಾನಿ, ಲತಾಸು ಲತಾಪದುಮಾನಿ ಪುಪ್ಫಿಂಸು, ಮಹೀತಲೇ ಸಿಲಾತಲಾನಿ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಉಪರೂಪರಿ ಸತ್ತ ಸತ್ತ ಹುತ್ವಾ ದಣ್ಡಪದುಮಾನಿ ನಾಮ ನಿಕ್ಖಮಿಂಸು, ಆಕಾಸೇ ಓಲಮ್ಬಕಪದುಮಾನಿ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಂಸು, ಸಮನ್ತತೋ ಪುಪ್ಫವಸ್ಸಂ ವಸ್ಸಿ, ಆಕಾಸೇ ದಿಬ್ಬತೂರಿಯಾನಿ ವಜ್ಜಿಂಸು, ಸಕಲದಸಸಹಸ್ಸೀ ಲೋಕಧಾತು ವಟ್ಟೇತ್ವಾ

ವಿಸ್ಸಟ್ಠಮಾಲಾಗುಳಂ ವಿಯ ಉಪ್ಪೀಳೇತ್ವಾ ಬದ್ಧಮಾಲಾಕಲಾಪೋ ವಿಯ ಅಲಙ್ಕತಪ್ಪಟಿಯತ್ತಂ ಮಾಲಾಸನಂ ವಿಯ ಚ ಏಕಮಾಲಾಮಾಲಿನೀ ವಿಪ್ಫುರನ್ತವಾಳಬೀಜನೀ ಪುಪ್ಫಧೂಪಗನ್ಧಪರಿವಾಸಿತಾ ಪರಮಸೋಭಗ್ಗಪ್ಪತ್ತಾ ಅಹೋಸಿ, ತಾನಿ ಚ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಾನಿ ಉಪರಿ ಅಧಿಗತಾನಂ ಅನೇಕೇಸಂ ವಿಸೇಸಾಧಿಗಮಾನಂ ನಿಮಿತ್ತಭೂತಾನಿ ಏವ ಅಹೇಸುಂ। ಏವಂ ಅನೇಕಚ್ಛರಿಯಪಾತುಭಾವಪ್ಪಟಿಮಣ್ಡಿತಾ ಚಾಯಂ ಅಭಿಜಾತಿ ಯದತ್ಥಂ ಅನೇನ ಅಭಿಸಮ್ಬೋಧಿ ಪತ್ಥಿತಾ, ತಸ್ಸಾ ಅಭಿಸಮ್ಬೋಧಿಯಾ ಏಕನ್ತಸಿದ್ಧಿಯಾ ತಥಾವ ಅಹೋಸಿ ಅವಿತಥಾ ಅನಞ್ಞಥಾ।

ತಥಾ ಯೇ ಬುದ್ಧವೇನೇಯ್ಯಾ ಬೋಧನೇಯ್ಯಬನ್ಧವಾ, ತೇ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಅನವಸೇಸತೋ ಸಯಮೇವ ಭಗವತಾ ವಿನೀತಾ। ಯೇ ಚ ಸಾವಕವೇನೇಯ್ಯಾ ಧಮ್ಮವೇನೇಯ್ಯಾ ಚ, ತೇಪಿ ಸಾವಕಾದೀಹಿ ವಿನೀತಾ ವಿನಯಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ ಗಮಿಸ್ಸನ್ತಿ ಚಾತಿ ಯದತ್ಥಂ ಭಗವತಾ ಅಭಿಸಮ್ಬೋಧಿ ಅಭಿಪತ್ಥಿತಾ, ತದತ್ಥಸ್ಸ ಏಕನ್ತಸಿದ್ಧಿಯಾ ಅಭಿಸಮ್ಬೋಧಿ ತಥಾ ಅವಿತಥಾ ಅನಞ್ಞಥಾ।

ಅಪಿಚ ಯಸ್ಸ ಯಸ್ಸ ಞೇಯ್ಯಧಮ್ಮಸ್ಸ ಯೋ ಯೋ ಸಭಾವೋ ಬುಜ್ಝಿತಬ್ಬೋ, ಸೋ ಸೋ ಹತ್ಥತಲೇ ಠಪಿತಆಮಲಕಂ ವಿಯ ಆವಜ್ಜನಮತ್ತಪ್ಪಟಿಬದ್ಧೇನ ಅತ್ತನೋ ಞಾಣೇನ ಅವಿಪರೀತಂ ಅನವಸೇಸತೋ ಭಗವತಾ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋತಿ ಏವಮ್ಪಿ ಅಭಿಸಮ್ಬೋಧಿ ತಥಾ ಅವಿತಥಾ ಅನಞ್ಞಥಾ।

ತಥಾ ತೇಸಂ ತೇಸಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ತಥಾ ತಥಾ ದೇಸೇತಬ್ಬಪ್ಪಕಾರಂ ತೇಸಂ ತೇಸಞ್ಚ ಸತ್ತಾನಂ ಆಸಯಾನುಸಯಚರಿತಾಧಿಮುತ್ತಿಂ ಸಮ್ಮದೇವ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ಧಮ್ಮತಂ ಅವಿಜಹನ್ತೇನೇವ ಪಞ್ಞತ್ತಿನಯವೋಹಾರಮಗ್ಗಂ ಅನತಿಧಾವನ್ತೇನೇವ ಚ ಧಮ್ಮತಂ ವಿಭಾವನ್ತೇನ ಯಥಾಪರಾಧಂ ಯಥಾಜ್ಝಾಸಯಂ ಯಥಾಧಮ್ಮಞ್ಚ ಅನುಸಾಸನ್ತೇನ ಭಗವತಾ ವೇನೇಯ್ಯಾ ವಿನೀತಾ ಅರಿಯಭೂಮಿಂ ಸಮ್ಪಾಪಿತಾತಿ ಧಮ್ಮವಿನಯಪಞ್ಞಾಪನಾಪಿಸ್ಸ ತದತ್ಥಸಿದ್ಧಿಯಾ ಯಥಾಭೂತವುತ್ತಿಯಾ ಚ ತಥಾ ಅವಿತಥಾ ಅನಞ್ಞಥಾ।

ತಥಾ ಯಾ ಸಾ ಭಗವತಾ ಅನುಪ್ಪತ್ತಾ ಪಥವಿಯಾದಿಫಸ್ಸವೇದನಾದಿರೂಪಾರೂಪಸಭಾವವಿನಿಮುತ್ತಾ ಲುಜ್ಜನಭಾವಾಭಾವತೋ ಲೋಕಸಭಾವಾತೀತಾ ತಮಸಾ ವಿಸಂಸಟ್ಠತ್ತಾ ಕೇನಚಿ ಅನೋಭಾಸನೀಯಾ ಲೋಕಸಭಾವಾಭಾವತೋ ಏವ ಗತಿಆದಿಭಾವರಹಿತಾ ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠಾ ಅನಾರಮ್ಮಣಾ ಅಮತಮಹಾನಿಬ್ಬಾನಧಾತು ಖನ್ಧಸಙ್ಖಾತಾನಂ ಉಪಾದೀನಂ ಲೇಸಮತ್ತಸ್ಸಪಿ ಅಭಾವತೋ ಅನುಪಾದಿಸೇಸಾತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಯಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ –

> ''ಅತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತದಾಯತನಂ, ಯತ್ಥ ನೇವ ಪಥವೀ ನ ಆಪೋ ನ ತೇಜೋ ನ ವಾಯೋ ನ ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನಂ ನ ವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚಾಯತನಂ ನ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಂ ನ ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನಂ ನಾಯಂ ಲೋಕೋ ನ ಪರೋ ಲೋಕೋ ನ ಚ ಉಭೋ ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯಾ, ತತ್ರಾಪಾಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ನೇವ ಆಗತಿಂ ವದಾಮಿ ನ ಗತಿಂ ನ ಠಿತಿಂ ನ ಚುತಿಂ ನ ಉಪಪತ್ತಿಂ, ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠಂ ಅಪ್ಪವತ್ತಂ ಅನಾರಮ್ಮಣಮೇವೇತಂ, ಏಸೇವನ್ತೋ ದುಕ್ಖಸ್ಸಾ''ತಿ (ಉದಾ॰ ೭೧)।

ಸಾ ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾನಂ ಅತ್ಥಙ್ಗಮೋ, ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಸಮಥೋ, ಸಬ್ಬೂಪಧೀನಂ ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗೋ, ಸಬ್ಬದುಕ್ಖಾನಂ ವೂಪಸಮೋ, ಸಬ್ಬಾಲಯಾನಂ ಸಮುಗ್ಘಾತೋ, ಸಬ್ಬವಟ್ಟಾನಂ ಉಪಚ್ಛೇದೋ, ಅಚ್ಚನ್ತಸನ್ತಿಲಕ್ಖಣೋತಿ ಯಥಾವುತ್ತಸಭಾವಸ್ಸ ಕದಾಚಿಪಿ ಅವಿಸಂವಾದನತೋ ತಥಾ ಅವಿತಥಾ ಅನಞ್ಞಥಾ। ಏವಮೇತಾ ಅಭಿಜಾತಿಆದಿಕಾ ತಥಾ ಗತೋ ಉಪಗತೋ ಅಧಿಗತೋ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಪತ್ತೋತಿ ತಥಾಗತೋ। ಏವಂ ಭಗವಾ ತಥಾ ಗತೋತಿ ತಥಾಗತೋ।

ಕಥಂ **ತಥಾವಿಧೋತಿ ತಥಾಗತೋ**? ಯಥಾವಿಧಾ ಪುರಿಮಕಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾ, ಅಯಮ್ಪಿ ಭಗವಾ ತಥಾವಿಧೋ। ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ? ಯಥಾವಿಧಾ ತೇ ಭಗವನ್ತೋ ಮಗ್ಗಸೀಲೇನ ಫಲಸೀಲೇನ ಸಬ್ಬೇನಪಿ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಸೀಲೇನ, ಮಗ್ಗಸಮಾಧಿನಾ

ಫಲಸಮಾಧಿನಾ ಸಬ್ಬೇನಪಿ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಸಮಾಧಿನಾ, ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾಯ ಫಲಪಞ್ಞಾಯ ಸಬ್ಬಾಯಪಿ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಪಞ್ಞಾಯ, ದೇವಸಿಕಂ ವಲಞ್ಜಿತಬ್ಬೇಹಿ ಚತುವೀಸತಿಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಸಮಾಪತ್ತಿವಿಹಾರೇಹಿ, ತದಙ್ಗವಿಮುತ್ತಿಯಾ, ವಿಕ್ಖಮ್ಭನವಿಮುತ್ತಿಯಾ, ಸಮುಚ್ಛೇದವಿಮುತ್ತಿಯಾ, ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿವಿಮುತ್ತಿಯಾ, ನಿಸ್ಸರಣವಿಮುತ್ತಿಯಾತಿ ಸಙ್ಖೇಪತೋ। ವಿತ್ಥಾರತೋ ಪನ ಅನನ್ತಾಪರಿಮಾಣಭೇದೇಹಿ ಅಚಿನ್ತೇಯ್ಯಾನುಭಾವೇಹಿ ಸಕಲಸಬ್ಬಞ್ಞುಗುಣೇಹಿ, ಅಯಮ್ಪಿ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಭಗವಾ ತಥಾವಿಧೋ। ಸಬ್ಬೇಸಞ್ಹಿ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾನಂ ಆಯುವೇಮತ್ತಂ, ಸರೀರಪ್ಪಮಾಣವೇಮತ್ತಂ, ಕುಲವೇಮತ್ತಂ, ದುಕ್ಕರಚರಿಯಾವೇಮತ್ತಂ, ರಸ್ಮಿವೇಮತ್ತನ್ತಿ, ಇಮೇಹಿ ಪಞ್ಚಹಿ ವೇಮತ್ತೇಹಿ ಸಿಯಾ ವೇಮತ್ತಂ, ನ ಪನ ಸೀಲವಿಸುದ್ಧಿಯಾದೀಸು ವಿಸುದ್ಧೀಸು ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಪಟಿಪತ್ತಿಯಂ ಅತ್ತನಾ ಪಟಿಲದ್ಧಗುಣೇಸು ಚ ಕಿಞ್ಚಿ ನಾನಾಕರಣಂ ಅತ್ಥಿ। ಅಥ ಖೋ ಮಜ್ಝೇ ಭಿನ್ನಸುವಣ್ಣಂ ವಿಯ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ನಿಬ್ಬಿಸೇಸಾ ತೇ ಬುದ್ಧಾ ಭಗವನ್ತೋ। ತಸ್ಮಾ ಯಥಾವಿಧಾ ಪುರಿಮಕಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾ, ಅಯಮ್ಪಿ ಭಗವಾ ತಥಾವಿಧೋ। ಏವಂ ತಥಾವಿಧೋತಿ ತಥಾಗತೋ। ವಿಧತ್ಥೋ ಚೇತ್ಥ ಗತಸದ್ದೋ, ತಥಾ ಹಿ ಲೋಕಿಯಾ ವಿಧಯುತ್ತಗತಸದ್ದೇ ಪಕಾರತ್ಥೇ ವದನ್ತಿ।

ಕಥಂ **ತಥಾ ಪವತ್ತಿತೋತಿ ತಥಾಗತೋ**? ಅನಞ್ಞಸಾಧಾರಣೇನ ಇದ್ಧಾನುಭಾವೇನ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ ಅತ್ಥಪ್ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾದೀನಂ ಉಕ್ಕಂಸಪಾರಮಿಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಅನಾವರಣಞಾಣಪ್ಪಟಿಲಾಭೇನ ಚ ಭಗವತೋ ಕಾಯಪ್ಪವತ್ತಿಯಾದೀನಂ ಕತ್ಥಚಿ ಪಟಿಘಾತಾಭಾವತೋ ಯಥಾ ರುಚಿ ತಥಾ ಗತಂ ಗತಿ ಗಮನಂ ಕಾಯವಚೀಚಿತ್ತಪ್ಪವತ್ತಿ ಏತಸ್ಸಾತಿ ತಥಾಗತೋ। ಏವಂ ತಥಾ ಪವತ್ತಿತೋತಿ ತಥಾಗತೋ।

ಕಥಂ **ತಥೇಹಿ ಅಗತೋತಿ ತಥಾಗತೋ**? ಬೋಧಿಸಮ್ಭಾರಸಮ್ಭರಣೇ ತಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖಪ್ಪವತ್ತಿಸಙ್ಖಾತಂ ನತ್ಥಿ ಏತಸ್ಸ ಗತನ್ತಿ ಅಗತೋ। ಸೋ ಪನಸ್ಸ ಅಗತಭಾವೋ ಮಚ್ಛೇರದಾನಪಾರಮಿಆದೀಸು ಅವಿಪರೀತಂ ಆದೀನವಾನಿಸಂಸಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾದಿನಯಪ್ಪವತ್ತೇಹಿ ಞಾಣೇಹೀತಿ ತಥೇಹಿ ಞಾಣೇಹಿ ಅಗತೋತಿ ತಥಾಗತೋ।

ಅಥ ವಾ ಕಿಲೇಸಾಭಿಸಙ್ಖಾರಪ್ಪವತ್ತಿಸಙ್ಖಾತಂ ಖನ್ಧಪ್ಪವತ್ತಿಸಙ್ಖಾತಮೇವ ವಾ ಪಞ್ಚಸುಪಿ ಗತೀಸು ಗತಂ ಗಮನಂ ಏತಸ್ಸ ನತ್ಥೀತಿ ಅಗತೋ। ಸಉಪಾದಿಸೇಸಅನುಪಾದಿಸೇಸನಿಬ್ಬಾನಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಸ್ವಾಯಮಸ್ಸ ಅಗತಭಾವೋ ತಥೇಹಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗಞಾಣೇಹೀತಿ ಏವಮ್ಪಿ ಭಗವಾ ತಥೇಹಿ ಅಗತೋತಿ ತಥಾಗತೋ।

ಕಥಂ **ತಥಾ ಗತಭಾವೇನ ತಥಾಗತೋ**? ತಥಾ ಗತಭಾವೇನಾತಿ ಚ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಸಬ್ಭಾವೇನ ಅತ್ಥಿತಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕೋ ಪನೇಸ ತಥಾಗತೋ, ಯಸ್ಸ ಅತ್ಥಿತಾಯ ಭಗವಾ ತಥಾಗತೋತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ? ಸದ್ಧಮ್ಮೋ। ಸದ್ಧಮ್ಮೋ ಹಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ ತಾವ ಯಥಾ ಯುಗನದ್ಧಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಬಲೇನ ಅನವಸೇಸತೋ ಕಿಲೇಸಪಕ್ಖಂ ಸಮೂಹನನ್ತೇನ ಸಮುಚ್ಛೇದಪ್ಪಹಾನವಸೇನ ಗನ್ತಬ್ಬಂ , ತಥಾ ಗತೋ। ಫಲಧಮ್ಮೋ ಯಥಾ ಅತ್ತನೋ ಮಗ್ಗಾನುರೂಪಂ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿಪಹಾನವಸೇನ ಗನ್ತಬ್ಬಂ, ತಥಾ ಗತೋ ಪವತ್ತೋ। ನಿಬ್ಬಾನಧಮ್ಮೋ ಪನ ಯಥಾ ಗತೋ ಪಞ್ಞಾಯ ಪಟಿವಿದ್ಧೋ ಸಕಲವಟ್ಟದುಕ್ಖವೂಪಸಮಾಯ ಸಮ್ಪಜ್ಜತಿ, ಬುದ್ಧಾದೀಹಿ ತಥಾ ಗತೋ ಸಚ್ಛಿಕತೋತಿ ತಥಾಗತೋ। ಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮೋಪಿ ಯಥಾ ಪುರಿಮಬುದ್ಧೇಹಿ ಸುತ್ತಗೇಯ್ಯಾದಿವಸೇನ ಪವತ್ತಿಆದಿಪ್ಪಕಾಸನವಸೇನ ಚ ವೇನೇಯ್ಯಾನಂ ಆಸಯಾದಿಅನುರೂಪಂ ಪವತ್ತಿತೋ, ಅಮ್ಹಾಕಮ್ಪಿ ಭಗವತಾ ತಥಾ ಗತೋ ಗದಿತೋ ಪವತ್ತಿತೋತಿ ವಾ ತಥಾಗತೋ। ಯಥಾ ಭಗವತಾ ದೇಸಿತೋ, ತಥಾ ಭಗವತೋ ಸಾವಕೇಹಿ ಗತೋ ಅವಗತೋತಿ ತಥಾಗತೋ। ಏವಂ ಸಬ್ಬೋಪಿ ಸದ್ಧಮ್ಮೋ ತಥಾಗತೋ। ತೇನಾಹ ಸಕ್ಕೋ ದೇವಾನಮಿನ್ದೋ - “ತಥಾಗತಂ ದೇವಮನುಸ್ಸಪೂಜಿತಂ, ಧಮ್ಮಂ ನಮಸ್ಸಾಮ ಸುವತ್ಥಿ ಹೋತೂ”ತಿ (ಖು॰ ಪಾ॰ ೬.೧೭; ಸು॰ ನಿ॰ ೨೪೦)। ಸ್ವಾಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ ಭಗವಾ ತಥಾಗತೋ।

ಯಥಾ ಚ ಧಮ್ಮೋ, ಏವಂ ಅರಿಯಸಙ್ಘೋಪಿ ಯಥಾ ಅತ್ತಹಿತಾಯ ಪರಹಿತಾಯ ಚ ಪಟಿಪನ್ನೇಹಿ ಸುವಿಸುದ್ಧಂ ಪುಬ್ಬಭಾಗಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಪಟಿಪದಂ ಪುರಕ್ಖತ್ವಾ ತೇನ ತೇನ ಮಗ್ಗೇನ ಗನ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ ತಂ ತಥಾ ಗತೋತಿ ತಥಾಗತೋ। ಯಥಾ

ವಾ ಭಗವತಾ ಸಚ್ಚಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಾದಯೋ ದೇಸಿತಾ, ತಥಾವ ಬುದ್ಧತ್ತಾ ತಥಾ ಗದನತೋ ಚ ತಥಾಗತೋ। ತೇನಾಹ ಸಕ್ಕೋ ದೇವರಾಜಾ - "ತಥಾಗತಂ ದೇವಮನುಸ್ಸಪೂಜಿತಂ, ಸಙ್ಘಂ ನಮಸ್ಸಾಮ ಸುವತ್ಥಿ ಹೋತೂ"ತಿ। ಸ್ವಾಸ್ಸ ಸಾವಕಭೂತೋ ಅತ್ಥೀತಿ ಭಗವಾ ತಥಾಗತೋ। ಏವಂ ತಥಾಗತಭಾವೇನ ತಥಾಗತೋತಿ।

ಇದಮ್ಪಿ ಚ ತಥಾಗತಸ್ಸ ತಥಾಗತಭಾವದೀಪನೇ ಮುಖಮತ್ತಕಮೇವ, ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ಪನ ತಥಾಗತೋವ ತಥಾಗತಸ್ಸ ತಥಾಗತಭಾವಂ ವಣ್ಣೇಯ್ಯ। ಇದಞ್ಹಿ ತಥಾಗತಪದಂ ಮಹತ್ಥಂ ಮಹಾಗತಿಕಂ ಮಹಾವಿಸಯಂ, ತಸ್ಸ ಅಪ್ಪಮಾದಪದಸ್ಸ ವಿಯ ತೇಪಿಟಕಮ್ಪಿ ಬುದ್ಧವಚನಂ ಯುತ್ತಿತೋ ಅತ್ಥಭಾವೇನ ಆಹರನ್ತೋ "ಅತಿತ್ಥೇನ ಧಮ್ಮಕಥಿಕೋ ಪಕ್ಖನ್ದೋ"ತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬೋತಿ।

ತತ್ಥೇತಂ ವುಚ್ಚತಿ -

"ಯಥೇವ ಲೋಕೇ ಪುರಿಮಾ ಮಹೇಸಿನೋ,
ಸಬ್ಬಞ್ಞುಭಾವಂ ಮುನಯೋ ಇಧಾಗತಾ।
ತಥಾ ಅಯಂ ಸಕ್ಯಮುನೀಪಿ ಆಗತೋ,
ತಥಾಗತೋ ವುಚ್ಚತಿ ತೇನ ಚಕ್ಖುಮಾ॥

"ಪಹಾಯ ಕಾಮಾದಿಮಲೇ ಅಸೇಸತೋ,
ಸಮಾಧಿಞಾಣೇಹಿ ಯಥಾ ಗತಾ ಜಿನಾ।
ಪುರಾತನಾ ಸಕ್ಯಮುನೀ ಜುತಿನ್ಧರೋ,
ತಥಾ ಗತೋ ತೇನ ತಥಾಗತೋ ಮತೋ॥

"ತಥಞ್ಚ ಧಾತಾಯತನಾದಿಲಕ್ಖಣಂ,
ಸಭಾವಸಾಮಞ್ಞವಿಭಾಗಭೇದತೋ।
ಸಯಮ್ಭುಞಾಣೇನ ಜಿನೋಯಮಾಗತೋ,
ತಥಾಗತೋ ವುಚ್ಚತಿ ಸಕ್ಯಪುಙ್ಗವೋ॥

"ತಥಾನಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಸಮನ್ತಚಕ್ಖುನಾ,
ತಥಾ ಇದಪ್ಪಚ್ಚಯತಾ ಚ ಸಬ್ಬಸೋ।
ಅನಞ್ಞನೇಯ್ಯಾ ನಯತೋ ವಿಭಾವಿತಾ,
ತಥಾ ಗತೋ ತೇನ ಜಿನೋ ತಥಾಗತೋ॥

"ಅನೇಕಭೇದಾಸುಪಿ ಲೋಕಧಾತುಸು,
ಜಿನಸ್ಸ ರೂಪಾಯತನಾದಿಗೋಚರೇ।
ವಿಚಿತ್ತಭೇದೇ ತಥಮೇವ ದಸ್ಸನಂ,
ತಥಾಗತೋ ತೇನ ಸಮನ್ತಲೋಚನೋ॥

"ಯತೋ ಚ ಧಮ್ಮಂ ತಥಮೇವ ಭಾಸತಿ,
ಕರೋತಿ ವಾಚಾಯ ನುರೂಪಮತ್ತನೋ।
ಗುಣೇಹಿ ಲೋಕಂ ಅಭಿಭುಯ್ಯಿರೀಯತಿ,

തഥാഗതോ തേനപി ലോകനായകോ॥

"തഥാ പരിഞ്ഞായ തഥായ സബ്ബസോ,
അവേദി ലോകം പഭവം അതിക്കമി।
ഗതോ ച പച്ചക്ഖകിരിയായ നിബ്ബുതിം,
അരിയമഗ്ഗഞ്ച ഗതോ തഥാഗതോ॥

"തഥാ പടിഞ്ഞായ തഥായ സബ്ബസോ,
ഹിതായ ലോകസ്സ യതോയമാഗതോ।
തഥായ നാഥോ കരുണായ സബ്ബദാ,
ഗതോ ച തേനാപി ജിനോ തഥാഗതോ॥

"തഥാനി ഞാണാനി യതോയമാഗതോ,
യഥാസഭാവം വിസയാവബോധതോ।
തഥാഭിജാതിപ്പഭുതീ തഥാഗതോ,
തദത്ഥസമ്പാദനതോ തഥാഗതോ॥

"യഥാവിധാ തേ പുരിമാ മഹേസിനോ,
തഥാവിധോയമ്പി തഥാ യഥാരുചി।
പവത്തവാചാ തനുചിത്തഭാവതോ,
തഥാഗതോ വുച്ചതി അഗ്ഗപുഗ്ഗലോ॥

"സമ്ബോധിസമ്ഭാരവിപക്ഖതോ പുരേ,
ഗതം ന സംസാരഗതമ്പി തസ്സ വാ।
ന ചത്ഥി നാഥസ്സ ഭവന്തദസ്സിനോ,
തഥേഹി തസ്മാ അഗതോ തഥാഗതോ॥

"തഥാഗതോ ധമ്മവരോ മഹേസിനാ,
യഥാ പഹാതബ്ബമലം പഹീയതി।
തഥാഗതോ അരിയഗണോപി സത്ഥുനോ,
തഥാഗതോ തേന സമങ്ഗിഭാവതോ"തി॥

മഹിദ്ധികതാതി പരമേന ചിത്തവസീഭാവേന ച ഇദ്ധിവിധയോഗേന ധമ്മാനുഭാവഞ്ഞഥത്തനിപ്ഫാദനസമത്ഥതാസങ്ഖാതായ മഹതിയാ ഇദ്ധിയാ സമന്നാഗമോ **മഹിദ്ധികതാ**। ചിരകാലസമ്ഭൂതേന സുവിദൂരപ്പടിപക്ഖേന ഇച്ഛിതത്ഥനിപ്ഫത്തിഹേതുഭൂതേന മഹാജുതികേന പുഞ്ഞതേജേന സമന്നാഗമോ **മഹാനുഭാവതാ**। **യത്രാ**തി അച്ഛരിയപസംസാകോതുഹലഹാസപസാദികോ പച്ചത്തത്ഥേ നിപാതോ। തേന യുത്തത്താ **വിജായിസ്സതീ**തി അനാഗതകാലവചനം, അത്ഥോ പന അതീതകാലോയേവ। അയഞ്ഹേത്ഥ അത്ഥോ - യാ ഹി നാമ അയം സുപ്പവാസാ തഥാ ദുക്ഖനിമുഗ്ഗാ കിച്ഛാപന്നാ ഭഗവതോ വചനസമകാലമേവ സുഖിനീ അരോഗാ അരോഗം പുത്തം

ವಿಜಾಯೀತಿ। **ಅತ್ತಮನೋ**ತಿ ಸಕಮನೋ, ಭಗವತಿ ಪಸಾದೇನ ಕಿಲೇಸರಹಿತಚಿತ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಿಲೇಸಪರಿಯುಟ್ಠಿತಞ್ಹಿ ಚಿತ್ತಂ ವಸೇ ಅವತ್ತನತೋ ಅತ್ತಮನೋತಿ ನ ಸಕ್ಕಾ ವತ್ತುನ್ತಿ। **ಅತ್ತಮನೋ**ತಿ ವಾ ಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸೇಹಿ ಗಹಿತಮನೋ। **ಪಮುದಿತೋ**ತಿ ಪಾಮೋಜ್ಜೇನ ಯುತ್ತೋ। **ಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸಜಾತೋ**ತಿ ಜಾತಬಲವಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸೋ। **ಅಥಾ**ತಿ ಪಚ್ಛಾ, ತತೋ ಕತಿಪಾಹಸ್ಸ ಅಚ್ಚಯೇನ। **ಸತ್ತಭತ್ತಾನೀ**ತಿ ಸತ್ತಸು ದಿವಸೇಸು ದಾತಬ್ಬಭತ್ತಾನಿ। **ಸ್ವಾತನಾಯಾ**ತಿ ಸ್ವಾತನಪುಞ್ಞತ್ಥಂ, ಯಂ ಸ್ವೇ ಬುದ್ಧಪ್ಪಮುಖಸ್ಸ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ದಾನವಸೇನ ಪಯಿರುಪಾಸನವಸೇನ ಚ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಪುಞ್ಞಂ ತದತ್ಥಂ।

ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಂ ಆಮನ್ತೇಸೀತಿ ಕಸ್ಮಾ ಆಮನ್ತೇಸಿ? ಸುಪ್ಪವಾಸಾಯ ಸಾಮಿಕಸ್ಸ ಪಸಾದರಕ್ಖಣತ್ಥಂ। ಸುಪ್ಪವಾಸಾ ಪನ ಅಚಲಪ್ಪಸಾದಾವ, ಉಪಾಸಕಸ್ಸ ಪನ ಪಸಾದರಕ್ಖಣಂ ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನತ್ಥೇರಸ್ಸ ಭಾರೋ। ತೇನಾಹ "**ತುಯ್ಹೇಸೋ ಉಪಟ್ಠಾಕೋ**"ತಿ। ತತ್ಥ **ತುಯ್ಹೇಸೋ**ತಿ ತುಯ್ಹಂ ಏಸೋ। **ತಿಣ್ಣಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಪಾಟಿಭೋಗೋ**ತಿ ಮಮ ಭೋಗಾದೀನಂ ತಿಣ್ಣಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಅಹಾನಿಯಾ ಅವಿನಾಸಾಯ ಅಯ್ಯೋ ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೋ ಯದಿ ಪಾಟಿಭೋಗೋ ಯದಿ ಪತಿಭೂ, ಇತೋ ಸತ್ತ ದಿವಸೇ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಮಮ ಸಕ್ಕಾ ದಾನಂ ದಾತುನ್ತಿ ಯದಿ ಅಯ್ಯೇನ ಞಾತನ್ತಿ ದೀಪೇತಿ। ಥೇರೋಪಿ ತಸ್ಸ ತೇಸು ದಿವಸೇಸು ಭೋಗಾನಂ ಜೀವಿತಸ್ಸ ಚ ಅನುಪದ್ದವಂ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ಆಹ - "**ದ್ವಿನ್ನಂ ಖೋ ನೇಸಂ, ಆವುಸೋ, ಧಮ್ಮಾನಂ ಪಾಟಿಭೋಗೋ ಭೋಗಾನಞ್ಚ ಜೀವಿತಸ್ಸ ಚಾ**"ತಿ। ಸದ್ಧಾ ಪನಸ್ಸ ಚಿತ್ತಪ್ಪಟಿಬದ್ಧಾತಿ ತಸ್ಸೇವ ಭಾರಂ ಕರೋನ್ತೋ "**ಸದ್ಧಾಯ ಪನ ತ್ವಞ್ಞೇವ ಪಾಟಿಭೋಗೋ**"ತಿ ಆಹ। ಅಪಿ ಚ ಸೋ ಉಪಾಸಕೋ ದಿಟ್ಠಸಚ್ಚೋ, ತಸ್ಸ ಸದ್ಧಾಯ ಅಞ್ಞಥಾಭಾವೋ ನತ್ಥೀತಿ ತಥಾ ವುತ್ತಂ। ತೇನೇವ ಚ ಕಾರಣೇನ ಭಗವತಾ "**ಪಚ್ಛಾಪಿ ತ್ವಂ ಕರಿಸ್ಸಸೀತಿ ಸಞ್ಞಾಪೇಹೀ**"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಉಪಾಸಕೋಪಿ ಸತ್ಥರಿ ಥೇರೇ ಚ ಗಾರವೇನ ಸುಬ್ಬಚತಾಯ ತಸ್ಸಾ ಚ ಪುಞ್ಞೇನ ವಡ್ಢಿಂ ಇಚ್ಛನ್ತೋ "**ಕರೋತು ಸುಪ್ಪವಾಸಾ ಕೋಲಿಯಧೀತಾ ಸತ್ತ ಭತ್ತಾನಿ, ಪಚ್ಛಾಹಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ**"ತಿ ಅನುಜಾನಿ।

ತಞ್ಚ ದಾರಕನ್ತಿ ವಿಜಾತದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಏಕಾದಸಮಂ ದಿವಸಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ತತೋ ಪರಂ ಸತ್ತಾಹಂ ಬುದ್ಧಪ್ಪಮುಖಂ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ ಭೋಜೇತ್ವಾ ಸತ್ತಮೇ ದಿವಸೇ ತಂ ಸತ್ತವಸ್ಸಿಕಂ ದಾರಕಂ ಭಗವನ್ತಂ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಞ್ಚ ವನ್ದಾಪೇಸಿ। **ಸತ್ತ ಮೇ ವಸ್ಸಾನೀ**ತಿ ಸತ್ತ ಮೇ ಸಂವಚ್ಛರಾನಿ, ಅಚ್ಚನ್ತಸಂಯೋಗವಸೇನ ಚೇತಂ ಉಪಯೋಗವಚನಂ। **ಲೋಹಿತಕುಮ್ಭಿಯಂ ವುತ್ಥಾನೀ**ತಿ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಯಂ ಅತ್ತನೋ ಗಬ್ಭವಾಸದುಕ್ಖಂ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ। **ಅಞ್ಞಾನಿಪಿ ಏವರೂಪಾನಿ ಸತ್ತ ಪುತ್ತಾನೀ**ತಿ "ಅಞ್ಞೇಪಿ ಏವರೂಪೇ ಸತ್ತ ಪುತ್ತೇ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ಲಿಙ್ಗವಿಪಲ್ಲಾಸವಸೇನ ವುತ್ತಂ "ಏವರೂಪಾನೀ"ತಿ। ಏವಂ ಸತ್ತ ವಸ್ಸಾನಿ ಗಬ್ಭಧಾರಣವಸೇನ ಸತ್ತಾಹಂ ಮೂಳ್ಹಗಬ್ಭತಾಯ ಚ ಮಹನ್ತಂ ದುಕ್ಖಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಪುತ್ತೇತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತೇನ ಮಾತುಗಾಮಾನಂ ಪುತ್ತಲೋಲತಾಯ ಪುತ್ತಲಾಭೇನ ತಿತ್ತಿ ನತ್ಥೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಏತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾತಿ ಏತಂ ಸತ್ತದಿವಸಾಧಿಕಾನಿ ಸತ್ತ ಸಂವಚ್ಛರಾನಿ ಗಬ್ಭಧಾರಣಾದಿವಸೇನ ಪವತ್ತಂ ಮಹನ್ತಂ ದುಕ್ಖಂ ಏಕಪದೇ ವಿಸರಿತ್ವಾ ಪುತ್ತಲೋಲತಾವಸೇನ ತಾಯ ವುತ್ತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾ। **ಇಮಂ ಉದಾನ**ನ್ತಿ ಇಮಂ ಚಿತ್ತಸುಖಪ್ಪಮತ್ತೋ ವಿಯ ಪಮತ್ತಪುಗ್ಗಲೇ ಇಟ್ಠಾಕಾರೇನ ವಞ್ಚೇತ್ವಾ ತಣ್ಹಾಸಿನೇಹಸ್ಸ ಮಹಾನತ್ಥಕರಭಾವದೀಪಕಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ।

ತತ್ಥ **ಅಸಾತ**ನ್ತಿ ಅಮಧುರಂ ಅಸುನ್ದರಂ ಅನಿಟ್ಠಂ। **ಸಾತರೂಪೇನಾ**ತಿ ಇಟ್ಠಸಭಾವೇನ। **ಪಿಯರೂಪೇನಾ**ತಿ ಪಿಯಾಯಿತಬ್ಬಭಾವೇನ। **ಸುಖಸ್ಸ ರೂಪೇನಾ**ತಿ ಸುಖಸಭಾವೇನ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಯಸ್ಮಾ ಅಸಾತಂ ಅಪ್ಪಿಯಂ ದುಕ್ಖಮೇವ ಸಮಾನಂ ಸಕಲಮ್ಪಿ ವಟ್ಟಗತಂ ಸಙ್ಖಾರಜಾತಂ ಅಪ್ಪಹೀನವಿಪಲ್ಲಾಸತ್ತಾ ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೇನ ಇಟ್ಠಂ ವಿಯ ಪಿಯಂ ವಿಯ ಸುಖಂ ವಿಯ ಚ ಹುತ್ವಾ ಉಪಟ್ಠಹಮಾನಂ ಸತಿವಿಪ್ಪವಾಸೇನ ಪಮತ್ತಪುಗ್ಗಲಂ ಅತಿವತ್ತತಿ ಅಭಿಭವತಿ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರತಿ, ತಸ್ಮಾ ಇಮಮ್ಪಿ ಸುಪ್ಪವಾಸಂ ಪುನಪಿ ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತುಂ ಏವರೂಪಂ ಅಸಾತಂ ಅಪ್ಪಿಯಂ ದುಕ್ಖಂ ಸಾತಾದಿಪತಿರೂಪಕೇನ ದುಕ್ಖೇನ ಪುತ್ತಸಙ್ಖಾತಪೇಮವತ್ಥುಸುಖೇನ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರತೀತಿ।

ಅಟ್ಠಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ವಿಸಾಖಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೯. ನವಮೇ **ಪುಬ್ಬಾರಾಮೇ**ತಿ ಸಾವತ್ಥಿಯಾ ಪಾಚೀನದಿಸಾಭಾಗೇ ಅನುರಾಧಪುರಸ್ಸ ಉತ್ತಮದೇವೀವಿಹಾರಸದಿಸೇ ಠಾನೇ ಕಾರಿತೇ ಆರಾಮೇ। **ಮಿಗಾರಮಾತುಪಾಸಾದೇ**ತಿ ಮಿಗಾರಮಾತುಯಾ ಪಾಸಾದೇ।

ತತ್ರಾಯಂ ಅನುಪುಬ್ಬಿಕಥಾ - ಅತೀತೇ ಸತಸಹಸ್ಸಕಪ್ಪಮತ್ಥಕೇ ಪದುಮುತ್ತರದಸಬಲಂ ಏಕಾ ಉಪಾಸಿಕಾ ಅಞ್ಞತರಂ ಉಪಾಸಿಕಂ ಅತ್ತನೋ ಅಗ್ಗುಪಟ್ಠಾಯಿಕಟ್ಠಾನೇ ಠಪೇನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ನಿಮನ್ತೇತ್ವಾ ಬುದ್ಧಪ್ಪಮುಖಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುಸತಸಹಸ್ಸಸ್ಸ ದಾನಂ ದತ್ವಾ ಭಗವತೋ ನಿಪಚ್ಚಕಾರಂ ಕತ್ವಾ "ಅನಾಗತೇ ತುಮ್ಹಾದಿಸಸ್ಸ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಅಗ್ಗುಪಟ್ಠಾಯಿಕಾ ಭವೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ಪತ್ಥನಂ ಅಕಾಸಿ। ಸಾ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಂ ದೇವೇಸು ಚ ಮನುಸ್ಸೇಸು ಚ ಸಂಸರಿತ್ವಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಭಗವತೋ ಕಾಲೇ ಭದ್ದಿಯನಗರೇ ಮೇಣ್ಡಕಸೇಟ್ಠಿಪುತ್ತಸ್ಸ ಧನಞ್ಜಯಸೇಟ್ಠಿನೋ ಗೇಹೇ ಸುಮನದೇವಿಯಾ ಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಗಣ್ಹಿ। ಜಾತಕಾಲೇ ಚಸ್ಸಾ **ವಿಸಾಖಾ**ತಿ ನಾಮಂ ಅಕಂಸು। ಸಾ ಯದಾ ಭಗವಾ ಭದ್ದಿಯನಗರಂ ಅಗಮಾಸಿ, ತದಾ ಪಞ್ಚಹಿ ದಾರಿಕಾಸತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಭಗವತೋ ಪಚ್ಚುಗ್ಗಮನಂ ಕತ್ವಾ ಪಠಮದಸ್ಸನೇನೇವ ಸೋತಾಪನ್ನಾ ಅಹೋಸಿ।

ಅಪರಭಾಗೇ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ಮಿಗಾರಸೇಟ್ಠಿಪುತ್ತಸ್ಸ ಪುಣ್ಣವಡ್ಢನಕುಮಾರಸ್ಸ ಗೇಹಂ ಗತಾ, ತತ್ಥ ನಂ ಸಸುರೋ ಮಿಗಾರಸೇಟ್ಠಿ ಉಪಕಾರವಸೇನ ಮಾತುಟ್ಠಾನೇ ಠಪೇಸಿ। ತಸ್ಮಾ **ಮಿಗಾರಮಾತಾ**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಸಾ ಅತ್ತನೋ ಮಹಲ್ಲತಾಪಸಾಧನಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ನವಕೋಟೀಹಿ ಭಗವತೋ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಚ ವಸನತ್ಥಾಯ ಕರೀಸಮತ್ತೇ ಭೂಮಿಭಾಗೇ ಉಪರಿಭೂಮಿಯಂ ಪಞ್ಚಗಬ್ಭಸತಾನಿ ಹೇಟ್ಠಾಭೂಮಿಯಂ ಪಞ್ಚಗಬ್ಭಸತಾನೀತಿ ಗಬ್ಭಸಹಸ್ಸೇಹಿ ಪಟಿಮಣ್ಡಿತಂ ಪಾಸಾದಂ ಕಾರೇಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "**ಮಿಗಾರಮಾತುಪಾಸಾದೇ**"ತಿ।

ಕೋಚಿದೇವ ಅತ್ಥೋತಿ ಕಿಞ್ಚಿದೇವ ಪಯೋಜನಂ। **ರಞ್ಞೋ**ತಿ ರಾಜಿನಿ। **ಪಟಿಬದ್ಧೋ**ತಿ ಆಯತ್ತೋ। ವಿಸಾಖಾಯ ಞಾತಿಕುಲತೋ ಮಣಿಮುತ್ತಾದಿರಚಿತಂ ತಾದಿಸಂ ಭಣ್ಡಜಾತಂ ತಸ್ಸಾ ಪಣ್ಣಾಕಾರತ್ಥಾಯ ಪೇಸಿತಂ, ತಂ ನಗರದ್ವಾರಪ್ಪತ್ತಂ ಸುಙ್ಕಿಕಾ ತತ್ಥ ಸುಙ್ಕಂ ಗಣ್ಹನ್ತಾ ತದನುರೂಪಂ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಅತಿರೇಕಂ ಗಣ್ಹಿಂಸು। ತಂ ಸುತ್ವಾ ವಿಸಾಖಾ ರಞ್ಞೋ ತಮತ್ಥಂ ನಿವೇದೇತುಕಾಮಾ ಪತಿರೂಪಪರಿವಾರೇನ ರಾಜನಿವೇಸನಂ ಅಗಮಾಸಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ ರಾಜಾ ಮಲ್ಲಿಕಾಯ ದೇವಿಯಾ ಸದ್ಧಿಂ ಅನ್ತೇಪುರಂ ಗತೋ ಹೋತಿ। ವಿಸಾಖಾ ಓಕಾಸಂ ಅಲಭಮಾನಾ "ಇದಾನಿ ಲಭಿಸ್ಸಾಮಿ, ಇದಾನಿ ಲಭಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಭೋಜನವೇಲಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಛಿನ್ನಭತ್ತಾ ಹುತ್ವಾ ಪಕ್ಕಾಮಿ। ಏವಂ ದ್ವೀಹತೀಹಂ ಗನ್ತ್ವಾಪಿ ಓಕಾಸಂ ನ ಲಭಿಯೇವ। ಇತಿ ರಾಜಾ ಅನಿವೇದಿತೋಪಿ ತಸ್ಸ ಅತ್ಥವಿನಿಚ್ಛಯಸ್ಸ ಓಕಾಸಾಕರಣೇನ "**ಯಥಾಧಿಪ್ಪಾಯಂ ನ ತೀರೇತೀ**"ತಿ ವುತ್ತೋ। ತತ್ಥ **ಯಥಾಧಿಪ್ಪಾಯ**ನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಾನುರೂಪಂ। **ನ ತೀರೇತೀ**ತಿ ನ ನಿಟ್ಠಾಪೇತಿ। ಮಹಾಉಪಾಸಿಕಾಯ ಹಿ ರಾಜಾಯತ್ತಸುಙ್ಕಮೇವ ರಞ್ಞೋ ದತ್ವಾ ಇತರಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಾಪೇತುಂ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ, ಸೋ ರಞ್ಞಾ ನ ದಿಟ್ಠತ್ತಾ ಏವ ನ ತೀರಿತೋ। **ಹನ್ದಾ**ತಿ ವೋಸ್ಸಗ್ಗತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ। **ದಿವಾ ದಿವಸ್ಸಾ**ತಿ ದಿವಸಸ್ಸ ದಿವಾ, ಮಜ್ಝನ್ಹಿಕೇ ಕಾಲೇತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕೇನಚಿದೇವ ಕರಣೀಯೇನ ದ್ವೀಹತೀಹಂ ರಾಜನಿವೇಸನದ್ವಾರಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀ ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಅನಿಟ್ಠಿತತ್ತಾ ನಿರತ್ಥಕಮೇವ ಉಪಸಙ್ಕಮಿಂ , ಭಗವತಿ ಉಪಸಙ್ಕಮನಮೇವ ಪನ ದಸ್ಸನಾನುತ್ತರಿಯಾದಿಪ್ಪಟಿಲಾಭಕಾರಣತ್ತಾ ಸಾತ್ಥಕನ್ತಿ ಏವಾಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಇಮಾಯ ವೇಲಾಯ ಇಧಾಗತಾತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೀ ಮಹಾಉಪಾಸಿಕಾ "**ಇಧ ಮೇ, ಭನ್ತೇ**"ತಿಆದಿಮಾಹ।

ಏತಮತ್ಥನ್ತಿ ಏತಂ ಪರಾಯತ್ತತಾಯ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಾಸಮಿಜ್ಝನಸಙ್ಖಾತಂ ಅತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾ। **ಇಮಂ ಉದಾನ**ನ್ತಿ ಇಮಂ ಪರಾಧೀನಾಪರಾಧೀನವುತ್ತೀಸು ಆದೀನವಾನಿಸಂಸಪರಿದೀಪಕಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ।

ತತ್ಥ **ಸಬ್ಬಂ ಪರವಸಂ ದುಕ್ಖ**ನ್ತಿ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಅತ್ಥಜಾತಂ ಪಯೋಜನಂ ಪರವಸಂ ಪರಾಯತ್ತಂ ಅತ್ತನೋ ಇಚ್ಛಾಯ ನಿಪ್ಫಾದೇತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯತಾಯ ದುಕ್ಖಂ ದುಕ್ಖಾವಹಂ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಬ್ಬಂ ಇಸ್ಸರಿಯಂ ಸುಖ**ನ್ತಿ ದುವಿಧಂ ಇಸ್ಸರಿಯಂ ಲೋಕಿಯಂ ಲೋಕುತ್ತರಞ್ಚ। ತತ್ಥ ಲೋಕಿಯಂ ರಾಜಿಸ್ಸರಿಯಾದಿ ಚೇವ ಲೋಕಿಯಜ್ಝಾನಾಭಿಞ್ಞಾನಿಬ್ಬತ್ತಂ ಚಿತ್ತಿಸ್ಸರಿಯಞ್ಚ, ಲೋಕುತ್ತರಂ ಮಗ್ಗಫಲಾಧಿಗಮನಿಮಿತ್ತಂ ನಿರೋಧಿಸ್ಸರಿಯಂ। ತೇಸು ಯಂ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಭಾವಪರಿಯೋಸಾನಂ ಮನುಸ್ಸೇಸು ಇಸ್ಸರಿಯಂ, ಯಞ್ಚ ಸಕ್ಕಾದೀನಂ ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ದೇವನಿಕಾಯೇ ಆಧಿಪಚ್ಚಭೂತಂ ಇಸ್ಸರಿಯಂ, ತದುಭಯಂ ಯದಿಪಿ ಕಮ್ಮಾನುಭಾವೇನ ಯಥಿಚ್ಛಿತನಿಪ್ಫತ್ತಿಯಾ ಸುಖನಿಮಿತ್ತತಾಯ ಸುಖಂ, ವಿಪರಿಣಾಮದುಕ್ಖತಾಯ ಪನ ಸಬ್ಬಥಾ ದುಕ್ಖಮೇವ। ತಥಾ ಅನಿಚ್ಚನ್ತಿಕತಾಯ ಲೋಕಿಯಜ್ಝಾನನಿಬ್ಬತ್ತಂ ಚಿತ್ತಿಸ್ಸರಿಯಂ, ನಿರೋಧಿಸ್ಸರಿಯಮೇವ ಪನ ಲೋಕಧಮ್ಮೇಹಿ ಅಕಮ್ಪನೀಯತೋ ಅನಿವತ್ತಿಸಭಾವತ್ತಾ ಚ ಏಕನ್ತಸುಖಂ ನಾಮ। ಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಸಬ್ಬತ್ಥೇವ ಅಪರಾಧೀನತಾಯ ಲಭತಿ ಚಿತ್ತಸುಖಂ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ಸತ್ಥಾ "ಸಬ್ಬಂ ಇಸ್ಸರಿಯಂ ಸುಖ"ನ್ತಿ ಆಹ।

ಸಾಧಾರಣೇ ವಿಹಞ್ಞನ್ತೀತಿ ಇದಂ "ಸಬ್ಬಂ ಪರವಸಂ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ಇಮಸ್ಸ ಪದಸ್ಸ ಅತ್ಥವಿವರಣಂ। ಅಯಞ್ಹೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ - ಸಾಧಾರಣೇ ಪಯೋಜನೇ ಸಾಧೇತಬ್ಬೇ ಸತಿ ತಸ್ಸ ಪರಾಧೀನತಾಯ ಯಥಾಧಿಪ್ಪಾಯಂ ಅನಿಪ್ಫಾದನತೋ ಇಮೇ ಸತ್ತಾ ವಿಹಞ್ಞನ್ತಿ ವಿಘಾತಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತಿ ಕಿಲಮನ್ತಿ। ಕಸ್ಮಾ? **ಯೋಗಾ ಹಿ ದುರತಿಕ್ಕಮಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಕಾಮಯೋಗಭವಯೋಗದಿಟ್ಠಿಯೋಗಅವಿಜ್ಜಾಯೋಗಾ ಅನಾದಿಕಾಲಭಾವಿತಾ ಅನುಪಚಿತಕುಸಲಸಮ್ಭಾರೇಹಿ ಪಜಹಿತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯತಾಯ ದುರತಿಕ್ಕಮಾ। ಏತೇಸು ದಿಟ್ಠಿಯೋಗೋ ಪಠಮಮಗ್ಗೇನ ಅತಿಕ್ಕಮಿತಬ್ಬೋ, ಕಾಮಯೋಗೋ ತತಿಯಮಗ್ಗೇನ। ಇತರೇ ಅಗ್ಗಮಗ್ಗೇನ। ಇತಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗಾನಂ ದುರಧಿಗಮನೀಯತ್ತಾ ಇಮೇ ಯೋಗಾ ದುರತಿಕ್ಕಮಾ। ತಸ್ಮಾ ಕಾಮಯೋಗಾದಿವಸೇನ ಇಚ್ಛಿತಾಲಾಭಹೇತು ಸತ್ತಾ ವಿಹಞ್ಞನ್ತಿ, ಅಸಾಧಾರಣೇ ಪನ ಚಿತ್ತಿಸ್ಸರಿಯೇ ನಿರೋಧಿಸ್ಸರಿಯೇ ಚ ಸತಿ ನ ಕದಾಚಿಪಿ ವಿಘಾತಸ್ಸ ಸಮ್ಭವೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಅಥ ವಾ **ಸಬ್ಬಂ ಪರವಸ**ನ್ತಿ ಯಂ ಅತ್ತನೋ ಅಞ್ಞಪ್ಪಟಿಬದ್ಧವುತ್ತಿಸಙ್ಖಾತಂ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಅನಿಚ್ಚಸಭಾವತಾಯ ದುಕ್ಖಂ। "ಯದನಿಚ್ಚಂ ತಂ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ಹಿ ವುತ್ತಂ। **ಸಬ್ಬಂ ಇಸ್ಸರಿಯ**ನ್ತಿ ಯಂ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖತನಿಸ್ಸಟಂ ಇಸ್ಸರಿಯಟ್ಠಾನತಾಯ ಇಸ್ಸರಿಯನ್ತಿ ಲದ್ಧನಾಮಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ, ತಂ ಉಪಾದಿಸೇಸಾದಿವಿಭಾಗಂ ಸಬ್ಬಂ ಸುಖಂ। "ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪರಮಂ ಸುಖ"ನ್ತಿ (ಧ॰ ಪ॰ ೨೦೩-೨೦೪) ಹಿ ವುತ್ತಂ। **ಸಾಧಾರಣೇ**ತಿ ಏವಂ ದುಕ್ಖಸುಖೇ ವವತ್ಥಿತೇ ಇಮೇ ಸತ್ತಾ ಬಹುಸಾಧಾರಣೇ ದುಕ್ಖಕಾರಣೇ ನಿಮುಗ್ಗಾ ಹುತ್ವಾ ವಿಹಞ್ಞನ್ತಿ। ಕಸ್ಮಾ? **ಯೋಗಾ ಹಿ ದುರತಿಕ್ಕಮಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ತೇ ಸಬ್ಬತ್ಥ ನಿಮುಜ್ಜನಸ್ಸ ಹೇತುಭೂತಾ ಕಾಮಯೋಗಾದಯೋ ದುರತಿಕ್ಕಮಾ, ತಸ್ಮಾ ತ್ವಮ್ಪಿ ವಿಸಾಖೇ ಪರಾಯತ್ತಮತ್ಥಂ ಪತ್ಥೇತ್ವಾ ಅಲಭಮಾನಾ ವಿಹಞ್ಞಸೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ನವಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಭದ್ದಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦. ದಸಮೇ **ಅನುಪಿಯಾಯ**ನ್ತಿ ಏವಂ ನಾಮಕೇ ನಗರೇ। **ಅಮ್ಬವನೇ**ತಿ ತಸ್ಸ ನಗರಸ್ಸ ಅವಿದೂರೇ ಮಲ್ಲರಾಜೂನಂ ಏಕಂ ಅಮ್ಬವನಂ ಅಹೋಸಿ, ತತ್ಥ ಮಲ್ಲರಾಜೂಹಿ ಭಗವತೋ ವಿಹಾರೋ ಕಾರಿತೋ, ಸೋ "ಅಮ್ಬವನ"ನ್ತ್ವೇವ ವುಚ್ಚತಿ। ಅನುಪಿಯಂ ಗೋಚರಗಾಮಂ ಕತ್ವಾ ತತ್ಥ ಭಗವಾ ವಿಹರತಿ, ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ಅನುಪಿಯಾಯಂ ವಿಹರತಿ ಅಮ್ಬವನೇ"**ತಿ। **ಭದ್ದಿಯೋ**ತಿ ತಸ್ಸ ಥೇರಸ್ಸ ನಾಮಂ। **ಕಾಳೀಗೋಧಾಯ ಪುತ್ತೋ**ತಿ ಕಾಳೀಗೋಧಾ ನಾಮ ಸಾಕಿಯಾನೀ ಸಕ್ಯರಾಜದೇವೀ ಅರಿಯಸಾವಿಕಾ ಆಗತಫಲಾ ವಿಞ್ಞಾತಸಾಸನಾ, ತಸ್ಸಾ ಅಯಂ ಪುತ್ತೋ। ತಸ್ಸ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾವಿಧಿ ಖನ್ಧಕೇ (ಚೂಳವ॰ ೩೩೦-೩೩೧) ಆಗತೋವ। ಸೋ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ನ ಚಿರಸ್ಸೇವ ಛಳಭಿಞ್ಞೋ ಅಹೋಸಿ, ತೇರಸಪಿ ಧುತಙ್ಗಾನಿ ಸಮಾದಾಯ ವತ್ತತಿ। ಭಗವತಾ ಚ "ಏತದಗ್ಗಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಮ ಸಾವಕಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಉಚ್ಚಕುಲಿಕಾನಂ, ಯದಿದಂ ಭದ್ದಿಯೋ ಕಾಳೀಗೋಧಾಯ ಪುತ್ತೋ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೧.೧೯೩) ಉಚ್ಚಕುಲಿಕಭಾವೇ ಏತದಗ್ಗೇ ಠಪಿತೋ ಅಸೀತಿಯಾ ಸಾವಕಾನಂ ಅಬ್ಭನ್ತರೋ।

ಸುಞ್ಞಾಗಾರಗತೋತಿ "ಠಪೇತ್ವಾ ಗಾಮಞ್ಚ ಗಾಮೂಪಚಾರಞ್ಚ ಅವಸೇಸಂ ಅರಞ್ಞ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಅರಞ್ಞಂ ರುಕ್ಖಮೂಲಞ್ಚ ಠಪೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞಂ ಪಬ್ಬತಕನ್ದರಾದಿ ಪಬ್ಬಜಿತಸಾರುಪ್ಪಂ ನಿವಾಸಟ್ಠಾನಂ ಜನಸಮ್ಬಾಧಾಭಾವತೋ ಇಧ ಸುಞ್ಞಾಗಾರನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। ಅಥ ವಾ ಝಾನಕಣ್ಟಕಾನಂ ಸದ್ದಾನಂ ಅಭಾವತೋ ವಿವಿತ್ತಂ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಅಗಾರಮ್ಪಿ ಸುಞ್ಞಾಗಾರನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತಂ ಸುಞ್ಞಾಗಾರಂ ಉಪಗತೋ। **ಅಭಿಕ್ಖಣನ್ತಿ** ಬಹುಲಂ। **ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸೀತಿ** ಸೋ ಹಿ ಆಯಸ್ಮಾ ಅರಞ್ಞೇ ದಿವಾವಿಹಾರಂ ಉಪಗತೋಪಿ ರತ್ತಿವಾಸೂಪಗತೋಪಿ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಸುಖೇನ ನಿರೋಧಸುಖೇನ ಚ ವೀತಿನಾಮೇತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ಸುಖಂ ಸನ್ಧಾಯ ಪುಬ್ಬೇ ಅತ್ತನಾ ಅನುಭೂತಂ ಸಭಯಂ ಸಪರಿಳಾಹಂ ರಜ್ಜಸುಖಂ ಜಿಗುಚ್ಛಿತ್ವಾ **"ಅಹೋ ಸುಖಂ ಅಹೋ ಸುಖ"ನ್ತಿ** ಸೋಮನಸ್ಸಸಹಿತಂ ಞಾಣಸಮುಟ್ಠಾನಂ ಪೀತಿಸಮುಟ್ಠಾನಂ ಸಮುಗ್ಗಿರತಿ।

ಸುತ್ವಾನ ನೇಸಂ ಏತದಹೋಸೀತಿ ನೇಸಂ ಸಮ್ಬಹುಲಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ತಸ್ಸ ಆಯಸ್ಮತೋ "ಅಹೋ ಸುಖಂ, ಅಹೋ ಸುಖ"ನ್ತಿ ಉದಾನೇನ್ತಸ್ಸ ಉದಾನಂ ಸುತ್ವಾ "ನಿಸ್ಸಂಸಯಂ ಏಸ ಅನಭಿರತೋ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಚರತೀ"ತಿ ಏವಂ ಪರಿವಿತಕ್ಕಿತಂ ಅಹೋಸಿ। ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಪುಥುಜ್ಜನಾ ತಸ್ಸ ಆಯಸ್ಮತೋ ವಿವೇಕಸುಖಂ ಸನ್ಧಾಯ ಉದಾನಂ ಅಜಾನನ್ತಾ ಏವಂ ಅಮಞ್ಞಿಂಸು, ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ನಿಸ್ಸಂಸಯ"ನ್ತಿ**ಆದಿ। ತತ್ಥ **ನಿಸ್ಸಂಸಯನ್ತಿ** ಅಸನ್ದೇಹೇನ ಏಕನ್ತೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಯಂ ಸೋ ಪುಬ್ಬೇ ಅಗಾರಿಯಭೂತೋ ಸಮಾನೋ"ತಿ ಪಾಳಿಂ ವತ್ವಾ "ಅನುಭವೀ"ತಿ ವಚನಸೇಸೇನ ಕೇಚಿ ಅತ್ಥಂ ವಣ್ಣೇನ್ತಿ, ಅಪರೇ "ಯಂ ಸಾ"ತಿ ಪಠನ್ತಿ, "ಯಂಸ ಪುಬ್ಬೇ ಅಗಾರಿಯಭೂತಸ್ಸಾ"ತಿ ಪನ ಪಾಳಿ। ತತ್ಥ **ಯಂಸಾತಿ** ಯಂ ಅಸ್ಸ, ಸನ್ಧಿವಸೇನ ಹಿ ಅಕಾರಸಕಾರಲೋಪೋ "ಏವಂಸ ತೇ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೩; ಅ॰ ನಿ॰ ೬.೫೮), ಪುಪ್ಫಂಸಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜೀ"ತಿಆದೀಸು (ಪಾರಾ॰ ೩೬) ವಿಯ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಅಸ್ಸ ಆಯಸ್ಮತೋ ಭದ್ದಿಯಸ್ಸ ಪಬ್ಬಜಿತತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಅಗಾರಿಯಭೂತಸ್ಸ ಗಹಟ್ಠಸ್ಸ ಸತೋ ಯಂ ರಜ್ಜಸುಖಂ ಅನುಭೂತಂ। **ಸಾ ತಮನುಸ್ಸರಮಾನೋತಿ** ಸೋ ತಂ ಸುಖಂ ಏತರಹಿ ಉಕ್ಕಣ್ಠನವಸೇನ ಅನುಸ್ಸರನ್ತೋ।

ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚುನ್ತಿ ತೇ ಸಮ್ಬಹುಲಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಉಲ್ಲಪನಸಭಾವಸಣ್ಠಿತಾ ತಸ್ಸ ಅನುಗ್ಗಹಣಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚುಂ, ನ ಉಜ್ಝಾನವಸೇನ। **ಅಞ್ಞತರನ್ತಿ** ನಾಮಗೋತ್ತೇನ ಅಪಾಕಟಂ ಏಕಂ ಭಿಕ್ಖುಂ। **ಆಮನ್ತೇಸೀತಿ** ಆಣಾಪೇಸಿ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಸಞ್ಞಾಪೇತುಕಾಮೋ। **ಏವನ್ತಿ** ವಚನಸಮ್ಪಟಿಗ್ಗಹೇ, ಸಾಧೂತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪುನ **ಏವನ್ತಿ** ಪಟಿಞ್ಞಾಯ। **ಅಭಿಕ್ಖಣಂ "ಅಹೋ ಸುಖಂ, ಅಹೋ ಸುಖ"ನ್ತಿ ಇಮಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸೀತಿ** ಯಥಾ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ವದನ್ತಿ, ತಂ ಏವಂ ತಥೇವಾತಿ ಅತ್ತನೋ ಉದಾನಂ ಪಟಿಜಾನಾತಿ। **ಕಿಂ ಪನ ತ್ವಂ ಭದ್ದಿಯಾತಿ** ಕಸ್ಮಾ ಭಗವಾ ಪುಚ್ಛತಿ, ಕಿಂ ತಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ನ ಜಾನಾತೀತಿ ? ನೋ ನ ಜಾನಾತಿ, ತೇನೇವ ಪನ ತಮತ್ಥಂ ವದಾಪೇತ್ವಾ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಸಞ್ಞಾಪೇತುಂ ಪುಚ್ಛತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ - "ಜಾನನ್ತಾಪಿ ತಥಾಗತಾ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ, ಜಾನನ್ತಾಪಿ ನ ಪುಚ್ಛನ್ತೀ"ತಿಆದಿ। **ಅತ್ಥವಸನ್ತಿ** ಕಾರಣಂ।

ಅನ್ತೇಪುರೇತಿ ಇತ್ಥಾಗಾರಸ್ಸ ಸಞ್ಚರಣಟ್ಠಾನಭೂತೇ ರಾಜಗೇಹಸ್ಸ ಅಬ್ಭನ್ತರೇ, ಯತ್ಥ ರಾಜಾ ನ್ಹಾನಭೋಜನಸಯನಾದಿಂ ಕಪ್ಪೇತಿ। **ರಕ್ಖಾ ಸುಸಂವಿಹಿತಾತಿ** ಆರಕ್ಖಾದಿಕತಪುರಿಸೇಹಿ ಗುತ್ತಿ ಸುಟ್ಠು ಸಮನ್ತತೋ ವಿಹಿತಾ। **ಬಹಿಪಿ ಅನ್ತೇಪುರೇತಿ** ಅಡ್ಡಕರಣಟ್ಠಾನಾದಿಕೇ ಅನ್ತೇಪುರತೋ ಬಹಿಭೂತೇ ರಾಜಗೇಹೇ। **ಏವಂ ರಕ್ಖಿತೋ ಗೋಪಿತೋ ಸನ್ತೋತಿ** ಏವಂ ರಾಜಗೇಹರಾಜಧಾನಿರಜ್ಜದೇಸೇಸು ಅನ್ತೋ ಚ ಬಹಿ ಚ ಅನೇಕೇಸು ಠಾನೇಸು ಅನೇಕಸತೇಹಿ ಸುಸಂವಿಹಿತರಕ್ಖಾವರಣಗುತ್ತಿಯಾ ಮಮೇವ ನಿಬ್ಭಯತ್ಥಂ ಫಾಸುವಿಹಾರತ್ಥಂ ರಕ್ಖಿತೋ ಗೋಪಿತೋ ಸಮಾನೋ। **ಭೀತೋತಿ**ಆದೀನಿ ಪದಾನಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞವೇವಚನಾನಿ। ಅಥ ವಾ **ಭೀತೋತಿ** ಪರರಾಜೂಹಿ ಭಾಯಮಾನೋ। **ಉಬ್ಬಿಗ್ಗೋತಿ** ಸಕರಜ್ಜೇಪಿ ಪಕತಿತೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಭಯುಬ್ಬೇಗೇನ ಉಬ್ಬಿಗ್ಗೋ ಚಲಿತೋ। **ಉಸ್ಸಙ್ಕೀತಿ** "ರಞ್ಞಾ ನಾಮ ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ಅವಿಸ್ಸತ್ಥೇನ ಭವಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವಚನೇನ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಅವಿಸ್ಸಾಸವಸೇನ ತೇಸಂ ತೇಸಂ ಕಿಚ್ಚಕರಣೀಯಾನಂ ಪಚ್ಚಯಪರಿಸಙ್ಕಾಯ ಚ ಉದ್ಧಮುಖಂ ಸಙ್ಕಮಾನೋ। **ಉತ್ರಾಸೀತಿ** "ಸನ್ತಿಕಾವಚರೇಹಿಪಿ ಅಜಾನನ್ತಸ್ಸೇವ ಮೇ ಕದಾಚಿ ಅನತ್ಥೋ ಭವೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಉಪ್ಪನ್ನೇನ ಸರೀರಕಮ್ಪಂ ಉಪ್ಪಾದನಸಮತ್ಥೇನ ತಾಸೇನ ಉತ್ರಾಸೀ। "ಉತ್ರಸ್ತೋ"ತಿಪಿ ಪಠನ್ತಿ। **ವಿಹಾಸಿನ್ತಿ** ಏವಂಭೂತೋ ಹುತ್ವಾ ವಿಹರಿಂ।

ಏತರಹೀತಿ ಇದಾನಿ ಪಬ್ಬಜಿತಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ। **ಏಕೋ**ತಿ ಅಸಹಾಯೋ, ತೇನ ವೂಪಕಟ್ಠಕಾಯತಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಅಭೀತೋ**ತಿಆದೀನಂ ಪದಾನಂ ವುತ್ತವಿಪರಿಯಾಯೇನ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಭಯಾದಿನಿಮಿತ್ತಸ್ಸ ಪರಿಗ್ಗಹಸ್ಸ ತಂ ನಿಮಿತ್ತಸ್ಸ ಚ ಕಿಲೇಸಸ್ಸ ಅಭಾವೇನೇವಸ್ಸ ಅಭೀತಾದಿತಾತಿ। ಏತೇನ ಚಿತ್ತವಿವೇಕಂ ದಸ್ಸೇತಿ । **ಅಪ್ಪೋಸ್ಸುಕ್ಕೋ**ತಿ ಸರೀರಗುತ್ತಿಯಂ ನಿರುಸ್ಸುಕ್ಕೋ। **ಪನ್ನಲೋಮೋ**ತಿ ಲೋಮಹಂಸುಪ್ಪಾದಕಸ್ಸ ಛಮ್ಭಿತತ್ತಸ್ಸ ಅಭಾವೇನ ಅನುಗ್ಗತಲೋಮೋ। ಪದದ್ವಯೇನಪಿ ಸೇರಿವಿಹಾರಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಪರದತ್ತವುತ್ತೋ**ತಿ ಪರೇಹಿ ದಿನ್ನೇನ ಚೀವರಾದಿನಾ ವತ್ತಮಾನೋ, ಏತೇನ ಸಬ್ಬಸೋ ಸಙ್ಗಾಭಾವದೀಪನಮುಖೇನ ಅನವಸೇಸಭಯಹೇತುವಿರಹಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಮಿಗಭೂತೇನ ಚೇತಸಾ**ತಿ ವಿಸ್ಸತ್ಥವಿಹಾರಿತಾಯ ಮಿಗಸ್ಸ ವಿಯ ಜಾತೇನ ಚಿತ್ತೇನ। ಮಿಗೋ ಹಿ ಅಮನುಸ್ಸಪಥೇ ಅರಞ್ಞೇ ವಸಮಾನೋ ವಿಸ್ಸತ್ಥೋ ತಿಟ್ಠತಿ, ನಿಸೀದತಿ, ನಿಪಜ್ಜತಿ, ಯೇನಕಾಮಞ್ಚ ಪಕ್ಕಮತಿ ಅಪ್ಪಟಿಹತಚಾರೋ, ಏವಂ ಅಹಮ್ಪಿ ವಿಹರಾಮೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೇನ -

> "ಮಿಗೋ ಅರಞ್ಞಮ್ಹಿ ಯಥಾ ಅಬದ್ಧೋ,
> ಯೇನಿಚ್ಛಕಂ ಗಚ್ಛತಿ ಗೋಚರಾಯ।
> ವಿಞ್ಞೂ ನರೋ ಸೇರಿತಂ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋ,
> ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ"ತಿ॥ (ಸು॰ ನಿ॰ ೩೯; ಅಪ॰ ಥೇರ ೧.೧.೯೫)।

ಇಮಂ ಖೋ ಅಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಅತ್ಥವಸನ್ತಿ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ಯದಿದಂ ಮಮ ಏತರಹಿ ಪರಮಂ ವಿವೇಕಸುಖಂ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಸುಖಂ, ಇದಮೇವ ಕಾರಣಂ ಸಮ್ಪಸ್ಸಮಾನೋ "ಅಹೋ ಸುಖಂ, ಅಹೋ ಸುಖ"ನ್ತಿ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿನ್ತಿ।

ಏತಮತ್ಥನ್ತಿ ಏತಂ ಭದ್ದಿಯತ್ಥೇರಸ್ಸ ಪುಥುಜ್ಜನವಿಸಯಾತೀತಂ ವಿವೇಕಸುಖಸಙ್ಖಾತಮತ್ಥಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರತೋ ವಿದಿತ್ವಾ। **ಇಮಂ ಉದಾನ**ನ್ತಿ ಇದಂ ಸಹೇತುಕಭಯಸೋಕವಿಗಮಾನುಭಾವದೀಪಕಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ।

ತತ್ಥ **ಯಸ್ಸನ್ತರತೋ ನ ಸನ್ತಿ ಕೋಪಾ**ತಿ ಯಸ್ಸ ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಅನ್ತರತೋ ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ಅತ್ತನೋ ಚಿತ್ತೇ ಚಿತ್ತಕಾಲುಸ್ಸಿಯಕರಣತೋ ಚಿತ್ತಪ್ಪಕೋಪಾ ರಾಗಾದಯೋ ಆಘಾತವತ್ಥುಆದಿಕಾರಣಭೇದತೋ ಅನೇಕಭೇದಾ ದೋಸಕೋಪಾ ಏವ ಕೋಪಾ ನ ಸನ್ತಿ ಮಗ್ಗೇನ ಪಹೀನತ್ತಾ ನ ವಿಜ್ಜನ್ತಿ। ಅಯಞ್ಹಿ ಅನ್ತರಸದ್ದೋ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ "ಮಞ್ಚ ತ್ವಞ್ಚ ಕಿಮನ್ತರ"ನ್ತಿಆದೀಸು (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೨೨೮) ಕಾರಣೇ ದಿಸ್ಸತಿ, "ಅನ್ತರಟ್ಠಕೇ ಹಿಮಪಾತಸಮಯೇ"ತಿಆದೀಸು (ಮಹಾವ॰ ೩೪೬) ವೇಮಜ್ಝೇ, "ಅನ್ತರಾ ಚ ಜೇತವನಂ ಅನ್ತರಾ ಚ ಸಾವತ್ಥಿ"ನ್ತಿಆದೀಸು (ಉದಾ॰ ೧೩, ೪೪) ವಿವರೇ, "ಭಯಮನ್ತರತೋ ಜಾತ"ನ್ತಿಆದೀಸು (ಇತಿವು॰ ೮೮; ಮಹಾನಿ॰ ೫) ಚಿತ್ತೇ, ಇಧಾಪಿ ಚಿತ್ತೇ ಏವ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಅನ್ತರತೋ ಅತ್ತನೋ ಚಿತ್ತೇ"ತಿ।

ಇತಿಭವಾಭವತಞ್ಚ ವೀತಿವತ್ತೋತಿ ಯಸ್ಮಾ ಭವೋತಿ ಸಮ್ಪತ್ತಿ, ಅಭವೋತಿ ವಿಪತ್ತಿ। ತಥಾ ಭವೋತಿ ವುದ್ಧಿ, ಅಭವೋತಿ ಹಾನಿ। ಭವೋತಿ ವಾ ಸಸ್ಸತಂ, ಅಭವೋತಿ ಉಚ್ಛೇದೋ। ಭವೋತಿ ವಾ ಪುಞ್ಞಂ, ಅಭವೋತಿ ಪಾಪಂ। ಭವೋತಿ ವಾ ಸುಗತಿ, ಅಭವೋತಿ ದುಗ್ಗತಿ। ಭವೋತಿ ವಾ ಖುದ್ದಕೋ, ಅಭವೋತಿ ಮಹನ್ತೋ। ತಸ್ಮಾ ಯಾ ಸಾ ಸಮ್ಪತ್ತಿವಿಪತ್ತಿವುಡ್ಢಿಹಾನಿಸಸ್ಸತುಚ್ಛೇದಪುಞ್ಞಪಾಪಸುಗತಿದುಗ್ಗತಿ- ಖುದ್ದಕಮಹನ್ತಉಪಪತ್ತಿಭವಾನಂ ವಸೇನ ಇತಿ ಅನೇಕಪ್ಪಕಾರಾ ಭವಾಭವತಾ ವುಚ್ಚತಿ। ಚತೂಹಿಪಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇಹಿ ಯಥಾಸಮ್ಭವಂ ತೇನ ತೇನ ನಯೇನ ತಂ ಇತಿಭವಾಭವತಞ್ಚ ವೀತಿವತ್ತೋ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೋ ಹೋತಿ। ಅತ್ಥವಸೇನ ವಿಭತ್ತಿ ವಿಪರಿಣಾಮೇತಬ್ಬಾ। **ತಂ ವಿಗತಭಯ**ನ್ತಿ ತಂ ಏವರೂಪಂ ಯಥಾವುತ್ತಗುಣಸಮನ್ನಾಗತಂ ಖೀಣಾಸವಂ ಚಿತ್ತಕೋಪಾಭಾವತೋ ಇತಿಭವಾಭವಸಮತಿಕ್ಕಮತೋ ಚ ಭಯಹೇತುವಿಗಮೇನ ವಿಗತಭಯಂ, ವಿವೇಕಸುಖೇನ ಅಗ್ಗಫಲಸುಖೇನ ಚ **ಸುಖಿಂ,** ವಿಗತಭಯತ್ತಾ ಏವ **ಅಸೋಕಂ। ದೇವಾ ನಾನುಭವನ್ತಿ ದಸ್ಸನಾಯಾ**ತಿ ಅಧಿಗತಮಗ್ಗೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಉಪಪತ್ತಿದೇವಾ ವಾಯಮನ್ತಾಪಿ ಚಿತ್ತಚಾರದಸ್ಸನವಸೇನ ದಸ್ಸನಾಯ ದಟ್ಠುಂ ನಾನುಭವನ್ತಿ ನ ಅಭಿಸಮ್ಭುಣನ್ತಿ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ, ಪಗೇವ ಮನುಸ್ಸಾ। ಸೇಕ್ಖಾಪಿ ಹಿ ಪುಥುಜ್ಜನಾ ವಿಯ ಅರಹತೋ ಚಿತ್ತಪ್ಪವತ್ತಿಂ ನ ಜಾನನ್ತಿ।

ದಸಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿಟ್ಠಿತಾ ಚ ಮುಚಲಿನ್ದವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ।

೩. ನನ್ದವಗ್ಗೋ

೧. ಕಮ್ಮವಿಪಾಕಜಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೧. ನನ್ದವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಅಞ್ಞತರೋ ಭಿಕ್ಖೂತಿ** ನಾಮಗೋತ್ತೇನ ಅಪಾಕಟೋ ಏಕೋ ಖೀಣಾಸವಭಿಕ್ಖು। ಸೋ ಕಿರ ರಾಜಗಹವಾಸೀ ಕುಲಪುತ್ತೋ ಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನತ್ಥೇರೇನ ಸಂವೇಜಿತೋ ಸಂಸಾರದೋಸಂ ದಿಸ್ವಾ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಸೀಲಾನಿ ಸೋಧೇತ್ವಾ ಚತುಸಚ್ಚಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ನ ಚಿರಸ್ಸೇವ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಉಸ್ಸುಕ್ಕಾಪೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿ। ತಸ್ಸ ಅಪರಭಾಗೇ ಖರೋ ಆಬಾಧೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ, ಸೋ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾಯ ಅಧಿವಾಸೇನ್ತೋ ವಿಹರತಿ। ಖೀಣಾಸವಾನಞ್ಹಿ ಚೇತಸಿಕದುಕ್ಖಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಕಾಯಿಕದುಕ್ಖಂ ಪನ ಹೋತಿಯೇವ। ಸೋ ಏಕದಿವಸಂ ಭಗವತೋ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತಸ್ಸ ನಾತಿದೂರೇ ಠಾನೇ ದುಕ್ಖಂ ಅಧಿವಾಸೇನ್ತೋ ಪಲ್ಲಙ್ಕೇನ ನಿಸೀದಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ ''**ಭಗವತೋ ಅವಿದೂರೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಹೋತೀ**''ತಿಆದಿ।

ತತ್ಥ **ಪಲ್ಲಙ್ಕನ್ತಿ** ಸಮನ್ತತೋ ಊರುಬದ್ಧಾಸನಂ। **ಆಭುಜಿತ್ವಾತಿ** ಬನ್ಧಿತ್ವಾ। **ಉಜುಂ ಕಾಯಂ ಪಣಿಧಾಯಾತಿ** ಉಪರಿಮಂ ಸರೀರಂ ಉಜುಕಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾರಸ ಪಿಟ್ಠಿಕಣ್ಟಕೇ ಕೋಟಿಯಾ ಕೋಟಿಂ ಪಟಿಪಾದೇತ್ವಾ। ಏವಞ್ಹಿ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ಚಮ್ಮಮಂಸನ್ಹಾರೂನಿ ನ ನಮನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸೋ ತಥಾ ನಿಸಿನ್ನೋ ಹೋತಿ। **ಪುರಾಣಕಮ್ಮವಿಪಾಕಜನ್ತಿ** ಪುಬ್ಬೇ ಕತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ವಿಪಾಕಭಾವೇನ ಜಾತಂ, ಪುರಾಣಕಮ್ಮವಿಪಾಕೇ ವಾ ಸುಖದುಕ್ಖಪ್ಪಕಾರೇ ವಿಪಾಕವಟ್ಟಸಮುದಾಯೇ ತದೇಕದೇಸಭಾವೇನ ಜಾತಂ। ಕಿಂ ತಂ? ದುಕ್ಖಂ। ಪುರಾಣಕಮ್ಮವಿಪಾಕಜನ್ತಿ ಚ ಇಮಿನಾ ತಸ್ಸ ಆಬಾಧಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸಮುಟ್ಠಾನತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಓಪಕ್ಕಮಿಕಉತುವಿಪರಿಣಾಮಜಾದಿಭಾವಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ। **ದುಕ್ಖನ್ತಿ** ಪಚುರಜನೇಹಿ ಖಮಿತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯಂ। **ತಿಬ್ಬನ್ತಿ** ತಿಖಿಣಂ, ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ಪವತ್ತಿಯಾ ಬಹಲಂ ವಾ। **ಖರನ್ತಿ** ಕಕ್ಖಳಂ। **ಕಟುಕನ್ತಿ** ಅಸಾತಂ। **ಅಧಿವಾಸೇನ್ತೋತಿ** ಉಪರಿ ವಾಸೇನ್ತೋ ಸಹನ್ತೋ ಖಮನ್ತೋ।

ಸತೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋತಿ ವೇದನಾಪರಿಗ್ಗಾಹಕಾನಂ ಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞಾನಂ ವಸೇನ ಸತಿಮಾ ಸಮ್ಪಜಾನನ್ತೋ ಚ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ – ''ಅಯಂ ವೇದನಾ ನಾಮ ಹುತ್ವಾ ಅಭಾವಟ್ಠೇನ ಅನಿಚ್ಚಾ, ಅನಿಟ್ಠಾರಮ್ಮಣಾದಿಪಚ್ಚಯೇ ಪಟಿಚ್ಚ ಉಪ್ಪನ್ನತ್ತಾ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪನ್ನಾ, ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಏಕನ್ತೇನ ಭಿಜ್ಜನಸಭಾವತ್ತಾ ಖಯಧಮ್ಮಾ ವಯಧಮ್ಮಾ ವಿರಾಗಧಮ್ಮಾ ನಿರೋಧಧಮ್ಮಾ''ತಿ ವೇದನಾಯ ಅನಿಚ್ಚತಾಸಲ್ಲಕ್ಖಣವಸೇನ ಸತೋಕಾರಿತಾಯ **ಸತೋ** , ಅವಿಪರೀತಸಭಾವಪಟಿವಿಜ್ಝನವಸೇನ **ಸಮ್ಪಜಾನೋ** ಚ ಹುತ್ವಾ। ಅಥ ವಾ ಸತಿವೇಪುಲ್ಲಪತ್ತಿಯಾ ಸಬ್ಬತ್ಥೇವ ಕಾಯವೇದನಾಚಿತ್ತಧಮ್ಮೇಸು ಸುಟ್ಠು ಉಪಟ್ಠಿತಸತಿತಾಯ **ಸತೋ,** ತಥಾ ಪಞ್ಞಾವೇಪುಲ್ಲಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಪರಿಗ್ಗಹಿತಸಙ್ಖಾರತಾಯ **ಸಮ್ಪಜಾನೋ। ಅವಿಹಞ್ಞಮಾನೋತಿ** ''ಅಸ್ಸುತವಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಅಞ್ಞತರಞ್ಞತರೇನ ದುಕ್ಖಧಮ್ಮೇನ ಫುಟ್ಠೋ ಸಮಾನೋ ಸೋಚತಿ ಕಿಲಮತಿ ಪರಿದೇವತಿ ಉರತ್ತಾಳಿಂ ಕನ್ದತಿ ಸಮ್ಮೋಹಂ ಆಪಜ್ಜತೀ''ತಿ ವುತ್ತನಯೇನ ಅನ್ಧಪುಥುಜ್ಜನೋ ವಿಯ ನ ವಿಹಞ್ಞಮಾನೋ ಮಗ್ಗೇನೇವ ಸಮುಗ್ಘಾತಿತತ್ತಾ ಚೇತೋದುಕ್ಖಂ ಅನುಪ್ಪಾದೇನ್ತೋ ಕೇವಲಂ ಕಮ್ಮವಿಪಾಕಜಂ ಸರೀರದುಕ್ಖಂ ಅಧಿವಾಸೇನ್ತೋ ಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪನ್ನೋ ವಿಯ ನಿಸಿನ್ನೋ ಹೋತಿ। **ಅದ್ದಸಾತಿ** ತಂ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಅಧಿವಾಸನಖನ್ತಿಯಾ ತಥಾ ನಿಸಿನ್ನಂ ಅದ್ದಕ್ಖಿ।

ಏತಮತ್ಥನ್ತಿ ಏತಂ ತಾದಿಸಸ್ಸಪಿ ರೋಗಸ್ಸ ವೇಜ್ಜಾದೀಹಿ ತಿಕಿಚ್ಛನತ್ಥಂ ಅನುಸ್ಸುಕ್ಕಾಪಜ್ಜನಕಾರಣಂ ಖೀಣಾಸವಾನಂ ಲೋಕಧಮ್ಮೇಹಿ ಅನುಪಲೇಪಿತಸಙ್ಖಾತಂ ಅತ್ಥಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರತೋ ವಿದಿತ್ವಾ। **ಇಮಂ ಉದಾನನ್ತಿ** ಇಮಂ ಸಙ್ಖತಧಮ್ಮಾನಂ ಯೇಹಿ ಕೇಹಿಚಿ ದುಕ್ಖಧಮ್ಮೇಹಿ ಅವಿಘಾತಪತ್ತಿವಿಭಾವನಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ।

ತತ್ಥ **ಸಬ್ಬಕಮ್ಮಜಹಸ್ಸಾತಿ** ಪಹೀನಸಬ್ಬಕಮ್ಮಸ್ಸ। ಅಗ್ಗಮಗ್ಗಸ್ಸ ಹಿ ಉಪ್ಪನ್ನಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅರಹತೋ ಸಬ್ಬಾನಿ ಕುಸಲಾಕುಸಲಕಮ್ಮಾನಿ ಪಹೀನಾನಿ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ದಾತುಂ ಅಸಮತ್ಥಭಾವತೋ, ಯತೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗಞಾಣಂ

ಕಮ್ಮಕ್ಖಯಕರನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಭಿಕ್ಖುನೋ**ತಿ ಭಿನ್ನಕಿಲೇಸತಾಯ ಭಿಕ್ಖುನೋ। **ಧುನಮಾನಸ್ಸ ಪುರೇ ಕತಂ ರಜ**ನ್ತಿ ಅರಹತ್ತಪ್ಪತ್ತಿತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಕತಂ ರಾಗರಜಾದಿಮಿಸ್ಸತಾಯ ರಜನ್ತಿ ಲದ್ಧನಾಮಂ ದುಕ್ಖವೇದನೀಯಂ ಕಮ್ಮಂ ವಿಪಾಕಪಟಿಸಂವೇದನೇನ ತಂ ಧುನನ್ತಸ್ಸ ವಿದ್ಧಂಸೇನ್ತಸ್ಸ, ಅರಹತ್ತಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಪರತೋ ಪನ ಸಾವಜ್ಜಕಿರಿಯಾಯ ಸಮ್ಭವೋಯೇವ ನತ್ಥಿ, ಅನವಜ್ಜಕಿರಿಯಾ ಚ ಭವಮೂಲಸ್ಸ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನತ್ತಾ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಮೂಲತಾಯ ಪುಪ್ಫಂ ವಿಯ ಫಲದಾನಸಮತ್ಥತಾಯ ಅಭಾವತೋ ಕಿರಿಯಮತ್ತಾವ ಹೋತಿ।

ಅಮಮಸ್ಸಾತಿ ರೂಪಾದೀಸು ಕತ್ಥಚಿ ಮಮನ್ತಿ ಗಹಣಾಭಾವತೋ ಅಮಮಸ್ಸ ಮಮಙ್ಕಾರರಹಿತಸ್ಸ। ಯಸ್ಸ ಹಿ ಮಮಙ್ಕಾರೋ ಅತ್ಥಿ, ಸೋ ಅತ್ತಸಿನೇಹೇನ ವೇಜ್ಜಾದೀಹಿ ಸರೀರಂ ಪಟಿಜಗ್ಗಾಪೇತಿ। ಅರಹಾ ಪನ ಅಮಮೋ, ತಸ್ಮಾ ಸೋ ಸರೀರಜಗ್ಗನೇಪಿ ಉದಾಸೀನಧಾತುಕೋವ। **ಠಿತಸ್ಸಾ**ತಿ ಚತುಬ್ಬಿಧಮ್ಪಿ ಓಘಂ ತರಿತ್ವಾ ನಿಬ್ಬಾನಥಲೇ ಠಿತಸ್ಸ, ಪಟಿಸನ್ಧಿಗ್ಗಹಣವಸೇನ ವಾ ಸನ್ಧಾವನಸ್ಸ ಅಭಾವೇನ ಠಿತಸ್ಸ । ಸೇಕ್ಖಪುಥುಜ್ಜನಾ ಹಿ ಕಿಲೇಸಾಭಿಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಅಪ್ಪಹೀನತ್ತಾ ಚುತಿಪಟಿಸನ್ಧಿವಸೇನ ಸಂಸಾರೇ ಧಾವನ್ತಿ ನಾಮ, ಅರಹಾ ಪನ ತದಭಾವತೋ ಠಿತೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಅಥ ವಾ ದಸವಿಧೇ ಖೀಣಾಸವಸಙ್ಖಾತೇ ಅರಿಯಧಮ್ಮೇ ಠಿತಸ್ಸ। **ತಾದಿನೋ**ತಿ "ಪಟಿಕೂಲೇ ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲಸಞ್ಞೀ ವಿಹರತೀ"ತಿಆದಿನಾ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೩.೧೭) ನಯೇನ ವುತ್ತಾಯ ಪಞ್ಚವಿಧಾಯ ಅರಿಯಿದ್ಧಿಯಾ ಅಟ್ಠಹಿ ಲೋಕಧಮ್ಮೇಹಿ ಅಕಮ್ಪನಿಯಾಯ ಛಳಙ್ಗುಪೇಕ್ಖಾಯ ಚ ಸಮನ್ನಾಗತೇನ ಇಟ್ಠಾದೀಸು ಏಕಸದಿಸತಾಸಙ್ಖಾತೇನ ತಾದೀಭಾವೇನ ತಾದಿನೋ। **ಅತ್ಥೋ ನತ್ಥಿ ಜನಂ ಲಪೇತವೇ**ತಿ "ಮಮ ಭೇಸಜ್ಜಾದೀನಿ ಕರೋಥಾ"ತಿ ಜನಂ ಲಪಿತುಂ ಕಥೇತುಂ ಪಯೋಜನಂ ನತ್ಥಿ ಸರೀರೇ ನಿರಪೇಕ್ಖಭಾವತೋ। ಪಣ್ಡುಪಲಾಸೋ ವಿಯ ಹಿ ಬನ್ಧನಾ ಪವುತ್ತೋ ಸಯಮೇವಾಯಂ ಕಾಯೋ ಭಿಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪತತೂತಿ ಖೀಣಾಸವಾನಂ ಅಜ್ಝಾಸಯೋ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ –

"ನಾಭಿಕಙ್ಖಾಮಿ ಮರಣಂ, ನಾಭಿಕಙ್ಖಾಮಿ ಜೀವಿತಂ।
ಕಾಲಞ್ಚ ಪಟಿಕಙ್ಖಾಮಿ, ನಿಬ್ಬಿಸಂ ಭತಕೋ ಯಥಾ"ತಿ॥ (ಥೇರಗಾ॰ ೬೦೬)।

ಅಥ ವಾ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ನಿಮಿತ್ತಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ "ಕಿಂ ಅಯ್ಯಸ್ಸ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಜನಂ ಲಪೇತವೇ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ನಿಮನ್ತನವಸೇನ ಲಪಾಪೇತುಂ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ ನತ್ಥಿ ತಾದಿಸಸ್ಸ ಮಿಚ್ಛಾಜೀವಸ್ಸ ಮಗ್ಗೇನೇವ ಸಮುಗ್ಘಾತಿತತ್ತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇತಿ ಭಗವಾ "ಕಿಸ್ಸಾಯಂ ಥೇರೋ ಅತ್ತನೋ ರೋಗಂ ವೇಜ್ಜೇಹಿ ಅತಿಕಿಚ್ಛಾಪೇತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಅವಿದೂರೇ ನಿಸೀದತೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇನ್ತಾನಂ ತಸ್ಸ ಅತಿಕಿಚ್ಛಾಪನೇ ಕಾರಣಂ ಪಕಾಸೇಸಿ।

ಪರಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧. ನನ್ದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೨. ದುತಿಯೇ **ನನ್ದೋ**ತಿ ತಸ್ಸ ನಾಮಂ। ಸೋ ಹಿ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಲಕ್ಖಣೂಪೇತತ್ತಾ ಮಾತಾಪಿತರೋ ಸಪರಿಜನಂ ಸಕಲಞ್ಚ ಞಾತಿಪರಿವಟ್ಟಂ ನನ್ದಯನ್ತೋ ಜಾತೋತಿ "ನನ್ದೋ"ತಿ ನಾಮಂ ಲಭಿ। **ಭಗವತೋ ಭಾತಾ**ತಿ ಭಗವತೋ ಏಕಪಿತುಪುತ್ತತಾಯ ಭಾತಾ। ನ ಹಿ ಭಗವತೋ ಸಹೋದರಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ತೇನ ವುತ್ತಂ "**ಮಾತುಚ್ಛಾಪುತ್ತೋ**"ತಿ, ಚೂಳಮಾತುಪುತ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಮಹಾಪಜಾಪತಿಗೋತಮಿಯಾ ಹಿ ಸೋ ಪುತ್ತೋ। **ಅನಭಿರತೋ**ತಿ ನ ಅಭಿರತೋ। **ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯ**ನ್ತಿ ಬ್ರಹ್ಮಂ ಸೇಟ್ಠಂ ಉತ್ತಮಂ ಚರಿಯಂ ಏಕಾಸನಂ ಏಕಸೇಯ್ಯಂ ಮೇಥುನವಿರತಿಂ। **ಸನ್ಧಾರೇತು**ನ್ತಿ ಪಠಮಚಿತ್ತತೋ ಯಾವಚರಿಮಕಚಿತ್ತಂ ಸಮ್ಮಾ ಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಪರಿಸುದ್ಧಂ ಧಾರೇತುಂ ಪವತ್ತೇತುಂ। ದುತಿಯೇನ ಚೇತ್ಥ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಪದೇನ ಮಗ್ಗಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಸ್ಸಾಪಿ ಸಙ್ಗಹೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಸಿಕ್ಖಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯಾ**ತಿ ಉಪಸಮ್ಪದಕಾಲೇ ಭಿಕ್ಖುಭಾವೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮಾದಿನ್ನಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತಬ್ಬಭಾವೇನ ಅನುಟ್ಠಿತಂ ತಿವಿಧಮ್ಪಿ ಸಿಕ್ಖಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ, ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಹೀನಾಯಾ**ತಿ ಗಿಹಿಭಾವಾಯ। **ಆವತ್ತಿಸ್ಸಾಮೀ**ತಿ ನಿವತ್ತಿಸ್ಸಾಮಿ।

ಕಸ್ಮಾ ಪನಾಯಂ ಏವಮಾರೋಚೇಸೀತಿ? ಏತ್ಥಾಯಂ ಅನುಪುಬ್ಬಿಕಥಾ - ಭಗವಾ ಪವತ್ತವರಧಮ್ಮಚಕ್ಕೋ ರಾಜಗಹಂ ಗನ್ತ್ವಾ ವೇಳುವನೇ ವಿಹರನ್ತೋ "ಪುತ್ತಂ ಮೇ ಆನೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇಥಾ"ತಿ ಸುದ್ಧೋದನಮಹಾರಾಜೇನ ಪೇಸಿತೇಸು ಸಹಸ್ಸಸಹಸ್ಸಪರಿವಾರೇಸು ದಸಸು ದೂತೇಸು ಸಹ ಪರಿವಾರೇನ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತೇಸು ಸಬ್ಬಪಚ್ಛಾ ಗನ್ತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಪ್ಪತ್ತೇನ ಕಾಳುದಾಯಿತ್ಥೇರೇನ ಗಮನಕಾಲಂ ಞತ್ವಾ ಮಗ್ಗವಣ್ಣನಂ ವಣ್ಣೇತ್ವಾ ಜಾತಿಭೂಮಿಗಮನಾಯ ಯಾಚಿತೋ ವೀಸತಿಸಹಸ್ಸಖೀಣಾಸವಪರಿವುತೋ ಕಪಿಲವತ್ಥುನಗರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಞಾತಿಸಮಾಗಮೇ ಪೋಕ್ಖರವಸ್ಸಂ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಂ ಕತ್ವಾ ವೇಸ್ಸನ್ತರಜಾತಕಂ (ಜಾ॰ ೨.೨೨.೧೬೫೫ ಆದಯೋ) ಕಥೇತ್ವಾ ಪುನದಿವಸೇ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಟ್ಠೋ "ಉತ್ತಿಟ್ಠೇ ನಪ್ಪಮಜ್ಜೇಯ್ಯಾ"ತಿ (ಧ॰ ಪ॰ ೧೬೮) ಗಾಥಾಯ ಪಿತರಂ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ನಿವೇಸನಂ ಗನ್ತ್ವಾ "ಧಮ್ಮಞ್ಚರೇ"ತಿ (ಧ॰ ಪ॰ ೧೬೯) ಗಾಥಾಯ ಮಹಾಪಜಾಪತಿಂ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ, ರಾಜಾನಂ ಸಕದಾಗಾಮಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇಸಿ।

ಭತ್ತಕಿಚ್ಚಾವಸಾನೇ ಪನ ರಾಹುಲಮಾತುಗುಣಕಥಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಚನ್ದಕಿನ್ನರೀಜಾತಕಂ (ಜಾ॰ ೧.೧೪.೧೮ ಆದಯೋ) ಕಥೇತ್ವಾ ತತಿಯದಿವಸೇ ನನ್ದಕುಮಾರಸ್ಸ ಅಭಿಸೇಕಗೇಹಪ್ಪವೇಸನವಿವಾಹಮಙ್ಗಲೇಸು ವತ್ತಮಾನೇಸು ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ನನ್ದಕುಮಾರಸ್ಸ ಹತ್ಥೇ ಪತ್ತಂ ದತ್ವಾ ಮಙ್ಗಲಂ ವತ್ವಾ ಉಟ್ಠಾಯಾಸನಾ ಪಕ್ಕಮನ್ತೋ ಕುಮಾರಸ್ಸ ಹತ್ಥತೋ ಪತ್ತಂ ನ ಗಣ್ಹಿ। ಸೋಪಿ ತಥಾಗತೇ ಗಾರವೇನ "ಪತ್ತಂ ತೇ, ಭನ್ತೇ, ಗಣ್ಹಥಾ"ತಿ ವತ್ತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿ। ಏವಂ ಪನ ಚಿನ್ತೇಸಿ, "ಸೋಪಾನಸೀಸೇ ಪತ್ತಂ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸತೀ"ತಿ, ಸತ್ಥಾ ತಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ನ ಗಣ್ಹಿ। ಇತರೋ "ಸೋಪಾನಮೂಲೇ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇಸಿ, ಸತ್ಥಾ ತತ್ಥಪಿ ನ ಗಣ್ಹಿ। ಇತರೋ "ರಾಜಙ್ಗಣೇ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇಸಿ, ಸತ್ಥಾ ತತ್ಥಪಿ ನ ಗಣ್ಹಿ। ಕುಮಾರೋ ನಿವತ್ತಿತುಕಾಮೋ ಅನಿಚ್ಛಾಯ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಗಾರವೇನ "ಪತ್ತಂ ಗಣ್ಹಥಾ"ತಿ ವತ್ತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, "ಇಧ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸತಿ, ಏತ್ಥ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇನ್ತೋ ಗಚ್ಛತಿ।

ತಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ ಜನಪದಕಲ್ಯಾಣಿಯಾ ಆಚಿಕ್ಖಿಂಸು, "ಅಯ್ಯೇ ಭಗವಾ, ನನ್ದರಾಜಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಗಚ್ಛತಿ, ತುಮ್ಹೇಹಿ ವಿನಾ ಕರಿಸ್ಸತೀ"ತಿ। ಸಾ ಉದಕಬಿನ್ದೂಹಿ ಪಗ್ಘರನ್ತೇಹಿ ಅಡ್ಢುಲ್ಲಿಖಿತೇಹಿ ಕೇಸೇಹಿ ವೇಗೇನ ಪಾಸಾದಂ ಆರುಯ್ಹ ಸೀಹಪಞ್ಜರದ್ವಾರೇ ಠತ್ವಾ "ತುವಟಂ ಖೋ, ಅಯ್ಯಪುತ್ತ, ಆಗಚ್ಛೇಯ್ಯಾಸೀ"ತಿ ಆಹ। ತಂ ತಸ್ಸಾ ವಚನಂ ತಸ್ಸ ಹದಯೇ ತಿರಿಯಂ ಪತಿತ್ವಾ ವಿಯ ಠಿತಂ। ಸತ್ಥಾಪಿಸ್ಸ ಹತ್ಥತೋ ಪತ್ತಂ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾವ ತಂ ವಿಹಾರಂ ನೇತ್ವಾ "ಪಬ್ಬಜಿಸ್ಸಸಿ ನನ್ದಾ"ತಿ ಆಹ। ಸೋ ಬುದ್ಧಗಾರವೇನ "ನ ಪಬ್ಬಜಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಅವತ್ವಾ, "ಆಮ, ಪಬ್ಬಜಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಆಹ। ಸತ್ಥಾ ತೇನ ಹಿ ನನ್ದಂ ಪಬ್ಬಾಜೇಥಾತಿ ಕಪಿಲವತ್ಥುಪುರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ತತಿಯದಿವಸೇ ತಂ ಪಬ್ಬಾಜೇಸಿ। ಸತ್ತಮೇ ದಿವಸೇ ಮಾತರಾ ಅಲಙ್ಕರಿತ್ವಾ ಪೇಸಿತಂ "ದಾಯಜ್ಜಂ ಮೇ, ಸಮಣ, ದೇಹೀ"ತಿ ವತ್ವಾ ಅತ್ತನಾ ಸದ್ಧಿಂ ಆರಾಮಾಗತಂ ರಾಹುಲಕುಮಾರಂ ಪಬ್ಬಾಜೇಸಿ। ಪುನೇಕದಿವಸಂ ಮಹಾಧಮ್ಮಪಾಲಜಾತಕಂ (ಜಾ॰ ೧.೧೦.೯೨ ಆದಯೋ) ಕಥೇತ್ವಾ ರಾಜಾನಂ ಅನಾಗಾಮಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇಸಿ।

ಇತಿ ಭಗವಾ ಮಹಾಪಜಾಪತಿಂ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ, ಪಿತರಂ ತೀಸು ಫಲೇಸು ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಪರಿವುತೋ ಪುನದೇವ ರಾಜಗಹಂ ಗನ್ತ್ವಾ ತತೋ ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕೇನ ಸಾವತ್ಥಿಂ ಆಗಮನತ್ಥಾಯ ಗಹಿತಪಟಿಞ್ಞೋ ನಿಟ್ಠಿತೇ ಜೇತವನಮಹಾವಿಹಾರೇ ತತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ ವಾಸಂ ಕಪ್ಪೇಸಿ। ಏವಂ ಸತ್ಥರಿ ಜೇತವನೇ ವಿಹರನ್ತೇ ಆಯಸ್ಮಾ ನನ್ದೋ ಅತ್ತನೋ ಅನಿಚ್ಛಾಯ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ಕಾಮೇಸು ಅನಾದೀನವದಸ್ಸಾವೀ ಜನಪದಕಲ್ಯಾಣಿಯಾ ವುತ್ತವಚನಮನುಸ್ಸರನ್ತೋ ಉಕ್ಕಣ್ಠಿತೋ ಹುತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅತ್ತನೋ ಅನಭಿರತಿಂ ಆರೋಚೇಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "**ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಆಯಸ್ಮಾ ನನ್ದೋ…ಪೇ॰… ಹೀನಾಯಾವತ್ತಿಸ್ಸಾಮೀ**"ತಿ।

ಕಸ್ಮಾ ಪನ ನಂ ಭಗವಾ ಏವಂ ಪಬ್ಬಾಜೇಸೀತಿ? "ಪುರೇತರಮೇವ ಆದೀನವಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಕಾಮೇಹಿ ನಂ ವಿವೇಚೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ, ಪಬ್ಬಾಜೇತ್ವಾ ಪನ ಉಪಾಯೇನ ತತೋ ವಿವೇಚೇತ್ವಾ ಉಪರಿವಿಸೇಸಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವೇನೇಯ್ಯದಮನಕುಸಲೋ ಸತ್ಥಾ ಏವಂ ನಂ ಪರಮಂ ಪಬ್ಬಾಜೇಸಿ।

ಸಾಕಿಯಾನೀತಿ ಸಕ್ಯರಾಜಧೀತಾ। **ಜನಪದಕಲ್ಯಾಣೀ**ತಿ ಜನಪದಮ್ಹಿ ಕಲ್ಯಾಣೀ ರೂಪೇನ ಉತ್ತಮಾ ಛಸರೀರದೋಸರಹಿತಾ, ಪಞ್ಚಕಲ್ಯಾಣಸಮನ್ನಾಗತಾ। ಸಾ ಹಿ ಯಸ್ಮಾ ನಾತಿದೀಘಾ ನಾತಿರಸ್ಸಾ ನಾತಿಕಿಸಾ ನಾತಿಥೂಲಾ ನಾತಿಕಾಳಿಕಾ ನಚ್ಚೋದಾತಾ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಾ ಮಾನುಸಕವಣ್ಣಂ ಅಪ್ಪತ್ತಾ ದಿಬ್ಬವಣ್ಣಂ, ತಸ್ಮಾ ಛಸರೀರದೋಸರಹಿತಾ। ಛವಿಕಲ್ಯಾಣಂ ಮಂಸಕಲ್ಯಾಣಂ ನಖಕಲ್ಯಾಣಂ ಅಟ್ಠಿಕಲ್ಯಾಣಂ ವಯಕಲ್ಯಾಣನ್ತಿ ಇಮೇಹಿ ಪಞ್ಚಹಿ ಕಲ್ಯಾಣೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಾ।

ತತ್ಥ ಅತ್ತನೋ ಸರೀರೋಭಾಸೇನ ದಸದ್ವಾದಸಹತ್ಥೇ ಠಾನೇ ಆಲೋಕಂ ಕರೋತಿ, ಪಿಯಙ್ಗುಸಮಾ ವಾ ಸುವಣ್ಣಸಮಾ ವಾ ಹೋತಿ, ಅಯಮಸ್ಸಾ **ಛವಿಕಲ್ಯಾಣತಾ**। ಚತ್ತಾರೋ ಪನಸ್ಸಾ ಹತ್ಥಪಾದಾ ಮುಖಪರಿಯೋಸಾನಞ್ಚ ಲಾಖಾರಸಪರಿಕಮ್ಮಕತಂ ವಿಯ ರತ್ತಪವಾಳರತ್ತಕಮ್ಬಲೇನ ಸದಿಸಂ ಹೋತಿ, ಅಯಮಸ್ಸಾ **ಮಂಸಕಲ್ಯಾಣತಾ**। ವೀಸತಿ ನಖಪತ್ತಾನಿ ಮಂಸತೋ ಅಮುತ್ತಟ್ಠಾನೇ ಲಾಖಾರಸಪರಿಕಿತಾನಿ ವಿಯ ಮುತ್ತಟ್ಠಾನೇ ಖೀರಧಾರಾಸದಿಸಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ಅಯಮಸ್ಸಾ **ನಖಕಲ್ಯಾಣತಾ**। ದ್ವತ್ತಿಂಸದನ್ತಾ ಸುಫುಸಿತಾ ಪರಿಸುದ್ಧಪವಾಳಪನ್ತಿಸದಿಸಾ ವಜಿರಪನ್ತೀ ವಿಯ ಖಾಯನ್ತಿ, ಅಯಮಸ್ಸಾ **ಅಟ್ಠಿಕಲ್ಯಾಣತಾ**। ವೀಸತಿವಸ್ಸಸತಿಕಾಪಿ ಸಮಾನಾ ಸೋಳಸವಸ್ಸುದ್ದೇಸಿಕಾ ವಿಯ ಹೋತಿ ನಿಪ್ಪಲಿತಾ, ಅಯಮಸ್ಸಾ **ವಯಕಲ್ಯಾಣತಾ**। ಸುನ್ದರೀ ಚ ಹೋತಿ ಏವರೂಪಗುಣಸಮನ್ನಾಗತಾ, ತೇನ ವುತ್ತಂ "**ಜನಪದಕಲ್ಯಾಣೀ**"ತಿ।

ಘರಾ ನಿಕ್ಖಮನ್ತಸ್ಸಾತಿ ಅನಾದರೇ ಸಾಮಿವಚನಂ, ಘರತೋ ನಿಕ್ಖಮತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಘರಾ ನಿಕ್ಖಮನ್ತ"ನ್ತಿಪಿ ಪಠನ್ತಿ। **ಉಪಡ್ಢುಲ್ಲಿಖಿತೇಹಿ ಕೇಸೇಹೀ**ತಿ ಇತ್ಥಮ್ಭೂತಲಕ್ಖಣೇ ಕರಣವಚನಂ, ವಿಪ್ಪಕತುಲ್ಲಿಖಿತೇಹಿ ಕೇಸೇಹಿ ಉಪಲಕ್ಖಿತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಅಡ್ಢುಲ್ಲಿಖಿತೇಹೀ"ತಿಪಿ ಪಠನ್ತಿ। ಉಲ್ಲಿಖನನ್ತಿ ಚ ಫಣಕಾದೀಹಿ ಕೇಸಸಣ್ಠಾಪನಂ, "ಅಡ್ಢಕಾರವಿಧಾನ"ನ್ತಿಪಿ ವದನ್ತಿ। **ಅಪಲೋಕೇತ್ವಾ**ತಿ ಸಿನೇಹರಸವಿಪ್ಫಾರಸಂಸೂಚಕೇನ ಅಡ್ಢಕ್ಖಿನಾ ಆಬನ್ಧನ್ತೀ ವಿಯ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ। **ಮಂ, ಭನ್ತೇ**ತಿ ಪುಬ್ಬೇಪಿ "ಮ"ನ್ತಿ ವತ್ವಾ ಉಕ್ಕಣ್ಠಾಕುಲಚಿತ್ತತಾಯ ಪುನ "ಮಂ ಏತದವೋಚಾ"ತಿ ಆಹ। **ತುವಟ**ನ್ತಿ ಸೀಘಂ। **ತಮನುಸ್ಸರಮಾನೋ**ತಿ ತಂ ತಸ್ಸಾ ವಚನಂ, ತಂ ವಾ ತಸ್ಸಾ ಆಕಾರಸಹಿತಂ ವಚನಂ ಅನುಸ್ಸರನ್ತೋ।

ಭಗವಾ ತಸ್ಸ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ "ಉಪಾಯೇನಸ್ಸ ರಾಗಂ ವೂಪಸಮೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಇದ್ಧಿಬಲೇನ ನಂ ತಾವತಿಂಸಭವನಂ ನೇನ್ತೋ ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಝಾಮಖೇತ್ತೇ ಝಾಮಖಾಣುಮತ್ಥಕೇ ನಿಸಿನ್ನಂ ಛಿನ್ನಕಣ್ಣನಾಸಾನಙ್ಗುಟ್ಠಂ ಏಕಂ ಪಲುಟ್ಠಮಕ್ಕಟಿಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ತಾವತಿಂಸಭವನಂ ನೇಸಿ। ಪಾಳಿಯಂ ಪನ ಏಕಕ್ಖಣೇನೇವ ಸತ್ಥಾರಾ ತಾವತಿಂಸಭವನಂ ಗತಂ ವಿಯ ವುತ್ತಂ, ತಂ ಗಮನಂ ಅವತ್ವಾ ತಾವತಿಂಸಭವನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಗಚ್ಛನ್ತೋಯೇವ ಹಿ ಭಗವಾ ಆಯಸ್ಮತೋ ನನ್ದಸ್ಸ ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇ ತಂ ಪಲುಟ್ಠಮಕ್ಕಟಿಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಯದಿ ಏವಂ ಕಥಂ ಸಮಿಞ್ಜನಾದಿನಿದಸ್ಸನಂ? ತಂ ಅನ್ತರಧಾನನಿದಸ್ಸನನ್ತಿ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಏವಂ ಸತ್ಥಾ ತಂ ತಾವತಿಂಸಭವನಂ ನೇತ್ವಾ ಸಕ್ಕಸ್ಸ ದೇವರಞ್ಞೋ ಉಪಟ್ಠಾನಂ ಆಗತಾನಿ ಕಕುಟಪಾದಾನಿ ಪಞ್ಚ ಅಚ್ಛರಾಸತಾನಿ ಅತ್ತಾನಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಠಿತಾನಿ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಜನಪದಕಲ್ಯಾಣಿಯಾ ತಾಸಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಅಚ್ಛರಾಸತಾನಂ ರೂಪಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಪಟಿಚ್ಚ ವಿಸೇಸಂ ಪುಚ್ಛಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ – "**ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ನನ್ದಂ ಬಾಹಾಯಂ ಗಹೇತ್ವಾ...ಪೇ॰... ಕಕುಟಪಾದಾನೀ**"ತಿ।

ತತ್ಥ **ಬಾಹಾಯಂ ಗಹೇತ್ವಾ**ತಿ ಬಾಹುಮ್ಹಿ ಗಹೇತ್ವಾ ವಿಯ। ಭಗವಾ ಹಿ ತದಾ ತಾದಿಸಂ ಇದ್ಧಾಭಿಸಙ್ಖಾರಂ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರೇಸಿ, ಯಥಾ ಆಯಸ್ಮಾ ನನ್ದೋ ಭುಜೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಭಗವತಾ ನೀಯಮಾನೋ ವಿಯ ಅಹೋಸಿ। ತತ್ಥ ಚ ಭಗವತಾ ಸಚೇ ತಸ್ಸ ಆಯಸ್ಮತೋ ತಾವತಿಂಸದೇವಲೋಕಸ್ಸ ದಸ್ಸನಂ ಪವೇಸನಮೇವ ವಾ ಇಚ್ಛಿತಂ ಸಿಯಾ, ಯಥಾನಿಸಿನ್ನಸ್ಸೇವ ತಸ್ಸ ತಂ ದೇವಲೋಕಂ ದಸ್ಸೇಯ್ಯ ಲೋಕವಿವರಣಿದ್ಧಿಕಾಲೇ ವಿಯ, ತಮೇವ ವಾ ಇದ್ಧಿಯಾ ತತ್ಥ ಪೇಸೇಯ್ಯ। ಯಸ್ಮಾ ಪನಸ್ಸ ದಿಬ್ಬತ್ತಭಾವತೋ ಮನುಸ್ಸತ್ತಭಾವಸ್ಸ ಯೋ ನಿಹೀನಜಿಗುಚ್ಛನೀಯಭಾವೋ, ತಸ್ಸ ಸುಖಗ್ಗಹಣತ್ಥಂ ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇ ತಂ ಮಕ್ಕಟಿಂ ದಸ್ಸೇತುಕಾಮೋ, ದೇವಲೋಕಸಿರಿವಿಭವಸಮ್ಪತ್ತಿಯೋ ಚ ಓಗಾಹೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಕಾಮೋ ಅಹೋಸಿ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ತತ್ಥ ನೇಸಿ। ಏವಞ್ಹಿಸ್ಸ ತದತ್ಥಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸೇ ವಿಸೇಸತೋ ಅಭಿರತಿ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ।

ಕಕುಟಪಾದಾನೀತಿ ರತ್ತವಣ್ಣತಾಯ ಪಾರಾವತಸದಿಸಪಾದಾನಿ। ತಾ ಕಿರ ಸಬ್ಬಾಪಿ ಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಸಾವಕಾನಂ ಪಾದಮಕ್ಖನತೇಲದಾನೇನ ತಾದಿಸಾ ಸುಕುಮಾರಪಾದಾ ಅಹೇಸುಂ। **ಪಸ್ಸಸಿ ನೋ**ತಿ ಪಸ್ಸಸಿ ನು। **ಅಭಿರೂಪತರಾ**ತಿ ವಿಸಿಟ್ಠರೂಪತರಾ। **ದಸ್ಸನೀಯತರಾ**ತಿ ದಿವಸಮ್ಪಿ ಪಸ್ಸನ್ತಾನಂ ಅತಿತ್ತಿಕರಣಟ್ಠೇನ ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬತರಾ। **ಪಾಸಾದಿಕತರಾ**ತಿ ಸಬ್ಬಾವಯವಸೋಭಾಯ ಸಮನ್ತತೋ ಪಸಾದಾವಹತರಾ।

ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಭಗವಾ ಅವಸ್ಸುತಚಿತ್ತಂ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ನನ್ದಂ ಅಚ್ಛರಾಯೋ ಓಲೋಕಾಪೇಸಿ? ಸುಖೇನೇವಸ್ಸ ಕಿಲೇಸೇ ನೀಹರಿತುಂ। ಯಥಾ ಹಿ ಕುಸಲೋ ವೇಜ್ಜೋ ಉಸ್ಸನ್ನದೋಸಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ತಿಕಿಚ್ಛನ್ತೋ ಸಿನೇಹಪಾನಾದಿನಾ ಪಠಮಂ ದೋಸೇ ಉಕ್ಕಿಲೇದೇತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ವಮನವಿರೇಚನೇಹಿ ಸಮ್ಮದೇವ ನೀಹರಾಪೇತಿ, ಏವಂ ವಿನೇಯ್ಯದಮನಕುಸಲೋ ಭಗವಾ ಉಸ್ಸನ್ನರಾಗಂ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ನನ್ದಂ ದೇವಚ್ಛರಾಯೋ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಉಕ್ಕಿಲೇದೇಸಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗಭೇಸಜ್ಜೇನ ಅನವಸೇಸತೋ ನೀಹರಿತುಕಾಮೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಪಲುಟ್ಠಮಕ್ಕಟೀತಿ ಝಾಮಙ್ಗಪಚ್ಚಙ್ಗಮಕ್ಕಟೀ। **ಏವಮೇವ ಖೋ**ತಿ ಯಥಾ ಸಾ, ಭನ್ತೇ, ತುಮ್ಹೇಹಿ ಮಯ್ಹಂ ದಸ್ಸಿತಾ ಛಿನ್ನಕಣ್ಣನಾಸಾ ಪಲುಟ್ಠಮಕ್ಕಟೀ ಜನಪದಕಲ್ಯಾಣಿಂ ಉಪಾದಾಯ , ಏವಮೇವ ಜನಪದಕಲ್ಯಾಣೀ ಇಮಾನಿ ಪಞ್ಚ ಅಚ್ಛರಾಸತಾನಿ ಉಪಾದಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಅಚ್ಛರಾಸತಾನ**ನ್ತಿ ಉಪಯೋಗೇ ಸಾಮಿವಚನಂ, ಪಞ್ಚ ಅಚ್ಛರಾಸತಾನೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅವಯವಸಮ್ಬನ್ಧೇ ವಾ ಏತಂ ಸಾಮಿವಚನಂ, ತೇನ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಅಚ್ಛರಾಸತಾನಂ ರೂಪಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಉಪನಿಧಾಯಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಉಪನಿಧಾಯಾ**ತಿ ಚ ಸಮೀಪೇ ಠಪೇತ್ವಾ, ಉಪಾದಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಙ್ಖ್ಯ**ನ್ತಿ ಇತ್ಥೀತಿ ಗಣನಂ। **ಕಲಭಾಗ**ನ್ತಿ ಕಲಾಯಪಿ ಭಾಗಂ, ಏಕಂ ಸೋಳಸಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಕತ್ವಾ ತತೋ ಏಕಕೋಟ್ಠಾಸಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಸೋಳಸಧಾ ಗಣಿತೇ ತತ್ಥ ಯೋ ಏಕೇಕೋ ಕೋಟ್ಠಾಸೋ, ಸೋ ಕಲಭಾಗೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ, ತಮ್ಪಿ ಕಲಭಾಗಂ ನ ಉಪೇತೀತಿ ವದತಿ। **ಉಪನಿಧಿ**ನ್ತಿ "ಇಮಾಯ ಅಯಂ ಸದಿಸೀ"ತಿ ಉಪಮಾಭಾವೇನ ಗಹೇತ್ವಾ ಸಮೀಪೇ ಠಪನಮ್ಪಿ।

ಯತ್ಥಾಯಂ ಅನಭಿರತೋ, ತಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಂ ಪಾಕಟಞ್ಚಾತಿ ತಂ ಅನಾಮಸಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ಅಭಿರತಿಯಂ ಆದರಜನನತ್ಥಂ **ಅಭಿರಮ, ನನ್ದ, ಅಭಿರಮ, ನನ್ದಾ**"ತಿ ಆಮೇಡಿತವಸೇನ ವುತ್ತಂ। **ಅಹಂ ತೇ ಪಾಟಿಭೋಗೋ**ತಿ ಕಸ್ಮಾ ಭಗವಾ ತಸ್ಸ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸಂ ಇಚ್ಛನ್ತೋ ಅಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸಸ್ಸ ಪಾಟಿಭೋಗಂ ಉಪಗಞ್ಛಿ? ಯತ್ಥಸ್ಸ ಆರಮ್ಮಣೇ ರಾಗೋ ದಳ್ಹಂ ನಿಪತಿ, ತಂ ಆಗನ್ತುಕಾರಮ್ಮಣೇ ಸಙ್ಕಾಮೇತ್ವಾ ಸುಖೇನ ಸಕ್ಕಾ ಜಹಾಪೇತುನ್ತಿ ಪಾಟಿಭೋಗಂ ಉಪಗಞ್ಛಿ। ಅನುಪುಬ್ಬಿಕಥಾಯಂ ಸಗ್ಗಕಥಾ ಇಮಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ನಿದಸ್ಸನಂ।

ಅಸ್ಸೋಸುನ್ತಿ ಕಥಮಸ್ಸೋಸುಂ? ಭಗವಾ ಹಿ ತದಾ ಆಯಸ್ಮನ್ತೇ ನನ್ದೇ ವತ್ತಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ದಿವಾಟ್ಠಾನಂ ಗತೇ ಉಪಟ್ಠಾನಂ ಆಗತಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ತಂ ಪವತ್ತಿಂ ಕಥೇತ್ವಾ ಯಥಾ ನಾಮ ಕುಸಲೋ ಪುರಿಸೋ ಅನಿಕ್ಖನ್ತಂ ಆಣಿಂ ಅಞ್ಞಾಯ ಆಣಿಯಾ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಪುನ ತಂ ಹತ್ಥಾದೀಹಿ ಸಞ್ಚಾಲೇತ್ವಾ ಅಪನೇತಿ, ಏವಮೇವ ಆಚಿಣ್ಣವಿಸಯೇ ತಸ್ಸ ರಾಗಂ ಆಗನ್ತುಕವಿಸಯೇನ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಪುನ ತದಪಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಮಗ್ಗಹೇತುಂ ಕತ್ವಾ ಅಪನೇತುಕಾಮೋ "ಏಥ ತುಮ್ಹೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ನನ್ದಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಭತಕವಾದೇನ ಚ ಉಪಕ್ಕಿತಕವಾದೇನ ಚ ಸಮುದಾಚರಥಾ"ತಿ ಆಣಾಪೇಸಿ, ಏವಂ ಭಿಕ್ಖೂ ಅಸ್ಸೋಸುಂ। ಕೇಚಿ ಪನ "ಭಗವಾ ತಥಾರೂಪಂ ಇದ್ಧಾಭಿಸಙ್ಖಾರಂ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರೇಸಿ, ಯಥಾ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ತಮತ್ಥಂ ಜಾನಿಂಸೂ"ತಿ ವದನ್ತಿ।

ಭತಕವಾದೇನಾತಿ ಭತಕೋತಿ ವಾದೇನ। ಯೋ ಹಿ ಭತಿಯಾ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋತಿ, ಸೋ ಭತಕೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಅಯಮ್ಪಿ ಆಯಸ್ಮಾ ಅಚ್ಛರಾಸಮ್ಭೋಗನಿಮಿತ್ತಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಚರನ್ತೋ ಭತಕೋ ವಿಯ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ "ಭತಕವಾದೇನಾ"ತಿ । **ಉಪಕ್ಕಿತಕವಾದೇನಾ**ತಿ ಯೋ ಕಹಾಪಣಾದೀಹಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಕಿಣಾತಿ, ಸೋ ಉಪಕ್ಕಿತಕೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಅಯಮ್ಪಿ ಆಯಸ್ಮಾ ಅಚ್ಛರಾನಂ ಹೇತು ಅತ್ತನೋ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಕಿಣಾತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಉಪಕ್ಕಿತಕೋ"ತಿ ಏವಂ ವಚನೇನ। ಅಥ ವಾ ಭಗವತೋ ಆಣಾಯ

ಅಚ್ಛರಾಸಮ್ಭೋಗಸಙ್ಖಾತಾಯ ಭತಿಯಾ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸಸಙ್ಖಾತಂ ಜೀವಿತಂ ಪವತ್ತೇನ್ತೋ ತಾಯ ಭತಿಯಾ ಯಾಪನೇ ಭಗವತಾ ಭರಿಯಮಾನೋ ವಿಯ ಹೋತೀತಿ "ಭತಕೋ"ತಿ ವುತ್ತೋ, ತಥಾ ಅಚ್ಛರಾಸಮ್ಭೋಗಸಙ್ಖಾತಂ ವಿಕ್ಕಯಂ ಆದಾತಬ್ಬಂ ಕತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಆಣತ್ತಿಯಂ ತಿಟ್ಠನ್ತೋ ತೇನ ವಿಕ್ಕಯೇನ ಭಗವತಾ ಉಪಕ್ಕಿತೋ ವಿಯ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ "ಉಪಕ್ಕಿತಕೋ"ತಿ।

ಅಟ್ಟೀಯಮಾನೋತಿ ಪೀಳಿಯಮಾನೋ ದುಕ್ಖಾಪಿಯಮಾನೋ। **ಹರಾಯಮಾನೋ**ತಿ ಲಜ್ಜಮಾನೋ। **ಜಿಗುಚ್ಛಮಾನೋ**ತಿ ಪಾಟಿಕುಲ್ಯತೋ ದಹನ್ತೋ। **ಏಕೋ**ತಿ ಅಸಹಾಯೋ। **ವೂಪಕಟ್ಠೋ**ತಿ ವತ್ಥುಕಾಮೇಹಿ ಕಿಲೇಸಕಾಮೇಹಿ ಚ ಕಾಯೇನ ಚೇವ ಚಿತ್ತೇನ ಚ ವೂಪಕಟ್ಠೋ। **ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ**ತಿ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನೇ ಸತಿಂ ಅವಿಜಹನ್ತೋ। **ಆತಾಪೀ**ತಿ ಕಾಯಿಕಚೇತಸಿಕವೀರಿಯಾತಾಪೇನ ಆತಾಪವಾ, ಆತಾಪೇತಿ ಕಿಲೇಸೇತಿ ಆತಾಪೋ, ವೀರಿಯಂ। **ಪಹಿತತ್ತೋ**ತಿ ಕಾಯೇ ಚ ಜೀವಿತೇ ಚ ಅನಪೇಕ್ಖತಾಯ ಪೇಸಿತತ್ತೋ ವಿಸ್ಸಟ್ಠಅತ್ತಭಾವೋ, ನಿಬ್ಬಾನೇ ವಾ ಪೇಸಿತಚಿತ್ತೋ। **ನ ಚಿರಸ್ಸೇವಾ**ತಿ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾರಮ್ಭತೋ ನ ಚಿರೇನೇವ। **ಯಸ್ಸತ್ಥಾಯಾ**ತಿ ಯಸ್ಸ ಅತ್ಥಾಯ। **ಕುಲಪುತ್ತಾ**ತಿ ದುವಿಧಾ ಕುಲಪುತ್ತಾ ಜಾತಿಕುಲಪುತ್ತಾ ಚ ಆಚಾರಕುಲಪುತ್ತಾ ಚ, ಅಯಂ ಪನ ಉಭಯಥಾಪಿ ಕುಲಪುತ್ತೋ। **ಸಮ್ಮದೇವಾ**ತಿ ಹೇತುನಾ ಚ ಕಾರಣೇನ ಚ। **ಅಗಾರಸ್ಮಾ**ತಿ ಘರತೋ। **ಅನಗಾರಿಯ**ನ್ತಿ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ। ಕಸಿವಣಿಜ್ಜಾದಿಕಮ್ಮಞ್ಹಿ ಅಗಾರಸ್ಸ ಹಿತನ್ತಿ ಅಗಾರಿಯಂ ನಾಮ, ತಂ ಏತ್ಥ ನತ್ಥೀತಿ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ ಅನಗಾರಿಯಾತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಪಬ್ಬಜನ್ತೀ**ತಿ ಉಪಗಚ್ಛನ್ತಿ। **ತದನುತ್ತರ**ನ್ತಿ ತಂ ಅನುತ್ತರಂ। **ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಪರಿಯೋಸಾನ**ನ್ತಿ ಮಗ್ಗಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಸ್ಸ ಪರಿಯೋಸಾನಭೂತಂ ಅರಹತ್ತಫಲಂ। ತಸ್ಸ ಹಿ ಅತ್ಥಾಯ ಕುಲಪುತ್ತಾ ಇಧ ಪಬ್ಬಜನ್ತಿ। **ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಅತ್ತಭಾವೇ। **ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ**ತಿ ಅತ್ತನಾಯೇವ ಪಞ್ಞಾಯ ಪಚ್ಚಕ್ಖಂ ಕತ್ವಾ, ಅಪರಪ್ಪಚ್ಚಯೇನ ಞತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹಾಸೀ**ತಿ ಪಾಪುಣಿತ್ವಾ ಸಮ್ಪಾದೇತ್ವಾ ವಾ ವಿಹಾಸಿ। ಏವಂ ವಿಹರನ್ತೋವ **ಖೀಣಾ ಜಾತಿ…ಪೇ॰… ಅಬ್ಭಞ್ಞಾಸೀ**ತಿ। ಇಮಿನಾ ಅಸ್ಸ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಭೂಮಿ ದಸ್ಸಿತಾ।

ತತ್ಥ **ಖೀಣಾ ಜಾತೀ**ತಿ ನ ತಾವಸ್ಸ ಅತೀತಾ ಜಾತಿ ಖೀಣಾ ಪುಬ್ಬೇವ ಖೀಣತ್ತಾ, ನ ಅನಾಗತಾ ಅನಾಗತತ್ತಾ ಏವ, ನ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಾ ವಿಜ್ಜಮಾನತ್ತಾ। ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಪನ ಅಭಾವಿತತ್ತಾ ಯಾ ಏಕಚತುಪಞ್ಚವೋಕಾರಭವೇಸು ಏಕಚತುಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಪ್ಪಭೇದಾ ಜಾತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ, ಸಾ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಭಾವಿತತ್ತಾ ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮತಂ ಆಪಜ್ಜನೇನ ಖೀಣಾ। ತಂ ಸೋ ಮಗ್ಗಭಾವನಾಯ ಪಹೀನಕಿಲೇಸೇ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಕಿಲೇಸಾಭಾವೇನ ವಿಜ್ಜಮಾನಮ್ಪಿ ಕಮ್ಮಂ ಆಯತಿಂ ಅಪ್ಪಟಿಸನ್ಧಿಕಂ ಹೋತೀತಿ ಜಾನನೇನ ಅಬ್ಭಞ್ಞಾಸಿ। **ವುಸಿತ**ನ್ತಿ ವುತ್ಥಂ ಪರಿವುತ್ಥಂ ಕತಂ ಚರಿತಂ, ನಿಟ್ಠಾಪಿತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯ**ನ್ತಿ ಮಗ್ಗಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ। ಪುಥುಜ್ಜನಕಲ್ಯಾಣಕೇನ ಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸತ್ತ ಸೇಕ್ಖಾ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸಂ ವಸನ್ತಿ ನಾಮ, ಖೀಣಾಸವೋ ವುತ್ಥವಾಸೋ, ತಸ್ಮಾ ಸೋ ಅತ್ತನೋ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತೋ "ವುಸಿತಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯ"ನ್ತಿ ಅಬ್ಭಞ್ಞಾಸಿ। **ಕತಂ ಕರಣೀಯ**ನ್ತಿ ಚತೂಸು ಸಚ್ಚೇಸು ಚತೂಹಿ ಮಗ್ಗೇಹಿ ಪರಿಞ್ಞಾಪಹಾನಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಭಾವನಾವಸೇನ ಸೋಳಸವಿಧಮ್ಪಿ ಕಿಚ್ಚಂ ನಿಟ್ಠಾಪಿತಂ। ಪುಥುಜ್ಜನಕಲ್ಯಾಣಕಾದಯೋ ಹಿ ತಂ ಕಿಚ್ಚಂ ಕರೋನ್ತಿ ನಾಮ, ಖೀಣಾಸವೋ ಕತಕರಣೀಯೋ, ತಸ್ಮಾ ಸೋ ಅತ್ತನೋ ಕರಣೀಯಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತೋ "ಕತಂ ಕರಣೀಯ"ನ್ತಿ ಅಬ್ಭಞ್ಞಾಸಿ। **ನಾಪರಂ ಇತ್ಥತ್ತಾಯಾ**ತಿ "ಇದಾನಿ ಪುನ ಇತ್ಥಭಾವಾಯ ಏವಂ ಸೋಳಸಕಿಚ್ಚಭಾವಾಯ ಕಿಲೇಸಕ್ಖಯಾಯ ವಾ ಮಗ್ಗಭಾವನಾಯ ಕಿಚ್ಚಂ ಮೇ ನತ್ಥೀ"ತಿ ಅಬ್ಭಞ್ಞಾಸಿ। **ನಾಪರಂ ಇತ್ಥತ್ತಾಯಾ**ತಿ ವಾ "ಇತ್ಥಭಾವತೋ ಇಮಸ್ಮಾ ಏವಂಪಕಾರಾ ವತ್ತಮಾನಕ್ಖನ್ಧಸನ್ತಾನಾ ಅಪರಂ ಖನ್ಧಸನ್ತಾನಂ ಮಯ್ಹಂ ನತ್ಥಿ, ಇಮೇ ಪನ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ ಪರಿಞ್ಞಾತಾ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ ಛಿನ್ನಮೂಲಕಾ ವಿಯ ರುಕ್ಖಾ, ತೇ ಚರಿಮಕಚಿತ್ತನಿರೋಧೇನ ಅನುಪಾದಾನೋ ವಿಯ ಜಾತವೇದೋ ನಿಬ್ಬಾಯಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಅಪಣ್ಣತ್ತಿಕಭಾವಂ ಗಮಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ಅಬ್ಭಞ್ಞಾಸಿ। **ಅಞ್ಞತರೋ**ತಿ ಏಕೋ। **ಅರಹತ**ನ್ತಿ ಭಗವತೋ ಸಾವಕಾನಂ ಅರಹನ್ತಾನಂ ಅಬ್ಭನ್ತರೋ ಏಕೋ ಮಹಾಸಾವಕೋ ಅಹೋಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅಞ್ಞತರಾ ದೇವತಾತಿ ಅಧಿಗತಮಗ್ಗಾ ಏಕಾ ಬ್ರಹ್ಮದೇವತಾ। ಸಾ ಹಿ ಸಯಂ ಅಸೇಕ್ಖತ್ತಾ ಅಸೇಕ್ಖವಿಸಯಂ ಅಬ್ಭಞ್ಞಾಸಿ। ಸೇಕ್ಖಾ ಹಿ ತಂ ತಂ ಸೇಕ್ಖವಿಸಯಂ, ಪುಥುಜ್ಜನಾ ಚ ಅತ್ತನೋ ಪುಥುಜ್ಜನವಿಸಯಮೇವ ಜಾನನ್ತಿ। **ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಾಯ ರತ್ತಿಯಾ**ತಿ ಪರಿಕ್ಖೀಣಾಯ ರತ್ತಿಯಾ, ಮಜ್ಝಿಮಯಾಮೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಭಿಕ್ಕನ್ತವಣ್ಣಾ**ತಿ ಅತಿಉತ್ತಮವಣ್ಣಾ। **ಕೇವಲಕಪ್ಪ**ನ್ತಿ ಅನವಸೇಸೇನ

ಸಮನ್ತತೋ। **ಓಭಾಸೇತ್ವಾ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಪಭಾಯ ಚನ್ದೋ ವಿಯ ಸೂರಿಯೋ ವಿಯ ಚ ಜೇತವನಂ ಏಕೋಭಾಸಂ ಕತ್ವಾ। **ತೇನುಪಸಙ್ಕಮೀ**ತಿ ಆಯಸ್ಮತೋ ನನ್ದಸ್ಸ ಅರಹತ್ತಪ್ಪತ್ತಿಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸಜಾತಾ "ತಂ ಭಗವತೋ ಪಟಿವೇದೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ।

ಆಸವಾನಂ ಖಯಾತಿ ಏತ್ಥ ಆಸವನ್ತೀತಿ ಆಸವಾ, ಚಕ್ಖುದ್ವಾರಾದೀಹಿ ಪವತ್ತನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಥ ವಾ ಆಗೋತ್ರಭುಂ ಆಭವಗ್ಗಂ ವಾ ಸವನ್ತೀತಿ ಆಸವಾ, ಏತೇ ಧಮ್ಮೇ ಏತಞ್ಚ ಓಕಾಸಂ ಅನ್ತೋ ಕರಿತ್ವಾ ಪವತ್ತನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಚಿರಪಾರಿವಾಸಿಯಟ್ಠೇನ ಮದಿರಾದಿಆಸವಾ ವಿಯಾತಿ ಆಸವಾ। "ಪುರಿಮಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕೋಟಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ ಅವಿಜ್ಜಾಯಾ"ತಿಆದಿವಚನೇಹಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೧೦.೬೧) ನೇಸಂ ಚಿರಪಾರಿವಾಸಿಯತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಅಥ ವಾ ಆಯತಂ ಸಂಸಾರದುಕ್ಖಂ ಸವನ್ತಿ ಪಸವನ್ತೀತಿಪಿ, ಆಸವಾ। ಪುರಿಮೋ ಚೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ಕಿಲೇಸೇಸು ಯುಜ್ಜತಿ, ಪಚ್ಛಿಮೋ ಕಮ್ಮೇಪಿ। ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ಕಮ್ಮಕಿಲೇಸಾ ಏವ ಆಸವಾ, ಅಥ ಖೋ ನಾನಪ್ಪಕಾರಾ ಉಪದ್ದವಾಪಿ। ತಥಾ ಹಿ "ನಾಹಂ, ಚುನ್ದ , ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಾನಂಯೇವ ಆಸವಾನಂ ಸಂವರಾಯ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಮೀ"ತಿ ಏತ್ಥ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೧೮೨) ವಿವಾದಮೂಲಭೂತಾ ಕಿಲೇಸಾ ಆಸವಾತಿ ಆಗತಾ।

"ಯೇನ ದೇವೂಪಪತ್ಯಸ್ಸ, ಗನ್ಧಬ್ಬೋ ವಾ ವಿಹಙ್ಗಮೋ।
ಯಕ್ಖತ್ತಂ ಯೇನ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಮನುಸ್ಸತ್ತಞ್ಚ ಅಬ್ಬಜೇ।
ತೇ ಮಯ್ಹಂ ಆಸವಾ ಖೀಣಾ, ವಿದ್ಧಸ್ತಾ ವಿನಲೀಕತಾ"ತಿ॥ (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೩೬) -

ಏತ್ಥ ತೇಭೂಮಿಕಂ ಕಮ್ಮಂ ಅವಸೇಸಾ ಚ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಆಸವಾತಿ ಆಗತಾ। "ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಾನಂ ಆಸವಾನಂ ಸಂವರಾಯ, ಸಮ್ಪರಾಯಿಕಾನಂ ಆಸವಾನಂ ಪಟಿಘಾತಾಯಾ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೩೯) ಪರೂಪಘಾತವಿಪ್ಪಟಿಸಾರವಧಬನ್ಧಾದಯೋ ಚೇವ ಅಪಾಯದುಕ್ಖಭೂತಾ ಚ ನಾನಪ್ಪಕಾರಾ ಉಪದ್ದವಾ।

ತೇ ಪನೇತೇ ಆಸವಾ ವಿನಯೇ - "ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಾನಂ ಆಸವಾನಂ ಸಂವರಾಯ ಸಮ್ಪರಾಯಿಕಾನಂ ಆಸವಾನಂ ಪಟಿಘಾತಾಯಾ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೩೯) ದ್ವಿಧಾ ಆಗತಾ। ಸಳಾಯತನೇ "ತಯೋಮೇ, ಆವುಸೋ, ಆಸವಾ - ಕಾಮಾಸವೋ, ಭವಾಸವೋ, ಅವಿಜ್ಜಾಸವೋ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೩೦೫) ತಿಧಾ ಆಗತಾ, ತಥಾ ಅಞ್ಞೇಸು ಚ ಸುತ್ತನ್ತೇಸು। ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ತೇಯೇವ ದಿಟ್ಠಾಸವೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಚತುಧಾ ಆಗತಾ। ನಿಬ್ಬೇಧಿಕಪರಿಯಾಯೇ "ಅತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಆಸವಾ ನಿರಯಗಾಮಿನಿಯಾ"ತಿಆದಿನಾ (ಅ॰ ನಿ॰ ೬.೬೩) ಪಞ್ಚಧಾ ಆಗತಾ। ಛಕ್ಕನಿಪಾತೇ "ಅತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಆಸವಾ ಸಂವರಾಯ ಪಹಾತಬ್ಬಾ"ತಿಆದಿನಾ (ಅ॰ ನಿ॰ ೬.೫೮) ನಯೇನ ಛಧಾ ಆಗತಾ। ಸಬ್ಬಾಸವಪರಿಯಾಯೇ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೨) ತೇಯೇವ ದಸ್ಸನಪಹಾತಬ್ಬೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸತ್ತಧಾ ಆಗತಾ। ಇಧ ಪನ ಅಭಿಧಮ್ಮನಯೇನ ಚತ್ತಾರೋ ಆಸವಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಖಯಾತಿ ಏತ್ಥ ಪನ "ಯೋ ಆಸವಾನಂ ಖಯೋ ಭೇದೋ ಪರಿಭೇದೋ"ತಿಆದೀಸು ಆಸವಾನಂ ಸರಸಭೇದೋ ಆಸವಕ್ಖಯೋತಿ ವುತ್ತೋ। "ಜಾನತೋ ಅಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಸ್ಸತೋ ಆಸವಾನಂ ಖಯಂ ವದಾಮೀ"ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೫) ಆಸವಾನಂ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದೋ ಆಸವಕ್ಖಯೋತಿ ವುತ್ತೋ।

"ಸೇಕ್ಖಸ್ಸ ಸಿಕ್ಖಮಾನಸ್ಸ, ಉಜುಮಗ್ಗಾನುಸಾರಿನೋ।
ಖಯಸ್ಮಿಂ ಪಠಮಂ ಞಾಣಂ, ತತೋ ಅಞ್ಞಾ ಅನನ್ತರಾ"ತಿ॥ (ಇತಿವು॰ ೬೨) -

ಆದೀಸು ಮಗ್ಗೋ ಆಸವಕ್ಖಯೋತಿ ವುತ್ತೋ। "ಆಸವಾನಂ ಖಯಾ ಸಮಣೋ ಹೋತೀ"ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೪೩೮) ಫಲಂ।

"ಪರವಜ್ಜಾನುಪಸ್ಸಿಸ್ಸ, ನಿಚ್ಚಂ ಉಜ್ಝಾನಸಞ್ಞಿನೋ।

ಆಸವಾ ತಸ್ಸ ವಡ್ಢನ್ತಿ, ಆರಾ ಸೋ ಆಸವಕ್ಖಯಾ"ತಿ॥ -

ಆದೀಸು (ಧ॰ ಪ॰ ೨೫೩) ನಿಬ್ಬಾನಂ। ಇಧ ಪನ ಆಸವಾನಂ ಅಚ್ಚನ್ತಖಯೋ ಅನುಪ್ಪಾದೋ ವಾ ಮಗ್ಗೋ ವಾ "ಆಸವಾನಂ ಖಯೋ"ತಿ ವುತ್ತೋ।

ಅನಾಸವನ್ತಿ ಪಟಿಪಸ್ಸದ್ಧಿವಸೇನ ಸಬ್ಬಸೋ ಪಹೀನಾಸವಂ। **ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ**ನ್ತಿ ಅರಹತ್ತಫಲಸಮಾಧಿಂ। **ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿ**ನ್ತಿ ಅರಹತ್ತಫಲಪಞ್ಞಂ। ಉಭಯವಚನಂ ಮಗ್ಗೇ ವಿಯ ಫಲೇಪಿ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾನಂ ಯುಗನನ್ಧಭಾವದಸ್ಸನತ್ಥಂ। **ಞಾಣ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ। ದೇವತಾಯ ವಚನಸಮನನ್ತರಮೇವ "ಕಥಂ ನು ಖೋ"ತಿ ಆವಜ್ಜೇನ್ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಞಾಣಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ "ನನ್ದೇನ ಅರಹತ್ತಂ ಸಚ್ಛಿಕತ"ನ್ತಿ। ಸೋ ಹಿ ಆಯಸ್ಮಾ ಸಹಾಯಭಿಕ್ಖೂಹಿ ತಥಾ ಉಪ್ಪಣ್ಡಿಯಮಾನೋ "ಭಾರಿಯಂ ವತ ಮಯಾ ಕತಂ, ಯೋಹಂ ಏವಂ ಸ್ವಾಕ್ಖಾತೇ ಧಮ್ಮವಿನಯೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಅಚ್ಛರಾನಂ ಪಟಿಲಾಭಾಯ ಸತ್ಥಾರಂ ಪಾಟಿಭೋಗಂ ಅಕಾಸಿ"ನ್ತಿ ಉಪ್ಪನ್ನಸಂವೇಗೋ ಹಿರೋತ್ತಪ್ಪಂ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಘಟೇನ್ತೋ ವಾಯಮನ್ತೋ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ವಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಯಂನೂನಾಹಂ ಭಗವನ್ತಂ ಏತಸ್ಮಾ ಪಟಿಸ್ಸವಾ ಮೋಚೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ। ಸೋ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಂ ಸತ್ಥು ಆರೋಚೇಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - **"ಅಥ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ನನ್ದೋ...ಪೇ॰... ಏತಸ್ಮಾ ಪಟಿಸ್ಸವಾ"**ತಿ। ತತ್ಥ **ಪಟಿಸ್ಸವಾ**ತಿ ಪಾಟಿಭೋಗಪ್ಪಟಿಸ್ಸವಾ, "ಅಚ್ಛರಾನಂ ಪಟಿಲಾಭಾಯ ಅಹಂ ಪಟಿಭೂತೋ"ತಿ ಪಟಿಞ್ಞಾಯ।

ಅಥಸ್ಸ ಭಗವಾ "ಯಸ್ಮಾ ತಯಾ ಅಞ್ಞಾ ಆರಾಧಿತಾತಿ ಞಾತಮೇತಂ ಮಯಾ, ದೇವತಾಪಿ ಮೇ ಆರೋಚೇಸಿ, ತಸ್ಮಾ ನಾಹಂ ಪಟಿಸ್ಸವಾ ಇದಾನಿ ಮೋಚೇತಬ್ಬೋ ಅರಹತ್ತಪ್ಪತ್ತಿಯಾವ ಮೋಚಿತತ್ತಾ"ತಿ ಆಹ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ಯದೇವ ಖೋ ತೇ ನನ್ದಾ"**ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ **ಯದೇವಾ**ತಿ ಯದಾ ಏವ। **ತೇ**ತಿ ತವ। **ಮುತ್ತೋ**ತಿ ಪಮುತ್ತೋ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಯಸ್ಮಿಂಯೇವ ಕಾಲೇ ಆಸವೇಹಿ ತವ ಚಿತ್ತಂ ವಿಮುತ್ತಂ, ಅಥ ಅನನ್ತರಮೇವಾಹಂ ತತೋ ಪಾಟಿಭೋಗತೋ ಮುತ್ತೋತಿ।

ಸೋಪಿ ಆಯಸ್ಮಾ ವಿಪಸ್ಸನಾಕಾಲೇಯೇವ "ಯದೇವಾಹಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಾಸಂವರಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಇಮಂ ವಿಪ್ಪಕಾರಂ ಪತ್ತೋ, ತಮೇವ ಸುಟ್ಠು ನಿಗ್ಗಹೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಉಸ್ಸಾಹಜಾತೋ ಬಲವಹಿರೋತ್ತಪ್ಪೋ ತತ್ಥ ಚ ಕತಾಧಿಕಾರತ್ತಾ ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರೇ ಉಕ್ಕಟ್ಠಪಟಿಪದಮ್ಪಿ ಅಗಮಾಸಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ -

> "ಸಚೇ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ನನ್ದಸ್ಸ ಪುರತ್ಥಿಮಾ ದಿಸಾ ಆಲೋಕೇತಬ್ಬಾ ಹೋತಿ, ಸಬ್ಬಂ ಚೇತಸೋ ಸಮನ್ನಾಹರಿತ್ವಾ ನನ್ದೋ ಪುರತ್ಥಿಮಂ ದಿಸಂ ಆಲೋಕೇತಿ 'ಏವಂ ಮೇ ಪುರತ್ಥಿಮಂ ದಿಸಂ ಆಲೋಕಯತೋ ನ ಅಭಿಜ್ಝಾದೋಮನಸ್ಸಾ ಪಾಪಕಾ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಅನ್ವಾಸ್ಸವೇಯ್ಯು'ನ್ತಿ, ಇತಿಹ ತತ್ಥ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಹೋತಿ।
>
> "ಸಚೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ನನ್ದಸ್ಸ ಪಚ್ಛಿಮಾ...ಪೇ॰... ಉತ್ತರಾ... ದಕ್ಖಿಣಾ... ಉದ್ಧಂ... ಅಧೋ... ಅನುದಿಸಾ ಆಲೋಕೇತಬ್ಬಾ ಹೋತಿ, ಸಬ್ಬಂ ಚೇತಸೋ ಸಮನ್ನಾಹರಿತ್ವಾ ನನ್ದೋ ಅನುದಿಸಂ ಆಲೋಕೇತಿ 'ಏವಂ ಮೇ...ಪೇ॰... ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಹೋತೀ'"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೮.೯)।

ತೇನೇವ ತಂ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಸತ್ಥಾ "ಏತದಗ್ಗಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಮ ಸಾವಕಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಇನ್ದ್ರಿಯೇಸು ಗುತ್ತದ್ವಾರಾನಂ ಯದಿದಂ ನನ್ದೋ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೧.೨೩೦) ಏತದಗ್ಗೇ ಠಪೇಸಿ।

ಏತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾತಿ ಏತಂ ಆಯಸ್ಮತೋ ನನ್ದಸ್ಸ ಸಬ್ಬಾಸವೇ ಖೇಪೇತ್ವಾ ಸುಖಾದೀಸು ತಾದಿಭಾವಪ್ಪತ್ತಿಸಙ್ಖಾತಂ ಅತ್ಥಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರತೋ ವಿದಿತ್ವಾ। **ಇಮಂ ಉದಾನ**ನ್ತಿ ತದತ್ಥವಿಭಾವನಂ ಇಮಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ।

ತತ್ಥ **ಯಸ್ಸ ನಿತ್ತಿಣ್ಣೋ ಪಙ್ಕೋ**ತಿ ಯೇನ ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲೇನ ಅರಿಯಮಗ್ಗಸೇತುನಾ ಸಬ್ಬೋ ದಿಟ್ಠಿಪಙ್ಕೋ ಸಂಸಾರಪಙ್ಕೋ ಏವ ವಾ ನಿಬ್ಬಾನಪಾರಗಮನೇನ ತಿಣ್ಣೋ। **ಮದ್ದಿತೋ ಕಾಮಕಣ್ಡಕೋ**ತಿ ಯೇನ ಸತ್ತಾನಂ ವಿಜ್ಝನತೋ। "ಕಾಮಕಣ್ಡಕೋ"ತಿ ಲದ್ಧನಾಮೋ ಸಬ್ಬೋ ಕಿಲೇಸಕಾಮೋ ಸಬ್ಬೋ ಕಾಮವಿಸೂಕೋ ಅಗ್ಗಞಾಣದಣ್ಡೇನ ಮದ್ದಿತೋ ಭಗ್ಗೋ ಅನವಸೇಸತೋ ಮಥಿತೋ। **ಮೋಹಕ್ಖಯಂ ಅನುಪ್ಪತ್ತೋ**ತಿ ಏವಂಭೂತೋ ಚ ದುಕ್ಖಾದಿವಿಸಯಸ್ಸ ಸಬ್ಬಸ್ಸ ಸಮ್ಮೋಹಸ್ಸ ಖೇಪನೇನ ಮೋಹಕ್ಖಯಂ ಪತ್ತೋ, ಅರಹತ್ತಫಲಂ ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಚ ಅನುಪ್ಪತ್ತೋ। **ಸುಖದುಕ್ಖೇಸು ನ ವೇಧತೀ ಸ ಭಿಕ್ಖೂ**ತಿ ಸೋ ಭಿನ್ನಕಿಲೇಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಇಟ್ಠಾರಮ್ಮಣಸಮಾಯೋಗತೋ ಉಪ್ಪನ್ನೇಸು ಸುಖೇಸು ಅನಿಟ್ಠಾರಮ್ಮಣಸಮಾಯೋಗತೋ ಉಪ್ಪನ್ನೇಸು ದುಕ್ಖೇಸು ಚ ನ ವೇಧತಿ ನ ಕಮ್ಪತಿ, ತಂ ನಿಮಿತ್ತಂ ಚಿತ್ತವಿಕಾರಂ ನಾಪಜ್ಜತಿ। "ಸುಖದುಕ್ಖೇಸೂ"ತಿ ಚ ದೇಸನಾಮತ್ತಂ, ಸಬ್ಬೇಸುಪಿ ಲೋಕಧಮ್ಮೇಸು ನ ವೇಧತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ದುತಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಯಸೋಜಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೩. ತತಿಯೇ **ಯಸೋಜಪ್ಪಮುಖಾನೀ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಯಸೋಜೋ**ತಿ ತಸ್ಸ ಥೇರಸ್ಸ ನಾಮಂ, ತಂ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ ಕತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತತ್ತಾ ವಿಚರಣತೋ ಚ ತಾನಿ ಪಞ್ಚ ಭಿಕ್ಖುಸತಾನಿ "ಯಸೋಜಪ್ಪಮುಖಾನೀ"ತಿ ವುತ್ತಾನಿ।

ತೇಸಂ ಅಯಂ ಪುಬ್ಬಯೋಗೋ – ಅತೀತೇ ಕಿರ ಕಸ್ಸಪದಸಬಲಸ್ಸ ಸಾಸನೇ ಅಞ್ಞತರೋ ಭಿಕ್ಖು ಆರಞ್ಞಕೋ ಅರಞ್ಞೇ ಪಿಟ್ಠಿಪಾಸಾಣೇ ಕತಪಣ್ಣಕುಟಿಯಂ ವಿಹರತಿ। ತಸ್ಮಿಞ್ಚ ಸಮಯೇ ಪಞ್ಚಸತಾ ಚೋರಾ ಗಾಮಘಾತಕಾದೀನಿ ಕತ್ವಾ ಚೋರಿಕಾಯ ಜೀವನ್ತಾ ಚೋರಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಜನಪದಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಅನುಬದ್ಧಾ ಪಲಾಯಮಾನಾ ಅರಞ್ಞಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಿ ಗಹಣಂ ವಾ ಪಟಿಸರಣಂ ವಾ ಅಪಸ್ಸನ್ತಾ ಅವಿದೂರೇ ತಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಪಾಸಾಣೇ ನಿಸಿನ್ನಂ ದಿಸ್ವಾ ವನ್ದಿತ್ವಾ ತಂ ಪವತ್ತಿಂ ಆಚಿಕ್ಖಿತ್ವಾ "ಅಮ್ಹಾಕಂ, ಭನ್ತೇ, ಪಟಿಸರಣಂ ಹೋಥಾ"ತಿ ಯಾಚಿಂಸು। ಥೇರೋ "ತುಮ್ಹಾಕಂ ಸೀಲಸದಿಸಂ ಪಟಿಸರಣಂ ನತ್ಥಿ, ಸಬ್ಬೇ ಪಞ್ಚ ಸೀಲಾನಿ ಸಮಾದಿಯಥಾ"ತಿ ಆಹ। ತೇ "ಸಾಧೂ"ತಿ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತ್ವಾ ಸೀಲಾನಿ ಸಮಾದಿಯಿಂಸು। ಥೇರೋ "ತುಮ್ಹೇ ಇದಾನಿ ಸೀಲೇಸು ಪತಿಟ್ಠಿತಾ, ಅತ್ತನೋ ಜೀವಿತಂ ವಿನಾಸಯನ್ತೇಸುಪಿ ಮಾ ಮನಂ ಪದೋಸಯಿತ್ಥಾ"ತಿ ಕಕಚೂಪಮವಿಧಿಂ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೨೨ ಆದಯೋ) ಆಚಿಕ್ಖಿ। ತೇ "ಸಾಧೂ"ತಿ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿಂಸು। ಅಥ ತೇ ಜಾನಪದಾ ತಂ ಸಮ್ಪತ್ತಾ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ಗವೇಸನ್ತಾ ತೇ ಚೋರೇ ದಿಸ್ವಾ ಸಬ್ಬೇವ ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪೇಸುಂ। ತೇ ತೇಸು ಮನೋಪದೋಸಮತ್ತಮ್ಪಿ ಅಕತ್ವಾ ಅಕ್ಖಣ್ಡಸೀಲಾ ಕಾಲಂ ಕತ್ವಾ ಕಾಮಾವಚರದೇವೇಸು ನಿಬ್ಬತ್ತಿಂಸು। ತೇಸು ಜೇಟ್ಠಚೋರೋ ಜೇಟ್ಠದೇವಪುತ್ತೋ ಅಹೋಸಿ, ಇತರೇ ತಸ್ಸೇವ ಪರಿವಾರಾ।

ತೇ ಅಪರಾಪರಂ ಸಂಸರನ್ತಾ ಏಕಂ ಬುದ್ಧನ್ತರಂ ದೇವಲೋಕೇ ಖೇಪೇತ್ವಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಭಗವತೋ ಕಾಲೇ ದೇವಲೋಕತೋ ಚವಿತ್ವಾ ಜೇಟ್ಠದೇವಪುತ್ತೋ ಸಾವತ್ಥಿನಗರದ್ವಾರೇ ಕೇವಟ್ಟಗಾಮೇ ಪಞ್ಚಸತಕುಲಗಾಮಜೇಟ್ಠಕಸ್ಸ ಕೇವಟ್ಟಸ್ಸ ಪುತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ, **ಯಸೋಜೋ**ತಿಸ್ಸ ನಾಮಂ ಅಕಂಸು। ಇತರೇಪಿ ಅವಸೇಸಕೇವಟ್ಟಾನಂ ಪುತ್ತಾ ಹುತ್ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಂಸು। ತೇ ಪುಬ್ಬಸನ್ನಿವಾಸೇನ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಸಹಾಯಕಾ ಹುತ್ವಾ ಸಹಪಂಸುಕೀಳಿತಂ ಕೀಳನ್ತಾ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ವಯಪ್ಪತ್ತಾ ಅಹೇಸುಂ, ಯಸೋಜೋ ತೇಸಂ ಅಗ್ಗೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇ ಸಬ್ಬೇವ ಏಕತೋ ಹುತ್ವಾ ಜಾಲಾನಿ ಗಹೇತ್ವಾ ನದಿತಳಾಕಾದೀಸು ಮಚ್ಛೇ ಬನ್ಧನ್ತಾ ವಿಚರನ್ತಿ।

ಅಥೇಕದಿವಸಂ ಅಚಿರವತಿಯಾ ನದಿಯಾ ಜಾಲೇ ಖಿತ್ತೇ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣೋ ಮಚ್ಛೋ ಅನ್ತೋಜಾಲೇ ಪಾವಿಸಿ। ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಕೇವಟ್ಟಾ "ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪುತ್ತಾ ಮಚ್ಛೇ ಬನ್ಧನ್ತಾ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣಂ ಮಚ್ಛಂ ಬನ್ಧಿಂಸೂ"ತಿ ಹಟ್ಠತುಟ್ಠಾ ಅಹೇಸುಂ। ಅಥ ತೇ ಪಞ್ಚಸತಾಪಿ ಸಹಾಯಕಾ ಮಚ್ಛಂ ನಾವಾಯ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ನಾವಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ರಞ್ಞೋ ದಸ್ಸೇಸುಂ। ರಾಜಾ ತಂ ದಿಸ್ವಾ "ಭಗವಾ ಏತಸ್ಸ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣಕಾರಣಂ ಜಾನಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಮಚ್ಛಂ ಗಾಹಾಪೇತ್ವಾ ಭಗವತೋ ದಸ್ಸೇಸಿ। ಸತ್ಥಾ "ಅಯಂ ಕಸ್ಸಪಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ

ಸಾಸನೇ ಓಸಕ್ಕಮಾನೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಮಿಚ್ಛಾ ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತೋ ಸಾಸನಂ ಓಸಕ್ಕಾಪೇತ್ವಾ ನಿರಯೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ ಏಕಂ ಬುದ್ಧನ್ತರಂ ನಿರಯೇ ಪಚ್ಚಿತ್ವಾ ತತೋ ಚುತೋ ಅಚಿರವತಿಯಂ ಮಚ್ಛೋ ಹುತ್ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ"ತಿ ವತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಮಾತುಭಗಿನೀನಞ್ಚ ನಿರಯೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಭಾವಂ, ತಸ್ಸ ಭಾತಿಕತ್ಥೇರಸ್ಸ ಪರಿನಿಬ್ಬುತಭಾವಞ್ಚ ತೇನೇವ ಕಥಾಪೇತ್ವಾ ಇಮಿಸ್ಸಾ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಕಪಿಲಸುತ್ತಂ ದೇಸೇಸಿ।

ಸತ್ಥು ದೇಸನಂ ಸುತ್ವಾ ತೇ ಪಞ್ಚಸತಾ ಕೇವಟ್ಟಪುತ್ತಾ ಸಂವೇಗಜಾತಾ ಹುತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ, ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಾ ಹುತ್ವಾ ವಿವೇಕವಾಸಂ ವಸನ್ತಾ ಭಗವನ್ತಂ ದಸ್ಸನಾಯ ಆಗಮಂಸು। ತೇನ ವುತ್ತಂ - **"ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಯಸೋಜಪ್ಪಮುಖಾನಿ ಪಞ್ಚಮತ್ತಾನಿ ಭಿಕ್ಖುಸತಾನೀ"**ತಿಆದಿ।

ತತ್ಥ **ತೇಧಾತಿ** ತೇ ಇಧ। **ನೇವಾಸಿಕೇಹೀತಿ** ನಿಬದ್ಧವಾಸಂ ವಸಮಾನೇಹಿ। **ಪಟಿಸಮ್ಮೋದಮಾನಾತಿ** ನೇವಾಸಿಕಭಿಕ್ಖೂಹಿ "ಕಚ್ಚಾವುಸೋ, ಖಮನೀಯ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ಪಟಿಸನ್ಥಾರವಸೇನ ಸಮ್ಮೋದನಾಯ ಕತಾಯ "ಆಮಾವುಸೋ, ಖಮನೀಯ"ನ್ತಿಆದಿನಾ , ಪುನ ಸಮ್ಮೋದಮಾನಾ ತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮಪ್ಪವತ್ತಮೋದಾ। **ಸೇನಾಸನಾನಿ ಪಞ್ಞಾಪಯಮಾನಾತಿ** ಆಚರಿಯುಪಜ್ಝಾಯಾನಂ ಅತ್ತನೋ ಚ ಪಾಪುಣಕಾನಿ ಸೇನಾಸನಾನಿ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ತೇಹಿ ನೇವಾಸಿಕೇಹಿ ತೇಸಂ "ಇದಂ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಆಚರಿಯಾನಂ, ಇದಂ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಉಪಜ್ಝಾಯಾನಂ, ಇದಂ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಪಾಪುಣಾತೀ"ತಿ ಸೇನಾಸನಾನಿ ಸಂವಿಧಾಪೇತ್ವಾ ಅತ್ತನಾ ಚ ತತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ , ದ್ವಾರಕವಾಟಾನಿ ವಿವರಿತ್ವಾ, ಮಞ್ಚಪೀಠಕಟಸಾರಕಾದೀನಿ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಪಪ್ಫೋಟೇತ್ವಾ ಯಥಾಠಾನಂ ಠಪನಾದಿವಸೇನ ಪಞ್ಞಾಪೇನ್ತಾ ಚ।

ಪತ್ತಚೀವರಾನಿ ಪಟಿಸಾಮಯಮಾನಾತಿ, "ಭನ್ತೇ, ಇಮಂ ಮೇ ಪತ್ತಂ ಠಪೇಥ, ಇದಂ ಚೀವರಂ, ಇದಂ ಥಾಲಕಂ, ಇದಂ ಉದಕತುಮ್ಬಂ, ಇದಂ ಮೇ ಕತ್ತರಯಟ್ಠಿ"ನ್ತಿ ಏವಂ ಸಮಣಪರಿಕ್ಖಾರಂ ಸಂಗೋಪಯಮಾನಾ। **ಉಚ್ಚಾಸದ್ದಾ ಮಹಾಸದ್ದಾತಿ** ಉದ್ಧಂ ಗತಟ್ಠೇನ ಉಚ್ಚೋ ಸದ್ದೋ ಯೇಸನ್ತೇ ಉಚ್ಚಾಸದ್ದಾ ಅಕಾರಸ್ಸ ಆಕಾರಂ ಕತ್ವಾ। ಸಮನ್ತತೋ ಪತ್ಥಟಟ್ಠೇನ ಮಹನ್ತೋ ಸದ್ದೋ ಯೇಸನ್ತೇ ಮಹಾಸದ್ದಾ। **ಕೇವಟ್ಟಾ ಮಞ್ಞೇ ಮಚ್ಛವಿಲೋಪೇತಿ** ಕೇವಟ್ಟಾ ವಿಯ ಮಚ್ಛವಿಲುಮ್ಪನೇ। ಯಥಾ ನಾಮ ಕೇವಟ್ಟಾ ಉದಕೇ ವಟ್ಟನತೋ ಮಚ್ಛಗ್ಗಹಣತ್ಥಂ ಪವತ್ತನತೋ "ಕೇವಟ್ಟಾ"ತಿ ಲದ್ಧನಾಮಾ ಮಚ್ಛಬನ್ಧಾ ಮಚ್ಛಗ್ಗಹಣತ್ಥಂ ಜಲೇ ಜಾಲಂ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ "ಪವಿಟ್ಠೋ ನ ಪವಿಟ್ಠೋ, ಗಹಿತೋ ನ ಗಹಿತೋ"ತಿಆದಿನಾ ಉಚ್ಚಾಸದ್ದಮಹಾಸದ್ದಾ ಹೋನ್ತಿ। ಯಥಾ ಚ ತೇ ಮಚ್ಛಪಚ್ಛಿಆದೀನಿ ಠಪಿತಟ್ಠಾನೇ ಮಹಾಜನೇ ಗನ್ತ್ವಾ "ಮಯ್ಹಂ ಏಕಂ ಮಚ್ಛಂ ದೇಥ, ಮಯ್ಹಂ ಏಕಂ ಮಚ್ಛಫಾಲಂ ದೇಥ, ಅಮುಕಸ್ಸ ದಿನ್ನೋ ಮಹನ್ತೋ, ಮಯ್ಹಂ ಖುದ್ದಕೋ"ತಿಆದೀನಿ ವತ್ವಾ ವಿಲುಮ್ಪಮಾನೇ ತೇಸಂ ಪಟಿಸೇಧನಾದಿವಸೇನ ಉಚ್ಚಾಸದ್ದಮಹಾಸದ್ದಾ ಚ ಹೋನ್ತಿ, ಏವಮೇತೇ ಭಿಕ್ಖೂತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ತೇತೇತಿ** ತೇ ಏತೇ। **ಕಿಂನೂತಿ** ಕಿಸ್ಸ ನು, ಕಿಮತ್ಥಂ ನೂತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತೇಮೇತಿ** ತೇ ಇಮೇ। **ಪಣಾಮೇಮೀತಿ** ನೀಹರಾಮಿ। **ವೋತಿ** ತುಮ್ಹೇ। **ನ ವೋ ಮಮ ಸನ್ತಿಕೇ ವತ್ಥಬ್ಬನ್ತಿ** ತುಮ್ಹೇಹಿ ಮಯ್ಹಂ ಸನ್ತಿಕೇ ನ ವಸಿತಬ್ಬಂ। ಯೇ ತುಮ್ಹೇ ಮಾದಿಸಸ್ಸ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಏವಂ ಮಹಾಸದ್ದಂ ಕರೋಥ, ಅತ್ತನೋ ಧಮ್ಮತಾಯ ವಸನ್ತಾ ಕಿಂ ನಾಮ ಸಾರುಪ್ಪಂ ಕರಿಸ್ಸಥ, ತುಮ್ಹಾದಿಸಾನಂ ಮಮ ಸನ್ತಿಕೇ ವಸನಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥೀತಿ ದೀಪೇತಿ। ಏವಂ ಪಣಾಮಿತೇಸು ಚ ಭಗವತಾ ತೇಸು ಏಕಭಿಕ್ಖುಪಿ "ಭಗವಾ ತುಮ್ಹೇ ಮಹಾಸದ್ದಮತ್ತಕೇನ ಅಮ್ಹೇ ಪಣಾಮೇಥಾ"ತಿ ವಾ ಅಞ್ಞಂ ವಾ ಕಿಞ್ಚಿ ಪಟಿವಚನಂ ಅವತ್ವಾ ಬುದ್ಧಗಾರವೇನ ಸಬ್ಬೇ ಭಗವತೋ ವಚನಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ತಾ "ಏವಂ, ಭನ್ತೇ"ತಿ ವತ್ವಾ ನಿಕ್ಖಮಿಂಸು। ಏವಂ ಪನ ತೇಸಂ ಅಹೋಸಿ "ಮಯಂ ಸತ್ಥಾರಂ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸಾಮ, ಧಮ್ಮಂ ಸೋಸ್ಸಾಮ, ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕೇ ವಸಿಸ್ಸಾಮಾತಿ ಆಗತಾ, ಏವರೂಪಸ್ಸ ಪನ ಗರುನೋ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಮಹಾಸದ್ದಂ ಕರಿಮ್ಹಾ, ಅಮ್ಹಾಕಮೇವ ದೋಸೋಯಂ, ಪಣಾಮಿತಮ್ಹಾ ತತೋ, ನ ಲದ್ಧಂ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕೇ ವತ್ಥುಂ, ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಂ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣಂ ಸರೀರಂ ಓಲೋಕೇತುಂ, ಮಧುರಸ್ಸರೇನ ದೇಸಿತಂ ಧಮ್ಮಂ ಸೋತು"ನ್ತಿ। ತೇ ಬಲವದೋಮನಸ್ಸಜಾತಾ ಹುತ್ವಾ ಪಕ್ಕಮಿಂಸು।

ಸಂಸಾಮೇತ್ವಾತಿ ಸುಗುತ್ತಂ ಕತ್ವಾ। **ವಜ್ಜೀತಿ** ಏವಂನಾಮಕೋ ಜನಪದೋ, ವಜ್ಜೀ ನಾಮ ಜಾನಪದಿನೋ ರಾಜಕುಮಾರಾ, ತೇಸಂ ನಿವಾಸೋ ಏಕೋಪಿ ಜನಪದೋ ರುಳ್ಹೀವಸೇನ "ವಜ್ಜೀ"ತ್ವೇವ ವುಚ್ಚತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ವಜ್ಜೀಸೂ"**ತಿ। **ವಗ್ಗುಮುದಾತಿ**

ಏವಂನಾಮ ಲೋಕಸ್ಸ ಪುಞ್ಞಸಮ್ಮತಾ ಏಕಾ ನದೀ। "ವಗ್ಗಮುದಾ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। **ಅತ್ಥಕಾಮೇನಾತಿ** ಕಿಞ್ಚಿ ಪಯೋಜನಂ ಅನಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಅತ್ಥಮೇವ ಇಚ್ಛನ್ತೇನ। **ಹಿತೇಸಿನಾತಿ** ಅತ್ಥಂ ಇಚ್ಛನ್ತೇನ, "ಕಿನ್ತಿ ಮೇ ಸಾವಕಾ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಾ ಪರಿಮುಚ್ಚೇಯ್ಯು"ನ್ತಿ ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ವಾ ಹೇತುಭೂತಸ್ಸ ಹಿತಸ್ಸ ಏಸನಸೀಲೇನ। ತತೋ ಏವ ಅತ್ತನೋ ಸರೀರಖೇದಂ ಅಗಣೇತ್ವಾ ದೂರೇಪಿ ವೇನೇಯ್ಯಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಅನುಕಮ್ಪನತೋ **ಅನುಕಮ್ಪಕೇನ**। ತಮೇವ ಅನುಕಮ್ಪಂ ಉಪಾದಾಯ ಮಯಂ ಪಣಾಮಿತಾ, ನ ಅತ್ತನೋ ವೇಯ್ಯಾವಚ್ಚಾದಿಪಚ್ಚಾಸೀಸಾಯ। ಯಸ್ಮಾ ಧಮ್ಮಗರುನೋ ಬುದ್ಧಾ ಭಗವನ್ತೋ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಯಾವ ಪೂಜೇತಬ್ಬಾ, ಯೇ ಉಚ್ಚಾಸದ್ದಕರಣಮತ್ತೇಪಿ ಪಣಾಮೇನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ **ಹನ್ದ ಮಯಂ, ಆವುಸೋ, ತಥಾ ವಿಹಾರಂ ಕಪ್ಪೇಮ** ಸಬ್ಬತ್ಥ ಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞಯೋಗೇನ ಅಪಣ್ಣಕಪ್ಪಟಿಪದಂ ಪೂರೇನ್ತಾ ಯಥಾಗಹಿತಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಮತ್ಥಕಂ ಪಾಪೇನ್ತಾ ಚತುಇರಿಯಾಪಥವಿಹಾರಂ ಕಪ್ಪೇಮ ವಿಹರಾಮ। **ಯಥಾ ನೋ ವಿಹರತ**ನ್ತಿ ಯಥಾ ಅಮ್ಹೇಸು ವಿಹರನ್ತೇಸು, **ಭಗವಾ ಅತ್ತಮನೋ ಅಸ್ಸ,** ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಪೂಜಾಯ ಆರಾಧಿತೋ ಭವೇಯ್ಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ತೇನೇವನ್ತರವಸ್ಸೇನಾತಿ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಅನ್ತರವಸ್ಸೇ ಮಹಾಪವಾರಣಂ ಅನತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾವ। **ಸಬ್ಬೇವ ತಿಸ್ಸೋ ವಿಜ್ಜಾ ಸಚ್ಛಾಕಂಸೂತಿ** ಸಬ್ಬೇಯೇವ ತೇ ಪಞ್ಚಸತಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಾನುಸ್ಸತಿಞಾಣಂ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಞಾಣಂ ಆಸವಕ್ಖಯಞಾಣನ್ತಿ ಇಮಾ ತಿಸ್ಸೋ ಪುಬ್ಬೇನಿವುತ್ಥಕ್ಖನ್ಧಪ್ಪಟಿಚ್ಛಾದಕಮೋಹಕ್ಖನ್ಧಾದೀನಂ ವಿನಿವಿಜ್ಝನಟ್ಠೇನ ವಿಜ್ಜಾ ಅತ್ತಪಚ್ಚಕ್ಖಾ ಅಕಂಸು। ಲೋಕಿಯಾಭಿಞ್ಞಾಸು ಇಮಾಯೇವ ದ್ವೇ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಆಸವಕ್ಖಯಞಾಣಸ್ಸ ಬಹೂಪಕಾರಾ, ನ ತಥಾ ದಿಬ್ಬಸೋತಚೇತೋಪರಿಯಇದ್ಧಿವಿಧಞಾಣಾನೀತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವಿಜ್ಜತ್ತಯಮೇವೇತ್ಥ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅಧಿಗಮದಸ್ಸನವಸೇನ ಉದ್ಧಟಂ। ತಥಾ ಹಿ ವೇರಞ್ಜಸುತ್ತೇ (ಅಂ॰ ನಿ॰ ೮.೧೧) ಭಗವಾ ವೇರಞ್ಜಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಅಧಿಗಮಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ವಿಜ್ಜತ್ತಯಮೇವ ದೇಸೇಸಿ, ನ ದಿಬ್ಬಸೋತಞಾಣಾದೀನಂ ಅಭಾವತೋ। ಏವಂ ತೇಸಮ್ಪಿ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ವಿಜ್ಜಮಾನಾನಿಪಿ ದಿಬ್ಬಸೋತಞಾಣಾದೀನಿ ನ ಉದ್ಧಟಾನಿ। ಛಳಭಿಞ್ಞಾ ಹಿ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ। ಏವಞ್ಚ ಕತ್ವಾ "ವಗ್ಗುಮುದಾಯ ನದಿಯಾ ತೀರೇ ಅನ್ತರಹಿತಾ ಮಹಾವನೇ ಕೂಟಾಗಾರಸಾಲಾಯಂ ಭಗವತೋ ಸಮ್ಮುಖೇ ಪಾತುರಹೇಸು"ನ್ತಿ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಇದ್ಧಿವಳಞ್ಜನಂ ವಕ್ಖತಿ।

ಯಥಾಭಿರನ್ತನ್ತಿ ಯಥಾಭಿರತಿಂ ಯಥಾಜ್ಝಾಸಯಂ। ಬುದ್ಧಾನಞ್ಹಿ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ವಸನ್ತಾನಂ ಛಾಯೂದಕವಿಪತ್ತಿಂ ವಾ ಅಫಾಸುಕಸೇನಾಸನಂ ವಾ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಅಸ್ಸದ್ಧಾದಿಭಾವಂ ವಾ ಆಗಮ್ಮ ಅನಭಿರತಿ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ತೇಸಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ "ಫಾಸುಂ ವಿಹರಾಮಾ"ತಿ ಚಿರವಿಹಾರೋಪಿ ನತ್ಥಿ। ಯತ್ಥ ಪನ ಭಗವತಿ ವಿಹರನ್ತೇ ಮನುಸ್ಸಾ ಸರಣೇಸು ವಾ ಪತಿಟ್ಠಹನ್ತಿ, ಸೀಲಾನಿ ವಾ ಸಮಾದಿಯನ್ತಿ ಪಬ್ಬಜನ್ತಿ, ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಾದೀನಿ ವಾ ಪಾಪುಣನ್ತಿ, ಸತ್ಥಾ ತಾಸು ಸಮ್ಪತ್ತೀಸು ತೇಸಂ ಪತಿಟ್ಠಾಪನತ್ಥಂ ವಸತಿ, ತದಭಾವೇ ಪಕ್ಕಮತಿ। ತದಾ ಹಿ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ಕತ್ತಬ್ಬಬುದ್ಧಕಿಚ್ಚಂ ನಾಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - **"ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ಯಥಾಭಿರನ್ತಂ ವಿಹರಿತ್ವಾ ಯೇನ ವೇಸಾಲೀ ತೇನ ಚಾರಿಕಂ ಪಕ್ಕಾಮೀ"ತಿ।**

ಚಾರಿಕಂ ಚರಮಾನೋತಿ ಅದ್ಧಾನಗಮನಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ। ಚಾರಿಕಾ ಚ ನಾಮೇಸಾ ಭಗವತೋ ದುವಿಧಾ ತುರಿತಚಾರಿಕಾ ಅತುರಿತಚಾರಿಕಾತಿ। ತತ್ಥ ದೂರೇಪಿ ಬೋಧನೇಯ್ಯಪುಗ್ಗಲಂ ದಿಸ್ವಾ ತಸ್ಸ ಬೋಧನತ್ಥಂ ಸಹಸಾ ಗಮನಂ ತುರಿತಚಾರಿಕಾ ನಾಮ, ಸಾ ಮಹಾಕಸ್ಸಪಪಚ್ಚುಗ್ಗಮನಾದೀಸು ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। ಯಾ ಪನ ಗಾಮನಿಗಮರಾಜಧಾನೀಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ದೇವಸಿಕಂ ಯೋಜನದ್ಧಯೋಜನವಸೇನ ಪಿಣ್ಡಪಾತಚರಿಯಾದೀಹಿ ಲೋಕಂ ಅನುಗ್ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಗಚ್ಛತಿ, ಅಯಂ ಅತುರಿತಚಾರಿಕಾ ನಾಮ, ಅಯಮೇವ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತಾ। **ತದವಸರೀತಿ** ತೇನ ಅವಸರಿ, ತಂ ವಾ ಅವಸರಿ, ತತ್ಥ ಅವಸರಿ , ಪಾವಿಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ತತ್ರಾತಿ ತಸ್ಸಂ। **ಸುದ**ನ್ತಿ ನಿಪಾತಮತ್ತಂ। **ವೇಸಾಲಿಯ**ನ್ತಿ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ವಿಸಾಲೀಭೂತತ್ತಾ "ವೇಸಾಲೀ"ತಿ ಲದ್ಧನಾಮೇ ಲಿಚ್ಛವಿರಾಜೂನಂ ನಗರೇ। **ಮಹಾವನೇತಿ** ಮಹಾವನಂ ನಾಮ ಸಯಂಜಾತಂ ಅರೋಪಿಮಂ ಸಪರಿಚ್ಛೇದಂ ಮಹನ್ತಂ ವನಂ। ಕಪಿಲವತ್ಥುಸಾಮನ್ತಾ ಪನ ಮಹಾವನಂ ಹಿಮವನ್ತೇನ ಸಹ ಏಕಾಬದ್ಧಂ ಅಪರಿಚ್ಛೇದಂ ಹುತ್ವಾ ಮಹಾಸಮುದ್ದಂ ಆಹಚ್ಚ ಠಿತಂ। ಇದಂ ತಾದಿಸಂ ನ ಹೋತಿ, ಸಪರಿಚ್ಛೇದಂ ಮಹನ್ತಂ ವನನ್ತಿ ಮಹಾವನಂ। **ಕೂಟಾಗಾರಸಾಲಾಯ**ನ್ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಮಹಾವನೇ ಭಗವನ್ತಂ

ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಕತೇ ಆರಾಮೇ ಕೂಟಾಗಾರಂ ಅನ್ತೋ ಕತ್ವಾ ಹಂಸವಟ್ಟಕಚ್ಛನ್ನೇನ ಕತಾ ಸಬ್ಬಾಕಾರಸಮ್ಪನ್ನಾ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಗನ್ಧಕುಟಿ ಕೂಟಾಗಾರಸಾಲಾ ನಾಮ , ತಸ್ಸಂ ಕೂಟಾಗಾರಸಾಲಾಯಂ। **ವಗ್ಗುಮುದಾತೀರಿಯಾನ**ನ್ತಿ ವಗ್ಗುಮುದಾತೀರವಾಸೀನಂ। **ಚೇತಸಾ ಚೇತೋ ಪರಿಚ್ಚ ಮನಸಿ ಕರಿತ್ವಾ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಚಿತ್ತೇನ ತೇಸಂ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಚ್ಛಿಜ್ಜ ಮನಸಿ ಕರಿತ್ವಾ, ಚೇತೋಪರಿಯಞಾಣೇನ ವಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣೇನ ವಾ ತೇಹಿ ಅಧಿಗತವಿಸೇಸಂ ಜಾನಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಆಲೋಕಜಾತಾ ವಿಯಾತಿ ಸಞ್ಜಾತಾಲೋಕಾ ವಿಯ। ಇತರಂ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ, ಚನ್ದಸಹಸ್ಸಸೂರಿಯಸಹಸ್ಸೇಹಿ ಓಭಾಸಿತಾ ವಿಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯಸ್ಮಾ ತೇ ಯಸೋಜಪ್ಪಮುಖಾ ಪಞ್ಚಸತಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಸಬ್ಬಸೋ ಅವಿಜ್ಜನ್ಧಕಾರವಿಧಮನೇನ ಆಲೋಕಭೂತಾ ಓಭಾಸಭೂತಾ ಹುತ್ವಾ ವಿಹರನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಭಗವಾ ತೇಹಿ ಠಿತದಿಸಾಯ "ಆಲೋಕಜಾತಾ ವಿಯ ಮೇ, ಆನನ್ದ, ಏಸಾ ದಿಸಾ"ತಿಆದಿನಾ ವಣ್ಣಭಣನಾಪದೇಸೇನ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಪಸಂಸತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ – **"ಯಸ್ಸಂ ದಿಸಾಯಂ ವಗ್ಗುಮುದಾತೀರಿಯಾ ಭಿಕ್ಖೂ ವಿಹರನ್ತೀ"**ತಿ। **ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲಾ**ತಿ ನ ಪಟಿಕೂಲಾ, ಮನಾಪಾ ಮನೋಹರಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಪದೇಸೇ ಸೀಲಾದಿಗುಣಸಮ್ಪನ್ನಾ ಮಹೇಸಿನೋ ವಿಹರನ್ತಿ, ತಂ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಉಕ್ಕೂಲವಿಕೂಲವಿಸಮದುಗ್ಗಾಕಾರಂ, ಅಥ ಖೋ ಮನುಞ್ಞಂ ರಮಣೀಯಮೇವ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ –

> "ಗಾಮೇ ವಾ ಯದಿ ವಾರಞ್ಞೇ, ನಿನ್ನೇ ವಾ ಯದಿ ವಾ ಥಲೇ।
> ಯತ್ಥ ಅರಹನ್ತೋ ವಿಹರನ್ತಿ, ತಂ ಭೂಮಿರಾಮಣೇಯ್ಯಕ"ನ್ತಿ॥ (ಧ॰ ಪ॰ ೯೮)।

ಪಹಿಣೇಯ್ಯಾಸೀತಿ ಪೇಸೇಯ್ಯಾಸಿ। **ಸತ್ಥಾ ಆಯಸ್ಮನ್ತಾನಂ ದಸ್ಸನಕಾಮೋ**ತಿ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಹೇಣಾಕಾರದಸ್ಸನಂ। ಇತಿ ಭಗವಾ ಯದತ್ಥಂ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಪಣಾಮೇಸಿ, ತಮತ್ಥಂ ಮತ್ಥಕಪ್ಪತ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಆರದ್ಧಚಿತ್ತೋ ತೇಸಂ ದಸ್ಸನಕಾಮತಂ ಥೇರಸ್ಸ ಆರೋಚೇಸಿ। ಏವಂ ಕಿರಸ್ಸ ಅಹೋಸಿ "ಅಹಂ ಇಮೇ ಉಚ್ಚಾಸದ್ದಮಹಾಸದ್ದಕರಣೇ ಪಣಾಮೇಸ್ಸಾಮಿ, ಅಥ ತೇ ಭದ್ರೋ ಅಸ್ಸಾಜಾನೀಯೋ ವಿಯ ಕಸಾಭಿಘಾತೇನ, ತೇನ ಚೋದಿತಾ ಸಂವೇಗಪ್ಪತ್ತಾ ಮಮಾರಾಧನತ್ಥಂ ಅರಞ್ಞಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಘಟೇನ್ತಾ ವಾಯಮನ್ತಾ ಖಿಪ್ಪಮೇವ ಅರಹತ್ತಂ ಸಚ್ಛಿಕರಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ। ಇದಾನಿ ತೇ ಅಗ್ಗಫಲಪ್ಪತ್ತೇ ದಿಸ್ವಾ ತಾಯ ಅರಹತ್ತಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಆರಾಧಿತಚಿತ್ತೋ ತೇಸಂ ದಸ್ಸನಕಾಮೋ ಹುತ್ವಾ ಏವಂ ಧಮ್ಮಭಣ್ಡಾಗಾರಿಕಂ ಆಣಾಪೇಸಿ।

ಸೋ ಭಿಕ್ಖೂತಿ ಆನನ್ದತ್ಥೇರೇನ ತಥಾ ಆಣತ್ತೋ ಛಳಭಿಞ್ಞೋ ಏಕೋ ಭಿಕ್ಖು। **ಪಮುಖೇ**ತಿ ಸಮ್ಮುಖೇ। **ಆನೇಞ್ಜಸಮಾಧಿನಾ**ತಿ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಪಾದಕೇನ ಅಗ್ಗಫಲಸಮಾಧಿನಾ, "ಅರೂಪಜ್ಝಾನಪಾದಕೇನಾ"ತಿಪಿ ವದನ್ತಿ। "ಆನೇಞ್ಜೇನ ಸಮಾಧಿನಾ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಭಗವಾ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಆಗಮನಂ ಜಾನನ್ತೋ ಪಟಿಸನ್ಥಾರಂ ಅಕತ್ವಾ ಸಮಾಪತ್ತಿಂಯೇವ ಸಮಾಪಜ್ಜಿ? ತೇಸಂ ಅತ್ತನಾ ಸಮಾಪನ್ನಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಜಾನಿತ್ವಾ ಸಮಾಪಜ್ಜನತ್ಥಂ, ತೇಸಂ ಪುಬ್ಬೇ ಪಣಾಮಿತಾನಂ ಇದಾನಿ ಅತ್ತನಾ ಸಮಾನಸಮ್ಭೋಗದಸ್ಸನತ್ಥಂ, ಆನುಭಾವದೀಪನತ್ಥಂ, ವಿನಾ ವಚೀಭೇದೇನ ಅಞ್ಞಬ್ಯಾಕರಣದೀಪನತ್ಥಞ್ಚ। ಅಪರೇ ಪನಾಹು "ಪುಬ್ಬೇ ಪಣಾಮಿತಾನಂ ಇದಾನಿ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಿಕಂ ಆಗತಾನಂ ಅನುತ್ತರಸುಖುಪ್ಪಾದನೇನ ಅನಞ್ಞಸಾಧಾರಣಪಟಿಸನ್ಥಾರಕರಣತ್ಥ"ನ್ತಿ। ತೇಪಿ ಆಯಸ್ಮನ್ತೋ ಭಗವತೋ ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ಞತ್ವಾ ತಂಯೇವ ಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿಂಸು। ತೇನ ವುತ್ತಂ – **"ಕತಮೇನ ನು ಖೋ ಭಗವಾ ವಿಹಾರೇನ ಏತರಹಿ ವಿಹರತೀ"**ತಿಆದಿ।

ಏತ್ಥ ಚ ರೂಪಾವಚರಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಂ ಕೋಸಜ್ಜಾದೀನಂ ಪಾರಿಪನ್ಥಿಕಧಮ್ಮಾನಂ ಸುವಿದೂರಭಾವತೋ ಇದ್ಧಿಯಾ ಮೂಲಭೂತೇಹಿ ಅನೋಣಮನಾದೀಹಿ ಸೋಳಸಹಿ ವೋದಾನಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗಮನತೋ ಆನೇಞ್ಜಪ್ಪತ್ತಂ ಸಯಂ ಅನಿಞ್ಜನಟ್ಠೇನ ಆನೇಞ್ಜನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ –

> "ಅನೋಣತಂ ಚಿತ್ತಂ ಕೋಸಜ್ಜೇ ನ ಇಞ್ಜತೀತಿ ಆನೇಞ್ಜಂ। ಅನುಣ್ಣತಂ ಚಿತ್ತಂ ಉದ್ಧಚ್ಚೇ ನ ಇಞ್ಜತೀತಿ ಆನೇಞ್ಜಂ। ಅನಭಿರತಂ ಚಿತ್ತಂ ರಾಗೇ ನ ಇಞ್ಜತೀತಿ ಆನೇಞ್ಜಂ। ಅನಪನತಂ ಚಿತ್ತಂ ಬ್ಯಾಪಾದೇ ನ ಇಞ್ಜತೀತಿ ಆನೇಞ್ಜಂ। ಅನಿಸ್ಸಿತಂ

ಚಿತ್ತಂ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ನ ಇಞ್ಜತೀತಿ ಆನೇಞ್ಜಂ। ಅಪ್ಪಟಿಬದ್ಧಂ ಚಿತ್ತಂ ಛನ್ದರಾಗೇ ನ ಇಞ್ಜತೀತಿ ಆನೇಞ್ಜಂ। ವಿಪ್ಪಮುತ್ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಕಾಮರಾಗೇ ನ ಇಞ್ಜತೀತಿ ಆನೇಞ್ಜಂ। ವಿಸಂಯುತ್ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಕಿಲೇಸೇ ನ ಇಞ್ಜತೀತಿ ಆನೇಞ್ಜಂ। ವಿಮರಿಯಾದಿಕತಂ ಚಿತ್ತಂ ಕಿಲೇಸಮರಿಯಾದಾಯ ನ ಇಞ್ಜತೀತಿ ಆನೇಞ್ಜಂ। ಏಕತ್ತಗತಂ ಚಿತ್ತಂ ನಾನತ್ತಕಿಲೇಸೇ ನ ಇಞ್ಜತೀತಿ ಆನೇಞ್ಜಂ। ಸದ್ಧಾಯ ಪರಿಗ್ಗಹಿತಂ ಚಿತ್ತಂ ಅಸ್ಸದ್ಧಿಯೇ ನ ಇಞ್ಜತೀತಿ ಆನೇಞ್ಜಂ। ವೀರಿಯೇನ ಪರಿಗ್ಗಹಿತಂ ಚಿತ್ತಂ ಕೋಸಜ್ಜೇ ನ ಇಞ್ಜತೀತಿ ಆನೇಞ್ಜಂ। ಸತಿಯಾ ಪರಿಗ್ಗಹಿತಂ ಚಿತ್ತಂ ಪಮಾದೇ ನ ಇಞ್ಜತೀತಿ ಆನೇಞ್ಜಂ। ಸಮಾಧಿನಾ ಪರಿಗ್ಗಹಿತಂ ಚಿತ್ತಂ ಉದ್ಧಚ್ಚೇ ನ ಇಞ್ಜತೀತಿ ಆನೇಞ್ಜಂ। ಪಞ್ಞಾಯ ಪರಿಗ್ಗಹಿತಂ ಚಿತ್ತಂ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ನ ಇಞ್ಜತೀತಿ ಆನೇಞ್ಜಂ। ಓಭಾಸಗತಂ ಚಿತ್ತಂ ಅವಿಜ್ಜನ್ಧಕಾರೇ ನ ಇಞ್ಜತೀತಿ ಆನೇಞ್ಜ"ನ್ತಿ।

ರೂಪಾವಚರಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಮೇವ ಚ ರೂಪವಿರಾಗಭಾವನಾವಸೇನ ಪವತ್ತಿತಂ, ಆರಮ್ಮಣವಿಭಾಗೇನ ಚತುಬ್ಬಿಧಂ ಅರೂಪಾವಚರಜ್ಝಾನನ್ತಿ ಏತೇಸಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಝಾನಾನಂ ಆನೇಞ್ಜವೋಹಾರೋ। ತೇಸಂ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಪಾದಕಂ ಕತ್ವಾ ಸಮಾಪನ್ನಾ ಅರಹತ್ತಫಲಸಮಾಪತ್ತಿ ಆನೇಞ್ಜಸಮಾಧೀತಿ ಪೋರಾಣಾ।

ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಾಯಾತಿ ಅತೀತಾಯ। **ನಿಕ್ಖನ್ತೇ**ತಿ ನಿಗ್ಗತೇ, ಅಪಗತೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತುಣ್ಹೀ ಅಹೋಸೀ**ತಿ ಭಗವಾ ಅರಿಯೇನ ತುಣ್ಹೀಭಾವೇನ ತುಣ್ಹೀ ಅಹೋಸಿ। **ಉದ್ಧಸ್ತೇ ಅರುಣೇ**ತಿ ಉಗ್ಗತೇ ಅರುಣೇ, ಅರುಣೋ ನಾಮ ಪುರತ್ಥಿಮದಿಸಾಯ ಸೂರಿಯೋದಯತೋ ಪುರೇತರಮೇವ ಉಟ್ಠಿತೋಭಾಸೋ। **ನನ್ದಿಮುಖಿಯಾ**ತಿ ರತ್ತಿಯಾ ಅರುಣಸ್ಸ ಉಗ್ಗತತ್ತಾ ಏವ ಅರುಣಪ್ಪಭಾಯ ಸೂರಿಯಾಲೋಕೂಪಜೀವಿನೋ ಸತ್ತೇ ನನ್ದಾಪನಮುಖಿಯಾ ವಿಯ ರತ್ತಿಯಾ ಜಾತಾಯ, ವಿಭಾಯಮಾನಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ತಮ್ಹಾ ಸಮಾಧಿಮ್ಹಾ ವುಟ್ಠಹಿತ್ವಾತಿ ಯಥಾಪರಿಚ್ಛೇದಂ ತತೋ ಆನೇಞ್ಜಸಮಾಧಿತೋ ಅರಹತ್ತಫಲಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ಉಟ್ಠಾಯ। **ಸಚೇ ಖೋ ತ್ವಂ, ಆನನ್ದ, ಜಾನೇಯ್ಯಾಸೀ**ತಿ ಭಗವಾ "ಇಮೇ ಚ ಭಿಕ್ಖೂ ಏತ್ತಕಂ ಕಾಲಂ ಇಮಿನಾ ನಾಮ ಸಮಾಪತ್ತಿಸುಖೇನ ವೀತಿನಾಮೇನ್ತೀ"ತಿ, ಆನನ್ದ, ಯದಿ ತ್ವಂ ಜಾನೇಯ್ಯಾಸಿ। **ಏತ್ತಕಮ್ಪಿ ತೇ ನಪ್ಪಟಿಭಾಸೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಲೋಕಿಯಪಟಿಸಮ್ಮೋದನಂ ಸನ್ಧಾಯ ಯದಿದಂ ತೇ "ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಾ, ಭನ್ತೇ, ರತ್ತೀ"ತಿಆದಿನಾ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಪಟಿಭಾನಂ ಉಪಟ್ಠಿತಂ, ತಯಿದಂ ಏತ್ತಕಮ್ಪಿ ತೇ ನ ಉಪಟ್ಠಹೇಯ್ಯ। ಯಸ್ಮಾ ಚ ಖೋ ತ್ವಂ, ಆನನ್ದ, ಸೇಕ್ಖೋ ಅಸೇಕ್ಖಂ ಸಮಾಪತ್ತಿವಿಹಾರಂ ನ ಜಾನಾಸಿ, ತಸ್ಮಾ ಮಂ ಇಮೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಲೋಕಿಯಪಟಿಸಮ್ಮೋದನಂ ಕಾರೇತುಂ ಉಸ್ಸುಕ್ಕಂ ಆಪಜ್ಜಿ। ಅಹಂ ಪನ ಇಮೇಹಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಲೋಕುತ್ತರಪಟಿಸಮ್ಮೋದನೇನೇವ ತಿಯಾಮರತ್ತಿಂ ವೀತಿನಾಮೇಸಿನ್ತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಭಗವಾ ಆಹ - "**ಅಹಞ್ಚ, ಆನನ್ದ, ಇಮಾನಿ ಚ ಪಞ್ಚ ಭಿಕ್ಖುಸತಾನಿ ಸಬ್ಬೇವ ಆನೇಞ್ಜಸಮಾಧಿನಾ ನಿಸೀದಿಮ್ಹಾ**"ತಿ।

ಏತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾತಿ ಏತಂ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅತ್ತನಾ ಸಮಂ ಆನೇಞ್ಜಸಮಾಧಿಸಮಾಪಜ್ಜನಸಮತ್ಥತಾಸಙ್ಖಾತಂ ವಸೀಭಾವತ್ಥಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರತೋ ವಿದಿತ್ವಾ। **ಇಮಂ ಉದಾನ**ನ್ತಿ ಇಮಂ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅನವಸೇಸರಾಗಾದಿಪ್ಪಹಾನಸಂಸಿದ್ಧಿತಾದಿಸಭಾವದೀಪನಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ।

ತತ್ಥ **ಯಸ್ಸ ಜಿತೋ ಕಾಮಕಣ್ಡಕೋ**ತಿ ಕುಸಲಪಕ್ಖವಿಜ್ಝನಟ್ಠೇನ ಕಣ್ಡಕಭೂತೋ ಕಿಲೇಸಕಾಮೋ ಯೇನ ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲೇನ ಅನವಸೇಸಂ ಜಿತೋ ಪಹೀನೋ, ಏತೇನಸ್ಸ ಅನುನಯಾಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತಿ। "ಗಾಮಕಣ್ಟಕೋ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಗಾಮೇ ಕಣ್ಟಕೋ ಕಣ್ಟಕಟ್ಠಾನಿಯೋ ಸಕಲೋ ವತ್ಥುಕಾಮೋ ಯಸ್ಸ ಜಿತೋತಿ। ಜಯೋ ಚಸ್ಸ ತಪ್ಪಟಿಬದ್ಧಛನ್ದರಾಗಪ್ಪಹಾನೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ತೇನ ತೇಸಂ ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗೋ ವುತ್ತೋ ಹೋತಿ । ಅಕ್ಕೋಸೋ ಚ ಜಿತೋತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ವಧೋ ಚ ಬನ್ಧನಞ್ಚಾ**ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ತೇಸು ಅಕ್ಕೋಸಜಯೇನ ವಚೀದುಚ್ಚರಿತಾಭಾವೋ, ಇತರೇನ ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಾಭಾವೋ ದಸ್ಸಿತೋ। ತೇನ ತಂನಿಮಿತ್ತಕಸ್ಸ ಬ್ಯಾಪಾದಸ್ಸ ಅನವಸೇಸಪ್ಪಹಾನೇನ ತತಿಯಮಗ್ಗೋ ವುತ್ತೋ ಹೋತಿ। ಅಥ ವಾ

ಅಕ್ಕೋಸಾದಿಜಯವಚನೇನ ತತಿಯಮಗ್ಗೋ ವುತ್ತೋ ಹೋತಿ, ಅಕ್ಕೋಸಾದೀನಂ ಅಚ್ಚನ್ತಖಮನಂ ತತ್ಥ ಪಕಾಸಿತಂ ಹೋತಿ, ಉಭಯಥಾಪಿ ನೇಸಂ ವಿರೋಧಾಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಪಬ್ಬತೋ ವಿಯ ಸೋ ಠಿತೋ ಅನೇಜೋತಿ** ಏಜಾ ವುಚ್ಚತಿ ಚಲನಕಿಲೇಸಪರಿಪನ್ಥೋ, ಏಜಾಹೇತೂನಂ ಅವಸೇಸಕಿಲೇಸಾನಂ ಅಭಾವೇನ ಅನೇಜೋ, ಅನೇಜತ್ತಾಯೇವ ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸೇಹಿ ಪರವಾದವಾತೇಹಿ ಚ ಅಕಮ್ಪನೀಯತ್ತಾ ಠಿತೋ ಏಕಗ್ಘನಪಬ್ಬತಸದಿಸೋ। **ಸುಖದುಕ್ಖೇಸು ನ ವೇಧತಿ ಸ ಭಿಕ್ಖೂತಿ** ಸೋ ಭಿನ್ನಕಿಲೇಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಸುಖದುಕ್ಖನಿಮಿತ್ತಂ ನ ಕಮ್ಪತೀತಿ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಇತಿ ಭಗವಾ ತೇಸಂ ಪಞ್ಚಸತಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅರಹತ್ತಾಧಿಗಮೇನ ತಾದಿಭಾವಪ್ಪತ್ತಿಂ ಏಕಜ್ಝಂ ಕತ್ವಾ ಏಕಪುಗ್ಗಲಾಧಿಟ್ಠಾನಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸೀತಿ।

ತತಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಸಾರಿಪುತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೪. ಚತುತ್ಥೇ **ಪರಿಮುಖಂ ಸತಿಂ ಉಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾತಿ** ಆರಮ್ಮಣಾಭಿಮುಖಂ ಸತಿಂ ಠಪಯಿತ್ವಾ ಮುಖಸಮೀಪೇ ಕತ್ವಾ। ತಥಾ ಹಿ ವಿಭಙ್ಗೇ ವುತ್ತಂ –

> "ಅಯಂ ಸತಿ ಉಪಟ್ಠಿತಾ ಹೋತಿ ಸುಪಟ್ಠಿತಾ ನಾಸಿಕಗ್ಗೇ ವಾ ಮುಖನಿಮಿತ್ತೇ ವಾ, ತೇನ ವುಚ್ಚತಿ ಪರಿಮುಖಂ ಸತಿಂ ಉಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ"ತಿ (ವಿಭಂ ೫೩೭)।

ಅಥ ವಾ "**ಪರೀತಿ** ಪರಿಗ್ಗಹಟ್ಠೋ, **ಮುಖನ್ತಿ** ನಿಯ್ಯಾನಟ್ಠೋ, **ಸತೀತಿ** ಉಪಟ್ಠಾನಟ್ಠೋ, ತೇನ ವುಚ್ಚತಿ 'ಪರಿಮುಖಂ ಸತಿ'"ನ್ತಿ। ಏವಂ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಯಂ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೧.೧೬೪) ವುತ್ತನಯೇನಪೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತತ್ರಾಯಂ ಸಙ್ಖೇಪತ್ಥೋ – ಪರಿಗ್ಗಹಿತನಿಯ್ಯಾನಸತಿಂ ಕತ್ವಾತಿ। ನಿಯ್ಯಾನನ್ತಿ ಚ ಸತಿಯಾ ಓಗಾಹಿತಬ್ಬಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಏತ್ಥ ಚ ಪುರಿಮೋ ಪಚ್ಛಿಮೋ ಚ ಅತ್ಥೋ ಸಬ್ಬಸಙ್ಗಾಹಕವಸೇನ, ಇತರೋ ಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ಪುಬ್ಬಭಾಗಸಮನ್ನಾಹಾರವಸೇನ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಸತೀತಿ ವಾ ಸತಿಸೀಸೇನ ಝಾನಂ ವುತ್ತಂ "ಯೇ ಕಾಯಗತಾಸತಿಂ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತೀ"ತಿಆದೀಸು (ಅ॰ ನಿ॰ ೧.೬೦೦) ವಿಯ। ಕತಮಂ ಪನ ತಂ ಝಾನನ್ತಿ? ರೂಪಾವಚರಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಂ ಪಾದಕಂ ಕತ್ವಾ ಸಮಾಪನ್ನಂ ಅರಹತ್ತಫಲಜ್ಝಾನಂ। ಕಥಂ ಪನೇತಂ ಜಾನಿತಬ್ಬನ್ತಿ? ಆನೇಞ್ಜಸಮಾಧಿಯೋಗೇನ ಥೇರಸ್ಸ ಸವಿಸೇಸಂ ನಿಚ್ಚಲಭಾವಂ ಕೇನಚಿ ಅಕಮ್ಪನೀಯತಞ್ಚ ಪಬ್ಬತೋಪಮಾಯ ಪಕಾಸೇನ್ತೋ ಭಗವಾ ಇಮಂ ಉದಾನಂ ಅಭಾಸೀತಿ ಗಾಥಾಯ ಏವ ಅಯಮತ್ಥೋ ವಿಞ್ಞಾಯತಿ। ನ ಚಾಯಂ ನಿಸಜ್ಜಾ ಥೇರಸ್ಸ ಸಚ್ಚಪ್ಪಟಿವೇಧಾಯ, ಅಥ ಖೋ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಸುಖವಿಹಾರಾಯ। ಪುಬ್ಬೇಯೇವ ಹಿ ಸೂಕರಖತಲೇಣೇ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೨೦೧) ಅತ್ತನೋ ಭಾಗಿನೇಯ್ಯಸ್ಸ ದೀಘನಖಪರಿಬ್ಬಾಜಕಸ್ಸ ಭಗವತಿ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತೇ ಅಯಂ ಮಹಾಥೇರೋ ಸಚ್ಚಪ್ಪಟಿವೇಧಕಿಚ್ಚಂ ಮತ್ಥಕಂ ಪಾಪೇಸೀತಿ।

ಏತಮತ್ಥನ್ತಿ ಏತಂ ಥೇರಸ್ಸ ಆನೇಞ್ಜಸಮಾಧಿಯೋಗೇನ ತಾದಿಭಾವಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಚ ಕೇನಚಿ ಅಕಮ್ಪನೀಯತಾಸಙ್ಖಾತಂ ಅತ್ಥಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರತೋ ವಿದಿತ್ವಾ ತದತ್ಥವಿಭಾವನಂ ಇಮಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ।

ತತ್ಥ **ಯಥಾಪಿ ಪಬ್ಬತೋ ಸೇಲೋತಿ** ಯಥಾ ಸಿಲಾಮಯೋ ಏಕಗ್ಘನಸಿಲಾಪಬ್ಬತೋ, ನ ಪಂಸುಪಬ್ಬತೋ ನ ಮಿಸ್ಸಕಪಬ್ಬತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಚಲೋ ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತೋತಿ** ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಮೂಲೋ ಪಕತಿವಾತೇಹಿ ಅಚಲೋ ಅಕಮ್ಪನೀಯೋ ಹೋತಿ। **ಏವಂ ಮೋಹಕ್ಖಯಾ ಭಿಕ್ಖು, ಪಬ್ಬತೋವ ನ ವೇಧತೀತಿ** ಮೋಹಸ್ಸ ಅನವಸೇಸಪ್ಪಹಾನಾ ಮೋಹಮೂಲಕತ್ತಾ ಚ ಸಬ್ಬಾಕುಸಲಾನಂ ಪಹೀನಸಬ್ಬಾಕುಸಲೋ ಭಿಕ್ಖು, ಯಥಾ ಸೋ ಪಬ್ಬತೋ ಪಕತಿವಾತೇಹಿ, ಏವಂ ಲೋಕಧಮ್ಮೇಹಿ ನ ವೇಧತಿ ನ ಕಮ್ಪತಿ। ಮೋಹಕ್ಖಯೋತಿ ವಾ ಯಸ್ಮಾ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಅರಹತ್ತಞ್ಚ ವುಚ್ಚತಿ, ತಸ್ಮಾ ಮೋಹಕ್ಖಯಸ್ಸ ಹೇತು ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಅರಹತ್ತಸ್ಸ ವಾ

ಅಧಿಗತತ್ತಾ ಚತೂಸು ಅರಿಯಸಚ್ಚೇಸು ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತೋ ಅಸಮಾಪನ್ನಕಾಲೇಪಿ ಯಥಾವುತ್ತಪಬ್ಬತೋ ವಿಯ ನ ಕೇನಚಿ ವೇಧತಿ, ಪಗೇವ ಸಮಾಪನ್ನಕಾಲೇತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಚತುತ್ಥಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೫. ಪಞ್ಚಮೇ **ಕಾಯಗತಾಯ ಸತಿಯಾ**ತಿ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾವಸೇನ ಕಾಯೇ ಗತಾಯ ಕಾಯಾರಮ್ಮಣಾಯ ಸತಿಯಾ, ಇತ್ಥಮ್ಭೂತಲಕ್ಖಣೇ ಇದಂ ಕರಣವಚನಂ । **ಅಜ್ಝತ್ತ**ನ್ತಿ ಇಧ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ನಾಮ ನಿಯಕಜ್ಝತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ಅತ್ತನಿ ಅತ್ತಸನ್ತಾನೇತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಥ ವಾ ಯಸ್ಮಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಭೂತೋ ಕೇಸಾದಿಕೋ ದ್ವತ್ತಿಂಸಕೋಟ್ಠಾಸಸಮುದಾಯೋ ಇಧ ಕಾಯೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ, ತಸ್ಮಾ ಅಜ್ಝತ್ತನ್ತಿ ಪದಸ್ಸ ಗೋಚರಜ್ಝತ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಸೂಪಟ್ಠಿತಾಯಾ**ತಿ ನಿಯಕಜ್ಝತ್ತಭೂತೇ ಗೋಚರಜ್ಝತ್ತಭೂತೇ ವಾ ಕಾಯೇ ಸುಟ್ಠು ಉಪಟ್ಠಿತಾಯ। ಕಾ ಪನಾಯಂ ಸತಿ, ಯಾ "ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಸೂಪಟ್ಠಿತಾ"ತಿ ವುತ್ತಾ? ಯ್ವಾಯಂ ಭಗವತಾ "ಅತ್ಥಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಕಾಯೇ ಕೇಸಾ ಲೋಮಾ"ತಿಆದಿನಾ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೩೭೭; ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೧೦; ಖು॰ ಪಾ॰ ೩.ದ್ವತ್ತಿಂಸಾಕಾರ) ಅಜ್ಝತ್ತಕೇಸಾದಿಕೋ ದ್ವತ್ತಿಂಸಾಕಾರೋ ಕಾಯೋ ವುತ್ತೋ, ತತ್ಥ ಯಾ ಪಟಿಕೂಲಮನಸಿಕಾರಂ ಪವತ್ತೇನ್ತಸ್ಸ ಉಪಚಾರಪ್ಪನಾವಸೇನ ಕಾಯೇ ಉಪಟ್ಠಿತಾ ಸತಿ, ಸಾ "ಕಾಯಗತಾ ಸತೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಯಥಾ ಚಾಯಂ, ಏವಂ ಆನಾಪಾನಚತುಇರಿಯಾಪಥಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞಾನಂ ವಸೇನ ಉದ್ಧುಮಾತಕವಿನೀಲಕಾದಿವಸೇನ ಚ ಮನಸಿಕಾರಂ ಪವತ್ತೇನ್ತಸ್ಸ ಯಥಾರಹಂ ಉಪಚಾರಪ್ಪನಾವಸೇನ ಕಾಯೇ ಉಪಟ್ಠಿತಾ ಸತಿ "ಕಾಯಗತಾ ಸತೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಇಧ ಪನ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಕಾಯಗತಾ ಸತಿ ಪಥವೀಆದಿಕಾ ಚತಸ್ಸೋ ಧಾತುಯೋ ಸಸಮ್ಭಾರಸಙ್ಖೇಪಾದೀಸು ಚತೂಸು ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಏಕೇನಾಕಾರೇನ ವವತ್ಥಪೇತ್ವಾ ತೇಸಂ ಅನಿಚ್ಚಾದಿಲಕ್ಖಣಸಲ್ಲಕ್ಖಣವಸೇನ ಉಪಟ್ಠಿತಾ ವಿಪಸ್ಸನಾಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಸತಿ "ಕಾಯಗತಾ ಸತೀ"ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। ಥೇರೋ ಪನ ತಥಾ ವಿಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಮೇವ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ನಿಸೀದಿ। ಇಧಾಪಿ ಗಾಥಾಯ ಏವಂ ಇಮಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬತಾ "ನ ಚಾಯಂ ನಿಸಜ್ಜಾ"ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತನಯಾನುಸಾರೇನ ಯೋಜೇತಬ್ಬಾ।

ಏತಮತ್ಥನ್ತಿ ಏತಂ ಥೇರಸ್ಸ ಚತುಧಾತುವವತ್ಥಾನಮುಖೇನ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾಸತಿಪಟ್ಠಾನೇನ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಓಗಾಹೇತ್ವಾ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಸಮಾಪಜ್ಜನಸಙ್ಖಾತಂ ಅತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾ। **ಇಮಂ ಉದಾನ**ನ್ತಿ ಇಮಂ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಭಾವನಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಾಧಿಗಮದೀಪಕಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ।

ತತ್ಥ **ಸತಿ ಕಾಯಗತಾ ಉಪಟ್ಠಿತಾ**ತಿ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಲಕ್ಖಣಾ ಸತಿ ಸದ್ಧಾಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಾನಂ ಸಮಾಧಿವೀರಿಯಪಞ್ಞಾನಂ ಯಥಾಸಕಂ ಕಿಚ್ಚನಿಪ್ಫಾದನೇನ ಸಹಾಯಭಾವಂ ಆಪನ್ನತ್ತಾ ಪಹೀನಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖಾ ತತೋ ಏವ ತಿಕ್ಖವಿಸದಭೂತಾ ಚ ಯಥಾವುತ್ತಕಾಯಸಂವರಣವಸೇನ ಏಕತ್ಥಸಮೋಸರಣವಸೇನ ಚ ಅವಿಪರೀತಸಭಾವಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇನ್ತೀ ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ಠಿತಾ ಹೋತಿ, ಏತೇನ ಕಾಯಸಙ್ಖಾತಾನಂ ಚತುನ್ನಂ ಧಾತೂನಂ ತನ್ನಿಸ್ಸಿತಾನಞ್ಚ ಉಪಾದಾರೂಪಾನಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖಣವಸೇನ, ಪಚ್ಚಯೇ ವವತ್ಥಪೇತ್ವಾ ತತೋ ಪರಂ ತೇಸಂ ಅನಿಚ್ಚಾದಿಲಕ್ಖಣಸಲ್ಲಕ್ಖಣವಸೇನ ಚ ಪವತ್ತಂ ಞಾಣಪರಮ್ಪರಾಗತಂ ಸತಿಂ ದಸ್ಸೇತಿ, ಸತಿಸೀಸೇನ ವಾ ತಂಸಮ್ಪಯುತ್ತಂ ಪರಿಞ್ಞಾತ್ತಯಪರಿಯಾಪನ್ನಞಾಣಪರಮ್ಪರಮೇವ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಛಸು ಫಸ್ಸಾಯತನೇಸು ಸಂವುತೋ**ತಿ ಯಥಾವುತ್ತಾಯ ಕಾಯೇ ಉಪಟ್ಠಿತಾಯ ಸತಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಚಕ್ಖಾದೀಸು ಫಸ್ಸಸ್ಸ ಕಾರಣಭೂತೇಸು ಛಸು ದ್ವಾರೇಸು ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾಯ ಅಭಾವಿತಾಯ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಾರಹಾನಂ ಅಭಿಜ್ಝಾದೀನಂ ತಸ್ಸಾ ಭಾವಿತತ್ತಾ ಞಾಣಪ್ಪವತ್ತಿಂ ಪಟಿವೇಧೇನ್ತೋ ತೇ ಪಿದಹನ್ತೋ "ತತ್ಥ ಸಂವುತೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಏತೇನ ಞಾಣಸಂವರಂ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಸತತಂ ಭಿಕ್ಖು ಸಮಾಹಿತೋತಿ ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಏವಂ ಉಪಟ್ಠಿತಸ್ಸತಿ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಚ ಸಂವುತೋ ಪುಥುತ್ತಾರಮ್ಮಣೇ ಚಿತ್ತಂ ಅವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಅನಿಚ್ಚಾದಿವಸೇನ ಸಮ್ಮಸನ್ತೋ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಉಸ್ಸುಕ್ಕಾಪೇತ್ವಾ ಞಾಣೇ ತಿಕ್ಖೇ ಸೂರೇ ವಹನ್ತೇ

ವಿಪಸ್ಸನಾಸಮಾಧಿನಾ ತಾವ ಸತತಂ ನಿರನ್ತರಂ ಸಮಾಹಿತೋ ಅನುಲೋಮಞಾಣಾನನ್ತರಂ ಗೋತ್ರಭುಞಾಣೋದಯತೋ ಪಟ್ಠಾಯ। **ಜಞ್ಞಾ ನಿಬ್ಬಾನಮತ್ತನೋತಿ** ಅಞ್ಞೇಸಂ ಪುಥುಜ್ಜನಾನಂ ಸುಪಿನನ್ತೇಪಿ ಅಗೋಚರಭಾವತೋ, ಅರಿಯಾನಂ ಪನ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸೇವ ಆವೇಣಿಕತ್ತಾ ಅತ್ತಸದಿಸತ್ತಾ ಚ "ಅತ್ತಾ"ತಿ ಲದ್ಧವೋಹಾರಸ್ಸ ಮಗ್ಗಫಲಞಾಣಸ್ಸ ಸಾತಿಸಯವಿಸಯಭಾವತೋ ಏಕನ್ತಸುಖಾವಹಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಅಸಙ್ಖತಧಾತು "ಅತ್ತನೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಜಞ್ಞಾ ಜಾನೇಯ್ಯ, ಮಗ್ಗಫಲಞಾಣೇಹಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝೇಯ್ಯ, ಸಚ್ಛಿಕರೇಯ್ಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತೇನ ಅರಿಯಾನಂ ನಿಬ್ಬಾನೇ ಅಧಿಮುತ್ತತಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಅರಿಯಾ ಹಿ ಅಧಿಚಿತ್ತಪ್ಪವತ್ತಿಕಾಲೇಪಿ ಏಕನ್ತೇನೇವ ನಿಬ್ಬಾನೇ ನಿನ್ನಪೋಣಪಬ್ಭಾರಭಾವೇನ ವಿಹರನ್ತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಯಸ್ಸ ಸತಿ ಕಾಯಗತಾ ಉಪಟ್ಠಿತಾ, ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಛಸು ಫಸ್ಸಾಯತನೇಸು ಸಂವುತೋ, ತತೋ ಏವ ಸತತಂ ಸಮಾಹಿತೋ ಅತ್ತಪಚ್ಚಕ್ಖಕರಣೇನ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಅತ್ತನೋ ಜಾನೇಯ್ಯಾತಿ ಏವಂ ಗಾಥಾಪದಾನಂ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಏವಂ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾಸತಿಪಟ್ಠಾನಮುಖೇನ ಯಾವ ಅರಹತ್ತಾ ಏಕಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ನಿಯ್ಯಾನಮಗ್ಗಂ ದಸ್ಸೇತಿ ಧಮ್ಮರಾಜಾ।

ಅಪರೋ ನಯೋ - **ಸತಿ ಕಾಯಗತಾ ಉಪಟ್ಠಿತಾತಿ** ಏತೇನ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಛಸು ಫಸ್ಸಾಯತನೇಸು ಸಂವುತೋತಿ** ಫಸ್ಸೋ ಆಯತನಂ ಕಾರಣಂ ಏತೇಸನ್ತಿ ಫಸ್ಸಾಯತನಾನಿ, ತೇಸು ಫಸ್ಸಾಯತನೇಸು। ಫಸ್ಸಹೇತುಕೇಸು ಫಸ್ಸಪಚ್ಚಯಾ ನಿಬ್ಬತ್ತೇಸು ಛಸು ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸಜಾದಿವೇದಯಿತೇಸು ತಣ್ಹಾದೀನಂ ಅಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ ಸಂವುತೋ, ಏತೇನ ವೇದನಾನುಪಸ್ಸನಾಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಸತತಂ ಭಿಕ್ಖು ಸಮಾಹಿತೋತಿ** ಸತತಂ ನಿಚ್ಚಕಾಲಂ ನಿರನ್ತರಂ ವಿಕ್ಖೇಪಾಭಾವತೋ ಸಮಾಹಿತೋ ಭಿಕ್ಖು। ಸೋ ಚಾಯಂ ಅವಿಕ್ಖೇಪೋ ಸಬ್ಬಸೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಭಾವನಾಯ ಮತ್ಥಕಪ್ಪತ್ತಾಯ ಹೋತಿ। ಸಮ್ಮಸನ್ತೋ ಹಿ ಅತೀತಾದಿಭೇದಭಿನ್ನೇಸು ಪಞ್ಚುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧೇಸು ಅನವಸೇಸತೋವ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಸಮ್ಮಸತೀತಿ। ಏತೇನ ಸೇಸಸತಿಪಟ್ಠಾನೇ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಜಞ್ಞಾ ನಿಬ್ಬಾನಮತ್ತನೋತಿ** ಏವಂ ಚತುಸತಿಪಟ್ಠಾನಭಾವನಂ ಮತ್ಥಕಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ ಠಿತೋ ಭಿನ್ನಕಿಲೇಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಅತ್ತನೋ ಕಿಲೇಸನಿಬ್ಬಾನಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣೇನ ಸಯಮೇವ ಜಾನೇಯ್ಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅಥ ವಾ **ಸತಿ ಕಾಯಗತಾ ಉಪಟ್ಠಿತಾತಿ** ಅತ್ತನೋ ಪರೇಸಞ್ಚ ಕಾಯಸ್ಸ ಯಥಾಸಭಾವಪರಿಞ್ಞಾದೀಪನೇನ ಥೇರಸ್ಸ ಸತಿವೇಪುಲ್ಲಪ್ಪತ್ತಿ ದೀಪಿತಾ। **ಛಸು ಫಸ್ಸಾಯತನೇಸು ಸಂವುತೋತಿ** ಚಕ್ಖಾದೀಸು ಛಸು ದ್ವಾರೇಸು ಅಚ್ಚನ್ತಸಂವರದೀಪನೇನ ಸತತವಿಹಾರಿವಸೇನ ಥೇರಸ್ಸ ಸಮ್ಪಜಞ್ಞಪ್ಪಕಾಸಿನೀ ಪಞ್ಞಾವೇಪುಲ್ಲಪ್ಪತ್ತಿ ದೀಪಿತಾ। **ಸತತಂ ಭಿಕ್ಖು ಸಮಾಹಿತೋತಿ** ಸಮಾಪತ್ತಿಬಹುಲತಾದಸ್ಸನೇನ ನವಾನುಪುಬ್ಬವಿಹಾರಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ದಸ್ಸಿತಾ। ಏವಂಭೂತೋ ಪನ ಭಿಕ್ಖು **ಜಞ್ಞಾ ನಿಬ್ಬಾನಮತ್ತನೋತಿ** ಕತಕಿಚ್ಚತ್ತಾ ಉತ್ತರಿ ಕರಣೀಯಾಭಾವತೋ ಕೇವಲಂ ಅತ್ತನೋ ಅನುಪಾದಿಸೇಸನಿಬ್ಬಾನಮೇವ ಜಾನೇಯ್ಯ ಚಿನ್ತೇಯ್ಯ, ಅಞ್ಞಮ್ಪಿ ತಸ್ಸ ಚಿನ್ತೇತಬ್ಬಂ ನತ್ಥೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಪಞ್ಚಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಪಿಲಿನ್ದವಚ್ಛಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೬. ಛಟ್ಠೇ **ಪಿಲಿನ್ದವಚ್ಛೋತಿ ಪಿಲಿನ್ದಾ**ತಿಸ್ಸ ನಾಮಂ, **ವಚ್ಛೋತಿ** ಗೋತ್ತವಸೇನ ಥೇರಂ ಸಞ್ಜಾನನ್ತಿ। **ವಸಲವಾದೇನ ಸಮುದಾಚರತೀತಿ** "ಏಹಿ, ವಸಲ, ಅಪೇಹಿ, ವಸಲಾ"ತಿಆದಿನಾ ಭಿಕ್ಖೂ ವಸಲವಾದೇನ ವೋಹರತಿ ಆಲಪತಿ। **ಸಮ್ಬಹುಲಾ ಭಿಕ್ಖೂತಿ** ಬಹೂ ಭಿಕ್ಖೂ। ತೇ ಥೇರಂ ತಥಾ ಸಮುದಾಚರನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ "ಅರಹಾವ ಸಮಾನೋ ಅಪ್ಪಹೀನವಾಸನತ್ತಾ ಏವಂ ಭಣತೀ"ತಿ ಅಜಾನನ್ತಾ "ದೋಸನ್ತರೋ ಮಞ್ಞೇ ಅಯಂ ಥೇರೋ ಏವಂ ಸಮುದಾಚರತೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಉಲ್ಲಪನಾಧಿಪ್ಪಾಯಾ ತಂ ತತೋ ವುಟ್ಠಾಪೇತುಂ ಭಗವತೋ ಆರೋಚೇಸುಂ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ಆಯಸ್ಮಾ, ಭನ್ತೇ, ಪಿಲಿನ್ದವಚ್ಛೋ ಭಿಕ್ಖೂ ವಸಲವಾದೇನ ಸಮುದಾಚರತೀ"ತಿ। ಕೇಚಿ ಪನಾಹು - "ಇಮಂ ಥೇರಂ ಭಿಕ್ಖೂ 'ಅರಹಾ'ತಿ ಸಞ್ಜಾನನ್ತಿ, ಅಯಞ್ಚ ಭಿಕ್ಖೂ ಫರುಸವಚನೇನ ಏವಂ ಸಮುದಾಚರತಿ, 'ಅಭೂತೋ ಏವ ನು ಖೋ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮೋ'ತಿ ವಾಸನಾವಸೇನ ತಸ್ಸ ತಥಾ ಸಮುದಾಚಾರಂ

ಅಜಾನನ್ತಾ ಅರಿಯಭಾವಞ್ಚಸ್ಸ ಅಸದ್ದಹನ್ತಾ ಉಜ್ಝಾನಸಞ್ಞಿನೋ ಭಗವತೋ ತಮತ್ಥಂ ಆರೋಚೇಸು"ನ್ತಿ। ಭಗವಾ ಥೇರಸ್ಸ ದೋಸನ್ತರಾಭಾವಂ ಪಕಾಸೇತುಕಾಮೋ ಏಕೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ತಂ ಪಕ್ಕೋಸಾಪೇತ್ವಾ ಸಮ್ಮುಖಾ ತಸ್ಸ "ಪುಬ್ಬಾಚಿಣ್ಣವಸೇನಾಯಂ ತಥಾ ಸಮುದಾಚರತಿ, ನ ಫರುಸವಚನಾಧಿಪ್ಪಾಯೋ"ತಿ ಆಹ। ತೇನ ವುತ್ತಂ – **"ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ಅಞ್ಞತರಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಆಮನ್ತೇಸೀ"**ತಿಆದಿ।

ತತ್ಥ **ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಂ ಮನಸಿ ಕರಿತ್ವಾ**ತಿ ಸತ್ಥಾ "ಸಚ್ಚಂ ಕಿರ ತ್ವಂ, ವಚ್ಛ, ಭಿಕ್ಖೂ ವಸಲವಾದೇನ ಸಮುದಾಚರಸೀ"ತಿ ಥೇರಂ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ತೇನ "ಏವಂ, ಭನ್ತೇ"ತಿ ವುತ್ತೇ "ಅಯಂ ವಚ್ಛೋ ಕಿಲೇಸವಾಸನಾಯ ವಸಲವಾದಂ ನ ಪರಿಚ್ಚಜತಿ, ಕಿಂ ನು ಖೋ ಅತೀತೇಸುಪಿ ಅತ್ತಭಾವೇಸು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಜಾತಿಕೋ ಅಹೋಸೀ"ತಿ ಆವಜ್ಜೇನ್ತೋ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಞಾಣೇನ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣೇನ ವಾ ತಸ್ಸ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಂ ಅತೀತಾಸು ಜಾತೀಸು ನಿವುತ್ಥಕ್ಖನ್ಧಸನ್ತಾನಂ ಮನಸಿ ಕರಿತ್ವಾ ಹತ್ಥತಲೇ ಠಪಿತಂ ಆಮಲಕಂ ವಿಯ ಪಚ್ಚಕ್ಖಕರಣವಸೇನ ಅತ್ತನೋ ಮನಸಿ ಕತ್ವಾ। **ಭಿಕ್ಖೂ ಆಮನ್ತೇಸೀ**ತಿ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಸಞ್ಞಾಪೇತುಂ ಆಲಪಿ, ಅಭಾಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ಮಾ ಖೋ ತುಮ್ಹೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ"**ತಿಆದಿ।

ತತ್ಥ **ಮಾ**ತಿ ಪಟಿಸೇಧೇ ನಿಪಾತೋ, ತಸ್ಸ "ಉಜ್ಝಾಯಿತ್ಥಾ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಮಾ ಉಜ್ಝಾಯಿತ್ಥಾ**ತಿ ಮಾ ಹೇಟ್ಠಾ ಕತ್ವಾ ಚಿನ್ತಯಿತ್ಥ, ಓಲೋಕಯಿತ್ಥಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವಚ್ಛಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ**ತಿ ಚ ಉಜ್ಝಾಯನಸ್ಸ ಉಸೂಯನತ್ಥತ್ತಾ ಸಮ್ಪದಾನವಚನಂ। ಇದಾನಿಸ್ಸ ಅನುಜ್ಝಾಯಿತಬ್ಬೇ ಕಾರಣಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವಚ್ಛೋ ದೋಸನ್ತರೋ ಭಿಕ್ಖೂ ವಸಲವಾದೇನ ಸಮುದಾಚರತೀ"**ತಿ ಆಹ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ – ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಯಂ ವಚ್ಛೋ ದೋಸನ್ತರೋ ದೋಸಚಿತ್ತೋ ದೋಸೇನ ಬ್ಯಾಪಾದೇನ ದೂಸಿತಚಿತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖೂ ವಸಲವಾದೇನ ನ ಸಮುದಾಚರತಿ , ಮಗ್ಗೇನೇವ ಚಸ್ಸ ಬ್ಯಾಪಾದೋ ಸಮುಗ್ಘಾತಿತೋ। ಏವಂ ಅದೋಸನ್ತರತ್ತೇಪಿ ತಸ್ಸ ತಥಾ ಸಮುದಾಚಾರಸ್ಸ ಪುರಿಮಜಾತಿಸಿದ್ಧಂ ಕಾರಣಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ವಚ್ಛಸ್ಸ, ಭಿಕ್ಖವೇ"**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ತತ್ಥ **ಅಬ್ಬೋಕಿಣ್ಣಾನೀ**ತಿ ಖತ್ತಿಯಾದಿಜಾತಿಅನ್ತರೇಹಿ ಅವೋಮಿಸ್ಸಾನಿ ಅನನ್ತರಿತಾನಿ। **ಪಞ್ಚ ಜಾತಿಸತಾನಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲೇ ಪಚ್ಚಾಜಾತಾನೀ**ತಿ ಸಬ್ಬಾನಿ ತಾನಿ ವಚ್ಛಸ್ಸ ಪಞ್ಚ ಜಾತಿಸತಾನಿ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲೇ ಏವ ಜಾತಾನಿ, ಅಹೇಸುನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸೋ ತಸ್ಸ ವಸಲವಾದೋ ದೀಘರತ್ತಂ ಸಮುದಾಚಿಣ್ಣೋ**ತಿ ಯೋ ಏತರಹಿ ಖೀಣಾಸವೇನಪಿ ಸತಾ ಪವತ್ತಿಯತಿ, ಸೋ ತಸ್ಸ ವಚ್ಛಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ವಸಲವಾದೋ ದೀಘರತ್ತಂ ಇತೋ ಜಾತಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಉದ್ಧಂ ಆರೋಹನವಸೇನ ಪಞ್ಚಜಾತಿಸತಮತ್ತಂ ಕಾಲಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಜಾತಿಕತ್ತಾ ಸಮುದಾಚಿಣ್ಣೋ ಸಮುದಾಚರಿತೋ ಅಹೋಸಿ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಹಿ ಜಾತಿಸಿದ್ಧೇನ ಮಾನೇನ ಥದ್ಧಾ ಅಞ್ಞಂ ವಸಲವಾದೇನ ಸಮುದಾಚರನ್ತಿ। "ಅಜ್ಝಾಚಿಣ್ಣೋ"ತಿಪಿ ಪಠನ್ತಿ, ಸೋ ಏವ ಅತ್ಥೋ। **ತೇನಾ**ತಿ ತೇನ ದೀಘರತ್ತಂ ತಥಾ ಸಮುದಾಚಿಣ್ಣಭಾವೇನ, ಏತೇನಸ್ಸ ತಥಾ ಸಮುದಾಚಾರಸ್ಸ ಕಾರಣಂ ವಾಸನಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಕಾ ಪನಾಯಂ ವಾಸನಾ ನಾಮ? ಯಂ ಕಿಲೇಸರಹಿತಸ್ಸಾಪಿ ಸನ್ತಾನೇ ಅಪ್ಪಹೀನಕಿಲೇಸಾನಂ ಸಮಾಚಾರಸದಿಸಸಮಾಚಾರಹೇತುಭೂತಂ, ಅನಾದಿಕಾಲಭಾವಿತೇಹಿ ಕಿಲೇಸೇಹಿ ಆಹಿತಂ ಸಾಮತ್ಥಿಯಮತ್ತಂ, ತಥಾರೂಪಾ ಅಧಿಮುತ್ತೀತಿ ವದನ್ತಿ। ತಂ ಪನೇತಂ ಅಭಿನೀಹಾರಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಞೇಯ್ಯಾವರಣಪ್ಪಹಾನವಸೇನ ಯತ್ಥ ಕಿಲೇಸಾ ಪಹೀನಾ, ತತ್ಥ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಾನೇ ನತ್ಥಿ। ಯತ್ಥ ಪನ ತಥಾ ಕಿಲೇಸಾ ನ ಪಹೀನಾ, ತತ್ಥ ಸಾವಕಾನಂ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾನಞ್ಚ ಸನ್ತಾನೇ ಅತ್ಥಿ, ತತೋ ತಥಾಗತೋವ ಅನಾವರಣಞಾಣದಸ್ಸನೋ।

ಏತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾತಿ ಏತಂ ಆಯಸ್ಮತೋ ಪಿಲಿನ್ದವಚ್ಛಸ್ಸ ಸತಿಪಿ ವಸಲಸಮುದಾಚಾರೇ ದೋಸನ್ತರಾಭಾವಸಙ್ಖಾತಂ ಅತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾ। **ಇಮಂ ಉದಾನ**ನ್ತಿ ತಸ್ಸ ಅಗ್ಗಫಲಾಧಿಗಮವಿಭಾವನಂ ಇಮಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ।

ತತ್ಥ **ಯಮ್ಹಿ ನ ಮಾಯಾ ವಸತಿ ನ ಮಾನೋ**ತಿ ಯಸ್ಮಿಂ ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲೇ ಸನ್ತದೋಸಪ್ಪಟಿಚ್ಛಾದನಲಕ್ಖಣಾ ಮಾಯಾ, "ಸೇಯ್ಯೋಹಮಸ್ಮೀ"ತಿಆದಿನಾ ಸಮ್ಪಗ್ಗಹವಸೇನ ಪವತ್ತೋ ಉಣ್ಣತಿಲಕ್ಖಣೋ ಮಾನೋ ಚ ನ ವಸತಿ, ಮಗ್ಗೇನ ಸಮುಗ್ಘಾತಿತತ್ತಾ ನ ಪವತ್ತತಿ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। **ಯೋ ವೀತಲೋಭೋ ಅಮಮೋ ನಿರಾಸೋ**ತಿ ಯೋ ಚ ರಾಗಾದಿಪರಿಯಾಯವಸೇನ ಪವತ್ತಸ್ಸ

ಆರಮ್ಮಣಗ್ಗಹಣಲಕ್ಖಣಸ್ಸ ಲೋಭಸ್ಸ ಸಬ್ಬಥಾ ವಿಗತತ್ತಾ ವೀತಲೋಭೋ, ತತೋ ಏವ ರೂಪಾದೀಸು ಕತ್ಥಚಿ ಮಮಾಯನಾಭಾವತೋ ಅಮಮೋ ಅಪರಿಗ್ಗಹೋ, ಅನಾಗತಾನಮ್ಪಿ ಭವಾದೀನಂ ಅನಾಸೀಸನತೋ ನಿರಾಸೋ। **ಪನುಣ್ಣಕೋಧೋ**ತಿ ಕುಜ್ಝನಲಕ್ಖಣಸ್ಸ ಕೋಧಸ್ಸ ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗೇನ ಸಬ್ಬಸೋ ಪಹೀನತ್ತಾ ಪನುಣ್ಣಕೋಧೋ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಾಘಾತೋ। **ಅಭಿನಿಬ್ಬುತತ್ತೋ**ತಿ ಯೋ ಏವಂ ಮಾಯಾಮಾನಲೋಭಕೋಧಾನಂ ಸಮುಗ್ಘಾತೇನ ತದೇಕಟ್ಠತಾಯ ಸಬ್ಬಸ್ಸ ಸಂಕಿಲೇಸಪಕ್ಖಸ್ಸ ಸುಪ್ಪಹೀನತ್ತಾ ಸಬ್ಬಸೋ ಕಿಲೇಸಪರಿನಿಬ್ಬಾನೇನ ಅಭಿನಿಬ್ಬುತಚಿತ್ತೋ ಸೀತಿಭೂತೋ। **ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಸೋ ಸಮಣೋ ಸ ಭಿಕ್ಖೂ**ತಿ ಸೋ ಏವರೂಪೋ ಖೀಣಾಸವೋ ಸಬ್ಬಸೋ ಬಾಹಿತಪಾಪತ್ತಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ, ಸೋ ಏವ ಸಮಿತಪಾಪತ್ತಾ ಸಮಚರಿಯಾಯ ಚ ಸಮಣೋ, ಸೋ ಏವ ಚ ಸಬ್ಬಸೋ ಭಿನ್ನಕಿಲೇಸತ್ತಾ ಭಿಕ್ಖು ನಾಮ। ಏವಂಭೂತೋ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವಚ್ಛೋ ಸೋ ಕಥಂ ದೋಸನ್ತರೋ ಕಿಞ್ಚಿ ಕಾಯಕಮ್ಮಾದಿಂ ಪವತ್ತೇಯ್ಯ, ಕೇವಲಂ ಪನ ವಾಸನಾಯ ಅಪ್ಪಹೀನತ್ತಾ ವಸಲವಾದೇನ ಸಮುದಾಚರತೀತಿ।

ಛಟ್ಠಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಸಕ್ಕುದಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೭. ಸತ್ತಮೇ **ಸತ್ತಾಹಂ ಏಕಪಲ್ಲಙ್ಕೇನ ನಿಸಿನ್ನೋ ಹೋತಿ ಅಞ್ಞತರಂ ಸಮಾಧಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಕೇಚಿ ತಾವ ಆಹು "ಅರಹತ್ತಫಲಸಮಾಧಿ ಇಧ 'ಅಞ್ಞತರೋ ಸಮಾಧೀ'ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ"ತಿ। ತಞ್ಹಿ ಸೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಬಹುಲಂ ಸಮಾಪಜ್ಜತಿ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಸುಖವಿಹಾರತ್ಥಂ, ಪಹೋತಿ ಚ ಸತ್ತಾಹಮ್ಪಿ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ವೀತಿನಾಮೇತುಂ। ತಥಾ ಹಿ ಭಗವತಾ –

> "ಅಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯಾವದೇ ಆಕಙ್ಖಾಮಿ ವಿವಿಚ್ಚೇವ ಕಾಮೇಹಿ, ವಿವಿಚ್ಚ ಅಕುಸಲೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ…ಪೇ॰… ವಿಹರಾಮಿ। ಕಸ್ಸಪೋಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯಾವದೇ ಆಕಙ್ಖತಿ ವಿವಿಚ್ಚೇವ ಕಾಮೇಹಿ…ಪೇ॰… ವಿಹರತೀ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೧೫೨) –

ಆದಿನಾ ನವಾನುಪುಬ್ಬವಿಹಾರಛಳಭಿಞ್ಞಾದಿಭೇದೇ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮೇ ಅತ್ತನಾ ಸಮಸಮಟ್ಠಾನೇ ಠಪಿತೋ, ನ ಚೇತ್ಥ "ಯದಿ ಏವಂ ಥೇರೋ ಯಮಕಪಾಟಿಹಾರಿಯಮ್ಪಿ ಕರೇಯ್ಯಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಸಾವಕಸಾಧಾರಣಾನಂಯೇವ ಝಾನಾದೀನಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾತಿ।

ಪೋರಾಣಾ ಪನಾಹು – **ಅಞ್ಞತರಂ ಸಮಾಧಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ**ತಿ ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ। ಕಥಂ ಪನ ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿ ಸಮಾಧೀತಿ ವುತ್ತಾ? ಸಮಾಧಾನಟ್ಠೇನ। ಕೋ ಪನಾಯಂ ಸಮಾಧಾನಟ್ಠೋ? ಸಮ್ಮದೇವ ಆಧಾತಬ್ಬತಾ। ಯಾ ಹಿ ಏಸಾ ಪಚ್ಚನೀಕಧಮ್ಮೇಹಿ ಅಕಮ್ಪನೀಯಾ ಬಲಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಸಮಥಬಲಂ ವಿಪಸ್ಸನಾಬಲನ್ತಿ ಇಮೇಹಿ ದ್ವೀಹಿ ಬಲೇಹಿ, ಅನಿಚ್ಚದುಕ್ಖಾನತ್ತನಿಬ್ಬಿದಾವಿರಾಗನಿರೋಧಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗವಿವಟ್ಟಾನುಪಸ್ಸನಾ ಚತ್ತಾರಿ ಮಗ್ಗಞಾಣಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಚ ಫಲಞಾಣಾನೀತಿ ಇಮೇಸಂ ಸೋಳಸನ್ನಂ ಞಾಣಾನಂ ವಸೇನ ಸೋಳಸಹಿ ಞಾಣಚರಿಯಾಹಿ, ಪಠಮಜ್ಝಾನಸಮಾಧಿಆದಯೋ ಅಟ್ಠ ಸಮಾಧೀ ಏಕಜ್ಝಂ ಕತ್ವಾ ಗಹಿತೋ ತೇಸಂ ಉಪಚಾರಸಮಾಧಿ ಚಾತಿ ಇಮೇಸಂ ನವನ್ನಂ ಸಮಾಧೀನಂ ವಸೇನ ನವಹಿ ಸಮಾಧಿಚರಿಯಾಹಿ ಕಾಯಸಙ್ಖಾರೋ ವಚೀಸಙ್ಖಾರೋ ಚಿತ್ತಸಙ್ಖಾರೋತಿ ಇಮೇಸಂ ತಿಣ್ಣಂ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿಯಾ ತಥಾ ವಿಹರಿತುಕಾಮೇನ ಯಥಾವುತ್ತೇಸು ಠಾನೇಸು ವಸೀಭಾವಪ್ಪತ್ತೇನ ಅರಹತಾ ಅನಾಗಾಮಿನಾ ವಾ ಯಥಾಧಿಪ್ಪೇತಂ ಕಾಲಂ ಚಿತ್ತಚೇತಸಿಕಸನ್ತಾನಸ್ಸ ಸಮ್ಮದೇವ ಅಪ್ಪವತ್ತಿ ಆಧಾತಬ್ಬಾ, ತಸ್ಸಾ ತಥಾ ಸಮಾಧಾತಬ್ಬತಾ ಇಧ ಸಮಾಧಾನಟ್ಠೋ, ತೇನಾಯಂ ವಿಹಾರೋ ಸಮಾಧೀತಿ ವುತ್ತೋ, ನ ಅವಿಕ್ಖೇಪಟ್ಠೇನ। ಏತೇನಸ್ಸ ಸಮಾಪತ್ತಿಅತ್ಥೋಪಿ ವುತ್ತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಇಮಞ್ಹಿ ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸನ್ಧಾಯ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಮಗ್ಗೇ –

> "ಕಥಂ ದ್ವೀಹಿ ಬಲೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ ತಿಣ್ಣಂ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿಯಾ ಸೋಳಸಹಿ ಞಾಣಚರಿಯಾಹಿ ನವಹಿ ಸಮಾಧಿಚರಿಯಾಹಿ ವಸೀಭಾವತಾಯ ಸಞ್ಞಾನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ಞಾಣ"ನ್ತಿ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೧.೮೩) –

ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ “ದ್ವೀಹಿ ಬಲೇಹೀ”ತಿ ದ್ವೇ ಬಲಾನಿ ಸಮಥಬಲಂ ವಿಪಸ್ಸನಾಬಲನ್ತಿ ವಿತ್ಥಾರೋ। ಸಾಯಂ ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿಕಥಾ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೨.೮೬೭ ಆದಯೋ) ಸಂವಣ್ಣಿತಾವ। ಕಸ್ಮಾ ಪನಾಯಂ ಥೇರೋ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಅಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ನಿರೋಧಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿ? ಸತ್ತೇಸು ಅನುಕಮ್ಪಾಯ। ಅಯಞ್ಹಿ ಮಹಾಥೇರೋ ಸಬ್ಬಾಪಿ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ವಳಞ್ಜೇತಿ, ಸತ್ತಾನುಗ್ಗಹೇನ ಪನ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ನಿರೋಧಂ ಸಮಾಪಜ್ಜತಿ। ತಞ್ಹಿ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ವುಟ್ಠಿತಸ್ಸ ಕತೋ ಅಪ್ಪಕೋಪಿ ಸಕ್ಕಾರೋ ವಿಸೇಸತೋ ಮಹಪ್ಫಲೋ ಮಹಾನಿಸಂಸೋ ಹೋತೀತಿ।

ವುಟ್ಠಾಸೀತಿ ಅರಹತ್ತಫಲಚಿತ್ತುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ವುಟ್ಠಾಸಿ। ನಿರೋಧಂ ಸಮಾಪನ್ನೋ ಹಿ ಅರಹಾ ಚೇ ಅರಹತ್ತಫಲಸ್ಸ, ಅನಾಗಾಮೀ ಚೇ ಅನಾಗಾಮಿಫಲಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದೇನ ವುಟ್ಠಿತೋ ನಾಮ ಹೋತಿ।

ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಸಕ್ಕೋ ದೇವಾನಮಿನ್ದೋ ಆಯಸ್ಮತೋ ಮಹಾಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ದಾತುಕಾಮೋ ಹೋತೀತಿ ಕಥಂ ತಸ್ಸ ದಾತುಕಾಮತಾ ಜಾತಾ? ಯಾನಿ “ತಾನಿ ಪಞ್ಚಮತ್ತಾನಿ ದೇವತಾಸತಾನೀ”ತಿ ವುತ್ತಾನಿ, ತಾ ಸಕ್ಕಸ್ಸ ದೇವರಞ್ಞೋ ಪರಿಚಾರಿಕಾ ಕಕುಟಪಾದಿನಿಯೋ ಪುಬ್ಬೇ “ಅಯ್ಯೋ ಮಹಾಕಸ್ಸಪೋ ರಾಜಗಹಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಸತಿ, ಗಚ್ಛಥ ಥೇರಸ್ಸ ದಾನಂ ದೇಥಾ”ತಿ ಸಕ್ಕೇನ ಪೇಸಿತಾ ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ದಿಬ್ಬಾಹಾರಂ ದಾತುಕಾಮಾ ಠಿತಾ ಥೇರೇನ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಾ ದೇವಲೋಕಮೇವ ಗತಾ। ಇದಾನಿ ಪುರಿಮಪ್ಪಟಿಕ್ಖೇಪಂ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ “ಕದಾಚಿ ಗಣ್ಹೇಯ್ಯಾ”ತಿ ಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಿತಸ್ಸ ಥೇರಸ್ಸ ದಾನಂ ದಾತುಕಾಮಾ ಸಕ್ಕಸ್ಸ ಅನಾರೋಚೇತ್ವಾ ಸಯಮೇವ ಆಗನ್ತ್ವಾ ದಿಬ್ಬಭೋಜನಾನಿ ಉಪನೇನ್ತಿಯೋ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಥೇರೇನ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಾ ದೇವಲೋಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಸಕ್ಕೇನ “ಕಹಂ ಗತತ್ಥಾ”ತಿ ಪುಟ್ಠಾ ತಮತ್ಥಂ ಆರೋಚೇತ್ವಾ “ದಿನ್ನೋ ವೋ ಥೇರಸ್ಸ ಪಿಣ್ಡಪಾತೋ”ತಿ ಸಕ್ಕೇನ ವುತ್ತೇ “ಗಣ್ಹಿತುಂ ನ ಇಚ್ಛತೀ”ತಿ। “ಕಿಂ ಕಥೇಸೀ”ತಿ? “‘ದುಗ್ಗತಾನಂ ಸಙ್ಗಹಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ’ತಿ ಆಹ, ದೇವಾ”ತಿ। “ತುಮ್ಹೇ ಕೇನಾಕಾರೇನ ಗತಾ”ತಿ? “ಇಮಿನಾವ, ದೇವಾ”ತಿ। ಸಕ್ಕೋ “ತುಮ್ಹಾದಿಸಿಯೋ ಥೇರಸ್ಸ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಕಿಂ ದಸ್ಸನ್ತೀ”ತಿ? ಸಯಂ ದಾತುಕಾಮೋ, ಜರಾಜಿಣ್ಣೋ ಖಣ್ಡದನ್ತೋ ಪಲಿತಕೇಸೋ ಓಭಗ್ಗಸರೀರೋ ಮಹಲ್ಲಕೋ ತನ್ತವಾಯೋ ಹುತ್ವಾ, ಸುಜಮ್ಪಿ ಅಸುರಧೀತರಂ ತಥಾರೂಪಿಮೇವ ಮಹಲ್ಲಿಕಂ ಕತ್ವಾ, ಏಕಂ ಪೇಸಕಾರವೀಥಿಂ ಮಾಪೇತ್ವಾ ತನ್ತಂ ಪಸಾರೇನ್ತೋ ಅಚ್ಛಿ, ಸುಜಾ ತಸರಂ ಪೂರೇತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - “**ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಸಕ್ಕೋ ದೇವಾನಮಿನ್ದೋ...ಪೇ॰... ತಸರಂ ಪೂರೇತೀ**”ತಿ।

ತತ್ಥ **ತನ್ತಂ ವಿನಾತೀ**ತಿ ಪಸಾರಿತತನ್ತಂ ವಿನನ್ತೋ ವಿಯ ಹೋತಿ। **ತಸರಂ ಪೂರೇತೀ**ತಿ ತಸರವಟ್ಟಿಂ ವಡ್ಢೇನ್ತೀ ವಿಯ। **ಯೇನ ಸಕ್ಕಸ್ಸ ದೇವಾನಮಿನ್ದಸ್ಸ ನಿವೇಸನಂ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮೀ**ತಿ ಥೇರೋ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯ “ದುಗ್ಗತಜನಸಙ್ಗಹಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ನಗರಾಭಿಮುಖೋ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಬಹಿನಗರೇ ಸಕ್ಕೇನ ಮಾಪಿತಂ ಪೇಸಕಾರವೀಥಿಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಅದ್ದಸ ಓಲುಗ್ಗವಿಲುಗ್ಗಜಿಣ್ಣಸಾಲಂ ತತ್ಥ ಚ ತೇ ಜಾಯಮ್ಪತಿಕೇ ಯಥಾವುತ್ತರೂಪೇ ತನ್ತವಾಯಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತೇ ದಿಸ್ವಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ - “ಇಮೇ ಮಹಲ್ಲಕಕಾಲೇಪಿ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತಿ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ನಗರೇ ಇಮೇಹಿ ದುಗ್ಗತತರಾ ನತ್ಥಿ ಮಞ್ಞೇ। ಇಮೇಹಿ ದಿನ್ನಂ ಸಾಕಮತ್ತಮ್ಪಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಇಮೇಸಂ ಸಙ್ಗಹಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ। ಸೋ ತೇಸಂ ಗೇಹಾಭಿಮುಖೋ ಅಗಮಾಸಿ। ಸಕ್ಕೋ ತಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಸುಜಂ ಆಹ - “ಭದ್ದೇ, ಮಯ್ಹಂ ಅಯ್ಯೋ ಇತೋ ಆಗಚ್ಛತಿ, ತಂ ತ್ವಂ ಅಪಸ್ಸನ್ತೀ ವಿಯ ತುಣ್ಹೀ ಹುತ್ವಾ ನಿಸೀದ। ಖಣೇನೇವ ವಞ್ಚೇತ್ವಾ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ದಸ್ಸಾಮಾ”ತಿ ಥೇರೋ ಗನ್ತ್ವಾ ಗೇಹದ್ವಾರೇ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ತೇಪಿ ಅಪಸ್ಸನ್ತಾ ವಿಯ ಅತ್ತನೋ ಕಮ್ಮಮೇವ ಕರೋನ್ತಾ ಥೋಕಂ ಆಗಮಯಿಂಸು। ಅಥ ಸಕ್ಕೋ “ಗೇಹದ್ವಾರೇ ಠಿತೋ ಏಕೋ ಥೇರೋ ವಿಯ ಖಾಯತಿ, ಉಪಧಾರೇಹಿ ತಾವಾ”ತಿ ಆಹ। “ತುಮ್ಹೇ ಗನ್ತ್ವಾ ಉಪಧಾರೇಥ, ಸಾಮೀ”ತಿ। ಸೋ ಗೇಹಾ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಥೇರಂ ಪಞ್ಚಪತಿಟ್ಠಿತೇನ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಉಭೋಹಿ ಹತ್ಥೇಹಿ ಜಣ್ಣುಕಾನಿ ಓಲುಮ್ಬಿತ್ವಾ ನಿತ್ಥುನನ್ತೋ ಉಟ್ಠಾಯ “ಕತರತ್ಥೇರೋ ನು ಖೋ ಅಯ್ಯೋ”ತಿ ಥೋಕಂ ಓಸಕ್ಕಿತ್ವಾ “ಅಕ್ಖೀನಿ ಮೇ ಧೂಮಾಯನ್ತೀ”ತಿ ವತ್ವಾ ನಲಾಟೇ ಹತ್ಥಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಉದ್ಧಂ ಉಲ್ಲೋಕೇತ್ವಾ “ಅಹೋ ದುಕ್ಖಂ ಅಯ್ಯೋ ನೋ ಮಹಾಕಸ್ಸಪತ್ಥೇರೋವ ಚಿರಸ್ಸಂ ಮೇ ಕುಟಿದ್ವಾರಂ ಆಗತೋ। ಅತ್ಥಿ ನು ಖೋ ಕಿಞ್ಚಿ ಗೇಹೇ”ತಿ ಆಹ। ಸುಜಾ ಥೋಕಂ ಆಕುಲಾ ವಿಯ ಹುತ್ವಾ “ಅತ್ಥಿ, ಸಾಮೀ”ತಿ ಪಟಿವಚನಂ ಅದಾಸಿ। ಸಕ್ಕೋ, “ಭನ್ತೇ, ಲೂಖಂ ವಾ ಪಣೀತಂ ವಾತಿ ಅಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಸಙ್ಗಹಂ ನೋ ಕರೋಥಾ”ತಿ ಪತ್ತಂ ಗಣ್ಹಿ। ಥೇರೋ ಪತ್ತಂ ದೇನ್ತೋ “ಇಮೇಸಂ ಏವ ದುಗ್ಗತಾನಂ ಜರಾಜಿಣ್ಣಾನಂ ಮಯಾ ಸಙ್ಗಹೋ ಕಾತಬ್ಬೋ”ತಿ

ಚಿನ್ತೇಸಿ। ಸೋ ಅನ್ತೋ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಘಟಿಓದನಂ ನಾಮ ಘಟಿತೋ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ, ಪತ್ತಂ ಪೂರೇತ್ವಾ, ಥೇರಸ್ಸ ಹತ್ಥೇ ಠಪೇಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ – **"ಅದ್ದಸಾ ಖೋ ಸಕ್ಕೋ ದೇವಾನಮಿನ್ದೋ...ಪೇ॰... ಅದಾಸೀ"**ತಿ।

ತತ್ಥ **ಘಟಿಯಾ**ತಿ ಭತ್ತಘಟಿತೋ। "ಘಟಿಓದನ"ನ್ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ತಸ್ಸ ಘಟಿಓದನಂ ನಾಮ ದೇವಾನಂ ಕೋಚಿ ಆಹಾರವಿಸೇಸೋತಿ ಅತ್ಥಂ ವದನ್ತಿ। **ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ**ತಿ ಕುತೋಚಿ ಭಾಜನತೋ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ। ಅನೇಕಸೂಪೋ ಸೋ ಏವ ಆಹಾರೋ ಪತ್ತೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಥೇರಸ್ಸ ಹತ್ಥೇ ಠಪನಕಾಲೇ ಕಪಣಾನಂ ಉಪಕಪ್ಪನಕಲೂಖಾಹಾರೋ ವಿಯ ಪಞ್ಞಾಯಿತ್ಥ, ಹತ್ಥೇ ಠಪಿತಮತ್ತೇ ಪನ ಅತ್ತನೋ ದಿಬ್ಬಸಭಾವೇನೇವ ಅಟ್ಠಾಸಿ। **ಅನೇಕಸೂಪೋ**ತಿ ಮುಗ್ಗಮಾಸಾದಿಸೂಪೇಹಿ ಚೇವ ಖಜ್ಜವಿಕತೀಹಿ ಚ ಅನೇಕವಿಧಸೂಪೋ। **ಅನೇಕಬ್ಯಞ್ಜನೋ**ತಿ ನಾನಾವಿಧಉತ್ತರಿಭಙ್ಗೋ। **ಅನೇಕರಸಬ್ಯಞ್ಜನೋ**ತಿ ಅನೇಕೇಹಿ ಸೂಪೇಹಿ ಚೇವ ಬ್ಯಞ್ಜನೇಹಿ ಚ ಮಧುರಾದಿಮೂಲರಸಾನಞ್ಚೇವ ಸಮ್ಭಿನ್ನರಸಾನಞ್ಚ ಅಭಿಬ್ಯಞ್ಜಕೋ, ನಾನಗ್ಗರಸಸೂಪಬ್ಯಞ್ಜನೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಸೋ ಕಿರ ಪಿಣ್ಡಪಾತೋ ಥೇರಸ್ಸ ಹತ್ಥೇ ಠಪಿತಕಾಲೇ ರಾಜಗಹನಗರಂ ಅತ್ತನೋ ದಿಬ್ಬಗನ್ಧೇನ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರಿ, ತತೋ ಥೇರೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ – "ಅಯಂ ಪುರಿಸೋ ಅಪ್ಪೇಸಕ್ಖೋ, ಪಿಣ್ಡಪಾತೋ ಅತಿವಿಯ ಪಣೀತೋ ಸಕ್ಕಸ್ಸ ಭೋಜನಸದಿಸೋ। ಕೋ ನು ಖೋ ಏಸೋ"ತಿ? ಅಥ ನಂ "ಸಕ್ಕೋ"ತಿ ಞತ್ವಾ ಆಹ – "ಭಾರಿಯಂ ತೇ, ಕೋಸಿಯ, ಕಮ್ಮಂ ಕತಂ ದುಗ್ಗತಾನಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ವಿಲುಮ್ಪನ್ತೇನ, ಅಜ್ಜ ಮಯ್ಹಂ ದಾನಂ ದತ್ವಾ ಕೋಚಿದೇವ ದುಗ್ಗತೋ ಸೇನಾಪತಿಟ್ಠಾನಂ ವಾ ಸೇಟ್ಠಿಟ್ಠಾನಂ ವಾ ಲಭೇಯ್ಯಾ"ತಿ। "ಕೋ ಮಯಾ ದುಗ್ಗತತರೋ ಅತ್ಥಿ, ಭನ್ತೇ"ತಿ? "ಕಥಂ ತ್ವಂ ದುಗ್ಗತೋ ದೇವರಜ್ಜಸಿರಿಂ ಅನುಭವನ್ತೋ"ತಿ? "ಭನ್ತೇ, ಏವಂ ನಾಮೇತಂ, ಮಯಾ ಪನ ಅನುಪ್ಪನ್ನೇ ಬುದ್ಧೇ ಕಲ್ಯಾಣಕಮ್ಮಂ ಕತಂ, ಬುದ್ಧುಪ್ಪಾದೇ ಪನ ವತ್ತಮಾನೇ ಪುಞ್ಞಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಚೂಳರಥದೇವಪುತ್ತೋ ಮಹಾರಥದೇವಪುತ್ತೋ ಅನೇಕವಣ್ಣದೇವಪುತ್ತೋತಿ ಇಮೇ ತಯೋ ದೇವಪುತ್ತಾ ಮಮಾಸನ್ನಟ್ಠಾನೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ ಮಹಾತೇಜವನ್ತತರಾ। ಅಹಂ ತೇಸು ದೇವಪುತ್ತೇಸು 'ನಕ್ಖತ್ತಂ ಕೀಳಿಸ್ಸಾಮಾ'ತಿ ಪರಿಚಾರಿಕಾಯೋ ಗಹೇತ್ವಾ ಅನ್ತರವೀಥಿಂ ಓತಿಣ್ಣೇಸು ಪಲಾಯಿತ್ವಾ ಗೇಹಂ ಪವಿಸಾಮಿ। ತೇಸಞ್ಹಿ ಸರೀರತೋ ತೇಜೋ ಮಮ ಸರೀರಂ ಓತ್ಥರತಿ, ಮಮ ಸರೀರತೋ ತೇಜೋ ತೇಸಂ ಸರೀರಂ ನ ಓತ್ಥರತಿ। ಕೋ ಮಯಾ ದುಗ್ಗತತರೋ, ಭನ್ತೇ"ತಿ? "ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ಇತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಮಯ್ಹಂ ಮಾ ಏವಂ ವಞ್ಚೇತ್ವಾ ದಾನಮದಾಸೀ"ತಿ। "ವಞ್ಚೇತ್ವಾ ತುಮ್ಹಾಕಂ ದಾನೇ ದಿನ್ನೇ ಮಯ್ಹಂ ಕುಸಲಂ ಅತ್ಥಿ ನತ್ಥೀ"ತಿ? "ಅತ್ಥಿ, ಆವುಸೋ"ತಿ। "ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಕುಸಲಕರಣಂ ನಾಮ ಮಯ್ಹಂ ಭಾರೋ, ಭನ್ತೇ"ತಿ ವತ್ವಾ ಥೇರಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಸುಜಂ ಆದಾಯ ಥೇರಂ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ, ವೇಹಾಸಂ ಅಬ್ಭುಗ್ಗನ್ತ್ವಾ "ಅಹೋ ದಾನಂ ಪರಮದಾನಂ, ಕಸ್ಸಪೇ ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತ"ನ್ತಿ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ಅಥ ಖೋ ಆಯಸ್ಮತೋ ಮಹಾಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ಏತದಹೋಸೀ"**ತಿಆದಿ।

ತತ್ಥ **ಕೋಸಿಯಾ**ತಿ ಸಕ್ಕಂ ದೇವಾನಮಿನ್ದಂ ಗೋತ್ತೇನ ಆಲಪತಿ। **ಪುಞ್ಞೇನ ಅತ್ಥೋ**ತಿ ಪುಞ್ಞೇನ ಪಯೋಜನಂ। ಅತ್ಥೀತಿ ವಚನಸೇಸೋ। **ವೇಹಾಸಂ ಅಬ್ಭುಗ್ಗನ್ತ್ವಾ**ತಿ ಪಥವಿತೋ ವೇಹಾಸಂ ಅಭಿಉಗ್ಗನ್ತ್ವಾ। **ಆಕಾಸೇ ಅನ್ತಲಿಕ್ಖೇ**ತಿ ಆಕಾಸಮೇವ ಪರಿಯಾಯಸದ್ದೇನ ಅನ್ತಲಿಕ್ಖೇತಿ ವದನ್ತಿ। ಅಥ ವಾ ಅನ್ತಲಿಕ್ಖಸಙ್ಖಾತೇ ಆಕಾಸೇ ನ ಕಸಿಣುಗ್ಘಾಟಿಮಾದಿಆಕಾಸೇತಿ ವಿಸೇಸೇನ್ತೋ ವದತಿ। **ಅಹೋ ದಾನ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ **ಅಹೋ**ತಿ ಅಚ್ಛರಿಯತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ। ಸಕ್ಕೋ ಹಿ ದೇವಾನಮಿನ್ದೋ, "ಯಸ್ಮಾ ನಿರೋಧಾ ವುಟ್ಠಿತಸ್ಸ ಅಯ್ಯಸ್ಸ ಮಹಾಕಸ್ಸಪತ್ಥೇರಸ್ಸ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಸಹತ್ಥೇನ ಚಿತ್ತೀಕತ್ವಾ ಅನಪವಿದ್ಧಂ ಕಾಲೇನ ಪರೇಸಂ ಅನುಪಹಚ್ಚ, ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಂ ಪುರಕ್ಖತ್ವಾ ಇದಮೀದಿಸಂ ಮಯಾ ದಿಬ್ಬಭೋಜನದಾನಂ ದಿನ್ನಂ, ತಸ್ಮಾ ಖೇತ್ತಸಮ್ಪತ್ತಿ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮಸಮ್ಪತ್ತಿ ಚಿತ್ತಸಮ್ಪತ್ತೀತಿ, ತಿವಿಧಾಯಪಿ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ ಸಬ್ಬಙ್ಗಸಮ್ಪನ್ನಂ ವತ ಮಯಾ ದಾನಂ ಪವತ್ತಿತ"ನ್ತಿ ಅಚ್ಛರಿಯಬ್ಭುತಚಿತ್ತಜಾತೋ ತದಾ ಅತ್ತನೋ ಹದಯಬ್ಭನ್ತರಗತಂ ಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸಂ ಸಮುಗ್ಗಿರನ್ತೋ **"ಅಹೋ ದಾನ"**ನ್ತಿ ವತ್ವಾ ತಸ್ಸ ದಾನಸ್ಸ ವುತ್ತನಯೇನ ಉತ್ತಮದಾನಭಾವಂ ಖೇತ್ತಙ್ಗತಭಾವಞ್ಚ ಪಕಾಸೇನ್ತೋ **"ಪರಮದಾನಂ ಕಸ್ಸಪೇ ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತ"**ನ್ತಿ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ।

ಏವಂ ಪನ ಸಕ್ಕಸ್ಸ ಉದಾನೇನ್ತಸ್ಸ ಭಗವಾ ವಿಹಾರೇ ಠಿತೋಯೇವ ದಿಬ್ಬಸೋತೇನ ಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ "ಪಸ್ಸಥ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಕ್ಕಂ ದೇವಾನಮಿನ್ದಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇತ್ವಾ ಆಕಾಸೇನ ಗಚ್ಛನ್ತ"ನ್ತಿ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ವತ್ವಾ ತೇಹಿ "ಕಿಂ ಪನ, ಭನ್ತೇ, ತೇನ ಕತ"ನ್ತಿ ಪುಟ್ಠೋ

“ಮಮ ಪುತ್ತಸ್ಸ ಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ವಙ್ಛೇತ್ವಾ ದಾನಂ ಅದಾಸಿ, ತೇನ ಚ ಅತ್ತಮನೋ ಉದಾನೇಸೀ”ತಿ ಆಹ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **“ಅಸ್ಸೋಸಿ ಖೋ ಭಗವಾ ದಿಬ್ಬಾಯ ಸೋತಧಾತುಯಾ”**ತಿಆದಿ।

ತತ್ಥ **ದಿಬ್ಬಾಯ ಸೋತಧಾತುಯಾ**ತಿ ದಿಬ್ಬಸದಿಸತ್ತಾ ದಿಬ್ಬಾ। ದೇವತಾನಞ್ಹಿ ಸುಚರಿತಕಮ್ಮನಿಬ್ಬತ್ತಾ ಪಿತ್ತಸೇಮ್ಹರುಹಿರಾದೀಹಿ ಅಪಲಿಬುದ್ಧಾ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸವಿನಿಮುತ್ತತಾಯ ದೂರೇಪಿ ಆರಮ್ಮಣಂ ಗಹೇತುಂ ಸಮತ್ಥಾ ದಿಬ್ಬಪಸಾದಸೋತಧಾತು ಹೋತಿ। ಅಯಞ್ಚಾಪಿ ಭಗವತೋ ವೀರಿಯಭಾವನಾಬಲನಿಬ್ಬತ್ತಾ ಞಾಣಮಯಾ ಸೋತಧಾತು ತಾದಿಸಾ ಏವಾತಿ ದಿಬ್ಬಸದಿಸತ್ತಾ ದಿಬ್ಬಾ। ಅಪಿ ಚ ದಿಬ್ಬವಿಹಾರವಸೇನ ಪಟಿಲದ್ಧತ್ತಾ ಅತ್ತನಾ ಚ ದಿಬ್ಬವಿಹಾರಸನ್ನಿಸ್ಸಿತತ್ತಾಪಿ ದಿಬ್ಬಾ। ಸವನಟ್ಠೇನ ಚ ಸಭಾವಧಾರಣಟ್ಠೇನ ಚ ಸೋತಧಾತು, ಸೋತಧಾತುಯಾಪಿ ಕಿಚ್ಚಕರಣೇನ ಸೋತಧಾತು ವಿಯಾತಿ ಸೋತಧಾತು, ತಾಯ ದಿಬ್ಬಾಯ ಸೋತಧಾತುಯಾ। **ವಿಸುದ್ಧಾಯಾ**ತಿ ಪರಿಸುದ್ಧಾಯ ನಿರುಪಕ್ಕಿಲೇಸಾಯ। **ಅತಿಕ್ಕನ್ತಮಾನುಸಿಕಾಯಾ**ತಿ ಮನುಸ್ಸೂಪಚಾರಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಸದ್ದಸ್ಸವನೇನ ಮಾನುಸಿಕಮಂಸಸೋತಧಾತುಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಠಿತಾಯ।

ಏತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾತಿ “ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಗುಣವಿಸೇಸೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಂ ಪುರಿಸಾತಿಸಯಂ ದೇವಾಪಿ ಮನುಸ್ಸಾಪಿ ಆದರಜಾತಾ ಅತಿವಿಯ ಪಿಹಯನ್ತೀ”ತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾ ತದತ್ಥದೀಪನಂ ಇಮಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ।

ತತ್ರ ಪಿಣ್ಡಪಾತಿಕಙ್ಗಸಙ್ಖಾತಂ ಧುತಙ್ಗಂ ಸಮಾದಾಯ ತಸ್ಸ ಪರಿಪೂರಣೇನ **ಪಿಣ್ಡಪಾತಿಕಸ್ಸ**। ನನು ಚಾಯಂ ಗಾಥಾ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಮಹಾಕಸ್ಸಪಂ ನಿಮಿತ್ತಂ ಕತ್ವಾ ಭಾಸಿತಾ, ಥೇರೋ ಚ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಧುತವಾದಾನಂ ಅಗ್ಗೋ ತೇರಸಧುತಙ್ಗಧರೋ, ಸೋ ಕಸ್ಮಾ ಏಕೇನೇವ ಧುತಙ್ಗೇನ ಕಿತ್ತಿತೋತಿ? ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿವಸೇನಾಯಂ ನಿದ್ದೇಸೋ। ಅಥ ವಾ ದೇಸನಾಮತ್ತಮೇತಂ, ಇಮಿನಾ ದೇಸನಾಸೀಸೇನ ಸಬ್ಬೇಪಿಸ್ಸ ಧುತಙ್ಗಾ ವುತ್ತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಅಥ ವಾ “ಯಥಾಪಿ ಭಮರೋ ಪುಪ್ಫ”ನ್ತಿ (ಧ॰ ಪ॰ ೪೯) ಗಾಥಾಯ ವುತ್ತನಯೇನ ಪರಮಪ್ಪಿಚ್ಛತಾಯ ಕುಲಾನುದ್ದಯತಾಯ ಚಸ್ಸ ಸಬ್ಬಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಿಕವತ್ತಂ ಅಕ್ಖಣ್ಡೇತ್ವಾ ತತ್ಥ ಸಾತಿಸಯಂ ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಪಕಾಸನತ್ಥಂ **“ಪಿಣ್ಡಪಾತಿಕಸ್ಸಾ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಪಿಣ್ಡಪಾತಿಕಸ್ಸಾತಿ ಚ ಪಿಹಯನ್ತೀತಿ ಪದಂ ಅಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಸಮ್ಪದಾನವಚನಂ, ತಂ ಉಪಯೋಗತ್ಥೇ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಅತ್ತಭರಸ್ಸಾ**ತಿ “ಅಪ್ಪಾನಿ ಚ ತಾನಿ ಸುಲಭಾನಿ ಅನವಜ್ಜಾನೀ”ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೨೭; ಇತಿವು॰ ೧೦೧) ಏವಂ ವುತ್ತೇಹಿ ಅಪ್ಪಾನವಜ್ಜಸುಲಭರೂಪೇಹಿ ಚತೂಹಿ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಅತ್ತಾನಮೇವ ಭರನ್ತಸ್ಸ। **ಅನಞ್ಞಪೋಸಿನೋ**ತಿ ಆಮಿಸಸಙ್ಗಣ್ಹನೇನ ಅಞ್ಞೇ ಸಿಸ್ಸಾದಿಕೇ ಪೋಸೇತುಂ ಅನುಸ್ಸುಕ್ಕತಾಯ ಅನಞ್ಞಪೋಸಿನೋ। ಪದದ್ವಯೇನಸ್ಸ ಕಾಯಪರಿಹಾರಿಕೇನ ಚೀವರೇನ ಕುಚ್ಛಿಪರಿಹಾರಿಕೇನ ಪಿಣ್ಡಪಾತೇನ ವಿಚರಣತೋ ಸಲ್ಲಹುಕವುತ್ತಿತಂ ಸುಭರತಂ ಪರಮಞ್ಚ ಸನ್ತುಟ್ಠಿಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಅಥ ವಾ **ಅತ್ತಭರಸ್ಸಾ**ತಿ ಏಕವಚನಿಚ್ಛಾಯ ಅತ್ತಭಾವಸಙ್ಖಾತಂ ಏಕಂಯೇವ ಇಮಂ ಅತ್ತಾನಂ ಭರತಿ, ನ ಇತೋ ಪರಂ ಅಞ್ಞನ್ತಿ ಅತ್ತಭರೋ, ತತೋ ಏವ ಅತ್ತನಾ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಪೋಸೇತಬ್ಬಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ ಅನಞ್ಞಪೋಸೀ, ತಸ್ಸ ಅತ್ತಭರಸ್ಸ ಅನಞ್ಞಪೋಸಿನೋ। ಪದದ್ವಯೇನಪಿ ಖೀಣಾಸವಭಾವೇನ ಆಯತಿಂ ಅನಾದಾನತಂ ದಸ್ಸೇತಿ।

ದೇವಾ ಪಿಹಯನ್ತಿ…ಪೇ॰… ಸತೀಮತೋತಿ ತಂ ಅಗ್ಗಫಲಾಧಿಗಮೇನ ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸದರಥಪರಿಳಾಹಾನಂ ವೂಪಸಮೇನ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿಯಾ ಉಪಸನ್ತಂ, ಸತಿವೇಪುಲ್ಲಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ನಿಚ್ಚಕಾಲಂ ಸತೋಕಾರಿತಾಯ ಸತಿಮನ್ತಂ, ತತೋ ಏವ ಇಟ್ಠಾನಿಟ್ಠಾದೀಸು ತಾದಿಲಕ್ಖಣಪ್ಪತ್ತಂ ಖೀಣಾಸವಂ ಸಕ್ಕಾದಯೋ ದೇವಾ ಪಿಹಯನ್ತಿ ಪತ್ಥೇನ್ತಿ, ತಸ್ಸ ಸೀಲಾದಿಗುಣವಿಸೇಸೇಸು ಬಹುಮಾನಂ ಉಪ್ಪಾದೇನ್ತಾ ಆದರಂ ಜನೇನ್ತಿ, ಪಗೇವ ಮನುಸ್ಸಾತಿ।

ಸತ್ತಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಪಿಣ್ಡಪಾತಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೮. ಅಟ್ಠಮೇ **ಪಚ್ಛಾಭತ್ತನ್ತಿ** ಏಕಾಸನಿಕಖಲುಪಚ್ಛಾಭತ್ತಿಕಾನಂ ಪಾತೋವ ಭುತ್ತಾನಂ ಅನ್ತೋಮಜ್ಝನ್ಹಿಕೋಪಿ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಮೇವ, ಇಧ ಪನ ಪಕತಿಭತ್ತಸ್ಸೇವ ಪಚ್ಛತೋ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಪಿಣ್ಡಪಾತಪಟಿಕ್ಕನ್ತಾನನ್ತಿ** ಪಿಣ್ಡಪಾತತೋ ಪಟಿಕ್ಕನ್ತಾನಂ, ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ಭತ್ತಕಿಚ್ಚಸ್ಸ ನಿಟ್ಠಾಪನವಸೇನ ತತೋ ನಿವತ್ತಾನಂ। **ಕರೇರಿಮಣ್ಡಲಮಾಳೇತಿ** ಏತ್ಥ **ಕರೇರೀತಿ** ವರುಣರುಕ್ಖಸ್ಸ ನಾಮಂ। ಸೋ ಕಿರ ಗನ್ಧಕುಟಿಯಾ ಮಣ್ಡಪಸ್ಸ ಸಾಲಾಯ ಚ ಅನ್ತರೇ ಹೋತಿ, ತೇನ ಗನ್ಧಕುಟೀಪಿ "ಕರೇರಿಕುಟಿಕಾ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಮಣ್ಡಪೋಪಿ ಸಾಲಾಪಿ "ಕರೇರಿಮಣ್ಡಲಮಾಳೋ"ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಕರೇರಿರುಕ್ಖಸ್ಸ ಅವಿದೂರೇ ಕತೇ ನಿಸೀದನಸಾಲಸಙ್ಖಾತೇ ಮಣ್ಡಲಮಾಳೇ। ತಿಣಪಣ್ಣಚ್ಛದನಂ ಅನೋವಸ್ಸಕಂ "ಮಣ್ಡಲಮಾಳೋ"ತಿ ವದನ್ತಿ, ಅತಿಮುತ್ತಕಾದಿಲತಾಮಣ್ಡಪೋ "ಮಣ್ಡಲಮಾಳೋ"ತಿ ಅಪರೇ।

ಕಾಲೇನ ಕಾಲನ್ತಿ ಕಾಲೇ ಕಾಲೇ ಅನ್ತರನ್ತರಾ, ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಮನಾಪಿಕೇತಿ** ಮನವಡ್ಢಕೇ, ಪಿಯರೂಪೇ ಇಟ್ಠೇತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇಟ್ಠಾನಿಟ್ಠಭಾವೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲವಸೇನ ಚ ದ್ವಾರವಸೇನ ಚ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। ಏಕಚ್ಚಸ್ಸ ಹಿ ಇಟ್ಠಾಭಿಮತೋ ಏಕಚ್ಚಸ್ಸ ಅನಿಟ್ಠೋ ಹೋತಿ, ಏಕಚ್ಚಸ್ಸ ಅನಿಟ್ಠಾಭಿಮತೋ ಏಕಚ್ಚಸ್ಸ ಇಟ್ಠೋ । ತಥಾ ಏಕಸ್ಸ ದ್ವಾರಸ್ಸ ಇಟ್ಠೋ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಅನಿಟ್ಠೋ। ವಿಪಾಕವಸೇನ ಪನೇತ್ಥ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಕುಸಲವಿಪಾಕೋ ಹಿ ಏಕನ್ತೇನ ಇಟ್ಠೋ, ಅಕುಸಲವಿಪಾಕೋ ಅನಿಟ್ಠೋ ಏವಾತಿ। **ಚಕ್ಖುನಾ ರೂಪೇ ಪಸ್ಸಿತುನ್ತಿ** ಗಾಮಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಟ್ಠೋ ಉಪಾಸಕೇಹಿ ಗೇಹಂ ಪವೇಸೇತ್ವಾ ಪೂಜಾಸಕ್ಕಾರಕರಣತ್ಥಂ ಉಪನೀತೇಸು ಆಸನವಿತಾನಾದೀಸು ನಾನಾವಿರಾಗಸಮುಜ್ಜಲವಣ್ಣಸಙ್ಖಾತೇ ರಜನೀಯೇ ಅಞ್ಞೇ ಚ ಸವಿಞ್ಞಾಣಕರೂಪೇ ಚಕ್ಖುದ್ವಾರಿಕವಿಞ್ಞಾಣೇಹಿ ಪಸ್ಸಿತುಂ। **ಸದ್ದೇತಿ** ತಥೇವ ಇಸ್ಸರಜನಾನಂ ಗೇಹಂ ಪವಿಟ್ಠೋ ತೇಸಂ ಪಯುತ್ತೇ ಗೀತವಾದಿತಸದ್ದೇ ಸೋತುಂ। **ಗನ್ಧೇತಿ** ತಥಾ ತೇಹಿ ಪೂಜಾಸಕ್ಕಾರವಸೇನ ಉಪನೀತೇ ಪುಪ್ಫಧೂಮಾದಿಗನ್ಧೇ ಘಾಯಿತುಂ। **ರಸೇತಿ** ತೇಹಿ ದಿನ್ನಾಹಾರಪರಿಭೋಗೇ ನಾನಗ್ಗರಸೇ ಸಾಯಿತುಂ। **ಫೋಟ್ಠಬ್ಬೇತಿ** ಮಹಗ್ಘಪಚ್ಚತ್ಥರಣೇಸು ಆಸನೇಸು ನಿಸಿನ್ನಕಾಲೇ ಸುಖಸಮ್ಫಸ್ಸೇ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬೇ ಫುಸಿತುಂ। ಏವಞ್ಚ ಪಞ್ಚದ್ವಾರಿಕಇಟ್ಠಾರಮ್ಮಣಪ್ಪಟಿಲಾಭಂ ಕಿತ್ತೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಮನೋದ್ವಾರಿಕಇಟ್ಠಾರಮ್ಮಣಪ್ಪಟಿಲಾಭಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಸಕ್ಕತೋ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತಂ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತತ್ಥಮೇವ।

ಕಿಂ ಪನ ಅಪಿಣ್ಡಪಾತಿಕಾನಂ ಅಯಂ ನಯೋ ನ ಲಬ್ಭತೀತಿ? ಲಬ್ಭತಿ। ತೇಸಮ್ಪಿ ಹಿ ನಿಮನ್ತನಸಲಾಕಭತ್ತಾದಿಅತ್ಥಂ ಗಾಮಂ ಗತಕಾಲೇ ಉಳಾರವಿಭವಾ ಉಪಾಸಕಾ ತಥಾ ಸಕ್ಕಾರಸಮ್ಮಾನಂ ಕರೋನ್ತಿಯೇವ, ತಂ ಪನ ಅನಿಯತಂ। ಪಿಣ್ಡಪಾತಿಕಾನಂ ಪನ ತದಾ ನಿಚ್ಚಮೇವ ತತ್ಥ ಪೂಜಾಸಕ್ಕಾರಂ ಕರಿಯಮಾನಂ ದಿಸ್ವಾ, ಸಕ್ಕಾರಗರುತಾಯ ಅನಿಸ್ಸರಣಮಗ್ಗೇ ಠತ್ವಾ, ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರವಸೇನ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಏವಮಾಹಂಸು। ತೇನೇವಾಹ - "**ಹನ್ದಾವುಸೋ, ಮಯಮ್ಪಿ ಪಿಣ್ಡಪಾತಿಕಾ ಹೋಮಾ**"ತಿಆದಿ।

ತತ್ಥ **ಹನ್ದಾತಿ** ವೋಸ್ಸಗ್ಗತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ। **ಲಚ್ಛಾಮಾತಿ** ಲಭಿಸ್ಸಾಮ। **ತೇನುಪಸಙ್ಕಮೀತಿ** ತತ್ಥ ಸುರಭಿಗನ್ಧಕುಟಿಯಂ ನಿಸಿನ್ನೋ ತೇಸಂ ತಂ ಕಥಾಸಲ್ಲಾಪಂ ಸುತ್ವಾ "ಇಮೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಮಾದಿಸಸ್ಸ ನಾಮ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಸಾಸನೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಮಯಾ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕವಿಹಾರೇ ವಸನ್ತಾಪಿ ಏವಂ ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರವಸೇನ ಕಥಂ ಪವತ್ತೇನ್ತಿ, ಸಲ್ಲೇಖೇ ನ ವತ್ತನ್ತಿ, ಹನ್ದ ತೇ ತತೋ ನಿವಾರೇತ್ವಾ ಸಲ್ಲೇಖವಿಹಾರೇ ನಿಯೋಜೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಮಣ್ಡಲಮಾಳಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ। ಸೇಸಂ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

ಏತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾತಿ "ಅಪ್ಪಿಚ್ಛತಾಸನ್ತುಟ್ಠಿತಾಸಲ್ಲೇಖಾನಂ ವಸೇನ ಕಿಲೇಸೇ ಧುನಿತುಂ ತಣ್ಹಂ ವಿಸೋಸೇತುಂ ಪಟಿಪನ್ನೋತಿ ಪಿಣ್ಡಪಾತಿಕಸ್ಸ ಸತೋ ದೇವಾ ಪಿಹಯನ್ತಿ, ತಸ್ಸ ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಆದರಜಾತಾ ಪಿಯಾಯನ್ತಿ, ನ ಇತೋ ಅಞ್ಞಥಾ"ತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾ ತದತ್ಥದೀಪನಂ ಇಮಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ।

ತತ್ಥ **ನೋ ಚೇ ಸದ್ದಸಿಲೋಕನಿಸ್ಸಿತೋತಿ** "ಅಹೋ ಅಯ್ಯೋ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋ ಸನ್ತುಟ್ಠೋ ಪರಮಸಲ್ಲೇಖವುತ್ತೀ"ತಿಆದಿನಾ ಪರೇಹಿ ಕಿತ್ತಿತಬ್ಬಸದ್ದಸಙ್ಖಾತಂ ಸಿಲೋಕಂ। ತಣ್ಹಾಯ ನಿಸ್ಸಿತೋ ನ ಹೋತಿ ಚೇತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸದ್ದೋ ವಾ ಸಮ್ಮುಖಾ

ವಣ್ಣಭಣನಥುತಿಘೋಸೋ, ಸಿಲೋಕೋ ಪರಮ್ಮುಖಭೂತಾ ಪಸಂಸಾ ಪತ್ಥಟಯಸತಾ ವಾ। ಸೇಸಂ ಅನನ್ತರಸುತ್ತೇ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

ಅಟ್ಠಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಸಿಪ್ಪಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೯. ನವಮೇ **ಕೋ ನು ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಸಿಪ್ಪಂ ಜಾನಾತೀ**ತಿ, ಆವುಸೋ, ಅಮ್ಹೇಸು ಇಧ ಸನ್ನಿಪತಿತೇಸು ಕೋ ನು ಜೀವಿತನಿಮಿತ್ತಂ ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಟ್ಠೇನ "ಸಿಪ್ಪ"ನ್ತಿ ಲದ್ಧನಾಮಂ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಆಜೀವಂ ವಿಜಾನಾತಿ? **ಕೋ ಕಿಂ ಸಿಪ್ಪಂ ಸಿಕ್ಖೀ**ತಿ ಕೋ ದೀಘರತ್ತಂ ಸಿಪ್ಪಾಚರಿಯಕುಲಂ ಪಯಿರುಪಾಸಿತ್ವಾ ಆಗಮತೋ ಪಯೋಗತೋ ಚ ಹತ್ಥಿಸಿಪ್ಪಾದೀಸು ಕಿಂ ಸಿಪ್ಪಂ ಸಿಕ್ಖಿ? **ಕತರಂ ಸಿಪ್ಪಂ ಸಿಪ್ಪಾನಂ ಅಗ್ಗ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಸಿಪ್ಪಾನಂ ಅಗಾರಯ್ಹತಾಯ ಮಹಪ್ಫಲತಾಯ ಅಕಿಚ್ಛಸಿದ್ಧಿಯಾ ಚ ಕತರಂ ಸಿಪ್ಪಂ ಅಗ್ಗಂ ಉತ್ತಮಂ? ಯಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಸುಖೇನ ಸಕ್ಕಾ ಜೀವಿತುನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ತತ್ಥೇಕಚ್ಚೇ**ತಿ ತೇಸು ಭಿಕ್ಖೂಸು ಏಕಚ್ಚೇ ಭಿಕ್ಖೂ। ಯೇ ಹತ್ಥಾಚರಿಯಕುಲಾ ಪಬ್ಬಜಿತಾ ತೇ। **ಏವಮಾಹಂಸೂ**ತಿ ತೇ ಏವಂ ಭಣಿಂಸು। ಇತೋ ಪರಮ್ಪಿ "ಏಕಚ್ಚೇ"ತಿ ವುತ್ತಟ್ಠಾನೇ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಹತ್ಥಿಸಿಪ್ಪ**ನ್ತಿ ಯಂ ಹತ್ಥೀನಂ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹನದಮನಸಾರಣರೋಗತಿಕಿಚ್ಛಾದಿಭೇದಂ ಕತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಪವತ್ತಂ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಸಿಪ್ಪಂ ಇಧ "ಹತ್ಥಿಸಿಪ್ಪ"ನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। **ಅಸ್ಸಸಿಪ್ಪ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ರಥಸಿಪ್ಪಂ** ಪನ ರಥಯೋಗ್ಗಾನಂ ದಮನಸಾರಣಾದಿವಿಧಾನವಸೇನ ಚೇವ ರಥಸ್ಸ ಕರಣವಸೇನ ಚ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಧನುಸಿಪ್ಪ**ನ್ತಿ ಇಸ್ಸಾಸಸಿಪ್ಪಂ, ಯೋ ಧನುಬ್ಬೇಧೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಥರುಸಿಪ್ಪ**ನ್ತಿ ಸೇಸಆವುಧಸಿಪ್ಪಂ। **ಮುದ್ದಾಸಿಪ್ಪ**ನ್ತಿ ಹತ್ಥಮುದ್ದಾಯ ಗಣನಸಿಪ್ಪಂ। **ಗಣನಸಿಪ್ಪ**ನ್ತಿ ಅಚ್ಛಿದ್ದಕಗಣನಸಿಪ್ಪಂ। **ಸಙ್ಖಾನಸಿಪ್ಪ**ನ್ತಿ ಸಙ್ಕಲನಪಟುಪ್ಪಾದನಾದಿವಸೇನ ಪಿಣ್ಡಗಣನಸಿಪ್ಪಂ। ತಂ ಯಸ್ಸ ಪಗುಣಂ ಹೋತಿ, ಸೋ ರುಕ್ಖಮ್ಪಿ ದಿಸ್ವಾ "ಏತ್ತಕಾನಿ ಏತ್ಥ ಪಣ್ಣಾನೀ"ತಿ ಗಣೇತುಂ ಜಾನಾತಿ। **ಲೇಖಾಸಿಪ್ಪ**ನ್ತಿ ನಾನಾಕಾರೇಹಿ ಅಕ್ಖರಲಿಖನಸಿಪ್ಪಂ, ಲಿಪಿಞಾಣಂ ವಾ। **ಕಾವೇಯ್ಯಸಿಪ್ಪ**ನ್ತಿ ಅತ್ತನೋ ಚಿನ್ತಾವಸೇನ ವಾ ಪರತೋ ಪಟಿಲದ್ಧಸುತವಸೇನ ವಾ, "ಇಮಸ್ಸ ಅಯಮತ್ಥೋ, ಏವಂ ನಂ ಯೋಜೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಏವಂ ಅತ್ಥವಸೇನ ವಾ, ಕಿಞ್ಚಿದೇವ ಕಬ್ಬಂ ದಿಸ್ವಾ, "ತಪ್ಪಟಿಭಾಗಂ ಕಬ್ಬಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಠಾನುಪ್ಪತ್ತಿಕಪಟಿಭಾನವಸೇನ ವಾ ಚಿನ್ತಾಕವಿಆದೀನಂ ಚತುನ್ನಂ ಕವೀನಂ ಕಬ್ಬಕರಣಸಿಪ್ಪಂ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಭಗವತಾ –

"ಚತ್ತಾರೋಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕವೀ – ಚಿನ್ತಾಕವಿ, ಸುತಕವಿ, ಅತ್ಥಕವಿ, ಪಟಿಭಾನಕವೀ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೧೩೧)।

ಲೋಕಾಯತಸಿಪ್ಪನ್ತಿ "ಕಾಕೋ ಸೇತೋ ಅಟ್ಠೀನಂ ಸೇತತ್ತಾ, ಬಲಾಕಾ ರತ್ತಾ ಲೋಹಿತಸ್ಸ ರತ್ತತ್ತಾ"ತಿ ಏವಮಾದಿನಯಪ್ಪವತ್ತಂ ಪರಲೋಕನಿಬ್ಬಾನಾನಂ ಪಟಿಸೇಧಕಂ ವಿತಣ್ಡಸತ್ಥಸಿಪ್ಪಂ। **ಖತ್ತವಿಜ್ಜಾಸಿಪ್ಪ**ನ್ತಿ ಅಬ್ಭೇಯ್ಯಮಾಸುರಕ್ಖಾದಿನೀತಿಸತ್ಥಸಿಪ್ಪಂ। ಇಮಾನಿ ಕಿರ ದ್ವಾದಸ ಮಹಾಸಿಪ್ಪಾನಿ ನಾಮ। ತೇನೇವಾಹ ತತ್ಥ ತತ್ಥ "**ಸಿಪ್ಪಾನಂ ಅಗ್ಗ**"ನ್ತಿ।

ಏತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾತಿ ಏತಂ ಸಬ್ಬಸಿಪ್ಪಾಯತನಾನಂ ಜೀವಿಕತ್ಥತಾಯ ವಟ್ಟದುಕ್ಖತೋ ಅನಿಸ್ಸರಣಭಾವಂ , ಸೀಲಾದೀನಂಯೇವ ಪನ ಸುಪರಿಸುದ್ಧಾನಂ ನಿಸ್ಸರಣಭಾವಂ, ತಂ ಸಮಙ್ಗೀನೋಯೇವ ಚ ಭಿಕ್ಖುಭಾವಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರತೋ ವಿದಿತ್ವಾ ತದತ್ಥವಿಭಾವನಂ ಇಮಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ।

ತತ್ಥ **ಅಸಿಪ್ಪಜೀವೀ**ತಿ ಚತುನ್ನಂ ತಣ್ಹುಪ್ಪಾದಾನಂ ಸಮುಚ್ಛೇದವಿಕ್ಖಮ್ಭನೇನ ಪಚ್ಚಯಾಸಾಯ ವಿಸೋಸಿತತ್ತಾ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಸಿಪ್ಪಂ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ಜೀವಿಕಂ ನ ಕಪ್ಪೇತೀತಿ ಅಸಿಪ್ಪಜೀವೀ, ಏತೇನ ಆಜೀವಪಾರಿಸುದ್ಧಿಸೀಲಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಲಹೂ**ತಿ ಅಪ್ಪಕಿಚ್ಚತಾಯ ಸಲ್ಲಹುಕವುತ್ತಿತಾಯ ಚ ಲಹು ಅಬಹುಲಸಮ್ಭಾರೋ, ಏತೇನ ಚತುಪಚ್ಚಯಸನ್ತೋಸಸಿದ್ಧಂ ಸುಭರತಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಅತ್ಥಕಾಮೋ**ತಿ ಸದೇವಕಸ್ಸ ಲೋಕಸ್ಸ ಅತ್ಥಮೇವ ಕಾಮೇತೀತಿ ಅತ್ಥಕಾಮೋ, ಏತೇನ ಸತ್ತಾನಂ ಅನತ್ಥಪರಿವಜ್ಜನಸ್ಸ ಪಕಾಸಿತತ್ತಾ

ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರಸೀಲಂ ದಸ್ಸೇತಿ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದಿಅನತ್ಥವಿರಮಣಪರಿದೀಪನತೋ। **ಯತಿನ್ದ್ರಿಯೋತಿ** ಚಕ್ಖಾದೀನಂ ಛನ್ನಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ಅಭಿಜ್ಝಾದ್ಯಪ್ಪವತ್ತಿತೋ ಸಂಯಮೇನ ಯತಿನ್ದ್ರಿಯೋ, ಏತೇನ ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರಸೀಲಂ ವುತ್ತಂ। **ಸಬ್ಬಧಿ ವಿಪ್ಪಮುತ್ತೋತಿ** ಏವಂ ಸುಪರಿಸುದ್ಧಸೀಲೋ ಚತುಪಚ್ಚಯಸನ್ತೋಸೇ ಅವಟ್ಠಿತೋ ಸಪ್ಪಚ್ಚಯಂ ನಾಮರೂಪಂ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಅನಿಚ್ಚಾದಿವಸೇನ ಸಙ್ಖಾರೇ ಸಮ್ಮಸನ್ತೋ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಉಸ್ಸುಕ್ಕಾಪೇತ್ವಾ ತತೋ ಪರಂ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಪವತ್ತಿತೇಹಿ ಚತೂಹಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇಹಿ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪಹೀನತ್ತಾ ಸಬ್ಬಧಿ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಭವಾದೀಸು ವಿಪ್ಪಮುತ್ತೋ।

ಅನೋಕಸಾರೀ ಅಮಮೋ ನಿರಾಸೋತಿ ತಥಾ ಸಬ್ಬಧಿ ವಿಪ್ಪಮುತ್ತತ್ತಾ ಏವ ಓಕಸಙ್ಖಾತೇಸು ಛಸುಪಿ ಆಯತನೇಸು ತಣ್ಹಾಭಿಸರಣಸ್ಸ ಅಭಾವೇನ ಅನೋಕಸಾರೀ, ರೂಪಾದೀಸು ಕತ್ಥಚಿ ಮಮಙ್ಕಾರಾಭಾವತೋ ಅಮಮೋ, ಸಬ್ಬೇನ ಸಬ್ಬಂ ಅನಾಸೀಸನತೋ ನಿರಾಸೋ। **ಹಿತ್ವಾ ಮಾನಂ ಏಕಚರೋ ಸ ಭಿಕ್ಖೂ**ತಿ ಏವಂಭೂತೋ ಚ ಸೋ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಪ್ಪತ್ತಿಸಮಕಾಲಮೇವ ಅನವಸೇಸಂ ಮಾನಂ ಹಿತ್ವಾ ಪಜಹಿತ್ವಾ ಇಮೇ ಭಿಕ್ಖೂ ವಿಯ ಗಣಸಙ್ಗಣಿಕಂ ಅಕತ್ವಾ ಪವಿವೇಕಕಾಮತಾಯ ತಣ್ಹಾಸಹಾಯವಿರಹೇನ ಚ ಸಬ್ಬಿರಿಯಾಪಥೇಸು ಏಕಚರೋ, ಸೋ ಸಬ್ಬಸೋ ಭಿನ್ನಕಿಲೇಸತ್ತಾ ಪರಮತ್ಥತೋ ಭಿಕ್ಖು ನಾಮ। ಏತ್ಥ ಚ "ಅಸಿಪ್ಪಜೀವೀ"ತಿಆದಿನಾ ಲೋಕಿಯಗುಣಾ ಕಥಿತಾ, "ಸಬ್ಬಧಿ ವಿಪ್ಪಮುತ್ತೋ"ತಿಆದಿನಾ ಲೋಕುತ್ತರಗುಣಾ ಕಥಿತಾ। ತತ್ಥ ಅಸಿಪ್ಪಜೀವೀತಿಆದಿ "ವಿಭವೇ ಠಿತಸ್ಸೇವ ಅಯಂ ಧಮ್ಮೋ, ನ ಸಿಪ್ಪಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಮಿಚ್ಛಾಜೀವೇನ ಜೀವಿಕಂ ಕಪ್ಪೇನ್ತಸ್ಸ, ತಸ್ಮಾ ಸಿಪ್ಪೇಸು ಸಾರಗ್ಗಹಣಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಅಧಿಸೀಲಾದೀಸುಯೇವ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ನವಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಲೋಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೦. ದಸಮೇ **ಬುದ್ಧಚಕ್ಖುನಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಆಸಯಾನುಸಯಞಾಣಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಪರೋಪರಿಯತ್ತಞಾಣಞ್ಚ ಬುದ್ಧಚಕ್ಖು ನಾಮ। ಯಥಾಹ -

> "ಅದ್ದಸಾ ಖೋ ಭಗವಾ ಬುದ್ಧಚಕ್ಖುನಾ ಲೋಕಂ ವೋಲೋಕೇನ್ತೋ ಸತ್ತೇ ಅಪ್ಪರಜಕ್ಖೇ ಮಹಾರಜಕ್ಖೇ ತಿಕ್ಖಿನ್ದ್ರಿಯೇ ಮುದಿನ್ದ್ರಿಯೇ"ತಿಆದಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೮೩; ೨.೩೩೯)।

ಲೋಕನ್ತಿ ತಯೋ ಲೋಕಾ - ಓಕಾಸಲೋಕೋ, ಸಙ್ಖಾರಲೋಕೋ, ಸತ್ತಲೋಕೋತಿ। ತತ್ಥ -

> "ಯಾವತಾ ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯಾ ಪರಿಹರನ್ತಿ,
> ದಿಸಾ ಭನ್ತಿ ವಿರೋಚನಾ।
> ತಾವ ಸಹಸ್ಸಧಾ ಲೋಕೋ,
> ಏತ್ಥ ತೇ ವತ್ತತೀ ವಸೋ"ತಿ॥ -

ಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೫೦೩) ಓಕಾಸಲೋಕೋ। "ಏಕೋ ಲೋಕೋ - ಸಬ್ಬೇ ಸತ್ತಾ ಆಹಾರಟ್ಠಿತಿಕಾ, ದ್ವೇ ಲೋಕಾ - ನಾಮಞ್ಚ ರೂಪಞ್ಚ, ತಯೋ ಲೋಕಾ - ತಿಸ್ಸೋ ವೇದನಾ , ಚತ್ತಾರೋ ಲೋಕಾ - ಚತ್ತಾರೋ ಆಹಾರಾ, ಪಞ್ಚ ಲೋಕಾ - ಪಞ್ಚುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾ, ಛ ಲೋಕಾ - ಛ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾನಿ ಆಯತನಾನಿ, ಸತ್ತ ಲೋಕಾ - ಸತ್ತ ವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿಯೋ, ಅಟ್ಠ ಲೋಕಾ - ಅಟ್ಠ ಲೋಕಧಮ್ಮಾ, ನವ ಲೋಕಾ - ನವ ಸತ್ತಾವಾಸಾ, ದಸ ಲೋಕಾ - ದಸಾಯತನಾನಿ, ದ್ವಾದಸ ಲೋಕಾ - ದ್ವಾದಸಾಯತನಾನಿ, ಅಟ್ಠಾರಸ ಲೋಕಾ - ಅಟ್ಠಾರಸ ಧಾತುಯೋ"ತಿಆದೀಸು (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೧.೧೧೨) ಸಙ್ಖಾರಲೋಕೋ। "ಸಸ್ಸತೋ ಲೋಕೋ, ಅಸಸ್ಸತೋ ಲೋಕೋ"ತಿಆದೀಸು ಸತ್ತಲೋಕೋ ವುತ್ತೋ। ಇಧಾಪಿ ಸತ್ತಲೋಕೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ತತ್ಥ ಲೋಕೀಯತಿ ವಿಚಿತ್ತಾಕಾರತೋ ದಿಸ್ಸತೀತಿ ಚಕ್ಕವಾಳಸಙ್ಖಾತೋ ಲೋಕೋ ಓಕಾಸಲೋಕೋ, ಸಙ್ಖಾರೋ ಲುಜ್ಜತಿ ಪಲುಜ್ಜತೀತಿ ಲೋಕೋ, ಲೋಕೀಯತಿ ಏತ್ಥ ಪುಞ್ಞಪಾಪಂ ತಬ್ಬಿಪಾಕೋ ಚಾತಿ ಸತ್ತಲೋಕೋ। ತೇಸು ಭಗವಾ ಮಹಾಕರುಣಾಯ ಅನುಕಮ್ಪಮಾನೋ ಸಂಸಾರದುಕ್ಖತೋ ಮೋಚೇತುಕಾಮೋ ಸತ್ತಲೋಕಂ ಓಲೋಕೇಸಿ। ಕತಮಸ್ಸ ಪನ ಸತ್ತಾಹಸ್ಸ ಅಚ್ಚಯೇನ ಓಲೋಕೇಸಿ? ಪಠಮಸ್ಸ ಸತ್ತಾಹಸ್ಸ। ಭಗವಾ ಹಿ ಪಲ್ಲಙ್ಕಸತ್ತಾಹಸ್ಸ ಪರಿಯೋಸಾನೇ ಪಚ್ಛಿಮಯಾಮಾವಸಾನೇ "ಯದಾ ಹವೇ ಪಾತುಭವನ್ತಿ ಧಮ್ಮಾ…ಪೇ॰… ಸೂರಿಯೋವ ಓಭಾಸಯಮನ್ತಲಿಕ್ಖ"ನ್ತಿ (ಉದಾ॰ ೧-೩; ಕಥಾ॰ ೩೨೧; ಮಹಾವ॰ ೧-೩) ಇಮಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗಾನುಭಾವದೀಪಕಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇತ್ವಾ, "ಅಹಂ ತಾವ ಏವಂ ಸುದುತ್ತರಂ ಸಂಸಾರಮಹೋಘಂ ಇಮಾಯ ಧಮ್ಮನಾವಾಯ ಸಮುತ್ತರಿತ್ವಾ ನಿಬ್ಬಾನಪಾರೇ ಠಿತೋ, ಹನ್ದ ದಾನಿ ಲೋಕಮ್ಪಿ ತಾರೇಸ್ಸಾಮಿ, ಕೀದಿಸೋ ನು ಖೋ ಲೋಕೋ"ತಿ ಲೋಕಂ ವೋಲೋಕೇಸಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ - **"ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ತಸ್ಸ ಸತ್ತಾಹಸ್ಸ ಅಚ್ಚಯೇನ ತಮ್ಹಾ ಸಮಾಧಿಮ್ಹಾ ವುಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಬುದ್ಧಚಕ್ಖುನಾ ಲೋಕಂ ವೋಲೋಕೇಸೀ"**ತಿ।

ತತ್ಥ **ವೋಲೋಕೇಸೀ**ತಿ ವಿವಿಧೇಹಿ ಆಕಾರೇಹಿ ಪಸ್ಸಿ, ಹತ್ಥತಲೇ ಠಪಿತಆಮಲಕಂ ವಿಯ ಅತ್ತನೋ ಞಾಣೇನ ಪಚ್ಚಕ್ಖಂ ಅಕಾಸಿ। **ಅನೇಕೇಹಿ ಸನ್ತಾಪೇಹೀ**ತಿಆದಿ ವೋಲೋಕಿತಾಕಾರದಸ್ಸನಂ। **ಅನೇಕೇಹಿ ಸನ್ತಾಪೇಹೀ**ತಿ ಅನೇಕೇಹಿ ದುಕ್ಖೇಹಿ। ದುಕ್ಖಞ್ಹಿ ಸನ್ತಾಪನಪೀಳನಟ್ಠೇನ ಸನ್ತಾಪೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಯಥಾಹ - "ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಪೀಳನಟ್ಠೋ ಸಙ್ಖತಟ್ಠೋ ಸನ್ತಾಪಟ್ಠೋ ವಿಪರಿಣಾಮಟ್ಠೋ"ತಿ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೧.೧೭)। ತಞ್ಚ ದುಕ್ಖದುಕ್ಖಾದಿವಸೇನ ಚೇವ ಜಾತಿಆದಿವಸೇನ ಚ ಅನೇಕಪ್ಪಕಾರಂ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಅನೇಕೇಹಿ ಸನ್ತಾಪೇಹೀ"ತಿ। ಅನೇಕೇಹಿ ದುಕ್ಖೇಹಿ ಸನ್ತಪ್ಪಮಾನೇ ಪೀಳಿಯಮಾನೇ ಬಾಧಿಯಮಾನೇ। **ಪರಿಳಾಹೇಹೀ**ತಿ ಪರಿದಾಹೇಹಿ। **ಪರಿಡಯ್ಹಮಾನೇ**ತಿ ಇನ್ಧನಂ ವಿಯ ಅಗ್ಗಿನಾ ಸಮನ್ತತೋ ಡಯ್ಹಮಾನೇ। **ರಾಗಜೇಹೀ**ತಿ ರಾಗಸಮ್ಭೂತೇಹಿ । ಏಸ ನಯೋ ಸೇಸೇಸುಪಿ। ರಾಗಾದಯೋ ಹಿ ಯಸ್ಮಿಂ ಸನ್ತಾನೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ತಂ ನಿದ್ದಹನ್ತಾ ವಿಯ ವಿಬಾಧೇನ್ತಿ, ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ತಯೋಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಗ್ಗೀ - ರಾಗಗ್ಗಿ, ದೋಸಗ್ಗಿ, ಮೋಹಗ್ಗೀ"ತಿ (ಇತಿವು॰ ೯೩)। ಯತೋ ತೇ ಚಿತ್ತಂ ಕಾಯಞ್ಚ ಕಿಲೇಸೇನ್ತೀತಿ ಕಿಲೇಸಾತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಪರಿಡಯ್ಹಮಾನೇತಿ ಏತೇನ ಭಗವಾ ರಾಗಾದಿಕಿಲೇಸಾನಂ ಪವತ್ತಿದುಕ್ಖತಂ, ತೇನ ಚ ಸತ್ತಾನಂ ಅಭಿಭೂತತಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಸನ್ತಪ್ಪಮಾನೇತಿ ಇಮಿನಾ ಪನ ತೇಸಂ ಕಾಲನ್ತರದುಕ್ಖತಂ, ತೇನ ನಿರನ್ತರೋಪದ್ದವತಞ್ಚ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಭಗವಾ ಹಿ ಬೋಧಿರುಕ್ಖಮೂಲೇ ಅಪರಾಜಿತಪಲ್ಲಙ್ಕೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಪಠಮಯಾಮೇ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಂ ಅನುಸ್ಸರಿತ್ವಾ ಮಜ್ಝಿಮಯಾಮೇ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಂ ವಿಸೋಧೇತ್ವಾ ಪಚ್ಛಿಮಯಾಮೇ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೇ ಞಾಣಂ ಓತಾರೇತ್ವಾ ಕಿಲೇಸಮೂಲಕಂ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಂ ಅಭಿಞ್ಞಾಯ ಸಙ್ಖಾರೇ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಸಮ್ಮಸನ್ತೋ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಅರಿಯಮಗ್ಗಾಧಿಗಮೇನ ಸಯಂ ವಿಗತವಿದ್ಧಸ್ತಕಿಲೇಸೋ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಹುತ್ವಾ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾನನ್ತರಂ ಅನವಸೇಸಾನಂ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಪಹೀನತ್ತಾ ಅತ್ತನೋ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಸ್ಸ ಪರಿಕ್ಖೀಣಭಾವದೀಪಕಂ ಸಬ್ಬಬುದ್ಧಾನಂ ಅವಿಜಹಿತಂ "ಅನೇಕಜಾತಿಸಂಸಾರ"ನ್ತಿ (ಧ॰ ಪ॰ ೧೫೩) ಉದಾನಂ ಉದಾನೇತ್ವಾ ತೇನೇವ ಪಲ್ಲಙ್ಕೇನ ಸತ್ತಾಹಂ ವಿಮುತ್ತಿಸುಖಪಟಿಸಂವೇದೀ ನಿಸಿನ್ನೋ ಸತ್ತಮಾಯ ರತ್ತಿಯಾ ತೀಸು ಯಾಮೇಸು ವುತ್ತನಯೇನ ತೀಣಿ ಉದಾನಾನಿ ಉದಾನೇತ್ವಾ ತತಿಯಉದಾನಾನನ್ತರಂ ಬುದ್ಧಚಕ್ಖುನಾ ಲೋಕಂ ವೋಲೋಕೇನ್ತೋ "ಸಕಲಮಿದಂ ಸತ್ತಾನಂ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಂ ಕಿಲೇಸಮೂಲಕಂ, ಕಿಲೇಸಾ ನಾಮೇತೇ ಪವತ್ತಿದುಕ್ಖಾ ಆಯತಿಮ್ಪಿ ದುಕ್ಖಹೇತುಭೂತಾ, ತೇಹಿ ಇಮೇ ಸತ್ತಾ ಸನ್ತಪ್ಪನ್ತಿ ಪರಿಡಯ್ಹನ್ತಿ ಚಾ"ತಿ ಪಸ್ಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ಅದ್ದಸಾ ಖೋ ಭಗವಾ…ಪೇ॰… ಮೋಹಜೇಹಿಪೀ"**ತಿ।

ಏತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾತಿ ಏತಂ ಲೋಕಸ್ಸ ಯಥಾವುತ್ತಸನ್ತಾಪಪರಿಳಾಹೇಹಿ ಅಭಿಭುಯ್ಯಮಾನತಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರತೋ ವಿದಿತ್ವಾ। **ಇಮಂ ಉದಾನ**ನ್ತಿ ಇಮಂ ಸಬ್ಬಸನ್ತಾಪಪರಿಳಾಹತೋ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನವಿಭಾವನಂ ಮಹಾಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ।

ತತ್ಥ **ಅಯಂ ಲೋಕೋ ಸನ್ತಾಪಜಾತೋ**ತಿ ಅಯಂ ಸಬ್ಬೋಪಿ ಲೋಕೋ ಜರಾರೋಗಮರಣೇಹಿ ಚೇವ ನಾನಾವಿಧಬ್ಯಸನೇಹಿ ಚ ಕಿಲೇಸಪರಿಯುಟ್ಠಾನೇಹಿ ಚ ಜಾತಸನ್ತಾಪೋ, ಉಪ್ಪನ್ನಕಾಯಿಕಚೇತಸಿಕದುಕ್ಖಾಭಿಭವೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಫಸ್ಸಪರೇತೋ**ತಿ ತತೋ ಏವ ಅನೇಕೇಹಿ ದುಕ್ಖಸಮ್ಫಸ್ಸೇಹಿ ಪರಿಹತೋ ಉಪದ್ದುತೋ। ಅಥ ವಾ **ಫಸ್ಸಪರೇತೋ**ತಿ ಸುಖಾದಿಸಙ್ಖಾತಾನಂ ತಿಸ್ಸನ್ನಂ

ದುಕ್ಖತಾನಂ ಪಚ್ಚಯಭೂತೇಹಿ ಛಹಿ ಫಸ್ಸೇಹಿ ಅಭಿಭೂತೋ, ತತೋ ತತೋ ದ್ವಾರತೋ ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಆರಮ್ಮಣೇ ಪವತ್ತಿವಸೇನ ಉಪಸ್ಸಟ್ಠೋ। **ರೋಗಂ ವದತಿ ಅತ್ತತೋತಿ** ಫಸ್ಸಪಚ್ಚಯಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಂ ವೇದನಾಸಙ್ಖಾತಂ ರೋಗಂ ದುಕ್ಖಂ, ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಮೇವ ವಾ ಯಥಾಭೂತಂ ಅಜಾನನ್ತೋ "ಅಹ"ನ್ತಿ ಸಞ್ಞಾಯ ದಿಟ್ಠಿಗಾಹವಸೇನ "ಅಹಂ ಸುಖಿತೋ ದುಕ್ಖಿತೋ"ತಿ ಅತ್ತತೋ ವದತಿ। "ಅತ್ತನೋ"ತಿಪಿ ಪಠನ್ತಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಯ್ವಾಯಂ ಲೋಕೋ ಕೇನಚಿ ದುಕ್ಖಧಮ್ಮೇನ ಫುಟ್ಠೋ ಅಭಾವಿತತ್ತತಾಯ ಅಧಿವಾಸೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ "ಅಹೋ ದುಕ್ಖಂ, ಈದಿಸಂ ದುಕ್ಖಂ ಮಯ್ಹಂ ಅತ್ತನೋಪಿ ಮಾ ಹೋತೂ"ತಿಆದಿನಾ ವಿಪ್ಪಲಪನ್ತೋ ಕೇವಲಂ ಅತ್ತನೋ ರೋಗಂ ವದತಿ, ತಸ್ಸ ಪನ ಪಹಾನಾಯ ನ ಪಟಿಪಜ್ಜತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಅಥ ವಾ ತಂ ಯಥಾವುತ್ತಂ ದುಕ್ಖಂ ಯಥಾಭೂತಂ ಅಜಾನನ್ತೋ ತಣ್ಹಾಗಾಹವಸೇನ "ಮಮ"ನ್ತಿ ಸಞ್ಞಾಯ ಅತ್ತತೋ ವದತಿ, "ಮಮ ಇದ"ನ್ತಿ ವಾಚಂ ನಿಚ್ಛಾರೇತಿ।

ಯೇನ ಯೇನ ಹಿ ಮಞ್ಞತೀತಿ ಏವಮಿಮಂ ರೋಗಭೂತಂ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂ ಅತ್ತತೋ ಅತ್ತನೋ ವಾ ವದನ್ತೋ ಲೋಕೋ ಯೇನ ಯೇನ ರೂಪವೇದನಾದಿನಾ ಕಾರಣಭೂತೇನ, ಯೇನ ವಾ ಸಸ್ಸತಾದಿನಾ ಪಕಾರೇನ ದಿಟ್ಠಿಮಾನತಣ್ಹಾಮಞ್ಞನಾಹಿ ಮಞ್ಞತಿ। **ತತೋ ತಂ ಹೋತಿ ಅಞ್ಞಥಾತಿ** ತತೋ ಅತ್ತನಾ ಪರಿಕಪ್ಪಿತಾಕಾರತೋ ತಂ ಮಞ್ಞನಾಯ ವತ್ಥುಭೂತಂ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂ ಅಞ್ಞಥಾ ಅನತ್ತಾನತ್ತನಿಯಮೇವ ಹೋತಿ। ವಸೇ ವತ್ತೇತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯತಾಯ ಅಹಙ್ಕಾರಮಮಙ್ಕಾರತ್ತಂ ನ ನಿಪ್ಫಾದೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಥ ವಾ **ತತೋತಿ** ತಸ್ಮಾ ಮಞ್ಞನಾಮತ್ತಭಾವತೋ ತಂ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂ ನಿಚ್ಚಾದಿವಸೇನ ಮಞ್ಞಿತಂ ಅಞ್ಞಥಾ ಅನಿಚ್ಚಾದಿಸಭಾವಮೇವ ಹೋತಿ। ನ ಹಿ ಮಞ್ಞನಾ ಭಾವಞ್ಞಥತ್ತಂ ವಾ ಲಕ್ಖಣಞ್ಞಥತ್ತಂ ವಾ ಕಾತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ।

ಅಞ್ಞಥಾಭಾವೀ ಭವಸತ್ತೋತಿ ಅಸಮ್ಭವೇ ವಡ್ಢಿಯಂ ಹಿತಸುಖೇ ಸತ್ತೋ ಲಗ್ಗೋ ಸತ್ತಲೋಕೋ ಮಞ್ಞನಾಯ ಯಥಾರುಚಿ ಚಿನ್ತಿಯಮಾನೋಪಿ ವಿಪರೀತಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ತತೋ ಅಞ್ಞಥಾಭಾವೀ ಅಹಿತದುಕ್ಖಭಾವೀ ವಿಘಾತಂಯೇವ ಪಾಪುಣಾತಿ। **ಭವಮೇವಾಭಿನನ್ದತೀತಿ** ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ತಂ ಮಞ್ಞನಾಪರಿಕಪ್ಪಿತಂ ಅವಿಜ್ಜಮಾನಂ ಭವಂ ವಡ್ಢಿಂ ಅಭಿನನ್ದತಿ ಏವ ಅಭಿಕಙ್ಖತಿ ಏವ। ಅಥ ವಾ **ಅಞ್ಞಥಾಭಾವೀತಿ** "ನಿಚ್ಚೋ ಮೇ ಅತ್ತಾ"ತಿಆದಿನಾ ಮಞ್ಞನಾಯ ಪರಿಕಪ್ಪಿತಾಕಾರತೋ ಸಯಂ ಅಞ್ಞಥಾಭಾವೀ ಸಮಾನೋ ಅನಿಚ್ಚೋ ಅಧುವೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಭವಸತ್ತೋತಿ** ಕಾಮಾದಿಭವೇಸು ಭವತಣ್ಹಾಯ ಸತ್ತೋ ಲಗ್ಗೋ ಗಧಿತೋ। **ಭವಮೇವಾಭಿನನ್ದತೀತಿ** ಅನಿಚ್ಚಾದಿಸಭಾವಂ ಭವಮೇವ ನಿಚ್ಚಾದಿವಸೇನ ಪರಾಮಸಿತ್ವಾ, ತತ್ಥ ವಾ ಅಧಿಮುತ್ತಿಸಞ್ಞಂ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಾಭಿನನ್ದನಾಹಿ ಅಭಿನನ್ದತಿ, ನ ತತ್ಥ ನಿಬ್ಬಿನ್ದತಿ । **ಯದಭಿನನ್ದತಿ ತಂ ಭಯ**ನ್ತಿ ಯಂ ವಡ್ಢಿಸಙ್ಖಾತಂ ಭವಂ ಕಾಮಾದಿಭವಂ ವಾ ಅಭಿನನ್ದತಿ, ತಂ ಅನಿಚ್ಚಾದಿವಿಪರಿಣಾಮಸಭಾವತ್ತಾ ಅನೇಕಬ್ಯಸನಾನುಬನ್ಧತ್ತಾ ಚ ಭವಹೇತುಭಾವತೋ ಅತಿವಿಯ ಭಯಾನಕಟ್ಠೇನ ಭಯಂ। **ಯಸ್ಸ ಭಾಯತೀತಿ** ಯತೋ ಜರಾಮರಣಾದಿತೋ ಭಾಯತಿ, ತಂ ಜರಾಮರಣಾದಿ ದುಕ್ಖಾಧಿಟ್ಠಾನಭಾವತೋ ದುಕ್ಖದುಕ್ಖಭಾವತೋ ಚ ದುಕ್ಖಂ। ಅಥ ವಾ **ಯಸ್ಸ ಭಾಯತೀತಿ** ಭವಾಭಿನನ್ದನೇನ ಯಸ್ಸ ವಿಭವಸ್ಸ ಭಾಯತಿ , ಸೋ ಉಚ್ಛೇದಸಙ್ಖಾತೋ ವಿಭವೋ, ತತೋ ಭಾಯನಞ್ಚ ದುಕ್ಖವತ್ಥುಭಾವತೋ ಜಾತಿಆದಿದುಕ್ಖಸ್ಸ ಅನತಿವತ್ತನತೋ ಚ ದುಕ್ಖಂ ದುಕ್ಖಸಭಾವಮೇವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಥ ವಾ **ಯಸ್ಸ ಭಾಯತಿ ತಂ ದುಕ್ಖ**ನ್ತಿ ಯಸ್ಸ ಅನಿಚ್ಚಾದಿಕಸ್ಸ ಭಾಯತಿ ತಂ ನಿಸ್ಸರಣಂ ಅಜಾನನ್ತೋ, ತಂ ಭಯಂ ತಸ್ಸ ದುಕ್ಖಂ ಹೋತಿ, ದುಕ್ಖಂ ಆವಹತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಏತ್ತಕೇನ ವಟ್ಟಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ವಿವಟ್ಟಂ ದಸ್ಸೇತುಂ, **"ಭವವಿಪ್ಪಹಾನಾಯ ಖೋ ಪನಿದಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ವುಸ್ಸತೀ"**ತಿ ಆಹ। ತತ್ಥ **ಭವವಿಪ್ಪಹಾನಾಯಾತಿ** ಕಾಮಾದಿಭವಸ್ಸ ಪಜಹನತ್ಥಾಯ। **ಖೋತಿ** ಅವಧಾರಣೇ, **ಪನಾತಿ** ಪದಪೂರಣೇ ನಿಪಾತೋ। **ಇದನ್ತಿ** ಆಸನ್ನಪಚ್ಚಕ್ಖವಚನಂ। **ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯನ್ತಿ** ಮಗ್ಗಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ। **ವುಸ್ಸತೀತಿ** ಪೂರೇಸ್ಸತಿ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಏಕನ್ತೇನೇವ ಕಾಮಾದಿಭವಸ್ಸ ಸಮುದಯಪ್ಪಹಾನೇನ ಅನವಸೇಸಪಜಹನತ್ಥಾಯ ಇದಂ ಮಯಾ ಸತಸಹಸ್ಸಕಪ್ಪಾಧಿಕಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ಅತಿದುಕ್ಕರಾನಿ ಆಚರಿತ್ವಾ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ಬೋಧಿಮಣ್ಡೇ ತಿಣ್ಣಂ ಮಾರಾನಂ ಮತ್ಥಕಂ ಮದ್ದಿತ್ವಾ ಅಧಿಗತಂ ಸೀಲಾದಿಕ್ಖನ್ಧತ್ತಯಸಙ್ಗಹಂ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕಮಗ್ಗಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಚರಿಯತಿ ಭಾವಿಯತೀತಿ।

ಏವಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗಸ್ಸ ಏಕಂಸೇನೇವ ನಿಯ್ಯಾನಿಕಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಅಞ್ಞಮಗ್ಗಸ್ಸ ತದಭಾವಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **“ಯೇ ಹಿ ಕೇಚೀ”**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಯೇತಿ** ಅನಿಯಮನಿದ್ದೇಸೋ। **ಹೀತಿ** ನಿಪಾತಮತ್ತಂ। **ಕೇಚೀತಿ** ಏಕಚ್ಚೇ। ಪದದ್ವಯೇನಾಪಿ ತಥಾವಾದಿನೋ ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕೇ ಅನಿಯಮತೋ ಪರಿಯಾದಿಯತಿ। **ಸಮಣಾತಿ** ಪಬ್ಬಜ್ಜೂಪಗಮನಮತ್ತೇನ ಸಮಣಾ, ನ ಸಮಿತಪಾಪಾ। **ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾತಿ** ಜಾತಿಮತ್ತೇನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ, ನ ಬಾಹಿತಪಾಪಾ। **ವಾಸದ್ದೋ** ವಿಕಪ್ಪತ್ಥೋ। **ಭವೇನ ಭವಸ್ಸ ವಿಪ್ಪಮೋಕ್ಖಮಾಹಂಸೂತಿ** ಏಕಚ್ಚೇ ಕಾಮಭವೇನ ರೂಪಭವೇನ ವಾ ಸಬ್ಬಭವತೋ ವಿಮುತ್ತಿಂ ಸಂಸಾರಸುದ್ಧಿಂ ಕಥಯಿಂಸು।

ಕೇ ಪನೇವಂ ವದನ್ತೀತಿ? ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮನಿಬ್ಬಾನವಾದಿನೋ ತೇಸು ಹಿ ಕೇಚಿ “ಉಳಾರೇಹಿ ಪಞ್ಚಹಿ ಕಾಮಗುಣೇಹಿ ಸಮಪ್ಪಿತೋ ಅತ್ತಾ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಪರಮಂ ನಿಬ್ಬುತಿಂ ಪತ್ತೋ ಹೋತೀ”ತಿ ವದನ್ತಿ। ಕೇಚಿ “ರೂಪಾವಚರಜ್ಝಾನೇಸು ಪಠಮಜ್ಝಾನಸಮಙ್ಗೀ... ಪೇ॰... ಕೇಚಿ “ದುತಿಯತತಿಯಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಸಮಙ್ಗೀ ಅತ್ತಾ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಪರಮಂ ನಿಬ್ಬುತಿಂ ಪತ್ತೋ ಹೋತೀ”ತಿ ವದನ್ತಿ। ಯಥಾಹ -

> “ಇಧ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಸಮಣೋ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವಾ ಏವಂವಾದೀ ಹೋತಿ ಏವಂದಿಟ್ಠಿ ‘ಯತೋ ಖೋ ಭೋ ಅಯಂ ಅತ್ತಾ ಪಞ್ಚಹಿ ಕಾಮಗುಣೇಹಿ ಸಮಪ್ಪಿತೋ’”ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೯೪) ವಿತ್ಥಾರೋ।

ತೇ ಪನ ಯಸ್ಮಾ ಯಾವದತ್ಥಂ ಪೀತತ್ತಾ ಸುಹಿತಾಯ ಜಲೂಕಾಯ ವಿಯ ರುಹಿರಪಿಪಾಸಾ ಕಾಮಾದಿಸುಖೇಹಿ ಸಮಪ್ಪಿತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಕಾಮೇಸನಾದಯೋ ನ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ, ತದಭಾವೇ ಚ ಭವಸ್ಸ ಅಭಾವೋಯೇವ, ಯಸ್ಮಿಂ ಯಸ್ಮಿಞ್ಚ ಭವೇ ಠಿತಸ್ಸ ಅಯಂ ನಯೋ ಲಬ್ಭತಿ, ತೇನ ತೇನ ಭವೇನ ಸಬ್ಬಭವತೋ ವಿಮುತ್ತಿ ಹೋತೀತಿ ವದನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ “ಭವೇನ ಭವಸ್ಸ ವಿಪ್ಪಮೋಕ್ಖಮಾಹಂಸೂ”ತಿ ವುತ್ತಾ। ಯೇಸಞ್ಚ “ಏತ್ತಕಂ ನಾಮ ಕಾಲಂ ಸಂಸರಿತ್ವಾ ಬಾಲಾ ಚ ಪಣ್ಡಿತಾ ಚ ಪರಿಯೋಸಾನಭವೇ ಠತ್ವಾ ಸಂಸಾರತೋ ವಿಮುಚ್ಚನ್ತೀ”ತಿ ಲದ್ಧಿ, ತೇಪಿ ಭವೇನ ಭವಸ್ಸ ವಿಪ್ಪಮೋಕ್ಖಂ ವದನ್ತಿ ನಾಮ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ -

> “ಚುಲ್ಲಾಸೀತಿ ಮಹಾಕಪ್ಪಿನೋ ಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ ಯಾನಿ ಬಾಲೇ ಚ ಪಣ್ಡಿತೇ ಚ ಸನ್ಧಾವಿತ್ವಾ ಸಂಸರಿತ್ವಾ ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಂ ಕರಿಸ್ಸನ್ತೀ”ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೧೬೮)।

ಅಥ ವಾ **ಭವೇನಾತಿ** ಭವದಿಟ್ಠಿಯಾ। ಭವತಿ ಸಸ್ಸತಂ ತಿಟ್ಠತೀತಿ ಪವತ್ತನತೋ ಸಸ್ಸತದಿಟ್ಠಿ ಭವದಿಟ್ಠೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಭವದಿಟ್ಠಿ ಏವೇತ್ಥ ಉತ್ತರಪದಲೋಪೇನ ಭವತಣ್ಹಾತಿಆದೀಸು ವಿಯ ಭವೋತಿ ವುತ್ತೋ। ಭವದಿಟ್ಠಿವಸೇನ ಚ ಏಕಚ್ಚೇ ಭವವಿಸೇಸಂಯೇವ ಕಿಲೇಸಾನಂ ವೂಪಸನ್ತವುತ್ತಿಯಾ ಆಯುನೋ ಚ ದೀಘಾವಾಸತಾಯ ನಿಚ್ಚಾದಿಸಭಾವಂ ಭವವಿಮೋಕ್ಖಂ ಮಞ್ಞನ್ತಿ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಬಕೋ ಬ್ರಹ್ಮಾ “ಇದಂ ನಿಚ್ಚಂ, ಇದಂ ಧುವಂ, ಇದಂ ಸಸ್ಸತಂ, ಇದಂ ಅವಿಪರಿಣಾಮಧಮ್ಮ”ನ್ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೫೦೧) ಅವೋಚ। ತೇಸಮೇವಂ ವಿಪರೀತಗಾಹೀನಂ ಅನಿಸ್ಸರಣೇ ನಿಸ್ಸರಣದಿಟ್ಠೀನಂ ಕುತೋ ಭವವಿಮೋಕ್ಖೋ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ - **“ಸಬ್ಬೇ ತೇ ‘ಅವಿಪ್ಪಮುತ್ತಾ ಭವಸ್ಮಾ’ತಿ ವದಾಮೀ”**ತಿ।

ವಿಭವೇನಾತಿ ಉಚ್ಛೇದೇನ। **ಭವಸ್ಸ ನಿಸ್ಸರಣಮಾಹಂಸೂತಿ** ಸಬ್ಬಭವತೋ ನಿಗ್ಗಮನಂ ನಿಕ್ಖನ್ತಿಂ ಸಂಸಾರಸುದ್ಧಿಂ ವದಿಂಸು। ತೇ ಹಿ “ಭವೇನ ಭವಸ್ಸ ವಿಪ್ಪಮೋಕ್ಖೋ”ತಿ ವದನ್ತಾನಂ ವಾದಂ ಅನನುಜಾನನ್ತಾ ಭವೂಪಚ್ಛೇದೇನ ನಿಸ್ಸರಣಂ ಪಟಿಜಾನಿಂಸು। **ವಿಭವೇನಾತಿ** ವಾ ಉಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠಿಯಾ। ವಿಭವತಿ ವಿನಸ್ಸತಿ ಉಚ್ಛಿಜ್ಜತಿ ಅತ್ತಾ ಚ ಲೋಕೋ ಚಾತಿ ಪವತ್ತನತೋ ಉಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠಿ ವುತ್ತನಯೇನ “ವಿಭವೋ”ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಉಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠಿವಸೇನ ಹಿ ಸತ್ತಾ ಅಧಿಮುಚ್ಚಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಉಚ್ಛಿಜ್ಜನ್ತಿ, ಸಾ ಏವ ಸಂಸಾರಸುದ್ಧೀತಿ ಉಚ್ಛೇದವಾದಿನೋ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ -

> “ಯತೋ ಖೋ ಭೋ ಅಯಂ ಅತ್ತಾ ರೂಪೀ ಚಾತುಮಹಾಭೂತಿಕೋ...ಪೇ॰... ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ, ಏತ್ತಾವತಾ ಖೋ ಭೋ ಅಯಂ ಅತ್ತಾ ಸಮ್ಮಾ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನೋ ಹೋತೀ”ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೮೫)।

ತಥಾ -

“ನತ್ಥಿ, ಮಹಾರಾಜ, ದಿನ್ನಂ, ನತ್ಥಿ ಯಿಟ್ಠಂ ನತ್ಥಿ ಹುತಂ…ಪೇ॰… ಬಾಲೇ ಚ ಪಣ್ಡಿತೇ ಚ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಉಚ್ಛಿಜ್ಜನ್ತಿ ವಿನಸ್ಸನ್ತಿ ನ ಹೋನ್ತಿ ಪರಂ ಮರಣಾ”ತಿ ಚ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೧೭೧)।

ತೇಸಮ್ಪಿ ಏವಂ ವಿಪರೀತಗಾಹೀನಂ ಕುತೋ ಭವನಿಸ್ಸರಣಂ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ - **“ಸಬ್ಬೇ ತೇ ‘ಅನಿಸ್ಸಟಾ ಭವಸ್ಮಾ’ತಿ ವದಾಮೀ”**ತಿ। ನ ಹಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗಭಾವನಾಯ ಅನವಸೇಸಕಿಲೇಸಂ ಅಸಮುಗ್ಘಾತೇತ್ವಾ ಕದಾಚಿಪಿ ಭವತೋ ನಿಸ್ಸರಣವಿಮುತ್ತಿ ಸಮ್ಭವತಿ। ತಥಾ ಹಿ ತೇಸಂ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಯಥಾಭೂತಾವಬೋಧಾಭಾವತೋ “ಅತ್ಥಿ ನತ್ಥೀ”ತಿ ಅನ್ತದ್ವಯನಿಪತಿತಾನಂ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿವಸೇನ ಸಮ್ಪರಿತಸಿತವಿಪ್ಫನ್ದಿತಮತ್ತಂ, ಯತೋ ತೇ ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕಾ ಪವತ್ತಿಹೇತೂಸುಪಿ ಸಮ್ಮೂಳ್ಹಾ ಸಕ್ಕಾಯಭೂಮಿಯಂ ಸುನಿಖಾತೇ ವಿಪರೀತದಸ್ಸನಥಮ್ಭೇ ತಣ್ಹಾಬನ್ಧನೇನ ಬದ್ಧಾ ಗದ್ದೂಲಬನ್ಧನಾ ವಿಯ ಸಾ ನ ವಿಜಹನ್ತಿ ಬನ್ಧನಟ್ಠಾನಂ, ಕುತೋ ನೇಸಂ ವಿಮೋಕ್ಖೋ?

ಯೇ ಪನ ಚತುಸಚ್ಚವಿಭಾವನೇನ ಪವತ್ತಿಆದೀಸು ಅಸಮ್ಮೋಹತೋ ತಂ ಅನ್ತದ್ವಯಂ ಅನುಪಗಮ್ಮ ಮಜ್ಝಿಮಂ ಪಟಿಪದಂ ಸಮಾರುಳ್ಹಾ, ತೇಸಂಯೇವ ಭವವಿಪ್ಪಮೋಕ್ಖೋ ನಿಸ್ಸರಣಞ್ಚಾತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಸತ್ಥಾ **“ಉಪಧಿಂ ಹೀ”**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಉಪಧಿನ್ತಿ** ಖನ್ಧಾದಿಉಪಧಿಂ। **ಹೀ**ತಿ ನಿಪಾತಮತ್ತಂ। **ಪಟಿಚ್ಚಾ**ತಿ ನಿಸ್ಸಾಯ, ಪಚ್ಚಯಂ ಕತ್ವಾ। **ದುಕ್ಖನ್ತಿ** ಜಾತಿಆದಿ ದುಕ್ಖಂ। ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ? ಯತ್ಥಿಮೇ ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕಾ ವಿಮೋಕ್ಖಸಞ್ಞಿನೋ, ತತ್ಥ ಖನ್ಧಕಿಲೇಸಾಭಿಸಙ್ಖಾರೂಪಧಯೋ ಅಧಿಗತಾ, ಕುತೋ ತತ್ಥ ದುಕ್ಖನಿಸ್ಸರಣಂ? ಯತ್ರ ಹಿ ಕಿಲೇಸಾ, ತತ್ರಾಭಿಸಙ್ಖಾರಸಮ್ಭವತೋ ಭವಪಬನ್ಧಸ್ಸ ಅವಿಚ್ಛೇದೋಯೇವಾತಿ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಸ್ಸ ಅನಿವತ್ತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - “ಉಪಧಿಞ್ಹಿ ಪಟಿಚ್ಚ ದುಕ್ಖಮಿದಂ ಸಮ್ಭೋತೀ”ತಿ।

ಇದಾನಿ ಯಂ ಪರಮತ್ಥತೋ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ನಿಸ್ಸರಣಂ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ, **“ಸಬ್ಬುಪಾದಾನಕ್ಖಯಾ ನತ್ಥಿ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಸಮ್ಭವೋ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಸಬ್ಬುಪಾದಾನಕ್ಖಯಾ**ತಿ ಕಾಮುಪಾದಾನಂ ದಿಟ್ಠುಪಾದಾನಂ ಸೀಲಬ್ಬತುಪಾದಾನಂ ಅತ್ತವಾದುಪಾದಾನನ್ತಿ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಇಮೇಸಂ ಚತುನ್ನಮ್ಪಿ ಉಪಾದಾನಾನಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗಾಧಿಗಮೇನ ಅನವಸೇಸಪ್ಪಹಾನತೋ। ತತ್ಥ ದಿಟ್ಠುಪಾದಾನಂ ಸೀಲಬ್ಬತುಪಾದಾನಂ ಅತ್ತವಾದುಪಾದಾನನ್ತಿ ಇಮಾನಿ ತೀಣಿ ಉಪಾದಾನಾನಿ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗೇನ ಖೀಯನ್ತಿ, ಅನುಪ್ಪತ್ತಿಧಮ್ಮತಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಕಾಮುಪಾದಾನಂ ಅಪಾಯಗಮನೀಯಂ ಪಠಮೇನ, ಕಾಮರಾಗಭೂತಂ ಬಹಲಂ ದುತಿಯೇನ, ಸುಖುಮಂ ತತಿಯೇನ, ರೂಪರಾಗಾರೂಪರಾಗಪ್ಪಹಾನಂ ಚತುತ್ಥೇನಾತಿ ಚತೂಹಿಪಿ ಮಗ್ಗೇಹಿ ಖೀಯತಿ, ಅನುಪ್ಪತ್ತಿಧಮ್ಮತಂ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ನತ್ಥಿ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಸಮ್ಭವೋ**ತಿ ಏವಂ ಸಬ್ಬಸೋ ಉಪಾದಾನಕ್ಖಯಾ ತದೇಕಟ್ಠತಾಯ ಸಬ್ಬಸ್ಸಪಿ ಕಿಲೇಸಗಣಸ್ಸ ಅನುಪ್ಪಾದನತೋ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಸ್ಸಪಿ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಸ್ಸ ಸಮ್ಭವೋ ಪಾತುಭಾವೋ ನತ್ಥಿ।

ಏವಂ ಭಗವಾ ಹೇತುನಾ ಸದ್ಧಿಂ ಪವತ್ತಿಂ ನಿವತ್ತಿಞ್ಚ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ “ಇಮಂ ನಯಂ ಅಜಾನನ್ತೋ ಅಯಂ ಸತ್ತಲೋಕೋ ವಟ್ಟತೋಪಿ ಸೀಸಂ ನ ಉಕ್ಖಿಪತೀ”ತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **“ಲೋಕಮಿಮಂ ಪಸ್ಸಾ”**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಲೋಕಮಿಮಂ ಪಸ್ಸಾ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಬುದ್ಧಚಕ್ಖುನಾ ಪಚ್ಚಕ್ಖತೋ ವಿಸಯಭಾವಸ್ಸ ಉಪಗತತ್ತಾ “ಲೋಕಮಿಮಂ ಪಸ್ಸಾ”ತಿ ಭಗವಾದಸ್ಸನಕಿರಿಯಾಯ ನಿಯೋಜೇನ್ತೋ ಅತ್ತಾನಮೇವಾಲಪತಿ। **ಪುಥೂ**ತಿ ಬಹೂ, ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ವಾ। **ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಪರೇತಾ**ತಿ “ದುಕ್ಖೇ ಅಞ್ಞಾಣ”ನ್ತಿಆದಿನಾ (ಧ॰ ಸ॰ ೧೧೦೬; ವಿಭ॰ ೨೨೬) ನಯೇನ ವುತ್ತಾಯ ಚತುಸಚ್ಚಪಟಿಚ್ಛಾದಿಕಾಯ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಅಭಿಭೂತಾ। **ಭೂತಾ**ತಿ ಕಮ್ಮಕಿಲೇಸೇಹಿ ಜಾತಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ। **ಭೂತರತಾ**ತಿ ಭೂತೇಸು ಮಾತಾಪಿತುಪುತ್ತದಾರಾದಿಸಞ್ಞಾಯ ಅಞ್ಞಸತ್ತೇಸು ತಣ್ಹಾಯ ರತಾ, ಭೂತೇ ವಾ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕೇ ಅನಿಚ್ಚಾಸುಭದುಕ್ಖಾನತ್ತಸಭಾವೇ ತಂಸಭಾವಾನವಬೋಧತೋ ಇತ್ಥಿಪುರಿಸಾದಿಪರಿಕಪ್ಪವಸೇನ ನಿಚ್ಚಾದಿವಸೇನ ಅತ್ತತ್ತನಿಯಗಾಹವಸೇನ ಚ ಅಭಿರತಾ। **ಭವಾ ಅಪರಿಮುತ್ತಾ**ತಿ ಯಥಾವುತ್ತೇನ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಗಾಹೇನ ಭವತೋ ಸಂಸಾರತೋ ನ ಪರಿಮುತ್ತಾ।

ಏತ್ಥ ಚ "ಲೋಕಮಿಮ"ನ್ತಿ ಪಠಮಂ ತಾವ ಸಕಲಮ್ಪಿ ಸತ್ತನಿಕಾಯಂ ಸಾಮಞ್ಞತೋ ಏಕತ್ತಂ ಉಪನೇನ್ತೋ ಏಕವಚನೇನ ಅನೋಧಿಸೋ ಗಹಣಂ ದೀಪೇತ್ವಾ "ಸ್ವಾಯಂ ಲೋಕೋ ಭವಯೋನಿಗತಿಠಿತಿಸತ್ತಾವಾಸಾದಿವಸೇನ ಚೇವ ತತ್ಥಾಪಿ ತಂತಂಸತ್ತನಿಕಾಯಾದಿವಸೇನ ಚ ಅನೇಕಭೇದಭಿನ್ನೋ ಪಚ್ಚೇಕಂ ಮಯಾ ವೋಲೋಕಿತೋ"ತಿ ಅತ್ತನೋ ಬುದ್ಧಚಕ್ಖುಞಾಣಾನುಭಾವಂ ಪಕಾಸೇನ್ತೋ ಸತ್ಥಾ ಪುನ ವಚನಭೇದಂ ಕತ್ವಾ ಬಹುವಚನೇನ ಓಧಿಸೋ ಗಹಣಂ ದೀಪೇತಿ "ಪುಥೂ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಪರೇತಾ ಭೂತಾ"ತಿಆದಿನಾ। ಏವಞ್ಚ ಕತ್ವಾ "ಲೋಕಮಿಮ"ನ್ತಿ ಉಪಯೋಗವಚನಂ ಕತ್ವಾ "ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಪರೇತಾ"ತಿಆದಿನಾ ಪಚ್ಚತ್ತಬಹುವಚನನಿದ್ದೇಸೋಪಿ ಅವಿರುದ್ಧೋ ಹೋತಿ ಭಿನ್ನವಾಕ್ಯತ್ತಾ। ಕೇಚಿ ಪನ ಏಕವಾಕ್ಯತಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನ "ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಪರೇತಂ ಭೂತಂ ಭೂತರತಂ ಭವಾ ಅಪರಿಮುತ್ತ"ನ್ತಿ ಪಠನ್ತಿ, ವಿಭತ್ತಿಭೇದವಸೇನೇವ ಪನ ಪುರಾಣಪಾಠೋ।

ಇದಾನಿ ಯೇನ ಉಪಾಯೇನ ಭವವಿಪ್ಪಮೋಕ್ಖೋ ಹೋತಿ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ತಿತ್ಥಿಯಾನಂ ಅವಿಸಯಭೂತಂ ಬುದ್ಧಗೋಚರಂ ವಿಪಸ್ಸನಾವೀಥಿಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಯೇ ಹಿ ಕೇಚೀ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಯೇ ಹಿ ಕೇಚಿ ಭವಾ**ತಿ ಕಾಮಭವಾದಿ ಸಞ್ಞೀಭವಾದಿ ಏಕವೋಕಾರಭವಾದಿವಿಭಾಗೇನ ನಾನಾಭೇದಭಿನ್ನಾ ಸಾತವನ್ತೋ ವಾ ಅಸಾತವನ್ತೋ ವಾ ದೀಘಾಯುಕಾ ವಾ ಇತ್ತರಕ್ಖಣಾ ವಾ ಯೇ ಹಿ ಕೇಚಿ ಭವಾ। **ಸಬ್ಬಧೀ**ತಿ ಉದ್ಧಂ ಅಧೋ ತಿರಿಯನ್ತಿ ಆದಿವಿಭಾಗೇನ ಸಬ್ಬತ್ಥ। **ಸಬ್ಬತ್ಥತಾಯಾ**ತಿ ಸಗ್ಗಾಪಾಯಮನುಸ್ಸಾದಿವಿಭಾಗೇನ। **ಸಬ್ಬೇ ತೇ**ತಿಆದೀಸು ಸಬ್ಬೇಪಿ ತೇ ಭವಾ ರೂಪವೇದನಾದಿಧಮ್ಮಾ ಹುತ್ವಾ ಅಭಾವಟ್ಠೇನ **ಅನಿಚ್ಚಾ,** ಉದಯಬ್ಬಯಪಟಿಪೀಳಿತತ್ತಾ **ದುಕ್ಖಾ,** ಜರಾಯ ಮರಣೇನ ಚಾತಿ ದ್ವಿಧಾ ವಿಪರಿಣಾಮೇತಬ್ಬತಾಯ **ವಿಪರಿಣಾಮಧಮ್ಮಾ। ಇತಿ**ಸದ್ದೋ ಆದಿಅತ್ಥೋ ಪಕಾರತ್ಥೋ ವಾ, ತೇನ ಅನತ್ತಲಕ್ಖಣಮ್ಪಿ ಸಙ್ಗಹೇತ್ವಾ ಅವಸವತ್ತನಟ್ಠೇನ ಅನತ್ತಾ, ವಿಪರಿಣಾಮಧಮ್ಮತಾಯ ವಾ ಅವಸವತ್ತನಟ್ಠೇನ ಅನತ್ತಾತಿ ವುತ್ತಾ।

ಏವಂ ಲಕ್ಖಣತ್ತಯಪಟಿವಿಜ್ಝನಾಕಾರೇನ **ಏತಂ** ಭವಸಙ್ಖಾತಂ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂ **ಯಥಾಭೂತಂ** ಅವಿಪರೀತಂ **ಸಮ್ಮಪ್ಪಞ್ಞಾಯ** ಸಮ್ಮಾ ಞಾಯೇನ ವಿಪಸ್ಸನಾಸಹಿತಾಯ ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾಯ **ಪಸ್ಸತೋ** ಪರಿಞ್ಞಾಭಿಸಮಯಾದಿವಸೇನ ಪಟಿವಿಜ್ಝತೋ "ಭವೋ ನಿಚ್ಚೋ"ತಿ ಆದಿನಯಪ್ಪವತ್ತಾ ಭವೇಸು **ತಣ್ಹಾ ಪಹೀಯತಿ,** ಅಗ್ಗಮಗ್ಗಪ್ಪತ್ತಿಸಮಕಾಲಮೇವ ಅನವಸೇಸಂ ನಿರುಜ್ಝತಿ, ಉಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸಬ್ಬಸೋ ಪಹೀನತ್ತಾ **ವಿಭವಂ** ವಿಚ್ಛೇದಂ **ನಾಭಿನನ್ದತಿ** ನ ಪತ್ಥೇತಿ। ಏವಂಭೂತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಯಾ ಕಾಮತಣ್ಹಾದಿವಸೇನ ಅಟ್ಠಸತಭೇದಾ ಅವತ್ಥಾದಿವಿಭಾಗೇನ ಅನನ್ತಭೇದಾ ಚ, ತಾಸಂ **ಸಬ್ಬಸೋ** ಸಬ್ಬಪ್ಪಕಾರೇನ **ತಣ್ಹಾನಂ ಖಯಾ** ಪಹಾನಾ, ತದೇಕಟ್ಠತಾಯ ಸಬ್ಬಸ್ಸಪಿ ಸಂಕಿಲೇಸಪಕ್ಖಸ್ಸ **ಅಸೇಸಂ** ನಿಸ್ಸೇಸಂ **ವಿರಾಗೇನ** ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ ಯೋ ಅನುಪ್ಪಾದನಿರೋಧೋ, ತಂ **ನಿಬ್ಬಾನ**ನ್ತಿ।

ಏವಂ ತಣ್ಹಾಯ ಪಹಾನಮುಖೇನ ಸಉಪಾದಿಸೇಸನಿಬ್ಬಾನಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಅನುಪಾದಿಸೇಸನಿಬ್ಬಾನಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ತಸ್ಸ ನಿಬ್ಬುತಸ್ಸಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಯೋ ಸೋ ಸಬ್ಬಸೋ ತಣ್ಹಾನಂ ಖಯಾ ಕಿಲೇಸಪರಿನಿಬ್ಬಾನೇನ ನಿಬ್ಬುತೋ ವುತ್ತನಯೇನ ಭಿನ್ನಕಿಲೇಸೋ ಖೀಣಾಸವಭಿಕ್ಖು, **ತಸ್ಸ ನಿಬ್ಬುತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಅನುಪಾದಾ** ಉಪಾದಾನಾಭಾವತೋ ಕಿಲೇಸಾಭಿಸಙ್ಖಾರಮಾರಾನಂ ವಾ ಅಗ್ಗಹಣತೋ **ಪುನಬ್ಭವೋ ನ ಹೋತಿ,** ಆಯತಿಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಸೇನ ಉಪಪತ್ತಿಭವೋ ನತ್ಥಿ। ಏವಂಭೂತೇನ ಚ ತೇನ **ಅಭಿಭೂತೋ ಮಾರೋ,** ಅರಿಯಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ಕಿಲೇಸಮಾರೋ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರಮಾರೋ ದೇವಪುತ್ತಮಾರೋ ಚ ಚರಿಮಕಚಿತ್ತಕ್ಖಣೇ ಖನ್ಧಮಾರೋ ಮಚ್ಚುಮಾರೋ ಚಾತಿ ಪಞ್ಚವಿಧೋ ಮಾರೋ ಅಭಿಭೂತೋ ಪರಾಜಿತೋ, ಪುನ ಸೀಸಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತುಂ ಅಪ್ಪದಾನೇನ ನಿಬ್ಬಿಸೇವನೋ ಕತೋ, ಯತೋ ತೇನ ವಿಜಿತೋ ಸಙ್ಗಾಮೋ ಮಾರೇಹಿ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಪವತ್ತಿತೋ। ಏವಂ **ವಿಜಿತಸಙ್ಗಾಮೋ** ಪನ ಇಟ್ಠಾದೀಸು ಸಬ್ಬೇಸು ವಿಕಾರಾಭಾವೇನ ತಾದಿಲಕ್ಖಣಪ್ಪತ್ತಿಯಾ **ತಾದೀ** ಅರಹಾ **ಸಬ್ಬಭವಾನಿ** ಯಥಾವುತ್ತಭೇದೇ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಭವೇ **ಉಪಚ್ಚಗಾ** ಸಮತಿಕ್ಕನ್ತೋ, ನ ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ಸಙ್ಖಂ ಉಪೇತಿ, ಅಞ್ಞದತ್ಥು ಅನುಪಾದಾನೋ ವಿಯ ಜಾತವೇದೋ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನತೋ ಉದ್ಧಂ ಅಪಞ್ಞತ್ತಿಕೋವ ಹೋತೀತಿ। ಇತಿ ಭಗವಾ ಇಮಂ ಮಹಾಉದಾನಂ ಅನುಪಾದಿಸೇಸಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾ ಕೂಟಂ ಗಹೇತ್ವಾ ನಿಟ್ಠಪೇಸಿ।

ದಸಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿಟ್ಠಿತಾ ಚ ನನ್ದವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ।

೪. ಮೇಘಿಯವಗ್ಗೋ

೧. ಮೇಘಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೧. ಮೇಘಿಯವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಚಾಲಿಕಾಯ**ನ್ತಿ ಏವಂ ನಾಮಕೇ ನಗರೇ। ತಸ್ಸ ಕಿರ ನಗರಸ್ಸ ದ್ವಾರಟ್ಠಾನಂ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಸಮನ್ತತೋ ಚಲಪಙ್ಕಂ ಹೋತಿ, ತಂ ಚಲಪಙ್ಕಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಠಿತತ್ತಾ ಓಲೋಕೇನ್ತಾನಂ ಚಲಮಾನಂ ವಿಯ ಉಪಟ್ಠಾತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಚಾಲಿಕಾ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಚಾಲಿಕೇ ಪಬ್ಬತೇ**ತಿ ತಸ್ಸ ನಗರಸ್ಸ ಅವಿದೂರೇ ಏಕೋ ಪಬ್ಬತೋ, ಸೋಪಿ ಸಬ್ಬಸೇತತ್ತಾ ಕಾಲಪಕ್ಖಉಪೋಸಥೇ ಓಲೋಕೇನ್ತಾನಂ ಚಲಮಾನೋ ವಿಯ ಉಪಟ್ಠಾತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಚಾಲಿಕಪಬ್ಬತೋ"ತಿ ಸಙ್ಖಂ ಗತೋ। ತತ್ಥ ಭಗವತೋ ಮಹನ್ತಂ ವಿಹಾರಂ ಕಾರಯಿಂಸು, ಭಗವಾ ತದಾ ತಂ ನಗರಂ ಗೋಚರಗಾಮಂ ಕತ್ವಾ ತಸ್ಮಿಂ ಚಾಲಿಕಪಬ್ಬತಮಹಾವಿಹಾರೇ ವಿಹರತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ಚಾಲಿಕಾಯಂ ವಿಹರತಿ ಚಾಲಿಕೇ ಪಬ್ಬತೇ"ತಿ। **ಮೇಘಿಯೋ**ತಿ ತಸ್ಸ ಥೇರಸ್ಸ ನಾಮಂ। **ಉಪಟ್ಠಾಕೋ ಹೋತೀ**ತಿ ಪರಿಚಾರಕೋ ಹೋತಿ। ಭಗವತೋ ಹಿ ಪಠಮಬೋಧಿಯಂ ಉಪಟ್ಠಾಕಾ ಅನಿಬದ್ಧಾ ಅಹೇಸುಂ, ಏಕದಾ ನಾಗಸಮಾಲೋ, ಏಕದಾ ನಾಗಿತೋ, ಏಕದಾ ಉಪವಾನೋ, ಏಕದಾ ಸುನಕ್ಖತ್ತೋ, ತದಾಪಿ ಮೇಘಿಯತ್ಥೇರೋವ ಉಪಟ್ಠಾಕೋ। ತೇನಾಹ - "ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಆಯಸ್ಮಾ ಮೇಘಿಯೋ ಭಗವತೋ ಉಪಟ್ಠಾಕೋ ಹೋತೀ"ತಿ।

ಜನ್ತುಗಾಮನ್ತಿ ಏವಂ ನಾಮಕಂ ತಸ್ಸೇವ ವಿಹಾರಸ್ಸ ಅಪರಂ ಗೋಚರಗಾಮಂ। "ಜತ್ತುಗಾಮ"ನ್ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। **ಕಿಮಿಕಾಳಾಯಾ**ತಿ ಕಾಳಕಿಮೀನಂ ಬಹುಲತಾಯ "ಕಿಮಿಕಾಳಾ"ತಿ ಲದ್ಧನಾಮಾಯ ನದಿಯಾ। **ಜಙ್ಘವಿಹಾರ**ನ್ತಿ ಚಿರನಿಸಜ್ಜಾಯ ಜಙ್ಘಾಸು ಉಪ್ಪನ್ನಕಿಲಮಥವಿನೋದನತ್ಥಂ ವಿಚರಣಂ। **ಪಾಸಾದಿಕ**ನ್ತಿ ಅವಿರಳರುಕ್ಖತಾಯ ಸಿನಿದ್ಧಪತ್ತತಾಯ ಚ ಪಸ್ಸನ್ತಾನಂ ಪಸಾದಮಾವಹತೀತಿ ಪಾಸಾದಿಕಂ। ಸನ್ದಚ್ಛಾಯತಾಯ ಮನುಞ್ಞಭೂಮಿಭಾಗತಾಯ ಚ **ಮನುಞ್ಞಂ**। ಅನ್ತೋ ಪವಿಟ್ಠಾನಂ ಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸಜನನಟ್ಠೇನ ಚಿತ್ತಂ ರಮೇತೀತಿ **ರಮಣೀಯಂ**। **ಅಲ**ನ್ತಿ ಪರಿಯತ್ತಂ, ಯುತ್ತನ್ತಿಪಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಧಾನತ್ಥಿಕಸ್ಸಾ**ತಿ ಯೋಗೇನ ಭಾವನಾಯ ಅತ್ಥಿಕಸ್ಸ। **ಪಧಾನಾಯಾ**ತಿ ಸಮಣಧಮ್ಮಕರಣಾಯ। **ಆಗಚ್ಛೇಯ್ಯಾಹ**ನ್ತಿ ಆಗಚ್ಛೇಯ್ಯಂ ಅಹಂ। ಥೇರೇನ ಕಿರ ಪುಬ್ಬೇ ತಂ ಠಾನಂ ಅನುಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಪಞ್ಚ ಜಾತಿಸತಾನಿ ರಞ್ಞಾ ಏವ ಸತಾ ಅನುಭೂತಂ ಉಯ್ಯಾನಂ ಅಹೋಸಿ, ತೇನಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಮತ್ತೇಯೇವ ತತ್ಥ ವಿಹರಿತುಂ ಚಿತ್ತಂ ನಮಿ। **ಆಗಮೇಹಿ ತಾವಾ**ತಿ ಸತ್ಥಾ ಥೇರಸ್ಸ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ ಉಪಧಾರೇನ್ತೋ "ನ ತಾವಸ್ಸ ಞಾಣಂ ಪರಿಪಾಕಂ ಗತ"ನ್ತಿ ಞತ್ವಾ ಪಟಿಕ್ಖಿಪನ್ತೋ ಏವಮಾಹ । **ಏಕಕಮ್ಹಿ ತಾವಾ**ತಿ ಇದಂ ಪನಸ್ಸ "ಏವಮಯಂ ಗನ್ತ್ವಾಪಿ ಕಮ್ಮೇ ಅನಿಪ್ಫಜ್ಜಮಾನೇ ನಿರಾಸಙ್ಕೋ ಹುತ್ವಾ ಪೇಮವಸೇನ ಪುನ ಆಗಚ್ಛಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಚಿತ್ತಮದ್ದವಜನನತ್ಥಂ ಆಹ। **ಯಾವ ಅಞ್ಞೋಪಿ ಕೋಚಿ ಭಿಕ್ಖು ಆಗಚ್ಛತೀ**ತಿ ಅಞ್ಞೋ ಕೋಚಿ ಭಿಕ್ಖು ಮಮ ಸನ್ತಿಕಂ ಯಾವ ಆಗಚ್ಛತಿ, ತಾವ ಆಗಮೇಹೀತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಕೋಚಿ ಭಿಕ್ಖು ದಿಸ್ಸತೀ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। "ಆಗಚ್ಛತೂ"ತಿಪಿ ಪಠನ್ತಿ, ತಥಾ "ದಿಸ್ಸತೂ"ತಿ।

ನತ್ಥಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಉತ್ತರಿ ಕರಣೀಯನ್ತಿ ಚತೂಸು ಸಚ್ಚೇಸು ಚತೂಹಿ ಮಗ್ಗೇಹಿ ಪರಿಞ್ಞಾದೀನಂ ಸೋಳಸನ್ನಂ ಕಿಚ್ಚಾನಂ ಕತತ್ತಾ, ಅಭಿಸಮ್ಬೋಧಿಯಾ ವಾ ಅಧಿಗತತ್ತಾ ತತೋ ಅಞ್ಞಂ ಉತ್ತರಿ ಕರಣೀಯಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। **ನತ್ಥಿ ಕತಸ್ಸ ವಾ ಪತಿಚಯೋ**ತಿ ಕತಸ್ಸ ವಾ ಪುನ ಪತಿಚಯೋಪಿ ನತ್ಥಿ। ನ ಹಿ ಭಾವಿತಮಗ್ಗೋ ಪುನ ಭಾವೀಯತಿ, ಪಹೀನಕಿಲೇಸಾನಂ ವಾ ಪುನ ಪಹಾನೇನ ಕಿಚ್ಚಂ ಅತ್ಥಿ। **ಅತ್ಥಿ ಕತಸ್ಸ ಪತಿಚಯೋ**ತಿ ಮಯ್ಹಂ ಸನ್ತಾನೇ ನಿಪ್ಫಾದಿತಸ್ಸ ಸೀಲಾದಿಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅರಿಯಮಗ್ಗಸ್ಸ ಅನಧಿಗತತ್ತಾ ತದತ್ಥಂ ಪುನ ವಡ್ಢನಸಙ್ಖಾತೋ ಪತಿಚಯೋ ಅತ್ಥಿ, ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಧಾನನ್ತಿ ಖೋ ಮೇಘಿಯ ವದಮಾನಂ ಕಿನ್ತಿ ವದೇಯ್ಯಾಮಾ**ತಿ "ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕರೋಮೀ"ತಿ ತಂ ವದಮಾನಂ ಮಯಂ ಅಞ್ಞಂ ಕಿಂ ನಾಮ ವದೇಯ್ಯಾಮ?

ದಿವಾವಿಹಾರಂ ನಿಸೀದೀತಿ ದಿವಾವಿಹಾರತ್ಥಾಯ ನಿಸೀದಿ। ನಿಸಿನ್ನೋ ಚ ಯಸ್ಮಿಂ ಮಙ್ಗಲಸಿಲಾಪಟ್ಟೇ ಪುಬ್ಬೇ ಅನುಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಪಞ್ಚ ಜಾತಿಸತಾನಿ ರಾಜಾ ಹುತ್ವಾ ಉಯ್ಯಾನಕೀಳಂ ಕೀಳನ್ತೋ ವಿವಿಧನಾಟಕಪರಿವಾರೋ ನಿಸಿನ್ನಪುಬ್ಬೋ,

ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಠಾನೇ ನಿಸೀದಿ। ಅಥಸ್ಸ ನಿಸಿನ್ನಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸಮಣಭಾವೋ ವಿಗತೋ ವಿಯ ಅಹೋಸಿ, ರಾಜವೇಸಂ ಗಹೇತ್ವಾ ನಾಟಕಪರಿವಾರಪರಿವುತೋ ಸೇತಚ್ಛತ್ತಸ್ಸ ಹೇಟ್ಠಾ ಮಹಾರಹೇ ಪಲ್ಲಙ್ಕೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ವಿಯ ಜಾತೋ। ಅಥಸ್ಸ ತಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಅಸ್ಸಾದಯತೋ ಕಾಮವಿತಕ್ಕೋ ಉದಪಾದಿ। ಸೋ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಖಣೇ ಸಹೋಡ್ಢಂ ಗಹಿತೇ ದ್ವೇ ಚೋರೇ ಆನೇತ್ವಾ ಪುರತೋ ಠಪಿತೇ ವಿಯ ಅದ್ದಸ। ತೇಸು ಏಕಸ್ಸ ವಧಂ ಆಣಾಪನವಸೇನ ಬ್ಯಾಪಾದವಿತಕ್ಕೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ, ಏಕಸ್ಸ ಬನ್ಧನಂ ಆಣಾಪನವಸೇನ ವಿಹಿಂಸಾವಿತಕ್ಕೋ, ಏವಂ ಸೋ ಲತಾಜಾಲೇನ ರುಕ್ಖೋ ವಿಯ ಮಧುಮಕ್ಖಿಕಾಹಿ ಮಧುಘಾತಕೋ ವಿಯ ಚ ಅಕುಸಲವಿತಕ್ಕೇಹಿ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತೋ ಸಮ್ಪರಿಕಿಣ್ಣೋ ಅಹೋಸಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ **"ಅಥ ಖೋ ಆಯಸ್ಮತೋ ಮೇಘಿಯಸ್ಸಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ಅಚ್ಛರಿಯಂ ವತ ಭೋತಿ ಗರಹಣಚ್ಛರಿಯಂ ನಾಮ ಕಿರೇತಂ ಯಥಾ ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ ಭಗವತೋ ವಲಿಯಗತ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಅವೋಚ "ಅಚ್ಛರಿಯಂ, ಭನ್ತೇ, ಅಬ್ಭುತಂ, ಭನ್ತೇ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೫೧೧)। ಅಪರೇ ಪನ "ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಪುಪ್ಫಫಲಪಲ್ಲವಾದೀಸು ಲೋಭವಸೇನ ಕಾಮವಿತಕ್ಕೋ, ಖರಸ್ಸರಾನಂ ಪಕ್ಖಿಆದೀನಂ ಸದ್ದಸ್ಸವನೇನ ಬ್ಯಾಪಾದವಿತಕ್ಕೋ, ಲೇಡ್ಡುಆದೀಹಿ ತೇಸಂ ಪಟಿಬಾಹನಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ವಿಹಿಂಸಾವಿತಕ್ಕೋ, 'ಇಧೇವಾಹಂ ವಸೇಯ್ಯ'ನ್ತಿ ತತ್ಥ ಸಾಪೇಕ್ಖತಾವಸೇನ ಕಾಮವಿತಕ್ಕೋ, ವನಚರಕೇ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ದಿಸ್ವಾ ತೇಸು ಚಿತ್ತದುಬ್ಭನೇನ ಬ್ಯಾಪಾದವಿತಕ್ಕೋ, ತೇಸಂ ವಿಹೇಠನಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ವಿಹಿಂಸಾವಿತಕ್ಕೋ ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪಜ್ಜೀ"ತಿಪಿ ವದನ್ತಿ। ಯಥಾ ವಾ ತಥಾ ವಾ ತಸ್ಸ ಮಿಚ್ಛಾವಿತಕ್ಕುಪ್ಪತ್ತಿಯೇವ ಅಚ್ಛರಿಯಕಾರಣಂ। **ಅನ್ವಾಸತ್ತಾ**ತಿ ಅನುಲಗ್ಗಾ ವೋಕಿಣ್ಣಾ। ಅತ್ತನಿ ಗರುಮ್ಹಿ ಚ ಏಕತ್ತೇಪಿ ಬಹುವಚನಂ ದಿಸ್ಸತಿ। "ಅನುಸನ್ತೋ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ।

ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮೀತಿ ಏವಂ ಮಿಚ್ಛಾವಿತಕ್ಕೇಹಿ ಸಮ್ಪರಿಕಿಣ್ಣೋ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಸಪ್ಪಾಯಂ ಕಾತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ "ಇದಂ ವತ ದಿಸ್ವಾ ದೀಘದಸ್ಸೀ ಭಗವಾ ಪಟಿಸೇಧೇಸೀ"ತಿ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ "ಇಮಂ ಕಾರಣಂ ದಸಬಲಸ್ಸ ಆರೋಚೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ನಿಸಿನ್ನಾಸನತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ। ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಚ **"ಇಧ ಮಯ್ಹಂ, ಭನ್ತೇ"**ತಿಆದಿನಾ ಅತ್ತನೋ ಪವತ್ತಿಂ ಆರೋಚೇಸಿ।

ತತ್ಥ **ಯೇಭುಯ್ಯೇನಾ**ತಿ ಬಹುಲಂ ಅಭಿಕ್ಖಣಂ। **ಪಾಪಕಾ**ತಿ ಲಾಮಕಾ। **ಅಕುಸಲಾ**ತಿ ಅಕೋಸಲ್ಲಸಮ್ಭೂತಾ। ದುಗ್ಗತಿಸಮ್ಪಾಪನಟ್ಠೇನ ವಾ ಪಾಪಕಾ, ಕುಸಲಪಟಿಪಕ್ಖತಾಯ ಅಕುಸಲಾ। ವಿತಕ್ಕೇತಿ ಊಹತಿ ಆರಮ್ಮಣಂ ಚಿತ್ತಂ ಅಭಿನಿರೋಪೇತೀತಿ ವಿತಕ್ಕೋ, ಕಾಮಸಹಗತೋ ವಿತಕ್ಕೋ **ಕಾಮವಿತಕ್ಕೋ,** ಕಿಲೇಸಕಾಮಸಮ್ಪಯುತ್ತೋ ವತ್ಥುಕಾಮಾರಮ್ಮಣೋ ವಿತಕ್ಕೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಬ್ಯಾಪಾದಸಹಗತೋ ವಿತಕ್ಕೋ **ಬ್ಯಾಪಾದವಿತಕ್ಕೋ।** ವಿಹಿಂಸಾಸಹಗತೋ ವಿತಕ್ಕೋ **ವಿಹಿಂಸಾವಿತಕ್ಕೋ।** ತೇಸು ಕಾಮಾನಂ ಅಭಿನನ್ದನವಸೇನ ಪವತ್ತೋ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಪಟಿಪಕ್ಖೋ ಕಾಮವಿತಕ್ಕೋ, "ಇಮೇ ಸತ್ತಾ ಹಞ್ಞನ್ತು ವಾ ವಿನಸ್ಸನ್ತು ವಾ ಮಾ ವಾ ಅಹೇಸು"ನ್ತಿ ಸತ್ತೇಸು ಸಮ್ಪದುಸ್ಸನವಸೇನ ಪವತ್ತೋ ಮೇತ್ತಾಪಟಿಪಕ್ಖೋ ಬ್ಯಾಪಾದವಿತಕ್ಕೋ, ಪಾಣಿಲೇಡ್ಡುದಣ್ಡಾದೀಹಿ ಸತ್ತಾನಂ ವಿಹೇಠೇತುಕಾಮತಾವಸೇನ ಪವತ್ತೋ ಕರುಣಾಪಟಿಪಕ್ಖೋ ವಿಹಿಂಸಾವಿತಕ್ಕೋ।

ಕಸ್ಮಾ ಪನಸ್ಸ ಭಗವಾ ತತ್ಥ ಗಮನಂ ಅನುಜಾನಿ? "ಅನನುಞ್ಞಾತೋಪಿ ಚಾಯಂ ಮಂ ಓಹಾಯ ಗಚ್ಛಿಸ್ಸತೇವ, 'ಪರಿಚಾರಕಾಮತಾಯ ಮಞ್ಞೇ ಭಗವಾ ಗನ್ತುಂ ನ ದೇತೀ'ತಿ ಚಸ್ಸ ಸಿಯಾ ಅಞ್ಞಥತ್ತಂ। ತದಸ್ಸ ದೀಘರತ್ತಂ ಅಹಿತಾಯ ದುಕ್ಖಾಯ ಸಂವತ್ತೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಅನುಜಾನಿ।

ಏವಂ ತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ತನೋ ಪವತ್ತಿಂ ಆರೋಚೇತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನೇ ಅಥಸ್ಸ ಭಗವಾ ಸಪ್ಪಾಯಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತೋ **"ಅಪರಿಪಕ್ಕಾಯ, ಮೇಘಿಯ, ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಯಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಅಪರಿಪಕ್ಕಾಯಾ**ತಿ ಪರಿಪಾಕಂ ಅಪ್ಪತ್ತಾಯ। **ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಯಾ**ತಿ ಕಿಲೇಸೇಹಿ ಚೇತಸೋ ವಿಮುತ್ತಿಯಾ। ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಹಿ ತದಙ್ಗವಸೇನ ಚೇವ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನವಸೇನ ಚ ಕಿಲೇಸೇಹಿ ಚೇತಸೋ ವಿಮುತ್ತಿ ಹೋತಿ, ಅಪರಭಾಗೇ ಸಮುಚ್ಛೇದವಸೇನ ಚೇವ ಪಟಿಪಸ್ಸದ್ಧಿವಸೇನ ಚ। ಸಾಯಂ ವಿಮುತ್ತಿ ಹೇಟ್ಠಾ ವಿತ್ಥಾರತೋ ಕಥಿತಾವ, ತಸ್ಮಾ

ತತ್ಥ ವುತ್ತನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ತತ್ಥ ವಿಮುತ್ತಿಪರಿಪಾಚನೀಯೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಆಸಯೇ ಪರಿಪಾಚಿತೇ ಪಬೋಧಿತೇ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಮಗ್ಗಗಬ್ಭಂ ಗಣ್ಹನ್ತಿಯಾ ಪರಿಪಾಕಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿಯಾ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ ಪರಿಪಕ್ಕಾ ನಾಮ ಹೋತಿ, ತದಭಾವೇ ಅಪರಿಪಕ್ಕಾ।

ಕತಮೇ ಪನ ವಿಮುತ್ತಿಪರಿಪಾಚನೀಯಾ ಧಮ್ಮಾ? ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯಾದೀನಂ ವಿಸುದ್ಧಿಕರಣವಸೇನ ಪನ್ನರಸ ಧಮ್ಮಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ -

"ಅಸ್ಸದ್ಧೇ ಪುಗ್ಗಲೇ ಪರಿವಜ್ಜಯತೋ, ಸದ್ಧೇ ಪುಗ್ಗಲೇ ಸೇವತೋ ಭಜತೋ ಪಯಿರುಪಾಸತೋ, ಪಸಾದನೀಯೇ ಸುತ್ತನ್ತೇ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತೋ - ಇಮೇಹಿ ತೀಹಾಕಾರೇಹಿ ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯಂ ವಿಸುಜ್ಝತಿ।

"ಕುಸೀತೇ ಪುಗ್ಗಲೇ ಪರಿವಜ್ಜಯತೋ, ಆರದ್ಧವೀರಿಯೇ ಪುಗ್ಗಲೇ ಸೇವತೋ ಭಜತೋ ಪಯಿರುಪಾಸತೋ, ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನೇ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತೋ - ಇಮೇಹಿ ತೀಹಾಕಾರೇಹಿ ವೀರಿಯಿನ್ದ್ರಿಯಂ ವಿಸುಜ್ಝತಿ।

"ಮುಟ್ಠಸ್ಸತೀ ಪುಗ್ಗಲೇ ಪರಿವಜ್ಜಯತೋ, ಉಪಟ್ಠಿತಸ್ಸತೀ ಪುಗ್ಗಲೇ ಸೇವತೋ ಭಜತೋ ಪಯಿರುಪಾಸತೋ, ಸತಿಪಟ್ಠಾನೇ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತೋ - ಇಮೇಹಿ ತೀಹಾಕಾರೇಹಿ ಸತಿನ್ದ್ರಿಯಂ ವಿಸುಜ್ಝತಿ।

"ಅಸಮಾಹಿತೇ ಪುಗ್ಗಲೇ ಪರಿವಜ್ಜಯತೋ, ಸಮಾಹಿತೇ ಪುಗ್ಗಲೇ ಸೇವತೋ ಭಜತೋ ಪಯಿರುಪಾಸತೋ, ಝಾನವಿಮೋಕ್ಖೇ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತೋ - ಇಮೇಹಿ ತೀಹಾಕಾರೇಹಿ ಸಮಾಧಿನ್ದ್ರಿಯಂ ವಿಸುಜ್ಝತಿ।

"ದುಪ್ಪಞ್ಞೇ ಪುಗ್ಗಲೇ ಪರಿವಜ್ಜಯತೋ, ಪಞ್ಞವನ್ತೇ ಪುಗ್ಗಲೇ ಸೇವತೋ ಭಜತೋ ಪಯಿರುಪಾಸತೋ, ಗಮ್ಭೀರಞಾಣಚರಿಯಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತೋ - ಇಮೇಹಿ ತೀಹಾಕಾರೇಹಿ ಪಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯಂ ವಿಸುಜ್ಝತಿ।

"ಇತಿ ಇಮೇ ಪಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೇ ಪರಿವಜ್ಜಯತೋ, ಪಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೇ ಸೇವತೋ ಭಜತೋ ಪಯಿರುಪಾಸತೋ, ಪಞ್ಚ ಸುತ್ತನ್ತೇ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತೋ - ಇಮೇಹಿ ಪನ್ನರಸಹಿ ಆಕಾರೇಹಿ, ಇಮಾನಿ ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ವಿಸುಜ್ಝನ್ತೀ"ತಿ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೧.೧೮೫)।

ಅಪರೇಪಿ ಪನ್ನರಸ ಧಮ್ಮಾ ವಿಮುತ್ತಿಪರಿಪಾಚನೀಯಾ - ಸದ್ಧಾಪಞ್ಚಮಾನಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ, ಅನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಾ ದುಕ್ಖಸಞ್ಞಾ ಅನತ್ತಸಞ್ಞಾ ಪಹಾನಸಞ್ಞಾ ವಿರಾಗಸಞ್ಞಾತಿ ಇಮಾ ಪಞ್ಚ ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಾ ಸಞ್ಞಾ, ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತತಾ ಸೀಲಸಂವರೋ ಅಭಿಸಲ್ಲೇಖತಾ ವೀರಿಯಾರಮ್ಭೋ ನಿಬ್ಬೇಧಿಕಪಞ್ಞಾತಿ। ತೇಸು ವಿನೇಯ್ಯದಮನಕುಸಲೋ ಸತ್ಥಾ ವಿನೇಯ್ಯಸ್ಸ ಮೇಘಿಯತ್ಥೇರಸ್ಸ ಅಜ್ಝಾಸಯವಸೇನ ಇಧ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತತಾದಯೋ ವಿಮುತ್ತಿಪರಿಪಾಚನೀಯೇ ಧಮ್ಮೇ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "**ಪಞ್ಚ ಧಮ್ಮಾ ಪರಿಪಾಕಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತೀ**"ತಿ ವತ್ವಾ ತೇ ವಿತ್ಥಾರೇನ್ತೋ "**ಇಧ, ಮೇಘಿಯ, ಭಿಕ್ಖು ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೋ ಹೋತೀ**"ತಿಆದಿಮಾಹ।

ತತ್ಥ **ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೋ**ತಿ ಕಲ್ಯಾಣೋ ಭದ್ದೋ ಸುನ್ದರೋ ಮಿತ್ತೋ ಏತಸ್ಸಾತಿ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೋ। ಯಸ್ಸ ಸೀಲಾದಿಗುಣಸಮ್ಪನ್ನೋ "ಅಘಸ್ಸ ಘಾತಾ, ಹಿತಸ್ಸ ವಿಧಾತಾ"ತಿ ಏವಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ಉಪಕಾರೋ ಮಿತ್ತೋ ಹೋತಿ, ಸೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೋವ। ಯಥಾವುತ್ತೇಹಿ ಕಲ್ಯಾಣಪುಗ್ಗಲೇಹೇವ ಸಬ್ಬಿರಿಯಾಪಥೇಸು ಸಹ ಅಯತಿ ಪವತ್ತತಿ, ನ ವಿನಾ ತೇಹೀತಿ **ಕಲ್ಯಾಣಸಹಾಯೋ**।ಕಲ್ಯಾಣಪುಗ್ಗಲೇಸು ಏವ ಚಿತ್ತೇನ ಚೇವ ಕಾಯೇನ ಚ ನಿನ್ನಪೋಣಪಬ್ಭಾರಭಾವೇನ ಪವತ್ತತೀತಿ **ಕಲ್ಯಾಣಸಮ್ಪವಙ್ಕೋ**। ಪದತ್ತಯೇನ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತಸಂಸಗ್ಗೇ ಆದರಂ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ।

ತತ್ರಿದಂ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತಲಕ್ಖಣಂ - ಇಧ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೋ ಸದ್ಧಾಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹೋತಿ ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನೋ ಸುತಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚಾಗಸಮ್ಪನ್ನೋ ವೀರಿಯಸಮ್ಪನ್ನೋ ಸತಿಸಮ್ಪನ್ನೋ ಸಮಾಧಿಸಮ್ಪನ್ನೋ ಪಞ್ಞಾಸಮ್ಪನ್ನೋ। ತತ್ಥ ಸದ್ಧಾಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಸದ್ದಹತಿ

ತಥಾಗತಸ್ಸ ಬೋಧಿಂ ಕಮ್ಮಫಲಞ್ಚ, ತೇನ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಹೇತುಭೂತಂ ಸತ್ತೇಸು ಹಿತೇಸಿತಂ ನ ಪರಿಚ್ಚಜತಿ। ಸೀಲಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀನಂ ಪಿಯೋ ಹೋತಿ ಮನಾಪೋ ಗರು ಭಾವನೀಯೋ ಚೋದಕೋ ಪಾಪಗರಹೀ ವತ್ತಾ ವಚನಕ್ಖಮೋ, ಸುತಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಸಚ್ಚಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಾದಿಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾನಂ ಗಮ್ಭೀರಾನಂ ಕಥಾನಂ ಕತ್ತಾ ಹೋತಿ, ಚಾಗಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋ ಹೋತಿ ಸನ್ತುಟ್ಠೋ ಪವಿವಿತ್ತೋ ಅಸಂಸಟ್ಠೋ, ವೀರಿಯಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಆರದ್ಧವೀರಿಯೋ ಹೋತಿ ಸತ್ತಾನಂ ಹಿತಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ, ಸತಿಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಉಪಟ್ಠಿತಸ್ಸತಿ ಹೋತಿ, ಸಮಾಧಿಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಅವಿಕ್ಖಿತ್ತೋ ಹೋತಿ ಸಮಾಹಿತಚಿತ್ತೋ, ಪಞ್ಞಾಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಅವಿಪರೀತಂ ಜಾನಾತಿ। ಸೋ ಸತಿಯಾ ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಗತಿಯೋ ಸಮನ್ನೇಸಮಾನೋ ಪಞ್ಞಾಯ ಸತ್ತಾನಂ ಹಿತಾಹಿತಂ ಯಥಾಭೂತಂ ಜಾನಿತ್ವಾ, ಸಮಾಧಿನಾ ತತ್ಥ ಏಕಗ್ಗಚಿತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ, ವೀರಿಯೇನ ಸತ್ತೇ ಅಹಿತಾ ನಿಸೇಧೇತ್ವಾ ಹಿತೇ ನಿಯೋಜೇತಿ। ತೇನಾಹ –

> "ಪಿಯೋ ಗರು ಭಾವನೀಯೋ, ವತ್ತಾ ಚ ವಚನಕ್ಖಮೋ।
> ಗಮ್ಭೀರಞ್ಚ ಕಥಂ ಕತ್ತಾ, ನೋ ಚಟ್ಠಾನೇ ನಿಯೋಜಯೇ"ತಿ॥ (ಅ॰ ನಿ॰ ೭.೩೭)।

ಅಯಂ ಪಠಮೋ ಧಮ್ಮೋ ಪರಿಪಾಕಾಯ ಸಂವತ್ತತೀತಿ, ಅಯಂ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತತಾಸಙ್ಖಾತೋ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸಸ್ಸ ಆದಿಭಾವತೋ, ಸಬ್ಬೇಸಞ್ಚ ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಬಹುಕಾರತಾಯ ಪಧಾನಭಾವತೋ ಚ ಇಮೇಸು ಪಞ್ಚಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಆದಿತೋ ವುತ್ತತ್ತಾ ಪಠಮೋ ಅನವಜ್ಜಧಮ್ಮೋ ಅವಿಸುದ್ಧಾನಂ ಸದ್ಧಾದೀನಂ ವಿಸುದ್ಧಿಕರಣವಸೇನ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಯಾ ಪರಿಪಾಕಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತಸ್ಸ ಬಹುಕಾರತಾ ಪಧಾನತಾ ಚ "ಉಪಡ್ಢಮಿದಂ, ಭನ್ತೇ, ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಸ್ಸ ಯದಿದಂ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತತಾ"ತಿ ವದನ್ತಂ ಧಮ್ಮಭಣ್ಡಾಗಾರಿಕಂ, "ಮಾ ಹೇವಂ, ಆನನ್ದಾ"ತಿ ದ್ವಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಪಟಿಸೇಧೇತ್ವಾ, "ಸಕಲಮೇವ ಹಿದಂ, ಆನನ್ದ, ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ, ಯದಿದಂ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತತಾ ಕಲ್ಯಾಣಸಹಾಯತಾ"ತಿಆದಿಸುತ್ತಪದೇಹಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೧೨೯; ೫.೨) ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಪುನ ಚಪರನ್ತಿ ಪುನ ಚ ಅಪರಂ ಧಮ್ಮಜಾತಂ। **ಸೀಲವಾತಿ** ಏತ್ಥ ಕೇನಟ್ಠೇನ ಸೀಲಂ? ಸೀಲನಟ್ಠೇನ ಸೀಲಂ। ಕಿಮಿದಂ ಸೀಲನಂ ನಾಮ? ಸಮಾಧಾನಂ, ಕಾಯಕಮ್ಮಾದೀನಂ ಸುಸೀಲ್ಯವಸೇನ ಅವಿಪ್ಪಕಿಣ್ಣತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಥ ವಾ ಉಪಧಾರಣಂ, ಝಾನಾದಿಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಪತಿಟ್ಠಾನವಸೇನ ಆಧಾರಭಾವೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಸ್ಮಾ ಸೀಲೇತಿ ಸೀಲತೀತಿ ವಾ ಸೀಲಂ। ಅಯಂ ತಾವ ಸದ್ದಲಕ್ಖಣನಯೇನ ಸೀಲತ್ಥೋ। ಅಪರೇ ಪನ "ಸಿರಟ್ಠೋ ಸೀತಲಟ್ಠೋ ಸೀಲಟ್ಠೋ ಸಂವರಟ್ಠೋ"ತಿ ನಿರುತ್ತಿನಯೇನ ಅತ್ಥಂ ವಣ್ಣೇನ್ತಿ। ತಯಿದಂ ಪಾರಿಪೂರಿತೋ ಅತಿಸಯತೋ ವಾ ಸೀಲಂ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ ಸೀಲವಾ, ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಯಥಾ ಚ ಸೀಲವಾ ಹೋತಿ ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನೋ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರಸಂವುತೋ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಪಾತಿಮೋಕ್ಖನ್ತಿ** ಸಿಕ್ಖಾಪದಸೀಲಂ। ತಞ್ಹಿ ಯೋ ನಂ ಪಾತಿ ರಕ್ಖತಿ, ತಂ ಮೋಕ್ಖೇತಿ ಮೋಚೇತಿ ಆಪಾಯಿಕಾದೀಹಿ ದುಕ್ಖೇಹೀತಿ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ। ಸಂವರಣಂ ಸಂವರೋ, ಕಾಯವಾಚಾಹಿ ಅವೀತಿಕ್ಕಮೋ। ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಮೇವ ಸಂವರೋ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರೋ, ತೇನ ಸಂವುತೋ ಪಿಹಿತಕಾಯವಾಚೋತಿ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರಸಂವುತೋ, ಇದಮಸ್ಸ ತಸ್ಮಿಂ ಸೀಲೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಭಾವಪರಿದೀಪನಂ। **ವಿಹರತೀತಿ** ತದನುರೂಪವಿಹಾರಸಮಙ್ಗಿಭಾವಪರಿದೀಪನಂ। **ಆಚಾರಗೋಚರಸಮ್ಪನ್ನೋತಿ** ಹೇಟ್ಠಾ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರಸ್ಸ, ಉಪರಿ ವಿಸೇಸಾನಂ ಯೋಗಸ್ಸ ಚ ಉಪಕಾರಕಧಮ್ಮಪರಿದೀಪನಂ। **ಅಣುಮತ್ತೇಸು ವಜ್ಜೇಸು ಭಯದಸ್ಸಾವೀತಿ** ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸೀಲತೋ ಅಚವನಧಮ್ಮತಾಪರಿದೀಪನಂ। **ಸಮಾದಾಯಾತಿ** ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಂ ಅನವಸೇಸತೋ ಆದಾನಪರಿದೀಪನಂ। **ಸಿಕ್ಖತೀತಿ** ಸಿಕ್ಖಾಯ ಸಮಙ್ಗಿಭಾವಪರಿದೀಪನಂ। **ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸೂತಿ** ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಧಮ್ಮಪರಿದೀಪನಂ।

ಅಪರೋ ನಯೋ – ಕಿಲೇಸಾನಂ ಬಲವಭಾವತೋ, ಪಾಪಕಿರಿಯಾಯ ಸುಕರಭಾವತೋ, ಪುಞ್ಞಕಿರಿಯಾಯ ಚ ದುಕ್ಕರಭಾವತೋ ಬಹುಕ್ಖತ್ತುಂ ಅಪಾಯೇಸು ಪತನಸೀಲೋತಿ ಪಾತೀ, ಪುಥುಜ್ಜನೋ। ಅನಿಚ್ಚತಾಯ ವಾ ಭವಾದೀಸು

ಕಮ್ಮವೇಗಕ್ಖಿತ್ತೋ ಘಟೀಯನ್ತಂ ವಿಯ ಅನವಟ್ಠಾನೇನ ಪರಿಬ್ಭಮನತೋ ಗಮನಸೀಲೋತಿ ಪಾತೀ, ಮರಣವಸೇನ ವಾ ತಮ್ಹಿ ತಮ್ಹಿ ಸತ್ತನಿಕಾಯೇ ಅತ್ತಭಾವಸ್ಸ ಪತನಸೀಲೋತಿ ವಾ ಪಾತೀ, ಸತ್ತಸನ್ತಾನೋ ಚಿತ್ತಮೇವ ವಾ। ತಂ ಪಾತಿನಂ ಸಂಸಾರದುಕ್ಖತೋ ಮೋಕ್ಖೇತೀತಿ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ। ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಹಿ ವಿಮೋಕ್ಖೇನ ಸತ್ತೋ "ವಿಮುತ್ತೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ "ಚಿತ್ತವೋದಾನಾ ಸತ್ತಾ ವಿಸುಜ್ಝನ್ತೀ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೧೦೦), "ಅನುಪಾದಾಯ ಆಸವೇಹಿ ಚಿತ್ತಂ ವಿಮುತ್ತ"ನ್ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೨೮) ಚ।

ಅಥ ವಾ ಅವಿಜ್ಜಾದಿಹೇತುನಾ ಸಂಸಾರೇ ಪತತಿ ಗಚ್ಛತಿ ಪವತ್ತತೀತಿ ಪಾತಿ, "ಅವಿಜ್ಜಾನೀವರಣಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ ತಣ್ಹಾಸಂಯೋಜನಾನಂ ಸನ್ಧಾವತಂ ಸಂಸರತ"ನ್ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೧೨೪) ಹಿ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಸ ಪಾತಿನೋ ಸತ್ತಸ್ಸ ತಣ್ಹಾದಿಸಂಕಿಲೇಸತ್ತಯತೋ ಮೋಕ್ಖೋ ಏತೇನಾತಿ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖೋ, "ಕಣ್ಣೇಕಾಲೋ"ತಿಆದೀನಂ ವಿಯ ಸಮಾಸಸಿದ್ಧಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಅಥ ವಾ ಪಾತೇತಿ ವಿನಿಪಾತೇತಿ ದುಕ್ಖೇಹೀತಿ ಪಾತಿ, ಚಿತ್ತಂ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ "ಚಿತ್ತೇನ ನಿಯ್ಯತೀ ಲೋಕೋ, ಚಿತ್ತೇನ ಪರಿಕಸ್ಸತೀ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೬೨)। ತಸ್ಸ ಪಾತಿನೋ ಮೋಕ್ಖೋ ಏತೇನಾತಿ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖೋ। ಪತತಿ ವಾ ಏತೇನ ಅಪಾಯದುಕ್ಖೇ ಸಂಸಾರದುಕ್ಖೇ ಚಾತಿ ಪಾತಿ, ತಣ್ಹಾದಿಸಂಕಿಲೇಸಾ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ - "ತಣ್ಹಾ ಜನೇತಿ ಪುರಿಸಂ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೫೫-೫೭), ತಣ್ಹಾದುತಿಯೋ ಪುರಿಸೋ"ತಿ (ಇತಿವು॰ ೧೫, ೧೦೫) ಚಾದಿ। ತತೋ ಪಾತಿತೋ ಮೋಕ್ಖೋತಿ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖೋ।

ಅಥ ವಾ ಪತತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ಪಾತಿ, ಛ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಬಾಹಿರಾನಿ ಆಯತನಾನಿ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ - "ಛಸು ಲೋಕೋ ಸಮುಪ್ಪನ್ನೋ, ಛಸು ಕುಬ್ಬತಿ ಸನ್ಥವ"ನ್ತಿ (ಸು॰ ನಿ॰ ೧೭೧)। ತತೋ ಛ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಬಾಹಿರಾಯತನಸಙ್ಖಾತಪಾತಿತೋ ಮೋಕ್ಖೋತಿ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖೋ। ಅಥ ವಾ ಪಾತೋ ವಿನಿಪಾತೋ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ ಪಾತೀ, ಸಂಸಾರೋ। ತತೋ ಮೋಕ್ಖೋತಿ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖೋ।

ಅಥ ವಾ ಸಬ್ಬಲೋಕಾಧಿಪತಿಭಾವತೋ ಧಮ್ಮಿಸ್ಸರೋ ಭಗವಾ ಪತೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಮುಚ್ಚತಿ ಏತೇನಾತಿ ಮೋಕ್ಖೋ। ಪತಿನೋ ಮೋಕ್ಖೋ ತೇನ ಪಞ್ಞತ್ತತ್ತಾತಿ ಪತಿಮೋಕ್ಖೋ, ಪತಿಮೋಕ್ಖೋ ಏವ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖೋ। ಸಬ್ಬಗುಣಾನಂ ವಾ ತಮ್ಮೂಲಭಾವತೋ ಉತ್ತಮಟ್ಠೇನ ಪತಿ ಚ, ಸೋ ಯಥಾವುತ್ತಟ್ಠೇನ ಮೋಕ್ಖೋ ಚಾತಿ ಪತಿಮೋಕ್ಖೋ, ಪತಿಮೋಕ್ಖೋ ಏವ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖೋ। ತಥಾ ಹಿ ವುತ್ತಂ "ಪಾತಿಮೋಕ್ಖನ್ತಿಆದಿಮೇತಂ ಮುಖಮೇತ"ನ್ತಿ ವಿತ್ಥಾರೋ।

ಅಥ ವಾ **ಪ**ಇತಿ ಪಕಾರೇ, **ಅತೀ**ತಿ ಅಚ್ಚನ್ತತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ, ತಸ್ಮಾ ಪಕಾರೇಹಿ ಅಚ್ಚನ್ತಂ ಮೋಕ್ಖೇತೀತಿ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ। ಇದಞ್ಹಿ ಸೀಲಂ ಸಯಂ ತದಙ್ಗವಸೇನ, ಸಮಾಧಿಸಹಿತಂ ಪಞ್ಞಾಸಹಿತಞ್ಚ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನವಸೇನ ಸಮುಚ್ಛೇದವಸೇನ ಚ ಅಚ್ಚನ್ತಂ ಮೋಕ್ಖೇತಿ ಮೋಚೇತೀತಿ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ। ಪತಿ ಮೋಕ್ಖೋತಿ ವಾ ಪತಿಮೋಕ್ಖೋ, ತಮ್ಹಾ ತಮ್ಹಾ ವೀತಿಕ್ಕಮದೋಸತೋ ಪಚ್ಚೇಕಂ ಮೋಕ್ಖೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪತಿಮೋಕ್ಖೋ ಏವ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖೋ। ಮೋಕ್ಖೋತಿ ವಾ ನಿಬ್ಬಾನಂ, ತಸ್ಸ ಮೋಕ್ಖಸ್ಸ ಪಟಿಬಿಮ್ಬಭೂತೋತಿ ಪತಿಮೋಕ್ಖೋ। ಸೀಲಸಂವರೋ ಹಿ ಸೂರಿಯಸ್ಸ ಅರುಣುಗ್ಗಮನಂ ವಿಯ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಉದಯಭೂತೋ ತಪ್ಪಟಿಭಾಗೋ ಚ ಯಥಾರಹಂ ಸಂಕಿಲೇಸನಿಬ್ಬಾಪನತೋ। ಪತಿಮೋಕ್ಖೋ ಏವ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖೋ। ಪತಿವತ್ತತಿ ಮೋಕ್ಖೇತಿ ದುಕ್ಖನ್ತಿ ವಾ ಪತಿಮೋಕ್ಖಂ, ಪತಿಮೋಕ್ಖಮೇವ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖನ್ತಿ ಏವಂ ತಾವೇತ್ಥ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸದ್ದಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಸಂವರತಿ ಪಿದಹತಿ ಏತೇನಾತಿ ಸಂವರೋ, ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಮೇವ ಸಂವರೋ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರೋ। ಅತ್ಥತೋ ಪನ ತತೋ ತತೋ ವೀತಿಕ್ಕಮಿತಬ್ಬತೋ ವಿರತಿಯೋ ಚೇತನಾ ಚ। ತೇನ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರೇನ ಉಪೇತೋ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರಸಂವುತೋತಿ ವುತ್ತೋ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ವಿಭಙ್ಗೇ -

"ಇಮಿನಾ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರೇನ ಉಪೇತೋ ಹೋತಿ ಸಮುಪೇತೋ ಉಪಾಗತೋ ಸಮುಪಾಗತೋ ಉಪಪನ್ನೋ ಸಮುಪಪನ್ನೋ ಸಮನ್ನಾಗತೋ, ತೇನ ವುಚ್ಚತಿ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರಸಂವುತೋ"ತಿ (ವಿಭ॰ ೫೧೧)।

ವಿಹರತೀತಿ ಇರಿಯಾಪಥವಿಹಾರೇನ ವಿಹರತಿ ಇರೀಯತಿ ವತ್ತತಿ।

ಆಚಾರಗೋಚರಸಮ್ಪನ್ನೋತಿ ವೇಳುದಾನಾದಿಮಿಚ್ಛಾಜೀವಸ್ಸ ಕಾಯಪಾಗಬ್ಭಿಯಾದೀನಞ್ಚ ಅಕರಣೇನ ಸಬ್ಬಸೋ ಅನಾಚಾರಂ ವಜ್ಜೇತ್ವಾ "ಕಾಯಿಕೋ ಅವೀತಿಕ್ಕಮೋ ವಾಚಸಿಕೋ ಅವೀತಿಕ್ಕಮೋ ಕಾಯಿಕವಾಚಸಿಕೋ ಅವೀತಿಕ್ಕಮೋ"ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತಭಿಕ್ಖುಸಾರುಪ್ಪಆಚಾರಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ, ವೇಸಿಯಾದಿಅಗೋಚರಂ ವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಪಿಣ್ಡಪಾತಾದಿಅತ್ಥಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತುಂ ಯುತ್ತಟ್ಠಾನಸಙ್ಖಾತೇನ ಗೋಚರೇನ ಚ ಸಮ್ಪನ್ನತ್ತಾ ಆಚಾರಗೋಚರಸಮ್ಪನ್ನೋ।

ಅಪಿಚ ಯೋ ಭಿಕ್ಖು ಸತ್ಥರಿ ಸಗಾರವೋ ಸಪ್ಪತಿಸ್ಸೋ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀಸು ಸಗಾರವೋ ಸಪ್ಪತಿಸ್ಸೋ ಹಿರೋತ್ತಪ್ಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ಸುನಿವತ್ಥೋ ಸುಪಾರುತೋ ಪಾಸಾದಿಕೇನ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತೇನ ಪಟಿಕ್ಕನ್ತೇನ ಆಲೋಕಿತೇನ ವಿಲೋಕಿತೇನ ಸಮಿಞ್ಜಿತೇನ ಪಸಾರಿತೇನ ಇರಿಯಾಪಥಸಮ್ಪನ್ನೋ ಇನ್ದ್ರಿಯೇಸು ಗುತ್ತದ್ವಾರೋ ಭೋಜನೇ ಮತ್ತಞ್ಞೂ ಜಾಗರಿಯಮನುಯುತ್ತೋ ಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋ ಸನ್ತುಟ್ಠೋ ಪವಿವಿತ್ತೋ ಅಸಂಸಟ್ಠೋ ಆಭಿಸಮಾಚಾರಿಕೇಸು ಸಕ್ಕಚ್ಚಕಾರೀ ಗರುಚಿತ್ತೀಕಾರಬಹುಲೋ ವಿಹರತಿ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಆಚಾರಸಮ್ಪನ್ನೋ।

ಗೋಚರೋ ಪನ ಉಪನಿಸ್ಸಯಗೋಚರೋ ಆರಕ್ಖಗೋಚರೋ ಉಪನಿಬನ್ಧಗೋಚರೋತಿ ತಿವಿಧೋ। ತತ್ಥ ಯೋ ದಸಕಥಾವತ್ಥುಗುಣಸಮನ್ನಾಗತೋ ವುತ್ತಲಕ್ಖಣೋ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೋ, ಯಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಅಸುತಂ ಸುಣಾತಿ, ಸುತಂ ಪರಿಯೋದಾಪೇತಿ, ಕಙ್ಖಂ ವಿತರತಿ, ದಿಟ್ಠಿಂ ಉಜುಂ ಕರೋತಿ, ಚಿತ್ತಂ ಪಸಾದೇತಿ, ಯಞ್ಚ ಅನುಸಿಕ್ಖನ್ತೋ ಸದ್ಧಾಯ ವಡ್ಢತಿ , ಸೀಲೇನ, ಸುತೇನ, ಚಾಗೇನ, ಪಞ್ಞಾಯ ವಡ್ಢತಿ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ **ಉಪನಿಸ್ಸಯಗೋಚರೋ**।

ಯೋ ಭಿಕ್ಖು ಅನ್ತರಘರಂ ಪವಿಟ್ಠೋ ವೀಥಿಂ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಓಕ್ಖಿತ್ತಚಕ್ಖು ಯುಗಮತ್ತದಸ್ಸಾವೀ ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯಸಂವುತೋವ ಗಚ್ಛತಿ, ನ ಹತ್ಥಿಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ, ನ ಅಸ್ಸಂ, ನ ರಥಂ, ನ ಪತ್ತಿಂ, ನ ಇತ್ಥಿಂ, ನ ಪುರಿಸಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ, ನ ಉದ್ಧಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ, ನ ಅಧೋ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ, ನ ದಿಸಾವಿದಿಸಂ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋ ಗಚ್ಛತಿ, ಅಯಂ **ಆರಕ್ಖಗೋಚರೋ**।

ಉಪನಿಬನ್ಧಗೋಚರೋ ಪನ ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ, ಯತ್ಥ ಭಿಕ್ಖು ಅತ್ತನೋ ಚಿತ್ತಂ ಉಪನಿಬನ್ಧತಿ, ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಭಗವತಾ –

> "ಕೋ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ಗೋಚರೋ ಸಕೋ ಪೇತ್ತಿಕೋ ವಿಸಯೋ, ಯದಿದಂ ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೩೭೨)।

ತತ್ಥ ಉಪನಿಸ್ಸಯಗೋಚರಸ್ಸ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತತ್ತಾ ಇತರೇಸಂ ವಸೇನೇತ್ಥ ಗೋಚರೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಇತಿ ಯಥಾವುತ್ತಾಯ ಆಚಾರಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ, ಇಮಾಯ ಚ ಗೋಚರಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ ಆಚಾರಗೋಚರಸಮ್ಪನ್ನೋ।

ಅಣುಮತ್ತೇಸು ವಜ್ಜೇಸು ಭಯದಸ್ಸಾವೀತಿ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕತ್ತಾ ಅಣುಪ್ಪಮಾಣೇಸು ಅಸ್ಸತಿಯಾ ಅಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ಆಪನ್ನಸೇಖಿಯಅಕುಸಲಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಾದಿಭೇದೇಸು ವಜ್ಜೇಸು ಭಯದಸ್ಸನಸೀಲೋ। ಯೋ ಹಿ ಭಿಕ್ಖು ಪರಮಾಣುಮತ್ತಂ ವಜ್ಜಂ ಅಟ್ಠಸಟ್ಠಿಯೋಜನಪಮಾಣಾಧಿಕಯೋಜನಸತಸಹಸ್ಸುಬ್ಬೇಧಸಿನೇರುಪಬ್ಬತರಾಜಸದಿಸಂ ಕತ್ವಾ ಪಸ್ಸತಿ, ಯೋಪಿ ಸಬ್ಬಲಹುಕಂ ದುಬ್ಭಾಸಿತಮತ್ತಂ ಪಾರಾಜಿಕಸದಿಸಂ ಕತ್ವಾ ಪಸ್ಸತಿ, ಅಯಮ್ಪಿ ಅಣುಮತ್ತೇಸು ವಜ್ಜೇಸು ಭಯದಸ್ಸಾವೀ ನಾಮ। **ಸಮಾದಾಯ ಸಿಕ್ಖತಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸೂ**ತಿ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ, ತಂ ಸಬ್ಬೇನ ಸಬ್ಬಂ ಸಬ್ಬಥಾ ಸಬ್ಬಂ ಅನವಸೇಸಂ ಸಮ್ಮಾ ಆದಿಯಿತ್ವಾ ಸಿಕ್ಖತಿ, ಪವತ್ತತಿ ಪರಿಪೂರೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅಭಿಸಲ್ಲೇಖಿಕಾತಿ ಅತಿವಿಯ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಸಲ್ಲೇಖನೀ, ತೇಸಂ ತನುಭಾವಾಯ ಪಹಾನಾಯ ಯುತ್ತರೂಪಾ। **ಚೇತೋವಿವರಣಸಪ್ಪಾಯಾ**ತಿ ಚೇತಸೋ ಪಟಿಚ್ಛಾದಕಾನಂ ನೀವರಣಾನಂ ದೂರೀಭಾವಕರಣೇನ ಚೇತೋವಿವರಣಸಞ್ಞಿತಾನಂ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾನಂ ಸಪ್ಪಾಯಾ, ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಚಿತ್ತಸ್ಸೇವ ವಾ ವಿವರಣಾಯ ಪಾಕಟೀಕರಣಾಯ ವಾ ಸಪ್ಪಾಯಾ ಉಪಕಾರಿಕಾತಿ ಚೇತೋವಿವರಣಸಪ್ಪಾಯಾ।

ಇದಾನಿ ಯೇನ ನಿಬ್ಬಿದಾದಿಆವಹನೇನ ಅಯಂ ಕಥಾ ಅಭಿಸಲ್ಲೇಖಿಕಾ ಚೇತೋವಿವರಣಸಪ್ಪಾಯಾ ಚ ನಾಮ ಹೋತಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಏಕನ್ತನಿಬ್ಬಿದಾಯಾ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಏಕನ್ತನಿಬ್ಬಿದಾಯಾ**ತಿ ಏಕಂಸೇನೇವ ವಟ್ಟದುಕ್ಖತೋ ನಿಬ್ಬಿನ್ದನತ್ಥಾಯ। **ವಿರಾಗಾಯ ನಿರೋಧಾಯಾ**ತಿ ತಸ್ಸೇವ ವಿರಜ್ಜನತ್ಥಾಯ ಚ ನಿರುಜ್ಝನತ್ಥಾಯ ಚ। **ಉಪಸಮಾಯಾ**ತಿ ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸೂಪಸಮಾಯ। **ಅಭಿಞ್ಞಾಯಾ**ತಿ ಸಬ್ಬಸ್ಸಾಪಿ ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯಸ್ಸ ಅಭಿಜಾನನಾಯ। **ಸಮ್ಬೋಧಾಯಾ**ತಿ ಚತುಮಗ್ಗಸಮ್ಬೋಧಾಯ। **ನಿಬ್ಬಾನಾಯಾ**ತಿ ಅನುಪಾದಿಸೇಸನಿಬ್ಬಾನಾಯ। ಏತೇಸು ಹಿ ಆದಿತೋ ತೀಹಿ ಪದೇಹಿ ವಿಪಸ್ಸನಾ ವುತ್ತಾ, ದ್ವೀಹಿ ಮಗ್ಗೋ, ದ್ವೀಹಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ ವುತ್ತಂ। ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ನಿಬ್ಬಾನಪರಿಯೋಸಾನೋ ಅಯಂ ಸಬ್ಬೋ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮೋ ದಸಕಥಾವತ್ಥುಲಾಭಿನೋ ಸಿಜ್ಝತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಇದಾನಿ ತಂ ಕಥಂ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "**ಅಪ್ಪಿಚ್ಛಕಥಾ**"ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋ**ತಿ ನ ಇಚ್ಛೋ, ತಸ್ಸ ಕಥಾ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛಕಥಾ, ಅಪ್ಪಿಚ್ಛಭಾವಪ್ಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾ ಕಥಾ ವಾ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛಕಥಾ। ಏತ್ಥ ಚ ಅತ್ರಿಚ್ಛೋ ಪಾಪಿಚ್ಛೋ ಮಹಿಚ್ಛೋ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋತಿ ಇಚ್ಛಾವಸೇನ ಚತ್ತಾರೋ ಪುಗ್ಗಲಾ। ತೇಸು ಅತ್ತನಾ ಯಥಾಲದ್ಧೇನ ಲಾಭೇನ ಅತಿತ್ತೋ ಉಪರೂಪರಿ ಲಾಭಂ ಇಚ್ಛನ್ತೋ **ಅತ್ರಿಚ್ಛೋ** ನಾಮ। ಯಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ -

"ಚತುಬ್ಭಿ ಅಟ್ಠಜ್ಝಗಮಾ, ಅಟ್ಠಾಹಿ ಚಾಪಿ ಸೋಳಸ।
ಸೋಳಸಾಹಿ ಚ ದ್ವತ್ತಿಂಸ, ಅತ್ರಿಚ್ಛಂ ಚಕ್ಕಮಾಸದೋ।
ಇಚ್ಛಾಹತಸ್ಸ ಪೋಸಸ್ಸ, ಚಕ್ಕಂ ಭಮತಿ ಮತ್ಥಕೇ"ತಿ॥ (ಜಾ॰ ೧.೫.೧೦೩)।

"ಅತ್ರಿಚ್ಛಾ ಅತಿಲೋಭೇನ, ಅತಿಲೋಭಮದೇನ ಚಾ"ತಿ ಚ॥ (ಜಾ॰ ೧.೨.೧೬೮)।

ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಸಿಲೋಕನಿಕಾಮಯತಾಯ ಅಸನ್ತಗುಣಸಮ್ಭಾವನಾಧಿಪ್ಪಾಯೋ **ಪಾಪಿಚ್ಛೋ**। ಯಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ -

"ತತ್ಥ ಕತಮಾ ಕುಹನಾ? ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಸಿಲೋಕಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಸ್ಸ ಪಾಪಿಚ್ಛಸ್ಸ ಇಚ್ಛಾಪಕತಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಪ್ಪಟಿಸೇವನಸಞ್ಞಿತೇನ ವಾ ಸಾಮನ್ತಜಪ್ಪಿತೇನ ವಾ ಇರಿಯಾಪಥಸ್ಸ ವಾ ಅಠಪನಾ"ತಿಆದಿ (ವಿಭ॰ ೮೬೧)।

ಸನ್ತಗುಣಸಮ್ಭಾವನಾಧಿಪ್ಪಾಯೋ ಪಟಿಗ್ಗಹಣೇ ಅಮತ್ತಞ್ಞೂ **ಮಹಿಚ್ಛೋ**। ಯಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ -

"ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಸದ್ಧೋ ಸಮಾನೋ 'ಸದ್ಧೋತಿ ಮಂ ಜನೋ ಜಾನಾತೂ'ತಿ ಇಚ್ಛತಿ, ಸೀಲವಾ ಸಮಾನೋ 'ಸೀಲವಾತಿ ಮಂ ಜನೋ ಜಾನಾತೂ'ತಿ ಇಚ್ಛತೀ"ತಿಆದಿ (ವಿಭ॰ ೮೫೧)।

ದುತ್ತಪ್ಪಿಯತಾಯ ಹಿಸ್ಸ ವಿಜಾತಮಾತಾಪಿ ಚಿತ್ತಂ ಗಹೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ತೇನೇತಂ ವುಚ್ಚತಿ -

"ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೋ ಸಮುದ್ದೋ ಚ, ಮಹಿಚ್ಛೋ ಚಾಪಿ ಪುಗ್ಗಲೋ।
ಸಕಟೇಹಿ ಪಚ್ಚಯೇ ದೇನ್ತು, ತಯೋಪೇತೇ ಅತಪ್ಪಿಯಾ"ತಿ॥

ಏತೇ ಪನ ಅತ್ರಿಚ್ಛತಾದಯೋ ದೋಸೇ ಆರಕಾ ಪರಿವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಸನ್ತಗುಣನಿಗೂಹನಾಧಿಪ್ಪಾಯೋ ಪಟಿಗ್ಗಹಣೇ ಚ ಮತ್ತಞ್ಞೂ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋ। ಸೋ ಅತ್ತನಿ ವಿಜ್ಜಮಾನಮ್ಪಿ ಗುಣಂ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತುಕಾಮತಾಯ ಸದ್ಧೋ ಸಮಾನೋ "ಸದ್ಧೋತಿ ಮಂ ಜನೋ ಜಾನಾತೂ"ತಿ ನ ಇಚ್ಛತಿ, ಸೀಲವಾ, ಬಹುಸ್ಸುತೋ, ಪವಿವಿತ್ತೋ, ಆರದ್ಧವೀರಿಯೋ, ಉಪಟ್ಠಿತಸ್ಸತಿ, ಸಮಾಹಿತೋ, ಪಞ್ಞವಾ ಸಮಾನೋ "ಪಞ್ಞವಾತಿ ಮಂ ಜನೋ ಜಾನಾತೂ"ತಿ ನ ಇಚ್ಛತಿ।

ಸ್ವಾಯಂ ಪಚ್ಚಯಪ್ಪಿಚ್ಛೋ ಧುತಙ್ಗಪ್ಪಿಚ್ಛೋ ಪರಿಯತ್ತಿಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋ ಅಧಿಗಮಪ್ಪಿಚ್ಛೋತಿ ಚತುಬ್ಬಿಧೋ। ತತ್ಥ **ಚತೂಸು ಪಚ್ಚಯೇಸು ಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋ** ಪಚ್ಚಯದಾಯಕಂ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮಂ ಅತ್ತನೋ ಥಾಮಞ್ಚ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ಸಚೇಪಿ ಹಿ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮೋ ಬಹು ಹೋತಿ, ದಾಯಕೋ ಅಪ್ಪಂ ದಾತುಕಾಮೋ, ದಾಯಕಸ್ಸ ವಸೇನ ಅಪ್ಪಮೇವ ಗಣ್ಹಾತಿ। ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮೋ ಚೇ ಅಪ್ಪೋ, ದಾಯಕೋ ಬಹುಂ ದಾತುಕಾಮೋ, ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮಸ್ಸ ವಸೇನ ಅಪ್ಪಮೇವ ಗಣ್ಹಾತಿ। ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮೋಪಿ ಚೇ ಬಹು, ದಾಯಕೋಪಿ ಬಹುಂ ದಾತುಕಾಮೋ, ಅತ್ತನೋ ಥಾಮಂ ಞತ್ವಾ ಪಮಾಣಯುತ್ತಮೇವ ಗಣ್ಹಾತಿ। ಏವರೂಪೋ ಹಿ ಭಿಕ್ಖು ಅನುಪ್ಪನ್ನಂ ಲಾಭಂ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ, ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಲಾಭಂ ಥಾವರಂ ಕರೋತಿ, ದಾಯಕಾನಂ ಚಿತ್ತಂ ಆರಾಧೇತಿ। ಧುತಙ್ಗಸಮಾದಾನಸ್ಸ ಪನ ಅತ್ತನಿ ಅತ್ಥಿಭಾವಂ ನ ಜಾನಾಪೇತುಕಾಮೋ **ಧುತಙ್ಗಪ್ಪಿಚ್ಛೋ**। ಯೋ ಅತ್ತನೋ ಬಹುಸ್ಸುತಭಾವಂ ಜಾನಾಪೇತುಂ ನ ಇಚ್ಛತಿ, ಅಯಂ **ಪರಿಯತ್ತಿಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋ**। ಯೋ ಪನ ಸೋತಾಪನ್ನಾದೀಸು ಅಞ್ಞತರೋ ಹುತ್ವಾ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀನಮ್ಪಿ ಅತ್ತನೋ ಸೋತಾಪನ್ನಾದಿಭಾವಂ ಜಾನಾಪೇತುಂ ನ ಇಚ್ಛತಿ, ಅಯಂ **ಅಧಿಗಮಪ್ಪಿಚ್ಛೋ**। ಏವಮೇತೇಸಂ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛಾನಂ ಯಾ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛತಾ, ತಸ್ಸಾ ಸದ್ಧಿಂ ಸನ್ದಸ್ಸನಾದಿವಿಧಿನಾ ಅನೇಕಾಕಾರವೋಕಾರಆನಿಸಂಸವಿಭಾವನವಸೇನ, ತಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖಸ್ಸ ಅತ್ರಿಚ್ಛಾದಿಭೇದಸ್ಸ ಇಚ್ಛಾಚಾರಸ್ಸ ಆದೀನವವಿಭಾವನವಸೇನ ಚ ಪವತ್ತಾ ಕಥಾ **ಅಪ್ಪಿಚ್ಛಕಥಾ**।

ಸನ್ತುಟ್ಠಿಕಥಾತಿ ಏತ್ಥ **ಸನ್ತುಟ್ಠೀ**ತಿ ಸಕೇನ ಅತ್ತನಾ ಲದ್ಧೇನ ತುಟ್ಠಿ ಸನ್ತುಟ್ಠಿ। ಅಥ ವಾ ವಿಸಮಂ ಪಚ್ಚಯಿಚ್ಛಂ ಪಹಾಯ ಸಮಂ ತುಟ್ಠಿ, ಸನ್ತುಟ್ಠಿ। ಸನ್ತೇನ ವಾ ವಿಜ್ಜಮಾನೇನ ತುಟ್ಠಿ ಸನ್ತುಟ್ಠಿ। ವುತ್ತಞ್ಚೇತಂ -

"ಅತೀತಂ ನಾನುಸೋಚನ್ತೋ, ನಪ್ಪಜಪ್ಪಮನಾಗತಂ।
ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇನ ಯಾಪೇನ್ತೋ, ಸನ್ತುಟ್ಠೋತಿ ಪವುಚ್ಚತೀ"ತಿ॥

ಸಮ್ಮಾ ವಾ ಞಾಯೇನ ಭಗವತಾ ಅನುಞ್ಞಾತವಿಧಿನಾ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ತುಟ್ಠಿ ಸನ್ತುಟ್ಠಿ। ಅತ್ಥತೋ ಇತರೀತರಪಚ್ಚಯಸನ್ತೋಸೋ , ಸೋ ದ್ವಾದಸವಿಧೋ ಹೋತಿ। ಕಥಂ ? ಚೀವರೇ ಯಥಾಲಾಭಸನ್ತೋಸೋ, ಯಥಾಬಲಸನ್ತೋಸೋ, ಯಥಾಸಾರುಪ್ಪಸನ್ತೋಸೋತಿ ತಿವಿಧೋ, ಏವಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಾದೀಸು।

ತತ್ರಾಯಂ ಪಭೇದವಣ್ಣನಾ - ಇಧ ಭಿಕ್ಖು ಚೀವರಂ ಲಭತಿ ಸುನ್ದರಂ ವಾ ಅಸುನ್ದರಂ ವಾ, ಸೋ ತೇನೇವ ಯಾಪೇತಿ, ಅಞ್ಞಂ ನ ಪತ್ಥೇತಿ, ಲಭನ್ತೋಪಿ ನ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಅಯಮಸ್ಸ ಚೀವರೇ **ಯಥಾಲಾಭಸನ್ತೋಸೋ**। ಅಥ ಪನ ಪಕತಿದುಬ್ಬಲೋ ವಾ ಹೋತಿ ಆಬಾಧಜರಾಭಿಭೂತೋ ವಾ, ಗರುಂ ಚೀವರಂ ಪಾರುಪನ್ತೋ ಕಿಲಮತಿ, ಸೋ ಸಭಾಗೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಸದ್ಧಿಂ ತಂ ಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಲಹುಕೇನ ಯಾಪೇನ್ತೋಪಿ ಸನ್ತುಟ್ಠೋವ ಹೋತಿ, ಅಯಮಸ್ಸ ಚೀವರೇ **ಯಥಾಬಲಸನ್ತೋಸೋ**। ಅಪರೋ ಪಟ್ಟಚೀವರಾದೀನಂ ಅಞ್ಞತರಂ ಮಹಗ್ಘಚೀವರಂ ಲಭಿತ್ವಾ "ಇದಂ ಥೇರಾನಂ ಚಿರಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ, ಇದಂ ಬಹುಸ್ಸುತಾನಂ ಅನುರೂಪಂ, ಇದಂ ಗಿಲಾನಾನಂ ದುಬ್ಬಲಾನಂ, ಇದಂ ಅಪ್ಪಲಾಭೀನಂ ವಾ ಹೋತೂ"ತಿ ತೇಸಂ ದತ್ವಾ ಅತ್ತನಾ ಸಙ್ಕಾರಕೂಟಾದಿತೋ ನನ್ತಕಾನಿ ಉಚ್ಚಿನಿತ್ವಾ ಸಙ್ಘಾಟಿಂ ಕತ್ವಾ ತೇಸಂ ವಾ ಪುರಾಣಚೀವರಾನಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಧಾರೇನ್ತೋಪಿ ಸನ್ತುಟ್ಠೋವ ಹೋತಿ, ಅಯಮಸ್ಸ ಚೀವರೇ **ಯಥಾಸಾರುಪ್ಪಸನ್ತೋಸೋ**।

ಇಧ ಪನ ಭಿಕ್ಖು ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಲಭತಿ ಲೂಖಂ ವಾ ಪಣೀತಂ ವಾ, ಸೋ ತೇನೇವ ಯಾಪೇತಿ, ಅಞ್ಞಂ ನ ಪತ್ಥೇತಿ, ಲಭನ್ತೋಪಿ ನ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಅಯಮಸ್ಸ ಪಿಣ್ಡಪಾತೇ **ಯಥಾಲಾಭಸನ್ತೋಸೋ**। ಅಥ ಪನ ಆಬಾಧಿಕೋ ಹೋತಿ, ಲೂಖಂ ಪಕತಿವಿರುದ್ಧಂ ವಾ

ಬ್ಯಾಧಿವಿರುದ್ಧಂ ವಾ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಗಾಳ್ಹಂ ರೋಗಾತಙ್ಕಂ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಸೋ ಸಭಾಗಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ದತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಹತ್ಥತೋ ಸಪ್ಪಾಯಭೋಜನಂ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತೋಪಿ ಸನ್ತುಟ್ಠೋವ ಹೋತಿ, ಅಯಮಸ್ಸ ಪಿಣ್ಡಪಾತೇ **ಯಥಾಬಲಸನ್ತೋಸೋ** । ಅಪರೋ ಭಿಕ್ಖು ಪಣೀತಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಲಭತಿ, ಸೋ "ಅಯಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತೋ ಚಿರಪಬ್ಬಜಿತಾದೀನಂ ಅನುರೂಪೋ"ತಿ ಚೀವರಂ ವಿಯ ತೇಸಂ ದತ್ವಾ, ತೇಸಂ ವಾ ಸನ್ತಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ, ಅತ್ತನಾ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ, ಮಿಸ್ಸಕಾಹಾರಂ ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತೋಪಿ ಸನ್ತುಟ್ಠೋವ ಹೋತಿ। ಅಯಮಸ್ಸ ಪಿಣ್ಡಪಾತೇ **ಯಥಾಸಾರುಪ್ಪಸನ್ತೋಸೋ**।

ಇಧ ಪನ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಸೇನಾಸನಂ ಪಾಪುಣಾತಿ ಮನಾಪಂ ವಾ ಅಮನಾಪಂ ವಾ ಅನ್ತಮಸೋ ತಿಣಕುಟಿಕಾಪಿ ತಿಣಸನ್ಥಾರಕಮ್ಪಿ, ಸೋ ತೇನೇವ ಸನ್ತುಸ್ಸತಿ, ಪುನ ಅಞ್ಞಂ ಸುನ್ದರತರಂ ವಾ ಪಾಪುಣಾತಿ, ತಂ ನ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಅಯಮಸ್ಸ ಸೇನಾಸನೇ **ಯಥಾಲಾಭಸನ್ತೋಸೋ**। ಅಥ ಪನ ಆಬಾಧಿಕೋ ಹೋತಿ ದುಬ್ಬಲೋ ವಾ, ಸೋ ಬ್ಯಾಧಿವಿರುದ್ಧಂ ವಾ ಪಕತಿವಿರುದ್ಧಂ ವಾ ಸೇನಾಸನಂ ಲಭತಿ, ಯತ್ಥಸ್ಸ ವಸತೋ ಅಫಾಸು ಹೋತಿ, ಸೋ ತಂ ಸಭಾಗಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ದತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಸನ್ತಕೇ ಸಪ್ಪಾಯಸೇನಾಸನೇ ವಸಿತ್ವಾ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತೋಪಿ ಸನ್ತುಟ್ಠೋವ ಹೋತಿ, ಅಯಮಸ್ಸ ಸೇನಾಸನೇ **ಯಥಾಬಲಸನ್ತೋಸೋ**। ಅಪರೋ ಸುನ್ದರಂ ಸೇನಾಸನಂ ಪತ್ತಮ್ಪಿ ನ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛತಿ "ಪಣೀತಸೇನಾಸನಂ ಪಮಾದಟ್ಠಾನ"ನ್ತಿ, ಮಹಾಪುಞ್ಞತಾಯ ವಾ ಲೇಣಮಣ್ಡಪಕೂಟಾಗಾರಾದೀನಿ ಪಣೀತಸೇನಾಸನಾನಿ ಲಭತಿ, ಸೋ ತಾನಿ ಚೀವರಾದೀನಿ ವಿಯ ಚಿರಪಬ್ಬಜಿತಾದೀನಂ ದತ್ವಾ ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ವಸನ್ತೋಪಿ ಸನ್ತುಟ್ಠೋವ ಹೋತಿ, ಅಯಮಸ್ಸ ಸೇನಾಸನೇ **ಯಥಾಸಾರುಪ್ಪಸನ್ತೋಸೋ**।

ಇಧ ಪನ ಭಿಕ್ಖು ಭೇಸಜ್ಜಂ ಲಭತಿ ಲೂಖಂ ವಾ ಪಣೀತಂ ವಾ, ಸೋ ತೇನೇವ ತುಸ್ಸತಿ, ಅಞ್ಞಂ ನ ಪತ್ಥೇತಿ, ಲಭನ್ತೋಪಿ ನ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಅಯಮಸ್ಸ ಗಿಲಾನಪಚ್ಚಯೇ **ಯಥಾಲಾಭಸನ್ತೋಸೋ**। ಅಥ ಪನ ತೇಲೇನ ಅತ್ಥಿಕೋ ಫಾಣಿತಂ ಲಭತಿ, ಸೋ ತಂ ಸಭಾಗಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ದತ್ವಾ, ತಸ್ಸ ಹತ್ಥತೋ ತೇಲಂ ಗಹೇತ್ವಾ, ಭೇಸಜ್ಜಂ ಕತ್ವಾ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತೋಪಿ ಸನ್ತುಟ್ಠೋವ ಹೋತಿ, ಅಯಮಸ್ಸ ಗಿಲಾನಪಚ್ಚಯೇ **ಯಥಾಬಲಸನ್ತೋಸೋ**। ಅಪರೋ ಮಹಾಪುಞ್ಞೋ ಬಹುಂ ತೇಲಮಧುಫಾಣಿತಾದಿಪಣೀತಭೇಸಜ್ಜಂ ಲಭತಿ, ಸೋ ತಂ ಚೀವರಾದೀನಿ ವಿಯ ಚಿರಪಬ್ಬಜಿತಾದೀನಂ ದತ್ವಾ ತೇಸಂ ಆಭತೇನ ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಭೇಸಜ್ಜಂ ಕರೋನ್ತೋಪಿ ಸನ್ತುಟ್ಠೋವ ಹೋತಿ। ಯೋ ಪನ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಭಾಜನೇ ಮುತ್ತಹರೀತಕಂ, ಏಕಸ್ಮಿಂ ಚತುಮಧುರಂ ಠಪೇತ್ವಾ "ಗಣ್ಹಥ, ಭನ್ತೇ, ಯದಿಚ್ಛಸೀ"ತಿ ವುಚ್ಚಮಾನೋ ಸಚಸ್ಸ ತೇಸು ಅಞ್ಞತರೇನಪಿ ರೋಗೋ ವೂಪಸಮ್ಮತಿ , "ಮುತ್ತಹರೀತಕಂ ನಾಮ ಬುದ್ಧಾದೀಹಿ ವಣ್ಣಿತಂ, ಪೂತಿಮುತ್ತಭೇಸಜ್ಜಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ, ತತ್ಥ ತೇ ಯಾವಜೀವಂ ಉಸ್ಸಾಹೋ ಕರಣೀಯೋ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೧೨೮) ವಚನಮನುಸ್ಸರನ್ತೋ ಚತುಮಧುರಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಮುತ್ತಹರೀತಕೇನ ಭೇಸಜ್ಜಂ ಕರೋನ್ತೋ ಪರಮಸನ್ತುಟ್ಠೋವ ಹೋತಿ, ಅಯಮಸ್ಸ ಗಿಲಾನಪಚ್ಚಯೇ **ಯಥಾಸಾರುಪ್ಪಸನ್ತೋಸೋ**।

ಸೋ ಏವಂಪಭೇದೋ ಸಬ್ಬೋಪಿ ಸನ್ತೋಸೋ ಸನ್ತುಟ್ಠೀತಿ ಪವುಚ್ಚತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಅತ್ಥತೋ ಇತರೀತರಪಚ್ಚಯಸನ್ತೋಸೋ"ತಿ। ಇತರೀತರಸನ್ತುಟ್ಠಿಯಾ ಸದ್ಧಿಂ ಸನ್ದಸ್ಸನಾದಿವಿಧಿನಾ ಆನಿಸಂಸವಿಭಾವನವಸೇನ, ತಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖಸ್ಸ ಅತ್ರಿಚ್ಛತಾದಿಭೇದಸ್ಸ ಇಚ್ಛಾಪಕತತ್ತಸ್ಸ ಆದೀನವವಿಭಾವನವಸೇನ ಚ ಪವತ್ತಾ ಕಥಾ **ಸನ್ತುಟ್ಠಿಕಥಾ**। ಇತೋ ಪರಾಸುಪಿ ಕಥಾಸು ಏಸೇವ ನಯೋ, ವಿಸೇಸಮತ್ತಮೇವ ವಕ್ಖಾಮ।

ಪವಿವೇಕಕಥಾತಿ ಏತ್ಥ ಕಾಯವಿವೇಕೋ ಚಿತ್ತವಿವೇಕೋ ಉಪಧಿವಿವೇಕೋತಿ ತಯೋ ವಿವೇಕಾ। ತೇಸು ಏಕೋ ಗಚ್ಛತಿ, ಏಕೋ ತಿಟ್ಠತಿ, ಏಕೋ ನಿಸೀದತಿ, ಏಕೋ ಸೇಯ್ಯಂ ಕಪ್ಪೇತಿ, ಏಕೋ ಗಾಮಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಸತಿ, ಏಕೋ ಪಟಿಕ್ಕಮತಿ, ಏಕೋ ಅಭಿಕ್ಕಮತಿ, ಏಕೋ ಚಙ್ಕಮಂ ಅಧಿಟ್ಠಾತಿ, ಏಕೋ ಚರತಿ, ಏಕೋ ವಿಹರತೀತಿ ಏವಂ ಸಬ್ಬಿರಿಯಾಪಥೇಸು ಸಬ್ಬಕಿಚ್ಚೇಸು ಗಣಸಙ್ಗಣಿಕಂ ಪಹಾಯ ವಿವಿತ್ತವಾಸೋ **ಕಾಯವಿವೇಕೋ** ನಾಮ। ಅಟ್ಠ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಪನ **ಚಿತ್ತವಿವೇಕೋ** ನಾಮ। ನಿಬ್ಬಾನಂ **ಉಪಧಿವಿವೇಕೋ** ನಾಮ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ –

“ಕಾಯವಿವೇಕೋ ಚ ವಿವೇಕಟ್ಠಕಾಯಾನಂ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಾಭಿರತಾನಂ, ಚಿತ್ತವಿವೇಕೋ ಚ ಪರಿಸುದ್ಧಚಿತ್ತಾನಂ ಪರಮವೋದಾನಪ್ಪತ್ತಾನಂ, ಉಪಧಿವಿವೇಕೋ ಚ ನಿರುಪಧೀನಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ವಿಸಙ್ಖಾರಗತಾನ”ನ್ತಿ (ಮಹಾನಿ॰ ೫೭)।

ವಿವೇಕೋಯೇವ ಪವಿವೇಕೋ, ಪವಿವೇಕಪ್ಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾ ಕಥಾ **ಪವಿವೇಕಕಥಾ**।

ಅಸಂಸಗ್ಗಕಥಾತಿ ಏತ್ಥ ಸವನಸಂಸಗ್ಗೋ ದಸ್ಸನಸಂಸಗ್ಗೋ ಸಮುಲ್ಲಪನಸಂಸಗ್ಗೋ ಸಮ್ಭೋಗಸಂಸಗ್ಗೋ ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗೋತಿ ಪಞ್ಚ ಸಂಸಗ್ಗಾ। ತೇಸು ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಭಿಕ್ಖು ಸುಣಾತಿ “ಅಸುಕಸ್ಮಿಂ ಗಾಮೇ ವಾ ನಿಗಮೇ ವಾ ಇತ್ಥೀ ಅಭಿರೂಪಾ ದಸ್ಸನೀಯಾ ಪಾಸಾದಿಕಾ ಪರಮಾಯ ವಣ್ಣಪೋಕ್ಖರತಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತಾ”ತಿ, ಸೋ ತಂ ಸುತ್ವಾ ಸಂಸೀದತಿ ವಿಸೀದತಿ, ನ ಸಕ್ಕೋತಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಸನ್ಧಾರೇತುಂ, ಸಿಕ್ಖಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯ ಹೀನಾಯಾವತ್ತತಿ, ಏವಂ ವಿಸಭಾಗಾರಮ್ಮಣಸವನೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಕಿಲೇಸಸನ್ಥವೋ **ಸವನಸಂಸಗ್ಗೋ** ನಾಮ। ನ ಹೇವ ಖೋ ಭಿಕ್ಖು ಸುಣಾತಿ, ಅಪಿಚ ಖೋ ಸಾಮಂ ಪಸ್ಸತಿ ಇತ್ಥಿಂ ಅಭಿರೂಪಂ ದಸ್ಸನೀಯಂ ಪಾಸಾದಿಕಂ ಪರಮಾಯ ವಣ್ಣಪೋಕ್ಖರತಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತಂ, ಸೋ ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಸಂಸೀದತಿ ವಿಸೀದತಿ, ನ ಸಕ್ಕೋತಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಸನ್ಧಾರೇತುಂ, ಸಿಕ್ಖಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯ ಹೀನಾಯಾವತ್ತತಿ, ಏವಂ ವಿಸಭಾಗಾರಮ್ಮಣದಸ್ಸನೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಕಿಲೇಸಸನ್ಥವೋ **ದಸ್ಸನಸಂಸಗ್ಗೋ** ನಾಮ। ದಿಸ್ವಾ ಪನ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಆಲಾಪಸಲ್ಲಾಪವಸೇನ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಕಿಲೇಸಸನ್ಥವೋ **ಸಮುಲ್ಲಪನಸಂಸಗ್ಗೋ** ನಾಮ। ಸಹಜಗ್ಘನಾದೀನಿಪಿ ಏತೇನೇವ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ಅತ್ತನೋ ಪನ ಸನ್ತಕಂ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಮಾತುಗಾಮಸ್ಸ ದತ್ವಾ ವಾ ಅದತ್ವಾ ವಾ ತೇನ ದಿನ್ನಸ್ಸ ವನಭಙ್ಗಿಯಾದಿನೋ ಪರಿಭೋಗವಸೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಕಿಲೇಸಸನ್ಥವೋ **ಸಮ್ಭೋಗಸಂಸಗ್ಗೋ** ನಾಮ। ಮಾತುಗಾಮಸ್ಸ ಹತ್ಥಗ್ಗಾಹಾದಿವಸೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಕಿಲೇಸಸನ್ಥವೋ **ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗೋ** ನಾಮ। ಯೋಪಿ ಚೇಸ –

“ಗಿಹೀಹಿ ಸಂಸಟ್ಠೋ ವಿಹರತಿ ಅನನುಲೋಮಿಕೇನ ಸಂಸಗ್ಗೇನ ಸಹಸೋಕೀ ಸಹನನ್ದೀ ಸುಖಿತೇಸು ಸುಖಿತೋ, ದುಕ್ಖಿತೇಸು ದುಕ್ಖಿತೋ , ಉಪ್ಪನ್ನೇಸು ಕಿಚ್ಚಕರಣೀಯೇಸು ಅತ್ತನಾ ಉಯ್ಯೋಗಂ ಆಪಜ್ಜತೀ”ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೩; ಮಹಾನಿ॰ ೧೬೪) –

ಏವಂ ವುತ್ತೋ ಅನನುಲೋಮಿಕೋ ಗಿಹಿಸಂಸಗ್ಗೋ, ಯೋ ಚ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀಹಿಪಿ ಕಿಲೇಸುಪ್ಪತ್ತಿಹೇತುಭೂತೋ ಸಂಸಗ್ಗೋ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಪಹಾಯ ಯ್ವಾಯಂ ಸಂಸಾರೇ ಥಿರತರಂ ಸಂವೇಗಂ, ಸಙ್ಖಾರೇಸು ತಿಬ್ಬಂ ಭಯಸಞ್ಞಂ, ಸರೀರೇ ಪಟಿಕೂಲಸಞ್ಞಂ, ಸಬ್ಬಾಕುಸಲೇಸು ಜಿಗುಚ್ಛಾಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ ಹಿರೋತ್ತಪ್ಪಂ, ಸಬ್ಬಕಿರಿಯಾಸು ಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞನ್ತಿ ಸಬ್ಬಂ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಕಮಲದಲೇ ಜಲಬಿನ್ದು ವಿಯ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಅಲಗ್ಗಭಾವೋ, ಅಯಂ ಸಬ್ಬಸಂಸಗ್ಗಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖತಾಯ ಅಸಂಸಗ್ಗೋ। ತಪ್ಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾ ಕಥಾ **ಅಸಂಸಗ್ಗಕಥಾ**।

ವೀರಿಯಾರಮ್ಭಕಥಾತಿ ಏತ್ಥ ವೀರಸ್ಸ ಭಾವೋ, ಕಮ್ಮನ್ತಿ ವಾ ವೀರಿಯಂ, ವಿಧಿನಾ ಈರಯಿತಬ್ಬಂ ಪವತ್ತೇತಬ್ಬನ್ತಿ ವಾ ವೀರಿಯಂ, ವೀರಿಯಞ್ಚ ತಂ ಅಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಪಹಾನಾಯ ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪದಾಯ ಆರಮ್ಭನಂ ವೀರಿಯಾರಮ್ಭೋ। ಸ್ವಾಯಂ ಕಾಯಿಕೋ ಚೇತಸಿಕೋ ಚಾತಿ ದುವಿಧೋ, ಆರಮ್ಭಧಾತು, ನಿಕ್ಕಮಧಾತು, ಪರಕ್ಕಮಧಾತು ಚಾತಿ ತಿವಿಧೋ; ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನವಸೇನ ಚತುಬ್ಬಿಧೋ। ಸೋ ಸಬ್ಬೋಪಿ ಯೋ ಭಿಕ್ಖು ಗಮನೇ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಕಿಲೇಸಂ ಠಾನಂ ಪಾಪುಣಿತುಂ ನ ದೇತಿ; ಠಾನೇ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ನಿಸಜ್ಜಂ, ನಿಸಜ್ಜಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಸಯನಂ ಪಾಪುಣಿತುಂ ನ ದೇತಿ, ತತ್ಥ ತತ್ಥೇವ ಅಜಪದೇನ ದಣ್ಡೇನ ಕಣ್ಹಸಪ್ಪಂ ಉಪ್ಪೀಳೇತ್ವಾ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ವಿಯ, ತಿಖಿಣೇನ ಅಸಿನಾ ಅಮಿತ್ತಂ ಗೀವಾಯ ಪಹರನ್ತೋ ವಿಯ ಚ ಸೀಸಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತುಂ ಅದತ್ವಾ ವೀರಿಯಬಲೇನ ನಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ತಸ್ಸೇವಂ ಆರದ್ಧವೀರಿಯಸ್ಸ ವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತಪ್ಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾ ಕಥಾ **ವೀರಿಯಾರಮ್ಭಕಥಾ**।

ಸೀಲಕಥಾದೀಸು ದುವಿಧಂ ಸೀಲಂ ಲೋಕಿಯಂ ಲೋಕುತ್ತರಞ್ಚ। ತತ್ಥ ಲೋಕಿಯಂ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರಾದಿ ಚತುಪಾರಿಸುದ್ಧಿಸೀಲಂ, ಲೋಕುತ್ತರಂ ಮಗ್ಗಸೀಲಂ ಫಲಸೀಲಞ್ಚ। ತಥಾ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಪಾದಕಭೂತಾ ಸಹ ಉಪಚಾರೇನ ಅಟ್ಠ

ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಲೋಕಿಯೋ ಸಮಾಧಿ, ಮಗ್ಗಸಮ್ಪಯುತ್ತೋ ಪನೇತ್ಥ ಲೋಕುತ್ತರೋ ಸಮಾಧಿ ನಾಮ। ತಥಾ **ಪಞ್ಞಾಪಿ** ಲೋಕಿಯಾ ಸುತಮಯಾ ಚಿನ್ತಾಮಯಾ ಝಾನಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಞ್ಚ। ವಿಸೇಸತೋ ಪನೇತ್ಥ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಞ್ಞಾ ಗಹೇತಬ್ಬಾ, ಲೋಕುತ್ತರಾ ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾ ಫಲಪಞ್ಞಾ ಚ। **ವಿಮುತ್ತೀ**ಪಿ ಅರಿಯಫಲವಿಮುತ್ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಚ। ಅಪರೇ ಪನ ತದಙ್ಗವಿಕ್ಖಮ್ಭನಸಮುಚ್ಛೇದವಿಮುತ್ತೀನಮ್ಪಿ ವಸೇನೇತ್ಥ ಅತ್ಥಂ ವಣ್ಣೇನ್ತಿ। **ವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನ**ಮ್ಪಿ ಏಕೂನವೀಸತಿವಿಧಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣಂ। ಇತಿ ಇಮೇಸಂ ಸೀಲಾದೀನಂ ಸದ್ಧಿಂ ಸನ್ದಸ್ಸನಾದಿವಿಧಿನಾ ಅನೇಕಾಕಾರವೋಕಾರಆನಿಸಂಸವಿಭಾವನವಸೇನ ಚೇವ ತಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖಾನಂ ದುಸ್ಸೀಲ್ಯಾದೀನಂ ಆದೀನವವಿಭಾವನವಸೇನ ಚ ಪವತ್ತಾ ಕಥಾ, ತಪ್ಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾ ಕಥಾ ವಾ **ಸೀಲಾದಿಕಥಾ** ನಾಮ।

ಏತ್ಥ ಚ "ಅತ್ತನಾ ಚ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋ ಹೋತಿ, ಅಪ್ಪಿಚ್ಛಕಥಞ್ಚ ಪರೇಸಂ ಕತ್ತಾ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೫೨; ಅ॰ ನಿ॰ ೧೦.೭೦) "ಸನ್ತುಟ್ಠೋ ಹೋತಿ ಇತರೀತರೇನ ಚೀವರೇನ, ಇತರೀತರಚೀವರಸನ್ತುಟ್ಠಿಯಾ ಚ ವಣ್ಣವಾದೀ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೧೪೪; ಚೂಳನಿ॰ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಸುತ್ತನಿದ್ದೇಸ ೧೨೮) ಚ ಆದಿವಚನತೋ ಸಯಞ್ಚ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛತಾದಿಗುಣಸಮನ್ನಾಗತೇನ ಪರೇಸಮ್ಪಿ ತದತ್ಥಾಯ ಹಿತಜ್ಝಾಸಯೇನ ಪವತ್ತೇತಬ್ಬಾ ತಥಾರೂಪೀ ಕಥಾ, ಯಾ ಇಧ ಅಭಿಸಲ್ಲೇಖಿಕಾದಿಭಾವೇನ ವಿಸೇಸೇತ್ವಾ ವುತ್ತಾ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛಕಥಾದೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಕಾರಕಸ್ಸೇವ ಹಿ ಕಥಾ ವಿಸೇಸತೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ಥಸಾಧಿನೀ। ತಥಾ ಹಿ ವಕ್ಖತಿ "ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತಸ್ಸೇತಂ, ಮೇಘಿಯ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ಪಾಟಿಕಙ್ಖಂ...ಪೇ॰ ... ಅಕಸಿರಲಾಭೀ"ತಿ।

ಏವರೂಪಾಯಾತಿ ಈದಿಸಾಯ, ಯಥಾವುತ್ತಾಯ। **ನಿಕಾಮಲಾಭೀ**ತಿ ಯಥಿಚ್ಛಿತಲಾಭೀ ಯಥಾರುಚಿಲಾಭೀ, ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ಇಮಾ ಕಥಾ ಸೋತುಂ ವಿಚಾರೇತುಞ್ಚ ಯಥಾಸುಖಂ ಲಭನ್ತೋ। **ಅಕಿಚ್ಛಲಾಭೀ**ತಿ ನಿದ್ದುಕ್ಖಲಾಭೀ। **ಅಕಸಿರಲಾಭೀ**ತಿ ವಿಪುಲಲಾಭೀ।

ಆರದ್ಧವೀರಿಯೋತಿ ಪಗ್ಗಹಿತವೀರಿಯೋ। **ಅಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಪಹಾನಾಯಾ**ತಿ ಅಕೋಸಲ್ಲಸಮ್ಭೂತಟ್ಠೇನ ಅಕುಸಲಾನಂ ಪಾಪಧಮ್ಮಾನಂ ಪಜಹನತ್ಥಾಯ। **ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನ**ನ್ತಿ ಕುಚ್ಛಿತಾನಂ ಸಲನಾದಿಅತ್ಥೇನ ಅನವಜ್ಜಟ್ಠೇನ ಚ ಕುಸಲಾನಂ ಸಹವಿಪಸ್ಸನಾನಂ ಮಗ್ಗಫಲಧಮ್ಮಾನಂ। **ಉಪಸಮ್ಪದಾಯಾ**ತಿ ಸಮ್ಪಾದನಾಯ, ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಾನೇ ಉಪ್ಪಾದನಾಯ। **ಥಾಮವಾ**ತಿ ಉಸ್ಸೋಳ್ಹಿಸಙ್ಖಾತೇನ ವೀರಿಯಥಾಮೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ದಳ್ಹಪರಕ್ಕಮೋ**ತಿ ಥಿರಪರಕ್ಕಮೋ ಅಸಿಥಿಲವೀರಿಯೋ। **ಅನಿಕ್ಖಿತ್ತಧುರೋ**ತಿ ಅನೋರೋಹಿತಧುರೋ ಅನೋಸಕ್ಕಿತವೀರಿಯೋ।

ಪಞ್ಞವಾತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಞ್ಞಾಯ ಪಞ್ಞವಾ। **ಉದಯತ್ಥಗಾಮಿನಿಯಾ**ತಿ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಖನ್ಧಾನಂ ಉದಯಞ್ಚ ವಯಞ್ಚ ಪಟಿವಿಜ್ಝನ್ತಿಯಾ। **ಅರಿಯಾಯಾ**ತಿ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನವಸೇನ ಕಿಲೇಸೇಹಿ ಆರಕಾ ದೂರೇ ಠಿತಾಯ ನಿದ್ದೋಸಾಯ। **ನಿಬ್ಬೇಧಿಕಾಯಾ**ತಿ ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಾಯ। **ಸಮ್ಮಾ ದುಕ್ಖಕ್ಖಯಗಾಮಿನಿಯಾ**ತಿ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಸ್ಸ ಖೇಪನತೋ "ದುಕ್ಖಕ್ಖಯೋ"ತಿ ಲದ್ಧನಾಮಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗಂ ಸಮ್ಮಾ ಹೇತುನಾ ಞಾಯೇನ ಗಚ್ಛನ್ತಿಯಾ।

ಇಮೇಸು ಚ ಪನ ಪಞ್ಚಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಸೀಲಂ ವೀರಿಯಂ ಪಞ್ಞಾ ಚ ಯೋಗಿನೋ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಂ ಅಙ್ಗಂ, ಇತರದ್ವಯಂ ಬಾಹಿರಂ ಅಙ್ಗಂ। ತಥಾಪಿ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತಸನ್ನಿಸ್ಸಯೇನೇವ ಸೇಸಂ ಚತುಬ್ಬಿಧಂ ಇಜ್ಝತಿ, ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತಸ್ಸೇವೇತ್ಥ ಬಹೂಪಕಾರತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಸತ್ಥಾ **"ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತಸ್ಸೇತಂ, ಮೇಘಿಯ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ಪಾಟಿಕಙ್ಖ"**ನ್ತಿಆದಿನಾ ದೇಸನಂ ವಡ್ಢೇತಿ। ತತ್ಥ **ಪಾಟಿಕಙ್ಖ**ನ್ತಿ ಏಕಂಸೇನ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಂ, ಅವಸ್ಸಂಭಾವೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಯ**ನ್ತಿ ಕಿರಿಯಾಪರಾಮಸನಂ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - "ಸೀಲವಾ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಏತ್ಥ ಯದೇತಂ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಸೀಲವನ್ತತಾಯ ಭವನಂ ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನತ್ತಂ, ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನತ್ತಾ ಏತಂ ತಸ್ಸ ಪಾಟಿಕಙ್ಖಂ, ಅವಸ್ಸಂಭಾವೀ ಏಕಂಸೇನೇವ ತಸ್ಸ ತತ್ಥ ನಿಯೋಜನತೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರಸಂವುತೋ ವಿಹರಿಸ್ಸತೀ**ತಿಆದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಏವಂ ಭಗವಾ ಸದೇವಕೇ ಲೋಕೇ ಉತ್ತಮಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ವಚನಂ ಅನಾದಿಯಿತ್ವಾ ತಂ ವನಸಣ್ಡಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ತಾದಿಸಂ ವಿಪ್ಪಕಾರಂ ಪತ್ತಸ್ಸ ಆಯಸ್ಮತೋ ಮೇಘಿಯಸ್ಸ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತತಾದಿನಾ ಸಕಲಂ ಸಾಸನಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ, ಇದಾನಿಸ್ಸ ತತ್ಥ ಆದರಜಾತಸ್ಸ ಪುಬ್ಬೇ ಯೇಹಿ ಕಾಮವಿತಕ್ಕಾದೀಹಿ ಉಪದ್ದುತತ್ತಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ನ ಸಮ್ಪಜ್ಜಿ, ತಸ್ಸ ತೇಸಂ ಉಜುವಿಪಚ್ಚನೀಕಭೂತತ್ತಾ ಚ ಭಾವನಾನಯಂ ಪಕಾಸೇತ್ವಾ, ತತೋ ಪರಂ ಅರಹತ್ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಆಚಿಕ್ಖನ್ತೋ, "**ತೇನ ಚ ಪನ, ಮೇಘಿಯ, ಭಿಕ್ಖುನಾ ಇಮೇಸು ಪಞ್ಚಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಪತಿಟ್ಠಾಯ ಚತ್ತಾರೋ ಧಮ್ಮಾ ಉತ್ತರಿ ಭಾವೇತಬ್ಬಾ**"ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ತೇನಾತಿ** ಏವಂ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತಸನ್ನಿಸ್ಸಯೇನ ಯಥಾವುತ್ತಸೀಲಾದಿಗುಣಸಮನ್ನಾಗತೇನ। ತೇನೇವಾಹ "**ಇಮೇಸು ಪಞ್ಚಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಪತಿಟ್ಠಾಯಾ**"ತಿ। **ಉತ್ತರೀತಿ** ಆರದ್ಧತರುಣವಿಪಸ್ಸನಸ್ಸ ರಾಗಾದಿಪರಿಸ್ಸಯಾ ಚೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ, ತೇಸಂ ವಿಸೋಧನತ್ಥಂ ತತೋ ಉದ್ಧಂ **ಚತ್ತಾರೋ ಧಮ್ಮಾ ಭಾವೇತಬ್ಬಾ** ಉಪ್ಪಾದೇತಬ್ಬಾ ವಡ್ಢೇತಬ್ಬಾ ಚ।

ಅಸುಭಾತಿ ಏಕಾದಸಸು ಅಸುಭಕಮ್ಮಟ್ಠಾನೇಸು ಯಥಾರಹಂ ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ಅಸುಭಭಾವನಾ। **ರಾಗಸ್ಸ ಪಹಾನಾಯಾತಿ** ಕಾಮರಾಗಸ್ಸ ಪಜಹನತ್ಥಾಯ। ಅಯಮತ್ಥೋ ಸಾಲಿಲಾಯಕೋಪಮಾಯ ವಿಭಾವೇತಬ್ಬೋ - ಏಕೋ ಹಿ ಪುರಿಸೋ ಅಸಿತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಕೋಟಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸಾಲಿಖೇತ್ತೇ ಸಾಲಿಯೋ ಲಾಯತಿ, ಅಥಸ್ಸ ವತಿಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಗಾವೋ ಪವಿಸಿಂಸು। ಸೋ ಅಸಿತಂ ಠಪೇತ್ವಾ, ಯಟ್ಠಿಂ ಆದಾಯ, ತೇನೇವ ಮಗ್ಗೇನ ಗಾವೋ ನೀಹರಿತ್ವಾ, ವತಿಂ ಪಾಕತಿಕಂ ಕತ್ವಾ, ಪುನ ಅಸಿತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಸಾಲಿಯೋ ಲಾಯಿ। ತತ್ಥ ಸಾಲಿಖೇತ್ತಂ ವಿಯ ಬುದ್ಧಸಾಸನಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ, ಸಾಲಿಲಾಯಕೋ ವಿಯ ಯೋಗಾವಚರೋ, ಅಸಿತಂ ವಿಯ ಪಞ್ಞಾ, ಲಾಯನಕಾಲೋ ವಿಯ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಕಮ್ಮಕರಣಕಾಲೋ, ಯಟ್ಠಿ ವಿಯ ಅಸುಭಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ, ವತಿ ವಿಯ ಸಂವರೋ , ವತಿಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಗಾವೀನಂ ಪವಿಸನಂ ವಿಯ ಸಹಸಾ ಅಪ್ಪಟಿಸಙ್ಖಾಯ ಪಮಾದಂ ಆಗಮ್ಮ ರಾಗಸ್ಸ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಂ, ಅಸಿತಂ ಠಪೇತ್ವಾ, ಯಟ್ಠಿಂ ಆದಾಯ, ಪವಿಟ್ಠಮಗ್ಗೇನೇವ ಗಾವೋ ನೀಹರಿತ್ವಾ, ವತಿಂ ಪಟಿಪಾಕತಿಕಂ ಕತ್ವಾ, ಪುನ ಠಿತಟ್ಠಾನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸಾಲಿಲಾಯನಂ ವಿಯ ಅಸುಭಕಮ್ಮಟ್ಠಾನೇನ ರಾಗಂ ವಿಕ್ಖಮ್ಭೇತ್ವಾ, ಪುನ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಕಮ್ಮಕರಣಕಾಲೋತಿ ಇದಮೇತ್ಥ ಉಪಮಾಸಂಸನ್ದನಂ। ಏವಂಭೂತಂ ಭಾವನಾವಿಧಿಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ "ಅಸುಭಾ ಭಾವೇತಬ್ಬಾ ರಾಗಸ್ಸ ಪಹಾನಾಯಾ"ತಿ।

ಮೇತ್ತಾತಿ ಮೇತ್ತಾಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ। **ಬ್ಯಾಪಾದಸ್ಸ ಪಹಾನಾಯಾತಿ** ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಉಪ್ಪನ್ನಕೋಪಸ್ಸ ಪಜಹನತ್ಥಾಯ। **ಆನಾಪಾನಸ್ಸತೀತಿ** ಸೋಳಸವತ್ಥುಕಾ ಆನಾಪಾನಸ್ಸತಿ। **ವಿತಕ್ಕುಪಚ್ಛೇದಾಯಾತಿ** ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಉಪ್ಪನ್ನಾನಂ ವಿತಕ್ಕಾನಂ ಉಪಚ್ಛೇದನತ್ಥಾಯ। **ಅಸ್ಮಿಮಾನಸಮುಗ್ಘಾತಾಯಾತಿ** ಅಸ್ಮೀತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಸ್ಸ ನವವಿಧಸ್ಸ ಮಾನಸ್ಸ ಸಮುಚ್ಛೇದನತ್ಥಾಯ। **ಅನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಿನೋತಿ** ಹುತ್ವಾ ಅಭಾವತೋ ಉದಯಬ್ಬಯವನ್ತತೋ ಪಭಙ್ಗುತೋ ತಾವಕಾಲಿಕತೋ ನಿಚ್ಚಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖತೋ ಚ "ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ಅನಿಚ್ಚಾ"ತಿ (ಧ॰ ಪ॰ ೨೭೭; ಚೂಳನಿ॰ ಹೇಮಕಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸ ೫೬) ಪವತ್ತಅನಿಚ್ಚಾನುಪಸ್ಸನಾವಸೇನ ಅನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಿನೋ। **ಅನತ್ತಸಞ್ಞಾ ಸಣ್ಠಾತೀತಿ** ಅಸಾರಕತೋ ಅವಸವತ್ತನತೋ ಪರತೋ ರಿತ್ತತೋ ತುಚ್ಛತೋ ಸುಞ್ಞತೋ ಚ "ಸಬ್ಬೇ ಧಮ್ಮಾ ಅನತ್ತಾ"ತಿ (ಧ॰ ಪ॰ ೨೭೯; ಚೂಳನಿ॰ ಹೇಮಕಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸ ೫೬) ಏವಂ ಪವತ್ತಾ ಅನತ್ತಾನುಪಸ್ಸನಾಸಙ್ಖಾತಾ ಅನತ್ತಸಞ್ಞಾ ಚಿತ್ತೇ ಸಣ್ಠಹತಿ, ಅತಿದಳ್ಹಂ ಪತಿಟ್ಠಾತಿ। ಅನಿಚ್ಚಲಕ್ಖಣೇ ಹಿ ದಿಟ್ಠೇ ಅನತ್ತಲಕ್ಖಣಂ ದಿಟ್ಠಮೇವ ಹೋತಿ। ತೀಸು ಹಿ ಲಕ್ಖಣೇಸು ಏಕಸ್ಮಿಂ ದಿಟ್ಠೇ ಇತರದ್ವಯಂ ದಿಟ್ಠಮೇವ ಹೋತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "**ಅನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಿನೋ ಹಿ, ಮೇಘಿಯ, ಅನತ್ತಸಞ್ಞಾ ಸಣ್ಠಾತೀ**"ತಿ। ಅನತ್ತಲಕ್ಖಣೇ ದಿಟ್ಠೇ ಅಸ್ಮೀತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಮಾನೋ ಸುಪ್ಪಜಹೋವ ಹೋತೀತಿ ಆಹ - "**ಅನತ್ತಸಞ್ಞೀ ಅಸ್ಮಿಮಾನಸಮುಗ್ಘಾತಂ ಪಾಪುಣಾತೀ**"ತಿ **ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ನಿಬ್ಬಾನನ್ತಿ** ದಿಟ್ಠೇಯೇವ ಧಮ್ಮೇ ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಅತ್ತಭಾವೇ ಅಪಚ್ಚಯಪರಿನಿಬ್ಬಾನಂ ಪಾಪುಣಾತಿ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ, ವಿತ್ಥಾರತೋ ಪನ ಅಸುಭಾದಿಭಾವನಾನಯೋ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೧.೧೦೨) ವುತ್ತನಯೇನ ಗಹೇತಬ್ಬೋ।

ಏತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾತಿ ಏತಂ ಆಯಸ್ಮತೋ ಮೇಘಿಯಸ್ಸ ಮಿಚ್ಛಾವಿತಕ್ಕಚೋರೇಹಿ ಕುಸಲಭಣ್ಡುಪಚ್ಛೇದಸಙ್ಖಾತಂ ಅತ್ಥಂ ಜಾನಿತ್ವಾ। **ಇಮಂ ಉದಾನನ್ತಿ** ಇಮಂ ಕಾಮವಿತಕ್ಕಾದೀನಂ ಅವಿನೋದನೇ ವಿನೋದನೇ ಚ ಆದೀನವಾನಿಸಂಸದೀಪಕಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ।

ತತ್ಥ **ಖುದ್ದಾತಿ** ಹೀನಾ ಲಾಮಕಾ। **ವಿತಕ್ಕಾತಿ** ಕಾಮವಿತಕ್ಕಾದಯೋ ತಯೋ ಪಾಪವಿತಕ್ಕಾ। ತೇ ಹಿ ಸಬ್ಬವಿತಕ್ಕೇಹಿ ಪತಿಕಿಟ್ಠತಾಯ ಇಧ ಖುದ್ದಾತಿ ವುತ್ತಾ "ನ ಚ ಖುದ್ದಮಾಚರೇ"ತಿಆದೀಸು (ಖು॰ ಪಾ॰ ೯.೩; ಸು॰ ನಿ॰ ೧೪೫) ವಿಯ। **ಸುಖುಮಾತಿ** ಞಾತಿವಿತಕ್ಕಾದಯೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। ಞಾತಿವಿತಕ್ಕೋ ಜನಪದವಿತಕ್ಕೋ ಅಮರಾವಿತಕ್ಕೋ ಪರಾನುದ್ದಯತಾಯ ಪಟಿಸಂಯುತ್ತೋ ವಿತಕ್ಕೋ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಸಿಲೋಕಪಟಿಸಂಯುತ್ತೋ ವಿತಕ್ಕೋ ಅನವಞ್ಞತ್ತಿಪಟಿಸಂಯುತ್ತೋ ವಿತಕ್ಕೋತಿ ಏತೇ ಹಿ ವಿತಕ್ಕಾ ಕಾಮವಿತಕ್ಕಾದಯೋ ವಿಯ ದಾರುಣಾ ನ ಹೋನ್ತೀತಿ ಅನೋಳಾರಿಕಸಭಾವತಾಯ ಸುಖುಮಾತಿ ವುತ್ತಾ। **ಅನುಗತಾತಿ** ಚಿತ್ತೇನ ಅನುವತ್ತಿತಾ। ವಿತಕ್ಕೇ ಹಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೇ ಚಿತ್ತಂ ತದನುಗತಮೇವ ಹೋತಿ ತಸ್ಸ ಆರಮ್ಮಣಾಭಿನಿರೋಪನತೋ। "ಅನುಗ್ಗತಾ"ತಿಪಿ ಪಾಳಿ, ಅನುಉಟ್ಠಿತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಮನಸೋ ಉಪ್ಪಿಲಾವಾತಿ** ಚೇತಸೋ ಉಪ್ಪಿಲಾವಿತತ್ತಕರಾ।

ಏತೇ ಅವಿದ್ವಾ ಮನಸೋ ವಿತಕ್ಕೇತಿ ಏತೇ ಕಾಮವಿತಕ್ಕಾದಿಕೇ ಮನೋವಿತಕ್ಕೇ ಅಸ್ಸಾದಾದೀನವನಿಸ್ಸರಣತೋ ಞಾತತೀರಣಪಹಾನಪರಿಞ್ಞಾಹಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಅಜಾನನ್ತೋ। **ಹುರಾ ಹುರಂ ಧಾವತಿ ಭನ್ತಚಿತ್ತೋತಿ** ಅಪ್ಪಹೀನಮಿಚ್ಛಾವಿತಕ್ಕತ್ತಾ ಅನವಟ್ಠಿತಚಿತ್ತೋ "ಕದಾಚಿ ರೂಪೇ, ಕದಾಚಿ ಸದ್ದೇ"ತಿಆದಿನಾ ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಆರಮ್ಮಣೇ ಅಸ್ಸಾದಾದಿವಸೇನ ಅಪರಾಪರಂ ಧಾವತಿ ಪರಿಬ್ಭಮತಿ। ಅಥ ವಾ **ಹುರಾ ಹುರಂ ಧಾವತಿ ಭನ್ತಚಿತ್ತೋತಿ** ಅಪರಿಞ್ಞಾತವಿತಕ್ಕತ್ತಾ ತನ್ನಿಮಿತ್ತಾನಂ ಅವಿಜ್ಜಾತಣ್ಹಾನಂ ವಸೇನ ಪರಿಬ್ಭಮನಮಾನಸೋ ಇಧಲೋಕತೋ ಪರಲೋಕಂ ಆದಾನನಿಕ್ಖೇಪೇಹಿ ಅಪರಾಪರಂ ಧಾವತಿ ಸಂಸರತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಏತೇ ಚ ವಿದ್ವಾ ಮನಸೋ ವಿತಕ್ಕೇತಿ ಏತೇ ಯಥಾವುತ್ತಪ್ಪಭೇದೇ ಕಾಮವಿತಕ್ಕಾದಿಕೇ ಮನೋವಿತಕ್ಕೇ ಅಸ್ಸಾದಾದಿತೋ ಯಥಾಭೂತಂ ಜಾನನ್ತೋ। **ಆತಾಪಿಯೋತಿ** ವೀರಿಯವಾ। **ಸಂವರತೀತಿ** ಪಿದಹತಿ। **ಸತಿಮಾತಿ** ಸತಿಸಮ್ಪನ್ನೋ। **ಅನುಗ್ಗತೇತಿ** ದುಲ್ಲಭವಸೇನ ಅನುಪ್ಪನ್ನೇ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಏತೇ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇ ಕಾಮವಿತಕ್ಕಾದಿಕೇ ಮನೋವಿತಕ್ಕೇ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪಿಲಾವಿತಹೇತುತಾಯ ಮನಸೋ ಉಪ್ಪಿಲಾವೇ ವಿದ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಞ್ಞಾಸಹಿತಾಯ ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾಯ ಸಮ್ಮದೇವ ಜಾನನ್ತೋ, ತಸ್ಸ ಸಹಾಯಭೂತಾನಂ ಸಮ್ಮಾವಾಯಾಮಸತೀನಂ ಅತ್ಥಿತಾಯ ಆತಾಪಿಯೋ ಸತಿಮಾ ತೇ ಅರಿಯಮಗ್ಗಭಾವನಾಯ ಆಯತಿಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿರಹೇ ಅನುಗ್ಗತೇ ಅನುಪ್ಪನ್ನೇ ಏವ ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ಸಂವರತಿ, ಞಾಣಸಂವರವಸೇನ ಪಿದಹತಿ, ಆಗಮನಪಥಂ ಪಚ್ಛಿನ್ದತಿ, ಏವಂಭೂತೋ ಚ ಚತುಸಚ್ಚಪ್ಪಬೋಧೇನ **ಬುದ್ಧೋ** ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಅರಹತ್ತಾಧಿಗಮೇನ **ಅಸೇಸಂ,** ಅನವಸೇಸಂ **ಏತೇ** ಕಾಮವಿತಕ್ಕಾದಿಕೇ **ಪಜಹಾಸಿ** ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದೀತಿ। ಏತ್ಥಾಪಿ "ಅನುಗತೇ"ತಿಪಿ ಪಠನ್ತಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತೋಯೇವ।

ಪಠಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಉದ್ಧತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೨. ದುತಿಯೇ **ಕುಸಿನಾರಾಯನ್ತಿ** ಕುಸಿನಾರಾಯಂ ನಾಮ ಮಲ್ಲರಾಜೂನಂ ನಗರೇ। **ಉಪವತ್ತನೇ ಮಲ್ಲಾನಂ ಸಾಲವನೇತಿ** ಯಥಾ ಹಿ ಅನುರಾಧಪುರಸ್ಸ ಥೂಪಾರಾಮೋ, ಏವಂ ಕುಸಿನಾರಾಯ ಉಯ್ಯಾನಂ ದಕ್ಖಿಣಪಚ್ಛಿಮದಿಸಾಯ ಹೋತಿ। ಯಥಾ ಥೂಪಾರಾಮತೋ ದಕ್ಖಿಣದ್ವಾರೇನ ನಗರಪವಿಸನಮಗ್ಗೋ ಪಾಚೀನಮುಖೋ ಗನ್ತ್ವಾ ಉತ್ತರೇನ ನಿವತ್ತತಿ, ಏವಂ ಉಯ್ಯಾನತೋ ಸಾಲಪನ್ತಿ ಪಾಚೀನಮುಖಾ ಗನ್ತ್ವಾ ಉತ್ತರೇನ ನಿವತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ "ಉಪವತ್ತನ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಉಪವತ್ತನೇ ಮಲ್ಲರಾಜೂನಂ ಸಾಲವನೇ। **ಅರಞ್ಞಕುಟಿಕಾಯನ್ತಿ** ಸಾಲಪನ್ತಿಯಾ ಅವಿದೂರೇ ರುಕ್ಖಗಚ್ಛಸಞ್ಛನ್ನಟ್ಠಾನೇ ಕತಾ ಕುಟಿಕಾ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ "ಅರಞ್ಞಕುಟಿಕಾಯಂ ವಿಹರತೀ"ತಿ। ತೇ ಪನ ಭಿಕ್ಖೂ ಪಟಿಸಙ್ಖಾನವಿರಹಿತಾ ಓಸ್ಸಟ್ಠವೀರಿಯಾ ಪಮತ್ತವಿಹಾರಿನೋ, ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ಉದ್ಧತಾ"**ತಿಆದಿ।

ತತ್ಥ ಉದ್ಧಚ್ಚಬಹುಲತ್ತಾ ಅವೂಪಸನ್ತಚಿತ್ತತಾಯ **ಉದ್ಧತಾ।** ತುಚ್ಛಭಾವೇನ ಮಾನೋ ನಳೋ ವಿಯಾತಿ ನಳೋ, ಮಾನಸಙ್ಖಾತೋ ಉಗ್ಗತೋ ನಳೋ ಏತೇಸನ್ತಿ **ಉನ್ನಳಾ,** ಉಗ್ಗತತುಚ್ಛಮಾನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪತ್ತಚೀವರಮಣ್ಡನಾದಿಚಾಪಲ್ಲೇನ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ ಬಹುಕತಾಯ ವಾ **ಚಪಲಾ।** ಫರುಸವಾಚತಾಯ ಮುಖೇನ ಖರಾತಿ **ಮುಖರಾ।** ತಿರಚ್ಛಾನಕಥಾಬಹುಲತಾಯ

ವಿಕಿಣ್ಣಾ ಬ್ಯಾಕುಲಾ ವಾಚಾ ಏತೇಸನ್ತಿ **ವಿಕಿಣ್ಣವಾಚಾ**। ಮುಟ್ಠಾ ನಟ್ಠಾ ಸತಿ ಏತೇಸನ್ತಿ **ಮುಟ್ಠಸ್ಸತಿನೋ,** ಸತಿವಿರಹಿತಾ ಪಮಾದವಿಹಾರಿನೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸಬ್ಬೇನ ಸಬ್ಬಂ ಸಮ್ಪಜಞ್ಞಾಭಾವತೋ **ಅಸಮ್ಪಜಾನಾ**। ಗದ್ದೂಹನಮತ್ತಮ್ಪಿ ಕಾಲಂ ಚಿತ್ತಸಮಾಧಾನಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ ನ ಸಮಾಹಿತಾತಿ **ಅಸಮಾಹಿತಾ**। ಲೋಲಸಭಾವತ್ತಾ ಭನ್ತಮಿಗಸಪ್ಪಟಿಭಾಗತಾಯ **ವಿಬ್ಭನ್ತಚಿತ್ತಾ**। ಮನಚ್ಛಟ್ಠಾನಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ಅಸಂವರಣತೋ ಅಸಞ್ಞತಿನ್ದ್ರಿಯತಾಯ **ಪಾಕತಿನ್ದ್ರಿಯಾ**।

ಏತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾತಿ ಏತಂ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಉದ್ಧಚ್ಚಾದಿವಸೇನ ಪಮಾದವಿಹಾರಂ ಜಾನಿತ್ವಾ। **ಇಮಂ ಉದಾನ**ನ್ತಿ ಇಮಂ ಪಮಾದವಿಹಾರೇ ಅಪ್ಪಮಾದವಿಹಾರೇ ಚ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ ಆದೀನವಾನಿಸಂಸವಿಭಾವನಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ।

ತತ್ಥ **ಅರಕ್ಖಿತೇನಾ**ತಿ ಸತಿಆರಕ್ಖಾಭಾವೇನ ಅಗುತ್ತೇನ। **ಕಾಯೇನಾ**ತಿ ಛವಿಞ್ಞಾಣಕಾಯೇನ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣೇನ ಹಿ ರೂಪಂ ದಿಸ್ವಾ ತತ್ಥ ನಿಮಿತ್ತಾನುಬ್ಯಞ್ಜನಗ್ಗಹಣವಸೇನ ಅಭಿಜ್ಝಾದಿಪವತ್ತಿತೋ ವಿಞ್ಞಾಣದ್ವಾರಸ್ಸ ಸತಿಯಾ ಅರಕ್ಖಿತಭಾವತೋ। ಸೋತವಿಞ್ಞಾಣಾದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಏವಂ ಛವಿಞ್ಞಾಣಕಾಯಸ್ಸ ಅರಕ್ಖಿತಭಾವಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ "ಅರಕ್ಖಿತೇನ ಕಾಯೇನಾ"ತಿ। ಕೇಚಿ ಪನ "ಕಾಯೇನಾ"ತಿ ಅತ್ಥಂ ವದನ್ತಿ, ತೇಸಮ್ಪಿ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಅತ್ಥಯೋಜನಾಯ ಸತಿ ಯುಜ್ಜೇಯ್ಯ। ಅಪರೇ ಪನ "ಅರಕ್ಖಿತೇನ ಚಿತ್ತೇನಾ"ತಿ ಪಠನ್ತಿ, ತೇಸಮ್ಪಿ ವುತ್ತನಯೋ ಏವ ಅತ್ಥೋ। **ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಹತೇನಾ**ತಿ ಸಸ್ಸತಾದಿಮಿಚ್ಛಾಭಿನಿವೇಸದೂಸಿತೇನ। **ಥಿನಮಿದ್ಧಾಭಿಭೂತೇನಾ**ತಿ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅಕಲ್ಯತಾಲಕ್ಖಣೇನ ಥಿನೇನ ಕಾಯಸ್ಸ ಅಕಲ್ಯತಾಲಕ್ಖಣೇನ ಮಿದ್ಧೇನ ಚ ಅಜ್ಝೋತ್ಥಟೇನ, ತೇನ ಕಾಯೇನ ಚಿತ್ತೇನಾತಿ ವಾ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ವಸಂ ಮಾರಸ್ಸ ಗಚ್ಛತೀ**ತಿ ಕಿಲೇಸಮಾರಾದಿಕಸ್ಸ ಸಬ್ಬಸ್ಸಪಿ ಮಾರಸ್ಸ ವಸಂ ಯಥಾಕಾಮಕರಣೀಯತಂ ಉಪಗಚ್ಛತಿ, ತೇಸಂ ವಿಸಯಂ ನಾತಿಕ್ಕಮತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಇಮಾಯ ಹಿ ಗಾಥಾಯ ಭಗವಾ ಯೇ ಸತಿಆರಕ್ಖಾಭಾವೇನ ಸಬ್ಬಸೋ ಅರಕ್ಖಿತಚಿತ್ತಾ, ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಸ್ಸ ಹೇತುಭೂತಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಅಭಾವತೋ ಅಯೋನಿಸೋ ಉಮ್ಮುಜ್ಜನೇನ ನಿಚ್ಚನ್ತಿಆದಿನಾ ವಿಪರಿಯೇಸಗಾಹಿನೋ, ತತೋ ಏವ ಕುಸಲಕಿರಿಯಾಯ ವೀರಿಯಾರಮ್ಭಾಭಾವತೋ ಕೋಸಜ್ಜಾಭಿಭೂತಾ ಸಂಸಾರವಟ್ಟತೋ ಸೀಸಂ ನ ಉಕ್ಖಿಪಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪಮಾದವಿಹಾರಗರಹಾಮುಖೇನ ವಟ್ಟಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ವಿವಟ್ಟಂ ದಸ್ಸೇತುಂ, **"ತಸ್ಮಾ ರಕ್ಖಿತಚಿತ್ತಸ್ಸಾ"**ತಿ ದುತಿಯಗಾಥಮಾಹ।

ತತ್ಥ **ತಸ್ಮಾ ರಕ್ಖಿತಚಿತ್ತಸ್ಸಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಅರಕ್ಖಿತಚಿತ್ತೋ ಮಾರಸ್ಸ ಯಥಾಕಾಮಕರಣೀಯೋ ಹುತ್ವಾ ಸಂಸಾರೇಯೇವ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸತಿಸಂವರೇನ ಮನಚ್ಛಟ್ಠಾನಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ರಕ್ಖಣೇನ ಪಿದಹನೇನ ರಕ್ಖಿತಚಿತ್ತೋ ಅಸ್ಸ। ಚಿತ್ತೇ ಹಿ ರಕ್ಖಿತೇ ಚಕ್ಖಾದಿಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ರಕ್ಖಿತಾನೇವ ಹೋನ್ತೀತಿ। **ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪಗೋಚರೋ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಮಿಚ್ಛಾಸಙ್ಕಪ್ಪಗೋಚರೋ ತಥಾ ತಥಾ ಅಯೋನಿಸೋ ವಿತಕ್ಕೇತ್ವಾ ನಾನಾವಿಧಾನಿ ಮಿಚ್ಛಾದಸ್ಸನಾನಿ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಹತೇನ ಚಿತ್ತೇನ ಮಾರಸ್ಸ ಯಥಾಕಾಮಕರಣೀಯೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೇನ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತೋ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಙ್ಕಪ್ಪಾದಿಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪಗೋಚರೋ ಅಸ್ಸ, ಝಾನಾದಿಸಮ್ಪಯುತ್ತಂ ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪಮೇವ ಅತ್ತನೋ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಪವತ್ತಿಟ್ಠಾನಂ ಕರೇಯ್ಯ। **ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಪುರೇಕ್ಖಾರೋ**ತಿ ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪಗೋಚರತಾಯ ವಿಧೂತಮಿಚ್ಛಾದಸ್ಸನೋ ಪುರೇತರಂಯೇವ ಕಮ್ಮಸ್ಸಕತಾಲಕ್ಖಣಂ, ತತೋ ಯಥಾಭೂತಞಾಣಲಕ್ಖಣಞ್ಚ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಂ ಪುರತೋ ಕತ್ವಾ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಸೀಲಸಮಾಧೀಸು ಯುತ್ತೋ ಪಯುತ್ತೋ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಆರಭಿತ್ವಾ ಸಙ್ಖಾರೇ ಸಮ್ಮಸನ್ತೋ **ಞತ್ವಾನ ಉದಯಬ್ಬಯಂ** ಪಞ್ಚಸು ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧೇಸು ಸಮಪಞ್ಞಾಸಾಯ ಆಕಾರೇಹಿ ಉಪ್ಪಾದನಿರೋಧಂ ವವತ್ಥಪೇತ್ವಾ ಉದಯಬ್ಬಯಞಾಣಮಧಿಗನ್ತ್ವಾ ತತೋ ಪರಂ ಭಙ್ಗಾನುಪಸ್ಸನಾದಿವಸೇನ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಉಸ್ಸುಕ್ಕಾಪೇತ್ವಾ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಅರಿಯಮಗ್ಗಂ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಅಗ್ಗಮಗ್ಗೇನ, **ಥಿನಮಿದ್ಧಾಭಿಭೂ ಭಿಕ್ಖು ಸಬ್ಬಾ ದುಗ್ಗತಿಯೋ ಜಹೇ**ತಿ, ಏವಂ ಸೋ ಹೇಟ್ಠಿಮಮಗ್ಗವಜ್ಝಾನಂ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಪರಮಮೇವ ಪಹೀನತ್ತಾ ದಿಟ್ಠಿವಿಪ್ಪಯುತ್ತಲೋಭಸಹಗತಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೇಸು ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಥಿನಮಿದ್ಧಾನಂ ಅಧಿಗತೇನ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದನತೋ

ತದೇಕಟ್ಠಾನಂ ಮಾನಾದೀನಮ್ಪಿ ಪಹೀನತ್ತಾ ಸಬ್ಬಸೋ ಭಿನ್ನಕಿಲೇಸೋ ಖೀಣಾಸವೋ ಭಿಕ್ಖು ತಿವಿಧದುಕ್ಖತಾಯೋಗೇನ ದುಗ್ಗತಿಸಙ್ಖಾತಾ ಸಬ್ಬಾಪಿ ಗತಿಯೋ ಉಚ್ಛಿನ್ನಭವಮೂಲತ್ತಾ **ಜಹೇ,** ಪಜಹೇಯ್ಯ। ತಾಸಂ ಪರಭಾಗೇ ನಿಬ್ಬಾನೇ ಪತಿಟ್ಠೇಯ್ಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ದುತಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಗೋಪಾಲಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೩. ತತಿಯೇ **ಕೋಸಲೇಸೂತಿ** ಕೋಸಲಾ ನಾಮ ಜಾನಪದಿನೋ ರಾಜಕುಮಾರಾ, ತೇಸಂ ನಿವಾಸೋ ಏಕೋಪಿ ಜನಪದೋ ‘‘ಕೋಸಲಾ’’ತ್ವೇವ ವುಚ್ಚತಿ, ತೇಸು ಕೋಸಲೇಸು ಜನಪದೇ। **ಚಾರಿಕಂ ಚರತೀತಿ** ಅತುರಿತಚಾರಿಕಾವಸೇನ ಜನಪದಚಾರಿಕಂ ಚರತಿ। **ಮಹತಾತಿ** ಗುಣಮಹತ್ತೇನಪಿ ಮಹತಾ, ಅಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಸಙ್ಖ್ಯತ್ತಾ ಸಙ್ಖ್ಯಾಮಹತ್ತೇನಪಿ ಮಹತಾ। **ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇನಾತಿ** ದಿಟ್ಠಿಸೀಲಸಾಮಞ್ಞಸಂಹತೇನ ಸಮಣಗಣೇನ। **ಸದ್ಧಿನ್ತಿ** ಏಕತೋ। **ಮಗ್ಗಾ ಓಕ್ಕಮ್ಮಾತಿ** ಮಗ್ಗತೋ ಅಪಕ್ಕಮಿತ್ವಾ। **ಅಞ್ಞತರಂ ರುಕ್ಖಮೂಲನ್ತಿ** ಘನಪತ್ತಸಾಖಾವಿಟಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಸನ್ದಚ್ಛಾಯಸ್ಸ ಮಹತೋ ರುಕ್ಖಸ್ಸ ಸಮೀಪಸಙ್ಖಾತಂ ಮೂಲಂ।

ಅಞ್ಞತರೋ ಗೋಪಾಲಕೋತಿ ಏಕೋ ಗೋಗಣರಕ್ಖಕೋ, ನಾಮೇನ ಪನ ನನ್ದೋ ನಾಮ। ಸೋ ಕಿರ ಅಡ್ಢೋ ಮಹದ್ಧನೋ ಮಹಾಭೋಗೋ, ಯಥಾ ಕೇಣಿಯೋ ಜಟಿಲೋ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾವಸೇನ, ಏವಂ ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕಸ್ಸ ಗೋಯೂಥಂ ರಕ್ಖನ್ತೋ ಗೋಪಾಲಕತ್ತೇನ ರಾಜಪೀಳಂ ಅಪಹರನ್ತೋ ಅತ್ತನೋ ಕುಟುಮ್ಬಂ ರಕ್ಖತಿ। ಸೋ ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ಪಞ್ಚ ಗೋರಸೇ ಗಹೇತ್ವಾ, ಮಹಾಸೇಟ್ಠಿಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ನಿಯ್ಯಾತೇತ್ವಾ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ, ಸತ್ಥಾರಂ ಪಸ್ಸತಿ, ಧಮ್ಮಂ ಸುಣಾತಿ, ಅತ್ತನೋ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ಆಗಮನತ್ಥಾಯ ಸತ್ಥಾರಂ ಯಾಚತಿ। ಸತ್ಥಾ ತಸ್ಸೇವ ಞಾಣಪರಿಪಾಕಂ ಆಗಮಯಮಾನೋ ಅಗನ್ತ್ವಾ, ಅಪರಭಾಗೇ ಮಹತಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇನ ಪರಿವುತೋ ಜನಪದಚಾರಿಕಂ ಚರನ್ತೋ, ‘‘ಇದಾನಿಸ್ಸ ಞಾಣಂ ಪರಿಪಕ್ಕ’’ನ್ತಿ ಞತ್ವಾ ತಸ್ಸ ವಸನಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಅವಿದೂರೇ ಮಗ್ಗಾ ಓಕ್ಕಮ್ಮ ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಂ ರುಕ್ಖಮೂಲೇ ನಿಸೀದಿ ತಸ್ಸ ಆಗಮನಂ ಆಗಮಯಮಾನೋ। ನನ್ದೋಪಿ ಖೋ ‘‘ಸತ್ಥಾ ಕಿರ ಜನಪದಚಾರಿಕಂ ಚರನ್ತೋ ಇತೋ ಆಗಚ್ಛತೀ’’ತಿ ಸುತ್ವಾ, ಹಟ್ಠತುಟ್ಠೋ ವೇಗೇನ ಗನ್ತ್ವಾ, ಸತ್ಥಾರಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಕತಪಟಿಸನ್ಥಾರೋ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿ, ಅಥಸ್ಸ ಭಗವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸಿ। ಸೋ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ನಿಮನ್ತೇತ್ವಾ ಸತ್ತಾಹಂ ಪಾಯಾಸದಾನಮದಾಸಿ, ಸತ್ತಮೇ ದಿವಸೇ ಭಗವಾ ಅನುಮೋದನಂ ಕತ್ವಾ ಪಕ್ಕಾಮಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ – ‘‘**ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸಿನ್ನಂ ಖೋ ತಂ ಗೋಪಾಲಕಂ ಭಗವಾ ಧಮ್ಮಿಯಾ ಕಥಾಯ ಸನ್ದಸ್ಸೇಸಿ…ಪೇ॰… ಉಟ್ಠಾಯಾಸನಾ ಪಕ್ಕಾಮೀ**’’ತಿ।

ತತ್ಥ **ಸನ್ದಸ್ಸೇಸೀತಿ** ‘‘ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಕುಸಲಾ, ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಅಕುಸಲಾ’’ತಿಆದಿನಾ ಕುಸಲಾದಿಧಮ್ಮೇ ಕಮ್ಮವಿಪಾಕೇ ಇಧಲೋಕಪರಲೋಕೇ ಪಚ್ಚಕ್ಖತೋ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಅನುಪುಬ್ಬಿಕಥಾವಸಾನೇ ಚತ್ತಾರಿ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಿ ಸಮ್ಮಾ ದಸ್ಸೇಸಿ। **ಸಮಾದಪೇಸೀತಿ** ‘‘ಸಚ್ಚಾಧಿಗಮಾಯ ಇಮೇ ನಾಮ ಧಮ್ಮಾ ಅತ್ತನಿ ಉಪ್ಪಾದೇತಬ್ಬಾ’’ತಿ ಸೀಲಾದಿಧಮ್ಮೇ ಸಮ್ಮಾ ಗಣ್ಹಾಪೇತ್ವಾ ತೇಸು ತಂ ಪತಿಟ್ಠಪೇಸಿ। **ಸಮುತ್ತೇಜೇಸೀತಿ** ತೇ ಧಮ್ಮಾ ಸಮಾದಿನ್ನಾ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಭಾವಿಯಮಾನಾ ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಾ ಹುತ್ವಾ ತಿಕ್ಖವಿಸದಾ ಯಥಾ ಖಿಪ್ಪಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗಂ ಆವಹನ್ತಿ, ತಥಾ ಸಮ್ಮಾ ಉತ್ತೇಜೇಸಿ ಸಮ್ಮದೇವ ತೇಜೇಸಿ। **ಸಮ್ಪಹಂಸೇಸೀತಿ** ಭಾವನಾಯ ಪುಬ್ಬೇನಾಪರಂ ವಿಸೇಸಭಾವದಸ್ಸನೇನ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಪಮೋದಾಪನವಸೇನ ಸುಟ್ಠು ಪಹಂಸೇಸಿ। ಅಪಿಚೇತ್ಥ ಸಾವಜ್ಜಾನವಜ್ಜಧಮ್ಮೇಸು ದುಕ್ಖಾದೀಸು ಚ ಸಮ್ಮೋಹವಿನೋದನೇನ ಸನ್ದಸ್ಸನಂ, ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಯಂ ಪಮಾದಾಪನೋದನೇನ ಸಮಾದಪನಂ, ಚಿತ್ತಸ್ಸಾಲಸಿಯಾಪತ್ತಿವಿನೋದನೇನ ಸಮುತ್ತೇಜನಂ, ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಸಿದ್ಧಿಯಾ ಸಮ್ಪಹಂಸನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಏವಂ ಸೋ ಭಗವತೋ ಸಾಮುಕ್ಕಂಸಿಕಾಯ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಹಿ। **ಅಧಿವಾಸೇಸೀತಿ** ತೇನ ದಿಟ್ಠಸಚ್ಚೇನ ‘‘ಅಧಿವಾಸೇತು ಮೇ, ಭನ್ತೇ ಭಗವಾ’’ತಿಆದಿನಾ ನಿಮನ್ತಿತೋ ಕಾಯಙ್ಗವಾಚಙ್ಗಂ ಅಚೋಪೇನ್ತೋ ಚಿತ್ತೇನೇವ ಅಧಿವಾಸೇಸಿ ಸಾದಿಯಿ। ತೇನೇವಾಹ ‘‘**ತುಣ್ಹೀಭಾವೇನಾ**’’ತಿ।

ಅಪ್ಪೋದಕಪಾಯಾಸನ್ತಿ ನಿರುದಕಪಾಯಾಸಂ। **ಪಟಿಯಾದಾಪೇತ್ವಾ**ತಿ ಸಮ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ। **ನವಞ್ಚ ಸಪ್ಪಿ**ನ್ತಿ ನವನೀತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ತಾವದೇವ ವಿಲೀನಂ ಮಣ್ಡಸಪ್ಪಿಞ್ಚ ಪಟಿಯಾದಾಪೇತ್ವಾ। **ಸಹತ್ಥಾ**ತಿ ಆದರಜಾತೋ ಸಹತ್ಥೇನೇವ ಪರಿವಿಸನ್ತೋ। **ಸನ್ತಪ್ಪೇಸೀ**ತಿ ಪಟಿಯತ್ತಂ ಭೋಜನಂ ಭೋಜೇಸಿ। **ಸಮ್ಪವಾರೇಸೀ**ತಿ "ಅಲಂ ಅಲ"ನ್ತಿ ವಾಚಾಯ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಾಪೇಸಿ। **ಭುತ್ತಾವಿ**ನ್ತಿ ಕತಭತ್ತಕಿಚ್ಚಂ। **ಓನೀತಪತ್ತಪಾಣಿ**ನ್ತಿ ಪತ್ತತೋ ಅಪನೀತಪಾಣಿಂ, "ಧೋತಪತ್ತಪಾಣಿ"ನ್ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಧೋತಪತ್ತಹತ್ಥನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನೀಚ**ನ್ತಿ ಅನುಚ್ಚಂ ಆಸನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಸನೇಯೇವ ನಿಸೀದನಂ ಅರಿಯದೇಸವಾಸೀನಂ ಚಾರಿತ್ತಂ, ಸೋ ಪನ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕೇ ಉಪಚಾರವಸೇನ ಪಞ್ಞತ್ತಸ್ಸ ದಾರುಫಲಕಾಸನಸ್ಸ ಸಮೀಪೇ ನಿಸೀದಿ। **ಧಮ್ಮಿಯಾ ಕಥಾಯಾ**ತಿಆದಿ ಸತ್ತಮೇ ದಿವಸೇ ಕತಂ ಅನುಮೋದನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ । ಸೋ ಕಿರ ಸತ್ತಾಹಂ ಭಗವನ್ತಂ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಞ್ಚ ತತ್ಥ ವಸಾಪೇತ್ವಾ ಮಹಾದಾನಂ ಪವತ್ತೇಸಿ। ಸತ್ತಮೇ ಪನ ದಿವಸೇ ಅಪ್ಪೋದಕಪಾಯಾಸದಾನಂ ಅದಾಸಿ। ಸತ್ಥಾ ತಸ್ಸ ತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ತಭಾವೇ ಉಪರಿಮಗ್ಗತ್ಥಾಯ ಞಾಣಪರಿಪಾಕಾಭಾವತೋ ಅನುಮೋದನಮೇವ ಕತ್ವಾ ಪಕ್ಕಾಮಿ।

ಸೀಮನ್ತರಿಕಾಯಾತಿ ಸೀಮನ್ತರೇ, ತಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ ಅನ್ತರಂ। ಗಾಮವಾಸಿನೋ ಕಿರ ಏಕಂ ತಳಾಕಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಕಲಹಂ ಅಕಂಸು। ಸೋ ತೇ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ತಂ ತಳಾಕಂ ಗಣ್ಹಿ। ತೇನ ಬದ್ಧಾಘಾತೋ ಏಕೋ ಪುರಿಸೋ ತಂ ಸತ್ಥು ಪತ್ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ದೂರಂ ಅನುಗನ್ತ್ವಾ "ನಿವತ್ತಾಹಿ ಉಪಾಸಕಾ"ತಿ ವುತ್ತೇ ಭಗವನ್ತಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಚ ಅಞ್ಜಲಿಂ ಕತ್ವಾ ಯಾವ ದಸ್ಸನೂಪಚಾರಸಮತಿಕ್ಕಮಾ ದಸನಖಸಮೋಧಾನಸಮುಜ್ಜಲಂ ಅಞ್ಜಲಿಂ ಸಿರಸಿ ಪಗ್ಗಯ್ಹ ಪಟಿನಿವತ್ತಿತ್ವಾ ದ್ವಿನ್ನಂ ಗಾಮಾನಂ ಅನ್ತರೇ ಅರಞ್ಞಪ್ಪದೇಸೇ ಏಕಕಂ ಗಚ್ಛನ್ತಂ ಸರೇನ ವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಮಾರೇಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **ಅಚಿರಪಕ್ಕನ್ತಸ್ಸ...ಪೇ॰... ವೋರೋಪೇಸೀ**"ತಿ। ಕೇನಚಿದೇವ ಕರಣೀಯೇನ ಓಹೀಯಿತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ಗಚ್ಛನ್ತಾ ಭಿಕ್ಖೂ ತಂ ತಥಾ ಮತಂ ದಿಸ್ವಾ ಭಗವತೋ ತಮತ್ಥಂ ಆರೋಚೇಸುಂ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ **"ಅಥ ಖೋ ಸಮ್ಬಹುಲಾ ಭಿಕ್ಖೂ"**ತಿಆದಿ।

ಏತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾತಿ ಯಸ್ಮಾ ದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಪನ್ನಂ ಅರಿಯಸಾವಕಂ ನನ್ದಂ ಮಾರೇನ್ತೇನ ಪುರಿಸೇನ ಆನನ್ತರಿಯಕಮ್ಮಂ ಬಹುಲಂ ಅಪುಞ್ಞಂ ಪಸುತಂ, ತಸ್ಮಾ ಯಂ ಚೋರೇಹಿ ಚ ವೇರೀಹಿ ಚ ಕತ್ತಬ್ಬಂ, ತತೋಪಿ ಘೋರತರಂ ಇಮೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ ಮಿಚ್ಛಾಪಣಿಹಿತಂ ಚಿತ್ತಂ ಕರೋತೀತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ಜಾನಿತ್ವಾ ತದತ್ಥದೀಪನಂ ಇಮಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ।

ತತ್ಥ **ದಿಸೋ ದಿಸ**ನ್ತಿ ದೂಸಕೋ ದೂಸನೀಯಂ ಚೋರೋ ಚೋರಂ, ದಿಸ್ವಾತಿ ವಚನಸೇಸೋ। **ಯಂ ತಂ ಕಯಿರಾ**ತಿ ಯಂ ತಸ್ಸ ಅನಯಬ್ಯಸನಂ ಕರೇಯ್ಯ, ದುತಿಯಪದೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಏಕೋ ಏಕಸ್ಸ ಮಿತ್ತದುಬ್ಭೀ ಚೋರೋ ಪುತ್ತದಾರಖೇತ್ತವತ್ಥುಗೋಮಹಿಂಸಾದೀಸು ಅಪರಜ್ಝನ್ತೋ ಯಸ್ಸ ಅಪರಜ್ಝತಿ, ತಮ್ಪಿ ತಥೇವ ಅತ್ತನಿ ಅಪರಜ್ಝನ್ತಂ ಚೋರಂ ದಿಸ್ವಾ, ವೇರೀ ವಾ ಪನ ಕೇನಚಿದೇವ ಕಾರಣೇನ ಬದ್ಧವೇರಂ ವೇರಿಂ ದಿಸ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಕಕ್ಖಳತಾಯ ದಾರುಣತಾಯ ಯಂ ತಸ್ಸ ಅನಯಬ್ಯಸನಂ ಕರೇಯ್ಯ, ಪುತ್ತದಾರಂ ವಾ ಪೀಳೇಯ್ಯ, ಖೇತ್ತಾದೀನಿ ವಾ ನಾಸೇಯ್ಯ, ಜೀವಿತಾ ವಾ ವೋರೋಪೇಯ್ಯ , ದಸಸು ಅಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥೇಸು ಮಿಚ್ಛಾಠಪಿತತ್ತಾ **ಮಿಚ್ಛಾಪಣಿಹಿತಂ ಚಿತ್ತಂ ಪಾಪಿಯೋ ನಂ ತತೋ ಕರೇ,** ನಂ ಪುರಿಸಂ ಪಾಪತರಂ ತತೋ ಕರೇಯ್ಯ। ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೋ ಹಿ ದಿಸೋ ವಾ ವೇರೀ ವಾ ದಿಸಸ್ಸ ವಾ ವೇರಿನೋ ವಾ ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಅತ್ತಭಾವೇ ದುಕ್ಖಂ ವಾ ಉಪ್ಪಾದೇಯ್ಯ, ಜೀವಿತಕ್ಖಯಂ ವಾ ಕರೇಯ್ಯ। ಇದಂ ಪನ ಅಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥೇಸು ಮಿಚ್ಛಾಠಪಿತಂ ಚಿತ್ತಂ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಅನಯಬ್ಯಸನಂ ಪಾಪೇತಿ, ಅತ್ತಭಾವಸತಸಹಸ್ಸೇಸುಪಿ ಚತೂಸು ಅಪಾಯೇಸು ಖಿಪಿತ್ವಾ ಸೀಸಮಸ್ಸ ಉಕ್ಖಿಪಿತುಂ ನ ದೇತೀತಿ।

ತತಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಯಕ್ಖಪಹಾರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೪. ಚತುತ್ಥೇ **ಕಪೋತಕನ್ದರಾಯ**ನ್ತಿ ಏವಂನಾಮಕೇ ವಿಹಾರೇ। ತಸ್ಮಿಂ ಕಿರ ಪಬ್ಬತಕನ್ದರೇ ಪುಬ್ಬೇ ಬಹೂ ಕಪೋತಾ ವಸಿಂಸು, ತೇನ ಸಾ ಪಬ್ಬತಕನ್ದರಾ "ಕಪೋತಕನ್ದರಾ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಅಪರಭಾಗೇ ತತ್ಥ ಕತವಿಹಾರೋಪಿ "ಕಪೋತಕನ್ದರಾ"ತ್ವೇವ

ಪಞ್ಞಾಯಿತ್ಥ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - “ಕಪೋತಕನ್ದರಾಯನ್ತಿ ಏವಂನಾಮಕೇ ವಿಹಾರೇ”ತಿ। **ಜುಣ್ಹಾಯ ರತ್ತಿಯಾ**ತಿ ಸುಕ್ಕಪಕ್ಖರತ್ತಿಯಂ। **ನವೋರೋಪಿತೇಹಿ ಕೇಸೇಹೀ**ತಿ ಅಚಿರಓಹಾರಿತೇಹಿ ಕೇಸೇಹಿ, ಇತ್ಥಮ್ಭೂತಲಕ್ಖಣೇ ಚೇತಂ ಕರಣವಚನಂ। **ಅಬ್ಭೋಕಾಸೇ**ತಿ ಯತ್ಥ ಉಪರಿಚ್ಛದನಂ ಪರಿಕ್ಖೇಪೋ ವಾ ನತ್ಥಿ, ತಾದಿಸೇ ಆಕಾಸಙ್ಗಣೇ।

ತತ್ಥ ಆಯಸ್ಮಾ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣೋ, ಆಯಸ್ಮಾ ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೋ ನೀಲುಪ್ಪಲವಣ್ಣೋ। ಉಭೋಪಿ ಪನ ತೇ ಮಹಾಥೇರಾ ಉದಿಚ್ಚಬ್ರಾಹ್ಮಣಜಚ್ಚಾ ಕಪ್ಪಾನಂ ಸತಸಹಸ್ಸಾಧಿಕಂ ಏಕಂ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಂ ಅಭಿನೀಹಾರಸಮ್ಪನ್ನಾ ಛಳಭಿಞ್ಞಾಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಪ್ಪತ್ತಾ ಮಹಾಖೀಣಾಸವಾ ಸಮಾಪತ್ತಿಲಾಭಿನೋ ಸತ್ತಸಟ್ಠಿಯಾ ಸಾವಕಪಾರಮಿಞಾಣಾನಂ ಮತ್ಥಕಪ್ಪತ್ತಾ ಏತಂ ಕಪೋತಕನ್ದರವಿಹಾರಂ ಉಪಸೋಭಯನ್ತಾ ಏಕಂ ಕನಕಗುಹಂ ಪವಿಟ್ಠಾ ದ್ವೇ ಸೀಹಾ ವಿಯ, ಏಕಂ ವಿಜಮ್ಭನಭೂಮಿಂ ಓತಿಣ್ಣಾ ದ್ವೇ ಬ್ಯಗ್ಘಾ ವಿಯ, ಏಕಂ ಸುಪುಪ್ಫಿತಸಾಲವನಂ ಪವಿಟ್ಠಾ ದ್ವೇ ಛದ್ದನ್ತನಾಗರಾಜಾನೋ ವಿಯ, ಏಕಂ ಸಿಮ್ಬಲಿವನಂ ಪವಿಟ್ಠಾ ದ್ವೇ ಸುಪಣ್ಣರಾಜಾನೋ ವಿಯ, ಏಕಂ ನರವಾಹನಯಾನಂ ಅಭಿರುಳ್ಹಾ ದ್ವೇ ವೇಸ್ಸವಣಾ ವಿಯ, ಏಕಂ ಪಣ್ಡುಕಮ್ಬಲಸಿಲಾಸನಂ ಅಭಿನಿಸಿನ್ನಾ ದ್ವೇ ಸಕ್ಕಾ ವಿಯ, ಏಕವಿಮಾನಬ್ಭನ್ತರಗತಾ ದ್ವೇ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾನೋ ವಿಯ, ಏಕಸ್ಮಿಂ ಗಗನಟ್ಠಾನೇ ಠಿತಾನಿ ದ್ವೇ ಚನ್ದಮಣ್ಡಲಾನಿ ವಿಯ, ದ್ವೇ ಸೂರಿಯಮಣ್ಡಲಾನಿ ವಿಯ ಚ ವಿರೋಚಿಂಸು। ತೇಸು ಆಯಸ್ಮಾ ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೋ ತುಣ್ಹೀ ನಿಸೀದಿ, ಆಯಸ್ಮಾ ಪನ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಸಮಾಪಜ್ಜಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - **“ಅಞ್ಞತರಂ ಸಮಾಧಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ”**ತಿ।

ತತ್ಥ **ಅಞ್ಞತರಂ ಸಮಾಧಿ**ನ್ತಿ ಉಪೇಕ್ಖಾಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರಸಮಾಪತ್ತಿಂ। ಕೇಚಿ “ಸಞ್ಞಾವೇದಯಿತನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿ”ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ, ಅಪರೇ ಪನಾಹು “ಆರುಪ್ಪಪಾದಕಂ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿ”ನ್ತಿ। ಇಮಾ ಏವ ಹಿ ತಿಸ್ಸೋ ಕಾಯರಕ್ಖಣಸಮತ್ಥಾ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ। ತತ್ಥ ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ಸಮಾಧಿಪರಿಯಾಯಸಮ್ಭವೋ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತೋವ, ಪಚ್ಛಿಮಂಯೇವ ಪನ ಆಚರಿಯಾ ವಣ್ಣೇನ್ತಿ। **ಉತ್ತರಾಯ ದಿಸಾಯ ದಕ್ಖಿಣಂ ದಿಸಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀ**ತಿ ಉತ್ತರಾಯ ದಿಸಾಯ ಯಕ್ಖಸಮಾಗಮಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಭವನಂ ಗನ್ತುಂ ದಕ್ಖಿಣಂ ದಿಸಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। **ಪಟಿಭಾತಿ ಮ**ನ್ತಿ ಉಪಟ್ಠಾತಿ ಮಮ। **ಮ**ನ್ತಿ ಹಿ ಪಟಿಸದ್ದಯೋಗೇನ ಸಾಮಿಅತ್ಥೇ ಉಪಯೋಗವಚನಂ, ಇಮಸ್ಸ ಸೀಸೇ ಪಹಾರಂ ದಾತುಂ ಚಿತ್ತಂ ಮೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೋ ಕಿರ ಪುರಿಮಜಾತಿಯಂ ಥೇರೇ ಬದ್ಧಾಘಾತೋ, ತೇನಸ್ಸ ಥೇರಂ ದಿಸ್ವಾ ಪದುಟ್ಠಚಿತ್ತಸ್ಸ ಏವಂ ಅಹೋಸಿ। ಇತರೋ ಪನ ಸಪ್ಪಞ್ಞಜಾತಿಕೋ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ಪಟಿಸೇಧೇನ್ತೋ **“ಅಲಂ ಸಮ್ಮಾ”**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಮಾ ಆಸಾದೇಸೀ**ತಿ ಮಾ ಘಟ್ಟೇಸಿ, ಮಾ ಪಹಾರಂ ದೇಹೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಉಳಾರೋ**ತಿ ಉಳಾರೇಹಿ ಉತ್ತಮೇಹಿ ಸೀಲಾದಿಗುಣೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ।

ಅನಾದಿಯಿತ್ವಾತಿ ಆದರಂ ಅಕತ್ವಾ, ತಸ್ಸ ವಚನಂ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ತಸ್ಸ ವಚನಂ ಅಗ್ಗಣ್ಹನ್ತೋ ತಂ ಅನಾದಿಯನ್ತೋ ನಾಮ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ - “ತಂ ಯಕ್ಖಂ ಅನಾದಿಯಿತ್ವಾ”ತಿ। **ಸೀಸೇ ಪಹಾರಂ ಅದಾಸೀ**ತಿ ಸಬ್ಬಥಾಮೇನ ಉಸ್ಸಾಹಂ ಜನೇತ್ವಾ ಆಕಾಸೇ ಠಿತೋವ ಸೀಸೇ ಖಟಕಂ ಅದಾಸಿ, ಮುದ್ಧನಿ ಮುಟ್ಠಿಘಾತಂ ಅಕಾಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತಾವ ಮಹಾ**ತಿ ಥಾಮಮಹತ್ತೇನ ತತ್ತಕಂ ಮಹನ್ತೋ ಪಹಾರೋ ಅಹೋಸಿ। **ತೇನ ಪಹಾರೇನಾ**ತಿ ತೇನ ಪಹಾರೇನ ಕರಣಭೂತೇನ। **ಸತ್ತರತನ**ನ್ತಿ ಪಮಾಣಮಜ್ಝಿಮಸ್ಸ ಪುರಿಸಸ್ಸ ರತನೇನ ಸತ್ತರತನಂ। **ನಾಗ**ನ್ತಿ ಹತ್ಥಿನಾಗಂ। **ಓಸಾದೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಪಥವಿಯಂ ಓಸೀದಾಪೇಯ್ಯ ನಿಮುಜ್ಜಾಪೇಯ್ಯ। “ಓಸಾರೇಯ್ಯಾ”ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಚುಣ್ಣವಿಚುಣ್ಣಂ ಕರೇಯ್ಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಡ್ಢಟ್ಠಮರತನ**ನ್ತಿ ಅಡ್ಢೇನ ಅಟ್ಠನ್ನಂ ಪೂರಣಾನಿ ಅಡ್ಢಟ್ಠಮಾನಿ, ಅಡ್ಢಟ್ಠಮಾನಿ ರತನಾನಿ ಪಮಾಣಂ ಏತಸ್ಸಾತಿ ಅಡ್ಢಟ್ಠಮರತನೋ, ತಂ ಅಡ್ಢಟ್ಠಮರತನಂ। **ಮಹನ್ತಂ ಪಬ್ಬತಕೂಟ**ನ್ತಿ ಕೇಲಾಸಕೂಟಪ್ಪಮಾಣಂ ವಿಪುಲಂ ಗಿರಿಕೂಟಂ। **ಪದಾಲೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಸಕಲಿಕಾಕಾರೇನ ಭಿನ್ದೇಯ್ಯ। ಅಪಿ ಓಸಾದೇಯ್ಯ, ಅಪಿ ಪದಾಲೇಯ್ಯಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ।

ತಾವದೇವ ಚಸ್ಸ ಸರೀರೇ ಮಹಾಪರಿಳಾಹೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ, ಸೋ ವೇದನಾತುರೋ ಆಕಾಸೇ ಠಾತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಭೂಮಿಯಂ ಪತಿ, ತಙ್ಖಣಞ್ಞೇವ ಅಟ್ಠಸಟ್ಠಿಸಹಸ್ಸಾಧಿಕಯೋಜನಸತಸಹಸ್ಸುಬ್ಬೇಧಂ ಸಿನೇರುಮ್ಪಿ ಪಬ್ಬತರಾಜಾನಂ ಸನ್ಧಾರೇನ್ತೀ ಚತುನಹುತಾಧಿಕದ್ವಿಯೋಜನಸತಸಹಸ್ಸಬಹಲಾ ಮಹಾಪಥವೀ ತಂ ಪಾಪಸತ್ತಂ ಧಾರೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೀ ವಿಯ ವಿವರಮದಾಸಿ।

ಅವೀಚಿತೋ ಜಾಲಾ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಕನ್ದನ್ತಂಯೇವ ತಂ ಗಣ್ಹಿಂಸು, ಸೋ ಕನ್ದನ್ತೋ ವಿಪ್ಪಲಪನ್ತೋ ಪತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - **"ಅಥ ಚ ಪನ ಸೋ ಯಕ್ಖೋ 'ಡಯ್ಹಾಮಿ ಡಯ್ಹಾಮೀ'ತಿ ವತ್ವಾ ತತ್ಥೇವ ಮಹಾನಿರಯಂ ಅಪತಾಸೀ**ತಿ। ತತ್ಥ **ಅಪತಾಸೀ**ತಿ ಅಪತಿ।

ಕಿಂ ಪನ ಸೋ ಯಕ್ಖತ್ತಭಾವೇನೇವ ನಿರಯಂ ಉಪಗಚ್ಛೀತಿ? ನ ಉಪಗಚ್ಛಿ, ಯಞ್ಹೇತ್ಥ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮವೇದನೀಯಂ ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ಅಹೋಸಿ, ತಸ್ಸ ಬಲೇನ ಯಕ್ಖತ್ತಭಾವೇ ಮಹನ್ತಂ ದುಕ್ಖಂ ಅನುಭವಿ। ಯಂ ಪನ ಉಪಪಜ್ಜವೇದನೀಯಂ ಆನನ್ತರಿಯಕಮ್ಮಂ, ತೇನ ಚುತಿಅನನ್ತರಂ ನಿರಯೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜೀತಿ। ಥೇರಸ್ಸ ಪನ ಸಮಾಪತ್ತಿಬಲೇನ ಉಪತ್ಥಮ್ಭಿತಸರೀರಸ್ಸ ನ ಕೋಚಿ ವಿಕಾರೋ ಅಹೋಸಿ। ಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ಅವುಟ್ಠಿತಕಾಲೇ ಹಿ ತಂ ಯಕ್ಖೋ ಪಹರಿ, ತಥಾ ಪಹರನ್ತಂ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುನಾ ದಿಸ್ವಾ ಆಯಸ್ಮಾ ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೋ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ, ಉಪಸಙ್ಕಮನಸಮಕಾಲಮೇವ ಚ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿ ಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ಉಟ್ಠಾಸಿ। ಅಥ ನಂ ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೋ ಸರೀರವುತ್ತಿಂ ಪುಚ್ಛಿ, ಸೋಪಿಸ್ಸ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ, ತೇನ ವುತ್ತಂ - **"ಅದ್ದಸಾ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೋ...ಪೇ॰... ಅಪಿ ಚ ಮೇ ಸೀಸಂ ಥೋಕಂ ದುಕ್ಖ**"ನ್ತಿ।

ತತ್ಥ **ಥೋಕಂ ದುಕ್ಖ**ನ್ತಿ ಥೋಕಂ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಂ ಮಧುರಕಜಾತಂ ವಿಯ ಮೇ ಸೀಸಂ ದುಕ್ಖಿತಂ, ದುಕ್ಖಪ್ಪತ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ದುಕ್ಖಾಧಿಟ್ಠಾನಞ್ಹಿ ಸೀಸಂ ದುಕ್ಖನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। "ಸೀಸೇ ಥೋಕಂ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। ಕಥಂ ಪನ ಸಮಾಪತ್ತಿಬಲೇನ ಸರೀರೇ ಉಪತ್ಥಮ್ಭಿತೇ ಥೇರಸ್ಸ ಸೀಸೇ ಥೋಕಮ್ಪಿ ದುಕ್ಖಂ ಅಹೋಸೀತಿ? ಅಚಿರೇನೇವ ವುಟ್ಠಿತತ್ತಾ। ಅನ್ತೋಸಮಾಪತ್ತಿಯಂ ಅಪಞ್ಞಾಯಮಾನದುಕ್ಖಞ್ಹಿ ಕಾಯನಿಸ್ಸಿತತ್ತಾ ನಿದ್ದಂ ಉಪಗತಸ್ಸ ಮಕಸಾದಿಜನಿತಂ ವಿಯ ಪಟಿಬುದ್ಧಸ್ಸ ಥೋಕಂ ಪಞ್ಞಾಯಿತ್ಥ।

"ಮಹಾಬಲೇನ ಯಕ್ಖೇನ ತಥಾ ಸಬ್ಬುಸ್ಸಾಹೇನ ಪಹಟೇ ಸರೀರೇಪಿ ವಿಕಾರೋ ನಾಮ ನತ್ಥೀ"ತಿ ಅಚ್ಛರಿಯಬ್ಭುತಚಿತ್ತಜಾತೇನ ಆಯಸ್ಮತಾ ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೇನ **"ಅಚ್ಛರಿಯಂ, ಆವುಸೋ ಸಾರಿಪುತ್ತಾ"**ತಿಆದಿನಾ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿನೋ ಮಹಾನುಭಾವತಾಯ ವಿಭಾವಿತಾಯ ಸೋಪಿಸ್ಸ **'ಅಚ್ಛರಿಯಂ, ಆವುಸೋ ಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಾ**"ತಿಆದಿನಾ ಇದ್ಧಾನುಭಾವಮಹನ್ತತಾಪಕಾಸನಾಪದೇಸೇನ ಅತ್ತನೋ ಇಸ್ಸಾಮಚ್ಛರಿಯಾಹಙ್ಕಾರಾದಿಮಲಾನಂ ಸುಪ್ಪಹೀನತಂ ದೀಪೇತಿ। **ಪಂಸುಪಿಸಾಚಕಮ್ಪಿ ನ ಪಸ್ಸಾಮಾ**ತಿ ಸಙ್ಕಾರಕೂಟಾದೀಸು ವಿಚರಣಕಖುದ್ದಕಪೇತಮ್ಪಿ ನ ಪಸ್ಸಾಮ। ಇತಿ ಅಧಿಗಮಪ್ಪಿಚ್ಛತಾನಂ ಅಗ್ಗಭೂತೋ ಮಹಾಥೇರೋ ತಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಅನಾವಜ್ಜನೇನ ತೇಸಂ ಅದಸ್ಸನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ। ತೇನೇವಾಹ **"ಏತರಹೀ"**ತಿ।

ಭಗವಾ ಪನ ವೇಳುವನೇ ಠಿತೋ ಉಭಿನ್ನಂ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾನಂ ಇಮಂ ಕಥಾಸಲ್ಲಾಪಂ ದಿಬ್ಬಸೋತೇನ ಅಸ್ಸೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - **"ಅಸ್ಸೋಸಿ ಖೋ ಭಗವಾ"**ತಿಆದಿ, ತಂ ವುತ್ತತ್ಥಮೇವ।

ಏತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾತಿ ಏತಂ ಆಯಸ್ಮತೋ ಸಾರಿಪುತ್ತಸ್ಸ ಸಮಾಪತ್ತಿಬಲೂಪಗತಂ ಇದ್ಧಾನುಭಾವಮಹನ್ತತಂ ವಿದಿತ್ವಾ। **ಇಮಂ ಉದಾನ**ನ್ತಿ ತಸ್ಸೇವ ತಾದಿಭಾವಪ್ಪತ್ತಿದೀಪಕಂ ಇಮಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ।

ತತ್ಥ **ಯಸ್ಸ ಸೇಲೂಪಮಂ ಚಿತ್ತಂ, ಠಿತಂ ನಾನುಪಕಮ್ಪತೀ**ತಿ ಯಸ್ಸ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ಏಕಗ್ಘನಸಿಲಾಮಯಪಬ್ಬತೂಪಮಂ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಇಞ್ಜನಾನಂ ಅಭಾವತೋ ವಸೀಭಾವಪ್ಪತ್ತಿಯಾವ ಠಿತಂ ಸಬ್ಬೇಹಿಪಿ ಲೋಕಧಮ್ಮೇಹಿ ನಾನುಪಕಮ್ಪತಿ ನ ಪವೇಧತಿ। ಇದಾನಿಸ್ಸ ಅಕಮ್ಪನಾಕಾರಂ ಸದ್ಧಿಂ ಕಾರಣೇನ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ವಿರತ್ತ**"ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ವಿರತ್ತಂ ರಜನೀಯೇಸೂ**ತಿ ವಿರಾಗಸಙ್ಖಾತೇನ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ ರಜನೀಯೇಸು ರಾಗುಪ್ಪತ್ತಿಹೇತುಭೂತೇಸು ಸಬ್ಬೇಸು ತೇಭೂಮಕಧಮ್ಮೇಸು ವಿರತ್ತಂ, ತತ್ಥ ಸಬ್ಬಸೋ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನರಾಗನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕೋಪನೇಯ್ಯೇ**ತಿ ಪಟಿಘಟ್ಠಾನೀಯೇ ಸಬ್ಬಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಆಘಾತವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ **ನ ಕುಪ್ಪತಿ** ನ ದುಸ್ಸತಿ ನ ವಿಕಾರಂ ಆಪಜ್ಜತಿ। **ಯಸ್ಸೇವಂ ಭಾವಿತಂ ಚಿತ್ತ**ನ್ತಿ ಯಸ್ಸ ಯಥಾವುತ್ತಸ್ಸ ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ಏವಂ ವುತ್ತನಯೇನ ತಾದಿಭಾವಾವಹನಭಾವೇನ ಭಾವಿತಂ। **ಕುತೋ ತಂ ದುಕ್ಖಮೇಸ್ಸತೀ**ತಿ ತಂ ಉತ್ತಮಪುಗ್ಗಲಂ ಕುತೋ ಸತ್ತತೋ ಸಙ್ಖಾರತೋ ವಾ ದುಕ್ಖಂ ಉಪಗಮಿಸ್ಸತಿ, ನ ತಾದಿಸಸ್ಸ ದುಕ್ಖಂ ಅತ್ಥೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಚತುತ್ಥಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ನಾಗಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೫. ಪಞ್ಚಮೇ **ಕೋಸಮ್ಬಿಯ**ನ್ತಿ ಕುಸುಮ್ಬೇನ ನಾಮ ಇಸಿನಾ ವಸಿತಟ್ಠಾನೇ ಮಾಪಿತತ್ತಾ "ಕೋಸಮ್ಬೀ"ತಿ ಏವಂಲದ್ಧನಾಮಕೇ ನಗರೇ। **ಘೋಸಿತಾರಾಮೇ**ತಿ ಘೋಸಿತಸೇಟ್ಠಿನಾ ಕಾರಿತೇ ಆರಾಮೇ। **ಭಗವಾ ಆಕಿಣ್ಣೋ ವಿಹರತೀ**ತಿ ಭಗವಾ ಸಮ್ಬಾಧಪ್ಪತ್ತೋ ವಿಹರತಿ। ಕಿಂ ಪನ ಭಗವತೋ ಸಮ್ಬಾಧೋ ಅತ್ಥಿ, ಸಂಸಗ್ಗೋ ವಾತಿ? ನತ್ಥಿ। ನ ಹಿ ಕೋಚಿ ಭಗವನ್ತಂ ಅನಿಚ್ಛಾಯ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ। ದುರಾಸದಾ ಹಿ ಬುದ್ಧಾ ಭಗವನ್ತೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಚ ಅನುಪಲಿತ್ತತ್ತಾ। ಹಿತೇಸಿತಾಯ ಪನ ಸತ್ತೇಸು ಅನುಕಮ್ಪಂ ಉಪಾದಾಯ "ಮುತ್ತೋ ಮೋಚೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಪಟಿಞ್ಞಾನುರೂಪಂ ಚತುರೋಘನಿತ್ಥರಣತ್ಥಂ ಅಟ್ಠನ್ನಂ ಪರಿಸಾನಂ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಿಕಂ ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ಉಪಸಙ್ಕಮನಂ ಅಧಿವಾಸೇತಿ, ಸಯಞ್ಚ ಮಹಾಕರುಣಾಸಮುಸ್ಸಾಹಿತೋ ಕಾಲಞ್ಞೂ ಹುತ್ವಾ ತತ್ಥ ಉಪಸಙ್ಕಮತಿ, ಇದಂ ಸಬ್ಬಬುದ್ಧಾನಂ ಆಚಿಣ್ಣಂ, ಅಯಮಿಧ ಆಕಿಣ್ಣವಿಹಾರೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ।

ಇಧ ಪನ ಕೋಸಮ್ಬಿಕಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಕಲಹಜಾತಾನಂ ಸತ್ಥಾ ದೀಘೀತಿಸ್ಸ ಕೋಸಲರಞ್ಞೋ ವತ್ಥುಂ ಆಹರಿತ್ವಾ, "ನ ಹಿ ವೇರೇನ ವೇರಾನಿ, ಸಮ್ಮನ್ತೀಧ ಕುದಾಚನ"ನ್ತಿಆದಿನಾ (ಧ॰ ಪ॰ ೫; ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೨೩೭; ಮಹಾವ॰ ೪೬೪) ಓವಾದಂ ಅದಾಸಿ, ತಂ ದಿವಸಂ ತೇಸಂ ಕಲಹಂ ಕರೋನ್ತಾನಂಯೇವ ರತ್ತಿ ವಿಭಾತಾ। ದುತಿಯದಿವಸೇಪಿ ಭಗವಾ ತಮೇವ ವತ್ಥುಂ ಕಥೇಸಿ, ತಂ ದಿವಸಮ್ಪಿ ತೇಸಂ ಕಲಹಂ ಕರೋನ್ತಾನಂಯೇವ ರತ್ತಿ ವಿಭಾತಾ। ತತಿಯದಿವಸೇಪಿ ಭಗವಾ ತಮೇವ ವತ್ಥುಂ ಕಥೇಸಿ, ಅಥಞ್ಞತರೋ ಭಿಕ್ಖು ಭಗವನ್ತಂ ಏವಮಾಹ – "ಅಪ್ಪೋಸ್ಸುಕ್ಕೋ, ಭನ್ತೇ ಭಗವಾ, ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಸುಖವಿಹಾರಮನುಯುತ್ತೋ ವಿಹರತು, ಮಯಮೇತೇನ ಭಣ್ಡನೇನ ಕಲಹೇನ ವಿಗ್ಗಹೇನ ವಿವಾದೇನ ಪಞ್ಞಾಯಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ। ಸತ್ಥಾ "ಪರಿಯಾದಿನ್ನಚಿತ್ತಾ ಖೋ ಇಮೇ ಮೋಘಪುರಿಸಾ ನ ದಾನಿಮೇ ಸಕ್ಕಾ ಸಞ್ಞಾಪೇತುಂ, ನತ್ಥಿ ಚೇತ್ಥ ಸಞ್ಞಾಪೇತಬ್ಬಾ, ಯಂನೂನಾಹಂ ಏಕಚಾರಿಕವಾಸಂ ವಸೇಯ್ಯಂ, ಏವಂ ಇಮೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಕಲಹತೋ ಓರಮಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇಸಿ। ಏವಂ ತೇಹಿ ಕಲಹಕಾರಕೇಹಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕವಿಹಾರೇ ವಾಸಂ ವಿನೇತಬ್ಬಾಭಾವತೋ ಉಪಾಸಕಾದೀಹಿ ಉಪಸಙ್ಕಮನಞ್ಚ ಆಕಿಣ್ಣವಿಹಾರಂ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ – "ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಭಗವಾ ಆಕಿಣ್ಣೋ ವಿಹರತೀ"ತಿಆದಿ।

ತತ್ಥ **ದುಕ್ಖ**ನ್ತಿ ನ ಸುಖಂ, ಅನಾರಾಧಿತಚಿತ್ತತಾಯ ನ ಇಟ್ಠನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನೇವಾಹ **"ನ ಫಾಸು ವಿಹರಾಮೀ"**ತಿ। **ವೂಪಕಟ್ಠೋ**ತಿ ಪವಿವೇಕಟ್ಠೋ ದೂರೀಭೂತೋ। ತಥಾ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾವ ಭಗವಾ ಪಾತೋವ ಸರೀರಪ್ಪಟಿಜಗ್ಗನಂ ಕತ್ವಾ ಕೋಸಮ್ಬಿಯಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಕಞ್ಚಿ ಅನಾಮನ್ತೇತ್ವಾ ಏಕೋ ಅದುತಿಯೋ ಗನ್ತ್ವಾ ಕೋಸಲರಟ್ಠೇ ಪಾಲಿಲೇಯ್ಯಕೇ ವನಸಣ್ಡೇ ಭದ್ದಸಾಲಮೂಲೇ ವಿಹಾಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ – **"ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ಪುಬ್ಬಣ್ಹಸಮಯಂ…ಪೇ॰… ಭದ್ದಸಾಲಮೂಲೇ"**ತಿ। ತತ್ಥ **ಸಾಮ**ನ್ತಿ ಸಯಂ। **ಸಂಸಾಮೇತ್ವಾ**ತಿ ಪಟಿಸಾಮೇತ್ವಾ। **ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯಾ**ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಸಾಮನ್ತಿ ಪದಂ ಆನೇತ್ವಾ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। **ಉಪಟ್ಠಾಕೇ**ತಿ ಕೋಸಮ್ಬಿನಗರವಾಸಿನೋ ಘೋಸಿತಸೇಟ್ಠಿಆದಿಕೇ ಉಪಟ್ಠಾಕೇ, ವಿಹಾರೇ ಚ ಅಗ್ಗುಪಟ್ಠಾಕಂ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಆನನ್ದಂ ಅನಾಮನ್ತೇತ್ವಾ।

ಏವಂ ಗತೇ ಸತ್ಥರಿ ಪಞ್ಚಸತಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಆನನ್ದಂ ಆಹಂಸು – "ಆವುಸೋ ಆನನ್ದ, ಸತ್ಥಾ ಏಕಕೋವ ಗತೋ, ಮಯಂ ಅನುಬನ್ಧಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ। "ಆವುಸೋ, ಯದಾ ಭಗವಾ ಸಾಮಂ ಸೇನಾಸನಂ ಸಂಸಾಮೇತ್ವಾ ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯ ಅನಾಮನ್ತೇತ್ವಾ ಉಪಟ್ಠಾಕೇ ಚ ಅನಪಲೋಕೇತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ ಅದುತಿಯೋ ಗಚ್ಛತಿ, ತದಾ ಏಕಚಾರಂ ಚರಿತುಂ ಭಗವತೋ ಅಜ್ಝಾಸಯೋ, ಸಾವಕೇನ ನಾಮ ಸತ್ಥು ಅಜ್ಝಾಸಯಾನುರೂಪಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತಬ್ಬಂ, ತಸ್ಮಾ ನ ಇಮೇಸು ದಿವಸೇಸು ಭಗವಾ ಅನುಗನ್ತಬ್ಬೋ"ತಿ ನಿವಾರೇಸಿ, ಸಯಮ್ಪಿ ನಾನುಗಚ್ಛಿ।

ಅನುಪುಬ್ಬೇನಾತಿ ಅನುಕ್ಕಮೇನ, ಗಾಮನಿಗಮಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಚಾರಿಕಂ ಚರಮಾನೋ "ಏಕಚಾರವಾಸಂ ತಾವ ವಸಮಾನಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಬಾಲಕಲೋಣಕಾರಗಾಮಂ ಗನ್ತ್ವಾ ತತ್ಥ ಭಗುತ್ಥೇರಸ್ಸ ಸಕಲಂ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಞ್ಚೇವ ತಿಯಾಮಞ್ಚ ರತ್ತಿಂ

ಏಕಚಾರವಾಸೇ ಆನಿಸಂಸಂ ಕಥೇತ್ವಾ ಪುನದಿವಸೇ ತೇನ ಪಚ್ಛಾಸಮಣೇನ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ತಂ ತತ್ಥೇವ ನಿವತ್ತೇತ್ವಾ "ಸಮಗ್ಗವಾಸಂ ವಸಮಾನೇ ತಯೋ ಕುಲಪುತ್ತೇ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಪಾಚೀನವಂಸಮಿಗದಾಯಂ ಗನ್ತ್ವಾ ತೇಸಮ್ಪಿ ಸಕಲರತ್ತಿಂ ಸಮಗ್ಗವಾಸೇ ಆನಿಸಂಸಂ ಕಥೇತ್ವಾ ತೇಪಿ ತತ್ಥೇವ ನಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಏಕಕೋವ ಪಾಲಿಲೇಯ್ಯಗಾಮಂ ಸಮ್ಪತ್ತೋ। ಪಾಲಿಲೇಯ್ಯಗಾಮವಾಸಿನೋ ಪಚ್ಚುಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ಭಗವತೋ ದಾನಂ ದತ್ವಾ ಪಾಲಿಲೇಯ್ಯಗಾಮಸ್ಸ ಅವಿದೂರೇ ರಕ್ಖಿತವನಸಣ್ಡೋ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ, ತತ್ಥ ಭಗವತೋ ಪಣ್ಣಸಾಲಂ ಕತ್ವಾ "ಏತ್ಥ ಭಗವಾ ವಸತೂ"ತಿ ಯಾಚಿತ್ವಾ ವಾಸಯಿಂಸು। **ಭದ್ದಸಾಲೋ**ತಿ ಪನ ತತ್ಥೇಕೋ ಮನಾಪೋ ಭದ್ದಕೋ ಸಾಲರುಕ್ಖೋ, ಭಗವಾ ತಂ ಗಾಮಂ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ವನಸಣ್ಡೇ ಪಣ್ಣಸಾಲಸಮೀಪೇ ತಸ್ಮಿಂ ರುಕ್ಖಮೂಲೇ ವಿಹಾಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "**ಪಾಲಿಲೇಯ್ಯಕೇ ವಿಹರತಿ ರಕ್ಖಿತವನಸಣ್ಡೇ ಭದ್ದಸಾಲಮೂಲೇ**"ತಿ।

ಹತ್ಥಿನಾಗೋತಿ ಮಹಾಹತ್ಥೀ ಯೂಥಪತಿ। **ಹತ್ಥಿಕಲಭೇಹೀ**ತಿ ಹತ್ಥಿಪೋತಕೇಹಿ। **ಹತ್ಥಿಚ್ಛಾಪೇಹೀ**ತಿ ಖೀರೂಪಗೇಹಿ ದಹರಹತ್ಥಿಪೋತಕೇಹಿ, ಯೇ "ಭಿಙ್ಕಾ"ತಿಪಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। **ಛಿನ್ನಗ್ಗಾನೀ**ತಿ ಪುರತೋ ಪುರತೋ ಗಚ್ಛನ್ತೇಹಿ ತೇಹಿ ಹತ್ಥಿಆದೀಹಿ ಛಿನ್ನಗ್ಗಾನಿ ಖಾದಿತಾವಸೇಸಾನಿ ಖಾಣುಸದಿಸಾನಿ ಖಾದತಿ। **ಓಭಗ್ಗೋಭಗ್ಗ**ನ್ತಿ ತೇನ ಹತ್ಥಿನಾಗೇನ ಉಚ್ಚಟ್ಠಾನತೋ ಭಞ್ಜಿತ್ವಾ ಭಞ್ಜಿತ್ವಾ ಪಾತಿತಂ। **ಅಸ್ಸ ಸಾಖಾಭಙ್ಗ**ನ್ತಿ ಏತಸ್ಸ ಸನ್ತಕಂ ಸಾಖಾಭಙ್ಗಂ ತೇ ಖಾದನ್ತಿ। **ಆವಿಲಾನೀ**ತಿ ತೇಹಿ ಪಠಮತರಂ ಓತರಿತ್ವಾ ಪಿವನ್ತೇಹಿ ಆಲುಳಿತತ್ತಾ ಆವಿಲಾನಿ ಕದ್ದಮಮಿಸ್ಸಾನಿ ಪಾನೀಯಾನಿ ಪಿವತಿ। **ಓಗಾಹಾ**ತಿ ತಿತ್ಥತೋ। "ಓಗಾಹ"ನ್ತಿಪಿ ಪಾಳಿ। **ಅಸ್ಸಾ**ತಿ ಹತ್ಥಿನಾಗಸ್ಸ। **ಉಪನಿಘಂಸನ್ತಿಯೋ**ತಿ ಘಟ್ಟೇನ್ತಿಯೋ, ಉಪನಿಘಂಸಿಯಮಾನೋಪಿ ಅತ್ತನೋ ಉಳಾರಭಾವೇನ ನ ಕುಜ್ಝತಿ, ತೇನ ತಾ ತಂ ಘಂಸನ್ತಿಯೇವ। **ಯೂಥಾ**ತಿ ಹತ್ಥಿಘಟಾ।

ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮೀತಿ ಸೋ ಕಿರ ಹತ್ಥಿನಾಗೋ ಯೂಥವಾಸೇ ಉಕ್ಕಣ್ಠಿತೋ ತಂ ವನಸಣ್ಡಂ ಪವಿಟ್ಠೋ ತತ್ಥ ಭಗವನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಘಟಸಹಸ್ಸೇನ ನಿಬ್ಬಾಪಿತಸನ್ತಾಪೋ ವಿಯ ನಿಬ್ಬುತೋ ಹುತ್ವಾ ಪಸನ್ನಚಿತ್ತೋ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕೇ ಅಟ್ಠಾಸಿ, ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ವತ್ತಸೀಸೇ ಠತ್ವಾ ಭದ್ದಸಾಲಸ್ಸ ಪಣ್ಣಸಾಲಾಯ ಚ ಸಮನ್ತತೋ ಅಪ್ಪಹರಿತಕಂ ಕತ್ವಾ ಸಾಖಾಭಙ್ಗೇಹಿ ಸಮ್ಮಜ್ಜತಿ, ಭಗವತೋ ಮುಖಧೋವನಂ ದೇತಿ, ನ್ಹಾನೋದಕಂ ಆಹರತಿ, ದನ್ತಕಟ್ಠಂ ದೇತಿ, ಅರಞ್ಞತೋ ಮಧುರಾನಿ ಫಲಾನಿ ಆಹರಿತ್ವಾ ಸತ್ಥು ಉಪನೇತಿ, ಸತ್ಥಾ ತಾನಿ ಪರಿಭುಞ್ಜತಿ । ತೇನ ವುತ್ತಂ - "**ತತ್ರ ಸುದಂ ಸೋ ಹತ್ಥಿನಾಗೋ ಯಸ್ಮಿಂ ಪದೇಸೇ ಭಗವಾ ವಿಹರತಿ, ತಂ ಪದೇಸಂ ಅಪ್ಪಹರಿತಞ್ಚ ಕರೋತಿ, ಸೋಣ್ಡಾಯ ಭಗವತೋ ಪಾನೀಯಂ ಪರಿಭೋಜನೀಯಂ ಉಪಟ್ಠಾಪೇತೀ**"ತಿ। ಸೋಣ್ಡಾಯ ದಾರೂನಿ ಆಹರಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಘಂಸಿತ್ವಾ ಅಗ್ಗಿಂ ಉಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ದಾರೂನಿ ಜಾಲಾಪೇತ್ವಾ ತತ್ಥ ಪಾಸಾಣಖಣ್ಡಾನಿ ತಾಪೇತ್ವಾ ತಾನಿ ದಣ್ಡಕೇಹಿ ಪವಟ್ಟೇತ್ವಾ ಸೋಣ್ಡಿಯಂ ಖಿಪಿತ್ವಾ ಉದಕಸ್ಸ ತತ್ತಭಾವಂ ಞತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕಂ ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ, ಭಗವಾ "ಹತ್ಥಿನಾಗೋ ಮಮ ನ್ಹಾನಂ ಇಚ್ಛತೀ"ತಿ ತತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ ನ್ಹಾನಕಿಚ್ಚಂ ಕರೋತಿ, ಪಾನೀಯೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ತಸ್ಮಿಂ ಪನ ಸೀತಲೇ ಸಞ್ಜಾತೇ ಉಪಸಙ್ಕಮತಿ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ - "ಸೋಣ್ಡಾಯ ಭಗವತೋ ಪಾನೀಯಂ ಪರಿಭೋಜನೀಯಂ ಉಪಟ್ಠಾಪೇತೀ"ತಿ।

ಅಥ ಖೋ ಭಗವತೋ ರಹೋಗತಸ್ಸಾತಿಆದಿ ಉಭಿನ್ನಂ ಮಹಾನಾಗಾನಂ ವಿವೇಕಸುಖಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣದಸ್ಸನಂ, ತಂ ವುತ್ತತ್ಥಮೇವ। **ಅತ್ತನೋ ಚ ಪವಿವೇಕಂ ವಿದಿತ್ವಾ**ತಿ ಕೇಹಿಚಿ ಅನಾಕಿಣ್ಣಭಾವಲದ್ಧಂ ಕಾಯವಿವೇಕಂ ಜಾನಿತ್ವಾ, ಇತರೇ ಪನ ವಿವೇಕಾ ಭಗವತೋ ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ವಿಜ್ಜನ್ತಿಯೇವ।

ಇಮಂ ಉದಾನನ್ತಿ ಇಮಂ ಅತ್ತನೋ ಹತ್ಥಿನಾಗಸ್ಸ ಚ ಪವಿವೇಕಾಭಿರತಿಯಾ ಸಮಾನಜ್ಝಾಸಯಭಾವದೀಪನಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ।

ತತ್ಥಾಯಂ ಸಙ್ಖೇಪತ್ಥೋ - **ಏತಂ ಈಸಾದನ್ತಸ್ಸ** ರಥಈಸಾಸದಿಸದನ್ತಸ್ಸ ಹತ್ಥಿನಾಗಸ್ಸ **ಚಿತ್ತಂ ನಾಗೇನ** ಬುದ್ಧನಾಗಸ್ಸ **ಚಿತ್ತೇನ ಸಮೇತಿ** ಸಂಸನ್ದತಿ। ಕಥಂ ಸಮೇತಿ ಚೇ? **ಯದೇಕೋ ರಮತೀ ವನೇ** ಯಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧನಾಗೋ "ಅಹಂ ಖೋ ಪುಬ್ಬೇ ಆಕಿಣ್ಣೋ ವಿಹಾಸಿ"ನ್ತಿ ಪುರಿಮಂ ಆಕಿಣ್ಣವಿಹಾರಂ ಜಿಗುಚ್ಛಿತ್ವಾ ವಿವೇಕಂ ಉಪಬ್ರೂಹಯಮಾನೋ ಇದಾನಿ ಯಥಾ **ಏಕೋ** ಅದುತಿಯೋ **ವನೇ**

ಅರಞ್ಞೇ **ರಮತಿ** ಅಭಿರಮತಿ, ಏವಂ ಅಯಮ್ಪಿ ಹತ್ಥಿನಾಗೋ ಪುಬ್ಬೇ ಅತ್ತನೋ ಹತ್ಥಿಆದೀಹಿ ಆಕಿಣ್ಣವಿಹಾರಂ ಜಿಗುಚ್ಛಿತ್ವಾ ವಿವೇಕಂ ಉಪಬ್ರೂಹಯಮಾನೋ ಇದಾನಿ **ಏಕೋ** ಅಸಹಾಯೋ **ವನೇ** ಅರಞ್ಞೇ **ರಮತಿ** ಅಭಿರಮತಿ। ತಸ್ಮಾಸ್ಸ **ಚಿತ್ತಂ ನಾಗೇನ ಸಮೇತಿ** ತಸ್ಸ ಚಿತ್ತೇನ ಸಮೇತೀತಿ ಕತ್ವಾ ಏಕೀಭಾವರತಿಯಾ ಏಕಸದಿಸಂ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಪಞ್ಚಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಪಿಣ್ಡೋಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೬. ಛಟ್ಠೇ **ಪಿಣ್ಡೋಲಭಾರದ್ವಾಜೋ**ತಿ ಪಿಣ್ಡಂ ಉಲಮಾನೋ ಪರಿಯೇಸಮಾನೋ ಪಬ್ಬಜಿತೋತಿ ಪಿಣ್ಡೋಲೋ। ಸೋ ಕಿರ ಪರಿಜಿಣ್ಣಭೋಗೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಹುತ್ವಾ ಮಹನ್ತಂ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಂ ದಿಸ್ವಾ ಪಿಣ್ಡತ್ಥಾಯ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತೋ। ಸೋ ಮಹನ್ತಂ ಕಪಲ್ಲಂ "ಪತ್ತ"ನ್ತಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಚರತಿ, ಕಪಲ್ಲಪೂರಂ ಯಾಗುಂ ಪಿವತಿ, ಭತ್ತಂ ಭುಞ್ಜತಿ, ಪೂವಖಜ್ಜಕಞ್ಚ ಖಾದತಿ। ಅಥಸ್ಸ ಮಹಗ್ಘಸಭಾವಂ ಸತ್ಥು ಆರೋಚೇಸುಂ। ಸತ್ಥಾ ತಸ್ಸ ಪತ್ತತ್ಥವಿಕಂ ನಾನುಜಾನಿ, ಹೇಟ್ಠಾಮಞ್ಚೇ ಪತ್ತಂ ನಿಕ್ಕುಜ್ಜಿತ್ವಾ ಠಪೇತಿ, ಸೋ ಠಪೇನ್ತೋಪಿ ಘಂಸೇನ್ತೋವ ಪಣಾಮೇತ್ವಾ ಠಪೇತಿ, ಗಣ್ಹನ್ತೋಪಿ ಘಂಸೇನ್ತೋವ ಆಕಡ್ಢಿತ್ವಾ ಗಣ್ಹಾತಿ। ತಂ ಗಚ್ಛನ್ತೇ ಗಚ್ಛನ್ತೇ ಕಾಲೇ ಘಂಸನೇನ ಪರಿಕ್ಖೀಣಂ, ನಾಳಿಕೋದನಮತ್ತಸ್ಸೇವ ಗಣ್ಹನಕಂ ಜಾತಂ। ತತೋ ಸತ್ಥು ಆರೋಚೇಸುಂ, ಅಥಸ್ಸ ಸತ್ಥಾ ಪತ್ತತ್ಥವಿಕಂ ಅನುಜಾನಿ। ಥೇರೋ ಅಪರೇನ ಸಮಯೇನ ಇನ್ದ್ರಿಯಭಾವನಂ ಭಾವೇನ್ತೋ ಅಗ್ಗಫಲೇ ಅರಹತ್ತೇ ಪತಿಟ್ಠಾಸಿ। ಇತಿ ಸೋ ಪುಬ್ಬೇ ಸವಿಸೇಸಂ ಪಿಣ್ಡತ್ಥಾಯ ಉಲತೀತಿ ಪಿಣ್ಡೋಲೋ, ಗೋತ್ತೇನ ಪನ ಭಾರದ್ವಾಜೋತಿ ಉಭಯಂ ಏಕತೋ ಕತ್ವಾ "ಪಿಣ್ಡೋಲಭಾರದ್ವಾಜೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಆರಞ್ಞಕೋತಿ ಗಾಮನ್ತಸೇನಾಸನಪಟಿಕ್ಖಿಪನೇನ ಅರಞ್ಞೇ ನಿವಾಸೋ ಅಸ್ಸಾತಿ ಆರಞ್ಞಕೋ, ಆರಞ್ಞಕಧುತಙ್ಗಂ ಸಮಾದಾಯ ವತ್ತನ್ತಸ್ಸೇತಂ ನಾಮಂ। ತಥಾ ಭಿಕ್ಖಾಸಙ್ಖಾತಾನಂ ಆಮಿಸಪಿಣ್ಡಾನಂ ಪಾತೋ ಪಿಣ್ಡಪಾತೋ, ಪರೇಹಿ ದಿನ್ನಾನಂ ಪಿಣ್ಡಾನಂ ಪತ್ತೇ ನಿಪತನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಉಞ್ಛತಿ ತಂ ತಂ ಕುಲಂ ಉಪಸಙ್ಕಮನ್ತೋ ಗವೇಸತೀತಿ **ಪಿಣ್ಡಪಾತಿಕೋ,** ಪಿಣ್ಡಾಯ ವಾ ಪತಿತುಂ ಚರಿತುಂ ವತಮೇತಸ್ಸಾತಿ ಪಿಣ್ಡಪಾತೀ, ಪಿಣ್ಡಪಾತೀಯೇವ ಪಿಣ್ಡಪಾತಿಕೋ। ಸಙ್ಕಾರಕೂಟಾದೀಸು ಪಂಸೂನಂ ಉಪರಿ ಠಿತತ್ತಾ ಅಬ್ಭುಗ್ಗತಟ್ಠೇನ ಪಂಸುಕೂಲಂ ವಿಯಾತಿ ಪಂಸುಕೂಲಂ, ಪಂಸು ವಿಯ ವಾ ಕುಚ್ಛಿತಭಾವಂ ಉಲತಿ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಪಂಸುಕೂಲಂ, ಪಂಸುಕೂಲಸ್ಸ ಧಾರಣಂ ಪಂಸುಕೂಲಂ, ತಂ ಸೀಲಂ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಪಂಸುಕೂಲಿಕೋ।** ಸಙ್ಘಾಟಿಉತ್ತರಾಸಙ್ಗಅನ್ತರವಾಸಕಸಙ್ಖಾತಾನಿ ತೀಣಿ ಚೀವರಾನಿ ತಿಚೀವರಂ, ತಿಚೀವರಸ್ಸ ಧಾರಣಂ ತಿಚೀವರಂ, ತಂ ಸೀಲಂ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ತೇಚೀವರಿಕೋ। ಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋ**ತಿಆದೀನಂ ಪದಾನಂ ಅತ್ಥೋ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತೋಯೇವ।

ಧುತವಾದೋತಿ ಧುತೋ ವುಚ್ಚತಿ ಧುತಕಿಲೇಸೋ ಪುಗ್ಗಲೋ, ಕಿಲೇಸಧುನನಕಧಮ್ಮೋ ವಾ। ತತ್ಥ ಅತ್ಥಿ ಧುತೋ, ನ ಧುತವಾದೋ, ಅತ್ಥಿ ನ ಧುತೋ, ಧುತವಾದೋ, ಅತ್ಥಿ ನೇವ ಧುತೋ, ನ ಧುತವಾದೋ, ಅತ್ಥಿ ಧುತೋ ಚೇವ, ಧುತವಾದೋ ಚಾತಿ ಇದಂ ಚತುಕ್ಕಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತೇಸು ಯೋ ಸಯಂ ಧುತಧಮ್ಮೇ ಸಮಾದಾಯ ವತ್ತತಿ, ನ ಪರಂ ತದತ್ಥಾಯ ಸಮಾದಪೇತಿ, ಅಯಂ ಪಠಮೋ। ಯೋ ಪನ ಸಯಂ ನ ಧುತಧಮ್ಮೇ ಸಮಾದಾಯ ವತ್ತತಿ, ಪರಂ ಸಮಾದಪೇತಿ, ಅಯಂ ದುತಿಯೋ। ಯೋ ಉಭಯರಹಿತೋ, ಅಯಂ ತತಿಯೋ। ಯೋ ಪನ ಉಭಯಸಮ್ಪನ್ನೋ, ಅಯಂ ಚತುತ್ಥೋ। ಏವರೂಪೋ ಚ ಆಯಸ್ಮಾ ಪಿಣ್ಡೋಲಭಾರದ್ವಾಜೋತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಧುತವಾದೋ"ತಿ। ಏಕದೇಸಸರೂಪೇಕಸೇಸವಸೇನ ಹಿ ಅಯಂ ನಿದ್ದೇಸೋ ಯಥಾ ತಂ "ನಾಮರೂಪ"ನ್ತಿ।

ಅಧಿಚಿತ್ತಮನುಯುತ್ತೋತಿ ಏತ್ಥ ಅಟ್ಠಸಮಾಪತ್ತಿಸಮ್ಪಯೋಗತೋ ಅರಹತ್ತಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಸಮ್ಪಯೋಗತೋ ವಾ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅಧಿಚಿತ್ತಭಾವೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ಇಧ ಪನ "ಅರಹತ್ತಫಲಚಿತ್ತ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। ತಂತಂಸಮಾಪತ್ತೀಸು ಸಮಾಧಿ ಏವ ಅಧಿಚಿತ್ತಂ, ಇಧ ಪನ ಅರಹತ್ತಫಲಸಮಾಧಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಕೇಚಿ ಪನ "ಅಧಿಚಿತ್ತಮನುಯುತ್ತೇನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖುನಾ ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ತೀಣಿ

ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ಮನಸಿ ಕಾತಬ್ಬಾನೀತಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ಅಧಿಚಿತ್ತಸುತ್ತೇ (ಅ॰ ನಿ॰ ೩.೧೦೩) ವಿಯ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಚಿತ್ತಂ ಅಧಿಚಿತ್ತನ್ತಿ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ ನ ಸುನ್ದರಂ। ಪುರಿಮೋಯೇವತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ।

ಏತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾತಿ ಏತಂ ಆಯಸ್ಮತೋ ಪಿಣ್ಡೋಲಭಾರದ್ವಾಜಸ್ಸ ಅಧಿಟ್ಠಾನಪರಿಕ್ಖಾರಸಮ್ಪದಾಸಮ್ಪನ್ನಂ ಅಧಿಚಿತ್ತಾನುಯೋಗಸಙ್ಖಾತಂ ಅತ್ಥಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರತೋ ವಿದಿತ್ವಾ। ಏವಂ "ಅಧಿಚಿತ್ತಾನುಯೋಗೋ ಮಮ ಸಾಸನಾನುಟ್ಠಾನ"ನ್ತಿ ದೀಪೇನ್ತೋ **ಇಮಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ**।

ತತ್ಥ **ಅನೂಪವಾದೋ**ತಿ ವಾಚಾಯ ಕಸ್ಸಚಿಪಿ ಅನುಪವದನಂ। **ಅನೂಪಘಾತೋ**ತಿ ಕಾಯೇನ ಕಸ್ಸಚಿ ಉಪಘಾತಾಕರಣಂ। **ಪಾತಿಮೋಕ್ಖೇ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಪದಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ ಹೇಟ್ಠಾ ನಾನಪ್ಪಕಾರೇಹಿ ವುತ್ತೋ, ತಸ್ಮಿಂ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖೇ। ಸತ್ತನ್ನಂ ಆಪತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧಾನಂ ಅವೀತಿಕ್ಕಮಲಕ್ಖಣೋ **ಸಂವರೋ**। **ಮತ್ತಞ್ಞುತಾ**ತಿ ಪಟಿಗ್ಗಹಣಪರಿಭೋಗವಸೇನ ಪಮಾಣಞ್ಞುತಾ। **ಪನ್ತಞ್ಚ ಸಯನಾಸನ**ನ್ತಿ ವಿವಿತ್ತಂ ಸಙ್ಘಟ್ಟನವಿರಹಿತಂ ಸೇನಾಸನಂ। **ಅಧಿಚಿತ್ತೇ ಚ ಆಯೋಗೋ**ತಿ ಅಟ್ಠನ್ನಂ ಸಮಾಪತ್ತೀನಂ ಅಧಿಗಮಾಯ ಭಾವನಾನುಯೋಗೋ।

ಅಪರೋ ನಯೋ - **ಅನೂಪವಾದೋ**ತಿ ಕಸ್ಸಚಿಪಿ ಉಪರುಜ್ಝನವಚನಸ್ಸ ಅವದನಂ। ತೇನ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ವಾಚಸಿಕಂ ಸೀಲಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। **ಅನೂಪಘಾತೋ**ತಿ ಕಾಯೇನ ಕಸ್ಸಚಿ ಉಪಘಾತಸ್ಸ ಪರವಿಹೇಠನಸ್ಸ ಅಕರಣಂ। ತೇನ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಕಾಯಿಕಂ ಸೀಲಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ಯಾದಿಸಂ ಪನಿದಂ ಉಭಯಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ಸಾಸನನ್ತೋಗಧಂ ಹೋತಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ - **"ಪಾತಿಮೋಕ್ಖೇ ಚ ಸಂವರೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಚ**ಸದ್ದೋ ನಿಪಾತಮತ್ತಂ। **ಪಾತಿಮೋಕ್ಖೇ ಚ ಸಂವರೋ**ತಿ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರಭೂತೋ ಅನೂಪವಾದೋ ಅನೂಪಘಾತೋ ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅಥ ವಾ **ಪಾತಿಮೋಕ್ಖೇ**ತಿ ಅಧಿಕರಣೇ ಭುಮ್ಮಂ। ಪಾತಿಮೋಕ್ಖೇ ನಿಸ್ಸಯಭೂತೇ ಸಂವರೋ। ಕೋ ಪನ ಸೋತಿ? ಅನೂಪವಾದೋ ಅನೂಪಘಾತೋ। ಉಪಸಮ್ಪದವೇಲಾಯಞ್ಹಿ ಅವಿಸೇಸೇನ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸೀಲಂ ಸಮಾದಿನ್ನಂ ನಾಮ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖೇ ಠಿತಸ್ಸ ತತೋ ಪರಂ ಉಪವಾದೂಪಘಾತಾನಂ ಅಕರಣವಸೇನ ಸಂವರೋ, ಸೋ ಅನೂಪವಾದೋ ಅನೂಪಘಾತೋ ಚಾತಿ ವುತ್ತೋ।

ಅಥ ವಾ **ಪಾತಿಮೋಕ್ಖೇ**ತಿ ನಿಪ್ಫಾದೇತಬ್ಬೇ ಭುಮ್ಮಂ ಯಥಾ "ಚೇತಸೋ ಅವೂಪಸಮೋ ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಪದಟ್ಠಾನ"ನ್ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೨೩೨)। ತೇನ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖೇನ ಸಾಧೇತಬ್ಬೋ ಅನೂಪವಾದೋ ಅನೂಪಘಾತೋ, ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರಸಙ್ಗಹಿತೋ ಅನೂಪವಾದೋ ಅನೂಪಘಾತೋಇಚ್ಚೇವ ಅತ್ಥೋ। **ಸಂವರೋ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಪನ ಸತಿಸಂವರೋ , ಞಾಣಸಂವರೋ, ಖನ್ತಿಸಂವರೋ, ವೀರಿಯಸಂವರೋತಿ ಇಮೇಸಂ ಚತುನ್ನಂ ಸಂವರಾನಂ ಗಹಣಂ, ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಾಧನಂ ಇದಂ ಸಂವರಚತುಕ್ಕಂ।

ಮತ್ತಞ್ಞುತಾ ಚ ಭತ್ತಸ್ಮಿನ್ತಿ ಪರಿಯೇಸನಪಟಿಗ್ಗಹಣಪರಿಭೋಗವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾನಂ ವಸೇನ ಭೋಜನೇ ಪಮಾಣಞ್ಞುತಾ। **ಪನ್ತಞ್ಚ ಸಯನಾಸನ**ನ್ತಿ ಭಾವನಾನುಕೂಲಂ ಅರಞ್ಞರುಕ್ಖಮೂಲಾದಿವಿವಿತ್ತಸೇನಾಸನಂ। **ಅಧಿಚಿತ್ತೇ ಚ ಆಯೋಗೋ**ತಿ ಸಬ್ಬಚಿತ್ತಾನಂ ಅಧಿಕತ್ತಾ ಉತ್ತಮತ್ತಾ ಅಧಿಚಿತ್ತಸಙ್ಖಾತೇ ಅರಹತ್ತಫಲಚಿತ್ತೇ ಸಾಧೇತಬ್ಬೇ ತಸ್ಸ ನಿಪ್ಫಾದನತ್ಥಂ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಭಾವನಾವಸೇನ ಆಯೋಗೋ। **ಏತಂ ಬುದ್ಧಾನ ಸಾಸನ**ನ್ತಿ ಏತಂ ಪರಸ್ಸ ಅನೂಪವದನಂ, ಅನೂಪಘಾತನಂ, ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರೋ , ಪರಿಯೇಸನಪಟಿಗ್ಗಹಣಾದೀಸು ಮತ್ತಞ್ಞುತಾ, ವಿವಿತ್ತವಾಸೋ, ಯಥಾವುತ್ತಅಧಿಚಿತ್ತಾನುಯೋಗೋ ಚ ಬುದ್ಧಾನಂ ಸಾಸನಂ ಓವಾದೋ ಅನುಸಿಟ್ಠೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏವಂ ಇಮಾಯ ಗಾಥಾಯ ತಿಸ್ಸೋ ಸಿಕ್ಖಾ ಕಥಿತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಛಟ್ಠಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಸಾರಿಪುತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೭. ಸತ್ತಮೇ ಅಪುಬ್ಬಂ ನತ್ಥಿ। ಗಾಥಾಯ **ಅಧಿಚೇತಸೋತಿ** ಅಧಿಚಿತ್ತವತೋ, ಸಬ್ಬಚಿತ್ತಾನಂ ಅಧಿಕೇನ ಅರಹತ್ತಫಲಚಿತ್ತೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಪ್ಪಮಜ್ಜತೋತಿ** ನ ಪಮಜ್ಜತೋ, ಅಪ್ಪಮಾದೇನ ಅನವಜ್ಜಧಮ್ಮೇಸು ಸಾತಚ್ಚಕಿರಿಯಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತಸ್ಸಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಮುನಿನೋತಿ** "ಯೋ ಮುನಾತಿ ಉಭೋ ಲೋಕೇ, ಮುನಿ ತೇನ ಪವುಚ್ಚತೀ"ತಿ (ಧ॰ ಪ॰ ೨೬೯; ಚೂಳನಿ॰ ಮೇತ್ತಗೂಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸ ೨೧) ಏವಂ ಉಭಯಲೋಕಮುನನೇನ ಮೋನಂ ವುಚ್ಚತಿ ಞಾಣಂ, ತೇನ ಅರಹತ್ತಫಲಞಾಣಸಙ್ಖಾತೇನ ಞಾಣೇನ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ ವಾ ಖೀಣಾಸವೋ ಮುನಿ ನಾಮ, ತಸ್ಸ ಮುನಿನೋ। **ಮೋನಪಥೇಸು ಸಿಕ್ಖತೋತಿ** ಅರಹತ್ತಞಾಣಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಮೋನಸ್ಸ ಪಥೇಸು ಸತ್ತತಿಂಸಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಧಮ್ಮೇಸು ತೀಸು ವಾ ಸಿಕ್ಖಾಸು ಸಿಕ್ಖತೋ। ಇದಞ್ಚ ಪುಬ್ಬಭಾಗಪ್ಪಟಿಪದಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವುತ್ತಂ। ಪರಿನಿಟ್ಠಿತಸಿಕ್ಖೋ ಹಿ ಅರಹಾ, ತಸ್ಮಾ ಏವಂ ಸಿಕ್ಖತೋ, ಇಮಾಯ ಸಿಕ್ಖಾಯ ಮುನಿಭಾವಂ ಪತ್ತಸ್ಸ ಮುನಿನೋತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಯಸ್ಮಾ ಚ ಏತದೇವ, ತಸ್ಮಾ ಹೇಟ್ಠಿಮಮಗ್ಗಫಲಚಿತ್ತಾನಂ ವಸೇನ ಅಧಿಚೇತಸೋ, ಚತುಸಚ್ಚಸಮ್ಬೋಧಪಟಿಪತ್ತಿಯಂ ಅಪ್ಪಮಾದವಸೇನ ಅಪ್ಪಮಜ್ಜತೋ, ಮಗ್ಗಞಾಣಸಮನ್ನಾಗಮೇನ ಮುನಿನೋತಿ ಏವಮೇತೇಸಂ ತಿಣ್ಣಂ ಪದಾನಂ ಅತ್ಥೋ ಯುಜ್ಜತಿಯೇವ। ಅಥ ವಾ "ಅಪ್ಪಮಜ್ಜತೋ ಸಿಕ್ಖತೋ"ತಿ ಪದಾನಂ ಹೇತುಅತ್ಥತಾ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ ಅಪ್ಪಮಜ್ಜನಹೇತು ಸಿಕ್ಖನಹೇತು ಚ ಅಧಿಚೇತಸೋತಿ।

ಸೋಕಾ ನ ಭವನ್ತಿ ತಾದಿನೋತಿ ತಾದಿಸಸ್ಸ ಖೀಣಾಸವಮುನಿನೋ ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ಇಟ್ಠವಿಯೋಗಾದಿವತ್ಥುಕಾ ಸೋಕಾ ಚಿತ್ತಸನ್ತಾಪಾ ನ ಹೋನ್ತಿ। ಅಥ ವಾ **ತಾದಿನೋತಿ** ತಾದಿಲಕ್ಖಣಸಮನ್ನಾಗತಸ್ಸ ಏವರೂಪಸ್ಸ ಮುನಿನೋ ಸೋಕಾ ನ ಭವನ್ತೀತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ। **ಉಪಸನ್ತಸ್ಸಾತಿ** ರಾಗಾದೀನಂ ಅಚ್ಚನ್ತೂಪಸಮೇನ ಉಪಸನ್ತಸ್ಸ। **ಸದಾ ಸತೀಮತೋತಿ** ಸತಿವೇಪುಲ್ಲಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ನಿಚ್ಚಕಾಲಂ ಸತಿಯಾ ಅವಿರಹಿತಸ್ಸ।

ಏತ್ಥ ಚ "ಅಧಿಚೇತಸೋ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಅಧಿಚಿತ್ತಸಿಕ್ಖಾ, "ಅಪ್ಪಮಜ್ಜತೋ"ತಿ ಏತೇನ ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಾ, "ಮುನಿನೋ ಮೋನಪಥೇಸು ಸಿಕ್ಖತೋ"ತಿ ಏತೇಹಿ ಅಧಿಪಞ್ಞಾಸಿಕ್ಖಾ। "ಮುನಿನೋ"ತಿ ವಾ ಏತೇನ ಅಧಿಪಞ್ಞಾಸಿಕ್ಖಾ, "ಮೋನಪಥೇಸು ಸಿಕ್ಖತೋ"ತಿ ಏತೇನ ತಾಸಂ ಲೋಕುತ್ತರಸಿಕ್ಖಾನಂ ಪುಬ್ಬಭಾಗಪಟಿಪದಾ, "ಸೋಕಾ ನ ಭವನ್ತೀ"ತಿಆದೀಹಿ ಸಿಕ್ಖಾಪಾರಿಪೂರಿಯಾ ಆನಿಸಂಸೋ ಪಕಾಸಿತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

ಸತ್ತಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಸುನ್ದರೀಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೮. ಅಟ್ಠಮೇ **ಸಕ್ಕತೋತಿ**ಆದೀನಂ ಪದಾನಂ ಅತ್ಥೋ ಹೇಟ್ಠಾ ವಣ್ಣಿತೋಯೇವ। **ಅಸಹಮಾನಾತಿ** ನ ಸಹಮಾನಾ, ಉಸೂಯನ್ತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಚ ಸಕ್ಕಾರಂ ಅಸಹಮಾನಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ।

ಸುನ್ದರೀತಿ ತಸ್ಸಾ ನಾಮಂ। ಸಾ ಕಿರ ತಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಸಬ್ಬಪರಿಬ್ಬಾಜಿಕಾಸು ಅಭಿರೂಪಾ ದಸ್ಸನೀಯಾ ಪಾಸಾದಿಕಾ ಪರಮಾಯ ವಣ್ಣಪೋಕ್ಖರತಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತಾ, ತೇನೇವ ಸಾ "ಸುನ್ದರೀ"ತಿ ಪಞ್ಞಾಯಿತ್ಥ। ಸಾ ಚ ಅನತೀತಯೊಬ್ಬನಾ ಅಸಂಯತಸಮಾಚಾರಾವ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ತೇ ಸುನ್ದರಿಂ ಪರಿಬ್ಬಾಜಿಕಂ ಪಾಪಕಮ್ಮೇ ಉಯ್ಯೋಜೇಸುಂ। ತೇ ಹಿ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾ ಬುದ್ಧುಪ್ಪಾದತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸಯಂ ಹತಲಾಭಸಕ್ಕಾರಾ ಹೇಟ್ಠಾ ಅಕ್ಕೋಸಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯಂ ಆಗತನಯೇನ ಭಗವತೋ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಚ ಉಳಾರಂ ಅಪರಿಮಿತಂ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಂ ಪವತ್ತಮಾನಂ ದಿಸ್ವಾ ಇಸ್ಸಾಪಕತಾ ಏಕತೋ ಹುತ್ವಾ ಸಮ್ಮನ್ತಯಿಂಸು - ಮಯಂ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ನಟ್ಠಾ ಹತಲಾಭಸಕ್ಕಾರಾ, ನ ನೋ ಕೋಚಿ ಅತ್ಥಿಭಾವಮ್ಪಿ ಜಾನಾತಿ, ಕಿಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ನು ಖೋ ಲೋಕೋ ಸಮಣೇ ಗೋತಮೇ ಅಭಿಪ್ಪಸನ್ನೋ ಉಳಾರಂ ಸಕ್ಕಾರಸಮ್ಮಾನಂ ಉಪನೇತೀತಿ? ತತ್ಥೇಕೋ

ಆಹ - “ಉಚ್ಚಾಕುಲಪ್ಪಸುತೋ ಅಸಮ್ಭಿನ್ನಾಯ ಮಹಾಸಮ್ಮತಪ್ಪವೇಣಿಯಾ ಜಾತೋ”ತಿ, ಅಪರೋ “ಅಭಿಜಾತಿಯಂ ತಸ್ಸ ಅನೇಕಾನಿ ಅಚ್ಛರಿಯಾನಿ ಪಾತುಭೂತಾನೀ”ತಿ, ಅಞ್ಞೋ “ಕಾಲದೇವಿಲಂ ವನ್ದಾಪೇತುಂ ಉಪನೀತಸ್ಸ ಪಾದಾ ಪರಿವತ್ತಿತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಜಟಾಸು ಪತಿಟ್ಠಿತಾ”ತಿ, ಅಪರೋ “ವಪ್ಪಮಙ್ಗಲಕಾಲೇ ಜಮ್ಬುಚ್ಛಾಯಾಯ ಸಯಾಪಿತಸ್ಸ ವೀತಿಕ್ಕನ್ತೇಪಿ ಮಜ್ಝನ್ಹಿಕೇ ಜಮ್ಬುಚ್ಛಾಯಾ ಅಪರಿವತ್ತಿತ್ವಾ ಠಿತಾ”ತಿ, ಅಞ್ಞೋ “ಅಭಿರೂಪೋ ದಸ್ಸನೀಯೋ ಪಾಸಾದಿಕೋ ರೂಪಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ”ತಿ, ಅಪರೋ “ಜಿಣ್ಣಾತುರಮತಪಬ್ಬಜಿತಸಞ್ಞಿತನಿಮಿತ್ತೇ ದಿಸ್ವಾ ಸಂವೇಗಜಾತೋ ಆಗಾಮಿನಂ ಚಕ್ಕವತ್ತಿರಜ್ಜಂ ಪಹಾಯ ಪಬ್ಬಜಿತೋ”ತಿ। ಏವಂ ಅಪರಿಮಾಣಕಾಲೇ ಸಮ್ಭತಂ ಅನಞ್ಞಸಾಧಾರಣಂ ಭಗವತೋ ಪುಞ್ಞಞಾಣಸಮ್ಭಾರಂ ಉಕ್ಕಂಸಪಾರಮಿಪ್ಪತ್ತಂ ನಿರುಪಮಂ ಸಲ್ಲೇಖಪ್ಪಟಿಪದಂ ಅನುತ್ತರಞ್ಚ ಞಾಣಪಹಾನಸಮ್ಪದಾದಿಬುದ್ಧಾನುಭಾವಂ ಅಜಾನನ್ತಾ ಅತ್ತನಾ ಯಥಾದಿಟ್ಠಂ ಯಥಾಸುತಂ ಧರಮಾನಂ ತಂ ತಂ ಭಗವತೋ ಬಹುಮಾನಕಾರಣಂ ಕಿತ್ತೇತ್ವಾ ಅಬಹುಮಾನಕಾರಣಂ ಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ಅಪಸ್ಸನ್ತಾ “ಕೇನ ನು ಖೋ ಕಾರಣೇನ ಮಯಂ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಅಯಸಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಂ ನಾಸೇಯ್ಯಾಮಾ”ತಿ। ತೇಸು ಏಕೋ ತಿಖಿಣಮನ್ತೀ ಏವಮಾಹ - “ಅಮ್ಭೋ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸತ್ತಲೋಕೇ ಮಾತುಗಾಮಸುಖೇ ಅಸತ್ತಸತ್ತಾ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಅಯಞ್ಚ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಅಭಿರೂಪೋ ದೇವಸಮೋ ತರುಣೋ, ಅತ್ತನೋ ಸಮರೂಪಂ ಮಾತುಗಾಮಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಸಜ್ಜೇಯ್ಯ। ಅಥಾಪಿ ನ ಸಜ್ಜೇಯ್ಯ, ಜನಸ್ಸ ಪನ ಸಙ್ಕಿಯೋ ಭವೇಯ್ಯ, ಹನ್ದ ಮಯಂ ಸುನ್ದರಿಂ ಪರಿಬ್ಬಾಜಿಕಂ ತಥಾ ಉಯ್ಯೋಜೇಮ, ಯಥಾ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಅಯಸೋ ಪಥವಿಯಂ ಪತ್ಥರೇಯ್ಯಾ”ತಿ।

ತಂ ಸುತ್ವಾ ಇತರೇ “ಇದಂ ಸುಟ್ಠು ತಯಾ ಚಿನ್ತಿತಂ, ಏವಞ್ಹಿ ಕತೇ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಅಯಸಕೇನ ಉಪದ್ದುತೋ ಸೀಸಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಯೇನ ವಾ ತೇನ ವಾ ಪಲಾಯಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ಸಬ್ಬೇವ ಏಕಜ್ಝಾಸಯಾ ಹುತ್ವಾ ತಥಾ ಉಯ್ಯೋಜೇತುಂ ಸುನ್ದರಿಯಾ ಸನ್ತಿಕಂ ಅಗಮಂಸು। ಸಾ ತೇ ದಿಸ್ವಾ “ಕಿಂ ತುಮ್ಹೇ ಏಕತೋ ಆಗತತ್ಥಾ”ತಿ ಆಹ। ತಿತ್ಥಿಯಾ ಅನಾಲಪನ್ತಾ ಆರಾಮಪರಿಯನ್ತೇ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನೇ ಠಾನೇ ನಿಸೀದಿಂಸು। ಸಾ ತತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಆಲಪನ್ತೀ ಪಟಿವಚನಂ ಅಲಭಿತ್ವಾ ಕಿಂ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಅಪರಜ್ಝಂ? ಕಸ್ಮಾ ಮೇ ಪಟಿವಚನಂ ನ ದೇಥಾತಿ? ತಥಾ ಹಿ ಪನ ತ್ವಂ ಅಮ್ಹೇ ವಿಹೇಠಿಯಮಾನೇ ಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖಸೀತಿ । ಕೋ ತುಮ್ಹೇ ವಿಹೇಠೇತೀತಿ? “ಕಿಂ ಪನ ತ್ವಂ ನ ಪಸ್ಸಸಿ, ಸಮಣಂ ಗೋತಮಂ ಅಮ್ಹೇ ವಿಹೇಠೇತ್ವಾ ಹತಲಾಭಸಕ್ಕಾರೇ ಕತ್ವಾ ವಿಚರನ್ತ”ನ್ತಿ ವತ್ವಾ “ತತ್ಥ ಮಯಾ ಕಿಂ ಕಾತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ವುತ್ತೇ “ತೇನ ಹಿ ತ್ವಂ ಅಭಿಕ್ಖಣಂ ಜೇತವನಸಮೀಪಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಏವಞ್ಚೇವಞ್ಚ ವದೇಯ್ಯಾಸೀ”ತಿ ಆಹಂಸು। ಸಾಪಿ “ಸಾಧೂ”ತಿ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - **“ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ ಭಗವತೋ ಸಕ್ಕಾರಂ ಅಸಹಮಾನಾ”**ತಿಆದಿ।

ತತ್ಥ **ಉಸ್ಸಹಸೀತಿ** ಸಕ್ಕೋಸಿ। **ಅತ್ಥನ್ತಿ** ಹಿತಂ ಕಿಚ್ಚಂ ವಾ। **ಕ್ಯಾಹನ್ತಿ** ಕಿಂ ಅಹಂ। ಯಸ್ಮಾ ತೇ ತಿತ್ಥಿಯಾ ತಸ್ಸಾ ಅಞ್ಞಾತಕಾಪಿ ಸಮಾನಾ ಪಬ್ಬಜ್ಜಸಮ್ಬನ್ಧಮತ್ತೇನ ಸಙ್ಗಣ್ಹಿತುಂ ಞಾತಕಾ ವಿಯ ಹುತ್ವಾ **“ಉಸ್ಸಹಸಿ ತ್ವಂ ಭಗಿನಿ ಞಾತೀನಂ ಅತ್ಥಂ ಕಾತು”**ನ್ತಿ ಆಹಂಸು। ತಸ್ಮಾ ಸಾಪಿ ಮಿಗಂ ವಲ್ಲಿ ವಿಯ ಪಾದೇ ಲಗ್ಗಾ **ಜೀವಿತಮ್ಪಿ ಮೇ ಪರಿಚ್ಚತ್ತಂ ಞಾತೀನಂ ಅತ್ಥಾಯಾತಿ** ಆಹ।

ತೇನ ಹೀತಿ “ಯಸ್ಮಾ ತ್ವಂ ‘ಜೀವಿತಮ್ಪಿ ಮೇ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಅತ್ಥಾಯ ಪರಿಚ್ಚತ್ತ’ನ್ತಿ ವದಸಿ, ತ್ವಞ್ಚ ಪಠಮವಯೇ ಠಿತಾ ಅಭಿರೂಪಾ ಸೋಭಗ್ಗಪ್ಪತ್ತಾ ಚ, ತಸ್ಮಾ ಯಥಾ ತಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಅಯಸೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಸ್ಸತಿ, ತಥಾ ಕರೇಯ್ಯಾಸೀ”ತಿ ವತ್ವಾ “ಅಭಿಕ್ಖಣಂ ಜೇತವನಂ ಗಚ್ಛಾಹೀ”ತಿ ಉಯ್ಯೋಜೇಸುಂ। ಸಾಪಿ ಖೋ ಬಾಲಾ ಕಕಚದನ್ತಪನ್ತಿಯಾ ಪುಪ್ಫಾವಲಿಕೀಳಂ ಕೀಳಿತುಕಾಮಾ ವಿಯ, ಪಭಿನ್ನಮದಂ ಚಣ್ಡಹತ್ಥಿಂ ಸೋಣ್ಡಾಯ ಪರಾಮಸನ್ತೀ ವಿಯ, ನಲಾಟೇನ ಮಚ್ಚುಂ ಗಣ್ಹನ್ತೀ ವಿಯ ತಿತ್ಥಿಯಾನಂ ವಚನಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತ್ವಾ ಮಾಲಾಗನ್ಧವಿಲೇಪನತಮ್ಬೂಲಮುಖವಾಸಾದೀನಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಸತ್ಥು ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಸುತ್ವಾ ನಗರಂ ಪವಿಸನಕಾಲೇ ಜೇತವನಾಭಿಮುಖೀ ಗಚ್ಛನ್ತೀ “ಕಹಂ ಗಚ್ಛಸೀ”ತಿ ಚ ಪುಟ್ಠಾ “ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ, ಅಹಞ್ಹಿ ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕಗನ್ಧಕುಟಿಯಂ ವಸಾಮೀ”ತಿ ವತ್ವಾ ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಂ ತಿತ್ಥಿಯಾರಾಮೇ ವಸಿತ್ವಾ ಪಾತೋವ ಜೇತವನಮಗ್ಗಂ ಓತರಿತ್ವಾ ನಗರಾಭಿಮುಖೀ ಆಗಚ್ಛನ್ತೀ “ಕಿಂ ಸುನ್ದರಿ ಕಹಂ ಗತಾಸೀ”ತಿ ಚ ಪುಟ್ಠಾ “ಸಮಣೇನ ಗೋತಮೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕಗನ್ಧಕುಟಿಯಂ ವಸಿತ್ವಾ

ತಂ ಕಿಲೇಸರತಿಯಾ ರಮಾಪೇತ್ವಾ ಆಗತಾಮ್ಹೀ"ತಿ ವದತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ – **"ಏವಂ ಅಯ್ಯಾತಿ ಖೋ ಸುನ್ದರೀ ಪರಿಬ್ಬಾಜಿಕಾ ತೇಸಂ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾನಂ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾನಂ ಪಟಿಸ್ಸುತ್ವಾ ಅಭಿಕ್ಖಣಂ ಜೇತವನಂ ಅಗಮಾಸೀ"**ತಿ।

ತಿತ್ಥಿಯಾ ಕತಿಪಾಹಸ್ಸ ಅಚ್ಚಯೇನ ಧುತ್ತಾನಂ ಕಹಾಪಣೇ ದತ್ವಾ "ಗಚ್ಛಥ, ಸುನ್ದರಿಂ ಮಾರೇತ್ವಾ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಗನ್ಧಕುಟಿಯಾ ಅವಿದೂರೇ ಮಾಲಾಕಚವರನ್ತರೇ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಏಥಾ"ತಿ ವದಿಂಸು। ತೇ ತಥಾ ಅಕಂಸು। ತತೋ ತಿತ್ಥಿಯಾ "ಸುನ್ದರಿಂ ನ ಪಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಕೋಲಾಹಲಂ ಕತ್ವಾ ರಞ್ಞೋ ಆರೋಚೇತ್ವಾ "ಕತ್ಥ ಪನ ತುಮ್ಹೇ ಪರಿಸಙ್ಕಥಾ"ತಿ ರಞ್ಞಾ ವುತ್ತಾ ಇಮೇಸು ದಿವಸೇಸು ಜೇತವನೇ ವಸತಿ, ತತ್ಥಸ್ಸಾ ಪವತ್ತಿಂ ನ ಜಾನಾಮಾತಿ। "ತೇನ ಹಿ ಗಚ್ಛಥ, ನಂ ತತ್ಥ ವಿಚಿನಥಾ"ತಿ ರಞ್ಞಾ ಅನುಞ್ಞಾತಾ ಅತ್ತನೋ ಉಪಟ್ಠಾಕೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಜೇತವನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ವಿಚಿನನ್ತಾ ವಿಯ ಹುತ್ವಾ ಮಾಲಾಕಚವರಂ ಬ್ಯೂಹಿತ್ವಾ ತಸ್ಸಾ ಸರೀರಂ ಮಞ್ಚಕಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ನಗರಂ ಪವೇಸೇತ್ವಾ "ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಸಾವಕಾ 'ಸತ್ಥುನಾ ಕತಂ ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇಸ್ಸಾಮಾ'ತಿ ಸುನ್ದರಿಂ ಮಾರೇತ್ವಾ ಮಾಲಾಕಚವರನ್ತರೇ ನಿಕ್ಖಿಪಿಂಸೂ"ತಿ ರಞ್ಞೋ ಆರೋಚೇಸುಂ। ರಾಜಾಪಿ ಅನುಪಪರಿಕ್ಖಿತ್ವಾ "ತೇನ ಹಿ ಗಚ್ಛಥ, ನಗರಂ ಆಹಿಣ್ಡಥಾ"ತಿ ಆಹ। ತೇ ನಗರವೀಥೀಸು "ಪಸ್ಸಥ ಸಮಣಾನಂ ಸಕ್ಯಪುತ್ತಿಯಾನಂ ಕಮ್ಮ"ನ್ತಿಆದೀನಿ ವದನ್ತಾ ವಿಚರಿತ್ವಾ ಪುನ ರಞ್ಞೋ ನಿವೇಸನದ್ವಾರಂ ಅಗಮಂಸು। ರಾಜಾ ಸುನ್ದರಿಯಾ ಸರೀರಂ ಆಮಕಸುಸಾನೇ ಅಟ್ಟಕಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ರಕ್ಖಾಪೇಸಿ। ಸಾವತ್ಥಿವಾಸಿನೋ ಠಪೇತ್ವಾ ಅರಿಯಸಾವಕೇ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ "ಪಸ್ಸಥ ಸಮಣಾನಂ ಸಕ್ಯಪುತ್ತಿಯಾನಂ ಕಮ್ಮ"ನ್ತಿಆದೀನಿ ವತ್ವಾ ಅನ್ತೋನಗರೇ ಬಹಿನಗರೇ ಚ ಭಿಕ್ಖೂ ಅಕ್ಕೋಸನ್ತಾ ವಿಚರಿಂಸು। ತೇನ ವುತ್ತಂ – **"ಯದಾ ತೇ ಅಞ್ಞಿಂಸು ತಿತ್ಥಿಯಾ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ 'ವೋದಿಟ್ಠಾ ಖೋ ಸುನ್ದರೀ'"**ತಿಆದಿ।

ತತ್ಥ **ಅಞ್ಞಿಂಸೂ**ತಿ ಜಾನಿಂಸು। **ವೋದಿಟ್ಠಾ**ತಿ ಬ್ಯಪದಿಟ್ಠಾ, ಜೇತವನಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತೀ ಚ ಗಚ್ಛನ್ತೀ ಚ ವಿಸೇಸತೋ ದಿಟ್ಠಾ, ಬಹುಲಂ ದಿಟ್ಠಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪರಿಖಾಕೂಪೇ**ತಿ ದೀಘಿಕಾವಾಟೇ । **ಯಾ ಸಾ, ಮಹಾರಾಜ, ಸುನ್ದರೀ**ತಿ, ಮಹಾರಾಜ, ಯಾ ಸಾ ಇಮಸ್ಮಿಂ ನಗರೇ ರೂಪಸುನ್ದರತಾಯ "ಸುನ್ದರೀ"ತಿ ಪಾಕಟಾ ಅಭಿಞ್ಞಾತಾ ಪರಿಬ್ಬಾಜಿಕಾ। **ಸಾ ನೋ ನ ದಿಸ್ಸತೀ**ತಿ ಸಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಚಕ್ಖು ವಿಯ ಜೀವಿತಂ ವಿಯ ಚ ಪಿಯಾಯಿತಬ್ಬಾ, ಇದಾನಿ ನ ದಿಸ್ಸತಿ। **ಯಥಾನಿಕ್ಖಿತ್ತ**ನ್ತಿ ಪುರಿಸೇ ಆಣಾಪೇತ್ವಾ ಮಾಲಾಕಚವರನ್ತರೇ ಅತ್ತನಾ ಯಥಾಠಪಿತಂ। "ಯಥಾನಿಖಾತ"ನ್ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಪಥವಿಯಂ ನಿಖಾತಪ್ಪಕಾರನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ರಥಿಯಾಯ ರಥಿಯನ್ತಿ ವೀಥಿತೋ ವೀಥಿಂ। **ವೀಥೀ**ತಿ ಹಿ ವಿನಿವಿಜ್ಝನಕರಚ್ಛಾ। **ಸಿಙ್ಘಾಟಕ**ನ್ತಿ ತಿಕೋಣರಚ್ಛಾ। **ಅಲಜ್ಜಿನೋ**ತಿ ನ ಲಜ್ಜಿನೋ, ಪಾಪಜಿಗುಚ್ಛಾವಿರಹಿತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ದುಸ್ಸೀಲಾ**ತಿ ನಿಸ್ಸೀಲಾ। **ಪಾಪಧಮ್ಮಾ**ತಿ ಲಾಮಕಸಭಾವಾ ನಿಹೀನಾಚಾರಾ। **ಮುಸಾವಾದಿನೋ**ತಿ ದುಸ್ಸೀಲಾ ಸಮಾನಾ "ಸೀಲವನ್ತೋ ಮಯ"ನ್ತಿ ಅಲಿಕವಾದಿತಾಯ ಮುಸಾವಾದಿನೋ। **ಅಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿನೋ**ತಿ "ಮೇಥುನಪ್ಪಟಿಸೇವಿತಾಯ ಅಸೇಟ್ಠಚಾರಿನೋ ಇಮೇ ಹಿ ನಾಮಾ"ತಿ ಹೀಳೇನ್ತಾ ವದನ್ತಿ। **ಧಮ್ಮಚಾರಿನೋ**ತಿ ಕುಸಲಧಮ್ಮಚಾರಿನೋ। **ಸಮಚಾರಿನೋ**ತಿ ಕಾಯಕಮ್ಮಾದಿಸಮಚಾರಿನೋ। **ಕಲ್ಯಾಣಧಮ್ಮಾ**ತಿ ಸುನ್ದರಸಭಾವಾ, ಪಟಿಜಾನಿಸ್ಸನ್ತಿ ನಾಮಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ನಾಮಸದ್ದಯೋಗೇನ ಹಿ ಏತ್ಥ ಪಟಿಜಾನಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಅನಾಗತಕಾಲವಚನಂ। **ಸಾಮಞ್ಞ**ನ್ತಿ ಸಮಣಭಾವೋ ಸಮಿತಪಾಪತಾ। **ಬ್ರಹ್ಮಞ್ಞ**ನ್ತಿ ಸೇಟ್ಠಭಾವೋ ಬಾಹಿತಪಾಪತಾ। **ಕುತೋ**ತಿ ಕೇನ ಕಾರಣೇನ। **ಅಪಗತಾ**ತಿ ಅಪೇತಾ ಪರಿಭಟ್ಠಾ। **ಪುರಿಸಕಿಚ್ಚ**ನ್ತಿ ಮೇಥುನಪ್ಪಟಿಸೇವನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವದನ್ತಿ।

ಅಥ ಭಿಕ್ಖೂ ತಂ ಪವತ್ತಿಂ ಭಗವತೋ ಆರೋಚೇಸುಂ। ಸತ್ಥಾ "ತೇನ ಹಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತುಮ್ಹೇಪಿ ತೇ ಮನುಸ್ಸೇ ಇಮಾಯ ಗಾಥಾಯ ಪಟಿಚೋದೇಥಾ"ತಿ ವತ್ವಾ "ಅಭೂತವಾದೀ"ತಿ ಗಾಥಮಾಹ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ – **"ಅಥ ಖೋ ಸಮ್ಬಹುಲಾ...ಪೇ॰... ನಿಹೀನಕಮ್ಮಾ ಮನುಜಾ ಪರತ್ಥಾ"**ತಿ। ತತ್ಥ **ನೇಸೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸದ್ದೋ ಚಿರಂ ಭವಿಸ್ಸತೀ**ತಿ ಇದಂ ಸತ್ಥಾ ತಸ್ಸ ಅಯಸಸ್ಸ ನಿಪ್ಫತ್ತಿಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣೇನ ಜಾನಿತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಸಮಸ್ಸಾಸೇನ್ತೋ ಆಹ।

ಗಾಥಾಯಂ **ಅಭೂತವಾದೀ**ತಿ ಪರಸ್ಸ ದೋಸಂ ಅದಿಸ್ವಾವ ಮುಸಾವಾದಂ ಕತ್ವಾ ಅಭೂತೇನ ಅತಚ್ಛೇನ ಪರಂ ಅಬ್ಭಾಚಿಕ್ಖನ್ತೋ। **ಯೋ ವಾಪಿ ಕತ್ವಾ**ತಿ ಯೋ ವಾ ಪನ ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ‘‘ನಾಹಂ ಏತಂ ಕರೋಮೀ’’ತಿ ಆಹ। **ಪೇಚ್ಚ ಸಮಾ ಭವನ್ತೀ**ತಿ ತೇ ಉಭೋಪಿ ಜನಾ ಇತೋ ಪರಲೋಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ನಿರಯೂಪಗಮನೇನ ಗತಿಯಾ ಸಮಾ ಭವನ್ತಿ। ಗತಿಯೇವ ಹಿ ನೇಸಂ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಾ, ಆಯೂ ಪನ ಅಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಾ। ಬಹುಕಞ್ಹಿ ಪಾಪಂ ಕತ್ವಾ ಚಿರಂ ನಿರಯೇ ಪಚ್ಚತಿ, ಪರಿತ್ತಕಂ ಕತ್ವಾ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಮೇವ ಕಾಲಂ ಪಚ್ಚತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ನೇಸಂ ಉಭಿನ್ನಮ್ಪಿ ಲಾಮಕಮೇವ ಕಮ್ಮಂ, ತೇನ ವುತ್ತಂ - **ನಿಹೀನಕಮ್ಮಾ ಮನುಜಾ ಪರತ್ಥಾ**ತಿ। ‘‘ಪರತ್ಥಾ’’ತಿ ಇಮಸ್ಸ ಪನ ಪದಸ್ಸ ಪುರತೋ ‘‘ಪೇಚ್ಚಾ’’ತಿಪದೇನ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ, ಪೇಚ್ಚ ಪರತ್ಥ ಇತೋ ಗನ್ತ್ವಾ ತೇ ನಿಹೀನಕಮ್ಮಾ ಪರಲೋಕೇ ಸಮಾ ಭವನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಪರಿಯಾಪುಣಿತ್ವಾತಿ ಉಗ್ಗಹೇತ್ವಾ। **ಅಕಾರಕಾ**ತಿ ಅಪರಾಧಸ್ಸ ನ ಕಾರಕಾ। **ನಯಿಮೇಹಿ ಕತ**ನ್ತಿ ಏವಂ ಕಿರ ನೇಸಮಹೋಸಿ - ಇಮೇಹಿ ಸಮಣೇಹಿ ಸಕ್ಯಪುತ್ತಿಯೇಹಿ ಅದ್ಧಾ ತಂ ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ನ ಕತಂ, ಯಂ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾ ಉಗ್ಘೋಸಿತ್ವಾ ಸಕಲನಗರಂ ಆಹಿಣ್ಡಿಂಸು, ಯಸ್ಮಾ ಇಮೇ ಅಮ್ಹೇಸು ಏವಂ ಅಸಬ್ಭಾಹಿ ಫರುಸಾಹಿ ವಾಚಾಹಿ ಅಬ್ಭಾಚಿಕ್ಖನ್ತೇಸುಪಿ ನ ಕಿಞ್ಚಿ ವಿಕಾರಂ ದಸ್ಸೇನ್ತಿ, ಖನ್ತಿಸೋರಚ್ಚಞ್ಚ ನ ವಿಜಹನ್ತಿ, ಕೇವಲಂ ಪನ ‘‘ಅಭೂತವಾದೀ ನಿರಯಂ ಉಪೇತೀ’’ತಿ ಧಮ್ಮಂಯೇವ ವದನ್ತಾ ಸಪನ್ತಿಯೇವ, ಇಮೇ ಸಮಣಾ ಸಕ್ಯಪುತ್ತಿಯಾ ಅಮ್ಹೇ ಅನುಪಧಾರೇತ್ವಾ ಅಬ್ಭಾಚಿಕ್ಖನ್ತೇ ಸಪನ್ತಿ, ಸಪಥಂ ಕರೋನ್ತಾ ವಿಯ ವದನ್ತಿ । ಅಥ ವಾ ‘‘ಯೋ ವಾಪಿ ಕತ್ವಾ ‘ನ ಕರೋಮಿ’ ಚಾಹಾ’’ತಿ ವದನ್ತಾ ಸಪನ್ತಿ, ಅತ್ತನೋ ಅಕಾರಕಭಾವಂ ಬೋಧೇತುಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸಪಥಂ ಕರೋನ್ತಿ ಇಮೇತಿ ಅತ್ಥೋ।

ತೇಸಞ್ಹಿ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಭಗವತಾ ಭಾಸಿತಗಾಥಾಯ ಸವನಸಮನನ್ತರಮೇವ ಬುದ್ಧಾನುಭಾವೇನ ಸಾರಜ್ಜಂ ಓಕ್ಕಮಿ, ಸಂವೇಗೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ ‘‘ನಯಿದಂ ಅಮ್ಹೇಹಿ ಪಚ್ಚಕ್ಖತೋ ದಿಟ್ಠಂ, ಸುತಂ ನಾಮ ತಥಾಪಿ ಹೋತಿ, ಅಞ್ಞಥಾಪಿ ಹೋತಿ, ಏತೇ ಚ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾ ಇಮೇಸಂ ಅನತ್ಥಕಾಮಾ ಅಹಿತಕಾಮಾ, ತಸ್ಮಾ ತೇ ಸದ್ಧಾಯ ನಯಿದಂ ಅಮ್ಹೇಹಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ದುಜ್ಜಾನಾ ಹಿ ಸಮಣಾ’’ತಿ। ತೇ ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ತತೋ ಓರಮಿಂಸು।

ರಾಜಾಪಿ ಯೇಹಿ ಸುನ್ದರೀ ಮಾರಿತಾ, ತೇಸಂ ಜಾನನತ್ಥಂ ಪುರಿಸೇ ಆಣಾಪೇಸಿ। ಅಥ ತೇ ಧುತ್ತಾ ತೇಹಿ ಕಹಾಪಣೇಹಿ ಸುರಂ ಪಿವನ್ತಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಕಲಹಂ ಕರಿಂಸು। ತೇಸು ಹಿ ಏಕೋ ಏಕಂ ಆಹ - ‘‘ತ್ವಂ ಸುನ್ದರಿಂ ಏಕಪ್ಪಹಾರೇನ ಮಾರೇತ್ವಾ ಮಾಲಾಕಚವರನ್ತರೇ ಖಿಪಿತ್ವಾ ತತೋ ಲದ್ಧಕಹಾಪಣೇಹಿ ಸುರಂ ಪಿವಸಿ, ಹೋತು ಹೋತೂ’’ತಿ। ರಾಜಪುರಿಸಾ ತಂ ಸುತ್ವಾ ತೇ ಧುತ್ತೇ ಗಹೇತ್ವಾ ರಞ್ಞೋ ದಸ್ಸೇಸುಂ। ರಾಜಾ ‘‘ತುಮ್ಹೇಹಿ ಸಾ ಮಾರಿತಾ’’ತಿ ತೇ ಧುತ್ತೇ ಪುಚ್ಛಿ। ‘‘ಆಮ, ದೇವಾ’’ತಿ। ‘‘ಕೇಹಿ ಮಾರಾಪಿತಾ’’ತಿ? ‘‘ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯೇಹಿ, ದೇವಾ’’ತಿ। ರಾಜಾ ತಿತ್ಥಿಯೇ ಪಕ್ಕೋಸಾಪೇತ್ವಾ ತಮತ್ಥಂ ಪಟಿಜಾನಾಪೇತ್ವಾ, ‘‘ಅಯಂ ಸುನ್ದರೀ ತಸ್ಸ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಅವಣ್ಣಂ ಆರೋಪೇತುಕಾಮೇಹಿ ಅಮ್ಹೇಹಿ ಮಾರಾಪಿತಾ, ನೇವ ಗೋತಮಸ್ಸ, ನ ಗೋತಮಸಾವಕಾನಂ ದೋಸೋ ಅತ್ಥಿ, ಅಮ್ಹಾಕಮೇವ ದೋಸೋತಿ ಏವಂ ವದನ್ತಾ ನಗರಂ ಆಹಿಣ್ಡಥಾ’’ತಿ ಆಣಾಪೇಸಿ। ತೇ ತಥಾ ಅಕಂಸು। ಮಹಾಜನೋ ಸಮ್ಮದೇವ ಸದ್ದಹಿ। ತಿತ್ಥಿಯಾನಂ ಧಿಕ್ಕಾರಂ ಅಕಾಸಿ, ತಿತ್ಥಿಯಾ ಮನುಸ್ಸವಧದಣ್ಡಂ ಪಾಪುಣಿಂಸು। ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಚ ಭಿಯ್ಯೋಸೋಮತ್ತಾಯ ಸಕ್ಕಾರಸಮ್ಮಾನೋ ಮಹಾ ಅಹೋಸಿ। ಭಿಕ್ಖೂ ಅಚ್ಛರಿಯಬ್ಭುತಚಿತ್ತಜಾತಾ ಭಗವನ್ತಂ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ಅತ್ತಮನಾ ಪಟಿವೇದೇಸುಂ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - ‘‘**ಅಥ ಖೋ ಸಮ್ಬಹುಲಾ ಭಿಕ್ಖೂ...ಪೇ॰... ಅನ್ತರಹಿತೋ ಸೋ, ಭನ್ತೇ, ಸದ್ದೋ**’’ತಿ।

ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಭಗವಾ ‘‘ತಿತ್ಥಿಯಾನಂ ಇದಂ ಕಮ್ಮ’’ನ್ತಿ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ನಾರೋಚೇಸಿ? ಅರಿಯಾನಂ ತಾವ ಆರೋಚನೇನ ಪಯೋಜನಂ ನತ್ಥಿ, ಪುಥುಜ್ಜನೇಸು ಪನ ‘‘ಯೇ ನ ಸದ್ದಹೇಯ್ಯುಂ, ತೇಸಂ ತಂ ದೀಘರತ್ತಂ ಅಹಿತಾಯ ದುಕ್ಖಾಯ ಸಂವತ್ತೇಯ್ಯಾ’’ತಿ ನಾರೋಚೇಸಿ। ಅಪಿಚೇತಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ಅನಾಚಿಣ್ಣಂ, ಯಂ ಅನಾಗತಸ್ಸ ಈದಿಸಸ್ಸ ವತ್ಥುಸ್ಸ ಆಚಿಕ್ಖನಂ। ಪರಾನುದ್ದೇಸಿಕಮೇವ ಹಿ

ಭಗವಾ ಸಂಕಿಲೇಸಪಕ್ಖಂ ವಿಭಾವೇತಿ , ಕಮ್ಮಞ್ಚ ಕತೋಕಾಸಂ ನ ಸಕ್ಕಾ ನಿವತ್ತೇತುನ್ತಿ ಅಬ್ಭಕ್ಖಾನಂ ತನ್ನಿಮಿತ್ತಞ್ಚ ಭಗವಾ ಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖನ್ತೋ ನಿಸೀದಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ -

“ನ ಅನ್ತಲಿಕ್ಖೇ ನ ಸಮುದ್ದಮಜ್ಝೇ,
ನ ಪಬ್ಬತಾನಂ ವಿವರಂ ಪವಿಸ್ಸ।
ನ ವಿಜ್ಜತೀ ಸೋ ಜಗತಿಪ್ಪದೇಸೋ,
ಯತ್ಥಟ್ಠಿತೋ ಮುಚ್ಚೇಯ್ಯ ಪಾಪಕಮ್ಮಾ”ತಿ॥ (ಧ॰ ಪ॰ ೧೨೭; ಮಿ॰ ಪ॰ ೪.೨.೪)।

ಏತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾತಿ ಮಮ್ಮಚ್ಛೇದನವಸೇನಾಪಿ ಬಾಲಜನೇಹಿ ಪವತ್ತಿತಂ ದುರುತ್ತವಚನಂ ಖನ್ತಿಬಲಸಮನ್ನಾಗತಸ್ಸ ಧೀರಸ್ಸ ದುತ್ತಿತಿಕ್ಖಾ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರತೋ ವಿದಿತ್ವಾ। **ಇಮಂ ಉದಾನ**ನ್ತಿ ಇಮಂ ಅಧಿವಾಸನಖನ್ತಿಬಲವಿಭಾವನಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ।

ತತ್ಥ **ತುದನ್ತಿ ವಾಚಾಯ ಜನಾ ಅಸಞ್ಞತಾ, ಸರೇಹಿ ಸಙ್ಗಾಮಗತಂವ ಕುಞ್ಜರ**ನ್ತಿ ಕಾಯಿಕಸಂವರಾದೀಸು ಕಸ್ಸಚಿಪಿ ಸಂವರಸ್ಸ ಅಭಾವೇನ ಅಸಂಯತಾ ಅವಿನೀತಾ ಬಾಲಜನಾ ಸರೇಹಿ ಸಾಯಕೇಹಿ ಸಙ್ಗಾಮಗತಂ ಯುದ್ಧಗತಂ ಕುಞ್ಜರಂವ ಹತ್ಥಿನಾಗಂ ಪಟಿಯೋಧಾ ವಿಯ ವಾಚಾಸತ್ತೀಹಿ ತುದನ್ತಿ ವಿಜ್ಝನ್ತಿ, ಅಯಂ ತೇಸಂ ಸಭಾವೋ । **ಸುತ್ವಾನ ವಾಕ್ಯಂ ಫರುಸಂ ಉದೀರಿತಂ, ಅಧಿವಾಸಯೇ ಭಿಕ್ಖು ಅದುಟ್ಠಚಿತ್ತೋ**ತಿ ತಂ ಪನ ತೇಹಿ ಬಾಲಜನೇಹಿ ಉದೀರಿತಂ ಭಾಸಿತಂ ಮಮ್ಮಘಟ್ಟನವಸೇನ ಪವತ್ತಿತಂ ಫರುಸಂ ವಾಕ್ಯಂ ವಚನಂ ಅಭೂತಂ ಭೂತತೋ ನಿಬ್ಬೇಠೇನ್ತೋ ಮಮ ಕಕಚೂಪಮಓವಾದಂ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೨೨ ಆದಯೋ) ಅನುಸ್ಸರನ್ತೋ ಈಸಕಮ್ಪಿ ಅದುಟ್ಠಚಿತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ “ಸಂಸಾರಸಭಾವೋ ಏಸೋ”ತಿ ಸಂಸಾರೇ ಭಯಂ ಇಕ್ಖಣಸೀಲೋ ಭಿಕ್ಖು ಅಧಿವಾಸಯೇ, ಅಧಿವಾಸನಖನ್ತಿಯಂ ಠತ್ವಾ ಖಮೇಯ್ಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಏತ್ಥಾಹ - ಕಿಂ ಪನ ತಂ ಕಮ್ಮಂ, ಯಂ ಅಪರಿಮಾಣಕಾಲಂ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಉಪಚಿತವಿಪುಲಪುಞ್ಞಸಮ್ಭಾರೋ ಸತ್ಥಾ ಏವಂ ದಾರುಣಂ ಅಭೂತಬ್ಭಕ್ಖಾನಂ ಪಾಪುಣೀತಿ? ವುಚ್ಚತೇ - ಅಯಂ ಸೋ ಭಗವಾ ಬೋಧಿಸತ್ತಭೂತೋ ಅತೀತಜಾತಿಯಂ ಮುನಾಳಿ ನಾಮ ಧುತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ಪಾಪಜನಸೇವೀ ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಬಹುಲೋ ವಿಚರತಿ। ಸೋ ಏಕದಿವಸಂ ಸುರಭಿಂ ನಾಮ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧಂ ನಗರಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಸಿತುಂ ಚೀವರಂ ಪಾರುಪನ್ತಂ ಪಸ್ಸಿ। ತಸ್ಮಿಞ್ಚ ಸಮಯೇ ಅಞ್ಞತರಾ ಇತ್ಥೀ ತಸ್ಸ ಅವಿದೂರೇನ ಗಚ್ಛತಿ। ಧುತ್ತೋ “ಅಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಅಯಂ ಸಮಣೋ”ತಿ ಅಬ್ಭಾಚಿಕ್ಖಿ। ಸೋ ತೇನ ಕಮ್ಮೇನ ಬಹೂನಿ ವಸ್ಸಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ ನಿರಯೇ ಪಚ್ಚಿತ್ವಾ ತಸ್ಸೇವ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ವಿಪಾಕಾವಸೇಸೇನ ಇದಾನಿ ಬುದ್ಧೋ ಹುತ್ವಾಪಿ ಸುನ್ದರಿಯಾ ಕಾರಣಾ ಅಭೂತಬ್ಭಕ್ಖಾನಂ ಪಾಪುಣಿ। ಯಥಾ ಚೇತಂ, ಏವಂ ಚಿಞ್ಚಮಾಣವಿಕಾದೀನಂ ವಿಕಾರಕಿತ್ತೀನಂ ಭಗವತೋ ಅಬ್ಭಕ್ಖಾನಾದೀನಿ ದುಕ್ಖಾನಿ ಪತ್ತಾನಿ, ಸಬ್ಬಾನಿ ಪುಬ್ಬೇ ಕತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ವಿಪಾಕಾವಸೇಸಾನಿ, ಯಾನಿ “ಕಮ್ಮಪಿಲೋತಿಕಾನೀ”ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಅಪದಾನೇ (ಅಪ॰ ಥೇರ ೧.೩೯.೬೪-೯೬) -

“ಅನೋತತ್ತಸರಾಸನ್ನೇ, ರಮಣೀಯೇ ಸಿಲಾತಲೇ।
ನಾನಾರತನಪಜ್ಜೋತೇ, ನಾನಾಗನ್ಧವನನ್ತರೇ॥

“ಮಹತಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇನ, ಪರೇತೋ ಲೋಕನಾಯಕೋ।
ಆಸೀನೋ ಬ್ಯಾಕರೀ ತತ್ಥ, ಪುಬ್ಬಕಮ್ಮಾನಿ ಅತ್ತನೋ॥

“ಸುಣಾಥ ಭಿಕ್ಖವೋ ಮಯ್ಹಂ, ಯಂ ಕಮ್ಮಂ ಪಕತಂ ಮಯಾ।
ಪಿಲೋತಿಕಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ, ಬುದ್ಧತ್ತೇಪಿ ವಿಪಚ್ಚತಿ॥

೧. “ಮುನಾಳಿ ನಾಮಹಂ ಧುತ್ತೋ, ಪುಬ್ಬೇ ಅಞ್ಞಾಸು ಜಾತಿಸು।
ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಂ ಸುರಭಿಂ, ಅಬ್ಭಾಚಿಕ್ಖಿಂ ಅದೂಸಕಂ॥

“ತೇನ ಕಮ್ಮವಿಪಾಕೇನ, ನಿರಯೇ ಸಂಸರಿಂ ಚಿರಂ।
ಬಹೂ ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ, ದುಕ್ಖಂ ವೇದೇಮಿ ವೇದನಂ॥

“ತೇನ ಕಮ್ಮಾವಸೇಸೇನ, ಇಧ ಪಚ್ಛಿಮಕೇ ಭವೇ।
ಅಬ್ಭಕ್ಖಾನಂ ಮಯಾ ಲದ್ಧಂ, ಸುನ್ದರಿಕಾಯ ಕಾರಣಾ॥

೨. “ಸಬ್ಬಾಭಿಭುಸ್ಸ ಬುದ್ಧಸ್ಸ, ನನ್ದೋ ನಾಮಾಸಿ ಸಾವಕೋ।
ತಂ ಅಬ್ಭಕ್ಖಾಯ ನಿರಯೇ, ಚಿರಂ ಸಂಸರಿತಂ ಮಯಾ॥

“ದಸ ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ, ನಿರಯೇ ಸಂಸರಿಂ ಚಿರಂ।
ಮನುಸ್ಸಭಾವಂ ಲದ್ಧಾಹಂ, ಅಬ್ಭಕ್ಖಾನಂ ಬಹುಂ ಲಭಿಂ॥

“ತೇನ ಕಮ್ಮಾವಸೇಸೇನ, ಚಿಞ್ಚಮಾಣವಿಕಾ ಮಮಂ।
ಅಬ್ಭಾಚಿಕ್ಖಿ ಅಭೂತೇನ, ಜನಕಾಯಸ್ಸ ಅಗ್ಗತೋ॥

೩. “ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಸುತವಾ ಆಸಿಂ, ಅಹಂ ಸಕ್ಕತಪೂಜಿತೋ।
ಮಹಾವನೇ ಪಞ್ಚಸತೇ, ಮನ್ತೇ ವಾಚೇಮಿ ಮಾಣವೇ॥

“ತತ್ಥಾಗತೋ ಇಸೀ ಭೀಮೋ, ಪಞ್ಚಾಭಿಞ್ಞೋ ಮಹಿದ್ಧಿಕೋ।
ತಞ್ಚಾಹಂ ಆಗತಂ ದಿಸ್ವಾ, ಅಬ್ಭಾಚಿಕ್ಖಿಂ ಅದೂಸಕಂ॥

“ತತೋಹಂ ಅವಚಂ ಸಿಸ್ಸೇ, ಕಾಮಭೋಗೀ ಅಯಂ ಇಸಿ।
ಮಯ್ಹಮ್ಪಿ ಭಾಸಮಾನಸ್ಸ, ಅನುಮೋದಿಂಸು ಮಾಣವಾ॥

“ತತೋ ಮಾಣವಕಾ ಸಬ್ಬೇ, ಭಿಕ್ಖಮಾನಂ ಕುಲೇ ಕುಲೇ।
ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಆಹಂಸು, ಕಾಮಭೋಗೀ ಅಯಂ ಇಸಿ॥

“ತೇನ ಕಮ್ಮವಿಪಾಕೇನ, ಪಞ್ಚ ಭಿಕ್ಖುಸತಾ ಇಮೇ।
ಅಬ್ಭಕ್ಖಾನಂ ಲಭುಂ ಸಬ್ಬೇ, ಸುನ್ದರಿಕಾಯ ಕಾರಣಾ॥

೪. “ವೇಮಾತುಭಾತಿಕಂ ಪುಬ್ಬೇ, ಧನಹೇತು ಹನಿಂ ಅಹಂ।
ಪಕ್ಖಿಪಿಂಗಿರಿದುಗ್ಗಸ್ಮಿಂ, ಸಿಲಾಯ ಚ ಅಪಿಂಸಯಿಂ॥

“ತೇನ ಕಮ್ಮವಿಪಾಕೇನ, ದೇವದತ್ತೋ ಸಿಲಂ ಖಿಪಿ।
ಅಙ್ಗುಟ್ಠಂ ಪಿಂಸಯೀ ಪಾದೇ, ಮಮ ಪಾಸಾಣಸಕ್ಖರಾ॥

೫. “ಪುರೇಹಂ ದಾರಕೋ ಹುತ್ವಾ, ಕೀಳಮಾನೋ ಮಹಾಪಥೇ।

ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಂ ದಿಸ್ವಾನ, ಮಗ್ಗೇ ಸಕಲಿಕಂ ಖಿಪಿಂ॥

“ತೇನ ಕಮ್ಮವಿಪಾಕೇನ, ಇಧ ಪಚ್ಛಿಮಕೇ ಭವೇ।
ವಧತ್ಥಂ ಮಂ ದೇವದತ್ತೋ, ಅಭಿಮಾರೇ ಪಯೋಜಯಿ॥

೭. “ಹತ್ಥಾರೋಹೋ ಪುರೇ ಆಸಿಂ, ಪಚ್ಚೇಕಮುನಿಮುತ್ತಮಂ।
ಪಿಣ್ಡಾಯ ವಿಚರನ್ತಂ ತಂ, ಆಸಾದೇಸಿಂ ಗಜೇನಹಂ॥

“ತೇನ ಕಮ್ಮವಿಪಾಕೇನ, ಭನ್ತೋ ನಾಳಾಗಿರೀ ಗಜೋ।
ಗಿರಿಬ್ಬಜೇ ಪುರವರೇ, ದಾರುಣೋ ಸಮುಪಾಗಮಿ॥

೭. “ರಾಜಾಹಂ ಪತ್ಥಿವೋ ಆಸಿಂ, ಸತ್ತಿಯಾ ಪುರಿಸೇ ಹನಿಂ।
ತೇನ ಕಮ್ಮವಿಪಾಕೇನ, ನಿರಯೇ ಪಚ್ಚಿಸಂ ಭುಸಂ॥

“ಕಮ್ಮುನೋ ತಸ್ಸ ಸೇಸೇನ, ಸೋದಾನಿ ಸಕಲಂ ಮಮ।
ಪಾದೇ ಛವಿಂ ಪಕಪ್ಪೇಸಿ, ನ ಹಿ ಕಮ್ಮಂ ವಿನಸ್ಸತಿ॥

೮. “ಅಹಂ ಕೇವಟ್ಟಗಾಮಸ್ಮಿಂ, ಅಹುಂ ಕೇವಟ್ಟದಾರಕೋ।
ಮಚ್ಛಕೇ ಘಾತಿತೇ ದಿಸ್ವಾ, ಜನಯಿಂ ಸೋಮನಸ್ಸಕಂ॥

“ತೇನ ಕಮ್ಮವಿಪಾಕೇನ, ಸೀಸದುಕ್ಖಂ ಅಹೂ ಮಮ।
ಸಕ್ಕಾ ಚ ಸಬ್ಬೇ ಹಞ್ಞಿಂಸು, ಯದಾ ಹನಿ ವಿಟಟೂಭೋ॥

೯. “ಫುಸ್ಸಸ್ಸಾಹಂ ಪಾವಚನೇ, ಸಾವಕೇ ಪರಿಭಾಸಯಿಂ।
ಯವಂ ಖಾದಥ ಭುಞ್ಜಥ, ಮಾ ಚ ಭುಞ್ಜಥ ಸಾಲಯೋ॥

“ತೇನ ಕಮ್ಮವಿಪಾಕೇನ, ತೇಮಾಸಂ ಖಾದಿತಂ ಯವಂ।
ನಿಮನ್ತಿತೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನ, ವೇರಞ್ಜಾಯಂ ವಸಿಂ ತದಾ॥

೧೦. “ನಿಬ್ಬುದ್ಧೇ ವತ್ತಮಾನಮ್ಹಿ, ಮಲ್ಲಪುತ್ತಂ ನಿಹೇಠಯಿಂ।
ತೇನ ಕಮ್ಮವಿಪಾಕೇನ, ಪಿಟ್ಠಿದುಕ್ಖಂ ಅಹೂ ಮಮ॥

೧೧. “ತಿಕಿಚ್ಛಕೋ ಅಹಂ ಆಸಿಂ, ಸೇಟ್ಠಿಪುತ್ತಂ ವಿರೇಚಯಿಂ।
ತೇನ ಕಮ್ಮವಿಪಾಕೇನ, ಹೋತಿ ಪಕ್ಖನ್ದಿಕಾ ಮಮ॥

೧೨. “ಅವಚಾಹಂ ಜೋತಿಪಾಲೋ, ಕಸ್ಸಪಂ ಸುಗತಂ ತದಾ।
ಕುತೋ ನು ಬೋಧಿ ಮುಣ್ಡಸ್ಸ, ಬೋಧಿ ಪರಮದುಲ್ಲಭಾ॥

“ತೇನ ಕಮ್ಮವಿಪಾಕೇನ, ಅಚರಿಂ ದುಕ್ಕರಂ ಬಹುಂ।
ಛಬ್ಬಸ್ಸಾನುರುವೇಲಾಯಂ, ತತೋ ಬೋಧಿಂ ಅಪಾಪುಣಿಂ॥

“ನಾಹಂ ಏತೇನ ಮಗ್ಗೇನ, ಪಾಪುಣಿಂ ಬೋಧಿಮುತ್ತಮಂ।
ಕುಮ್ಮಗ್ಗೇನ ಗವೇಸಿಸ್ಸಂ, ಪುಬ್ಬಕಮ್ಮೇನ ವಾರಿತೋ॥

“ಪುಞ್ಞಾಪಾಪಪರಿಕ್ಖೀಣೋ, ಸಬ್ಬಸನ್ತಾಪವಜ್ಜಿತೋ।
ಅಸೋಕೋ ಅನುಪಾಯಾಸೋ, ನಿಬ್ಬಾಯಿಸ್ಸಮನಾಸವೋ॥

“ಏವಂ ಜಿನೋ ವಿಯಾಕಾಸಿ, ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಅಗ್ಗತೋ।
ಸಬ್ಬಾಭಿಞ್ಞಾಬಲಪ್ಪತ್ತೋ, ಅನೋತತತ್ತಮಹಾಸರೇ”ತಿ॥ (ಅಪ॰ ಥೇರ ೧.೩೯.೭೪-೯೭)।

ಅಟ್ಠಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಉಪಸೇನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೯. ನವಮೇ **ಉಪಸೇನಸ್ಸಾ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಉಪಸೇನೋ**ತಿ ತಸ್ಸ ಥೇರಸ್ಸ ನಾಮಂ, ವಙ್ಗನ್ತಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಪನ ಪುತ್ತತ್ತಾ “ವಙ್ಗನ್ತಪುತ್ತೋ”ತಿ ಚ ನಂ ವೋಹರನ್ತಿ।

ಅಯಞ್ಹಿ ಥೇರೋ ಆಯಸ್ಮತೋ ಸಾರಿಪುತ್ತಸ್ಸ ಕನಿಟ್ಠಭಾತಾ, ಸಾಸನೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಅಪಞ್ಞತ್ತೇ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ಉಪಸಮ್ಪದಾಯ ದ್ವಿವಸ್ಸೋ ಉಪಜ್ಝಾಯೋ ಹುತ್ವಾ ಏಕಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇತ್ವಾ ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಭಗವತೋ ಉಪಟ್ಠಾನಂ ಗತೋ, ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಭಗವತಾ ತಸ್ಸ ಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕಭಾವಂ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಖನ್ಧಕೇ ಆಗತನಯೇನ “ಅತಿಲಹುಂ ಖೋ ತ್ವಂ, ಮೋಘಪುರಿಸ, ಆವತ್ತೋ ಬಾಹುಲ್ಲಾಯ, ಯದಿದಂ ಗಣಬನ್ಧಿಯ”ನ್ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೭೫) ವಿಗರಹಿತೋ ಪತೋದಾಭಿತುನ್ನೋ ವಿಯ ಆಜಾನೀಯೋ ಸಂವಿಗ್ಗಮಾನಸೋ “ಯದಿಪಾಹಂ ಇದಾನಿ ಪರಿಸಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಭಗವತಾ ವಿಗರಹಿತೋ, ಪರಿಸಂಯೇವ ಪನ ನಿಸ್ಸಾಯ ಪಾಸಂಸಿಯೋ ಭವೇಯ್ಯ”ನ್ತಿ ಉಸ್ಸಾಹಜಾತೋ ಸಬ್ಬೇ ಧುತಧಮ್ಮೇ ಸಮಾದಾಯ ವತ್ತಮಾನೋ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಆರಭಿತ್ವಾ ನ ಚಿರಸ್ಸೇವ ಛಳಭಿಞ್ಞೋ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಪ್ಪತ್ತೋ ಮಹಾಖೀಣಾಸವೋ ಹುತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ನಿಸ್ಸಿತಕೇ ಧುತಙ್ಗಧರೇ ಏವ ಕತ್ವಾ ತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಸನ್ಥತಸಿಕ್ಖಾಪದೇ (ಪಾರಾ॰ ೫೬೫ ಆದಯೋ) ಆಗತನಯೇನ “ಪಾಸಾದಿಕಾ ಖೋ ತ್ಯಾಯಂ, ಉಪಸೇನ, ಪರಿಸಾ”ತಿ ಪರಿಸವಸೇನ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕಾ ಲದ್ಧಪಸಂಸೋ “ಏತದಗ್ಗಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಮ ಸಾವಕಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾನಂ ಯದಿದಂ ಉಪಸೇನೋ ವಙ್ಗನ್ತಪುತ್ತೋ”ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೧.೨೧೩) ಏತದಗ್ಗೇ ಠಪಿತೋ ಅಸೀತಿಯಾ ಮಹಾಸಾವಕೇಸು ಅಬ್ಭನ್ತರೋ।

ಸೋ ಏಕದಿವಸಂ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಪ್ಪಟಿಕ್ಕನ್ತೋ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕೇಸು ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ದಿವಾಟ್ಠಾನಂ ಗತೇಸು ಉದಕಕುಮ್ಭತೋ ಉದಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಾದೇ ಪಕ್ಖಾಲೇತ್ವಾ ಗತ್ತಾನಿ ಸೀತಿಂ ಕತ್ವಾ ಚಮ್ಮಕ್ಖಣ್ಡಂ ಅತ್ಥರಿತ್ವಾ ದಿವಾಟ್ಠಾನೇ ದಿವಾವಿಹಾರಂ ನಿಸಿನ್ನೋ ಅತ್ತನೋ ಗುಣೇ ಆವಜ್ಜೇಸಿ। ತಸ್ಸ ತೇ ಅನೇಕಸತಾ ಅನೇಕಸಹಸ್ಸಾ ಪೋಙ್ಖಾನುಪೋಙ್ಖಂ ಉಪಟ್ಠಹಿಂಸು। ಸೋ “ಮಯ್ಹಂ ತಾವ ಸಾವಕಸ್ಸ ಸತೋ ಇಮೇ ಏವರೂಪಾ ಗುಣಾ, ಕೀದಿಸಾ ನು ಖೋ ಮಯ್ಹಂ ಸತ್ಥು ಗುಣಾ”ತಿ ಭಗವತೋ ಗುಣಾಭಿಮುಖಂ ಮನಸಿಕಾರಂ ಪೇಸೇಸಿ। ತೇ ತಸ್ಸ ಞಾಣಬಲಾನುರೂಪಂ ಅನೇಕಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾ ಉಪಟ್ಠಹಿಂಸು। ಸೋ “ಏವಂಸೀಲೋ ಮೇ ಸತ್ಥಾ ಏವಂಧಮ್ಮೋ ಏವಂಪಞ್ಞೋ ಏವಂವಿಮುತ್ತೀ”ತಿಆದಿನಾ ಚ “ಇತಿಪಿ ಸೋ ಭಗವಾ ಅರಹಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ”ತಿಆದಿನಾ ಚ ಆವಿಭಾವಾನುರೂಪಂ ಸತ್ಥು ಗುಣೇ ಅನುಸ್ಸರಿತ್ವಾ , ತತೋ “ಸ್ವಾಕ್ಖಾತೋ”ತಿಆದಿನಾ ಧಮ್ಮಸ್ಸ, “ಸುಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ”ತಿಆದಿನಾ ಅರಿಯಸಙ್ಘಸ್ಸ ಚ ಗುಣೇ ಅನುಸ್ಸರಿ। ಏವಂ ಮಹಾಥೇರೋ ಅನೇಕಾಕಾರವೋಕಾರಂ ರತನತ್ತಯಗುಣೇಸು ಆವಿಭೂತೇಸು ಅತ್ತಮನೋ ಪಮುದಿತೋ ಉಳಾರಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸಂ ಪಟಿಸಂವೇದೇನ್ತೋ ನಿಸೀದಿ। ತಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತುಂ “**ಆಯಸ್ಮತೋ ಉಪಸೇನಸ್ಸ ವಙ್ಗನ್ತಪುತ್ತಸ್ಸ ರಹೋಗತಸ್ಸಾ**”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ತತ್ಥ **ರಹೋಗತಸ್ಸಾತಿ** ರಹಸಿ ಗತಸ್ಸ। **ಪಟಿಸಲ್ಲೀನಸ್ಸಾತಿ** ಏಕೀಭೂತಸ್ಸ। **ಏವಂ ಚೇತಸೋ ಪರಿವಿತಕ್ಕೋ ಉದಪಾದೀತಿ** ಏವಂ ಇದಾನಿ ವುಚ್ಚಮಾನಾಕಾರೋ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ವಿತಕ್ಕೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ। **ಲಾಭಾ ವತ ಮೇತಿ** ಯೇ ಇಮೇ ಮನುಸ್ಸತ್ತಬುದ್ಧುಪ್ಪಾದಸದ್ಧಾಸಮಧಿಗಮಾದಯೋ, ಅಹೋ ವತ ಮೇ ಏತೇ ಲಾಭಾ। **ಸುಲದ್ಧಂ ವತ ಮೇತಿ** ಯಞ್ಚಿದಂ ಮಯಾ ಭಗವತೋ ಸಾಸನೇ ಪಬ್ಬಜ್ಜೂಪಸಮ್ಪದಾರತನತ್ತಯಪಯಿರುಪಾಸನಾದಿ ಪಟಿಲದ್ಧಂ, ತಂ ಮೇ ಅಹೋ ವತ ಸುಟ್ಠು ಲದ್ಧಂ। ತತ್ಥ ಕಾರಣಮಾಹ **"ಸತ್ಥಾ ಚ ಮೇ"**ತಿಆದಿನಾ।

ತತ್ಥ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಸಮ್ಪರಾಯಿಕಪರಮತ್ಥೇಹಿ ಯಥಾರಹಂ ಸತ್ತೇ ಅನುಸಾಸತೀತಿ **ಸತ್ಥಾ**। ಭಾಗ್ಯವನ್ತತಾದೀಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ **ಭಗವಾ**। ಆರಕತ್ತಾ ಕಿಲೇಸೇಹಿ, ಕಿಲೇಸಾರೀನಂ ಹತತ್ತಾ, ಸಂಸಾರಚಕ್ಕಸ್ಸ ವಾ ಅರಾನಂ ಹತತ್ತಾ, ಪಚ್ಚಯಾದೀನಂ ಅರಹತ್ತಾ, ಪಾಪಕರಣೇ ರಹಾಭಾವಾ **ಅರಹಂ** । ಸಮ್ಮಾ ಸಾಮಞ್ಚ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನಂ ಬುದ್ಧತ್ತಾ **ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋತಿ** ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ, ವಿತ್ಥಾರೋ ಪನ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೧.೧೨೩ ಆದಯೋ) ಬುದ್ಧಾನುಸ್ಸತಿನಿದ್ದೇಸತೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ।

ಸ್ವಾಕ್ಖಾತೇತಿ ಸುಟ್ಠು ಅಕ್ಖಾತೇ, ಏಕನ್ತನಿಯ್ಯಾನಿಕಂ ಕತ್ವಾ ಭಾಸಿತೇ। **ಧಮ್ಮವಿನಯೇತಿ** ಪಾವಚನೇ। ತಞ್ಹಿ ಯಥಾನುಸಿಟ್ಠಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಮಾನಾನಂ ಸಂಸಾರದುಕ್ಖಪಾತತೋ ಧಾರಣೇನ, ರಾಗಾದಿಕಿಲೇಸೇ ವಿನಯನೇನ ಚ ಧಮ್ಮವಿನಯೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿನೋತಿ** ಸೇಟ್ಠಟ್ಠೇನ ಬ್ರಹ್ಮಸಙ್ಖಾತಂ ಭಗವತೋ ಸಾಸನಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗಂ ಸಹ ಚರನ್ತಿ ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿನೋ। **ಸೀಲವನ್ತೋತಿ** ಮಗ್ಗಫಲಸೀಲವಸೇನ ಸೀಲವನ್ತೋ। **ಕಲ್ಯಾಣಧಮ್ಮಾತಿ** ಸಮಾಧಿಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನಾದಯೋ ಕಲ್ಯಾಣಾ ಸುನ್ದರಾ ಧಮ್ಮಾ ಏತೇಸಂ ಅತ್ಥೀತಿ ಕಲ್ಯಾಣಧಮ್ಮಾ। ಏತೇನ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಸುಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಸೀಲೇಸು ಚಮ್ಹಿ ಪರಿಪೂರಕಾರೀತಿ** "ಅಹಮ್ಪಿ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ನ ತಿರಚ್ಛಾನಕಥಾಕಥಿಕೋ ಕಾಯದಳ್ಹಿಬಹುಲೋ ಹುತ್ವಾ ವಿಹಾಸಿಂ, ಅಥ ಖೋ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರಾದಿಂ ಚತುಬ್ಬಿಧಮ್ಪಿ ಸೀಲಂ ಅಖಣ್ಡಂ ಅಛಿದ್ದಂ ಅಸಬಲಂ ಅಕಮ್ಮಾಸಂ ಭುಜಿಸ್ಸಂ ವಿಞ್ಞುಪ್ಪಸತ್ಥಂ ಅಪರಾಮಟ್ಠಂ ಕತ್ವಾ ಪರಿಪೂರೇನ್ತೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗಂಯೇವ ಪಾಪೇಸಿ"ನ್ತಿ ವದತಿ। ಏತೇನ ಹೇಟ್ಠಿಮಫಲದ್ವಯಸಮ್ಪತ್ತಿಮತ್ತನೋ ದೀಪೇತಿ। ಸೋತಾಪನ್ನಸಕದಾಗಾಮಿನೋ ಹಿ ಸೀಲೇಸು ಪರಿಪೂರಕಾರಿನೋ। **ಸುಸಮಾಹಿತೋ ಚಮ್ಹಿ ಏಕಗ್ಗಚಿತ್ತೋತಿ** ಉಪಚಾರಪ್ಪನಾಭೇದೇನ ಸಮಾಧಿನಾ ಸಬ್ಬಥಾಪಿ ಸಮಾಹಿತೋ ಚ ಅಮ್ಹಿ ಅವಿಕ್ಖಿತ್ತಚಿತ್ತೋ। ಇಮಿನಾ ಸಮಾಧಿಸ್ಮಿಂ ಪರಿಪೂರಕಾರಿತಾವಚನೇನ ತತಿಯಫಲಸಮ್ಪತ್ತಿಮತ್ತನೋ ದೀಪೇತಿ। ಅನಾಗಾಮಿನೋ ಹಿ ಸಮಾಧಿಸ್ಮಿಂ ಪರಿಪೂರಕಾರಿನೋ। **ಅರಹಾ ಚಮ್ಹಿ ಖೀಣಾಸವೋತಿ** ಕಾಮಾಸವಾದೀನಂ ಸಬ್ಬಸೋ ಖೀಣತ್ತಾ ಖೀಣಾಸವೋ, ತತೋ ಏವ ಪರಿಕ್ಖೀಣಭವಸಂಯೋಜನೋ ಸದೇವಕೇ ಲೋಕೇ ಅಗ್ಗದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯತಾಯ ಅರಹಾ ಚಮ್ಹಿ। ಏತೇನ ಅತ್ತನೋ ಕತಕರಣೀಯತಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಮಹಿದ್ಧಿಕೋ ಚಮ್ಹಿ ಮಹಾನುಭಾವೋತಿ** ಅಧಿಟ್ಠಾನವಿಕುಬ್ಬನಾದಿಇದ್ಧೀಸು ಮಹತಾ ವಸೀಭಾವೇನ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ ಮಹಿದ್ಧಿಕೋ ಉಳಾರಸ್ಸ ಪುಞ್ಞಾನುಭಾವಸ್ಸ ಗುಣಾನುಭಾವಸ್ಸ ಚ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಮಹಾನುಭಾವೋ ಚ ಅಸ್ಮಿ। ಏತೇನ ಲೋಕಿಯಾಭಿಞ್ಞಾನವಾನುಪುಬ್ಬವಿಹಾರಸಮಾಪತ್ತಿಯೋಗಮತ್ತನೋ ದೀಪೇತಿ। ಅಭಿಞ್ಞಾಸು ವಸೀಭಾವೇನ ಹಿ ಅರಿಯಾ ಯಥಿಚ್ಛಿತನಿಪ್ಫಾದನೇನ ಮಹಿದ್ಧಿಕಾ, ಪುಬ್ಬೂಪನಿಸ್ಸಯಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ನಾನಾವಿಹಾರಸಮಾಪತ್ತೀಹಿ ಚ ವಿಸೋಧಿತಸನ್ತಾನತ್ತಾ ಮಹಾನುಭಾವಾ ಚ ಹೋನ್ತೀತಿ।

ಭದ್ದಕಂ ಮೇ ಜೀವಿತನ್ತಿ ಏವಂವಿಧಸೀಲಾದಿಗುಣಸಮನ್ನಾಗತಸ್ಸ ಮೇ ಯಾವಾಯಂ ಕಾಯೋ ಧರತಿ, ತಾವ ಸತ್ತಾನಂ ಹಿತಸುಖಮೇವ ವಡ್ಢತಿ, ಪುಞ್ಞಕ್ಖೇತ್ತಭಾವತೋ ಜೀವಿತಮ್ಪಿ ಮೇ ಭದ್ದಕಂ ಸುನ್ದರಂ। **ಭದ್ದಕಂ ಮರಣ**ನ್ತಿ ಸಚೇ ಪನಿದಂ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂ ಅಜ್ಜ ವಾ ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ವಾ ಖಣೇ ಅನುಪಾದಾನೋ ವಿಯ ಜಾತವೇದೋ ನಿಬ್ಬಾಯತಿ, ತಂ ಅಪ್ಪಟಿಸನ್ಧಿಕಂ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಸಙ್ಖಾತಂ ಮರಣಮ್ಪಿ ಮೇ ಭದ್ದಕನ್ತಿ ಉಭಯತ್ಥ ತಾದಿಭಾವಂ ದೀಪೇತಿ। ಏವಂ ಮಹಾಥೇರೋ ಅಪ್ಪಹೀನಸೋಮನಸ್ಸುಪ್ಪಿಲಾವಿತವಾಸನುಸ್ಸನ್ನತ್ತಾ ಉಳಾರಸೋಮನಸ್ಸಿತೋ ಧಮ್ಮಬಹುಮಾನೇನ ಧಮ್ಮಪೀತಿಪಟಿಸಂವೇದನೇನ ಪರಿವಿತಕ್ಕೇಸಿ।

ತಂ ಸತ್ಥಾ ಗನ್ಧಕುಟಿಯಂ ನಿಸಿನ್ನೋವ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣೇನ ಜಾನಿತ್ವಾ ಜೀವಿತೇ ಮರಣೇ ಚ ತಸ್ಸ ತಾದಿಭಾವವಿಭಾವನಂ ಇಮಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ – **''ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ…ಪೇ॰… ಉದಾನೇಸೀ''**ತಿ।

ತತ್ಥ **ಯಂ ಜೀವಿತಂ ನ ತಪತೀತಿ** ಯಂ ಖೀಣಾಸವಪುಗ್ಗಲಂ ಜೀವಿತಂ ಆಯತಿಂ ಖನ್ಧಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ ಸಬ್ಬೇನ ಸಬ್ಬಂ ಅಭಾವತೋ ನ ತಪತಿ ನ ಬಾಧತಿ, ವತ್ತಮಾನಮೇವ ವಾ ಜೀವಿತಂ ಸಬ್ಬಸೋ ಸಙ್ಖತಧಮ್ಮತ್ತಾ ಸತಿಪಞ್ಞಾವೇಪುಲ್ಲಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞಸಮಾಯೋಗತೋ ನ ಬಾಧತಿ। ಯೋ ಹಿ ಅನ್ಧಪುಥುಜ್ಜನೋ ಪಾಪಜನಸೇವೀ ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಬಹುಲೋ ಅಕತಕುಸಲೋ ಅಕತಪುಞ್ಞೋ, ಸೋ ''ಅಕತಂ ವತ ಮೇ ಕಲ್ಯಾಣ''ನ್ತಿಆದಿನಾ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರೇನ ತಪತೀತಿ ತಸ್ಸ ಜೀವಿತಂ ತಂ ತಪತಿ ನಾಮ। ಇತರೇ ಪನ ಅಕತಪಾಪಾ ಕತಪುಞ್ಞಾ ಕಲ್ಯಾಣಪುಥುಜ್ಜನೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಸತ್ತ ಸೇಖಾ ತಪನೀಯಧಮ್ಮಪರಿವಜ್ಜನೇನ ಅತಪನೀಯಧಮ್ಮಸಮನ್ನಾಗಮೇನ ಚ ಪಚ್ಛಾನುತಾಪೇನ ನ ತಪನ್ತೀತಿ ನ ತೇಸಂ ಜೀವಿತಂ ತಪತಿ। ಖೀಣಾಸವೇ ಪನ ವತ್ತಬ್ಬಮೇವ ನತ್ಥೀತಿ ಪವತ್ತಿದುಕ್ಖವಸೇನ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾ ಕತಾ।

ಮರಣನ್ತೇ ನ ಸೋಚತೀತಿ ಮರಣಸಙ್ಖಾತೇ ಅನ್ತೇ ಪರಿಯೋಸಾನೇ, ಮರಣಸಮೀಪೇ ವಾ ನ ಸೋಚತಿ ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗೇನೇವ ಸೋಕಸ್ಸ ಸಮುಗ್ಘಾತಿತತ್ತಾ। **ಸ ವೇ ದಿಟ್ಠಪದೋ ಧೀರೋ, ಸೋಕಮಜ್ಝೇ ನ ಸೋಚತೀತಿ** ಸೋ ಅನಭಿಜ್ಝಾದೀನಂ ಚತುನ್ನಂ ಧಮ್ಮಪದಾನಂ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸೇವ ವಾ ದಿಟ್ಠತ್ತಾ ದಿಟ್ಠಪದೋ, ಧಿತಿಸಮ್ಪನ್ನತ್ತಾ ಧೀರೋ ಖೀಣಾಸವೋ ಸೋಚನಧಮ್ಮತ್ತಾ ''ಸೋಕಾ''ತಿ ಲದ್ಧನಾಮಾನಂ ಅವೀತರಾಗಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ, ಸೋಕಹೇತೂನಂ ವಾ ಲೋಕಧಮ್ಮಾನಂ ಮಜ್ಝೇ ಠತ್ವಾಪಿ ನ ಸೋಚತಿ।

ಇದಾನಿಸ್ಸ ಸಬ್ಬಸೋ ಸೋಕಹೇತೂನಂ ಅಭಾವಂ ದೀಪೇತುಂ **''ಉಚ್ಛಿನ್ನಭವತಣ್ಹಸ್ಸಾ''**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ಯಸ್ಸ ಅಗ್ಗಮಗ್ಗೇನ ಸಬ್ಬಸೋ ಉಚ್ಛಿನ್ನಾ ಭವತಣ್ಹಾ, ಸೋ ಉಚ್ಛಿನ್ನಭವತಣ್ಹೋ। ತಸ್ಸ ಅವಸೇಸಕಿಲೇಸಾನಂ ಅನವಸೇಸವೂಪಸಮೇನ ಸನ್ತಚಿತ್ತಸ್ಸ ಖೀಣಾಸವಭಿಕ್ಖುನೋ। **ವಿಕ್ಖೀಣೋ ಜಾತಿಸಂಸಾರೋತಿ** ಜಾತಿಆದಿಕೋ –

> ''ಖನ್ಧಾನಞ್ಚ ಪಟಿಪಾಟಿ, ಧಾತುಆಯತನಾನ ಚ।
> ಅಬ್ಬೋಚ್ಛಿನ್ನಂ ವತ್ತಮಾನಾ, 'ಸಂಸಾರೋ'ತಿ ಪವುಚ್ಚತೀ''ತಿ॥ –

ವುತ್ತಲಕ್ಖಣೋ ಸಂಸಾರೋ ವಿಸೇಸತೋ ಖೀಣೋ। ತಸ್ಮಾ **ನತ್ಥಿ ತಸ್ಸ ಪುನಬ್ಭವೋತಿ** ಯಸ್ಮಾ ತಸ್ಸ ಏವರೂಪಸ್ಸ ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಆಯತಿಂ ಪುನಬ್ಭವೋ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಸ ಜಾತಿಸಂಸಾರೋ ಖೀಣೋ। ಕಸ್ಮಾ ಪನಸ್ಸ ಪುನಬ್ಭವೋ ನತ್ಥಿ? ಯಸ್ಮಾ ಉಚ್ಛಿನ್ನಭವತಣ್ಹೋ ಸನ್ತಚಿತ್ತೋ ಚ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾತಿ ಆವತ್ತೇತ್ವಾ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಅಥ ವಾ ವಿಕ್ಖೀಣೋ ಜಾತಿಸಂಸಾರೋ, ತತೋ ಏವ ನತ್ಥಿ ತಸ್ಸ ಪುನಬ್ಭವೋತಿ ಅತ್ಥೋ ಯೋಜೇತಬ್ಬೋ।

ನವಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಸಾರಿಪುತ್ತಉಪಸಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೦. ದಸಮೇ **ಅತ್ತನೋ ಉಪಸಮ**ನ್ತಿ ಸಾವಕಪಾರಮೀಮತ್ಥಕಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಹೇತುಭೂತಂ ಅಗ್ಗಮಗ್ಗೇನ ಅತ್ತನೋ ಅನವಸೇಸಕಿಲೇಸವೂಪಸಮಂ।

ಆಯಸ್ಮಾ ಹಿ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಅನುಪಸನ್ತಕಿಲೇಸಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ ರಾಗಾದಿಕಿಲೇಸಜನಿತಸನ್ತಾಪದರಥಪರಿಳಾಹದುಕ್ಖಞ್ಚೇವ ಕಿಲೇಸಾಭಿಸಙ್ಖಾರನಿಮಿತ್ತಂ ಜಾತಿಜರಾಬ್ಯಾಧಿಮರಣಸೋಕಪರಿದೇವಾದಿದುಕ್ಖಞ್ಚ ಪಚ್ಚಕ್ಖತೋ ದಿಸ್ವಾ ಅತೀತಾನಾಗತೇಪಿ ನೇಸಂ ವಟ್ಟಮೂಲಕದುಕ್ಖಂ ಪರಿತುಲೇತ್ವಾ ಕರುಣಾಯಮಾನೋ ಅತ್ತನಾಪಿ ಪುಥುಜ್ಜನಕಾಲೇ ಅನುಭೂತಂ ಕಿಲೇಸನಿಮಿತ್ತಂ ವಾ ಅನಪ್ಪಕಂ

ದುಕ್ಖಂ ಅನುಸ್ಸರಿತ್ವಾ "ಈದಿಸಸ್ಸ ನಾಮ ಮಹಾದುಕ್ಖಸ್ಸ ಹೇತುಭೂತಾ ಕಿಲೇಸಾ ಇದಾನಿ ಮೇ ಸುಪ್ಪಹೀನಾ"ತಿ ಅತ್ತನೋ ಕಿಲೇಸವೂಪಸಮಂ ಅಭಿಣ್ಹಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತಿ। ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತೋ ಚ "ಇಮೇ ಏತ್ತಕಾ ಕಿಲೇಸಾ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗೇನ ಉಪಸಮಿತಾ, ಏತ್ತಕಾ ಸಕದಾಗಾಮಿಮಗ್ಗೇನ, ಏತ್ತಕಾ ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗೇನ, ಏತ್ತಕಾ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಉಪಸಮಿತಾ"ತಿ ತಂತಂಮಗ್ಗಞಾಣೇಹಿ ಓಧಿಸೋ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಉಪಸಮಿತಭಾವಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತಿ, ತೇನ ವುತ್ತಂ - **"ಅತ್ತನೋ ಉಪಸಮಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಮಾನೋ"**ತಿ।

ಅಪರೇ "ಥೇರೋ ಅರಹತ್ತಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ತಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತ್ವಾ 'ಇಮಸ್ಸ ವತಾಯಂ ಸನ್ತಪಣೀತಭಾವೋ ಅಚ್ಚನ್ತಸನ್ತಾಯ ಅಸಙ್ಖತಾಯ ಧಾತುಯಾ ಆರಮ್ಮಣತೋ, ಸಯಞ್ಚ ಸಮ್ಮದೇವ ಕಿಲೇಸವೂಪಸಮತೋ'ತಿ ಏವಂ ಅಭಿಣ್ಹಂ ಉಪಸಮಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ಅಞ್ಞೇ ಪನ "ಅನವಸೇಸಕಿಲೇಸಾನಂ ಉಪಸಮಪರಿಯೋಸಾನೇ ಜಾತಂ ಅಗ್ಗಫಲಮೇವೇತ್ಥ ಉಪಸಮೋ ನಾಮ, ತಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಮಾನೋ ನಿಸಿನ್ನೋ"ತಿ।

ಏತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾತಿ ಯದಿದಂ ಆಯಸ್ಮತೋ ಸಾರಿಪುತ್ತಸ್ಸ ಮಹಾಪಞ್ಞತಾದಿಹೇತುಭೂತಂ ಸಾವಕೇಸು ಅನಞ್ಞಸಾಧಾರಣಂ ಕಿಲೇಸಪ್ಪಹಾನಂ ಅಗ್ಗಫಲಂ ವಾ ಉಪಸಮಪರಿಯಾಯೇನ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಸ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಸಙ್ಖಾತಂ ಅತ್ಥಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರತೋ ವಿದಿತ್ವಾ ತದನುಭಾವದೀಪಕಂ **ಇಮಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ**।

ತತ್ಥ **ಉಪಸನ್ತಸನ್ತಚಿತ್ತಸ್ಸಾ**ತಿ ಉಪಸನ್ತಮೇವ ಹುತ್ವಾ ಸನ್ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಏತಸ್ಸಾತಿ ಉಪಸನ್ತಸನ್ತಚಿತ್ತೋ। ಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನೇನ ಹಿ ಉಪಸನ್ತಕಿಲೇಸತ್ತಾ ಉಪಸನ್ತಚಿತ್ತಂ ನ ಸಬ್ಬಥಾ "ಉಪಸನ್ತಸನ್ತ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ ತಸ್ಸ ಉಪಸಮಸ್ಸ ಅನಚ್ಚನ್ತಿಕಭಾವತೋ, ನ ತಥಾ ಅಗ್ಗಮಗ್ಗೇನ। ತೇನ ಪನ ಅಚ್ಚನ್ತಮೇವ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನತ್ತಾ ಅರಹತೋ ಚಿತ್ತಂ ಪುನ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಅನುಪಸಮೇತಬ್ಬತಾಯ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಹೇಟ್ಠಿಮಮಗ್ಗೇಹಿ ಉಪಸನ್ತಕಿಲೇಸಂ ಹುತ್ವಾ ಅಚ್ಚನ್ತಸನ್ತಭಾವತೋವ "ಉಪಸನ್ತಸನ್ತ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ಉಪಸನ್ತಮೇವ ಹುತ್ವಾ ಸನ್ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಏತಸ್ಸಾತಿ ಉಪಸನ್ತಸನ್ತಚಿತ್ತೋ"ತಿ। **ಉಪಸನ್ತ**ನ್ತಿ ವಾ ಉಪಸಮೋ ವುಚ್ಚತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಉಪಸನ್ತಸನ್ತಚಿತ್ತಸ್ಸಾ"ತಿ ಅಚ್ಚನ್ತೂಪಸಮೇನ ಸನ್ತಚಿತ್ತಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅಥ ವಾ ಸತಿಪಿ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಖೀಣಾಸವಾನಂ ಅನವಸೇಸಕಿಲೇಸವೂಪಸಮೇ ಸಾವಕಪಾರಮೀಞಾಣಸ್ಸ ಪನ ಮತ್ಥಕಪ್ಪತ್ತಿಹೇತುಭೂತೋ ಸಾವಕೇಸು ಅನಞ್ಞಸಾಧಾರಣೋ ಸವಿಸೇಸೋ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿನೋ ಕಿಲೇಸವೂಪಸಮೋತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ ಸತ್ಥಾ ಉಪಸನ್ತಸದ್ದೇನ ವಿಸೇಸೇತ್ವಾ ಆಹ "ಉಪಸನ್ತಸನ್ತಚಿತ್ತಸ್ಸಾ"ತಿ।

ತತ್ರಾಯಮತ್ಥೋ - ಭುಸಂ ದಳ್ಹಂ ವಾ ಸನ್ತಂ ಉಪಸನ್ತಂ, ತೇನ ಉಪಸನ್ತೇನ ಉಪಸನ್ತಮೇವ ಹುತ್ವಾ ಸನ್ತಂ ಉಪಸನ್ತಸನ್ತಂ , ತಾದಿಸಂ ಚಿತ್ತಂ ಏತಸ್ಸಾತಿ ಸಬ್ಬಂ ಪುರಿಮಸದಿಸಮೇವ। ತಥಾ ಹೇಸ ಭಗವತಾ - "ಸಾರಿಪುತ್ತೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಹಾಪಞ್ಞೋ ಪುಥುಪಞ್ಞೋ ಹಾಸಪಞ್ಞೋ ಜವನಪಞ್ಞೋ ತಿಕ್ಖಪಞ್ಞೋ ನಿಬ್ಬೇಧಿಕಪಞ್ಞೋ"ತಿಆದಿನಾ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೯೩) ಅನೇಕಪರಿಯಾಯೇನ ವಣ್ಣಿತೋ ಥೋಮಿತೋ। **ನೇತ್ತಿಚ್ಛಿನ್ನಸ್ಸಾ**ತಿ ನೇತ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ ಭವತಣ್ಹಾ ಸಂಸಾರಸ್ಸ ನಯನತೋ, ಸಾ ನೇತ್ತಿ ಛಿನ್ನಾ ಏತಸ್ಸಾತಿ ನೇತ್ತಿಚ್ಛಿನ್ನೋ। ತಸ್ಸ ನೇತ್ತಿಚ್ಛಿನ್ನಸ್ಸ, ಪಹೀನತಣ್ಹಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಮುತ್ತೋ ಸೋ ಮಾರಬನ್ಧನಾ**ತಿ ಸೋ ಏವಂವಿಧೋ ಪರಿಕ್ಖೀಣಭವಸಂಯೋಜನೋ ಸಬ್ಬಸ್ಮಾ ಮಾರಬನ್ಧನತೋ ಮುತ್ತೋ, ನ ತಸ್ಸ ಮಾರಬನ್ಧನಮೋಚನಾಯ ಕರಣೀಯಂ ಅತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿ ಅತ್ತನೋ ಉಪಸಮಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತೀತಿ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

ದಸಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿಟ್ಠಿತಾ ಚ ಮೇಘಿಯವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ।

೫. ಸೋಣವಗ್ಗೋ

೧. ಪಿಯತರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೧. ಮಹಾವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಮಲ್ಲಿಕಾಯ ದೇವಿಯಾ ಸದ್ಧಿನ್ತಿ** ಮಲ್ಲಿಕಾಯ ನಾಮ ಅತ್ತನೋ ಮಹೇಸಿಯಾ ಸಹ। **ಉಪರಿಪಾಸಾದವರಗತೋತಿ** ಪಾಸಾದವರಸ್ಸ ಉಪರಿ ಗತೋ। **ಕೋಚಞ್ಞೋ ಅತ್ತನಾ ಪಿಯತರೋತಿ** ಕೋಚಿ ಅಞ್ಞೋ ಅತ್ತನಾ ಪಿಯಾಯಿತಬ್ಬತರೋ। **ಅತ್ಥಿ ನು ಖೋ ತೇತಿ** "ಕಿಂ ತೇ ಅತ್ಥೀ"ತಿ ದೇವಿಂ ಪುಚ್ಛತಿ।

ಕಸ್ಮಾ ಪುಚ್ಛತಿ? ಅಯಞ್ಹಿ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ದುಗ್ಗತಮಾಲಾಕಾರಸ್ಸ ಧೀತಾ। ಏಕದಿವಸಂ ಆಪಣತೋ ಪೂವಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಮಾಲಾರಾಮಂ ಗನ್ತ್ವಾ "ಖಾದಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಗಚ್ಛನ್ತೀ ಪಟಿಪಥೇ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಪರಿವುತಂ ಭಗವನ್ತಂ ಭಿಕ್ಖಾಚಾರಂ ಪವಿಸನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಪಸನ್ನಚಿತ್ತಾ ತಂ ಭಗವತೋ ಅದಾಸಿ। ಸತ್ಥಾ ತಥಾರೂಪೇ ಠಾನೇ ನಿಸೀದನಾಕಾರಂ ದಸ್ಸೇಸಿ। ಆನನ್ದತ್ಥೇರೋ ಚೀವರಂ ಪಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ಅದಾಸಿ। ಭಗವಾ ತತ್ಥ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ತಂ ಪೂವಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಮುಖಂ ವಿಕ್ಖಾಲೇತ್ವಾ ಸಿತಂ ಪಾತ್ವಾಕಾಸಿ। ಥೇರೋ "ಕೋ ಇಮಿಸ್ಸಾ, ಭನ್ತೇ, ದಾನಸ್ಸ ವಿಪಾಕೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। "ಅಜ್ಜೇಸಾ, ಆನನ್ದ, ತಥಾಗತಸ್ಸ ಪಠಮಂ ಭೋಜನಂ ಅದಾಸಿ, ಅಜ್ಜೇವ ಕೋಸಲರಞ್ಞೋ ಅಗ್ಗಮಹೇಸೀ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಪಿಯಾ ಮನಾಪಾ"ತಿ। ತಂ ದಿವಸಮೇವ ಚ ರಾಜಾ ಕಾಸಿಗಾಮೇ ಭಾಗಿನೇಯ್ಯೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಯುಜ್ಝಿತ್ವಾ ಪರಾಜಿತೋ ಪಲಾಯಿತ್ವಾ ಆಗತೋ ನಗರಂ ಪವಿಸನ್ತೋ "ಬಲಕಾಯಸ್ಸ ಆಗಮನಂ ಆಗಮೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ತಂ ಮಾಲಾರಾಮಂ ಪಾವಿಸಿ। ಸಾ ರಾಜಾನಂ ಆಗತಂ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ತಸ್ಸ ವತ್ತಮಕಾಸಿ। ರಾಜಾ ತಸ್ಸಾ ವತ್ತೇ ಪಸೀದಿತ್ವಾ ಪಿತರಂ ಪಕ್ಕೋಸಾಪೇತ್ವಾ ಮಹನ್ತಂ ಇಸ್ಸರಿಯಂ ದತ್ವಾ ತಂ ಅನ್ತೇಪುರಂ ಪಟಿಹರಾಪೇತ್ವಾ ಅಗ್ಗಮಹೇಸಿಟ್ಠಾನೇ ಠಪೇಸಿ। ಅಥೇಕದಿವಸಂ ರಾಜಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಮಯಾ ಇಮಿಸ್ಸಾ ಮಹನ್ತಂ ಇಸ್ಸರಿಯಂ ದಿನ್ನಂ, ಯಂನೂನಾಹಂ ಇಮಂ ಪುಚ್ಛೇಯ್ಯಂ 'ಕೋ ತೇ ಪಿಯೋ'ತಿ? ಸಾ 'ತ್ವಂ ಮೇ, ಮಹಾರಾಜ, ಪಿಯೋ'ತಿ ವತ್ವಾ, ಪುನ ಮಂ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸತಿ, ಅಥಸ್ಸಾಹಂ 'ಮಯ್ಹಮ್ಪಿ ತ್ವಂಯೇವ ಪಿಯಾ'ತಿ ವಕ್ಖಾಮೀ"ತಿ। ಇತಿ ಸೋ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ವಿಸ್ಸಾಸಜನನತ್ಥಂ ಸಮ್ಮೋದನೀಯಂ ಕರೋನ್ತೋ ಪುಚ್ಛಿ।

ದೇವೀ ಪನ ಪಣ್ಡಿತಾ ಬುದ್ಧುಪಟ್ಠಾಯಿಕಾ ಸಙ್ಘುಪಟ್ಠಾಯಿಕಾ "ನಾಯಂ ಪಞ್ಹೋ ರಞ್ಞೋ ಮುಖಂ ಉಲ್ಲೋಕೇತ್ವಾ ಕಥೇತಬ್ಬೋ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಯಥಾಭೂತಮೇವ ವದನ್ತೀ **"ನತ್ಥಿ ಖೋ ಮೇ, ಮಹಾರಾಜ, ಕೋಚಞ್ಞೋ ಅತ್ತನಾ ಪಿಯತರೋ"**ತಿ ಆಹ। ವತ್ವಾಪಿ ಅತ್ತನಾ ಬ್ಯಾಕತಮತ್ಥಂ ಉಪಾಯೇನ ರಞ್ಞೋ ಪಚ್ಚಕ್ಖಂ ಕಾತುಕಾಮಾ **"ತುಯ್ಹಂ ಪನ, ಮಹಾರಾಜ, ಅತ್ಥಞ್ಞೋ ಕೋಚಿ ಅತ್ತನಾ ಪಿಯತರೋ"**ತಿ ತಥೇವ ರಾಜಾನಂ ಪುಚ್ಛಿ ಯಥಾ ರಞ್ಞಾ ಸಯಂ ಪುಟ್ಠಾ। ರಾಜಾಪಿ ತಾಯ ಸರಸಲಕ್ಖಣೇನ ಕಥಿತತ್ತಾ ನಿವತ್ತಿತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಸಯಮ್ಪಿ ಸರಸಲಕ್ಖಣೇನೇವ ಕಥೇನ್ತೋ ತಥೇವ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ ಯಥಾ ದೇವಿಯಾ ಬ್ಯಾಕತಂ।

ಬ್ಯಾಕರಿತ್ವಾ ಚ ಮನ್ದಧಾತುಕತಾಯ ಏವಂ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಅಹಂ ರಾಜಾ ಪಥವಿಸ್ಸರೋ ಮಹನ್ತಂ ಪಥವಿಮಣ್ಡಲಂ ಅಭಿವಿಜಿಯ ಅಜ್ಝಾವಸಾಮಿ, ಮಯ್ಹಂ ತಾವ ಯುತ್ತಂ 'ಅತ್ತನಾ ಪಿಯತರಂ ಅಞ್ಞಂ ನ ಪಸ್ಸಾಮೀ'ತಿ, ಅಯಂ ಪನ ವಸಲೀ ಹೀನಜಚ್ಚಾ ಸಮಾನಾ ಮಯಾ ಉಚ್ಚೇ ಠಾನೇ ಠಪಿತಾ ಸಾಮಿಭೂತಂ ಮಂ ನ ತಥಾ ಪಿಯಾಯತಿ, 'ಅತ್ತಾವ ಪಿಯತರೋ'ತಿ ಮಮ ಸಮ್ಮುಖಾ ವದತಿ, ಯಾವ ಕಕ್ಖಳಾ ವತಾಯ"ನ್ತಿ ಅನತ್ತಮನೋ ಹುತ್ವಾ "ನನು ತೇ ತೀಣಿ ರತನಾನಿ ಪಿಯತರಾನೀ"ತಿ ಚೋದೇಸಿ। ದೇವೀ 'ರತನತ್ತಯಂಪಾಹಂ ದೇವ ಅತ್ತನೋ ಸಗ್ಗಸುಖಂ ಮೋಕ್ಖಸುಖಞ್ಚ ಪತ್ಥಯನ್ತೀ ಸಮ್ಪಿಯಾಯಾಮಿ, ತಸ್ಮಾ ಅತ್ತಾವ ಮೇ ಪಿಯತರೋ"ತಿ ಆಹ। ಸಬ್ಬೋ ಚಾಯಂ ಲೋಕೋ ಅತ್ತದತ್ಥಮೇವ ಪರಂ ಪಿಯಾಯತಿ, ಪುತ್ತಂ ಪತ್ಥೇನ್ತೋಪಿ "ಅಯಂ ಮಂ ಜಿಣ್ಣಕಾಲೇ ಪೋಸೇಸ್ಸತೀ"ತಿ ಪತ್ಥೇತಿ, ಧೀತರಂ "ಮಮ ಕುಲಂ ವಡ್ಢಿಸ್ಸತೀ"ತಿ, ಭರಿಯಂ "ಮಯ್ಹಂ ಪಾದೇ ಪರಿಚರಿಸ್ಸತೀ"ತಿ, ಅಞ್ಞೇಪಿ ಞಾತಿಮಿತ್ತಬನ್ಧವೇ ತಂತಂಕಿಚ್ಚವಸೇನ, ಇತಿ ಅತ್ತದತ್ಥಮೇವ ಸಮ್ಪಸ್ಸನ್ತೋ ಲೋಕೋ ಪರಂ ಪಿಯಾಯತೀತಿ। ಅಯಞ್ಹಿ ದೇವಿಯಾ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಅಥ ರಾಜಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ – "ಅಯಂ ಮಲ್ಲಿಕಾ ಕುಸಲಾ ಪಣ್ಡಿತಾ ನಿಪುಣಾ 'ಅತ್ತಾವ ಮೇ ಪಿಯತರೋ'ತಿ ವದತಿ, ಮಯ್ಹಮ್ಪಿ ಅತ್ತಾವ ಪಿಯತರೋ ಹುತ್ವಾ ಉಪಟ್ಠಾತಿ, ಹನ್ದಾಹಂ ಇಮಮತ್ಥಂ ಸತ್ಥು ಆರೋಚೇಸ್ಸಾಮಿ, ಯಥಾ ಚ ಮೇ ಸತ್ಥಾ ಬ್ಯಾಕರಿಸ್ಸತಿ, ತಥಾ ನಂ ಧಾರೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ಏವಂ ಪನ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ತಮತ್ಥಂ ಆರೋಚೇಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ – **"ಅಥ ಖೋ ರಾಜಾ ಪಸೇನದಿ ಕೋಸಲೋ…ಪೇ°… ಪಿಯತರೋ"**ತಿ।

ಏತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾತಿ ಏತಂ "ಲೋಕೇ ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನಂ ಅತ್ತಾವ ಅತ್ತನೋ ಪಿಯತರೋ"ತಿ ರಞ್ಞಾ ವುತ್ತಮತ್ಥಂ ಸಬ್ಬಸೋ ಜಾನಿತ್ವಾ ತದತ್ಥಪರಿದೀಪನಂ **ಇಮಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ**।

ತತ್ಥ **ಸಬ್ಬಾ ದಿಸಾ ಅನುಪರಿಗಮ್ಮ ಚೇತಸಾ**ತಿ ಸಬ್ಬಾ ಅನವಸೇಸಾ ದಸಪಿ ದಿಸಾ ಪರಿಯೇಸನವಸೇನ ಚಿತ್ತೇನ ಅನುಗನ್ತ್ವಾ। **ನೇವಜ್ಝಗಾ ಪಿಯತರಮತ್ತನಾ ಕ್ವಚೀ**ತಿ ಅತ್ತನಾ ಅತಿಸಯೇನ ಪಿಯಂ ಅಞ್ಞಂ ಕೋಚಿ ಪುರಿಸೋ ಸಬ್ಬುಸ್ಸಾಹೇನ ಪರಿಯೇಸನ್ತೋ ಕ್ವಚಿ ಕತ್ಥಚಿ ಸಬ್ಬದಿಸಾಸು ನೇವ ಅಧಿಗಚ್ಛೇಯ್ಯ ನ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯ। **ಏವಂ ಪಿಯೋ ಪುಥು ಅತ್ತಾ ಪರೇಸ**ನ್ತಿ ಏವಂ ಕಸ್ಸಚಿ ಅತ್ತನಾ ಪಿಯತರಸ್ಸ ಅನುಪಲಬ್ಭನವಸೇನ ಪುಥು ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ತೇಸಂ ತೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ ಅತ್ತಾವ ಪಿಯೋ। **ತಸ್ಮಾ ನ ಹಿಂಸೇ ಪರಮತ್ತಕಾಮೋ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಏವಂ ಸಬ್ಬೋಪಿ ಸತ್ತೋ ಅತ್ತಾನಂ ಪಿಯಾಯತಿ ಅತ್ತನೋ ಸುಖಕಾಮೋ ದುಕ್ಖಪ್ಪಟಿಕೂಲೋ, ತಸ್ಮಾ ಅತ್ತಕಾಮೋ ಅತ್ತನೋ ಹಿತಸುಖಂ ಇಚ್ಛನ್ತೋ ಪರಂ ಸತ್ತಂ ಅನ್ತಮಸೋ ಕುನ್ಥಕಿಪಿಲ್ಲಿಕಂ ಉಪಾದಾಯ ನ ಹಿಂಸೇ ನ ಹನೇಯ್ಯ ನ ಪಾಣಿಲೇಡ್ಡುದಣ್ಡಾದೀಹಿಪಿ ವಿಹೇಠೇಯ್ಯ। ಪರಸ್ಸ ಹಿ ಅತ್ತನಾ ಕತೇ ದುಕ್ಖೇ ತಂ ತತೋ ಸಙ್ಕಮನ್ತಂ ವಿಯ ಕಾಲನ್ತರೇ ಅತ್ತನಿ ಸನ್ದಿಸ್ಸತಿ। ಅಯಞ್ಹಿ ಕಮ್ಮಾನಂ ಧಮ್ಮತಾತಿ।

ಪಠಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಅಪ್ಪಾಯುಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೨. ದುತಿಯೇ **ಅಚ್ಛರಿಯಂ, ಭನ್ತೇ**ತಿ ಇದಮ್ಪಿ ಮೇಘಿಯಸುತ್ತೇ ವಿಯ ಗರಹಣಚ್ಛರಿಯವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಯಾವ ಅಪ್ಪಾಯುಕಾ**ತಿ ಯತ್ತಕಂ ಪರಿತ್ತಾಯುಕಾ, ಅತಿಇತ್ತರಜೀವಿತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸತ್ತಾಹಜಾತೇ**ತಿ ಸತ್ತಾಹೇನ ಜಾತೋ ಸತ್ತಾಹಜಾತೋ। ತಸ್ಮಿಂ ಸತ್ತಾಹಜಾತೇ, ಜಾತಸ್ಸ ಸತ್ತಮೇ ಅಹನೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತುಸಿತಂ ಕಾಯಂ ಉಪಪಜ್ಜೀ**ತಿ ತುಸಿತಂ ದೇವನಿಕಾಯಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಗ್ಗಹಣವಸೇನ ಉಪಪಜ್ಜಿ।

ಏಕದಿವಸಂ ಕಿರ ಥೇರೋ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಂ ದಿವಾಟ್ಠಾನೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಲಕ್ಖಣಾನುಬ್ಯಞ್ಜನಪ್ಪಟಿಮಣ್ಡಿತಂ ಸೋಭಗ್ಗಪ್ಪತ್ತಂ ದಸ್ಸನಾನುತ್ತರಿಯಭೂತಂ ಭಗವತೋ ರೂಪಕಾಯಸಿರಿಂ ಮನಸಿ ಕರಿತ್ವಾ, "ಅಹೋ ಬುದ್ಧಾನಂ ರೂಪಕಾಯಸಮ್ಪತ್ತಿ ದಸ್ಸನೀಯಾ ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾ ಮನೋಹರಾ"ತಿ ಉಳಾರಂ ಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸಂ ಪಟಿಸಂವೇದೇನ್ತೋ ಏವಂ ಚಿನ್ತೇಸಿ – "ವಿಜಾತಮಾತುಯಾ ನಾಮ ವಿರೂಪೋಪಿ ಪುತ್ತೋ ಸುರೂಪೋ ವಿಯ ಮನಾಪೋ ಹೋತಿ, ಸಚೇ ಪನ ಬುದ್ಧಾನಂ ಮಾತಾ ಮಹಾಮಾಯಾ ದೇವೀ ಧರೇಯ್ಯ, ಕೀದಿಸಂ ನು ಖೋ ತಸ್ಸಾ ಭಗವತೋ ರೂಪದಸ್ಸನೇ ಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ, ಮಹಾಜಾನಿ ಖೋ ಮಯ್ಹಂ ಮಹಾಮಾತು ದೇವಿಯಾ, ಯಾ ಸತ್ತಾಹಜಾತೇ ಭಗವತಿ ಕಾಲಕತಾ"ತಿ। ಏವಂ ಪನ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಪರಿವಿತಕ್ಕಿತಂ ಆರೋಚೇನ್ತೋ ತಸ್ಸಾ ಕಾಲಕಿರಿಯಂ ಗರಹನ್ತೋ **"ಅಚ್ಛರಿಯಂ, ಭನ್ತೇ"**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ಕೇಚಿ ಪನಾಹು – "ಮಹಾಪಜಾಪತಿ ಗೋತಮೀ ಭಗವನ್ತಂ ಮಹತಾ ಆಯಾಸೇನ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಯಾಚಿತ್ವಾಪಿ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಾ, ಮಯಾ ಪನ ಉಪಾಯೇನ ಯಾಚಿತೋ ಭಗವಾ ಅಟ್ಠಗರುಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹಣವಸೇನ ತಸ್ಸಾ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಉಪಸಮ್ಪದಞ್ಚ ಅನುಜಾನಿ, ಸಾ ತೇ ಧಮ್ಮೇ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಲದ್ಧಪಬ್ಬಜ್ಜೂಪಸಮ್ಪದಾ ಭಗವತೋ ದುತಿಯಂ ಪರಿಸಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಚತುತ್ಥಾಯ ಪರಿಸಾಯ ಪಚ್ಚಯೋ ಅಹೋಸಿ। ಸಚೇ ಪನ ಭಗವತೋ ಜನೇತ್ತಿ ಮಹಾಮಾಯಾ ದೇವೀ ಧರೇಯ್ಯ, ಏವಮೇತಾ ಉಭೋಪಿ ಖತ್ತಿಯಭಗಿನಿಯೋ

ಏಕತೋ ಹುತ್ವಾ ಇಮಂ ಸಾಸನಂ ಸೋಭೇಯ್ಯುಂ, ಭಗವಾ ಚ ಮಾತರಿ ಬಹುಮಾನೇನ ಮಾತುಗಾಮಸ್ಸ ಸಾಸನೇ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಉಪಸಮ್ಪದಞ್ಚ ಸುಖೇನೇವ ಅನುಜಾನೇಯ್ಯ, ಅಪ್ಪಾಯುಕತಾಯ ಪನಸ್ಸಾ ಕಸಿರೇನ ನಿಪ್ಫನ್ನಮಿದನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಥೇರೋ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕೇ **'ಅಚ್ಛರಿಯಂ, ಭನ್ತೇ'**ತಿಆದಿಮಾಹಾ"ತಿ। ತಂ ಅಕಾರಣಂ। ಭಗವಾ ಹಿ ಮಾತುಯಾ ವಾ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ವಾ ಮಾತುಗಾಮಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಸಾಸನೇ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಅನುಜಾನನ್ತೋ ಗರುಕಂಯೇವ ಕತ್ವಾ ಅನುಜಾನಾತಿ, ನ ಲಹುಕಂ ಚಿರಟ್ಠಿತಿಕಾಮತಾಯಾತಿ।

ಅಪರೇ ಪನಾಹು - "ದಸಬಲಚತುವೇಸಾರಜ್ಜಾದಿಕೇ ಅನಞ್ಞಸಾಧಾರಣೇ ಅನನ್ತಾಪರಿಮಾಣೇ ಬುದ್ಧಗುಣೇ ಥೇರೋ ಮನಸಿ ಕರಿತ್ವಾ ಯಾ ಏವಂ ಮಹಾನುಭಾವಂ ನಾಮ ಲೋಕೇ ಅಗ್ಗಪುಗ್ಗಲಂ ಸತ್ಥಾರಂ ಕುಚ್ಛಿನಾ ದಸ ಮಾಸೇ ಪರಿಹರಿ, ಸಾ ಬುದ್ಧಮಾತಾ ಕಸ್ಸಚಿ ಪರಿಚಾರಿಕಾ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಅಯುತ್ತಮಿದಂ। ಕಸ್ಮಾ? ಸತ್ಥು ಗುಣಾನುಚ್ಛವಿಕಮೇವೇತಂ, ಯದಿದಂ ಸತ್ತಾಹಜಾತೇ ಭಗವತಿ ಜನೇತ್ತಿ ಕಾಲಂ ಕರೋತಿ, ಕಾಲಕತಾ ಚ ತುಸಿತೇಸು ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ ಅಚ್ಛರಿಯಬ್ಭುತಚಿತ್ತಜಾತೋ ಹುತ್ವಾ ತಂ ಅತ್ತನೋ ವಿತಕ್ಕುಪ್ಪಾದನಂ ಭಗವತೋ ಆರೋಚೇನ್ತೋ **'ಅಚ್ಛರಿಯಂ, ಭನ್ತೇ'**ತಿಆದಿವಚನಂ ಅವೋಚಾ"ತಿ।

ಸತ್ಥಾ ಪನ ಯಸ್ಮಾ ಸತ್ತಾಹಜಾತೇಸು ಬೋಧಿಸತ್ತೇಸು ಬೋಧಿಸತ್ತಮಾತು ಕಾಲಕಿರಿಯಾ ಧಮ್ಮತಾ ಸಿದ್ಧಾ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ಧಮ್ಮತಂ ಪರಿದೀಪೇನ್ತೋ **"ಏವಮೇತಂ, ಆನನ್ದಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಸಾ ಪನಾಯಂ ಧಮ್ಮತಾ ಯಸ್ಮಾ ಯಥಾ ಸಬ್ಬೇ ಬೋಧಿಸತ್ತಾ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ತುಸಿತಪುರೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ಯಾವತಾಯುಕಂ ಠತ್ವಾ ಆಯುಪರಿಯೋಸಾನೇ ದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳದೇವತಾಹಿ ಸನ್ನಿಪತಿತ್ವಾ ಅಭಿಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಪತ್ತುಂ ಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ ಪಟಿಸನ್ಧಿಗ್ಗಹಣಾಯ ಅಜ್ಝೇಸಿತಾ ಕಾಲದೀಪದೇಸಕುಲಾನಿ ವಿಯ ಜನೇತ್ತಿಯಾ ಆಯುಪರಿಮಾಣಮ್ಪಿ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಗಣ್ಹನ್ತಿ, ಅಯಮ್ಪಿ ಭಗವಾ ಬೋಧಿಸತ್ತಭೂತೋ ತಥೇವ ತುಸಿತಪುರೇ ಠಿತೋ ಪಞ್ಚ ಮಹಾವಿಲೋಕನಾನಿ ವಿಲೋಕೇನ್ತೋ ಸತ್ತದಿವಸಾಧಿಕದಸಮಾಸಪರಿಮಾಣಂ ಮಾತುಯಾ ಆಯುಪರಿಮಾಣಂ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ "ಅಯಂ ಮಮ ಪಟಿಸನ್ಧಿಗ್ಗಹಣಸ್ಸ ಕಾಲೋ, ಇದಾನಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ಞತ್ವಾವ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ, ತಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬಬೋಧಿಸತ್ತಾನಂ ಆಚಿಣ್ಣಸಮಾಚಿಣ್ಣವಸೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ - **"ಅಪ್ಪಾಯುಕಾ ಹಿ, ಆನನ್ದ, ಬೋಧಿಸತ್ತಮಾತರೋ ಹೋನ್ತೀ"**ತಿಆದಿ।

ತತ್ಥ **ಕಾಲಂ ಕರೋನ್ತೀ**ತಿ ಯಥಾವುತ್ತಆಯುಪರಿಕ್ಖಯೇನೇವ ಕಾಲಂ ಕರೋನ್ತಿ, ನ ವಿಜಾತಪಚ್ಚಯಾ। ಚರಿಮತ್ತಭಾವೇಹಿ ಬೋಧಿಸತ್ತೇಹಿ ವಸಿತಟ್ಠಾನಂ ಚೇತಿಯಘರಸದಿಸಂ ಹೋತಿ, ನ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಪರಿಭೋಗಾರಹಂ, ನ ಚ ಸಕ್ಕಾ ಬೋಧಿಸತ್ತಮಾತರಂ ಅಪನೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞಂ ಅಗ್ಗಮಹೇಸಿಟ್ಠಾನೇ ಠಪೇತುನ್ತಿ ತತ್ತಕಂ ಏವ ಬೋಧಿಸತ್ತಮಾತು ಆಯುಪ್ಪಮಾಣಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ತದಾ ಕಾಲಂ ಕರೋನ್ತಿ। ಇಮಮೇವ ಹಿ ಅತ್ಥಂ ಸನ್ಧಾಯ ಮಹಾಬೋಧಿಸತ್ತಾ ಪಞ್ಚಮಂ ಮಹಾವಿಲೋಕನಂ ಕರೋನ್ತಿ।

ಕತರಸ್ಮಿಂ ಪನ ವಯೇ ಕಾಲಂ ಕರೋನ್ತೀತಿ? ಮಜ್ಝಿಮವಯೇ। ಪಠಮವಯಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಸತ್ತಾನಂ ಅತ್ತಭಾವೇ ಛನ್ದರಾಗೋ ಬಲವಾ ಹೋತಿ, ತೇನ ತದಾ ಸಞ್ಜಾತಗಬ್ಭಾ ಇತ್ಥಿಯೋ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಗಬ್ಭಂ ಅನುರಕ್ಖಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ। ಗಣ್ಹೇಯ್ಯುಂ ಚೇ, ಗಬ್ಭೋ ಬಹ್ವಾಬಾಧೋ ಹೋತಿ। ಮಜ್ಝಿಮವಯಸ್ಸ ಪನ ದ್ವೇ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ತತಿಯಕೋಟ್ಠಾಸೇ ವತ್ಥು ವಿಸದಂ ಹೋತಿ, ವಿಸದೇ ವತ್ಥುಮ್ಹಿ ನಿಬ್ಬತ್ತದಾರಕಾ ಅರೋಗಾ ಹೋನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಬೋಧಿಸತ್ತಮಾತರೋ ಪಠಮವಯೇ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಅನುಭವಿತ್ವಾ ಮಜ್ಝಿಮವಯಸ್ಸ ತತಿಯಕೋಟ್ಠಾಸೇ ವಿಜಾಯಿತ್ವಾ ಕಾಲಂ ಕರೋನ್ತೀತಿ।

ಏತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾತಿ ಏತಂ ಬೋಧಿಸತ್ತಮಾತು ಅಞ್ಞೇಸಞ್ಚ ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನಂ ಅತ್ತಭಾವೇ ಆಯುಸ್ಸ ಮರಣಪರಿಯೋಸಾನತಂ ವಿದಿತ್ವಾ ತದತ್ಥವಿಭಾವನಮುಖೇನ ಅನವಜ್ಜಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿಯಂ ಉಸ್ಸಾಹದೀಪಕಂ **ಇಮಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ।**

ತತ್ಥ **ಯೇ ಕೇಚೀ**ತಿ ಅನಿಯಮನಿದ್ದೇಸೋ। **ಭೂತಾ**ತಿ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ। **ಭವಿಸ್ಸನ್ತೀ**ತಿ ಅನಾಗತೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಸ್ಸನ್ತಿ। **ವಾ**ಸದ್ದೋ ವಿಕಪ್ಪತ್ಥೋ, **ಅಪಿ**ಸದ್ದೋ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡನತ್ಥೋ। ತೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತಮಾನೇಪಿ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ಏತ್ತಾವತಾ ಅತೀತಾದಿವಸೇನ ತಿಯದ್ಧಪರಿಯಾಪನ್ನೇ ಸತ್ತೇ

ಅನವಸೇಸತೋ ಪರಿಯಾದಿಯತಿ। ಅಪಿಚ ಗಬ್ಭಸೇಯ್ಯಕಸತ್ತಾ ಗಬ್ಭತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಭೂತಾ ನಾಮ, ತತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ ನಾಮ। ಸಂಸೇದಜೂಪಪಾತಿಕಾ ಪಟಿಸನ್ಧಿಚಿತ್ತತೋ ಪರತೋ ಭೂತಾ ನಾಮ, ತತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತಬ್ಬಭವವಸೇನ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ ನಾಮ। ಸಬ್ಬೇಪಿ ವಾ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಭವವಸೇನ ಭೂತಾ ನಾಮ, ಆಯತಿಂ ಪುನಬ್ಭವವಸೇನ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ ನಾಮ। ಖೀಣಾಸವಾ ಭೂತಾ ನಾಮ। ತೇ ಹಿ ಭೂತಾ ಏವ, ನ ಪುನ ಭವಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ, ತದಞ್ಞೇ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ ನಾಮ।

ಸಬ್ಬೇ ಗಮಿಸ್ಸನ್ತಿ ಪಹಾಯ ದೇಹನ್ತಿ ಸಬ್ಬೇ ಯಥಾವುತ್ತಭೇದಾ ಸಬ್ಬಭವಯೋನಿಗತಿವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿಸತ್ತಾವಾಸಾದಿವಸೇನ ಅನೇಕಭೇದಭಿನ್ನಾ ಸತ್ತಾ ದೇಹಂ ಅತ್ತನೋ ಸರೀರಂ ಪಹಾಯ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪರಲೋಕಂ ಗಮಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಅಸೇಕ್ಖಾ ಪನ ನಿಬ್ಬಾನಂ। ಏತ್ಥ ಕೋಚಿ ಅಚವನಧಮ್ಮೋ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ತಂ ಸಬ್ಬಜಾನಿಂ ಕುಸಲೋ ವಿದಿತ್ವಾ**ತಿ ತದೇತಂ ಸಬ್ಬಸ್ಸ ಸತ್ತಸ್ಸ ಜಾನಿಂ ಹಾನಿಂ ಮರಣಂ, ಸಬ್ಬಸ್ಸ ವಾ ಸತ್ತಸ್ಸ ಜಾನಿಂ ವಿನಾಸಂ ಪಭಙ್ಗುತಂ ಕುಸಲೋ ಪಣ್ಡಿತಜಾತಿಕೋ ಮರಣಾನುಸ್ಸತಿವಸೇನ ಅನಿಚ್ಚತಾಮನಸಿಕಾರವಸೇನ ವಾ ಜಾನಿತ್ವಾ। **ಆತಾಪಿಯೋ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಚರೇಯ್ಯಾ**ತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತೋ ಆತಾಪಿಯಸಙ್ಖಾತೇನ ವೀರಿಯೇನ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ ಆತಾಪಿಯೋ ಚತುಬ್ಬಿಧಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನವಸೇನ ಆರದ್ಧವೀರಿಯೋ ಅನವಸೇಸಮರಣಸಮತಿಕ್ಕಮನೂಪಾಯಂ ಮಗ್ಗಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಚರೇಯ್ಯ, ಪಟಿಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ದುತಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಸುಪ್ಪಬುದ್ಧಕುಟ್ಠಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೩. ತತಿಯೇ **ರಾಜಗಹೇ ಸುಪ್ಪಬುದ್ಧೋ ನಾಮ ಕುಟ್ಠೀ ಅಹೋಸೀ**ತಿ ಸುಪ್ಪಬುದ್ಧನಾಮಕೋ ಏಕೋ ಪುರಿಸೋ ರಾಜಗಹೇ ಅಹೋಸಿ। ಸೋ ಚ ಕುಟ್ಠೀ ಕುಟ್ಠರೋಗೇನ ಬಾಳ್ಹವಿದೂಸಿತಗತ್ತೋ। **ಮನುಸ್ಸದಲಿದ್ದೋ**ತಿ ಯತ್ತಕಾ ರಾಜಗಹೇ ಮನುಸ್ಸಾ ತೇಸು ಸಬ್ಬದುಗ್ಗತೋ। ಸೋ ಹಿ ಸಙ್ಕಾರಕೂಟವತಿಆದೀಸು ಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಛಡ್ಡಿತಪಿಲೋತಿಕಖಣ್ಡಾನಿ ಸಿಬ್ಬಿತ್ವಾ ಪರಿದಹತಿ, ಕಪಾಲಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಘರಾ ಘರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಲದ್ಧಆಚಾಮಉಚ್ಛಿಟ್ಠಭತ್ತಾನಿ ನಿಸ್ಸಾಯ ಜೀವತಿ, ತಮ್ಪಿ ಪುಬ್ಬೇ ಕತಕಮ್ಮಪಚ್ಚಯಾ ನ ಯಾವದತ್ಥಂ ಲಭತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಮನುಸ್ಸದಲಿದ್ದೋ"ತಿ। **ಮನುಸ್ಸಕಪಣೋ**ತಿ ಮನುಸ್ಸೇಸು ಪರಮಕಪಣತಂ ಪತ್ತೋ। **ಮನುಸ್ಸವರಾಕೋ**ತಿ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಹೀಳಿತಪರಿಭೂತತಾಯ ಅತಿವಿಯ ದೀನೋ। **ಮಹತಿಯಾ ಪರಿಸಾಯಾ**ತಿ ಮಹತಿಯಾ ಭಿಕ್ಖುಪರಿಸಾಯ ಚೇವ ಉಪಾಸಕಪರಿಸಾಯ ಚ।

ಏಕದಿವಸಂ ಕಿರ ಭಗವಾ ಮಹಾಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಪರಿವಾರೋ ರಾಜಗಹಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸುಲಭಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಕತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಪ್ಪಟಿಕ್ಕನ್ತೋ ಕತಿಪಯಭಿಕ್ಖುಪರಿವಾರೋ ನಿಕ್ಖನ್ತೋ ಯೇಹಿ ದಾನಂ ದಿನ್ನಂ, ತೇಸಂ ಉಪಾಸಕಾನಂ ಅವಸೇಸಭಿಕ್ಖೂನಞ್ಚ ಆಗಮನಂ ಆಗಮಯಮಾನೋ ಅನ್ತೋನಗರೇಯೇವ ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಂ ರಮಣೀಯೇ ಪದೇಸೇ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ತಾವದೇವ ಭಿಕ್ಖೂ ತತೋ ತತೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಪರಿವಾರೇಸುಂ, ಉಪಾಸಕಾಪಿ "ಅನುಮೋದನಂ ಸುತ್ವಾ ವನ್ದಿತ್ವಾ ನಿವತ್ತಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿಂಸು, ಮಹಾಸನ್ನಿಪಾತೋ ಅಹೋಸಿ। ಭಗವಾ ನಿಸೀದನಾಕಾರಂ ದಸ್ಸೇಸಿ। ತಾವದೇವ ಬುದ್ಧಾರಹಂ ಆಸನಂ ಪಞ್ಞಾಪೇಸುಂ। ಅಥ ಭಗವಾ ಅಸೀತಿಅನುಬ್ಯಞ್ಜನಪ್ಪಟಿಮಣ್ಡಿತೇಹಿ ದ್ವತ್ತಿಂಸಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣೇಹಿ ವಿರೋಚಮಾನಾಯ ಬ್ಯಾಮಪ್ಪಭಾಪರಿಕ್ಖೇಪಸಮುಜ್ಜಲಾಯ ನೀಲಪೀತಲೋಹಿತೋದಾತಮಞ್ಜೆಟ್ಠಪಭಸ್ಸರಾನಂ ವಸೇನ ಛಬ್ಬಣ್ಣಬುದ್ಧರಂಸಿಯೋ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತಿಯಾ ಅನುಪಮಾಯ ರೂಪಕಾಯಸಿರಿಯಾ ಸಕಲಮೇವ ತಂ ಪದೇಸಂ ಓಭಾಸೇನ್ತೋ ತಾರಾಗಣಪರಿವುತೋ ವಿಯ ಪುಣ್ಣಚನ್ದೋ ಭಿಕ್ಖುಗಣಪರಿವುತೋ ಪಞ್ಞತ್ತವರಬುದ್ಧಾಸನೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಮನೋಸಿಲಾತಲೇ ಕೇಸರಸೀಹೋ ವಿಯ ಸೀಹನಾದಂ ನದನ್ತೋ ಕರವೀಕರುತಮಞ್ಜುನಾ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಸರೇನ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ।

ಭಿಕ್ಖೂಪಿ ಖೋ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛಾ ಸನ್ತುಟ್ಠಾ ಪವಿವಿತ್ತಾ ಅಸಂಸಟ್ಠಾ ಆರದ್ಧವೀರಿಯಾ ಪಹಿತತ್ತಾ ಚೋದಕಾ ಪಾಪಗರಹಿನೋ ವತ್ತಾರೋ ವಚನಕ್ಖಮಾ ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನಾ ಸಮಾಧಿಸಮ್ಪನ್ನಾ ಪಞ್ಞಾಸಮ್ಪನ್ನಾ ವಿಮುತ್ತಿಸಮ್ಪನ್ನಾ ವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನಸಮ್ಪನ್ನಾ ಮೇಘವಣ್ಣಂ

ಪಂಸುಕೂಲಚೀವರಂ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ ಸುವಮ್ಮಿತಾ ವಿಯ ಗನ್ಧಹತ್ಥಿನೋ ಭಗವನ್ತಂ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ಓಹಿತಸೋತಾ ಧಮ್ಮಂ ಸುಣನ್ತಿ। ಉಪಾಸಕಾಪಿ ಸುದ್ಧವತ್ಥನಿವತ್ಥಾ ಸುದ್ಧುತ್ತರಾಸಙ್ಗಾ ಪುಬ್ಬಣ್ಹಸಮಯಂ ಮಹಾದಾನಾನಿ ಪವತ್ತೇತ್ವಾ ಗನ್ಧಮಾಲಾದೀಹಿ ಭಗವನ್ತಂ ಪೂಜೇತ್ವಾ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ನಿಪಚ್ಚಕಾರಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಞ್ಚ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ಸಂಯತಹತ್ಥಪಾದಾ ಓಹಿತಸೋತಾ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಧಮ್ಮಂ ಸುಣನ್ತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - **"ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಭಗವಾ ಮಹತಿಯಾ ಪರಿಸಾಯ ಪರಿವುತೋ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತೋ ನಿಸಿನ್ನೋ ಹೋತೀ**"ತಿ।

ಸುಪ್ಪಬುದ್ಧೋ ಪನ ಜಿಘಚ್ಛಾದುಬ್ಬಲ್ಯಪರೇತೋ ಘಾಸಪರಿಯೇಸನಂ ಚರಮಾನೋ ಅನ್ತರವೀಥಿಂ ಓತಿಣ್ಣೋ ದೂರತೋವ ತಂ ಮಹಾಜನಸನ್ನಿಪಾತಂ ದಿಸ್ವಾ, "ಕಿಂ ನು ಖೋ ಅಯಂ ಮಹಾಜನಕಾಯೋ ಸನ್ನಿಪತಿತೋ, ಅದ್ಧಾ ಏತ್ಥ ಭೋಜನಂ ದೀಯತಿ ಮಞ್ಞೇ, ಅಪ್ಪೇವ ನಾಮೇತ್ಥ ಗತೇನ ಕಿಞ್ಚಿ ಖಾದನೀಯಂ ವಾ ಭೋಜನೀಯಂ ವಾ ಲದ್ಧುಂ ಸಕ್ಕಾ"ತಿ ಸಞ್ಜಾತಾಭಿಲಾಸೋ ತತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ ಅದ್ದಸ ಭಗವನ್ತಂ ಪಾಸಾದಿಕಂ ದಸ್ಸನೀಯಂ ಪಸಾದನೀಯಂ ಉತ್ತಮದಮಥಸಮಥಮನುಪ್ಪತ್ತಂ ದನ್ತಂ ಗುತ್ತಂ ಸನ್ತಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಸುಸಮಾಹಿತಂ ತಾಯ ಪರಿಸಾಯ ಪರಿವುತಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತಂ, ದಿಸ್ವಾನ ಪುರಿಮಜಾತಿಸಮ್ಭುತಾಯ ಪರಿಪಕ್ಕಾಯ ಉಪನಿಸ್ಸಯಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಚೋದಿಯಮಾನೋ "ಯಂನೂನಾಹಮ್ಪಿ ಧಮ್ಮಂ ಸುಣೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ಪರಿಸಪರಿಯನ್ತೇ ನಿಸೀದಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ - **"ಅದ್ದಸಾ ಖೋ ಸುಪ್ಪಬುದ್ಧೋ ಕುಟ್ಠೀ...ಪೇ॰... ತತ್ಥೇವ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿ 'ಅಹಮ್ಪಿ ಧಮ್ಮಂ ಸೋಸ್ಸಾಮೀ'**"ತಿ।

ಸಬ್ಬಾವನ್ತನ್ತಿ ಸಬ್ಬಾವತಿಂ ಹೀನಾದಿಸಬ್ಬಪುಗ್ಗಲವತಂ, ತತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಿಪಿ ಅನವಸೇಸೇತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಸಬ್ಬವನ್ತ"ನ್ತಿಪಿ ಪಠನ್ತಿ। **ಚೇತಸಾ**ತಿ ಬುದ್ಧಚಕ್ಖುಸಮ್ಪಯುತ್ತಚಿತ್ತೇನ। ಚಿತ್ತಸೀಸೇನ ಹಿ ಞಾಣಂ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಂ, ತಸ್ಮಾ ಆಸಯಾನುಸಯಞಾಣೇನ ಇನ್ದ್ರಿಯಪರೋಪರಿಯತ್ತಞಾಣೇನ ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಚೇತೋ ಪರಿಚ್ಚ ಮನಸಾಕಾಸೀ**ತಿ ತಸ್ಸಾ ಪರಿಸಾಯ ಚಿತ್ತಂ ಪಚ್ಚೇಕಂ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಮನಸಿ ಅಕಾಸಿ ತೇ ವೋಲೋಕೇಸಿ। **ಭಬ್ಬೋ ಧಮ್ಮಂ ವಿಞ್ಞಾತು**ನ್ತಿ ಮಗ್ಗಫಲಧಮ್ಮಂ ಅಧಿಗನ್ತುಂ ಸಮತ್ಥೋ, ಉಪನಿಸ್ಸಯಸಮ್ಪನ್ನೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಏತದಹೋಸೀ**ತಿ ಅಯಂ ಸುಪ್ಪಬುದ್ಧೋ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ತಗರಸಿಖಿಮ್ಹಿ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೇ ಅಪರಜ್ಝಿತ್ವಾ ಈದಿಸೋ ಜಾತೋ, ಮಗ್ಗಫಲೂಪನಿಸ್ಸಯೋ ಪನಸ್ಸ ಪಂಸುಪಟಿಚ್ಛನ್ನಸುವಣ್ಣನಿಕ್ಖಂ ವಿಯ ಅನ್ತೋಹದಯೇಯೇವ ವಿಜ್ಜೋತತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸುವಿಞ್ಞಾಪಿಯೋತಿ ಇದಂ ಅಹೋಸಿ। ತೇನಾಹ - **"ಅಯಂ ಖೋ ಇಧ ಭಬ್ಬೋ ಧಮ್ಮಂ ವಿಞ್ಞಾತು**"ನ್ತಿ।

ಅನುಪುಬ್ಬಿಂ ಕಥನ್ತಿ ದಾನಾನನ್ತರಂ ಸೀಲಂ, ಸೀಲಾನನ್ತರಂ ಸಗ್ಗಂ, ಸಗ್ಗಾನನ್ತರಂ ಮಗ್ಗನ್ತಿ ಏವಂ ಅನುಪಟಿಪಾಟಿಕಥಂ। ಭಗವಾ ಹಿ ಪಠಮಂ ಹೇತುನಾ ಸದ್ಧಿಂ ಅಸ್ಸಾದಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ತತೋ ಸತ್ತೇ ವಿವೇಚೇತುಂ ನಾನಾನಯೇಹಿ ಆದೀನವಂ ಪಕಾಸೇತ್ವಾ ಆದೀನವಸವನೇನ ಸಂವಿಗ್ಗಹದಯಾನಂ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಗುಣವಿಭಾವನಮುಖೇನ ಚ ವಿವಟ್ಟಂ ದಸ್ಸೇತಿ।

ದಾನಕಥನ್ತಿ ಇದಂ ನಾಮ ಸುಖಾನಂ ನಿದಾನಂ, ಸಮ್ಪತ್ತೀನಂ ಮೂಲಂ, ಭೋಗಾನಂ ಪತಿಟ್ಠಾ, ವಿಸಮಗತಸ್ಸ ತಾಣಂ ಲೇಣಂ ಗತಿ ಪರಾಯಣಂ, ಇಧಲೋಕಪರಲೋಕೇಸು ದಾನಸದಿಸೋ ಅವಸ್ಸಯೋ ಪತಿಟ್ಠಾ ಆಲಮ್ಬನಂ ತಾಣಂ ಲೇಣಂ ಗತಿ ಪರಾಯಣಂ ನತ್ಥಿ। ಇದಞ್ಹಿ ಅವಸ್ಸಯಟ್ಠೇನ ರತನಮಯಸೀಹಾಸನಸದಿಸಂ, ಪತಿಟ್ಠಾನಟ್ಠೇನ ಮಹಾಪಥವಿಸದಿಸಂ , ಆಲಮ್ಬನಟ್ಠೇನ ಆಲಮ್ಬನರಜ್ಜುಸದಿಸಂ, ದುಕ್ಖನಿತ್ಥರಣಟ್ಠೇನ ನಾವಾಸದಿಸಂ, ಸಮಸ್ಸಾಸನಟ್ಠೇನ ಸಙ್ಗಾಮಸೂರೋ, ಭಯಪರಿತ್ತಾಣಟ್ಠೇನ ಸುಪರಿಖಾಪರಿಕ್ಖಿತ್ತನಗರಂ, ಮಚ್ಛೇರಮಲಾದೀಹಿ ಅನುಪಲಿತ್ತಟ್ಠೇನ ಪದುಮಂ, ತೇಸಂ ನಿದಹನಟ್ಠೇನ ಜಾತವೇದೋ, ದುರಾಸದಟ್ಠೇನ ಆಸೀವಿಸೋ, ಅಸನ್ತಾಸಟ್ಠೇನ ಸೀಹೋ, ಬಲವನ್ತಟ್ಠೇನ ಹತ್ಥೀ, ಅಭಿಮಙ್ಗಲಸಮ್ಮತಟ್ಠೇನ ಸೇತಉಸಭೋ, ಖೇಮನ್ತಭೂಮಿಸಮ್ಪಾಪನಟ್ಠೇನ ವಲಾಹಕೋ ಅಸ್ಸರಾಜಾ। ದಾನಞ್ಹಿ ಲೋಕೇ ರಜ್ಜಸಿರಿಂ ದೇತಿ, ಚಕ್ಕವತ್ತಿಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಸಕ್ಕಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಮಾರಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಬ್ರಹ್ಮಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಸಾವಕಪಾರಮೀಞಾಣಂ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಞಾಣಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಞಾಣಂ ದೇತೀತಿ ಏವಮಾದಿದಾನಗುಣಪ್ಪಟಿಸಂಯುತ್ತಕಥಂ।

ಯಸ್ಮಾ ಪನ ದಾನಂ ದೇನ್ತೋ ಸೀಲಂ ಸಮಾದಾತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ದಾನಕಥಾನನ್ತರಂ ಸೀಲಕಥಂ ಕಥೇಸಿ। **ಸೀಲಕಥ**ನ್ತಿ ಸೀಲಂ ನಾಮೇತಂ ಸತ್ತಾನಂ ಅವಸ್ಸಯೋ ಪತಿಟ್ಠಾ ಆಲಮ್ಬನಂ ತಾಣಂ ಲೇಣಂ ಗತಿ ಪರಾಯಣಂ। ಇಧಲೋಕಪರಲೋಕಸಮ್ಪತ್ತೀನಞ್ಹಿ ಸೀಲಸದಿಸೋ ಅವಸ್ಸಯೋ ಪತಿಟ್ಠಾ ಆಲಮ್ಬನಂ ತಾಣಂ ಲೇಣಂ ಗತಿ ಪರಾಯಣಂ ನತ್ಥಿ, ಸೀಲಾಲಙ್ಕಾರಸದಿಸೋ ಅಲಙ್ಕಾರೋ, ಸೀಲಪುಪ್ಫಸದಿಸಂ ಪುಪ್ಫಂ, ಸೀಲಗನ್ಧಸದಿಸೋ ಗನ್ಧೋ ನತ್ಥಿ, ಸೀಲಾಲಙ್ಕಾರೇನ ಹಿ ಅಲಙ್ಕತಂ ಸೀಲಕುಸುಮಪಿಳನ್ಧಿತಂ ಸೀಲಗನ್ಧಾನುಲಿತ್ತಂ ಸದೇವಕೋ ಲೋಕೋ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ತಿತ್ತಿಂ ನ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಏವಮಾದೀಹಿ ಸೀಲಗುಣಪ್ಪಟಿಸಂಯುತ್ತಕಥಂ।

ಇದಂ ಪನ ಸೀಲಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಅಯಂ ಸಗ್ಗೋ ಲಬ್ಭತೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ ಸೀಲಾನನ್ತರಂ ಸಗ್ಗಕಥಂ ಕಥೇಸಿ। **ಸಗ್ಗಕಥ**ನ್ತಿ ಸಗ್ಗೋ ನಾಮ ಇಟ್ಠೋ ಕನ್ತೋ ಮನಾಪೋ, ನಿಚ್ಚಮೇತ್ಥ ಕೀಳಾ ನಿಚ್ಚಸಮ್ಪತ್ತಿಯೋ ಲಬ್ಭನ್ತಿ, ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕಾ ದೇವಾ ನವುತಿವಸ್ಸಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ ದಿಬ್ಬಸುಖಂ ದಿಬ್ಬಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಪಟಿಲಭನ್ತಿ, ತಾವತಿಂಸಾ ತಿಸ್ಸೋ ವಸ್ಸಕೋಟಿಯೋ ಸಟ್ಠಿ ಚ ವಸ್ಸಸತಸಹಸ್ಸಾನೀತಿ ಏವಮಾದಿಸಗ್ಗಗುಣಪ್ಪಟಿಸಂಯುತ್ತಕಥಂ। ಸಗ್ಗಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಕಥೇನ್ತಾನಞ್ಹಿ ಬುದ್ಧಾನಂ ಮುಖಂ ನಪ್ಪಹೋತಿ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ "ಅನೇಕಪರಿಯಾಯೇನ ಖೋ ಅಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಗ್ಗಕಥಂ ಕಥೇಯ್ಯ"ನ್ತಿಆದಿ।

ಏವಂ ಹೇತುನಾ ಸದ್ಧಿಂ ಸಗ್ಗಕಥಾಯ ಪಲೋಭೇತ್ವಾ ಪುನ ಹತ್ಥಿಂ ಅಲಙ್ಕರಿತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಸೋಣ್ಡಂ ಛಿನ್ದನ್ತೋ ವಿಯ "ಅಯಮ್ಪಿ ಸಗ್ಗೋ ಅನಿಚ್ಚೋ ಅಧುವೋ, ನ ಏತ್ಥ ಛನ್ದರಾಗೋ ಕಾತಬ್ಬೋ"ತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ "ಅಪ್ಪಸ್ಸಾದಾ ಕಾಮಾ ಬಹುದುಕ್ಖಾ ಬಹುಪಾಯಾಸಾ, ಆದೀನವೋ ಏತ್ಥ ಭಿಯ್ಯೋ"ತಿಆದಿನಾ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೭೭; ೨.೪೨) ನಯೇನ ಕಾಮಾನಂ ಆದೀನವಂ ಓಕಾರಂ ಸಂಕಿಲೇಸಂ ಕಥೇಸಿ। ತತ್ಥ **ಆದೀನವ**ನ್ತಿ ದೋಸಂ। **ಓಕಾರ**ನ್ತಿ ಲಾಮಕಸಭಾವಂ, ಅಸೇಟ್ಠೇಹಿ ಸೇವಿತಬ್ಬಂ ಸೇಟ್ಠೇಹಿ ನ ಸೇವಿತಬ್ಬಂ ನಿಹೀನಸಭಾವನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಂಕಿಲೇಸ**ನ್ತಿ ತೇಹಿ ಸತ್ತಾನಂ ಸಂಸಾರೇ ಸಂಕಿಲಿಸ್ಸನಂ। ತೇನಾಹ - "ಕಿಲಿಸ್ಸನ್ತಿ ವತ ಭೋ ಸತ್ತಾ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೩೫೧)।

ಏವಂ ಕಾಮಾದೀನವೇನ ತಜ್ಜೇತ್ವಾ **ನೇಕ್ಖಮ್ಮೇ ಆನಿಸಂಸಂ ಪಕಾಸೇಸಿ** ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ಝಾನಾದೀಸು ಚ ಗುಣಂ ದೀಪೇಸಿ ವಣ್ಣೇಸಿ। **ಕಲ್ಲಚಿತ್ತ**ನ್ತಿಆದೀಸು **ಕಲ್ಲಚಿತ್ತ**ನ್ತಿ ಕಮ್ಮನಿಯಚಿತ್ತಂ, ಹೇಟ್ಠಾ ಪವತ್ತಿತದೇಸನಾಯ ಅಸ್ಸದ್ಧಿಯಾದೀನಂ ಚಿತ್ತದೋಸಾನಂ ವಿಗತತ್ತಾ ಉಪರಿದೇಸನಾಯ ಭಾಜನಭಾವೂಪಗಮನೇನ ಕಮ್ಮನಿಯಚಿತ್ತಂ, ಕಮ್ಮಕ್ಖಮಚಿತ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ದಿಟ್ಠಿಮಾನಾದಿಸಂಕಿಲೇಸವಿಗಮೇನ **ಮುದುಚಿತ್ತಂ**। ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಾದಿವಿಗಮೇನ **ವಿನೀವರಣಚಿತ್ತಂ**। ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಯಂ ಉಳಾರಪೀತಿಪಾಮೋಜ್ಜಯೋಗೇನ **ಉದಗ್ಗಚಿತ್ತಂ**। ತತ್ಥ ಸದ್ಧಾಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ **ಪಸನ್ನಚಿತ್ತಂ,** ಯದಾ ಭಗವಾ ಅಞ್ಞಾಸೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ।

ಅಥ ವಾ **ಕಲ್ಲಚಿತ್ತ**ನ್ತಿ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದವಿಗಮೇನ ಅರೋಗಚಿತ್ತಂ। **ಮುದುಚಿತ್ತ**ನ್ತಿ ಬ್ಯಾಪಾದವಿಗಮೇನ ಮೇತ್ತಾವಸೇನ ಅಕಥಿನಚಿತ್ತಂ। **ವಿನೀವರಣಚಿತ್ತ**ನ್ತಿ ಉದ್ಧಚ್ಚಕುಕ್ಕುಚ್ಚವಿಗಮೇನ ಅವಿಕ್ಖಿಪನತೋ ನ ಪಿಹಿತಚಿತ್ತಂ। **ಉದಗ್ಗಚಿತ್ತ**ನ್ತಿ ಥಿನಮಿದ್ಧವಿಗಮೇನ ಸಮ್ಪಗ್ಗಹವಸೇನ ಅಲೀನಚಿತ್ತಂ। **ಪಸನ್ನಚಿತ್ತ**ನ್ತಿ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾವಿಗಮೇನ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಅಧಿಮುತ್ತಚಿತ್ತಂ।

ಅಥಾತಿ ಪಚ್ಛಾ। **ಸಾಮುಕ್ಕಂಸಿಕಾ**ತಿ ಸಾಮಂ ಉಕ್ಕಂಸಿಕಾ ಅತ್ತನಾವ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ ಗಹಿತಾ, ಸಯಮ್ಭೂಞಾಣೇನ ಸಾಮಂ ದಿಟ್ಠಾ, ಅಞ್ಞೇಸಂ ಅಸಾಧಾರಣಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಾ ಚ ಪನ ಸಾತಿ? ಅರಿಯಸಚ್ಚದೇಸನಾ। ತೇನೇವಾಹ - **"ದುಕ್ಖಂ ಸಮುದಯಂ ನಿರೋಧಂ ಮಗ್ಗ**"ನ್ತಿ। ಇದಞ್ಹಿ ಸಚ್ಚಾನಂ ಸರೂಪದಸ್ಸನಂ, ತಸ್ಮಾ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಿ ಕಥೇತಬ್ಬಾನಿ, ತಾನಿ ಸಬ್ಬಾಕಾರತೋ ವಿತ್ಥಾರೇನ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೨.೫೨೯) ವುತ್ತಾನೀತಿ ತತ್ಥ ವುತ್ತನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ।

ಸೇಯ್ಯಥಾಪೀತಿಆದಿನಾ ಉಪಮಾವಸೇನ ಸುಪ್ಪಬುದ್ಧಸ್ಸ ಕಿಲೇಸಪ್ಪಹಾನಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗುಪ್ಪಾದಞ್ಚ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಅಪಗತಕಾಳಕ**ನ್ತಿ ವಿಗತಕಾಳಕಂ। **ಸಮ್ಮದೇವಾ**ತಿ ಸುಟ್ಠುಯೇವ। **ರಜನ**ನ್ತಿ ನೀಲಪೀತಲೋಹಿತಮಞ್ಜೇಟ್ಠಾದಿರಙ್ಗಜಾತಂ। **ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಗಣ್ಹೇಯ್ಯ, ಪಭಸ್ಸರಂ ಭವೇಯ್ಯ। **ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಆಸನೇ**ತಿ ತಸ್ಸಂಯೇವ ನಿಸಜ್ಜಾಯಂ। ಏತೇನಸ್ಸ ಲಹುವಿಪಸ್ಸನಕತಾ ತಿಕ್ಖಪಞ್ಞತಾ

ಸುಖಾಪಟಿಪದಾ ಖಿಪ್ಪಾಭಿಞ್ಞಾ ಚ ದಸ್ಸಿತಾ ಹೋನ್ತಿ। **ವಿರಜಂ ವೀತಮಲ**ನ್ತಿ ಅಪಾಯಗಮನೀಯರಾಗರಜಾದೀನಂ ಅಭಾವೇನ ವಿರಜಂ, ಅನವಸೇಸದಿಟ್ಠಿವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಮಲಾಪಗಮೇನ ವೀತಮಲಂ। ಪಠಮಮಗ್ಗವಜ್ಝಕಿಲೇಸರಜಾಭಾವೇನ ವಾ ವಿರಜಂ, ಪಞ್ಚವಿಧದುಸ್ಸೀಲಮಲಾಪಗಮೇನ ವೀತಮಲಂ। **ಧಮ್ಮಚಕ್ಖು**ನ್ತಿ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪತ್ತಿಆಕಾರದಸ್ಸನತ್ಥಂ "**ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಸಮುದಯಧಮ್ಮಂ, ಸಬ್ಬಂ ತಂ ನಿರೋಧಧಮ್ಮ**"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಞ್ಹಿ ನಿರೋಧಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾ ಕಿಚ್ಚವಸೇನ ಏವ ಸಙ್ಖತಧಮ್ಮೇ ಪಟಿವಿಜ್ಝನ್ತಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ।

ತತ್ರಿದಂ ಉಪಮಾಸಂಸನ್ದನಂ - ವತ್ಥಂ ವಿಯ ಚಿತ್ತಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ, ವತ್ಥಸ್ಸ ಆಗನ್ತುಕಮಲೇಹಿ ಕಿಲಿಟ್ಠಭಾವೋ ವಿಯ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ರಾಗಾದಿಮಲೇಹಿ ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಭಾವೋ, ಧೋವನಫಲಕಂ ವಿಯ ಅನುಪುಬ್ಬಿಕಥಾ, ಉದಕಂ ವಿಯ ಸದ್ಧಾ, ಉದಕೇನ ತೇಮೇತ್ವಾ ತೇಮೇತ್ವಾ ಗೋಮಯಖಾರೇಹಿ ಕಾಳಕೇ ಸಮ್ಮದ್ದಿತ್ವಾ ವತ್ಥಸ್ಸ ಧೋವನಪ್ಪಯೋಗೋ ವಿಯ ಸದ್ಧಾಸಲಿಲೇನ ತೇಮೇತ್ವಾ ಸತಿಸಮಾಧಿಪಞ್ಞಾಹಿ ದೋಸೇ ಸಿಥಿಲೇ ಕತ್ವಾ ಸದ್ಧಾದಿವಿಧಿನಾ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಸೋಧನೇ ವೀರಿಯಾರಮ್ಭೋ, ತೇನ ಪಯೋಗೇನ ವತ್ಥೇ ಕಾಳಕಾಪಗಮೋ ವಿಯ ವೀರಿಯಾರಮ್ಭೇನ ಕಿಲೇಸವಿಕ್ಖಮ್ಭನಂ, ರಙ್ಗಜಾತಂ ವಿಯ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ, ತೇನ ಸುದ್ಧಸ್ಸ ವತ್ಥಸ್ಸ ಪಭಸ್ಸರಭಾವೋ ವಿಯ ವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತಕಿಲೇಸಸ್ಸ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಮಗ್ಗೇನ ಪರಿಯೋದಾಪನನ್ತಿ।

ಏವಂ ಪನ ಸುಪ್ಪಬುದ್ಧೋ ಪರಿಸಪರಿಯನ್ತೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಸುತ್ವಾ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಂ ಪತ್ವಾ ಅತ್ತನಾ ಪಟಿಲದ್ಧಗುಣಂ ಸತ್ಥು ಆರೋಚೇತುಕಾಮೋ ಪರಿಸಮಜ್ಝಂ ಓಗಾಹಿತುಂ ಅವಿಸಹನ್ತೋ ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಸತ್ಥಾರಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಅನುಗನ್ತ್ವಾ ನಿವತ್ತಕಾಲೇ ಭಗವತಿ ವಿಹಾರಂ ಗತೇ ಸಯಮ್ಪಿ ವಿಹಾರಂ ಅಗಮಾಸಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ ಸಕ್ಕೋ ದೇವರಾಜಾ "ಅಯಂ ಸುಪ್ಪಬುದ್ಧೋ ಕುಟ್ಠೀ ಅತ್ತನಾ ಸತ್ಥು ಸಾಸನೇ ಪಟಿಲದ್ಧಗುಣಂ ಪಾಕಟಂ ಕಾತುಕಾಮೋ"ತಿ ಞತ್ವಾ "ವೀಮಂಸಿಸ್ಸಾಮಿ ನ"ನ್ತಿ ಗನ್ತ್ವಾ ಆಕಾಸೇ ಠಿತೋ ಏತದವೋಚ - "ಸುಪ್ಪಬುದ್ಧ ತ್ವಂ ಮನುಸ್ಸದಲಿದ್ದೋ ಮನುಸ್ಸಕಪಣೋ ಮನುಸ್ಸವರಾಕೋ, ಅಹಂ ತೇ ಅಪರಿಮಿತಂ ಧನಂ ದಸ್ಸಾಮಿ, 'ಬುದ್ಧೋ ನ ಬುದ್ಧೋ, ಧಮ್ಮೋ ನ ಧಮ್ಮೋ, ಸಙ್ಘೋ ನ ಸಙ್ಘೋ, ಅಲಂ ಮೇ ಬುದ್ಧೇನ, ಅಲಂ ಮೇ ಧಮ್ಮೇನ, ಅಲಂ ಮೇ ಸಙ್ಘೇನಾ'ತಿ ವದೇಹೀ"ತಿ। ಅಥ ನಂ ಸೋ ಆಹ "ಕೋಸಿ ತ್ವ"ನ್ತಿ? "ಅಹಂ ಸಕ್ಕೋ ದೇವರಾಜಾ"ತಿ। "ಅನ್ಧಬಾಲ ಅಹಿರಿಕ, ತ್ವಂ ಮಯಾ ಸದ್ಧಿಂ ಕಥೇತುಂ ನ ಯುತ್ತರೂಪೋ, ಯೋ ತ್ವಂ ಏವಂ ಅವತ್ತಬ್ಬಂ ವದೇಸಿ, ಅಪಿಚ ಮಂ ತ್ವಂ 'ದುಗ್ಗತೋ ದಲಿದ್ದೋ ಕಪಣೋ'ತಿ ಕಸ್ಮಾ ವದೇಸಿ, ನನು ಅಹಂ ಲೋಕನಾಥಸ್ಸ ಓರಸಪುತ್ತೋ, ನೇವಾಹಂ ದುಗ್ಗತೋ ನ ದಲಿದ್ದೋ ನ ಕಪಣೋ, ಅಥ ಖೋ ಸುಖಪ್ಪತ್ತೋ ಪರಮೇನ ಸುಖೇನ ಅಪಾಹಮಸ್ಮಿ ಮಹದ್ಧನೋ"ತಿ ವತ್ವಾ ಆಹ -

"ಸದ್ಧಾಧನಂ ಸೀಲಧನಂ, ಹಿರಿಓತ್ತಪ್ಪಿಯಂ ಧನಂ।
ಸುತಧನಞ್ಚ ಚಾಗೋ ಚ, ಪಞ್ಞಾ ವೇ ಸತ್ತಮಂ ಧನಂ॥

"ಯಸ್ಸ ಏತೇ ಧನಾ ಅತ್ಥಿ, ಇತ್ಥಿಯಾ ಪುರಿಸಸ್ಸ ವಾ।
'ಅದಲಿದ್ದೋ'ತಿ ತಂ ಆಹು, ಅಮೋಘಂ ತಸ್ಸ ಜೀವಿತ"ನ್ತಿ॥ (ಅ॰ ನಿ॰ ೭.೫) -

ತಸ್ಸಿಮಾನಿ ಮೇ ಸತ್ತ ಅರಿಯಧನಾನಿ ಸನ್ತಿ। ಯೇಸಞ್ಹಿ ಇಮಾನಿ ಧನಾನಿ ಸನ್ತಿ, ನ ತ್ವೇವ ತೇ ಬುದ್ಧೇಹಿ ವಾ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೇಹಿ ವಾ 'ದಲಿದ್ದಾ'ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತೀ"ತಿ।

ಸಕ್ಕೋ ತಸ್ಸ ಕಥಂ ಸುತ್ವಾ ತಂ ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇ ಓಹಾಯ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಸಬ್ಬಂ ತಂ ವಚನಂ ಪಟಿವಚನಞ್ಚ ಆರೋಚೇಸಿ। ಅಥ ನಂ ಭಗವಾ ಆಹ - "ನ ಖೋ ಸಕ್ಕ ಸಕ್ಕಾ ತಾದಿಸಾನಂ ಸತೇನಪಿ ಸಹಸ್ಸೇನಪಿ ಸುಪ್ಪಬುದ್ಧಂ ಕುಟ್ಠಿಂ 'ಬುದ್ಧೋ ನ ಬುದ್ಧೋ, ಧಮ್ಮೋ ನ ಧಮ್ಮೋ, ಸಙ್ಘೋ ನ ಸಙ್ಘೋ'ತಿ ಕಥಾಪೇತು"ನ್ತಿ। ಸುಪ್ಪಬುದ್ಧೋಪಿ ಖೋ ಕುಟ್ಠೀ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಸತ್ಥಾರಾ ಕತಪಟಿಸನ್ಥಾರೋ ಅತ್ತನಾ ಪಟಿಲದ್ಧಗುಣಂ ಆರೋಚೇಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "**ಅಥ ಖೋ ಸುಪ್ಪಬುದ್ಧೋ ಕುಟ್ಠೀ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮೋ**"ತಿಆದಿ।

ತತ್ಥ **ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮೋ**ತಿ ದಿಟ್ಠೋ ಅರಿಯಸಚ್ಚಧಮ್ಮೋ ಏತೇನಾತಿ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮೋ। ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ತತ್ಥ "ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮೋ"ತಿ ಚೇತ್ಥ ಸಾಮಞ್ಞವಚನೋ ಧಮ್ಮಸದ್ದೋ। ದಸ್ಸನಂ ನಾಮ ಞಾಣದಸ್ಸನತೋ ಅಞ್ಞಮ್ಪಿ ಅತ್ಥೀತಿ ತಂ ನಿವತ್ತನತ್ಥಂ **"ಪತ್ತಧಮ್ಮೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಪತ್ತಿ ಚ ಞಾಣಸಮ್ಪತ್ತಿತೋ ಅಞ್ಞಾಪಿ ವಿಜ್ಜತೀತಿ ತತೋ ವಿಸೇಸನತ್ಥಂ **"ವಿದಿತಧಮ್ಮೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸಾ ಪನಾಯಂ ವಿದಿತಧಮ್ಮತಾ ಧಮ್ಮೇಸು ಏಕದೇಸೇನಾಪಿ ಹೋತೀತಿ ನಿಪ್ಪದೇಸತೋ ವಿದಿತಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಪರಿಯೋಗಾಳ್ಹಧಮ್ಮೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ತೇನಸ್ಸ ಯಥಾವುತ್ತಂ ಸಚ್ಚಾಭಿಸಮ್ಬೋಧಂಯೇವ ದೀಪೇತಿ। ಮಗ್ಗಞಾಣಞ್ಹಿ ಏಕಾಭಿಸಮಯವಸೇನ ಪರಿಞ್ಞಾದಿಕಿಚ್ಚಂ ಸಾಧೇನ್ತಂ ನಿಪ್ಪದೇಸೇನಪಿ ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯಧಮ್ಮಂ ಸಮನ್ತತೋ ಓಗಾಳ್ಹಂ ನಾಮ ಹೋತಿ, ನ ತದಞ್ಞಞಾಣಂ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ದಿಟ್ಠೋ ಅರಿಯಸಚ್ಚಧಮ್ಮೋ ಏತೇನಾತಿ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮೋ"ತಿ। ತೇನೇವಾಹ **"ತಿಣ್ಣವಿಚಿಕಿಚ್ಛೋ"**ತಿಆದಿ।

ತತ್ಥ ಪಟಿಭಯಕನ್ತಾರಸದಿಸಾ ಸೋಳಸವತ್ಥುಕಾ ಚ ಅಟ್ಠವತ್ಥುಕಾ ಚ ತಿಣ್ಣಾ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ ಏತೇನಾತಿ **ತಿಣ್ಣವಿಚಿಕಿಚ್ಛೋ।** ತತೋ ಏವ ಪವತ್ತಿಆದೀಸು "ಏವಂ ನು ಖೋ, ನ ನು ಖೋ"ತಿ ಏವಂ ಪವತ್ತಿತಾ ವಿಗತಾ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಾ ಕಥಂಕಥಾ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ವಿಗತಕಥಂಕಥೋ।** ಸಾರಜ್ಜಕರಾನಂ ಪಾಪಧಮ್ಮಾನಂ ಪಹೀನತ್ತಾ ತಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖೇಸು ಚ ಸೀಲಾದಿಗುಣೇಸು ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತತ್ತಾ ವೇಸಾರಜ್ಜಂ ವಿಸಾರದಭಾವಂ ವೇಯ್ಯತ್ತಿಯಂ ಪತ್ತೋತಿ **ವೇಸಾರಜ್ಜಪ್ಪತ್ತೋ।** ನಾಸ್ಸ ಪರೋ ಪಚ್ಚಯೋ, ನ ಪರಸ್ಸ ಸದ್ಧಾಯ ಏತ್ಥ ವತ್ತತೀತಿ **ಅಪರಪ್ಪಚ್ಚಯೋ।** ಕತ್ಥಾತಿ ಆಹ **"ಸತ್ಥುಸಾಸನೇ"**ತಿ।

ಅಭಿಕ್ಕನ್ತನ್ತಿಆದೀಸು ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಅಯಂ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಸದ್ದೋ ಖಯಸುನ್ದರಾಭಿರೂಪಬ್ಭನುಮೋದನಾದೀಸು ಅನೇಕೇಸು ಅತ್ಥೇಸು ದಿಸ್ಸತಿ, ಇಧ ಪನ ಅಬ್ಭನುಮೋದನೇ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ತೇನೇವ ಸೋ ಪಸಾದವಸೇನ ಪಸಂಸಾವಸೇನ ಚ ದ್ವಿಕ್ಖತ್ತುಂ ವುತ್ತೋ, ಸಾಧು ಸಾಧು, ಭನ್ತೇತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಅಭಿಕ್ಕನ್ತ**ನ್ತಿ ವಾ ಅತಿಕನ್ತಂ ಅತಿಇಟ್ಠಂ ಅತಿಮನಾಪಂ, ಅತಿಸುನ್ದರನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ತತ್ಥ ಏಕೇನ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಸದ್ದೇನ ಭಗವತೋ ದೇಸನಂ ಥೋಮೇತಿ, ಏಕೇನ ಅತ್ತನೋ ಪಸಾದಂ।

ಅಯಞ್ಹೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ - ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಂ, ಭನ್ತೇ, ಯದಿದಂ ಭಗವತೋ ಧಮ್ಮದೇಸನಾ, ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಂ, ಭನ್ತೇ, ಯದಿದಂ ಭಗವತೋ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಆಗಮ್ಮ ಮಮ ಪಸಾದೋತಿ। ಭಗವತೋ ಏವ ವಾ ವಚನಂ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಂ ದೋಸನಾಸನತೋ, ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಂ ಗುಣಾಧಿಗಮನತೋ, ತಥಾ ಸದ್ಧಾವಡ್ಢನತೋ, ಪಞ್ಞಾಜನನತೋ, ಸಾತ್ಥತೋ , ಸಬ್ಯಞ್ಜನತೋ, ಉತ್ತಾನಪದತೋ, ಗಮ್ಭೀರತ್ಥತೋ, ಕಣ್ಣಸುಖತೋ, ಹದಯಙ್ಗಮತೋ, ಅನತ್ತುಕ್ಕಂಸನತೋ, ಅಪರವಮ್ಭನತೋ, ಕರುಣಾಸೀತಲತೋ, ಪಞ್ಞಾವದಾತತೋ, ಆಪಾಥರಮಣೀಯತೋ, ವಿಮದ್ದಕ್ಖಮತೋ, ಸುಯ್ಯಮಾನಸುಖತೋ, ವೀಮಂಸಿಯಮಾನಹಿತತೋತಿ ಏವಮಾದಿನಯೇಹಿ ಥೋಮೇನ್ತೋ ಪದದ್ವಯಂ ಆಹ।

ತತೋ ಪರಮ್ಪಿ ಚತೂಹಿ ಉಪಮಾಹಿ ದೇಸನಂಯೇವ ಥೋಮೇತಿ। ತತ್ಥ **ನಿಕ್ಕುಜ್ಜಿತ**ನ್ತಿ ಅಧೋಮುಖಟ್ಠಪಿತಂ, ಹೇಟ್ಠಾಮುಖಜಾತಂ ವಾ। **ಉಕ್ಕುಜ್ಜೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಉಪರಿ ಮುಖಂ ಕರೇಯ್ಯ। **ಪಟಿಚ್ಛನ್ನ**ನ್ತಿ ತಿಣಪಣ್ಣಾದಿನಾ ಛಾದಿತಂ। **ವಿವರೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಉಗ್ಘಾಟೇಯ್ಯ। **ಮೂಳ್ಹಸ್ಸಾ**ತಿ ದಿಸಾಮೂಳ್ಹಸ್ಸ। **ಮಗ್ಗಂ ಆಚಿಕ್ಖೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಹತ್ಥೇ ಗಹೇತ್ವಾ "ಏಸ ಮಗ್ಗೋ"ತಿ ಮಗ್ಗಂ ಉಪದಿಸೇಯ್ಯ। **ಅನ್ಧಕಾರೇ**ತಿ ಚತುರಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತೇ। ಅಯಂ ತಾವ ಪದತ್ಥೋ।

ಅಯಂ ಪನ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಯೋಜನಾ - ಯಥಾ ಕೋಚಿ ನಿಕ್ಕುಜ್ಜಿತಂ ಉಕ್ಕುಜ್ಜೇಯ್ಯ, ಏವಂ ಸದ್ಧಮ್ಮವಿಮುಖಂ ಅಸದ್ಧಮ್ಮೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಂ ಮಂ ಅಸದ್ಧಮ್ಮಾ ವುಟ್ಠಾಪೇನ್ತೇನ, ಯಥಾ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಂ ವಿವರೇಯ್ಯ, ಏವಂ ಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಸಾಸನನ್ತರಧಾನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಗಹನಪಟಿಚ್ಛನ್ನಂ ಸಾಸನಂ ವಿವರನ್ತೇನ, ಯಥಾ ಮೂಳ್ಹಸ್ಸ ಮಗ್ಗಂ ಆಚಿಕ್ಖೇಯ್ಯ, ಏವಂ ಕುಮ್ಮಗ್ಗಮಿಚ್ಛಾಮಗ್ಗಪ್ಪಟಿಪನ್ನಸ್ಸ ಮೇ ಸಗ್ಗಮೋಕ್ಖಮಗ್ಗಂ ಆವಿಕರೋನ್ತೇನ, ಯಥಾ ಅನ್ಧಕಾರೇ ತೇಲಪಜ್ಜೋತಂ ಧಾರೇಯ್ಯ, ಏವಂ ಮೋಹನ್ಧಕಾರೇ ನಿಮುಗ್ಗಸ್ಸ ಮೇ ಬುದ್ಧಾದಿರತನರೂಪಾನಿ ಅಪಸ್ಸತೋ

ತಪ್ಪಟಿಚ್ಛಾದಕಮೋಹನ್ಧಕಾರವಿದ್ಧಂಸನದೇಸನಾಪಜ್ಜೋತಧಾರಣೇನ ಭಗವತಾ ನಾನಾನಯೇಹಿ ಪಕಾಸಿತತ್ತಾ ಅನೇಕಪರಿಯಾಯೇನ ಧಮ್ಮೋ ಪಕಾಸಿತೋ।

ಏವಂ ದೇಸನಂ ಥೋಮೇತ್ವಾ ತಾಯ ದೇಸನಾಯ ರತನತ್ತಯೇ ಪಸನ್ನಚಿತ್ತೋ ಪಸನ್ನಾಕಾರಂ ಕರೋನ್ತೋ **"ಏಸಾಹ"**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಏಸಾಹ**ನ್ತಿ ಏಸೋ ಅಹಂ। **ಭಗವನ್ತಂ ಸರಣಂ ಗಚ್ಛಾಮೀ**ತಿ ಭಗವಾ ಮೇ ಸರಣಂ ಪರಾಯಣಂ ಅಘಸ್ಸ ಘಾತಾ, ಹಿತಸ್ಸ ವಿಧಾತಾತಿ ಇಮಿನಾ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಭಗವನ್ತಂ ಗಚ್ಛಾಮಿ ಭಜಾಮಿ, ಏವಂ ವಾ ಜಾನಾಮಿ ಬುಜ್ಝಾಮೀತಿ। ಯೇಸಞ್ಹಿ ಧಾತೂನಂ ಗತಿಅತ್ಥೋ, ಬುದ್ಧಿಪಿ ತೇಸಂ ಅತ್ಥೋತಿ। **ಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಅಧಿಗತಮಗ್ಗೇ ಸಚ್ಛಿಕತನಿರೋಧೇ ಯಥಾನುಸಿಟ್ಠಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಮಾನೇ ಚತೂಸು ಅಪಾಯೇಸು ಅಪತಮಾನೇ ಧಾರೇತೀತಿ ಧಮ್ಮೋ। ಸೋ ಅತ್ಥತೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ ಚೇವ ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಚ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ -

> "ಯಾವತಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮಾ ಸಙ್ಖತಾ, ಅರಿಯೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ ತೇಸಂ ಅಗ್ಗಮಕ್ಖಾಯತೀ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೩೪; ಇತಿವು॰ ೯೦)।

> "ಯಾವತಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮಾ ಸಙ್ಖತಾ ವಾ ಅಸಙ್ಖತಾ ವಾ, ವಿರಾಗೋ ತೇಸಂ ಅಗ್ಗಮಕ್ಖಾಯತೀ"ತಿ (ಇತಿವು॰ ೯೦) ಚ -

ನ ಕೇವಲಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ ಚೇವ ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಚ, ಅಪಿಚ ಖೋ ಅರಿಯಫಲೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮೋಪಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ -

> "ರಾಗವಿರಾಗಮನೇಜಮಸೋಕಂ, ಧಮ್ಮಮಸಙ್ಖತಮಪ್ಪಟಿಕೂಲಂ।
> ಮಧುರಮಿಮಂ ಪಗುಣಂ ಸುವಿಭತ್ತಂ, ಧಮ್ಮಮಿಮಂ ಸರಣತ್ಥಮುಪೇಹೀ"ತಿ॥ (ವಿ॰ ವ॰ ೮೮೭)।

ಏತ್ಥ ಹಿ **ರಾಗವಿರಾಗ**ನ್ತಿ ಮಗ್ಗೋ ವುತ್ತೋ। **ಅನೇಜಮಸೋಕ**ನ್ತಿ ಫಲಂ। **ಅಸಙ್ಖತ**ನ್ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ। **ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲಂ ಮಧುರಮಿಮಂ ಪಗುಣಂ ಸುವಿಭತ್ತ**ನ್ತಿ ಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮೋ ವುತ್ತೋತಿ।

ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘನ್ತಿ ದಿಟ್ಠಿಸೀಲಸಾಮಞ್ಞೇನ ಸಂಹತಂ ಅಟ್ಠಅರಿಯಪುಗ್ಗಲಸಮೂಹಂ। ಏತ್ತಾವತಾ ಸುಪ್ಪಬುದ್ಧೋ ತೀಣಿ ಸರಣಗಮನಾನಿ ಪಟಿವೇದೇಸಿ। **ಉಪಾಸಕಂ ಮಂ ಭಗವಾ ಧಾರೇತು ಅಜ್ಜತಗ್ಗೇ ಪಾಣುಪೇತಂ ಸರಣಂ ಗತ**ನ್ತಿ **ಅಜ್ಜತಗ್ಗೇ**ತಿ ಅಜ್ಜತಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ। "ಅಜ್ಜದಗ್ಗೇ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ತತ್ಥ ದಕಾರೋ ಪದಸನ್ಧಿಕರೋ, ಅಜ್ಜ ಅಗ್ಗೇ ಅಜ್ಜ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಾಣುಪೇತ**ನ್ತಿ ಪಾಣೇಹಿ ಉಪೇತಂ, ಯಾವ ಮೇ ಜೀವಿತಂ ಪವತ್ತತಿ, ತಾವ ಉಪೇತಂ ಅನಞ್ಞಸತ್ಥುಕಂ ತೀಹಿ ಸರಣಗಮನೇಹಿ ಸರಣಂ ಗತಂ ರತನತ್ತಯಸ್ಸ ಉಪಾಸನತೋ ಉಪಾಸಕಂ ಕಪ್ಪಿಯಕಾರಕಂ ಮಂ ಭಗವಾ ಉಪಧಾರೇತು ಜಾನಾತೂತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇಮಸ್ಸ ಚ ಸರಣಗಮನಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗಾಧಿಗಮೇನೇವ ನಿಪ್ಫನ್ನಂ, ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ಪನ ಆವಿಕರೋನ್ತೋ ಏವಮಾಹ।

ಭಗವತೋ ಭಾಸಿತಂ ಅಭಿನನ್ದಿತ್ವಾ ಅನುಮೋದಿತ್ವಾತಿ ಭಗವತೋ ವಚನಂ ಚಿತ್ತೇನ ಅಭಿನನ್ದಿತ್ವಾ ತಮೇವ ಅಭಿನನ್ದಿತಭಾವಂ ಪಕಾಸೇನ್ತೋ ವುತ್ತನಯೇನ ವಾಚಾಯ ಅನುಮೋದಿತ್ವಾ। **ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ಪಕ್ಕಾಮೀ**ತಿ ತಂ ಭಗವನ್ತಂ ಪಞ್ಚಪತಿಟ್ಠಿತೇನ ವನ್ದಿತ್ವಾ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ಸತ್ಥು ಗುಣನಿನ್ನಚಿತ್ತೋ ಯಾವ ದಸ್ಸನವಿಸಯಸಮತಿಕ್ಕಮಾ ಭಗವನ್ತಂಯೇವ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋ ಪಞ್ಜಲಿಕೋ ನಮಸ್ಸಮಾನೋ ಪಕ್ಕಾಮಿ।

ಪಕ್ಕನ್ತೋ ಚ ಕುಟ್ಠರೋಗಾಭಿಭವೇನ ಭಿನ್ನಹತ್ಥಪಾದಙ್ಗುಲಿ ಉಕ್ಕಾರಗತ್ತೋ ಸಮನ್ತತೋ ವಿಸ್ಸನ್ದಮಾನಾಸವೋ ಕಣ್ಡೂತಿಪತಿಪೀಳಿತೋ ಅಸುಚಿ ದುಗ್ಗನ್ಧೋ ಜೇಗುಚ್ಛತಮೋ ಪರಮಕಾರುಞ್ಞತಂ ಪತ್ತೋ "ನಾಯಂ ಕಾಯೋ ಇಮಸ್ಸ ಅಚ್ಚನ್ತಸನ್ತಸ್ಸ ಪಣೀತತಮಸ್ಸ ಅರಿಯಧಮ್ಮಸ್ಸ ಆಧಾರೋ ಭವಿತುಂ ಯುತ್ತೋ"ತಿ ಉಪ್ಪನ್ನಾಭಿಸನ್ಧಿನಾ ವಿಯ ಸಗ್ಗಸಂವತ್ತನಿಯೇನ ಪುಞ್ಞಕಮ್ಮೇನ ಓಕಾಸೇ ಕತೇ ಅಪ್ಪಾಯುಕಸಂವತ್ತನಿಯೇನ ಉಪಚ್ಛೇದಕೇನ ಪಾಪಕಮ್ಮೇನ ಕತೂಪಚಿತೇನ ಚೋದಿಯಮಾನೋ ತರುಣವಚ್ಛಾಯ

ಧೇನುಯಾ ಆಪತಿತ್ವಾ ಮಾರಿತೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - **“ಅಥ ಖೋ ಅಚಿರಪಕ್ಕನ್ತಂ ಸುಪ್ಪಬುದ್ಧಂ ಕುಟ್ಠಿಂ ಗಾವೀ ತರುಣವಚ್ಛಾ ಅಧಿಪತಿತ್ವಾ ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪೇಸೀ**”ತಿ।

ಸೋ ಕಿರ ಅತೀತೇ ಏಕೋ ಸೇಟ್ಠಿಪುತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಸಹಾಯೇಹಿ ತೀಹಿ ಸೇಟ್ಠಿಪುತ್ತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಕೀಳನ್ತೋ ಏಕಂ ನಗರಸೋಭಿನಿಂ ಗಣಿಕಂ ಉಯ್ಯಾನಂ ನೇತ್ವಾ ದಿವಸಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಅನುಭವಿತ್ವಾ ಅತ್ಥಙ್ಗತೇ ಸೂರಿಯೇ ಸಹಾಯೇ ಏತದವೋಚ - “ಇಮಿಸ್ಸಾ ಹತ್ಥೇ ಕಹಾಪಣಸಹಸ್ಸಂ ಬಹುಕಞ್ಚ ಸುವಣ್ಣಂ ಮಹಗ್ಘಾನಿ ಚ ಪಸಾಧನಾನಿ ಸಂವಿಜ್ಜನ್ತಿ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ವನೇ ಅಞ್ಞೋ ಕೋಚಿ ನತ್ಥಿ, ರತ್ತಿ ಚ ಜಾತಾ, ಹನ್ದ ಇಮಂ ಮಯಂ ಮಾರೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬಂ ಧನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಗಚ್ಛಾಮಾ”ತಿ। ತೇ ಚತ್ತಾರೋಪಿ ಜನಾ ಏಕಜ್ಝಾಸಯಾ ಹುತ್ವಾ ತಂ ಮಾರೇತುಂ ಉಪಕ್ಕಮಿಂಸು। ಸಾ ತೇಹಿ ಮಾರಿಯಮಾನಾ “ಇಮೇ ನಿಲ್ಲಜ್ಜಾ ನಿಕ್ಕರುಣಾ ಮಯಾ ಸದ್ಧಿಂ ಕಿಲೇಸಸನ್ಥವಂ ಕತ್ವಾ ನಿರಪರಾಧಂ ಮಂ ಕೇವಲಂ ಧನಲೋಭೇನ ಮಾರೇನ್ತಿ, ಏಕವಾರಂ ತಾವ ಮಂ ಇಮೇ ಮಾರೇನ್ತು, ಅಹಂ ಪನ ಯಕ್ಖಿನೀ ಹುತ್ವಾ ಅನೇಕವಾರಂ ಇಮೇ ಮಾರೇತುಂ ಸಮತ್ಥಾ ಭವೇಯ್ಯ”ನ್ತಿ ಪತ್ಥನಂ ಕತ್ವಾ ಕಾಲಮಕಾಸಿ। ತೇಸು ಕಿರ ಏಕೋ ಪಕ್ಕುಸಾತಿ ಕುಲಪುತ್ತೋ ಅಹೋಸಿ, ಏಕೋ ಬಾಹಿಯೋ ದಾರುಚೀರಿಯೋ, ಏಕೋ ತಮ್ಬದಾಠಿಕೋ ಚೋರಘಾತಕೋ, ಏಕೋ ಸುಪ್ಪಬುದ್ಧೋ ಕುಟ್ಠೀ, ಇತಿ ಇಮೇಸಂ ಚತುನ್ನಂ ಜನಾನಂ ಅನೇಕಸತೇ ಅತ್ತಭಾವೇ ಸಾ ಯಕ್ಖಯೋನಿಯಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ ಗಾವೀ ಹುತ್ವಾ ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪೇಸಿ। ತೇ ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ನಿಸ್ಸನ್ದೇನ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಅನ್ತರಾಮರಣಂ ಪಾಪುಣಿಂಸು। ಏವಂ ಸುಪ್ಪಬುದ್ಧಸ್ಸ ಕುಟ್ಠಿಸ್ಸ ಸಹಸಾ ಮರಣಂ ಜಾತಂ, ತೇನ ವುತ್ತಂ - “ಅಥ ಖೋ ಅಚಿರಪಕ್ಕನ್ತಂ…ಪೇ॰… ವೋರೋಪೇಸೀ”ತಿ।

ಅಥ ಸಮ್ಬಹುಲಾ ಭಿಕ್ಖೂ ತಸ್ಸ ಕಾಲಕಿರಿಯಂ ಭಗವತೋ ಆರೋಚೇತ್ವಾ ಅಭಿಸಮ್ಪರಾಯಂ ಪುಚ್ಛಿಂಸು। ಭಗವಾ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - **“ಅಥ ಖೋ ಸಮ್ಬಹುಲಾ ಭಿಕ್ಖೂ**”ತಿಆದಿ।

ತತ್ಥ **ತಿಣ್ಣಂ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪರಿಕ್ಖಯಾ**ತಿ ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ ಸೀಲಬ್ಬತಪರಾಮಾಸೋತಿ ಇಮೇಸಂ ತಿಣ್ಣಂ ಭವಬನ್ಧನಾನಂ ಸಮುಚ್ಛೇದವಸೇನ ಪಹಾನಾ। **ಸೋತಾಪನ್ನೋ**ತಿ ಸೋತಸಙ್ಖಾತಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗಂ ಆದಿತೋ ಪನ್ನೋ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ -

> “ಸೋತೋ ಸೋತೋತಿ ಇದಂ, ಆವುಸೋ ಸಾರಿಪುತ್ತ, ವುಚ್ಚತಿ। ಕತಮೋ ನು ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಸೋತೋತಿ? ಅಯಮೇವ ಅರಿಯೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ”ತಿಆದಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೧೦೦೧)।

ಅವಿನಿಪಾತಧಮ್ಮೋತಿ ವಿನಿಪತನಂ ವಿನಿಪಾತೋ, ನಾಸ್ಸ ವಿನಿಪಾತೋ ಧಮ್ಮೋತಿ ಅವಿನಿಪಾತಧಮ್ಮೋ, ಚತೂಸು ಅಪಾಯೇಸು ಉಪಪಜ್ಜನವಸೇನ ಅಪತನಸಭಾವೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನಿಯತೋ**ತಿ ಧಮ್ಮನಿಯಾಮೇನ ಸಮ್ಮತ್ತನಿಯಾಮೇನ ನಿಯತೋ। **ಸಮ್ಬೋಧಿಪರಾಯಣೋ**ತಿ ಉಪರಿಮಗ್ಗತ್ತಯಸಙ್ಖಾತಾ ಸಮ್ಬೋಧಿ ಪರಂ ಅಯನಂ ಅಸ್ಸ ಗತಿ ಪಟಿಸರಣಂ ಅವಸ್ಸಂ ಪತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ಸಮ್ಬೋಧಿಪರಾಯಣೋ। ಏತೇನ “ತಸ್ಸ ಕಾ ಗತಿ, ಕೋ ಅಭಿಸಮ್ಪರಾಯೋ”ತಿ ಪುಚ್ಛಾಯ ಭದ್ದಿಕಾ ಏವ ಸುಪ್ಪಬುದ್ಧಸ್ಸ ಗತಿ, ನ ಪಾಪಿಕಾತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ದಸ್ಸಿತೋ। ನ ಪನ ತೇನ ಸಮ್ಪತ್ತಾ ಗತಿ, ತಂ ಪನ ಪುಚ್ಛಾನುಸನ್ಧಿವಸೇನ ಪಕಾಸೇತುಕಾಮೋ ಧಮ್ಮರಾಜಾ ಏತ್ತಕಮೇವ ಅಭಾಸಿ। ಪಸ್ಸತಿ ಹಿ ಭಗವಾ “ಮಯಾ ಏತ್ತಕೇ ಕಥಿತೇ ಇಮಿಸ್ಸಂಯೇವ ಪರಿಸತಿ ಅನುಸನ್ಧಿಕುಸಲೋ ಏಕೋ ಭಿಕ್ಖು ಸುಪ್ಪಬುದ್ಧಸ್ಸ ಕುಟ್ಠಿಭಾವದಾಲಿದ್ದಿಯಕಪಣಭಾವಾನಂ ಕಾರಣಂ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸತಿ, ಅಥಾಹಂ ತಸ್ಸ ತಂ ಕಾರಣಂ ತೇನ ಪುಚ್ಛಾನುಸನ್ಧಿನಾ ಪಕಾಸೇತ್ವಾ ದೇಸನಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ। ತೇನೇವಾಹ - **“ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಅಞ್ಞತರೋ ಭಿಕ್ಖೂ**”ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ **ಹೇತೂ**ತಿ ಅಸಾಧಾರಣಕಾರಣಂ, ಸಾಧಾರಣಕಾರಣಂ ಪನ **ಪಚ್ಚಯೋ**ತಿ, ಅಯಮೇತೇಸಂ ವಿಸೇಸೋ। **ಯೇನಾ**ತಿ ಯೇನ ಹೇತುನಾ ಯೇನ ಪಚ್ಚಯೇನ ಚ।

ಭೂತಪುಬ್ಬನ್ತಿ ಜಾತಪುಬ್ಬಂ। ಅತೀತೇ ಕಾಲೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಂ ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಸುಪ್ಪಬುದ್ಧೋ**”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಕದಾ ಪನ ಭೂತನ್ತಿ? ಅತೀತೇ ಕಿರ ಅನುಪ್ಪನ್ನೇ ತಥಾಗತೇ ಬಾರಾಣಸಿಯಾ ಸಾಮನ್ತಾ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಗಾಮೇ ಏಕಾ ಕುಲಧೀತಾ ಖೇತ್ತಂ ರಕ್ಖತಿ। ಸಾ ಏಕಂ

ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಂ ದಿಸ್ವಾ ಪಸನ್ನಚಿತ್ತಾ ತಸ್ಸ ಪಞ್ಚಹಿ ಲಾಜಾಸತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕಂ ಪದುಮಪುಪ್ಫಂ ದತ್ವಾ ಪಞ್ಚ ಪುತ್ತಸತಾನಿ ಪತ್ಥೇಸಿ। ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಖಣೇ ಪಞ್ಚಸತಾ ಮಿಗಲುದ್ದಕಾ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಸ್ಸ ಮಧುರಮಂಸಂ ದತ್ವಾ "ಏತಿಸ್ಸಾ ಪುತ್ತಾ ಭವೇಯ್ಯಾಮ, ತುಮ್ಹೇಹಿ ಪತ್ತವಿಸೇಸಂ ಲಭೇಯ್ಯಾಮಾ"ತಿ ಚ ಪತ್ಥಯಿಂಸು। ಸಾ ಯಾವತಾಯುಕಂ ಠತ್ವಾ ದೇವಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ। ತತೋ ಚುತಾ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಜಾತಸ್ಸರೇ ಪದುಮಗಬ್ಭೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ। ತಮೇಕೋ ತಾಪಸೋ ದಿಸ್ವಾ ಪಟಿಜಗ್ಗಿ। ತಸ್ಸಾ ವಿಚರನ್ತಿಯಾ ಪಾದುದ್ಧಾರೇ ಪಾದುದ್ಧಾರೇ ಭೂಮಿತೋ ಪದುಮಾನಿ ಉಟ್ಠಹನ್ತಿ। ಏಕೋ ವನಚರಕೋ ದಿಸ್ವಾ ಬಾರಾಣಸಿರಞ್ಞೋ ಆರೋಚೇಸಿ। ರಾಜಾ ತಂ ಆನೇತ್ವಾ ಅಗ್ಗಮಹೇಸಿಂ ಅಕಾಸಿ। ತಸ್ಸಾ ಕುಚ್ಛಿಯಂ ಗಬ್ಭೋ ಸಣ್ಠಾಸಿ। ಮಹಾಪದುಮಕುಮಾರೋ ತಸ್ಸಾ ಕುಚ್ಛಿಯಂ ವಸಿ, ಸೇಸಾ ಗಬ್ಭಮಲಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ, ತೇ ವಯಪ್ಪತ್ತಾ ಉಯ್ಯಾನೇ ಪದುಮಸರೇ ಕೀಳನ್ತಾ ಏಕೇಕಸ್ಮಿಂ ಪದುಮೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಪರಿಪಕ್ಕಞಾಣಾ ಸಙ್ಖಾರೇಸು ಖಯವಯಂ ಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಂ ಪಾಪುಣಿಂಸು। ತೇಸಂ ಬ್ಯಾಕರಣಗಾಥಾ ಅಹೋಸಿ -

"ಸರೋರುಹಂ ಪದುಮಪಲಾಸಪತ್ತಜಂ,
ಸುಪುಪ್ಫಿತಂ ಭಮರಗಣಾನುಕಿಣ್ಣಂ।
ಅನಿಚ್ಚತಂ ಖಯವಯತಂ ವಿದಿತ್ವಾ,
ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ"ತಿ॥

ಏವಂ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಂ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೇಸು ತೇಸು ಪಞ್ಚಸು ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಸತೇಸು ಅಬ್ಭನ್ತರೋ ತಗರಸಿಖೀ ನಾಮ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಗನ್ಧಮಾದನಪಬ್ಬತೇ ನನ್ದಮೂಲಪಬ್ಭಾರೇ ಸತ್ತಾಹಂ ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಸತ್ತಾಹಸ್ಸ ಅಚ್ಚಯೇನ ನಿರೋಧಾ ವುಟ್ಠಿತೋ ಆಕಾಸೇನ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಇಸಿಗಿಲಿಪಬ್ಬತೇ ಓತರಿತ್ವಾ ಪುಬ್ಬಣ್ಹಸಮಯಂ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯ ರಾಜಗಹಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪಾವಿಸಿ। ತಸ್ಮಿಞ್ಚ ಸಮಯೇ ರಾಜಗಹೇ ಏಕೋ ಸೇಟ್ಠಿಪುತ್ತೋ ಮಹತಾ ಪರಿವಾರೇನ ಉಯ್ಯಾನಕೀಳನತ್ಥಂ ನಗರತೋ ನಿಕ್ಖಮನ್ತೋ ತಗರಸಿಖಿಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಂ ದಿಸ್ವಾ "ಕೋ ಅಯಂ ಭಣ್ಡುಕಾಸಾವವಸನೋ, ಕುಟ್ಠೀ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ತಥಾ ಹಿ ಕುಟ್ಠಿಚೀವರೇನ ಸರೀರಂ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ ಗಚ್ಛತೀ"ತಿ ನಿಟ್ಠುಭಿತ್ವಾ ಅಪಸಬ್ಯಂ ಕತ್ವಾ ಪಕ್ಕಾಮಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ - **"ಸುಪ್ಪಬುದ್ಧೋ ಕುಟ್ಠೀ ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ರಾಜಗಹೇ...ಪೇ॰... ಪಕ್ಕಾಮೀ**"ತಿ।

ತತ್ಥ **ಕ್ವಾಯನ್ತಿ** ಕೋ ಅಯಂ। ಖುಂಸನವಸೇನ ವದತಿ। "ಕೋವಾಯ"ನ್ತಿಪಿ ಪಾಳಿ। **ಕುಟ್ಠೀತಿ** ಅಕುಟ್ಠಿಂಯೇವ ತಂ ಸೇಟ್ಠಿ ಕುಟ್ಠರೋಗಂ ಅಕ್ಕೋಸವತ್ಥುಂ ಪಾಪೇನ್ತೋ ವದತಿ। **ಕುಟ್ಠಿಚೀವರೇನಾತಿ** ಕುಟ್ಠೀನಂ ಚೀವರೇನ। ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಹಿ ಕುಟ್ಠಿನೋ ಡಂಸಮಕಸಸರೀಸಪಪಟಿಬಾಹನತ್ಥಂ ರೋಗಪಟಿಚ್ಛಾದನತ್ಥಞ್ಚ ಯಂ ವಾ ತಂ ವಾ ಪಿಲೋತಿಕಖಣ್ಡಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಾರುಪತಿ, ಏವಮಯಮ್ಪೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಪಂಸುಕೂಲಚೀವರಧರತ್ತಾ ವಾ ಅಗ್ಗಳಾನಂ ಅನೇಕವಣ್ಣಭಾವೇನ ಕುಟ್ಠಸರೀರಸದಿಸೋತಿ ಹೀಳೇನ್ತೋ "ಕುಟ್ಠಿಚೀವರೇನಾ"ತಿ ಆಹ। **ನಿಟ್ಠುಭಿತ್ವಾತಿ** ಖೇಳಂ ಪಾತೇತ್ವಾ। **ಅಪಸಬ್ಯತೋ ಕರಿತ್ವಾತಿ** ಪಣ್ಡಿತಾ ತಾದಿಸಂ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಂ ದಿಸ್ವಾ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಅಯಂ ಪನ ಅವಿಞ್ಞುತಾಯ ಪರಿಭವೇನ ತಂ ಅಪಸಬ್ಯಂ ಕತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಅಪಸಬ್ಯಂ ಅಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ಗತೋ। "ಅಪಸಬ್ಯಾಮತೋ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। **ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸಾತಿ** ತಗರಸಿಖಿಮ್ಹಿ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೇ "ಕ್ವಾಯಂ ಕುಟ್ಠೀ"ತಿ ಹೀಳೇತ್ವಾ ನಿಟ್ಠುಭನಅಪಸಬ್ಯಕರಣವಸೇನ ಪವತ್ತಪಾಪಕಮ್ಮಸ್ಸ। **ನಿರಯೇ ಪಚ್ಚಿತ್ಥಾತಿ** ನಿರಯೇ ನಿರಯಗ್ಗಿನಾ ದಯ್ಹಿತ್ಥ। "ಪಚ್ಚಿತ್ವಾ ನಿರಯಗ್ಗಿನಾ"ತಿಪಿ ಪಠನ್ತಿ। **ತಸ್ಸೇವ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ವಿಪಾಕಾವಸೇಸೇನಾತಿ** ಯೇನ ಕಮ್ಮೇನ ಸೋ ನಿರಯೇ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಗಣ್ಹಿ, ನ ತಂ ಕಮ್ಮಂ ಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ ವಿಪಾಕಂ ದೇತಿ। ಯಾ ಪನಸ್ಸ ನಾನಕ್ಖಣಿಕಾ ಚೇತನಾ ತದಾ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೇ ವಿಪ್ಪಟಿಪಜ್ಜನವಸೇನ ಪವತ್ತಾ ಅಪರಾಪರಿಯವೇದನೀಯಭೂತಾ, ಸಾ ಅಪರಾಪರಿಯವೇದನೀಯೇನೇವ ಪುಞ್ಞಕಮ್ಮೇನ ಮನುಸ್ಸೇಸು ತಿಹೇತುಕಪಟಿಸನ್ಧಿಯಾ ದಿನ್ನಾಯ ಪವತ್ತಿಯಂ ಕುಟ್ಠಿಭಾವಂ ದಾಲಿದ್ದಿಯಂ ಪರಮಕಾರುಞ್ಞತಂ ಆಪಾದೇಸಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ಕಮ್ಮಸಭಾಗತಾವಸೇನ "ತಸ್ಸೇವ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ವಿಪಾಕವಸೇಸೇನಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸದಿಸೇಪಿ ಹಿ ಲೋಕೇ ತಬ್ಬೋಹಾರೋ ದಿಟ್ಠೋ ಯಥಾ ತಂ "ಸಾ ಏವ ತಿತ್ತಿರೀ, ತಾನಿಯೇವ ಓಸಧಾನೀ"ತಿ।

ಏತ್ತಾವತಾ “ಕೋ ನು ಖೋ, ಭನ್ತೇ, ಹೇತೂ”ತಿ ತೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಪುಟ್ಠಪಞ್ಹಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಯೋ “ತಸ್ಸ ಕಾ ಗತಿ, ಕೋ ಅಭಿಸಮ್ಪರಾಯೋ”ತಿ ಪುಬ್ಬೇ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಪುಟ್ಠಪಞ್ಹೋ, ತಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತುಂ **“ಸೋ ತಥಾಗತಪ್ಪವೇದಿತ”**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ತಥಾಗತಪ್ಪವೇದಿತ**ನ್ತಿ ತಥಾಗತೇನ ಭಗವತಾ ದೇಸಿತಂ ಅಕ್ಖಾತಂ ಪಕಾಸಿತನ್ತಿ ತಥಾಗತಪ್ಪವೇದಿತಂ। **ಆಗಮ್ಮಾ**ತಿ ಅಧಿಗನ್ತ್ವಾ, ನಿಸ್ಸಾಯ ಇತ್ಥ ವಾ। “ತಥಾಗತಪ್ಪವೇದಿತೇ ಧಮ್ಮವಿನಯೇ”ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। **ಸದ್ಧಂ ಸಮಾದಿಯೀ**ತಿ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಭಗವಾ, ಸ್ವಾಕ್ಖಾತೋ ಭಗವತಾ ಧಮ್ಮೋ, ಸುಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ಭಗವತೋ ಸಾವಕಸಙ್ಘೋತಿ ರತನತ್ತಯಸನ್ನಿಸ್ಸಯಂ ಪುಬ್ಬಭಾಗಸದ್ಧಞ್ಚೇವ ಲೋಕುತ್ತರಸದ್ಧಞ್ಚಾತಿ ದುವಿಧಮ್ಪಿ ಸದ್ಧಂ ಸಮ್ಮಾ ಆದಿಯಿ। ಯಥಾ ನ ಪುನ ಆದಾತಬ್ಬಾ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಯಾವ ಭವಕ್ಖಯಾ ಗಣ್ಹಿ, ಅತ್ತನೋ ಚಿತ್ತಸನ್ತಾನೇ ಉಪ್ಪಾದೇಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸೀಲಂ ಸಮಾದಿಯೀ**ತಿಆದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಸೀಲ**ನ್ತಿ ಪುಬ್ಬಭಾಗಸೀಲೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಮಗ್ಗಸೀಲಂ ಫಲಸೀಲಞ್ಚ । **ಸುತ**ನ್ತಿ ಪರಿಯತ್ತಿಬಾಹುಸಚ್ಚಂ ಪಟಿವೇಧಬಾಹುಸಚ್ಚಞ್ಚಾತಿ ದುವಿಧಮ್ಪಿ ಸುತಂ। ಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮಾಪಿ ಹಿ ತೇನ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಕಾಲೇ ಸಚ್ಚಪ್ಪಟಿವೇಧಾಯ ಸಾವಕೇಹಿ ಯಥಾಲದ್ಧಪ್ಪಕಾರಂ ಸುತಾ ಪರಿಚಿತಾ ಮನಸಾನುಪೇಕ್ಖಿತಾ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸುಪ್ಪಟಿವಿದ್ಧಾ ಚಾತಿ। **ಚಾಗ**ನ್ತಿ ಪಠಮಮಗ್ಗವಜ್ಝಕಿಲೇಸಾಭಿಸಙ್ಖಾರಾನಂ ವೋಸ್ಸಗ್ಗಸಙ್ಖಾತಂ ಚಾಗಂ, ಯೇನ ಅರಿಯಸಾವಕಾ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮೇಸು ಮುತ್ತಚಾಗಾ ಚ ಹೋನ್ತಿ ಪಯತಪಾಣೀ ವೋಸ್ಸಗ್ಗರತಾ। **ಪಞ್ಞ**ನ್ತಿ ಸದ್ಧಿಂ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಞ್ಞಾಯ ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಞ್ಚೇವ ಫಲಪಞ್ಞಞ್ಚ।

ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾತಿ ಉಪಾದಿನ್ನಕ್ಖನ್ಧಪರಿಚ್ಚಾಗಾ। **ಪರಂ ಮರಣಾ**ತಿ ತದನನ್ತರಂ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಕ್ಖನ್ಧಗಹಣಾ। ಅಥ ವಾ **ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ**ತಿ ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಸ್ಸ ಉಪಚ್ಛೇದಾ। **ಪರಂ ಮರಣಾ**ತಿ ಚುತಿತೋ ಉದ್ಧಂ। **ಸುಗತಿಂ ಸಗ್ಗಂ ಲೋಕ**ನ್ತಿ ಪದತ್ತಯೇನಾಪಿ ದೇವಲೋಕಮೇವ ವದತಿ। ಸೋ ಹಿ ಸಮ್ಪತ್ತೀನಂ ಸೋಭನತ್ತಾ ಸುನ್ದರಾ ಗತೀತಿ ಸುಗತಿ, ರೂಪಾದೀಹಿ ವಿಸೇಸೇಹಿ ಸುಟ್ಠು ಅಗ್ಗೋತಿ ಸಗ್ಗೋ, ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ಸುಖಮೇವೇತ್ಥ ಲೋಕಿಯತಿ, ಲುಜ್ಜತೀತಿ ವಾ ಲೋಕೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಉಪಪನ್ನೋ**ತಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿಗ್ಗಹಣವಸೇನ ಉಪಗತೋ। **ಸಹಬ್ಯತ**ನ್ತಿ ಸಹಭಾವಂ। ವಚನತ್ಥೋ ಪನ ಸಹ ಬ್ಯತಿ ಪವತ್ತತಿ, ವಸತೀತಿ ವಾ ಸಹಬ್ಯೋ, ಸಹಠಾಯೀ ಸಹವಾಯೀ ವಾ। ತಸ್ಸ ಭಾವೋ ಸಹಬ್ಯತಾ। **ಅತಿರೋಚತೀ**ತಿ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ರೋಚತಿ ವಿರೋಚತಿ। **ವಣ್ಣೇನಾ**ತಿ ರೂಪಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ। **ಯಸಸಾ**ತಿ ಪರಿವಾರೇನ। ಸೋ ಹಿ ಅಸುಚಿಮಕ್ಖಿತಂ ಜಜ್ಜರಂ ಮತ್ತಿಕಾಭಾಜನಂ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ಅನೇಕರತನವಿಚಿತ್ತಂ ಪಭಸ್ಸರರಂಸಿಜಾಲವಿನದ್ಧಸುದ್ಧಜಮ್ಬುನದಭಾಜನಂ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ವಿಯ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಂ ಕಳೇವರಂ ಇಧ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಏಕಚಿತ್ತಕ್ಖಣೇನ ಯಥಾವುತ್ತಂ ದಿಬ್ಬತ್ತಭಾವಂ ಮಹತಾ ಪರಿವಾರೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಪಟಿಲಭೀತಿ।

ಏತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾತಿ ಏತಂ ಪಾಪಾನಂ ಅಪರಿವಜ್ಜನೇ ಆದೀನವಂ, ಪರಿವಜ್ಜನೇ ಚ ಆನಿಸಂಸಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರತೋ ವಿದಿತ್ವಾ ತದತ್ಥವಿಭಾವನಂ **ಇಮಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ**।

ತಸ್ಸಾಯಂ ಸಙ್ಖೇಪತ್ಥೋ - ಯಥಾ **ಚಕ್ಖುಮಾ** ಪುರಿಸೋ **ಪರಕ್ಕಮೇ** ಕಾಯಿಕವೀರಿಯೇ **ವಿಜ್ಜಮಾನೇ** ಸರೀರೇ ವಹನ್ತೇ **ವಿಸಮಾನಿ** ಪಪಾತಾದಿಟ್ಠಾನಾನಿ ಚಣ್ಡಭಾವೇನ ವಾ ವಿಸಮಾನಿ ಹತ್ಥಿಅಸ್ಸಅಹಿಕುಕ್ಕುರಗೋರೂಪಾದೀನಿ **ಪರಿವಜ್ಜಯೇ,** ಏವಂ **ಜೀವಲೋಕಸ್ಮಿಂ** ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸತ್ತಲೋಕೇ **ಪಣ್ಡಿತೋ** ಸಪ್ಪಞ್ಞೋ ಪುರಿಸೋ ತಾಯ ಸಪ್ಪಞ್ಞತಾಯ ಅತ್ತನೋ ಹಿತಂ ಜಾನನ್ತೋ **ಪಾಪಾನಿ** ಲಾಮಕಾನಿ ದುಚ್ಚರಿತಾನಿ ಪರಿವಜ್ಜೇಯ್ಯ। ಏವಞ್ಹಿ ಯಥಾಯಂ ಸುಪ್ಪಬುದ್ಧೋ ತಗರಸಿಖಿಮ್ಹಿ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೇ ಪಾಪಂ ಅಪರಿವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಮಹನ್ತಂ ಅನಯಬ್ಯಸನಂ ಆಪಜ್ಜಿ, ಏವಂ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಯಥಾ ವಾ ಸುಪ್ಪಬುದ್ಧೋ ಕುಟ್ಠೀ ಮಮ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಆಗಮ್ಮ ಇದಾನಿ ಸಂವೇಗಪ್ಪತ್ತೋ ಪಾಪಾನಿ ಪರಿವಜ್ಜೇನ್ತೋ ಉಳಾರಂ ವಿಸೇಸಂ ಅಧಿಗಞ್ಛಿ, ಏವಂ ಅಞ್ಞೋಪಿ ಉಳಾರಂ ವಿಸೇಸಾಧಿಗಮಂ ಇಚ್ಛನ್ತೋ ಪಾಪಾನಿ ಪರಿವಜ್ಜೇಯ್ಯಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ತತಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಕುಮಾರಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೪. ಚತುತ್ಥೇ **ಕುಮಾರಕಾತಿ** ತರುಣಪುಗ್ಗಲಾ। ಯೇ ಸುಭಾಸಿತದುಬ್ಭಾಸಿತಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ಜಾನನ್ತಿ, ತೇ ಇಧ ಕುಮಾರಕಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। ಇಮೇ ಹಿ ಸತ್ತಾ ಜಾತದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಪಞ್ಚದಸವಸ್ಸಕಾ, ತಾವ "ಕುಮಾರಕಾ, ಬಾಲಾ"ತಿ ಚ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ತತೋ ಪರಂ ವೀಸತಿವಸ್ಸಾನಿ "ಯುವಾನೋ"ತಿ। **ಮಚ್ಛಕೇ ಬಾಧೇನ್ತೀ**ತಿ ಮಗ್ಗಸಮೀಪೇ ಏಕಸ್ಮಿಂ ತಳಾಕೇ ನಿದಾಘಕಾಲೇ ಉದಕೇ ಪರಿಕ್ಖೀಣೇ ನಿನ್ನಟ್ಠಾನೇ ಠಿತಂ ಉದಕಂ ಉಸ್ಸಿಞ್ಚಿತ್ವಾ ಖುದ್ದಕಮಚ್ಛೇ ಗಣ್ಹನ್ತಿ ಚೇವ ಹನನ್ತಿ ಚ "ಪಚಿತ್ವಾ ಖಾದಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ। **ತೇನುಪಸಙ್ಕಮೀ**ತಿ ಮಗ್ಗತೋ ಥೋಕಂ ತಳಾಕಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಠಿತೋ, ತಸ್ಮಾ "ಉಪಸಙ್ಕಮೀ"ತಿ ವದತಿ। ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ? ತೇ ಕುಮಾರಕೇ ಅತ್ತನಿ ವಿಸ್ಸಾಸಂ ಜನೇತುಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ। **ಭಾಯಥ ವೋ**ತಿ ಏತ್ಥ **ವೋ**ತಿ ನಿಪಾತಮತ್ತಂ। **ದುಕ್ಖಸ್ಸಾ**ತಿ ನಿಸ್ಸಕ್ಕೇ ಸಾಮಿವಚನಂ, ದುಕ್ಖಸ್ಮಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಪ್ಪಿಯಂ ವೋ ದುಕ್ಖ**ನ್ತಿ "ಕಿಂ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಸರೀರೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕದುಕ್ಖಂ ಅಪ್ಪಿಯಂ ಅನಿಟ್ಠ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛತಿ।

ಏತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾತಿ ಇಮೇ ಸತ್ತಾ ಅತ್ತನೋ ದುಕ್ಖಂ ಅನಿಚ್ಛನ್ತಾ ಏವ ಹುತ್ವಾ ದುಕ್ಖಹೇತುಂ ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತಾ ಅತ್ತನೋ ತಂ ಇಚ್ಛನ್ತಾ ಏವ ನಾಮ ಹೋನ್ತೀತಿ ಏತಮತ್ಥಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರತೋ ವಿದಿತ್ವಾ। **ಇಮಂ ಉದಾನ**ನ್ತಿ ಇಮಂ ಪಾಪಕಿರಿಯಾಯ ನಿಸೇಧನಂ ಆದೀನವವಿಭಾವನಞ್ಚ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ।

ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಯದಿ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಸಕಲಮಾಪಾಯಿಕಂ, ಸುಗತಿಯಞ್ಚ ಅಪ್ಪಾಯುಕತಾಮನುಸ್ಸದೋಭಗ್ಗಿಯಾದಿಭೇದಂ **ದುಕ್ಖಂ ಅಪ್ಪಿಯಂ** ಅನಿಟ್ಠಂ, ಯದಿ ತುಮ್ಹೇ ತತೋ **ಭಾಯಥ, ಆವಿ ವಾ** ಪರೇಸಂ ಪಾಕಟಭಾವವಸೇನ ಅಪ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಂ ಕತ್ವಾ ಕಾಯೇನ ವಾ ವಾಚಾಯ ವಾ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದಿಪ್ಪಭೇದಂ **ಯದಿ ವಾ ರಹೋ** ಅಪಾಕಟಭಾವವಸೇನ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಂ ಕತ್ವಾ ಮನೋದ್ವಾರೇ ಏವ ಅಭಿಜ್ಝಾದಿಪ್ಪಭೇದಂ ಅಣುಮತ್ತಮ್ಪಿ **ಪಾಪಕಂ** ಲಾಮಕಧಮ್ಮಂ **ಮಾಕತ್ಥ** ಮಾ ಕರಿತ್ಥ, ಅಥ ಪನ ತಂ ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ಏತರಹಿ **ಕರೋಥ,** ಆಯತಿಂ ವಾ **ಕರಿಸ್ಸಥ,** ನಿರಯಾದೀಸು ಚತೂಸು ಅಪಾಯೇಸು ಮನುಸ್ಸೇಸು ಚ ತಸ್ಸ ಫಲಭೂತಂ ದುಕ್ಖಂ ಇತೋ ವಾ ಏತ್ತೋ ವಾ ಪಲಾಯನ್ತೇ ಅಮ್ಹೇ ನಾನುಬನ್ಧಿಸ್ಸತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ **ಉಪೇಚ್ಚ** ಅಪೇಚ್ಚ **ಪಲಾಯತ**ಮ್ಪಿ ತುಮ್ಹಾಕಂ ತತೋ **ಮುತ್ತಿ** ಮೋಕ್ಖೋ ನತ್ಥಿ। ಗತಿಕಾಲಾದಿಪಚ್ಚಯನ್ತರಸಮವಾಯೇ ವಿಪಚ್ಚಿಸ್ಸತಿಯೇವಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। "ಪಲಾಯನೇ"ತಿಪಿ ಪಠನ್ತಿ, ವುತ್ತನಯೇನ ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ಗಮನೇ ಪಕ್ಕಮನೇ ಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಯಞ್ಚ ಅತ್ಥೋ "ನ ಅನ್ತಲಿಕ್ಖೇ ನ ಸಮುದ್ದಮಜ್ಝೇ…ಪೇ॰… ಪಾಪಕಮ್ಮಾ"ತಿ (ಧ॰ ಪ॰ ೧೨೭; ಮಿ॰ ಪ॰ ೪.೨.೪) ಇಮಾಯ ಗಾಥಾಯ ದೀಪೇತಬ್ಬೋ।

ಚತುತ್ಥಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಉಪೋಸಥಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೫. ಪಞ್ಚಮೇ **ತದಹೂ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಅಹನಿ ತಸ್ಮಿಂ ದಿವಸೇ। **ಉಪೋಸಥೇ**ತಿ ಏತ್ಥ ಉಪವಸನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ಉಪೋಸಥೋ, **ಉಪವಸನ್ತೀ**ತಿ ಸೀಲೇನ ವಾ ಅನಸನೇನ ವಾ ಉಪೇತಾ ಹುತ್ವಾ ವಸನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಯಞ್ಹಿ ಉಪೋಸಥಸದ್ದೋ "ಅಟ್ಠಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತಂ ಉಪೋಸಥಂ ಉಪವಸಾಮೀ"ತಿಆದೀಸು (ಅ॰ ನಿ॰ ೩.೭೧; ೧೦.೪೬) ಸೀಲೇ ಆಗತೋ। "ಉಪೋಸಥೋ ವಾ ಪವಾರಣಾ ವಾ"ತಿಆದೀಸು (ಮಹಾವ॰ ೧೫೫) ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸಾದಿವಿನಯಕಮ್ಮೇ। "ಗೋಪಾಲಕೂಪೋಸಥೋ ನಿಗಣ್ಠೂಪೋಸಥೋ"ತಿಆದೀಸು (ಅ॰ ನಿ॰ ೩.೭೧) ಉಪವಾಸೇ। "ಉಪೋಸಥೋ ನಾಮ ನಾಗರಾಜಾ"ತಿಆದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೨೪೬) ಪಞ್ಞತ್ತಿಯಂ। "ಅಜ್ಜುಪೋಸಥೋ ಪನ್ನರಸೋ"ತಿಆದೀಸು (ಮಹಾವ॰ ೧೬೮) ದಿವಸೇ। ಇಧಾಪಿ ದಿವಸೇಯೇವ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ, ತಸ್ಮಾ "ತದಹುಪೋಸಥೇ"ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಉಪೋಸಥದಿವಸಭೂತೇ ಅಹನೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನಿಸಿನ್ನೋ ಹೋತೀ**ತಿ ಮಹಾಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಪರಿವುತೋ ಓವಾದಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಿತುಂ ನಿಸಿನ್ನೋ ಹೋತಿ। ನಿಸಜ್ಜ ಪನ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಚಿತ್ತಾನಿ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಏಕಂ ದುಸ್ಸೀಲಪುಗ್ಗಲಂ ದಿಸ್ವಾ, "ಸಚಾಹಂ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪುಗ್ಗಲೇ ಇಧ ನಿಸಿನ್ನೇಯೇವ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಿಸ್ಸಾಮಿ, ಸತ್ತಧಾಸ್ಸ ಮುದ್ಧಾ ಫಲಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಅನುಕಮ್ಪಾಯ ತುಣ್ಹೀಯೇವ ಅಹೋಸಿ।

ಏತ್ಥ ಚ **ಉದ್ಧಸ್ತಂ ಅರುಣನ್ತಿ** ಅರುಣುಗ್ಗಮನಂ ವತ್ವಾಪಿ "ಉದ್ದಿಸತು, ಭನ್ತೇ ಭಗವಾ, ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖ"ನ್ತಿ ಥೇರೋ ಭಗವನ್ತಂ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸಂ ಯಾಚಿ ತಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ "ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನುಪೋಸಥೇ ಉಪೋಸಥೋ ಕಾತಬ್ಬೋ"ತಿಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ (ಮಹಾವ° ೧೮೩) ಅಪಞ್ಞತ್ತತ್ತಾ। **ಅಪರಿಸುದ್ಧಾ, ಆನನ್ದ, ಪರಿಸಾತಿ** ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಥೇರೇನ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸಸ್ಸ ಯಾಚಿತತ್ತಾ ಅನುದ್ದೇಸಸ್ಸ ಕಾರಣಂ ಕಥೇನ್ತೋ "ಅಸುಕಪುಗ್ಗಲೋ ಅಪರಿಸುದ್ಧೋ"ತಿ ಅವತ್ವಾ "ಅಪರಿಸುದ್ಧಾ, ಆನನ್ದ, ಪರಿಸಾ"ತಿ ಆಹ। ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಭಗವಾ ತಿಯಾಮರತ್ತಿಂ ತಥಾ ವೀತಿನಾಮೇಸಿ? ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಓವಾದಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಅನುದ್ದಿಸಿತುಕಾಮೋ ತಸ್ಸ ವತ್ಥುಂ ಪಾಕಟಂ ಕಾತುಂ।

ಅದ್ದಸಾತಿ ಕಥಂ ಅದ್ದಸ। ಅತ್ತನೋ ಚೇತೋಪರಿಯಞಾಣೇನ ತಸ್ಸಂ ಪರಿಸತಿ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಚಿತ್ತಾನಿ ಪರಿಜಾನನ್ತೋ ತಸ್ಸ ಮೋಘಪುರಿಸಸ್ಸ ದುಸ್ಸೀಲ್ಯಚಿತ್ತಂ ಪಸ್ಸಿ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಚಿತ್ತೇ ದಿಟ್ಠೇ ತಂಸಮಙ್ಗೀಪುಗ್ಗಲೋ ದಿಟ್ಠೋ ನಾಮ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ **"ಅದ್ದಸಾ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೋ ತಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ದುಸ್ಸೀಲ"**ನ್ತಿಆದಿ **ವುತ್ತಂ** । ಯಥೇವ ಹಿ ಅನಾಗತೇ ಸತ್ತಸು ದಿವಸೇಸು ಪವತ್ತಮಾನಂ ಪರೇಸಂ ಚಿತ್ತಂ ಚೇತೋಪರಿಯಞಾಣಲಾಭೀ ಜಾನಾತಿ, ಏವಂ ಅತೀತೇಪೀತಿ। **ದುಸ್ಸೀಲನ್ತಿ** ನಿಸ್ಸೀಲಂ, ಸೀಲವಿರಹಿತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಾಪಧಮ್ಮನ್ತಿ** ದುಸ್ಸೀಲತ್ತಾ ಏವ ಹೀನಜ್ಝಾಸಯತಾಯ ಲಾಮಕಸಭಾವಂ। **ಅಸುಚಿನ್ತಿ** ಅಪರಿಸುದ್ಧೇಹಿ ಕಾಯಕಮ್ಮಾದೀಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ ನ ಸುಚಿಂ। **ಸಙ್ಕಸ್ಸರಸಮಾಚಾರನ್ತಿ** ಕಿಞ್ಚಿದೇವ ಅಸಾರುಪ್ಪಂ ದಿಸ್ವಾ "ಇದಂ ಇಮಿನಾ ಕತಂ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಏವಂ ಪರೇಸಂ ಆಸಙ್ಕನೀಯತಾಯ ಸಙ್ಕಾಯ ಸರಿತಬ್ಬಸಮಾಚಾರಂ, ಅಥ ವಾ ಕೇನಚಿದೇವ ಕರಣೀಯೇನ ಮನ್ತಯನ್ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ದಿಸ್ವಾ "ಕಚ್ಚಿ ನು ಖೋ ಇಮೇ ಮಯಾ ಕತಕಮ್ಮಂ ಜಾನಿತ್ವಾ ಮನ್ತೇನ್ತೀ"ತಿ ಅತ್ತನೋಯೇವ ಸಙ್ಕಾಯ ಸರಿತಬ್ಬಸಮಾಚಾರಂ।

ಲಜ್ಜಿತಬ್ಬತಾಯ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತಬ್ಬಕಾರಣತೋ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಂ ಕಮ್ಮನ್ತಂ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಕಮ್ಮನ್ತಂ**। ಕುಚ್ಛಿತಸಮಣವೇಸಧಾರಿತಾಯ ನ ಸಮಣನ್ತಿ **ಅಸ್ಸಮಣಂ**। ಸಲಾಕಗ್ಗಹಣಾದೀಸು "ಕಿತ್ತಕಾ ಸಮಣಾ"ತಿ ಚ ಗಣನಾಯ "ಅಹಮ್ಪಿ ಸಮಣೋಮ್ಹೀ"ತಿ ಮಿಚ್ಛಾಪಟಿಞ್ಞಾಯ **ಸಮಣಪಟಿಞ್ಞಂ**। ಅಸೇಟ್ಠಚಾರಿತಾಯ **ಅಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಂ**। ಅಞ್ಞೇ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿನೋ ಸುನಿವತ್ಥೇ ಸುಪಾರುತೇ ಸುಪತ್ತಧರೇ ಗಾಮನಿಗಮಾದೀಸು ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಜೀವಿಕಂ ಕಪ್ಪೇನ್ತೇ ದಿಸ್ವಾ ಅಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಸಮಾನೋ ಸಯಮ್ಪಿ ತಾದಿಸೇನ ಆಕಾರೇನ ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತೋ ಉಪೋಸಥಾದೀಸು ಸನ್ದಿಸ್ಸನ್ತೋ "ಅಹಮ್ಪಿ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ"ತಿ ಪಟಿಞ್ಞಂ ದೇನ್ತೋ ವಿಯ ಹೋತೀತಿ **ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಪಟಿಞ್ಞಂ**। ಪೂತಿನಾ ಕಮ್ಮೇನ ಸೀಲವಿಪತ್ತಿಯಾ ಅನ್ತೋ ಅನುಪವಿಟ್ಠತ್ತಾ **ಅನ್ತೋಪೂತಿಂ**। ಛಹಿ ದ್ವಾರೇಹಿ ರಾಗಾದಿಕಿಲೇಸವಸ್ಸನೇನ ತಿನ್ತತ್ತಾ **ಅವಸ್ಸುತಂ**। ಸಞ್ಜಾತರಾಗಾದಿಕಚವರತ್ತಾ ಸೀಲವನ್ತೇಹಿ ಛಡ್ಡೇತಬ್ಬತ್ತಾ ಚ **ಕಸಮ್ಬುಜಾತಂ**। **ಮಜ್ಝೇ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ನಿಸಿನ್ನನ್ತಿ** ಸಙ್ಘಪರಿಯಾಪನ್ನೋ ವಿಯ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಅನ್ತೋ ನಿಸಿನ್ನಂ। **ದಿಟ್ಠೋಸೀತಿ** ಅಯಂ ಪನ ನ ಪಕತತ್ತೋತಿ ಭಗವತಾ ದಿಟ್ಠೋ ಅಸಿ। ಯಸ್ಮಾ ಚ ಏವಂ ದಿಟ್ಠೋ, ತಸ್ಮಾ ನತ್ಥಿ **ತೇ** ತವ **ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಸದ್ಧಿಂ** ಏಕಕಮ್ಮಾದಿಸಂವಾಸೋ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಸೋ **ಸಂವಾಸೋ** ತವ **ನತ್ಥಿ,** ತಸ್ಮಾ **ಉಟ್ಠೇಹಿ, ಆವುಸೋತಿ** ಏವಮೇತ್ಥ ಪದಯೋಜನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ತತಿಯಮ್ಪಿ ಖೋ ಸೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ತುಣ್ಹೀ ಅಹೋಸೀತಿ ಅನೇಕವಾರಂ ವತ್ವಾಪಿ ಥೇರೋ "ಸಯಮೇವ ನಿಬ್ಬಿನ್ನೋ ಓರಮಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ವಾ, "ಇದಾನಿ ಇಮೇಸಂ ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಜಾನಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವಾ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ತುಣ್ಹೀ ಅಹೋಸಿ। **ಬಾಹಾಯಂ ಗಹೇತ್ವಾತಿ** ಭಗವತಾ ಮಯಾ ಚ ಯಾಥಾವತೋ ದಿಟ್ಠೋ, ಯಾವತತಿಯಂ ಉಟ್ಠೇಹೀತಿ ವುತ್ತೋ ನ ಉಟ್ಠಾತಿ, "ಇದಾನಿಸ್ಸ ನಿಕ್ಕಡ್ಢನಕಾಲೋ ಮಾ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಉಪೋಸಥನ್ತರಾಯೋ ಅಹೋಸೀ"ತಿ ತಂ ಬಾಹಾಯಂ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ, ತಥಾ ಗಹೇತ್ವಾ। **ಬಹಿದ್ವಾರಕೋಟ್ಠಕಾ ನಿಕ್ಖಾಮೇತ್ವಾತಿ** ದ್ವಾರಕೋಟ್ಠಕಸಾಲತೋ ಬಹಿ ನಿಕ್ಖಾಮೇತ್ವಾ। **ಬಹೀತಿ** ಪನ ನಿಕ್ಖಾಮಿತಟ್ಠಾನದಸ್ಸನಂ, ಅಥ ವಾ **ಬಹಿದ್ವಾರಕೋಟ್ಠಕಾತಿ** ಬಹಿದ್ವಾರಕೋಟ್ಠಕತೋಪಿ ನಿಕ್ಖಾಮೇತ್ವಾ, ನ ಅನ್ತೋದ್ವಾರಕೋಟ್ಠಕತೋ, ಏವಂ ಉಭಯಥಾಪಿ ವಿಹಾರತೋ ಬಹಿ ಕತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸೂಚಿಘಟಿಕಂ ದತ್ವಾತಿ** ಅಗ್ಗಳಸೂಚಿಞ್ಚ ಉಪರಿಘಟಿಕಞ್ಚ ಆದಹಿತ್ವಾ, ಸುಟ್ಠುತರಂ ಕವಾಟಂ ಥಕೇತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಯಾವ ಬಾಹಾಗಹಣಾಪಿ ನಾಮಾತಿ** ಇಮಿನಾ "ಅಪರಿಸುದ್ಧಾ, ಆನನ್ದ, ಪರಿಸಾ"ತಿ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ ಏವ ಹಿ

ತೇನ ಪಕ್ಕಮಿತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ, ಏವಂ ಅಪಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಯಾವ ಬಾಹಾಗಹಣಾಪಿ ನಾಮ ಸೋ ಮೋಘಪುರಿಸೋ ಆಗಮೇಸ್ಸತೀತಿ ಅಚ್ಛರಿಯಮಿದನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಇದಮ್ಪಿ ಗರಹಣಚ್ಛರಿಯಮೇವಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಅಥ ಭಗವಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಇದಾನಿ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋ ಅಬ್ಬುದಜಾತೋ, ಅಪರಿಸುದ್ಧಾ ಪುಗ್ಗಲಾ ಉಪೋಸಥಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ, ನ ಚ ತಥಾಗತಾ ಅಪರಿಸುದ್ಧಾಯ ಪರಿಸಾಯ ಉಪೋಸಥಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸನ್ತಿ, ಅನುದ್ದಿಸನ್ತೇ ಚ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಉಪೋಸಥೋ ಪಚ್ಛಿಜ್ಜತಿ, ಯಂನೂನಾಹಂ ಇತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಭಿಕ್ಖೂನಂಯೇವ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸಂ ಅನುಜಾನೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ। ಏವಂ ಪನ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖೂನಂಯೇವ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸಂ ಅನುಜಾನಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - **"ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ...ಪೇ॰... ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸೇಯ್ಯಾಥಾ**"ತಿ।

ತತ್ಥ **ನ ದಾನಾಹ**ನ್ತಿ ಇದಾನಿ ಅಹಂ ಉಪೋಸಥಂ ನ ಕರಿಸ್ಸಾಮಿ, ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ನ ಉದ್ದಿಸಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಪಚ್ಚೇಕಂ ನ-ಕಾರೇನ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ದುವಿಧಞ್ಹಿ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಆಣಾಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಓವಾದಪಾತಿಮೋಕ್ಖನ್ತಿ। ತೇಸು "ಸುಣಾತು ಮೇ, ಭನ್ತೇ"ತಿಆದಿಕಂ (ಮಹಾವ॰ ೧೩೪) ಆಣಾಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ, ತಂ ಸಾವಕಾವ ಉದ್ದಿಸನ್ತಿ, ನ ಬುದ್ಧಾ, ಅಯಂ ಅನ್ವದ್ಧಮಾಸಂ ಉದ್ದಿಸಿಯತಿ। "ಖನ್ತೀ ಪರಮಂ...ಪೇ॰... ಸಬ್ಬಪಾಪಸ್ಸ ಅಕರಣಂ...ಪೇ॰... ಅನೂಪವಾದೋ ಅನೂಪಘಾತೋ...ಪೇ॰... ಏತಂ ಬುದ್ಧಾನ ಸಾಸನ"ನ್ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೯೦; ಧ॰ ಪ॰ ೧೮೩-೧೮೫) ಇಮಾ ಪನ ತಿಸ್ಸೋ ಗಾಥಾ ಓವಾದಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ನಾಮ, ತಂ ಬುದ್ಧಾವ ಉದ್ದಿಸನ್ತಿ, ನ ಸಾವಕಾ, ಛನ್ನಮ್ಪಿ ವಸ್ಸಾನಂ ಅಚ್ಚಯೇನ ಉದ್ದಿಸನ್ತಿ। ದೀಘಾಯುಕಬುದ್ಧಾನಞ್ಹಿ ಧರಮಾನಕಾಲೇ ಅಯಮೇವ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸೋ , ಅಪ್ಪಾಯುಕಬುದ್ಧಾನಂ ಪನ ಪಠಮಬೋಧಿಯಂಯೇವ। ತತೋ ಪರಂ ಇತರೋ, ತಞ್ಚ ಖೋ ಭಿಕ್ಖೂ ಏವ ಉದ್ದಿಸನ್ತಿ, ನ ಬುದ್ಧಾ, ತಸ್ಮಾ ಅಮ್ಹಾಕಮ್ಪಿ ಭಗವಾ ವೀಸತಿವಸ್ಸಮತ್ತಂ ಓವಾದಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಿತ್ವಾ ಇಮಂ ಅನ್ತರಾಯಂ ದಿಸ್ವಾ ತತೋ ಪರಂ ನ ಉದ್ದಿಸಿ। **ಅಟ್ಠಾನ**ನ್ತಿ ಅಕಾರಣಂ। **ಅನವಕಾಸೋ**ತಿ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। ಕಾರಣಞ್ಹಿ ಯಥಾ ತಿಟ್ಠತಿ ಏತ್ಥ ಫಲಂ ತದಾಯತ್ತವುತ್ತಿತಾಯಾತಿ ಠಾನನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಏವಂ ಅನವಕಾಸೋತಿಪಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ। **ಯ**ನ್ತಿ ಕಿರಿಯಾಪರಾಮಸನಂ, ತಂ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯೇನ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ।

ಅಟ್ಠಿಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಹಾಸಮುದ್ದೇತಿ ಕೋ ಅನುಸನ್ಧಿ? ಯ್ವಾಯಂ ಅಪರಿಸುದ್ಧಾಯ ಪರಿಸಾಯ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸ್ಸ ಅನುದ್ದೇಸೋ ವುತ್ತೋ, ಸೋ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮವಿನಯೇ ಅಚ್ಛರಿಯೋ ಅಬ್ಭುತೋ ಧಮ್ಮೋತಿ ತಂ ಅಪರೇಹಿ ಸತ್ತಹಿ ಅಚ್ಛರಿಯಬ್ಭುತಧಮ್ಮೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಕಾಮೋ ಪಠಮಂ ತಾವ ತೇಸಂ ಉಪಮಾಭಾವೇನ ಮಹಾಸಮುದ್ದೇ ಅಟ್ಠ ಅಚ್ಛರಿಯಬ್ಭುತಧಮ್ಮೇ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಸತ್ಥಾ "ಅಟ್ಠಿಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಹಾಸಮುದ್ದೇ"ತಿಆದಿಮಾಹ।

ಪಕತಿದೇವಾ ವಿಯ ನ ಸುರನ್ತಿ ನ ಇಸನ್ತಿ ನ ವಿರೋಚನ್ತೀತಿ **ಅಸುರಾ,** ಸುರಾ ನಾಮ ದೇವಾ, ತೇಸಂ ಪಟಿಪಕ್ಖಾತಿ ವಾ ಅಸುರಾ, ವೇಪಚಿತ್ತಿಪಹಾರಾದಾದಯೋ। ತೇಸಂ ಭವನಂ ಸಿನೇರುಸ್ಸ ಹೇಟ್ಠಾಭಾಗೇ, ತೇ ತತ್ಥ ಪವಿಸನ್ತಾ ನಿಕ್ಖಮನ್ತಾ ಸಿನೇರುಪಾದೇ ಮಣ್ಡಪಾದಿಂ ನಿಮ್ಮಿನಿತ್ವಾ ಕೀಳನ್ತಾವ ಅಭಿರಮನ್ತಿ। ತತ್ಥ ತೇಸಂ ಅಭಿರತಿ ಇಮೇ ಗುಣೇ ದಿಸ್ವಾತಿ ಆಹ - **"ಯೇ ದಿಸ್ವಾ ದಿಸ್ವಾ ಅಸುರಾ ಮಹಾಸಮುದ್ದೇ ಅಭಿರಮನ್ತೀ"**ತಿ। ತತ್ಥ **ಅಭಿರಮನ್ತೀ**ತಿ ರತಿಂ ವಿನ್ದನ್ತಿ, ಅನುಕ್ಕಣ್ಠಮಾನಾ ವಸನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅನುಪುಬ್ಬನಿನ್ನೋತಿಆದೀನಿ ಸಬ್ಬಾನಿ ಅನುಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ನಿನ್ನಭಾವಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಾನಿ। **ನ ಆಯತಕೇನೇವ ಪಪಾತೋ**ತಿ ನ ಛಿನ್ನತಟೋ ಮಹಾಸೋಬ್ಭೋ ವಿಯ ಆದಿತೋ ಏವ ಪಪಾತೋ। ಸೋ ಹಿ ತೀರದೇಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಏಕಙ್ಗುಲದ್ವಙ್ಗುಲವಿದತ್ಥಿರತನಯಟ್ಠಿಉಸಭಅಡ್ಢಗಾವುತಗಾವುತಡ್ಢಯೋಜನಾದಿವಸೇನ ಗಮ್ಭೀರೋ ಹುತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಸಿನೇರುಪಾದಮೂಲೇ ಚತುರಾಸೀತಿಯೋಜನಸಹಸ್ಸಗಮ್ಭೀರೋ ಹುತ್ವಾ ಠಿತೋತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಠಿತಧಮ್ಮೋತಿ ಠಿತಸಭಾವೋ ಅವಟ್ಠಿತಸಭಾವೋ। **ನ ಮತೇನ ಕುಣಪೇನ ಸಂವಸತೀ**ತಿ ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಹತ್ಥಿಅಸ್ಸಾದೀನಂ ಕಳೇವರೇನ ಸದ್ಧಿಂ ನ ಸಂವಸತಿ। **ತೀರಂ ವಾಹೇತೀ**ತಿ ತೀರಂ ಅಪನೇತಿ। **ಥಲಂ ಉಸ್ಸಾರೇತೀ**ತಿ ಹತ್ಥೇನ ಗಹೇತ್ವಾ ವಿಯ

ವೀಚಿಪ್ಪಹಾರೇನೇವ ಥಲೇ ಖಿಪತಿ। **ಗಙ್ಗಾ ಯಮುನಾತಿ** ಅನೋತತ್ತದಹಸ್ಸ ದಕ್ಖಿಣಮುಖತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತನದೀ ಪಞ್ಚ ಧಾರಾ ಹುತ್ವಾ ಪವತ್ತಟ್ಠಾನೇ ಗಙ್ಗಾತಿಆದಿನಾ ಪಞ್ಚಧಾ ಸಙ್ಖಂ ಗತಾ।

ತತ್ರಾಯಂ ಇಮಾಸಂ ನದೀನಂ ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಉಪ್ಪತ್ತಿಕಥಾ - ಅಯಞ್ಹಿ ಜಮ್ಬುದೀಪೋ ದಸಸಹಸ್ಸಯೋಜನಪರಿಮಾಣೋ, ತತ್ಥ ಚತುಸಹಸ್ಸಯೋಜನಪ್ಪಮಾಣೋ ಪದೇಸೋ ಉದಕೇನ ಅಜ್ಝೋತ್ಥಟೋ ಸಮುದ್ದೋತಿ ಸಙ್ಖಂ ಗತೋ, ತಿಸಹಸ್ಸಯೋಜನಪ್ಪಮಾಣೇ ಮನುಸ್ಸಾ ವಸನ್ತಿ, ತಿಸಹಸ್ಸಯೋಜನಪ್ಪಮಾಣೇ ಹಿಮವಾ ಪತಿಟ್ಠಿತೋ ಉಬ್ಬೇಧೇನ ಪಞ್ಚಯೋಜನಸತಿಕೋ ಚತುರಾಸೀತಿಕೂಟಸಹಸ್ಸಪಟಿಮಣ್ಡಿತೋ ಸಮನ್ತತೋ ಸನ್ದಮಾನಪಞ್ಚಸತನದೀವಿಚಿತ್ತೋ, ಯತ್ಥ ಆಯಾಮೇನ ವಿತ್ಥಾರೇನ ಗಮ್ಭೀರತಾಯ ಚ ಪಣ್ಣಾಸಯೋಜನಪ್ಪಮಾಣೋ ದಿಯಡ್ಢಯೋಜನಸತಪರಿಮಣ್ಡಲೋ ಅನೋತತ್ತದಹೋ ಕಣ್ಣಮುಣ್ಡದಹೋ ರಥಕಾರದಹೋ ಛದ್ದನ್ತದಹೋ ಕುಣಾಲದಹೋ ಮನ್ದಾಕಿನಿದಹೋ ಸೀಹಪಪಾತದಹೋತಿ ಸತ್ತ ಮಹಾಸರಾ ಪತಿಟ್ಠಿತಾ।

ತೇಸು **ಅನೋತತ್ತದಹೋ** ಸುದಸ್ಸನಕೂಟಂ ಚಿತ್ತಕೂಟಂ ಕಾಳಕೂಟಂ ಗನ್ಧಮಾದನಕೂಟಂ ಕೇಲಾಸಕೂಟನ್ತಿ ಇಮೇಹಿ ಪಞ್ಚಹಿ ಪಬ್ಬತಕೂಟೇಹಿ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತೋ। ತತ್ಥ **ಸುದಸ್ಸನಕೂಟಂ** ಸೋವಣ್ಣಮಯಂ ತಿಯೋಜನಸತುಬ್ಬೇಧಂ ಅನ್ತೋವಙ್ಕಂ ಕಾಕಮುಖಸಣ್ಠಾನಂ ತಮೇವ ಸರಂ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತ್ವಾ ಠಿತಂ, **ಚಿತ್ತಕೂಟಂ** ಸತ್ತರತನಮಯಂ। **ಕಾಳಕೂಟಂ** ಅಞ್ಜನಮಯಂ। **ಗನ್ಧಮಾದನಕೂಟಂ** ಮಸಾರಗಲ್ಲಮಯಂ ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ಮುಗ್ಗವಣ್ಣಂ; ಮೂಲಗನ್ಧೋ, ಸಾರಗನ್ಧೋ, ಫೇಗ್ಗುಗನ್ಧೋ, ತಚಗನ್ಧೋ, ಪಪಟಿಕಾಗನ್ಧೋ, ಖನ್ಧಗನ್ಧೋ, ರಸಗನ್ಧೋ, ಪುಪ್ಫಗನ್ಧೋ, ಫಲಗನ್ಧೋ, ಪತ್ತಗನ್ಧೋತಿ ಇಮೇಹಿ ದಸಹಿ ಗನ್ಧೇಹಿ ಉಸ್ಸನ್ನಂ, ನಾನಪ್ಪಕಾರಓಸಧಸಞ್ಛನ್ನಂ, ಕಾಳಪಕ್ಖುಪೋಸಥದಿವಸೇ ಆದಿತ್ತಂ ವಿಯ ಅಙ್ಗಾರಂ ಪಜ್ಜಲನ್ತಂ ತಿಟ್ಠತಿ। **ಕೇಲಾಸಕೂಟಂ** ರಜತಮಯಂ। ಸಬ್ಬಾನಿ ಚೇತಾನಿ ಸುದಸ್ಸನೇನ ಸಮಾನುಬ್ಬೇಧಸಣ್ಠಾನಾನಿ ತಮೇವ ಸರಂ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತ್ವಾ ಠಿತಾನಿ। ತತ್ಥ ದೇವಾನುಭಾವೇನ ನಾಗಾನುಭಾವೇನ ಚ ದೇವೋ ವಸ್ಸತಿ, ನದಿಯೋ ಚ ಸನ್ದನ್ತಿ, ತಂ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಉದಕಂ ಅನೋತತ್ತಮೇವ ಪವಿಸತಿ, ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯಾ ದಕ್ಖಿಣೇನ ವಾ ಉತ್ತರೇನ ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತಾ ಪಬ್ಬತನ್ತರೇನ ತತ್ಥ ಓಭಾಸಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಉಜುಕಂ ಗಚ್ಛನ್ತಾ ನ ಕರೋನ್ತಿ, ತೇನೇವಸ್ಸ "ಅನೋತತ್ತ"ನ್ತಿ ಸಙ್ಖ್ಯಾ ಉದಪಾದಿ।

ತತ್ಥ ರತನಮಯಮನುಞ್ಞಸೋಪಾನಸಿಲಾತಲಾನಿ ನಿಮ್ಮಚ್ಛಕಚ್ಛಪಾನಿ ಫಲಿಕಸದಿಸಾನಿ ನಿಮ್ಮಲೂದಕಾನಿ ತದುಪಭೋಗಸತ್ತಾನಂ ಕಮ್ಮನಿಬ್ಬತ್ತಾನೇವ ನಹಾನತಿತ್ಥಾನಿ ಚ ಹೋನ್ತಿ, ಯತ್ಥ ಬುದ್ಧಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾ ಇದ್ಧಿಮನ್ತೋ ಸಾವಕಾ ಇಸಯೋ ಚ ನಹಾನಾದೀನಿ ಕರೋನ್ತಿ, ದೇವಯಕ್ಖಾದಯೋ ಉದಕಕೀಳಂ ಕೀಳನ್ತಿ।

ತಸ್ಸ ಚತೂಸು ಪಸ್ಸೇಸು ಸೀಹಮುಖಂ, ಹತ್ಥಿಮುಖಂ, ಅಸ್ಸಮುಖಂ, ಉಸಭಮುಖನ್ತಿ ಚತ್ತಾರಿ ಉದಕನಿಕ್ಖಮನಮುಖಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ಯೇಹಿ ಚತಸ್ಸೋ ನದಿಯೋ ಸನ್ದನ್ತಿ। ಸೀಹಮುಖೇನ ನಿಕ್ಖನ್ತನದೀತೀರೇ ಕೇಸರಸೀಹಾ ಬಹುತರಾ ಹೋನ್ತಿ, ತಥಾ ಹತ್ಥಿಮುಖಾದೀಹಿ ಹತ್ಥಿಅಸ್ಸಉಸಭಾ। ಪುರತ್ಥಿಮದಿಸತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತನದೀ ಅನೋತತ್ತಂ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ಇತರಾ ತಿಸ್ಸೋ ನದಿಯೋ ಅನುಪಗಮ್ಮ ಪಾಚೀನಹಿಮವನ್ತೇನೇವ ಅಮನುಸ್ಸಪಥಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಮಹಾಸಮುದ್ದಂ ಪವಿಸತಿ। ಪಚ್ಛಿಮದಿಸತೋ ಉತ್ತರದಿಸತೋ ಚ ನಿಕ್ಖನ್ತನದಿಯೋಪಿ ತಥೇವ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ಪಚ್ಛಿಮಹಿಮವನ್ತೇನೇವ ಉತ್ತರಹಿಮವನ್ತೇನೇವ ಚ ಅಮನುಸ್ಸಪಥಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಮಹಾಸಮುದ್ದಂ ಪವಿಸನ್ತಿ।

ದಕ್ಖಿಣದಿಸತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತನದೀ ಪನ ತಂ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ದಕ್ಖಿಣೇನ ಉಜುಕಂ ಪಾಸಾಣಪಿಟ್ಠೇನೇವ ಸಟ್ಠಿಯೋಜನಾನಿ ಗನ್ತ್ವಾ ಪಬ್ಬತಂ ಪಹರಿತ್ವಾ ಉಟ್ಠಾಯ ಪರಿಕ್ಖೇಪೇನ ತಿಗಾವುತಪ್ಪಮಾಣಉದಕಧಾರಾ ಹುತ್ವಾ ಆಕಾಸೇನ ಸಟ್ಠಿಯೋಜನಾನಿ ಗನ್ತ್ವಾ ತಿಯಗ್ಗಳೇ ನಾಮ ಪಾಸಾಣೇ ಪತಿತಾ, ಪಾಸಾಣೋ ಉದಕಧಾರಾವೇಗೇನ ಭಿನ್ನೋ। ತತ್ಥ ಪಞ್ಞಾಸಯೋಜನಪ್ಪಮಾಣಾ ತಿಯಗ್ಗಳಾ ನಾಮ ಪೋಕ್ಖರಣೀ ಜಾತಾ, ಪೋಕ್ಖರಣಿಯಾ ಕೂಲಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಪಾಸಾಣಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ

ಸಟ್ಠಿಯೋಜನಾನಿ ಗನ್ತ್ವಾ ತತೋ ಘನಪಥವಿಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಉಮಙ್ಗೇನ ಸಟ್ಠಿಯೋಜನಾನಿ ಗನ್ತ್ವಾ ವಿಞ್ಝಂ ನಾಮ ತಿರಚ್ಛಾನಪಬ್ಬತಂ ಪಹರಿತ್ವಾ ಹತ್ಥತಲೇ ಪಞ್ಚಙ್ಗುಲಿಸದಿಸಾ ಪಞ್ಚಧಾರಾ ಹುತ್ವಾ ಪವತ್ತನ್ತಿ।

ಸಾ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಅನೋತತ್ತಂ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ಗತಟ್ಠಾನೇ **"ಆವಟ್ಟಗಙ್ಗಾ"**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಉಜುಕಂ ಪಾಸಾಣಪಿಟ್ಠೇನ ಸಟ್ಠಿಯೋಜನಾನಿ ಗತಟ್ಠಾನೇ **"ಕಣ್ಹಗಙ್ಗಾ"**ತಿ, ಆಕಾಸೇನ ಸಟ್ಠಿಯೋಜನಾನಿ ಗತಟ್ಠಾನೇ **"ಆಕಾಸಗಙ್ಗಾ"**ತಿ, ತಿಯಗ್ಗಳಪಾಸಾಣೇ ಪಞ್ಞಾಸಯೋಜನೋಕಾಸೇ ಠಿತಾ **"ತಿಯಗ್ಗಳಪೋಕ್ಖರಣೀ"**ತಿ, ಕೂಲಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಪಾಸಾಣಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಸಟ್ಠಿಯೋಜನಾನಿ ಗತಟ್ಠಾನೇ **"ಬಹಲಗಙ್ಗಾ"**ತಿ, ಉಮಙ್ಗೇನ ಸಟ್ಠಿಯೋಜನಾನಿ ಗತಟ್ಠಾನೇ **"ಉಮಙ್ಗಗಙ್ಗಾ"**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ವಿಞ್ಝಂ ನಾಮ ತಿರಚ್ಛಾನಪಬ್ಬತಂ ಪಹರಿತ್ವಾ ಪಞ್ಚಧಾರಾ ಹುತ್ವಾ ಪವತ್ತಟ್ಠಾನೇ ಗಙ್ಗಾ, ಯಮುನಾ, ಅಚಿರವತೀ, ಸರಭೂ, ಮಹೀತಿ ಪಞ್ಚಧಾ ಸಙ್ಖಂ ಗತಾ। ಏವಮೇತಾ ಪಞ್ಚ ಮಹಾನದಿಯೋ ಹಿಮವನ್ತತೋ ಪವತ್ತನ್ತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ತತ್ಥ **ನದೀ ನಿನ್ನಗಾ**ತಿಆದಿಕಂ ಗೋತ್ತಂ, **ಗಙ್ಗಾ ಯಮುನಾ**ತಿಆದಿಕಂ ನಾಮಂ। **ಸವನ್ತಿಯೋ**ತಿ ಯಾ ಕಾಚಿ ಸವಮಾನಾ ಸನ್ದಮಾನಾ ಗಚ್ಛನ್ತಿಯೋ ಮಹಾನದಿಯೋ ವಾ ಕುನ್ನದಿಯೋ ವಾ। **ಅಪ್ಪೇನ್ತೀ**ತಿ ಅಲ್ಲೀಯನ್ತಿ ಓಸರನ್ತಿ। **ಧಾರಾ**ತಿ ವುಟ್ಠಿಧಾರಾ। **ಪೂರತ್ತ**ನ್ತಿ ಪುಣ್ಣಭಾವೋ। ಮಹಾಸಮುದ್ದಸ್ಸ ಹಿ ಅಯಂ ಧಮ್ಮತಾ - "ಇಮಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ದೇವೋ ಮನ್ದೋ ಜಾತೋ, ಜಾಲಕ್ಖಿಪಾದೀನಿ ಆದಾಯ ಮಚ್ಛಕಚ್ಛಪೇ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ವಾ "ಇಮಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಅತಿಮಹನ್ತೀ ವುಟ್ಠಿ, ನ ಲಭಿಸ್ಸಾಮ ನು ಖೋ ಪಿಟ್ಠಿಪಸಾರಣಟ್ಠಾನ"ನ್ತಿ ವಾ ತಂ ನ ಸಕ್ಕಾ ವತ್ತುಂ। ಪಠಮಕಪ್ಪಿಕಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಹಿ ಯಂ ವಸ್ಸಿತ್ವಾ ಸಿನೇರುಮೇಖಲಂ ಆಹಚ್ಚ ಉದಕಂ ಠಿತಂ, ತಂ ತತೋ ಏಕಙ್ಗುಲಮತ್ತಮ್ಪಿ ಉದಕಂ ನೇವ ಹೇಟ್ಠಾ ಓತರತಿ, ನ ಉದ್ಧಂ ಉತ್ತರತಿ।

ಏಕರಸೋತಿ ಅಸಮ್ಭಿನ್ನರಸೋ। **ಮುತ್ತಾ**ತಿ ಖುದ್ದಕಮಹನ್ತವಟ್ಟದೀಘಾದಿಭೇದಾ ಅನೇಕವಿಧಾ ಮುತ್ತಾ। **ಮಣೀ**ತಿ ರತ್ತನೀಲಾದಿಭೇದೋ ಅನೇಕವಿಧೋ ಮಣಿ। **ವೇಳುರಿಯೋ**ತಿ ವಂಸವಣ್ಣಸಿರೀಸಪುಪ್ಫವಣ್ಣಾದಿಸಣ್ಠಾನತೋ ಅನೇಕವಿಧೋ। **ಸಙ್ಖೋ**ತಿ ದಕ್ಖಿಣಾವತ್ತತಮ್ಬಕುಚ್ಛಿಕಧಮನಸಙ್ಖಾದಿಭೇದೋ ಅನೇಕವಿಧೋ। **ಸಿಲಾ**ತಿ ಸೇತಕಾಳಮುಗ್ಗವಣ್ಣಾದಿಭೇದಾ ಅನೇಕವಿಧಾ। **ಪವಾಳ**ನ್ತಿ ಖುದ್ದಕಮಹನ್ತಮನ್ದರತ್ತಘನರತ್ತಾದಿಭೇದಂ ಅನೇಕವಿಧಂ। **ಲೋಹಿತಙ್ಗೋ**ತಿ ಪದುಮರಾಗಾದಿಭೇದೋ ಅನೇಕವಿಧೋ **ಮಸಾರಗಲ್ಲ**ನ್ತಿ ಕಬರಮಣಿ। "ಚಿತ್ತಫಲಿಕ"ನ್ತಿಪಿ ವದನ್ತಿ।

ಮಹತಂ ಭೂತಾನನ್ತಿ ಮಹನ್ತಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ। **ತಿಮಿತಿಮಿಙ್ಗಲಾ**ದಿಕಾ ತಿಸ್ಸೋ ಮಚ್ಛಜಾತಿಯೋ। ತಿಮಿಂ ಗಿಲನಸಮತ್ಥಾ ತಿಮಿಙ್ಗಲಾ, ತಿಮಿಞ್ಚ ತಿಮಿಙ್ಗಲಞ್ಚ ಗಿಲನಸಮತ್ಥಾ "ತಿಮಿತಿಮಿಙ್ಗಲಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ। **ನಾಗಾ**ತಿ ಊಮಿಪಿಟ್ಠಿವಾಸಿನೋಪಿ ವಿಮಾನಟ್ಠಕನಾಗಾಪಿ।

ಏವಮೇವ ಖೋತಿ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಸತ್ಥಾ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮವಿನಯೇ ಸೋಳಸಪಿ ಬಾತ್ತಿಂಸಪಿ ತತೋ ಭಿಯ್ಯೋಪಿ ಅಚ್ಛರಿಯಬ್ಭುತಧಮ್ಮೇ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ, ತದಾ ಉಪಮಾಭಾವೇನ ಪನ ಗಹಿತಾನಂ ಅಟ್ಠನ್ನಂ ಅನುರೂಪವಸೇನ ಅಟ್ಠೇವ ತೇ ಉಪಮೇತಬ್ಬಧಮ್ಮೇ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಏವಮೇವ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮವಿನಯೇ ಅಟ್ಠ ಅಚ್ಛರಿಯಾ ಅಬ್ಭುತಾ ಧಮ್ಮಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ತತ್ಥ **ಅನುಪುಬ್ಬಸಿಕ್ಖಾಯ** ತಿಸ್ಸೋ ಭಿಕ್ಖಾ ಗಹಿತಾ, **ಅನುಪುಬ್ಬಕಿರಿಯಾಯ** ತೇರಸ ಧುತಙ್ಗಧಮ್ಮಾ, **ಅನುಪುಬ್ಬಪಟಿಪದಾಯ** ಸತ್ತ ಅನುಪಸ್ಸನಾ ಅಟ್ಠಾರಸ ಮಹಾವಿಪಸ್ಸನಾ ಅಟ್ಠತಿಂಸ ಆರಮ್ಮಣವಿಭತ್ತಿಯೋ ಸತ್ತತಿಂಸ ಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಧಮ್ಮಾ ಚ ಗಹಿತಾ। **ನ ಆಯತಕೇನೇವ ಅಞ್ಞಾಪಟಿವೇಧೋ**ತಿ ಮಣ್ಡೂಕಸ್ಸ ಉಪ್ಪತಿತ್ವಾ ಗಮನಂ ವಿಯ ಆದಿತೋವ ಸೀಲಪೂರಣಾದೀನಿ ಅಕತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಪಟಿವೇಧೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಪನ ಸೀಲಸಮಾಧಿಪಞ್ಞಾಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾವ ಅರಹತ್ತಪ್ಪತ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಮಮ ಸಾವಕಾತಿ ಸೋತಾಪನ್ನಾದಿಕೇ ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲೇ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ। **ನ ಸಂವಸತೀತಿ** ಉಪೋಸಥಕಮ್ಮಾದಿವಸೇನ ಸಂವಾಸಂ ನ ಕರೋತಿ। **ಉಕ್ಖಿಪತೀತಿ** ಅಪನೇತಿ। **ಆರಕಾವಾತಿ** ದೂರೇಯೇವ। **ನ ತೇನ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾ ಊನತ್ತಂ ವಾ ಪೂರತ್ತಂ ವಾತಿ** ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯೇಪಿ ಮಹಾಕಪ್ಪೇ ಬುದ್ಧೇಸು ಅನುಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೇಸು ಏಕಸತ್ತೋಪಿ ಪರಿನಿಬ್ಬಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ತದಾಪಿ "ತುಚ್ಛಾ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತೂ"ತಿ ನ ಸಕ್ಕಾ ವತ್ತುಂ, ಬುದ್ಧಕಾಲೇ ಪನ ಏಕೇಕಸ್ಮಿಂ ಸಮಾಗಮೇ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾಪಿ ಸತ್ತಾ ಅಮತಂ ಆರಾಧೇನ್ತಿ, ತದಾಪಿ ನ ಸಕ್ಕಾ ವತ್ತುಂ "ಪೂರಾ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತೂ"ತಿ। **ವಿಮುತ್ತಿರಸೋತಿ** ಕಿಲೇಸೇಹಿ ವಿಮುಚ್ಚನರಸೋ। ಸಬ್ಬಾ ಹಿ ಸಾಸನಸ್ಸ ಸಮ್ಪತ್ತಿ ಯಾವದೇವ ಅನುಪಾದಾಯ ಆಸವೇಹಿ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ವಿಮುತ್ತಿಯಾ ಹೋತಿ।

ರತನಾನೀತಿ ರತಿಜನನಟ್ಠೇನ ರತನಾನಿ। ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾದಯೋ ಹಿ ಭಾವಿಯಮಾನಾ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇಪಿ ಅನಪ್ಪಕಂ ಪೀತಿಪಾಮೋಜ್ಜಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇನ್ತಿ, ಪಗೇವ ಅಪರಭಾಗೇ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ -

"ಯತೋ ಯತೋ ಸಮ್ಮಸತಿ, ಖನ್ಧಾನಂ ಉದಯಬ್ಬಯಂ।
ಲಭತೀ ಪೀತಿಪಾಮೋಜ್ಜಂ, ಅಮತಂ ತಂ ವಿಜಾನತ"ನ್ತಿ॥ (ಧ॰ ಪ॰ ೩೭೪) -

ಲೋಕಿಯರತನನಿಮಿತ್ತಂ ಪನ ಪೀತಿಪಾಮೋಜ್ಜಂ ನ ತಸ್ಸ ಕಲಭಾಗಮ್ಪಿ ಅಗ್ಘತೀತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ಹೇಟ್ಠಾ ದಸ್ಸಿತೋ ಏವ। ಅಪಿಚ -

"ಚಿತ್ತೀಕತಂ ಮಹಗ್ಘಞ್ಚ, ಅತುಲಂ ದುಲ್ಲಭದಸ್ಸನಂ।
ಅನೋಮಸತ್ತಪರಿಭೋಗಂ, 'ರತನ'ನ್ತಿ ಪವುಚ್ಚತೀ"ತಿ॥

ಯದಿ ಚ ಚಿತ್ತೀಕತಾದಿಭಾವೇನ ರತನಂ ನಾಮ ಹೋತಿ, ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾದೀನಂಯೇವ ಭೂತತೋ ರತನಭಾವೋ। ಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಧಮ್ಮಾನಞ್ಹಿ ಸೋ ಆನುಭಾವೋ, ಯಂ ಸಾವಕಾ ಸಾವಕಪಾರಮೀಞಾಣಂ, ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಞಾಣಂ, ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಅಧಿಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ ಆಸನ್ನಕಾರಣತ್ತಾ। ಪರಮ್ಪರಕಾರಣಞ್ಹಿ ದಾನಾದಿಉಪನಿಸ್ಸಯೋತಿ ಏವಂ ರತಿಜನನಟ್ಠೇನ ಚಿತ್ತೀಕತಾದಿಅತ್ಥೇನ ಚ ರತನಭಾವೋ ಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಧಮ್ಮಾನಂ ಸಾತಿಸಯೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "**ತತ್ರಿಮಾನಿ ರತನಾನಿ, ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ, ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ**"ತಿಆದಿ।

ತತ್ಥ ಆರಮ್ಮಣೇ ಪಕ್ಖನ್ದಿತ್ವಾ ಉಪಟ್ಠಾನಟ್ಠೇನ ಪಟ್ಠಾನಂ, ಸತಿಯೇವ ಪಟ್ಠಾನಂ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ। ಆರಮ್ಮಣಸ್ಸ ಪನ ಕಾಯಾದಿವಸೇನ ಚತುಬ್ಬಿಧತ್ತಾ ವುತ್ತಂ "**ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ**"ತಿ। ತಥಾ ಹಿ ಕಾಯವೇದನಾಚಿತ್ತಧಮ್ಮೇಸು ಸುಭಸುಖನಿಚ್ಚಅತ್ತಸಞ್ಞಾನಂ ಪಹಾನತೋ ಅಸುಭದುಕ್ಖಾನಿಚ್ಚಾನತ್ತತಾಗಹಣತೋ ಚ ನೇಸಂ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾದಿಭಾವೋ ವಿಭತ್ತೋ।

ಸಮ್ಮಾ ಪದಹನ್ತಿ ಏತೇನ, ಸಯಂ ವಾ ಸಮ್ಮಾ ಪದಹತಿ, ಪಸತ್ಥಂ, ಸುನ್ದರಂ ವಾ ಪದಹನ್ತಿ **ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಂ**। ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ವಾ ಸಮ್ಮದೇವ ಪಧಾನಭಾವಕರಣತೋ **ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಂ**। ವೀರಿಯಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ತಮ್ಪಿ ಅನುಪ್ಪನ್ನುಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಅಕುಸಲಾನಂ ಅನುಪ್ಪಾದನಪಹಾನವಸೇನ ಅನುಪ್ಪನ್ನುಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಉಪ್ಪಾದನಭಾವನವಸೇನ ಚ ಚತುಕಿಚ್ಚಂ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ "**ಚತ್ತಾರೋ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಾ**"ತಿ।

ಇಜ್ಝತೀತಿ **ಇದ್ಧಿ,** ಸಮಿಜ್ಝತಿ ನಿಪ್ಫಜ್ಜತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇಜ್ಝನ್ತಿ ವಾ ಏತಾಯ ಸತ್ತಾ ಇದ್ಧಾ ವುದ್ಧಾ ಉಕ್ಕಂಸಗತಾ ಹೋನ್ತೀತಿ **ಇದ್ಧಿ**। ಇತಿ ಪಠಮೇನ ಅತ್ಥೇನ ಇದ್ಧಿ ಏವ ಪಾದೋ ಇದ್ಧಿಪಾದೋ, ಇದ್ಧಿಕೋಟ್ಠಾಸೋತಿ ಅತ್ಥೋ । ದುತಿಯೇನ ಅತ್ಥೇನ ಇದ್ಧಿಯಾ ಪಾದೋ ಪತಿಟ್ಠಾ ಅಧಿಗಮೂಪಾಯೋತಿ ಇದ್ಧಿಪಾದೋ। ತೇನ ಹಿ ಉಪರೂಪರಿವಿಸೇಸಸಙ್ಖಾತಂ ಇದ್ಧಿಂ ಪಜ್ಜನ್ತಿ ಪಾಪುಣನ್ತಿ, ಸ್ವಾಯಂ

ಇದ್ಧಿಪಾದೋ ಯಸ್ಮಾ ಛನ್ದಾದಿಕೇ ಚತ್ತಾರೋ ಅಧಿಪತಿಧಮ್ಮೇ ಧುರೇ ಜೇಟ್ಠಕೇ ಕತ್ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಯತಿ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ “**ಚತ್ತಾರೋ ಇದ್ಧಿಪಾದಾ**”ತಿ।

ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನೀತಿ ಸದ್ಧಾದೀನಿ ಪಞ್ಚ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ। ತತ್ಥ ಅಸ್ಸದ್ಧಿಯಂ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ಅಧಿಮೋಕ್ಖಲಕ್ಖಣೇ ಇನ್ದಟ್ಠಂ ಕಾರೇತೀತಿ ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯಂ, ಕೋಸಜ್ಜಂ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ಪಗ್ಗಹಲಕ್ಖಣೇ , ಪಮಾದಂ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ಉಪಟ್ಠಾನಲಕ್ಖಣೇ, ವಿಕ್ಖೇಪಂ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ಅವಿಕ್ಖೇಪಲಕ್ಖಣೇ, ಅಞ್ಞಾಣಂ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ದಸ್ಸನಲಕ್ಖಣೇ ಇನ್ದಟ್ಠಂ ಕಾರೇತೀತಿ ಪಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯಂ।

ತಾನಿಯೇವ ಅಸ್ಸದ್ಧಿಯಾದೀಹಿ ಅನಭಿಭವನೀಯತೋ ಅಕಮ್ಪಿಯಟ್ಠೇನ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮೇಸು ಥಿರಭಾವೇನ “**ಬಲಾನೀ**”ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ।

ಸತ್ತ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾತಿ ಬೋಧಿಯಾ, ಬೋಧಿಸ್ಸ ವಾ ಅಙ್ಗಾತಿ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ। ಯಾ ಹಿ ಏಸಾ ಧಮ್ಮಸಾಮಗ್ಗೀ ಯಾಯ ಲೋಕುತ್ತರಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾಯ ಲೀನುದ್ಧಚ್ಚಪತಿಟ್ಠಾನಾಯೂಹನಕಾಮಸುಖತ್ತಕಿಲಮಥಾನುಯೋಗ-ಉಚ್ಛೇದಸಸ್ಸತಾಭಿನಿವೇಸಾದೀನಂ ಅನೇಕೇಸಂ ಉಪದ್ದವಾನಂ ಪಟಿಪಕ್ಖಭೂತಾಯ ಸತಿಧಮ್ಮವಿಚಯವೀರಿಯಪೀತಿಪಸ್ಸದ್ಧಿಸಮಾಧಿಉಪೇಕ್ಖಾಸಙ್ಖಾತಾಯ ಧಮ್ಮಸಾಮಗ್ಗಿಯಾ ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಬುಜ್ಝತಿ, ಕಿಲೇಸನಿದ್ದಾಯ ವುಟ್ಠಹತಿ, ಚತ್ತಾರಿ ವಾ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝತಿ, ನಿಬ್ಬಾನಮೇವ ವಾ ಸಚ್ಛಿಕರೋತೀತಿ “ಬೋಧೀ”ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಸ್ಸಾ ಧಮ್ಮಸಾಮಗ್ಗಿಸಙ್ಖಾತಾಯ ಬೋಧಿಯಾ ಅಙ್ಗಾತಿಪಿ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ ಝಾನಙ್ಗಮಗ್ಗಙ್ಗಾದಯೋ ವಿಯ। ಯೋಪೇಸ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾಯ ಧಮ್ಮಸಾಮಗ್ಗಿಯಾ ಬುಜ್ಝತೀತಿ ಕತ್ವಾ ಅರಿಯಸಾವಕೋ “ಬೋಧೀ”ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಸ್ಸ ಬೋಧಿಸ್ಸ ಅಙ್ಗಾತಿಪಿ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ ಸೇನಙ್ಗರಥಙ್ಗಾದಯೋ ವಿಯ। ತೇನಾಹು **ಪೋರಾಣಾ** - “ಬುಜ್ಝನಕಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಅಙ್ಗಾತಿ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ”ತಿ। “ಬೋಧಿಯಾ ಸಂವತ್ತನ್ತೀತಿ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ”ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನಪಿ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾನಂ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಅರಿಯೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋತಿ ತಂತಂಮಗ್ಗವಜ್ಝಕಿಲೇಸೇಹಿ ಆರಕತ್ತಾ ಅರಿಯಭಾವಕರತ್ತಾ ಅರಿಯಫಲಪಟಿಲಾಭಕರತ್ತಾ ಚ ಅರಿಯೋ। ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಆದೀನಿ ಅಟ್ಠಙ್ಗಾನಿ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥಿ, ಅಟ್ಠ ಅಙ್ಗಾನಿಯೇವ ವಾ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ। ಕಿಲೇಸೇ ಮಾರೇನ್ತೋ ಗಚ್ಛತಿ, ನಿಬ್ಬಾನತ್ಥಿಕೇಹಿ ಮಗ್ಗಿಯತಿ, ಸಯಂ ವಾ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಮಗ್ಗತೀತಿ ಮಗ್ಗೋತಿ। ಏವಮೇತೇಸಂ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾದೀನಂ ಅತ್ಥವಿಭಾಗೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಸೋತಾಪನ್ನೋತಿ ಮಗ್ಗಸಙ್ಖಾತಂ ಸೋತಂ ಆಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪಾಪುಣಿತ್ವಾ ಠಿತೋ, ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಟ್ಠೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ**ತಿ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಸ್ಸ ಅತ್ತಪಚ್ಚಕ್ಖಕರಣಾಯ ಪಟಿಪಜ್ಜಮಾನೋ ಪಠಮಮಗ್ಗಟ್ಠೋ, ಯೋ ಅಟ್ಠಮಕೋತಿಪಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಸಕದಾಗಾಮೀ**ತಿ ಸಕಿದೇವ ಇಮಂ ಲೋಕಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಗ್ಗಹಣವಸೇನ ಆಗಮನಸೀಲೋ ದುತಿಯಫಲಟ್ಠೋ। **ಅನಾಗಾಮೀ**ತಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿಗ್ಗಹಣವಸೇನ ಕಾಮಲೋಕಂ ಅನಾಗಮನಸೀಲೋ ತತಿಯಫಲಟ್ಠೋ । ಯೋ ಪನ ಸದ್ಧಾನುಸಾರೀ ಧಮ್ಮಾನುಸಾರೀ ಏಕಬೀಜೀತಿ ಏವಮಾದಿಕೋ ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲವಿಭಾಗೋ, ಸೋ ಏತೇಸಂಯೇವ ಪಭೇದೋತಿ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

ಏತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾತಿ ಏತಂ ಅತ್ತನೋ ಧಮ್ಮವಿನಯೇ ಮತಕುಣಪಸದಿಸೇನ ದುಸ್ಸೀಲಪುಗ್ಗಲೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಸಂವಾಸಾಭಾವಸಙ್ಖಾತಂ ಅತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾ। **ಇಮಂ ಉದಾನ**ನ್ತಿ ಇಮಂ ಅಸಂವಾಸಾರಹಸಂವಾಸಾರಹವಿಭಾಗಕಾರಣಪರಿದೀಪನಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ।

ತತ್ಥ **ಛನ್ನಮತಿವಸ್ಸತೀ**ತಿ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇನ್ತೋ ಅಞ್ಞಂ ನವಂ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜತಿ, ತತೋ ಪರಂ ತತೋ ಪರನ್ತಿ ಏವಂ ಆಪತ್ತಿವಸ್ಸಂ ಕಿಲೇಸವಸ್ಸಂ ಅತಿವಿಯ ವಸ್ಸತಿ। **ವಿವಟಂ ನಾತಿವಸ್ಸತೀ**ತಿ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪನ್ನೋ ತಂ ಅಪ್ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತ್ವಾ

ವಿವರನ್ತೋ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀನಂ ಪಕಾಸೇನ್ತೋ ಯಥಾಧಮ್ಮಂ ಯಥಾವಿನಯಂ ಪಟಿಕರೋನ್ತೋ ದೇಸೇನ್ತೋ ವುಟ್ಠಹನ್ತೋ ಅಞ್ಞಂ ನವಂ ಆಪತ್ತಿಂ ನ ಆಪಜ್ಜತಿ, ತೇನಸ್ಸ ವಿವಟಂ ಪುನ ಆಪತ್ತಿವಸ್ಸಂ ಕಿಲೇಸವಸ್ಸಂ ನ ವಸ್ಸತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಚ ಏತದೇವಂ, ತಸ್ಮಾ **ಛನ್ನಂ** ಛಾದಿತಂ ಆಪತ್ತಿಂ **ವಿವರೇಥ** ಪಕಾಸೇಥ। **ಏವಂ ತಂ ನಾತಿವಸ್ಸತೀ**ತಿ ಏವಂ ಸನ್ತೇ ತಂ ಆಪತ್ತಿಆಪಜ್ಜನಕಂ ಆಪನ್ನಪುಗ್ಗಲಂ ಅತ್ತಭಾವಂ ಅತಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಕಿಲೇಸವಸ್ಸಂ ನ ವಸ್ಸತಿ ನ ತೇಮೇತಿ। ಏವಂ ಸೋ ಕಿಲೇಸೇಹಿ ಅನವಸ್ಸುತೋ ಪರಿಸುದ್ಧಸೀಲೋ ಸಮಾಹಿತೋ ಹುತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಸಮ್ಮಸನ್ತೋ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪಾಪುಣಾತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಪಞ್ಚಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಸೋಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೬. ಛಟ್ಠೇ **ಅವನ್ತೀಸೂ**ತಿ ಅವನ್ತಿರಟ್ಠೇ। **ಕುರರಘರೇ**ತಿ ಏವಂನಾಮಕೇ ನಗರೇ। **ಪವತ್ತೇ ಪಬ್ಬತೇ**ತಿ ಪವತ್ತನಾಮಕೇ ಪಬ್ಬತೇ। ''ಪಪಾತೇ ಪಬ್ಬತೇ''ತಿಪಿ ಪಠನ್ತಿ। **ಸೋಣೋ ಉಪಾಸಕೋ ಕುಟಿಕಣ್ಣೋ**ತಿ ನಾಮೇನ ಸೋಣೋ ನಾಮ, ತೀಹಿ ಸರಣಗಮನೇಹಿ ಉಪಾಸಕಭಾವಪ್ಪಟಿವೇದನೇನ ಉಪಾಸಕೋ, ಕೋಟಿಅಗ್ಘನಕಸ್ಸ ಕಣ್ಣಪಿಳನ್ಧನಸ್ಸ ಧಾರಣೇನ ''ಕೋಟಿಕಣ್ಣೋ''ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ''ಕುಟಿಕಣ್ಣೋ''ತಿ ಏವಂ ಅಭಿಞ್ಞಾತೋ, ನ ಸುಖುಮಾಲಸೋಣೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ । ಅಯಞ್ಹಿ ಆಯಸ್ಮತೋ ಮಹಾಕಚ್ಚಾಯನಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಧಮ್ಮಂ ಸುತ್ವಾ ಸಾಸನೇ ಅಭಿಪ್ಪಸನ್ನೋ, ಸರಣೇಸು ಚ ಸೀಲೇಸು ಚ ಪತಿಟ್ಠಿತೋ ಪವತ್ತೇ ಪಬ್ಬತೇ ಛಾಯೂದಕಸಮ್ಪನ್ನೇ ಠಾನೇ ವಿಹಾರಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ಥೇರಂ ತತ್ಥ ವಸಾಪೇತ್ವಾ ಚತೂಹಿ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಉಪಟ್ಠಾತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - **''ಆಯಸ್ಮತೋ ಮಹಾಕಚ್ಚಾನಸ್ಸ ಉಪಟ್ಠಾಕೋ ಹೋತೀ**''ತಿ।

ಸೋ ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ಥೇರಸ್ಸ ಉಪಟ್ಠಾನಂ ಗಚ್ಛತಿ। ಥೇರೋ ಚಸ್ಸ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ। ತೇನ ಸಂವೇಗಬಹುಲೋ ಧಮ್ಮಚರಿಯಾಯ ಉಸ್ಸಾಹಜಾತೋ ವಿಹರತಿ। ಸೋ ಏಕದಾ ಸತ್ಥೇನ ಸದ್ಧಿಂ ವಾಣಿಜ್ಜತ್ಥಾಯ ಉಜ್ಜೇನಿಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇ ಅಟವಿಯಂ ಸತ್ಥೇ ನಿವಿಟ್ಠೇ ರತ್ತಿಯಂ ಜನಸಮ್ಬಾಧಭಯೇನ ಏಕಮನ್ತಂ ಅಪಕ್ಕಮ್ಮ ನಿದ್ದಂ ಉಪಗಞ್ಛಿ। ಸತ್ಥೋ ಪಚ್ಚೂಸವೇಲಾಯಂ ಉಟ್ಠಾಯ ಗತೋ, ನ ಏಕೋಪಿ ಸೋಣಂ ಪಬೋಧೇಸಿ, ಸಬ್ಬೇಪಿ ವಿಸರಿತ್ವಾ ಅಗಮಂಸು। ಸೋ ಪಭಾತಾಯ ರತ್ತಿಯಾ ಪಬುಜ್ಝಿತ್ವಾ ಉಟ್ಠಾಯ ಕಞ್ಚಿ ಅಪಸ್ಸನ್ತೋ ಸತ್ಥೇನೇವ ಗತಮಗ್ಗಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಸೀಘಂ ಸೀಘಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಏಕಂ ವಟರುಕ್ಖಂ ಉಪಗಞ್ಛಿ। ತತ್ಥ ಅದ್ದಸ ಏಕಂ ಮಹಾಕಾಯಂ ವಿರೂಪದಸ್ಸನಂ ಗಚ್ಛನ್ತಂ ಪುರಿಸಂ ಅಟ್ಠಿತೋ ಮುತ್ತಾನಿ ಅತ್ತನೋ ಮಂಸಾನಿ ಸಯಮೇವ ಖಾದನ್ತಂ, ದಿಸ್ವಾನ ''ಕೋಸಿ ತ್ವ''ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। ''ಪೇತೋಮ್ಹಿ, ಭನ್ತೇ''ತಿ। ''ಕಸ್ಮಾ ಏವಂ ಕರೋಸೀ''ತಿ। ''ಅತ್ತನೋ ಪುಬ್ಬಕಮ್ಮೇನಾ''ತಿ। ''ಕಿಂ ಪನ ತಂ ಕಮ್ಮ''ನ್ತಿ। ''ಅಹಂ ಪುಬ್ಬೇ ಭಾರುಕಚ್ಛನಗರವಾಸೀ ಕೂಟವಾಣಿಜೋ ಹುತ್ವಾ ಪರೇಸಂ ಸನ್ತಕಂ ವಞ್ಚೇತ್ವಾ ಖಾದಿಂ, ಸಮಣೇ ಚ ಭಿಕ್ಖಾಯ ಉಪಗತೇ 'ತುಮ್ಹಾಕಂ ಮಂಸಂ ಖಾದಥಾ'ತಿ ಅಕ್ಕೋಸಿಂ, ತೇನ ಕಮ್ಮೇನ ಏತರಹಿ ಇಮಂ ದುಕ್ಖಂ ಅನುಭವಾಮೀ''ತಿ। ತಂ ಸುತ್ವಾ ಸೋಣೋ ಅತಿವಿಯ ಸಂವೇಗಂ ಪಟಿಲಭಿ।

ತತೋ ಪರಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಮುಖತೋ ಪಗ್ಘರಿತಕಾಳಲೋಹಿತೇ ದ್ವೇ ಪೇತದಾರಕೇ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ತಥೇವ ಪುಚ್ಛಿ। ತೇಪಿಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಕಮ್ಮಂ ಕಥೇಸುಂ। ತೇ ಕಿರ ಭಾರುಕಚ್ಛನಗರೇ ದಾರಕಕಾಲೇ ಗನ್ಧವಾಣಿಜ್ಜಾಯ ಜೀವಿಕಂ ಕಪ್ಪೇನ್ತಾ ಅತ್ತನೋ ಮಾತರಿ ಖೀಣಾಸವೇ ನಿಮನ್ತೇತ್ವಾ ಭೋಜೇನ್ತಿಯಾ ಗೇಹಂ ಗನ್ತ್ವಾ ''ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸನ್ತಕಂ ಕಸ್ಮಾ ಸಮಣಾನಂ ದೇಸಿ, ತಯಾ ದಿನ್ನಂ ಭೋಜನಂ ಭುಞ್ಜನಕಸಮಣಾನಂ ಮುಖತೋ ಕಾಳಲೋಹಿತಂ ಪಗ್ಘರತೂ''ತಿ ಅಕ್ಕೋಸಿಂಸು। ತೇ ತೇನ ಕಮ್ಮೇನ ನಿರಯೇ ಪಚ್ಚಿತ್ವಾ ತಸ್ಸ ವಿಪಾಕಾವಸೇಸೇನ ಪೇತಯೋನಿಯಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ತದಾ ಇಮಂ ದುಕ್ಖಂ ಅನುಭವನ್ತಿ। ತಮ್ಪಿ ಸುತ್ವಾ ಸೋಣೋ ಅತಿವಿಯ ಸಂವೇಗಜಾತೋ ಅಹೋಸಿ।

ಸೋ ಉಜ್ಜೇನಿಂ ಗನ್ತ್ವಾ ತಂ ಕರಣೀಯಂ ತೀರೇತ್ವಾ ಕುಲಘರಂ ಪಚ್ಚಾಗತೋ ಥೇರಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಕತಪಟಿಸನ್ಥಾರೋ ಥೇರಸ್ಸ ತಮತ್ಥಂ ಆರೋಚೇಸಿ। ಥೇರೋಪಿಸ್ಸ ಪವತ್ತಿನಿವತ್ತೀಸು ಆದೀನವಾನಿಸಂಸೇ ವಿಭಾವೇನ್ತೋ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸಿ। ಸೋ

ಥೇರಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಗೇಹಂ ಗತೋ ಸಾಯಮಾಸಂ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಸಯನಂ ಉಪಗತೋ ಥೋಕಂಯೇವ ನಿದ್ದಾಯಿತ್ವಾ ಪಬುಜ್ಝಿತ್ವಾ ಸಯನತಲೇ ನಿಸಜ್ಜ ಯಥಾಸುತಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತುಂ ಆರದ್ಧೋ। ತಸ್ಸ ತಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತೋ, ತೇ ಚ ಪೇತತ್ತಭಾವೇ ಅನುಸ್ಸರತೋ ಸಂಸಾರದುಕ್ಖಂ ಅತಿವಿಯ ಭಯಾನಕಂ ಹುತ್ವಾ ಉಪಟ್ಠಾಸಿ, ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ಚಿತ್ತಂ ನಮಿ। ಸೋ ವಿಭಾತಾಯ ರತ್ತಿಯಾ ಸರೀರಪಟಿಜಗ್ಗನಂ ಕತ್ವಾ ಥೇರಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ಆರೋಚೇತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಯಾಚಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "**ಅಥ ಖೋ ಸೋಣಸ್ಸ ಉಪಾಸಕಸ್ಸ ಕುಟಿಕಣ್ಣಸ್ಸ ರಹೋಗತಸ್ಸ...ಪೇ॰... ಪಬ್ಬಾಜೇತು ಮಂ, ಭನ್ತೇ, ಅಯ್ಯೋ ಮಹಾಕಚ್ಚಾನೋ**"ತಿ।

ತತ್ಥ **ಯಥಾ ಯಥಾ**ತಿಆದೀನಂ ಪದಾನಂ ಅಯಂ ಸಙ್ಖೇಪತ್ಥೋ - ಯೇನ ಯೇನ ಆಕಾರೇನ ಅಯ್ಯೋ ಮಹಾಕಚ್ಚಾನೋ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ ಆಚಿಕ್ಖತಿ ಪಞ್ಞಪೇತಿ ಪಟ್ಠಪೇತಿ ವಿವರತಿ ವಿಭಜತಿ ಉತ್ತಾನೀಕರೋತಿ ಪಕಾಸೇತಿ, ತೇನ ತೇನ ಮೇ ಉಪಪರಿಕ್ಖತೋ ಏವಂ ಹೋತಿ, ಯದೇತಂ ಸಿಕ್ಖತ್ತಯಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಏಕಮ್ಪಿ ದಿವಸಂ ಅಕ್ಖಣ್ಡಂ ಕತ್ವಾ ಚರಿಮಕಚಿತ್ತಂ ಪಾಪೇತಬ್ಬತಾಯ **ಏಕನ್ತಪರಿಪುಣ್ಣಂ**। ಏಕದಿವಸಮ್ಪಿ ಕಿಲೇಸಮಲೇನ ಅಮಲಿನಂ ಕತ್ವಾ ಚರಿಮಕಚಿತ್ತಂ ಪಾಪೇತಬ್ಬತಾಯ **ಏಕನ್ತಪರಿಸುದ್ಧಂ**। **ಸಙ್ಖಲಿಖಿತ**ನ್ತಿ ಲಿಖಿತಸಙ್ಖಸದಿಸಂ ಧೋತಸಙ್ಖಸಪ್ಪಟಿಭಾಗಂ ಚರಿತಬ್ಬಂ। **ಇದಂ ನ ಸುಕರಂ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸತಾ** ಅಗಾರಮಜ್ಝೇ ವಸನ್ತೇನ **ಏಕನ್ತ ಪರಿಪುಣ್ಣಂ...ಪೇ॰... ಚರಿತುಂ ಯಂನೂನಾಹಂ** ಕೇಸೇ ಚೇವ ಮಸ್ಸೂನಿ ಚ **ಓಹಾರೇತ್ವಾ** ವೋರೋಪೇತ್ವಾ ಕಾಸಾಯರಸಪೀತತಾಯ **ಕಾಸಾಯಾನಿ** ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಚರನ್ತಾನಂ ಅನುಚ್ಛವಿಕಾನಿ ವತ್ಥಾನಿ **ಅಚ್ಛಾದೇತ್ವಾ** ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ಚೇವ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ ಚ **ಅಗಾರಸ್ಮಾ** ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ **ಅನಗಾರಿಯಂ ಪಬ್ಬಜೇಯ್ಯಂ** । ಯಸ್ಮಾ ಅಗಾರಸ್ಸ ಹಿತಂ ಕಸಿವಾಣಿಜ್ಜಾದಿಕಮ್ಮಂ ಅಗಾರಿಯನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಞ್ಚ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ ಅನಗಾರಿಯಾ ನಾಮ। ತಂ **ಅನಗಾರಿಯಂ** ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ **ಪಬ್ಬಜೇಯ್ಯಂ** ಉಪಗಚ್ಛೇಯ್ಯಂ, ಪಟಿಪಜ್ಜೇಯ್ಯನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಏವಂ ಅತ್ತನಾ ರಹೋವಿತಕ್ಕಿತಂ ಸೋಣೋ ಉಪಾಸಕೋ ಥೇರಸ್ಸ ಆರೋಚೇತ್ವಾ ತಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತುಕಾಮೋ "**ಪಬ್ಬಾಜೇತು ಮಂ, ಭನ್ತೇ, ಅಯ್ಯೋ ಮಹಾಕಚ್ಚಾನೋ**"ತಿ ಆಹ। ಥೇರೋ ಪನ "ತಾವಸ್ಸ ಞಾಣಪರಿಪಾಕಂ ಕಥ"ನ್ತಿ ಉಪಧಾರೇತ್ವಾ ಞಾಣಪರಿಪಾಕಂ ಆಗಮಯಮಾನೋ "**ದುಕ್ಕರಂ ಖೋ**"ತಿಆದಿನಾ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಛನ್ದಂ ನಿವಾರೇಸಿ।

ತತ್ಥ **ಏಕಭತ್ತ**ನ್ತಿ "ಏಕಭತ್ತಿಕೋ ಹೋತಿ ರತ್ತೂಪರತೋ ವಿರತೋ ವಿಕಾಲಭೋಜನಾ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೧೯೪; ಅ॰ ನಿ॰ ೩.೭೧) ಏವಂ ವುತ್ತಂ ವಿಕಾಲಭೋಜನವಿರತಿಂ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ। **ಏಕಸೇಯ್ಯ**ನ್ತಿ ಅದುತಿಯಸೇಯ್ಯಂ। ಏತ್ಥ ಚ ಸೇಯ್ಯಾಸೀಸೇನ "ಏಕೋ ತಿಟ್ಠತಿ, ಏಕೋ ಗಚ್ಛತಿ, ಏಕೋ ನಿಸೀದತೀ"ತಿಆದಿನಾ (ಮಹಾನಿ॰ ೭; ೪೯) ನಯೇನ ವುತ್ತೇಸು ಚತೂಸು ಇರಿಯಾಪಥೇಸು ಕಾಯವಿವೇಕಂ ದೀಪೇತಿ, ನ ಏಕಾಕಿನಾ ಹುತ್ವಾ ಸಯನಮತ್ತಂ। **ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯ**ನ್ತಿ ಮೇಥುನವಿರತಿಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ, ಸಿಕ್ಖತ್ತಯಾನುಯೋಗಸಙ್ಖಾತಂ ಸಾಸನಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ವಾ। **ಇಙ್ಘಾ**ತಿ ಚೋದನತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ। **ತತ್ಥೇವಾ**ತಿ ಗೇಹೇಯೇವ। **ಬುದ್ಧಾನಂ ಸಾಸನಂ ಅನುಯುಞ್ಜಾ**ತಿ ನಿಚ್ಚಸೀಲಉಪೋಸಥಸೀಲಾದಿಭೇದಂ ಪಞ್ಚಙ್ಗಅಟ್ಠಙ್ಗದಸಙ್ಗಸೀಲಂ, ತದನುರೂಪಞ್ಚ ಸಮಾಧಿಪಞ್ಞಾಭಾವನಂ ಅನುಯುಞ್ಜ। ಏತಞ್ಹಿ ಉಪಾಸಕೇನ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಅನುಯುಞ್ಜಿತಬ್ಬಂ ಬುದ್ಧಸಾಸನಂ ನಾಮ। ತೇನಾಹ - "**ಕಾಲಯುತ್ತಂ ಏಕಭತ್ತಂ ಏಕಸೇಯ್ಯಂ ಬ್ರಹ್ಮರಿಯ**"ನ್ತಿ।

ತತ್ಥ **ಕಾಲಯುತ್ತ**ನ್ತಿ ಚಾತುದ್ದಸೀಪಞ್ಚದಸೀಅಟ್ಠಮೀಪಾಟಿಹಾರಿಯಪಕ್ಖಸಙ್ಖಾತೇನ ಕಾಲೇನ ಯುತ್ತಂ, ಯಥಾವುತ್ತಕಾಲೇ ವಾ ತುಯ್ಹಂ ಅನುಯುಞ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಯುತ್ತಂ ಪತಿರೂಪಂ ಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯಂ, ನ ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಸಬ್ಬಮೇತಂ ಞಾಣಸ್ಸ ಅಪರಿಪಕ್ಕತ್ತಾ ತಸ್ಸ ಕಾಮಾನಂ ದುಪ್ಪಹಾನತಾಯ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಯಂ ಯೋಗ್ಯಂ ಕಾರಾಪೇತುಂ ವದತಿ, ನ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಛನ್ದಂ ನಿವಾರೇತುಂ। **ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಭಿಸಙ್ಖಾರೋ**ತಿ ಪಬ್ಬಜಿತುಂ ಆರಮ್ಭೋ ಉಸ್ಸಾಹೋ। **ಪಟಿಪಸ್ಸಮ್ಭೀ**ತಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ಅಪರಿಪಕ್ಕತ್ತಾ, ಸಂವೇಗಸ್ಸ ಚ ನಾತಿತಿಕ್ಖಭಾವತೋ ವೂಪಸಮಿ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಪಟಿಪಸ್ಸಮ್ಭಿ, ಥೇರೇನ ವುತ್ತವಿಧಿಂ ಪನ ಅನುತಿಟ್ಠನ್ತೋ ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ಥೇರಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪಯಿರುಪಾಸನ್ತೋ ಧಮ್ಮಂ ಸುಣಾತಿ। ತಸ್ಸ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ದುತಿಯಂ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ,

ಥೇರಸ್ಸ ಚ ಆರೋಚೇಸಿ। ದುತಿಯಮ್ಪಿ ಥೇರೋ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿ। ತತಿಯವಾರೇ ಪನ ಞಾಣಸ್ಸ ಪರಿಪಕ್ಕಭಾವಂ ಞತ್ವಾ "ಇದಾನಿ ನಂ ಪಬ್ಬಾಜೇತುಂ ಕಾಲೋ"ತಿ ಥೇರೋ ಪಬ್ಬಾಜೇಸಿ, ಪಬ್ಬಜಿತಞ್ಚ ತಂ ತೀಣಿ ಸಂವಚ್ಛರಾನಿ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಗಣಂ ಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇಸಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ - "**ದುತಿಯಮ್ಪಿ ಖೋ ಸೋಣೋ...ಪೇ॰... ಉಪಸಮ್ಪಾದೇಸೀ**"ತಿ।

ತತ್ಥ **ಅಪ್ಪಭಿಕ್ಖುಕೋ**ತಿ ಕತಿಪಯಭಿಕ್ಖುಕೋ। ತದಾ ಕಿರ ಭಿಕ್ಖೂ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಮಜ್ಝಿಮದೇಸೇ ಏವ ವಸಿಂಸು। ತಸ್ಮಾ ತತ್ಥ ಕತಿಪಯಾ ಏವ ಅಹೇಸುಂ , ತೇ ಚ ಏಕಸ್ಮಿಂ ನಿಗಮೇ ಏಕೋ, ಏಕಸ್ಮಿಂ ದ್ವೇತಿ ಏವಂ ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ವಸಿಂಸು। **ಕಿಚ್ಛೇನಾ**ತಿ ದುಕ್ಖೇನ। **ಕಸಿರೇನಾ**ತಿ ಆಯಾಸೇನ। **ತತೋ ತತೋ**ತಿ ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಮಾ ಗಾಮನಿಗಮಾದಿತೋ। ಥೇರೇನ ಹಿ ಕತಿಪಯೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಆನೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞೇಸು ಆನೀಯಮಾನೇಸು ಪುಬ್ಬೇ ಆನೀತಾ ಕೇನಚಿದೇವ ಕರಣೀಯೇನ ಪಕ್ಕಮಿಂಸು, ಕಿಞ್ಚಿ ಕಾಲಂ ಆಗಮೇತ್ವಾ ಪುನ ತೇಸು ಆನೀಯಮಾನೇಸು ಇತರೇ ಪಕ್ಕಮಿಂಸು। ಏವಂ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಆನಯನೇನ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ಚಿರೇನೇವ ಅಹೋಸಿ, ಥೇರೋ ಚ ತದಾ ಏಕವಿಹಾರೀ ಅಹೋಸಿ। **ದಸವಗ್ಗಂ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ ಸನ್ನಿಪಾತೇತ್ವಾ**ತಿ ತದಾ ಭಗವತಾ ಪಚ್ಚನ್ತದೇಸೇಪಿ ದಸವಗ್ಗೇನೇವ ಸಙ್ಘೇನ ಉಪಸಮ್ಪದಾ ಅನುಞ್ಞಾತಾ। ಇತೋನಿದಾನಞ್ಹಿ ಥೇರೇನ ಯಾಚಿತೋ ಪಞ್ಚವಗ್ಗೇನ ಸಙ್ಘೇನ ಪಚ್ಚನ್ತದೇಸೇ ಉಪಸಮ್ಪದಂ ಅನುಜಾನಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "**ತಿಣ್ಣಂ ವಸ್ಸಾನಂ...ಪೇ॰... ಸನ್ನಿಪಾತೇತ್ವಾ**"ತಿ।

ವಸ್ಸಂವುಟ್ಠಸ್ಸಾತಿ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪಠಮವಸ್ಸಂ ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ವುಸಿತವತೋ। **ಈದಿಸೋ ಚ ಈದಿಸೋ ಚಾ**ತಿ ಏವರೂಪೋ ಚ ಏವರೂಪೋ ಚ, ಏವರೂಪಾಯ ನಾಮಕಾಯರೂಪಕಾಯಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತೋ, ಏವರೂಪಾಯ ಧಮ್ಮಕಾಯಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತೋತಿ **ಸುತೋಯೇವ ಮೇ ಸೋ ಭಗವಾ। ನ ಖೋ ಮೇ ಸೋ ಭಗವಾ ಸಮ್ಮುಖಾ ದಿಟ್ಠೋ**ತಿ ಏತೇನ ಪುಥುಜ್ಜನಸದ್ಧಾಯ ಏವಂ ಆಯಸ್ಮಾ ಸೋಣೋ ಭಗವನ್ತಂ ದಟ್ಠುಕಾಮೋ ಅಹೋಸಿ। ಅಪರಭಾಗೇ ಪನ ಸತ್ಥಾರಾ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕಗನ್ಧಕುಟಿಯಂ ವಸಿತ್ವಾ ಪಚ್ಚೂಸಸಮಯಂ ಅಜ್ಝಿಟ್ಠೋ ಸೋಳಸ ಅಟ್ಠಕವಗ್ಗಿಕಾನಿ ಸತ್ಥು ಸಮ್ಮುಖಾ ಅಟ್ಠಿಂ ಕತ್ವಾ ಮನಸಿ ಕತ್ವಾ ಸಬ್ಬಂ ಚೇತಸೋ ಸಮನ್ನಾಹರಿತ್ವಾ ಅತ್ಥಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಸಂವೇದೀ ಹುತ್ವಾ ಭಣನ್ತೋ ಧಮ್ಮೂಪಸಞ್ಹಿತಪಾಮೋಜ್ಜಾದಿಮುಖೇನ ಸಮಾಹಿತೋ ಸರಭಞ್ಞಪರಿಯೋಸಾನೇ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಸಙ್ಖಾರೇ ಸಮ್ಮಸನ್ತೋ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿ। ಏತದತ್ಥಮೇವ ಹಿಸ್ಸ ಭಗವತಾ ಅತ್ತನಾ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕಗನ್ಧಕುಟಿಯಂ ವಾಸೋ ಆಣತ್ತೋತಿ ವದನ್ತಿ।

ಕೇಚಿ ಪನಾಹು - "ನ ಖೋ ಮೇ ಸೋ ಭಗವಾ ಸಮ್ಮುಖಾ ದಿಟ್ಠೋ"ತಿ ಇದಂ ರೂಪಕಾಯದಸ್ಸನಮೇವ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತನ್ತಿ। ಆಯಸ್ಮಾ ಹಿ ಸೋಣೋ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾವ ಥೇರಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಘಟೇನ್ತೋ ವಾಯಮನ್ತೋ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೋವ ಸೋತಾಪನ್ನೋ ಹುತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ "ಉಪಾಸಕಾಪಿ ಸೋತಾಪನ್ನಾ ಹೋನ್ತಿ, ಅಹಮ್ಪಿ ಸೋತಾಪನ್ನೋ, ಕಿಮೇತ್ಥ ಚಿತ್ತ"ನ್ತಿ ಉಪರಿಮಗ್ಗತ್ಥಾಯ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಅನ್ತೋವಸ್ಸೇಯೇವ ಛಳಭಿಞ್ಞೋ ಹುತ್ವಾ ವಿಸುದ್ಧಿಪವಾರಣಾಯ ಪವಾರೇಸಿ । ಅರಿಯಸಚ್ಚದಸ್ಸನೇನ ಹಿ ಭಗವತೋ ಧಮ್ಮಕಾಯೋ ದಿಟ್ಠೋ ನಾಮ ಹೋತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ -

> "ಯೋ ಖೋ, ವಕ್ಕಲಿ, ಧಮ್ಮಂ ಪಸ್ಸತಿ, ಸೋ ಮಂ ಪಸ್ಸತಿ। ಯೋ ಮಂ ಪಸ್ಸತಿ, ಸೋ ಧಮ್ಮಂ ಪಸ್ಸತೀ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೮೭)।

ತಸ್ಮಾಸ್ಸ ಧಮ್ಮಕಾಯದಸ್ಸನಂ ಪಗೇವ ಸಿದ್ಧಂ, ಪವಾರೇತ್ವಾ ಪನ ರೂಪಕಾಯಂ ದಟ್ಠುಕಾಮೋ ಅಹೋಸೀತಿ।

"ಸಚೇ ಮಂ ಉಪಜ್ಝಾಯೋ ಅನುಜಾನಾತೀ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। "ಭನ್ತೇ"ತಿ ಪನ ಲಿಖನ್ತಿ। ತಥಾ "ಸಾಧು ಸಾಧು, ಆವುಸೋ ಸೋಣ, ಗಚ್ಛ ತ್ವಂ, ಆವುಸೋ ಸೋಣಾ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। "ಆವುಸೋ"ತಿ ಪನ ಕೇಸುಚಿ ಪೋತ್ಥಕೇಸು ನತ್ಥಿ। ತಥಾ "ಏವಮಾವುಸೋತಿ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಸೋಣೋ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। ಆವುಸೋವಾದೋಯೇವ ಹಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಭಗವತೋ ಧರಮಾನಕಾಲೇ ಆಚಿಣ್ಣೋ। **ಭಗವನ್ತಂ ಪಾಸಾದಿಕ**ನ್ತಿಆದೀನಂ ಪದಾನಂ ಅತ್ಥೋ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತೋಯೇವ।

ಕಚ್ಚಿ ಭಿಕ್ಖು ಖಮನೀಯನ್ತಿ ಭಿಕ್ಖು ಇದಂ ತುಯ್ಹಂ ಚತುಚಕ್ಕಂ ನವದ್ವಾರಂ ಸರೀರಯನ್ತಂ ಕಚ್ಚಿ ಖಮನೀಯಂ, ಕಿಂ ಸಕ್ಕಾ ಖಮಿತುಂ ಸಹಿತುಂ ಪರಿಹರಿತುಂ, ಕಿಂ ದುಕ್ಖಭಾರೋ ನಾಭಿಭವತಿ। **ಕಚ್ಚಿ ಯಾಪನೀಯನ್ತಿ** ಕಿಂ ತಂತಂಕಿಚ್ಚೇಸು ಯಾಪೇತುಂ ಗಮೇತುಂ ಸಕ್ಕಾ, ನ ಕಞ್ಚಿ ಅನ್ತರಾಯನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಕಚ್ಚಿಸಿ ಅಪ್ಪಕಿಲಮಥೇನಾತಿ** ಅನಾಯಾಸೇನ ಇಮಂ ಏತ್ತಕಂ ಅದ್ಧಾನಂ ಕಚ್ಚಿ ಆಗತೋಸಿ।

ಏತದಹೋಸೀತಿ ಬುದ್ಧಾಚಿಣ್ಣಂ ಅನುಸ್ಸರನ್ತಸ್ಸ ಆಯಸ್ಮತೋ ಆನನ್ದಸ್ಸ ಏತಂ **"ಯಸ್ಸ ಖೋ ಮಂ ಭಗವಾ"**ತಿಆದಿನಾ ಇದಾನಿ ವುಚ್ಚಮಾನಂ ಚಿತ್ತೇ ಆಚಿಣ್ಣಂ ಅಹೋಸಿ। **ಏಕವಿಹಾರೇತಿ** ಏಕಗನ್ಧಕುಟಿಯಂ। ಗನ್ಧಕುಟಿ ಹಿ ಇಧ ವಿಹಾರೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। **ವತ್ಥುನ್ತಿ** ವಸಿತುಂ।

ನಿಸಜ್ಜಾಯ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾತಿ ಏತ್ಥ ಯಸ್ಮಾ ಭಗವಾ ಆಯಸ್ಮತೋ ಸೋಣಸ್ಸ ಸಮಾಪತ್ತಿಸಮಾಪಜ್ಜನೇ ಪಟಿಸನ್ಥಾರಂ ಕರೋನ್ತೋ ಸಾವಕಸಾಧಾರಣಾ ಸಬ್ಬಾ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಅನುಲೋಮಪಟಿಲೋಮಂ ಸಮಾಪಜ್ಜನ್ತೋ **ಬಹುದೇವ ರತ್ತಿಂ...ಪೇ॰... ವಿಹಾರಂ ಪಾವಿಸಿ,** ತಸ್ಮಾ ಆಯಸ್ಮಾಪಿ ಸೋಣೋ ಭಗವತೋ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಂ ಞತ್ವಾ ತದನುರೂಪಂ ಸಬ್ಬಾ ತಾ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಸಮಾಪಜ್ಜನ್ತೋ "ಬಹುದೇವ ರತ್ತಿಂ...ಪೇ॰... ವಿಹಾರಂ ಪಾವಿಸೀ"ತಿ ಕೇಚಿ ವದನ್ತಿ। ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಚ ಭಗವತಾ ಅನುಞ್ಞಾತೋ ಚೀವರಂ ತಿರೋಕರಣೀಯಂ ಕತ್ವಾಪಿ ಭಗವತೋ ಪಾದಪಸ್ಸೇ ನಿಸಜ್ಜಾಯ ವೀತಿನಾಮೇಸಿ। **ಅಜ್ಝೇಸೀತಿ** ಆಣಾಪೇಸಿ। **ಪಟಿಭಾತು ತಂ ಭಿಕ್ಖು ಧಮ್ಮೋ ಭಾಸಿತುನ್ತಿ** ಭಿಕ್ಖು ತುಯ್ಹಂ ಧಮ್ಮೋ ಭಾಸಿತುಂ ಉಪಟ್ಠಾತು ಞಾಣಮುಖೇ ಆಗಚ್ಛತು, ಯಥಾಸುತಂ ಯಥಾಪರಿಯತ್ತಂ ಧಮ್ಮಂ ಭಣಾಹೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಸೋಳಸ ಅಟ್ಠಕವಗ್ಗಿಕಾನೀತಿ ಅಟ್ಠಕವಗ್ಗಭೂತಾನಿ ಕಾಮಸುತ್ತಾದೀನಿ ಸೋಳಸ ಸುತ್ತಾನಿ। **ಸರೇನ ಅಭಣೀತಿ** ಸುತ್ತುಸ್ಸಾರಣಸರೇನ ಅಭಾಸಿ, ಸರಭಞ್ಞವಸೇನ ಕಥೇಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸರಭಞ್ಞಪರಿಯೋಸಾನೇತಿ** ಉಸ್ಸಾರಣಾವಸಾನೇ। **ಸುಗ್ಗಹಿತಾನೀತಿ** ಸಮ್ಮಾ ಉಗ್ಗಹಿತಾನಿ। **ಸುಮನಸಿಕತಾನೀತಿ** ಸುಟ್ಠು ಮನಸಿ ಕತಾನಿ। ಏಕಚ್ಚೋ ಉಗ್ಗಹಣಕಾಲೇ ಸಮ್ಮಾ ಉಗ್ಗಹೇತ್ವಾಪಿ ಪಚ್ಛಾ ಸಜ್ಝಾಯಾದಿವಸೇನ ಮನಸಿ ಕರಣಕಾಲೇ ಬ್ಯಞ್ಜನಾನಿ ವಾ ಮಿಚ್ಛಾ ರೋಪೇತಿ, ಪದಪಚ್ಛಾಭಟ್ಠಂ ವಾ ಕರೋತಿ, ನ ಏವಮಯಂ। ಇಮಿನಾ ಪನ ಸಮ್ಮದೇವ ಯಥುಗ್ಗಹಿತಂ ಮನಸಿ ಕತಾನಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ಸುಮನಸಿಕತಾನೀತಿ ಸುಟ್ಠು ಮನಸಿ ಕತಾನೀ"ತಿ। **ಸೂಪಧಾರಿತಾನೀತಿ** ಅತ್ಥತೋಪಿ ಸುಟ್ಠು ಉಪಧಾರಿತಾನಿ। ಅತ್ಥೇ ಹಿ ಸುಟ್ಠು ಉಪಧಾರಿತೇ ಸಕ್ಕಾ ಪಾಳಿಂ ಸಮ್ಮಾ ಉಸ್ಸಾರೇತುಂ। **ಕಲ್ಯಾಣಿಯಾಸಿ ವಾಚಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋತಿ** ಸಿಥಿಲಧನಿತಾದೀನಂ ಯಥಾವಿಧಾನವಚನೇನ ಪರಿಮಣ್ಡಲಪದಬ್ಯಞ್ಜನಪರಿಪುಣ್ಣಾಯ ಪೋರಿಯಾ ವಾಚಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಆಸಿ। **ವಿಸ್ಸಟ್ಠಾಯಾತಿ** ವಿಮುತ್ತಾಯ। ಏತೇನಸ್ಸ ವಿಮುತ್ತವಾದಿತಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಅನೇಲಗಳಾಯಾತಿ** ಏಲಾ ವುಚ್ಚತಿ ದೋಸೋ, ತಂ ನ ಪಗ್ಘರತೀತಿ ಅನೇಲಗಳಾ, ತಾಯ ನಿದ್ದೋಸಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಥ ವಾ **ಅನೇಲಗಳಾಯಾತಿ** ಅನೇಲಾಯ ಚ ಅಗಳಾಯ ಚ ನಿದ್ದೋಸಾಯ ಅಗಳಿತಪದಬ್ಯಞ್ಜನಾಯ, ಅಪರಿಹೀನಪದಬ್ಯಞ್ಜನಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಥಾ ಹಿ ನಂ ಭಗವಾ "ಏತದಗ್ಗಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಮ ಸಾವಕಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಕಲ್ಯಾಣವಾಕ್ಕರಣಾನಂ ಯದಿದಂ ಸೋಣೋ ಕುಟಿಕಣ್ಣೋ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೧.೨೦೬) ಏತದಗ್ಗೇ ಠಪೇಸಿ। **ಅತ್ಥಸ್ಸ ವಿಞ್ಞಾಪನಿಯಾತಿ** ಯಥಾಧಿಪ್ಪೇತಂ ಅತ್ಥಂ ವಿಞ್ಞಾಪೇತುಂ ಸಮತ್ಥಾಯ।

ಕತಿವಸ್ಸೋತಿ ಸೋ ಕಿರ ಮಜ್ಝಿಮವಯಸ್ಸ ತತಿಯಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಠಿತೋ ಆಕಪ್ಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ ಪರೇಸಂ ಚಿರತರಪಬ್ಬಜಿತೋ ವಿಯ ಖಾಯತಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ಭಗವಾ ಪುಚ್ಛತೀತಿ ಕೇಚಿ, ತಂ ಅಕಾರಣಂ। ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಸಮಾಧಿಸುಖಂ ಅನುಭವಿತುಂ ಯುತ್ತೋ, ಏತ್ತಕಂ ಕಾಲಂ ಕಸ್ಮಾ ಪಮಾದಮಾಪನ್ನೋತಿ ಪುನ ಅನುಯುಞ್ಜಿತುಂ ಸತ್ಥಾ "ಕತಿವಸ್ಸೋಸೀ"ತಿ ತಂ ಪುಚ್ಛತಿ। ತೇನೇವಾಹ - **"ಕಿಸ್ಸ ಪನ ತ್ವಂ ಭಿಕ್ಖು ಏವಂ ಚಿರಂ ಅಕಾಸೀ"**ತಿ।

ತತ್ಥ **ಕಿಸ್ಸಾತಿ** ಕಿಂ ಕಾರಣಾ। **ಏವಂ ಚಿರಂ ಅಕಾಸೀತಿ** ಏವಂ ಚಿರಾಯಿ, ಕೇನ ಕಾರಣೇನ ಏವಂ ಚಿರಕಾಲಂ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಅನುಪಗನ್ತ್ವಾ ಅಗಾರಮಜ್ಝೇ ವಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಚಿರಂ ದಿಟ್ಠೋ ಮೇತಿ** ಚಿರೇನ ಚಿರಕಾಲೇನ ಮಯಾ ದಿಟ್ಠೋ। **ಕಾಮೇಸೂತಿ** ಕಿಲೇಸಕಾಮೇಸು ಚ ವತ್ಥುಕಾಮೇಸು ಚ। **ಆದೀನವೋತಿ** ದೋಸೋ। **ಅಪಿ ಚಾತಿ** ಕಾಮೇಸು ಆದೀನವೇ ಕೇನಚಿ ಪಕಾರೇನ ದಿಟ್ಠೇಪಿ ನ ತಾವಾಹಂ ಘರಾವಾಸತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತುಂ ಅಸಕ್ಖಿಂ। ಕಸ್ಮಾ? **ಸಮ್ಬಾಧೋ ಘರಾವಾಸೋ** ಉಚ್ಚಾವಚೇಹಿ ಕಿಚ್ಚಕರಣೀಯೇಹಿ ಸಮುಪಬ್ಯೂಳ್ಹೋ ಅಗಾರಿಯಭಾವೋ। ತೇನೇವಾಹ - **"ಬಹುಕಿಚ್ಚೋ ಬಹುಕರಣೀಯೋ"**ತಿ।

ಏತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾತಿ ಕಾಮೇಸು ಯಥಾಭೂತಂ ಆದೀನವದಸ್ಸಿನೋ ಚಿತ್ತಂ ಚಿರಾಯಿತ್ವಾಪಿ ನ ಪತಿಟ್ಠಾತಿ, ಅಞ್ಞದತ್ಥು ಪದುಮಪಲಾಸೇ ಉದಕಬಿನ್ದು ವಿಯ ವಿನಿವತ್ತತಿಯೇವಾತಿ ಏತಮತ್ಥಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರತೋ ವಿದಿತ್ವಾ। **ಇಮಂ ಉದಾನ**ನ್ತಿ ಪವತ್ತಿಂ ನಿವತ್ತಿಞ್ಚ ಸಮ್ಮದೇವ ಜಾನನ್ತೋ ಪವತ್ತಿಯಂ ತನ್ನಿಮಿತ್ತೇ ಚ ನ ಕದಾಚಿಪಿ ರಮತೀತಿ ಇದಮತ್ಥದೀಪಕಂ ಇಮಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ।

ತತ್ಥ **ದಿಸ್ವಾ ಆದೀನವಂ ಲೋಕೇತಿ** ಸಬ್ಬಸ್ಮಿಂ ಸಙ್ಖಾರಲೋಕೇ "ಅನಿಚ್ಚೋ ದುಕ್ಖೋ ವಿಪರಿಣಾಮಧಮ್ಮೋ"ತಿಆದಿನಾ ಆದೀನವಂ ದೋಸಂ ಪಞ್ಞಾಯ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ। ಏತೇನ ವಿಪಸ್ಸನಾವಾರೋ ಕಥಿತೋ । **ಞತ್ವಾ ಧಮ್ಮಂ ನಿರುಪಧಿ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬೂಪಧಿಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗತ್ತಾ ನಿರುಪಧಿಂ ನಿಬ್ಬಾನಧಮ್ಮಂ ಯಥಾಭೂತಂ ಞತ್ವಾ ನಿಸ್ಸರಣವಿವೇಕಾಸಙ್ಖತಾಮತಸಭಾವತೋ ಮಗ್ಗಞಾಣೇನ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ। "ದಿಸ್ವಾ ಞತ್ವಾ"ತಿ ಇಮೇಸಂ ಪದಾನಂ "ಸಪ್ಪಿಂ ಪಿವಿತ್ವಾ ಬಲಂ ಹೋತಿ, ಸೀಹಂ ದಿಸ್ವಾ ಭಯಂ ಹೋತಿ, ಪಞ್ಞಾಯ ದಿಸ್ವಾ ಆಸವಾ ಪರಿಕ್ಖೀಣಾ ಹೋನ್ತೀ"ತಿಆದೀಸು (ಪು॰ ಪ॰ ೨೦೮; ಅ॰ ನಿ॰ ೯.೪೨-೪೩) ವಿಯ ಹೇತುಅತ್ಥತಾ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। **ಅರಿಯೋ ನ ರಮತೀ ಪಾಪೇತಿ** ಕಿಲೇಸೇಹಿ ಆರಕತ್ತಾ ಅರಿಯೋ ಸಪ್ಪುರಿಸೋ ಅಣುಮತ್ತೇಪಿ ಪಾಪೇ ನ ರಮತಿ। ಕಸ್ಮಾ? **ಪಾಪೇ ನ ರಮತೀ ಸುಚೀತಿ** ಸುವಿಸುದ್ಧಕಾಯಸಮಾಚಾರಾದಿತಾಯ ವಿಸುದ್ಧಪುಗ್ಗಲೋ ರಾಜಹಂಸೋ ವಿಯ ಉಕ್ಕಾರಟ್ಠಾನೇ ಪಾಪೇ ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಧಮ್ಮೇ ನ ರಮತಿ ನಾಭಿನನ್ದತಿ। "ಪಾಪೋ ನ ರಮತೀ ಸುಚಿ"ನ್ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಪಾಪೋ ಪಾಪಪುಗ್ಗಲೋ ಸುಚಿಂ ಅನವಜ್ಜಂ ವೋದಾನಧಮ್ಮಂ ನ ರಮತಿ, ಅಞ್ಞದತ್ಥು ಗಾಮಸೂಕರಾದಯೋ ವಿಯ ಉಕ್ಕಾರಟ್ಠಾನಂ ಅಸುಚಿಂ ಸಂಕಿಲೇಸಧಮ್ಮಂಯೇವ ರಮತೀತಿ ಪಟಿಪಕ್ಖತೋ ದೇಸನಂ ಪರಿವತ್ತೇತಿ।

ಏವಂ ಭಗವತಾ ಉದಾನೇ ಉದಾನಿತೇ ಆಯಸ್ಮಾ ಸೋಣೋ ಉಟ್ಠಾಯಾಸನಾ ಭಗವನ್ತಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಉಪಜ್ಝಾಯಸ್ಸ ವಚನೇನ ಪಚ್ಚನ್ತದೇಸೇ ಪಞ್ಚವಗ್ಗೇನ ಉಪಸಮ್ಪದಾದಿಪಞ್ಚವತ್ಥೂನಿ ಯಾಚಿ। ಭಗವಾಪಿ ತಾನಿ ಅನುಜಾನೀತಿ ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಖನ್ಧಕೇ (ಮಹಾವ॰ ೨೪೨ ಆದಯೋ) ಆಗತನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಛಟ್ಠಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಕಙ್ಖಾರೇವತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೭. ಸತ್ತಮೇ **ಕಙ್ಖಾರೇವತೋತಿ** ತಸ್ಸ ಥೇರಸ್ಸ ನಾಮಂ। ಸೋ ಹಿ ಸಾಸನೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಲದ್ಧೂಪಸಮ್ಪದೋ ಸೀಲವಾ ಕಲ್ಯಾಣಧಮ್ಮೋ ವಿಹರತಿ, "ಅಕಪ್ಪಿಯಾ ಮುಗ್ಗಾ, ನ ಕಪ್ಪನ್ತಿ ಮುಗ್ಗಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಂ, ಅಕಪ್ಪಿಯೋ ಗುಳೋ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೨೭೨) ಚ ಆದಿನಾ ವಿನಯಕುಕ್ಕುಚ್ಚಸಙ್ಖಾತಕಙ್ಖಾಬಹುಲೋ ಪನ ಹೋತಿ। ತೇನ **ಕಙ್ಖಾರೇವತೋತಿ** ಪಞ್ಞಾಯಿತ್ಥ। ಸೋ ಅಪರಭಾಗೇ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕೇ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಘಟೇನ್ತೋ ವಾಯಮನ್ತೋ ಛಳಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಝಾನಸುಖೇನ ಫಲಸುಖೇನ ವೀತಿನಾಮೇತಿ, ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಪನ ಅತ್ತನಾ ಅಧಿಗತಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗಂ ಗರುಂ ಕತ್ವಾ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - **"ಅತ್ತನೋ ಕಙ್ಖಾವಿತರಣವಿಸುದ್ಧಿಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಮಾನೋ"**ತಿ। ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾ ಹಿ "ಅಹೋಸಿಂ ನು ಖೋ ಅಹಂ ಅತೀತಮದ್ಧಾನ"ನ್ತಿಆದಿನಯಪವತ್ತಾಯ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೮; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೨೦) ಸೋಳಸವತ್ಥುಕಾಯ, "ಬುದ್ಧೇ ಕಙ್ಖತಿ...ಪೇ॰... ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪನ್ನೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಕಙ್ಖತೀ"ತಿ (ಧ॰ ಸ॰ ೧೦೦೮) ಏವಂ ವುತ್ತಾಯ ಅಟ್ಠವತ್ಥುಕಾಯ, ಪಗೇವ ಇತರಾಸನ್ತಿ

ಅನವಸೇಸತೋ ಸಬ್ಬಕಙ್ಖಾನಂ ವಿತರಣತೋ ಸಮತಿಕ್ಕಮನತೋ, ಅಞ್ಞೇಹಿ ಚ ಅತ್ತನಾ ಪಹಾತಬ್ಬಕಿಲೇಸೇಹಿ ಅಚ್ಚನ್ತವಿಸುಜ್ಝನತೋ "ಕಙ್ಖಾವಿತರಣವಿಸುದ್ಧೀ"ತಿ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತಾ। ತಞ್ಹಿ ಅಯಮಾಯಸ್ಮಾ ದೀಘರತ್ತಂ ಕಙ್ಖಾಪಕತತ್ತಾ "ಇಮಂ ಮಗ್ಗಧಮ್ಮಂ ಅಧಿಗಮ್ಮ ಇಮಾ ಮೇ ಕಙ್ಖಾ ಅನವಸೇಸಾ ಪಹೀನಾ"ತಿ ಗರುಂ ಕತ್ವಾ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಮಾನೋ ನಿಸೀದಿ, ನ ಸಪ್ಪಚ್ಚಯನಾಮರೂಪದಸ್ಸನಂ ಅನಿಚ್ಚನ್ತಿಕತ್ತಾ ತಸ್ಸ ಕಙ್ಖಾವಿತರಣಸ್ಸ।

ಏತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾತಿ ಏತಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗಸ್ಸ ಅನವಸೇಸಕಙ್ಖಾವಿತರಣಸಙ್ಖಾತಂ ಅತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾ ತದತ್ಥದೀಪಕಂ **ಇಮಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ**।

ತತ್ಥ **ಯಾ ಕಾಚಿ ಕಙ್ಖಾ ಇಧ ವಾ ಹುರಂ ವಾ**ತಿ ಇಧ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇ ಅತ್ತಭಾವೇ "ಅಹಂ ನು ಖೋಸ್ಮಿ ನೋ ನು ಖೋಸ್ಮೀ"ತಿಆದಿನಾ ಹುರಂ ವಾ, ಅತೀತಾನಾಗತೇಸು ಅತ್ತಭಾವೇಸು "ಅಹೋಸಿಂ ನು ಖೋ ಅಹಂ ಅತೀತಮದ್ಧಾನ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಾ ಕಙ್ಖಾ। **ಸಕವೇದಿಯಾ ವಾ ಪರವೇದಿಯಾ ವಾ**ತಿ ತಾ ಏವಂ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಸಕಅತ್ತಭಾವೇ ಆರಮ್ಮಣವಸೇನ ಪಟಿಲಭಿತಬ್ಬಾಯ ಪವತ್ತಿಯಾ ಸಕವೇದಿಯಾ ವಾ ಪರಸ್ಸ ಅತ್ತಭಾವೇ ಪಟಿಲಭಿತಬ್ಬಾಯ "ಬುದ್ಧೋ ನು ಖೋ, ನೋ ನು ಖೋ"ತಿಆದಿನಾ ವಾ ಪರಸ್ಮಿಂ ಪಧಾನೇ ಉತ್ತಮೇ ಪಟಿಲಭಿತಬ್ಬಾಯ ಪವತ್ತಿಯಾ ಪರವೇದಿಯಾ ವಾ ಯಾ ಕಾಚಿ ಕಙ್ಖಾ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ। **ಯೇ ಝಾಯಿನೋ ತಾ ಪಜಹನ್ತಿ ಸಬ್ಬಾ, ಆತಾಪಿನೋ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಚರನ್ತಾ**ತಿ ಯೇ ಆರಮ್ಮಣೂಪನಿಜ್ಝಾನೇನ ಲಕ್ಖಣೂಪನಿಜ್ಝಾನೇನ ಝಾಯಿನೋ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಉಸ್ಸುಕ್ಕಾಪೇತ್ವಾ ಚತುಬ್ಬಿಧಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಪಾರಿಪೂರಿಯಾ ಆತಾಪಿನೋ ಮಗ್ಗಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಚರನ್ತಾ ಅಧಿಗಚ್ಛನ್ತಾ ಸದ್ಧಾನುಸಾರೀಆದಿಪ್ಪಭೇದಾ ಪಠಮಮಗ್ಗಟ್ಠಾ ಪುಗ್ಗಲಾ, ತಾ ಸಬ್ಬಾ ಕಙ್ಖಾ ಪಜಹನ್ತಿ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದನ್ತಿ ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ। ತತೋ ಪರಂ ಪನ ತಾ ಪಹೀನಾ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಇತೋ ಅಞ್ಞಂ ತಾಸಂ ಅಚ್ಚನ್ತಪ್ಪಹಾನಂ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಇತಿ ಭಗವಾ ಝಾನಮುಖೇನ ಆಯಸ್ಮತೋ ಕಙ್ಖಾರೇವತಸ್ಸ ಝಾನಸೀಸೇನ ಅರಿಯಮಗ್ಗಾಧಿಗಮಂ ಥೋಮೇನ್ತೋ ಥೋಮನಾವಸೇನ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ। ತೇನೇವ ಚ ನಂ "ಏತದಗ್ಗಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಮ ಸಾವಕಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಝಾಯೀನಂ ಯದಿದಂ ಕಙ್ಖಾರೇವತೋ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೧.೨೦೪) ಝಾಯೀಭಾವೇನ ಏತದಗ್ಗೇ ಠಪೇಸೀತಿ।

ಸತ್ತಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಸಙ್ಘಭೇದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೮. ಅಟ್ಠಮೇ **ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಆನನ್ದಂ ಏತದವೋಚಾ**ತಿ ಅಭಿಮಾರೇ ಪಯೋಜೇತ್ವಾ ನಾಳಾಗಿರಿಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಾಪೇತ್ವಾ ಸಿಲಂ ಪವಟ್ಟೇತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಅನತ್ಥಂ ಕಾತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ "ಸಙ್ಘಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಚಕ್ಕಭೇದಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಏತಂ **"ಅಜ್ಜತಗ್ಗೇ"**ತಿಆದಿವಚನಂ ಅವೋಚ। **ಅಞ್ಞತ್ರೇವ ಭಗವತಾ**ತಿ ವಿನಾ ಏವ ಭಗವನ್ತಂ, ಸತ್ಥಾರಂ ಅಕತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಞ್ಞತ್ರ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಾ**ತಿ ವಿನಾ ಏವ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ। **ಉಪೋಸಥಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಿ ಸಙ್ಘಕಮ್ಮಾನಿ ಚಾ**ತಿ ಭಗವತೋ ಓವಾದಕಾರಕಂ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ ವಿಸುಂ ಕತ್ವಾ, ಮಂ ಅನುವತ್ತನ್ತೇಹಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಆವೇಣಿಕಂ ಉಪೋಸಥಂ ಸಙ್ಘಕಮ್ಮಾನಿ ಚ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ದೇವದತ್ತೋ ಸಙ್ಘಂ ಭಿನ್ದಿಸ್ಸತೀ**ತಿ ಭೇದಕರಾನಂ ಸಬ್ಬೇಸಂ ದೇವದತ್ತೇನ ಸಜ್ಜಿತತ್ತಾ ಏಕಂಸೇನೇವ ದೇವದತ್ತೋ ಅಜ್ಜ ಸಙ್ಘಂ ಭಿನ್ದಿಸ್ಸತಿ ದ್ವಿಧಾ ಕರಿಸ್ಸತಿ। "ಅಧಮ್ಮಂ ಧಮ್ಮೋ"ತಿಆದೀಸು ಹಿ ಅಟ್ಠಾರಸಸು ಭೇದಕರವತ್ಥೂಸು ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಏಕಮ್ಪಿ ವತ್ಥುಂ ದೀಪೇತ್ವಾ ತೇನ ತೇನ ಕಾರಣೇನ "ಇಮಂ ಗಣ್ಹಥ, ಇಮಂ ರೋಚೇಥಾ"ತಿ ಸಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ಸಲಾಕಂ ಗಾಹೇತ್ವಾ ವಿಸುಂ ಸಙ್ಘಕಮ್ಮೇ ಕತೇ ಸಙ್ಘೋ ಭಿನ್ನೋ ಹೋತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ –

“ಪಞ್ಚಹಿ, ಉಪಾಲಿ, ಆಕಾರೇಹಿ ಸಙ್ಘೋ ಭಿಜ್ಜತಿ ಕಮ್ಮೇನ ಉದ್ದೇಸೇನ ವೋಹರನ್ತೋ ಅನುಸ್ಸಾವನೇನ ಸಲಾಕಗ್ಗಾಹೇನಾ”ತಿ (ಪರಿ॰ ೪೫೮)।

ತತ್ಥ **ಕಮ್ಮೇನಾ**ತಿ ಅಪಲೋಕನಕಮ್ಮಾದೀಸು ಚತೂಸು ಕಮ್ಮೇಸು ಅಞ್ಞತರೇನ ಕಮ್ಮೇನ। **ಉದ್ದೇಸೇನಾ**ತಿ ಪಞ್ಚಸು ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸೇಸು ಅಞ್ಞತರೇನ ಉದ್ದೇಸೇನ। **ವೋಹರನ್ತೋ**ತಿ ತಾಹಿ ತಾಹಿ ಉಪ್ಪತ್ತೀಹಿ “ಅಧಮ್ಮಂ ಧಮ್ಮೋ”ತಿಆದೀನಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೧೦.೩೭; ಚೂಳವ॰ ೩೫೨) ಅಟ್ಠಾರಸಭೇದಕರವತ್ಥೂನಿ ದೀಪೇನ್ತೋ। **ಅನುಸ್ಸಾವನೇನಾ**ತಿ “ನನು ತುಮ್ಹೇ ಜಾನಾಥ ಮಯ್ಹಂ ಉಚ್ಚಾಕುಲಾ ಪಬ್ಬಜಿತಭಾವಂ ಬಹುಸ್ಸುತಭಾವಞ್ಚ, ಮಾದಿಸೋ ನಾಮ ಉದ್ಧಮ್ಮಂ ಉಬ್ಬಿನಯಂ ಗಾಹೇಯ್ಯಾತಿ ಕಿಂ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಚಿತ್ತಮ್ಪಿ ಉಪ್ಪಾದೇತುಂ ಯುತ್ತಂ, ಕಿಮಹಂ ಅಪಾಯತೋ ನ ಭಾಯಾಮೀ”ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಕಣ್ಣಮೂಲೇ ವಚೀಭೇದಂ ಕತ್ವಾ ಅನುಸ್ಸಾವನೇನ। **ಸಲಾಕಗ್ಗಾಹೇನಾ**ತಿ ಏವಂ ಅನುಸ್ಸಾವೇತ್ವಾ ತೇಸಂ ಚಿತ್ತಂ ಉಪತ್ಥಮ್ಭೇತ್ವಾ ಅನಾವತ್ತಿಧಮ್ಮೇ ಕತ್ವಾ “ಗಣ್ಹಥ ಇಮಂ ಸಲಾಕ”ನ್ತಿ ಸಲಾಕಗ್ಗಾಹೇನ।

ಏತ್ಥ ಚ ಕಮ್ಮಮೇವ ಉದ್ದೇಸೋ ವಾ ಪಮಾಣಂ, ವೋಹಾರಾನುಸ್ಸಾವನಸಲಾಕಗ್ಗಾಹಾ ಪನ ಪುಬ್ಬಭಾಗಾ। ಅಟ್ಠಾರಸವತ್ಥುದೀಪನವಸೇನ ಹಿ ವೋಹರನ್ತೇನ ತತ್ಥ ರುಚಿಜನನತ್ಥಂ ಅನುಸ್ಸಾವೇತ್ವಾ ಸಲಾಕಾಯ ಗಾಹಿತಾಯಪಿ ಅಭಿನ್ನೋವ ಹೋತಿ ಸಙ್ಘೋ। ಯದಾ ಪನೇವಂ ಚತ್ತಾರೋ ವಾ ಅತಿರೇಕಾ ವಾ ಸಲಾಕಂ ಗಾಹೇತ್ವಾ ಆವೇಣಿಕಂ ಉದ್ದೇಸಂ ವಾ ಕಮ್ಮಂ ವಾ ಕರೋನ್ತಿ, ತದಾ ಸಙ್ಘೋ ಭಿನ್ನೋ ನಾಮ ಹೋತಿ। ದೇವದತ್ತೋ ಚ ಸಬ್ಬಂ ಸಙ್ಘಭೇದಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಭಾಗಂ ನಿಪ್ಫಾದೇತ್ವಾ “ಏಕಂಸೇನೇವ ಅಜ್ಜ ಆವೇಣಿಕಂ ಉಪೋಸಥಂ ಸಙ್ಘಕಮ್ಮಞ್ಚ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ “ಅಜ್ಜತಗ್ಗೇ”ತಿಆದಿವಚನಂ ಅವೋಚ। ತೇನಾಹ - **“ಅಜ್ಜ, ಭನ್ತೇ, ದೇವದತ್ತೋ ಸಙ್ಘಂ ಭಿನ್ದಿಸ್ಸತೀ”**ತಿ। ಯತೋ ಅವೋಚುಮ್ಹಾ “ಭೇದಕರಾನಂ ಸಬ್ಬೇಸಂ ದೇವದತ್ತೇನ ಸಜ್ಜಿತತ್ತಾ”ತಿ।

ಏತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾತಿ ಏತಂ ಅವೀಚಿಮಹಾನಿರಯುಪ್ಪತ್ತಿಸಂವತ್ತನಿಯಂ ಕಪ್ಪಟ್ಠಿಯಂ ಅತೇಕಿಚ್ಛಂ ದೇವದತ್ತೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಯಮಾನಂ ಸಙ್ಘಭೇದಕಮ್ಮಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರತೋ ವಿದಿತ್ವಾ । **ಇಮಂ ಉದಾನ**ನ್ತಿ ಕುಸಲಾಕುಸಲೇಸು ಯಥಾಕ್ಕಮಂ ಸಪ್ಪುರಿಸಾಸಪ್ಪುರಿಸಸಭಾಗವಿಸಭಾಗಪಟಿಪತ್ತಿವಸೇನ ಪನ ಸುಕುಸಲಾತಿ ಇದಮತ್ಥವಿಭಾವನಂ ಇಮಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ।

ತತ್ಥ **ಸುಕರಂ ಸಾಧುನಾ ಸಾಧೂ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಪರೇಸಞ್ಚ ಹಿತಂ ಸಾಧೇತೀತಿ ಸಾಧು, ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪನ್ನೋ। ತೇನ ಸಾಧುನಾ ಸಾರಿಪುತ್ತಾದಿನಾ ಸಾವಕೇನ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೇನ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇನ ಅಞ್ಞೇನ ವಾ ಲೋಕಿಯಸಾಧುನಾ ಸಾಧು ಸುನ್ದರಂ ಭದ್ದಕಂ ಅತ್ತನೋ ಪರೇಸಞ್ಚ ಹಿತಸುಖಾವಹಂ ಸುಕರಂ ಸುಖೇನ ಕಾತುಂ ಸಕ್ಕಾ। **ಸಾಧು ಪಾಪೇನ ದುಕ್ಕರ**ನ್ತಿ ತದೇವ ಪನ ವುತ್ತಲಕ್ಖಣಂ ಸಾಧು ಪಾಪೇನ ದೇವದತ್ತಾದಿನಾ ಪಾಪಪುಗ್ಗಲೇನ ದುಕ್ಕರಂ ಕಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ, ನ ಸೋ ತಂ ಕಾತುಂ ಸಕ್ಕೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಾಪಂ ಪಾಪೇನ ಸುಕರ**ನ್ತಿ ಪಾಪಂ ಅಸುನ್ದರಂ ಅತ್ತನೋ ಪರೇಸಞ್ಚ ಅನತ್ಥಾವಹಂ ಪಾಪೇನ ಯಥಾವುತ್ತಪಾಪಪುಗ್ಗಲೇನ ಸುಕರಂ ಸುಖೇನ ಕಾತುಂ ಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯ। **ಪಾಪಮರಿಯೇಹಿ ದುಕ್ಕರ**ನ್ತಿ ಅರಿಯೇಹಿ ಪನ ಬುದ್ಧಾದೀಹಿ ತಂ ತಂ ಪಾಪಂ ದುಕ್ಕರಂ ದುರಭಿಸಮ್ಭವಂ। ಸೇತುಘಾತೋಯೇವ ಹಿ ತೇಸನ್ತಿ ಸತ್ಥಾ ದೀಪೇತಿ।

ಅಟ್ಠಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಸಧಾಯಮಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೯. ನವಮೇ **ಮಾಣವಕಾ**ತಿ ತರುಣಾ। ಪಠಮೇ ಯೋಬ್ಬನೇ ಠಿತಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಮಾರಕಾ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತಾ।

ಸಧಾಯಮಾನರೂಪಾತಿ ಉಪ್ಪಣ್ಡನಜಾತಿಕಂ ವಚನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಅಞ್ಞೇಸಂ ಉಪ್ಪಣ್ಡೇನ್ತಾ ಸಧನ್ತಿ, ತದತ್ಥವಚನಸೀಲಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಸ್ಸಾಯಂ ವಚನತ್ಥೋ - ಸಧನಂ ಸಧೋ, ತಂ ಆಚಿಕ್ಖನ್ತೀತಿ ಸಧಯಮಾನಾತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ದೀಘಂ ಕತ್ವಾ "ಸಧಾಯಮಾನಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅಥ ವಾ ವಿಸೇಸತೋ ಸಸೇಧೇ ವಿಯ ಅತ್ತಾನಂ ಆವದನ್ತೀತಿ ಸಧಾಯಮಾನಾ। ತೇ ಏವಂ ಸಭಾವತಾಯ "ಸಧಾಯಮಾನರೂಪಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। "ಸದ್ದಾಯಮಾನರೂಪಾ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಉಚ್ಚಾಸದ್ದಮಹಾಸದ್ದಂ ಕರೋನ್ತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಭಗವತೋ ಅವಿದೂರೇ ಅತಿಕ್ಕಮನ್ತೀ**ತಿ ಭಗವತೋ ಸವನವಿಸಯೇ ತಂ ತಂ ಮುಖಾರುಳ್ಹಂ ವದನ್ತಾ ಅತಿಯನ್ತಿ।

ಏತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾತಿ ಏತಂ ತೇಸಂ ವಾಚಾಯ ಅಸಞ್ಞತಭಾವಂ ಜಾನಿತ್ವಾ ತದತ್ಥದೀಪಕಂ ಧಮ್ಮಸಂವೇಗವಸೇನ **ಇಮಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ**।

ತತ್ಥ **ಪರಿಮುಟ್ಠಾ**ತಿ ದನ್ಧಾ ಮುಟ್ಠಸ್ಸತಿನೋ। **ಪಣ್ಡಿತಾಭಾಸಾ**ತಿ ಪಣ್ಡಿತಪತಿರೂಪಕಾ "ಕೇ ಅಞ್ಞೇ ಜಾನನ್ತಿ, ಮಯಮೇವೇತ್ಥ ಜಾನಾಮಾ"ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ಅತ್ತಾನಮೇವ ಜಾನನ್ತಂ ಕತ್ವಾ ಸಮುದಾಚರಣತೋ। **ವಾಚಾಗೋಚರಭಾಣಿನೋ**ತಿ ಯೇಸಂ ವಾಚಾ ಏವ ಗೋಚರೋ ವಿಸಯೋ, ತೇ ವಾಚಾಗೋಚರಭಾಣಿನೋ, ವಾಚಾವತ್ಥುಮತ್ತಸ್ಸೇವ ಭಾಣಿನೋ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಅಪರಿಞ್ಞಾತತ್ತಾ। ಅಥ ವಾ ವಾಚಾಯ ಅಗೋಚರಂ ಅರಿಯಾನಂ ಕಥಾಯ ಅವಿಸಯಂ ಮುಸಾವಾದಂ ಭಣನ್ತೀತಿ ವಾಚಾಗೋಚರಭಾಣಿನೋ। ಅಥ ವಾ "ಗೋಚರಭಾಣಿನೋ"ತಿ ಏತ್ಥ ಆಕಾರಸ್ಸ ರಸ್ಸಭಾವೋ ಕತೋ। ವಾಚಾಗೋಚರಾ, ನ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾದಿಗೋಚರಾ ಭಾಣಿನೋವ। ಕಥಂ ಭಾಣಿನೋ? **ಯಾವಿಚ್ಛನ್ತಿ ಮುಖಾಯಾಮಂ** ಅತ್ತನೋ ಯಾವ ಮುಖಾಯಾಮಂ ಯಾವ ಮುಖಪ್ಪಸಾರಣಂ ಇಚ್ಛನ್ತಿ, ತಾವ ಪಸಾರೇತ್ವಾ ಭಾಣಿನೋ, ಪರೇಸು ಗಾರವೇನ, ಅತ್ತನೋ ಅವಿಸಯತಾಯ ಚ ಮುಖಸಙ್ಕೋಚಂ ನ ಕರೋನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಥ ವಾ ವಾಚಾಗೋಚರಾ ಏವ ಹುತ್ವಾ ಭಾಣಿನೋ, ಸಯಂ ಅಜಾನಿತ್ವಾ ಪರಪತ್ತಿಕಾ ಏವ ಹುತ್ವಾ ವತ್ತಾರೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ತತೋ ಏವ ಯಾವಿಚ್ಛನ್ತಿ ಮುಖಾಯಾಮಂ ಯೇನ ವಚನೇನ ಸಾವೇತಬ್ಬಾ, ತಂ ಅಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಯಾವದೇವ ಅತ್ತನೋ ಮುಖಪ್ಪಸಾರಣಮತ್ತಂ ಇಚ್ಛನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಯೇನ ನೀತಾ ನ ತಂ ವಿದೂ**ತಿ ಯೇನ ಮುಟ್ಠಸ್ಸಚ್ಚಾದಿನಾ ನಿಲ್ಲಜ್ಜಭಾವಂ ಪಣ್ಡಿತಮಾನೀಭಾವಞ್ಚ ನೀತಾ "ಮಯಮೇವಂ ಭಣಾಮಾ"ತಿ, ತಂ ತಥಾ ಅತ್ತನೋ ಭಣನ್ತಸ್ಸ ಕಾರಣಂ ನ ವಿದೂ, ಅವಿದ್ದಸುನೋ ಅಸೂರಾ ನ ಜಾನನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ನವಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಚೂಳಪನ್ಥಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೦. ದಸಮೇ **ಚೂಳಪನ್ಥಕೋ**ತಿ ಮಹಾಪನ್ಥಕತ್ಥೇರಸ್ಸ ಕನಿಟ್ಠಭಾತಿಕತ್ತಾ ಪನ್ಥೇ ಜಾತತ್ತಾ ಚ ದಹರಕಾಲೇ ಲದ್ಧವೋಹಾರೇನ ಅಪರಭಾಗೇಪಿ ಅಯಮಾಯಸ್ಮಾ "ಚೂಳಪನ್ಥಕೋ"ತ್ವೇವ ಪಞ್ಞಾಯಿತ್ಥ। ಗುಣವಿಸೇಸೇಹಿ ಪನ ಛಳಭಿಞ್ಞೋ ಪಭಿನ್ನಪಟಿಸಮ್ಭಿದೋ "ಏತದಗ್ಗಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಮ ಸಾವಕಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಮನೋಮಯಂ ಕಾಯಂ ಅಭಿನಿಮ್ಮಿನನ್ತಾನಂ ಯದಿದಂ ಚೂಳಪನ್ಥಕೋ, ಚೇತೋವಿವಟ್ಟಕುಸಲಾನಂ ಯದಿದಂ ಚೂಳಪನ್ಥಕೋ"ತಿ ದ್ವೀಸು (ಅ॰ ನಿ॰ ೧.೧೯೬) ಠಾನೇಸು ಭಗವತಾ ಏತದಗ್ಗೇ ಠಪಿತೋ ಅಸೀತಿಯಾ ಮಹಾಸಾವಕೇಸು ಅಬ್ಭನ್ತರೋ।

ಸೋ ಏಕದಿವಸಂ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಪ್ಪಟಿಕ್ಕನ್ತೋ ಅತ್ತನೋ ದಿವಾಟ್ಠಾನೇ ದಿವಾವಿಹಾರಂ ನಿಸಿನ್ನೋ ಸಮಾಪತ್ತೀಹಿ ದಿವಸಭಾಗಂ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯಂ ಉಪಾಸಕೇಸು ಧಮ್ಮಸ್ಸವನತ್ಥಂ ಅನಾಗತೇಸು ಏವ ವಿಹಾರಮಜ್ಝಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಭಗವತಿ ಗನ್ಧಕುಟಿಯಂ ನಿಸಿನ್ನೇ "ಅಕಾಲೋ ತಾವ ಭಗವತೋ ಉಪಟ್ಠಾನಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತು"ನ್ತಿ ಗನ್ಧಕುಟಿಪಮುಖೇ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಆಭುಜಿತ್ವಾ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - **"ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಆಯಸ್ಮಾ ಚೂಳಪನ್ಥಕೋ ಭಗವತೋ ಅವಿದೂರೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಹೋತಿ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಆಭುಜಿತ್ವಾ ಉಜುಂ ಕಾಯಂ ಪಣಿಧಾಯ ಪರಿಮುಖಂ ಸತಿಂ ಉಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ"**ತಿ। ಸೋ ಹಿ ತದಾ ಕಾಲಪರಿಚ್ಛೇದಂ ಕತ್ವಾ ಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ನಿಸೀದಿ।

ಏತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾತಿ ಏತಂ ಆಯಸ್ಮತೋ ಚೂಳಪನ್ಥಕಸ್ಸ ಕಾಯಚಿತ್ತಾನಂ ಸಮ್ಮಾಪಣಿಹಿತಭಾವಸಙ್ಖಾತಂ ಅತ್ಥಂ ಜಾನಿತ್ವಾ। **ಇಮಂ ಉದಾನ**ನ್ತಿ ಅಞ್ಞೋಪಿ ಯೋ ಪಸ್ಸದ್ಧಕಾಯೋ ಸಬ್ಬಿರಿಯಾಪಥೇಸು ಉಪಟ್ಠಿತಸ್ಸತಿ ಸಮಾಹಿತೋ, ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಅನುಪಾದಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಪರಿಯೋಸಾನಸ್ಸ ವಿಸೇಸಾಧಿಗಮಸ್ಸ ತತ್ಥ ಪಾತುಭಾವವಿಭಾವನಂ ಇಮಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ।

ತತ್ಥ **ಠಿತೇನ ಕಾಯೇನಾ**ತಿ ಕಾಯದ್ವಾರಿಕಸ್ಸ ಅಸಂವರಸ್ಸ ಪಹಾನೇನ ಅಕರಣೇನ ಸಮ್ಮಾ ಠಪಿತೇನ ಚೋಪನಕಾಯೇನ, ತಥಾ ಚಕ್ಖಾದೀನಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ನಿಬ್ಬಿಸೇವನಭಾವಕರಣೇನ ಸುಟ್ಠು ಠಪಿತೇನ ಪಞ್ಚದ್ವಾರಿಕಕಾಯೇನ, ಸಂಯತಹತ್ಥಪಾದತಾಯ ಹತ್ಥಕುಕ್ಕುಚ್ಚಾದೀನಂ ಅಭಾವತೋ ಅಪರಿಫನ್ದನೇನ ಠಿತೇನ ಕರಜಕಾಯೇನ ಚಾತಿ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ಸಬ್ಬೇನಪಿ ಕಾಯೇನ ನಿಬ್ಬಿಕಾರತಾಸಙ್ಖಾತೇನ ನಿಚ್ಚಲಭಾವೇನ ಠಿತೇನ। ಏತೇನಸ್ಸ ಸೀಲಪಾರಿಸುದ್ಧಿ ದಸ್ಸಿತಾ। ಇತ್ಥಮ್ಭೂತಲಕ್ಖಣೇ ಚ ಇದಂ ಕರಣವಚನಂ। **ಠಿತೇನ ಚೇತಸಾ**ತಿ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಠಿತಿಪರಿದೀಪನೇನ ಸಮಾಧಿಸಮ್ಪದಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಸಮಾಧಿ ಹಿ ಚಿತ್ತಸ್ಸ 'ಠಿತೀ'ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಸ್ಮಾ ಸಮಥವಸೇನ ವಿಪಸ್ಸನಾವಸೇನೇವ ವಾ ಏಕಗ್ಗತಾಯ ಸತಿ ಚಿತ್ತಂ ಆರಮ್ಮಣೇ ಏಕೋದಿಭಾವೂಪಗಮನೇನ ಠಿತಂ ನಾಮ ಹೋತಿ, ನ ಅಞ್ಞಥಾ। ಇದಞ್ಚ ಯಥಾವುತ್ತಕಾಯಚಿತ್ತಾನಂ ಠಪನಂ ಸಮಾದಹನಂ ಸಬ್ಬಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಸಬ್ಬೇಸು ಚ ಇರಿಯಾಪಥೇಸು ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬನ್ತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ - **"ತಿಟ್ಠಂ ನಿಸಿನ್ನೋ ಉದ ವಾ ಸಯಾನೋ"**ತಿ । ತತ್ಥ **ವಾ**-ಸದ್ದೋ ಅನಿಯಮತ್ಥೋ। ತೇನ ತಿಟ್ಠನ್ತೋ ವಾ ನಿಸಿನ್ನೋ ವಾ ಸಯಾನೋ ವಾ ತದಞ್ಞಿರಿಯಾಪಥೋ ವಾತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ದೀಪಿತೋ ಹೋತೀತಿ ಚಙ್ಕಮನಸ್ಸಾಪಿ ಇಧ ಸಙ್ಗಹೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಏತಂ ಸತಿಂ ಭಿಕ್ಖು ಅಧಿಟ್ಠಹಾನೋತಿ ಯಾಯ ಪಗೇವ ಪರಿಸುದ್ಧಸಮಾಚಾರೋ ಕಾಯಚಿತ್ತದುಟ್ಠುಲ್ಲಭಾವೂಪಸಮನೇನ ಕಾಯಂ ಚಿತ್ತಞ್ಚ ಅಸಾರದ್ಧಂ ಕತ್ವಾ ಪಟಿಲದ್ಧಾಯ ಅನವಜ್ಜಸುಖಾಧಿಟ್ಠಾಯ ಕಾಯಚಿತ್ತಪಸ್ಸದ್ಧಿವಸೇನ ಚಿತ್ತಂ ಲಹುಂ ಮುದುಂ ಕಮ್ಮಞ್ಞಞ್ಚ ಕತ್ವಾ ಸಮ್ಮಾ ಠಪೇನ್ತೋ ಸಮಾದಹನ್ತೋ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಪರಿಬ್ರೂಹೇತಿ ಮತ್ಥಕಞ್ಚ ಪಾಪೇತಿ, ತಂ ಏವ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾನುಯೋಗಸ್ಸ ಆದಿಮಜ್ಝಪರಿಯೋಸಾನೇಸು ಬಹೂಪಕಾರಂ ಸತಿಂ ಭಿಕ್ಖು ಅಧಿಟ್ಠಹಾನೋ ಸೀಲವಿಸೋಧನಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಯಾವ ವಿಸೇಸಾಧಿಗಮಾ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಅಧಿಟ್ಠಹನ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಲಭೇಥ ಪುಬ್ಬಾಪರಿಯಂ ವಿಸೇಸ**ನ್ತಿ ಸೋ ಏವಂ ಸತಿಆರಕ್ಖೇನ ಚೇತಸಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಉಪರೂಪರಿ ವಡ್ಢೇನ್ತೋ ಬ್ರೂಹೇನ್ತೋ ಥಾಮಂ ಕರೋನ್ತೋ ಪುಬ್ಬಾಪರಿಯಂ ಪುಬ್ಬಾಪರಿಯವನ್ತಂ ಪುಬ್ಬಾಪರಭಾಗೇನ ಪವತ್ತಂ ಉಳಾರುಳಾರತರಾದಿಭೇದವಿಸೇಸಂ ಲಭೇಯ್ಯ।

ತತ್ಥ ದುವಿಧೋ ಪುಬ್ಬಾಪರಿಯವಿಸೇಸೋ ಸಮಥವಸೇನ ವಿಪಸ್ಸನಾವಸೇನ ಚಾತಿ। ತೇಸು **ಸಮಥವಸೇನ** ತಾವ ನಿಮಿತ್ತುಪ್ಪತ್ತಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನವಸೀಭಾವೋ, ತಾವ ಪವತ್ತೋ ಭಾವನಾವಿಸೇಸೋ ಪುಬ್ಬಾಪರಿಯವಿಸೇಸೋ। **ವಿಪಸ್ಸನಾವಸೇನ** ಪನ ರೂಪಮುಖೇನ ಅಭಿನಿವಿಸನ್ತಸ್ಸ ರೂಪಧಮ್ಮಪರಿಗ್ಗಹತೋ, ಇತರಸ್ಸ ನಾಮಧಮ್ಮಪರಿಗ್ಗಹತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಅರಹತ್ತಾಧಿಗಮೋ, ತಾವ ಪವತ್ತೋ ಭಾವನಾವಿಸೇಸೋ ಪುಬ್ಬಾಪರಿಯವಿಸೇಸೋ। ಅಯಮೇವ ಚ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತೋ।

ಲದ್ಧಾನ ಪುಬ್ಬಾಪರಿಯಂ ವಿಸೇಸನ್ತಿ ಪುಬ್ಬಾಪರಿಯವಿಸೇಸಂ ಉಕ್ಕಂಸಪಾರಮಿಪ್ಪತ್ತಂ ಅರಹತ್ತಂ ಲಭಿತ್ವಾ। **ಅದಸ್ಸನಂ ಮಚ್ಚುರಾಜಸ್ಸ ಗಚ್ಛೇ**ತಿ ಜೀವಿತುಪಚ್ಛೇದವಸೇನ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ ಅಭಿಭವನತೋ ಮಚ್ಚುರಾಜಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಮರಣಸ್ಸ ವಿಸಯಭೂತಂ ಭವತ್ತಯಂ ಸಮತಿಕ್ಕನ್ತತ್ತಾ ಅದಸ್ಸನಂ ಅಗೋಚರಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ವಗ್ಗೇ ಯಂ ಅವುತ್ತಂ, ತಂ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯಮೇವಾತಿ।

ದಸಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿಟ್ಠಿತಾ ಚ ಮಹಾವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ।

೬. ಜಚ್ಚನ್ಧವಗ್ಗೋ

೧. ಆಯುಸಙ್ಖಾರೋಸ್ಸಜ್ಜನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೧. ಜಚ್ಚನ್ಧವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ವೇಸಾಲಿಯ**ನ್ತಿಆದಿ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತತ್ಥಮೇವ। **ವೇಸಾಲಿಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪಾವಿಸೀ**ತಿ ಕದಾ ಪಾವಿಸಿ? ಉಕ್ಕಾಚೇಲತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ವೇಸಾಲಿಂ ಗತಕಾಲೇ। ಭಗವಾ ಹಿ ವೇಳುವಗಾಮಕೇ ವಸ್ಸಂ ವಸಿತ್ವಾ ತತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಸಾವತ್ಥಿಂ ಪತ್ವಾ ಜೇತವನೇ ವಿಹಾಸಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿ ಅತ್ತನೋ ಆಯುಸಙ್ಖಾರಂ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ "ಸತ್ತಾಹಮೇವ ಪವತ್ತಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಞತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಅನುಜಾನಾಪೇತ್ವಾ ನಾಳಕಗಾಮಂ ಗನ್ತ್ವಾ ತತ್ಥ ಮಾತರಂ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿ। ಸತ್ಥಾ ಚುನ್ದೇನ ಆಭತಾ ತಸ್ಸ ಧಾತುಯೋ ಗಹೇತ್ವಾ ಧಾತುಚೇತಿಯಂ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ ಮಹಾಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಪರಿವುತೋ ರಾಜಗಹಂ ಅಗಮಾಸಿ। ತತ್ಥ ಗತಕಾಲೇ ಆಯಸ್ಮಾ ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೋ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿ। ಭಗವಾ ತಸ್ಸಪಿ ಧಾತುಯೋ ಗಹೇತ್ವಾ ಚೇತಿಯಂ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ ರಾಜಗಹತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಉಕ್ಕಾಚೇಲಂ ಅಗಮಾಸಿ। ತತ್ಥ ಗಙ್ಗಾತೀರೇ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಪರಿವುತೋ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾನಂ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಪ್ಪಟಿಸಂಯುತ್ತಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತ್ವಾ ಉಕ್ಕಾಚೇಲತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ವೇಸಾಲಿಂ ಅಗಮಾಸಿ। ಏವಂ ಗತೋ ಭಗವಾ "ಪುಬ್ಬಣ್ಹಸಮಯಂ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯ ವೇಸಾಲಿಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪಾವಿಸೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ – "ಉಕ್ಕಾಚೇಲತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ವೇಸಾಲಿಂ ಗತಕಾಲೇ"ತಿ।

ನಿಸೀದನನ್ತಿ ಇಧ ಚಮ್ಮಕ್ಖಣ್ಡಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। **ಚಾಪಾಲಂ ಚೇತಿಯ**ನ್ತಿ ಪುಬ್ಬೇ ಚಾಪಾಲಸ್ಸ ನಾಮ ಯಕ್ಖಸ್ಸ ವಸಿತಟ್ಠಾನಂ "ಚಾಪಾಲಚೇತಿಯ"ನ್ತಿ ಪಞ್ಞಾಯಿತ್ಥ। ತತ್ಥ ಭಗವತೋ ಕತವಿಹಾರೋಪಿ ತಾಯ ರುಳ್ಹಿಯಾ "ಚಾಪಾಲಚೇತಿಯ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಉದೇನಂ ಚೇತಿಯ**ನ್ತಿ ಏವಮಾದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಸತ್ತಮ್ಬ**ನ್ತಿ ಕಿಕಿಸ್ಸ ಕಿರ ಕಾಸಿರಞ್ಞೋ ಧೀತರೋ ಸತ್ತ ಕುಮಾರಿಯೋ ಸಂವೇಗಜಾತಾ ರಾಜಗೇಹತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಯತ್ಥ ಪಧಾನಂ ಪದಹಿಂಸು, ತಂ ಠಾನಂ "ಸತ್ತಮ್ಬಂ ಚೇತಿಯ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಬಹುಪುತ್ತ**ನ್ತಿ ಬಹುಪಾರೋಹೋ ಏಕೋ ನಿಗ್ರೋಧರುಕ್ಖೋ, ತಸ್ಮಿಂ ಅಧಿವತ್ಥಂ ದೇವತಂ ಬಹೂ ಮನುಸ್ಸಾ ಪುತ್ತೇ ಪತ್ಥೇನ್ತಿ, ತದುಪಾದಾಯ ತಂ ಠಾನಂ "ಬಹುಪುತ್ತಂ ಚೇತಿಯ"ನ್ತಿ ಪಞ್ಞಾಯಿತ್ಥ। **ಸಾರನ್ದದ**ನ್ತಿ ಸಾರನ್ದದಸ್ಸ ನಾಮ ಯಕ್ಖಸ್ಸ ವಸಿತಟ್ಠಾನಂ। ಇತಿ ಸಬ್ಬಾನೇವ ತಾನಿ ಬುದ್ಧುಪ್ಪಾದತೋ ಪುಬ್ಬೇ ದೇವತಾಪರಿಗ್ಗಹಿತತ್ತಾ ಚೇತಿಯವೋಹಾರೇನ ವೋಹರಿತಾನಿ , ಭಗವತೋ ವಿಹಾರೇ ಕತೇಪಿ ಚ ತಥೇವ ಪಞ್ಞಾಯನ್ತಿ। **ರಮಣೀಯಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ವೇಸಾಲಿಯಾ ತಾವ ಭೂಮಿಭಾಗಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಪುಗ್ಗಲಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಸುಲಭಪಚ್ಚಯತಾಯ ಚ ರಮಣೀಯಭಾವೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ವಿಹಾರಾನಂ ಪನ ನಗರತೋ ನಾತಿದೂರತಾಯ ನಾಚ್ಚಾಸನ್ನತಾಯ ಗಮನಾಗಮನಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಅನಾಕಿಣ್ಣವಿಹಾರಟ್ಠಾನತಾಯ ಛಾಯೂದಕಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಪವಿವೇಕಪತಿರೂಪತಾಯ ಚ ರಮಣೀಯತಾ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। **ಚತ್ತಾರೋ ಇದ್ಧಿಪಾದಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಇದ್ಧಿಪಾದಪದಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತೋಯೇವ। **ಭಾವಿತಾ**ತಿ ವಡ್ಢಿತಾ। **ಬಹುಲೀಕತಾ**ತಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಕತಾ। **ಯಾನೀಕತಾ**ತಿ ಯುತ್ತಯಾನಂ ವಿಯ ಕತಾ। **ವತ್ಥುಕತಾ**ತಿ ಪತಿಟ್ಠಟ್ಠೇನ ವತ್ಥು ವಿಯ ಕತಾ। **ಅನುಟ್ಠಿತಾ**ತಿ ಅಧಿಟ್ಠಿತಾ। **ಪರಿಚಿತಾ**ತಿ ಸಮನ್ತತೋ ಚಿತಾ ಸುವಡ್ಢಿತಾ। **ಸುಸಮಾರದ್ಧಾ**ತಿ ಸುಟ್ಠು ಸಮಾರದ್ಧಾ, ಅತಿವಿಯ ಸಮ್ಮಾ ನಿಪ್ಫಾದಿತಾತಿ।

ಏವಂ ಅನಿಯಮೇನ ಕಥೇತ್ವಾ ಪುನ ನಿಯಮೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ, **"ತಥಾಗತಸ್ಸ ಖೋ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಏತ್ಥ ಚ **ಕಪ್ಪ**ನ್ತಿ ಆಯುಕಪ್ಪಂ। **ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯಾ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಯಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಆಯುಪ್ಪಮಾಣಂ, ತಂ ಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಕತ್ವಾ ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯ ಧರೇಯ್ಯ। **ಕಪ್ಪಾವಸೇಸಂ ವಾ**ತಿ "ಅಪ್ಪಂ ವಾ ಭಿಯ್ಯೋ ವಾ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೭; ಅ॰ ನಿ॰ ೭.೭೪) ವುತ್ತಂ ವಸ್ಸಸತತೋ ಅತಿರೇಕಂ ವಾ। ಮಹಾಸೀವತ್ಥೇರೋ ಪನಾಹ – "ಬುದ್ಧಾನಂ ಅಟ್ಠಾನೇ ಗಜ್ಜಿತಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಯಥೇವ ಹಿ ವೇಳುವಗಾಮಕೇ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಮಾರಣನ್ತಿಕಂ ವೇದನಂ ದಸ ಮಾಸೇ ವಿಕ್ಖಮ್ಭೇಸಿ, ಏವಂ ಪುನಪ್ಪುನಂ ತಂ ಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ವಿಕ್ಖಮ್ಭೇನ್ತೋ ಇಮಂ ಭದ್ದಕಪ್ಪಮೇವ ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯಾ"ತಿ। ಕಸ್ಮಾ ಪನ ನ ಠಿತೋತಿ? ಉಪಾದಿನ್ನಕಸರೀರಂ ನಾಮ ಖಣ್ಡಿಚ್ಚಾದೀಹಿ ಅಭಿಭುಯ್ಯತಿ, ಬುದ್ಧಾ ಚ

ಪನ ಖಣ್ಡಿಚ್ಚಾದಿಭಾವಂ ಅಪ್ಪತ್ವಾ ಪಚ್ಛಿಮೇ ಆಯುಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಬಹುಜನಸ್ಸ ಪಿಯಮನಾಪಕಾಲೇಯೇವ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯನ್ತಿ। ಬುದ್ಧಾನುಬುದ್ಧೇಸು ಅಗ್ಗಸಾವಕಮಹಾಸಾವಕೇಸು ಪರಿನಿಬ್ಬುತೇಸು ಅಪರಿವಾರೇನ ಏಕಕೇನೇವ ಠಾತಬ್ಬಂ ಹೋತಿ, ದಹರಸಾಮಣೇರಪರಿವಾರೇನ ವಾ। ತತೋ "ಅಹೋ ಬುದ್ಧಾನಂ ಪರಿಸಾ"ತಿ ಹೀಳೇತಬ್ಬತಂ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯ, ತಸ್ಮಾ ನ ಠಿತೋತಿ। ಏವಂ ವುತ್ತೇಪಿ ಸೋ ಪನ ನ ರುಚ್ಚತಿ, "ಆಯುಕಪ್ಪೋ"ತಿ ಇದಮೇವ ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ನಿಯಮಿತಂ।

ಓಳಾರಿಕೇ ನಿಮಿತ್ತೇತಿ ಥೂಲೇ ಸಞ್ಞುಪ್ಪಾದನೇ। ಥೂಲಸಞ್ಞುಪ್ಪಾದನಞ್ಹೇತಂ, "ತಿಟ್ಠತು ಭಗವಾ ಕಪ್ಪ"ನ್ತಿ ಸಕಲಕಪ್ಪಂ ಅವಟ್ಠಾನಯಾಚನಾಯ ಯದಿದಂ "ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ, ಆನನ್ದ, ಚತ್ತಾರೋ ಇದ್ಧಿಪಾದಾ ಭಾವಿತಾ"ತಿಆದಿನಾ ಅಞ್ಞಾಪದೇಸೇನ ಅತ್ತನೋ ಚತುರಿದ್ಧಿಪಾದಭಾವನಾನುಭಾವೇನ ಕಪ್ಪಂ ಅವಟ್ಠಾನಸಮತ್ಥತಾವಿಭಾವನಂ। **ಓಭಾಸೇ**ತಿ ಪಾಕಟವಚನೇ। ಪಾಕಟಞ್ಹೇತಂ ವಚನಂ ಪರಿಯಾಯಂ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಉಜುಕಮೇವ ಅತ್ತನೋ ಅಧಿಪ್ಪಾಯವಿಭಾವನಂ।

ಬಹುಜನಹಿತಾಯಾತಿ ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಹಿತತ್ಥಾಯ। **ಬಹುಜನಸುಖಾಯಾ**ತಿ ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಸುಖತ್ಥಾಯ। **ಲೋಕಾನುಕಮ್ಪಾಯಾ**ತಿ ಸತ್ತಲೋಕಸ್ಸ ಅನುಕಮ್ಪಂ ಪಟಿಚ್ಚ। ಕತರಸ್ಸ ಸತ್ತಲೋಕಸ್ಸ? ಯೋ ಭಗವತೋ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಸುತ್ವಾ ಪಟಿವಿಜ್ಝತಿ, ಅಮತಪಾನಂ ಪಿವತಿ, ತಸ್ಸ। ಭಗವತೋ ಹಿ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತನಸುತ್ತದೇಸನಾಯ ಅಞ್ಞಾತಕೋಣ್ಡಞ್ಞಪ್ಪಮುಖಾ ಅಟ್ಠಾರಸ ಬ್ರಹ್ಮಕೋಟಿಯೋ ಧಮ್ಮಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿಂಸು। ಏವಂ ಯಾವ ಸುಭದ್ದಪರಿಬ್ಬಾಜಕವಿನಯನಾ ಧಮ್ಮಪಟಿವಿದ್ಧಸತ್ತಾನಂ ಗಣನಾ ನತ್ಥಿ, ಮಹಾಸಮಯಸುತ್ತಂ ಮಙ್ಗಲಸುತ್ತಂ ಚೂಳರಾಹುಲೋವಾದಸುತ್ತಂ ಸಮಚಿತ್ತಸುತ್ತನ್ತಿ ಇಮೇಸಂ ಚತುನ್ನಂ ಸುತ್ತಾನಂ ದೇಸನಾಕಾಲೇ ಅಭಿಸಮಯಪ್ಪತ್ತಸತ್ತಾನಂ ಪರಿಚ್ಛೇದೋ ನತ್ಥಿ, ಏತಸ್ಸ ಅಪರಿಮಾಣಸ್ಸ ಸತ್ತಲೋಕಸ್ಸ ಅನುಕಮ್ಪಾಯ ಭಗವತೋ ಠಾನಂ ಜಾತಂ। ಏವಂ ಅನಾಗತೇಪಿ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ವದತಿ। **ದೇವಮನುಸ್ಸಾನ**ನ್ತಿ ನ ಕೇವಲಂ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂಯೇವ, ಅವಸೇಸಾನಂ ನಾಗಸುಪಣ್ಣಾದೀನಮ್ಪಿ ಅತ್ಥಾಯ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ಭಗವತೋ ಠಾನಂ ಹೋತಿ। ಸಹೇತುಕಪಟಿಸನ್ಧಿಕೇ ಪನ ಮಗ್ಗಫಲಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ಭಬ್ಬಪುಗ್ಗಲೇ ದಸ್ಸೇತುಂ ಏವಂ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ಅಞ್ಞೇಸಮ್ಪಿ ಅತ್ಥತ್ಥಾಯ ಹಿತತ್ಥಾಯ ಸುಖತ್ಥಾಯ ಭಗವಾ ತಿಟ್ಠತೂತಿ ಅತ್ಥೋ। ತತ್ಥ **ಅತ್ಥಾಯಾ**ತಿ ಇಧಲೋಕಸಮ್ಪತ್ತಿಅತ್ಥಾಯ । **ಹಿತಾಯಾ**ತಿ ಪರಲೋಕಸಮ್ಪತ್ತಿಹೇತುಭೂತಹಿತತ್ಥಾಯ। **ಸುಖಾಯಾ**ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಸುಖತ್ಥಾಯ। ಪುರಿಮಂ ಪನ ಹಿತಸುಖಗ್ಗಹಣಂ ಸಬ್ಬಸಾಧಾರಣವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಯಥಾ ತಂ ಮಾರೇನ ಪರಿಯುಟ್ಠಿತಚಿತ್ತೋತಿ ಏತ್ಥ ನ್ತಿ ನಿಪಾತಮತ್ತಂ, ಯಥಾ ಮಾರೇನ ಪರಿಯುಟ್ಠಿತಚಿತ್ತೋ ಅಜ್ಝೋತ್ಥಟಚಿತ್ತೋ ಅಞ್ಞೋಪಿ ಕೋಚಿ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯ, ಏವಮೇವ ನಾಸಕ್ಖಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತುನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಮಾರೋ ಹಿ ಯಸ್ಸ ಕೇಚಿ ವಿಪಲ್ಲಾಸಾ ಅಪ್ಪಹೀನಾ, ತಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಯುಟ್ಠಾತಿ। ಯಸ್ಸ ಪನ ಸಬ್ಬೇನ ಸಬ್ಬಂ ದ್ವಾದಸ ವಿಪಲ್ಲಾಸಾ ಅಪ್ಪಹೀನಾ, ತಸ್ಸ ವತ್ತಬ್ಬಮೇವ ನತ್ಥಿ, ಥೇರಸ್ಸ ಚ ಚತ್ತಾರೋ ವಿಪಲ್ಲಾಸಾ ಅಪ್ಪಹೀನಾ, ತೇನಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಯುಟ್ಠಾಸಿ। ಸೋ ಪನ ಚಿತ್ತಪರಿಯುಟ್ಠಾನಂ ಕರೋನ್ತೋ ಕಿಂ ಕರೋತೀತಿ? ಭೇರವಂ ರೂಪಾರಮ್ಮಣಂ ವಾ ದಸ್ಸೇತಿ, ಸದ್ದಾರಮ್ಮಣಂ ವಾ ಸಾವೇತಿ, ತತೋ ಸತ್ತಾ ತಂ ದಿಸ್ವಾ ವಾ ಸುತ್ವಾ ವಾ ಸತಿಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ವಿವಟಮುಖಾ ಹೋನ್ತಿ। ತೇಸಂ ಮುಖೇನ ಹತ್ಥಂ ಪವೇಸೇತ್ವಾ ಹದಯಂ ಮದ್ದತಿ, ತತೋ ವಿಸಞ್ಞಿನೋ ಹುತ್ವಾ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ। ಥೇರಸ್ಸ ಪನೇಸ ಮುಖೇನ ಹತ್ಥಂ ಪವೇಸೇತುಂ ಕಿಂ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸತಿ, ಭೇರವಾರಮ್ಮಣಂ ಪನ ದಸ್ಸೇತಿ। ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಥೇರೋ ನಿಮಿತ್ತೋಭಾಸಂ ನ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿ। ಜಾನನ್ತೋಯೇವ ಭಗವಾ ಕಿಮತ್ಥಂ ಯಾವತತಿಯಂ ಆಮನ್ತೇಸಿ? ಪರತೋ "ತಿಟ್ಠತು, ಭನ್ತೇ ಭಗವಾ"ತಿ ಯಾಚಿತೇ "ತುಯ್ಹೇವೇತಂ ದುಕ್ಕಟಂ, ತುಯ್ಹೇವೇತಂ ಅಪರದ್ಧ"ನ್ತಿ ದೋಸಾರೋಪನೇನ ಸೋಕತನುಕರಣತ್ಥಂ। ಪಸ್ಸತಿ ಹಿ ಭಗವಾ "ಅಯಂ ಮಯಿ ಅತಿವಿಯ ಸಿನಿದ್ಧಹದಯೋ, ಸೋ ಪರತೋ ಭೂಮಿಚಾಲಕಾರಣಞ್ಚ ಆಯುಸಙ್ಖಾರೋಸ್ಸಜ್ಜನಞ್ಚ ಸುತ್ವಾ ಮಮ ಚಿರಟ್ಠಾನಂ ಯಾಚಿಸ್ಸತಿ, ಅಥಾಹಂ 'ಕಿಸ್ಸ ತ್ವಂ ಪುರೇತರಂ ನ ಯಾಚಸೀ'ತಿ ತಸ್ಸೇವ ಸೀಸೇ ದೋಸಂ ಪಾತೇಸ್ಸಾಮಿ, ಸತ್ತಾ ಚ ಅತ್ತನೋ ಅಪರಾಧೇನ ನ ತಥಾ ವಿಹಞ್ಞನ್ತಿ, ತೇನಸ್ಸ ಸೋಕೋ ತನುಕೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ।

ಗಚ್ಛ ತ್ವಂ, ಆನನ್ದಾತಿ ಯಸ್ಮಾ ದಿವಾವಿಹಾರತ್ಥಾಯ ಇಧಾಗತೋ, ತಸ್ಮಾ, ಆನನ್ದ, ಗಚ್ಛ ತ್ವಂ ಯಥಾರುಚಿತಂ ಠಾನಂ ದಿವಾವಿಹಾರಾಯ। ತೇನೇವಾಹ - **"ಯಸ್ಸ ದಾನಿ ಕಾಲಂ ಮಞ್ಞಸೀ"**ತಿ।

ಮಾರೋ ಪಾಪಿಮಾತಿ ಏತ್ಥ ಸತ್ತೇ ಅನತ್ಥೇ ನಿಯೋಜೇನ್ತೋ ಮಾರೇತೀತಿ ಮಾರೋ। **ಪಾಪಿಮಾ**ತಿ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। ಸೋ ಹಿ ಪಾಪಧಮ್ಮೇನ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ 'ಪಾಪಿಮಾ'ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಭಾಸಿತಾ ಖೋ ಪನೇಸಾ**ತಿ ಅಯಞ್ಹಿ ಭಗವತಿ ಬೋಧಿಮಣ್ಡೇ ಸತ್ತ ಸತ್ತಾಹೇ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಅಜಪಾಲನಿಗ್ರೋಧೇ ವಿಹರನ್ತೇ ಅತ್ತನೋ ಧೀತಾಸು ಆಗನ್ತ್ವಾ ಇಚ್ಛಾವಿಘಾತಂ ಪತ್ವಾ ಗತಾಸು ಅಯಂ "ಅತ್ಥೇಸೋ ಉಪಾಯೋ"ತಿ ಚಿನ್ತೇನ್ತೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ "ಭಗವಾ ಯದತ್ಥಂ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರಿತಾ, ಸೋ ವೋ ಅತ್ಥೋ ಅನುಪ್ಪತ್ತೋ, ಪಟಿವಿದ್ಧಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ, ಕಿಂ ತೇ ಲೋಕವಿಚರಣೇನಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ಯಥಾ ಅಜ್ಜ ಏವಮೇವ "ಪರಿನಿಬ್ಬಾತು ದಾನಿ, ಭನ್ತೇ ಭಗವಾ"ತಿ ಯಾಚಿ। ಭಗವಾ ಚಸ್ಸ "ನ ತಾವಾಹ"ನ್ತಿಆದೀನಿ ವತ್ವಾ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ಇದಾನಿ "ಭಾಸಿತಾ ಖೋ ಪನೇಸಾ"ತಿಆದಿಮಾಹ।

ತತ್ಥ **ವಿಯತ್ತಾ**ತಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗಾಧಿಗಮವಸೇನ ಬ್ಯತ್ತಾ। **ವಿನೀತಾ**ತಿ ತಥೇವ ಕಿಲೇಸವಿನಯನೇನ ವಿನೀತಾ। **ವಿಸಾರದಾ**ತಿ ಸಾರಜ್ಜಕರಾನಂ ದಿಟ್ಠಿವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾದೀನಂ ಪಹಾನೇನ ವಿಸಾರದಭಾವಂ ಪತ್ತಾ। **ಬಹುಸ್ಸುತಾ**ತಿ ತೇಪಿಟಕವಸೇನ ಬಹು ಸುತಮೇತೇಸನ್ತಿ ಬಹುಸ್ಸುತಾ। ತಮೇವ ಧಮ್ಮಂ ಧಾರೇನ್ತೀತಿ **ಧಮ್ಮಧರಾ**। ಅಥ ವಾ **ಬಹುಸ್ಸುತಾ**ತಿ ಪರಿಯತ್ತಿಬಹುಸ್ಸುತಾ ಚೇವ ಪಟಿವೇಧಬಹುಸ್ಸುತಾ ಚ। **ಧಮ್ಮಧರಾ**ತಿ ಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮಾನಂ ಚೇವ ಪಟಿವೇಧಧಮ್ಮಾನಞ್ಚ ಧಾರಣತೋ ಧಮ್ಮಧರಾತಿ ಏವಮ್ಪೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ । **ಧಮ್ಮಾನುಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಪನ್ನಾ**ತಿ ಅರಿಯಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅನುಧಮ್ಮಭೂತಂ ವಿಪಸ್ಸನಾಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಪನ್ನಾ। **ಸಾಮೀಚಿಪ್ಪಟಿಪನ್ನಾ**ತಿ ಞಾಣದಸ್ಸನವಿಸುದ್ಧಿಯಾ ಅನುಚ್ಛವಿಕಂ ವಿಸುದ್ಧಿಪರಮ್ಪರಾಪಟಿಪದಂ ಪಟಿಪನ್ನಾ। **ಅನುಧಮ್ಮಚಾರಿನೋ**ತಿ ಸಲ್ಲೇಖಿಕಂ ತಸ್ಸಾ ಪಟಿಪದಾಯ ಅನುರೂಪಂ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛತಾದಿಧಮ್ಮಂ ಚರಣಸೀಲಾ। **ಸಕಂ ಆಚರಿಯಕ**ನ್ತಿ ಅತ್ತನೋ ಆಚರಿಯವಾದಂ। **ಆಚಿಕ್ಖಿಸ್ಸನ್ತೀ**ತಿ ಆದಿತೋ ಕಥೇಸ್ಸನ್ತಿ, ಅತ್ತನಾ ಉಗ್ಗಹಿತನಿಯಾಮೇನ ಪರೇ ಉಗ್ಗಣ್ಹಾಪೇಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ದೇಸೇಸ್ಸನ್ತೀ**ತಿ ವಾಚೇಸ್ಸನ್ತಿ, ಪಾಳಿಂ ಸಮ್ಮಾ ವಾಚೇಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಞ್ಞಪೇಸ್ಸನ್ತೀ**ತಿ ಪಜಾನಾಪೇಸ್ಸನ್ತಿ, ಪಕಾಸೇಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಟ್ಠಪೇಸ್ಸನ್ತೀ**ತಿ ಪಕಾರೇನ ಠಪೇಸ್ಸನ್ತಿ। **ವಿವರಿಸ್ಸನ್ತೀ**ತಿ ವಿವಟಂ ಕರಿಸ್ಸನ್ತಿ। **ವಿಭಜಿಸ್ಸನ್ತೀ**ತಿ ವಿಭತ್ತಂ ಕರಿಸ್ಸನ್ತಿ। **ಉತ್ತಾನೀಕರಿಸ್ಸನ್ತೀ**ತಿ ಅನುತ್ತಾನಂ ಗಮ್ಭೀರಂ ಉತ್ತಾನಂ ಪಾಕಟಂ ಕರಿಸ್ಸನ್ತಿ। **ಸಹಧಮ್ಮೇನಾ**ತಿ ಸಹೇತುಕೇನ ಸಕಾರಣೇನ ವಚನೇನ। **ಸಪ್ಪಾಟಿಹಾರಿಯ**ನ್ತಿ ಯಾವನಿಯ್ಯಾನಿಕಂ ಕತ್ವಾ। **ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸ್ಸನ್ತೀ**ತಿ ನವವಿಧಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಂ ಪಬೋಧೇಸ್ಸನ್ತಿ, ಪಕಾಸೇಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಏತ್ಥ ಚ "ಪಞ್ಞಪೇಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿಆದೀಹಿ ಛಹಿ ಪದೇಹಿ ಛ ಅತ್ಥಪದಾನಿ ದಸ್ಸಿತಾನಿ, ಆದಿತೋ ಪನ ದ್ವೀಹಿ ಪದೇಹಿ ಛ ಬ್ಯಞ್ಜನಪದಾನೀತಿ। ಏತ್ತಾವತಾ ತೇಪಿಟಕಂ ಬುದ್ಧವಚನಂ ಸಂವಣ್ಣನಾನಯೇನ ಸಙ್ಗಹೇತ್ವಾ ದಸ್ಸಿತಂ ಹೋತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ನೇತ್ತಿಯಂ "ದ್ವಾದಸಪದಾನಿ ಸುತ್ತಂ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಬ್ಯಞ್ಜನಞ್ಚ ಅತ್ಥೋ ಚಾ"ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಸಙ್ಗಹವಾರ)।

ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯನ್ತಿ ಸಿಕ್ಖತ್ತಯಸಙ್ಗಹಿತಂ ಸಕಲಂ ಸಾಸನಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ। **ಇದ್ಧ**ನ್ತಿ ಸಮಿದ್ಧಂ ಝಾನುಪ್ಪಾದವಸೇನ। **ಫೀತ**ನ್ತಿ ವುದ್ಧಿಪ್ಪತ್ತಂ ಸಬ್ಬಫಾಲಿಫುಲ್ಲಂ ಅಭಿಞ್ಞಾಸಮ್ಪತ್ತಿವಸೇನ। **ವಿತ್ಥಾರಿಕ**ನ್ತಿ ವಿತ್ಥತಂ ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ದಿಸಾಭಾಗೇ ಪತಿಟ್ಠಹನವಸೇನ। **ಬಾಹುಜಞ್ಞ**ನ್ತಿ ಬಹೂಹಿ ಞಾತಂ ಪಟಿವಿದ್ಧಂ ಬಹುಜನಾಭಿಸಮಯವಸೇನ। **ಪುಥುಭೂತ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಾಕಾರವಸೇನ ಪುಥುಲಭಾವಪ್ಪತ್ತಂ। ಕಥಂ? **ಯಾವ ದೇವಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಸುಪ್ಪಕಾಸಿತ**ನ್ತಿ ಯತ್ತಕಾ ವಿಞ್ಞುಜಾತಿಕಾ ದೇವಾ ಮನುಸ್ಸಾ ಚ ಅತ್ಥಿ, ತೇಹಿ ಸಬ್ಬೇಹಿ ಸುಟ್ಠು ಪಕಾಸಿತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅಪ್ಪೋಸ್ಸುಕ್ಕೋತಿ ನಿರುಸ್ಸುಕ್ಕೋ ಲೀನವೀರಿಯೋ। "ತ್ವಞ್ಹಿ, ಪಾಪಿಮ, ಸತ್ತಸತ್ತಾಹಾತಿಕ್ಕಮನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ 'ಪರಿನಿಬ್ಬಾತು ದಾನಿ, ಭನ್ತೇ ಭಗವಾ, ಪರಿನಿಬ್ಬಾತು ಸುಗತೋ'ತಿ ವಿರವನ್ತೋ ಆಹಿಣ್ಡಿತ್ಥ, ಅಜ್ಜ ದಾನಿ ಪಟ್ಠಾಯ ವಿಗತುಸ್ಸಾಹೋ ಹೋಹಿ, ಮಾ ಮಯ್ಹಂ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನತ್ಥಾಯ ವಾಯಾಮಂ ಕರೋಹೀ"ತಿ ವದತಿ। **ಸತೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಆಯುಸಙ್ಖಾರಂ ಓಸ್ಸಜೀ**ತಿ ಸತಿಂ

ಸೂಪಟ್ಠಿತಂ ಕತ್ವಾ ಞಾಣೇನ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಆಯುಸಙ್ಖಾರಂ ವಿಸ್ಸಜಿ ಪಜಹಿ। ತತ್ಥ ನ ಭಗವಾ ಹತ್ಥೇನ ಲೇಡ್ಡುಂ ವಿಯ ಆಯುಸಙ್ಖಾರಂ ಓಸ್ಸಜಿ, ತೇಮಾಸಮತ್ತಮೇವ ಪನ ಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ತತೋ ಪರಂ ನ ಸಮಾಪಜ್ಜಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪಾದೇಸಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ - "ಓಸ್ಸಜೀ"ತಿ, "ವೋಸ್ಸಜ್ಜೀ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ।

ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಭಗವಾ ಕಪ್ಪಂ ವಾ ಕಪ್ಪಾವಸೇಸಂ ವಾ ಠಾತುಂ ಸಮತ್ಥೋ ತತ್ತಕಂ ಕಾಲಂ ಅಟ್ಠತ್ವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿತುಂ ಮಾರಸ್ಸ ಯಾಚನಾಯ ಆಯುಸಙ್ಖಾರಂ ಓಸ್ಸಜಿ? ನ ಭಗವಾ ಮಾರಸ್ಸ ಯಾಚನಾಯ ಆಯುಸಙ್ಖಾರಂ ಓಸ್ಸಜಿ, ನಾಪಿ ಥೇರಸ್ಸ ಆಯಾಚನಾಯ ನ ಓಸ್ಸಜಿಸ್ಸತಿ, ತೇಮಾಸತೋ ಪನ ಪರಂ ಬುದ್ಧವೇನೇಯ್ಯಾನಂ ಅಭಾವತೋ ಆಯುಸಙ್ಖಾರಂ ಓಸ್ಸಜಿ । ಠಾನಞ್ಹಿ ನಾಮ ಬುದ್ಧಾನಂ ಭಗವನ್ತಾನಂ ಯಾವದೇವ ವೇನೇಯ್ಯವಿನಯನತ್ಥಂ, ತೇ ಅಸತಿ ವಿನೇಯ್ಯಜನೇ ಕೇನ ನಾಮ ಕಾರಣೇನ ಠಸ್ಸನ್ತಿ। ಯದಿ ಚ ಮಾರಸ್ಸ ಯಾಚನಾಯ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೇಯ್ಯ, ಪುರೇತರಂಯೇವ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೇಯ್ಯ। ಬೋಧಿಮಣ್ಡೇಪಿ ಹಿ ಮಾರೇನ ಯಾಚಿತಂ, ನಿಮಿತ್ತೋಭಾಸಕರಣಮ್ಪಿ ಥೇರಸ್ಸ ಸೋಕತನುಕರಣತ್ಥನ್ತಿ ವುತ್ತೋವಾಯಮತ್ಥೋ। ಅಪಿಚ ಬುದ್ಧಬಲದೀಪನತ್ಥಂ ನಿಮಿತ್ತೋಭಾಸಕರಣಂ। ಏವಂ ಮಹಾನುಭಾವಾ ಬುದ್ಧಾ ಭಗವನ್ತೋಯೇವ ತಿಟ್ಠನ್ತಾಪಿ ಅತ್ತನೋ ರುಚಿಯಾವ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ, ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯನ್ತಾಪಿ ಅತ್ತನೋ ರುಚಿಯಾವ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯನ್ತೀತಿ।

ಮಹಾಭೂಮಿಚಾಲೋತಿ ಮಹನ್ತೋ ಪಥವೀಕಮ್ಪೋ। ತದಾ ಕಿರ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತು ಅಕಮ್ಪಿತ್ಥ। **ಭಿಂಸನಕೋ**ತಿ ಭಯಜನಕೋ। **ದೇವದುನ್ದುಭಿಯೋ ಚ ಫಲಿಂಸೂ**ತಿ ದೇವಭೇರಿಯೋ ನದಿಂಸು, ದೇವೋ ಸುಕ್ಖಗಜ್ಜಿತಂ ಗಜ್ಜಿ, ಅಕಾಲವಿಜ್ಜುಲತಾ ನಿಚ್ಛರಿಂಸು, ಖಣಿಕವಸ್ಸಂ ವಸ್ಸೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಏತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾತಿ ಏತಂ ಸಙ್ಖಾರವಿಸಙ್ಖಾರಾನಂ ವಿಸೇಸಸಙ್ಖಾತಂ ಅತ್ಥಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರತೋ ವಿದಿತ್ವಾ। **ಇಮಂ ಉದಾನ**ನ್ತಿ ಅನವಸೇಸಸಙ್ಖಾರೇ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ವಿಸಙ್ಖಾರಗಮನದೀಪಕಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ। ಕಸ್ಮಾ ಉದಾನೇಸಿ? ಕೋಚಿ ನಾಮ ವದೇಯ್ಯ "ಮಾರೇನ ಪಚ್ಛತೋ ಪಚ್ಛತೋ ಅನುಬನ್ಧಿತ್ವಾ 'ಪರಿನಿಬ್ಬಾತು, ಭನ್ತೇ'ತಿ ಉಪದ್ದುತೋ ಭಯೇನ ಭಗವಾ ಆಯುಸಙ್ಖಾರಂ ಓಸ್ಸಜೀ"ತಿ। "ತಸ್ಸೋಕಾಸೋ ಮಾ ಹೋತು, ಭೀತಸ್ಸ ಉದಾನಂ ನಾಮ ನತ್ಥೀ"ತಿ ಏತಸ್ಸ ದೀಪನತ್ಥಂ ಪೀತಿವೇಗವಿಸ್ಸಟ್ಠಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸೀತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಸು ವುತ್ತಂ। ತತೋ ತೇಮಾಸಮತ್ತೇನೇವ ಚ ಪನ ಬುದ್ಧಕಿಚ್ಚಸ್ಸ ನಿಪ್ಫಜ್ಜನತೋ ಏವಂ ದೀಘರತ್ತಂ ಮಯಾ ಪರಿಹಟೋಯಂ ದುಕ್ಖಭಾರೋ ನ ಚಿರಸ್ಸೇವ ನಿಕ್ಖಿಪಿಯತೀತಿ ಪಸ್ಸತೋ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಗುಣಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣೇ ತಸ್ಸ ಉಳಾರಂ ಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ, ತೇನ ಪೀತಿವೇಗೇನ ಉದಾನೇಸೀತಿ ಯುತ್ತಂ ವಿಯ। ಏಕನ್ತೇನ ಹಿ ವಿಸಙ್ಖಾರನಿನ್ನೋ ನಿಬ್ಬಾನಜ್ಝಾಸಯೋ ಸತ್ಥಾ ಮಹಾಕರುಣಾಯ ಬಲಕ್ಕಾರೇನ ವಿಯ ಸತ್ತಹಿತತ್ಥಂ ಲೋಕೇ ಸುಚಿರಂ ಠಿತೋ। ತಥಾ ಹಿ ದೇವಸಿಕಂ ಚತುವೀಸತಿಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಸಙ್ಖಾ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ವಳಞ್ಜೇತಿ, ಸೋದಾನಿ ಮಹಾಕರುಣಾಧಿಕಾರಸ್ಸ ನಿಪ್ಫನ್ನತ್ತಾ ನಿಬ್ಬಾನಾಭಿಮುಖೋ ಅನಪ್ಪಕಂ ಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸಂ ಪಟಿಸಂವೇದೇಸಿ। ತೇನೇವ ಹಿ ಭಗವತೋ ಕಿಲೇಸಪರಿನಿಬ್ಬಾನದಿವಸೇ ವಿಯ ಖನ್ಧಪರಿನಿಬ್ಬಾನದಿವಸೇಪಿ ಸರೀರಾಭಾ ವಿಸೇಸತೋ ವಿಪ್ಪಸನ್ನಾ ಪರಿಸುದ್ಧಾ ಪಭಸ್ಸರಾ ಅಹೋಸೀತಿ।

ಗಾಥಾಯ ಸೋಣಸಿಙ್ಗಾಲಾದೀನಮ್ಪಿ ಪಚ್ಚಕ್ಖಭಾವತೋ ತುಲಿತಂ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನನ್ತಿ **ತುಲಂ,** ಕಾಮಾವಚರಕಮ್ಮಂ। ನ ತುಲಂ **ಅತುಲಂ,** ತುಲಂ ವಾ ಸದಿಸಮಸ್ಸ ಅಞ್ಞಂ ಲೋಕಿಯಕಮ್ಮಂ ನತ್ಥೀತಿ **ಅತುಲಂ,** ಮಹಗ್ಗತಕಮ್ಮಂ। ಕಾಮಾವಚರಂ ರೂಪಾವಚರಂ ವಾ **ತುಲಂ,** ಅರೂಪಾವಚರಂ **ಅತುಲಂ**। ಅಪ್ಪವಿಪಾಕಂ ವಾ **ತುಲಂ,** ಬಹುವಿಪಾಕಂ **ಅತುಲಂ**। **ಸಮ್ಭವ**ನ್ತಿ ಸಮ್ಭವಸ್ಸ ಹೇತುಭೂತಂ, ಉಪಪತ್ತಿಜನಕನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಭವಸಙ್ಖಾರ**ನ್ತಿ ಪುನಬ್ಭವಸಙ್ಖಾರಣಕಂ। **ಅವಸ್ಸಜೀ**ತಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸಿ। **ಮುನೀ**ತಿ ಬುದ್ಧಮುನಿ। **ಅಜ್ಝತ್ತರತೋ**ತಿ ನಿಯಕಜ್ಝತ್ತರತೋ। **ಸಮಾಹಿತೋ**ತಿ ಉಪಚಾರಪ್ಪನಾಸಮಾಧಿವಸೇನ ಸಮಾಹಿತೋ। **ಅಭಿನ್ದಿ ಕವಚಮಿವಾ**ತಿ ಕವಚಂ ವಿಯ ಅಭಿನ್ದಿ। **ಅತ್ತಸಮ್ಭವ**ನ್ತಿ ಅತ್ತನಿ ಸಞ್ಜಾತಂ ಕಿಲೇಸಂ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ "ಸವಿಪಾಕಟ್ಠೇನ ಸಮ್ಭವಂ, ಭವಾಭವಾಭಿಸಙ್ಖರಣಟ್ಠೇನ

ಭವಸಙ್ಖಾರನ್ತಿ ಚ ಲದ್ಧನಾಮಂ ತುಲಾತುಲಸಙ್ಖಾತಂ ಲೋಕಿಯಕಮ್ಮಂ ಓಸ್ಸಜಿ, ಸಙ್ಗಾಮಸೀಸೇ ಮಹಾಯೋಧೋ ಕವಚಂ ವಿಯ ಅತ್ತಸಮ್ಭವಂ ಕಿಲೇಸಞ್ಚ ಅಜ್ಝತ್ತರತೋ ಸಮಾಹಿತೋ ಹುತ್ವಾ ಅಭಿನ್ದೀ"ತಿ।

ಅಥ ವಾ **ತುಲ**ನ್ತಿ ತುಲೇನ್ತೋ ತೀರೇನ್ತೋ। **ಅತುಲಞ್ಚ ಸಮ್ಭವ**ನ್ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಚೇವ ಭವಞ್ಚ। **ಭವಸಙ್ಖಾರ**ನ್ತಿ ಭವಗಾಮಿಕಂ ಕಮ್ಮಂ। **ಅವಸ್ಸಜಿ ಮುನೀ**ತಿ "ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ ಅನಿಚ್ಚಾ, ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಖನ್ಧಾನಂ ನಿರೋಧೋ ನಿಬ್ಬಾನಂ ನಿಚ್ಚ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ತುಲೇನ್ತೋ ಬುದ್ಧಮುನಿ ಭವೇ ಆದೀನವಂ, ನಿಬ್ಬಾನೇ ಚ ಆನಿಸಂಸಂ ದಿಸ್ವಾ ತಂ ಖನ್ಧಾನಂ ಮೂಲಭೂತಂ ಭವಸಙ್ಖಾರಕಮ್ಮಂ "ಕಮ್ಮಕ್ಖಯಾಯ ಸಂವತ್ತತೀ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೮೧; ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೨೩೩) ಏವಂ ವುತ್ತೇನ ಕಮ್ಮಕ್ಖಯಕರೇನ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ ಅವಸ್ಸಜಿ । ಕಥಂ ಅಜ್ಝತ್ತರತೋ ಸಮಾಹಿತೋ, ಅಭಿನ್ದಿ ಕವಚಮಿವತ್ತಸಮ್ಭವಂ। ಸೋ ಹಿ ವಿಪಸ್ಸನಾವಸೇನ ಅಜ್ಝತ್ತರತೋ, ಸಮಥವಸೇನ ಸಮಾಹಿತೋತಿ ಏವಂ ಪುಬ್ಬಭಾಗತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಬಲೇನ ಕವಚಂ ವಿಯ ಅತ್ತಭಾವಂ ಪರಿಯೋನನ್ಧಿತ್ವಾ ಠಿತಂ, ಅತ್ತನಿ ಸಮ್ಭವತ್ತಾ "ಅತ್ತಸಮ್ಭವ"ನ್ತಿ ಲದ್ಧನಾಮಂ ಸಬ್ಬಂ ಕಿಲೇಸಜಾಲಂ ಅಭಿನ್ದಿ, ಕಿಲೇಸಾಭಾವೇನೇವ ಕಮ್ಮಂ ಅಪ್ಪಟಿಸನ್ಧಿಕತ್ತಾ ಅವಸ್ಸಟ್ಠಂ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ಏವಂ ಕಿಲೇಸಪ್ಪಹಾನೇನ ಕಮ್ಮಂ ಪಜಹಿ। ಇತಿ ಬೋಧಿಮೂಲೇಯೇವ ಅವಸ್ಸಟ್ಠಭವಸಙ್ಖಾರೋ ಭಗವಾ ವೇಖಮಿಸ್ಸಕೇನ ವಿಯ ಜರಸಕಟಂ ಸಮಾಪತ್ತಿವೇಖಮಿಸ್ಸಕೇನ ಅತ್ತಭಾವಂ ಯಾಪೇನ್ತೋಪಿ "ಇತೋ ತೇಮಾಸತೋ ಉದ್ಧಂ ಸಮಾಪತ್ತಿವೇಖಮಸ್ಸ ನ ದಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದನೇನ ಆಯುಸಙ್ಖಾರಂ ಓಸ್ಸಜೀತಿ।

ಪಠಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಸತ್ತಜಟಿಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೨. ದುತಿಯೇ **ಬಹಿದ್ವಾರಕೋಟ್ಠಕೇ**ತಿ ಪಾಸಾದದ್ವಾರಕೋಟ್ಠಕಸ್ಸ ಬಹಿ, ನ ವಿಹಾರದ್ವಾರಕೋಟ್ಠಕಸ್ಸ। ಸೋ ಕಿರ ಪಾಸಾದೋ ಲೋಹಪಾಸಾದೋ ವಿಯ ಸಮನ್ತಾ ಚತುದ್ವಾರಕೋಟ್ಠಕಪರಿವುತೋ ಪಾಕಾರಪರಿಕ್ಖಿತ್ತೋ। ತೇಸು ಪಾಚೀನದ್ವಾರಕೋಟ್ಠಕಸ್ಸ ಬಹಿ ಪಾಸಾದಚ್ಛಾಯಾಯಂ ಪಾಚೀನಲೋಕಧಾತುಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಪಞ್ಞತ್ತವರಬುದ್ಧಾಸನೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಹೋತಿ। **ಜಟಿಲಾ**ತಿ ಜಟಾವನ್ತೋ ತಾಪಸವೇಸಧಾರಿನೋ। **ನಿಗಣ್ಠಾ**ತಿ ಸೇತಪಟನಿಗಣ್ಠರೂಪಧಾರಿನೋ। **ಏಕಸಾಟಕಾ**ತಿ ಏಕಸಾಟಕನಿಗಣ್ಠಾ ವಿಯ ಏಕಂ ಪಿಲೋತಿಕಖಣ್ಡಂ ಹತ್ಥೇ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ತೇನಾಪಿ ಸರೀರಸ್ಸ ಪುರಿಮಭಾಗಂ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತ್ವಾ ವಿಚರಣಕಾ। **ಪರೂಳ್ಹಕಚ್ಛನಖಲೋಮಾ**ತಿ ಪರೂಳ್ಹಕಚ್ಛಲೋಮಾ ಪರೂಳ್ಹನಖಾ ಪರೂಳ್ಹಅವಸೇಸಲೋಮಾ ಚ, ಕಚ್ಛಾದೀಸು ದೀಘಲೋಮಾ ದೀಘನಖಾ ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಖಾರಿವಿವಿಧಮಾದಾಯಾ**ತಿ ವಿವಿಧಂ ಖಾರಾದಿನಾನಪ್ಪಕಾರಂ ಪಬ್ಬಜಿತಪರಿಕ್ಖಾರಭಣ್ಡಿಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ। **ಅವಿದೂರೇ ಅತಿಕ್ಕಮನ್ತೀ**ತಿ ವಿಹಾರಸ್ಸ ಅವಿದೂರಮಗ್ಗೇನ ನಗರಂ ಪವಿಸನ್ತಿ।

ರಾಜಾಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಪಸೇನದಿ ಕೋಸಲೋತಿ ಅಹಂ, ಭನ್ತೇ, ರಾಜಾ ಪಸೇನದಿ ಕೋಸಲೋ, ಮಯ್ಹಂ ನಾಮಂ ತುಮ್ಹೇ ಜಾನಾಥಾತಿ। ಕಸ್ಮಾ ಪನ ರಾಜಾ ಲೋಕೇ ಅಗ್ಗಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಏವರೂಪಾನಂ ನಗ್ಗನಿಸ್ಸಿರೀಕಾನಂ ಅಞ್ಜಲಿಂ ಪಗ್ಗಣ್ಹಾತೀತಿ? ಸಙ್ಗಣ್ಹನತ್ಥಾಯ। ಏವಞ್ಹಿಸ್ಸ ಅಹೋಸಿ "ಸಚಾಹಂ ಏತ್ತಕಮ್ಪಿ ಏತೇಸಂ ನ ಕರಿಸ್ಸಾಮಿ, ಮಯಂ ಪುತ್ತದಾರಂ ಪಹಾಯ ಏತಸ್ಸತ್ಥಾಯ ದುಬ್ಭೋಜನದುಕ್ಖಸೇಯ್ಯಾದೀನಿ ಅನುಭೋಮ, ಅಯಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ನಿಪಚ್ಚಕಾರಮತ್ತಮ್ಪಿ ನ ಕರೋತಿ । ತಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಕತೇ ಅಮ್ಹೇ 'ಓಚರಕಾ'ತಿ ಜನೋ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ 'ಪಬ್ಬಜಿತಾ'ಇಚ್ಚೇವ ಸಞ್ಞಾನಿಸ್ಸತಿ, ಕಿಂ ಇಮಸ್ಸ ಭೂತತ್ಥಕಥನೇನಾತಿ ಅತ್ತನಾ ದಿಟ್ಠಂ ಸುತಂ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತ್ವಾ ನ ಕಥೇಯ್ಯುಂ, ಏವಂ ಕತೇ ಪನ ಅನಿಗೂಹಿತ್ವಾ ಕಥೇಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ। ಅಪಿಚ ಸತ್ಥು ಅಜ್ಝಾಸಯಜಾನನತ್ಥಮ್ಪಿ ಏವಮಕಾಸೀತಿ। ರಾಜಾ ಕಿರ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮನ್ತೋಪಿ ಕತಿಪಯಕಾಲಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ನ ಸದ್ದಹಿ। ತೇನಸ್ಸ ಏವಂ ಅಹೋಸಿ "ಯದಿ ಭಗವಾ ಸಬ್ಬಂ ಜಾನಾತಿ, ಮಯಾ ಇಮೇಸಂ ನಿಪಚ್ಚಕಾರಂ ಕತ್ವಾ 'ಇಮೇ ಅರಹನ್ತೋ'ತಿ ವುತ್ತೇ ನಾನುಜಾನೇಯ್ಯ, ಅಥ ಮಂ ಅನುವತ್ತನ್ತೋ ಅನುಜಾನೇಯ್ಯ, ಕುತೋ ತಸ್ಸ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಾ"ತಿ। ಏವಂ ಸೋ ಸತ್ಥು ಅಜ್ಝಾಸಯಜಾನನತ್ಥಂ ತಥಾ ಅಕಾಸಿ। ಭಗವಾ ಪನ "ಉಜುಕಮೇವ 'ನ ಇಮೇ ಸಮಣಾ ಓಚರಕಾ'ತಿ ವುತ್ತೇ ಯದಿಪಿ ರಾಜಾ

ಸದ್ದಹತಿ, ಮಹಾಜನೋ ಪನ ತಮತ್ಥಂ ಅಜಾನನ್ತೋ ನ ಸದ್ದಹೇಯ್ಯ, ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ 'ರಾಜಾ ಅತ್ತನೋ ಕಥಂ ಸುಣಾತೀ'ತಿ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಮುಖಾರುಳ್ಹಂ ಕಥೇತೀ'ತಿ ವದೇಯ್ಯ, ತದಸ್ಸ ದೀಘರತ್ತಂ ಅಹಿತಾಯ ದುಕ್ಖಾಯ ಸಂವತ್ತೇಯ್ಯ, ಅಞ್ಞೋ ಚ ಗುಳ್ಹಕಮ್ಮಂ ವಿವಟಂ ಕತಂ ಭವೇಯ್ಯ, ಸಯಮೇವ ರಾಜಾ ತೇಸಂ ಓಚರಕಭಾವಂ ಕಥೇಸ್ಸತೀ"ತಿ ಞತ್ವಾ **"ದುಜ್ಜಾನಂ ಖೋ ಏತ"**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ।

ತತ್ಥ **ಕಾಮಭೋಗಿನಾತಿ** ಇಮಿನಾ ಪನ ರಾಗಾಭಿಭವಂ, ಉಭಯೇನಾಪಿ ವಿಕ್ಖಿತ್ತಚಿತ್ತತಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಪುತ್ತಸಮ್ಬಾಧಸಯನನ್ತಿ** ಪುತ್ತೇಹಿ ಸಮ್ಬಾಧಸಯನಂ । ಏತ್ಥ ಚ ಪುತ್ತಸೀಸೇನ ದಾರಪರಿಗ್ಗಹಂ, ಪುತ್ತದಾರೇಸು ಉಪ್ಪಿಲಾವಿತೇನ ತೇಸಂ ಘರಾವಾಸಾದಿಹೇತು ಸೋಕಾಭಿಭವೇನ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠತಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಕಾಸಿಕಚನ್ದನನ್ತಿ** ಸಣ್ಹಚನ್ದನಂ, ಕಾಸಿಕವತ್ಥಞ್ಚ ಚನ್ದನಞ್ಚಾತಿ ವಾ ಅತ್ಥೋ। **ಮಾಲಾಗನ್ಧವಿಲೇಪನನ್ತಿ** ವಣ್ಣಗನ್ಧತ್ಥಾಯ ಮಾಲಾ, ಸುಗನ್ಧಭಾವತ್ಥಾಯ ಗನ್ಧಂ, ಛವಿರಾಗಕರಣತ್ಥಾಯ ವಿಲೇಪನಂ ಧಾರೇನ್ತೇನ। **ಜಾತರೂಪರಜತನ್ತಿ** ಸುವಣ್ಣಞ್ಚೇವ ಅವಸಿಟ್ಠಧನಞ್ಚ। **ಸಾದಿಯನ್ತೇನಾತಿ** ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತೇನ। ಸಬ್ಬೇನಪಿ ಕಾಮೇಸು ಅಭಿಗಿದ್ಧಭಾವಮೇವ ಪಕಾಸೇತಿ।

ಸಂವಾಸೇನಾತಿ ಸಹವಾಸೇನ। **ಸೀಲಂ ವೇದಿತಬ್ಬನ್ತಿ** "ಅಯಂ ಪೇಸಲೋ ವಾ ದುಸ್ಸೀಲೋ ವಾ"ತಿ ಸಂವಸನ್ತೇನ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಸಹ ವಸನ್ತೇನ ಜಾನಿತಬ್ಬೋ। **ತಞ್ಚ ಖೋ ದೀಘೇನ ಅದ್ಧುನಾ ನ ಇತ್ತರನ್ತಿ** ತಞ್ಚ ಸೀಲಂ ದೀಘೇನ ಕಾಲೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ, ನ ಇತ್ತರೇನ। ಕತಿಪಯದಿವಸೇ ಹಿ ಸಞ್ಞತಾಕಾರೋ ಸಂವುತಿನ್ದ್ರಿಯಾಕಾರೋ ಚ ಹುತ್ವಾ ಸಕ್ಕಾ ದಸ್ಸೇತುಂ। **ಮನಸಿ ಕರೋತಾ ನೋ ಅಮನಸಿ ಕರೋತಾತಿ** ತಮ್ಪಿ "ಸೀಲಮಸ್ಸ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಮನಸಿ ಕರೋನ್ತೇನ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತೇನ ಸಕ್ಕಾ ಜಾನಿತುಂ, ನ ಇತರೇನ। **ಪಞ್ಞವತಾತಿ** ತಮ್ಪಿ ಸಪ್ಪಞ್ಞೇನೇವ ಪಣ್ಡಿತೇನ। ಬಾಲೋ ಹಿ ಮನಸಿ ಕರೋನ್ತೋಪಿ ಜಾನಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। **ಸಂವೋಹಾರೇನಾತಿ** ಕಥನೇನ।

> "ಯೋ ಹಿ ಕೋಚಿ ಮನುಸ್ಸೇಸು, ವೋಹಾರಂ ಉಪಜೀವತಿ।
> ಏವಂ ವಾಸೇಟ್ಠ ಜಾನಾಹಿ, ವಾಣಿಜೋ ಸೋ ನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ"ತಿ॥ (ಸು॰ ನಿ॰ ೬೧೯) -

ಏತ್ಥ ಹಿ ವಾಣಿಜ್ಜಂ ವೋಹಾರೋ ನಾಮ। "ಚತ್ತಾರೋ ಅರಿಯವೋಹಾರಾ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೩೧೩) ಏತ್ಥ ಚೇತನಾ। "ಸಙ್ಖಾ ಸಮಞ್ಞಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿ ವೋಹಾರೋ"ತಿ (ಧ॰ ಸ॰ ೧೩೧೩-೧೩೧೫) ಏತ್ಥ ಪಞ್ಞತ್ತಿ। "ವೋಹಾರಮತ್ತೇನ ಸೋ ವೋಹರೇಯ್ಯಾ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೨೫) ಏತ್ಥ ಕಥಾ ವೋಹಾರೋ। ಇಧಾಪಿ ಸೋ ಏವ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ಏಕಚ್ಚಸ್ಸ ಹಿ ಸಮ್ಮುಖಾಕಥಾ ಪರಮ್ಮುಖಾಕಥಾಯ ನ ಸಮೇತಿ, ಪರಮ್ಮುಖಾಕಥಾ ಸಮ್ಮುಖಾಕಥಾಯ, ತಥಾ ಪುರಿಮಕಥಾ ಪಚ್ಛಿಮಕಥಾಯ, ಪಚ್ಛಿಮಕಥಾ ಚ ಪುರಿಮಕಥಾಯ। ಸೋ ಕಥೇನ್ತೋಯೇವ ಸಕ್ಕಾ ಜಾನಿತುಂ "ಅಸುಚಿ ಏಸೋ ಪುಗ್ಗಲೋ"ತಿ। ಸುಚಿಸೀಲಸ್ಸ ಪನ ಪುರಿಮಂ ಪಚ್ಛಿಮೇನ, ಪಚ್ಛಿಮಞ್ಚ ಪುರಿಮೇನ, ಸಮ್ಮುಖಾ ಕಥಿತಞ್ಚ ಪರಮ್ಮುಖಾ ಕಥಿತೇನ, ಪರಮ್ಮುಖಾ ಕಥಿತಞ್ಚ ಸಮ್ಮುಖಾ ಕಥಿತೇನ ಸಮೇತಿ, ತಸ್ಮಾ ಕಥೇನ್ತೇನ ಸಕ್ಕಾ ಸುಚಿಭಾವೋ ಜಾನಿತುನ್ತಿ ಪಕಾಸೇನ್ತೋ ಆಹ - **"ಸಂವೋಹಾರೇನ ಸೋಚೇಯ್ಯಂ ವೇದಿತಬ್ಬ"**ನ್ತಿ।

ಥಾಮೋತಿ ಞಾಣಥಾಮೋ। ಯಸ್ಸ ಹಿ ಞಾಣಥಾಮೋ ನತ್ಥಿ, ಸೋ ಉಪ್ಪನ್ನೇಸು ಉಪದ್ದವೇಸು ಗಹೇತಬ್ಬಗಹಣಂ ಕತ್ತಬ್ಬಕರಣಂ ಅಪಸ್ಸನ್ತೋ ಅದ್ವಾರಿಕಂ ಘರಂ ಪವಿಟ್ಠೋ ವಿಯ ಚರತಿ। ತೇನಾಹ - **"ಆಪದಾಸು ಖೋ, ಮಹಾರಾಜ, ಥಾಮೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ"**ತಿ। **ಸಾಕಚ್ಛಾಯಾತಿ** ಸಹಕಥಾಯ। ದುಪ್ಪಞ್ಞಸ್ಸ ಹಿ ಕಥಾ ಉದಕೇ ಗೇಣ್ಡು ವಿಯ ಉಪ್ಲವತಿ, ಪಞ್ಞವತೋ ಕಥೇನ್ತಸ್ಸ ಪಟಿಭಾನಂ ಅನನ್ತಂ ಹೋತಿ। ಉದಕವಿಪ್ಫನ್ದನೇನೇವ ಹಿ ಮಚ್ಛೋ ಖುದ್ದಕೋ ಮಹನ್ತೋ ವಾತಿ ಪಞ್ಞಾಯತಿ।

ಇತಿ ಭಗವಾ ರಞ್ಞೋ ಉಜುಕಮೇವ ತೇ "ಇಮೇ ನಾಮಾ"ತಿ ಅವತ್ವಾ ಅರಹನ್ತಾನಂ ಅನರಹನ್ತಾನಞ್ಚ ಜಾನನೂಪಾಯಂ ಪಕಾಸೇಸಿ। ರಾಜಾ ತಂ ಸುತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಾಯ ದೇಸನಾವಿಲಾಸೇನ ಚ ಅಭಿಪ್ಪಸನ್ನೋ **"ಅಚ್ಛರಿಯಂ, ಭನ್ತೇ"**ತಿಆದಿನಾ ಅತ್ತನೋ ಪಸಾದಂ ಪಕಾಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತೇ ಯಾಥಾವತೋ ಭಗವತೋ ಆರೋಚೇನ್ತೋ **"ಏತೇ, ಭನ್ತೇ, ಮಮ ಪುರಿಸಾ ಚರಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಚರಾತಿ** ಅಪಬ್ಬಜಿತಾ ಏವ ಪಬ್ಬಜಿತರೂಪೇನ ರಟ್ಠಪಿಣ್ಡಂ ಭುಞ್ಜನ್ತಾ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಕಮ್ಮನ್ತತ್ತಾ। **ಓಚರಕಾತಿ**

ಹೇಟ್ಠಾ ಚರಕಾ। ಚರಾ ಹಿ ಪಬ್ಬತಮತ್ಥಕೇನ ಚರನ್ತಾಪಿ ಹೇಟ್ಠಾ ಚರಕಾವ ನಿಹೀನಕಮ್ಮತ್ತಾ। ಅಥ ವಾ **ಓಚರಕಾ**ತಿ ಚರಪುರಿಸಾ। **ಓಚರಿತ್ವಾ**ತಿ ಅವಚರಿತ್ವಾ ವೀಮಂಸಿತ್ವಾ, ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ದೇಸೇ ತಂ ತಂ ಪವತ್ತಿಂ ಞತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಓಸಾರಿಸ್ಸಾಮೀ**ತಿ ಪಟಿಪಜ್ಜಿಸ್ಸಾಮಿ, ಕರಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ರಜೋಜಲ್ಲ**ನ್ತಿ ರಜಞ್ಚ ಮಲಞ್ಚ। **ಪವಾಹೇತ್ವಾ**ತಿ ಸುಟ್ಠು ವಿಕ್ಖಾಲನವಸೇನ ಅಪನೇತ್ವಾ। **ಕಪ್ಪಿತಕೇಸಮಸ್ಸೂ**ತಿ ಅಲಙ್ಕಾರಸತ್ಥೇ ವುತ್ತವಿಧಿನಾ ಕಪ್ಪಕೇಹಿ ಛಿನ್ನಕೇಸಮಸ್ಸೂ। **ಕಾಮಗುಣೇಹೀ**ತಿ ಕಾಮಕೋಟ್ಠಾಸೇಹಿ, ಕಾಮಬನ್ಧನೇಹಿ ವಾ **ಸಮಪ್ಪಿತಾ**ತಿ ಸುಟ್ಠು ಅಪ್ಪಿತಾ ಅಲ್ಲೀನಾ। **ಸಮಙ್ಗೀಭೂತಾ**ತಿ ಸಹಭೂತಾ । **ಪರಿಚಾರೇಸ್ಸನ್ತೀ**ತಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಸಮನ್ತತೋ ಚಾರೇಸ್ಸನ್ತಿ ಕೀಳಾಪೇಸ್ಸನ್ತಿ ವಾ।

ಏತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾತಿ ಏತಂ ತೇಸಂ ರಾಜಪುರಿಸಾನಂ ಅತ್ತನೋ ಉದರಸ್ಸ ಕಾರಣಾ ಪಬ್ಬಜಿತವೇಸೇನ ಲೋಕವಞ್ಚನಸಙ್ಖಾತಂ ಅತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾ। **ಇಮಂ ಉದಾನ**ನ್ತಿ ಇಮಂ ಪರಾಧೀನತಾಪರವಞ್ಚನತಾಪಟಿಕ್ಖೇಪವಿಭಾವನಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ।

ತತ್ಥ **ನ ವಾಯಮೇಯ್ಯ ಸಬ್ಬತ್ಥಾ**ತಿ ದೂತೇಯ್ಯಓಚರಕಕಮ್ಮಾದಿಕೇ ಸಬ್ಬಸ್ಮಿಂ ಪಾಪಧಮ್ಮೇ ಇಮೇ ರಾಜಪುರಿಸಾ ವಿಯ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ನ ವಾಯಮೇಯ್ಯ, ವಾಯಾಮಂ ಉಸ್ಸಾಹಂ ನ ಕರೇಯ್ಯ, ಸಬ್ಬತ್ಥ ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ವಾಯಾಮಂ ಅಕತ್ವಾ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕೇಪಿ ಪುಞ್ಞಸ್ಮಿಂಯೇವ ವಾಯಮೇಯ್ಯಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ನಾಞ್ಞಸ್ಸ ಪುರಿಸೋ ಸಿಯಾ**ತಿ ಪಬ್ಬಜಿತರೂಪೇನ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಸೇವಕಪುರಿಸೋ ನ ಸಿಯಾ। ಕಸ್ಮಾ? ಏವರೂಪಸ್ಸಪಿ ಓಚರಕಾದಿಪಾಪಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ। **ನಾಞ್ಞಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಜೀವೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಅಞ್ಞಂ ಪರಂ ಇಸ್ಸರಾದಿಂ ನಿಸ್ಸಾಯ "ತಪ್ಪಟಿಬದ್ಧಂ ಮೇ ಸುಖದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ಏವಂಚಿತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ನ ಜೀವಿಕಂ ಪವತ್ತೇಯ್ಯ, ಅತ್ತದೀಪೋ ಅತ್ತಸರಣೋ ಅನಞ್ಞಸರಣೋ ಏವ ಭವೇಯ್ಯ। ಅಥ ವಾ ಅನತ್ಥಾವಹತೋ "ಓಚರಣ"ನ್ತಿ ಲದ್ಧನಾಮಕತ್ತಾ ಅಞ್ಞಂ ಅಕುಸಲಕಮ್ಮಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ನ ಜೀವೇಯ್ಯ। **ಧಮ್ಮೇನ ನ ವಣಿಂ ಚರೇ**ತಿ ಧನಾದಿಅತ್ಥಾಯ ಧಮ್ಮಂ ನ ಕಥೇಯ್ಯ। ಯೋ ಹಿ ಧನಾದಿಹೇತು ಪರೇಸಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ, ಸೋ ಧಮ್ಮೇನ ವಾಣಿಜ್ಜಂ ಕರೋತಿ ನಾಮ, ಏವಂ ಧಮ್ಮೇನ ತಂ ನ ಚರೇಯ್ಯ। ಅಥ ವಾ ಧನಾದೀನಂ ಅತ್ಥಾಯ ಕೋಸಲರಞ್ಞೋ ಪುರಿಸೋ ವಿಯ ಓಚರಕಾದಿಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತೋ ಪರೇಹಿ ಅನಾಸಙ್ಕನೀಯತಾಯ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಲಿಙ್ಗಸಮಾದಾನಾದೀನಿ ಅನುತಿಟ್ಠನ್ತೋ ಧಮ್ಮೇನ ವಾಣಿಜ್ಜಂ ಕರೋತಿ ನಾಮ। ಯೋಪಿ ಇಧ ಪರಿಸುದ್ಧಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಚರನ್ತೋಪಿ ಅಞ್ಞತರಂ ದೇವನಿಕಾಯಂ ಪಣಿಧಾಯ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಚರತಿ, ಸೋಪಿ ಧಮ್ಮೇನ ವಾಣಿಜ್ಜಂ ಕರೋತಿ ನಾಮ, ಏವಂ ಧಮ್ಮೇನ ವಾಣಿಜ್ಜಂ ನ ಚರೇ, ನ ಕರೇಯ್ಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ದುತಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೩. ತತಿಯೇ **ಅತ್ತನೋ ಅನೇಕೇ ಪಾಪಕೇ ಅಕುಸಲೇ ಧಮ್ಮೇ ಪಹೀನೇ**ತಿ ಲೋಭದೋಸಮೋಹವಿಪರೀತಮನಸಿಕಾರಅಹಿರಿಕಾನೋತ್ತಪ್ಪಕೋಧೂಪನಾಹಮಕ್ಖಪಲಾಸಇಸ್ಸಾಮಚ್ಛರಿಯಮಾಯಾ-ಸಾಠೇಯ್ಯಥಮ್ಭಸಾರಮ್ಭಮಾನಾತಿಮಾನಮದಪಮಾದತಣ್ಹಾಅವಿಜ್ಜಾತಿವಿಧಾಕುಸಲಮೂಲದುಚ್ಚರಿತಸಂಕಿಲೇಸವಿಸಮ-ಸಞ್ಞಾವಿತಕ್ಕಪಪಞ್ಚಚತುಬ್ಬಿಧವಿಪಲ್ಲಾಸಆಸವಓಘಯೋಗಗನ್ಥಾಗತಿಗಮನತಣ್ಹುಪಾದಾನಪಞ್ಚವಿಧ-ಚೇತೋಖಿಲಪಞ್ಚಚೇತೋವಿನಿಬನ್ಧನೀವರಣಾಭಿನನ್ದನಛವಿವಾದ- ಮೂಲತಣ್ಹಾಕಾಯಸತ್ತಾನುಸಯಅಟ್ಠಮಿಚ್ಛತ್ತನವ-ತಣ್ಹಾಮೂಲಕದಸಾಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥದ್ವಾಸಟ್ಠಿದಿಟ್ಠಿಗತಅಟ್ಠಸತತಣ್ಹಾವಿಚರಿತಾದಿಪ್ಪಭೇದೇ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಾನೇ ಅನಾದಿಕಾಲಪವತ್ತೇ ದಿಯಡ್ಢಸಹಸ್ಸಕಿಲೇಸೇ ತಂಸಹಗತೇ ಚಾಪಿ ಅನೇಕೇ ಪಾಪಕೇ ಲಾಮಕೇ ಅಕೋಸಲ್ಲಸಮ್ಭೂತಟ್ಠೇನ ಅಕುಸಲೇ ಧಮ್ಮೇ ಅನವಸೇಸಂ ಸಹ ವಾಸನಾಯ ಬೋಧಿಮೂಲೇಯೇವ ಪಹೀನೇ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನೇ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಮಾನೋ "ಅಯಮ್ಪಿ ಮೇ

ಕಿಲೇಸೋ ಪಹೀನೋ, ಅಯಮ್ಪಿ ಮೇ ಕಿಲೇಸೋ ಪಹೀನೋ"ತಿ ಅನುಪದಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾಯ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಮಾನೋ ಭಗವಾ ನಿಸಿನ್ನೋ ಹೋತಿ।

ಅನೇಕೇ ಚ ಕುಸಲೇ ಧಮ್ಮೇತಿ ಸೀಲಸಮಾಧಿಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನಂ ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ, ಚತ್ತಾರೋ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಾ, ಚತ್ತಾರೋ ಇದ್ಧಿಪಾದಾ, ಚತ್ತಾರೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗಾ, ಚತ್ತಾರಿ ಫಲಾನಿ, ಚತಸ್ಸೋ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ, ಚತುಯೋನಿಪರಿಚ್ಛೇದಕಞಾಣಂ, ಚತ್ತಾರೋ ಅರಿಯವಂಸಾ, ಚತ್ತಾರಿ ವೇಸಾರಜ್ಜಞಾಣಾನಿ, ಪಞ್ಚ ಪಧಾನಿಯಙ್ಗಾನಿ, ಪಞ್ಚಙ್ಗಿಕೋ ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧಿ, ಪಞ್ಚಞಾಣಿಕೋ ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧಿ, ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ, ಪಞ್ಚ ಬಲಾನಿ, ಪಞ್ಚ ನಿಸ್ಸಾರಣೀಯಾ ಧಾತುಯೋ, ಪಞ್ಚ ವಿಮುತ್ತಾಯತನಞಾಣಾನಿ, ಪಞ್ಚ ವಿಮುತ್ತಿಪರಿಪಾಚನೀಯಾ ಸಞ್ಞಾ, ಛ ಅನುಸ್ಸತಿಟ್ಠಾನಾನಿ, ಛ ಗಾರವಾ, ಛ ನಿಸ್ಸಾರಣೀಯಾ ಧಾತುಯೋ, ಛ ಸತತವಿಹಾರಾ, ಛ ಅನುತ್ತರಿಯಾನಿ, ಛ ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಾ ಪಞ್ಞಾ, ಛ ಅಭಿಞ್ಞಾ, ಛ ಅಸಾಧಾರಣಞಾಣಾನಿ, ಸತ್ತ ಅಪರಿಹಾನಿಯಾ ಧಮ್ಮಾ, ಸತ್ತ ಅರಿಯಧನಾನಿ, ಸತ್ತ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ, ಸತ್ತ ಸಪ್ಪುರಿಸಧಮ್ಮಾ, ಸತ್ತ ನಿಜ್ಜರವತ್ಥೂನಿ, ಸತ್ತ ಸಞ್ಞಾ, ಸತ್ತ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯಪುಗ್ಗಲದೇಸನಾ, ಸತ್ತ ಖೀಣಾಸವಬಲದೇಸನಾ, ಅಟ್ಠ ಪಞ್ಞಾಪಟಿಲಾಭಹೇತುದೇಸನಾ, ಅಟ್ಠ ಸಮ್ಮತ್ತಾನಿ, ಅಟ್ಠ ಲೋಕಧಮ್ಮಾತಿಕ್ಕಮಾ, ಅಟ್ಠ ಆರಮ್ಭವತ್ಥೂನಿ, ಅಟ್ಠ ಅಕ್ಖಣದೇಸನಾ, ಅಟ್ಠ ಮಹಾಪುರಿಸವಿತಕ್ಕಾ, ಅಟ್ಠ ಅಭಿಭಾಯತನದೇಸನಾ, ಅಟ್ಠ ವಿಮೋಕ್ಖಾ, ನವ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಮೂಲಕಾ ಧಮ್ಮಾ, ನವ ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಪಧಾನಿಯಙ್ಗಾನಿ, ನವ ಸತ್ತಾವಾಸದೇಸನಾ, ನವ ಆಘಾತಪ್ಪಟಿವಿನಯಾ, ನವ ಸಞ್ಞಾ, ನವ ನಾನತ್ತಾನಿ, ನವ ಅನುಪುಬ್ಬವಿಹಾರಾ, ದಸ ನಾಥಕರಣಾ ಧಮ್ಮಾ, ದಸ ಕಸಿಣಾಯತನಾನಿ, ದಸ ಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥಾ, ದಸ ಸಮ್ಮತ್ತಾನಿ, ದಸ ಅರಿಯವಾಸಾ, ದಸ ಅಸೇಕ್ಖಾ ಧಮ್ಮಾ, ದಸ ತಥಾಗತಬಲಾನಿ, ಏಕಾದಸ ಮೇತ್ತಾನಿಸಂಸಾ, ದ್ವಾದಸ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಾಕಾರಾ, ತೇರಸ ಧುತಙ್ಗಗುಣಾ, ಚುದ್ದಸ ಬುದ್ಧಞಾಣಾನಿ, ಪನ್ನರಸ ವಿಮುತ್ತಿಪರಿಪಾಚನೀಯಾ ಧಮ್ಮಾ, ಸೋಳಸವಿಧಾ ಆನಾಪಾನಸ್ಸತಿ, ಸೋಳಸ ಅಪರನ್ತಪನೀಯಾ ಧಮ್ಮಾ, ಅಟ್ಠಾರಸ ಮಹಾವಿಪಸ್ಸನಾ, ಅಟ್ಠಾರಸ ಬುದ್ಧಧಮ್ಮಾ, ಏಕೂನವೀಸತಿ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣಾನಿ, ಚತುಚತ್ತಾಲೀಸ ಞಾಣವತ್ಥೂನಿ, ಪಞ್ಞಾಸ ಉದಯಬ್ಬಯಞಾಣಾನಿ, ಪರೋಪಞ್ಞಾಸ ಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ, ಸತ್ತಸತ್ತತಿ ಞಾಣವತ್ಥೂನಿ, ಚತುವೀಸತಿಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಸಮಾಪತ್ತಿಸಞ್ಚಾರಿಮಹಾವಜಿರಞಾಣಂ, ಅನನ್ತನಯಸಮನ್ತಪಟ್ಠಾನಪವಿಚಯಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣದೇಸನಾಞಾಣಾನಿ, ತಥಾ ಅನನ್ತಾಸು ಲೋಕಧಾತೂಸು ಅನನ್ತಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ ಆಸಯಾದಿವಿಭಾವನಞಾಣಾನಿ ಚಾತಿ ಏವಮಾದಿಕೇ ಅನೇಕೇ ಅತ್ತನೋ ಕುಸಲೇ ಅನವಜ್ಜಧಮ್ಮೇ ಅನನ್ತಕಾಲಂ ಪಾರಮಿಪರಿಭಾವನಾಯ ಮಗ್ಗಭಾವನಾಯ ಚ ಪಾರಿಪೂರಿಂ ವುದ್ಧಿಂ ಗತೇ "ಇಮೇಪಿ ಅನವಜ್ಜಧಮ್ಮಾ ಮಯಿ ಸಂವಿಜ್ಜನ್ತಿ, ಇಮೇಪಿ ಅನವಜ್ಜಧಮ್ಮಾ ಮಯಿ ಸಂವಿಜ್ಜನ್ತೀ"ತಿ ರುಚಿವಸೇನ ಮನಸಿಕಾರಾಭಿಮುಖೇ ಬುದ್ಧಗುಣೇ ವಗ್ಗವಗ್ಗೇ ಪುಞ್ಜಪುಞ್ಜೇ ಕತ್ವಾ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಮಾನೋ ನಿಸಿನ್ನೋ ಹೋತಿ। ತೇ ಚ ಖೋ ಸಪದೇಸತೋ ಏವ, ನ ನಿಪ್ಪದೇಸತೋ। ಸಬ್ಬೇ ಬುದ್ಧಗುಣೇ ಭಗವತಾಪಿ ಅನುಪದಂ ಅನವಸೇಸತೋ ಮನಸಿ ಕಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ ಅನನ್ತಾಪರಿಮೇಯ್ಯಭಾವತೋ।

ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ -

"ಬುದ್ಧೋಪಿ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಣೇಯ್ಯ ವಣ್ಣಂ,
ಕಪ್ಪಮ್ಪಿ ಚೇ ಅಞ್ಞಮಭಾಸಮಾನೋ।
ಖೀಯೇಥ ಕಪ್ಪೋ ಚಿರದೀಘಮನ್ತರೇ,
ವಣ್ಣೋ ನ ಖೀಯೇಥ ತಥಾಗತಸ್ಸಾ"ತಿ॥

ಅಪರಮ್ಪಿ ವುತ್ತಂ -

"ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ನಾಮಾನಿ, ಸಗುಣೇನ ಮಹೇಸಿನೋ।

ಗುಣೇನ ನಾಮಮುದ್ಧೇಯ್ಯಂ, ಅಪಿ ನಾಮ ಸಹಸ್ಸತೋ"ತಿ॥

ತದಾ ಹಿ ಭಗವಾ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಪ್ಪಟಿಕ್ಕನ್ತೋ ವಿಹಾರಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಗನ್ಧಕುಟಿಪ್ಪಮುಖೇ ಠತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖೂಸು ವತ್ತಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಗತೇಸು ಮಹಾಗನ್ಧಕುಟಿಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಪಞ್ಞತ್ತವರಬುದ್ಧಾಸನೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಅತ್ತನೋ ಅತೀತಜಾತಿವಿಸಯಂ ಞಾಣಂ ಪೇಸೇಸಿ। ಅಥಸ್ಸ ತಾನಿ ನಿರನ್ತರಂ ಪೋಙ್ಖಾನುಪೋಙ್ಖಂ ಅನನ್ತಾಪರಿಮಾಣಪ್ಪಭೇದಾ ಉಪಟ್ಠಹಿಂಸು। ಸೋ "ಏವಂ ಮಹನ್ತಸ್ಸ ನಾಮ ದುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ಮೂಲಭೂತಾ ಇಮೇ ಕಿಲೇಸಾ"ತಿ ಕಿಲೇಸವಿಸಯಂ ಞಾಣಾಚಾರಂ ಪೇಸೇತ್ವಾ ತೇ ಪಹಾನಮುಖೇನ ಅನುಪದಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತ್ವಾ "ಇಮೇ ವತ ಕಿಲೇಸಾ ಅನವಸೇಸತೋ ಮಯ್ಹಂ ಸುಟ್ಠು ಪಹೀನಾ"ತಿ ಪುನ ತೇಸಂ ಪಹಾನಕರಂ ಸಾಕಾರಂ ಸಪರಿವಾರಂ ಸಉದ್ದೇಸಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತೋ ಅನನ್ತಾಪರಿಮಾಣಭೇದೇ ಅತ್ತನೋ ಸೀಲಾದಿಅನವಜ್ಜಧಮ್ಮೇ ಮನಸಾಕಾಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ –

"ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಭಗವಾ ಅತ್ತನೋ ಅನೇಕೇ ಪಾಪಕೇ ಅಕುಸಲೇ ಧಮ್ಮೇ ಪಹೀನೇ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಮಾನೋ ನಿಸಿನ್ನೋ ಹೋತಿ, ಅನೇಕೇ ಚ ಕುಸಲೇ ಧಮ್ಮೇ ಭಾವನಾಪಾರಿಪೂರಿಂ ಗತೇ"ತಿ।

ಏವಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸುದ್ದೇಸಭೂತಂ **ಇಮಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ**।

ತತ್ಥ **ಅಹು ಪುಬ್ಬೇ**ತಿ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಞಾಣುಪ್ಪತ್ತಿತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಸಬ್ಬೋಪಿ ಚಾಯಂ ರಾಗಾದಿಕೋ ಕಿಲೇಸಗಣೋ ಮಯ್ಹಂ ಸನ್ತಾನೇ ಅಹು ಆಸಿ, ನ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಕಿಲೇಸಗಣೇ ಕೋಚಿಪಿ ಕಿಲೇಸೋ ನಾಹೋಸಿ। **ತದಾ ನಾಹೂ**ತಿ ತದಾ ತಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಅರಿಯಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ಸೋ ಕಿಲೇಸಗಣೋ ನ ಅಹು ನ ಆಸಿ, ತತ್ಥ ಅಣುಮತ್ತೋಪಿ ಕಿಲೇಸೋ ಅಗ್ಗಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ಅಪ್ಪಹೀನೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। "ತತೋ ನಾಹೂ"ತಿಪಿ ಪಠನ್ತಿ, ತತೋ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಕ್ಖಣತೋ ಪರಂ ನಾಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನಾಹು ಪುಬ್ಬೇ**ತಿ ಯೋ ಚಾಯಂ ಮಮ ಅಪರಿಮಾಣೋ ಅನವಜ್ಜಧಮ್ಮೋ ಏತರಹಿ ಭಾವನಾಪಾರಿಪೂರಿಂ ಗತೋ ಉಪಲಬ್ಭತಿ, ಸೋಪಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗಕ್ಖಣತೋ ಪುಬ್ಬೇ ನ ಅಹು ನ ಆಸಿ। **ತದಾ ಅಹೂ**ತಿ ಯದಾ ಪನ ಮೇ ಅಗ್ಗಮಗ್ಗಞಾಣಂ ಉಪ್ಪನ್ನಂ, ತದಾ ಸಬ್ಬೋಪಿ ಮೇ ಅನವಜ್ಜಧಮ್ಮೋ ಆಸಿ। ಅಗ್ಗಮಗ್ಗಾಧಿಗಮೇನ ಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಗುಣಾ ಬುದ್ಧಾನಂ ಹತ್ಥಗತಾ ಏವ ಹೋನ್ತಿ।

ನ ಚಾಹು ನ ಚ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ನ ಚೇತರಹಿ ವಿಜ್ಜತೀತಿ ಯೋ ಪನ ಸೋ ಅನವಜ್ಜಧಮ್ಮೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ ಮಯ್ಹಂ ಬೋಧಿಮಣ್ಡೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋ, ಯೇನ ಸಬ್ಬೋ ಕಿಲೇಸಗಣೋ ಅನವಸೇಸಂ ಪಹೀನೋ, ಸೋ ಯಥಾ ಮಯ್ಹಂ ಮಗ್ಗಕ್ಖಣತೋ ಪುಬ್ಬೇ ನ ಚಾಹು ನ ಚ ಅಹೋಸಿ, ಏವಂ ಅತ್ತನಾ ಪಹಾತಬ್ಬಕಿಲೇಸಾಭಾವತೋ ತೇ ಕಿಲೇಸಾ ವಿಯ ಅಯಮ್ಪಿ ನ ಚ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಅನಾಗತೇ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಸ್ಸತಿ, ಏತರಹಿ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಕಾಲೇಪಿ ನ ವಿಜ್ಜತಿ ನ ಉಪಲಬ್ಭತಿ ಅತ್ತನಾ ಕತ್ತಬ್ಬಕಿಚ್ಚಾಭಾವತೋ। ನ ಹಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ ಅನೇಕವಾರಂ ಪವತ್ತತಿ। ತೇನೇವಾಹ – "ನ ಪಾರಂ ದಿಗುಣಂ ಯನ್ತೀ"ತಿ।

ಇತಿ ಭಗವಾ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಾನೇ ಅನವಸೇಸಂ ಪಹೀನೇ ಅಕುಸಲೇ ಧಮ್ಮೇ ಭಾವನಾಪಾರಿಪೂರಿಂ ಗತೇ ಅಪರಿಮಾಣೇ ಅನವಜ್ಜಧಮ್ಮೇ ಚ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಮಾನೋ ಅತ್ತುಪನಾಯಿಕಪೀತಿವೇಗವಿಸ್ಸಟ್ಠಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ। ಪುರಿಮಾಯ ಕಥಾಯ ಪುರಿಮವೇಸಾರಜ್ಜದ್ವಯಮೇವ ಕಥಿತಂ, ಪಚ್ಛಿಮದ್ವಯಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಯಾ ಪಕಾಸಿತತ್ತಾ ಪಕಾಸಿತಮೇವ ಹೋತೀತಿ।

ತತಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಪಠಮನಾನಾತಿತ್ಥಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೪. ಚತುತ್ಥೇ **ನಾನಾತಿತ್ಥಿಯಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ತರನ್ತಿ ಏತೇನ ಸಂಸಾರೋಘನ್ತಿ ತಿತ್ಥಂ, ನಿಬ್ಬಾನಮಗ್ಗೋ। ಇಧ ಪನ ವಿಪರೀತವಿಪಲ್ಲಾಸವಸೇನ ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕೇಹಿ ತಥಾ ಗಹಿತದಿಟ್ಠಿದಸ್ಸನಂ "ತಿತ್ಥ"ನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। ತಸ್ಮಿಂ

ಸಸ್ಸತಾದಿನಾನಾಕಾರೇ ತಿತ್ಥೇ ನಿಯುತ್ತಾತಿ ನಾನಾತಿತ್ಥಿಯಾ, ನಗ್ಗನಿಗಣ್ಠಾದಿಸಮಣಾ ಚೇವ ಕಠಕಲಾಪಾದಿಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಚ ಪೋಕ್ಖರಸಾತಾದಿಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ ಚ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ। ನಾನಾತಿತ್ಥಿಯಾ ಚ ತೇ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ ಚಾತಿ ನಾನಾತಿತ್ಥಿಯಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ।

"ಸಸ್ಸತೋ ಅತ್ತಾ ಚ ಲೋಕೋ ಚಾ"ತಿಆದಿನಾ ಪಸ್ಸನ್ತಿ ಏತಾಯ, ಸಯಂ ವಾ ಪಸ್ಸತಿ, ತಥಾ ದಸ್ಸನಮತ್ತಮೇವ ವಾತಿ ದಿಟ್ಠಿ, ಮಿಚ್ಛಾಭಿನಿವೇಸಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಸಸ್ಸತಾದಿವಸೇನ ನಾನಾ ಅನೇಕವಿಧಾ ದಿಟ್ಠಿಯೋ ಏತೇಸನ್ತಿ **ನಾನಾದಿಟ್ಠಿಕಾ।** ಸಸ್ಸತಾದಿವಸೇನೇವ ಖಮನಂ ಖನ್ತಿ, ರೋಚನಂ ರುಚಿ, ಅತ್ಥತೋ "ಸಸ್ಸತೋ ಅತ್ತಾ ಚ ಲೋಕೋ ಚಾ"ತಿಆದಿನಾ (ಉದಾ॰ ೫೫) ಪವತ್ತೋ ಚಿತ್ತವಿಪಲ್ಲಾಸೋ ಸಞ್ಞಾವಿಪಲ್ಲಾಸೋ ಚ। ತಥಾ ನಾನಾ ಖನ್ತಿಯೋ ಏತೇಸನ್ತಿ **ನಾನಾಖನ್ತಿಕಾ,** ನಾನಾ ರುಚಿಯೋ ಏತೇಸನ್ತಿ **ನಾನಾರುಚಿಕಾ।** ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕಾ ಹಿ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ತಥಾ ತಥಾ ಚಿತ್ತಂ ರೋಚೇತ್ವಾ, ಖಮಾಪೇತ್ವಾ ಚ ಪಚ್ಛಾ "ಇದಮೇವ ಸಚ್ಚಂ ಮೋಘಮಞ್ಞ"ನ್ತಿ ಅಭಿನಿವಿಸನ್ತಿ। ಅಥ ವಾ "ಅನಿಚ್ಚಂ ನಿಚ್ಚ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ತಥಾ ತಥಾ ದಸ್ಸನವಸೇನ ದಿಟ್ಠಿ, ಖಮನವಸೇನ ಖನ್ತಿ, ರುಚ್ಚನವಸೇನ ರುಚೀತಿ ಏವಂ ತೀಹಿಪಿ ಪದೇಹಿ ದಿಟ್ಠಿ ಏವ ವುತ್ತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ನಾನಾದಿಟ್ಠಿನಿಸ್ಸಯನಿಸ್ಸಿತಾತಿ** ಸಸ್ಸತಾದಿಪರಿಕಪ್ಪವಸೇನ ನಾನಾವಿಧಂ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ನಿಸ್ಸಯಂ ವತ್ಥುಂ ಕಾರಣಂ, ದಿಟ್ಠಿಸಙ್ಖಾತಮೇವ ವಾ ನಿಸ್ಸಯಂ ನಿಸ್ಸಿತಾ ಅಲ್ಲೀನಾ ಉಪಗತಾ, ತಂ ಅನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತ್ವಾ ಠಿತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ದಿಟ್ಠಿಯೋಪಿ ಹಿ ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕಾನಂ ಅಭಿನಿವೇಸಾಕಾರಾನಂ ನಿಸ್ಸಯಾ ಹೋನ್ತಿ।

ಸನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥಿ ಸಂವಿಜ್ಜನ್ತಿ ಉಪಲಬ್ಭನ್ತಿ। **ಏಕೇತಿ** ಏಕಚ್ಚೇ। **ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾತಿ** ಪಬ್ಬಜ್ಜೂಪಗಮೇನ ಸಮಣಾ, ಜಾತಿಯಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ, ಲೋಕೇನ ವಾ ಸಮಣಾತಿ ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾತಿ ಚ ಏವಂ ಗಹಿತಾ। **ಏವಂವಾದಿನೋತಿ** ಏವಂ ಇದಾನಿ ವತ್ತಬ್ಬಾಕಾರೇನ ವದನ್ತೀತಿ ಏವಂವಾದಿನೋ। ಏವಂ ಇದಾನಿ ವತ್ತಬ್ಬಾಕಾರೇನ ಪವತ್ತಾ ದಿಟ್ಠಿ ಏತೇಸನ್ತಿ **ಏವಂದಿಟ್ಠಿನೋ।** ತತ್ಥ ದುತಿಯೇನ ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕಾನಂ ಮಿಚ್ಛಾಭಿನಿವೇಸೋ ದಸ್ಸಿತೋ, ಪಠಮೇನ ತೇಸಂ ಯಥಾಭಿನಿವೇಸಂ ಪರೇಸಂ ತತ್ಥ ಪತಿಟ್ಠಾಪನವಸೇನ ವೋಹಾರೋ।

ಸಸ್ಸತೋ ಲೋಕೋ, ಇದಮೇವ ಸಚ್ಚಂ ಮೋಘಮಞ್ಞನ್ತಿ ಏತ್ಥ **ಲೋಕೋತಿ** ಅತ್ತಾ। ಸೋ ಹಿ ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕೇಹಿ ಲೋಕಿಯನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಪುಞ್ಞಂ ಪಾಪಂ ತಬ್ಬಿಪಾಕಾ, ಸಯಂ ವಾ ಕಾರಕಾದಿಭಾವೇನ ಅಭಿಯುತ್ತೇಹಿ ಲೋಕಿಯತೀತಿ ಲೋಕೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ಸ್ವಾಯಂ ಸಸ್ಸತೋ ಅಮರೋ ನಿಚ್ಚೋ ಧುವೋತಿ ಯದಿದಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ದಸ್ಸನಂ ಇದಮೇವ ಸಚ್ಚಂ ಅವಿಪರೀತಂ, ಅಞ್ಞಂ ಪನ ಅಸಸ್ಸತೋತಿಆದಿ ಪರೇಸಂ ದಸ್ಸನಂ ಮೋಘಂ ಮಿಚ್ಛಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತೇನ ಚತ್ತಾರೋಪಿ ಸಸ್ಸತವಾದಾ ದಸ್ಸಿತಾ ಹೋನ್ತಿ। **ಅಸಸ್ಸತೋತಿ** ನ ಸಸ್ಸತೋ, ಅನಿಚ್ಚೋ ಅಧುವೋ ಚವನಧಮ್ಮೋತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಅಸಸ್ಸತೋ"ತಿ ಸಸ್ಸತಭಾವಪ್ಪಟಿಕ್ಖೇಪೇನೇವ ಉಚ್ಛೇದೋ ದೀಪಿತೋತಿ ಸತ್ತಪಿ ಉಚ್ಛೇದವಾದಾ ದೀಪಿತಾ ಹೋನ್ತಿ।

ಅನ್ತವಾತಿ ಸಪರಿಯನ್ತೋ ಪರಿವಟುಮೋ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಪ್ಪಮಾಣೋ, ನ ಸಬ್ಬಗತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತೇನ ಸರೀರಪರಿಮಾಣೋ ಅಙ್ಗುಟ್ಠಪರಿಮಾಣೋ ಅವಯವಪರಿಮಾಣೋ ಪರಮಾಣುಪರಿಮಾಣೋ ಅತ್ತಾತಿ ಏವಮಾದಿವಾದಾ ದಸ್ಸಿತಾ ಹೋನ್ತಿ। **ಅನನ್ತವಾತಿ** ಅಪರಿಯನ್ತೋ, ಸಬ್ಬಗತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತೇನ ಕಪಿಲಕಣಾದಾದಿವಾದಾ ದೀಪಿತಾ ಹೋನ್ತಿ।

ತಂ ಜೀವಂ ತಂ ಸರೀರನ್ತಿ ಯಂ ಸರೀರಂ, ತದೇವ ಜೀವಸಙ್ಖಾತಂ ವತ್ಥು, ಯಞ್ಚ ಜೀವಸಙ್ಖಾತಂ ವತ್ಥು, ತದೇವ ಸರೀರನ್ತಿ ಜೀವಞ್ಚ ಸರೀರಞ್ಚ ಅದ್ವಯಂ ಸಮನುಪಸ್ಸತಿ। ಏತೇನ ಆಜೀವಕಾನಂ ವಿಯ "ರೂಪೀ ಅತ್ತಾ"ತಿ ಅಯಂ ವಾದೋ ದಸ್ಸಿತೋ ಹೋತಿ। **ಅಞ್ಞಂ ಜೀವಂ ಅಞ್ಞಂ ಸರೀರನ್ತಿ** ಇಮಿನಾ ಪನ "ಅರೂಪೀ ಅತ್ತಾ"ತಿ ಅಯಂ ವಾದೋ ದಸ್ಸಿತೋ।

ಹೋತಿ ತಥಾಗತೋ ಪರಂ ಮರಣಾತಿ ಏತ್ಥ **ತಥಾಗತೋತಿ** ಸತ್ತೋ। ತಞ್ಹಿ ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕೋ ಕಾರಕವೇದಕಾದಿಸಙ್ಖಾತಂ, ನಿಚ್ಚಧುವಾದಿಸಙ್ಖಾತಂ ವಾ ತಥಾಭಾವಂ ಗತೋತಿ ತಥಾಗತೋತಿ ವೋಹರತಿ, ಸೋ ಮರಣತೋ ಇಧಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದತೋ

ಪರಂ ಉದ್ಧಂ ಹೋತಿ, ಅತ್ಥಿ ಸಂವಿಜ್ಜತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತೇನ ಸಸ್ಸತಗ್ಗಾಹಮುಖೇನ ಸೋಳಸ ಸಞ್ಞೀವಾದಾ ಅಟ್ಠ ಅಸಞ್ಞೀವಾದಾ ಅಟ್ಠ ಚ ನೇವಸಞ್ಞೀನಾಸಞ್ಞೀವಾದಾ ದಸ್ಸಿತಾ ಹೋನ್ತಿ। **ನ ಹೋತೀತಿ** ನತ್ಥಿ ನ ಉಪಲಬ್ಭತಿ। ಏತೇನ ಉಚ್ಛೇದವಾದೋ ದಸ್ಸಿತೋ। **ಹೋತಿ ಚ ನ ಚ ಹೋತೀತಿ** ಅತ್ಥಿ ಚ ನತ್ಥಿ ಚಾತಿ। ಏತೇನ ಏಕಚ್ಚಸಸ್ಸತವಾದಾ ಸತ್ತ ಸಞ್ಞೀವಾದಾ ಚ ದಸ್ಸಿತಾ। **ನೇವ ಹೋತಿ ನ ನ ಹೋತೀತಿ** ಇಮಿನಾ ಪನ ಅಮರಾವಿಕ್ಖೇಪವಾದೋ ದಸ್ಸಿತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಇಮೇ ಕಿರ ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕಾ ನಾನಾದೇಸತೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ಪಟಿವಸನ್ತಾ ಏಕದಾ ಸಮಯಪ್ಪವಾದಕೇ ಸನ್ನಿಪತಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ವಾದಂ ಪಗ್ಗಯ್ಹ ಅಞ್ಞವಾದೇ ಖುಂಸೇನ್ತಾ ವಿವಾದಾಪನ್ನಾ ಅಹೇಸುಂ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ತೇ ಭಣ್ಡನಜಾತಾ"**ತಿಆದಿ।

ತತ್ಥ ಭಣ್ಡನಂ ನಾಮ ಕಲಹಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಭಾಗೋ। **ಭಣ್ಡನಜಾತಾತಿ** ಜಾತಭಣ್ಡನಾ। **ಕಲಹೋತಿ** ಕಲಹೋ ಏವ, ಕಲಸ್ಸ ವಾ ಹನನತೋ ಕಲಹೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸ್ಸ ವಿರುದ್ಧವಾದಂ ಆಪನ್ನಾತಿ **ವಿವಾದಾಪನ್ನಾ**। ಮಮ್ಮಘಟ್ಟನತೋ ಮುಖಮೇವ ಸತ್ತೀತಿ **ಮುಖಸತ್ತಿ,** ಫರುಸವಾಚಾ। ಫಲೂಪಚಾರೇನ ವಿಯ ಹಿ ಕಾರಣಂ ಕಾರಣೂಪಚಾರೇನ ಫಲಮ್ಪಿ ವೋಹರಿಯತಿ ಯಥಾ ತಂ "ಸುಖೋ ಬುದ್ಧುಪ್ಪಾದೋ, ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ಪಚ್ಚನುಭೋತೀ"ತಿ ಚ। ತಾಹಿ ಮುಖಸತ್ತೀಹಿ ವಿತುದನ್ತಾ ವಿಜ್ಝನ್ತಾ ವಿಹರನ್ತಿ। **ಏದಿಸೋ ಧಮ್ಮೋತಿ** ಧಮ್ಮೋ ಅವಿಪರೀತಸಭಾವೋ ಏದಿಸೋ ಏವರೂಪೋ, ಯಥಾ ಮಯಾ ವುತ್ತಂ "ಸಸ್ಸತೋ ಲೋಕೋ"ತಿ। **ನೇದಿಸೋ ಧಮ್ಮೋತಿ** ನ ಏದಿಸೋ ಧಮ್ಮೋ , ಯಥಾ ತಯಾ ವುತ್ತಂ "ಅಸಸ್ಸತೋ ಲೋಕೋ"ತಿ, ಏವಂ ಸೇಸಪದೇಹಿಪಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। ಸೋ ಚ ತಿತ್ಥಿಯಾನಂ ವಿವಾದೋ ಸಕಲನಗರೇ ಪಾಕಟೋ ಜಾತೋ। ಅಥ ಭಿಕ್ಖೂ ಸಾವತ್ಥಿಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಟ್ಠಾ ತಂ ಸುತ್ವಾ "ಅತ್ಥಿ ನೋ ಇದಂ ಕಥಾಪಾಭತಂ, ಯಂ ನೂನ ಮಯಂ ಇಮಂ ಪವತ್ತಿಂ ಭಗವತೋ ಆರೋಚೇಯ್ಯಾಮ, ಅಪ್ಪೇವ ನಾಮ ತಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಸತ್ಥು ಸಣ್ಹಸುಖುಮಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಲಭೇಯ್ಯಾಮಾ"ತಿ ತೇ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಕಾಲೇ ಭಗವತೋ ಏತಮತ್ಥಂ ಆರೋಚೇಸುಂ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - **"ಅಥ ಖೋ ಸಮ್ಬಹುಲಾ ಭಿಕ್ಖೂ"**ತಿಆದಿ।

ತಂ ಸುತ್ವಾ ಭಗವಾ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾನಂ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅಯಥಾಭೂತಪಜಾನನಂ ಪಕಾಸೇನ್ತೋ **"ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಅನ್ಧಾತಿ** ಪಞ್ಞಾಚಕ್ಖುವಿರಹೇನ ಅನ್ಧಾ। ತೇನಾಹ **"ಅಚಕ್ಖುಕಾ"**ತಿ। ಪಞ್ಞಾ ಹಿ ಇಧ "ಚಕ್ಖೂ"ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। ತಥಾ ಹಿ ವುತ್ತಂ **"ಅತ್ಥಂ ನ ಜಾನನ್ತೀ"**ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ **ಅತ್ಥಂ ನ ಜಾನನ್ತೀತಿ** ಇಧಲೋಕತ್ಥಂ ಪರಲೋಕತ್ಥಂ ನ ಜಾನನ್ತಿ, ಇಧಲೋಕಪರಲೋಕೇಸು ವುದ್ಧಿಂ ಅಬ್ಭುದಯಂ ನಾವಬುಜ್ಝನ್ತಿ, ಪರಮತ್ಥೇ ಪನ ನಿಬ್ಬಾನೇ ಕಥಾವಕಾ। ಯೇ ಹಿ ನಾಮ ಪವತ್ತಿಮತ್ತೇಪಿ ಸಮ್ಮೂಳ್ಹಾ, ತೇ ಕಥಂ ನಿವತ್ತಿಂ ಜಾನಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ। **ಅನತ್ಥಂ ನ ಜಾನನ್ತೀತಿ** ಯದಗ್ಗೇನ ತೇ ಅತ್ಥಂ ನ ಜಾನನ್ತಿ, ತದಗ್ಗೇನ ಅನತ್ಥಮ್ಪಿ ನ ಜಾನನ್ತಿ। ಯಸ್ಮಾ **ಧಮ್ಮಂ ನ ಜಾನನ್ತಿ,** ತಸ್ಮಾ **ಅಧಮ್ಮಮ್ಪಿ ನ ಜಾನನ್ತಿ**। ತೇ ಹಿ ವಿಪರಿಯೇಸಗ್ಗಾಹಿತಾಯ ಧಮ್ಮಂ ಕುಸಲಮ್ಪಿ ಅಕುಸಲಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಅಧಮ್ಮಮ್ಪಿ ಅಕುಸಲಂ ಕುಸಲಂ ಕರೋನ್ತಿ। ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ಧಮ್ಮಾಧಮ್ಮೇಸು ಏವ, ಅಥ ಖೋ ತಸ್ಸ ವಿಪಾಕೇಸುಪಿ ಸಮ್ಮೂಳ್ಹಾ। ತಥಾ ಹಿ ತೇ ಕಮ್ಮಮ್ಪಿ ವಿಪಾಕಂ ಕತ್ವಾ ವೋಹರನ್ತಿ, ವಿಪಾಕಮ್ಪಿ ಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ। ತಥಾ **ಧಮ್ಮಂ** ಸಭಾವಧಮ್ಮಮ್ಪಿ ನ ಜಾನನ್ತಿ, **ಅಧಮ್ಮಂ** ಅಸಭಾವಧಮ್ಮಮ್ಪಿ ನ ಜಾನನ್ತಿ। ಏವಂಭೂತಾ ಚ ಸಭಾವಧಮ್ಮಂ ಅಸಭಾವಧಮ್ಮಞ್ಚ, ಅಸಭಾವಧಮ್ಮಂ ಸಭಾವಧಮ್ಮಞ್ಚ ಕತ್ವಾ ಪವೇದೇನ್ತಿ।

ಇತಿ ಭಗವಾ ತಿತ್ಥಿಯಾನಂ ಮೋಹದಿಟ್ಠಿಪಟಿಲಾಭಭಾವೇನ ಪಞ್ಞಾಚಕ್ಖುವೇಕಲ್ಲತೋ ಅನ್ಧಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತಮತ್ಥಂ ಜಚ್ಚನ್ಧೂಪಮಾಯ ಪಕಾಸೇತುಂ **"ಭೂತಪುಬ್ಬಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಭೂತಪುಬ್ಬನ್ತಿ** ಪುಬ್ಬೇ ಭೂತಂ, ಅತೀತಕಾಲೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಂ। **ಅಞ್ಞತರೋ ರಾಜಾ ಅಹೋಸೀತಿ** ಪುರಾತನೋ ನಾಮಗೋತ್ತೇಹಿ ಲೋಕೇ ಅಪಾಕಟೋ ಏಕೋ ರಾಜಾ ಅಹೋಸಿ। **ಸೋ ರಾಜಾ ಅಞ್ಞತರಂ ಪುರಿಸಂ ಆಮನ್ತೇಸೀತಿ** ತಸ್ಸ ಕಿರ ರಞ್ಞೋ ಸೋಭಗ್ಗಪ್ಪತ್ತಂ ಸಬ್ಬಙ್ಗಸಮ್ಪನ್ನಂ ಅತ್ತನೋ ಓಪವಯ್ಹಂ ಹತ್ಥಿಂ ಉಪಟ್ಠಾನಂ ಆಗತಂ ದಿಸ್ವಾ ಏತದಹೋಸಿ - "ಭದ್ದಕಂ ವತ, ಭೋ, ಹತ್ಥಿಯಾನಂ ದಸ್ಸನೀಯ"ನ್ತಿ। ತೇನ ಚ ಸಮಯೇನ ಏಕೋ ಜಚ್ಚನ್ಧೋ ರಾಜಙ್ಗಣೇನ ಗಚ್ಛತಿ। ತಂ ದಿಸ್ವಾ ರಾಜಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಮಹಾಜಾನಿಯಾ ಖೋ ಇಮೇ ಅನ್ಧಾ ಯೇ ಏವರೂಪಂ ದಸ್ಸನೀಯಂ ನ ಲಭನ್ತಿ ದಟ್ಠುಂ। ಯಂನೂನಾಹಂ ಇಮಿಸ್ಸಾ ಸಾವತ್ಥಿಯಾ ಯತ್ತಕಾ ಜಚ್ಚನ್ಧಾ ಸಬ್ಬೇ ತೇ ಸನ್ನಿಪಾತಾಪೇತ್ವಾ

ಏಕದೇಸಂ ಏಕದೇಸಂ ಹತ್ಥೇನ ಫುಸಾಪೇತ್ವಾ ತೇಸಂ ವಚನಂ ಸುಣೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ। ಕೇಳಿಸೀಲೋ ರಾಜಾ ಏಕೇನ ಪುರಿಸೇನ ಸಾವತ್ಥಿಯಾ ಸಬ್ಬೇ ಜಚ್ಚನ್ಧೇ ಸನ್ನಿಪಾತಾಪೇತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಸಞ್ಞಂ ಅದಾಸಿ "ಯಥಾ ಏಕೇಕೋ ಜಚ್ಚನ್ಧೋ ಸೀಸಾದಿಕಂ ಏಕೇಕಂಯೇವ ಹತ್ಥಿಸ್ಸ ಅಙ್ಗಂ ಫುಸಿತ್ವಾ 'ಹತ್ಥೀ ಮಯಾ ದಿಟ್ಠೋ'ತಿ ಸಞ್ಞಂ ಉಪ್ಪಾದೇಸಿ, ತಥಾ ಕರೋಹೀ"ತಿ। ಸೋ ಪುರಿಸೋ ತಥಾ ಅಕಾಸಿ। ಅಥ ರಾಜಾ ತೇ ಜಚ್ಚನ್ಧೇ ಪಚ್ಚೇಕಂ ಪುಚ್ಛಿ "ಕೀದಿಸೋ, ಭಣೇ, ಹತ್ಥೀ"ತಿ। ತೇ ಅತ್ತನಾ ದಿಟ್ಠದಿಟ್ಠಾವಯವಮೇವ ಹತ್ಥಿಂ ಕತ್ವಾ ವದನ್ತಾ "ಏದಿಸೋ ಹತ್ಥೀ, ನೇದಿಸೋ ಹತ್ಥೀ"ತಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಕಲಹಂ ಕರೋನ್ತಾ ಹತ್ಥಾದೀಹಿ ಉಪಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ರಾಜಙ್ಗಣೇ ಮಹನ್ತಂ ಕೋಲಾಹಲಂ ಅಕಂಸು। ರಾಜಾ ಸಪರಿಜನೋ ತೇಸಂ ತಂ ವಿಪ್ಪಕಾರಂ ದಿಸ್ವಾ ಫಾಸುಕೇಹಿ ಭಿಜ್ಜಮಾನೇಹಿ ಹದಯೇನ ಉಗ್ಗತೇನ ಮಹಾಹಸಿತಂ ಹಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - **"ಅಥ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸೋ ರಾಜಾ...ಪೇ॰... ಅತ್ತಮನೋ ಅಹೋಸೀ"**ತಿ।

ತತ್ಥ **ಅಮ್ಭೋ**ತಿ ಆಲಪನಂ। **ಯಾವತಕಾ**ತಿ ಯತ್ತಕಾ। **ಜಚ್ಚನ್ಧಾ**ತಿ ಜಾತಿಯಾ ಅನ್ಧಾ, ಜಾತಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅಚಕ್ಖುಕಾ। **ಏಕಜ್ಝನ್ತಿ** ಏಕತೋ। **ಭಣೇ**ತಿ ಅಬಹುಮಾನಾಲಾಪೋ। **ಹತ್ಥಿಂ ದಸ್ಸೇಹೀ**ತಿ ಯಥಾವುತ್ತಂ ಹತ್ಥಿಂ ಸಯಾಪೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇಹಿ। ಸೋ ಚ ಸುಸಿಕ್ಖಿತತ್ತಾ ಅಪರಿಪ್ಫನ್ದನ್ತೋ ನಿಪಜ್ಜಿ। **ದಿಟ್ಠೋ ನೋ ಹತ್ಥೀ**ತಿ ಹತ್ಥೇನ ಪರಾಮಸನಂ ದಸ್ಸನಂ ಕತ್ವಾ ಆಹಂಸು। ತೇನ ಪುರಿಸೇನ ಸೀಸಂ ಪರಾಮಸಾಪೇತ್ವಾ "ಏದಿಸೋ ಹತ್ಥೀ"ತಿ ಸಞ್ಞಾಪಿತತ್ತಾ ತಾದಿಸಂಯೇವ ನಂ ಹತ್ಥಿಂ ಸಞ್ಜಾನನ್ತಾ ಜಚ್ಚನ್ಧಾ **"ಏದಿಸೋ ದೇವ ಹತ್ಥೀ ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಕುಮ್ಭೋ"**ತಿ ವದಿಂಸು। **ಕುಮ್ಭೋ**ತಿ ಚ ಘಟೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಖೀಲೋ**ತಿ ನಾಗದನ್ತಖೀಲೋ। **ಸೋಣ್ಡೋ**ತಿ ಹತ್ಥೋ। **ನಙ್ಗಲೀಸಾ**ತಿ ನಙ್ಗಲಸ್ಸ ಸಿರಸ್ಸ ಈಸಾ। **ಕಾಯೋ**ತಿ ಸರೀರಂ। **ಕೋಟ್ಠೋ**ತಿ ಕುಸೂಲೋ। **ಪಾದೋ**ತಿ ಜಙ್ಘೋ। **ಥೂಣೋ**ತಿ ಥಮ್ಭೋ। **ನಙ್ಗುಟ್ಠನ್ತಿ** ವಾಳಸ್ಸ ಉರಿಮಪ್ಪದೇಸೋ। **ವಾಲಧೀ**ತಿ ವಾಲಸ್ಸ ಅಗ್ಗಪ್ಪದೇಸೋ। **ಮುಟ್ಠೀಹಿ ಸಂಸುಮ್ಭಿಂಸೂ**ತಿ ಮುಟ್ಠಿಯೋ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಪಹರಿಂಸು, ಮುಟ್ಠಿಘಾತಂ ಅಕಂಸು। **ಅತ್ತಮನೋ ಅಹೋಸೀ**ತಿ ಕೇಳಿಸೀಲತ್ತಾ ಸೋ ರಾಜಾ ತೇನ ಜಚ್ಚನ್ಧಾನಂ ಕಲಹೇನ ಅತ್ತಮನೋ ಪಹಾಸೇನ ಗಹಿತಮನೋ ಅಹೋಸಿ।

ಏವಮೇವ ಖೋತಿ ಉಪಮಾಸಂಸನ್ದನಂ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯಥಾ ತೇ ಜಚ್ಚನ್ಧಾ ಅಚಕ್ಖುಕಾ ಏಕಙ್ಗದಸ್ಸಿನೋ ಅನವಸೇಸತೋ ಹತ್ಥಿಂ ಅಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ಅತ್ತನಾ ದಿಟ್ಠಾವಯವಮತ್ತಂ ಹತ್ಥಿಸಞ್ಞಾಯ ಇತರೇಹಿ ದಿಟ್ಠಂ ಅನನುಜಾನನ್ತಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ವಿವಾದಂ ಆಪನ್ನಾ ಕಲಹಂ ಅಕಂಸು, ಏವಮೇವ ಇಮೇ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾ ಸಕ್ಕಾಯಸ್ಸ ಏಕದೇಸಂ ರೂಪವೇದನಾದಿಂ ಅತ್ತನೋ ದಿಟ್ಠಿದಸ್ಸನೇನ ಯಥಾದಿಟ್ಠಂ "ಅತ್ತಾ"ತಿ ಮಞ್ಞಮಾನಾ ತಸ್ಸ ಸಸ್ಸತಾದಿಭಾವಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ "ಇದಮೇವ ಸಚ್ಚಂ ಮೋಘಮಞ್ಞ"ನ್ತಿ ಅಭಿನಿವಿಸಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ವಿವದನ್ತಿ, ಯಥಾಭೂತಂ ಪನ ಅತ್ಥಾನತ್ಥಂ ಧಮ್ಮಾಧಮ್ಮಞ್ಚ ನ ಜಾನನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಅನ್ಧಾ ಅಚಕ್ಖುಕಾ ಜಚ್ಚನ್ಧಪಟಿಭಾಗಾತಿ।

ಏತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾತಿ ಏತಂ ತಿತ್ಥಿಯಾನಂ ಧಮ್ಮಸಭಾವಂ ಯಥಾಭೂತಂ ಅಜಾನನ್ತಾನಂ ಅಪಸ್ಸನ್ತಾನಂ ಜಚ್ಚನ್ಧಾನಂ ವಿಯ ಹತ್ಥಿಮ್ಹಿ ಯಥಾದಸ್ಸನಂ ಮಿಚ್ಛಾಭಿನಿವೇಸಂ, ತತ್ಥ ಚ ವಿವಾದಾಪತ್ತಿಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರತೋ ವಿದಿತ್ವಾ ತದತ್ಥದೀಪಕಂ **ಇಮಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ**।

ತತ್ಥ **ಇಮೇಸು ಕಿರ ಸಜ್ಜನ್ತಿ, ಏಕೇ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ**ತಿ ಇಧೇಕಚ್ಚೇ ಪಬ್ಬಜ್ಜೂಪಗಮನೇನ ಸಮಣಾ, ಜಾತಿಮತ್ತೇನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ "ಸಸ್ಸತೋ ಲೋಕೋ"ತಿಆದಿನಯಪ್ಪವತ್ತೇಸು ಇಮೇಸು ಏವ ಅಸಾರೇಸು ದಿಟ್ಠಿಗತೇಸು ದಿಟ್ಠಾಭಿನನ್ದನವಸೇನ, ಇಮೇಸು ವಾ ರೂಪಾದೀಸು ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧೇಸು ಏವಂ ಅನಿಚ್ಚೇಸು ದುಕ್ಖೇಸು ವಿಪರಿಣಾಮಧಮ್ಮೇಸು ತಣ್ಹಾಭಿನನ್ದನದಿಟ್ಠಾಭಿನನ್ದನಾನಂ ವಸೇನ "ಏತಂ ಮಮಾ"ತಿಆದಿನಾ ಸಜ್ಜನ್ತಿ ಕಿರ। ಅಹೋ ನೇಸಂ ಸಮ್ಮೋಹೋತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಕಿರ**ಸದ್ದೋ ಚೇತ್ಥ ಅರುಚಿಸೂಚನತ್ಥೋ। ತೇನ ತತ್ಥ ಸಙ್ಗಕಾರಣಾಭಾವಮೇವ ದೀಪೇತಿ। ನ ಕೇವಲಂ ಸಜ್ಜನ್ತಿ ಏವ, ಅಥ ಖೋ **ವಿಗ್ಗಯ್ಹ ನಂ ವಿವದನ್ತಿ** "ನ ತ್ವಂ ಇಮಂ ಧಮ್ಮವಿನಯಂ ಆಜಾನಾಸಿ, ಅಹಂ ಇಮಂ ಧಮ್ಮವಿನಯಂ ಆಜಾನಾಮೀ"ತಿಆದಿನಾ ವಿಗ್ಗಾಹಿಕಕಥಾನುಯೋಗವಸೇನ ವಿಗ್ಗಯ್ಹ ವಿವದನ್ತಿ ವಿವಾದಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತಿ। **ನನ್ತಿ** ಚೇತ್ಥ ನಿಪಾತಮತ್ತಂ। ಅಥ ವಾ **ವಿಗ್ಗಯ್ಹ ನನ್ತಿ** ನಂ ದಿಟ್ಠಿನಿಸ್ಸಯಂ ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿಮೇವ ವಾ ವಿಪರೀತದಸ್ಸನತ್ತಾ ಸಸ್ಸತಾದಿವಸೇನ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ವಿರುದ್ಧಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವಿವದನ್ತಿ ವಿಸೇಸತೋ ವದನ್ತಿ, ಅತ್ತನೋ ಏವ ವಾದಂ

ವಿಸಿಟ್ಠಂ ಅವಿಪರೀತಂ ಕತ್ವಾ ಅಭಿನಿವಿಸ್ಸ ವೋಹರನ್ತಿ। ಯಥಾ ಕಿಂ? **ಜನಾ ಏಕಙ್ಗದಸ್ಸಿನೋ** ಯಥೇವ ಜಚ್ಚನ್ಧಜನಾ ಹತ್ಥಿಸ್ಸ ಏಕೇಕಙ್ಗದಸ್ಸಿನೋ "ಯಂ ಯಂ ಅತ್ತನಾ ಫುಸಿತ್ವಾ ಞಾತಂ, ತಂ ತದೇವ ಹತ್ಥೀ"ತಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ವಿಗ್ಗಯ್ಹ ವಿವದಿಂಸು, ಏವಂಸಮ್ಪದಮಿದನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇವಸದ್ದೋ ಚೇತ್ಥ ಲುತ್ತನಿದ್ದಿಟ್ಠೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಚತುತ್ಥಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ದುತಿಯನಾನಾತಿತ್ಥಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೫. ಪಞ್ಚಮೇ **ಸಸ್ಸತೋ ಅತ್ತಾ ಚ ಲೋಕೋ ಚಾ**ತಿ ರೂಪಾದೀಸು ಅಞ್ಞತರಂ ಅತ್ತಾತಿ ಚ ಲೋಕೋತಿ ಚ ಗಹೇತ್ವಾ ತಂ ಸಸ್ಸತಂ ನಿಚ್ಚನ್ತಿ ಅಞ್ಞೇಪಿ ಚ ತಥಾ ಗಾಹೇನ್ತಾ ವೋಹರನ್ತಿ। ಯಥಾಹ -

> "ರೂಪಂ ಅತ್ತಾ ಚೇವ ಲೋಕೋ ಚ ಸಸ್ಸತೋ ಚಾತಿ ಅತ್ತಾನಞ್ಚ ಲೋಕಞ್ಚ ಪಞ್ಞಪೇನ್ತಿ। ವೇದನಂ… ಸಞ್ಞಂ… ಸಙ್ಖಾರೇ… ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಅತ್ತಾ ಚ ಲೋಕೋ ಚ ಸಸ್ಸತೋ ಚಾತಿ ಅತ್ತಾನಞ್ಚ ಲೋಕಞ್ಚ ಪಞ್ಞಪೇನ್ತೀ"ತಿ।

ಅಥ ವಾ **ಅತ್ತಾ**ತಿ ಅಹಙ್ಕಾರವತ್ಥು, **ಲೋಕೋ**ತಿ ಮಮಙ್ಕಾರವತ್ಥು, ಯಂ "ಅತ್ತನಿಯ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಅತ್ತಾ**ತಿ ವಾ ಸಯಂ, **ಲೋಕೋ**ತಿ ಪರೋ। **ಅತ್ತಾ**ತಿ ವಾ ಪಞ್ಚಸು ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧೇಸು ಏಕೋ ಖನ್ಧೋ, ಇತರೋ **ಲೋಕೋ** । **ಅತ್ತಾ**ತಿ ವಾ ಸವಿಞ್ಞಾಣಕೋ ಖನ್ಧಸನ್ತಾನೋ, ಅವಿಞ್ಞಾಣಕೋ **ಲೋಕೋ**। ಏವಂ ತಂ ತಂ ಅತ್ತಾತಿ ಚ ಲೋಕೋತಿ ಚ ಯಥಾದಸ್ಸನಂ ದ್ವಿಧಾ ಗಹೇತ್ವಾ ತದುಭಯಂ "ನಿಚ್ಚೋ ಧುವೋ ಸಸ್ಸತೋ"ತಿ ಅಭಿನಿವಿಸ್ಸ ವೋಹರನ್ತಿ। ಏತೇನ ಚತ್ತಾರೋ ಸಸ್ಸತವಾದಾ ದಸ್ಸಿತಾ। **ಅಸಸ್ಸತೋ**ತಿ ಸತ್ತಪಿ ಉಚ್ಛೇದವಾದಾ ದಸ್ಸಿತಾ। **ಸಸ್ಸತೋ ಚ ಅಸಸ್ಸತೋ ಚಾ**ತಿ ಏಕಚ್ಚೋ ಅತ್ತಾ ಚ ಲೋಕೋ ಚ ಸಸ್ಸತೋ, ಏಕಚ್ಚೋ ಅಸಸ್ಸತೋತಿ ಏವಂ ಸಸ್ಸತೋ ಚ ಅಸಸ್ಸತೋ ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಥ ವಾ ಸ್ವೇವ ಅತ್ತಾ ಚ ಲೋಕೋ ಚ ಅತ್ತಗತಿದಿಟ್ಠಿಕಾನಂ ವಿಯ ಸಸ್ಸತೋ ಚ ಅಸಸ್ಸತೋ ಚ, ಸಿಯಾ ಸಸ್ಸತೋತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸಬ್ಬಥಾಪಿ ಇಮಿನಾ ಏಕಚ್ಚಸಸ್ಸತವಾದೋ ದಸ್ಸಿತೋ। **ನೇವ ಸಸ್ಸತೋ ನಾಸಸ್ಸತೋ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಅಮರಾವಿಕ್ಖೇಪವಾದೋ ದಸ್ಸಿತೋ। ತೇ ಹಿ ಸಸ್ಸತವಾದೇ ಅಸಸ್ಸತವಾದೇ ಚ ದೋಸಂ ದಿಸ್ವಾ "ನೇವ ಸಸ್ಸತೋ ನಾಸಸ್ಸತೋ ಅತ್ತಾ ಚ ಲೋಕೋ ಚಾ"ತಿ ವಿಕ್ಖೇಪಂ ಕರೋನ್ತಾ ವಿವದನ್ತಿ।

ಸಯಂಕತೋತಿ ಅತ್ತನಾ ಕತೋ। ಯಥಾ ಹಿ ತೇಸಂ ತೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ ಅತ್ತಾ ಚ ಅತ್ತನೋ ಧಮ್ಮಾನುಧಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಸುಖದುಕ್ಖಾನಿ ಪಟಿಸಂವೇದೇತಿ, ಏವಂ ಅತ್ತಾವ ಅತ್ತಾನಂ ತಸ್ಸ ಚ ಉಪಭೋಗಭೂತಂ ಕಿಞ್ಚನಂ ಪಲಿಬೋಧಸಙ್ಖಾತಂ ಲೋಕಞ್ಚ ಕರೋತಿ, ಅಭಿನಿಮ್ಮಿನಾತೀತಿ ಅತ್ತಲದ್ಧಿ ವಿಯ ಅಯಮ್ಪಿ ತೇಸಂ ಲದ್ಧಿ। **ಪರಂಕತೋ**ತಿ ಪರೇನ ಕತೋ, ಅತ್ತತೋ ಪರೇನ ಇಸ್ಸರೇನ ವಾ ಪುರಿಸೇನ ವಾ ಪಜಾಪತಿನಾ ವಾ ಕಾಲೇನ ವಾ ಪಕತಿಯಾ ವಾ ಅತ್ತಾ ಚ ಲೋಕೋ ಚ ಕತೋ , ನಿಮ್ಮಿತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಯಂಕತೋ ಚ ಪರಂಕತೋ ಚಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಅತ್ತಾನಞ್ಚ ಲೋಕಞ್ಚ ನಿಮ್ಮಿನನ್ತಾ ಇಸ್ಸರಾದಯೋ ನ ಕೇವಲಂ ಸಯಮೇವ ನಿಮ್ಮಿನನ್ತಿ, ಅಥ ಖೋ ತೇಸಂ ತೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ ಧಮ್ಮಾಧಮ್ಮಾನಂ ಸಹಕಾರೀಕಾರಣಂ ಲಭಿತ್ವಾವ, ತಸ್ಮಾ ಸಯಂಕತೋ ಚ ಪರಂಕತೋ ಚ ಅತ್ತಾ ಚ ಲೋಕೋ ಚಾತಿ ಏಕಚ್ಚಾನಂ ಲದ್ಧಿ। **ಅಸಯಂಕಾರೋ ಅಪರಂಕಾರೋ**ತಿ ನತ್ಥಿ ಏತಸ್ಸ ಸಯಂಕಾರೋತಿ ಅಸಯಂಕಾರೋ, ನತ್ಥಿ ಏತಸ್ಸ ಪರಕಾರೋತಿ ಅಪರಕಾರೋ। ಅನುನಾಸಿಕಾಗಮಂ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ "ಅಪರಂಕಾರೋ"ತಿ। ಅಯಂ ಉಭಯತ್ಥ ದೋಸಂ ದಿಸ್ವಾ ಉಭಯಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ। ಅಥ ಕಥಂ ಉಪ್ಪನ್ನೋತಿ ಆಹ - **ಅಧಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪನ್ನೋ**ತಿ ಯದಿಚ್ಛಾಯ ಸಮುಪ್ಪನ್ನೋ ಕೇನಚಿ ಕಾರಣೇನ ವಿನಾ ಉಪ್ಪನ್ನೋತಿ ಅಧಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪನ್ನವಾದೋ ದಸ್ಸಿತೋ। ತೇನ ಚ ಅಹೇತುಕವಾದೋಪಿ ಸಙ್ಗಹಿತೋ ಹೋತಿ।

ಇದಾನಿ ಯೇ ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕಾ ಅತ್ತಾನಂ ವಿಯ ಸುಖದುಕ್ಖಮ್ಪಿ ತಸ್ಸ ಗುಣಭೂತಂ ಕಿಞ್ಚನಭೂತಂ ವಾ ಸಸ್ಸತಾದಿವಸೇನ ಅಭಿನಿವಿಸ್ಸ ವೋಹರನ್ತಿ, ತೇಸಂ ತಂ ವಾದಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಸನ್ತೇಕೇ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

ಏತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಇಧ ಜಚ್ಚನ್ಧೂಪಮಾಯ ಅನಾಗತತ್ತಾ ತಂ ಹಿತ್ವಾ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಅತ್ಥೋ ಯೋಜೇತಬ್ಬೋ, ತಥಾ ಗಾಥಾಯ।

ತತ್ಥ **ಅನ್ತರಾವ ವಿಸೀದನ್ತಿ, ಅಪತ್ವಾವ ತಮೋಗಧ**ನ್ತಿ ಅಯಂ ವಿಸೇಸೋ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ – ಏವಂ ದಿಟ್ಠಿಗತೇಸು ದಿಟ್ಠಿನಿಸ್ಸಯೇಸು ಆಸಜ್ಜಮಾನಾ ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕಾ ಕಾಮೋಘಾದೀನಂ ಚತುನ್ನಂ ಓಘಾನಂ, ಸಂಸಾರಮಹೋಘಸ್ಸೇವ ವಾ ಅನ್ತರಾವ ವೇಮಜ್ಝೇ ಏವ ಯಂ ತೇಸಂ ಪಾರಭಾವೇನ ಪತಿಟ್ಠಟ್ಠೇನ ವಾ ಓಗಧಸಞ್ಞಿತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ತದಧಿಗಮೂಪಾಯೋ ವಾ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ ತಂ ಅಪ್ಪತ್ವಾವ ಅನಧಿಗನ್ತ್ವಾವ ವಿಸೀದನ್ತಿ ಸಂಸೀದನ್ತಿ। ಓಗಾಧನ್ತಿ ಪತಿಟ್ಠಹನ್ತಿ ಏತೇನ, ಏತ್ಥ ವಾತಿ ಓಗಾಧೋ, ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಚ। ಓಗಾಧಮೇವೇತ್ಥ ರಸ್ಸತ್ತಂ ಕತ್ವಾ ಓಗಧನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಂ ಓಗಧಂ ತಮೋಗಧನ್ತಿ ಪದವಿಭಾಗೋ।

ಪಞ್ಚಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ತತಿಯನಾನಾತಿತ್ಥಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೬. ಛಟ್ಠೇ ಸಬ್ಬಂ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯಮೇವ। **ಇಮಂ ಉದಾನ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ದಿಟ್ಠಿತಣ್ಹಾಮಾನೇಸು ದೋಸಂ ದಿಸ್ವಾ ತೇ ದೂರತೋ ವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಸಙ್ಖಾರೇ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಸ್ಸತೋ ಚ ತತ್ಥ ಅನಾದೀನವದಸ್ಸಿತಾಯ ಮಿಚ್ಛಾಭಿನಿವಿಟ್ಠಸ್ಸ ಯಥಾಭೂತಂ ಅಪಸ್ಸತೋ ಚ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ ಸಂಸಾರತೋ ಅತಿವತ್ತನಾನತಿವತ್ತನದೀಪಕಂ ಇಮಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ ಯೋಜೇತಬ್ಬೋ।

ತತ್ಥ **ಅಹಙ್ಕಾರಪಸುತಾಯಂ ಪಜಾ**ತಿ "ಸಯಂಕತೋ ಅತ್ತಾ ಚ ಲೋಕೋ ಚಾ"ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತಸಯಂಕಾರಸಞ್ಞಿತಂ ಅಹಙ್ಕಾರಂ ತಥಾಪವತ್ತಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ಪಸುತಾ ಅನುಯುತ್ತಾ ಅಯಂ ಪಜಾ ಮಿಚ್ಛಾಭಿನಿವಿಟ್ಠೋ ಸತ್ತಕಾಯೋ। **ಪರಂಕಾರೂಪಸಂಹಿತಾ**ತಿ ಪರೋ ಅಞ್ಞೋ ಇಸ್ಸರಾದಿಕೋ ಸಬ್ಬಂ ಕರೋತೀತಿ ಏವಂ ಪವತ್ತಪರಂಕಾರದಿಟ್ಠಿಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಾ ತಾಯ ಉಪಸಂಹಿತಾತಿ ಪರಂಕಾರೂಪಸಂಹಿತಾ। **ಏತದೇಕೇ ನಾಬ್ಭಞ್ಞಂಸೂ**ತಿ ಏತಂ ದಿಟ್ಠಿದ್ವಯಂ ಏಕೇ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ತತ್ಥ ದೋಸದಸ್ಸಿನೋ ಹುತ್ವಾ ನಾನುಜಾನಿಂಸು। ಕಥಂ? ಸತಿ ಹಿ ಸಯಂಕಾರೇ ಕಾಮಕಾರತೋ ಸತ್ತಾನಂ ಇಟ್ಠೇನೇವ ಭವಿತಬ್ಬಂ, ನ ಅನಿಟ್ಠೇನ। ನ ಹಿ ಕೋಚಿ ಅತ್ತನೋ ದುಕ್ಖಂ ಇಚ್ಛತಿ, ಭವತಿ ಚ ಅನಿಟ್ಠಂ, ತಸ್ಮಾ ನ ಸಯಂಕಾರೋ। ಪರಂಕಾರೋಪಿ ಯದಿ ಇಸ್ಸರಹೇತುಕೋ, ಸ್ವಾಯಂ ಇಸ್ಸರೋ ಅತ್ತತ್ಥಂ ವಾ ಕರೇಯ್ಯ ಪರತ್ಥಂ ವಾ। ತತ್ಥ ಯದಿ ಅತ್ತತ್ಥಂ, ಅತ್ತನಾ ಅಕತಕಿಚ್ಚೋ ಸಿಯಾ ಅಸಿದ್ಧಸ್ಸ ಸಾಧನತೋ। ಅಥ ವಾ ಪರತ್ಥಂ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಹಿತಸುಖಮೇವ ನಿಪ್ಫಜ್ಜೇಯ್ಯ, ನ ಅಹಿತಂ ದುಕ್ಖಂ ನಿಪ್ಫಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಮಾ ಇಸ್ಸರವಸೇನ ನ ಪರಂಕಾರೋ ಸಿಜ್ಝತಿ। ಯದಿ ಚ ಇಸ್ಸರಸಞ್ಞಿತಂ ಅಞ್ಞನಿರಪೇಕ್ಖಂ ನಿಚ್ಚಮೇಕಕಾರಣಂ ಪವತ್ತಿಯಾ ಸಿಯಾ, ಕಮ್ಮೇನ ಉಪ್ಪತ್ತಿ ನ ಸಿಯಾ, ಸಬ್ಬೇಹೇವ ಏಕಜ್ಝಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತಬ್ಬಂ ಕಾರಣಸ್ಸ ಸನ್ನಿಹಿತತ್ತಾ। ಅಥಸ್ಸ ಅಞ್ಞಮ್ಪಿ ಸಹಕಾರೀಕಾರಣಂ ಇಚ್ಛಿತಂ, ತಞ್ಞೇವ ಹೇತು, ಕಿಂ ಇಸ್ಸರೇನ ಅಪರಿನಿಟ್ಠಿತಸಾಮತ್ಥಿಯೇನ ಪರಿಕಪ್ಪಿತೇನ। ಯಥಾ ಚ ಇಸ್ಸರಹೇತುಕೋ ಪರಂಕಾರೋ ನ ಸಿಜ್ಝತಿ, ಏವಂ ಪಜಾಪತಿಪುರಿಸಪಕತಿಬ್ರಹ್ಮಕಾಲಾದಿಹೇತುತೋಪಿ ನ ಸಿಜ್ಝತೇವ ತೇಸಮ್ಪಿ ಅಸಿದ್ಧತ್ತಾ ವುತ್ತದೋಸಾನತಿವತ್ತನತೋ ಚ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಏತದೇಕೇ ನಾಬ್ಭಞ್ಞಂಸೂ"ತಿ। ಯೇ ಪನ ಯಥಾವುತ್ತೇ ಸಯಂಕಾರಪರಂಕಾರೇ ನಾನುಜಾನನ್ತಾಪಿ ಅಧಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪನ್ನಂ ಅತ್ತಾನಞ್ಚ ಲೋಕಞ್ಚ ಪಞ್ಞಪೇನ್ತಿ, ತೇಪಿ **ನ ನಂ ಸಲ್ಲನ್ತಿ ಅದ್ದಸುಂ** ಅಧಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪನ್ನನ್ತಿವಾದಿನೋಪಿ ಮಿಚ್ಛಾಭಿನಿವೇಸಂ ಅನತಿಕ್ಕಮನತೋ ಯಥಾಭೂತಂ ಅಜಾನನ್ತಾನಂ ದಿಟ್ಠಿಗತಂ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ದುಕ್ಖುಪ್ಪಾದನತೋ ವಿಜ್ಝನಟ್ಠೇನ "ಸಲ್ಲ"ನ್ತಿ ನ ಪಸ್ಸಿಂಸು।

ಏತಞ್ಚ ಸಲ್ಲಂ ಪಟಿಕಚ್ಚ ಪಸ್ಸತೋತಿ ಯೋ ಪನ ಆರದ್ಧವಿಪಸ್ಸಕೋ ಪಞ್ಚಪಿ ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧೇ ಅನಿಚ್ಚತೋ ದುಕ್ಖತೋ ಅನತ್ತತೋ ಸಮನುಪಸ್ಸತಿ, ಸೋ ಏತಞ್ಚ ತಿವಿಧಂ ವಿಪರೀತದಸ್ಸನಂ ಅಞ್ಞಞ್ಚ ಸಕಲಂ ಮಿಚ್ಛಾಭಿನಿವೇಸಂ ತೇಸಞ್ಚ ನಿಸ್ಸಯಭೂತೇ ಪಞ್ಚುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧೇಪಿ ತುಜ್ಜನತೋ ದುರುದ್ಧರತೋ ಚ "ಸಲ್ಲ"ನ್ತಿ ಪಟಿಕಚ್ಚ ಪುಬ್ಬೇಯೇವ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಞ್ಞಾಯ ಪಸ್ಸತಿ। ಏವಂ ಪಸ್ಸತೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ಏಕನ್ತೇನೇವ **ಅಹಂ ಕರೋಮೀತಿ ನ ತಸ್ಸ ಹೋತಿ**। ಯಥಾ ಚ ಅತ್ತನೋ ಕಾರಕಭಾವೋ ತಸ್ಸ ನ ಉಪಟ್ಠಾತಿ, ಏವಂ **ಪರೋ ಕರೋತೀತಿ ನ ತಸ್ಸ ಹೋತಿ,** ಕೇವಲಂ ಪನ ಅನಿಚ್ಚಸಙ್ಖಾತಂ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪನ್ನಧಮ್ಮಮತ್ತಮೇವ ಹೋತಿ। ಏತ್ತಾವತಾ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪನ್ನಸ್ಸ ಸಬ್ಬಥಾಪಿ ದಿಟ್ಠಿಮಾನಾಭಾವೋವ ದಸ್ಸಿತೋ। ತೇನ ಚ ಅರಹತ್ತಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಸಂಸಾರಸಮತಿಕ್ಕಮೋ ಪಕಾಸಿತೋ ಹೋತಿ।

ಇದಾನಿ ಯೋ ದಿಟ್ಠಿಗತೇ ಅಲ್ಲೀನೋ, ನ ಸೋ ಸಂಸಾರತೋ ಸೀಸಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಮಾನುಪೇತಾ"**ತಿ ಗಾಥಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಮಾನುಪೇತಾ ಅಯಂ ಪಜಾ**ತಿ ಅಯಂ ಸಬ್ಬಾಪಿ ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕಸಙ್ಖಾತಾ ಪಜಾ ಸತ್ತಕಾಯೋ "ಮಯ್ಹಂ ದಿಟ್ಠಿ ಸುನ್ದರಾ, ಮಯ್ಹಂ ಆದಾನೋ ಸುನ್ದರೋ"ತಿ ಅತ್ತನೋ ಗಾಹಸ್ಸ ಸಂಪಗ್ಗಹಲಕ್ಖಣೇನ ಮಾನೇನ ಉಪೇತಾ ಸಮನ್ನಾಗತಾ। **ಮಾನಗನ್ಥಾ ಮಾನವಿನಿಬದ್ಧಾ**ತಿ ತತೋ ಏವ ತೇನ ಅಪರಾಪರಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೇನ ಯಥಾ ತಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ನ ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜತಿ, ಏವಂ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಾನಸ್ಸ ಗನ್ಥಿತತ್ತಾ ವಿನಿಬದ್ಧತ್ತಾ ಚ ಮಾನಗನ್ಥಾ ಮಾನವಿನಿಬದ್ಧಾ। **ದಿಟ್ಠೀಸು ಸಾರಮ್ಭಕಥಾ, ಸಂಸಾರಂ ನಾತಿವತ್ತತೀ**ತಿ "ಇದಮೇವ ಸಚ್ಚಂ ಮೋಘಮಞ್ಞ"ನ್ತಿ ಅತ್ತುಕ್ಕಂಸನಪರವಮ್ಭನವಸೇನ ಅತ್ತನೋ ದಿಟ್ಠಾಭಿನಿವೇಸೇನ ಪರೇಸಂ ದಿಟ್ಠೀಸು ಸಾರಮ್ಭಕಥಾ ವಿರೋಧಕಥಾ ಸಂಸಾರನಾಯಿಕಾನಂ ಅವಿಜ್ಜಾತಣ್ಹಾನಂ ಅಪ್ಪಹಾನತೋ ಸಂಸಾರಂ ನಾತಿವತ್ತತಿ, ನ ಅತಿಕ್ಕಮತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಛಟ್ಠಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಸುಭೂತಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೭. ಸತ್ತಮೇ **ಸುಭೂತೀ**ತಿ ತಸ್ಸ ಥೇರಸ್ಸ ನಾಮಂ। ಸೋ ಹಿ ಆಯಸ್ಮಾ ಪದುಮುತ್ತರಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಪಾದಮೂಲೇ ಕತಾಭಿನೀಹಾರೋ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಂ ಉಪಚಿತಪುಞ್ಞಸಮ್ಭಾರೋ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಬುದ್ಧುಪ್ಪಾದೇ ಉಳಾರವಿಭವೇ ಗಹಪತಿಕುಲೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಭಗವತೋ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಸುತ್ವಾ ಸಂವೇಗಜಾತೋ ಘರಾ ನಿಕ್ಖಮ್ಮ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಕತಾಧಿಕಾರತ್ತಾ ಘಟೇನ್ತೋ ವಾಯಮನ್ತೋ ನ ಚಿರಸ್ಸೇವ ಛಳಭಿಞ್ಞೋ ಜಾತೋ, ಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರಭಾವನಾಯ ಪನ ಉಕ್ಕಂಸಪಾರಮಿಪ್ಪತ್ತಿಯಾ "ಏತದಗ್ಗಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಮ ಸಾವಕಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅರಣವಿಹಾರೀನಂ ಯದಿದಂ ಸುಭೂತೀ"ತಿ (ಅಂ॰ ನಿ॰ ೧.೨೦೧) ಅರಣವಿಹಾರೇ ಭಗವತಾ ಏತದಗ್ಗೇ ಠಪಿತೋ। ಸೋ ಏಕದಿವಸಂ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯಂ ದಿವಾಟ್ಠಾನತೋ ವಿಹಾರಙ್ಗಣಂ ಓತಿಣ್ಣೋ ಚತುಪರಿಸಮಜ್ಝೇ ಭಗವನ್ತಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ "ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ವುಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ವನ್ದಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಕಾಲಪರಿಚ್ಛೇದಂ ಕತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಅವಿದೂರೇ ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಂ ರುಕ್ಖಮೂಲೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ – **"ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಆಯಸ್ಮಾ ಸುಭೂತಿ...ಪೇ॰... ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ"**ತಿ।

ತತ್ಥ ದುತಿಯಜ್ಝಾನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ರೂಪಾವಚರಸಮಾಧಿ ಸಬ್ಬೋಪಿ ಅರೂಪಾವಚರಸಮಾಧಿ ಅವಿತಕ್ಕಸಮಾಧಿ ಏವ। ಇಧ ಪನ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಪಾದಕೋ ಅರಹತ್ತಫಲಸಮಾಧಿ "ಅವಿತಕ್ಕಸಮಾಧೀ"ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ದುತಿಯಜ್ಝಾನಾದೀಹಿ ಪಹೀನಾ ಮಿಚ್ಛಾವಿತಕ್ಕಾ ನ ತಾವ ಸುಪ್ಪಹೀನಾ ಅಚ್ಚನ್ತಪಹಾನಾಭಾವತೋ, ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ ಪನ ಪಹೀನಾ ಏವ ಪುನ ಪಹಾನಕಿಚ್ಚಾಭಾವತೋ। ತಸ್ಮಾ ಅಗ್ಗಮಗ್ಗಪರಿಯೋಸಾನಭೂತೋ ಅರಹತ್ತಫಲಸಮಾಧಿ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಮಿಚ್ಛಾವಿತಕ್ಕಾನಂ ಪಹಾನನ್ತೇ ಉಪ್ಪನ್ನತ್ತಾ ವಿಸೇಸತೋ "ಅವಿತಕ್ಕಸಮಾಧೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತಂ ಅರಹತಿ, ಪಗೇವ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಪಾದಕೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ – "ಇಧ ಪನ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಪಾದಕೋ ಅರಹತ್ತಫಲಸಮಾಧಿ 'ಅವಿತಕ್ಕಸಮಾಧೀ'ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ"ತಿ।

ಏತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾತಿ ಏತಂ ಆಯಸ್ಮತೋ ಸುಭೂತಿಸ್ಸ ಸಬ್ಬಮಿಚ್ಛಾವಿತಕ್ಕಸಬ್ಬಸಂಕಿಲೇಸಪಹಾನಸಙ್ಖಾತಂ ಅತ್ಥಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರತೋ ಜಾನಿತ್ವಾ ತದತ್ಥದೀಪಕಂ **ಇಮಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ**।

ತತ್ಥ **ಯಸ್ಸ ವಿತಕ್ಕಾ ವಿಧೂಪಿತಾ**ತಿ ಯೇನ ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲೇನ, ಯಸ್ಸ ವಾ ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಕಾಮವಿತಕ್ಕಾದಯೋ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಮಿಚ್ಛಾವಿತಕ್ಕಾ ವಿಧೂಪಿತಾ ಅರಿಯಮಗ್ಗಞಾಣೇನ ಸನ್ತಾಪಿತಾ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಾ। **ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಸುವಿಕಪ್ಪಿತಾ ಅಸೇಸಾ**ತಿ ನಿಯಕಜ್ಝತ್ತಸಙ್ಖಾತೇ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಾನೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಾರಹಾ ಸುವಿಕಪ್ಪಿತಾ ಸುಟ್ಠು ವಿಕಪ್ಪಿತಾ ಅಸೇಸತೋ, ಕಿಞ್ಚಿಪಿ ಅಸೇಸೇತ್ವಾ ಸುಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತಂ ಸಙ್ಗಮತಿಚ್ಚ ಅರೂಪಸಞ್ಞೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ನ್ತಿ ನಿಪಾತಮತ್ತಂ। ಅಥ ವಾ ಹೇತುಅತ್ಥೋ **ತಂ**ಸದ್ದೋ। ಯಸ್ಮಾ ಅನವಸೇಸೇನ ಮಿಚ್ಛಾವಿತಕ್ಕಾ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಾ, ತಸ್ಮಾ ರಾಗಸಙ್ಗಾದಿಕಂ ಪಞ್ಚವಿಧಂ ಸಙ್ಗಂ, ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ವಾ ಕಿಲೇಸಸಙ್ಗಂ ಅತಿಚ್ಚ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಅತಿಕ್ಕಮನಹೇತು ರೂಪಸಭಾವಾಭಾವತೋ ರುಪ್ಪನಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಚ ವಿಕಾರಸ್ಸ ತತ್ಥ ಅಭಾವತೋ ನಿಬ್ಬಿಕಾರಹೇತುಭಾವತೋ ವಾ ''ಅರೂಪ''ನ್ತಿ ಲದ್ಧನಾಮಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾ ಪವತ್ತಾಹಿ ಮಗ್ಗಫಲಸಞ್ಞಾಹಿ ಅರೂಪಸಞ್ಞೀ। **ಚತುಯೋಗಾತಿಗತೋ**ತಿ ಕಾಮಯೋಗೋ ಭವಯೋಗೋ ದಿಟ್ಠಿಯೋಗೋ ಅವಿಜ್ಜಾಯೋಗೋತಿ ಚತ್ತಾರೋ ಯೋಗೇ ಯಥಾರಹಂ ಚತೂಹಿಪಿ ಮಗ್ಗೇಹಿ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಗತೋ। **ನ ಜಾತು ಮೇತೀ**ತಿ **ಮ**ಕಾರೋ ಪದಸನ್ಧಿಕರೋ, ಜಾತು ಏಕಂಸೇನೇವ ಪುನಬ್ಭವಾಯ ನ ಏತಿ, ಆಯತಿಂ ಪುನಬ್ಭವಾಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಿ ತಸ್ಸ ನತ್ಥೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ''ನ ಜಾತಿ ಮೇತೀ''ತಿಪಿ ಪಠನ್ತಿ, ಸೋ ಏವತ್ಥೋ। ಇತಿ ಭಗವಾ ಆಯಸ್ಮತೋ ಸುಭೂತಿಸ್ಸ ಅರಹತ್ತಫಲಸಮಾಪತ್ತಿವಿಹಾರಂ ಅನುಪಾದಿಸೇಸನಿಬ್ಬಾನಞ್ಚ ಆರಬ್ಭ ಪೀತಿವೇಗವಿಸ್ಸಟ್ಠಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ।

ಸತ್ತಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಗಣಿಕಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೮. ಅಟ್ಠಮೇ **ದ್ವೇ ಪೂಗಾ**ತಿ ದ್ವೇ ಗಣಾ। **ಅಞ್ಞತರಿಸ್ಸಾ ಗಣಿಕಾಯಾ**ತಿ ಅಞ್ಞತರಾಯ ನಗರಸೋಭಿನಿಯಾ। **ಸಾರತ್ತಾ**ತಿ ಸುಟ್ಠು ರತ್ತಾ। **ಪಟಿಬದ್ಧಚಿತ್ತಾ**ತಿ ಕಿಲೇಸವಸೇನ ಬದ್ಧಚಿತ್ತಾ। ರಾಜಗಹೇ ಕಿರ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಛಣದಿವಸೇ ಬಹೂ ಧುತ್ತಪುರಿಸಾ ಗಣಬನ್ಧನೇನ ವಿಚರನ್ತಾ ಏಕಮೇಕಸ್ಸ ಏಕಮೇಕಂ ವೇಸಿಂ ಆನೇತ್ವಾ ಉಯ್ಯಾನಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಛಣಕೀಳಂ ಕೀಳಿಂಸು। ತತೋ ಪರಮ್ಪಿ ದ್ವೇ ತಯೋ ಛಣದಿವಸೇ ತಂ ತಂಯೇವ ವೇಸಿಂ ಆನೇತ್ವಾ ಛಣಕೀಳಂ ಕೀಳಿಂಸು। ಅಥಾಪರಸ್ಮಿಂ ಛಣದಿವಸೇ ಅಞ್ಞೇಪಿ ಧುತ್ತಾ ತಥೇವ ಛಣಕೀಳಂ ಕೀಳಿತುಕಾಮಾ ವೇಸಿಯೋ ಆನೇನ್ತಾ ಪುರಿಮಧುತ್ತೇಹಿ ಪುಬ್ಬೇ ಆನೀತಂ ಏಕಂ ವೇಸಿಂ ಆನೇನ್ತಿ। ಇತರೇ ತಂ ದಿಸ್ವಾ ''ಅಯಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪರಿಗ್ಗಹೋ''ತಿ ಆಹಂಸು। ತೇಪಿ ತಥೇವ ಆಹಂಸು। ''ಏವಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪರಿಗ್ಗಹೋ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪರಿಗ್ಗಹೋ''ತಿ ಕಲಹಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಪಾಣಿಪ್ಪಹಾರಾದೀನಿ ಅಕಂಸು। ತೇನ ವುತ್ತಂ – **''ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ರಾಜಗಹೇ ದ್ವೇ ಪೂಗಾ''**ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ **ಉಪಕ್ಕಮನ್ತೀ**ತಿ ಪಹರನ್ತಿ। **ಮರಣಮ್ಪಿ ನಿಗಚ್ಛನ್ತೀ**ತಿ ಬಲವೂಪಕ್ಕಮೇಹಿ ಮರಣಂ ಉಪಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಇತರೇಪಿ ಮರಣಮತ್ತಂ ಮರಣಪ್ಪಮಾಣದುಕ್ಖಂ ಪಾಪುಣನ್ತಿ।

ಏತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾತಿ ಏತಂ ಕಾಮೇಸು ಗೇಧಂ ವಿವಾದಮೂಲಂ ಸಬ್ಬಾನತ್ಥಮೂಲನ್ತಿ ಸಬ್ಬಾಕಾರತೋ ವಿದಿತ್ವಾ। **ಇಮಂ ಉದಾನ**ನ್ತಿ ಅನ್ತದ್ವಯೇ ಚ ಮಜ್ಝಿಮಾಯ ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಆದೀನವಾನಿಸಂಸವಿಭಾವನಂ ಇಮಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ।

ತತ್ಥ **ಯಞ್ಚ ಪತ್ತ**ನ್ತಿ ಯಂ ರೂಪಾದಿಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣಜಾತಂ ಪತ್ತಂ ''ನತ್ಥಿ ಕಾಮೇಸು ದೋಸೋ''ತಿ ದಿಟ್ಠಿಂ ಪುರಕ್ಖತ್ವಾ ವಾ ಅಪುರಕ್ಖತ್ವಾ ವಾ ಏತರಹಿ ಲದ್ಧಂ ಅನುಭುಯ್ಯಮಾನಂ। **ಯಞ್ಚ ಪತ್ತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಯಞ್ಚ ಕಾಮಗುಣಜಾತಮೇವ ''ಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬಾ ಕಾಮಾ, ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬಾ ಕಾಮಾ, ಆಸೇವಿತಬ್ಬಾ ಕಾಮಾ, ಪಟಿಸೇವಿತಬ್ಬಾ ಕಾಮಾ, ಯೋ ಕಾಮೇ ಪರಿಭುಞ್ಜತಿ, ಸೋ ಲೋಕಂ ವಡ್ಢೇತಿ, ಯೋ ಲೋಕಂ ವಡ್ಢೇತಿ, ಸೋ ಬಹುಂ ಪುಞ್ಞಂ ಪಸವತೀ''ತಿ ದಿಟ್ಠಿಂ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ತಂ ಅನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತ್ವಾ ಕತೇನ ಕಮ್ಮುನಾ ಅನಾಗತೇ ಪತ್ತಬ್ಬಂ ಅನುಭವಿತಬ್ಬಞ್ಚ। **ಉಭಯಮೇತಂ ರಜಾನುಕಿಣ್ಣ**ನ್ತಿ ಏತಂ ಉಭಯಂ ಪತ್ತಂ ಪತ್ತಬ್ಬಞ್ಚ ರಾಗರಜಾದೀಹಿ ಅನುಕಿಣ್ಣಂ।

ಸಮ್ಪತ್ತೇ ಹಿ ವತ್ಥುಕಾಮೇ ಅನುಭವನ್ತೋ ರಾಗರಜೇನ ವೋಕಿಣ್ಣೋ ಹೋತಿ, ತತ್ಥ ಪನ ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಚಿತ್ತಸ್ಸ ಫಲೇ ಆಯತಿಂ ಆಪನ್ನೇ ದೋಮನಸ್ಸುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ದೋಸರಜೇನ ವೋಕಿಣ್ಣೋ ಹೋತಿ, ಉಭಯತ್ಥಾಪಿ ಮೋಹರಜೇನ ವೋಕಿಣ್ಣೋ ಹೋತಿ। ಕಸ್ಸ ಪನೇತಂ ರಜಾನುಕಿಣ್ಣನ್ತಿ ಆಹ - **"ಆತುರಸ್ಸಾನುಸಿಕ್ಖತೋ"**ತಿ ಕಾಮಪತ್ಥನಾವಸೇನ ಕಿಲೇಸಾತುರಸ್ಸ, ತಸ್ಸ ಚ ಫಲೇನ ದುಕ್ಖಾತುರಸ್ಸ ಚ ಉಭಯತ್ಥಾಪಿ ಪಟಿಕಾರಾಭಿಲಾಸಾಯ ಕಿಲೇಸಫಲೇ ಅನುಸಿಕ್ಖತೋ।

ತಥಾ **ಯಞ್ಚ ಪತ್ತನ್ತಿ** ಯಂ ಅಚೇಲಕವತಾದಿವಸೇನ ಪತ್ತಂ ಅತ್ತಪರಿತಾಪನಂ । **ಯಞ್ಚ ಪತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ** ಯಂ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಕಮ್ಮಸಮಾದಾನಹೇತು ಅಪಾಯೇಸು ಪತ್ತಬ್ಬಂ ಫಲಂ। **ಉಭಯಮೇತಂ ರಜಾನುಕಿಣ್ಣನ್ತಿ** ತದುಭಯಂ ದುಕ್ಖರಜಾನುಕಿಣ್ಣಂ। **ಆತುರಸ್ಸಾತಿ** ಕಾಯಕಿಲಮಥೇನ ದುಕ್ಖಾತುರಸ್ಸ। **ಅನುಸಿಕ್ಖತೋತಿ** ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಂ, ತಸ್ಸಾ ಸಮಾದಾಯಕೇ ಪುಗ್ಗಲೇ ಚ ಅನುಸಿಕ್ಖತೋ।

ಯೇ ಚ ಸಿಕ್ಖಾಸಾರಾತಿ ಯೇಹಿ ಯಥಾಸಮಾದಿನ್ನಂ ಸೀಲಬ್ಬತಾದಿಸಙ್ಖಾತಂ ಸಿಕ್ಖಂ ಸಾರತೋ ಗಹೇತ್ವಾ "ಇಮಿನಾ ಸಂಸಾರಸುದ್ಧೀ"ತಿ ಕಥಿತಾ। ತೇನಾಹ - **ಸೀಲಬ್ಬತಂ ಜೀವಿತಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಉಪಟ್ಠಾನಸಾರಾತಿ**। ತತ್ಥ ಯಂ "ನ ಕರೋಮೀ"ತಿ ಓರಮತಿ, ತಂ ಸೀಲಂ, ವಿಸಭೋಜನಕಿಚ್ಚಾಚರಣಾದಿಕಂ ವತಂ, ಸಾಕಭಕ್ಖತಾದಿಜೀವಿಕಾ ಜೀವಿತಂ, ಮೇಥುನವಿರತಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ, ಏತೇಸಂ ಅನುತಿಟ್ಠನಂ ಉಪಟ್ಠಾನಂ, ಭೂತಪಿಣ್ಡಕಪರಿಭಣ್ಡಾದಿವಸೇನ ಖನ್ಧದೇವಸಿವಾದಿಪರಿಚರಣಂ ವಾ ಉಪಟ್ಠಾನಂ, ಏವಮೇತೇಹಿ ಯಥಾವುತ್ತೇಹಿ ಸೀಲಾದೀಹಿ ಸಂಸಾರಸುದ್ಧಿ ಹೋತೀತಿ ತಾನಿ ಸಾರತೋ ಗಹೇತ್ವಾ ಠಿತಾ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಸಿಕ್ಖಾಸಾರಾ ಸೀಲಬ್ಬತಂ ಜೀವಿತಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ "ಉಪಟ್ಠಾನಸಾರಾ"ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಅಯಮೇಕೋ ಅನ್ತೋತಿ** ಅಯಂ ಸೀಲಬ್ಬತಪರಾಮಾಸವಸೇನ ಅತ್ತಕಿಲಮಥಾನುಯೋಗಸಙ್ಖಾತೋ ಮಜ್ಝಿಮಾಯ ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಉಪ್ಪಥಭೂತೋ ಲಾಮಕಟ್ಠೇನ ಚ ಏಕೋ ಅನ್ತೋ। **ಅಯಂ ದುತಿಯೋ ಅನ್ತೋತಿ** ಅಯಂ ಕಾಮಸುಖಲ್ಲಿಕಾನುಯೋಗೋ ಕಾಮೇಸು ಪಾತಬ್ಯತಾಪತ್ತಿಸಙ್ಖಾತೋ ದುತಿಯೋ ವುತ್ತನಯೇನ ಅನ್ತೋ।

ಇಚ್ಚೇತೇ ಉಭೋ ಅನ್ತಾತಿ ಕಾಮಸುಖಲ್ಲಿಕಾನುಯೋಗೋ ಅತ್ತಕಿಲಮಥಾನುಯೋಗೋ ಚ ಇತಿ ಏತೇ ಉಭೋ ಅನ್ತಾ। ತೇ ಚ ಖೋ ಏತರಹಿ ಪತ್ತೇ, ಆಯತಿಂ ಪತ್ತಬ್ಬೇ ಚ ಕಿಲೇಸದುಕ್ಖರಜಾನುಕಿಣ್ಣೇ ಕಾಮಗುಣೇ ಅತ್ತಪರಿತಾಪನೇ ಚ ಅಲ್ಲೀನೇಹಿ ಕಿಲೇಸದುಕ್ಖಾತುರಾನಂ ಅನುಸಿಕ್ಖನ್ತೇಹಿ, ಸಯಞ್ಚ ಕಿಲೇಸದುಕ್ಖಾತುರೇಹಿ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಲಾಮಕಾ ಉಪ್ಪಥಭೂತಾ ಚಾತಿ ಅನ್ತಾ। **ಕಟಸಿವಡ್ಢನಾತಿ** ಅನ್ಧಪುಥುಜ್ಜನೇಹಿ ಅಭಿಕಙ್ಖಿತಬ್ಬಟ್ಠೇನ ಕಟಸಿಸಙ್ಖಾತಾನಂ ತಣ್ಹಾಅವಿಜ್ಜಾನಂ ಅಭಿವಡ್ಢನಾ। **ಕಟಸಿಯೋ ದಿಟ್ಠಿಂ ವಡ್ಢೇನ್ತೀತಿ** ತಾ ಪನ ಕಟಸಿಯೋ ನಾನಪ್ಪಕಾರದಿಟ್ಠಿಂ ವಡ್ಢೇನ್ತಿ। ವತ್ಥುಕಾಮೇಸು ಅಸ್ಸಾದಾನುಪಸ್ಸಿನೋ ಹಿ ತೇ ಪಜಹಿತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಸ್ಸ ತಣ್ಹಾಅವಿಜ್ಜಾಸಹಕಾರೀಕಾರಣಂ ಲಭಿತ್ವಾ "ನತ್ಥಿ ದಿನ್ನ"ನ್ತಿಆದಿನಾ (ಧ॰ ಸ॰ ೧೨೨೧; ವಿಭ॰ ೯೩೮) ನತ್ಥಿಕದಿಟ್ಠಿಂ ಅಕಿರಿಯದಿಟ್ಠಿಂ ಅಹೇತುಕದಿಟ್ಠಿಞ್ಚ ಗಣ್ಹಾಪೇನ್ತಿ, ಅತ್ತಪರಿತಾಪನಂ ಅನುಯುತ್ತಸ್ಸ ಪನ ಅವಿಜ್ಜಾತಣ್ಹಾಸಹಕಾರೀಕಾರಣಂ ಲಭಿತ್ವಾ "ಸೀಲೇನ ಸುದ್ಧಿ ವತೇನ ಸುದ್ಧೀ"ತಿಆದಿನಾ ಅತ್ತಸುದ್ಧಿಅಭಿಲಾಸೇನ ಸೀಲಬ್ಬತಪರಾಮಾಸದಿಟ್ಠಿಂ ಗಣ್ಹಾಪೇನ್ತಿ। ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿಯಾ ಪನ ತೇಸಂ ಪಚ್ಚಯಭಾವೋ ಪಾಕಟೋಯೇವ। ಏವಂ ಅನ್ತದ್ವಯೂಪನಿಸ್ಸಯೇನ ತಣ್ಹಾಅವಿಜ್ಜಾನಂ ದಿಟ್ಠಿವಡ್ಢಕತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಕೇಚಿ ಪನ "ಕಟಸೀತಿ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಖನ್ಧಾನಂ ಅಧಿವಚನ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। ತೇಸಂ ಯದಗ್ಗೇನ ತತೋ ಅನ್ತದ್ವಯತೋ ಸಂಸಾರಸುದ್ಧಿ ನ ಹೋತಿ, ತದಗ್ಗೇನ ತೇ ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧೇ ಅಭಿವಡ್ಢೇತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಅಪರೇ ಪನ "ಕಟಸಿವಡ್ಢನಾ"ತಿ ಪದಸ್ಸ "ಅಪರಾಪರಂ ಜರಾಮರಣೇಹಿ ಸಿವಥಿಕವಡ್ಢನಾ"ತಿ ಅತ್ಥಂ ವದನ್ತಿ। ತೇಹಿಪಿ ಅನ್ತದ್ವಯಸ್ಸ ಸಂಸಾರಸುದ್ಧಿಹೇತುಭಾವಾಭಾವೋಯೇವ ವುತ್ತೋ, ಕಟಸಿಯಾ ಪನ ದಿಟ್ಠಿವಡ್ಢನಕಾರಣಭಾವೋ ವತ್ತಬ್ಬೋ।

ಏತೇ ತೇ ಉಭೋ ಅನ್ತೇ ಅನಭಿಞ್ಞಾಯಾತಿ ತೇ ಏತೇ ಯಥಾವುತ್ತೇ ಉಭೋಪಿ ಅನ್ತೇ ಅಜಾನಿತ್ವಾ "ಇಮೇ ಅನ್ತಾ ತೇ ಚ ಏವಂಗಹಿತಾ ಏವಂಅನುಟ್ಠಿತಾ ಏವಂಗತಿಕಾ ಏವಂಅಭಿಸಮ್ಪರಾಯಾ"ತಿ ಏವಂ ಅಜಾನನಹೇತು ಅಜಾನನಕಾರಣಾ। "ಪಞ್ಞಾಯ ಚಸ್ಸ ದಿಸ್ವಾ ಆಸವಾ ಪರಿಕ್ಖೀಣಾ"ತಿಆದೀಸು (ಪು॰ ಪ॰ ೧೦೮; ಅ॰ ನಿ॰ ೯.೪೩) ವಿಯಸ್ಸ ಹೇತುಅತ್ಥತಾ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। **ಓಲೀಯನ್ತಿ ಏಕೇತಿ**

ಏಕೇ ಕಾಮಸುಖಾನುಯೋಗವಸೇನ ಸಙ್ಕೋಚಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತಿ। **ಅತಿಧಾವನ್ತಿ ಏಕೇ**ತಿ ಏಕೇ ಅತ್ತಕಿಲಮಥಾನುಯೋಗವಸೇನ ಅತಿಕ್ಕಮನ್ತಿ। ಕಾಮಸುಖಮನುಯುತ್ತಾ ಹಿ ವೀರಿಯಸ್ಸ ಅಕರಣತೋ ಕೋಸಜ್ಜವಸೇನ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿತೋ ಸಙ್ಕೋಚಮಾಪನ್ನತಾ ಓಲೀಯನ್ತಿ ನಾಮ, ಅತ್ತಪರಿತಾಪನಮನುಯುತ್ತಾ ಪನ ಕೋಸಜ್ಜಂ ಪಹಾಯ ಅನುಪಾಯೇನ ವೀರಿಯಾರಮ್ಭಂ ಕರೋನ್ತಾ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಅತಿಕ್ಕಮನತೋ ಅತಿಧಾವನ್ತಿ ನಾಮ, ತದುಭಯಂ ಪನ ತತ್ಥ ಆದೀನವಾದಸ್ಸನತೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ಉಭೋ ಅನ್ತೇ ಅನಭಿಞ್ಞಾಯ ಓಲೀಯನ್ತಿ ಏಕೇ ಅತಿಧಾವನ್ತಿ ಏಕೇ"ತಿ। ತತ್ಥ ತಣ್ಹಾಭಿನನ್ದನವಸೇನ ಓಲೀಯನ್ತಿ, ದಿಟ್ಠಾಭಿನನ್ದನವಸೇನ ಅತಿಧಾವನ್ತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಅಥ ವಾ ಸಸ್ಸತಾಭಿನಿವೇಸವಸೇನ ಓಲೀಯನ್ತಿ ಏಕೇ, ಉಚ್ಛೇದಾಭಿನಿವೇಸವಸೇನ ಅತಿಧಾವನ್ತಿ ಏಕೇ। ಗೋಸೀಲಾದಿವಸೇನ ಹಿ ಅತ್ತಪರಿತಾಪನಮನುಯುತ್ತಾ ಏಕಚ್ಚೇ "ಇಮಿನಾಹಂ ಸೀಲೇನ ವಾ ವತೇನ ವಾ ತಪೇನ ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯೇನ ವಾ ದೇವೋ ವಾ ಭವಿಸ್ಸಾಮಿ ದೇವಞ್ಞತರೋ ವಾ, ತತ್ಥ ನಿಚ್ಚೋ ಧುವೋ ಸಸ್ಸತೋ ಅವಿಪರಿಣಾಮಧಮ್ಮೋ ಸಸ್ಸತಿಸಮಂ ತಥೇವ ಠಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಸಸ್ಸತದಸ್ಸನಂ ಅಭಿನಿವಿಸನ್ತಾ ಸಂಸಾರೇ ಓಲೀಯನ್ತಿ ನಾಮ, ಕಾಮಸುಖಮನುಯುತ್ತಾ ಪನ ಏಕಚ್ಚೇ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಕತ್ವಾ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಸನ್ತಪ್ಪೇತುಕಾಮಾ ಲೋಕಾಯತಿಕಾ ವಿಯ ತದನುಗುಣಂ ಉಚ್ಛೇದದಸ್ಸನಂ ಅಭಿನಿವಿಸನ್ತಾ ಅನುಪಾಯೇನ ವಟ್ಟುಪಚ್ಛೇದಸ್ಸ ಪರಿಯೇಸನತೋ ಅತಿಧಾವನ್ತಿ ನಾಮ। ಏವಂ ಸಸ್ಸತುಚ್ಛೇದವಸೇನಪಿ ಓಲೀಯನಾತಿಧಾವನಾನಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ।

ಯೇ ಚ ಖೋ ತೇ ಅಭಿಞ್ಞಾಯಾತಿ ಯೇ ಚ ಖೋ ಪನ ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲಾ ತೇ ಯಥಾವುತ್ತೇ ಉಭೋ ಅನ್ತೇ "ಇಮೇ ಅನ್ತಾ ಏವಂಗಹಿತಾ ಏವಂಅನುಟ್ಠಿತಾ ಏವಂಗತಿಕಾ ಏವಂಅಭಿಸಮ್ಪರಾಯಾ"ತಿ ಅಭಿವಿಸಿಟ್ಠೇನ ಞಾಣೇನ ವಿಪಸ್ಸನಾಸಹಿತಾಯ ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾಯ ಜಾನಿತ್ವಾ ಮಜ್ಝಿಮಪಟಿಪದಂ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪನ್ನಾ, ತಾಯ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ। **ತತ್ರ ಚ ನಾಹೇಸು**ನ್ತಿ ತತ್ರ ತಸ್ಮಿಂ ಅನ್ತದ್ವಯೇ ಪತಿತಾ ನ ಅಹೇಸುಂ, ತಂ ಅನ್ತದ್ವಯಂ ಪಜಹಿಂಸೂತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತೇನ ಚ ನಾಮಞ್ಞಿಂಸೂ**ತಿ ತೇನ ಅನ್ತದ್ವಯಪಹಾನೇನ "ಮಮ ಇದಂ ಅನ್ತದ್ವಯಪಹಾನಂ, ಅಹಂ ಅನ್ತದ್ವಯಂ ಪಹಾಸಿಂ, ಇಮಿನಾ ಅನ್ತದ್ವಯಪಹಾನೇನ ಸೇಯ್ಯೋ"ತಿಆದಿನಾ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಮಾನಮಞ್ಞನಾವಸೇನ ನ ಅಮಞ್ಞಿಂಸು ಸಬ್ಬಮಞ್ಞನಾನಂ ಸಮ್ಮದೇವ ಪಹೀನತ್ತಾ। ಏತ್ಥ ಚ ಅಗ್ಗಫಲೇ ಠಿತೇ ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲೇ ಸನ್ಧಾಯ "ತತ್ರ ಚ ನಾಹೇಸುಂ, ತೇನ ಚ ನಾಮಞ್ಞಿಂಸೂ"ತಿ ಅತೀತಕಾಲವಸೇನ ಅಯಂ ದೇಸನಾ ಪವತ್ತಾ, ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ಪನ ಅಧಿಪ್ಪೇತೇ ವತ್ತಮಾನಕಾಲವಸೇನೇವ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ। **ವಟ್ಟಂ ತೇಸಂ ನತ್ಥಿ ಪಞ್ಞಾಪನಾಯಾ**ತಿ ಯೇ ಏವಂ ಪಹೀನಸಬ್ಬಮಞ್ಞನಾ ಉತ್ತಮಪುರಿಸಾ, ತೇಸಂ ಅನುಪಾದಾಪರಿನಿಬ್ಬುತಾನಂ ಕಮ್ಮವಿಪಾಕಕಿಲೇಸವಸೇನ ತಿವಿಧಮ್ಪಿ ವಟ್ಟಂ ನತ್ಥಿ ಪಞ್ಞಾಪನಾಯ, ವತ್ತಮಾನಕ್ಖನ್ಧಭೇದತೋ ಉದ್ಧಂ ಅನುಪಾದಾನೋ ವಿಯ ಜಾತವೇದೋ ಅಪಞ್ಞತ್ತಿಕಭಾವಮೇವ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅಟ್ಠಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಉಪಾತಿಧಾವನ್ತಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೯. ನವಮೇ **ರತ್ತನ್ಧಕಾರತಿಮಿಸಾಯ**ನ್ತಿ ರತ್ತಿಯಂ ಅನ್ಧಕಾರೇ ಮಹಾತಿಮಿಸಾಯಂ। ರತ್ತೀಪಿ ಹಿ ಅನ್ಧಕಾರವಿರಹಿತಾ ಹೋತಿ, ಯಾ ಪುಣ್ಣಮಾಯ ರತ್ತಿ ಜುಣ್ಹೋಭಾಸಿತಾ। ಅನ್ಧಕಾರೋಪಿ "ತಿಮಿಸಾ"ತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬೋ ಹೋತಿ ಅಬ್ಭಮಹಿಕಾದಿಉಪಕ್ಕಿಲೇಸವಿರಹಿತೇ ದೇವೇ। ಮಹನ್ಧಕಾರೋ ಹಿ "ತಿಮಿಸಾ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಅಯಂ ಪನ ಅಮಾವಸೀ ರತ್ತಿ ದೇವೋ ಚ ಮೇಘಪಟಲಸಞ್ಛನ್ನೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ರತ್ತನ್ಧಕಾರತಿಮಿಸಾಯನ್ತಿ ರತ್ತಿಯಾ ಅನ್ಧಕಾರೇ ಮಹಾತಿಮಿಸಾಯ"ನ್ತಿ। **ಅಬ್ಭೋಕಾಸೇ**ತಿ ಅಪ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ನೇ ಓಕಾಸೇ ವಿಹಾರಙ್ಗಣೇ। **ತೇಲಪ್ಪದೀಪೇಸು ಝಾಯಮಾನೇಸೂ**ತಿ ತೇಲಪಜ್ಜೋತೇಸು ಜಲಮಾನೇಸು।

ನನು ಚ ಭಗವತೋ ಬ್ಯಾಮಪ್ಪಭಾ ಪಕತಿಯಾ ಬ್ಯಾಮಮತ್ತಪ್ಪದೇಸಂ ಅಭಿಬ್ಯಾಪೇತ್ವಾ ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯಾಲೋಕಂ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ಘನಬಹಲಂ ಬುದ್ಧಾಲೋಕಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತೀ ಅನ್ಧಕಾರಂ ವಿಧಮಿತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ, ಕಾಯಪ್ಪಭಾಪಿ ನೀಲಪೀತಾದಿವಸೇನ

ಛಬ್ಬಣ್ಣಘನಬುದ್ಧರಸ್ಮಿಯೋ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಪಕತಿಯಾವ ಸಮನ್ತತೋ ಅಸೀತಿಹತ್ಥಪ್ಪದೇಸಂ ಓಭಾಸೇನ್ತೋ ತಿಟ್ಠತಿ, ಏವಂ ಬುದ್ಧಾಲೋಕೇನೇವ ಏಕೋಭಾಸಭೂತೇ ಭಗವತೋ ನಿಸಿನ್ನೋಕಾಸೇ ಪದೀಪಕರಣೇ ಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥೀತಿ? ಸಚ್ಚಂ ನತ್ಥಿ, ತಥಾಪಿ ಪುಞ್ಞತ್ಥಿಕಾ ಉಪಾಸಕಾ ಭಗವತೋ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಚ ಪೂಜಾಕರಣತ್ಥಂ ದೇವಸಿಕಂ ತೇಲಪ್ಪದೀಪಂ ಉಪಟ್ಠಪೇನ್ತಿ। ತಥಾ ಹಿ ವುತ್ತಂ - ಸಾಮಞ್ಞಫಲೇಪಿ "ಏತೇ ಮಣ್ಡಲಮಾಲೇ ದೀಪಾ ಝಾಯನ್ತೀ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೧೫೯)। "ರತ್ತನ್ಧಕಾರತಿಮಿಸಾಯ"ನ್ತಿ ಇದಮ್ಪಿ ತಸ್ಸಾ ರತ್ತಿಯಾ ಸಭಾವಕಿತ್ತನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ, ನ ಪನ ಭಗವತೋ ನಿಸಿನ್ನೋಕಾಸಸ್ಸ ಅನ್ಧಕಾರಭಾವತೋ। ಪೂಜಾಕರಣತ್ಥಮೇವ ಹಿ ತದಾಪಿ ಉಪಾಸಕೇಹಿ ಪದೀಪಾ ಕಾರಿತಾ।

ತಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ದಿವಸೇ ಸಾವತ್ಥಿವಾಸಿನೋ ಬಹೂ ಉಪಾಸಕಾ ಪಾತೋವ ಸರೀರಪಟಿಜಗ್ಗನಂ ಕತ್ವಾ ವಿಹಾರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಉಪೋಸಥಙ್ಗಾನಿ ಸಮಾದಿಯಿತ್ವಾ ಬುದ್ಧಪ್ಪಮುಖಂ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ ನಿಮನ್ತೇತ್ವಾ ನಗರಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಮಹಾದಾನಾನಿ ಪವತ್ತೇತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಞ್ಚ ಅನುಗನ್ತ್ವಾ ನಿವತ್ತಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ಗೇಹಾನಿ ಗನ್ತ್ವಾ ಸಯಮ್ಪಿ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಸುದ್ಧವತ್ಥನಿವತ್ಥಾ ಸುದ್ಧುತ್ತರಾಸಙ್ಗಾ ಗನ್ಧಮಾಲಾದಿಹತ್ಥಾ ವಿಹಾರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಪೂಜೇತ್ವಾ ಕೇಚಿ ಮನೋಭಾವನೀಯೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಪಯಿರುಪಾಸನ್ತಾ ಕೇಚಿ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕರೋನ್ತಾ ದಿವಸಭಾಗಂ ವೀತಿನಾಮೇಸುಂ। ತೇ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯೇ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕೇ ಧಮ್ಮಂ ಸುತ್ವಾ ಸತ್ಥರಿ ಧಮ್ಮಸಭಾಮಣ್ಡಪತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಗನ್ಧಕುಟಿಸಮೀಪೇ ಅಜ್ಝೋಕಾಸೇ ಪಞ್ಞತ್ತವರಬುದ್ಧಾಸನೇ ನಿಸಿನ್ನೇ, ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇ ಚ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪಯಿರುಪಾಸನ್ತೇ ಉಪೋಸಥವಿಸೋಧನತ್ಥಞ್ಚೇವ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಪರಿಬ್ರೂಹನತ್ಥಞ್ಚ ನಗರಂ ಅಗನ್ತ್ವಾ ವಿಹಾರೇಯೇವ ವಸಿತುಕಾಮಾ ಓಹೀಯಿಂಸು। ಅಥ ತೇ ಭಗವತೋ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಚ ಪೂಜಾಕರಣತ್ಥಂ ಬಹೂ ತೇಲಪ್ಪದೀಪೇ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ಸತ್ಥಾರಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಚ ಅಞ್ಜಲಿಂ ಕತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪರಿಯನ್ತೇ ನಿಸಿನ್ನಾ ಕಥಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇಸುಂ, "ಭನ್ತೇ, ಇಮೇ ತಿತ್ಥಿಯಾ ನಾನಾವಿಧಾನಿ ದಿಟ್ಠಿಗತಾನಿ ಅಭಿನಿವಿಸ್ಸ ವೋಹರನ್ತಿ, ತಥಾ ವೋಹರನ್ತಾ ಚ ಕದಾಚಿ ಸಸ್ಸತಂ, ಕದಾಚಿ ಅಸಸ್ಸತಂ, ಉಚ್ಛೇದಾದೀಸು ಅಞ್ಞತರನ್ತಿ ಏಕಸ್ಮಿಂಯೇವ ಅಟ್ಠತ್ವಾ ನವನವಾನಿ ದಿಟ್ಠಿಗತಾನಿ 'ಇದಮೇವ ಸಚ್ಚಂ ಮೋಘಮಞ್ಞ'ನ್ತಿ ಪಗ್ಗಯ್ಹ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ ಉಮ್ಮತ್ತಕಸದಿಸಾ, ತೇಸಂ ತಥಾ ಅಭಿನಿವಿಟ್ಠಾನಂ ಕಾ ಗತಿ, ಕೋ ಅಭಿಸಮ್ಪರಾಯೋ"ತಿ। ತೇನ ಚ ಸಮಯೇನ ಬಹೂ ಪಟಙ್ಗಪಾಣಕಾ ಪತನ್ತಾ ಪತನ್ತಾ ತೇಸು ತೇಲಪ್ಪದೀಪೇಸು ನಿಪತನ್ತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - **"ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಸಮ್ಬಹುಲಾ ಅಧಿಪಾತಕಾ"**ತಿಆದಿ।

ತತ್ಥ **ಅಧಿಪಾತಕಾ**ತಿ ಪಟಙ್ಗಪಾಣಕಾ, ಯೇ "ಸಲಭಾ"ತಿಪಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ತೇ ಹಿ ದೀಪಸಿಖಂ ಅಧಿಪತನತೋ "ಅಧಿಪಾತಕಾ"ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। **ಆಪಾತಪರಿಪಾತ**ನ್ತಿ ಆಪಾತಂ ಪರಿಪಾತಂ, ಆಪತಿತ್ವಾ ಆಪತಿತ್ವಾ ಪರಿಪತಿತ್ವಾ ಪರಿಪತಿತ್ವಾ, ಅಭಿಮುಖಪಾತಞ್ಚೇವ ಪರಿಬ್ಭಮಿತ್ವಾ ಪಾತಞ್ಚ ಕತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಆಪಾಥೇ ಪರಿಪಾತ"ನ್ತಿ ಕೇಚಿ ಪಠನ್ತಿ, ಆಪಾಥೇ ಪದೀಪಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಆಪಾಥಗಮನೇ ಸತಿ ಪರಿಪತಿತ್ವಾ ಪರಿಪತಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅನಯ**ನ್ತಿ ಅವಡ್ಢಿಂ ದುಕ್ಖಂ। **ಬ್ಯಸನ**ನ್ತಿ ವಿನಾಸಂ। ಪುರಿಮಪದೇನ ಹಿ ಮರಣಮತ್ತಂ ದುಕ್ಖಂ, ಪಚ್ಛಿಮಪದೇನ ಮರಣಂ ತೇಸಂ ದೀಪೇತಿ। ತತ್ಥ ಕೇಚಿ ಪಾಣಕಾ ಸಹ ಪತನೇನ ಮರಿಂಸು, ಕೇಚಿ ಮರಣಮತ್ತಂ ದುಕ್ಖಂ ಆಪಜ್ಜಿಂಸು।

ಏತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾತಿ ಏತಂ ಅಧಿಪಾತಕಪಾಣಕಾನಂ ಅತ್ತಹಿತಂ ಅಜಾನನ್ತಾನಂ ಅತ್ತುಪಕ್ಕಮವಸೇನ ನಿರತ್ಥಕಬ್ಯಸನಾಪತ್ತಿಂ ವಿದಿತ್ವಾ ತೇಸಂ ವಿಯ ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕಾನಂ ದಿಟ್ಠಾಭಿನಿವೇಸೇನ ಅನಯಬ್ಯಸನಾಪತ್ತಿದೀಪಕಂ **ಇಮಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ।**

ತತ್ಥ **ಉಪಾತಿಧಾವನ್ತಿ ನ ಸಾರಮೇನ್ತೀ**ತಿ ಸೀಲಸಮಾಧಿಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಆದಿಭೇದಂ ಸಾರಂ ನ ಏನ್ತಿ, ಚತುಸಚ್ಚಾಭಿಸಮಯವಸೇನ ನ ಅಧಿಗಚ್ಛನ್ತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಪನ ಸಉಪಾಯೇ ಸಾರೇ ತಿಟ್ಠನ್ತೇಯೇವ ವಿಮುತ್ತಾಭಿಲಾಸಾಯ ತಂ ಉಪೇನ್ತಾ ವಿಯ ಹುತ್ವಾಪಿ ದಿಟ್ಠಿವಿಪಲ್ಲಾಸೇನ ಅತಿಧಾವನ್ತಿ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಪಞ್ಚುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧೇ "ನಿಚ್ಚಂ ಸುಭಂ ಸುಖಂ ಅತ್ತಾ"ತಿ ಅಭಿನಿವಿಸಿತ್ವಾ ಗಣ್ಹನ್ತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನವಂ ನವಂ ಬನ್ಧನಂ ಬ್ರೂಹಯನ್ತೀ**ತಿ ತಥಾ ಗಣ್ಹನ್ತಾ ಚ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಸಙ್ಖಾತಂ ನವಂ ನವಂ ಬನ್ಧನಂ ಬ್ರೂಹಯನ್ತಿ ವಡ್ಢಯನ್ತಿ। **ಪತನ್ತಿ ಪಜ್ಜೋತಮಿವಾಧಿಪಾತಕಾ, ದಿಟ್ಠೇ ಸುತೇ ಇತಿಹೇಕೇ ನಿವಿಟ್ಠಾ**ತಿ ಏವಂ

ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಬನ್ಧನೇಹಿ ಬದ್ಧತ್ತಾ ಏಕೇ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ದಿಟ್ಠೇ ಅತ್ತನಾ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣೇನ ದಿಟ್ಠಿದಸ್ಸನೇನೇವ ವಾ ದಿಟ್ಠೇ ಅನುಸ್ಸವೂಪಲಬ್ಭಮತ್ತೇನೇವ ಚ ಸುತೇ "ಇತಿಹ ಏಕನ್ತತೋ ಏವಮೇತ"ನ್ತಿ ನಿವಿಟ್ಠಾ ದಿಟ್ಠಾಭಿನಿವೇಸೇನ "ಸಸ್ಸತ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ಅಭಿನಿವಿಟ್ಠಾ, ಏಕನ್ತಹಿತಂ ವಾ ನಿಸ್ಸರಣಂ ಅಜಾನನ್ತಾ ರಾಗಾದೀಹಿ ಏಕಾದಸಹಿ ಅಗ್ಗೀಹಿ ಆದಿತ್ತಂ ಭವತ್ತಯಸಙ್ಖಾತಂ ಅಙ್ಗಾರಕಾಸುಂಯೇವ ಇಮೇ ವಿಯ ಅಧಿಪಾತಕಾ ಇಮಂ ಪಜ್ಜೋತಂ ಪತನ್ತಿ, ನ ತತೋ ಸೀಸಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತುಂ ಸಕ್ಕೋನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ನವಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೬೦. ದಸಮೇ **ಯಾವಕೀವ**ನ್ತಿ ಯತ್ತಕಂ ಕಾಲಂ। **ಯತೋ**ತಿ ಯದಾ, ಯತೋ ಪಟ್ಠಾಯ, ಯಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇತಿ ವಾ ಅತ್ಥೋ। **ಏವಮೇತಂ, ಆನನ್ದಾ**ತಿ, ಆನನ್ದ, ತಥಾಗತೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ತಥಾಗತಸ್ಸ ತಥಾಗತಸಾವಕಾನಂಯೇವ ಚ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರೋ ಅಭಿವಡ್ಢತಿ, ತಿತ್ಥಿಯಾ ಪನ ನಿತ್ತೇಜಾ ವಿಹತಪ್ಪಭಾ ಪಹೀನಲಾಭಸಕ್ಕಾರಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ಯಂ ತಯಾ ವುತ್ತಂ, ಏತಂ ಏವಂ, ನ ಏತಸ್ಸ ಅಞ್ಞಥಾಭಾವೋ। ಚಕ್ಕವತ್ತಿನೋ ಹಿ ಚಕ್ಕರತನಸ್ಸ ಪಾತುಭಾವೇನ ಲೋಕೋ ಚಕ್ಕರತನಂ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಪೂಜಾಸಕ್ಕಾರಸಮ್ಮಾನಂ ನ ಪವತ್ತೇತಿ, ಚಕ್ಕರತನಮೇವ ಪನ ಸಬ್ಬೋ ಲೋಕೋ ಸಬ್ಬಭಾವೇಹಿ ಸಕ್ಕರೋತಿ ಗರುಂ ಕರೋತಿ ಮಾನೇತಿ ಪೂಜೇತಿ। ಇತಿ ವಟ್ಟಾನುಸಾರಿಪುಞ್ಞಮತ್ತನಿಸ್ಸನ್ದಸ್ಸಪಿ ತಾವ ಮಹನ್ತೋ ಆನುಭಾವೋ, ಕಿಮಙ್ಗಂ ಪನ ವಿವಟ್ಟಾನುಸಾರಿಪುಞ್ಞಫಲೂಪತ್ಥಮ್ಭಸ್ಸ ಅನನ್ತಾಪರಿಮೇಯ್ಯಗುಣಗಣಾಧಾರಸ್ಸ ಬುದ್ಧರತನಸ್ಸ ಧಮ್ಮರತನಸ್ಸ ಸಙ್ಘರತನಸ್ಸ ಚಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಭಗವಾ ಹಿ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಪತ್ವಾ ಪವತ್ತವರಧಮ್ಮಚಕ್ಕೋ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಲೋಕೇ ಏಕಸಟ್ಠಿಯಾ ಅರಹನ್ತೇಸು ಜಾತೇಸು ಸಟ್ಠಿ ಅರಹನ್ತೇ ಜನಪದಚಾರಿಕಾಯ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಉರುವೇಲಂ ಪತ್ವಾ ಉರುವೇಲಕಸ್ಸಪಪ್ಪಮುಖೇ ಸಹಸ್ಸಜಟಿಲೇ ಅರಹತ್ತೇ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ತೇಹಿ ಪರಿವುತೋ ಲಟ್ಠಿವನುಯ್ಯಾನೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಬಿಮ್ಬಿಸಾರಪ್ಪಮುಖಾನಂ ಅಙ್ಗಮಗಧವಾಸೀನಂ ದ್ವಾದಸ ನಹುತಾನಿ ಸಾಸನೇ ಓತಾರೇತ್ವಾ ಯದಾ ರಾಜಗಹೇ ವಿಹಾಸಿ, ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಭಗವತೋ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಚ ಯಥಾ ಯಥಾ ಉಪರೂಪರಿ ಉಳಾರಲಾಭಸಕ್ಕಾರೋ ಅಭಿವಡ್ಢತಿ, ತಥಾ ತಥಾ ಸಬ್ಬತಿತ್ಥಿಯಾನಂ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರೋ ಪರಿಹಾಯಿ ಏವ।

ಅಥೇಕದಿವಸಂ ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ ದಿವಾಟ್ಠಾನೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಭಗವತೋ ಚ ಅರಿಯಸಙ್ಘಸ್ಸ ಚ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸಜಾತೋ "ಕಥಂ ನು ಖೋ ತಿತ್ಥಿಯಾನ"ನ್ತಿ ತೇಸಂ ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಆವಜ್ಜೇಸಿ। ಅಥಸ್ಸ ನೇಸಂ ಸಬ್ಬಥಾಪಿ ದುಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿಯೇವ ಉಪಟ್ಠಾಸಿ। ಸೋ "ಏವಂಮಹಾನುಭಾವೇ ನಾಮ ಪುಞ್ಞೂಪನಿಸ್ಸಯಸ್ಸ ಧಮ್ಮಾನುಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಚ ಉಕ್ಕಂಸಪಾರಮಿಪ್ಪತ್ತೇ ಭಗವತಿ, ಅರಿಯಸಙ್ಘೇ ಚ ಧರನ್ತೇ ಕಥಂ ಇಮೇ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾ ಏವಂ ದುಪ್ಪಟಿಪನ್ನಾ ಅಕತಪುಞ್ಞಾ ವರಾಕಾ ಲಾಭಿನೋ ಸಕ್ಕತಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ತಿತ್ಥಿಯಾನಂ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಹಾನಿಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಕಾರುಞ್ಞಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಅಥ ಅತ್ತನೋ ಪರಿವಿತಕ್ಕಂ "ಯಾವಕೀವಞ್ಚ, ಭನ್ತೇ"ತಿಆದಿನಾ ಭಗವತೋ ಆರೋಚೇಸಿ। ಭಗವಾ ಚ ತಂ, "ಆನನ್ದ, ತಯಾ ಮಿಚ್ಛಾ ಪರಿವಿತಕ್ಕಿತ"ನ್ತಿ ಅವತ್ವಾ ಸುವಣ್ಣಾಲಿಙ್ಗಸದಿಸಂ ಗೀವಂ ಉನ್ನಾಮೇತ್ವಾ ಸುಪುಪ್ಫಿತಸತಪತ್ತಸಸ್ಸಿರಿಕಂ ಮಹಾಮುಖಂ ಅಭಿಪ್ಪಸನ್ನತರಂ ಕತ್ವಾ "ಏವಮೇತಂ, ಆನನ್ದಾ"ತಿ ಸಮ್ಪಹಂಸಿತ್ವಾ "ಯಾವಕೀವಞ್ಚಾ"ತಿಆದಿನಾ ತಸ್ಸ ವಚನಂ ಪಚ್ಚನುಮೋದಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ – **"ಅಥ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ...ಪೇ॰... ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋ ಚಾ"**ತಿ। ಅಥ ಭಗವಾ ತಸ್ಸಂ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಯಂ ಅತೀತೇಪಿ ಮಯಿ ಅನುಪ್ಪನ್ನೇ ಏಕಚ್ಚೇ ನೀಚಜನಾ ಸಮ್ಮಾನಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಮಮ ಉಪ್ಪಾದತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಹತಲಾಭಸಕ್ಕಾರಾ ಅಹೇಸುನ್ತಿ **ಬಾವೇರುಜಾತಕಂ** (ಜಾ॰ ೧.೪.೧೫೩ ಆದಯೋ) ಕಥೇಸಿ।

ಏತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾತಿ ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕಾನಂ ತಾವ ಸಕ್ಕಾರಸಮ್ಮಾನೋ ಯಾವ ನ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಪನ ಉಪ್ಪಾದತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ತೇ ಹತಲಾಭಸಕ್ಕಾರಾ ನಿಪ್ಪಭಾ ನಿತ್ತೇಜಾವ ಹೋನ್ತಿ, ದುಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ದುಕ್ಖತೋ ಚ ನ ಮುಚ್ಚನ್ತೀತಿ ಏತಮತ್ಥಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರತೋ ವಿದಿತ್ವಾ ತದತ್ಥದೀಪನಂ **ಇಮಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ**।

ತತ್ಥ **ಓಭಾಸತಿ ತಾವ ಸೋ ಕಿಮೀ**ತಿ ಸೋ ಖಜ್ಜೂಪನಕಕಿಮಿ ತಾವದೇವ ಓಭಾಸತಿ ಜೋತತಿ ದಿಬ್ಬತಿ। **ಯಾವ ನ ಉನ್ನಮತೇ ಪಭಙ್ಕರೋ**ತಿ ತೀಸುಪಿ ಮಹಾದೀಪೇಸು ಏಕಕ್ಖಣೇ ಆಲೋಕಕರಣೇನ "ಪಭಙ್ಕರೋ"ತಿ ಲದ್ಧನಾಮೋ ಸೂರಿಯೋ ಯಾವ ನ ಉಗ್ಗಮತಿ ನ ಉದೇತಿ। ಅನುಗ್ಗತೇ ಹಿ ಸೂರಿಯೇ ಲದ್ಧೋಕಾಸಾ ಖಜ್ಜೂಪನಕಾ ವಿಪರಿವತ್ತಮಾನಾಪಿ ಕಣ್ಣಕಫಲಸದಿಸಾ ತಮಸಿ ವಿಜ್ಜೋತನ್ತಿ। **ಸ ವೇರೋಚನಮ್ಹಿ ಉಗ್ಗತೇ, ಹತಪ್ಪಭೋ ಹೋತಿ ನ ಚಾಪಿ ಭಾಸತೀ**ತಿ ಸಮನ್ತತೋ ಅನ್ಧಕಾರಂ ವಿಧಮಿತ್ವಾ ಕಿರಣಸಹಸ್ಸೇನ ವಿರೋಚನಸಭಾವತಾಯ ವೇರೋಚನನಾಮಕೇ ಆದಿಚ್ಚೇ ಉಟ್ಠಿತೇ ಸೋ ಖಜ್ಜೂಪನಕೋ ಹತಪ್ಪಭೋ ನಿತ್ತೇಜೋ ಕಾಳಕೋ ಹೋತಿ, ರತ್ತನ್ಧಕಾರೇ ವಿಯ ನ ಭಾಸತಿ ನ ದಿಬ್ಬತಿ।

ಏವಂ ಓಭಾಸಿತಮೇವ ತಕ್ಕಿಕಾನನ್ತಿ ಯಥಾ ತೇನ ಖಜ್ಜೂಪನಕೇನ ಸೂರಿಯುಗ್ಗಮನತೋ ಪುರೇಯೇವ ಓಭಾಸಿತಂ ಹೋತಿ, ಏವಂ ತಕ್ಕೇತ್ವಾ ವಿತಕ್ಕೇತ್ವಾ ಪರಿಕಪ್ಪನಮತ್ತೇನ ದಿಟ್ಠೀನಂ ಗಹಣತೋ "ತಕ್ಕಿಕಾ"ತಿ ಲದ್ಧನಾಮೇಹಿ ತಿತ್ಥಿಯೇಹಿ ಓಭಾಸಿತಂ ಅತ್ತನೋ ಸಮಯತೇಜೇನ ದೀಪೇತ್ವಾ ಅಧಿಟ್ಠಿತಂ ತಾವ, **ಯಾವ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾ ಲೋಕೇ ನುಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ನ ತಕ್ಕಿಕಾ ಸುಜ್ಝನ್ತಿ ನ ಚಾಪಿ ಸಾವಕಾ**ತಿ ಯದಾ ಪನ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ತದಾ ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕಾ ನ ಸುಜ್ಝನ್ತಿ ನ ಸೋಭನ್ತಿ, ನ ಚಾಪಿ ತೇಸಂ ಸಾವಕಾ ಸೋಭನ್ತಿ, ಅಞ್ಞದತ್ಥು ವಿಹತಸೋಭಾ ರತ್ತಿಖಿತ್ತಾ ವಿಯ ಸರಾ ನ ಪಞ್ಞಾಯನ್ತೇವ। ಅಥ ವಾ ಯಾವ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾ ಲೋಕೇ ನುಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ತಾವದೇವ ತಕ್ಕಿಕಾನಂ ಓಭಾಸಿತಂ ಅತ್ತನೋ ಸಮಯೇನ ಜೋತನಂ ಬಾಲಲಾಪನಂ, ನ ತತೋ ಪರಂ। ಕಸ್ಮಾ? ಯಸ್ಮಾ ನ ತಕ್ಕಿಕಾ ಸುಜ್ಝನ್ತಿ, ನ ಚಾಪಿ ಸಾವಕಾ। ತೇ ಹಿ ದುರಕ್ಖಾತಧಮ್ಮವಿನಯಾ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿರಹಿತಾ ನ ಸಂಸಾರತೋ ಸುಜ್ಝನ್ತಿ ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕಸಾಸನತ್ತಾ। ತೇನಾಹ **"ದುದ್ದಿಟ್ಠೀ ನ ದುಕ್ಖಾ ಪಮುಚ್ಚರೇ"**ತಿ। ತಕ್ಕಿಕಾ ಹಿ ಅಯಾಥಾವಲದ್ಧಿಕತಾಯ ದುದ್ದಿಟ್ಠಿನೋ ಮಿಚ್ಛಾಭಿನಿವಿಟ್ಠದಿಟ್ಠಿಕಾ ವಿಪರೀತದಸ್ಸನಾ ತಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ಅನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತ್ವಾ ಸಂಸಾರದುಕ್ಖತೋ ನ ಕದಾಚಿಪಿ ಮುಚ್ಚನ್ತೀತಿ।

ದಸಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿಟ್ಠಿತಾ ಚ ಜಚ್ಚನ್ಧವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ।

೭. ಚೂಳವಗ್ಗೋ

೧. ಪಠಮಲಕುಣ್ಡಕಭದ್ದಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭೧. ಚೂಳವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಲಕುಣ್ಡಕಭದ್ದಿಯ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ **ಭದ್ದಿಯೋ**ತಿ ತಸ್ಸ ಆಯಸ್ಮತೋ ನಾಮಂ, ಕಾಯಸ್ಸ ಪನ ರಸ್ಸತ್ತಾ "ಲಕುಣ್ಡಕಭದ್ದಿಯೋ"ತಿ ನಂ ಸಞ್ಜಾನನ್ತಿ। ಸೋ ಕಿರ ಸಾವತ್ಥಿವಾಸೀ ಕುಲಪುತ್ತೋ ಮಹದ್ಧನೋ ಮಹಾಭೋಗೋ ರೂಪೇನ ಅಪಾಸಾದಿಕೋ ದುಬ್ಬಣ್ಣೋ ದುದ್ದಸಿಕೋ ಓಕೋಟಿಮಕೋ। ಸೋ ಏಕದಿವಸಂ ಸತ್ಥರಿ ಜೇತವನೇ ವಿಹರನ್ತೇ ಉಪಾಸಕೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ವಿಹಾರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಸುತ್ವಾ ಪಟಿಲದ್ಧಸದ್ಧೋ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಲದ್ಧೂಪಸಮ್ಪದೋ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕೇ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತೋ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಂ ಪಾಪುಣಿ। ತದಾ ಸೇಕ್ಖಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಸಾರಿಪುತ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಉಪರಿಮಗ್ಗತ್ಥಾಯ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಯಾಚನ್ತಿ, ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಯಾಚನ್ತಿ, ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ। ಸೋ ತೇಸಂ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಂ ಪೂರೇನ್ತೋ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಆಚಿಕ್ಖತಿ, ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ, ಪಞ್ಹಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತಿ। ತೇ ಘಟೇನ್ತಾ ವಾಯಮನ್ತಾ ಅಪ್ಪೇಕಚ್ಚೇ ಸಕದಾಗಾಮಿಫಲಂ, ಅಪ್ಪೇಕಚ್ಚೇ ಅನಾಗಾಮಿಫಲಂ, ಅಪ್ಪೇಕಚ್ಚೇ ಅರಹತ್ತಂ, ಅಪ್ಪೇಕಚ್ಚೇ ತಿಸ್ಸೋ ವಿಜ್ಜಾ, ಅಪ್ಪೇಕಚ್ಚೇ ಛಳಭಿಞ್ಞಾ, ಅಪ್ಪೇಕಚ್ಚೇ ಚತಸ್ಸೋ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ ಅಧಿಗಚ್ಛನ್ತಿ। ತೇ ದಿಸ್ವಾ ಲಕುಣ್ಡಕಭದ್ದಿಯೋಪಿ ಸೇಖೋ ಸಮಾನೋ ಕಾಲಂ ಞತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಚಿತ್ತಕಲ್ಲತಞ್ಚ ಸಲ್ಲೇಖಞ್ಚ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಕತಪಟಿಸನ್ಥಾರೋ ಸಮ್ಮೋದಮಾನೋ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಯಾಚಿ। ಸೋಪಿಸ್ಸ ಅಜ್ಝಾಸಯಸ್ಸ ಅನುರೂಪಂ ಕಥಂ ಕಥೇಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ – "**ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಆಯಸ್ಮಾ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಲಕುಣ್ಡಕಭದ್ದಿಯಂ ಅನೇಕಪರಿಯಾಯೇನ ಧಮ್ಮಿಯಾ ಕಥಾಯ ಸನ್ದಸ್ಸೇತೀ**"ತಿಆದಿ।

ತತ್ಥ **ಅನೇಕಪರಿಯಾಯೇನಾ**ತಿ "ಇತಿಪಿ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ ಅನಿಚ್ಚಾ, ಇತಿಪಿ ದುಕ್ಖಾ, ಇತಿಪಿ ಅನತ್ತಾ"ತಿ ಏವಂ ಅನೇಕೇಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ। **ಧಮ್ಮಿಯಾ ಕಥಾಯಾ**ತಿ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾನಂ ಉದಯಬ್ಬಯಾದಿಪಕಾಸನಿಯಾ ಧಮ್ಮಿಯಾ ಕಥಾಯ। **ಸನ್ದಸ್ಸೇತೀ**ತಿ ತಾನಿಯೇವ ಅನಿಚ್ಚಾದಿಲಕ್ಖಣಾನಿ ಉದಯಬ್ಬಯಾದಿಕೇ ಚ ಸಮ್ಮಾ ದಸ್ಸೇತಿ, ಹತ್ಥೇನ ಗಹೇತ್ವಾ ವಿಯ ಪಚ್ಚಕ್ಖತೋ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಸಮಾದಪೇತೀ**ತಿ ತತ್ಥ ಲಕ್ಖಣಾರಮ್ಮಣಿಕಂ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಸಮ್ಮಾ ಆದಪೇತಿ, ಯಥಾ ವೀಥಿಪಟಿಪನ್ನಾ ಹುತ್ವಾ ಪವತ್ತತಿ, ಏವಂ ಗಣ್ಹಾಪೇತಿ। **ಸಮುತ್ತೇಜೇತೀ**ತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಆರದ್ಧಾಯ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಉದಯಬ್ಬಯಾದೀಸು ಉಪಟ್ಠಹನ್ತೇಸು ಯಥಾಕಾಲಂ ಪಗ್ಗಹನಿಗ್ಗಹಸಮುಪೇಕ್ಖಣೇಹಿ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾನಂ ಅನುಪವತ್ತನೇನ ಭಾವನಂ ಮಜ್ಝಿಮಂ ವೀಥಿಂ ಓತಾರೇತ್ವಾ ಯಥಾ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಂ ಸೂರಂ ಪಸನ್ನಂ ಹುತ್ವಾ ವಹತಿ, ಏವಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ವಿಸದಭಾವಕರಣೇನ ವಿಪಸ್ಸನಾಚಿತ್ತಂ ಸಮ್ಮಾ ಉತ್ತೇಜೇತಿ, ವಿಸದಾಪನವಸೇನ ವೋದಪೇತಿ। **ಸಮ್ಪಹಂಸೇತೀ**ತಿ ತಥಾ ಪವತ್ತಿಯಮಾನಾಯ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಸಮಪ್ಪವತ್ತಭಾವನಾವಸೇನ ಚೇವ ಉಪರಿಲದ್ಧಬ್ಬಭಾವನಾಬಲೇನ ಚ ಚಿತ್ತಂ ಸಮ್ಮಾ ಪಹಂಸೇತಿ, ಲದ್ಧಸ್ಸಾದವಸೇನ ವಾ ಸುಟ್ಠು ತೋಸೇತಿ। **ಅನುಪಾದಾಯ ಆಸವೇಹಿ ಚಿತ್ತಂ ವಿಮುಚ್ಚೀ**ತಿ ಯಥಾ ಯಥಾ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ, ತಥಾ ತಥಾ ತಥಲಕ್ಖಣಂ ವಿಪಸ್ಸನ್ತಸ್ಸ ಥೇರಸ್ಸ ಚ ದೇಸನಾನುಭಾವೇನ, ಅತ್ತನೋ ಚ ಉಪನಿಸ್ಸಯಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಞಾಣಸ್ಸ ಪರಿಪಾಕಂ ಗತತ್ತಾ ದೇಸನಾನುಸಾರೇನ ಞಾಣೇ ಅನುಪವತ್ತನ್ತೇ ಕಾಮಾಸವಾದೀಸು ಕಞ್ಚಿ ಆಸವಂ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಮಗ್ಗಪಟಿಪಾಟಿಯಾವ ಅನವಸೇಸತೋ ಚಿತ್ತಂ ವಿಮುಚ್ಚಿ, ಅರಹತ್ತಫಲಂ ಸಚ್ಛಾಕಾಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಏತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾತಿ ಏತಂ ಆಯಸ್ಮತೋ ಲಕುಣ್ಡಕಭದ್ದಿಯಸ್ಸ ಅಞ್ಞಾರಾಧನಸಙ್ಖಾತಂ ಅತ್ಥಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರತೋ ವಿದಿತ್ವಾ ತದತ್ಥದೀಪನಂ **ಇಮಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ**।

ತತ್ಥ **ಉದ್ಧ**ನ್ತಿ ರೂಪಧಾತುಯಾ ಅರೂಪಧಾತುಯಾ ಚ। **ಅಧೋ**ತಿ ಕಾಮಧಾತುಯಾ। **ಸಬ್ಬಧೀ**ತಿ ಸಬ್ಬಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಸಙ್ಖಾರಗತೇ। **ವಿಪ್ಪಮುತ್ತೋ**ತಿ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನವಿಮುತ್ತಿಯಾ ಅಪರಭಾಗೇ ಸಮುಚ್ಛೇದಪಟಿಪಸ್ಸದ್ಧಿವಿಮುತ್ತೀಹಿ ಸಬ್ಬಪ್ಪಕಾರೇನ ವಿಮುತ್ತೋ। ಏತ್ಥ ಚ **ಉದ್ಧಂ ವಿಪ್ಪಮುತ್ತೋ**ತಿ ಏತೇನ ಪಞ್ಚುದ್ಧಮ್ಭಾಗಿಯಸಂಯೋಜನಪಹಾನಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಅಧೋ ವಿಪ್ಪಮುತ್ತೋ**ತಿ ಏತೇನ

ಪಞ್ಚೋರಮ್ಭಾಗಿಯಸಂಯೋಜನಪಹಾನಂ। **ಸಬ್ಬಧಿ ವಿಪ್ಪಮುತ್ತೋ**ತಿ ಏತೇನ ಅವಸಿಟ್ಠಸಬ್ಬಾಕುಸಲಪಹಾನಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಅಥ ವಾ **ಉದ್ಧ**ನ್ತಿ ಅನಾಗತಕಾಲಗ್ಗಹಣಂ। **ಅಧೋ**ತಿ ಅತೀತಕಾಲಗ್ಗಹಣಂ। ಉಭಯಗ್ಗಹಣೇನೇವ ತದುಭಯಪಟಿಸಂಯುತ್ತತ್ತಾ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೋ ಅದ್ಧಾ ಗಹಿತೋ ಹೋತಿ, ತತ್ಥ ಅನಾಗತಕಾಲಗ್ಗಹಣೇನ ಅನಾಗತಕ್ಖನ್ಧಾಯತನಧಾತುಯೋ ಗಹಿತಾ। ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಸಬ್ಬಧೀ**ತಿ ಕಾಮಭೇದಾದಿಕೇ ಸಬ್ಬಸ್ಮಿಂ ಭವೇ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಅನಾಗತೋ ಅತೀತೋ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೋತಿ ಏವಂ ತಿಯದ್ಧಸಙ್ಗಹಿತೇ ಸಬ್ಬಸ್ಮಿಂ ಭವೇ ವಿಪ್ಪಮುತ್ತೋತಿ।

ಅಯಂಹಮಸ್ಮೀತಿ ಅನಾನುಪಸ್ಸೀತಿ ಯೋ ಏವಂ ವಿಪ್ಪಮುತ್ತೋ, ಸೋ ರೂಪವೇದನಾದೀಸು "ಅಯಂ ನಾಮ ಧಮ್ಮೋ ಅಹಮಸ್ಮೀ"ತಿ ದಿಟ್ಠಿಮಾನಮಞ್ಞನಾವಸೇನ ಏವಂ ನಾನುಪಸ್ಸತಿ। ತಸ್ಸ ತಥಾ ದಸ್ಸನೇ ಕಾರಣಂ ನತ್ಥೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಅಥ ವಾ **ಅಯಂಹಮಸ್ಮೀತಿ ಅನಾನುಪಸ್ಸೀ**ತಿ ಇದಂ ಯಥಾವುತ್ತಾಯ ವಿಮುತ್ತಿಯಾ ಅಧಿಗಮುಪಾಯದೀಪನಂ। ತಿಯದ್ಧಸಙ್ಗಹಿತೇ ತೇಭೂಮಕೇ ಸಙ್ಖಾರೇ "ಏತಂ ಮಮ, ಏಸೋಹಮಸ್ಮಿ, ಏಸೋ ಮೇ ಅತ್ತಾ"ತಿ ಪವತ್ತನಸಭಾವಾಯ ಮಞ್ಞನಾಯ ಅನಧಿಟ್ಠಾನಂ ಕತ್ವಾ "ನೇತಂ ಮಮ, ನೇಸೋಹಮಸ್ಮಿ, ನ ಮೇ ಸೋ ಅತ್ತಾ"ತಿ ಏವಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾ ಯಾ ಪುಬ್ಬಭಾಗವುಟ್ಠಾನಗಾಮಿನೀ ವಿಪಸ್ಸನಾ, ಸಾ ವಿಮುತ್ತಿಯಾ ಪದಟ್ಠಾನಂ। **ಏವಂ ವಿಮುತ್ತೋ ಉದತಾರಿ ಓಘಂ, ಅತಿಣ್ಣಪುಬ್ಬಂ ಅಪುನಬ್ಭವಾಯಾ**ತಿ ಏವಂ ದಸಹಿ ಸಂಯೋಜನೇಹಿ ಸಬ್ಬಾಕುಸಲೇಹಿ ಚ ಸಬ್ಬಥಾ ವಿಮುತ್ತೋ ಅರಹಾ ಅರಿಯಮಗ್ಗಾಧಿಗಮನತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಸುಪಿನನ್ತೇಪಿ ಅತಿಣ್ಣಪುಬ್ಬಂ ಕಾಮೋಘೋ ಭವೋಘೋ ದಿಟ್ಠೋಘೋ ಅವಿಜ್ಜೋಘೋತಿ ಇಮಂ ಚತುಬ್ಬಿಧಂ ಓಘಂ, ಸಂಸಾರಮಹೋಘಮೇವ ವಾ ಅಪುನಬ್ಭವಾಯ ಅನುಪಾದಿಸೇಸಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಾಯ ಉದತಾರಿ ಉತ್ತಿಣ್ಣೋ, ಉತ್ತರಿತ್ವಾ ಪಾರೇ ಠಿತೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಪಠಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ದುತಿಯಲಕುಣ್ಡಕಭದ್ದಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭೨. ದುತಿಯೇ **ಸೇಖಂ ಮಞ್ಞಮಾನೋ**ತಿ "ಸೇಖೋ ಅಯ"ನ್ತಿ ಮಞ್ಞಮಾನೋ। ತತ್ರಾಯಂ ವಚನತ್ಥೋ - ಸಿಕ್ಖತೀತಿ ಸೇಖೋ। ಕಿಂ ಸಿಕ್ಖತಿ? ಅಧಿಸೀಲಂ ಅಧಿಚಿತ್ತಂ ಅಧಿಪಞ್ಞಞ್ಚ। ಅಥ ವಾ ಸಿಕ್ಖನಂ ಸಿಕ್ಖಾ, ಸಾ ಏತಸ್ಸ ಸೀಲನ್ತಿ ಸೇಖೋ। ಸೋ ಹಿ ಅಪರಿಯೋಸಿತಸಿಕ್ಖತ್ತಾ ತದಧಿಮುತ್ತತ್ತಾ ಚ ಏಕನ್ತೇನ ಸಿಕ್ಖನಸೀಲೋ, ನ ಪರಿನಿಟ್ಠಿತಸಿಕ್ಖೋ ಅಸೇಖೋ ವಿಯ ತತ್ಥ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧುಸ್ಸುಕ್ಕೋ, ನಾಪಿ ವಿಸ್ಸಟ್ಠಸಿಕ್ಖೋ ಪಚುರಜನೋ ವಿಯ ತತ್ಥ ಅನಧಿಮುತ್ತೋ। ಅಥ ವಾ ಅರಿಯಾಯ ಜಾತಿಯಾ ತೀಸು ಸಿಕ್ಖಾಸು ಜಾತೋ, ತತ್ಥ ವಾ ಭವೋತಿ ಸೇಖೋ। **ಭಿಯ್ಯೋಸೋಮತ್ತಾಯಾ**ತಿ ಪಮಾಣತೋ ಉತ್ತರಿ, ಪಮಾಣಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಅಧಿಕತರನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಆಯಸ್ಮಾ ಹಿ ಲಕುಣ್ಡಕಭದ್ದಿಯೋ ಪಠಮಸುತ್ತೇ ವುತ್ತೇನ ವಿಧಿನಾ ಪಠಮೋವಾದೇನ ಯಥಾನಿಸಿನ್ನೋವ ಆಸವಕ್ಖಯಪ್ಪತ್ತೋ। ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿ ಪನ ತಸ್ಸ ತಂ ಅರಹತ್ತಪ್ಪತ್ತಿಂ ಅನಾವಜ್ಜನೇನ ಅಜಾನಿತ್ವಾ "ಸೇಖೋಯೇವಾ"ತಿ ಮಞ್ಞಮಾನೋ ಅಪ್ಪಂ ಯಾಚಿತೋ ಬಹುಂ ದದಮಾನೋ ಉಳಾರಪುರಿಸೋ ವಿಯ ಭಿಯ್ಯೋ ಭಿಯ್ಯೋ ಅನೇಕಪರಿಯಾಯೇನ ಆಸವಕ್ಖಯಾಯ ಧಮ್ಮಂ ಕಥೇತಿಯೇವ। ಆಯಸ್ಮಾಪಿ ಲಕುಣ್ಡಕಭದ್ದಿಯೋ "ಕತಕಿಚ್ಚೋ ದಾನಾಹಂ, ಕಿಂ ಇಮಿನಾ ಓವಾದೇನಾ"ತಿ ಅಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಸದ್ಧಮ್ಮಗಾರವೇನ ಪುಬ್ಬೇ ವಿಯ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಸುಣಾತಿಯೇವ। ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಭಗವಾ ಗನ್ಧಕುಟಿಯಂ ನಿಸಿನ್ನೋಯೇವ ಬುದ್ಧಾನುಭಾವೇನ ಯಥಾ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿ ತಸ್ಸ ಕಿಲೇಸಕ್ಖಯಂ ಜಾನಾತಿ, ತಥಾ ಕತ್ವಾ ಇಮಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "**ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನಾ**"ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ ಅನನ್ತರಸುತ್ತೇ ವುತ್ತಮೇವ।

ಗಾಥಾಯಂ ಪನ **ಅಚ್ಛೇಚ್ಛಿ ವಟ್ಟ**ನ್ತಿ ಅನವಸೇಸತೋ ಕಿಲೇಸವಟ್ಟಂ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದಿ, ಛಿನ್ನೇ ಚ ಕಿಲೇಸವಟ್ಟೇ ಕಮ್ಮವಟ್ಟಮ್ಪಿ ಛಿನ್ನಮೇವ। **ಬ್ಯಗಾ ನಿರಾಸ**ನ್ತಿ ಆಸಾ ವುಚ್ಚತಿ ತಣ್ಹಾ, ನತ್ಥಿ ಏತ್ಥ ಆಸಾತಿ ನಿರಾಸಂ, ನಿಬ್ಬಾನಂ। ತಂ ನಿರಾಸಂ ವಿಸೇಸೇನ ಅಗಾ ಅಧಿಗತೋತಿ ಬ್ಯಗಾ, ಅಗ್ಗಮಗ್ಗಸ್ಸ ಅಧಿಗತತ್ತಾ ಪುನ ಅಧಿಗಮಕಾರಣೇನ ವಿನಾ ಅಧಿಗತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯಸ್ಮಾ ತಣ್ಹಾ ದುಕ್ಖಸಮುದಯಭೂತಾ, ತಾಯ ಪಹೀನಾಯ ಅಪ್ಪಹೀನೋ ನಾಮ ಕಿಲೇಸೋ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾಸ್ಸ ತಣ್ಹಾಪಹಾನಂ ಸವಿಸೇಸಂ ಕತ್ವಾ

ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **“ವಿಸುಕ್ಖಾ ಸರಿತಾ ನ ಸನ್ದತೀ”**ತಿ ಆಹ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಚತುತ್ಥಸೂರಿಯಪಾತುಭಾವೇನ ವಿಯ ಮಹಾನದಿಯೋ ಚತುತ್ಥಮಗ್ಗಞಾಣುಪ್ಪಾದೇನ ಅನವಸೇಸತೋ ವಿಸುಕ್ಖಾ ವಿಸೋಸಿತಾ ತಣ್ಹಾಸರಿತಾ ನದೀ ನ ಸನ್ದತಿ, ಇತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ನ ಪವತ್ತತಿ। ತಣ್ಹಾ ಹಿ “ಸರಿತಾ”ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಯಥಾಹ - “ಸರಿತಾನಿ ಸಿನೇಹಿತಾನಿ ಚ, ಸೋಮನಸ್ಸಾನಿ ಭವನ್ತಿ ಜನ್ತುನೋ”ತಿ (ಧ॰ ಪ॰ ೩೪೧), “ಸರಿತಾ ವಿಸತ್ತಿಕಾ”ತಿ (ಧ॰ ಸ॰ ೧೦೬೫; ಮಹಾನಿ॰ ೩) ಚ। **ಛಿನ್ನಂ ವಟ್ಟಂ ನ ವತ್ತತೀ**ತಿ ಏವಂ ಕಿಲೇಸವಟ್ಟಸಮುಚ್ಛೇದೇನ ಛಿನ್ನಂ ವಟ್ಟಂ ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮತಂ ಅವಿಪಾಕಧಮ್ಮತಞ್ಚ ಆಪಾದನೇನ ಉಪಚ್ಛಿನ್ನಂ ಕಮ್ಮವಟ್ಟಂ ನ ವತ್ತತಿ ನ ಪವತ್ತತಿ। **ಏಸೇವನ್ತೋ ದುಕ್ಖಸ್ಸಾ**ತಿ ಯದೇತಂ ಸಬ್ಬಸೋ ಕಿಲೇಸವಟ್ಟಾಭಾವತೋ ಕಮ್ಮವಟ್ಟಸ್ಸ ಅಪ್ಪವತ್ತನಂ, ಸೋ ಆಯತಿಂ ವಿಪಾಕವಟ್ಟಸ್ಸ ಏಕಂಸೇನೇವ ಅನುಪ್ಪಾದೋ ಏವ ಸಕಲಸ್ಸಾಪಿ ಸಂಸಾರದುಕ್ಖಸ್ಸ ಅನ್ತೋ ಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಪರಿವಟುಮಭಾವೋತಿ।

ದುತಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಪಠಮಸತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೬೩. ತತಿಯೇ **ಕಾಮೇಸೂ**ತಿ ವತ್ಥುಕಾಮೇಸು। **ಅತಿವೇಲ**ನ್ತಿ ವೇಲಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ। **ಸತ್ತಾ**ತಿ ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಬಹುಲತಾಯ ವಿಜ್ಜಮಾನಮ್ಪಿ ಆದೀನವಂ ಅನೋಲೋಕೇತ್ವಾ ಅಸ್ಸಾದಮೇವ ಸರಿತ್ವಾ ಸಜ್ಜನವಸೇನ ಸತ್ತಾ, ಆಸತ್ತಾ ಲಗ್ಗಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ರತ್ತಾ**ತಿ ವತ್ಥಂ ವಿಯ ರಙ್ಗಜಾತೇನ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ವಿಪರಿಣಾಮಕರಣೇನ ಛನ್ದರಾಗೇನ ರತ್ತಾ ಸಾರತ್ತಾ। **ಗಿದ್ಧಾ**ತಿ ಅಭಿಕಙ್ಖನಸಭಾವೇನ ಅಭಿಜ್ಝನೇನ ಗಿದ್ಧಾ ಗೇಧಂ ಆಪನ್ನಾ। **ಗಧಿತಾ**ತಿ ರಾಗಮುಚ್ಛಿತಾ ವಿಯ ದುಮ್ಮೋಚನೀಯಭಾವೇನ ತತ್ಥ ಪಟಿಬದ್ಧಾ। **ಮುಚ್ಛಿತಾ**ತಿ ಕಿಲೇಸವಸೇನ ವಿಸಞ್ಞೀಭೂತಾ ವಿಯ ಅನಞ್ಞಕಿಚ್ಚಾ ಮುಚ್ಛಂ ಮೋಹಂ ಆಪನ್ನಾ। **ಅಜ್ಝೋಪನ್ನಾ**ತಿ ಅನಞ್ಞಸಾಧಾರಣೇ ವಿಯ ಕತ್ವಾ ಗಿಲಿತ್ವಾ ಪರಿನಿಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಠಿತಾ। **ಸಮ್ಮತ್ತಕಜಾತಾ**ತಿ ಕಾಮೇಸು ಪಾತಬ್ಯತಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತಾ ಅಪ್ಪಸುಖವೇದನಾಯ ಸಮ್ಮತ್ತಕಾ ಸುಟ್ಠು ಮತ್ತಕಾ ಜಾತಾ। “ಸಮ್ಮೋದಕಜಾತಾ”ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಜಾತಸಮ್ಮೋದನಾ ಉಪ್ಪನ್ನಪಹಂಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸಬ್ಬೇಹಿಪಿ ಪದೇಹಿ ತೇಸಂ ತಣ್ಹಾಧಿಪನ್ನತಂಯೇವ ವದತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಪಠಮಂ “ಕಾಮೇಸೂ”ತಿ ವತ್ವಾ ಪುನಪಿ “ಕಾಮೇಸೂ”ತಿ ವಚನಂ ತೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ ತದಧಿಮುತ್ತಿದೀಪನತ್ಥಂ। ತೇನ ಸಬ್ಬಿರಿಯಾಪಥೇಸು ಕಾಮಗುಣಸಮಙ್ಗಿನೋ ಹುತ್ವಾ ತದಾ ವಿಹರಿಂಸೂತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ತಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಸಮಯೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಅರಿಯಸಾವಕೇ ಸಬ್ಬೇ ಸಾವತ್ಥಿವಾಸಿನೋ ಉಸ್ಸವಂ ಘೋಸೇತ್ವಾ ಯಥಾವಿಭವಂ ಆಪಾನಭೂಮಿಂ ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಭುಞ್ಜನ್ತಾ ಪಿವನ್ತಾ ಆವಿ ಚೇವ ರಹೋ ಚ ಕಾಮೇ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತಾ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಪರಿಚಾರೇನ್ತಾ ಕಾಮೇಸು ಪಾತಬ್ಯತಂ ಆಪಜ್ಜಿಂಸು। ಭಿಕ್ಖೂ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರನ್ತಾ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಗೇಹೇ ಆರಾಮುಯ್ಯಾನಾದೀಸು ಚ ಮನುಸ್ಸೇ ಉಸ್ಸವಂ ಘೋಸೇತ್ವಾ ಕಾಮನಿನ್ನೇ ತಥಾ ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತೇ ದಿಸ್ವಾ “ವಿಹಾರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಸಣ್ಹಸುಖುಮಂ ಧಮ್ಮಂ ಲಭಿಸ್ಸಾಮಾ”ತಿ ಭಗವತೋ ಏತಮತ್ಥಂ ಆರೋಚೇಸುಂ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - **“ಅಥ ಖೋ ಸಮ್ಬಹುಲಾ ಭಿಕ್ಖೂ…ಪೇ॰… ಕಾಮೇಸು ವಿಹರನ್ತೀ”**ತಿ।

ಏತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾತಿ ಏತಂ ತೇಸಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಆಪಾನಭೂಮಿರಮಣೀಯೇಸು ಮಹಾಪರಿಳಾಹೇಸು ಅನೇಕಾನತ್ಥಾನುಬನ್ಧೇಸು ಘೋರಾಸಯ್ಹಕಟುಕಫಲೇಸು ಕಾಮೇಸು ಅನಾದೀನವದಸ್ಸಿತಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರತೋ ವಿದಿತ್ವಾ ಕಾಮಾನಞ್ಚೇವ ಕಿಲೇಸಾನಞ್ಚ ಆದೀನವವಿಭಾವನಂ **ಇಮಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ**।

ತತ್ಥ **ಕಾಮೇಸು ಸತ್ತಾ**ತಿ ವತ್ಥುಕಾಮೇಸು ಕಿಲೇಸಕಾಮೇನ ರತ್ತಾ ಮತ್ತಾ ಸತ್ತಾ ವಿಸತ್ತಾ ಲಗ್ಗಾ ಲಗ್ಗಿತಾ ಸಂಯುತ್ತಾ। **ಕಾಮಸಙ್ಗಸತ್ತಾ**ತಿ ತಾಯೇವ ಕಾಮಸತ್ತಿಯಾ ವತ್ಥುಕಾಮೇಸು ರಾಗಸಙ್ಗೇನ ಚೇವ ದಿಟ್ಠಿಮಾನದೋಸಅವಿಜ್ಜಾಸಙ್ಗೇಹಿ ಚ ಸತ್ತಾ ಆಸತ್ತಾ। **ಸಂಯೋಜನೇ ವಜ್ಜಮಪಸ್ಸಮಾನಾ**ತಿ ಕಮ್ಮವಟ್ಟಂ ವಿಪಾಕವಟ್ಟೇನ, ಭವಾದಿಕೇ ವಾ ಭವನ್ತರಾದೀಹಿ, ಸತ್ತೇ ವಾ ದುಕ್ಖೇಹಿ ಸಂಯೋಜನತೋ ಬನ್ಧನತೋ ಸಂಯೋಜನನಾಮಕೇ ಕಾಮರಾಗಾದಿಕಿಲೇಸಜಾತೇ ಸಂಯೋಜನೀಯೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಅಸ್ಸಾದಾನುಪಸ್ಸಿತಾಯ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಮೂಲಭಾವಾದಿಕಂ ವಜ್ಜಂ ದೋಸಂ ಆದೀನವಂ ಅಪಸ್ಸನ್ತಾ। **ನ ಹಿ ಜಾತು**

ಸಂಯೋಜನಸಙ್ಗಸತ್ತಾ, ಓಘಂ ತರೇಯ್ಯುಂ ವಿಪುಲಂ ಮಹನ್ತನ್ತಿ ಏವಂ ಆದೀನವದಸ್ಸನಾಭಾವೇನ ಸಂಯೋಜನಸಭಾವೇಸು ಸಙ್ಗೇಸು, ಸಂಯೋಜನಸಙ್ಖಾತೇಹಿ ವಾ ಸಙ್ಗೇಹಿ ತೇಸಂ ವಿಸಯೇಸು ತೇಭೂಮಕಧಮ್ಮೇಸು ಸತ್ತಾ ವಿಪುಲವಿಸಯತಾಯ ಅನಾದಿಕಾಲತಾಯ ಚ ವಿಪುಲಂ ವಿತ್ಥಿಣ್ಣಂ ಮಹನ್ತಞ್ಚ ಕಾಮಾದಿಓಘಂ, ಸಂಸಾರೋಘಮೇವ ವಾ ನ ಕದಾಚಿ ತರೇಯ್ಯುಂ, ಏಕಂಸೇನೇವ ತಸ್ಸ ಓಘಸ್ಸ ಪಾರಂ ನ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯುನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ತತಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ದುತಿಯಸತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೬೪. ಚತುತ್ಥೇ **ಅನ್ಧೀಕತಾತಿ** ಕಾಮಾ ನಾಮ ಅನನ್ಧಮ್ಪಿ ಅನ್ಧಂ ಕರೋನ್ತಿ।

ಯಥಾಹ -

“ಲುದ್ಧೋ ಅತ್ಥಂ ನ ಜಾನಾತಿ, ಲುದ್ಧೋ ಧಮ್ಮಂ ನ ಪಸ್ಸತಿ।
ಅನ್ಧತಮಂ ತದಾ ಹೋತಿ, ಯಂ ಲೋಭೋ ಸಹತೇ ನರ”ನ್ತಿ॥ (ಇತಿವು॰ ೮೮; ಮಹಾನಿ॰ ៥; ಚೂಳನಿ॰ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಸುತ್ತನಿದ್ದೇಸ ೧೨೮) -

ತಸ್ಮಾ ಕಾಮೇನ ಅನನ್ಧಾಪಿ ಅನ್ಧಾ ಕತಾತಿ ಅನ್ಧೀಕತಾ। ಸೇಸಂ ಅನನ್ತರಸುತ್ತೇ ವುತ್ತನಯಮೇವ। ತತ್ಥ ಹಿ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಪವತ್ತಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ದಿಸ್ವಾ ಭಗವತೋ ಆರೋಚಿತಾ, ಇಧ ಭಗವತಾ ಸಾಮಂಯೇವ ದಿಟ್ಠಾತಿ ಅಯಮೇವ ವಿಸೇಸೋ। ಸತ್ಥಾ ಸಾವತ್ಥಿತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಜೇತವನಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇ ಅಚಿರವತಿಯಂ ನದಿಯಂ ಮಚ್ಛಬನ್ಧೇಹಿ ಓಡ್ಡಿತಂ ಕುಮಿನಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ನಿಕ್ಖನ್ತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೇ ಬಹೂ ಮಚ್ಛೇ ಪಸ್ಸಿ, ತತೋ ಅಪರಭಾಗೇ ಏಕಂ ಖೀರಪಕಂ ವಚ್ಛಂ ಗೋರವಂ ಕತ್ವಾ ಅನುಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಥಞ್ಞಪಿಪಾಸಾಯ ಗೀವಂ ಪಸಾರೇತ್ವಾ ಮಾತು ಅನ್ತರಸತ್ಥಿಯಂ ಮುಖಂ ಉಪನೇನ್ತಂ ಪಸ್ಸಿ। ಅಥ ಭಗವಾ ವಿಹಾರಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಪಾದೇ ಪಕ್ಖಾಲೇತ್ವಾ ಪಞ್ಞತ್ತವರಬುದ್ಧಾಸನೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಪಚ್ಛಿಮಂ ವತ್ಥುದ್ವಯಂ ಪುರಿಮಸ್ಸ ಉಪಮಾನಭಾವೇನ ಗಹೇತ್ವಾ ಇಮಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ।

ತತ್ಥ **ಕಾಮನ್ಧಾತಿ** ವತ್ಥುಕಾಮೇಸು ಕಿಲೇಸಕಾಮೇನ ಅನ್ಧಾ ವಿಚಕ್ಖುಕಾ ಕತಾ। **ಜಾಲಸಞ್ಛನ್ನಾತಿ** ಸಕತ್ತಭಾವಪರತ್ತಭಾವೇಸು ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಬಾಹಿರಾಯತನೇಸು, ತನ್ನಿಸ್ಸಿತೇಸು ಚ ಧಮ್ಮೇಸು ಅತೀತಾದಿವಸೇನ ಅನೇಕಭೇದಭಿನ್ನೇಸು ಹೇಟ್ಠುಪರಿಯವಸೇನ ಅಪರಾಪರಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಅನ್ತೋಗಧಾನಂ ಅನತ್ಥಾವಹತೋ ಚ ಜಾಲಭೂತಾಯ ತಣ್ಹಾಯ ಸುಖುಮಚ್ಛಿದ್ದೇನ ಜಾಲೇನ ಪರಿವುತೋ ವಿಯ ಉದಕರಹದೋ ಸಞ್ಛನ್ನಾ ಪಲಿಗುಣ್ಠಿತಾ ಅಜ್ಝೋತ್ಥಟಾ। **ತಣ್ಹಾಛದನಛಾದಿತಾತಿ** ತಣ್ಹಾಸಙ್ಖಾತೇನ ಛದನೇನ ಸೇವಾಲಪಣಕೇನ ವಿಯ ಉದಕಂ ಛಾದಿತಾ, ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾ ಪಿಹಿತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪದದ್ವಯೇನಾಪಿ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದನೀವರಣನಿವಾರಿತಕುಸಲಚಿತ್ತಾಚಾರತಂ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಪಮತ್ತಬನ್ಧುನಾ ಬದ್ಧಾತಿ ಕಿಲೇಸಮಾರೇನ ದೇವಪುತ್ತಮಾರೇನ ಚ ಬದ್ಧಾ। ಯದಗ್ಗೇನ ಹಿ ಕಿಲೇಸಮಾರೇನ ಬದ್ಧಾ, ತದಗ್ಗೇನ ದೇವಪುತ್ತಮಾರೇನಪಿ ಬದ್ಧಾ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ -

“ಅನ್ತಲಿಕ್ಖಚರೋ ಪಾಸೋ, ಯ್ವಾಯಂ ಚರತಿ ಮಾನಸೋ।
ತೇನ ತಂ ಬಾಧಯಿಸ್ಸಾಮಿ, ನ ಮೇ ಸಮಣ ಮೋಕ್ಖಸೀ”ತಿ॥ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೧೫೧; ಮಹಾವ॰ ೩೩)।

ನಮುಚಿ ಕಣ್ಹೋ ಪಮತ್ತಬನ್ಧೂತಿ ತೀಣಿ ಮಾರಸ್ಸ ನಾಮಾನಿ। ದೇವಪುತ್ತಮಾರೋಪಿ ಹಿ ಕಿಲೇಸಮಾರೋ ವಿಯ ಅನತ್ಥೇನ ಪಮತ್ತೇ ಸತ್ತೇ ಬನ್ಧತೀತಿ ಪಮತ್ತಬನ್ಧು। "ಪಮತ್ತಾ ಬನ್ಧನೇ ಬದ್ಧಾ"ತಿಪಿ ಪಠನ್ತಿ। ತತ್ಥ **ಬನ್ಧನೇತಿ** ಕಾಮಗುಣಬನ್ಧನೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಬದ್ಧಾತಿ** ನಿಯಮಿತಾ। ಯಥಾ ಕಿಂ? **ಮಚ್ಛಾವ ಕುಮಿನಾಮುಖೇ** ಯಥಾ ನಾಮ ಮಚ್ಛಬನ್ಧಕೇನ ಓಡ್ಡಿತಸ್ಸ ಕುಮಿನಸ್ಸ ಮುಖೇ ಪವಿಟ್ಠಾ ಮಚ್ಛಾ ತೇನ ಬದ್ಧಾ ಹುತ್ವಾ ಮರಣಮನ್ವೇನ್ತಿ ಪಾಪುಣನ್ತಿ, ಏವಮೇವ ಮಾರೇನ ಓಡ್ಡಿತೇನ ಕಾಮಗುಣಬನ್ಧನೇನ ಬದ್ಧಾ ಇಮೇ ಸತ್ತಾ **ಜರಾಮರಣಮನ್ವೇನ್ತಿ। ವಚ್ಛೋ ಖೀರಪಕೋವ ಮಾತರಂ** ಯಥಾ ಖೀರಪಾಯೀ ತರುಣವಚ್ಛೋ ಅತ್ತನೋ ಮಾತರಂ ಅನ್ವೇತಿ ಅನುಗಚ್ಛತಿ, ನ ಅಞ್ಞಂ ಏವಂ ಮಾರಬನ್ಧನಬದ್ಧಾ ಸತ್ತಾ ಸಂಸಾರೇ ಪರಿಬ್ಭಮನ್ತಾ ಮರಣಮೇವ ಅನ್ವೇನ್ತಿ ಅನುಗಚ್ಛನ್ತಿ, ನ ಅಜರಂ ಅಮರಣಂ ನಿಬ್ಬಾನನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಚತುತ್ಥಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಅಪರಲಕುಣ್ಡಕಭದ್ದಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೬೫. ಪಞ್ಚಮೇ **ಸಮ್ಬಹುಲಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪಿಟ್ಠಿತೋ ಪಿಟ್ಠಿತೋತಿ** ಆಯಸ್ಮಾ ಲಕುಣ್ಡಕಭದ್ದಿಯೋ ಏಕದಿವಸಂ ಸಮ್ಬಹುಲೇಹಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಗಾಮನ್ತರೇನ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಕತಭತ್ತಕಿಚ್ಚೋ ಪತ್ತಂ ಧೋವಿತ್ವಾ ಥವಿಕಾಯ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಅಂಸೇ ಲಗ್ಗೇತ್ವಾ ಚೀವರಂ ಸಮ್ಪರಿತ್ವಾ ತಮ್ಪಿ ವಾಮಂಸೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಪಾಸಾದಿಕೇನ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತೇನ ಪಟಿಕ್ಕನ್ತೇನ ಆಲೋಕಿತೇನ ವಿಲೋಕಿತೇನ ಸಮಿಞ್ಜಿತೇನ ಪಸಾರಿತೇನ ಓಕ್ಖಿತ್ತಚಕ್ಖು ಇರಿಯಾಪಥಸಮ್ಪನ್ನೋ ಅತ್ತನೋ ಸತಿಪಞ್ಞಾವೇಪುಲ್ಲಂ ಪಕಾಸೇನ್ತೋ ವಿಯ ಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ಸೂಪಟ್ಠಿತಂ ಕತ್ವಾ ಸಮಾಹಿತೇನ ಚಿತ್ತೇನ ಪದೇ ಪದಂ ನಿಕ್ಖಿಪನ್ತೋ ಗಚ್ಛತಿ, ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಚ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪಚ್ಛತೋ ಪಚ್ಛತೋ ಗಚ್ಛತಿ ತೇಹಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಅಸಂಮಿಸ್ಸೋ। ಕಸ್ಮಾ? ಅಸಂಸಟ್ಠವಿಹಾರಿತಾಯ। ಅಪಿಚ ತಸ್ಸಾಯಸ್ಮತೋ ರೂಪಂ ಪರಿಭೂತಂ ಪರಿಭವಟ್ಠಾನೀಯಂ ಪುಥುಜ್ಜನಾ ಓಹೀಳೇನ್ತಿ। ಥೇರೋ ತಂ ಜಾನಿತ್ವಾ ಪಿಟ್ಠಿತೋ ಪಿಟ್ಠಿತೋ ಗಚ್ಛತಿ "ಮಾ ಇಮೇ ಮಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಅಪುಞ್ಞಂ ಪಸವಿಂಸೂ"ತಿ। ಏವಂ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಚ ಥೇರೋ ಚ ಸಾವತ್ಥಿಂ ಪತ್ವಾ ವಿಹಾರಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮನ್ತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ – **"ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಆಯಸ್ಮಾ ಲಕುಣ್ಡಕಭದ್ದಿಯೋ"**ತಿಆದಿ।

ತತ್ಥ **ದುಬ್ಬಣ್ಣನ್ತಿ** ವಿರೂಪಂ। ತೇನಸ್ಸ ವಣ್ಣಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಸಣ್ಠಾನಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಚ ಅಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ದುದ್ದಸಿಕನ್ತಿ** ಅಪಾಸಾದಿಕದಸ್ಸನಂ। ತೇನಸ್ಸ ಅನುಬ್ಯಞ್ಜನಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಆಕಾರಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಚ ಅಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಓಕೋಟಿಮಕನ್ತಿ** ರಸ್ಸಂ। ಇಮಿನಾ ಆರೋಹಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಅಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪರಿಭೂತರೂಪನ್ತಿ** ಪುಥುಜ್ಜನಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಓಹೀಳಿತರೂಪಂ। ಪುಥುಜ್ಜನಾ ಏಕಚ್ಚೇ ಛಬ್ಬಗ್ಗಿಯಾದಯೋ ತಸ್ಸಾಯಸ್ಮತೋ ಗುಣಂ ಅಜಾನನ್ತಾ ಹತ್ಥಕಣ್ಣಚೂಳಿಕಾದೀಸು ಗಣ್ಹನ್ತಾ ಪರಾಮಸನ್ತಾ ಕೀಳನ್ತಾ ಪರಿಭವನ್ತಿ, ನ ಅರಿಯಾ, ಕಲ್ಯಾಣಪುಥುಜ್ಜನಾ ವಾ।

ಭಿಕ್ಖೂ ಆಮನ್ತೇಸೀತಿ ಕಸ್ಮಾ ಆಮನ್ತೇಸಿ? ಥೇರಸ್ಸ ಗುಣಂ ಪಕಾಸೇತುಂ। ಏವಂ ಕಿರ ಭಗವತೋ ಅಹೋಸಿ "ಇಮೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಮಮ ಪುತ್ತಸ್ಸ ಮಹಾನುಭಾವತಂ ನ ಜಾನನ್ತಿ, ತೇನ ತಂ ಪರಿಭವನ್ತಿ, ತಂ ನೇಸಂ ದೀಘರತ್ತಂ ಅಹಿತಾಯ ದುಕ್ಖಾಯ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಹನ್ದಾಹಂ ಇಮಸ್ಸ ಗುಣೇ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪಕಾಸೇತ್ವಾ ಪರಿಭವತೋ ನಂ ಮೋಚೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ।

ಪಸ್ಸಥ ನೋತಿ ಪಸ್ಸಥ ನು। **ನ ಚ ಸಾ ಸಮಾಪತ್ತಿ ಸುಲಭರೂಪಾ, ಯಾ ತೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಅಸಮಾಪನ್ನಪುಬ್ಬಾತಿ** ರೂಪಸಮಾಪತ್ತಿ ಅರೂಪಸಮಾಪತ್ತಿ ಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರಸಮಾಪತ್ತಿ ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿ ಫಲಸಮಾಪತ್ತೀತಿ ಏವಂ ಪಭೇದಾ ಸಾವಕಸಾಧಾರಣಾ ಯಾ ಕಾಚಿ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ನಾಮ, ತಾಸು ಏಕಾಪಿ ಸಮಾಪತ್ತಿ ನ ಸುಲಭರೂಪಾ, ದುಲ್ಲಭಾ, ನತ್ಥಿಯೇವ ಸಾ ತೇನ ಲಕುಣ್ಡಕಭದ್ದಿಯೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಅಸಮಾಪನ್ನಪುಬ್ಬಾ। ಏತೇನಸ್ಸ ಯಂ ವುತ್ತಂ। **"ಮಹಿದ್ಧಿಕೋ ಮಹಾನುಭಾವೋ"**ತಿ, ತತ್ಥ ಮಹಿದ್ಧಿಕತಂ ಪಕಾಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಮಹಾನುಭಾವತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಯಸ್ಸ ಚತ್ಥಾಯಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತಂ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯಮೇವ। ಏತ್ಥ ಚ ಭಗವಾ "ಏಸೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖೂ"ತಿಆದಿನಾ, "ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಯಂ ಭಿಕ್ಖು ನ ಯೋ ವಾ ಸೋ ವಾ ದುಬ್ಬಣ್ಣೋ ದುದ್ದಸಿಕೋ

ಓಕೋಟಿಮಕೋತಿ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪಿಟ್ಠಿತೋ ಪಿಟ್ಠಿತೋ ಆಗಚ್ಛತೀತಿ ಚ ಏತ್ತಕೇನ ನ ಓಞ್ಞಾತಬ್ಬೋ, ಅಥ ಖೋ ಮಹಿದ್ಧಿಕೋ ಮಹಾನುಭಾವೋ, ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಸಾವಕೇನ ಪತ್ತಬ್ಬಂ, ಸಬ್ಬಂ ತಂ ತೇನ ಅನುಪ್ಪತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ಪಾಸಾಣಚ್ಛತ್ತಂ ವಿಯ ಗರುಂ ಕತ್ವಾ ಓಲೋಕೇಥ, ತಂ ವೋ ದೀಘರತ್ತಂ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಏತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾತಿ ಏತಂ ಆಯಸ್ಮತೋ ಲಕುಣ್ಡಕಭದ್ದಿಯಸ್ಸ ಮಹಿದ್ಧಿಕತಾಮಹಾನುಭಾವತಾದಿಭೇದಂ ಗುಣರಾಸಿಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರತೋ ಜಾನಿತ್ವಾ ತದತ್ಥದೀಪನಂ **ಇಮಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ**।

ತತ್ಥ **ನೇಲಙ್ಗೋ**ತಿ ಏಲಂ ವುಚ್ಚತಿ ದೋಸೋ, ನಾಸ್ಸ ಏಲನ್ತಿ ನೇಲಂ । ಕಿಂ ಪನ ತಂ? ಸುಪರಿಸುದ್ಧಸೀಲಂ। ತಞ್ಹಿ ನಿದ್ದೋಸಟ್ಠೇನ ಇಧ "ನೇಲ"ನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। ತಂ ನೇಲಂ ಪಧಾನಭೂತಂ ಅಙ್ಗಂ ಏತಸ್ಸಾತಿ ನೇಲಙ್ಗೋ। ಸೋ ಯಂ "ರಥೋ"ತಿ ವಕ್ಖತಿ, ತೇನ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ, ತಸ್ಮಾ ಸುಪರಿಸುದ್ಧಸೀಲಙ್ಗೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅರಹತ್ತಫಲಸೀಲಞ್ಹಿ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತಂ। ಸೇತೋ ಪಚ್ಛಾದೋ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಸೇತಪಚ್ಛಾದೋ**। **ಪಚ್ಛಾದೋ**ತಿ ರಥಸ್ಸ ಉಪರಿ ಅತ್ಥರಿತಬ್ಬಕಮ್ಬಲಾದಿ। ಸೋ ಪನ ಸುಪರಿಸುದ್ಧಧವಲಭಾವೇನ ಸೇತೋ ವಾ ಹೋತಿ ರತ್ತನೀಲಾದೀಸು ವಾ ಅಞ್ಞತರೋ। ಇಧ ಪನ ಅರಹತ್ತಫಲವಿಮುತ್ತಿಯಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ ಸುಪರಿಸುದ್ಧಭಾವಂ ಉಪಾದಾಯ "ಸೇತಪಚ್ಛಾದೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ ಯಥಾ ಅಞ್ಞತ್ರಾಪಿ "ರಥೋ ಸೀಲಪರಿಕ್ಖಾರೋ"ತಿ। ಏಕೋ ಸತಿಸಙ್ಖಾತೋ ಅರೋ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಏಕಾರೋ**। **ವತ್ತತೀ**ತಿ ಪವತ್ತತಿ। **ರಥೋ**ತಿ ಥೇರಸ್ಸ ಅತ್ತಭಾವಂ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ।

ಅನೀಘನ್ತಿ ನಿದ್ದುಕ್ಖಂ, ಖೋಭವಿರಹಿತಂ ಯಾನಂ ವಿಯ ಕಿಲೇಸಪರಿಖೋಭವಿರಹಿತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಆಯನ್ತ**ನ್ತಿ ಸಮ್ಬಹುಲಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪಿಟ್ಠಿತೋ ಪಿಟ್ಠಿತೋ ಆಗಚ್ಛನ್ತಂ। **ಛಿನ್ನಸೋತ**ನ್ತಿ ಪಚ್ಛಿನ್ನಸೋತಂ। ಪಕತಿರಥಸ್ಸ ಹಿ ಸುಖಪವತ್ತನತ್ಥಂ ಅಕ್ಖಸೀಸೇಸು ನಾಭಿಯಞ್ಚ ಉಪಲಿತ್ತಾನಂ ಸಪ್ಪಿತೇಲಾದೀನಂ ಸೋತೋ ಸವನಂ ಸನ್ದನಂ ಹೋತಿ, ತೇನ ಸೋ ಅಚ್ಛಿನ್ನಸೋತೋ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಅಯಂ ಪನ ಛತ್ತಿಂಸತಿಯಾ ಸೋತಾನಂ ಅನವಸೇಸತೋ ಪಹೀನತ್ತಾ ಛಿನ್ನಸೋತೋ ನಾಮ ಹೋತಿ, ತಂ ಛಿನ್ನಸೋತಂ। ನತ್ಥಿ ಏತಸ್ಸ ಬನ್ಧನನ್ತಿ **ಅಬನ್ಧನೋ**। ರಥೂಪತ್ಥರಸ್ಸ ಹಿ ಅಕ್ಖೇನ ಸದ್ಧಿಂ ನಿಚ್ಚಲಭಾವಕರಣತ್ಥಂ ಬಹೂನಿ ಬನ್ಧನಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ತೇನ ಸೋ ಸಬನ್ಧನೋ। ಅಯಂ ಪನ ಸಬ್ಬಸಂಯೋಜನಬನ್ಧನಾನಂ ಅನವಸೇಸತೋ ಪರಿಕ್ಖೀಣತ್ತಾ ಅಬನ್ಧನೋ, ತಂ ಅಬನ್ಧನಂ। **ಪಸ್ಸಾ**ತಿ ಭಗವಾ ಥೇರಸ್ಸ ಗುಣೇಹಿ ಸೋಮನಸ್ಸಪ್ಪತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ಅತ್ತಾನಂ ವದತಿ।

ಇತಿ ಸತ್ಥಾ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಲಕುಣ್ಡಕಭದ್ದಿಯಂ ಅರಹತ್ತಫಲಸೀಲೇನ ಸುಚಕ್ಕಂ, ಅರಹತ್ತಫಲವಿಮುತ್ತಿಯಾ ಸುಉತ್ತರಚ್ಛದಂ, ಸೂಪಟ್ಠಿತಾಯ ಸತಿಯಾ ಸ್ವಾರಂ, ಕಿಲೇಸಪರಿಖೋಭಾಭಾವೇನ ಅಪರಿಖೋಭಂ, ತಣ್ಹೂಪಲೇಪಾಭಾವೇನ ಅನುಪಲೇಪಂ, ಸಂಯೋಜನಾದೀನಂ ಅಭಾವೇನ ಅಬನ್ಧನಂ ಸುಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ಸುಯುತ್ತಂ ಆಜಞ್ಞರಥಂ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಪಞ್ಚಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ತಣ್ಹಾಸಙ್ಖಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೬೬. ಛಟ್ಠೇ **ಅಞ್ಞಾಸಿಕೋಣ್ಡಞ್ಞೋ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಕೋಣ್ಡಞ್ಞೋ**ತಿ ತಸ್ಸಾಯಸ್ಮತೋ ಗೋತ್ತತೋ ಆಗತನಾಮಂ। ಸಾವಕೇಸು ಪನ ಸಬ್ಬಪಠಮಂ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝೀತಿ ಭಗವತಾ "ಅಞ್ಞಾಸಿ ವತ, ಭೋ, ಕೋಣ್ಡಞ್ಞೋ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೧೭; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೧೦೮೧) ವುತ್ತಉದಾನವಸೇನ ಥೇರೋ ಸಾಸನೇ "ಅಞ್ಞಾಸಿಕೋಣ್ಡಞ್ಞೋ"ತ್ವೇವ ಪಞ್ಞಾಯಿತ್ಥ। **ತಣ್ಹಾಸಙ್ಖಯವಿಮುತ್ತಿ**ನ್ತಿ ತಣ್ಹಾ ಸಙ್ಖೀಯತಿ ಪಹೀಯತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ತಣ್ಹಾಸಙ್ಖಯೋ, ನಿಬ್ಬಾನಂ। ತಸ್ಮಿಂ ತಣ್ಹಾಸಙ್ಖಯೇ ವಿಮುತ್ತಿ। ತಣ್ಹಾ ವಾ ಸಙ್ಖೀಯತಿ ಪಹೀಯತಿ ಏತೇನಾತಿ ತಣ್ಹಾಸಙ್ಖಯೋ, ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ। ತಸ್ಸ ಫಲಭೂತಾ, ಪರಿಯೋಸಾನಭೂತಾ ವಾ ವಿಮುತ್ತೀತಿ ತಣ್ಹಾಸಙ್ಖಯವಿಮುತ್ತಿ , ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯೇನ ಅರಹತ್ತಫಲಸಮಾಪತ್ತಿ। ತಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಮಾನೋ ನಿಸಿನ್ನೋ ಹೋತಿ। ಅಯಞ್ಹಿ ಆಯಸ್ಮಾ ಬಹುಲಂ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಮಾ ಇಧಾಪಿ ಏವಮಕಾಸಿ।

ಏತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾತಿ ಏತಂ ಅಞ್ಞಾಸಿಕೋಣ್ಡಞ್ಞತ್ಥೇರಸ್ಸ ಅಗ್ಗಫಲಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಂ ವಿದಿತ್ವಾ ತದತ್ಥದೀಪನಂ **ಇಮಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ**।

ತತ್ಥ **ಯಸ್ಸ ಮೂಲಂ ಛಮಾ ನತ್ಥೀತಿ** ಯಸ್ಸ ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಅತ್ತಭಾವರುಕ್ಖಮೂಲಭೂತಾ ಅವಿಜ್ಜಾ, ತಸ್ಸಾವ ಪತಿಟ್ಠಾ ಹೇತುಭೂತಾ ಆಸವನೀವರಣಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಸಙ್ಖಾತಾ ಛಮಾ ಪಥವೀ ಚ ನತ್ಥಿ ಅಗ್ಗಮಗ್ಗೇನ ಸಮುಗ್ಘಾತಿತತ್ತಾ। **ಪಣ್ಣಾ ನತ್ಥಿ ಕುತೋ ಲತಾತಿ** ನತ್ಥಿ ಲತಾ ಕುತೋ ಪಣ್ಣಾತಿ ಪದಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಮಾನಾತಿಮಾನಾದಿಪಭೇದಾ ಸಾಖಾಪಸಾಖಾದಿಸಙ್ಖಾತಾ ಲತಾಪಿ ನತ್ಥಿ, ಕುತೋ ಏವ ಮದಪ್ಪಮಾದಮಾಯಾಸಾಠೇಯ್ಯಾದಿಪಣ್ಣಾನೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಥ ವಾ **ಪಣ್ಣಾ ನತ್ಥಿ ಕುತೋ ಲತಾತಿ** ರುಕ್ಖಙ್ಕುರಸ್ಸ ವಡ್ಢಮಾನಸ್ಸ ಪಠಮಂ ಪಣ್ಣಾನಿ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ। ಪಚ್ಛಾ ಸಾಖಾಪಸಾಖಾಸಙ್ಖಾತಾ ಲತಾತಿ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಯಸ್ಸ ಅರಿಯಮಗ್ಗಭಾವನಾಯ ಅಸತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಾರಹಸ್ಸ ಅತ್ತಭಾವರುಕ್ಖಸ್ಸ ಅರಿಯಮಗ್ಗಸ್ಸ ಭಾವಿತತ್ತಾ ಯಂ ಅವಿಜ್ಜಾಸಙ್ಖಾತಂ ಮೂಲಂ, ತಸ್ಸ ಪತಿಟ್ಠಾನಭೂತಂ ಆಸವಾದಿ ಚ ನತ್ಥಿ। ಮೂಲಗ್ಗಹಣೇನೇವ ಚೇತ್ಥ ಮೂಲಕಾರಣತ್ತಾ ಬೀಜಟ್ಠಾನಿಯಂ ಕಮ್ಮಂ ತದಭಾವೋಪಿ ಗಹಿತೋಯೇವಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಅಸತಿ ಚ ಕಮ್ಮಬೀಜೇ ತಂನಿಮಿತ್ತೋ ವಿಞ್ಞಾಣಙ್ಕುರೋ, ವಿಞ್ಞಾಣಙ್ಕುರನಿಮಿತ್ತಾ ಚ ನಾಮರೂಪಸಳಾಯತನಪತ್ತಸಾಖಾದಯೋ ನ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಸ್ಸನ್ತಿಯೇವ। ತೇನ ವುತ್ತಂ – "ಯಸ್ಸ ಮೂಲಂ ಛಮಾ ನತ್ಥಿ, ಪಣ್ಣಾ ನತ್ಥಿ ಕುತೋ ಲತಾ"ತಿ।

ತಂ ಧೀರಂ ಬನ್ಧನಾ ಮುತ್ತನ್ತಿ ತಂ ಚತುಬ್ಬಿಧಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನವೀರಿಯಯೋಗೇನ ವಿಜಿತಮಾರತ್ತಾ ಧೀರಂ, ತತೋ ಏವ ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸಾಭಿಸಙ್ಖಾರಬನ್ಧನತೋ ಮುತ್ತಂ। **ಕೋ ತಂ ನಿನ್ದಿತುಮರಹತೀತಿ** ಏತ್ಥ ನ್ತಿ ನಿಪಾತಮತ್ತಂ। ಏವಂ ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸವಿಪ್ಪಮುತ್ತಂ ಸೀಲಾದಿಅನುತ್ತರಗುಣಸಮನ್ನಾಗತಂ ಕೋ ನಾಮ ವಿಞ್ಞುಜಾತಿಕೋ ನಿನ್ದಿತುಂ ಗರಹಿತುಂ ಅರಹತಿ ನಿನ್ದಾನಿಮಿತ್ತಸ್ಸೇವ ಅಭಾವತೋ। **ದೇವಾಪಿ ನಂ ಪಸಂಸನ್ತೀತಿ** ಅಞ್ಞದತ್ಥು ದೇವಾ ಸಕ್ಕಾದಯೋ ಗುಣವಿಸೇಸವಿದೂ, **ಅಪಿ**ಸದ್ದೇನ ಮನುಸ್ಸಾಪಿ ಖತ್ತಿಯಪಣ್ಡಿತಾದಯೋ ಪಸಂಸನ್ತಿ। ಕಿಞ್ಚ ಭಿಯ್ಯೋ **ಬ್ರಹ್ಮುನಾಪಿ ಪಸಂಸಿತೋ** ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮುನಾಪಿ ಅಞ್ಞೇಹಿಪಿ ಬ್ರಹ್ಮನಾಗಯಕ್ಖಗನ್ಧಬ್ಬಾದೀಹಿಪಿ ಪಸಂಸಿತೋ ಥೋಮಿತೋಯೇವಾತಿ।

ಛಟ್ಠಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಪಪಞ್ಚಖಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೬೭. ಸತ್ತಮೇ **ಪಪಞ್ಚಸಞ್ಞಾಸಙ್ಖಾಪಹಾನನ್ತಿ** ಪಪಞ್ಚೇನ್ತಿ ಯತ್ಥ ಸಯಂ ಉಪ್ಪನ್ನಾ, ತಂ ಸನ್ತಾನಂ ವಿತ್ಥಾರೇನ್ತಿ ಚಿರಂ ಠಪೇನ್ತೀತಿ ಪಪಞ್ಚಾ, ಕಿಲೇಸಾ। ವಿಸೇಸತೋ ರಾಗದೋಸಮೋಹತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಮಾನಾ। ತಥಾ ಹಿ ವುತ್ತಂ –

> "ರಾಗೋ ಪಪಞ್ಚೋ, ದೋಸೋ ಪಪಞ್ಚೋ, ಮೋಹೋ ಪಪಞ್ಚೋ, ತಣ್ಹಾ ಪಪಞ್ಚೋ, ದಿಟ್ಠಿ ಪಪಞ್ಚೋ, ಮಾನೋ ಪಪಞ್ಚೋ"ತಿ। –

ಅಪಿಚ ಸಂಕಿಲೇಸಟ್ಠೋ ಪಪಞ್ಚಟ್ಠೋ, ಕಚವರಟ್ಠೋ ಪಪಞ್ಚಟ್ಠೋ। ತತ್ಥ ರಾಗಪಪಞ್ಚಸ್ಸ ಸುಭಸಞ್ಞಾ ನಿಮಿತ್ತಂ, ದೋಸಪಪಞ್ಚಸ್ಸ ಆಘಾತವತ್ಥು, ಮೋಹಪಪಞ್ಚಸ್ಸ ಆಸವಾ, ತಣ್ಹಾಪಪಞ್ಚಸ್ಸ ವೇದನಾ, ದಿಟ್ಠಿಪಪಞ್ಚಸ್ಸ ಸಞ್ಞಾ, ಮಾನಪಪಞ್ಚಸ್ಸ ವಿತಕ್ಕೋ ನಿಮಿತ್ತಂ। ತೇಹಿ ಪಪಞ್ಚೇಹಿ ಸಹಗತಾ ಸಞ್ಞಾ ಪಪಞ್ಚಸಞ್ಞಾ। ಪಪಞ್ಚಸಞ್ಞಾನಂ ಸಙ್ಖಾ ಭಾಗಾ ಕೋಟ್ಠಾಸಾ ಪಪಞ್ಚಸಞ್ಞಾಸಙ್ಖಾ। ಅತ್ಥತೋ ಸದ್ಧಿಂ ನಿಮಿತ್ತೇಹಿ ತಂತಂಪಪಞ್ಚಸ್ಸ ಪಕ್ಖಿಯೋ ಕಿಲೇಸಗಣೋ। ಸಞ್ಞಾಗಹಣಞ್ಚೇತ್ಥ ತಸ್ಸ ನೇಸಂ ಸಾಧಾರಣಹೇತುಭಾವೇನ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ – "ಸಞ್ಞಾನಿದಾನಾ ಹಿ ಪಪಞ್ಚಸಙ್ಖಾ"ತಿ (ಸು॰ ನಿ॰ ೮೮೦)। ತೇಸಂ ಪಹಾನಂ, ತೇನ ತೇನ ಮಗ್ಗೇನ ರಾಗಾದಿಕಿಲೇಸಾನಂ ಸಮುಚ್ಛೇದನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ತದಾ ಹಿ ಭಗವಾ ಅತೀತಾಸು ಅನೇಕಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಸಙ್ಖ್ಯಾಸು ಅತ್ತನೋ ಜಾತೀಸು ಅನತ್ಥಸ್ಸ ನಿಮಿತ್ತಭೂತೇ ಕಿಲೇಸೇ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಚರಿಮಭವೇ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ ಬೋಧಿಮಣ್ಡೇ ಸವಾಸನೇ ಪಹೀನೇ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಸತ್ತಸನ್ತಾನಞ್ಚ ಕಿಲೇಸಚರಿತಂ ರಾಗಾದಿಕಿಲೇಸಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಂ ಕಞ್ಜಿಯಪುಣ್ಣಲಾಬುಂ ವಿಯ ತಕ್ಕಭರಿತಚಾಟಿಂ ವಿಯ ವಸಾಪೀತಪಿಲೋತಿಕಂ ವಿಯ ಚ ದುಬ್ಬಿನಿಮೋಚಿಯಂ ದಿಸ್ವಾ "ಏವಂ ಗಹನಂ ನಾಮಿದಂ ಕಿಲೇಸವಟ್ಟಂ ಅನಾದಿಕಾಲಭಾವಿತಂ ಮಯ್ಹಂ ಅನವಸೇಸಂ ಪಹೀನಂ, ಅಹೋ ಸುಪ್ಪಹೀನ"ನ್ತಿ ಉಪ್ಪನ್ನಪೀತಿಪಾಮೋಜ್ಜೋ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ – **"ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ಅತ್ತನೋ ಪಪಞ್ಚಸಞ್ಞಾಸಙ್ಖ್ಯಾಪಹಾನಂ ವಿದಿತ್ವಾ ತಾಯಂ ವೇಲಾಯಂ ಇಮಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸೀ"**ತಿ।

ತತ್ಥ **ಯಸ್ಸ ಪಪಞ್ಚಾ ಠಿತಿ ಚ ನತ್ಥೀ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಭಗವಾ ಅತ್ತಾನಮೇವ ಪರಂ ವಿಯ ಕತ್ವಾ ನಿದ್ದಿಸತಿ ತಸ್ಮಾ ಯಸ್ಸ ಅಗ್ಗಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ವುತ್ತಲಕ್ಖಣಾ ಪಪಞ್ಚಾ, ತೇಹಿ ಕತಾ ಸಂಸಾರೇ ಠಿತಿ ಚ ನತ್ಥಿ। ನೇತ್ತಿಯಂ ಪನ "ಠಿತಿ ನಾಮ ಅನುಸಯೋ"ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ೧೭) ವುತ್ತಂ। ಅನುಸಯೋ ಹಿ ಭವಪವತ್ತಿಯಾ ಮೂಲನ್ತಿ। ಸತ್ತೇ ಸಂಸಾರೇ ಪಪಞ್ಚೇನ್ತೀತಿ ಪಪಞ್ಚಾ। "ಪಪಞ್ಚಟ್ಠಿತೀ"ತಿ ಚ ಪಾಠೋ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ – ಪಪಞ್ಚಾನಂ ಠಿತಿ ವಿಜ್ಜಮಾನತಾ ಮಗ್ಗೇನ ಅಸಮುಚ್ಛೇದೋ ಪಪಞ್ಚಟ್ಠಿತಿ, ಪಪಞ್ಚಾ ಏವ ವಾ ಅವಸಿಟ್ಠಕುಸಲಾಕುಸಲವಿಪಾಕಾನಂ ಪವತ್ತಿಯಾ ಹೇತುಭಾವತೋ ವಟ್ಟಸ್ಸ ಠಿತಿ ಪಪಞ್ಚಟ್ಠಿತಿ, ಸಾ ಯಸ್ಸ ಅಗ್ಗಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ನತ್ಥಿ। **ಸನ್ದಾನಂ ಪಲಿಘಞ್ಚ ವೀತಿವತ್ತೋ**ತಿ ಯೋ ಬನ್ಧನಟ್ಠೇನ ಸನ್ತಾನಸದಿಸತ್ತಾ "ಸನ್ದಾನ"ನ್ತಿ ಲದ್ಧನಾಮಾ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಯೋ, ನಿಬ್ಬಾನನಗರಪವೇಸನಿಸೇಧನತೋ ಪಲಿಘಸದಿಸತ್ತಾ ಪಲಿಘಸಙ್ಖ್ಯಾತಂ ಅವಿಜ್ಜಞ್ಚ ವೀತಿವತ್ತೋ ಸವಾಸನಪಹಾನೇನ ವಿಸೇಸತೋ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೋ। ಅಪರೇ ಪನ ಕೋಧಂ "ಸನ್ದಾನ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ ನ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಸೋ ಹಿ "ಪರಾಭಿಸಜ್ಜನೀ"ತಿ ವುತ್ತೋತಿ।

ತಂ ನಿತ್ತಣ್ಹಂ ಮುನಿಂ ಚರನ್ತನ್ತಿ ತಂ ಸಬ್ಬಥಾಪಿ ತಣ್ಹಾಭಾವೇನ ನಿತ್ತಣ್ಹಂ, ಉಭಯಲೋಕಮುನನತೋ ಅತ್ತಹಿತಪರಹಿತಮುನನತೋ ಚ ಮುನಿಂ, ಏಕನ್ತೇನೇವ ಸಬ್ಬಸತ್ತಹಿತತ್ಥಂ ಚತೂಹಿ ಇರಿಯಾಪಥೇಹಿ ನಾನಾಸಮಾಪತ್ತಿಚಾರೇಹಿ ಅನಞ್ಞಸಾಧಾರಣೇನ ಞಾಣಚಾರೇನ ಚ ಚರನ್ತಂ। **ನಾವಜಾನಾತಿ ಸದೇವಕೋಪಿ ಲೋಕೋ**ತಿ ಸಬ್ಬೋ ಸಪಞ್ಞಜಾತಿಕೋ ಸತ್ತಲೋಕೋ ಸದೇವಕೋಪಿ ಸಬ್ರಹ್ಮಕೋಪಿ ನ ಕದಾಚಿಪಿ ಅವಜಾನಾತಿ ನ ಪರಿಭೋತಿ, ಅಥ ಖೋ ಅಯಮೇವ ಲೋಕೇ ಅಗ್ಗೋ ಸೇಟ್ಠೋ ಉತ್ತಮೋ ಪವರೋತಿ ಗರುಂ ಕರೋನ್ತೋ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಪೂಜಾಸಕ್ಕಾರನಿರತೋ ಹೋತೀತಿ।

ಸತ್ತಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಕಚ್ಚಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೬೮. ಅಟ್ಠಮೇ **ಅಜ್ಝತ್ತ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಅಯಂ **ಅಜ್ಝತ್ತ**ಸದ್ದೋ "ಛ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾನಿ ಆಯತನಾನೀ"ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೩೦೪) ಅಜ್ಝತ್ತಜ್ಝತ್ತೇ ಆಗತೋ। "ಅಜ್ಝತ್ತಾ ಧಮ್ಮಾ (ಧ॰ ಸ॰ ತಿಕಮಾತಿಕಾ ೨೦), ಅಜ್ಝತ್ತಂ ವಾ ಕಾಯೇ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸೀ"ತಿಆದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೩೭೩-೩೭೪) ನಿಯಕಜ್ಝತ್ತೇ। "ಸಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಾನಂ ಅಮನಸಿಕಾರಾ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಸುಞ್ಞತಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತೀ"ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೧೮೭) ವಿಸಯಜ್ಝತ್ತೇ, ಇಸ್ಸರಿಯಟ್ಠಾನೇತಿ ಅತ್ಥೋ। ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿ ಹಿ ಬುದ್ಧಾನಂ ಇಸ್ಸರಿಯಟ್ಠಾನಂ ನಾಮ। "ತೇನಾನನ್ದ, ಭಿಕ್ಖುನಾ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಪುರಿಮಸ್ಮಿಂ ಸಮಾಧಿನಿಮಿತ್ತೇ ಅಜ್ಝತ್ತಮೇವ ಚಿತ್ತಂ ಸಣ್ಠಪೇತಬ್ಬ"ನ್ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೧೮೮) ಗೋಚರಜ್ಝತ್ತೇ। ಇಧಾಪಿ ಗೋಚರಜ್ಝತ್ತೇಯೇವ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ತಸ್ಮಾ **ಅಜ್ಝತ್ತ**ನ್ತಿ ಗೋಚರಜ್ಝತ್ತಭೂತೇ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾರಮ್ಮಣೇತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಪರಿಮುಖ**ನ್ತಿ ಅಭಿಮುಖಂ। **ಸೂಪಟ್ಠಿತಾಯಾ**ತಿ ಸುಟ್ಠು ಉಪಟ್ಠಿತಾಯ ಕಾಯಗತಾಯ ಸತಿಯಾ। ಸತಿಸೀಸೇನ ಚೇತ್ಥ ಝಾನಂ ವುತ್ತಂ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ "ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾಸತಿಪಟ್ಠಾನವಸೇನ ಪಟಿಲದ್ಧಂ ಉಳಾರಂ ಝಾನಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ"ತಿ।

ಅಯಞ್ಹಿ ಥೇರೋ ಭಗವತಿ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ವಿಹರನ್ತೇ ಏಕದಿವಸಂ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಪ್ಪಟಿಕ್ಕನ್ತೋ ವಿಹಾರಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಭಗವತೋ ವತ್ತಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ದಿವಾಟ್ಠಾನೇ ದಿವಾವಿಹಾರಂ ನಿಸಿನ್ನೋ

ನಾನಾಸಮಾಪತ್ತೀಹಿ ದಿವಸಭಾಗಂ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯಂ ವಿಹಾರಮಜ್ಝಂ ಓತರಿತ್ವಾ ಭಗವತಿ ಗನ್ಧಕುಟಿಯಂ ನಿಸಿನ್ನೇ "ಅಕಾಲೋ ತಾವ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತು"ನ್ತಿ ಗನ್ಧಕುಟಿಯಾ ಅವಿದೂರೇ, ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಂ ರುಕ್ಖಮೂಲೇ ಕಾಲಪರಿಚ್ಛೇದಂ ಕತ್ವಾ ಯಥಾವುತ್ತಂ ಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ನಿಸೀದಿ। ಸತ್ಥಾ ತಂ ತಥಾನಿಸಿನ್ನಂ ಗನ್ಧಕುಟಿಯಂ ನಿಸಿನ್ನೋಯೇವ ಪಸ್ಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ – **"ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಆಯಸ್ಮಾ ಮಹಾಕಚ್ಚಾನೋ…ಪೇ॰… ಸೂಪಟ್ಠಿತಾಯಾ"**ತಿ।

ಏತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾತಿ ಏತಂ ಆಯಸ್ಮತೋ ಮಹಾಕಚ್ಚಾನತ್ಥೇರಸ್ಸ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಭಾವನಾವಸೇನ ಅಧಿಗತಂ ಝಾನಂ ಪಾದಕಂ ಕತ್ವಾ ಸಮಾಪಜ್ಜನಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರತೋ ವಿದಿತ್ವಾ ತದತ್ಥದೀಪನಂ **ಇಮಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ**।

ತತ್ಥ **ಯಸ್ಸ ಸಿಯಾ ಸಬ್ಬದಾ ಸತಿ, ಸತತಂ ಕಾಯಗತಾ ಉಪಟ್ಠಿತಾ**ತಿ ಯಸ್ಸ ಆರದ್ಧವಿಪಸ್ಸಕಸ್ಸ ಏಕದಿವಸಂ ಛ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಕತ್ವಾ ಸಬ್ಬಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಕಾಲೇ ನಾಮರೂಪಭೇದೇನ ದುವಿಧೇಪಿ ಕಾಯೇ ಗತಾ ಕಾಯಾರಮ್ಮಣಾ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾನಂ ಅನಿಚ್ಚಾದಿಸಮ್ಮಸನವಸೇನ ಸತತಂ ನಿರನ್ತರಂ ಸಾತಚ್ಚಾಭಿಯೋಗವಸೇನ ಸತಿ ಉಪಟ್ಠಿತಾ ಸಿಯಾ।

ಅಯಂ ಕಿರಾಯಸ್ಮಾ ಪಠಮಂ ಕಾಯಗತಾಸತಿಕಮ್ಮಟ್ಠಾನವಸೇನ ಝಾನಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ತಂ ಪಾದಕಂ ಕತ್ವಾ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾಸತಿಪಟ್ಠಾನಮುಖೇನ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತೋ। ಸೋ ಅಪರಭಾಗೇಪಿ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ತಮೇವ ಝಾನಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ವುಟ್ಠಾಯ ತಥೇವ ಚ ವಿಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜತಿ। ಸ್ವಾಯಂ ಯೇನ ವಿಧಿನಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತೋ, ತಂ ವಿಧಿಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಸತ್ಥಾ "ಯಸ್ಸ ಸಿಯಾ ಸಬ್ಬದಾ ಸತಿ, ಸತತಂ ಕಾಯಗತಾ ಉಪಟ್ಠಿತಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ತಸ್ಸಾ ಉಪಟ್ಠಾನಾಕಾರಂ ವಿಭಾವೇತುಂ **"ನೋ ಚಸ್ಸ ನೋ ಚ ಮೇ ಸಿಯಾ, ನ ಭವಿಸ್ಸತಿ ನ ಚ ಮೇ ಭವಿಸ್ಸತೀ"**ತಿ ಆಹ।

ತಸ್ಸತ್ಥೋ ದ್ವಿಧಾ ವೇದಿತಬ್ಬೋ ಸಮ್ಮಸನತೋ ಪುಬ್ಬಭಾಗವಸೇನ ಸಮ್ಮಸನಕಾಲವಸೇನ ಚಾತಿ। ತೇಸು ಪುಬ್ಬಭಾಗವಸೇನ ತಾವ **ನೋ ಚಸ್ಸ ನೋ ಚ ಮೇ ಸಿಯಾ**ತಿ ಅತೀತಕಾಲೇ ಮಮ ಕಿಲೇಸಕಮ್ಮಂ ನೋ ಚಸ್ಸ ನ ಭವೇಯ್ಯ ಚೇ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಕಾಲೇ ಅಯಂ ಅತ್ತಭಾವೋ ನೋ ಚ ಮೇ ಸಿಯಾ ನ ಮೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಮೇ ಅತೀತೇ ಕಮ್ಮಕಿಲೇಸಾ ಅಹೇಸುಂ, ತಸ್ಮಾ ತಂನಿಮಿತ್ತೋ ಏತರಹಿ ಅಯಂ ಮೇ ಅತ್ತಭಾವೋ ಪವತ್ತತಿ। **ನ ಭವಿಸ್ಸತಿ ನ ಚ ಮೇ ಭವಿಸ್ಸತೀ**ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅತ್ತಭಾವೇ ಪಟಿಪಕ್ಖಾಧಿಗಮೇನ ಕಿಲೇಸಕಮ್ಮಂ ನ ಭವಿಸ್ಸತಿ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಸ್ಸತಿ ಮೇ, ಆಯತಿಂ ವಿಪಾಕವಟ್ಟಂ ನ ಚ ಮೇ ಭವಿಸ್ಸತಿ ನ ಮೇ ಪವತ್ತಿಸ್ಸತೀತಿ। ಏವಂ ಕಾಲತ್ತಯೇ ಕಮ್ಮಕಿಲೇಸಹೇತುಕಂ ಇದಂ ಮಯ್ಹಂ ಅತ್ತಭಾವಸಙ್ಖಾತಂ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂ , ನ ಇಸ್ಸರಾದಿಹೇತುಕಂ, ಯಥಾ ಚ ಮಯ್ಹಂ, ಏವಂ ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನನ್ತಿ ಸಪ್ಪಚ್ಚಯನಾಮರೂಪದಸ್ಸನಂ ಪಕಾಸಿತಂ ಹೋತಿ।

ಸಮ್ಮಸನಕಾಲವಸೇನ ಪನ **ನೋ ಚಸ್ಸ ನೋ ಚ ಮೇ ಸಿಯಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಇದಂ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂ ಹುತ್ವಾ ಅಭಾವಟ್ಠೇನ ಅನಿಚ್ಚಂ, ಅಭಿಣ್ಹಪಟಿಪೀಳನಟ್ಠೇನ ದುಕ್ಖಂ, ಅವಸವತ್ತನಟ್ಠೇನ ಅನತ್ತಾ, ಏವಂ ಯದಿ ಅಯಂ ಅತ್ತಾ ನಾಮ ನಾಪಿ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕವಿನಿಮುತ್ತೋ ಕೋಚಿ ನೋ ಚಸ್ಸ ನೋ ಚ ಸಿಯಾ ನ ಭವೇಯ್ಯ, ಏವಂ, ಭನ್ತೇ, ನೋ ಚ ಮೇ ಸಿಯಾ ಮಮ ಸನ್ತಕಂ ನಾಮ ಕಿಞ್ಚಿ ನ ಭವೇಯ್ಯ। **ನ ಭವಿಸ್ಸತೀ**ತಿ ಅತ್ತನಿ ಅತ್ತನಿಯೇ ಭವಿತಬ್ಬಂ ಯಥಾ ಚಿದಂ ನಾಮರೂಪಂ ಏತರಹಿ ಚ ಅತೀತೇ ಚ ಅತ್ತತ್ತನಿಯಂ ಸುಞ್ಞಂ, ಏವಂ ನ ಭವಿಸ್ಸತಿ ನ ಮೇ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಅನಾಗತೇಪಿ ಖನ್ಧವಿನಿಮುತ್ತೋ ಅತ್ತಾ ನಾಮ ನ ಕೋಚಿ ನ ಮೇ ಭವಿಸ್ಸತಿ ನ ಪವತ್ತಿಸ್ಸತಿ, ತತೋ ಏವ ಕಿಞ್ಚಿ ಪಲಿಬೋಧಟ್ಠಾನಿಯಂ ನ ಮೇ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಆಯತಿಮ್ಪಿ ಅತ್ತನಿಯಂ ನಾಮ ನ ಮೇ ಕಿಞ್ಚಿ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ। ಇಮಿನಾ ತೀಸು ಕಾಲೇಸು "ಅಹ"ನ್ತಿ ಗಹೇತಬ್ಬಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ "ಮಮ"ನ್ತಿ ಗಹೇತಬ್ಬಸ್ಸ ಚ ಅಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ತೇನ ಚತುಕ್ಕೋಟಿಕಾ ಸುಞ್ಞತಾ ಪಕಾಸಿತಾ ಹೋತಿ।

ಅನುಪುಬ್ಬವಿಹಾರಿ ತತ್ಥ ಸೋತಿ ಏವಂ ತೀಸುಪಿ ಕಾಲೇಸು ಅತ್ತತ್ತನಿಯಂ ಸುಞ್ಞತಂ ತತ್ಥ ಸಙ್ಖಾರಗತೇ ಅನುಪಸ್ಸನ್ತೋ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಉದಯಬ್ಬಯಞಾಣಾದಿವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣೇಸು ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೇಸು ಅನುಪುಬ್ಬವಿಪಸ್ಸನಾವಿಹಾರವಸೇನ ಅನುಪುಬ್ಬವಿಹಾರೀ ಸಮಾನೋ। **ಕಾಲೇನೇವ ತರೇ ವಿಸತ್ತಿಕ**ನ್ತಿ ಸೋ ಏವಂ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಮತ್ಥಕಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ ಠಿತೋ

ಯೋಗಾವಚರೋ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ಪರಿಪಾಕಗತಕಾಲೇನ ವುಟ್ಠಾನಗಾಮಿನಿಯಾ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಮಗ್ಗೇನ ಘಟಿತಕಾಲೇನ ಅರಿಯಮಗ್ಗಸ್ಸ ಉಪ್ಪತ್ತಿಕಾಲೇನ ಸಕಲಸ್ಸ ಭವತ್ತಯಸ್ಸ ಸಂತನನತೋ ವಿಸತ್ತಿಕಾಸಙ್ಖಾತಂ ತಣ್ಹಂ ತರೇಯ್ಯ, ವಿತರಿತ್ವಾ ತಸ್ಸಾ ಪರತೀರೇ ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಇತಿ ಭಗವಾ ಅಞ್ಞಾಪದೇಸೇನ ಆಯಸ್ಮತೋ ಮಹಾಕಚ್ಚಾನಸ್ಸ ಅರಹತ್ತುಪ್ಪತ್ತಿದೀಪನಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ।

ಅಟ್ಠಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಉದಪಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೬೯. ನವಮೇ **ಮಲ್ಲೇಸೂತಿ** ಮಲ್ಲಾ ನಾಮ ಜಾನಪದಿನೋ ರಾಜಕುಮಾರಾ, ತೇಸಂ ನಿವಾಸೋ ಏಕೋಪಿ ಜನಪದೋ ರುಳ್ಹೀವಸೇನ "ಮಲ್ಲಾ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತೇಸು ಮಲ್ಲೇಸು, ಯಂ ಲೋಕೇ "ಮಲ್ಲೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಕೇಚಿ ಪನ "ಮಾಲೇಸೂ"ತಿ ಪಠನ್ತಿ। **ಚಾರಿಯಂ ಚರಮಾನೋತಿ** ಅತುರಿತಚಾರಿಕಾವಸೇನ ಮಹಾಮಣ್ಡಲಜನಪದಚಾರಿಕಂ ಚರಮಾನೋ। **ಮಹತಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇನಾತಿ** ಅಪರಿಚ್ಛೇದಗುಣೇನ ಮಹನ್ತೇನ ಸಮಣಗಣೇನ। ತದಾ ಹಿ ಭಗವತೋ ಮಹಾಭಿಕ್ಖುಪರಿವಾರೋ ಅಹೋಸಿ। **ಥೂಣಂ ನಾಮ ಮಲ್ಲಾನಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಾಮೋತಿ** ಪುರತ್ಥಿಮದಕ್ಖಿಣಾಯ ದಿಸಾಯ ಮಜ್ಝಿಮದೇಸಸ್ಸ ಅವಧಿಟ್ಠಾನೇ ಮಲ್ಲದೇಸೇ ಥೂಣನಾಮಕೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಬಹುಲತಾಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಾಮೋ। **ತದವಸರೀತಿ** ತಂ ಅವಸರಿ, ಥೂಣಗಾಮಮಗ್ಗಂ ಪಾಪುಣೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಸ್ಸೋಸುನ್ತಿ** ಸುಣಿಂಸು, ಸೋತದ್ವಾರಸಮ್ಪತ್ತವಚನನಿಗ್ಘೋಸಾನುಸಾರೇನ ಜಾನಿಂಸೂತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಖೋತಿ** ಪದಪೂರಣೇ, ಅವಧಾರಣತ್ಥೇ ವಾ ನಿಪಾತೋ। ತತ್ಥ ಅವಧಾರಣತ್ಥೇನ ಅಸ್ಸೋಸುಂಯೇವ, ನ ತೇಸಂ ಸವನನ್ತರಾಯೋ ಅಹೋಸೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಪದಪೂರಣೇನ ಪದಬ್ಯಞ್ಜನಸಿಲಿಟ್ಠತಾಮತ್ತಮೇವ। **ಥೂಣೇಯ್ಯಕಾತಿ** ಥೂಣಗಾಮವಾಸಿನೋ। **ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಹಪತಿಕಾತಿ** ಏತ್ಥ ಬ್ರಹ್ಮಂ ಅಣನ್ತೀತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ, ಮನ್ತೇ ಸಜ್ಝಾಯನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇದಮೇವ ಹಿ ಜಾತಿಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ನಿಬ್ಬಚನಂ, ಅರಿಯಾ ಪನ ಬಾಹಿತಪಾಪತ್ತಾ "ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ"ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। **ಗಹಪತಿಕಾತಿ** ಖತ್ತಿಯಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ ವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಯೇ ಕೇಚಿ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸನ್ತಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ವಿಸೇಸತೋ ವೇಸ್ಸಾ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಚ ಗಹಪತಿಕಾ ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಹಪತಿಕಾ।

ಇದಾನಿ ಯಮತ್ಥಂ ತೇ ಅಸ್ಸೋಸುಂ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಸಮಣೋ ಖಲು, ಭೋ, ಗೋತಮೋ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಸಮಿತಪಾಪತ್ತಾ "ಸಮಣೋ"ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ - "ಸಮಿತಾಸ್ಸ ಹೋನ್ತಿ ಪಾಪಕಾ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ"ತಿಆದಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೪೩೪)। ಭಗವಾ ಚ ಅನುತ್ತರೇನ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ ಸಬ್ಬಸೋ ಸಮಿತಪಾಪೋ। ತೇನಸ್ಸ ಯಥಾಭುಚ್ಚಗುಣಾಧಿಗತಮೇತಂ ನಾಮಂ, ಯದಿದಂ ಸಮಣೋತಿ। **ಖಲೂತಿ** ಅನುಸ್ಸವತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ। **ಭೋತಿ** ಬ್ರಾಹ್ಮಣಜಾತಿಕಾನಂ ಜಾತಿಸಮುದಾಗತಂ ಆಲಪನಮತ್ತಂ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ "ಭೋವಾದಿ ನಾಮ ಸೋ ಹೋತಿ, ಸಚೇ ಹೋತಿ ಸಕಿಞ್ಚನೋ"ತಿ (ಧ॰ ಪ॰ ೩೯೬)। **ಗೋತಮೋತಿ** ಗೋತ್ತವಸೇನ ಭಗವತೋ ಪರಿಕಿತ್ತನಂ। ತಸ್ಮಾ "ಸಮಣೋ ಖಲು, ಭೋ, ಗೋತಮೋ"ತಿ ಸಮಣೋ ಕಿರ, ಭೋ, ಗೋತಮಗೋತ್ತೋತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ। **ಸಕ್ಯಪುತ್ತೋತಿ** ಇದಂ ಪನ ಭಗವತೋ ಉಚ್ಚಾಕುಲಪರಿದೀಪನಂ। **ಸಕ್ಯಕುಲಾ ಪಬ್ಬಜಿತೋತಿ** ಸದ್ಧಾಪಬ್ಬಜಿತಭಾವಪರಿದೀಪನಂ। ಕೇನಚಿ ಪಾರಿಜುಞ್ಞೇನ ಅನಭಿಭೂತೋ ಅಪರಿಕ್ಖೀಣಂಯೇವ ತಂ ಕುಲಂ ಪಹಾಯ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಾಧಿಗಮಸದ್ಧಾಯ ಪಬ್ಬಜಿತೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಉದಪಾನಂ ತಿಣಸ್ಸ ಚ ಭುಸಸ್ಸ ಚ ಯಾವ ಮುಖತೋ ಪೂರೇಸುನ್ತಿ** ಪಾನೀಯಕೂಪಂ ತಿಣೇನ ಚ ಭುಸೇನ ಚ ಮುಖಪ್ಪಮಾಣೇನ ವಡ್ಢೇಸುಂ, ತಿಣಾದೀನಿ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಕೂಪಂ ಪಿದಹಿಂಸೂತಿ ಅತ್ಥೋ।

ತಸ್ಸ ಕಿರ ಗಾಮಸ್ಸ ಬಹಿ ಭಗವತೋ ಆಗಮನಮಗ್ಗೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಪರಿಭೋಗಭೂತೋ ಏಕೋ ಉದಪಾನೋ ಅಹೋಸಿ। ತಂ ಠಪೇತ್ವಾ ತತ್ಥ ಸಬ್ಬಾನಿ ಕೂಪತಳಾಕಾದೀನಿ ಉದಕಟ್ಠಾನಾನಿ ತದಾ ವಿಸುಕ್ಖಾನಿ ನಿರುದಕಾನಿ ಅಹೇಸುಂ। ಅಥ ಥೂಣೇಯ್ಯಕಾ ರತನತ್ತಯೇ ಅಪ್ಪಸನ್ನಾ ಮಚ್ಛೇರಪಕತಾ ಭಗವತೋ ಆಗಮನಂ ಸುತ್ವಾ "ಸಚೇ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಸಸಾವಕೋ ಇಮಂ ಗಾಮಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ದ್ವೀಹತೀಹಂ ವಸೇಯ್ಯ, ಸಬ್ಬಂ ಇಮಂ ಜನಂ ಅತ್ತನೋ ವಚನೇ ಠಪೇಯ್ಯ, ತತೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಧಮ್ಮೋ ಪತಿಟ್ಠಂ

ನ ಲಭೇಯ್ಯಾ”ತಿ ತತ್ಥ ಭಗವತೋ ಅವಾಸಾಯ ಪರಿಸಕ್ಕನ್ತಾ “ಇಮಸ್ಮಿಂ ಗಾಮೇ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಉದಕಂ ನತ್ಥಿ, ಅಮುಂ ಉದಪಾನಂ ಅಪರಿಭೋಗಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮ, ಏವಂ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಸಸಾವಕೋ ಇಮಂ ಗಾಮಂ ನ ಪವಿಸಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ಸಮ್ಮನ್ತಯಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬೇ ಗಾಮವಾಸಿನೋ ಸತ್ತಾಹಸ್ಸ ಉದಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಚಾಟಿಆದೀನಿ ಪೂರೇತ್ವಾ ಉದಪಾನಂ ತಿಣೇನ ಚ ಭುಸೇನ ಚ ಪಿದಹಿಂಸು। ತೇನ ವುತ್ತಂ – **“ಉದಪಾನಂ ತಿಣಸ್ಸ ಚ ಭುಸಸ್ಸ ಚ ಯಾವ ಮುಖತೋ ಪೂರೇಸುಂ, ‘ಮಾ ತೇ ಮುಣ್ಡಕಾ ಸಮಣಕಾ ಪಾನೀಯಂ ಅಪಂಸೂ’”**ತಿ।

ತತ್ಥ **ಮುಣ್ಡಕಾ ಸಮಣಕಾ**ತಿ ಮುಣ್ಡೇ “ಮುಣ್ಡಾ”ತಿ ಸಮಣೇ “ಸಮಣಾ”ತಿ ವತ್ತುಂ ವಟ್ಟೇಯ್ಯ, ತೇ ಪನ ಖುಂಸನಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಹೀಳೇನ್ತಾ ಏವಮಾಹಂಸು। **ಮಾ**ತಿ ಪಟಿಸೇಧೇ, ಮಾ ಅಪಂಸು ಮಾ ಪಿವಿಂಸೂತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಮಗ್ಗಾ ಓಕ್ಕಮ್ಮಾ**ತಿ ಮಗ್ಗತೋ ಅಪಸಕ್ಕಿತ್ವಾ। **ಏತಮ್ಹಾ**ತಿ ಯೋ ಉದಪಾನೋ ತೇಹಿ ತಥಾ ಕತೋ, ತಮೇವ ನಿದ್ದಿಸನ್ತೋ ಆಹ। ಕಿಂ ಪನ ಭಗವಾ ತೇಸಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ವಿಪ್ಪಕಾರಂ ಅನಾವಜ್ಜಿತ್ವಾ ಏವಮಾಹ – “ಏತಮ್ಹಾ ಉದಪಾನಾ ಪಾನೀಯಂ ಆಹರಾ”ತಿ, ಉದಾಹು ಆವಜ್ಜಿತ್ವಾ ಜಾನನ್ತೋತಿ? ಜಾನನ್ತೋ ಏವ ಭಗವಾ ಅತ್ತನೋ ಬುದ್ಧಾನುಭಾವಂ ಪಕಾಸೇತ್ವಾ ತೇ ದಮೇತ್ವಾ ನಿಬ್ಬಿಸೇವನೇ ಕಾತುಂ ಏವಮಾಹ, ನ ಪಾನೀಯಂ ಪಾತುಕಾಮೋ। ತೇನೇವೇತ್ಥ ಮಹಾಪರಿನಿಬ್ಬಾನಸುತ್ತೇ ವಿಯ “ಪಿಪಾಸಿತೋಸ್ಮೀ”ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೧೯೧) ನ ವುತ್ತಂ। ಧಮ್ಮಭಣ್ಡಾಗಾರಿಕೋ ಪನ ಸತ್ಥು ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ಅಜಾನನ್ತೋ ಥೂಣೇಯ್ಯಕೇಹಿ ಕತಂ ವಿಪ್ಪಕಾರಂ ಆಚಿಕ್ಖನ್ತೋ **“ಇದಾನಿ ಸೋ, ಭನ್ತೇ”**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ತತ್ಥ **ಇದಾನೀ**ತಿ ಅಧುನಾ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಆಗಮನವೇಲಾಯಮೇವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಏಸೋ, ಭನ್ತೇ, ಉದಪಾನೋ**ತಿ ಪಠನ್ತಿ। ಥೇರೋ ದ್ವಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ತತಿಯವಾರೇ “ನ ಖೋ ತಥಾಗತಾ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಪಚ್ಚನೀಕಾ ಕಾತಬ್ಬಾ, ಕಾರಣಂ ದಿಟ್ಠಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ ದೀಘದಸ್ಸಿನಾ”ತಿ ಮಹಾರಾಜದತ್ತಿಯಂ ಭಗವತೋ ಪತ್ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಉದಪಾನಂ ಅಗಮಾಸಿ। ಗಚ್ಛನ್ತೇ ಥೇರೇ ಉದಪಾನೇ ಉದಕಂ ಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಹುತ್ವಾ ಉತ್ತರಿತ್ವಾ ಸಮನ್ತತೋ ಸನ್ದತಿ, ಸಬ್ಬಂ ತಿಣಂ ಭುಸಞ್ಚ ಉಪ್ಲವಿತ್ವಾ ಸಯಮೇವ ಅಪಗಚ್ಛಿ। ತೇನ ಚ ಸನ್ದಮಾನೇನ ಸಲಿಲೇನ ಉಪರೂಪರಿ ವಡ್ಢನ್ತೇನ ತಸ್ಮಿಂ ಗಾಮೇ ಸಬ್ಬೇವ ಪೋಕ್ಖರಣೀಆದಯೋ ಜಲಾಸಯಾ ವಿಸುಕ್ಖಾ ಪರಿಪೂರಿಂಸು, ತಥಾ ಪರಿಖಾಕುಸುಬ್ಭನಿನ್ನಾದೀನಿ ಚ। ಸಬ್ಬೋ ಗಾಮಪ್ಪದೇಸೋ ಮಹೋಘೇನ ಅಜ್ಝೋತ್ಥಟೋ ಮಹಾವಸ್ಸಕಾಲೇ ವಿಯ ಅಹೋಸಿ। ಕುಮುದುಪ್ಪಲಪದುಮಪುಣ್ಡರೀಕಾದೀನಿ ಜಲಜಪುಪ್ಫಾನಿ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಉಬ್ಭಿಜ್ಜಿತ್ವಾ ವಿಕಸಮಾನಾನಿ ಉದಕಂ ಸಞ್ಛಾದಿಂಸು। ಸರೇಸು ಹಂಸಕೋಞ್ಚಚಕ್ಕವಾಕಕಾರಣ್ಡವಬಕಾದಯಾ ಏ ಉದಕಸಕುಣಿಕಾ ವಸ್ಸಮಾನಾ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ವಿಚರಿಂಸು। ಥೂಣೇಯ್ಯಕಾ ತಂ ಮಹೋಘಂ ತಥಾ ಉತ್ತರನ್ತಂ ಸಮನ್ತತೋ ವೀಚಿತರಙ್ಗಸಮಾಕುಲಂ ಪರಿಯನ್ತತೋ ಸಮುಟ್ಠಹಮಾನಂ ರುಚಿರಂ ಫೇಣಬುಬ್ಬುಳಕಂ ದಿಸ್ವಾ ಅಚ್ಛರಿಯಬ್ಭುತಚಿತ್ತಜಾತಾ ಏವಂ ಸಮ್ಮನ್ತೇಸುಂ “ಮಯಂ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಉದಕುಪಚ್ಛೇದಂ ಕಾತುಂ ವಾಯಮಿಮ್ಹಾ, ಅಯಂ ಪನ ಮಹೋಘೋ ತಸ್ಸ ಆಗಮನಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಏವಂ ಅಭಿವಡ್ಢತಿ, ನಿಸ್ಸಂಸಯಂ ಖೋ ಅಯಂ ತಸ್ಸ ಇದ್ಧಾನುಭಾವೋ। ಮಹಿದ್ಧಿಕೋ ಹಿ ಸೋ ಮಹಾನುಭಾವೋ। ಠಾನಂ ಖೋ ಪನೇತಂ ವಿಜ್ಜತಿ, ಯಥಾ ಯಂ ಮಹೋಘೋ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಗಾಮಮ್ಪಿ ಓತ್ಥರೇಯ್ಯ। ಹನ್ದ ಮಯಂ ಸಮಣಂ ಗೋತಮಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪಯಿರುಪಾಸಿತ್ವಾ ಅಚ್ಚಯಂ ದೇಸೇನ್ತಾ ಖಮಾಪೇಯ್ಯಾಮಾ”ತಿ।

ತೇ ಸಬ್ಬೇವ ಏಕಜ್ಝಾಸಯಾ ಹುತ್ವಾ ಸಙ್ಘಸಙ್ಘೀ ಗಣೀಭೂತಾ ಗಾಮತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿಂಸು। ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಅಪ್ಪೇಕಚ್ಚೇ ಭಗವತೋ ಪಾದೇ ಸಿರಸಾ ವನ್ದಿಂಸು, ಅಪ್ಪೇಕಚ್ಚೇ ಅಞ್ಜಲಿಂ ಪಣಾಮೇಸುಂ, ಅಪ್ಪೇಕಚ್ಚೇ ಭಗವತಾ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮ್ಮೋದಿಂಸು, ಅಪ್ಪೇಕಚ್ಚೇ ತುಣ್ಹೀಭೂತಾ ನಿಸೀದಿಂಸು, ಅಪ್ಪೇಕಚ್ಚೇ ನಾಮಗೋತ್ತಂ ಸಾವೇಸುಂ। ಏವಂ ಪನ ಕತ್ವಾ ಸಬ್ಬೇವ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ “ಇಧ ಮಯಂ, ಭೋ ಗೋತಮ, ಭೋತೋ ಚೇವ ಗೋತಮಸ್ಸ ಗೋತಮಸಾವಕಾನಞ್ಚ ಉದಕಪ್ಪಟಿಸೇಧಂ ಕಾರಯಿಮ್ಹ, ಅಮುಕಸ್ಮಿಂ ಉದಪಾನೇ ತಿಣಞ್ಚ ಭುಸಞ್ಚ ಪಕ್ಖಿಪಿಮ್ಹ। ಸೋ ಪನ ಉದಪಾನೋ ಅಚೇತನೋಪಿ ಸಮಾನೋ ಸಚೇತನೋ ವಿಯ ಭೋತೋ ಗುಣಂ ಜಾನನ್ತೋ ವಿಯ ಸಯಮೇವ ಸಬ್ಬಂ ತಿಣಂ ಭುಸಂ ಅಪನೇತ್ವಾ ಸುವಿಸುದ್ಧೋ ಜಾತೋ, ಸಬ್ಬೋಪಿ ಚೇತ್ಥ ನಿನ್ನಪ್ಪದೇಸೋ ಮಹತಾ ಉದಕೋಘೇನ ಪರಿಪುಣ್ಣೋ ರಮಣೀಯೋವ ಜಾತೋ,

ಉದಕೂಪಜೀವಿನೋ ಸತ್ತಾ ಪರಿತುಟ್ಠಾ। ಮಯಂ ಪನ ಮನುಸ್ಸಾಪಿ ಸಮಾನಾ ಭೋತೋ ಗುಣೇ ನ ಜಾನಿಮ್ಹ, ಯೇ ಮಯಂ ಏವಂ ಅಕರಿಮ್ಹ, ಸಾಧು ನೋ ಭವಂ ಗೋತಮೋ ತಥಾ ಕರೋತು, ಯಥಾಯಂ ಮಹೋಘೋ ಇಮಂ ಗಾಮಂ ನ ಓತ್ಥರೇಯ್ಯ, ಅಚ್ಚಯೋ ನೋ ಅಚ್ಚಗಮಾ ಯಥಾಬಾಲಂ, ತಂ ನೋ ಭವಂ ಗೋತಮೋ ಅಚ್ಚಯಂ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತು ಅನುಕಮ್ಪಂ ಉಪಾದಾಯಾ"ತಿ ಅಚ್ಚಯಂ ದೇಸೇಸುಂ। ಭಗವಾಪಿ "ತಗ್ಘ ತುಮ್ಹೇ ಅಚ್ಚಯೋ ಅಚ್ಚಗಮಾ ಯಥಾಬಾಲಂ, ತಂ ವೋ ಮಯಂ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾಮ ಆಯತಿಂ ಸಂವರಾಯಾ"ತಿ ತೇಸಂ ಅಚ್ಚಯಂ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಪಸನ್ನಚಿತ್ತತಂ ಞತ್ವಾ ಉತ್ತರಿ ಅಜ್ಝಾಸಯಾನುರೂಪಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸಿ। ತೇ ಭಗವತೋ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಸುತ್ವಾ ಪಸನ್ನಚಿತ್ತಾ ಸರಣಾದೀಸು ಪತಿಟ್ಠಿತಾ ಭಗವನ್ತಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ಪಕ್ಕಮಿಂಸು। ತೇಸಂ ಪನ ಆಗಮನತೋ ಪುರೇತರಂಯೇವ ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ ತಂ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ದಿಸ್ವಾ ಅಚ್ಛರಿಯಬ್ಭುತಚಿತ್ತಜಾತೋ ಪತ್ತೇನ ಪಾನೀಯಂ ಆದಾಯ ಭಗವತೋ ಉಪನಾಮೇತ್ವಾ ತಂ ಪವತ್ತಿಂ ಆರೋಚೇಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - **"ಏವಂ, ಭನ್ತೇತಿ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ"**ತಿಆದಿ।

ತತ್ಥ **ಮುಖತೋ ಓವಮಿತ್ವಾ**ತಿ ಸಬ್ಬಂ ತಂ ತಿಣಾದಿಂ ಮುಖೇನ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ। **ವಿಸ್ಸನ್ದನ್ತೋ ಮಞ್ಞೇ**ತಿ ಪುಬ್ಬೇ ದೀಘರಜ್ಜುಕೇನ ಉದಪಾನೇನ ಉಸ್ಸಿಞ್ಚಿತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬಉದಕೋಘೋ ಭಗವತೋ ಪತ್ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಥೇರಸ್ಸ ಗತಕಾಲೇ ಮುಖೇನ ವಿಸ್ಸನ್ದನ್ತೋ ವಿಯ ಸಮತಿತ್ತಿಕೋ ಕಾಕಪೇಯ್ಯೋ ಹುತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಇದಞ್ಚ ಥೇರಸ್ಸ ಗತಕಾಲೇ ಉದಕಪ್ಪವತ್ತಿಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ತತೋ ಪರಂ ಪನ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯೇನ ತಸ್ಮಿಂ ಗಾಮೇ ಸಕಲಂ ನಿನ್ನಟ್ಠಾನಂ ಉದಕೇನ ಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಅಹೋಸೀತಿ। ಅಯಂ ಪನಿದ್ಧಿ ನ ಬುದ್ಧಾನಂ ಅಧಿಟ್ಠಾನೇನ, ನಾಪಿ ದೇವಾನುಭಾವೇನ, ಅಥ ಖೋ ಭಗವತೋ ಪುಞ್ಞಾನುಭಾವೇನ ಪರಿತ್ತದೇಸನತ್ಥಂ ರಾಜಗಹತೋ ವೇಸಾಲಿಗಮನೇ ವಿಯ। ಕೇಚಿ ಪನ "ಥೂಣೇಯ್ಯಕಾನಂ ಭಗವತಿ ಪಸಾದಜನನತ್ಥಂ ತೇಸಂ ಅತ್ಥಕಾಮಾಹಿ ದೇವತಾಹಿ ಕತ"ನ್ತಿ। ಅಪರೇ "ಉದಪಾನಸ್ಸ ಹೇಟ್ಠಾ ವಸನಕನಾಗರಾಜಾ ಏವಮಕಾಸೀ"ತಿ। ಸಬ್ಬಂ ತಂ ಅಕಾರಣಂ, ಯಥಾ ಭಗವತೋ ಪುಞ್ಞಾನುಭಾವೇನಯೇವ ತಥಾ ಉದಕುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಪರಿದೀಪಿತತ್ತಾ।

ಏತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾತಿ ಏತಂ ಅಧಿಟ್ಠಾನೇನ ವಿನಾ ಅತ್ತನಾ ಇಚ್ಛಿತನಿಪ್ಫತ್ತಿಸಙ್ಖಾತಂ ಅತ್ಥಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರತೋ ವಿದಿತ್ವಾ ತದತ್ಥದೀಪನಂ **ಇಮಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ**।

ತತ್ಥ **ಕಿಂ ಕಯಿರಾ ಉದಪಾನೇನ, ಆಪಾ ಚೇ ಸಬ್ಬದಾ ಸಿಯು**ನ್ತಿ ಯಸ್ಸ ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಚ ಆಪಾ ಚೇ ಯದಿ ಸಿಯುಂ ಯದಿ ಉಪಲಬ್ಭೇಯ್ಯುಂ ಯದಿ ಆಕಙ್ಖಾಮತ್ತಪಟಿಬದ್ಧೋ, ತೇಸಂ ಲಾಭೋ, ತೇನ ಉದಪಾನೇನ ಕಿಂ ಕಯಿರಾ ಕಿಂ ಕರೇಯ್ಯ, ಕಿಂ ಪಯೋಜನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತಣ್ಹಾಯ ಮೂಲತೋ ಛೇತ್ವಾ, ಕಿಸ್ಸ ಪರಿಯೇಸನಂ ಚರೇ**ತಿ ಯಾಯ ತಣ್ಹಾಯ ವಿನಿಬದ್ಧಾ ಸತ್ತಾ ಅಕತಪುಞ್ಞಾ ಹುತ್ವಾ ಇಚ್ಛಿತಾಲಾಭದುಕ್ಖೇನ ವಿಹಞ್ಞನ್ತಿ, ತಸ್ಸಾ ತಣ್ಹಾಯ ಮೂಲಂ, ಮೂಲೇ ವಾ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಠಿತೋ ಮಾದಿಸೋ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಬುದ್ಧೋ ಕಿಸ್ಸ ಕೇನ ಕಾರಣೇನ ಪಾನೀಯಪರಿಯೇಸನಂ, ಅಞ್ಞಂ ವಾ ಪಚ್ಚಯಪರಿಯೇಸನಂ ಚರೇಯ್ಯ। "ಮೂಲತೋ ಛೇತ್ತಾ"ತಿಪಿ ಪಠನ್ತಿ, ತಣ್ಹಾಯ ಮೂಲಂ ಮೂಲೇಯೇವ ವಾ ಛೇದಕೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಥ ವಾ **ಮೂಲತೋ ಛೇತ್ತಾ**ತಿ ಮೂಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ತಣ್ಹಾಯ ಛೇದಕೋ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಯೋ ಬೋಧಿಯಾ ಮೂಲಭೂತಮಹಾಪಣಿಧಾನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅಪರಿಮಿತಂ ಸಕಲಂ ಪುಞ್ಞಸಮ್ಭಾರಂ ಅತ್ತನೋ ಅಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಲೋಕಹಿತತ್ಥಮೇವ ಪರಿಣಾಮನವಸೇನ ಪರಿಪೂರೇನ್ತೋ ಮೂಲತೋ ಪಭುತಿ ತಣ್ಹಾಯ ಛೇತ್ತಾ, ಸೋ ತಣ್ಹಾಹೇತುಕಸ್ಸ ಇಚ್ಛಿತಾಲಾಭಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ ಕಿಸ್ಸ ಕೇನ ಕಾರಣೇನ ಉದಕಪರಿಯೇಸನಂ ಚರೇಯ್ಯ, ಇಮೇ ಪನ ಥೂಣೇಯ್ಯಕಾ ಅನ್ಧಬಾಲಾ ಇಮಂ ಕಾರಣಂ ಅಜಾನನ್ತಾ ಏವಮಕಂಸೂತಿ।

ನವಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಉತೇನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭೦. ದಸಮೇ **ರಞ್ಞೋ ಉತೇನಸ್ಸಾತಿ** ಉತೇನಸ್ಸ ನಾಮ ರಞ್ಞೋ, ಯೋ "ವಜ್ಜಿರಾಜಾ"ತಿಪಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಉಯ್ಯಾನಗತಸ್ಸಾತಿ** ಉಯ್ಯಾನಕೀಳನತ್ಥಂ ಉಯ್ಯಾನಂ ಗತಸ್ಸ । ಅನಾದರೇ ಹಿ ಇದಂ ಸಾಮಿವಚನಂ, "ಅನ್ತೇಪುರ"ನ್ತಿ ಪನ ಪದಂ ಅಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಸಮ್ಬನ್ಧೇಪೇತಂ ಸಾಮಿವಚನಂ ಹೋತಿ। **ಕಾಲಙ್ಕತಾನೀತಿ** ಅಗ್ಗಿದಡ್ಢಾನಿ ಹುತ್ವಾ ಮತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। **ಸಾಮಾವತೀಪಮುಖಾನೀತಿ** ಏತ್ಥ ಕಾ ಪನಾಯಂ ಸಾಮಾವತೀ, ಕಥಞ್ಚ ದಡ್ಢಾತಿ? ವುಚ್ಚತೇ, ಭದ್ದವತಿಯಂ ಸೇಟ್ಠಿನೋ ಧೀತಾ ಘೋಸಕಸೇಟ್ಠಿನಾ ಧೀತುಟ್ಠಾನೇ ಠಪಿತಾ ಪಞ್ಚಸತಇತ್ಥಿಪರಿವಾರಾ ರಞ್ಞೋ ಉತೇನಸ್ಸ ಅಗ್ಗಮಹೇಸೀ ಮೇತ್ತಾವಿಹಾರಬಹುಲಾ ಅರಿಯಸಾವಿಕಾ ಸಾಮಾವತೀ ನಾಮ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ, ವಿತ್ಥಾರತೋ ಪನ ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸಾಮಾವತಿಯಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿಕಥಾ ಧಮ್ಮಪದವತ್ಥುಮ್ಹಿ (ಧ॰ ಪ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೨೦ ಸಾಮಾವತೀವತ್ಥು) ವುತ್ತನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಮಾಗಣ್ಡಿಯಸ್ಸ ನಾಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಧೀತಾ ಅತ್ತನೋ ಮಾತಾಪಿತೂನಂ -

"ದಿಸ್ವಾನ ತಣ್ಹಂ ಅರತಿಂ ರಗಞ್ಚ,
ನಾಹೋಸಿ ಛನ್ದೋ ಅಪಿ ಮೇಥುನಸ್ಮಿಂ।
ಕಿಮೇವಿದಂ ಮುತ್ತಕರೀಸಪುಣ್ಣಂ,
ಪಾದಾಪಿ ನಂ ಸಮ್ಫುಸಿತುಂ ನ ಇಚ್ಛೇ"ತಿ॥ (ಸು॰ ನಿ॰ ೮೪೧) -

ಭಗವತಾ ದೇಸಿತಂ ಇಮಂ ಗಾಥಂ ಸುತ್ವಾ ಸತ್ಥರಿ ಬದ್ಧಾಘಾತಾ ಮಾಗಣ್ಡಿಯಾ ಅಪರಭಾಗೇ ರಞ್ಞಾ ಉತೇನೇನ ಮಹೇಸಿಟ್ಠಾನೇ ಠಪಿತಾ ಭಗವತೋ ಕೋಸಮ್ಬಿಂ ಉಪಗತಭಾವಂ, ಸಾಮಾವತೀಪಮುಖಾನಞ್ಚ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಇತ್ಥಿಸತಾನಂ ಉಪಾಸಿಕಾಭಾವಂ ಞತ್ವಾ "ಆಗತೋ ನಾಮ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಇಮಂ ನಗರಂ, ದಾನಿಸ್ಸ ಕತ್ತಬ್ಬಂ ಜಾನಿಸ್ಸಾಮಿ, ಇಮಾಪಿ ತಸ್ಸ ಉಪಟ್ಠಾಯಿಕಾ, ಇಮಾಸಮ್ಪಿ ಸಾಮಾವತೀಪಮುಖಾನಞ್ಚ ಕತ್ತಬ್ಬಂ ಜಾನಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಅನೇಕಪರಿಯಾಯೇಹಿ ತಥಾಗತಸ್ಸ ತಾಸಞ್ಚ ಅನತ್ಥಂ ಕಾತುಂ ವಾಯಮಿತ್ವಾಪಿ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೀ ಪುನೇಕದಿವಸಂ ರಞ್ಞಾ ಸದ್ಧಿಂ ಉಯ್ಯಾನಕೀಳಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀ ಚೂಳಪಿತು ಸಾಸನಂ ಪಹಿಣಿ "ಸಾಮಾವತಿಯಾ ಪಾಸಾದಂ ಗನ್ತ್ವಾ ದುಸ್ಸಕೋಟ್ಠಾಗಾರತೇಲಕೋಟ್ಠಾಗಾರಾನಿ ವಿವರಾಪೇತ್ವಾ ದುಸ್ಸಾನಿ ತೇಲಚಾಟೀಸು ತೇಮೇತ್ವಾ ಥಮ್ಭೇ ವೇಠೇತ್ವಾ ತಾ ಸಬ್ಬಾ ಏಕತೋ ಕತ್ವಾ ದ್ವಾರಂ ಪಿದಹಿತ್ವಾ ಬಹಿ ಯನ್ತಂ ದತ್ವಾ ದಣ್ಡದೀಪಿಕಾಹಿ ಗೇಹೇ ಅಗ್ಗಿಂ ದದಮಾನೋ ಓತರಿತ್ವಾ ಗಚ್ಛತೂ"ತಿ।

ತಂ ಸುತ್ವಾ ಸೋ ಪಾಸಾದಂ ಅಭಿರುಯ್ಹ ಕೋಟ್ಠಾಗಾರಾನಿ ವಿವರಿತ್ವಾ ವತ್ಥಾನಿ ತೇಲಚಾಟೀಸು ತೇಮೇತ್ವಾ ಥಮ್ಭೇ ವೇಠೇತುಂ ಆರಭಿ। ಅಥ ನಂ ಸಾಮಾವತೀಪಮುಖಾ ಇತ್ಥಿಯೋ "ಕಿಂ ಏತಂ ಚೂಳಪಿತಾ"ತಿ ವದನ್ತಿಯೋ ಉಪಸಙ್ಕಮಿಂಸು। "ಅಮ್ಮಾ, ರಾಜಾ ದಳ್ಹಿಕಮ್ಮತ್ಥಾಯ ಇಮೇ ಥಮ್ಭೇ ತೇಲಪಿಲೋತಿಕಾಹಿ ಬನ್ಧಾಪೇತಿ , ರಾಜಗೇಹೇ ನಾಮ ಸುಯುತ್ತದುಯುತ್ತಂ ದುಜ್ಜಾನಂ, ಮಾ ಮೇ ಸನ್ತಿಕೇ ಹೋಥಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ತಾ ಆಗತಾ ಗಬ್ಭೇಸು ಪವೇಸೇತ್ವಾ ದ್ವಾರಾನಿ ಪಿದಹಿತ್ವಾ ಬಹಿ ಯನ್ತಕಂ ದತ್ವಾ ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅಗ್ಗಿಂ ದೇನ್ತೋ ಓತರಿ। ಸಾಮಾವತೀ ತಾಸಂ ಓವಾದಂ ಅದಾಸಿ, "ಅಮ್ಮಾ, ಅನಮತಗ್ಗೇ ಸಂಸಾರೇ ವಿಚರನ್ತೀನಂ ಏವಮೇವ ಅಗ್ಗಿನಾ ಝಾಮತ್ತಭಾವಾನಂ ಬುದ್ಧಞಾಣೇನಪಿ ಪರಿಚ್ಛೇದೋ ನ ಸುಕರೋ, ಅಪ್ಪಮತ್ತಾ ಹೋಥಾ"ತಿ। ತಾ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕೇ ಧಮ್ಮಂ ಸುತ್ವಾ ಅಧಿಗತಫಲಾಯ ವಿಞ್ಞಾತಸಾಸನಾಯ ಖುಜ್ಜುತ್ತರಾಯ ಅರಿಯಸಾವಿಕಾಯ ಸೇಕ್ಖಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಪತ್ತಾಯ ಸತ್ಥಾರಾ ದೇಸಿತನಿಯಾಮೇನೇವ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತಿಯಾ ಸನ್ತಿಕೇ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಸ್ಸ ಅಧಿಗತಾ ಅನ್ತರನ್ತರಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಮನಸಿಕಾರೇನ ಯುತ್ತಪ್ಪಯುತ್ತಾ ಗೇಹೇ ಝಾಯನ್ತೇ ವೇದನಾಪರಿಗ್ಗಹಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಮನಸಿ ಕರೋನ್ತಿಯೋ ಕಾಚಿ ದುತಿಯಫಲಂ, ಕಾಚಿ ತತಿಯಫಲಂ ಪಾಪುಣಿತ್ವಾ ಕಾಲಮಕಂಸು। ಅಥ ಭಿಕ್ಖೂ ಕೋಸಮ್ಬಿಯಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರನ್ತಾ ತಂ ಪವತ್ತಿಂ ಞತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಂ ಭಗವತೋ ಆರೋಚೇತ್ವಾ ತಾಸಂ ಅಭಿಸಮ್ಪರಾಯಂ ಪುಚ್ಛಿಂಸು। ಭಗವಾ ಚ ತಾಸಂ ಅರಿಯಫಲಾಧಿಗಮಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅಭಾಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - **"ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ರಞ್ಞೋ ಉತೇನಸ್ಸ...ಪೇ॰... ಅನಿಪ್ಫಲಾ ಕಾಲಙ್ಕತಾ"**ತಿ।

ತತ್ಥ **ಅನಿಪ್ಫಲಾತಿ** ನ ನಿಪ್ಫಲಾ, ಸಮ್ಪತ್ತಸಾಮಞ್ಞಫಲಾ ಏವ ಕಾಲಙ್ಕತಾ। ತಾ ಪನ ಫಲಾನಿ ಪಟಿಲಭನ್ತಿಯೋ ಸಾಮಾವತಿಯಾ –

"ಆರಮ್ಭಥ ನಿಕ್ಕಮಥ, ಯುಞ್ಜಥ ಬುದ್ಧಸಾಸನೇ।
ಧುನಾಥ ಮಚ್ಚುನೋ ಸೇನಂ, ನಳಾಗಾರಂವ ಕುಞ್ಜರೋ॥

"ಯೋ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮವಿನಯೇ, ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ ವಿಹಸ್ಸತಿ।
ಪಹಾಯ ಜಾತಿಸಂಸಾರಂ, ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಂ ಕರಿಸ್ಸತೀ"ತಿ॥ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೧೮೫; ನೇತ್ತಿ॰ ೨೯) –

ಗಾಥಾಹಿ ಓವದಿಯಮಾನಾ ವೇದನಾಪರಿಗ್ಗಹಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಮನಸಿ ಕರೋನ್ತಿಯೋ ವಿಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ದುತಿಯತತಿಯಫಲಾನಿ ಪಟಿಲಭಿಂಸು। ಖುಜ್ಜುತ್ತರಾ ಪನ ಆಯುಸೇಸಸ್ಸ ಅತ್ಥಿತಾಯ, ಪುಬ್ಬೇ ತಾದಿಸಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಅಕತತ್ತಾ ಚ ತತೋ ಪಾಸಾದತೋ ಬಹಿ ಅಹೋಸಿ। "ದಸಯೋಜನನ್ತರೇ ಪಕ್ಕಾಮೀ"ತಿ ಚ ವದನ್ತಿ। ಅಥ ಭಿಕ್ಖೂ ಧಮ್ಮಸಭಾಯಂ ಕಥಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇಸುಂ, "ಆವುಸೋ, ಅನನುಚ್ಛವಿಕಂ ವತ ಅರಿಯಸಾವಿಕಾನಂ ಏವರೂಪಂ ಮರಣ"ನ್ತಿ। ಸತ್ಥಾ ಆಗನ್ತ್ವಾ "ಕಾಯ ನುತ್ಥ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏತರಹಿ ಕಥಾಯ ಸನ್ನಿಸಿನ್ನಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ "ಇಮಾಯ ನಾಮಾ"ತಿ ವುತ್ತೇ , "ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯದಿಪಿ ತಾಸಂ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅತ್ತಭಾವೇ ಅಯುತ್ತಂ, ಪುಬ್ಬೇ ಕತಕಮ್ಮಸ್ಸ ಪನ ಯುತ್ತಮೇವ ತಾಹಿ ಲದ್ಧ"ನ್ತಿ ವತ್ವಾ ತೇಹಿ ಯಾಚಿತೋ ಅತೀತಂ ಆಹರಿ।

ಅತೀತೇ ಬಾರಾಣಸಿಯಂ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತೇ ರಜ್ಜಂ ಕಾರೇನ್ತೇ ಅಟ್ಠ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾ ರಞ್ಞೋ ನಿವೇಸನೇ ನಿಬದ್ಧಂ ಭುಞ್ಜನ್ತಿ। ಪಞ್ಚಸತಾ ಇತ್ಥಿಯೋ ತೇ ಉಪಟ್ಠಹನ್ತಿ। ತೇಸು ಸತ್ತ ಜನಾ ಹಿಮವನ್ತಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಏಕೋ ನದೀತೀರಸಮೀಪೇ ಏಕಸ್ಮಿಂ ತಿಣಗಹನೇ ಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ನಿಸೀದತಿ। ಅಥೇಕದಿವಸಂ ರಾಜಾ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೇಸು ಗತೇಸು ತಾಹಿ ಇತ್ಥೀಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಉದಕಕೀಳಂ ಕೀಳಿತುಕಾಮೋ ತತ್ಥ ಗತೋ। ತಾ ಇತ್ಥಿಯೋ ದಿವಸಭಾಗಂ ಉದಕೇ ಕೀಳಿತ್ವಾ ಸೀತಪೀಳಿತಾ ವಿಸಿಬ್ಬಿತುಕಾಮಾ ತಂ ತಿಣಗಹನಂ ಉಪರಿ ವಿಸುಕ್ಖತಿಣಸಞ್ಛನ್ನಂ "ತಿಣರಾಸೀ"ತಿ ಸಞ್ಞಾಯ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ಅಗ್ಗಿಂ ದತ್ವಾ ತಿಣೇಸು ಝಾಯಿತ್ವಾ ಪತನ್ತೇಸು ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಂ ದಿಸ್ವಾ "ರಞ್ಞೋ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೋ ಝಾಯತಿ, ತಂ ರಾಜಾ ಞತ್ವಾ ಅಮ್ಹೇ ನಾಸೇಸ್ಸತಿ, ಸುದಡ್ಢಂ ನಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಸಬ್ಬಾ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ದಾರುಆದೀನಿ ಆಹರಿತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಉಪರಿ ರಾಸಿಂ ಕತ್ವಾ ಆಲಿಮ್ಪೇತ್ವಾ "ಇದಾನಿ ಝಾಯಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಪಕ್ಕಮಿಂಸು। ತಾ ಪಠಮಂ ಅಸಞ್ಚೇತನಿಕಾ ಹುತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಕಮ್ಮುನಾ ಬಜ್ಝಿಂಸು। ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಂ ಪನ ಅನ್ತೋಸಮಾಪತ್ತಿಯಂ ಸಚೇ ದಾರೂನಂ ಸಕಟಸಹಸ್ಸಮ್ಪಿ ಆಹರಿತ್ವಾ ಆಲಿಮ್ಪೇನ್ತಾ ಉಸುಮಾಕಾರಮತ್ತಮ್ಪಿ ಗಾಹೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸೋ ಸತ್ತಮೇ ದಿವಸೇ ಉಟ್ಠಾಯ ಯಥಾಸುಖಂ ಅಗಮಾಸಿ। ತಾ ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕತತ್ತಾ ಬಹೂನಿ ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ಬಹೂನಿ ವಸ್ಸಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ ನಿರಯೇ ಪಚ್ಚಿತ್ವಾ ತಸ್ಸೇವ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ವಿಪಾಕಾವಸೇಸೇನ ಅತ್ತಭಾವಸತೇ ಇಮಿನಾವ ನಿಯಾಮೇನ ಗೇಹೇ ಝಾಯಮಾನೇ ಝಾಯಿಂಸು। ಇದಂ ತಾಸಂ ಪುಬ್ಬಕಮ್ಮಂ।

ಯಸ್ಮಾ ಪನ ತೇ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅತ್ತಭಾವೇ ಅರಿಯಫಲಾನಿ ಸಚ್ಛಾಕಂಸು, ರತನತ್ತಯಂ ಪಯಿರುಪಾಸಿಂಸು, ತಸ್ಮಾ ತತ್ಥ ಅನಾಗಾಮಿನಿಯೋ ಸುದ್ಧಾವಾಸೇಸು ಉಪಪನ್ನಾ, ಇತರಾ ಕಾಚಿ ತಾವತಿಂಸೇಸು, ಕಾಚಿ ಯಾಮೇಸು, ಕಾಚಿ ತುಸಿತೇಸು, ಕಾಚಿ ನಿಮ್ಮಾನರತೀಸು, ಕಾಚಿ ಪರನಿಮ್ಮಿತವಸವತ್ತೀಸು ಉಪಪನ್ನಾ।

ರಾಜಾಪಿ ಖೋ ಉತೇನೋ "ಸಾಮಾವತಿಯಾ ಗೇಹಂ ಕಿರ ಝಾಯತೀ"ತಿ ಸುತ್ವಾ ವೇಗೇನ ಆಗಚ್ಛನ್ತೋಪಿ ತಂ ಪದೇಸಂ ತಾಸು ದಡ್ಢಾಸುಯೇವ ಸಮ್ಪಾಪುಣಿ। ಆಗನ್ತ್ವಾ ಪನ ಗೇಹಂ ನಿಬ್ಬಾಪೇತ್ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನಬಲವದೋಮನಸ್ಸೋ ಮಾಗಣ್ಡಿಯಾಯ ತಥಾ ಕಾರಿತಭಾವಂ ಉಪಾಯೇನ ಞತ್ವಾ ಅರಿಯಸಾವಿಕಾಸು ಕತಾಪರಾಧಕಮ್ಮುನಾ ಚೋದಿಯಮಾನೋ ತಸ್ಸಾ ರಾಜಾಣಂ ಕಾರೇಸಿ ಸದ್ಧಿಂ ಞಾತಕೇಹಿ। ಏವಂ ಸಾ ಸಪರಿಜನಾ ಸಮಿತ್ತಬನ್ಧವಾ ಅನಯಬ್ಯಸನಂ ಪಾಪುಣಿ।

ಏತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾತಿ ಏತಂ ಸಾಮಾವತೀಪಮುಖಾನಂ ತಾಸಂ ಇತ್ಥೀನಂ ಅಗ್ಗಿಮ್ಹಿ ಅನಯಬ್ಯಸನಾಪತ್ತಿಹೇತುಂ, ಮಾಗಣ್ಡಿಯಾಯ ಚ ಸಮಿತ್ತಬನ್ಧವಾಯ ರಾಜಾಣಾಯ ಅನಯಬ್ಯಸನಾಪತ್ತಿನಿಮಿತ್ತಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರತೋ ವಿದಿತ್ವಾ ತದತ್ಥದೀಪನಂ **ಇಮಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ**।

ತತ್ಥ **ಮೋಹಸಮ್ಬನ್ಧನೋ ಲೋಕೋ, ಭಬ್ಬರೂಪೋವ ದಿಸ್ಸತೀ**ತಿ ಯೋ ಇಧ ಸತ್ತಲೋಕೋ ಭಬ್ಬರೂಪೋವ ಹೇತುಸಮ್ಪನ್ನೋ ವಿಯ ಹುತ್ವಾ ದಿಸ್ಸತಿ, ಸೋಪಿ ಮೋಹಸಮ್ಬನ್ಧನೋ ಮೋಹೇನ ಪಲಿಗುಣ್ಠಿತೋ ಅತ್ತಹಿತಾಹಿತಂ ಅಜಾನನ್ತೋ ಹಿತೇ ನ ಪಟಿಪಜ್ಜತಿ, ಅಹಿತಂ ದುಕ್ಖಾವಹಂ ಬಹುಞ್ಚ ಅಪುಞ್ಞಂ ಆಚಿನಾತಿ। "ಭವರೂಪೋವ ದಿಸ್ಸತೀ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಅಯಂ ಲೋಕೋ ಮೋಹಸಮ್ಬನ್ಧನೋ ಮೋಹೇನ ಪಲಿಗುಣ್ಠಿತೋ, ತತೋ ಏವ ಭವರೂಪೋವ ಸಸ್ಸತಸಭಾವೋ ವಿಯಸ್ಸ ಅತ್ತಾ ದಿಸ್ಸತಿ, ಅಜರಾಮರೋ ವಿಯ ಉಪಟ್ಠಾತಿ, ಯೇನ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದೀನಿ ಅಕತ್ತಬ್ಬಾನಿ ಕರೋತಿ।

ಉಪಧಿಬನ್ಧನೋ ಬಾಲೋ, ತಮಸಾ ಪರಿವಾರಿತೋ। ಸಸ್ಸತೋರಿವ ಖಾಯತೀತಿ ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ಮೋಹಸಮ್ಬನ್ಧನೋ ಏವ, ಅಪಿಚ ಖೋ ಉಪಧಿಬನ್ಧನೋಪಿ ಅಯಂ ಅನ್ಧಬಾಲಲೋಕೋ ಅವಿಜ್ಜಾತಮಸಾ ಪರಿವಾರಿತೋ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಯೇನ ಞಾಣೇನ ಅವಿಪರೀತಂ ಕಾಮೇ ಚ ಖನ್ಧೇ ಚ "ಅನಿಚ್ಚಾ ದುಕ್ಖಾ ವಿಪರಿಣಾಮಧಮ್ಮಾ"ತಿ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯ, ತಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ ಯಸ್ಮಾ ಬಾಲೋ ಅನ್ಧಪುಥುಜ್ಜನೋ ಅಞ್ಞಾಣತಮಸಾ ಸಮನ್ತತೋ ಪರಿವಾರಿತೋ ನಿವುತೋ, ತಸ್ಮಾ ಸೋ ಕಾಮೂಪಧಿ ಕಿಲೇಸೂಪಧಿ ಖನ್ಧೂಪಧೀತಿ ಇಮೇಸಂ ಉಪಧೀನಂ ವಸೇನ ಚ ಉಪಧಿಬನ್ಧನೋ, ತತೋ ಏವ ಚಸ್ಸ ಸೋಪಧಿಸ್ಸ ಪಸ್ಸತೋ ಸಸ್ಸತೋ ವಿಯ ನಿಚ್ಚೋ ಸಬ್ಬಕಾಲಭಾವೀ ವಿಯ ಖಾಯತಿ। "ಅಸಸ್ಸತಿರಿವ ಖಾಯತೀ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಅತ್ತಾ ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ವಿಜ್ಜತಿ ಉಪಲಬ್ಭತೀತಿ ಅಞ್ಞೋ ಅಸಸ್ಸತಿ ಅನಿಚ್ಚೋತಿ ಲೋಕಸ್ಸ ಸೋ ಉಪಧಿ ಮಿಚ್ಛಾಭಿನಿವೇಸವಸೇನ ಏಕದೇಸೋ ವಿಯ ಖಾಯತಿ, ಉಪಟ್ಠಹತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ರ**ಕಾರೋ ಹಿ ಪದಸನ್ಧಿಕರೋ। **ಪಸ್ಸತೋ ನತ್ಥಿ ಕಿಞ್ಚನ**ನ್ತಿ ಯೋ ಪನ ಸಙ್ಖಾರೇ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಅನಿಚ್ಚಾದಿವಸೇನ ವಿಪಸ್ಸತಿ, ತಸ್ಸೇವ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಞ್ಞಾಸಹಿತಾಯ ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾಯ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಸ್ಸತೋ ಜಾನತೋ ಪಟಿವಿಜ್ಝತೋ ರಾಗಾದಿಕಿಞ್ಚನಂ ನತ್ಥಿ, ಯೇನ ಸಂಸಾರೇ ಬಜ್ಝೇಯ್ಯ। ತಥಾ ಅಪಸ್ಸನ್ತೋ ಏವ ಹಿ ಅವಿಜ್ಜಾತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಆದಿಬನ್ಧನೇಹಿ ಸಂಸಾರೇ ಬದ್ಧೋ ಸಿಯಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ದಸಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿಟ್ಠಿತಾ ಚ ಚೂಳವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ।

೮. ಪಾಟಲಿಗಾಮಿಯವಗ್ಗೋ

೧. ಪಠಮನಿಬ್ಬಾನಪಟಿಸಂಯುತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭೧. ಪಾಟಲಿಗಾಮಿಯವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ನಿಬ್ಬಾನಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾಯಾ**ತಿ ಅಮತಧಾತುಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಾಯ ಅಸಙ್ಖತಧಾತುಯಾ ಪವೇದನವಸೇನ ಪವತ್ತಾಯ। **ಧಮ್ಮಿಯಾ ಕಥಾಯಾ**ತಿ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ। **ಸನ್ದಸ್ಸೇತೀ**ತಿ ಸಭಾವಸರಸಲಕ್ಖಣತೋ ನಿಬ್ಬಾನಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಸಮಾದಪೇತೀ**ತಿ ತಮೇವ ಅತ್ಥಂ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಗಣ್ಹಾಪೇತಿ। **ಸಮುತ್ತೇಜೇತೀ**ತಿ ತದತ್ಥಗಹಣೇ ಉಸ್ಸಾಹಂ ಜನೇನ್ತೋ ತೇಜೇತಿ ಜೋತೇತಿ। **ಸಮ್ಪಹಂಸೇತೀ**ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಗುಣೇಹಿ ಸಮ್ಮದೇವ ಸಬ್ಬಪ್ಪಕಾರೇಹಿ ತೋಸೇತಿ।

ಅಥ ವಾ **ಸನ್ದಸ್ಸೇತೀ**ತಿ ''ಸೋ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರಸಮಥೋ ಸಬ್ಬೂಪಧಿಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗೋ ತಣ್ಹಕ್ಖಯೋ ವಿರಾಗೋ ನಿರೋಧೋ''ತಿಆದಿನಾ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೮೧; ೨.೩೩೭; ಮಹಾವ॰ ೮) ನಯೇನೇವ ಸಬ್ಬಥಾ ತೇನ ತೇನ ಪರಿಯಾಯೇನ ತೇಸಂ ತೇಸಂ ಅಜ್ಝಾಸಯಾನುರೂಪಂ ಸಮ್ಮಾ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಸಮಾದಪೇತೀ**ತಿ ''ಇಮಿನಾ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ ತಂ ಅಧಿಗನ್ತಬ್ಬ''ನ್ತಿ ಅಧಿಗಮಪಟಿಪದಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ತತ್ಥ ಭಿಕ್ಖೂ ನಿನ್ನಪೋಣಪಬ್ಭಾರೇ ಕರೋನ್ತೋ ಸಮ್ಮಾ ಆದಪೇತಿ ಗಣ್ಹಾಪೇತಿ। **ಸಮುತ್ತೇಜೇತೀ**ತಿ ಏತಂ ದುಕ್ಕರಂ ದುರಭಿಸಮ್ಭವನ್ತಿ ''ಮಾ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಯಂ ಪಮಾದಂ ಅನ್ತರಾವೋಸಾನಂ ಆಪಜ್ಜಥ, ಉಪನಿಸ್ಸಯಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವೀರಿಯವತೋ ನಯಿದಂ ದುಕ್ಕರಂ, ತಸ್ಮಾ ಸೀಲವಿಸುದ್ಧಿಆದಿವಿಸುದ್ಧಿಪಟಿಪದಾಯ ಉಟ್ಠಹಥ ಘಟಯಥ ವಾಯಮೇಯ್ಯಾಥಾ''ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಾಧಿಗಮಾಯ ಉಸ್ಸಾಹೇತಿ, ತತ್ಥ ವಾ ಚಿತ್ತಂ ವೋದಪೇತಿ। **ಸಮ್ಪಹಂಸೇತೀ**ತಿ ''ಮದನಿಮ್ಮದನೋ ಪಿಪಾಸವಿನಯೋ ಆಲಯಸಮುಗ್ಘಾತೋ''ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೩೪; ಇತಿವು॰ ೯೦), ರಾಗಕ್ಖಯೋ ದೋಸಕ್ಖಯೋ ಮೋಹಕ್ಖಯೋತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೪.೩೬೭; ಇತಿವು॰ ೪೪), ಅಸಙ್ಖತನ್ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೪.೩೬೭), ಅಮತಞ್ಚ ಸನ್ತನ್ತಿಆದಿನಾ ಚ ಅನೇಕಪರಿಯಾಯೇನ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೪.೪೦೯) ನಿಬ್ಬಾನಾನಿಸಂಸಪ್ಪಕಾಸನೇನ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಚಿತ್ತಂ ತೋಸೇನ್ತೋ ಹಾಸೇನ್ತೋ ಸಮ್ಪಹಂಸೇತಿ ಸಮಸ್ಸಾಸೇತಿ।

ತೇಧಾತಿ ತೇ ಇಧ। **ಅಟ್ಠಿಂ ಕತ್ವಾ**ತಿ ''ಅತ್ಥಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಅಯಂ ನೋ ಅತ್ಥೋ ಅಧಿಗನ್ತಬ್ಬೋ''ತಿ ಏವಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ತಾಯ ದೇಸನಾಯ ಅತ್ಥಿಕಾ ಹುತ್ವಾ। **ಮನಸಿ ಕತ್ವಾ**ತಿ ಚಿತ್ತೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಅನಞ್ಞವಿಹಿತಾ ತಂ ದೇಸನಂ ಅತ್ತನೋ ಚಿತ್ತಗತಮೇವ ಕತ್ವಾ। **ಸಬ್ಬಂ ಚೇತಸೋ ಸಮನ್ನಾಹರಿತ್ವಾ**ತಿ ಸಬ್ಬೇನ ಕಾರಕಚಿತ್ತೇನ ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಪರಿಯೋಸಾನಾ ದೇಸನಂ ಆವಜ್ಜೇತ್ವಾ, ತಗ್ಗತಮೇವ ಆಭೋಗಂ ಕತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಥ ವಾ **ಸಬ್ಬಂ ಚೇತಸೋ ಸಮನ್ನಾಹರಿತ್ವಾ**ತಿ ಸಬ್ಬಸ್ಮಾ ಚಿತ್ತತೋ ದೇಸನಂ ಸಮ್ಮಾ ಅನು ಅನು ಆಹರಿತ್ವಾ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ದೇಸೇನ್ತಸ್ಸ ಯೇಹಿ ಚಿತ್ತೇಹಿ ದೇಸನಾ ಕತಾ, ಸಬ್ಬಸ್ಮಾ ಚಿತ್ತತೋ ಪವತ್ತಂ ದೇಸನಂ ಬಹಿ ಗನ್ತುಂ ಅದೇನ್ತೋ ಸಮ್ಮಾ ಅವಿಪರೀತಂ ಅನು ಅನು ಆಹರಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಚಿತ್ತಸನ್ತಾನಂ ಆಹರಿತ್ವಾ ಯಥಾದೇಸಿತದೇಸಿತಂ ದೇಸನಂ ಸುಟ್ಠು ಉಪಧಾರೇತ್ವಾ। **ಓಹಿತಸೋತಾ**ತಿ ಅವಹಿತಸೋತಾ, ಸುಟ್ಠು ಉಪಿತಸೋತಾ। **ಓಹಿತಸೋತಾ**ತಿ ವಾ ಅವಿಕ್ಖಿತ್ತಸೋತಾ। ತಮೇವ ಉಪಲಬ್ಭಮಾನೋಪಿ ಹಿ ಸವನೇ ಅವಿಕ್ಖೇಪೋ ಸತಿಸಂವರೋ ವಿಯ ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯಾದೀಸು ಸೋತಿನ್ದ್ರಿಯೇಪಿ ವತ್ತುಮರಹತೀತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ''ಅಟ್ಠಿಂ ಕತ್ವಾ''ತಿಆದೀಹಿ ಚತೂಹಿಪಿ ಪದೇಹಿ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ತಪ್ಪರಭಾವತೋ ಸವನೇ ಆದರದೀಪನೇನ ಸಕ್ಕಚ್ಚಸವನಂ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಏತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾತಿ ಏತಂ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ತಸ್ಸಾ ನಿಬ್ಬಾನಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾಯ ಧಮ್ಮಕಥಾಯ ಸವನೇ ಆದರಕಾರಿತಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರತೋ ವಿದಿತ್ವಾ। **ಇಮಂ ಉದಾನ**ನ್ತಿ ಇಮಂ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ತಬ್ಬಿಧುರಧಮ್ಮದೇಸನಾಮುಖೇನ ಪರಮತ್ಥತೋ ವಿಜ್ಜಮಾನಭಾವವಿಭಾವನಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ।

ತತ್ಥ **ಅತ್ಥೀ**ತಿ ವಿಜ್ಜತಿ, ಪರಮತ್ಥತೋ ಉಪಲಬ್ಭತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಆಲಪನಂ। ನನು ಚ ಉದಾನಂ ನಾಮ ಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸಸಮುಟ್ಠಾಪಿತೋ ವಾ ಧಮ್ಮಸಂವೇಗಸಮುಟ್ಠಾಪಿತೋ ವಾ ಧಮ್ಮಪಟಿಗ್ಗಾಹಕನಿರಪೇಕ್ಖೋ

ಉದಾಹಾರೋ, ತಥಾ ಚೇವ ಏತ್ತಕೇಸು ಸುತ್ತೇಸು ಆಗತಂ, ಇಧ ಕಸ್ಮಾ ಭಗವಾ ಉದಾನೇನ್ತೋ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಮನ್ತೇಸೀತಿ? ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸಞ್ಞಾಪನತ್ಥಂ। ನಿಬ್ಬಾನಪಟಿಸಂಯುತ್ತಞ್ಹಿ ಭಗವಾ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತ್ವಾ ನಿಬ್ಬಾನಗುಣಾನುಸ್ಸರಣೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸೋ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ। ಇಧ ನಿಬ್ಬಾನವಜ್ಜೋ ಸಬ್ಬೋ ಸಭಾವಧಮ್ಮೋ ಪಚ್ಚಯಾಯತ್ತವುತ್ತಿಕೋವ ಉಪಲಬ್ಭತಿ, ನ ಪಚ್ಚಯನಿರಪೇಕ್ಖೋ। ಅಯಂ ಪನ ನಿಬ್ಬಾನಧಮ್ಮೋ ಕತಮಪಚ್ಚಯೋ ಉಪಲಬ್ಭತೀತಿ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಚೇತೋಪರಿವಿತಕ್ಕಮಞ್ಞಾಯ ತೇ ಚ ಸಞ್ಞಾಪೇತುಕಾಮೋ **"ಅತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತದಾಯತನ"**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ, ನ ಏಕನ್ತತೋವ ತೇ ಪಟಿಗ್ಗಾಹಕೇ ಕತ್ವಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ತದಾಯತನ**ನ್ತಿ ತಂ ಕಾರಣಂ। **ದ**ಕಾರೋ ಪದಸನ್ಧಿಕರೋ। ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಹಿ ಮಗ್ಗಫಲಞಾಣಾದೀನಂ ಆರಮ್ಮಣಪಚ್ಚಯಭಾವತೋ ರೂಪಾದೀನಿ ವಿಯ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಾದೀನಂ ಆರಮ್ಮಣಪಚ್ಚಯಭೂತಾನೀತಿ ಕಾರಣಟ್ಠೇನ "ಆಯತನ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಏತ್ತಾವತಾ ಚ ಭಗವಾ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅಸಙ್ಖತಾಯ ಧಾತುಯಾ ಪರಮತ್ಥತೋ ಅತ್ಥಿಭಾವಂ ಪವೇದೇಸಿ।

ತತ್ರಾಯಂ ಧಮ್ಮನ್ವಯೋ - ಇಧ ಸಙ್ಖತಧಮ್ಮಾನಂ ವಿಜ್ಜಮಾನತ್ತಾ ಅಸಙ್ಖತಾಯಪಿ ಧಾತುಯಾ ಭವಿತಬ್ಬಂ ತಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖತ್ತಾ ಸಭಾವಧಮ್ಮಾನಂ। ಯಥಾ ಹಿ ದುಕ್ಖೇ ವಿಜ್ಜಮಾನೇ ತಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖಭೂತಂ ಸುಖಮ್ಪಿ ವಿಜ್ಜತಿಯೇವ , ತಥಾ ಉಣ್ಹೇ ವಿಜ್ಜಮಾನೇ ಸೀತಮ್ಪಿ ವಿಜ್ಜತಿ, ಪಾಪಧಮ್ಮೇಸು ವಿಜ್ಜಮಾನೇಸು ಕಲ್ಯಾಣಧಮ್ಮಾಪಿ ವಿಜ್ಜನ್ತಿ ಏವ। ವುತ್ತಞ್ಚೇತಂ -

"ಯಥಾಪಿ ದುಕ್ಖೇ ವಿಜ್ಜನ್ತೇ, ಸುಖಂ ನಾಮಪಿ ವಿಜ್ಜತಿ।
ಏವಂ ಭವೇ ವಿಜ್ಜಮಾನೇ, ವಿಭವೋಪಿ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಕೋ॥

"ಯಥಾಪಿ ಉಣ್ಹೇ ವಿಜ್ಜನ್ತೇ, ಅಪರಂ ವಿಜ್ಜತಿ ಸೀತಲಂ।
ಏವಂ ತಿವಿಧಗ್ಗಿ ವಿಜ್ಜನ್ತೇ, ನಿಬ್ಬಾನಂ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಕಂ॥

"ಯಥಾಪಿ ಪಾಪೇ ವಿಜ್ಜನ್ತೇ, ಕಲ್ಯಾಣಮಪಿ ವಿಜ್ಜತಿ।
ಏವಮೇವ ಜಾತಿ ವಿಜ್ಜನ್ತೇ, ಅಜಾತಿಮಪಿ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಕ"ನ್ತಿಆದಿ॥ (ಬು॰ ವಂ॰ ೨.೧೦-೧೨) -

ಅಪಿಚ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಪರಮತ್ಥತೋ ಅತ್ಥಿಭಾವವಿಚಾರಣಂ ಪರತೋ ಆವಿಭವಿಸ್ಸತಿ।

ಏವಂ ಭಗವಾ ಅಸಙ್ಖತಾಯ ಧಾತುಯಾ ಪರಮತ್ಥತೋ ಅತ್ಥಿಭಾವಂ ಸಮ್ಮುಖೇನ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತಬ್ಬಿಧುರಧಮ್ಮಾಪೋಹನಮುಖೇನಸ್ಸ ಸಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತುಂ, **"ಯತ್ಥ ನೇವ ಪಥವೀ ನ ಆಪೋ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ಯಸ್ಮಾ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರವಿಧುರಸಭಾವಂ ಯಥಾ ಸಙ್ಖತಧಮ್ಮೇಸು ಕತ್ಥಚಿ ನತ್ಥಿ, ತಥಾ ತತ್ಥಪಿ ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖತಧಮ್ಮಾ। ನ ಹಿ ಸಙ್ಖತಾಸಙ್ಖತಧಮ್ಮಾನಂ ಸಮೋಧಾನಂ ಸಮ್ಭವತಿ। ತತ್ರಾಯಂ ಅತ್ಥವಿಭಾವನಾ - ಯತ್ಥ ಯಸ್ಮಿಂ ನಿಬ್ಬಾನೇ ಯಸ್ಸಂ ಅಸಙ್ಖತಧಾತುಯಂ ನೇವ ಕಕ್ಖಳಲಕ್ಖಣಾ ಪಥವೀಧಾತು ಅತ್ಥಿ, ನ ಪಗ್ಘರಣಲಕ್ಖಣಾ ಆಪೋಧಾತು, ನ ಉಣ್ಹಲಕ್ಖಣಾ ತೇಜೋಧಾತು, ನ ವಿತ್ಥಮ್ಭನಲಕ್ಖಣಾ ವಾಯೋಧಾತು ಅತ್ಥಿ। ಇತಿ ಚತುಮಹಾಭೂತಾಭಾವವಚನೇನ ಯಥಾ ಸಬ್ಬಸ್ಸಪಿ ಉಪಾದಾರೂಪಸ್ಸ ಅಭಾವೋ ವುತ್ತೋ ಹೋತಿ ತನ್ನಿಸ್ಸಿತತ್ತಾ। ಏವಂ ಅನವಸೇಸತೋ ಕಾಮರೂಪಭವಸ್ಸ ತತ್ಥ ಅಭಾವೋ ವುತ್ತೋ ಹೋತಿ ತದಾಯತ್ತವುತ್ತಿಭಾವತೋ। ನ ಹಿ ಮಹಾಭೂತನಿಸ್ಸಯೇನ ವಿನಾ ಪಞ್ಚವೋಕಾರಭವೋ ಏಕವೋಕಾರಭವೋ ವಾ ಸಮ್ಭವತೀತಿ।

ಇದಾನಿ ಅರೂಪಸಭಾವತ್ತೇಪಿ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಅರೂಪಭವಪರಿಯಾಪನ್ನಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ತತ್ಥ ಅಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತುಂ, **"ನ ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನಂ...ಪೇ॰... ನ ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ನ ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನ**ನ್ತಿ ಸದ್ಧಿಂ ಆರಮ್ಮಣೇನ ಕುಸಲವಿಪಾಕಕಿರಿಯಭೇದೋ ತಿವಿಧೋಪಿ ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೋ ನತ್ಥೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೇಸೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಯದಗ್ಗೇನ ಚ ನಿಬ್ಬಾನೇ ಕಾಮಲೋಕಾದೀನಂ ಅಭಾವೋ ಹೋತಿ, ತದಗ್ಗೇನ ತತ್ಥ ಇಧಲೋಕಪರಲೋಕಾನಮ್ಪಿ

ಅಭಾವೋತಿ ಆಹ - **“ನಾಯಂ ಲೋಕೋ ನ ಪರಲೋಕೋ”**ತಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಯ್ವಾಯಂ “ಇತ್ಥತ್ತಂ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮೋ ಇಧಲೋಕೋ”ತಿ ಚ ಲದ್ಧವೋಹಾರೋ ಖನ್ಧಾದಿಲೋಕೋ, ಯೋ ಚ “ತತೋ ಅಞ್ಞಥಾ ಪರೋ ಅಭಿಸಮ್ಪರಾಯೋ”ತಿ ಚ ಲದ್ಧವೋಹಾರೋ ಖನ್ಧಾದಿಲೋಕೋ, ತದುಭಯಮ್ಪಿ ತತ್ಥ ನತ್ಥೀತಿ। **ನ ಉಭೋ ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ರೂಪಗತೇ ಸತಿ ತಮೋ ನಾಮ ಸಿಯಾ, ತಮಸ್ಸ ಚ ವಿಧಮನತ್ಥಂ ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯೇಹಿ ವತ್ತಿತಬ್ಬಂ। ಸಬ್ಬೇನ ಸಬ್ಬಂ ಪನ ಯತ್ಥ ರೂಪಗತಮೇವ ನತ್ಥಿ, ಕುತೋ ತತ್ಥ ತಮೋ। ತಮಸ್ಸ ವಾ ವಿಧಮನಾ ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯಾ, ತಸ್ಮಾ ಚನ್ದಿಮಾ ಸೂರಿಯೋ ಚಾತಿ ಉಭೋಪಿ ತತ್ಥ ನಿಬ್ಬಾನೇ ನತ್ಥೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇಮಿನಾ ಆಲೋಕಸಭಾವತಂಯೇವ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಏತ್ತಾವತಾ ಚ ಅನಭಿಸಮೇತಾವೀನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅನಾದಿಮತಿಸಂಸಾರೇ ಸುಪಿನನ್ತೇಪಿ ಅನನುಭೂತಪುಬ್ಬಂ ಪರಮಗಮ್ಭೀರಂ ಅತಿದುದ್ದಸಂ ಸಣ್ಹಸುಖುಮಂ ಅತಕ್ಕಾವಚರಂ ಅಚ್ಚನ್ತಸನ್ತಂ ಪಣ್ಡಿತವೇದನೀಯಂ ಅತಿಪಣೀತಂ ಅಮತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ವಿಭಾವೇನ್ತೋ ಪಠಮಂ ತಾವ “ಅತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತದಾಯತನ”ನ್ತಿ ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಿಭಾವಾ ತೇಸಂ ಅಞ್ಞಾಣಾದೀನಿ ಅಪನೇತ್ವಾ “ಯತ್ಥ ನೇವ ಪಥವೀ ...ಪೇ॰... ನ ಉಭೋ ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯಾ”ತಿ ತದಞ್ಞಧಮ್ಮಾಪೋಹನಮುಖೇನ ತಂ ವಿಭಾವೇತಿ ಧಮ್ಮರಾಜಾ। ತೇನ ಪಥವೀಆದಿಸಬ್ಬಸಙ್ಖತಧಮ್ಮವಿಧುರಸಭಾವಾ ಯಾ ಅಸಙ್ಖತಾ ಧಾತು, ತಂ ನಿಬ್ಬಾನನ್ತಿ ದೀಪಿತಂ ಹೋತಿ। ತೇನೇವಾಹ, **“ತತ್ರಾಪಾಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ನೇವ ಆಗತಿಂ ವದಾಮೀ”**ತಿ।

ತತ್ಥ **ತತ್ರಾ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ। **ಅಪಿ**ಸದ್ದೋ ಸಮುಚ್ಚಯೇ। ಅಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯತ್ಥ ಸಙ್ಖಾರಪವತ್ತೇ ಕುತೋಚಿ ಕಸ್ಸಚಿ ಆಗತಿಂ ನ ವದಾಮಿ ಯಥಾಪಚ್ಚಯಂ ತತ್ಥ ಧಮ್ಮಮತ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪಜ್ಜನತೋ। ಏವಂ ತಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಆಯತನೇ ನಿಬ್ಬಾನೇ ಕುತೋಚಿ ಆಗತಿಂ ಆಗಮನಂ ನೇವ ವದಾಮಿ ಆಗನ್ತಬ್ಬಟ್ಠಾನತಾಯ ಅಭಾವತೋ। **ನ ಗತಿ**ನ್ತಿ ಕತ್ಥಚಿ ಗಮನಂ ನ ವದಾಮಿ ಗನ್ತಬ್ಬಟ್ಠಾನತಾಯ ಅಭಾವತೋ। ನ ಹಿ ತತ್ಥ ಸತ್ತಾನಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಞಾಣೇನ ಆರಮ್ಮಣಕರಣಂ ಆಗತಿಗತಿಯೋ ಸಮ್ಭವನ್ತಿ, ನಾಪಿ ಠಿತಿಚುತೂಪಪತ್ತಿಯೋ ವದಾಮಿ। “ತದಾಪಹ”ನ್ತಿಪಿ ಪಾಳಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ತಮ್ಪಿ ಆಯತನಂ ಗಾಮನ್ತರತೋ ಗಾಮನ್ತರಂ ವಿಯ ನ ಆಗನ್ತಬ್ಬತಾಯ ನ ಆಗತಿ, ನ ಗನ್ತಬ್ಬತಾಯ ನ ಗತಿ, ಪಥವೀಪಬ್ಬತಾದಿ ವಿಯ ಅಪತಿಟ್ಠಾನತಾಯ ನ ಠಿತಿ, ಅಪಚ್ಚಯತ್ತಾ ವಾ ಉಪ್ಪಾದಾಭಾವೋ, ತತೋ ಅಮತಸಭಾವತ್ತಾ ಚವನಾಭಾವೋ, ಉಪ್ಪಾದನಿರೋಧಾಭಾವತೋ ಚೇವ ತದುಭಯಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಾಯ ಠಿತಿಯಾ ಚ ಅಭಾವತೋ ನ ಠಿತಿಂ ನ ಚುತಿಂ ನ ಉಪಪತ್ತಿಂ ವದಾಮಿ। ಕೇವಲಂ ಪನ ತಂ ಅರೂಪಸಭಾವತ್ತಾ ಅಪಚ್ಚಯತ್ತಾ ಚ ನ ಕತ್ಥಚಿ ಪತಿಟ್ಠಿತನ್ತಿ **ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠಂ**। ತತ್ಥ ಪವತ್ತಾಭಾವತೋ ಪವತ್ತಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖತೋ ಚ **ಅಪ್ಪವತ್ತಂ**। ಅರೂಪಸಭಾವತ್ತೇಪಿ ವೇದನಾದಯೋ ವಿಯ ಕಸ್ಸಚಿಪಿ ಆರಮ್ಮಣಸ್ಸ ಅನಾಲಮ್ಬನತೋ ಉಪತ್ಥಮ್ಭನಿರಪೇಕ್ಖತೋ ಚ **ಅನಾರಮ್ಮಣಮೇವ** ತಂ “ಆಯತನ”ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ। ಅಯಞ್ಚ **ಏವ**ಸದ್ದೋ ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠಮೇವ ಅಪ್ಪವತ್ತಮೇವಾತಿ ಪದದ್ವಯೇನಪಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬೋ । **ಏಸೇವನ್ತೋ ದುಕ್ಖಸ್ಸಾ**ತಿ ಯದಿದಂ “ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠ”ನ್ತಿಆದೀಹಿ ವಚನೇಹಿ ವಣ್ಣಿತಂ ಥೋಮಿತಂ ಯಥಾವುತ್ತಲಕ್ಖಣಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ, ಏಸೋ ಏವ ಸಕಲಸ್ಸ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಸ್ಸ ಅನ್ತೋ ಪರಿಯೋಸಾನಂ ತದಧಿಗಮೇ ಸತಿ ಸಬ್ಬದುಕ್ಖಾಭಾವತೋ। ತಸ್ಮಾ “ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಅನ್ತೋ”ತಿ ಅಯಮೇವ ತಸ್ಸ ಸಭಾವೋತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಪಠಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ದುತಿಯನಿಬ್ಬಾನಪಟಿಸಂಯುತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭೨. ದುತಿಯೇ **ಇಮಂ ಉದಾನ**ನ್ತಿ ಇಮಂ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಪಕತಿಯಾ ಗಮ್ಭೀರಭಾವತೋ ದುದ್ದಸಭಾವದೀಪನಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ। ತತ್ಥ **ದುದ್ದಸ**ನ್ತಿ ಸಭಾವಗಮ್ಭೀರತ್ತಾ ಅತಿಸುಖುಮಸಣ್ಹಸಭಾವತ್ತಾ ಚ ಅನುಪಚಿತಞಾಣಸಮ್ಭಾರೇಹಿ ಪಸ್ಸಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾತಿ ದುದ್ದಸಂ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ - “ತಞ್ಹಿ ತೇ, ಮಾಗಣ್ಡಿಯ, ಅರಿಯಂ ಪಞ್ಞಾಚಕ್ಖು ನತ್ಥಿ, ಯೇನ ತ್ವಂ ಆರೋಗ್ಯಂ ಜಾನೇಯ್ಯಾಸಿ, ನಿಬ್ಬಾನಮ್ಪಿ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯಾಸೀ”ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೨೧೮)। ಅಪರಮ್ಪಿ ವುತ್ತಂ - “ಇದಮ್ಪಿ ಖೋ ಠಾನಂ ದುದ್ದಸಂ, ಯದಿದಂ

ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರಸಮಥೋ"ತಿಆದಿ (ಮಹಾವ॰ ೮; ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೮೧; ೨.೩೩೭)। **ಅನತ**ನ್ತಿ ರೂಪಾದಿಆರಮ್ಮಣೇಸು, ಕಾಮಾದೀಸು ಚ ಭವೇಸು ನಮನತೋ ತನ್ನಿನ್ನಭಾವೇನ ಪವತ್ತಿತೋ ಸತ್ತಾನಞ್ಚ ತತ್ಥ ನಮನತೋ ತಣ್ಹಾ ನತಾ ನಾಮ, ನತ್ಥಿ ಏತ್ಥ ನತಾತಿ ಅನತಂ, ನಿಬ್ಬಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಅನನ್ತ"ನ್ತಿಪಿ ಪಠನ್ತಿ, ನಿಚ್ಚಸಭಾವತ್ತಾ ಅನ್ತವಿರಹಿತಂ, ಅಚವನಧಮ್ಮಂ ನಿರೋಧಂ ಅಮತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕೇಚಿ ಪನ "ಅನನ್ತ"ನ್ತಿ ಪದಸ್ಸ "ಅಪ್ಪಮಾಣ"ನ್ತಿ ಅತ್ಥಂ ವದನ್ತಿ। ಏತ್ಥ ಚ "ದುದ್ದಸ"ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಪಞ್ಞಾಯ ದುಬ್ಬಲೀಕರಣೇಹಿ ರಾಗಾದಿಕಿಲೇಸೇಹಿ ಚಿರಕಾಲಭಾವಿತತ್ತಾ ಸತ್ತಾನಂ ಅಪಚ್ಚಯಭಾವನಾ ನ ಸುಕರಾತಿ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಕಿಚ್ಛೇನ ಅಧಿಗಮನೀಯತಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ನ ಹಿ ಸಚ್ಚಂ ಸುದಸ್ಸನ**ನ್ತಿ ಇಮಿನಾಪಿ ತಮೇವತ್ಥಂ ಪಾಕಟಂ ಕರೋತಿ। ತತ್ಥ **ಸಚ್ಚ**ನ್ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ। ತಞ್ಹಿ ಕೇನಚಿ ಪರಿಯಾಯೇನ ಅಸನ್ತಸಭಾವಾಭಾವತೋ ಏಕನ್ತೇನೇವ ಸನ್ತತ್ತಾ ಅವಿಪರೀತಟ್ಠೇನ ಸಚ್ಚಂ। ನ ಹಿ ತಂ ಸುದಸ್ಸನಂ ನ ಸುಖೇನ ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಂ, ಸುಚಿರಮ್ಪಿ ಕಾಲಂ ಪುಞ್ಞಞಾಣಸಮ್ಭಾರೇ ಸಮಾನೇನ್ತೇಹಿಪಿ ಕಸಿರೇನೇವ ಸಮಧಿಗನ್ತಬ್ಬತೋ। ತಥಾ ಹಿ ವುತ್ತಂ ಭಗವತಾ - "ಕಿಚ್ಛೇನ ಮೇ ಅಧಿಗತ"ನ್ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೮; ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೮೧; ೨.೩೩೭)।

ಪಟಿವಿದ್ಧಾ ತಣ್ಹಾ ಜಾನತೋ ಪಸ್ಸತೋ ನತ್ಥಿ ಕಿಞ್ಚನನ್ತಿ ತಞ್ಚ ನಿರೋಧಸಚ್ಚಂ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಭಿಸಮಯವಸೇನ ಅಭಿಸಮೇನ್ತೇನ ವಿಸಯತೋ ಕಿಚ್ಚತೋ ಚ ಆರಮ್ಮಣತೋ ಚ ಆರಮ್ಮಣಪ್ಪಟಿವೇಧೇನ ಅಸಮ್ಮೋಹಪ್ಪಟಿವೇಧೇನ ಚ ಪಟಿವಿದ್ಧಂ, ಯಥಾಪರಿಞ್ಞಾಭಿಸಮಯವಸೇನ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಂ, ಭಾವನಾಭಿಸಮಯವಸೇನ ಮಗ್ಗಸಚ್ಚಞ್ಚ ಅಸಮ್ಮೋಹತೋ ಪಟಿವಿದ್ಧಂ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಪಹಾನಾಭಿಸಮಯವಸೇನ ಅಸಮ್ಮೋಹತೋ ಚ ಪಟಿವಿದ್ಧಾ ತಣ್ಹಾ ಹೋತಿ। ಏವಞ್ಚ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾಯ ಜಾನತೋ ಪಸ್ಸತೋ ಭವಾದೀಸು ನತಭೂತಾ ತಣ್ಹಾ ನತ್ಥಿ, ತದಭಾವೇ ಸಬ್ಬಸ್ಸಪಿ ಕಿಲೇಸವಟ್ಟಸ್ಸ ಅಭಾವೋ, ತತೋವ ಕಮ್ಮವಿಪಾಕವಟ್ಟಾನಂ ಅಸಮ್ಭವೋಯೇವಾತಿ ಏವಂ ಭಗವಾ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅನವಸೇಸವಟ್ಟದುಕ್ಖವೂಪಸಮಹೇತುಭೂತಂ ಅಮತಮಹಾನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಆನುಭಾವಂ ಪಕಾಸೇಸಿ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

ದುತಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ತತಿಯನಿಬ್ಬಾನಪಟಿಸಂಯುತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭೩. ತತಿಯೇ **ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ಏತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾ**ತಿ ತದಾ ಕಿರ ಭಗವತಾ ಅನೇಕಪರಿಯಾಯೇನ ಸಂಸಾರಸ್ಸ ಆದೀನವಂ ಪಕಾಸೇತ್ವಾ ಸನ್ದಸ್ಸನಾದಿವಸೇನ ನಿಬ್ಬಾನಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾಯ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ಕತಾಯ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಏತದಹೋಸಿ - "ಅಯಂ ಸಂಸಾರೋ ಭಗವತಾ ಅವಿಜ್ಜಾದೀಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಸಹೇತುಕೋ ಪಕಾಸಿತೋ, ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಪನ ತದುಪಸಮಸ್ಸ ನ ಕಿಞ್ಚಿ ಕಾರಣಂ ವುತ್ತಂ, ತಯಿದಂ ಅಹೇತುಕಂ, ಕಥಂ ಸಚ್ಚಿಕಟ್ಠಪರಮತ್ಥೇನ ಉಪಲಬ್ಭತೀ"ತಿ। ಅಥ ಭಗವಾ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಏತಂ ಯಥಾವುತ್ತಂ ಪರಿವಿತಕ್ಕಸಙ್ಖಾತಂ ಅತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾ। **ಇಮಂ ಉದಾನ**ನ್ತಿ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ವಿಮತಿವಿಧಮನತ್ಥಞ್ಚೇವ ಇಧ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ "ನಿಬ್ಬಾನಂ ನಿಬ್ಬಾನನ್ತಿ ವಾಚಾವತ್ಥುಮತ್ತಮೇವ, ನತ್ಥಿ ಹಿ ಪರಮತ್ಥತೋ ನಿಬ್ಬಾನಂ ನಾಮ ಅನುಪಲಬ್ಭಮಾನಸಭಾವತ್ತಾ"ತಿ ಲೋಕಾಯತಿಕಾದಯೋ ವಿಯ ವಿಪ್ಪಟಿಪನ್ನಾನಂ ಬಹಿದ್ಧಾ ಚ ಪುಥುದಿಟ್ಠಿಗತಿಕಾನಂ ಮಿಚ್ಛಾವಾದಭಞ್ಜನತ್ಥಞ್ಚ ಇಮಂ ಅಮತಮಹಾನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಪರಮತ್ಥತೋ ಅತ್ಥಿಭಾವದೀಪನಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ।

ತತ್ಥ **ಅಜಾತಂ ಅಭೂತಂ ಅಕತಂ ಅಸಙ್ಖತ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಾನಿಪಿ ಪದಾನಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞವೇವಚನಾನಿ। ಅಥ ವಾ ವೇದನಾದಯೋ ವಿಯ ಹೇತುಪಚ್ಚಯಸಮವಾಯಸಙ್ಖಾತಾಯ ಕಾರಣಸಾಮಗ್ಗಿಯಾ ನ ಜಾತಂ ನ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ **ಅಜಾತಂ,** ಕಾರಣೇನ ವಿನಾ, ಸಯಮೇವ ವಾ ನ ಭೂತಂ ನ ಪಾತುಭೂತಂ ನ ಉಪ್ಪನ್ನನ್ತಿ **ಅಭೂತಂ,** ಏವಂ ಅಜಾತತ್ತಾ ಅಭೂತತ್ತಾ ಚ ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಕಾರಣೇನ ನ ಕತನ್ತಿ **ಅಕತಂ,** ಜಾತಭೂತಕತಸಭಾವೋ ಚ ನಾಮರೂಪಾನಂ ಸಙ್ಖತಧಮ್ಮಾನಂ ಹೋತಿ, ನ ಅಸಙ್ಖತಸಭಾವಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸಾತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ **ಅಸಙ್ಖತ**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಪಟಿಲೋಮತೋ ವಾ ಸಮೇಚ್ಚ ಸಮ್ಭೂಯ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಕತನ್ತಿ ಸಙ್ಖತಂ, ತಥಾ ನ ಸಙ್ಖತಂ

ಸಙ್ಖತಲಕ್ಖಣರಹಿತನ್ತಿ ಅಸಙ್ಖತನ್ತಿ। ಏವಂ ಅನೇಕೇಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತಭಾವೇ ಪಟಿಸಿದ್ಧೇ "ಸಿಯಾ ನು ಖೋ ಏಕೇನೇವ ಕಾರಣೇನ ಕತ"ನ್ತಿ ಆಸಙ್ಕಾಯ "ನ ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಕತ"ನ್ತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ "ಅಕತ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಏವಂ ಅಪಚ್ಚಯಮ್ಪಿ ಸಮಾನಂ "ಸಯಮೇವ ನು ಖೋ ಇದಂ ಭೂತಂ ಪಾತುಭೂತ"ನ್ತಿ ಆಸಙ್ಕಾಯ ತನ್ನಿವತ್ತನತ್ಥಂ "ಅಭೂತ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। "ಅಯಞ್ಚೇತಸ್ಸ ಅಸಙ್ಖತಾಕತಾಭೂತಭಾವೋ ಸಬ್ಬೇನ ಸಬ್ಬಂ ಅಜಾತಿಧಮ್ಮತ್ತಾ"ತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ "ಅಜಾತ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಏವಮೇತೇಸಂ ಚತುನ್ನಮ್ಪಿ ಪದಾನಂ ಸಾತ್ಥಕಭಾವಂ ವಿದಿತ್ವಾ "ತಯಿದಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಅತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ"ತಿ ಪರಮತ್ಥತೋ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಅತ್ಥಿಭಾವೋ ಪಕಾಸಿತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಏತ್ಥ ಉದಾನೇನ್ತೇನ ಭಗವತಾ, "ಭಿಕ್ಖವೇ"ತಿ ಆಲಪನೇ ಕಾರಣಂ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಇತಿ ಸತ್ಥಾ "ಅತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಜಾತಂ ಅಭೂತಂ ಅಕತಂ ಅಸಙ್ಖತ"ನ್ತಿ ವತ್ವಾ ತತ್ಥ ಹೇತುಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ನೋ ಚೇತಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತಸ್ಸಾಯಂ ಸಙ್ಖೇಪತ್ಥೋ - ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯದಿ ಅಜಾತಾದಿಸಭಾವಾ ಅಸಙ್ಖತಾ ಧಾತು ನ ಅಭವಿಸ್ಸ ನ ಸಿಯಾ, ಇಧ ಲೋಕೇ ಜಾತಾದಿಸಭಾವಸ್ಸ ರೂಪಾದಿಕ್ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಸಙ್ಖತಸ್ಸ ನಿಸ್ಸರಣಂ ಅನವಸೇಸವೂಪಸಮೋ ನ ಪಞ್ಞಾಯೇಯ್ಯ ನ ಉಪಲಬ್ಭೇಯ್ಯ ನ ಸಮ್ಭವೇಯ್ಯ। ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಹಿ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾ ಪವತ್ತಮಾನಾ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಆದಯೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗಧಮ್ಮಾ ಅನವಸೇಸಕಿಲೇಸೇ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದನ್ತಿ। ತೇನೇತ್ಥ ಸಬ್ಬಸ್ಸಪಿ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಸ್ಸ ಅಪ್ಪವತ್ತಿ ಅಪಗಮೋ ನಿಸ್ಸರಣಂ ಪಞ್ಞಾಯತಿ।

ಏವಂ ಬ್ಯತಿರೇಕವಸೇನ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಅತ್ಥಿಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಅನ್ವಯವಸೇನಪಿ ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ, **"ಯಸ್ಮಾ ಚ ಖೋ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತಂ ವುತ್ತತ್ಥಮೇವ। ಏತ್ಥ ಚ ಯಸ್ಮಾ "ಅಪಚ್ಚಯಾ ಧಮ್ಮಾ, ಅಸಙ್ಖತಾ ಧಮ್ಮಾ (ಧ॰ ಸ॰ ದುಕಮಾತಿಕಾ ೭, ೮), ಅತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತದಾಯತನಂ, ಯತ್ಥ ನೇವ ಪಥವೀ (ಉದಾ॰ ೭೧), ಇದಮ್ಪಿ ಖೋ ಠಾನಂ ದುದ್ದಸಂ, ಯದಿದಂ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರಸಮಥೋ ಸಬ್ಬೂಪಧಿಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗೋ (ಮಹಾವ॰ ೮; ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೮೧; ೨.೩೩೭), ಅಸಙ್ಖತಞ್ಚ ವೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸ್ಸಾಮಿ ಅಸಙ್ಖತಗಾಮಿನಿಞ್ಚ ಪಟಿಪದ"ನ್ತಿಆದೀಹಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೪.೩೬೬-೩೬೭) ಅನೇಕೇಹಿ ಸುತ್ತಪದೇಹಿ, "ಅತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಜಾತ"ನ್ತಿ ಇಮಿನಾಪಿ ಚ ಸುತ್ತೇನ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾ ಪರಮತ್ಥತೋ ಸಮ್ಭವೋ ಸಬ್ಬಲೋಕಂ ಅನುಕಮ್ಪಮಾನೇನ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇನ ದೇಸಿತೋ, ತಸ್ಮಾ ಯದಿಪಿ ತತ್ಥ ಅಪಚ್ಚಕ್ಖಕಾರೀನಮ್ಪಿ ವಿಞ್ಞೂನಂ ಕಙ್ಖಾ ವಾ ವಿಮತಿ ವಾ ನತ್ಥಿಯೇವ। ಯೇ ಪನ ಪರನೇಯ್ಯಬುದ್ಧಿನೋ ಪುಗ್ಗಲಾ, ತೇಸಂ ವಿಮತಿವಿನೋದನತ್ಥಂ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯನಿದ್ಧಾರಣಮುಖೇನ ಯುತ್ತಿವಿಚಾರಣಾ - ಯಥಾ ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯತಾಯ ಸಉತ್ತರಾನಂ ಕಾಮಾನಂ ರೂಪಾದೀನಞ್ಚ ಪಟಿಪಕ್ಖಭೂತಂ ತಬ್ಬಿಧುರಸಭಾವಂ ನಿಸ್ಸರಣಂ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಏವಂ ತಂಸಭಾವಾನಂ ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಸಙ್ಖತಧಮ್ಮಾನಂ ಪಟಿಪಕ್ಖಭೂತೇನ ತಬ್ಬಿಧುರಸಭಾವೇನ ನಿಸ್ಸರಣೇನ ಭವಿತಬ್ಬಂ। ಯಞ್ಚೇತಂ ನಿಸ್ಸರಣಂ, ಸಾ ಅಸಙ್ಖತಾ ಧಾತು। ಕಿಞ್ಚ ಭಿಯ್ಯೋ ಸಙ್ಖತಧಮ್ಮಾರಮ್ಮಣಂ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಂ ಅಪಿ ಅನುಲೋಮಞಾಣಂ ಕಿಲೇಸೇ ಸಮುಚ್ಛೇದವಸೇನ ಪಜಹಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ತಥಾ ಸಮ್ಮುತಿಸಚ್ಚಾರಮ್ಮಣಂ ಪಠಮಜ್ಝಾನಾದೀಸು ಞಾಣಂ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನವಸೇನೇವ ಕಿಲೇಸೇ ಪಜಹತಿ, ನ ಸಮುಚ್ಛೇದವಸೇನ। ಇತಿ ಸಙ್ಖತಧಮ್ಮಾರಮ್ಮಣಸ್ಸ ಸಮ್ಮುತಿಸಚ್ಚಾರಮ್ಮಣಸ್ಸ ಚ ಞಾಣಸ್ಸ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಸಮುಚ್ಛೇದಪ್ಪಹಾನೇ ಅಸಮತ್ಥಭಾವತೋ ತೇಸಂ ಸಮುಚ್ಛೇದಪ್ಪಹಾನಕರಸ್ಸ ಅರಿಯಮಗ್ಗಞಾಣಸ್ಸ ತದುಭಯವಿಪರೀತಸಭಾವೇನ ಆರಮ್ಮಣೇನ ಭವಿತಬ್ಬಂ , ಸಾ ಅಸಙ್ಖತಾ ಧಾತು। ತಥಾ "ಅತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಜಾತಂ ಅಭೂತಂ ಅಕತಂ ಅಸಙ್ಖತ"ನ್ತಿ ಇದಂ ನಿಬ್ಬಾನಪದಸ್ಸ ಪರಮತ್ಥತೋ ಅತ್ಥಿಭಾವಜೋತಕಂ ವಚನಂ ಅವಿಪರೀತತ್ಥಂ ಭಗವತಾ ಭಾಸಿತತ್ತಾ। ಯಞ್ಹಿ ಭಗವತಾ ಭಾಸಿತಂ, ತಂ ಅವಿಪರೀತತ್ಥಂ ಪರಮತ್ಥಂ ಯಥಾ ತಂ "ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ಅನಿಚ್ಚಾ, ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ದುಕ್ಖಾ, ಸಬ್ಬೇ ಧಮ್ಮಾ ಅನತ್ತಾ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ३.೧೩೭; ಮಹಾನಿ॰ ೨೭), ತಥಾ ನಿಬ್ಬಾನಸದ್ದೋ ಕತ್ಥಚಿ ವಿಸಯೇ ಯಥಾಭೂತಪರಮತ್ಥವಿಸಯೋ ಉಪಚಾರಮತ್ತವುತ್ತಿಸಬ್ಭಾವತೋ ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಸೀಹಸದ್ದೋ। ಅಥ ವಾ ಅತ್ಥೇವ ಪರಮತ್ಥತೋ ಅಸಙ್ಖತಾ ಧಾತು, ಇತರತಬ್ಬಿಪರೀತವಿನಿಮುತ್ತಸಭಾವತ್ತಾ ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಪಥವೀಧಾತು ವೇದನಾತಿ। ಏವಮಾದೀಹಿ ನಯೇಹಿ ಯುತ್ತಿತೋಪಿ ಅಸಙ್ಖತಾಯ ಧಾತುಯಾ ಪರಮತ್ಥತೋ ಅತ್ಥಿಭಾವೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ತತಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಚತುತ್ಥನಿಬ್ಬಾನಪಟಿಸಂಯುತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭೪. ಚತುತ್ಥೇ **ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ಏತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾ**ತಿ ತದಾ ಕಿರ ಭಗವತಾ ಅನೇಕಪರಿಯಾಯೇನ ಸನ್ದಸ್ಸನಾದಿವಸೇನ ನಿಬ್ಬಾನಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾಯ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ಕತಾಯ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಏತದಹೋಸಿ - "ಅಯಂ ತಾವ ಭಗವತಾ ಅಮತಮಹಾನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾ ಅನೇಕಾಕಾರವೋಕಾರಂ ಆನಿಸಂಸಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೇನ ಅನಞ್ಞಸಾಧಾರಣೋ ಆನುಭಾವೋ ಪಕಾಸಿತೋ, ಅಧಿಗಮೂಪಾಯೋ ಪನಸ್ಸಾ ನ ಭಾಸಿತೋ, ಕಥಂ ನು ಖೋ ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತೇಹಿ ಅಮ್ಹೇಹಿ ಅಯಂ ಅಧಿಗನ್ತಬ್ಬಾ"ತಿ। ಅಥ ಭಗವಾ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಏತಂ ಯಥಾವುತ್ತಪರಿವಿತಕ್ಕಸಙ್ಖಾತಂ ಅತ್ಥಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರತೋ ವಿದಿತ್ವಾ। **ಇಮಂ ಉದಾನನ್ತಿ** ತಣ್ಹಾವಸೇನ ಕತ್ಥಚಿ ಅನಿಸ್ಸಿತಸ್ಸ ಪಸ್ಸದ್ಧಕಾಯಚಿತ್ತಸ್ಸ ವೀಥಿಪಟಿಪನ್ನವಿಪಸ್ಸನಸ್ಸ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ ಅನವಸೇಸತೋ ತಣ್ಹಾಪಹಾನೇನ ನಿಬ್ಬಾನಾಧಿಗಮವಿಭಾವನಂ ಇಮಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ।

ತತ್ಥ **ನಿಸ್ಸಿತಸ್ಸ ಚಲಿತ**ನ್ತಿ ರೂಪಾದಿಸಙ್ಖಾರೇ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠೀಹಿ ನಿಸ್ಸಿತಸ್ಸ ಚಲಿತಂ "ಏತಂ ಮಮ, ಏಸೋ ಮೇ ಅತ್ತಾ"ತಿ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿವಿಪ್ಫನ್ದಿತಂ ಹೋತಿ। ಅಪ್ಪಹೀನತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಕಸ್ಸ ಹಿ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಸುಖಾದೀಸು ಉಪ್ಪನ್ನೇಸು ತಾನಿ ಅಭಿಭುಯ್ಯ ವಿಹರಿತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಸ್ಸ "ಮಮ ವೇದನಾ, ಅಹಂ ವೇದಿಯಾಮೀ"ತಿಆದಿನಾ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಗಾಹವಸೇನ ಕುಸಲಪ್ಪವತ್ತಿತೋ ಚಿತ್ತಸನ್ತಾನಸ್ಸ ಚಲನಂ ಕಮ್ಪನಂ, ಅವಕ್ಖಲಿತಂ ವಾ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅನಿಸ್ಸಿತಸ್ಸ ಚಲಿತಂ ನತ್ಥೀ**ತಿ ಯೋ ಪನ ವಿಸುದ್ಧಿಪಟಿಪದಂ ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತೋ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಹಿ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಯೋ ವಿಕ್ಖಮ್ಭೇತ್ವಾ ಅನಿಚ್ಚಾದಿವಸೇನ ಸಙ್ಖಾರೇ ಸಮ್ಮಸನ್ತೋ ವಿಹರತಿ, ತಸ್ಸ ತಂ ಅನಿಸ್ಸಿತಸ್ಸ ಯಥಾವುತ್ತಂ ಚಲಿತಂ ಅವಕ್ಖಲಿತಂ, ವಿಪ್ಫನ್ದಿತಂ ವಾ ನತ್ಥಿ ಕಾರಣಸ್ಸ ಸುವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತತ್ತಾ।

ಚಲಿತೇ ಅಸತೀತಿ ಯಥಾವುತ್ತೇ ಚಲಿತೇ ಅಸತಿ ಯಥಾ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಗಾಹಾ ನಪ್ಪವತ್ತನ್ತಿ, ತಥಾ ವೀಥಿಪಟಿಪನ್ನಾಯ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ತಂ ಉಸ್ಸುಕ್ಕನ್ತಸ್ಸ। **ಪಸ್ಸದ್ಧೀ**ತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಚಿತ್ತಸಹಜಾತಾನಂ ಕಾಯಚಿತ್ತಾನಂ ಸಾರಮ್ಭಕರಕಿಲೇಸವೂಪಸಮಿನೀ ದುವಿಧಾಪಿ ಪಸ್ಸದ್ಧಿ ಹೋತಿ। **ಪಸ್ಸದ್ಧಿಯಾ ಸತಿ ನತಿ ನ ಹೋತೀ**ತಿ ಪುಬ್ಬೇನಾಪರಂ ವಿಸೇಸಯುತ್ತಾಯ ಪಸ್ಸದ್ಧಿಯಾ ಸತಿ ಅನವಜ್ಜಸುಖಾಧಿಟ್ಠಾನಂ ಸಮಾಧಿಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ತಂ ಪಞ್ಞಾಯ ಸಮವಾಯಕರಣೇನ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಂ ಯುಗನದ್ಧಂ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಮಗ್ಗಪರಮ್ಪರಾಯ ಕಿಲೇಸೇ ಖೇಪೇನ್ತಸ್ಸ ಕಾಮಭವಾದೀಸು ನಮನತೋ "ನತೀ"ತಿ ಲದ್ಧನಾಮಾ ತಣ್ಹಾ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ಅನವಸೇಸತೋ ನ ಹೋತಿ, ಅನುಪ್ಪತ್ತಿಧಮ್ಮತಂ ಆಪಾದಿತತ್ತಾ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ನತಿಯಾ ಅಸತೀತಿ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ತಣ್ಹಾಯ ಸುಪ್ಪಹೀನತ್ತಾ ಭವಾದಿಅತ್ಥಾಯ ಆಲಯನಿಕನ್ತಿ ಪರಿಯುಟ್ಠಾನೇ ಅಸತಿ। **ಆಗತಿಗತಿ ನ ಹೋತೀ**ತಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಸೇನ ಇಧ ಆಗತಿ ಆಗಮನಂ ಚುತಿವಸೇನ ಗತಿ ಇತೋ ಪರಲೋಕಗಮನಂ ಪೇಚ್ಚಭಾವೋ ನ ಹೋತಿ ನ ಪವತ್ತತಿ। **ಆಗತಿಗತಿಯಾ ಅಸತೀ**ತಿ ವುತ್ತನಯೇನ ಆಗತಿಯಾ ಚ ಗತಿಯಾ ಚ ಅಸತಿ। **ಚುತೂಪಪಾತೋ ನ ಹೋತೀ**ತಿ ಅಪರಾಪರಂ ಚವನುಪಪಜ್ಜನಂ ನ ಹೋತಿ ನ ಪವತ್ತತಿ। ಅಸತಿ ಹಿ ಕಿಲೇಸವಟ್ಟೇ ಕಮ್ಮವಟ್ಟಂ ಪಚ್ಛಿನ್ನಮೇವ, ಪಚ್ಛಿನ್ನೇ ಚ ತಸ್ಮಿಂ ಕುತೋ ವಿಪಾಕವಟ್ಟಸ್ಸ ಸಮ್ಭವೋ। ತೇನಾಹ - "**ಚುತೂಪಪಾತೇ ಅಸತಿ ನೇವಿಧ ನ ಹುರ**"ನ್ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ ಹೇಟ್ಠಾ ಬಾಹಿಯಸುತ್ತೇ ವಿತ್ಥಾರತೋ ವುತ್ತಮೇವ। ತಸ್ಮಾ ತತ್ಥ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಇತಿ ಭಗವಾ ಇಧಾಪಿ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅನವಸೇಸತೋ ವಟ್ಟದುಕ್ಖವೂಪಸಮಹೇತುಭೂತಂ ಅಮತಮಹಾನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಆನುಭಾವಂ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಪಕಾಸೇತಿ।

ಚತುತ್ಥಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಚುನ್ದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭೫. ಪಚ್ಛಿಮೇ **ಮಲ್ಲೇಸೂತಿ** ಏವಂನಾಮಕೇ ಜನಪದೇ। **ಮಹತಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇನಾತಿ** ಗುಣಮಹತ್ತಸಙ್ಖ್ಯಾಮಹತ್ತೇಹಿ ಮಹತಾ। ಸೋ ಹಿ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋ ಸೀಲಾದಿಗುಣವಿಸೇಸಯೋಗೇನಪಿ ಮಹಾ ತತ್ಥ ಸಬ್ಬಪಚ್ಛಿಮಕಸ್ಸ ಸೋತಾಪನ್ನಭಾವತೋ, ಸಙ್ಖ್ಯಾಮಹತ್ತೇನಪಿ ಮಹಾ ಅಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಗಣನತ್ತಾ। ಆಯುಸಙ್ಖಾರೋಸ್ಸಜ್ಜನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಹಿ ಆಗತಾಗತಾ ಭಿಕ್ಖೂ ನ ಪಕ್ಕಮಿಂಸು। **ಚುನ್ದಸ್ಸಾತಿ** ಏವಂನಾಮಕಸ್ಸ। **ಕಮ್ಮಾರಪುತ್ತಸ್ಸಾತಿ** ಸುವಣ್ಣಕಾರಪುತ್ತಸ್ಸ। ಸೋ ಕಿರ ಅಡ್ಢೋ ಮಹಾಕುಟುಮ್ಬಿಕೋ ಭಗವತೋ ಪಠಮದಸ್ಸನೇನೇವ ಸೋತಾಪನ್ನೋ ಹುತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಅಮ್ಬವನೇ ಸತ್ಥುವಸನಾನುಚ್ಛವಿಕಂ ಗನ್ಧಕುಟಿಂ, ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಚ ರತ್ತಿಟ್ಠಾನದಿವಾಟ್ಠಾನಉಪಟ್ಠಾನಸಾಲಾಕುಟಿಮಣ್ಡಪಚಙ್ಕಮನಾದಿಕೇ ಚ ಸಮ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಪಾಕಾರಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ದ್ವಾರಕೋಟ್ಠಕಯುತ್ತಂ ವಿಹಾರಂ ಕತ್ವಾ ಬುದ್ಧಪ್ಪಮುಖಸ್ಸ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ನಿಯ್ಯಾದೇಸಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ - **"ತತ್ರ ಸುದಂ ಭಗವಾ ಪಾವಾಯಂ ವಿಹರತಿ ಚುನ್ದಸ್ಸ ಕಮ್ಮಾರಪುತ್ತಸ್ಸ ಅಮ್ಬವನೇ"**ತಿ।

ಪಟಿಯಾದಾಪೇತ್ವಾತಿ ಸಮ್ಪಾದೇತ್ವಾ। **"ಸೂಕರಮದ್ದವನ್ತಿ** ಸೂಕರಸ್ಸ ಮುದುಸಿನಿದ್ಧಂ ಪವತ್ತಮಂಸ"ನ್ತಿ ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ವುತ್ತಂ। ಕೇಚಿ ಪನ "ಸೂಕರಮದ್ದವನ್ತಿ ನ ಸೂಕರಮಂಸಂ, ಸೂಕರೇಹಿ ಮದ್ದಿತವಂಸಕಳೀರೋ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ಅಞ್ಞೇ "ಸೂಕರೇಹಿ ಮದ್ದಿತಪ್ಪದೇಸೇ ಜಾತಂ ಅಹಿಛತ್ತಕ"ನ್ತಿ। ಅಪರೇ ಪನ "ಸೂಕರಮದ್ದವಂ ನಾಮ ಏಕಂ ರಸಾಯನ"ನ್ತಿ ಭಣಿಂಸು । ತಞ್ಹಿ ಚುನ್ದೋ ಕಮ್ಮಾರಪುತ್ತೋ "ಅಜ್ಜ ಭಗವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಸುತ್ವಾ "ಅಪ್ಪೇವ ನಾಮ ನಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಚಿರತರಂ ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಸತ್ಥು ಚಿರಜೀವಿತುಕಮ್ಯತಾಯ ಅದಾಸೀತಿ ವದನ್ತಿ।

ತೇನ ಮಂ ಪರಿವಿಸಾತಿ ತೇನ ಮಮಂ ಭೋಜೇಹಿ। ಕಸ್ಮಾ ಭಗವಾ ಏವಮಾಹ? ಪರಾನುದ್ದಯತಾಯ। ತಞ್ಚ ಕಾರಣಂ ಪಾಳಿಯಂ ವುತ್ತಮೇವ। ತೇನ ಅಭಿಹಟಭಿಕ್ಖಾಯ ಪರೇಸಂ ಅಪರಿಭೋಗಾರಹತೋ ಚ ತಥಾ ವತ್ತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ದಸ್ಸಿತಂ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಕಿರ ಸೂಕರಮದ್ದವೇ ದ್ವಿಸಹಸ್ಸದೀಪಪರಿವಾರೇಸು ಚತೂಸು ಮಹಾದೀಪೇಸು ದೇವತಾ ಓಜಂ ಪಕ್ಖಿಪಿಂಸು। ತಸ್ಮಾ ತಂ ಅಞ್ಞೋ ಕೋಚಿ ಸಮ್ಮಾ ಜೀರಾಪೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ತಮತ್ಥಂ ಪಕಾಸೇನ್ತೋ ಸತ್ಥಾ ಪರೂಪವಾದಮೋಚನತ್ಥಂ **"ನಾಹಂ ತಂ, ಚುನ್ದ, ಪಸ್ಸಾಮೀ"**ತಿಆದಿನಾ ಸೀಹನಾದಂ ನದಿ। ಯೇ ಹಿ ಪರೇ ಉಪವದೇಯ್ಯುಂ "ಅತ್ತನಾ ಪರಿಭುತ್ತಾವಸೇಸಂ ನೇವ ಭಿಕ್ಖೂನಂ, ನ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಅದಾಸಿ, ಆವಾಟೇ ನಿಖಣಾಪೇತ್ವಾ ವಿನಾಸೇಸೀ"ತಿ, "ತೇಸಂ ವಚನೋಕಾಸೋ ಮಾ ಹೋತೂ"ತಿ ಪರೂಪವಾದಮೋಚನತ್ಥಂ ಸೀಹನಾದಂ ನದಿ।

ತತ್ಥ **ಸದೇವಕೇತಿ**ಆದೀಸು ಸಹ ದೇವೇಹೀತಿ **ಸದೇವಕೋ,** ಸಹ ಮಾರೇನಾತಿ **ಸಮಾರಕೋ,** ಸಹ ಬ್ರಹ್ಮುನಾತಿ **ಸಬ್ರಹ್ಮಕೋ,** ಸಹ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಹೀತಿ **ಸಸ್ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣೀ,** ಪಜಾತತ್ತಾ **ಪಜಾ,** ಸಹ ದೇವಮನುಸ್ಸೇಹೀತಿ **ಸದೇವಮನುಸ್ಸಾ**। ತಸ್ಮಿಂ ಸದೇವಕೇ ಲೋಕೇ...ಪೇ॰... ಸದೇವಮನುಸ್ಸಾಯ। ತತ್ಥ ಸದೇವಕವಚನೇನ ಪಞ್ಚಕಾಮಾವಚರದೇವಗ್ಗಹಣಂ, ಸಮಾರಕವಚನೇನ ಛಟ್ಠಕಾಮಾವಚರದೇವಗ್ಗಹಣಂ, ಸಬ್ರಹ್ಮಕವಚನೇನ ಬ್ರಹ್ಮಕಾಯಿಕಾದಿಬ್ರಹ್ಮಗ್ಗಹಣಂ, ಸಸ್ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣೀವಚನೇನ ಸಾಸನಸ್ಸ ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕಪಚ್ಚಾಮಿತ್ತಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಗ್ಗಹಣಂ ಸಮಿತಪಾಪಬಾಹಿತಪಾಪಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಗ್ಗಹಣಞ್ಚ, ಪಜಾವಚನೇನ ಸತ್ತಲೋಕಗ್ಗಹಣಂ, ಸದೇವಮನುಸ್ಸವಚನೇನ ಸಮ್ಮುತಿದೇವಅವಸೇಸಮನುಸ್ಸಗ್ಗಹಣಂ। ಏವಮೇತ್ಥ ತೀಹಿ ಪದೇಹಿ ಓಕಾಸಲೋಕವಸೇನ, ದ್ವೀಹಿ ಪಜಾವಸೇನ ಸತ್ತಲೋಕೋ ಗಹಿತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಅಪರೋ ನಯೋ - ಸದೇವಕವಚನೇನ ಅರೂಪಾವಚರಲೋಕೋ ಗಹಿತೋ, ಸಮಾರಕವಚನೇನ ಛಕಾಮಾವಚರದೇವಲೋಕೋ, ಸಬ್ರಹ್ಮಕವಚನೇನ ರೂಪೀ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೋ, ಸಸ್ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣವಚನೇನ ಚತುಪರಿಸವಸೇನ ಸಮ್ಮುತಿದೇವೇಹಿ ಸಹ ಮನುಸ್ಸಲೋಕೋ, ಅವಸೇಸಸತ್ತಲೋಕೋ ವಾ ಗಹಿತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಭುತ್ತಾವಿಸ್ಸಾತಿ ಭುತ್ತವತೋ। **ಖರೋತಿ** ಫರುಸೋ। **ಆಬಾಧೋತಿ** ವಿಸಭಾಗರೋಗೋ। **ಪಬಾಳ್ಹಾತಿ** ಬಲವತಿಯೋ। **ಮಾರಣನ್ತಿಕಾತಿ** ಮರಣನ್ತಾ ಮರಣಸಮೀಪಪಾಪನಸಮತ್ಥಾ। **ಸತೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಅಧಿವಾಸೇಸೀತಿ** ಸತಿಂ ಉಪಟ್ಠಿತಂ ಕತ್ವಾ ಞಾಣೇನ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಅಧಿವಾಸೇಸಿ। **ಅವಿಹಞ್ಞಮಾನೋತಿ** ವೇದನಾನುವತ್ತನವಸೇನ ಅಸಲ್ಲಕ್ಖಿತಧಮ್ಮೋ ವಿಯ ಅಪರಾಪರಂ

ಪರಿವತ್ತನಂ ಅಕರೋನ್ತೋ ಅಪೀಳಿಯಮಾನೋ ಅದುಕ್ಖಿಯಮಾನೋ ವಿಯ ಅಧಿವಾಸೇಸಿ। ಭಗವತೋ ಹಿ ವೇಳುವಗಾಮಕೇಯೇವ ತಾ ವೇದನಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾ, ಸಮಾಪತ್ತಿಬಲೇನ ಪನ ವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತಾ ಯಾವ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನದಿವಸಾ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಂಸು ದಿವಸೇ ದಿವಸೇ ಸಮಾಪತ್ತೀಹಿ ಪಟಿಪಣಾಮನತೋ। ತಂ ದಿವಸಂ ಪನ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿತುಕಾಮೋ "ಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಹತ್ಥೀನಂ ಬಲಂ ಧಾರೇನ್ತಾನಂ ವಜಿರಸಙ್ಘಾತಸಮಾನಕಾಯಾನಂ ಅಪರಿಮಿತಕಾಲಂ ಉಪಚಿತಪುಞ್ಞಸಮ್ಭಾರಾನಮ್ಪಿ ಭವೇ ಸತಿ ಏವರೂಪಾ ವೇದನಾ ಪವತ್ತನ್ತಿ, ಕಿಮಙ್ಗಂ ಪನ ಅಞ್ಞೇಸ"ನ್ತಿ ಸತ್ತಾನಂ ಸಂವೇಗಜನನತ್ಥಂ ಸಮಾಪತ್ತಿಂ ನ ಸಮಾಪಜ್ಜಿ, ತೇನ ವೇದನಾ ಖರಾ ವತ್ತಿಂಸು। **ಆಯಾಮಾತಿ** ಏಹಿ ಯಾಮ।

ಚುನ್ದಸ್ಸ ಭತ್ತಂ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾತಿಆದಿಕಾ ಅಪರಭಾಗೇ ಧಮ್ಮಸಙ್ಗಾಹಕೇಹಿ ಠಪಿತಾ ಗಾಥಾ। ತತ್ಥ **ಭುತ್ತಸ್ಸ ಚ ಸೂಕರಮದ್ದವೇನಾತಿ** ಭುತ್ತಸ್ಸ ಉದಪಾದಿ, ನ ಪನ ಭುತ್ತಪಚ್ಚಯಾ। ಯದಿ ಹಿ ಅಭುತ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಸ್ಸಾ, ಅತಿಖರೋ ಅಭವಿಸ್ಸಾ, ಸಿನಿದ್ಧಭೋಜನಂ ಪನ ಭುತ್ತತ್ತಾ ತನುಕಾ ವೇದನಾ ಅಹೋಸಿ, ತೇನೇವ ಪದಸಾ ಗನ್ತುಂ ಅಸಕ್ಖಿ। ಏತೇನ ಞ್ಞಾಯಂ "ಯಸ್ಸ ತಂ ಪರಿಭುತ್ತಂ ಸಮ್ಮಾ ಪರಿಣಾಮಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ ಅಞ್ಞತ್ರ ತಥಾಗತಸ್ಸಾ"ತಿ ಸೀಹನಾದೋ ನದಿತೋ, ತಸ್ಸ ಸಾತ್ಥಕತಾ ದಸ್ಸಿತಾ। ಬುದ್ಧಾನಞ್ಹಿ ಅಟ್ಠಾನೇ ಗಜ್ಜಿತಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಯಸ್ಮಾ ತಂ ಪರಿಭುತ್ತಂ ಭಗವತೋ ನ ಕಿಞ್ಚಿ ವಿಕಾರಂ ಉಪ್ಪಾದೇಸಿ, ಕಮ್ಮೇನ ಪನ ಲದ್ಧೋಕಾಸೇನ ಉಪ್ಪಾದಿಯಮಾನಂ ವಿಕಾರಂ ಅಪ್ಪಮತ್ತತಾಯ ಉಪಸಮೇನ್ತೋ ಸರೀರೇ ಬಲಂ ಉಪ್ಪಾದೇಸಿ, ಯೇನ ಯಥಾ ವಕ್ಖಮಾನಂ ತಿವಿಧಂ ಪಯೋಜನಂ ಸಮ್ಪಾದೇಸಿ, ತಸ್ಮಾ ಸಮ್ಮದೇವ ತಂ ಪರಿಣಾಮಂ ಗತಂ, ಮಾರಣನ್ತಿಕತ್ತಾ ಪನ ವೇದನಾನಂ ಅವಿಞ್ಞಾತಂ ಅಪಾಕಟಂ ಅಹೋಸೀತಿ। **ವಿರಿಚ್ಚಮಾನೋತಿ** ಅಭಿಣ್ಹಂ ಪವತ್ತಲೋಹಿತವಿರೇಚನೋವ ಸಮಾನೋ। **ಅವೋಚಾತಿ** ಅತ್ತನಾ ಇಚ್ಛಿತಟ್ಠಾನೇ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನತ್ಥಾಯ ಏವಮಾಹ।

ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಭಗವಾ ಏವಂ ರೋಗೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಕುಸಿನಾರಂ ಅಗಮಾಸಿ, ಕಿಂ ಅಞ್ಞತ್ಥ ನ ಸಕ್ಕಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿತುನ್ತಿ? ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿತುಂ ನಾಮ ನ ಕತ್ಥಚಿ ನ ಸಕ್ಕಾ, ಏವಂ ಪನ ಚಿನ್ತೇಸಿ - ಮಯಿ ಕುಸಿನಾರಂ ಗತೇ ಮಹಾಸುದಸ್ಸನಸುತ್ತದೇಸನಾಯ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೨೪೧) ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ತಾಯ ಯಾ ದೇವಲೋಕೇ ಅನುಭವಿತಬ್ಬಸದಿಸಾ ಸಮ್ಪತ್ತಿ ಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ ಮಯಾ ಅನುಭೂತಾ, ತಂ ದ್ವೀಹಿ ಭಾಣವಾರೇಹಿ ಪಟಿಮಣ್ಡೇತ್ವಾ ದೇಸೇಸ್ಸಾಮಿ, ತಂ ಸುತ್ವಾ ಬಹೂ ಜನಾ ಕುಸಲಂ ಕತ್ತಬ್ಬಂ ಮಞ್ಞಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಸುಭದ್ದೋಪಿ ಕತ್ಥ ಮಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಪರಿಯೋಸಾನೇ ಸರಣೇಸು ಪತಿಟ್ಠಾಯ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಲದ್ಧೂಪಸಮ್ಪದೋ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಭಾವೇತ್ವಾ ಮಯಿ ಧರನ್ತೇಯೇವ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ವಾ ಪಚ್ಛಿಮಸಾವಕೋ ನಾಮ ಭವಿಸ್ಸತಿ। ಅಞ್ಞತ್ಥ ಮಯಿ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೇ ಧಾತುನಿಮಿತ್ತಂ ಮಹಾಕಲಹೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಲೋಹಿತಂ ನದೀ ವಿಯ ಸನ್ದಿಸ್ಸತಿ। ಕುಸಿನಾರಾಯಂ ಪನ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೇ ದೋಣಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ತಂ ವಿವಾದಂ ವೂಪಸಮೇತ್ವಾ ಧಾತುಯೋ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ದಸ್ಸತೀತಿ ಇಮಾನಿ ತೀಣಿ ಕಾರಣಾನಿ ಪಸ್ಸನ್ತೋ ಭಗವಾ ಮಹತಾ ಉಸ್ಸಾಹೇನ ಕುಸಿನಾರಂ ಅಗಮಾಸಿ।

ಇಙ್ಘಾತಿ ಚೋದನತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ। **ಕಿಲನ್ತೋಸ್ಮೀತಿ** ಪರಿಸ್ಸನ್ತೋ ಅಸ್ಮಿ। ತೇನ ಯಥಾವುತ್ತವೇದನಾನಂ ಬಲವಭಾವಂ ಏವ ದಸ್ಸೇತಿ। ಭಗವಾ ಹಿ ಅತ್ತನೋ ಆನುಭಾವೇನ ತದಾ ಪದಸಾ ಅಗಮಾಸಿ, ಅಞ್ಞೇಸಂ ಪನ ಯಥಾ ಪದುದ್ಧಾರಮ್ಪಿ ಕಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ, ತಥಾ ವೇದನಾ ತಿಖಿಣಾ ಖರಾ ಕಟುಕಾ ವತ್ತಿಂಸು। ತೇನೇವಾಹ **"ನಿಸೀದಿಸ್ಸಾಮೀ"**ತಿ।

ಇದಾನೀತಿ ಅಧುನಾ। **ಲುಳಿತನ್ತಿ** ಮದ್ದಿತಂ ವಿಯ ಆಕುಲಂ। **ಆವಿಲನ್ತಿ** ಆಲುಲಂ। **ಅಚ್ಛೋದಕಾತಿ** ತನುಪಸನ್ನಸಲಿಲಾ। **ಸಾತೋದಕಾತಿ** ಮಧುರತೋಯಾ। **ಸೀತೋದಕಾತಿ** ಸೀತಲಜಲಾ। **ಸೇತೋದಕಾತಿ** ನಿಕ್ಕದ್ದಮಾ । ಉದಕಞ್ಹಿ ಸಭಾವತೋ ಸೇತವಣ್ಣಂ, ಭೂಮಿವಸೇನ ಕದ್ದಮಾವಿಲತಾಯ ಚ ಅಞ್ಞಾದಿಸಂ ಹೋತಿ, ಕಕುಧಾಪಿ ನದೀ ವಿಮಲವಾಲಿಕಾ ಸಮೋಕಿಣ್ಣಾ ಸೇತವಣ್ಣಾ ಸನ್ದತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಸೇತೋದಕಾ"ತಿ। **ಸುಪತಿತ್ಥಾತಿ** ಸುನ್ದರತಿತ್ಥಾ। **ರಮಣೀಯಾತಿ** ಮನೋಹರಭೂಮಿಭಾಗತಾಯ ರಮಿತಬ್ಬಾ ಯಥಾವುತ್ತಉದಕಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಚ ಮನೋರಮಾ।

ಕಿಲನ್ತೋಸ್ಮಿ ಚುನ್ದಕ, ನಿಪಜ್ಜಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಹಿ -

> "ಕಾಳಾವಕಞ್ಚ ಗಙ್ಗೇಯ್ಯಂ, ಪಣ್ಡರಂ ತಮ್ಬಪಿಙ್ಗಲಂ।
> ಗನ್ಧಮಙ್ಗಲಹೇಮಞ್ಚ, ಉಪೋಸಥಛದ್ದನ್ತಿಮೇ ದಸಾ"ತಿ॥ -

ಏವಂ ವುತ್ತೇಸು ದಸಸು ಹತ್ಥಿಕುಲೇಸು ಕಾಳಾವಕಸಙ್ಖಾತಾನಂ ಯಂ ದಸನ್ನಂ ಪಕತಿಹತ್ಥೀನಂ ಬಲಂ, ತಂ ಏಕಸ್ಸ ಗಙ್ಗೇಯ್ಯಸ್ಸಾತಿ ಏವಂ ದಸಗುಣಿತಾಯ ಗಣನಾಯ ಪಕತಿಹತ್ಥೀನಂ ಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಬಲಪ್ಪಮಾಣಂ ಸರೀರಬಲಂ। ತಂ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ತಸ್ಮಿಂ ದಿವಸೇ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಚಙ್ಗವಾರೇ ಪಕ್ಖಿತ್ತಉದಕಂ ವಿಯ ಪರಿಕ್ಖಯಂ ಗತಂ। ಪಾವಾಯ ತಿಗಾವುತೇ ಕುಸಿನಾರಾ। ಏತಸ್ಮಿಂ ಅನ್ತರೇ ಪಞ್ಚವೀಸತಿಯಾ ಠಾನೇಸು ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಮಹನ್ತಂ ಉಸ್ಸಾಹಂ ಕತ್ವಾ ಆಗಚ್ಛನ್ತೋ ಸೂರಿಯತ್ಥಙ್ಗಮನವೇಲಾಯ ಭಗವಾ ಕುಸಿನಾರಂ ಪಾಪುಣೀತಿ ಏವಂ "ರೋಗೋ ನಾಮ ಸಬ್ಬಂ ಆರೋಗ್ಯಂ ಮದ್ದನ್ತೋ ಆಗಚ್ಛತೀ"ತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಸದೇವಕಸ್ಸ ಲೋಕಸ್ಸ ಸಂವೇಗಕರಂ ವಾಚಂ ಭಾಸನ್ತೋ "ಕಿಲನ್ತೋಸ್ಮಿ, ಚುನ್ದಕ, ನಿಪಜ್ಜಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಆಹ।

ಸೀಹಸೇಯ್ಯನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಕಾಮಭೋಗೀಸೇಯ್ಯಾ ಪೇತಸೇಯ್ಯಾ ತಥಾಗತಸೇಯ್ಯಾ ಸೀಹಸೇಯ್ಯಾತಿ ಚತಸ್ಸೋ ಸೇಯ್ಯಾ। ತತ್ಥ "ಯೇಭುಯ್ಯೇನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಾಮಭೋಗೀ ವಾಮೇನ ಪಸ್ಸೇನ ಸೇಯ್ಯಂ ಕಪ್ಪೇನ್ತೀ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೨೪೬) ಅಯಂ ಕಾಮಭೋಗೀಸೇಯ್ಯಾ। "ಯೇಭುಯ್ಯೇನ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪೇತಾ ಉತ್ತಾನಾ ಸೇನ್ತೀ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೨೪೬) ಅಯಂ ಪೇತಸೇಯ್ಯಾ। ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಂ ತಥಾಗತಸೇಯ್ಯಾ। "ಸೀಹೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಿಗರಾಜಾ ದಕ್ಖಿಣೇನ ಪಸ್ಸೇನ ಸೇಯ್ಯಂ ಕಪ್ಪೇತೀ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೨೪೬) ಅಯಂ ಸೀಹಸೇಯ್ಯಾ। ಅಯಞ್ಹಿ ತೇಜುಸ್ಸದಇರಿಯಾಪಥತ್ತಾ ಉತ್ತಮಸೇಯ್ಯಾ ನಾಮ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - **"ದಕ್ಖಿಣೇನ ಪಸ್ಸೇನ ಸೀಹಸೇಯ್ಯಂ ಕಪ್ಪೇಸೀ"**ತಿ। **ಪಾದೇ ಪಾದನ್ತಿ** ದಕ್ಖಿಣಪಾದೇ ವಾಮಪಾದಂ। **ಅಚ್ಚಾಧಾಯಾತಿ** ಅತಿಆಧಾಯ, ಗೋಪ್ಫಕಂ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಠಪೇತ್ವಾ। ಗೋಪ್ಫಕೇನ ಹಿ ಗೋಪ್ಫಕೇ, ಜಾಣುನಾ ಜಾಣುಮ್ಹಿ ಸಙ್ಘಟ್ಟಿಯಮಾನೇ ಅಭಿಣ್ಹಂ ವೇದನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ , ಸೇಯ್ಯಾ ಫಾಸುಕಾ ನ ಹೋತಿ। ಯಥಾ ಪನ ನ ಸಙ್ಘಟ್ಟೇತಿ, ಏವಂ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಠಪಿತೇ ವೇದನಾ ನುಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಸೇಯ್ಯಾ ಫಾಸುಕಾ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಏವಂ ನಿಪಜ್ಜಿ।

ಗನ್ತ್ವಾನ ಬುದ್ಧೋತಿ ಇಮಾ ಗಾಥಾ ಅಪರಭಾಗೇ ಧಮ್ಮಸಙ್ಗಾಹಕೇಹಿ ಠಪಿತಾ। ತತ್ಥ **ನದಿಕನ್ತಿ** ನದಿಂ। **ಅಪ್ಪಟಿಮೋಧ ಲೋಕೇತಿ** ಅಪ್ಪಟಿಮೋ ಇಧ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸದೇವಕೇ ಲೋಕೇ। **ನ್ಹತ್ವಾ ಚ ಪಿವಿತ್ವಾ ಚುದತಾರೀತಿ** ಗತ್ತಾನಂ ಸೀತಿಕರಣವಸೇನ ನ್ಹತ್ವಾ ಚ ಪಾನೀಯಂ ಪಿವಿತ್ವಾ ಚ ನದಿತೋ ಉತ್ತರಿ। ತದಾ ಕಿರ ಭಗವತಿ ನ್ಹಾಯನ್ತೇ ಅನ್ತೋನದಿಯಂ ಮಚ್ಛಕಚ್ಛಪಾ, ಉದಕಂ, ಉಭೋಸು ತೀರೇಸು ವನಸಣ್ಡೋ, ಸಬ್ಬೋ ಚ ಸೋ ಭೂಮಿಭಾಗೋತಿ ಸಬ್ಬಂ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣಮೇವ ಅಹೋಸಿ। **ಪುರಕ್ಖತೋತಿ** ಗುಣವಿಸಿಟ್ಠಸತ್ತುತ್ತಮಗರುಭಾವತೋ ಸದೇವಕೇನ ಲೋಕೇನ ಪೂಜಾಸಮ್ಮಾನವಸೇನ ಪುರಕ್ಖತೋ। **ಭಿಕ್ಖುಗಣಸ್ಸ ಮಜ್ಝೇತಿ** ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಮಜ್ಝೇ। ತದಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಭಗವತೋ ವೇದನಾನಂ ಅಧಿಮತ್ತಭಾವಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಆಸನ್ನಾ ಹುತ್ವಾ ಸಮನ್ತತೋ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾವ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। **ಸತ್ಥಾತಿ** ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಸಮ್ಪರಾಯಿಕಪರಮತ್ಥೇಹಿ ಸತ್ತಾನಂ ಅನುಸಾಸನತೋ ಸತ್ಥಾ। **ಪವತ್ತಾ ಭಗವಾ ಇಧ ಧಮ್ಮೇತಿ** ಭಾಗ್ಯವನ್ತತಾದೀಹಿ ಭಗವಾ ಇಧ ಸೀಲಾದಿಸಾಸನಧಮ್ಮೇ ಪವತ್ತಾ, ಧಮ್ಮೇ ವಾ ಚತುರಾಸೀತಿಧಮ್ಮಕ್ಖನ್ಧಸಹಸ್ಸಾನಿ ಪವತ್ತಾ ಪವತ್ತೇತಾ। **ಅಮ್ಬವನನ್ತಿ** ತಸ್ಸಾ ಏವ ನದಿಯಾ ತೀರೇ ಅಮ್ಬವನಂ। **ಆಮನ್ತಯಿ ಚುನ್ದಕನ್ತಿ** ತಸ್ಮಿಂ ಕಿರ ಖಣೇ ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ ಉದಕಸಾಟಿಕಂ ಪೀಳೇನ್ತೋ ಓಹೀಯಿ, ಚುನ್ದಕತ್ಥೇರೋ ಸಮೀಪೇ ಅಹೋಸಿ। ತಸ್ಮಾ ತಂ ಭಗವಾ ಆಮನ್ತಯಿ। **ಪಮುಖೇ ನಿಸೀದೀತಿ** ವತ್ತಸೀಸೇನ ಸತ್ಥು ಪುರತೋ ನಿಸೀದಿ "ಕಿಂ ನು ಖೋ ಸತ್ಥಾ ಆಣಾಪೇತೀ"ತಿ। ಏತ್ತಾವತಾ ಧಮ್ಮಭಣ್ಡಾಗಾರಿಕೋ ಅನುಪ್ಪತ್ತೋ। ಏವಂ ಅನುಪ್ಪತ್ತಂ ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಆನನ್ದಂ ಆಮನ್ತೇಸಿ।

ಉಪದಹೇಯ್ಯಾತಿ ಉಪ್ಪಾದೇಯ್ಯ, ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಕೋ ಕೋಚಿ ಪುರಿಸೋ ಸಿಯಾ ಅಪಿ ಭವೇಯ್ಯ। **ಅಲಾಭಾತಿ** ಯೇ ಅಞ್ಞೇಸಂ ದಾನಂ ದದನ್ತಾನಂ ದಾನಾನಿಸಂಸಸಙ್ಖಾತಾ ಲಾಭಾ ಹೋನ್ತಿ, ತೇ ಅಲಾಭಾ। **ದುಲ್ಲದ್ಧನ್ತಿ** ಪುಞ್ಞವಿಸೇಸೇನ ಲದ್ಧಮ್ಪಿ

ಮನುಸ್ಸತ್ತಂ ದುಲ್ಲದ್ಧಂ। **ಯಸ್ಸ ತೇತಿ** ಯಸ್ಸ ತವ। ಉತ್ತಣ್ಡುಲಂ ವಾ ಅತಿಕಿಲಿನ್ನಂ ವಾ ಕೋ ತಂ ಜಾನಾತಿ, ಕೇದಿಸಮ್ಪಿ ಪಚ್ಛಿಮಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ತಥಾಗತೋ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ, ಅದ್ಧಾ ತೇನ ಯಂ ವಾ ತಂ ವಾ ದಿನ್ನಂ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ। **ಲಾಭಾತಿ** ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಸಮ್ಪರಾಯಿಕಾ ದಾನಾನಿಸಂಸಸಙ್ಖಾತಾ ಲಾಭಾ। **ಸುಲದ್ಧನ್ತಿ** ತುಯ್ಹಂ ಮನುಸ್ಸತ್ತಂ ಸುಲದ್ಧಂ। **ಸಮ್ಮುಖಾತಿ** ಸಮ್ಮುಖತೋ, ನ ಅನುಸ್ಸವೇನ ನ ಪರಮ್ಪರಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಮೇತನ್ತಿ** ಮೇ ಏತಂ ಮಯಾ ಏತಂ। **ದ್ವೇಮೇತಿ** ದ್ವೇ ಇಮೇ। **ಸಮಸಮಫಲಾತಿ** ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ಸಮಾನಫಲಾ।

ನನು ಚ ಯಂ ಸುಜಾತಾಯ ದಿನ್ನಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ತಥಾಗತೋ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋ, ತಂ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಅಪ್ಪಹೀನಕಾಲೇ ದಾನಂ, ಇದಂ ಪನ ಚುನ್ದಸ್ಸ ದಾನಂ ಖೀಣಾಸವಕಾಲೇ, ಕಸ್ಮಾ ಏತಾನಿ ಸಮಫಲಾನೀತಿ? ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಸಮತಾಯ ಸಮಾಪತ್ತಿಸಮತಾಯ ಅನುಸ್ಸರಣಸಮತಾಯ ಚ। ಭಗವಾ ಹಿ ಸುಜಾತಾಯ ದಿನ್ನಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಸಉಪಾದಿಸೇಸಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ, ಚುನ್ದೇನ ದಿನ್ನಂ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಅನುಪಾದಿಸೇಸಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋತಿ ಏವಂ **ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಸಮತಾಯ**ಪಿ ಸಮಫಲಾನಿ। ಅಭಿಸಮ್ಬುಜ್ಝನದಿವಸೇ ಚ ಅಗ್ಗಮಗ್ಗಸ್ಸ ಹೇತುಭೂತಾ ಚತುವೀಸತಿಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಸಙ್ಖಾ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಸಮಾಪಜ್ಜಿ, ಪರಿನಿಬ್ಬಾನದಿವಸೇಪಿ ಸಬ್ಬಾ ತಾ ಸಮಾಪಜ್ಜಿ। ಏವಂ **ಸಮಾಪತ್ತಿಸಮತಾಯ**ಪಿ ಸಮಫಲಾನಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಭಗವತಾ -

> "ಯಸ್ಸ ಚೇತಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಅನುತ್ತರಂ ಅಪ್ಪಮಾಣಂ ಚೇತೋಸಮಾಧಿಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ, ಅಪ್ಪಮಾಣೋ ತಸ್ಸ ಪುಞ್ಞಾಭಿಸನ್ದೋ ಕುಸಲಾಭಿಸನ್ದೋ"ತಿಆದಿ। -

ಸುಜಾತಾ ಚ ಅಪರಭಾಗೇ ಅಸ್ಸೋಸಿ "ನ ಕಿರ ಸಾ ರುಕ್ಖದೇವತಾ, ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಕಿರೇಸ, ತಂ ಕಿರ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಅನುತ್ತರಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋ, ಸತ್ತಸತ್ತಾಹಂ ಕಿರಸ್ಸ ತೇನ ಯಾಪನಾ ಅಹೋಸೀ"ತಿ। ತಸ್ಸಾ ಇದಂ ಸುತ್ವಾ "ಲಾಭಾ ವತ ಮೇ"ತಿ ಅನುಸ್ಸರನ್ತಿಯಾ ಬಲವಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸಂ ಉದಪಾದಿ। ಚುನ್ದಸ್ಸಪಿ ಅಪರಭಾಗೇ "ಅವಸಾನಪಿಣ್ಡಪಾತೋ ಕಿರ ಮಯಾ ದಿನ್ನೋ, ಧಮ್ಮಸೀಸಂ ಕಿರ ಮಯಾ ಗಹಿತಂ, ಮಯ್ಹಂ ಕಿರ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಸತ್ಥಾ ಅತ್ತನಾ ಚಿರಕಾಲಾಭಿಪತ್ಥಿತಾಯ ಅನುಪಾದಿಸೇಸಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ"ತಿ ಸುತ್ವಾ "ಲಾಭಾ ವತ ಮೇ"ತಿ ಅನುಸ್ಸರತೋ ಬಲವಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸಂ ಉದಪಾದಿ। ಏವಂ **ಅನುಸ್ಸರಣಸಮತಾಯ**ಪಿ ಸಮಫಲಾನಿ ದ್ವೇಪಿ ಪಿಣ್ಡಪಾತದಾನಾನೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ।

ಆಯುಸಂವತ್ತನಿಕನ್ತಿ ದೀಘಾಯುಕಸಂವತ್ತನಿಕಂ। **ಉಪಚಿತನ್ತಿ** ಪಸುತಂ ಉಪ್ಪಾದಿತಂ। **ಯಸಸಂವತ್ತನಿಕನ್ತಿ** ಪರಿವಾರಸಂವತ್ತನಿಕಂ। **ಆಧಿಪತೇಯ್ಯಸಂವತ್ತನಿಕನ್ತಿ** ಸೇಟ್ಠಭಾವಸಂವತ್ತನಿಕಂ।

ಏತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾತಿ ಏತಂ ದಾನಸ್ಸ ಮಹಪ್ಫಲತಞ್ಚೇವ ಸೀಲಾದಿಗುಣೇಹಿ ಅತ್ತನೋ ಚ ಅನುತ್ತರದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯಭಾವಂ ಅನುಪಾದಾಪರಿನಿಬ್ಬಾನಞ್ಚಾತಿ ತಿವಿಧಮ್ಪಿ ಅತ್ಥಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರತೋ ವಿದಿತ್ವಾ ತದತ್ಥದೀಪನಂ **ಇಮಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ।**

ತತ್ಥ **ದದತೋ ಪುಞ್ಞಂ ಪವಡ್ಢತೀತಿ** ದಾನಂ ದೇನ್ತಸ್ಸ ಚಿತ್ತಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಚ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಚ ದಾನಮಯಂ ಪುಞ್ಞಂ ಉಪಚೀಯತಿ, ಮಹಪ್ಫಲತರಞ್ಚ ಮಹಾನಿಸಂಸತರಞ್ಚ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಥ ವಾ **ದದತೋ ಪುಞ್ಞಂ ಪವಡ್ಢತೀತಿ** ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮಂ ಪರಿಚ್ಚಜನ್ತೋ ಪರಿಚ್ಚಾಗಚೇತನಾಯ ಬಹುಲೀಕತಾಯ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಅನಾಪತ್ತಿಬಹುಲೋ ಸುವಿಸುದ್ಧಸೀಲಂ ರಕ್ಖಿತ್ವಾ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಞ್ಚ ಭಾವೇತುಂ ಸಕ್ಕೋತೀತಿ ತಸ್ಸ ದಾನಾದಿವಸೇನ ತಿವಿಧಮ್ಪಿ ಪುಞ್ಞಂ ಅಭಿವಡ್ಢತೀತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಸಂಯಮತೋತಿ** ಸೀಲಸಂಯಮೇನ ಸಂಯಮನ್ತಸ್ಸ, ಸಂವರೇ ಠಿತಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವೇರಂ ನ ಚೀಯತೀತಿ** ಪಞ್ಚವಿಧವೇರಂ ನ ಪವಡ್ಢತಿ, ಅದೋಸಪಧಾನತ್ತಾ ವಾ ಅಧಿಸೀಲಸ್ಸ ಕಾಯವಾಚಾಚಿತ್ತೇಹಿ ಸಯಂಮನ್ತೋ ಸುವಿಸುದ್ಧಸೀಲೋ ಖನ್ತಿಬಹುಲತಾಯ ಕೇನಚಿ ವೇರಂ ನ ಕರೋತಿ, ಕುತೋ ತಸ್ಸ ಉಪಚಯೋ। ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಸ ಸಂಯಮತೋ ಸಂಯಮನ್ತಸ್ಸ, ಸಂಯಮಹೇತು ವಾ ವೇರಂ ನ ಚೀಯತಿ। **ಕುಸಲೋ ಚ ಜಹಾತಿ ಪಾಪಕನ್ತಿ** ಕುಸಲೋ ಪನ ಞಾಣಸಮ್ಪನ್ನೋ ಸುವಿಸುದ್ಧಸೀಲೇ

ಪತಿಟ್ಠಿತೋ ಅಟ್ಠತಿಂಸಾಯ ಆರಮ್ಮಣೇಸು ಅತ್ತನೋ ಅನುರೂಪಂ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಉಪಚಾರಪ್ಪನಾಭೇದಂ ಝಾನಂ ಸಮ್ಪಾದೇನ್ತೋ ಪಾಪಕಂ ಲಾಮಕಂ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಾದಿಅಕುಸಲಂ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನವಸೇನ ಜಹಾತಿ ಪರಿಚ್ಚಜತಿ। ಸೋ ತಮೇವ ಝಾನಂ ಪಾದಕಂ ಕತ್ವಾ ಸಙ್ಖಾರೇಸು ಖಯವಯಂ ಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತೋ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಉಸ್ಸುಕ್ಕಾಪೇತ್ವಾ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ ಅನವಸೇಸಂ ಪಾಪಕಂ ಲಾಮಕಂ ಅಕುಸಲಂ ಸಮುಚ್ಛೇದವಸೇನ ಜಹಾತಿ। **ರಾಗದೋಸಮೋಹಕ್ಖಯಾ ಸ ನಿಬ್ಬುತೋತಿ** ಸೋ ಏವಂ ಪಾಪಕಂ ಪಜಹಿತ್ವಾ ರಾಗಾದೀನಂ ಖಯಾ ಅನವಸೇಸಕಿಲೇಸನಿಬ್ಬಾನೇನ, ತತೋ ಪರಂ ಖನ್ಧನಿಬ್ಬಾನೇನ ಚ ನಿಬ್ಬುತೋ ಹೋತೀತಿ ಏವಂ ಭಗವಾ ಚುನ್ದಸ್ಸ ಚ ದಕ್ಖಿಣಸಮ್ಪತ್ತಿಂ, ಅತ್ತನೋ ಚ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಪೀತಿವೇಗವಿಸ್ಸಟ್ಠಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ।

ಪಞ್ಚಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಪಾಟಲಿಗಾಮಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭೬. ಛಟ್ಠೇ **ಮಗಧೇಸೂತಿ** ಮಗಧರಟ್ಠೇ। **ಮಹತಾತಿ** ಇಧಾಪಿ ಗುಣಮಹತ್ತೇನಪಿ ಅಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಸಙ್ಖ್ಯತ್ತಾ ಗಣನಮಹತ್ತೇನಪಿ ಮಹತಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇನ। **ಪಾಟಲಿಗಾಮೋತಿ** ಏವಂನಾಮಕೋ ಮಗಧರಟ್ಠೇ ಏಕೋ ಗಾಮೋ। ತಸ್ಸ ಕಿರ ಗಾಮಸ್ಸ ಮಾಪನದಿವಸೇ ಗಾಮಗ್ಗಹಣಟ್ಠಾನೇ ದ್ವೇ ತಯೋ ಪಾಟಲಙ್ಕುರಾ ಪಥವಿತೋ ಉಬ್ಭಿಜ್ಜಿತ್ವಾ ನಿಕ್ಖಮಿಂಸು। ತೇನ ತಂ "ಪಾಟಲಿಗಾಮೋ"ತ್ವೇವ ವೋಹರಿಂಸು। **ತದವಸರೀತಿ** ತಂ ಪಾಟಲಿಗಾಮಂ ಅವಸರಿ ಅನುಪಾಪುಣಿ। ಕದಾ ಪನ ಭಗವಾ ಪಾಟಲಿಗಾಮಂ ಅನುಪಾಪುಣಿ? ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯೇನ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿನೋ ಚೇತಿಯಂ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ ತತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ರಾಜಗಹೇ ವಸನ್ತೋ ತತ್ಥ ಆಯಸ್ಮತೋ ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಸ್ಸ ಚ ಚೇತಿಯಂ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ ತತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಅಮ್ಬಲಟ್ಠಿಕಾಯಂ ವಸಿತ್ವಾ ಅತುರಿತಚಾರಿಕಾವಸೇನ ಜನಪದಚಾರಿಕಂ ಚರನ್ತೋ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಏಕರತ್ತಿವಾಸೇನ ವಸಿತ್ವಾ ಲೋಕಂ ಅನುಗ್ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಪಾಟಲಿಗಾಮಂ ಅನುಪಾಪುಣಿ।

ಪಾಟಲಿಗಾಮಿಯಾತಿ ಪಾಟಲಿಗಾಮವಾಸಿನೋ ಉಪಾಸಕಾ। ತೇ ಕಿರ ಭಗವತೋ ಪಠಮದಸ್ಸನೇನ ಕೇಚಿ ಸರಣೇಸು, ಕೇಚಿ ಸೀಲೇಸು, ಕೇಚಿ ಸರಣೇಸು ಚ ಸೀಲೇಸು ಚ ಪತಿಟ್ಠಿತಾ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ಉಪಾಸಕಾ"**ತಿ। **ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿಂಸೂತಿ** ಪಾಟಲಿಗಾಮೇ ಕಿರ ಅಜಾತಸತ್ತುನೋ ಲಿಚ್ಛವಿರಾಜೂನಞ್ಚ ಮನುಸ್ಸಾ ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಗೇಹಸಾಮಿಕೇ ಗೇಹತೋ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಮಾಸಮ್ಪಿ ಅಡ್ಢಮಾಸಮ್ಪಿ ವಸನ್ತಿ। ತೇನ ಪಾಟಲಿಗಾಮವಾಸಿನೋ ಮನುಸ್ಸಾ ನಿಚ್ಚುಪದ್ದುತಾ "ಏತೇಸಞ್ಚೇವ ಆಗತಕಾಲೇ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಏಕಪಸ್ಸೇ ಇಸ್ಸರಾನಂ ಭಣ್ಡಪ್ಪಟಿಸಾಮನಟ್ಠಾನಂ, ಏಕಪಸ್ಸೇ ವಸನಟ್ಠಾನಂ, ಏಕಪಸ್ಸೇ ಆಗನ್ತುಕಾನಂ ಅದ್ಧಿಕಮನುಸ್ಸಾನಂ, ಏಕಪಸ್ಸೇ ದಲಿದ್ದಾನಂ ಕಪಣಮನುಸ್ಸಾನಂ, ಏಕಪಸ್ಸೇ ಗಿಲಾನಾನಂ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಅಘಟ್ಟೇತ್ವಾ ವಸನಪ್ಪಹೋನಕಂ ನಗರಮಜ್ಝೇ ಮಹಾಸಾಲಂ ಕಾರೇಸುಂ, ತಸ್ಸಾ ನಾಮಂ **ಆವಸಥಾಗಾರ**ನ್ತಿ। ತಂ ದಿವಸಞ್ಚ ನಿಟ್ಠಾನಂ ಅಗಮಾಸಿ। ತೇ ತತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ ಹತ್ಥಕಮ್ಮಸುಧಾಕಮ್ಮಚಿತ್ತಕಮ್ಮಾದಿವಸೇನ ಸುಪರಿನಿಟ್ಠಿತಂ ಸುಸಜ್ಜಿತಂ ದೇವವಿಮಾನಸದಿಸಂ ತಂ ದ್ವಾರಕೋಟ್ಠಕತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ "ಇದಂ ಆವಸಥಾಗಾರಂ ಅತಿವಿಯ ಮನೋರಮಂ ಸಸ್ಸಿರಿಕಂ, ಕೇನ ನು ಖೋ ಪಠಮಂ ಪರಿಭುತ್ತಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ದೀಘರತ್ತಂ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ಅಸ್ಸಾ"ತಿ ಚಿನ್ತೇಸುಂ, ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಚ ಖಣೇ "ಭಗವಾ ತಂ ಗಾಮಂ ಅನುಪ್ಪತ್ತೋ"ತಿ ಅಸ್ಸೋಸುಂ। ತೇನ ತೇ ಉಪ್ಪನ್ನಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸಾ "ಅಮ್ಹೇಹಿ ಭಗವಾ ಗನ್ತ್ವಾಪಿ ಆನೇತಬ್ಬೋ ಸಿಯಾ, ಸೋ ಪನ ಸಯಮೇವ ಅಮ್ಹಾಕಂ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ಸಮ್ಪತ್ತೋ, ಅಜ್ಜ ಮಯಂ ಭಗವನ್ತಂ ಇಧ ವಸಾಪೇತ್ವಾ ಪಠಮಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಾಪೇಸ್ಸಾಮ ತಥಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ, ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇ ಆಗತೇ ತೇಪಿಟಕಂ ಬುದ್ಧವಚನಂ ಆಗತಮೇವ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಸತ್ಥಾರಂ ಮಙ್ಗಲಂ ವದಾಪೇಸ್ಸಾಮ, ಧಮ್ಮಂ ಕಥಾಪೇಸ್ಸಾಮ। ಇತಿ ತೀಹಿ ರತನೇಹಿ ಪರಿಭುತ್ತೇ ಪಚ್ಛಾ ಅಮ್ಹಾಕಞ್ಚ ಪರೇಸಞ್ಚ ಪರಿಭೋಗೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಏವಂ ನೋ ದೀಘರತ್ತಂ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಂ ಕತ್ವಾ ಏತದತ್ಥಮೇವ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿಂಸು। ತಸ್ಮಾ ಏವಮಾಹಂಸು - **"ಅಧಿವಾಸೇತು ನೋ, ಭನ್ತೇ ಭಗವಾ, ಆವಸಥಾಗಾರ"**ನ್ತಿ।

ಯೇನ ಆವಸಥಾಗಾರಂ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿಂಸೂತಿ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ತಂ ತಂ ದಿವಸಮೇವ ಪರಿನಿಟ್ಠಿತತ್ತಾ ದೇವವಿಮಾನಂ ವಿಯ ಸುಸಜ್ಜಿತಂ ಸುಪಟಿಜಗ್ಗಿತಂ, ಬುದ್ಧಾರಹಂ ಪನ ಕತ್ವಾ ನ ಪಞ್ಞತ್ತಂ, "ಬುದ್ಧಾ ನಾಮ ಅರಞ್ಞಜ್ಝಾಸಯಾ ಅರಞ್ಞಾರಾಮಾ, ಅನ್ತೋಗಾಮೇ ವಸೇಯ್ಯುಂ ವಾ ನೋ ವಾ, ತಸ್ಮಾ ಭಗವತೋ ರುಚಿಂ ಜಾನಿತ್ವಾವ ಪಞ್ಞಾಪೇಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ತೇ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿಂಸು, ಇದಾನಿ ಭಗವತೋ ರುಚಿಂ ಜಾನಿತ್ವಾ ತಥಾ ಪಞ್ಞಾಪೇತುಕಾಮಾ ಯೇನ ಆವಸಥಾಗಾರಂ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿಂಸು। **ಸಬ್ಬಸನ್ಥರಿಂ ಆವಸಥಾಗಾರಂ ಸನ್ಥರಿತ್ವಾ**ತಿ ಯಥಾ ಸಬ್ಬಮೇವ ಸನ್ಥತಂ ಹೋತಿ, ಏವಂ ತಂ ಸನ್ಥರಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬಪಠಮಂ ತಾವ "ಗೋಮಯಂ ನಾಮ ಸಬ್ಬಮಙ್ಗಲೇಸು ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ಸುಧಾಪರಿಕಮ್ಮಕತಮ್ಪಿ ಭೂಮಿಂ ಅಲ್ಲಗೋಮಯೇನ ಓಪುಞ್ಜಾಪೇತ್ವಾ ಪರಿಸುಕ್ಖಭಾವಂ ಞತ್ವಾ ಯಥಾ ಅಕ್ಕನ್ತಟ್ಠಾನೇ ಪದಂ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಏವಂ ಚತುಜ್ಜಾತಿಯಗನ್ಧೇಹಿ ಲಿಮ್ಪೇತ್ವಾ ಉಪರಿ ನಾನಾವಣ್ಣಕಟಸಾರಕೇ ಸನ್ಥರಿತ್ವಾ ತೇಸಂ ಉಪರಿ ಮಹಾಪಿಟ್ಠಿಕಕೋಜವಾದಿಂ ಕತ್ವಾ ಹತ್ಥತ್ಥರಣಾದೀಹಿ ನಾನಾವಣ್ಣೇಹಿ ಅತ್ಥರಣೇಹಿ ಸನ್ಥರಿತಬ್ಬಯುತ್ತಕಂ ಸಬ್ಬೋಕಾಸಂ ಸನ್ಥರಾಪೇಸುಂ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ಸಬ್ಬಸನ್ಥರಿಂ ಆವಸಥಾಗಾರಂ ಸನ್ಥರಿತ್ವಾ"ತಿ।

ಆಸನಾನಞ್ಹಿ ಮಜ್ಝಟ್ಠಾನೇ ತಾವ ಮಙ್ಗಲಥಮ್ಭಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಮಹಾರಹಂ ಬುದ್ಧಾಸನಂ ಪಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ತತ್ಥ ಯಂ ಯಂ ಮುದುಕಞ್ಚ ಮನೋರಮಞ್ಚ ಪಚ್ಚತ್ಥರಣಂ, ತಂ ತಂ ಪಚ್ಚತ್ಥರಿತ್ವಾ ಉಭತೋಲೋಹಿತಕಂ ಮನುಞ್ಞದಸ್ಸನಂ ಉಪಧಾನಂ ಉಪದಹಿತ್ವಾ ಉಪರಿ ಸುವಣ್ಣರಜತತಾರಕಾವಿಚಿತ್ತಂ ವಿತಾನಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಗನ್ಧದಾಮಪುಪ್ಫದಾಮಾದೀಹಿ ಅಲಙ್ಕರಿತ್ವಾ ಸಮನ್ತಾ ದ್ವಾದಸಹತ್ಥೇ ಠಾನೇ ಪುಪ್ಫಜಾಲಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ತಿಂಸಹತ್ಥಮತ್ತಟ್ಠಾನಂ ಪಟಸಾಣಿಯಾ ಪರಿಕ್ಖಿಪಾಪೇತ್ವಾ ಪಚ್ಛಿಮಭಿತ್ತಿಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಪಲ್ಲಙ್ಕಅಪಸ್ಸಯಮಞ್ಚಪೀಠಾದೀನಿ ಪಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ಉಪರಿ ಸೇತಪಚ್ಚತ್ಥರಣೇಹಿ ಪಚ್ಚತ್ಥರಾಪೇತ್ವಾ ಸಾಲಾಯ ಪಾಚೀನಪಸ್ಸಂ ಅತ್ತನೋ ನಿಸಜ್ಜಾಯೋಗ್ಗಂ ಕಾರೇಸುಂ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ **"ಆಸನಾನಿ ಪಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ"**ತಿ।

ಉದಕಮಣಿಕನ್ತಿ ಮಹಾಕುಚ್ಛಿಕಂ ಉದಕಚಾಟಿಂ। ಏವಂ ಭಗವಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋ ಚ ಯಥಾರುಚಿಯಾ ಹತ್ಥಪಾದೇ ಧೋವಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಮುಖಂ ವಿಕ್ಖಾಲೇಸ್ಸನ್ತೀತಿ ತೇಸು ತೇಸು ಠಾನೇಸು ಮಣಿವಣ್ಣಸ್ಸ ಉದಕಸ್ಸ ಪೂರೇತ್ವಾ ವಾಸತ್ಥಾಯ ನಾನಾಪುಪ್ಫಾನಿ ಚೇವ ಉದಕವಾಸಚುಣ್ಣಾನಿ ಚ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಕದಲಿಪಣ್ಣೇಹಿ ಪಿದಹಿತ್ವಾ ಪತಿಟ್ಠಪೇಸುಂ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಉದಕಮಣಿಕಂ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ"ತಿ।

ತೇಲಪ್ಪದೀಪಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾತಿ ರಜತಸುವಣ್ಣಾದಿಮಯದಣ್ಡದೀಪಿಕಾಸು ಯೋಧಕರೂಪವಿಲಾಸಖಚಿತರೂಪಕಾದೀನಂ ಹತ್ಥೇ ಠಪಿತಸುವಣ್ಣರಜತಾದಿಮಯಕಪಲ್ಲಿಕಾಸು ತೇಲಪ್ಪದೀಪಂ ಜಾಲಯಿತ್ವಾ। **ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿಂಸೂತಿ** ಏತ್ಥ ಪನ ತೇ ಪಾಟಲಿಗಾಮಿಯಾ ಉಪಾಸಕಾ ನ ಕೇವಲಂ ಆವಸಥಾಗಾರಮೇವ, ಅಥ ಖೋ ಸಕಲಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಗಾಮೇ ವೀಥಿಯೋ ಸಜ್ಜಾಪೇತ್ವಾ ಧಜೇ ಉಸ್ಸಾಪೇತ್ವಾ ಗೇಹದ್ವಾರೇಸು ಪುಣ್ಣಘಟೇ ಕದಲಿಯೋ ಚ ಠಪಾಪೇತ್ವಾ ಸಕಲಗಾಮಂ ದೀಪಮಾಲಾಹಿ ವಿಪ್ಪಕಿಣ್ಣತಾರಕಂ ವಿಯ ಕತ್ವಾ "ಖೀರಪಕೇ ದಾರಕೇ ಖೀರಂ ಪಾಯೇಥ, ದಹರಕುಮಾರೇ ಲಹುಂ ಲಹುಂ ಭೋಜೇತ್ವಾ ಸಯಾಪೇಥ, ಉಚ್ಚಾಸದ್ದಂ ಮಾ ಕರಿತ್ಥ, ಅಜ್ಜ ಏಕರತ್ತಿಂ ಸತ್ಥಾ ಅನ್ತೋಗಾಮೇ ವಸಿಸ್ಸತಿ, ಬುದ್ಧಾ ನಾಮ ಅಪ್ಪಸದ್ದಕಾಮಾ ಹೋನ್ತೀ"ತಿ ಭೇರಿಂ ಚರಾಪೇತ್ವಾ ಸಯಂ ದಣ್ಡದೀಪಿಕಾ ಆದಾಯ ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿಂಸು।

ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇನ ಯೇನ ಆವಸಥಾಗಾರಂ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮೀತಿ "ಯಸ್ಸ ದಾನಿ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ಕಾಲಂ ಮಞ್ಞತೀ"ತಿ ಏವಂ ಕಿರ ತೇಹಿ ಕಾಲೇ ಆರೋಚಿತೇ ಭಗವಾ ಲಾಖಾರಸೇನ ತಿನ್ತರತ್ತಕೋವಿಳಾರಪುಪ್ಫವಣ್ಣಂ ರತ್ತದುಪಟ್ಟಂ ಕತ್ತರಿಯಾ ಪದುಮಂ ಕನ್ತೇನ್ತೋ ವಿಯ, ಸಂವಿಧಾಯ ತಿಮಣ್ಡಲಂ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇನ್ತೋ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ಸುವಣ್ಣಪಾಮಙ್ಗೇನ ಪದುಮಕಲಾಪಂ ಪರಿಕ್ಖಿಪನ್ತೋ ವಿಯ, ವಿಜ್ಜುಲತಾಸಸ್ಸಿರಿಕಂ ಕಾಯಬನ್ಧನಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ರತ್ತಕಮ್ಬಲೇನ ಗಜಕುಮ್ಭಂ ಪರಿಯೋನನ್ಧನ್ತೋ ವಿಯ, ರತನಸತುಬ್ಬೇಧೇ ಸುವಣ್ಣಗ್ಘಿಕೇ ಪವಾಳಜಾಲಂ ಖಿಪಮಾನೋ ವಿಯ, ಮಹತಿ ಸುವಣ್ಣಚೇತಿಯೇ ರತ್ತಕಮ್ಬಲಕಞ್ಚುಕಂ ಪಟಿಮುಞ್ಚನ್ತೋ ವಿಯ, ಗಚ್ಛನ್ತಂ ಪುಣ್ಣಚನ್ದಂ ರತ್ತವಲಾಹಕೇನ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇನ್ತೋ ವಿಯ, ಕಞ್ಚನಗಿರಿಮತ್ಥಕೇ ಸುಪಕ್ಕಲಾಖಾರಸಂ ಪರಿಸಿಞ್ಚನ್ತೋ ವಿಯ, ಚಿತ್ತಕೂಟಪಬ್ಬತಮತ್ಥಕಂ ವಿಜ್ಜುಲತಾಜಾಲೇನ ಪರಿಕ್ಖಿಪನ್ತೋ ವಿಯ, ಸಕಲಚಕ್ಕವಾಳಸಿನೇರುಯುಗನ್ಧರಮಹಾಪಥವಿಂ ಚಾಲೇತ್ವಾ ಗಹಿತನಿಗ್ರೋಧಪಲ್ಲವಸಮಾನವಣ್ಣಂ ಸುರತ್ತವರಪಂಸುಕೂಲಂ

ಪಾರುಪಿತ್ವಾ ವನಗಹನತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತಕೇಸರಸೀಹೋ ವಿಯ, ಸಮನ್ತತೋ ಉದಯಪಬ್ಬತಕೂಟತೋ ಪುಣ್ಣಚನ್ದೋ ವಿಯ, ಬಾಲಸೂರಿಯೋ ವಿಯ ಚ ಅತ್ತನಾ ನಿಸಿನ್ನಚಾರುಮಣ್ಡಪತೋ ನಿಕ್ಖಮಿ।

ಅಥಸ್ಸ ಕಾಯತೋ ಮೇಘಮುಖತೋ ವಿಜ್ಜುಕಲಾಪಾ ವಿಯ ರಸ್ಮಿಯೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಸುವಣ್ಣರಸಧಾರಾಪರಿಸೇಕಪಿಞ್ಜರಪತ್ತಪುಪ್ಫಫಲಸಾಖಾವಿಟಪೇ ವಿಯ ಸಮನ್ತತೋ ರುಕ್ಖೇ ಕರಿಂಸು। ತಾವದೇವ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯ ಮಹಾಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋ ಭಗವನ್ತಂ ಪರಿವಾರೇಸಿ। ತೇ ಚ ನಂ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ಠಿತಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಏವರೂಪಾ ಅಹೇಸುಂ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛಾ ಸನ್ತುಟ್ಠಾ ಪವಿವಿತ್ತಾ ಅಸಂಸಟ್ಠಾ ಆರದ್ಧವೀರಿಯಾ ವತ್ತಾರೋ ವಚನಕ್ಖಮಾ ಚೋದಕಾ ಪಾಪಗರಹಿನೋ ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನಾ ಸಮಾಧಿಸಮ್ಪನ್ನಾ ಪಞ್ಞಾಸಮ್ಪನ್ನಾ ವಿಮುತ್ತಿಸಮ್ಪನ್ನಾ ವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನಸಮ್ಪನ್ನಾ। ತೇಹಿ ಪರಿವುತೋ ಭಗವಾ ರತ್ತಕಮ್ಬಲಪರಿಕ್ಖಿತ್ತೋ ವಿಯ ಸುವಣ್ಣಕ್ಖನ್ಧೋ, ನಕ್ಖತ್ತಪರಿವಾರಿತೋ ವಿಯ ಪುಣ್ಣಚನ್ದೋ, ರತ್ತಪದುಮವನಸಣ್ಡಮಜ್ಝಗತಾ ವಿಯ ಸುವಣ್ಣನಾವಾ, ಪವಾಳವೇದಿಕಪರಿಕ್ಖಿತ್ತೋ ವಿಯ ಸುವಣ್ಣಪಾಸಾದೋ ವಿರೋಚಿತ್ಥ। ಮಹಾಕಸ್ಸಪಪ್ಪಮುಖಾ ಪನ ಮಹಾಥೇರಾ ಮೇಘವಣ್ಣಂ ಪಂಸುಕೂಲಚೀವರಂ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ ಮಣಿವಮ್ಮವಮ್ಮಿತಾ ವಿಯ ಮಹಾನಾಗಾ ಪರಿವಾರಯಿಂಸು ವನ್ತರಾಗಾ ಭಿನ್ನಕಿಲೇಸಾ ವಿಜಟಿತಜಟಾ ಛಿನ್ನಬನ್ಧನಾ ಕುಲೇ ವಾ ಗಣೇ ವಾ ಅಲಗ್ಗಾ।

ಇತಿ ಭಗವಾ ಸಯಂ ವೀತರಾಗೋ ವೀತರಾಗೇಹಿ, ವೀತದೋಸೋ ವೀತದೋಸೇಹಿ, ವೀತಮೋಹೋ ವೀತಮೋಹೇಹಿ, ನಿತ್ತಣ್ಹೋ ನಿತ್ತಣ್ಹೇಹಿ, ನಿಕ್ಕಿಲೇಸೋ ನಿಕ್ಕಿಲೇಸೇಹಿ, ಸಯಂ ಬುದ್ಧೋ ಅನುಬುದ್ಧೇಹಿ ಪರಿವಾರಿತೋ ಪತ್ತಪರಿವಾರಿತಂ ವಿಯ ಕೇಸರಂ, ಕೇಸರಪರಿವಾರಿತಾ ವಿಯ ಕಣ್ಣಿಕಾ, ಅಟ್ಠನಾಗಸಹಸ್ಸಪರಿವಾರಿತೋ ವಿಯ ಛದ್ದನ್ತೋ ನಾಗರಾಜಾ, ನವುತಿಹಂಸಸಹಸ್ಸಪರಿವಾರಿತೋ ವಿಯ ಧತರಟ್ಠೋ ಹಂಸರಾಜಾ, ಸೇನಙ್ಗಪರಿವಾರಿತೋ ವಿಯ ಚಕ್ಕವತ್ತಿರಾಜಾ, ಮರುಗಣಪರಿವಾರಿತೋ ವಿಯ ಸಕ್ಕೋ ದೇವರಾಜಾ, ಬ್ರಹ್ಮಗಣಪರಿವಾರಿತೋ ವಿಯ ಹಾರಿತಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾ, ತಾರಾಗಣಪರಿವಾರಿತೋ ವಿಯ ಪುಣ್ಣಚನ್ದೋ, ಅನುಪಮೇನ ಬುದ್ಧವೇಸೇನ ಅಪರಿಮಾಣೇನ ಬುದ್ಧವಿಲಾಸೇನ ಪಾಟಲಿಗಾಮಿನಂ ಮಗ್ಗಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಿ।

ಅಥಸ್ಸ ಪುರತ್ಥಿಮಕಾಯತೋ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣಾ ಘನಬುದ್ಧರಸ್ಮಿಯೋ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಅಸೀತಿಹತ್ಥಟ್ಠಾನಂ ಅಗ್ಗಹೇಸುಂ, ತಥಾ ಪಚ್ಛಿಮಕಾಯತೋ ದಕ್ಖಿಣಪಸ್ಸತೋ ವಾಮಪಸ್ಸತೋ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣಾ ಘನಬುದ್ಧರಸ್ಮಿಯೋ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಅಸೀತಿಹತ್ಥಟ್ಠಾನಂ ಅಗ್ಗಹೇಸುಂ, ಉಪರಿಕೇಸನ್ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸಬ್ಬಕೇಸಾವಟ್ಟೇಹಿ ಮೋರಗೀವರಾಜವಣ್ಣಾ ಅಸಿತಾ ಘನಬುದ್ಧರಸ್ಮಿಯೋ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಗಗನತಲೇ ಅಸೀತಿಹತ್ಥಟ್ಠಾನಂ ಅಗ್ಗಹೇಸುಂ, ಹೇಟ್ಠಾಪಾದತಲೇಹಿ ಪವಾಳವಣ್ಣಾ ರಸ್ಮಿಯೋ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಘನಪಥವಿಯಂ ಅಸೀತಿಹತ್ಥಟ್ಠಾನಂ ಅಗ್ಗಹೇಸುಂ, ದನ್ತತೋ ಅಕ್ಖೀನಂ ಸೇತಟ್ಠಾನತೋ, ನಖಾನಂ ಮಂಸವಿಮುತ್ತಟ್ಠಾನತೋ ಓದಾತಾ ಘನಬುದ್ಧರಸ್ಮಿಯೋ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಅಸೀತಿಹತ್ಥಟ್ಠಾನಂ ಅಗ್ಗಹೇಸುಂ, ರತ್ತಪೀತವಣ್ಣಾನಂ ಸಮ್ಭಿನ್ನಟ್ಠಾನತೋ ಮಞ್ಜೇಟ್ಠವಣ್ಣಾ ರಸ್ಮಿಯೋ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಅಸೀತಿಹತ್ಥಟ್ಠಾನಂ ಅಗ್ಗಹೇಸುಂ, ಸಬ್ಬತ್ಥಕಮೇವ ಪಭಸ್ಸರಾ ರಸ್ಮಿಯೋ ಉಟ್ಠಹಿಂಸು। ಏವಂ ಸಮನ್ತಾ ಅಸೀತಿಹತ್ಥಟ್ಠಾನಂ ಛಬ್ಬಣ್ಣಾ ಬುದ್ಧರಸ್ಮಿಯೋ ವಿಜ್ಜೋತಮಾನಾ ವಿಪ್ಫನ್ದಮಾನಾ ವಿಧಾವಮಾನಾ ಕಞ್ಚನದಣ್ಡದೀಪಿಕಾದೀಹಿ ನಿಚ್ಛರಿತ್ವಾ ಆಕಾಸಂ ಪಕ್ಖನ್ದಮಾನಾ ಮಹಾಪದೀಪಜಾಲಾ ವಿಯ, ಚಾತುದ್ದೀಪಿಕಮಹಾಮೇಘತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತವಿಜ್ಜುಲತಾ ವಿಯ ಚ ದಿಸೋದಿಸಂ ಪಕ್ಖನ್ದಿಂಸು। ಯಾಹಿ ಸಬ್ಬೇ ದಿಸಾಭಾಗಾ ಸುವಣ್ಣಚಮ್ಪಕಪುಪ್ಫೇಹಿ ವಿಕಿರಿಯಮಾನಾ ವಿಯ, ಸುವಣ್ಣಘಟತೋ ಸುವಣ್ಣರಸಧಾರಾಹಿ ಆಸಿಞ್ಚಿಯಮಾನಾ ವಿಯ, ಪಸಾರಿತಸುವಣ್ಣಪಟಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಾ ವಿಯ, ವೇರಮ್ಭವಾತೇನ ಸಮುದ್ಧತಕಿಂಸುಕಕಣಿಕಾರಕೋವಿಳಾರಪುಪ್ಫಚುಣ್ಣಸಮೋಕಿಣ್ಣಾ ವಿಯ, ಚೀನಪಿಟ್ಠಚುಣ್ಣಸಮ್ಪರಿರಞ್ಜಿತಾ ವಿಯ ಚ ವಿರೋಚಿಂಸು।

ಭಗವತೋಪಿ ಅಸೀತಿಅನುಬ್ಯಞ್ಜನಬ್ಯಾಮಪ್ಪಭಾಪರಿಕ್ಖೇಪಸಮುಜ್ಜಲಂ ದ್ವತ್ತಿಂಸಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಪ್ಪಟಿಮಣ್ಡಿತಂ ಸರೀರಂ ಅಬ್ಭಮಹಿಕಾದಿಉಪಕ್ಕಿಲೇಸವಿಮುತ್ತಂ ಸಮುಜ್ಜಲನ್ತತಾರಕಾವಭಾಸಿತಂ ವಿಯ, ಗಗನತಲಂ ವಿಕಸಿತಂ ವಿಯ ಪದುಮವನಂ, ಸಬ್ಬಪಾಲಿಫುಲ್ಲೋ ವಿಯ ಯೋಜನಸತಿಕೋ ಪಾರಿಚ್ಛತ್ತಕೋ, ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಠಪಿತಾನಂ ದ್ವತ್ತಿಂಸಸೂರಿಯಾನಂ

ದ್ವತ್ತಿಂಸಚನ್ದಿಮಾನಂ ದ್ವತ್ತಿಂಸಚಕ್ಕವತ್ತೀನಂ ದ್ವತ್ತಿಂಸದೇವರಾಜಾನಂ ದ್ವತ್ತಿಂಸಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾನಂ ಸಿರಿಯಾ ಸಿರಿಂ ಅಭಿಭವಮಾನಂ ವಿಯ ವಿರೋಚಿತ್ಥ, ಯಥಾ ತಂ ದಸಹಿ ಪಾರಮೀಹಿ ದಸಹಿ ಉಪಪಾರಮೀಹಿ ದಸಹಿ ಪರಮತ್ಥಪಾರಮೀಹೀತಿ ಸಮ್ಮದೇವ ಪರಿಪೂರಿತಾಹಿ ಸಮತಿಂಸಪಾರಮಿತಾಹಿ ಅಲಙ್ಕತಂ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಾಧಿಕಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ದಿನ್ನೇನ ದಾನೇನ ರಕ್ಖಿತೇನ ಸೀಲೇನ ಕತೇನ ಕಲ್ಯಾಣಕಮ್ಮೇನ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಅತ್ತಭಾವೇ ಸಮೋಸರಿತ್ವಾ ವಿಪಾಕಂ ದಾತುಂ ಓಕಾಸಂ ಅಲಭಮಾನೇನ ಸಮ್ಬಾಧಪ್ಪತ್ತಂ ವಿಯ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತಂ ನಾವಾಸಹಸ್ಸಭಣ್ಡಂ ಏಕಂ ನಾವಂ ಆರೋಪನಕಾಲೋ ವಿಯ, ಸಕಟಸಹಸ್ಸಭಣ್ಡಂ ಏಕಂ ಸಕಟಂ ಆರೋಪನಕಾಲೋ ವಿಯ, ಪಞ್ಚವೀಸತಿಯಾ ಗಙ್ಗಾನಂ ಸಮ್ಭಿನ್ನಮುಖದ್ವಾರೇ ಏಕತೋ ರಾಸಿಭೂತಕಾಲೋ ವಿಯ ಅಹೋಸಿ।

ಇಮಾಯ ಬುದ್ಧಸಿರಿಯಾ ಓಭಾಸಮಾನಸ್ಸಪಿ ಭಗವತೋ ಪುರತೋ ಅನೇಕಾನಿ ದಣ್ಡದೀಪಿಕಾಸಹಸ್ಸಾನಿ ಉಕ್ಖಿಪಿಂಸು। ತಥಾ ಪಚ್ಛತೋ ವಾಮಪಸ್ಸೇ ದಕ್ಖಿಣಪಸ್ಸೇ ಜಾತಿಕುಸುಮಚಮ್ಪಕವನಮಾಲಿಕಾರತ್ತುಪ್ಪಲನೀಲುಪ್ಪಲಬಕುಲಸಿನ್ದುವಾರಾದಿಪುಪ್ಫಾನಿ ಚೇವ ನೀಲಪೀತಾದಿವಣ್ಣಸುಗನ್ಧಚುಣ್ಣಾನಿ ಚ ಚಾತುದ್ದೀಪಿಕಮಹಾಮೇಘವಿಸ್ಸಟ್ಠಾ ಸಲಿಲವುಟ್ಠಿಯೋ ವಿಯ ವಿಪ್ಪಕಿರಿಂಸು । ಪಞ್ಚಙ್ಗಿಕತೂರಿಯನಿಗ್ಘೋಸಾ ಚ ಬುದ್ಧಧಮ್ಮಸಙ್ಘಗುಣಾಸಂಯುತ್ತಾ ಥುತಿಘೋಸಾ ಚ ಸಬ್ಬಾ ದಿಸಾ ಪೂರಯಮಾನಾ ಮುಖಸಮ್ಭಾಸಾ ವಿಯ ಅಹೇಸುಂ। ದೇವಸುಪಣ್ಣನಾಗಯಕ್ಖಗನ್ಧಬ್ಬಮನುಸ್ಸಾನಂ ಅಕ್ಖೀನಿ ಅಮತಪಾನಂ ವಿಯ ಲಭಿಂಸು। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಠಾನೇ ಠತ್ವಾ ಪದಸಹಸ್ಸೇಹಿ ಗಮನವಣ್ಣನಂ ವತ್ತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ತತ್ರಿಯಂ ಮುಖಮತ್ತಂ -

"ಏವಂ ಸಬ್ಬಙ್ಗಸಮ್ಪನ್ನೋ, ಕಮ್ಪಯನ್ತೋ ವಸುನ್ಧರಂ।
ಅಹೇಠಯನ್ತೋ ಪಾಣಾನಿ, ಯಾತಿ ಲೋಕವಿನಾಯಕೋ॥

"ದಕ್ಖಿಣಂ ಪಠಮಂ ಪಾದಂ, ಉದ್ಧರನ್ತೋ ನರಾಸಭೋ।
ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಸಿರಿಸಮ್ಪನ್ನೋ, ಸೋಭತೇ ದ್ವಿಪದುತ್ತಮೋ॥

"ಗಚ್ಛತೋ ಬುದ್ಧಸೇಟ್ಠಸ್ಸ, ಹೇಟ್ಠಾ ಪಾದತಲಂ ಮುದು।
ಸಮಂ ಸಮ್ಫುಸತೇ ಭೂಮಿಂ, ರಜಸಾನುಪಲಿಮ್ಪತಿ॥

"ನಿನ್ನಂ ಠಾನಂ ಉನ್ನಮತಿ, ಗಚ್ಛನ್ತೇ ಲೋಕನಾಯಕೇ।
ಉನ್ನತಞ್ಚ ಸಮಂ ಹೋತಿ, ಪಥವೀ ಚ ಅಚೇತನಾ॥

"ಪಾಸಾಣಾ ಸಕ್ಖರಾ ಚೇವ, ಕಥಲಾ ಖಾಣುಕಣ್ಟಕಾ।
ಸಬ್ಬೇ ಮಗ್ಗಾ ವಿವಜ್ಜನ್ತಿ, ಗಚ್ಛನ್ತೇ ಲೋಕನಾಯಕೇ॥

"ನಾತಿದೂರೇ ಉದ್ಧರತಿ, ನಚ್ಚಾಸನ್ನೇ ಚ ನಿಕ್ಖಿಪಂ।
ಅಘಟ್ಟಯನ್ತೋ ನಿಯ್ಯಾತಿ, ಉಭೋ ಜಾಣೂ ಚ ಗೋಪ್ಫಕೇ॥

"ನಾತಿಸೀಘಂ ಪಕ್ಕಮತಿ, ಸಮ್ಪನ್ನಚರಣೋ ಮುನಿ।
ನ ಚಾಪಿ ಸಣಿಕಂ ಯಾತಿ, ಗಚ್ಛಮಾನೋ ಸಮಾಹಿತೋ॥

"ಉದ್ಧಂ ಅಧೋ ಚ ತಿರಿಯಂ, ದಿಸಞ್ಚ ವಿದಿಸಂ ತಥಾ।
ನ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋ ಸೋ ಯಾತಿ, ಯುಗಮತ್ತಂವಪೇಕ್ಖತಿ॥

"ನಾಗವಿಕ್ಕನ್ತಚಾರೋ ಸೋ, ಗಮನೇ ಸೋಭತೇ ಜಿನೋ।

> ಚಾರುಂ ಗಚ್ಛತಿ ಲೋಕಗ್ಗೋ, ಹಾಸಯನ್ತೋ ಸದೇವಕೇ॥
>
> “ಉಸಭರಾಜಾವ ಸೋಭನ್ತೋ, ಚಾರುಚಾರೀವ ಕೇಸರೀ।
> ತೋಸಯನ್ತೋ ಬಹೂ ಸತ್ತೇ, ಗಾಮಂ ಸೇಟ್ಠೋ ಉಪಾಗಮೀ”ತಿ॥ -

ವಣ್ಣಕಾಲೋ ನಾಮ ಕಿರೇಸ। ಏವಂವಿಧೇಸು ಕಾಲೇಸು ಭಗವತೋ ಸರೀರವಣ್ಣೇ ವಾ ಗುಣವಣ್ಣೇ ವಾ ಧಮ್ಮಕಥಿಕಸ್ಸ ಥಾಮೋಯೇವ ಪಮಾಣಂ, ಚುಣ್ಣಿಯಪದೇಹಿ ಗಾಥಾಬನ್ಧೇಹಿ ಯತ್ತಕಂ ಸಕ್ಕೋತಿ, ತತ್ತಕಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ। “ದುಕ್ಕಥಿತ”ನ್ತಿ ವಾ “ಅತಿತ್ಥೇನ ಪಕ್ಖನ್ದೋ”ತಿ ವಾ ನ ವತ್ತಬ್ಬೋ। ಅಪರಿಮಾಣವಣ್ಣಾ ಹಿ ಬುದ್ಧಾ ಭಗವನ್ತೋ, ತೇಸಂ ಬುದ್ಧಾಪಿ ಅನವಸೇಸತೋ ವಣ್ಣಂ ವತ್ತುಂ ಅಸಮತ್ಥಾ। ಸಕಲಮ್ಪಿ ಹಿ ಕಪ್ಪಂ ವಣ್ಣೇನ್ತಾ ಪರಿಯೋಸಾಪೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ, ಪಗೇವ ಇತರಾ ಪಜಾತಿ। ಇಮಿನಾ ಸಿರಿವಿಲಾಸೇನ ಅಲಙ್ಕತಪ್ಪಟಿಯತ್ತಂ ಪಾಟಲಿಗಾಮಂ ಪಾವಿಸಿ , ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಭಗವಾ ಪಸನ್ನಚಿತ್ತೇನ ಜನೇನ ಪುಪ್ಫಗನ್ಧಧೂಮವಾಸಚುಣ್ಣಾದೀಹಿ ಪೂಜಿಯಮಾನೋ ಆವಸಥಾಗಾರಂ ಪಾವಿಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - “ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇನ ಯೇನ ಆವಸಥಾಗಾರಂ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮೀ”ತಿ।

ಪಾದೇ ಪಕ್ಖಾಲೇತ್ವಾತಿ ಯದಿಪಿ ಭಗವತೋ ಪಾದೇ ರಜೋಜಲ್ಲಂ ನ ಉಪಲಿಮ್ಪತಿ, ತೇಸಂ ಪನ ಉಪಾಸಕಾನಂ ಕುಸಲಾಭಿವುದ್ಧಿಂ ಆಕಙ್ಖನ್ತೋ ಪರೇಸಂ ದಿಟ್ಠಾನುಗತಿಂ ಆಪಜ್ಜನತ್ಥಞ್ಚ ಭಗವಾ ಪಾದೇ ಪಕ್ಖಾಲೇತಿ। ಅಪಿಚ ಉಪಾದಿನ್ನಕಸರೀರಂ ನಾಮ ಸೀತಂ ಕಾತಬ್ಬಮ್ಪಿ ಹೋತೀತಿ ಏತದತ್ಥಮ್ಪಿ ಭಗವಾ ನ್ಹಾನಪಾದಧೋವನಾದೀನಿ ಕರೋತಿಯೇವ। **ಭಗವನ್ತಂಯೇವ ಪುರಕ್ಖತ್ವಾ**ತಿ ಭಗವನ್ತಂ ಪುರತೋ ಕತ್ವಾ। ತತ್ಥ ಭಗವಾ ಭಿಕ್ಖೂನಞ್ಚೇವ ಉಪಾಸಕಾನಞ್ಚ ಮಜ್ಝೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಗನ್ಧೋದಕೇನ ನ್ಹಾಪೇತ್ವಾ ದುಕೂಲಚುಮ್ಬಟಕೇನ ವೋದಕಂ ಕತ್ವಾ ಜಾತಿಹಿಙ್ಗುಲಕೇನ ಮಜ್ಜಿತ್ವಾ ರತ್ತಕಮ್ಬಲೇನ ಪಲಿವೇಠೇತ್ವಾ ಪೀಠೇ ಠಪಿತಾ ರತ್ತಸುವಣ್ಣಘನಪಟಿಮಾ ವಿಯ ಅತಿವಿರೋಚಿತ್ಥ।

ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಪೋರಾಣಾನಂ ವಣ್ಣಭಣನಮಗ್ಗೋ -

> “ಗನ್ತ್ವಾನ ಮಣ್ಡಲಮಾಳಂ, ನಾಗವಿಕ್ಕನ್ತಚಾರಣೋ।
> ಓಭಾಸಯನ್ತೋ ಲೋಕಗ್ಗೋ, ನಿಸೀದಿ ವರಮಾಸನೇ॥
>
> “ತಹಿಂ ನಿಸಿನ್ನೋ ನರದಮ್ಮಸಾರಥಿ,
> ದೇವಾತಿದೇವೋ ಸತಪುಞ್ಞಲಕ್ಖಣೋ।
> ಬುದ್ಧಾಸನೇ ಮಜ್ಝಗತೋ ವಿರೋಚತಿ,
> ಸುವಣ್ಣನಿಕ್ಖಂ ವಿಯ ಪಣ್ಡುಕಮ್ಬಲೇ॥
>
> “ನೇಕ್ಖಂ ಜಮ್ಬೋನದಸ್ಸೇವ, ನಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ಪಣ್ಡುಕಮ್ಬಲೇ।
> ವಿರೋಚತಿ ವೀತಮಲೋ, ಮಣಿವೇರೋಚನೋ ಯಥಾ॥
>
> “ಮಹಾಸಾಲೋವ ಸಮ್ಫುಲ್ಲೋ, ಮೇರುರಾಜಾವಲಙ್ಕತೋ।
> ಸುವಣ್ಣಯೂಪಸಙ್ಕಾಸೋ, ಪದುಮೋ ಕೋಕನದೋ ಯಥಾ॥
>
> “ಜಲನ್ತೋ ದೀಪರುಕ್ಖೋವ, ಪಬ್ಬತಗ್ಗೇ ಯಥಾ ಸಿಖೀ।
> ದೇವಾನಂ ಪಾರಿಛತ್ತೋವ, ಸಬ್ಬಫುಲ್ಲೋ ವಿರೋಚತೀ”ತಿ॥

ಪಾಟಲಿಗಾಮಿಯೇ ಉಪಾಸಕೇ ಆಮನ್ತೇಸೀತಿ ಯಸ್ಮಾ ತೇಸು ಉಪಾಸಕೇಸು ಬಹೂ ಜನಾ ಸೀಲೇಸು ಪತಿಟ್ಠಿತಾ, ತಸ್ಮಾ ಪಠಮಂ ತಾವ ಸೀಲವಿಪತ್ತಿಯಾ ಆದೀನವಂ ಪಕಾಸೇತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ಸೀಲಸಮ್ಪದಾಯ ಆನಿಸಂಸಂ ದಸ್ಸೇತುಂ, "**ಪಞ್ಚಿಮೇ ಗಹಪತಯೋ**"ತಿಆದಿನಾ ಧಮ್ಮದೇಸನತ್ಥಂ ಆಮನ್ತೇಸಿ।

ತತ್ಥ **ದುಸ್ಸೀಲೋತಿ** ನಿಸ್ಸೀಲೋ। **ಸೀಲವಿಪನ್ನೋತಿ** ವಿಪನ್ನಸೀಲೋ ಭಿನ್ನಸಂವರೋ। ಏತ್ಥ ಚ "ದುಸ್ಸೀಲೋ"ತಿ ಪದೇನ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಸೀಲಾಭಾವೋ ವುತ್ತೋ। ಸೋ ಪನಸ್ಸ ಸೀಲಾಭಾವೋ ದುವಿಧೋ ಅಸಮಾದಾನೇನ ವಾ ಸಮಾದಿನ್ನಸ್ಸ ಭೇದೇನ ವಾತಿ। ತೇಸು ಪುರಿಮೋ ನ ತಥಾ ಸಾವಜ್ಜೋ, ಯಥಾ ದುತಿಯೋ ಸಾವಜ್ಜತರೋ। ಯಥಾಧಿಪ್ಪೇತಾದೀನವನಿಮಿತ್ತಂ ಸೀಲಾಭಾವಂ ಪುಗ್ಗಲಾಧಿಟ್ಠಾನಾಯ ದೇಸನಾಯ ದಸ್ಸೇತುಂ, "ಸೀಲವಿಪನ್ನೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ತೇನ "ದುಸ್ಸೀಲೋ"ತಿ ಪದಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಪಮಾದಾಧಿಕರಣನ್ತಿ** ಪಮಾದಕಾರಣಾ। ಇದಞ್ಚ ಸುತ್ತಂ ಗಹಟ್ಠಾನಂ ವಸೇನ ಆಗತಂ, ಪಬ್ಬಜಿತಾನಮ್ಪಿ ಪನ ಲಬ್ಭತೇವ। ಗಹಟ್ಠೋ ಹಿ ಯೇನ ಸಿಪ್ಪಟ್ಠಾನೇನ ಜೀವಿಕಂ ಕಪ್ಪೇತಿ ಯದಿ ಕಸಿಯಾ ಯದಿ ವಾಣಿಜ್ಜಾಯ ಯದಿ ಗೋರಕ್ಖೇನ, ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದಿವಸೇನ ಪಮತ್ತೋ ತಂ ತಂ ಯಥಾಕಾಲಂ ಸಮ್ಪಾದೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಅಥಸ್ಸ ಕಮ್ಮಂ ವಿನಸ್ಸತಿ। ಮಾಘಾತಕಾಲೇ ಪನ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದೀನಿ ಕರೋನ್ತೋ ದಣ್ಡವಸೇನ ಮಹತಿಂ ಭೋಗಜಾನಿಂ ನಿಗಚ್ಛತಿ। ಪಬ್ಬಜಿತೋ ದುಸ್ಸೀಲೋ ಪಮಾದಕಾರಣಾ ಸೀಲತೋ ಬುದ್ಧವಚನತೋ ಝಾನತೋ ಸತ್ತಅರಿಯಧನತೋ ಚ ಜಾನಿಂ ನಿಗಚ್ಛತಿ।

ಪಾಪಕೋ ಕಿತ್ತಿಸದ್ದೋತಿ ಗಹಟ್ಠಸ್ಸ "ಅಸುಕೋ ಅಮುಕಕುಲೇ ಜಾತೋ ದುಸ್ಸೀಲೋ ಪಾಪಧಮ್ಮೋ ಪರಿಚ್ಚತ್ತಇಧಲೋಕಪರಲೋಕೋ ಸಲಾಕಭತ್ತಮತ್ತಮ್ಪಿ ನ ದೇತೀ"ತಿ ಪರಿಸಮಜ್ಝೇ ಪಾಪಕೋ ಕಿತ್ತಿಸದ್ದೋ ಅಬ್ಭುಗ್ಗಚ್ಛತಿ। ಪಬ್ಬಜಿತಸ್ಸ "ಅಸುಕೋ ನಾಮ ಥೇರೋ ಸತ್ಥು ಸಾಸನೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ನಾಸಕ್ಖಿ ಸೀಲಾನಿ ರಕ್ಖಿತುಂ, ನ ಬುದ್ಧವಚನಂ ಗಹೇತುಂ, ವೇಜ್ಜಕಮ್ಮಾದೀಹಿ ಜೀವತಿ, ಛಹಿ ಅಗಾರವೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ"ತಿ ಏವಂ ಪಾಪಕೋ ಕಿತ್ತಿಸದ್ದೋ ಅಬ್ಭುಗ್ಗಚ್ಛತಿ।

ಅವಿಸಾರದೋತಿ ಗಹಟ್ಠೋ ತಾವ ಅವಸ್ಸಂ ಬಹೂನಂ ಸನ್ನಿಪಾತಟ್ಠಾನೇ "ಕೋಚಿ ಮಮ ಕಮ್ಮಂ ಜಾನಿಸ್ಸತಿ, ಅಥ ಮಂ ನಿನ್ದಿಸ್ಸತಿ, ರಾಜಕುಲಸ್ಸ ವಾ ದಸ್ಸೇಸ್ಸತೀ"ತಿ ಸಭಯೋ ಉಪಸಙ್ಕಮತಿ, ಮಙ್ಕುಭೂತೋ ಪತ್ತಕ್ಖನ್ಧೋ ಅಧೋಮುಖೋ ನಿಸೀದತಿ, ವಿಸಾರದೋ ಹುತ್ವಾ ಕಥೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಪಬ್ಬಜಿತೋಪಿ ಬಹುಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇ ಸನ್ನಿಪತಿತೇ "ಅವಸ್ಸಂ ಕೋಚಿ ಮಮ ಕಮ್ಮಂ ಜಾನಿಸ್ಸತಿ, ಅಥ ಮೇ ಉಪೋಸಥಮ್ಪಿ ಪವಾರಣಮ್ಪಿ ಠಪೇತ್ವಾ ಸಾಮಞ್ಞತೋ ಚಾವೇತ್ವಾ ನಿಕ್ಕಡ್ಢಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಸಭಯೋ ಉಪಸಙ್ಕಮತಿ, ವಿಸಾರದೋ ಹುತ್ವಾ ಕಥೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಏಕಚ್ಚೋ ಪನ ದುಸ್ಸೀಲೋಪಿ ಸಮಾನೋ ಸುಸೀಲೋ ವಿಯ ಚರತಿ, ಸೋಪಿ ಅಜ್ಝಾಸಯೇನ ಮಙ್ಕು ಹೋತಿಯೇವ।

ಸಮ್ಮೂಳ್ಹೋ ಕಾಲಂ ಕರೋತೀತಿ ದುಸ್ಸೀಲಸ್ಸ ಹಿ ಮರಣಮಞ್ಚೇ ನಿಪನ್ನಸ್ಸ ದುಸ್ಸೀಲಕಮ್ಮಾನಿ ಸಮಾದಾಯ ಪವತ್ತಿತಟ್ಠಾನಾನಿ ಆಪಾಥಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಸೋ ಉಮ್ಮೀಲೇತ್ವಾ ಇಧಲೋಕಂ, ನಿಮೀಲೇತ್ವಾ ಪರಲೋಕಂ ಪಸ್ಸತಿ। ತಸ್ಸ ಚತ್ತಾರೋ ಅಪಾಯಾ ಕಮ್ಮಾನುರೂಪಂ ಉಪಟ್ಠಹನ್ತಿ, ಸತ್ತಿಸತೇನ ಪಹರಿಯಮಾನೋ ವಿಯ ಅಗ್ಗಿಜಾಲಾಭಿಘಾತೇನ ಝಾಯಮಾನೋ ವಿಯ ಚ ಹೋತಿ। ಸೋ "ವಾರೇಥ, ವಾರೇಥಾ"ತಿ ವಿರವನ್ತೋವ ಮರತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ಸಮ್ಮೂಳ್ಹೋ ಕಾಲಂ ಕರೋತೀ"ತಿ।

ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾತಿ ಉಪಾದಿನ್ನಕ್ಖನ್ಧಪರಿಚ್ಚಾಗಾ। **ಪರಂ ಮರಣಾತಿ** ತದನನ್ತರಂ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಕ್ಖನ್ಧಗ್ಗಹಣಾ। ಅಥ ವಾ **ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾತಿ** ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಸ್ಸ ಉಪಚ್ಛೇದಾ। **ಪರಂ ಮರಣಾತಿ** ಚುತಿತೋ ಉದ್ಧಂ। **ಅಪಾಯನ್ತಿ**ಆದಿ ಸಬ್ಬಂ ನಿರಯವೇವಚನಂ। ನಿರಯೋ ಹಿ ಸಗ್ಗಮೋಕ್ಖಹೇತುಭೂತಾ ಪುಞ್ಞಸಙ್ಖಾತಾ ಅಯಾ ಅಪೇತತ್ತಾ, ಸುಖಾನಂ ವಾ ಅಯಸ್ಸ, ಆಗಮನಸ್ಸ ವಾ ಅಭಾವಾ ಅಪಾಯೋ। ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಗತಿ ಪಟಿಸರಣನ್ತಿ **ದುಗ್ಗತಿ,** ದೋಸಬಹುಲತಾಯ ವಾ ದುಟ್ಠೇನ ಕಮ್ಮುನಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ ಗತೀತಿ ದುಗ್ಗತಿ। ವಿವಸಾ ನಿಪತನ್ತಿ ಏತ್ಥ ದುಕ್ಕತಕಾರಿನೋತಿ **ವಿನಿಪಾತೋ,** ವಿನಸ್ಸನ್ತಾ ವಾ ಏತ್ಥ ನಿಪತನ್ತಿ ಸಮ್ಭಿಜ್ಜಮಾನಙ್ಗಪಚ್ಚಙ್ಗಾತಿ ವಿನಿಪಾತೋ। ನತ್ಥಿ ಏತ್ಥ ಅಸ್ಸಾದಸಞ್ಞಿತೋ ಅಯೋತಿ **ನಿರಯೋ।**

ಅಥ ವಾ ಅಪಾಯಗ್ಗಹಣೇನ ತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿಂ ದೀಪೇತಿ। ತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿ ಹಿ ಅಪಾಯೋ ಸುಗತಿತೋ ಅಪೇತತ್ತಾ, ನ ದುಗ್ಗತಿ ಮಹೇಸಕ್ಖಾನಂ ನಾಗರಾಜಾದೀನಂ ಸಮ್ಭವತೋ। ದುಗ್ಗತಿಗ್ಗಹಣೇನ ಪೇತ್ತಿವಿಸಯಂ ದೀಪೇತಿ। ಸೋ ಹಿ ಅಪಾಯೋ ಚೇವ ದುಗ್ಗತಿ ಚ ಸುಗತಿತೋ ಅಪೇತತ್ತಾ, ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಚ ಗತಿಭೂತತ್ತಾ, ನ ತು ವಿನಿಪಾತೋ ಅಸುರಸದಿಸಂ ಅವಿನಿಪತಿತತ್ತಾ ಪೇತಮಹಿದ್ಧಿಕಾನಮ್ಪಿ ವಿಜ್ಜಮಾನತ್ತಾ। ವಿನಿಪಾತಗ್ಗಹಣೇನ ಅಸುರಕಾಯಂ ದೀಪೇತಿ। ಸೋ ಹಿ ಯಥಾವುತ್ತೇನಟ್ಠೇನ "ಅಪಾಯೋ" ಚೇವ "ದುಗ್ಗತಿ" ಚ ಸಬ್ಬಸಮ್ಪತ್ತಿಸಮುಸ್ಸಯೇಹಿ ವಿನಿಪತಿತತ್ತಾ "ವಿನಿಪಾತೋ"ತಿ ಚ ವುಚ್ಚತಿ। ನಿರಯಗ್ಗಹಣೇನ ಅವೀಚಿಆದಿಕಂ ಅನೇಕಪ್ಪಕಾರಂ ನಿರಯಮೇವ ದೀಪೇತಿ। **ಉಪಪಜ್ಜತೀತಿ** ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ।

ಆನಿಸಂಸಕಥಾ ವುತ್ತವಿಪರಿಯಾಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಅಯಂ ಪನ ವಿಸೇಸೋ - **ಸೀಲವಾತಿ** ಸಮಾದಾನವಸೇನ ಸೀಲವಾ। **ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನೋತಿ** ಪರಿಸುದ್ಧಂ ಪರಿಪುಣ್ಣಞ್ಚ ಕತ್ವಾ ಸೀಲಸ್ಸ ಸಮಾದಾನೇನ ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನೋ। **ಭೋಗಕ್ಖನ್ಧನ್ತಿ** ಭೋಗರಾಸಿಂ। **ಸುಗತಿಂ ಸಗ್ಗಂ ಲೋಕನ್ತಿ** ಏತ್ಥ ಸುಗತಿಗ್ಗಹಣೇನ ಮನುಸ್ಸಗತಿಪಿ ಸಙ್ಗಯ್ಹತಿ, ಸಗ್ಗಗ್ಗಹಣೇನ ದೇವಗತಿ ಏವ। ತತ್ಥ ಸುನ್ದರಾ ಗತಿ **ಸುಗತಿ,** ರೂಪಾದೀಹಿ ವಿಸಯೇಹಿ ಸುಟ್ಠು ಅಗ್ಗೋತಿ **ಸಗ್ಗೋ,** ಸೋ ಸಬ್ಬೋಪಿ ಲುಜ್ಜನಪಲುಜ್ಜನಟ್ಠೇನ **ಲೋಕೋತಿ**।

ಪಾಟಲಿಗಾಮಿಯೇ ಉಪಾಸಕೇ ಬಹುದೇವ ರತ್ತಿಂ ಧಮ್ಮಿಯಾ ಕಥಾಯಾತಿ ಅಞ್ಞಾಯಪಿ ಪಾಳಿಮುತ್ತಾಯ ಧಮ್ಮಕಥಾಯ ಚೇವ ಆವಸಥಾನುಮೋದನಕಥಾಯ ಚ। ತದಾ ಹಿ ಭಗವಾ ಯಸ್ಮಾ ಅಜಾತಸತ್ತುನಾ ತತ್ಥ ಪಾಟಲಿಪುತ್ತನಗರಂ ಮಾಪೇನ್ತೇನ ಅಞ್ಞೇಸು ಗಾಮನಿಗಮಜನಪದರಾಜಧಾನೀಸು ಯೇ ಸೀಲಾಚಾರಸಮ್ಪನ್ನಾ ಕುಟುಮ್ಬಿಕಾ, ತೇ ಆನೇತ್ವಾ ಧನಧಞ್ಞಘರವತ್ಥುಖೇತ್ತವತ್ಥಾದೀನಿ ಚೇವ ಪರಿಹಾರಞ್ಚ ದಾಪೇತ್ವಾ ನಿವೇಸಿಯನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಪಾಟಲಿಗಾಮಿಯಾ ಉಪಾಸಕಾ ಆನಿಸಂಸದಸ್ಸಾವಿತಾಯ ವಿಸೇಸತೋ ಸೀಲಗರುಕಾ ಸಬ್ಬಗುಣಾನಞ್ಚ ಸೀಲಸ್ಸ ಅಧಿಟ್ಠಾನಭಾವತೋ ತೇಸಂ ಪರಮಂ ಸೀಲಾನಿಸಂಸೇ ಪಕಾಸೇತ್ವಾ ತತೋ ಪರಂ ಆಕಾಸಗಙ್ಗಂ ಓತಾರೇನ್ತೋ ವಿಯ, ಪಥವೋಜಂ ಆಕಡ್ಢನ್ತೋ ವಿಯ, ಮಹಾಜಮ್ಬುಂ ಮತ್ಥಕೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಚಾಲೇನ್ತೋ ವಿಯ, ಯೋಜನಿಕಮಧುಕಣ್ಡಂ ಚಕ್ಕಯನ್ತೇನ ಪೀಳೇತ್ವಾ ಮಧುರಸಂ ಪಾಯಮಾನೋ ವಿಯ ಪಾಟಲಿಗಾಮಿಕಾನಂ ಉಪಾಸಕಾನಂ ಹಿತಸುಖಾವಹಂ ಪಕಿಣ್ಣಕಕಥಂ ಕಥೇನ್ತೋ "ಆವಾಸದಾನಂ ನಾಮೇತಂ ಗಹಪತಯೋ ಮಹನ್ತಂ ಪುಞ್ಞಂ, ತುಮ್ಹಾಕಂ ಆವಾಸೋ ಮಯಾ ಪರಿಭುತ್ತೋ, ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇನ ಚ ಪರಿಭುತ್ತೋ, ಮಯಾ ಚ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇನ ಚ ಪರಿಭುತ್ತೇ ಪನ ಧಮ್ಮರತನೇನಪಿ ಪರಿಭುತ್ತೋಯೇವ ಹೋತಿ। ಏವಂ ತೀಹಿ ರತನೇಹಿ ಪರಿಭುತ್ತೇ ಅಪರಿಮೇಯ್ಯೋ ಚ ವಿಪಾಕೋ, ಅಪಿಚ ಆವಾಸದಾನಸ್ಮಿಂ ದಿನ್ನೇ ಸಬ್ಬದಾನಂ ದಿನ್ನಮೇವ ಹೋತಿ, ಭೂಮಟ್ಠಕಪಣ್ಣಸಾಲಾಯ ವಾ ಸಾಖಾಮಣ್ಡಪಸ್ಸ ವಾ ಸಙ್ಘಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಕತಸ್ಸ ಆನಿಸಂಸೋ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ। ಆವಾಸದಾನಾನುಭಾವೇನ ಹಿ ಭವೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಮಾನಸ್ಸಪಿ ಸಮ್ಪೀಳಿತಗಬ್ಭವಾಸೋ ನಾಮ ನ ಹೋತಿ, ದ್ವಾದಸಹತ್ಥೋ ಓವರಕೋ ವಿಯಸ್ಸ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿ ಅಸಮ್ಬಾಧೋವ ಹೋತೀ"ತಿ ಏವಂ ನಾನಾನಯೇಹಿ ವಿಚಿತ್ತಂ ಬಹುಂ ಧಮ್ಮಕಥಂ ಕಥೇತ್ವಾ -

"ಸೀತಂ ಉಣ್ಹಂ ಪಟಿಹನ್ತಿ, ತತೋ ವಾಳಮಿಗಾನಿ ಚ।
ಸರೀಸಪೇ ಚ ಮಕಸೇ, ಸಿಸಿರೇ ಚಾಪಿ ವುಟ್ಠಿಯೋ॥

"ತತೋ ವಾತಾತಪೋ ಘೋರೋ, ಸಞ್ಜಾತೋ ಪಟಿಹಞ್ಞತಿ।
ಲೇಣತ್ಥಞ್ಚ ಸುಖತ್ಥಞ್ಚ, ಝಾಯಿತುಞ್ಚ ವಿಪಸ್ಸಿತುಂ॥

"ವಿಹಾರದಾನಂ ಸಙ್ಘಸ್ಸ, ಅಗ್ಗಂ ಬುದ್ಧೇನ ವಣ್ಣಿತಂ।
ತಸ್ಮಾ ಹಿ ಪಣ್ಡಿತೋ ಪೋಸೋ, ಸಮ್ಪಸ್ಸಂ ಅತ್ಥಮತ್ತನೋ॥

"ವಿಹಾರೇ ಕಾರಯೇ ರಮ್ಮೇ, ವಾಸಯೇತ್ಥ ಬಹುಸ್ಸುತೇ।
ತೇಸಂ ಅನ್ನಞ್ಚ ಪಾನಞ್ಚ, ವತ್ಥಸೇನಾಸನಾನಿ ಚ॥

“ದದೇಯ್ಯ ಉಜುಭೂತೇಸು, ವಿಪ್ಪಸನ್ನೇನ ಚೇತಸಾ।
ತೇ ತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತಿ, ಸಬ್ಬದುಕ್ಖಾಪನೂದನಂ।
ಯಂ ಸೋ ಧಮ್ಮಂ ಇಧಞ್ಞಾಯ, ಪರಿನಿಬ್ಬಾತಿ ಅನಾಸವೋ”ತಿ॥ (ಚೂಳವ॰ ೨೯೫) –

ಏವಂ ಅಯಮ್ಪಿ ಆವಾಸದಾನೇ ಆನಿಸಂಸೋತಿ ಬಹುದೇವ ರತ್ತಿಂ ಅತಿರೇಕತರಂ ದಿಯಡ್ಢಯಾಮಂ ಆವಾಸದಾನಾನಿಸಂಸಕಥಂ ಕಥೇಸಿ। ತತ್ಥ ಇಮಾ ಗಾಥಾ ತಾವ ಸಙ್ಗಹಂ ಆರುಳ್ಹಾ, ಪಕಿಣ್ಣಕಧಮ್ಮದೇಸನಾ ಪನ ಸಙ್ಗಹಂ ನಾರೋಹತಿ। **ಸನ್ದಸ್ಸೇತ್ವಾ**ತಿಆದೀನಿ ವುತ್ತತ್ಥಾನೇವ।

ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಾತಿ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಾ ದ್ವೇ ಯಾಮಾ ಗತಾ। **ಯಸ್ಸ ದಾನಿ ಕಾಲಂ ಮಞ್ಞಥಾ**ತಿ ಯಸ್ಸ ಗಮನಸ್ಸ ತುಮ್ಹೇ ಕಾಲಂ ಮಞ್ಞಥ, ಗಮನಕಾಲೋ ತುಮ್ಹಾಕಂ, ಗಚ್ಛಥಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಭಗವಾ ತೇ ಉಯ್ಯೋಜೇಸೀತಿ? ಅನುಕಮ್ಪಾಯ। ತಿಯಾಮರತ್ತಿಞ್ಹಿ ತತ್ಥ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ವೀತಿನಾಮೇನ್ತಾನಂ ತೇಸಂ ಸರೀರೇ ಆಬಾಧೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾತಿ, ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇಪಿ ಚ ವಿಪ್ಪಭಾತಸಯನನಿಸಜ್ಜಾಯ ಓಕಾಸೋ ಲದ್ಧುಂ ವಟ್ಟತಿ, ಇತಿ ಉಭಯಾನುಕಮ್ಪಾಯ ಉಯ್ಯೋಜೇಸೀತಿ। **ಸುಞ್ಞಾಗಾರ**ನ್ತಿ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕಂ ಸುಞ್ಞಾಗಾರಂ ನಾಮ ತತ್ಥ ನತ್ಥಿ। ತೇನ ಕಿರ ಗಹಪತಯೋ ತಸ್ಸೇವ ಆವಸಥಾಗಾರಸ್ಸ ಏಕಪಸ್ಸೇ ಪಟಸಾಣಿಯಾ ಪರಿಕ್ಖಿಪಾಪೇತ್ವಾ ಕಪ್ಪಿಯಮಞ್ಚಂ ಪಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ತತ್ಥ ಕಪ್ಪಿಯಪಚ್ಚತ್ಥರಣಂ ಅತ್ಥರಿತ್ವಾ ಉಪರಿ ಸುವಣ್ಣರಜತತಾರಕಾಗನ್ಧಮಾಲಾದಿಪಟಿಮಣ್ಡಿತಂ ವಿತಾನಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ತೇಲಪ್ಪದೀಪಂ ಆರೋಪೇಸುಂ “ಅಪ್ಪೇವ ನಾಮ ಸತ್ಥಾ ಧಮ್ಮಾಸನತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ಥೋಕಂ ವಿಸ್ಸಮಿತುಕಾಮೋ ಇಧ ನಿಪಜ್ಜೇಯ್ಯ, ಏವಂ ನೋ ಇದಂ ಆವಸಥಾಗಾರಂ ಭಗವತಾ ಚತೂಹಿ ಇರಿಯಾಪಥೇಹಿ ಪರಿಭುತ್ತಂ ದೀಘರತ್ತಂ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ಭವಿಸ್ಸತೀ”ತಿ। ಸತ್ಥಾಪಿ ತದೇವ ಸನ್ಧಾಯ ತತ್ಥ ಸಙ್ಘಾಟಿಂ ಪಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ಸೀಹಸೇಯ್ಯಂ ಕಪ್ಪೇಸಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ “ಸುಞ್ಞಾಗಾರಂ ಪಾವಿಸೀ”ತಿ। ತತ್ಥ ಪಾದಧೋವನಟ್ಠಾನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಧಮ್ಮಾಸನಾ ಅಗಮಾಸಿ, ಏತ್ತಕೇ ಠಾನೇ ಗಮನಂ ನಿಪ್ಫನ್ನಂ। ಧಮ್ಮಾಸನಂ ಪತ್ವಾ ಥೋಕಂ ಅಟ್ಠಾಸಿ, ಇದಂ ತತ್ಥ ಠಾನಂ। ಭಗವಾ ದ್ವೇ ಯಾಮೇ ಧಮ್ಮಾಸನೇ ನಿಸೀದಿ, ಏತ್ತಕೇ ಠಾನೇ ನಿಸಜ್ಜಾ ನಿಪ್ಫನ್ನಾ। ಉಪಾಸಕೇ ಉಯ್ಯೋಜೇತ್ವಾ ಧಮ್ಮಾಸನತೋ ಓರುಯ್ಹ ಯಥಾವುತ್ತೇ ಠಾನೇ ಸೀಹಸೇಯ್ಯಂ ಕಪ್ಪೇಸಿ। ಏವಂ ತಂ ಠಾನಂ ಭಗವತಾ ಚತೂಹಿ ಇರಿಯಾಪಥೇಹಿ ಪರಿಭುತ್ತಂ ಅಹೋಸೀತಿ।

ಸುನಿಧವಸ್ಸಕಾರಾತಿ ಸುನಿಧೋ ಚ ವಸ್ಸಕಾರೋ ಚ ದ್ವೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ। **ಮಗಧಮಹಾಮತ್ತಾ**ತಿ ಮಗಧರಞ್ಞೋ ಮಹಾಅಮಚ್ಚಾ, ಮಗಧರಟ್ಠೇ ವಾ ಮಹಾಮತ್ತಾ ಮಹತಿಯಾ ಇಸ್ಸರಿಯಮತ್ತಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತಾತಿ ಮಹಾಮತ್ತಾ। **ಪಾಟಲಿಗಾಮೇ ನಗರಂ ಮಾಪೇನ್ತೀ**ತಿ ಪಾಟಲಿಗಾಮಸಙ್ಖಾತೇ ಭೂಮಿಪದೇಸೇ ನಗರಂ ಮಾಪೇನ್ತಿ। **ವಜ್ಜೀನಂ ಪಟಿಬಾಹಾಯಾ**ತಿ ಲಿಚ್ಛವಿರಾಜೂನಂ ಆಯಮುಖಪಚ್ಛಿನ್ದನತ್ಥಂ। **ಸಹಸ್ಸಸಹಸ್ಸೇವಾ**ತಿ ಏಕೇಕವಗ್ಗವಸೇನ ಸಹಸ್ಸಂ ಸಹಸ್ಸಂ ಹುತ್ವಾ। **ವತ್ಥೂನೀ**ತಿ ಘರವತ್ಥೂನಿ। **ಚಿತ್ತಾನಿ ನಮನ್ತಿ ನಿವೇಸನಾನಿ ಮಾಪೇತು**ನ್ತಿ ರಞ್ಞೋ ರಾಜಮಹಾಮತ್ತಾನಞ್ಚ ನಿವೇಸನಾನಿ ಮಾಪೇತುಂ ವತ್ಥುವಿಜ್ಜಾಪಾಠಕಾನಂ ಚಿತ್ತಾನಿ ನಮನ್ತಿ। ತೇ ಕಿರ ಅತ್ತನೋ ಸಿಪ್ಪಾನುಭಾವೇನ ಹೇಟ್ಠಾಪಥವಿಯಂ ತಿಂಸಹತ್ಥಮತ್ತೇ ಠಾನೇ “ಇಧ ನಾಗಗ್ಗಾಹೋ, ಇಧ ಯಕ್ಖಗ್ಗಾಹೋ, ಇಧ ಭೂತಗ್ಗಾಹೋ, ಇಧ ಪಾಸಾಣೋ ವಾ ಖಾಣುಕೋ ವಾ ಅತ್ಥೀ”ತಿ ಜಾನನ್ತಿ। ತೇ ತದಾ ಸಿಪ್ಪಂ ಜಪ್ಪೇತ್ವಾ ದೇವತಾಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮ್ಮನ್ತಯಮಾನಾ ವಿಯ ಮಾಪೇನ್ತಿ।

ಅಥ ವಾ ನೇಸಂ ಸರೀರೇ ದೇವತಾ ಅಧಿಮುಚ್ಚಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ನಿವೇಸನಾನಿ ಮಾಪೇತುಂ ಚಿತ್ತಂ ನಾಮೇನ್ತಿ। ತಾ ಚತೂಸು ಕೋಣೇಸು ಖಾಣುಕೇ ಕೋಟ್ಟೇತ್ವಾ ವತ್ಥುಮ್ಹಿ ಗಹಿತಮತ್ತೇ ಪಟಿವಿಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಸದ್ಧಕುಲಾನಂ ಸದ್ಧಾ ದೇವತಾ ತಥಾ ಕರೋನ್ತಿ, ಅಸ್ಸದ್ಧಕುಲಾನಂ ಅಸ್ಸದ್ಧಾ ದೇವತಾ। ಕಿಂಕಾರಣಾ? ಸದ್ಧಾನಞ್ಹಿ ಏವಂ ಹೋತಿ “ಇಧ ಮನುಸ್ಸಾ ನಿವೇಸನಂ ಮಾಪೇನ್ತಾ ಪಠಮಂ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ ನಿಸೀದಾಪೇತ್ವಾ ಮಙ್ಗಲಂ ವದಾಪೇಸ್ಸನ್ತಿ, ಅಥ ಮಯಂ ಸೀಲವನ್ತಾನಂ ದಸ್ಸನಂ ಧಮ್ಮಕಥಂ ಪಞ್ಹವಿಸ್ಸಜ್ಜನಂ

ಅನುಮೋದನಂ ಸೋತುಂ ಲಭಿಸ್ಸಾಮ, ಮನುಸ್ಸಾ ಚ ದಾನಂ ದತ್ವಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪತ್ತಿಂ ದಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ। ಅಸ್ಸದ್ಧಾ ದೇವತಾಪಿ "ಅತ್ತನೋ ಇಚ್ಛಾನುರೂಪಂ ತೇಸಂ ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಪಸ್ಸಿತುಂ, ಕಥಞ್ಚ ಸೋತುಂ ಲಭಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ತಥಾ ಕರೋನ್ತಿ।

ತಾವತಿಂಸೇಹೀತಿ ಯಥಾ ಹಿ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಕುಲೇ ಏಕಂ ಪಣ್ಡಿತಮನುಸ್ಸಂ, ಏಕಸ್ಮಿಞ್ಚ ವಿಹಾರೇ ಏಕಂ ಬಹುಸ್ಸುತಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಉಪಾದಾಯ "ಅಸುಕಕುಲೇ ಮನುಸ್ಸಾ ಪಣ್ಡಿತಾ, ಅಸುಕವಿಹಾರೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಬಹುಸ್ಸುತಾ"ತಿ ಸದ್ದೋ ಅಬ್ಭುಗ್ಗಚ್ಛತಿ, ಏವಮೇವ ಸಕ್ಕಂ ದೇವರಾಜಾನಂ, ವಿಸ್ಸಕಮ್ಮಞ್ಚ ದೇವಪುತ್ತಂ ಉಪಾದಾಯ "ತಾವತಿಂಸಾ ಪಣ್ಡಿತಾ"ತಿ ಸದ್ದೋ ಅಬ್ಭುಗ್ಗತೋ। ತೇನಾಹ "ತಾವತಿಂಸೇಹೀ"ತಿ। **ಸೇಯ್ಯಥಾಪೀ**ತಿಆದಿನಾ ದೇವೇಹಿ ತಾವತಿಂಸೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಮನ್ತೇತ್ವಾ ವಿಯ ಸುನಿಧವಸ್ಸಕಾರಾ ನಗರಂ ಮಾಪೇನ್ತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಯಾವತಾ, ಆನನ್ದ, ಅರಿಯಂ ಆಯತನನ್ತಿ ಯತ್ತಕಂ ಅರಿಯಮನುಸ್ಸಾನಂ ಓಸರಣಟ್ಠಾನಂ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ। **ಯಾವತಾ ವಣಿಪ್ಪಥೋ**ತಿ ಯತ್ತಕಂ ವಾಣಿಜಾನಂ ಆಹಟಭಣ್ಡಸ್ಸ ರಾಸಿವಸೇನ ಕಯವಿಕ್ಕಯಟ್ಠಾನಂ ನಾಮ, ವಾಣಿಜಾನಂ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ವಾ ಅತ್ಥಿ। **ಇದಂ ಅಗ್ಗನಗರ**ನ್ತಿ ತೇಸಂ ಅರಿಯಾಯತನವಣಿಪ್ಪಥಾನಂ ಇದಂ ನಗರಂ ಅಗ್ಗಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಜೇಟ್ಠಕಂ ಪಾಮೋಕ್ಖಂ। **ಪುಟಭೇದನ**ನ್ತಿ ಭಣ್ಡಪುಟಭೇದನಟ್ಠಾನಂ, ಭಣ್ಡಭಣ್ಡಿಕಾನಂ ಮೋಚನಟ್ಠಾನನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಸಕಲಜಮ್ಬುದೀಪೇ ಅಲದ್ಧಭಣ್ಡಮ್ಪಿ ಹಿ ಇಧೇವ ಲಭಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಅಞ್ಞತ್ಥ ವಿಕ್ಕಯಂ ಅಗಚ್ಛನ್ತಾಪಿ ಇಧೇವ ವಿಕ್ಕಯಂ ಗಚ್ಛಿಸ್ಸನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಇಧೇವ ಪುಟಂ ಭಿನ್ದಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಆಯಾನಮ್ಪಿ ಹಿ ಚತೂಸು ದ್ವಾರೇಸು ಚತ್ತಾರಿ, ಸಭಾಯಂ ಏಕನ್ತಿ ಏವಂ ದಿವಸೇ ದಿವಸೇ ಪಞ್ಚಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ ತತ್ಥ ಉಟ್ಠಹಿಸ್ಸನ್ತಿ। ತಾನಿ ಸಭಾವಾನಿ ಆಯಾನೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಅಗ್ಗಿತೋ ವಾತಿಆದೀಸು ಸಮುಚ್ಚಯತ್ಥೋ **ವಾ**ಸದ್ದೋ, ಅಗ್ಗಿನಾ ಚ ಉದಕೇನ ಚ ಮಿಥುಭೇದೇನ ಚ ನಸ್ಸಿಸ್ಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಸ್ಸ ಹಿ ಏಕೋ ಕೋಟ್ಠಾಸೋ ಅಗ್ಗಿನಾ ನಸ್ಸಿಸ್ಸತಿ, ನಿಬ್ಬಾಪೇತುಂ ನ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಏಕಂ ಕೋಟ್ಠಾಸಂ ಗಙ್ಗಾ ಗಹೇತ್ವಾ ಗಮಿಸ್ಸತಿ, ಏಕೋ ಇಮಿನಾ ಅಕಥಿತಂ ಅಮುಸ್ಸ, ಅಮುನಾ ಅಕಥಿತಂ ಇಮಸ್ಸ ವದನ್ತಾನಂ ಪಿಸುಣವಾಚಾನಂ ವಸೇನ ಭಿನ್ನಾನಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಭೇದೇನ ವಿನಸ್ಸಿಸ್ಸತಿ। ಏವಂ ವತ್ವಾ ಭಗವಾ ಪಚ್ಚೂಸಕಾಲೇ ಗಙ್ಗಾತೀರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಕತಮುಖಧೋವನೋ ಭಿಕ್ಖಾಚಾರವೇಲಂ ಆಗಮಯಮಾನೋ ನಿಸೀದಿ।

ಸುನಿಧವಸ್ಸಕಾರಾಪಿ "ಅಮ್ಹಾಕಂ ರಾಜಾ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಉಪಟ್ಠಾಕೋ , ಸೋ ಅಮ್ಹೇ ಉಪಗತೇ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸತಿ 'ಸತ್ಥಾ ಕಿರ ಪಾಟಲಿಗಾಮಂ ಅಗಮಾಸಿ, ಕಿಂ ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ಥ, ನ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ಥಾ'ತಿ। 'ಉಪಸಙ್ಕಮಿಮ್ಹಾ'ತಿ ಚ ವುತ್ತೇ 'ನಿಮನ್ತಯಿತ್ಥ, ನ ನಿಮನ್ತಯಿತ್ಥಾ'ತಿ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸತಿ। 'ನ ನಿಮನ್ತಯಿಮ್ಹಾ'ತಿ ಚ ವುತ್ತೇ ಅಮ್ಹಾಕಂ ದೋಸಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ನಿಗ್ಗಣ್ಹಿಸ್ಸತಿ, ಇದಞ್ಚಾಪಿ ಮಯಂ ಅಕತಟ್ಠಾನೇ ನಗರಂ ಮಾಪೇಮ, ಸಮಣಸ್ಸ ಖೋ ಪನ ಗೋತಮಸ್ಸ ಗತಗತಟ್ಠಾನೇ ಕಾಳಕಣ್ಣಿಸತ್ತಾ ಪಟಿಕ್ಕಮನ್ತಿ, ತಂ ಮಯಂ ನಗರಮಙ್ಗಲಂ ವಾಚಾಪೇಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಸತ್ಥಾರಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ನಿಮನ್ತಯಿಂಸು। ತೇನ ವುತ್ತಂ – **"ಅಥ ಖೋ ಸುನಿಧವಸ್ಸಕಾರಾ"**ತಿಆದಿ।

ಪುಬ್ಬಣ್ಹಸಮಯನ್ತಿ ಪುಬ್ಬಣ್ಹೇ ಕಾಲೇ। **ನಿವಾಸೇತ್ವಾ**ತಿ ಗಾಮಪವೇಸನನೀಹಾರೇನ ನಿವಾಸನಂ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ಕಾಯಬನ್ಧನಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ। **ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯಾ**ತಿ ಚೀವರಂ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ ಪತ್ತಂ ಹತ್ಥೇನ ಗಹೇತ್ವಾ।

ಸೀಲವನ್ತೇತ್ಥಾತಿ ಸೀಲವನ್ತೋ ಏತ್ಥ ಅತ್ತನೋ ವಸನಟ್ಠಾನೇ। **ಸಞ್ಞತೇ**ತಿ ಕಾಯವಾಚಾಚಿತ್ತೇಹಿ ಸಞ್ಞತೇ। **ತಾಸಂ ದಕ್ಖಿಣಮಾದಿಸೇ**ತಿ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ದಿನ್ನೇ ಚತ್ತಾರೋ ಪಚ್ಚಯೇ ತಾಸಂ ಘರದೇವತಾನಂ ಆದಿಸೇಯ್ಯ ಪತ್ತಿಂ ದದೇಯ್ಯ। **ಪೂಜಿತಾ ಪೂಜಯನ್ತೀ**ತಿ "ಇಮೇ ಮನುಸ್ಸಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಞಾತಕಾಪಿ ನ ಹೋನ್ತಿ, ಏವಮ್ಪಿ ನೋ ಪತ್ತಿಂ ದೇನ್ತೀ"ತಿ ಆರಕ್ಖಂ ಸುಸಂವಿಹಿತಂ ಕರೋನ್ತಿ ಸುಟ್ಠು ಆರಕ್ಖಂ ಕರೋನ್ತಿ। **ಮಾನಿತಾ ಮಾನಯನ್ತೀ**ತಿ ಕಾಲಾನುಕಾಲಂ ಬಲಿಕಮ್ಮಕರಣೇನ ಮಾನಿತಾ "ಏತೇ ಮನುಸ್ಸಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಞಾತಕಾಪಿ ನ ಹೋನ್ತಿ, ತಥಾಪಿ ಚತುಪಞ್ಚಛಮಾಸನ್ತರಂ ನೋ ಬಲಿಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತೀ"ತಿ ಮಾನೇನ್ತಿ

ಉಪ್ಪನ್ನಪರಿಸ್ಸಯಂ ಹರನ್ತಿ। **ತತೋ** ನನ್ತಿ ತತೋ ತಂ ಪಣ್ಡಿತಜಾತಿಕಂ ಪುರಿಸಂ। **ಓರಸ**ನ್ತಿ ಉರೇ ಠಪೇತ್ವಾ ವಡ್ಢಿತಂ, ಯಥಾ ಮಾತಾ ಓರಸಂ ಪುತ್ತಂ ಅನುಕಮ್ಪತಿ, ಉಪ್ಪನ್ನಪರಿಸ್ಸಯಹರಣತ್ಥಮೇವಸ್ಸ ಯಥಾ ವಾಯಮತಿ, ಏವಂ ಅನುಕಮ್ಪನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಭದ್ರಾನಿ ಪಸ್ಸತೀ**ತಿ ಸುನ್ದರಾನಿ ಪಸ್ಸತಿ।

ಅನುಮೋದಿತ್ವಾತಿ ತೇಹಿ ತದಾ ಪಸುತಪುಞ್ಞಸ್ಸ ಅನುಮೋದನವಸೇನ ತೇಸಂ ಧಮ್ಮಕಥಂ ಕತ್ವಾ। ಸುನಿಧವಸ್ಸಕಾರಾಪಿ "ಯಾ ತತ್ಥ ದೇವತಾ ಆಸುಂ, ತಾಸಂ ದಕ್ಖಿಣಮಾದಿಸೇ"ತಿ ಭಗವತೋ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ ದೇವತಾನಂ ಪತ್ತಿಂ ಅದಂಸು। **ತಂ ಗೋತಮದ್ವಾರಂ ನಾಮ ಅಹೋಸೀ**ತಿ ತಸ್ಸ ನಗರಸ್ಸ ಯೇನ ದ್ವಾರೇನ ಭಗವಾ ನಿಕ್ಖಮಿ, ತಂ ಗೋತಮದ್ವಾರಂ ನಾಮ ಅಹೋಸಿ। ಗಙ್ಗಾಯ ಪನ ಉತ್ತರಣತ್ಥಂ ಅನೋತಿಣ್ಣತ್ತಾ ಗೋತಮತಿತ್ಥಂ ನಾಮ ನಾಹೋಸಿ। **ಪೂರಾ**ತಿ ಪುಣ್ಣಾ। **ಸಮತಿತ್ತಿಕಾ**ತಿ ತಟಸಮಂ ಉದಕಸ್ಸ ತಿತ್ತಾ ಭರಿತಾ। **ಕಾಕಪೇಯ್ಯಾ**ತಿ ತೀರೇ ಠಿತಕಾಕೇಹಿ ಪಾತುಂ ಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯಉದಕಾ। ದ್ವೀಹಿಪಿ ಪದೇಹಿ ಉಭತೋಕೂಲಸಮಂ ಪರಿಪುಣ್ಣಭಾವಮೇವ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಉಳುಮ್ಪ**ನ್ತಿ ಪಾರಗಮನತ್ಥಾಯ ದಾರೂನಿ ಸಙ್ಘಾಟೇತ್ವಾ ಆಣಿಯೋ ಕೋಟ್ಟೇತ್ವಾ ಕತಂ। **ಕುಲ್ಲ**ನ್ತಿ ವೇಳುದಣ್ಡಾದಿಕೇ ವಲ್ಲಿಆದೀಹಿ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಕತಂ।

ಏತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾತಿ ಏತಂ ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಗಙ್ಗೋದಕಮತ್ತಸ್ಸಪಿ ಕೇವಲಂ ತರಿತುಂ ಅಸಮತ್ಥತಂ, ಅತ್ತನೋ ಪನ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಚ ಅತಿಗಮ್ಭೀರವಿತ್ಥತಂ ಸಂಸಾರಮಹಣ್ಣವಂ ತರಿತ್ವಾ ಠಿತಭಾವಞ್ಚ ಸಬ್ಬಾಕಾರತೋ ವಿದಿತ್ವಾ ತದತ್ಥಪರಿದೀಪನಂ **ಇಮಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ**।

ತತ್ಥ **ಅಣ್ಣವ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬನ್ತಿಮೇನ ಪರಿಚ್ಛೇದೇನ ಯೋಜನಮತ್ತಂ ಗಮ್ಭೀರಸ್ಸ ಚ ವಿತ್ಥತಸ್ಸ ಚ ಉದಕಟ್ಠಾನಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। **ಸರ**ನ್ತಿ ಸರಿತ್ವಾ ಗಮನತೋ ಇಧ ನದೀ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - **ಯೇ** ಗಮ್ಭೀರವಿತ್ಥತಂ ಸಂಸಾರಣ್ಣವಂ ತಣ್ಹಾಸರಿತಞ್ಚ **ತರನ್ತಿ,** ತೇ ಅರಿಯಮಗ್ಗಸಙ್ಖಾತಂ **ಸೇತುಂ ಕತ್ವಾನ ವಿಸಜ್ಜ ಪಲ್ಲಲಾನಿ** ಅನಾಮಸಿತ್ವಾವ ಉದಕಭರಿತಾನಿ ನಿನ್ನಟ್ಠಾನಾನಿ, ಅಯಂ ಪನ ಇದಂ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಂ ಉದಕಂ ತರಿತುಕಾಮೋ **ಕುಲ್ಲಞ್ಹಿ ಜನೋ ಪಬನ್ಧತಿ** ಕುಲ್ಲಂ ಬನ್ಧಿತುಂ ಆಯಾಸಂ ಆಪಜ್ಜತಿ। **ತಿಣ್ಣಾ ಮೇಧಾವಿನೋ ಜನಾ**ತಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗಞಾಣಸಙ್ಖಾತಾಯ ಮೇಧಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ ಮೇಧಾವಿನೋ ಬುದ್ಧಾ ಚ ಬುದ್ಧಸಾವಕಾ ಚ ವಿನಾ ಏವ ಕುಲ್ಲೇನ ತಿಣ್ಣಾ ಪರತೀರೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಾತಿ।

ಛಟ್ಠಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ದ್ವಿಧಾಪಥಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭೭. ಸತ್ತಮೇ **ಅದ್ಧಾನಮಗ್ಗಪಟಿಪನ್ನೋ**ತಿ ಅದ್ಧಾನಸಙ್ಖಾತಂ ದೀಘಮಗ್ಗಂ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಹೋತಿ। **ನಾಗಸಮಾಲೇನಾ**ತಿ ಏವಂನಾಮಕೇನ ಥೇರೇನ। **ಪಚ್ಛಾಸಮಣೇನಾ**ತಿ ಅಯಂ ತದಾ ಭಗವತೋ ಉಪಟ್ಠಾಕೋ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ನಂ ಪಚ್ಛಾಸಮಣಂ ಕತ್ವಾ ಮಗ್ಗಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಿ। ಭಗವತೋ ಹಿ ಪಠಮಬೋಧಿಯಂ ವೀಸತಿವಸ್ಸಾನಿ ಅನಿಬದ್ಧಾ ಉಪಟ್ಠಾಕಾ ಅಹೇಸುಂ, ತತೋ ಪರಂ ಯಾವ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಾ ಪಞ್ಚವೀಸತಿವಸ್ಸಾನಿ ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ ಛಾಯಾವ ಉಪಟ್ಠಾಸಿ। ಅಯಂ ಪನ ಅನಿಬದ್ಧುಪಟ್ಠಾಕಕಾಲೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - **"ಆಯಸ್ಮತಾ ನಾಗಸಮಾಲೇನ ಪಚ್ಛಾಸಮಣೇನಾ"**ತಿ। **ದ್ವಿಧಾಪಥ**ನ್ತಿ ದ್ವಿಧಾಭೂತಂ ಮಗ್ಗಂ। "ದ್ವೇಧಾಪಥ"ನ್ತಿಪಿ ಪಠನ್ತಿ ಆಯಸ್ಮಾ ನಾಗಸಮಾಲೋ ಅತ್ತನಾ ಪುಬ್ಬೇ ತತ್ಥ ಕತಪರಿಚಯತ್ತಾ ಉಜುಭಾವಞ್ಚಸ್ಸ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ **"ಅಯಂ, ಭನ್ತೇ ಭಗವಾ, ಪನ್ಥೋ"**ತಿ।

ಭಗವಾ ಪನ ತದಾ ತಸ್ಸ ಸಪರಿಸ್ಸಯಭಾವಂ ಞತ್ವಾ ತತೋ ಅಞ್ಞಂ ಮಗ್ಗಂ ಗನ್ತುಕಾಮೋ **"ಅಯಂ, ನಾಗಸಮಾಲ, ಪನ್ಥೋ"**ತಿ ಆಹ। "ಸಪರಿಸ್ಸಯೋ"ತಿ ಚ ವುತ್ತೇ ಅಸದ್ದಹಿತ್ವಾ "ಭಗವಾ ನ ತತ್ಥ ಪರಿಸ್ಸಯೋ"ತಿ ವದೇಯ್ಯ, ತದಸ್ಸ ದೀಘರತ್ತಂ ಅಹಿತಾಯ ದುಕ್ಖಾಯಾತಿ "ಸಪರಿಸ್ಸಯೋ"ತಿ ನ ಕಥೇಸಿ। ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ "ಅಯಂ ಪನ್ಥೋ, ಇಮಿನಾ ಗಚ್ಛಾಮಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ಚತುತ್ಥವಾರೇ

“ನ ಭಗವಾ ಇಮಿನಾ ಮಗ್ಗೇನ ಗನ್ತುಂ ಇಚ್ಛತಿ, ಅಯಮೇವ ಚ ಉಜುಮಗ್ಗೋ, ಹನ್ದಾಹಂ ಭಗವತೋ ಪತ್ತಚೀವರಂ ದತ್ವಾ ಇಮಿನಾ ಮಗ್ಗೇನ ಗಮಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಸತ್ಥು ಪತ್ತಚೀವರಂ ದಾತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಭೂಮಿಯಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತೇನ ದುಕ್ಖಸಂವತ್ತನಿಕೇನ ಕಮ್ಮುನಾ ಚೋದಿಯಮಾನೋ ಭಗವತೋ ವಚನಂ ಅನಾದಿಯಿತ್ವಾವ ಪಕ್ಕಾಮಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - **“ಅಥ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ನಾಗಸಮಾಲೋ ಭಗವತೋ ಪತ್ತಚೀವರಂ ತತ್ಥೇವ ಛಮಾಯಂ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪಕ್ಕಾಮೀ**”ತಿ। ತತ್ಥ **ಭಗವತೋ ಪತ್ತಚೀವರ**ನ್ತಿ ಅತ್ತನೋ ಹತ್ಥಗತಂ ಭಗವತೋ ಪತ್ತಚೀವರಂ। **ತತ್ಥೇವಾ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಮಗ್ಗೇ **ಛಮಾಯಂ** ಪಥವಿಯಂ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪಕ್ಕಾಮಿ। ಇದಂ ವೋ ಭಗವಾ ಪತ್ತಚೀವರಂ, ಸಚೇ ಇಚ್ಛಥ, ಗಣ್ಹಥ, ಯದಿ ಅತ್ತನಾ ಇಚ್ಛಿತಮಗ್ಗಂಯೇವ ಗನ್ತುಕಾಮತ್ಥಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಭಗವಾಪಿ ಅತ್ತನೋ ಪತ್ತಚೀವರಂ ಸಯಮೇವ ಗಹೇತ್ವಾ ಯಥಾಧಿಪ್ಪೇತಂ ಮಗ್ಗಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಿ।

ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇ ಚೋರಾ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾತಿ ತದಾ ಕಿರ ಪಞ್ಚಸತಾ ಪುರಿಸಾ ಉದ್ದಾ ಲೋಹಿತಪಾಣಿನೋ ರಾಜಾಪರಾಧಿನೋ ಹುತ್ವಾ ಅರಞ್ಞಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಚೋರಿಕಾಯ ಜೀವಿಕಂ ಕಪ್ಪೇನ್ತಾ “ಪಾರಿಪನ್ಥಿಕಭಾವೇನ ರಞ್ಞೋ ಆಯಪಥಂ ಪಚ್ಛಿನ್ದಿಸ್ಸಾಮಾ”ತಿ ಮಗ್ಗಸಮೀಪೇ ಅರಞ್ಞೇ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ। ತೇ ಥೇರಂ ತೇನ ಮಗ್ಗೇನ ಗಚ್ಛನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ “ಅಯಂ ಸಮಣೋ ಇಮಿನಾ ಮಗ್ಗೇನ ಆಗಚ್ಛತಿ, ಅವಳಞ್ಜಿತಬ್ಬಂ ಮಗ್ಗಂ ವಳಞ್ಜೇತಿ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಅತ್ಥಿಭಾವಂ ನ ಜಾನಾತಿ, ಹನ್ದ ನಂ ಜಾನಾಪೇಸ್ಸಾಮಾ”ತಿ ಕುಜ್ಝಿತ್ವಾ ಗಹನಟ್ಠಾನತೋ ವೇಗೇನ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಸಹಸಾ ಥೇರಂ ಭೂಮಿಯಂ ಪಾತೇತ್ವಾ ಹತ್ಥಪಾದೇಹಿ ಕೋಟ್ಟೇತ್ವಾ ಮತ್ತಿಕಾಪತ್ತಞ್ಚಸ್ಸ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಚೀವರಂ ಖಣ್ಡಾಖಣ್ಡಿಕಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತತ್ತಾ “ತಂ ನ ಹನಾಮ, ಇತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಇಮಸ್ಸ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಪರಿಸ್ಸಯಭಾವಂ ಜಾನಾಹೀ”ತಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸುಂ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - **“ಅಥ ಖೋ ಆಯಸ್ಮತೋ...ಪೇ०... ವಿಪ್ಫಾಲೇಸು**”ನ್ತಿ।

ಭಗವಾಪಿ “ಅಯಂ ತೇನ ಮಗ್ಗೇನ ಗತೋ ಚೋರೇಹಿ ಬಾಧಿತೋ ಮಂ ಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ಇದಾನೇವ ಆಗಮಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ಞತ್ವಾ ಥೋಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಮಗ್ಗಾ ಓಕ್ಕಮ್ಮ ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಂ ರುಕ್ಖಮೂಲೇ ನಿಸೀದಿ। ಆಯಸ್ಮಾಪಿ ಖೋ ನಾಗಸಮಾಲೋ ಪಚ್ಚಾಗನ್ತ್ವಾ ಸತ್ಥಾರಾ ಗತಮಗ್ಗಮೇವ ಗಹೇತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ತಸ್ಮಿಂ ರುಕ್ಖಮೂಲೇ ಭಗವನ್ತಂ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ವನ್ದಿತ್ವಾ ತಂ ಪವತ್ತಿಂ ಸಬ್ಬಂ ಆರೋಚೇಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - **“ಅಥ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ನಾಗಸಮಾಲೋ...ಪೇ०... ಸಙ್ಘಾಟಿಞ್ಚ ವಿಪ್ಫಾಲೇಸು**”ನ್ತಿ।

ಏತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾತಿ ಏತಂ ಆಯಸ್ಮತೋ ನಾಗಸಮಾಲಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ವಚನಂ ಅನಾದಿಯಿತ್ವಾ ಅಖೇಮನ್ತಮಗ್ಗಗಮನಂ, ಅತ್ತನೋ ಚ ಖೇಮನ್ತಮಗ್ಗಗಮನಂ ವಿದಿತ್ವಾ ತದತ್ಥದೀಪನಂ **ಇಮಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ**।

ತತ್ಥ **ಸದ್ಧಿಂ ಚರ**ನ್ತಿ ಸಹ ಚರನ್ತೋ। **ಏಕತೋ ವಸ**ನ್ತಿ ಇದಂ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ, ಸಹ ವಸನ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ । **ಮಿಸ್ಸೋ ಅಞ್ಞಜನೇನ ವೇದಗೂ**ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಟ್ಠೇನ ವೇದಸಙ್ಖಾತೇನ ಚತುಸಚ್ಚಅರಿಯಮಗ್ಗಞಾಣೇನ ಗತತ್ತಾ ಅಧಿಗತತ್ತಾ, ವೇದಸ್ಸ ವಾ ಸಕಲಸ್ಸ ಞೇಯ್ಯಸ್ಸ ಪಾರಂ ಗತತ್ತಾ ವೇದಗೂ। ಅತ್ತನೋ ಹಿತಾಹಿತಂ ನ ಜಾನಾತೀತಿ ಅಞ್ಞೋ, ಅವಿದ್ವಾ ಬಾಲೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನ ಅಞ್ಞೇನ ಜನೇನ ಮಿಸ್ಸೋ ಸಹಚರಣಮತ್ತೇನ ಮಿಸ್ಸೋ। **ವಿದ್ವಾ ಪಜಹಾತಿ ಪಾಪಕ**ನ್ತಿ ತೇನ ವೇದಗೂಭಾವೇನ ವಿದ್ವಾ ಜಾನನ್ತೋ ಪಾಪಕಂ ಅಭದ್ದಕಂ ಅತ್ತನೋ ದುಕ್ಖಾವಹಂ ಪಜಹಾತಿ, ಪಾಪಕಂ ವಾ ಅಕಲ್ಯಾಣಪುಗ್ಗಲಂ ಪಜಹಾತಿ। ಯಥಾ ಕಿಂ? **ಕೋಞ್ಚೋ ಖೀರಪಕೋವ ನಿನ್ನಗ**ನ್ತಿ ಯಥಾ ಕೋಞ್ಚಸಕುಣೋ ಉದಕಮಿಸ್ಸಿತೇ ಖೀರೇ ಉಪನೀತೇ ವಿನಾ ತೋಯಂ ಖೀರಮತ್ತಸ್ಸೇವ ಪಿವನತೋ ಖೀರಪಕೋ ನಿನ್ನಟ್ಠಾನಗಮನೇನ ನಿನ್ನಗಸಙ್ಖಾತಂ ಉದಕಂ ಪಜಹಾತಿ ವಜ್ಜೇತಿ, ಏವಂ ಪಣ್ಡಿತೋ ಕಿರ ದುಪ್ಪಞ್ಞಪುಗ್ಗಲೇಹಿ ಠಾನನಿಸಜ್ಜಾದೀಸು ಸಹಭೂತೋಪಿ ಆಚಾರೇನ ತೇ ಪಜಹಾತಿ, ನ ಕದಾಚಿಪಿ ಸಮ್ಮಿಸ್ಸೋ ಹೋತಿ।

ಸತ್ತಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ವಿಸಾಖಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭೮. ಅಟ್ಠಮೇ **ವಿಸಾಖಾಯ ಮಿಗಾರಮಾತುಯಾ ನತ್ತಾ ಕಾಲಙ್ಕತಾ ಹೋತೀತಿ** ವಿಸಾಖಾಯ ಮಹಾಉಪಾಸಿಕಾಯ ಪುತ್ತಸ್ಸ ಧೀತಾ ಕುಮಾರಿಕಾ ಕಾಲಙ್ಕತಾ ಹೋತಿ। ಸಾ ಕಿರ ವತ್ತಸಮ್ಪನ್ನಾ ಸಾಸನೇ ಅಭಿಪ್ಪಸನ್ನಾ ಮಹಾಉಪಾಸಿಕಾಯ ಗೇಹಂ ಪವಿಟ್ಠಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಭಿಕ್ಖುನೀನಞ್ಚ ಅತ್ತನಾ ಕಾತಬ್ಬವೇಯ್ಯಾವಚ್ಚಂ ಪುರೇಭತ್ತಂ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಞ್ಚ ಅಪ್ಪಮತ್ತಾ ಅಕಾಸಿ, ಅತ್ತನೋ ಪಿತಾಮಹಿಯಾ ಚಿತ್ತಾನುಕೂಲಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಿ। ತೇನ ವಿಸಾಖಾ ಗೇಹತೋ ಬಹಿ ಗಚ್ಛನ್ತೀ ಸಬ್ಬಂ ತಸ್ಸಾಯೇವ ಭಾರಂ ಕತ್ವಾ ಗಚ್ಛತಿ, ರೂಪೇನ ಚ ದಸ್ಸನೀಯಾ ಪಾಸಾದಿಕಾ, ಇತಿ ಸಾ ತಸ್ಸಾ ವಿಸೇಸತೋ ಪಿಯಾ ಮನಾಪಾ ಅಹೋಸಿ। ಸಾ ರೋಗಾಭಿಭೂತಾ ಕಾಲಮಕಾಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ – "ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ವಿಸಾಖಾಯ ಮಿಗಾರಮಾತುಯಾ ನತ್ತಾ ಕಾಲಙ್ಕತಾ ಹೋತಿ ಪಿಯಾ ಮನಾಪಾ"ತಿ। ಅಥ ಮಹಾಉಪಾಸಿಕಾ ತಸ್ಸಾ ಮರಣೇನ ಸೋಕಂ ಸನ್ಧಾರೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೀ ದುಕ್ಖೀ ದುಮ್ಮನಾ ಸರೀರನಿಕ್ಖೇಪಂ ಕಾರೇತ್ವಾ "ಅಪಿ ನಾಮ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕಂ ಗತಕಾಲೇ ಚಿತ್ತಸ್ಸಾದಂ ಲಭೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ – **"ಅಥ ಖೋ ವಿಸಾಖಾ ಮಿಗಾರಮಾತಾ"**ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ **ದಿವಾ ದಿವಸ್ಸಾ**ತಿ ದಿವಸಸ್ಸಾಪಿ ದಿವಾ, ಮಜ್ಝನ್ಹಿಕೇ ಕಾಲೇತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಭಗವಾ ವಿಸಾಖಾಯ ವಟ್ಟಾಭಿರತಿಂ ಜಾನನ್ತೋ ಉಪಾಯೇನ ಸೋಕತನುಕರಣತ್ಥಂ **"ಇಚ್ಛೇಯ್ಯಾಸಿ ತ್ವಂ ವಿಸಾಖೇ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಯಾವತಿಕಾ**ತಿ ಯತ್ತಕಾ। ತದಾ ಕಿರ ಸತ್ತ ಜನಕೋಟಿಯೋ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ಪಟಿವಸನ್ತಿ । ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ಭಗವಾ **"ಕೀವಬಹುಕಾ ಪನ ವಿಸಾಖೇ ಸಾವತ್ಥಿಯಾ ಮನುಸ್ಸಾ ದೇವಸಿಕಂ ಕಾಲಂ ಕರೋನ್ತೀ"**ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। ವಿಸಾಖಾ **"ದಸಪಿ, ಭನ್ತೇ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ತೀಣೀ**ತಿ ತಯೋ। ಅಯಮೇವ ವಾ ಪಾಠೋ। **ಅವಿವಿತ್ತಾ**ತಿ ಅಸುಞ್ಞಾ।

ಅಥ ಭಗವಾ ಅತ್ತನೋ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಂ ಪಕಾಸೇನ್ತೋ **"ಅಪಿ ನು ತ್ವಂ ಕದಾಚಿ ಕರಹಚಿ ಅನಲ್ಲವತ್ಥಾ ವಾ ಭವೇಯ್ಯಾಸಿ ಅನಲ್ಲಕೇಸಾ ವಾ"**ತಿ ಆಹ। ನನು ಏವಂ ಸನ್ತೇ ತಯಾ ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ಸೋಕಾಭಿಭೂತಾಯ ಮತಾನಂ ಪುತ್ತಾದೀನಂ ಅಮಙ್ಗಲೂಪಚಾರವಸೇನ ಉದಕೋರೋಹಣೇನ ಅಲ್ಲವತ್ಥಾಯ ಅಲ್ಲಕೇಸಾಯ ಏವ ಭವಿತಬ್ಬನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ತಂ ಸುತ್ವಾ ಉಪಾಸಿಕಾ ಸಂವೇಗಜಾತಾ **"ನೋ ಹೇತಂ, ಭನ್ತೇ"**ತಿ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪಿಯವತ್ಥುಂ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರತೋ ಅತ್ತನೋ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ನಿವತ್ತಭಾವಂ ಸತ್ಥು ಆರೋಚೇನ್ತೀ **"ಅಲಂ ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ತಾವಬಹುಕೇಹಿ ಪುತ್ತೇಹಿ ಚ ನತ್ತಾರೇಹಿ ಚಾ"**ತಿ ಆಹ।

ಅಥಸ್ಸಾ ಭಗವಾ "ದುಕ್ಖಂ ನಾಮೇತಂ ಪಿಯವತ್ಥುನಿಮಿತ್ತಂ, ಯತ್ತಕಾನಿ ಪಿಯವತ್ಥೂನಿ, ತತ್ತಕಾನಿ ದುಕ್ಖಾನಿ। ತಸ್ಮಾ ಸುಖಕಾಮೇನ ದುಕ್ಖಪ್ಪಟಿಕೂಲೇನ ಸಬ್ಬಸೋ ಪಿಯವತ್ಥುತೋ ಚಿತ್ತಂ ವಿವೇಚೇತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತೋ **"ಯೇಸಂ ಖೋ ವಿಸಾಖೇ ಸತಂ ಪಿಯಾನಿ, ಸತಂ ತೇಸಂ ದುಕ್ಖಾನೀ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸತಂ ಪಿಯಾನೀ**ತಿ ಸತಂ ಪಿಯಾಯಿತಬ್ಬವತ್ಥೂನಿ। "ಸತಂ ಪಿಯ"ನ್ತಿಪಿ ಕೇಚಿ ಪಠನ್ತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಯಸ್ಮಾ ಏಕತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ದಸ, ತಾವ ಸಙ್ಖ್ಯಾ ಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಪ್ಪಧಾನಾ, ತಸ್ಮಾ **"ಯೇಸಂ ದಸ ಪಿಯಾನಿ, ದಸ ತೇಸಂ ದುಕ್ಖಾನೀ"**ತಿಆದಿನಾ ಪಾಳಿ ಆಗತಾ। ಕೇಚಿ ಪನ "ಯೇಸಂ ದಸ ಪಿಯಾನಂ, ದಸ ನೇಸಂ ದುಕ್ಖಾನ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ಪಠನ್ತಿ, ತಂ ನ ಸುನ್ದರಂ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ವೀಸತಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಸತಂ, ತಾವ ಸಙ್ಖ್ಯಾ ಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಪ್ಪಧಾನಾವ, ತಸ್ಮಾ ತತ್ಥಾಪಿ ಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಪ್ಪಧಾನತಂಯೇವ ಗಹೇತ್ವಾ "ಯೇಸಂ ಖೋ ವಿಸಾಖೇ ಸತಂ ಪಿಯಾನಿ, ಸತಂ ತೇಸಂ ದುಕ್ಖಾನೀ"ತಿಆದಿನಾ ಪಾಳಿ ಆಗತಾ। ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಚ "ಯೇಸಂ ಏಕಂ ಪಿಯಂ, ಏಕಂ ತೇಸಂ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ಪಾಠೋ, ನ ಪನ ದುಕ್ಖಸ್ಸಾತಿ। ಏತಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಪಕ್ಖೇ ಏಕರಸಾ ಏಕಜ್ಝಾಸಯಾ ಚ ಭಗವತೋ ದೇಸನಾ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಯಥಾವುತ್ತನಯಾವ ಪಾಳಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಏತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾ, ಸೋಕಪರಿದೇವಾದಿಕಂ ಚೇತಸಿಕಂ ಕಾಯಿಕಞ್ಚ ದುಕ್ಖಂ ಪಿಯವತ್ಥುನಿಮಿತ್ತಂ ಪಿಯವತ್ಥುಮ್ಹಿ ಸತಿ ಹೋತಿ, ಅಸತಿ ನ ಹೋತೀತಿ ಏತಮತ್ಥಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರತೋ ಜಾನಿತ್ವಾ, ತದತ್ಥಪರಿದೀಪನಂ **ಇಮಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ**।

ತಸ್ಸತ್ಥೋ – ಞಾತಿಭೋಗರೋಗಸೀಲದಿಟ್ಠಿಬ್ಯಸನೇಹಿ ಫುಟ್ಠಸ್ಸ ಅನ್ತೋ ನಿಜ್ಝಾಯನ್ತಸ್ಸ ಬಾಲಸ್ಸ ಚಿತ್ತಸನ್ತಾಪಲಕ್ಖಣಾ **ಯೇ ಕೇಚಿ** ಮುದುಮಜ್ಝಾದಿಭೇದೇನ ಯಾದಿಸಾ ತಾದಿಸಾ **ಸೋಕಾ ವಾ** ತೇಹಿಯೇವ ಫುಟ್ಠಸ್ಸ

ಸೋಕುದ್ದೇಹಕಸಮುಟ್ಠಾಪಿತವಚೀವಿಪ್ಪಲಾಪಲಕ್ಖಣಾ **ಪರಿದೇವಿತಾ ವಾ** ಅನಿಟ್ಠಫೋಟ್ಠಬ್ಬಪಟಿಹತಕಾಯಸ್ಸ ಕಾಯಪೀಳನಲಕ್ಖಣಾ **ದುಕ್ಖಾ ವಾ** ತಥಾ ಅವುತ್ತತ್ಥಸ್ಸ ವಿಕಪ್ಪನತ್ಥೇನ **ವಾ**ಸದ್ದೇನ ಗಹಿತಾ ದೋಮನಸ್ಸುಪಾಯಾಸಾದಯೋ ವಾ ನಿಸ್ಸಯಭೇದೇನ ಚ **ಅನೇಕರೂಪಾ** ನಾನಾವಿಧಾ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸತ್ತಲೋಕೇ ದಿಸ್ಸನ್ತಿ ಉಪಲಬ್ಭನ್ತಿ, ಸಬ್ಬೇಪಿ **ಏತೇ ಪಿಯಂ** ಪಿಯಜಾತಿಕಂ ಸತ್ತಂ ಸಙ್ಖಾರಞ್ಚ **ಪಟಿಚ್ಚ** ನಿಸ್ಸಾಯ ಆಗಮ್ಮ ಪಚ್ಚಯಂ ಕತ್ವಾ **ಪಭವನ್ತಿ** ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಪನ ಯಥಾವುತ್ತೇ ಪಿಯವತ್ಥುಮ್ಹಿ **ಪಿಯೇ ಅಸನ್ತೇ** ಪಿಯಭಾವಕರೇ ಛನ್ದರಾಗೇ ಪಹೀನೇ ನ ಕದಾಚಿಪಿ **ಏತೇ ಭವನ್ತಿ**। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ – "ಪಿಯತೋ ಜಾಯತೀ ಸೋಕೋ…ಪೇ॰… ಪೇಮತೋ ಜಾಯತೀ ಸೋಕೋ"ತಿ ಚ ಆದಿ (ಧ॰ ಪ॰ ೨೧೨-೨೧೩)। ತಥಾ "ಪಿಯಪ್ಪಭೂತಾ ಕಲಹಾ ವಿವಾದಾ, ಪರಿದೇವಸೋಕಾ ಸಹಮಚ್ಛರೇಹೀ"ತಿ ಚ ಆದಿ (ಸು॰ ನಿ॰ ೮೬೯)। ಏತ್ಥ ಚ "ಪರಿದೇವಿತಾ ವಾ ದುಕ್ಖಾ ವಾ"ತಿ ಲಿಙ್ಗವಿಪಲ್ಲಾಸೇನ ವುತ್ತಂ, "ಪರಿದೇವಿತಾನಿ ವಾ ದುಕ್ಖಾನಿ ವಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ವಿಭತ್ತಿಲೋಪೋ ವಾ ಕತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ತಸ್ಮಾ ಹಿ ತೇ ಸುಖಿನೋ ವೀತಸೋಕಾತಿ ಯಸ್ಮಾ ಪಿಯಪ್ಪಭೂತಾ ಸೋಕಾದಯೋ ಯೇಸಂ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ತೇ ಏವ ಸುಖಿನೋ ವೀತಸೋಕಾ ನಾಮ। ಕೇ ಪನ ತೇ? **ಯೇಸಂ ಪಿಯಂ ನತ್ಥಿ ಕುಹಿಞ್ಚಿ ಲೋಕೇ** ಯೇಸಂ ಅರಿಯಾನಂ ಸಬ್ಬಸೋ ವೀತರಾಗತ್ತಾ ಕತ್ಥಚಿಪಿ ಸತ್ತಲೋಕೇ ಸಙ್ಖಾರಲೋಕೇ ಚ ಪಿಯಂ ಪಿಯಭಾವೋ "ಪುತ್ತೋ"ತಿ ವಾ "ಭಾತಾ"ತಿ ವಾ "ಭಗಿನೀ"ತಿ ವಾ "ಭರಿಯಾ"ತಿ ವಾ ಪಿಯಂ ಪಿಯಾಯನಂ ಪಿಯಭಾವೋ ನತ್ಥಿ, ಸಙ್ಖಾರಲೋಕೇಪಿ "ಏತಂ ಮಮ ಸನ್ತಕಂ, ಇಮಿನಾಹಂ ಇಮಂ ನಾಮ ಸುಖಂ ಲಭಾಮಿ ಲಭಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಪಿಯಂ ಪಿಯಾಯನಂ ಪಿಯಭಾವೋ ನತ್ಥಿ। **ತಸ್ಮಾ ಅಸೋಕಂ ವಿರಜಂ ಪತ್ಥಯಾನೋ, ಪಿಯಂ ನ ಕಯಿರಾಥ ಕುಹಿಞ್ಚಿ ಲೋಕೇ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಚ ಸುಖಿನೋ ನಾಮ ವೀತಸೋಕಾ, ವೀತಸೋಕತ್ತಾವ ಕತ್ಥಚಿಪಿ ವಿಸಯೇ ಪಿಯಭಾವೋ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ಅತ್ತನೋ ಯಥಾವುತ್ತಸೋಕಾಭಾವೇನ ಚ ಅಸೋಕಂ ಅಸೋಕಭಾವಂ ರಾಗರಜಾದಿವಿಗಮನೇನ ವಿರಜಂ ವಿರಜಭಾವಂ ಅರಹತ್ತಂ, ಸೋಕಸ್ಸ ರಾಗರಜಾದೀನಞ್ಚ ಅಭಾವಹೇತುಭಾವತೋ ವಾ "ಅಸೋಕಂ ವಿರಜ"ನ್ತಿ ಲದ್ಧನಾಮಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪತ್ಥಯಾನೋ ಕತ್ತುಕಮ್ಯತಾಕುಸಲಚ್ಛನ್ದಸ್ಸ ವಸೇನ ಛನ್ದಜಾತೋ ಕತ್ಥಚಿ ಲೋಕೇ ರೂಪಾದಿಧಮ್ಮೇ ಅನ್ತಮಸೋ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಧಮ್ಮೇಪಿ ಪಿಯಂ ಪಿಯಭಾವಂ ಪಿಯಾಯನಂ ನ ಕಯಿರಾಥ ನ ಉಪ್ಪಾದೇಯ್ಯ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ – "ಧಮ್ಮಾಪಿ ವೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಹಾತಬ್ಬಾ, ಪಗೇವ ಅಧಮ್ಮಾ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೪೦)।

ಅಟ್ಠಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಪಠಮದಬ್ಬಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭೯. ನವಮೇ **ಆಯಸ್ಮಾ**ತಿ ಪಿಯವಚನಂ। **ದಬ್ಬೋ**ತಿ ತಸ್ಸ ಥೇರಸ್ಸ ನಾಮಂ। **ಮಲ್ಲಪುತ್ತೋ**ತಿ ಮಲ್ಲರಾಜಸ್ಸ ಪುತ್ತೋ। ಸೋ ಹಿ ಆಯಸ್ಮಾ ಪದುಮುತ್ತರಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಪಾದಮೂಲೇ ಕತಾಭಿನೀಹಾರೋ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಂ ಉಪಚಿತಪುಞ್ಞಸಞ್ಚಯೋ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಭಗವತೋ ಕಾಲೇ ಮಲ್ಲರಾಜಸ್ಸ ದೇವಿಕಾ ಕುಚ್ಛಿಯಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ ಕತಾಧಿಕಾರತ್ತಾ ಜಾತಿಯಾ ಸತ್ತವಸ್ಸಿಕಕಾಲೇಯೇವ ಮಾತಾಪಿತರೋ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಯಾಚಿ। ತೇ ಚ "ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾಪಿ ಆಚಾರಂ ತಾವ ಸಿಕ್ಖತು, ಸಚೇ ತಂ ನಾಭಿರಮಿಸ್ಸತಿ, ಇಧೇವ ಆಗಮಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಅನುಜಾನಿಂಸು। ಸೋ ಸತ್ಥಾರಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಯಾಚಿ। ಸತ್ಥಾಪಿಸ್ಸ ಉಪನಿಸ್ಸಯಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಅನುಜಾನಿ। ತಸ್ಸ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಸಮಯೇ ದಿನ್ನಓವಾದೇನ ಭವತ್ತಯಂ ಆದಿತ್ತಂ ವಿಯ ಉಪಟ್ಠಾಸಿ। ಸೋ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಖುರಗ್ಗೇಯೇವ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿ। ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಸಾವಕೇನ ಪತ್ತಬ್ಬಂ, "ತಿಸ್ಸೋ ವಿಜ್ಜಾ ಚತಸ್ಸೋ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ ಛಳಭಿಞ್ಞಾ ನವ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಾ"ತಿ ಏವಮಾದಿಕಂ ಸಬ್ಬಂ ಅಧಿಗನ್ತ್ವಾ ಅಸೀತಿಯಾ ಮಹಾಸಾವಕೇಸು ಅಬ್ಭನ್ತರೋ ಅಹೋಸಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ತೇನ ಆಯಸ್ಮತಾ –

"ಮಯಾ ಖೋ ಜಾತಿಯಾ ಸತ್ತವಸ್ಸೇನ ಅರಹತ್ತಂ ಸಚ್ಛಿಕತಂ, ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಸಾವಕೇನ ಪತ್ತಬ್ಬಂ, ಸಬ್ಬಂ ತಂ ಅನುಪ್ಪತ್ತಂ ಮಯಾ"ತಿಆದಿ (ಪಾರಾ॰ ೩೮೦)।

ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮೀತಿ ಸೋ ಕಿರಾಯಸ್ಮಾ ಏಕದಿವಸಂ ರಾಜಗಹೇ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಪ್ಪಟಿಕ್ಕನ್ತೋ ಭಗವತೋ ವತ್ತಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ದಿವಾಟ್ಠಾನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಉದಕಕುಮ್ಭತೋ ಉದಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಾದೇ ಪಕ್ಖಾಲೇತ್ವಾ ಗತ್ತಾನಿ ಸೀತಿಂ ಕತ್ವಾ ಚಮ್ಮಕ್ಖಣ್ಡಂ ಪಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನೋ ಕಾಲಪರಿಚ್ಛೇದಂ ಕತ್ವಾ ಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿ। ಅಥಾಯಸ್ಮಾ ಯಥಾಕಾಲಪರಿಚ್ಛೇದಂ ಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಆಯುಸಙ್ಖಾರೇ ಓಲೋಕೇಸಿ। ತಸ್ಸ ತೇ ಪರಿಕ್ಖೀಣಾ ಕತಿಪಯಮುಹುತ್ತಿಕಾ ಉಪಟ್ಠಹಿಂಸು। ಸೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ – "ನ ಖೋ ಮೇತಂ ಪತಿರೂಪಂ, ಯಮಹಂ ಸತ್ಥು ಅನಾರೋಚೇತ್ವಾ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀಹಿ ಚ ಅವಿದಿತೋ ಇಧ ಯಥಾನಿಸಿನ್ನೋವ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿಸ್ಸಾಮಿ। ಯಂನೂನಾಹಂ ಸತ್ಥಾರಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಂ ಅನುಜಾನಾಪೇತ್ವಾ ಸತ್ಥು ವತ್ತಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಸಾಸನಸ್ಸ ನಿಯ್ಯಾನಿಕಭಾವದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಮಯ್ಹಂ ಇದ್ಧಾನುಭಾವಂ ವಿಭಾವೇನ್ತೋ ಆಕಾಸೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ತೇಜೋಧಾತುಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೇಯ್ಯಂ। ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಯೇ ಮಯಿ ಅಸ್ಸದ್ಧಾ ಅಪ್ಪಸನ್ನಾ, ತೇಸಮ್ಪಿ ಪಸಾದೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಸ್ಸತಿ, ತದಸ್ಸ ತೇಸಂ ದೀಘರತ್ತಂ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯಾ"ತಿ। ಏವಞ್ಚ ಸೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬಂ ತಂ ತಥೇವ ಅಕಾಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ – **"ಅಥ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ದಬ್ಬೋ ಮಲ್ಲಪುತ್ತೋ ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮೀ"**ತಿಆದಿ।

ತತ್ಥ **ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಕಾಲೋ ಮೇ**ತಿ "ಭಗವಾ ಮಯ್ಹಂ ಅನುಪಾದಿಸೇಸಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಕಾಲೋ ಉಪಟ್ಠಿತೋ, ತಮಹಂ ಭಗವತೋ ಆರೋಚೇತ್ವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿತುಕಾಮೋಮ್ಹೀ"ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಕೇಚಿ ಪನಾಹು "ನ ತಾವ ಥೇರೋ ಜಿಣ್ಣೋ, ನ ಚ ಗಿಲಾನೋ, ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಾಯ ಚ ಸತ್ಥಾರಂ ಆಪುಚ್ಛತಿ, ಕಿಂ ತತ್ಥ ಕಾರಣಂ? 'ಮೇತ್ತಿಯಭೂಮಜಕಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಪುಬ್ಬೇ ಮಂ ಅಮೂಲಕೇನ ಪಾರಾಜಿಕೇನ ಅನುದ್ಧಂಸೇಸುಂ, ತಸ್ಮಿಂ ಅಧಿಕರಣೇ ವೂಪಸನ್ತೇಪಿ ಅಕ್ಕೋಸನ್ತಿಯೇವ। ತೇಸಂ ಸದ್ದಹಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞೇಪಿ ಪುಥುಜ್ಜನಾ ಮಯಿ ಅಗಾರವಂ ಪರಿಭವಞ್ಚ ಕರೋನ್ತಿ। ಇಮಞ್ಚ ದುಕ್ಖಭಾರಂ ನಿರತ್ಥಕಂ ವಹಿತ್ವಾ ಕಿಂ ಪಯೋಜನಂ, ತಸ್ಮಾಹಂ ಇದಾನೇವ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿಸ್ಸಾಮೀ'ತಿ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಂ ಕತ್ವಾ ಸತ್ಥಾರಂ ಆಪುಚ್ಛೀ"ತಿ। ತಂ ಅಕಾರಣಂ। ನ ಹಿ ಖೀಣಾಸವಾ ಅಪರಿಕ್ಖೀಣೇ ಆಯುಸಙ್ಖಾರೇ ಪರೇಸಂ ಉಪವಾದಾದಿಭಯೇನ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಾಯ ಚೇತೇನ್ತಿ ಘಟಯನ್ತಿ ವಾಯಮನ್ತಿ, ನ ಚ ಪರೇಸಂ ಪಸಂಸಾದಿಹೇತು ಚಿರಂ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ, ಅಥ ಖೋ ಸರಸೇನೇವ ಅತ್ತನೋ ಆಯುಸಙ್ಖಾರಸ್ಸ ಪರಿಕ್ಖಯಂ ಆಗಮೇನ್ತಿ। ಯಥಾಹ –

"ನಾಭಿಕಙ್ಖಾಮಿ ಮರಣಂ, ನಾಭಿಕಙ್ಖಾಮಿ ಜೀವಿತಂ।
ಕಾಲಞ್ಚ ಪಟಿಕಙ್ಖಾಮಿ, ನಿಬ್ಬಿಸಂ ಭತಕೋ ಯಥಾ"ತಿ॥ (ಥೇರಗಾ॰ ೧೯೬, ೬೦೬; ಮಿ॰ ಪ॰ ೨.೨.೪) –

ಭಗವಾಪಿಸ್ಸ ಆಯುಸಙ್ಖಾರಂ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ಪರಿಕ್ಖೀಣಭಾವಂ ಞತ್ವಾ **"ಯಸ್ಸದಾನಿ ತ್ವಂ, ದಬ್ಬ, ಕಾಲಂ ಮಞ್ಞಸೀ"**ತಿ ಆಹ।

ವೇಹಾಸಂ ಅಬ್ಭುಗ್ಗನ್ತ್ವಾತಿ ಆಕಾಸಂ ಅಭಿಉಗ್ಗನ್ತ್ವಾ, ವೇಹಾಸಂ ಗನ್ತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಭಿ**ಸದ್ದಯೋಗೇನ ಹಿ ಇದಂ ಉಪಯೋಗವಚನಂ, ಅತ್ಥೋ ಪನ ಭುಮ್ಮವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ವೇಹಾಸಂ ಅಬ್ಭುಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ಕಿಂ ಅಕಾಸೀತಿ ಆಹ – **"ಆಕಾಸೇ ಅನ್ತಲಿಕ್ಖೇ ಪಲ್ಲಙ್ಕೇನ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ"**ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ **ತೇಜೋಧಾತುಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ**ತಿ ತೇಜೋಕಸಿಣಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ। ಥೇರೋ ಹಿ ತದಾ ಭಗವನ್ತಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ಠಿತೋ "ಭಗವಾ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಂ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ವಸನ್ತೋ ಪುಞ್ಞಾನಿ ಕರೋನ್ತೋ ಇಮಮೇವತ್ಥಂ ಸನ್ಧಾಯ ಅಕಾಸಿಂ, ಸ್ವಾಯಮತ್ಥೋ ಅಜ್ಜ ಮತ್ಥಕಂ ಪತ್ತೋ, ಇದಂ ಪಚ್ಛಿಮದಸ್ಸನ"ನ್ತಿ ಆಹ। ಯೇ ತತ್ಥ ಪುಥುಜ್ಜನಭಿಕ್ಖೂ ಸೋತಾಪನ್ನಸಕದಾಗಾಮಿನೋ ಚ, ತೇಸು ಏಕಚ್ಚಾನಂ ಮಹನ್ತಂ ಕಾರುಞ್ಞಂ ಅಹೋಸಿ, ಏಕಚ್ಚೇ ಆರೋದನಪ್ಪತ್ತಾ ಅಹೇಸುಂ। ಅಥಸ್ಸ ಭಗವಾ ಚಿತ್ತಾಚಾರಂ ಞತ್ವಾ "ತೇನ ಹಿ, ದಬ್ಬ, ಮಯ್ಹಂ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಚ ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ದಸ್ಸೇಹೀ"ತಿ ಆಹ। ತಾವದೇವ ಸಬ್ಬೋ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋ ಸನ್ನಿಪತಿ। ಅಥಾಯಸ್ಮಾ ದಬ್ಬೋ "ಏಕೋಪಿ ಹುತ್ವಾ ಬಹುಧಾ ಹೋತೀ"ತಿಆದಿನಾ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೧.೧೦೨; ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೪೮೪) ನಯೇನ ಆಗತಾನಿ ಸಾವಕಸಾಧಾರಣಾನಿ ಸಬ್ಬಾನಿ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಾನಿ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಪುನ ಚ ಭಗವನ್ತಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಆಕಾಸಂ ಅಬ್ಭುಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ಆಕಾಸೇ ಪಥವಿಂ ನಿಮ್ಮಿನಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ಪಲ್ಲಙ್ಕೇನ ನಿಸಿನ್ನೋ ತೇಜೋಕಸಿಣಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ಪರಿಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ವುಟ್ಠಾಯ

ಸರೀರಂ ಆವಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪುನ ಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಸರೀರಝಾಪನತೇಜೋಧಾತುಂ ಅಧಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿ। ಸಹ ಅಧಿಟ್ಠಾನೇನ ಸಬ್ಬೋ ಕಾಯೋ ಅಗ್ಗಿನಾ ಆದಿತ್ತೋ ಅಹೋಸಿ। ಖಣೇನೇವ ಚ ಸೋ ಅಗ್ಗಿ ಕಪ್ಪವುಟ್ಠಾನಗ್ಗಿ ವಿಯ ಅಣುಮತ್ತಮ್ಪಿ ಸಙ್ಖಾರಗತಂ ಮಸಿಮತ್ತಮ್ಪಿ ತತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಿ ಅನವಸೇಸೇನ್ತೋ ಅಧಿಟ್ಠಾನಬಲೇನ ಝಾಪೇತ್ವಾ ನಿಬ್ಬಾಯಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - **"ಅಥ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ದಬ್ಬೋ ಮಲ್ಲಪುತ್ತೋ"**ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ **ವುಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀತಿ** ಇದ್ಧಿಚಿತ್ತತೋ ವುಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಭವಙ್ಗಚಿತ್ತೇನ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿ।

ಝಾಯಮಾನಸ್ಸಾತಿ ಜಾಲಿಯಮಾನಸ್ಸ। **ಡಯ್ಹಮಾನಸ್ಸಾ**ತಿ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। ಅಥ ವಾ **ಝಾಯಮಾನಸ್ಸಾ**ತಿ ಜಾಲಾಪವತ್ತಿಕ್ಖಣಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ, **ಡಯ್ಹಮಾನಸ್ಸಾ**ತಿ ವೀತಚ್ಚಿತಙ್ಗಾರಕ್ಖಣಂ। **ಛಾರಿಕಾ**ತಿ ಭಸ್ಮಂ। **ಮಸೀ**ತಿ ಕಜ್ಜಲಂ। **ನ ಪಞ್ಞಾಯಿತ್ಥಾ**ತಿ ನ ಪಸ್ಸಿತ್ಥ, ಅಧಿಟ್ಠಾನಬಲೇನ ಸಬ್ಬಂ ಖಣೇನೇವ ಅನ್ತರಧಾಯಿತ್ಥಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಥೇರೋ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಂ ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ದಸ್ಸೇಸಿ, ನನು ಭಗವತಾ ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯಕರಣಂ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತನ್ತಿ ? ನ ಚೋದೇತಬ್ಬಮೇತಂ ಗಿಹೀನಂ ಸಮ್ಮುಖಾ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಕರಣಸ್ಸ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತತ್ತಾ। ತಞ್ಚ ಖೋ ವಿಕುಬ್ಬನವಸೇನ, ನ ಪನೇವಂ ಅಧಿಟ್ಠಾನವಸೇನ। ಅಯಂ ಪನಾಯಸ್ಮಾ ಧಮ್ಮಸಾಮಿನಾ ಆಣತ್ತೋವ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ದಸ್ಸೇಸಿ।

ಏತಮತ್ಥಂ ವಿದಿತ್ವಾತಿ ಏತಂ ಆಯಸ್ಮತೋ ದಬ್ಬಸ್ಸ ಮಲ್ಲಪುತ್ತಸ್ಸ ಅನುಪಾದಾಪರಿನಿಬ್ಬಾನಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರತೋ ವಿದಿತ್ವಾ ತದತ್ಥಪರಿದೀಪನಂ **ಇಮಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ**।

ತತ್ಥ **ಅಭೇದಿ ಕಾಯೋ**ತಿ ಸಬ್ಬೋ ಭೂತುಪಾದಾಯಪಭೇದೋ ಚತುಸನ್ತತಿರೂಪಕಾಯೋ ಭಿಜ್ಜಿ, ಅನವಸೇಸತೋ ಡಯ್ಹಿ, ಅನ್ತರಧಾಯಿ, ಅನುಪ್ಪತ್ತಿಧಮ್ಮತಂ ಆಪಜ್ಜಿ। **ನಿರೋಧಿ ಸಞ್ಞಾ**ತಿ ರೂಪಾಯತನಾದಿಗೋಚರತಾಯ ರೂಪಸಞ್ಞಾದಿಭೇದಾ ಸಬ್ಬಾಪಿ ಸಞ್ಞಾ ಅಪ್ಪಟಿಸನ್ಧಿಕೇನ ನಿರೋಧೇನ ನಿರುಜ್ಝಿ। **ವೇದನಾ ಸೀತಿಭವಿಂಸು ಸಬ್ಬಾ**ತಿ ವಿಪಾಕವೇದನಾ ಕಿರಿಯವೇದನಾತಿ ಸಬ್ಬಾಪಿ ವೇದನಾ ಅಪ್ಪಟಿಸನ್ಧಿಕನಿರೋಧೇನ ನಿರುದ್ಧತ್ತಾ ಅಣುಮತ್ತಮ್ಪಿ ವೇದನಾದರಥಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ ಸೀತಿಭೂತಾ ಅಹೇಸುಂ, ಕುಸಲಾಕುಸಲವೇದನಾ ಪನ ಅರಹತ್ತಫಲಕ್ಖಣೇಯೇವ ನಿರೋಧಂ ಗತಾ। "ಸೀತಿರಹಿಂಸೂ"ತಿಪಿ ಪಠನ್ತಿ, ಸನ್ತಾ ನಿರುದ್ಧಾ ಅಹೇಸುನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವೂಪಸಮಿಂಸು ಸಙ್ಖಾರಾ**ತಿ ವಿಪಾಕಕಿರಿಯಪ್ಪಭೇದಾ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಫಸ್ಸಾದಯೋ ಸಙ್ಖಾರಕ್ಖನ್ಧಧಮ್ಮಾ ಅಪ್ಪಟಿಸನ್ಧಿಕನಿರೋಧೇನೇವ ನಿರುದ್ಧತ್ತಾ ವಿಸೇಸೇನ ಉಪಸಮಿಂಸು। **ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಅತ್ಥಮಾಗಮಾ**ತಿ ವಿಞ್ಞಾಣಮ್ಪಿ ವಿಪಾಕಕಿರಿಯಪ್ಪಭೇದಂ ಸಬ್ಬಂ ಅಪ್ಪಟಿಸನ್ಧಿಕನಿರೋಧೇನೇವ ಅತ್ಥಂ ವಿನಾಸಂ ಉಪಚ್ಛೇದಂ ಅಗಮಾ ಅಗಚ್ಛಿ।

ಇತಿ ಭಗವಾ ಆಯಸ್ಮತೋ ದಬ್ಬಸ್ಸ ಮಲ್ಲಪುತ್ತಸ್ಸ ಪಞ್ಚನ್ನಮ್ಪಿ ಖನ್ಧಾನಂ ಪುಬ್ಬೇಯೇವ ಕಿಲೇಸಾಭಿಸಙ್ಖಾರುಪಾದಾನಸ್ಸ ಅನವಸೇಸತೋ ನಿರುದ್ಧತ್ತಾ ಅನುಪಾದಾನೋ ವಿಯ ಜಾತವೇದೋ ಅಪ್ಪಟಿಸನ್ಧಿಕನಿರೋಧೇನ ನಿರುದ್ಧಭಾವಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಪೀತಿವೇಗವಿಸ್ಸಟ್ಠಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸೀತಿ।

ನವಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ದುತಿಯದಬ್ಬಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೦. ದಸಮೇ **ತತ್ರ ಖೋ ಭಗವಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಮನ್ತೇಸೀ**ತಿ ಭಗವಾ ರಾಜಗಹೇ ಯಥಾಭಿರನ್ತಂ ವಿಹರಿತ್ವಾ ಜನಪದಚಾರಿಕಂ ಚರನ್ತೋ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಸಾವತ್ಥಿಂ ಪತ್ವಾ ಜೇತವನೇ ವಿಹರನ್ತೋಯೇವ ಯೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಆಯಸ್ಮತೋ ದಬ್ಬಸ್ಸ ಮಲ್ಲಪುತ್ತಸ್ಸ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಂ ಅಪಚ್ಚಕ್ಖಂ, ತೇಸಂ ತಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಂ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ, ಯೇಪಿ ಚ ಮೇತ್ತಿಯಭೂಮಜಕೇಹಿ ಕತೇನ ಅಭೂತೇನ ಅಬ್ಭಾಚಿಕ್ಖಣೇನ ಥೇರೇ ಗಾರವರಹಿತಾ ಪುಥುಜ್ಜನಾ, ತೇಸಂ ಥೇರೇ ಬಹುಮಾನುಪ್ಪಾದನತ್ಥಞ್ಚ ಆಮನ್ತೇಸಿ। ತತ್ಥ **ತತ್ರಾ**ತಿ ವಚನಸಞ್ಞಾಪನೇ ನಿಪಾತಮತ್ತಂ। **ಖೋ**ತಿ ಅವಧಾರಣೇ। ತೇಸು "ತತ್ರಾ"ತಿ ಇಮಿನಾ "ಭಗವಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಮನ್ತೇಸೀ"ತಿ ಏತೇಸಂ ಪದಾನಂ ವುಚ್ಚಮಾನತಂಯೇವ ಜೋತೇತಿ। "ಖೋ"ತಿ ಪನ ಇಮಿನಾ ಆಮನ್ತೇಸಿಯೇವ, ನಾಸ್ಸ ಆಮನ್ತನೇ ಕೋಚಿ ಅನ್ತರಾಯೋ

ಅಹೋಸೀತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಅಥ ವಾ **ತತ್ರಾ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಆರಾಮೇ। **ಖೋ**ತಿ ವಚನಾಲಙ್ಕಾರೇ ನಿಪಾತೋ। **ಆಮನ್ತೇಸೀ**ತಿ ಅಭಾಸಿ। ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಭಗವಾ ಭಿಕ್ಖೂಯೇವ ಆಮನ್ತೇಸೀತಿ? ಜೇಟ್ಠತ್ತಾ ಸೇಟ್ಠತ್ತಾ ಆಸನ್ನತ್ತಾ ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ಸನ್ನಿಹಿತತ್ತಾ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ವಿಸೇಸತೋ ಭಾಜನಭೂತತ್ತಾ ಚ।

ಭಿಕ್ಖವೋತಿ ತೇಸಂ ಆಮನ್ತನಾಕಾರದಸ್ಸನಂ। **ಭದನ್ತೇ**ತಿ ಆಮನ್ತಿತಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಗಾರವೇನ ಸತ್ಥು ಪಟಿವಚನದಾನಂ। ತತ್ಥ "ಭಿಕ್ಖವೋ"ತಿ ವದನ್ತೋ ಭಗವಾ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಲಪತಿ। "ಭದನ್ತೇ"ತಿ ವದನ್ತಾ ತೇ ಪಚ್ಚಾಲಪನ್ತಿ। ಅಪಿಚ "ಭಿಕ್ಖವೋ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಕರುಣಾವಿಪ್ಫಾರಸೋಮ್ಮಹದಯನಿಸ್ಸಿತಪುಬ್ಬಙ್ಗಮೇನ ವಚನೇನ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಮನಸಿಕಾರಧಮ್ಮಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾದಿತೋ ನಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಮುಖಾಭಿಮುಖೇ ಕರೋತಿ। "ಭದನ್ತೇ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಸತ್ಥರಿ ಆದರಬಹುಮಾನಗಾರವದೀಪನವಚನೇನ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಅತ್ತನೋ ಸುಸ್ಸೂಸತಂ ಓವಾದಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹಗಾರವಭಾವಞ್ಚ ಪಟಿವೇದೇನ್ತಿ। **ಭಗವತೋ ಪಚ್ಚಸ್ಸೋಸು**ನ್ತಿ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಭಗವತೋ ವಚನಂ ಪತಿಅಸ್ಸೋಸುಂ ಸೋತುಕಾಮತಂ ಜನೇಸುಂ । **ಏತದವೋಚಾ**ತಿ ಭಗವಾ ಏತಂ ಇದಾನಿ ವಕ್ಖಮಾನಂ ಸಕಲಂ ಸುತ್ತಂ ಅಭಾಸಿ। **ದಬ್ಬಸ್ಸ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಲ್ಲಪುತ್ತಸ್ಸಾ**ತಿಆದಿ ಅನನ್ತರಸುತ್ತೇ ವುತ್ತತ್ಥಮೇವ। **ಏತಮತ್ಥ**ನ್ತಿಆದೀಸುಪಿ ಅಪುಬ್ಬಂ ನತ್ಥಿ, ಅನನ್ತರಸುತ್ತೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಗಾಥಾಸು ಪನ **ಅಯೋಘನಹತಸ್ಸಾ**ತಿ ಅಯೋ ಹಞ್ಞತಿ ಏತೇನಾತಿ ಅಯೋಘನಂ, ಕಮ್ಮಾರಾನಂ ಅಯೋಕೂಟಂ ಅಯೋಮುಟ್ಠಿ ಚ। ತೇನ ಅಯೋಘನೇನ ಹತಸ್ಸ ಪಹತಸ್ಸ। ಕೇಚಿ ಪನ "ಅಯೋಘನಹತಸ್ಸಾತಿ ಘನಅಯೋಪಿಣ್ಡಂ ಹತಸ್ಸಾ"ತಿ ಅತ್ಥಂ ವದನ್ತಿ। **ಏವ**-ಸದ್ದೋ ಚೇತ್ಥ ನಿಪಾತಮತ್ತಂ। **ಜಲತೋ ಜಾತವೇದಸೋ**ತಿ ಝಾಯಮಾನಸ್ಸ ಅಗ್ಗಿಸ್ಸ। ಅನಾದರೇ ಏತಂ ಸಾಮಿವಚನಂ। **ಅನುಪುಬ್ಬೂಪಸನ್ತಸ್ಸಾ**ತಿ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಉಪಸನ್ತಸ್ಸ ವಿಜ್ಝಾತಸ್ಸ ನಿರುದ್ಧಸ್ಸ। **ಯಥಾ ನ ಞಾಯತೇ ಗತೀ**ತಿ ಯಥಾ ತಸ್ಸ ಗತಿ ನ ಞಾಯತಿ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಅಯೋಮುಟ್ಠಿಕೂಟಾದಿನಾ ಮಹತಾ ಅಯೋಘನೇನ ಹತಸ್ಸ ಸಂಹತಸ್ಸ, ಕಂಸಭಾಜನಾದಿಗತಸ್ಸ ವಾ ಜಲಮಾನಸ್ಸ ಅಗ್ಗಿಸ್ಸ, ತಥಾ ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಾ ಸದ್ದಸ್ಸ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಉಪಸನ್ತಸ್ಸ ಸುವೂಪಸನ್ತಸ್ಸ ದಸಸು ದಿಸಾಸು ನ ಕತ್ಥಚಿ ಗತಿ ಪಞ್ಞಾಯತಿ ಪಚ್ಚಯನಿರೋಧೇನ ಅಪ್ಪಟಿಸನ್ಧಿಕನಿರುದ್ಧತ್ತಾ।

ಏವಂ ಸಮ್ಮಾವಿಮುತ್ತಾನನ್ತಿ ಏವಂ ಸಮ್ಮಾ ಹೇತುನಾ ಞಾಯೇನ ತದಙ್ಗವಿಕ್ಖಮ್ಭನವಿಮುತ್ತಿಪುಬ್ಬಙ್ಗಮೇನ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ ಚತೂಹಿಪಿ ಉಪಾದಾನೇಹಿ ಆಸವೇಹಿ ಚ ವಿಮುತ್ತತ್ತಾ ಸಮ್ಮಾ ವಿಮುತ್ತಾನಂ, ತತೋ ಏವ ಕಾಮಪಬನ್ಧಸಙ್ಖಾತಂ ಕಾಮೋಘಂ ಭವೋಘಾದಿಭೇದಂ ಅವಸಿಟ್ಠಂ ಓಘಞ್ಚ ತರಿತ್ವಾ ಠಿತತ್ತಾ **ಕಾಮಬನ್ಧೋಘತಾರಿನಂ** ಸುಟ್ಠು ಪಟಿಪಸ್ಸಮ್ಭಿತಸಬ್ಬಕಿಲೇಸವಿಪ್ಫನ್ದಿತತ್ತಾ ಕಿಲೇಸಾಭಿಸಙ್ಖಾರವಾತೇಹಿ ಚ ಅಕಮ್ಪನೀಯತಾಯ **ಅಚಲಂ** ಅನುಪಾದಿಸೇಸನಿಬ್ಬಾನಸಙ್ಖಾತಂ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರೂಪಸಮಂ **ಸುಖಂ ಪತ್ತಾನಂ** ಅಧಿಗತಾನಂ ಖೀಣಾಸವಾನಂ **ಗತಿ** ದೇವಮನುಸ್ಸಾದಿಭೇದಾಸು ಗತೀಸು ಅಯಂ ನಾಮಾತಿ ಪಞ್ಞಪೇತಬ್ಬತಾಯ ಅಭಾವತ್ತಾ ಪಞ್ಞಾಪೇತುಂ **ನತ್ಥಿ** ನ ಉಪಲಬ್ಭತಿ, ಯಥಾವುತ್ತಜಾತವೇದೋ ವಿಯ ಅಪಞ್ಞತ್ತಿಕಭಾವಮೇವ ಹಿ ಸೋ ಗತೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

ದಸಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿಟ್ಠಿತಾ ಚ ಪಾಟಲಿಗಾಮಿಯವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ।

ನಿಗಮನಕಥಾ

ಏತ್ತಾವತಾ ಚ -

ಸುವಿಮುತ್ತಭವಾದಾನೋ, ದೇವದಾನವಮಾನಿತೋ।

ಪಚ್ಛಿನ್ನತಣ್ಹಾಸನ್ತಾನೋ, ಪೀತಿಸಂವೇಗದೀಪನೋ॥

ಸದ್ಧಮ್ಮದಾನನಿರತೋ, ಉಪಾದಾನಕ್ಖಯಾವಹೋ।
ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಉದಾನೇ ಯೇ, ಉದಾನೇಸಿ ವಿನಾಯಕೋ॥

ತೇ ಸಬ್ಬೇ ಏಕತೋ ಕತ್ವಾ, ಆರೋಪೇನ್ತೇಹಿ ಸಙ್ಗಹಂ।
ಉದಾನಮಿತಿ ಸಙ್ಗೀತಂ, ಧಮ್ಮಸಙ್ಗಾಹಕೇಹಿ ಯಂ॥

ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ಪಕಾಸೇತುಂ, ಪೋರಾಣಟ್ಠಕಥಾನಯಂ।
ನಿಸ್ಸಾಯ ಯಾ ಸಮಾರದ್ಧಾ, ಅತ್ಥಸಂವಣ್ಣನಾ ಮಯಾ॥

ಸಾ ತತ್ಥ ಪರಮತ್ಥಾನಂ, ಸುತ್ತನ್ತೇಸು ಯಥಾರಹಂ।
ಪಕಾಸನಾ **ಪರಮತ್ಥದೀಪನೀ** ನಾಮ ನಾಮತೋ॥

ಸಮ್ಪತ್ತಾ ಪರಿನಿಟ್ಠಾನಂ, ಅನಾಕುಲವಿನಿಚ್ಛಯಾ।
ಚತುತ್ತಿಂಸಪ್ಪಮಾಣಾಯ, ಪಾಳಿಯಾ ಭಾಣವಾರತೋ॥

ಇತಿ ತಂ ಸಙ್ಖರೋನ್ತೇನ, ಯಂ ತಂ ಅಧಿಗತಂ ಮಯಾ।
ಪುಞ್ಞಂ ತಸ್ಸಾನುಭಾವೇನ, ಲೋಕನಾಥಸ್ಸ ಸಾಸನಂ॥

ಓಗಾಹಿತ್ವಾ ವಿಸುದ್ಧಾಯ, ಸೀಲಾದಿಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ।
ಸಬ್ಬೇಪಿ ದೇಹಿನೋ ಹೋನ್ತು, ವಿಮುತ್ತಿರಸಭಾಗಿನೋ॥

ಚಿರಂ ತಿಟ್ಠತು ಲೋಕಸ್ಮಿಂ, ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸಾಸನಂ।
ತಸ್ಮಿಂ ಸಗಾರವಾ ನಿಚ್ಚಂ, ಹೋನ್ತು ಸಬ್ಬೇಪಿ ಪಾಣಿನೋ॥

ಸಮ್ಮಾ ವಸ್ಸತು ಕಾಲೇನ, ದೇವೋಪಿ ಜಗತೀಪತಿ।
ಸದ್ಧಮ್ಮನಿರತೋ ಲೋಕಂ, ಧಮ್ಮೇನೇವ ಪಸಾಸತೂತಿ॥

ಬದರತಿತ್ಥವಿಹಾರವಾಸಿನಾ ಆಚರಿಯಧಮ್ಮಪಾಲತ್ಥೇರೇನ

ಕತಾಉದಾನಸ್ಸ ಅಟ್ಠಕಥಾ ಸಮತ್ತಾ।